ISSN: 2822-048X (Online)

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
Journal of Dhamma for Life

(Peer-reviewed & Open Access Journal)

ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2568)

Volume 31 No.2 (April – June 2025)

วารสารธรรมเพื่อชีวิต ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2567) Journal of Dhamma for Life Vol. 31 No.2 (April – June 2025)

สารจากบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน 2568) ของการดำเนินงานวารสารธรรมเพื่อชีวิต ซึ่งวารสารได้ดำเนินการรับใช้สังคมด้วยการเผยแผ่คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา กับสหศาสตร์ และส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการวิจัย และวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาตลอดจนบุคคลภายนอกที่สนใจ ได้มีโอกาสนำเสนอเผยแผ่ผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา ปรัชญา ศิลปะ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา ภายใต้สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านวิชาการ ประสบการณ์ และเป็นแหล่งอ้างอิงในการเผยแพร่บทความของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอขอบคุณสมาชิกทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของวารสารธรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างดีทั้งผู้แต่งที่ส่งบทความงานวิจัยและงานวิชาการเข้ามาเพื่อเผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาสละเวลาในการประเมินบทความงานวิจัยและงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้มีส่วนเป็นอย่างมากในการพัฒนาผลงานวิชาการและช่วยให้ผลงานได้รับการเผยแพร่อย่างมีคุณภาพทางวิชาการ ต่อไป

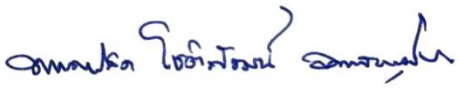

พระครูปลัดโชติพัฒน์ อาจารสุโภ, ดร.
บรรณาธิการบริหาร

วัตถุประสงค์ของวารสาร (Aims of the Journal)

วารสารธรรมเพื่อชีวิตเป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเผยแผ่สาระธรรมของมูลนิธิพุทธศาสนศึกษา 2) เพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพทางด้านวิชาการและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) 3) เพื่อเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของสมาชิกมูลนิธิและบุคคลทั่วไป

ขอบเขตเนื้อหาการตีพิมพ์ (Scope of the Journal)

ขอบเขตเนื้อหาที่วารสารเปิดรับ ได้แก่ 1) ด้านพระพุทธศาสนา 2) ด้านปรัชญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม 3) ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ 4) ด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ 5) ด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รูปแบบการการตีพิมพ์ (Process of Publication)

กองบรรณาธิการให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดทำวารสาร ตั้งแต่การคัดเลือกบทความ การประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีอย่างน้อยบทความละ 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ โดยเป็นการประเมินในรูปแบบการปกปิดชื่อผู้ประเมินและผู้เขียน (Double-blind Peer Review) และบทความต้นฉบับต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

ภาษาที่รับตีพิมพ์ (Languages)

ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

การกำหนดตีพิมพ์ (Publication Frequency)

กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)
ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระครูปลัดโชติพัฒน์ อาจารสุโภ,ดร.	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

กองบรรณาธิการ

พระครูศรีสุทธิชยากร, ดร.	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
พระมหาวีรชัย วีรชโย	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

รศ. ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร.สุขุมพงศ์ ชาญนุวงศ์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ. ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
ผศ. ดร.ฉัตรวรัญช์ องคสิงห	วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.พนัชพงษ์พรรณ โพธิสถิรวรางกูร	สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
อ. ดร.เพ็ญศรี บางบอน	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยชินวัตร
อ. ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ. ดร.สุรชัย พุดชู	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.แม่ชีเนตรนภา สุทธิรัตน์, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.จงรักษ์ ศุภกิจเจริญ	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.สิริพร คลองชีพ	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย

นายเกริกชัย ส้มเขียวหวาน	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ฝ่ายออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

พระมหาวีรชัย วีรชโย	มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม
อ. ดร.สุรชัย พุดชู	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญ (Content)

สารจากบรรณาธิการ a
สารบัญ d

1 Communication for Photographer's Ideology in Art and Business Circles: Case of Mr. Kriangkrai Waiyakij 1–13
Sirawich Chayuntaradirok, Kanokrat Yossakrai, Sukanya Buranadechachai

2	The Reduced Suffering School: Learning in The Buddhist Spiritual Wisdom, Witcharam Institute Rojarin Agkhacotr, Korn Kangsadanporn	14–29
3	Knowledge Management through Lessons Learned from Family Case Mediation by Juvenile and Family Case Mediators in the Juvenile and Family Court in Samut Sakhon Province Anchalee Termpinijtham, Chatwarun Angasinha	30–43
4	The Effects of Task-Based Learning to Enhance English Reading Comprehension Skills of Grade Eight Students Nattapong Taneekul, Soranabordin Prasansaph	44–60
5	Human Resource Development Affecting the Performance of Employees in Freeze-dried Fruit Processing Plants in Pathum Thani Province Jindaporn Boonkong, Teeradej Snongtaweeporn, Panyawat Chutamas	61–80
6	Factors Affecting the Decision to Buy Electric Vehicle of the Consumer in Nonthaburi Province Teeradej Snongtaweeporn	81–97
7	The Servant Leadership of Administrator and the Quality of Work Life of Teacher in School Under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 Wychayanee Maliwong, Sangaun Inrak, Nopadol Chenaksara, Saisuda Tiacharoen	98–115
8	Application of Buddhist Principles for Social Development: A Case Study of Wat Rakhang Phromrangsi Pasin Sinma, Amphon Buddasarn, Phrakhruthammatorn Punyapat Sangwongdee	116–129
9	Activities Management of Ethical Socialization in Young Buddhist at Buddhapadipa Dhamma Retreat Suphanburi Province Yuphadee Yaemsuksawat, Sathaphon Phusuwan, Saowanee Wiyaboon	130–140

10	Do Future Generations have Rights to Natural Resources Utilized by Us in the Present? Phramaha Pornchai Sirivaro, Phrakhru Pariyatrattanakunbundit, Phra Kriengsak Sirisakko	141–150
11	Cyberbullying Behavior of Junior High School Students in Demonstration School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Chayanit Hanvilai, Pannathorn Hombunma	151–165
12	Navigating Possibilities: The Evolving Roles of Buddhist Nuns (Mae Chee) in Contemporary Thailand Metteyya Beliatte, Yaoping Liu, Chatchai Rakthin	166–186
13	Quality of Life of 3 months Post-Stroke patients at King Chulalongkorn Memorial Hospital Suppanida Koysomboon, Sookjaroen Tangwongchai, Tanyaluk Obeom, Aurauma Chutinet	187–195
14	Public Participation Affecting the Efficiency of Waste Management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, Phu Yuak Khiri District, Nakhon Sawan Province Nattapong Inprasit, Naiyana Ratanasuwanachart, Thanaporn Swangthong	196–211
15	Beyond Crisis to Opportunity: Creating New Meaning in Life after Earthquakes Through the Four Noble Truths Chetnitipath Promchin, Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora, Phrapalad Thana Aggadhammo, Sompoch Wowong	212–223
16	Change Management to Enhance the Effectiveness on Safety School of Mahajareon Schools Networking under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 Kesinee Chiwpreecha, Supranee Wongsangchan, Koranut Sakulkrit, Apiprai Doungnoi, Phimol Chongvoranond	224–235
17	Access to Public Health Services for the People in Ayutthaya Municipality Bo Bamrungsorn, Narumon Anusanpat	236–252

18	Guidelines for Developing the Operational Efficiency of Police Officers in Administrative Department 4 in Provincial Police Region 1 Phatchara Thongsaricharean, Narumon Anusanpat	253–268
19	A Study on the Process, Performance Skills, and Development of the Application of the Lusheng Instrument after China's Reform An Wen Si, Rungkiat Siriwongsuwan	269–279
20	Digital Marketing Communication to Enhance Cultural Soft Power in Gansu, China Dang Jing, Sukanya Buranadechachai, Sakdina Boonpiam	280–293
21	Research on the Artistic Characteristics of Chinese Ballet in the 21st Century Jingya Chen, Nataporn Rattanachaiwong, Qianqiu Jin	294–305
22	On the Role of Computers in Guangxi Folk Songs Xinghong Pan, Chutima Maneewattana, Xiulei Ren	306–317
23	Empiricism the Foundation of Epistemological Theories in Western Philosophy Phra Narong Suphatto (Saysook), Bunruam Khammuangsaen, Kitsuchin Ponsen, Phrapalad Chamnan Sopano (Dokbuephean)	318–333
24	Research on the Performance Development of Chinese Ballet Theatre in the 21st Century Jingya Chen, Nataporn Rattanachaiwong, Qianqiu Jin	334–347
25	Integrating Buddhist Psychology with Individual Counseling Psychology Pichai Chotechaiporn, Chompoo Khothiram, Metteyya Beliatte, Dharmika Pranidhi	348–359
26	Analysis on the Attitudes and Listening Habits of Music Students Toward Classical Music Kunjin He, Chutima Maneewattana, Xiulei Ren	360–373
27	Guidelines for Promoting the Quality of Primary Teachers at the Digital Age Nawaporn Atchariyakiat, Pavinee Sothayapetch	374–391

28	The Impact of Entrepreneurial Passion on Entrepreneurial Intention among Chinese International Students in Thailand: The Moderating Role of Entrepreneurship Zheyun Zheng, Chatwarun Angasinha	392–404
29	The Guidelines for Development Cyberbullying Coping of Upper Secondary School Student Suthanya Jirajongsirisakul, Pitak Supannopaph	405–428
30	The Effects of Task-Based Learning And Blooket on Enhancing Reading Comprehension In The Eleventh Grader Wisa Rttanapongpinyo, Soranabordin Prasansaph	429–445
31	The Function of “Immersive Technology” in the Presentation of Folk Song Performance in CCTV Spring Festival Gala Tanyingzi Geng, Nataporn Rattachaiwong, Jianming Qian	446–458
32	The Public Participation in the Prevention and Resolution of Drug Related Issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province Waraporn Yuwareungsri, Pannathorn Hombunma	459–475
33	The Effects of Using SQ5R Reading Teaching Strategies and Authentic Materials to Promote the Reading Comprehension Abilities of Grade 12 Students Pattraporn Jaiyangyuen, สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์, Manthana Pandee	476–499
34	The Effects of Using Murdoch Integrated Approach (MIA) and Graphic Organizer Technique to Promote English Reading Comprehension Abilities of Grande 11 Students Kanjanaporn Rattanawaraporn, Manthana Pandee, Suneeta Kositchaivat	500–520
35	The Movement Characteristic and Cultural Connotation of Gujiazi in Anhui Huagudeng Dance Long Mao, Supavadee Potiwetchakul	521–531
36	The Artistic Characteristics and Cultural Inheritance of Hunan Baling Opera Run Cavity Xia Gao, Phakamas Jirajarupat, Shufeng Zhao	532–541

37	Luxury Brand Equity Strategy: Market Segmentation and Luxury Dimensions in International Business Warisara Klomtooksing	542–553
38	Ethics as it appears in the Singkalakasutta Phra Suriyon Narissaro Phuengphai, Phra Phaithun Chantakamo Haohan, Paisin Pongpha, Boonruam Khammuangsaen	554–566
39	The Effects of Using Shadowing Techniques with Sitcom Drama for Enhancing Listening Skills for Fifth Graders Supawan Makeklee, Suneeta Kositchaivat	567–595
40	Creative Leadership of Administrators Affecting on Personnel Administration in School Under the Secondary Education Service Area Office Nakhon Pathom Sawitree Chiewchan	596–617
41	Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity Yue Ling	618–627
42	Communication For Chinese Culinary Culture at China Town in Bangkok Huang Juntao, Sukanya Buranadechachai, Sakdina Boonpiam	628–641
43	A Study of the Relationship Between the Ultimate Truth and Aristotle's Philosophy Phannapha Rattanaphan, Phra Sittipong Tirapunyo Rungklab, Boonruam Khammuangsaen	642–654
44	A Model of Balanced Living in Disruptive Age According to Anupubbikathā Tunsamorn Uppapakdee, Suvin Ruksat, Suchao Ploychum	655–668
45	Development of the Learning Process of Abhidhanappadipika Scripture Supee Thumthong, Phramaha Wattana Paññādīpo, Thanee Suwanprathip	669–682
46	The Satisfaction of Foreign Tourist Toward Purchasing Thai Herbal Inhaler Product Kanchadawan Boonrong, Juthatip Klaitabtim	683–694

47	Strategy for managing conflict in organization's Unsaya Pansunthorn, Kanjarat Phansang, Sekson Prasert, Vanida Bunditphanich, Niyom Praisan	695–707
48	Curriculum Development for an Additional Course in Chinese as a Foreign Language to Promote Creative Thinking for Upper Elementary Students at Wat Sam Ngam School Sanicha Tatsanasawangkoon, Wiparat Moosikajaroen, Udomluk Koolsriroj	708–727
49	Development of the Learning Process of Ancient Pali Grammar Scriptures through Online System Supee Thumthong, Phramaha Wattana Paññādīpo, Thanee Suwanprathip	728–739
50	The Study of Platforms and Applications for Supporting Needs of People and Elderly in Cases of Illness Wanlada Thongyenburit, Chamnan Thongyen, Supapada Phureephong, Suthichai Panyaroj, Kitkamon Maitri	740–752
51	Inspection and Maintenance of State Buildings to Enhance Building Performance: A Case Study of the Digital Economy Promotion Agency Prajak Wongsakda, Teeradej Snongtaweeporn, Waranon Kongsong, Chaiwat Pooworakulchai	753–772
52	Motivation And Sustaining Factors Related to Organizational Commitment of Finance Personnel King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Bangkok Ratchanok Phramsiri, Supaphada Phuriphong, Sirisak Ratchusanti, Suthichai Panyaroj, Pannika Srisuwan	773–786
53	Marketing Mix Factors Influencing the Purchase Decision of Good Health Nic Products Among Consumers in Mueang District, Phitsanulok Province Supaphada Phuriphong, Wanlada Thongyenburit, Suthichai Panyaroj, Ratchanok Pharmsiri, Chutikarn Boonpuang, Thammasorn Jirarangsan	787–800

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.1

Communication for Photographer's Ideology in Art and Business Circles: Case of Mr. Kriangkrai Waiyakij

การสื่อสารอุดมการณ์ช่างภาพในวงการศิลปะและธุรกิจ: กรณีศึกษา นายเกรียงไกร ไวยกิจ

Sirawich Chayuntaradirok[1]*, Kanokrat Yossakrai[2], Sukanya Buranadechachai[3]
ศิรวิชช์ ชยันตรดิลก[1]*, กนกรัตน์ ยศไกร[2], สุกัญญา บูรณะเดชาชัย[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *
1. Sirawich Chayuntaradirok
Faculty of Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
ศิรวิชช์ ชยันตรดิลก
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Emai: 13_a_nk@windowslive.com
2. Kanokrat Yossakrai
กนกรัตน์ ยศไกร
Faculty of Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Email: kanokraty@gmail.com
3. Sukanya Buranadechachai
Faculty of Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
สุกัญญา บูรณะเดชาชัย
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Email: Sukanya.bur@bkkthon.ac.th

คำสำคัญ:
อุดมการณ์, การสื่อสาร, ช่างภาพวงการศิลปะและธุรกิจ, เกรียงไกร ไวยกิจ
Keywords:
Ideology, Communication, Photographer's in Art and business Circles, Kriangkrai Waiyakij

ABSTRACT

This study aims to (1) examine the context of the photography industry in both business and artistic domains in Thailand, (2) analyze the biography and ideological framework of the photographer Kriangkrai Waiyakit in relation to his photographic works, and (3) synthesize his communication strategies in positioning his artistic vision within both the art world and the business sector.

The findings reveal that: (1) The Thai photography landscape, in both business and artistic dimensions, has significantly expanded due to advancements in digital technology. (2) Regarding Kriangkrai Waiyakit's biography and ideology, his journey can be divided into four phases. In the first phase, he grew up in poverty but developed his artistic skills by drawing, which became both a passion (upper structural level) and a means of financial support for his education and livelihood (lower structural level). The second phase marked his entry into the photography scene, where his artistic ideology played a crucial role in advocating for the recognition of photography as an art form. In the third phase, his photographic expertise gained both national and international recognition, reinforcing his belief in promoting public acceptance of photography as a legitimate form of artistic expression. The fourth phase saw him publishing books and transforming his home into an exhibition space to nurture the next generation of photography enthusiasts who share his artistic vision. (3) The study also identifies Kriangkrai Waiyakit's communication strategies in integrating photography into both the artistic and business spheres. During the second phase, he engaged in intrapersonal communication by seeking feedback from experts and gradually submitting his works for competitions, starting from smaller contests and progressing to national and international levels. In the third phase, he actively communicated his ideology that "photography is art," employing

Article history:
Received: 05/10/2024
Revised: 13/12/2024
Accepted: 18/01/2025
Available online: 01/03/2025

How to Cite:
Chayuntaradirok, S., et al. (2025). Communication for Photographer's Ideology in Art and Business Circles: Case of Mr. Kriangkrai Waiyakij. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 1-13.

strategic audience analysis, defining objectives, selecting appropriate media and messages, fostering audience engagement, and utilizing visual storytelling through images, sound, and motion. He also adopted a multidimensional presentation approach with a positive framing, leveraging books, exhibitions, and online platforms. Finally, in the fourth phase, his communication strategy focused on preserving and transmitting his artistic vision by publishing the book Drawing with Images and transforming his home into a photography gallery, which served as an open communication channel for his dedicated audience and followers.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบริบทวงการถ่ายภาพแนวธุรกิจและศิลปะในประเทศไทย (2) เพื่อวิเคราะห์ชีวประวัติและอุดมการณ์ของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ ต่องานถ่ายภาพ (3) เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ สู่วงการศิลปะและธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า (1) บริบทสังคมไทยการถ่ายภาพแนวธุรกิจและแนวศิลปะมีการเติบโตมากขึ้นจากเทคโนโลยีดิจิทัล (2) ชีวประวัติและอุดมการณ์ของศิลปิน ช่วงที่ 1 เกรียงไกรเป็นเด็กมีฐานะยากจนแต่เรียนรู้และหารายได้จากการวาดภาพ อุดมการณ์ที่ฝังรากลึกจากความรักในการวาดภาพ (โครงสร้างชั้นบน) ส่งผลต่อการมีรายได้ในการเรียนและดำรงชีวิต (โครงสร้างชั้นล่าง) ช่วงที่ 2 เริ่มเข้าสู่วงการถ่ายภาพและมีอุดมการณ์ทำให้สังคมยอมรับว่าภาพถ่ายคืองานศิลปะ ช่วงที่ 3 ฝีมือการถ่ายภาพได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ และมีอุดมการณ์ให้ประชาชนทั่วไปยอมรับว่าภาพถ่ายคืองานศิลปะ ช่วงที่ 4 ผลิตหนังสือและใช้บ้านเป็นที่จัดนิทรรศการเพื่อให้ผู้ที่นิยมสืบทอดอุดมการณ์ฯ (3) กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปินสู่วงการศิลปะและธุรกิจ โดยช่วงที่ 2 เริ่มเรียนรู้การถ่ายภาพ ใช้การสื่อสารภายในบุคคล ส่งให้ผู้รู้วิจารณ์ผลงาน และหาพื้นที่ในการส่งภาพประกวดจากเวทีเล็กสู่ระดับชาติและนานาชาติ ช่วงที่ 3 มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ “ภาพถ่ายคืองานศิลป์” และใช้กลยุทธ์วิเคราะห์ผู้รับสาร กำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกใช้สื่อ การเลือกสาร การสร้างการมีส่วนร่วม การเล่าเรื่องด้วยภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว การนำเสนอทุกมิติด้วยมุมบวก การทำหนังสือ นิทรรศการ) และสื่อออนไลน์ ช่วงที่ 4 ใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ ด้วยการจัดทำหนังสือ “วาดด้วยภาพ”เผยแพร่ และเปิดช่องทางการสื่อสารด้วยทำบ้านให้เป็นแกลลอรี่ภาพถ่าย ผู้รับสารคือแฟนคลับ

บทนำ

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการสื่อสารมีผลกระทบโดยตรงต่อรูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์ ในยุคดิจิทัล สื่อ (Media) มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูล และความบันเทิงผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram และแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่ช่วยให้ข้อมูลถูกส่งถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว หนึ่งในรูปแบบการสื่อสารที่ทรงพลังคือการใช้ภาพถ่าย ซึ่งสามารถสื่อสารอารมณ์ ทัศนคติ และประสบการณ์ของบุคคลไปยังสังคมได้อย่างลึกซึ้ง ภาพถ่ายศิลปะมีบทบาทสำคัญทั้งในเชิงสุนทรียศาสตร์และในบริบทของธุรกิจและ

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ศิลปินช่างภาพที่มีบทบาทโดดเด่นในวงการศิลปะและธุรกิจของไทยคนหนึ่งคือ นายเกรียงไกร ไวยกิจ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการถ่ายภาพมากกว่า 40 ปี ด้วยพื้นฐานจากศิลปะการวาดภาพและการศึกษาในสถาบันศิลปะชั้นนำของประเทศไทย งานของเขาสะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิด Neo-Marxism ของหลุยส์ อัลธูแซร์ (Louis Althusser) ซึ่งเน้นโครงสร้างทางสังคมที่มีผลต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) อุดมการณ์ของศิลปินสะท้อนผ่านการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่ไม่เป็นสูตรสำเร็จ แต่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและสถานการณ์ ซึ่งทำให้การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของเขามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อวงการการถ่ายภาพ ศิลปะ และธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอุดมการณ์ผ่านภาพถ่ายยังคงมีช่องว่างสำคัญ โดยงานวิจัยก่อนหน้านี้มักมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของบุคคลในบริบทอื่น เช่น งานของทัศนีย์ เจนวิถีสุข (2546) ที่ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพะยอม กัลยาโณ) โดยใช้การสังเกตการณ์ระยะยาว หรือการศึกษาของกนกรัตน์ ยศไกร และเจตน์ จารุพันธ์ (2562) ที่เน้นกลุ่มชาติพันธุ์และยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในขณะที่งานของอชิรญา วิฑูรชาตรี (2555) และไตรสิทธิ์ ศิริธนู (2560) มุ่งเน้นการวิเคราะห์รูปแบบและสื่อความหมายจากภาพถ่าย มากกว่าการศึกษาปฏิบัติการของศิลปินในบริบททางสังคมและธุรกิจ

นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับช่างภาพและอุตสาหกรรมการถ่ายภาพ เช่น สุฑล มัติโก (2546) ที่ศึกษาการทำงานของช่างภาพมืออาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล และวีรภัทร วิไลศิลปะดีเลิศ (2555) ที่วิเคราะห์เนื้อหาภาพข่าวรางวัลอิศรา อมันตกุล ก็ยังไม่ได้ศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับอุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านกระบวนการทำงานของช่างภาพ นอกจากนี้ การศึกษาในระดับนานาชาติ เช่น งานของ Nicos Hadjinicolaou (1978) ที่ใช้แนวคิดมาร์กซิสต์ในการวิเคราะห์ภาพวาดในเชิงอุดมการณ์ ก็ยังไม่ได้นำไปใช้กับงานภาพถ่ายในวงการศิลปะและธุรกิจอย่างเป็นระบบ

จากช่องว่างดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการสื่อสารอุดมการณ์ของช่างภาพในวงการศิลปะและธุรกิจ โดยเน้นกรณีศึกษาของนายเกรียงไกร ไวยกิจ เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของอุดมการณ์ในการกำหนดแนวคิด วิธีการทำงาน และการสื่อสารผ่านภาพถ่ายของศิลปิน งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดแบบสหวิทยาการที่ผสมผสานศาสตร์ด้านนิเทศศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์การเมือง เพื่อถอดรหัสกระบวนการสร้างสรรค์และการสื่อสารของศิลปิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งแวดวงวิชาการ ศิลปินช่างภาพ และนักธุรกิจที่สนใจในบทบาทของภาพถ่ายในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลัง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. บริบททางการถ่ายภาพแนวธุรกิจและศิลปะในประเทศไทย

การถ่ายภาพในบริบทของธุรกิจและศิลปะในประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับอิทธิพลจากแนวโน้มทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม (Kotler & Keller, 2019) ในแง่ของธุรกิจ การถ่ายภาพกลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการตลาดและการสื่อสารแบรนด์ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่สื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญ (Scott, 2022) การถ่ายภาพโฆษณาและเชิงพาณิชย์มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดผู้บริโภค (Belch & Belch, 2021) ในทางกลับกัน การถ่ายภาพเชิงศิลปะเน้นไปที่การแสดงออกทางอารมณ์และ

แนวคิดของศิลปิน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Danto, 2013) และบทบาทของศิลปะในสังคม (Berger, 1972) โดยศิลปินไทยมักได้รับอิทธิพลจากศิลปะไทยร่วมสมัยและแนวคิดตะวันตก ซึ่งทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นและโลกาภิวัตน์ในการสร้างสรรค์งานถ่ายภาพ (Apinan, 2015)

2. ชีวประวัติและอุดมการณ์ศิลปินนายเกรียงไกร ไวยกิจต่องานถ่ายภาพ

นายเกรียงไกร ไวยกิจ เป็นศิลปินถ่ายภาพที่มีผลงานโดดเด่นในแวดวงศิลปะไทย โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาพถ่ายเป็นสื่อสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม งานของเขามีรากฐานมาจากแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์และความเป็นไทย ซึ่งสะท้อนผ่านองค์ประกอบภาพ เทคนิคการจัดแสง และการสื่อสารอารมณ์ (Smith, 2018) แนวคิดของเกรียงไกร ไวยกิจ สามารถวิเคราะห์ได้ผ่านกรอบทฤษฎีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Hall, 1990) และแนวคิดสื่อสารผ่านภาพ (Barthes, 1977) ซึ่งช่วยให้เข้าใจว่าภาพถ่ายของเขาไม่เพียงเป็นศิลปะ แต่ยังเป็นสื่อที่สะท้อนและท้าทายความหมายของอัตลักษณ์ไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (Mitchell, 1994) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่างานถ่ายภาพของศิลปินไทยมีบทบาทในการสร้างความหมายใหม่ทางสังคมและวัฒนธรรม (Chantorn, 2020)

3. กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปิน

การสื่อสารของศิลปินผ่านงานถ่ายภาพสามารถวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีสื่อสารภาพ (Visual Communication Theory) และทฤษฎีการสื่อสารเชิงสัญญะ (Semiotics) (Chandler, 2007) ศิลปินใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การจัดองค์ประกอบ การใช้สี และการเล่าเรื่องผ่านภาพ เพื่อสร้างอารมณ์และความหมายให้กับผู้ชม (Lester, 2013) นอกจากนี้ กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปินยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดการสร้างแบรนด์ส่วนตัว (Personal Branding) ซึ่งมีความสำคัญในยุคดิจิทัล (Montoya, 2002) ศิลปินในยุคปัจจุบันต้องมีความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ผลงานและสร้างฐานแฟนคลับ (Jenkins, 2006) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระบุว่าศิลปินที่สามารถนำกลยุทธ์เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะมีโอกาสสร้างอิทธิพลต่อวงการศิลปะและผู้ชมในวงกว้าง (Manovich, 2020)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

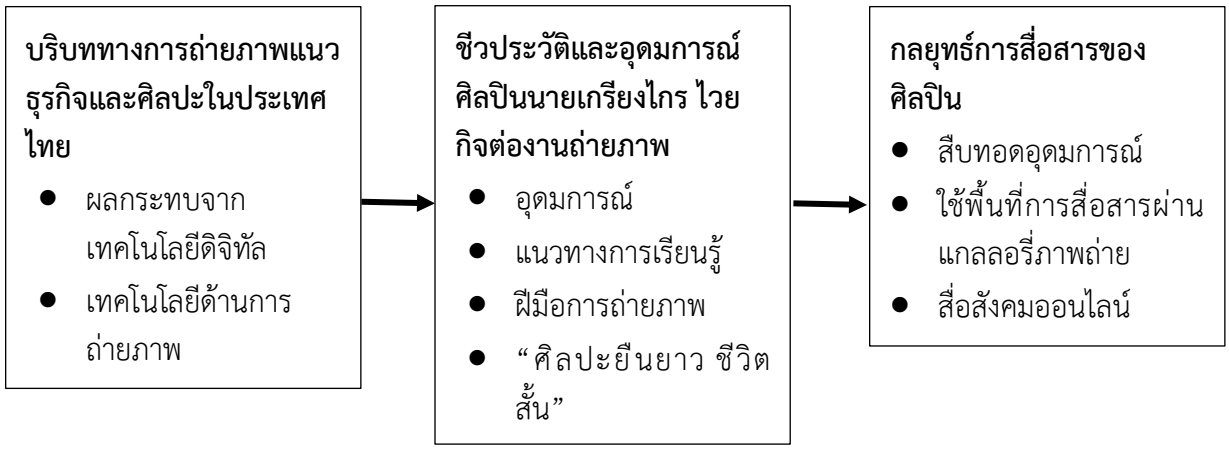

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทางการถ่ายภาพแนวธุรกิจและศิลปะในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ชีวประวัติและอุดมการณ์ศิลปินนายเกรียงไกร ไวยกิจ ต่องานถ่ายภาพ
3. เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ สู่วงการศิลปะและธุรกิจ

ระเบียบวิธีในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (**Qualitative research)**

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย อุดมการณ์แนวหลุยส์ อัลธูแซร์ อุดมการณ์เชิงพุทธ (ศีล สมาธิ ปัญญา) และการสร้างความคิดเห็นร่วมกัน (ทิฏฐิสามัญญตา) กลยุทธ์การสื่อสาร และอุตสาหกรรมศิลปะในสังคมทุนนิยม ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลักมี 13 คน ประกอบด้วยศิลปินภาพถ่ายวงการธุรกิจและศิลปะ นายเกรียงไกร ไวยกิจ มืออาชีพด้านการถ่ายภาพที่อยู่ในวงการธุรกิจและศิลปะ 3 คน นักวิชาการด้านการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร 2 คน นักวิชาการด้านศิลปะ 1 คน Influencers ด้านการถ่ายภาพในเฟสบุ๊ค 2 คน และผู้ชมที่นิยมผลงานภาพถ่ายศิลปินนายเกรียงไกร ไวยกิจ 4 คน ขอบเขตด้านเวลา คือ 1 ปี

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาส่วนเอกสาร (document) ในการวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะข้อมูลจาก www.facebook.com/kriengkraiwaiyakit เท่านั้นเนื่องจากสื่อออนไลน์อื่นยังไม่แพร่หลายและมีเนื้อหาเดียวกัน

เครื่องมือ (Instruments) ประกอยด้วย

1. เอกสาร ได้แก่ ข้อมูลและภาพถ่ายจากGoogle application และ Facebook Page/ kriengkai waiyakit

2. สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

3. การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation)

การรวบรวมข้อมูล (Data collection)

การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ขออนุญาตบันทึกภาพ เสียงจากผู้ให้ข้อมูลหลัก สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักตาม Guideline ที่กำหนดไว้ จดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ ถอดเทป

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

วิเคราะห์เนื้อหา **(**Content analysis) ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งขั้นตอนของการวิเคราะห์เนื้อหาและการตีความ ด้วยการอ่านและทำความเข้าใจและจับประเด็นหลัก ใส่รหัสข้อมูล จำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลตามแนวคิดและทฤษฎีที่ต้องการศึกษา เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อหารูปแบบและความหมาย และหาข้อสรุปหลักตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย การนำเสนอข้อมูล (Data Presentation) ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. บริบทสังคมไทยการถ่ายภาพแนวธุรกิจและแนวศิลปะ

บริบทสังคมไทยการถ่ายภาพแนวธุรกิจและแนวศิลปะมีการเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทศวรรษที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีดิจิทัล จะพบว่าช่วงวัยเด็กเป็นยุคเทคโนโลยีแบบอะนาล็อก วันรุ่นตอนต้นเป็นพัฒนาการของกล้องอิเลคโทรนิกส์มีคุณภาพสูง ราคาแพง คนที่ครอบครองกล้องได้ต้องมีฐานะดี และช่วงปีเริ่มมีมือถือเข้ามาแต่ยังใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร ส่วนวัยทำงานช่วงต้นเทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพมีความ 2535 ละเอียดและมีคุณภาพสูง แต่ด้วยการผลิตจำนวนมากเพื่อจำหน่ายทั่วโลก มืออาชีพถ่ายภาพที่เป็นชนชั้นกลางสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น และนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ ในขณะที่วัยทำงานช่วงกลางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงแบบ disruption ทั้งกระบวนการผลิตภาพทั้งขั้นตอนของการผลิต และหลังการผลิตของการถ่ายภาพ มือถือเข้ามาแทนที่กล้องถ่ายภาพสะท้อนเลนส์เดี่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ น้ำยาและเครื่องล้างฟิล์มและอัดภาพ เปลี่ยนมาเป็นเครื่องพิมพ์ภาพแทน คนทั่วไปทั้งระดับกลางมาล่างสามารถเข้าถึงการถ่าย ภาพด้วยตนเองแทนการจ้างช่างภาพมืออาชีพ

2. ชีวประวัติและอุดมการณ์ของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ

ช่วงที่ 1 เกรียงไกรเป็นเด็กต่างจังหวัดมีฐานะยากจนแต่เรียนรู้และหารายได้จากการวาดภาพ อุดมการณ์ที่ฝังรากลึกจากความรักในการวาดภาพ (โครงสร้างชั้นบน) ส่งผลต่อการมีรายได้ในการเรียนและดำรงชีวิต (โครงสร้างชั้นล่าง) กลับส่งผลด้านบวกคือเป็นแรงขับให้ต่อสู้อุปสรรคความยากจนที่เป็นโครงสร้างชั้นล่าง (เศรษฐกิจ) เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายการได้เรียนรู้ศิลปะที่ตนเองรักและมีความสามารถต่อไป จนประสบความสำเร็จ

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงเริ่มต้นการเรียนรู้การถ่ายภาพของเกรียงไกร เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากงานจิตรกรรมสู่ภาพถ่าย แนวทางการเรียนรู้ของศิลปินมีความน่าสนใจด้านวิธีคิดและวิธีการ เนื่องจากพื้นฐานเดิมที่เป็นจุดเด่นคือ มีมุมมองเรื่ององค์ประกอบศิลป์ในการวาดภาพระดับดีเยี่ยมโดยได้รับรางวัลจากวิทยาลัยช่างศิลป์ แต่การถ่ายภาพเป็นศาสตร์ใหม่ ทักษะใหม่ จากดินสอ พู่กัน สู่ชัตเตอร์ และเลนส์ กระดาษหรือผ้าใบกลายมาเป็นฟิล์ม วิธีการที่เป็นระบบคือการจดบันทึกในสมุดทำมือ อ่านวารสารและหนังสือถ่ายภาพ ท้ายสุดคือส่งให้ผู้รู้วิพากษ์เพื่อเรียนรู้และต่อยอดประสบการณ์โดยมีภาพถ่ายที่ตนทดลองถ่ายเป็นบทเรียนสำคัญ ต่อมาได้ทดลองส่งภาพเข้าประกวด ในที่สุดได้รางวัลจากนิตยสาร Photos & Graphos ที่ดังมากในยุคนั้น หลังจากนั้นผลงานเป็นที่ประจักษ์มากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้รับเชิญและร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะภาพถ่ายทั้งในและต่างประเทศ และยังเป็นอาจารย์พิเศษกรรมการตัดสินภาพถ่ายและวิทยากรในสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งได้รับรางวัลเกียรติยศบุคคลแห่งปี สาขาสร้างสรรค์ภาพถ่าย เพื่อชีวิตและชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประจำปี 2553 และศิลปินนักถ่ายภาพไทย จากสมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทย สำหรับวิธีคิดของเกรียงไกรคือ

> “ถ่ายภาพจากความเป็นจริง และที่สำคัญมาจากความประทับใจ ดังนั้นอิทธิพลที่มีผลมาก ๆ คือ เราได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราที่เราไม่ได้มองแบบขยายความต่อความเป็นโลกของเรา แต่เรารู้ว่าอิทธิพลของภาพถ่ายส่งผลต่อการพัฒนามนุษย์...ภาพถ่ายที่ดีสามารถที่จะสร้างแรงบันดาลใจ สามารถกระตุ้นให้มีความรู้สึกอ่อนโยน กระตุ้นการแบ่งปันเอื้อเฟื้อกับเพื่อนร่วมโลก”
> (เกรียงไกร ไวยกิจ, ศิลปินถ่ายภาพ, สัมภาษณ์, 26/6/67)

ช่วงที่ 3 ฝีมือการถ่ายภาพได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ และมีอุดมการณ์ให้ประชาชนทั่วไปยอมรับว่าภาพถ่ายคืองานศิลปะ อุดมการณ์เชิงลึกของเกรียงไกรที่พยายามทำให้สังคมยอมรับว่าภาพถ่ายเป็นศิลปะเกิดจากการหล่อหลอมจากอุดมการณ์เชิงพุทธ ศีล สมาธิ ปัญญา ธรรมชาติคือธรรมะที่ดำเนินในชีวิตประจำวัน และแนวคิด ทิฏฐิสามัญญตาส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมกันเรียนรู้และพัฒนางานถ่ายภาพ และถ่ายทอดสู่ชุมชนและสังคม ได้แก่ ชุมชนคนถ่ายภาพ สห+ภาพ (fotounited) สนับสนุนการถ่ายทอดอุดมการณ์ภาพถ่ายคืองานศิลปะให้กับประชาชนทั่วไปและเยาวชนคนรุ่นใหม่ ด้วยการเป็นวิทยากรวิพากษ์ผลงานการถ่ายภาพของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นวิทยากรให้กับศูนย์อบรมถ่ายภาพสามกรุง โดยกล่าวว่า “คุณบุณฐไชย ไชยวิรุณเจริญ (ผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่ม..ผู้วิจัย) ได้ปรึกษาเป็นระยะ ๆ จนประสานให้มีความสัมพันธ์กับทางโซนีประเทศไทย เกิดเป็นโครงการ UNIVERSITY CAMP ซึ่งเป็นโครงการที่ดีมาก ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษา น่าเสียดายที่คุณบุณได้เดินทางไกลจากไปก่อน ไม่งั้นคงมีเรื่องราวดี ๆ อีกมากมายเกิดขึ้นในวงการภาพถ่าย” นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรให้กับกลุ่มฯ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับประชาชนทั่วไปที่รักการถ่ายภาพ

ช่วงที่ 4 “ศิลปะยืนยาว ชีวิตสั้น” ด้วยการผลิตหนังสือและใช้บ้านเป็นที่จัดนิทรรศการ “วาดด้วยภาพ” เพื่อให้ผู้ที่นิยมสืบทอดอุดมการณ์ฯ ต่อไป โดยกล่าวว่า

> “อยากให้คนมาเรียนรู้งานเรา หากถ้าวันหนึ่งเราได้จากโลกนี้ไป มุมมองได้วางแผนไว้เพื่อให้รูปภาพของเราดำรงอยู่ได้ด้วยการเลี้ยงตัวมันเอง สามารถที่จะถ่ายทอดวิถีศิลปะวัฒนธรรม สามารถที่จะต่อยอดไปได้เรื่อย ๆ ดีกว่าการไปมอบให้จดหมายเหตุเพราะการค้นหายาก”
> (เกรียงไกร ไวยกิจ, ศิลปินถ่ายภาพ, สัมภาษณ์, 26/6/67)

3. กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ สู่วงการศิลปะและธุรกิจ

ช่วงที่ 1 เริ่มเข้าสู่วงการถ่าย เกรียงไกรเริ่มต้นเรียนรู้การถ่ายภาพแทนการวาดภาพ ใช้การสื่อสารภายในบุคคล ตั้งแต่การฝึกใช้กล้องและจดบันทึก ส่งให้ผู้รู้วิจารณ์ผลงาน และหาพื้นที่ในการส่งภาพประกวดเริ่มจากเวทีเล็ก ๆ สู่เวทีระดับชาติและนานาชาติ ปรากฏการณ์อุดมการณ์เชิงลึกของเกรียงไกร ที่เกิดจากการหล่อหลอมจากอุดมการณ์ทางการเมือง ที่แสดงออกมาในภาพถ่ายที่ไม่สุดโต่ง อาจเนื่องมาจากอุดมการณ์เชิงพุทธตามหลักไตรลักษณ์แห่งพุทธธรรม ด้วยการสร้างความเป็นปึกแผ่นของสังคม ด้วยกระบวนการเสริมสร้างความสามัคคีความปรองดองและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยการสร้างกลุ่มเพื่อร่วมกันเรียนรู้และพัฒนางานศิลปะ ตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงกลุ่มถ่ายภาพในปัจจุบัน จากแนวคิดการทำประโยชน์เพื่อสังคม ที่ทำงานศิลปะเพื่อสังคม และพัฒนา

ไปสู่การจัดนิทรรศการศิลปะ

ช่วงที่ 2 หลังจากมีชื่อเสียงด้านการถ่ายภาพ เกรียงไกรพยายามถ่ายทอดอุดมการณ์ “ภาพถ่ายคืองานศิลป์” ด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มกันถ่ายภาพและถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนและช่างภาพท้องถิ่น โดยใช้กลยุทธ์วิเคราะห์ผู้รับสาร กำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกใช้สื่อ การเลือกสาร และทักษะเฉพาะ เช่น การให้การสนับสนุน การให้คำแนะนำ การสร้างการมีส่วนร่วม รวมทั้งการเล่าเรื่องด้วยภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว การนำเสนอทุกมิติด้วยมุมบวก การทำพื้นที่แห่งการเรียนรู้ทั้งโลกของความจริง (หนังสือ นิทรรศการ) และโลกเสมือนจริง (สื่อออนไลน์) กลยุทธ์การสื่อสารที่เกี่ยวกับผู้ส่งสาร โดยศิลปินนาย เกรียงไกร ไวยกิจ มีส่วนในการกระตุ้นผู้นำความคิด การสะท้อนประสบการณ์ร่วมกันของผู้นำความคิดและสมาชิกแต่ละกลุ่ม กลยุทธ์เกี่ยวกับสาร มีการ ใช้สารที่เหมาะสมและโดนใจชุมชนคนถ่ายภาพในแต่ละกลุ่ม กลยุทธ์การใช้ช่องทางการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารของศิลปินฯ แกนนำ และสมาชิกจะใช้สื่อบุคคลในการสื่อสาร ส่วนแกนนำกับสมาชิกวัยทำงาน จะใช้แอปพลิเคชันไลน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร และแกนนำกับสมาชิกวัยรุ่นและเด็กจะใช้สื่อกิจกรรมในการสื่อสาร

ช่วงที่ 3 ใช้กลยุทธ์การสื่อสาร สาร คือ สืบทอดอุดมการณ์ ผ่านช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ หนังสือ “วาดด้วยภาพ”และใช้พื้นที่การสื่อสารผ่านแกลลอรี่ภาพถ่ายที่บ้าน ผู้รับสารคือแฟนคลับ กลยุทธ์การสื่อสารของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ มีการกำหนดแนวทางในการสื่อสารโดยเฉพาะรูปแบบการสื่อสาร วิธีการสื่อสารเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ไม่มีสูตรสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นกับบริบทที่แตกต่างกัน โดยจะศึกษาว่าศิลปินดังกล่าวกำหนดเนื้อหา ใช้ช่องทางการสื่อสาร/สื่ออะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร เช่น ในบริบททุนนิยมไทยที่แตกต่างในแต่ละช่วง เริ่มจากบริบทในวัยเยาว์ บริบทเมื่อเติบโตที่เป็นช่วงการผลิตงานถ่ายภาพให้เป็นที่ยอมรับของสังคม “สื่อสังคมออนไลน์” มีอิทธิพลมากกว่าสื่อมวลชน เนื่องจากเข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย และสร้างการมีส่วนร่วมในการสื่อสารได้มากกว่าสื่อมวลชน ดังพบว่าศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ ได้มีการสื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อออนไลน์หลายชนิด แต่ที่ศึกษาคือแอปปลิเคชั่นเฟสบุ๊ค เกรียงไกร ไวยกิจ เนื่องจากสามารถลงภาพและเขียนบรรยายได้มาก รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายเป็นคนรุ่น Baby Boomer, Generation X, Y

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แนวคิดเรื่อง "อุตสาหกรรมศิลปะ" ได้รับการสนับสนุนโดยหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างรายได้ของศิลปิน นายเกรียงไกร ไวยกิจ โดยเฉพาะการดำรงชีพในฐานะผู้รับงานอิสระภายใต้บริบทของสังคมทุนนิยม ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ การประกวดที่จัดขึ้นโดยภาคเอกชนหรือองค์กรต่าง ๆ มีการกำหนดหัวข้อซึ่งสะท้อนอุดมการณ์หลักของสังคมหรือของผู้ให้ทุน ส่งผลให้ศิลปินต้องปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของตลาดและกลไกทางเศรษฐกิจ (Adorno, 1991) ทั้งนี้ยังพบว่าภาพถ่ายของนายเกรียงไกรถูกแปลงให้เป็นสินค้าเพื่อรองรับการสะสมและเก็งกำไร ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของตลาดศิลปะในปัจจุบัน (Bourdieu, 1993) อย่างไรก็ตาม ศิลปินเองไม่ได้แยกขาดระหว่างการถ่ายภาพในเชิงศิลปะและเชิงพาณิชย์ แต่กลับใช้แนวทางการทำงานที่เน้นความรักในศิลปะและสมาธิเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดของนักปรัชญาทางศิลปะที่เน้นความหมายทางจิตวิญญาณของการสร้างสรรค์ผลงาน (Danto, 1981) นอกจากนี้การกำหนดหัวข้อของการประกวดกลับกลายเป็นโอกาสให้ศิลปินสามารถฝึกฝนตนเองให้สามารถถ่ายทอดภาพธรรมชาติในหลากหลายมุมมอง โดยไม่จำกัดอยู่เพียงการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนเท่านั้น

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในแง่ของอุดมการณ์ ศิลปินนายเกรียงไกร ไวยกิจสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของหลุยส์ อัลธูแซร์ (1971) ซึ่งมองว่าอุดมการณ์เป็นเครื่องมือที่สามารถควบคุมหรือท้าทายโครงสร้างของสังคมได้ ผลงานของนายเกรียงไกรสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการนำเสนอจินตภาพใหม่ที่ต่อต้านอุดมการณ์หลักของสังคมผ่านศิลปะเพื่อชีวิต โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นทางสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำและปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ศิลปินเลือกที่จะนำเสนอภาพที่มีความงามแทนการใช้ภาพที่รุนแรงหรือสะเทือนอารมณ์ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเปิดรับและมีส่วนร่วมกับแนวคิดที่นำเสนอ (Eagleton, 1991) อีกประเด็นที่สำคัญคือความสามารถของศิลปินในการใช้ศิลปะเพื่อเลี้ยงชีพ ซึ่งสะท้อนแนวคิดของอัลธูแซร์เกี่ยวกับโครงสร้างชั้นบน (อุดมการณ์) และโครงสร้างชั้นล่าง (เศรษฐกิจ) กล่าวคือ รายได้จากการถ่ายภาพและรางวัลที่ได้รับได้ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุนจากภาคเอกชน เช่น ศูนย์อบรมถ่ายภาพสามกรุง ที่เปิดโอกาสให้ศิลปินสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะด้านการถ่ายภาพให้แก่บุคคลที่สนใจ ในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างรายได้และความยั่งยืนให้กับกลุ่มของตนเองได้ (Bourdieu, 1984) นอกจากนี้ นายเกรียงไกรยังได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงพุทธมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและกลุ่มของเขา โดยใช้หลักศีล สมาธิ ปัญญา และมุมมองที่ว่าธรรมชาติคือธรรมะ แนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับหลักการของ "ทิฏฐิสามัญญตา" ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของศิลปินในสังคมได้อย่างต่อเนื่อง (Rahula, 1959)

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 สอดคล้องกับงานของทัศนีย์ เจนวิถีสุข (2556) ในด้านการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่มีขั้นตอนในการกำหนดผู้รับสาร สาร สื่อ และช่องทางการสื่อสาร นอกจากนี้ค้นรูปแบบเฉพาะจากการใช้เครื่องมือของการไปสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในที่นี้ได้พบรูปแบบเฉพาะเวลาเกิดการรวมกลุ่มของคนที่รักการถ่ายภาพ รูปแบบการสื่อสารของเกรียงไกรคือการเป็นผู้คอยสนับสนุนและให้กำลังใจเยาวชนหรือประชาชนผู้ในใจถ่ายภาพ และสอดคล้องกับ ธาตรี ใต้ฟ้าทูล (2559) และพนม คลี่ฉายา (2549) ที่ว่านอกจากที่ว่ากลยุทธ์การสื่อสารเป็นวิธีการสื่อสารที่กำหนดขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละปัญหา แต่ละสถานการณ์ ไม่มีสูตรสำเร็จ และสอดคล้องกับกนกรัตน์ ยศไกรและเจตน์ จารุพันธ์ (2562) ในส่วนที่เกรียงไกรมีกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยการนำเสนอภาพถ่ายที่คนส่วนใหญ่เข้าถึงง่ายด้วยความงามด้วยสีและองค์ประกอบ แม้จะสะท้อนปัญหาในสังคมก็ตาม และรักที่จะให้ความรู้เพื่อให้เยาวชนหรือคนทั่วไปที่รักการถ่ายภาพได้สานต่ออุดมการณ์ “ภาพถ่ายคืองานศิลปะ” ของตน และใช้ภาษาเขียน พูด และเสียงเพลงประกอบการนำเสนอภาพถ่ายที่นำเสนอในสื่อออนไลน์โดยเฉพาะเฟสบุ๊คแอบปลิเคชั้น แต่จะไม่ใช้กลยุทธ์ด้านการบังคับเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

สรุป

การสื่อสารผ่านภาพถ่ายในบริบทของศิลปะและธุรกิจในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการถ่ายภาพไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือทางธุรกิจเพื่อการตลาดและการสร้างแบรนด์ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในเชิงศิลปะในการสะท้อนอุดมการณ์และแนวคิดของศิลปิน หนึ่งในศิลปินที่มีบทบาทสำคัญในวงการนี้คือ นายเกรียงไกร ไวยกิจ ซึ่งมีประสบการณ์และความสำเร็จจากการใช้ภาพถ่ายเพื่อสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทย งานของเขาสะท้อนความรักในศิลปะและความพยายามที่จะทำให้ภาพถ่ายเป็นศิลปะที่มีคุณค่าและสามารถสื่อสารอุดมการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง นายเกรียงไกร ไวยกิจเริ่มต้นจากการเรียนรู้การถ่ายภาพจากพื้นฐานของการวาดภาพ เขานำเทคนิคจากการวาดภาพมาปรับใช้ในการถ่ายภาพ ซึ่งทำให้ผลงานของเขามีความโดดเด่นในด้านองค์ประกอบและการใช้แสง ทั้งนี้

งานของเขายังสะท้อนถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ผ่านการใช้ภาพถ่ายที่สามารถสื่อถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างตรงไปตรงมาและมีอิทธิพลในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในวงการศิลปะและสังคม การสื่อสารอุดมการณ์ผ่านภาพถ่ายของเกรียงไกรยังสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างอุดมการณ์ทางสังคมและแนวคิดทางศิลปะที่มีรากฐานจากศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจในธรรมชาติและการพัฒนาทางจิตวิญญาณ การใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่ไม่ซับซ้อนแต่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ภาพถ่ายของเขามีบทบาททั้งในฐานะเครื่องมือสื่อสารและเป็นงานศิลปะที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกอ่อนไหวและการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาสังคม

ในเชิงธุรกิจ เกรียงไกร ไวยกิจได้ใช้ภาพถ่ายเป็นเครื่องมือในการสร้างแบรนด์ส่วนตัวและเผยแพร่ผลงานไปยังกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เขาได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ กลยุทธ์การสื่อสารของเขาจึงเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะและธุรกิจที่มีความสำคัญในยุคดิจิทัล โดยเน้นการสร้างความหมายและอารมณ์ผ่านภาพถ่ายที่สามารถเข้าถึงและกระตุ้นความสนใจของผู้ชมได้อย่างลึกซึ้ง ผลงานของนายเกรียงไกร ไวยกิจไม่เพียงแต่สะท้อนการพัฒนาทางศิลปะของประเทศไทย แต่ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมและการสร้างการรับรู้ในวงกว้างเกี่ยวกับศิลปะและการสื่อสารที่มีอิทธิพลอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ ยศไกร. (2562). ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย. *วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์, 23*(3), 127-147.

กาญจนา แก้วเทพ, & สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา.* กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, และคณะ. (2548). *ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพะยอม กัลยาโณ) กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน.* มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ธาตรี ใต้ฟ้าพูล. (2559). *ทบทวนแผนประชาสัมพันธ์.* คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิวัฒน์ เหลืองสมานกุล, & พนม คลี่ฉายา. (2551). ยุทธศาสตร์และกระบวนการรณรงค์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กไทยไม่กินหวาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์, 26*(4), 76-97.

วิริยะ สว่างโชติ. (2561). *อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม กับเศรษฐกิจสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

วีรภัทร วิไลศิลปดีเลิศ. (2555). *การวิเคราะห์เนื้อหาภาพข่าวยอดเยี่ยมรางวัลอิศรอมันตกุล ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.* การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปะศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมเกียรติ ตั้งนโม. (2557). *การวิจัยวัฒนธรรมภาพทางสายตา.* โครงงานวิจัยศิลปะ, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์, & ณัฐนิชา กรกิ่งมาลา. (2561). กลยุทธ์และเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์, 12*(2), 1-18.

เอนก นาวิกมูล. (2558). *เล่าเรื่องถ่ายรูป.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯสำนักพิมพ์แสงแดด : จำกัด.

Apinan, P. (2015). *Contemporary Thai Art: Nationalism and Globalisation.* Bangkok: Silkworm Books.

Barthes, R. (1977). *Image-Music-Text.* London: Fontana Press.

Belch, G. E., & Belch, M. A. (2021). *Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective.* New York: McGraw-Hill.

Berger, J. (1972). *Ways of Seeing.* London: BBC and Penguin Books.

Chandler, D. (2007). *Semiotics: The Basics*. London: Routledge.

Chantorn, T. (2020). Thai photography in the globalized era. *Journal of Visual Arts, 12*(1), 45-67.

Danto, A. (2013). *What Art Is.* New Haven: Yale University Press.

Eriksen, T. H. (2020). *Capitalocene.* In M. Krogh (Ed.), Connectedness: An incomplete encyclopedia of Anthropocene: Views, thoughts, considerations, insights, images, notes & remarks (pp. 45-56). København, Denmark: Strandberg Publishing.

Hall, S. (1990). *Cultural identity and diaspora*. London: Routledge.

Harvey, L. (2024). *Researching the real world: A guide to methodology*. Aesthetic, art criticism, art history: Visual ideology. Retrieved March 3, 2024, from https://www.quality researchinternational.com

Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide.* New York: NYU Press.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2019). *Marketing Management.* London: Pearson.

Lester, P. M. (2013). *Visual Communication: Images with Messages*. Boston: Cengage Learning.

Manovich, L. (2020). *AI Aesthetics and Digital Media*. Cambridge: MIT Press.

Mitchell, W. J. T. (1994). *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*. Chicago: University of Chicago Press.

Montoya, P. (2002). *The Brand Called You: Make Your Business Stand Out in a Crowded Marketplace.* New York: McGraw-Hill.

Scott, D. M. (2022). *The New Rules of Marketing & PR.* New Jersey: Wiley.

Smith, T. (2018). *The Visual Culture of Photography.* London: Thames & Hudson.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2025.2

The Reduced Suffering School: Learning in The Buddhist Spiritual Wisdom, Witcharam Institute

โรงเรียนของหนู : การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา ของสถาบันวิชชาราม

Rojarin Agkhacotr[1], Korn Kangsadanporn[2]*

รจรินทร์ อักขะโคตร[1] , กรณ์ กังสดารพร[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. **Rojarin Agkhacotr**
Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
รจรินทร์ อักขะโคตร
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: rojarin5276@gmail.com

2. **Korn Kangsadanporn***
Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
กรณ์ กังสดารพร
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: Korn.K@rsu.ac.th

คำสำคัญ:
โรงเรียนของหนู; การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา; สถาบันวิชชาราม

Keywords:
The Reduced Suffering School; Learning in the Buddhist Spiritual Wisdom; Witcharam Institute

Article history:
Received: 16/12/2024
Revised: 12/02/2025
Accepted: 16/03/2025
Available online: 08/04/2025

ABSTRACT

This study has the objectives: 1) to study the founding concept and learning management model of the reduced Suffering school. 2) to study the learning process of the reduced Suffering school. 3) to study the results achieved from the learning process of the reduced Suffering school. It is qualitative research using in-depth interviews. There was an important person giving information this time. Total number: 27 persons

The results of the study found that: 1) The idea of founding the reduced Suffering school was to have monks and teachers with good morals help train students. It is education at a level that can truly reduce, abandon, and stop greed, anger, and delusion. Therefore, every problem can be solved. It is the most valuable education for every life. By the learning management format about various studies In the learning channel in Wicharam Institute, it is divided into 3 parts.: (1) arranging the learning structure to be in line with the intellectual development of the learners; (2) arranging the learning elements for the learners to learn on their own according to the mental faculties; (3) evaluating the results according to Real conditions based on Dhamma principles 2) Learning process. Consistent with the concept of contemplative education based on the seven principles of contemplative knowledge combined with Dhamma principles and 3) achievements from the learning process. Use a 5-item measurement tool: (1) students are very satisfied from learning; (2) students can reduce, abandon, and stop greed, anger, delusion, and distress in order; (3) students can solve various problems. that occur in life in order(4) Each student has made progress in developing their spirit according to the precepts they practice, so their minds are more comfortable, relaxed, strong, calm, peaceful, and happy. (5) Problems

How to Cite:

Agkhacotr, R. & Kangsadanporn, K. (2025). The Reduced Suffering School: Learning in The Buddhist Spiritual Wisdom, Witcharam Institute. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 14-29.

and obstacles to learning. It is caused by oneself still having greed, anger, and delusion, thus creating more bad karma. Moreover, the time is not suitable for studying. Busy with work duties as well as being lazy to submit homework.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู 2) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู 3) เพื่อศึกษาผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 27 ท่าน

ผลการศึกษา พบว่า 1) แนวคิดการก่อตั้งโรงเรียนของหนู มีนักบวช และครูที่มีคุณธรรมช่วยอบรมสั่งสอนนักเรียน เป็นการศึกษาในระดับที่สามารถลดความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จึงแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา เป็นการศึกษาที่มีค่าที่สุดต่อทุกชีวิต โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน (2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวจิตตปัญญา (3) ประเมินผลตามสภาพจริงแบบอิงหลักธรรม 2) กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาตามหลักจิตตปัญญา 7 ประการ ผสมผสานกับหลักธรรม และ 3) ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ใช้เครื่องมือตรวจวัด 5 ข้อ (1) นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ (2) นักเรียนสามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ (3) นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นลำดับ (4) นักเรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ จิตใจจึงสบาย ผ่อนคลาย มีกำลังสงบ ร่มเย็น เป็นสุขยิ่งขึ้น (5) ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เกิดจากตัวเองที่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง จึงสร้างกรรมที่ไม่ดีเพิ่มขึ้น อีกทั้งเวลาไม่ลงตัวต่อการเรียน ติดภารกิจการงาน ตลอดจนขี้เกียจส่งการบ้าน

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบัน สังคมไทยประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสารไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อชีวิตอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีจิตใจที่อ่อนแอจึงขาดวิจารณญาณในการคัดเลือกข่าวที่ดี เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมทางสังคม วิถีชีวิต มุมมอง และความเป็นอยู่เปลี่ยนไป สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบ ชัยชนะในการแย่งชิงมา สร้างความฟุ้งเฟ้อในชีวิตเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมจรรยา ห่างเหินจากจริยธรรม (สุทธิวรรณ์ ตันติรจนาวงศ์และศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ, 2552 : 1) ปัญหาสุขภาพกายใจ ตลาดแรงงานเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม ความยากจน การแพร่ระบาดของยาเสพติด การติดเชื้อโรคต่างๆ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ปัญหาความก้าวร้าวของผู้คนในสังคม เกิดความกังวล ความเครียด การหย่าร้าง และอื่นๆ อันมีสาเหตุหลักมาจากการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ผิดพลาด ล้มเหลว ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ความสำคัญไปทางด้านวัตถุ วิชาการ หรือบริโภคนิยม จนเกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความอยู่รอดของตนเองในสังคม (วารสารวิชาการวิชชาราม, 2561 : 22) ปัญหาด้านคุณธรรมนักเรียนคือขาดความอบอุ่นจากครอบครัว สาเหตุจากพ่อแม่อย่าร้างกัน หรือบ้างก็ทำงานหนัก

เพราะต้องหารายได้ จึงไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก ทำให้นักเรียนเกิดจิตใจไม่มั่นคง ขาดสมาธิ บ้างก็มีความก้าวร้าว เซื่องซึม เหม่อลอย เพราะขาดความรักความเอาใจใส่ ขาดบุคคลต้นแบบตัวอย่างที่ดี เด็กห่างไกลวัด ทำให้ขาดหลักคิด ปฏิบัติตนไม่อยู่ในศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม (พระมหาวรา โชติวโร, 2561) ปัญหาด้านจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยน (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560 – 2579 : ง) สถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ให้มีจิตสำนึกที่ดี แต่ความเป็นจริงแล้วนักเรียนยังขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และประเทศไทยไม่เอาจริงเอาจังกับการปลูกฝังคุณธรรม (ทรงสิริ วิชิรานนท์, 2553)

จากปัญหาด้านต่างๆ ที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การศึกษาแบบยุคปัจจุบันเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ เพราะการศึกษาส่วนนี้นับเป็นการให้ “เครื่องมือ” แก่บัณฑิต อาทิ การให้ความรู้ วิชาการ ให้ความชำนาญ ให้ศิลปวิทยา และวิชาชีพด้านต่างๆ เพื่อ การดำรงชีวิต แต่ถ้าผู้ไม่เป็นบัณฑิตได้เครื่องมือนี้ไป อาจนำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้ในทางไม่เหมาะควรหรือก่อให้เกิดโทษ เกิดความเสียหายแก่ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ หรืออาจชี้นำสังคมในทางผิด จึงเกิดความเสียหายต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. 2548 : 18-20)

ผู้วิจัยมองเห็นว่า การศึกษาในยุคปัจจุบันยังขาดการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณในระดับอาริยธรรม จนสามารถเข้าถึงการสลายความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง บุคคลควรมี การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อบุคคลเป็นผู้มีศีลแล้วก็จะเกิดสมาธิ และปัญญาก็จะตามมา การเรียนรู้ธรรมะจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์และสังคมมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวลำพัง

มนุษย์ที่พัฒนาจิตวิญญาณจนเข้าถึงธรรมะที่แท้จริง ในระดับ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จะเกิดปัญญามองการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งหมดในธรรมชาติตามความจริง เรียกว่า รู้ความจริงตามความเป็นจริง จะดำเนินชีวิตไม่ทำร้าย หรือทำลายชีวิตอื่น และสามารถพัฒนาปัญญาจนถึงขั้นแบ่งปันทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลแก่ผองชนได้ทุกฝ่าย และธรรมะที่แท้จริงจะไม่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ได้ทุกยุคสมัย

จากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชีวิตของคนทุกคน ไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเองเพียงลำพังคนเดียว จึงจำเป็นจะต้องมีที่ปรึกษาหลายๆ คน คอยให้คำปรึกษาร่วมกันเพื่อนำไปดำเนินแก้ไขปัญหาชีวิตในแต่ละเรื่องราว และยังพบอีกว่าที่ปรึกษาที่ดีควรมีคุณธรรมถือศีล 5 เป็นอย่างต่ำ เพราะผู้มีคุณธรรมจะเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา รวมทั้งมีปัญญาในการช่วยแก้ไขปัญหาในแง่มุมต่างๆ ได้

ด้วยเหตุนี้ บุคคลทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่อายุ 8 ปี จนถึง 80 ปี ที่มีความทุกข์ใจและมีปัญหาด้านต่างๆ ทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นมาร่วมกับจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมและนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ด้วยการจัดตั้งห้องไลน์ชื่อว่า **“โรงเรียนของหนู”** โดยเล่าเรื่องราวปัญหาจากชีวิตจริงของแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช ครู และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกัน โดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศกและครู คอยช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจ และปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช ครูและสมาชิกโรงเรียนของหนู ที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้นสมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจรวมถึงปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกัน

ก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งครูผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน

ดังนั้น การศึกษาที่ครบสมบูรณ์ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านวัตถุ วิชาการ ความรู้ด้านต่างๆ วิชาชีพ และด้านพัฒนาจิตวิญญาณที่มีศีล มีคุณธรรม ในระดับ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ และ ความหลงได้จริง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การใช้ชีวิตจึงมีทิศทางถูกต้องดีงาม จึงเป็นการศึกษาที่สร้างมนุษย์ให้เป็น “บัณฑิต” โดยมีความหมายว่า บุคคลมีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือการหล่อหลอมของสังคม ยังสามารถแก้ไขปัญหาและชี้ทางที่ถูกต้องให้สังคม ดังนั้น การศึกษาที่แท้จริงจะมีการเข้าถึงบทบาทชี้นำสังคมในทางที่ดีได้

โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลด ละ เลิกความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ และความหลงเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงาน วิชาการด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยมองเห็นสังคมไทยประสบปัญหาการศึกษาที่ผิดพลาดล้มเหลว ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ความสำคัญไปทางด้านวัตถุ วิชาการ หรือบริโภคนิยม จนเกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่นความเครียด การแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความอยู่รอดของตนเองในสังคม จนทำให้ผู้คนขาดจิตวิญญาณที่มีคุณธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและสนใจในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จึงทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนของหนู : การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา ของสถาบันวิชชราม โดยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาจิตวิญญาณ ด้วยการเรียนรู้ อบรม พัฒนา และปฏิบัติจริง เข้าถึงคุณธรรมในระดับที่สามารถ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลงได้จริง จึงเป็นความรู้ที่เป็นปัญญามีค่าที่สุดในโลก แก้ปัญหาได้ทุกปัญหา โดยเฉพาะในคนที่ปฏิบัติได้จริง ก็จะสามารถแก้ปัญหาในชีวิตของตัวเองได้เป็นลำดับๆ สามารถพึ่งตนเองในการดำรงชีวิตพอเพียงเรียบง่าย ร่างกายแข็งแรง จิตใจดีงาม จิตใจเป็นสุขอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลแก่ผองชนได้ทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
3. เพื่อศึกษาผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

กรอบแนวคิดการวิจัย

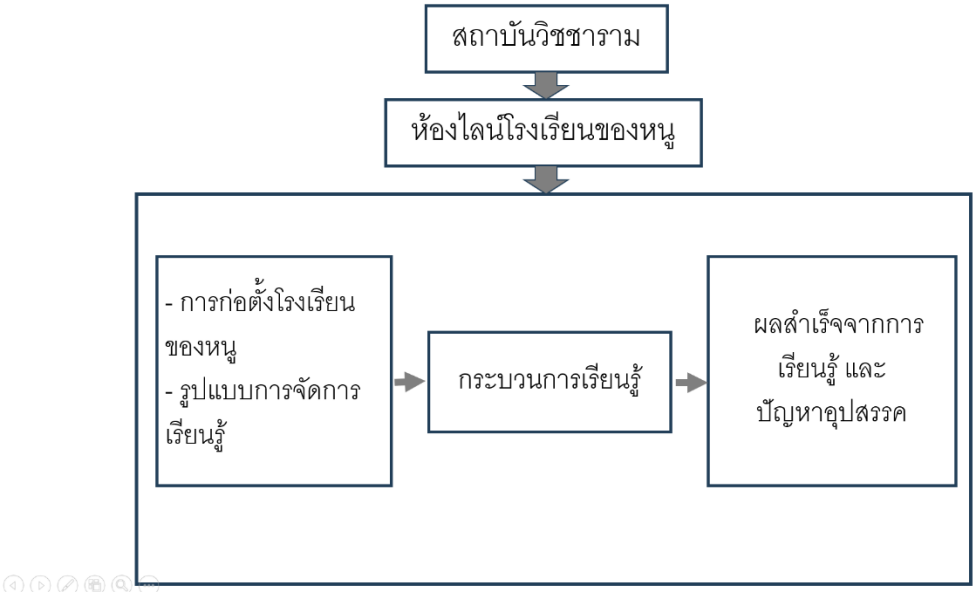

ภาพกรอบความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจใช้เครื่องมือวิจัย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยก่อนที่ทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก และกำหนดแนวทางในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ สมัครใจด้วยตนเอง โดยกลุ่มนักเรียนที่ให้ข้อมูลคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) ที่มีคุณสมบัติคือ เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนของหนูเป็นประจำ (เข้าเรียน 5 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) โดยผู้สมัครร่วมงานวิจัยทั้งหมดจำนวน 27 คน แบ่งเป็น นักบวช 6 รูป และฆราวาส 21 คน ดังนี้

1) ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ประกอบด้วย นักบวช 1 รูป และฆราวาส 1 คน
2) นักบวชชาวอโศก จำนวน 5 รูป (นักบวชทำหน้าที่เป็นครู)
3) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนของหนูและครูผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
4) นักเรียนเพศหญิง ชาย ช่วงอายุ 40-65 ปี จำนวน 15 คน

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call) โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ณ หมู่บ้านราชธานีอโศก ต. บุ่งไหม อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี ในช่วงเดือนมกราคม 2566 - มกราคม 2567 ระยะเวลา 1 ปี เพื่อศึกษาการเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญาของนักเรียนห้องไลน์โรงเรียนของหนู ส่วนผู้ที่อยู่ต่างพื้นที่ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ณ หมู่บ้านราชธานีอโศก ต. บุ่งไหม อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี ส่วนผู้ที่อยู่ต่างพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิจัย ตอนที่ 1 แนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
2. ผลการวิจัย ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
3. ผลการวิจัย ตอนที่ 3 ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
4. ผลการวิจัย ตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษา ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

1. ผลการวิจัย ตอนที่ 1 แนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

จากผลการสัมภาษณ์ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนของหนู นักบวช และครุ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถทำให้ผู้คนมีความรู้ในศาสตร์วิชาการ เพื่อประกอบอาชีพ การงาน ความเชียวชาญด้านต่าง ๆ ได้จริง แต่ยังขาดคุณธรรม ขาดธรรมะที่ช่วยรักษาจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นในทุกชีวิต และยังพบว่า ปัญหาทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นสาเหตุมาจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่เติบโตในจิตใจของคนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โรงเรียนของหนูจึงถูกก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช ครุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช ครุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลดกิเลสเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงานต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง พาพ้นทุกข์ พ้นชั่ว พ้นโง่ พ้นบ้า เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

ดังนั้น การได้ก่อตั้งโรงเรียนของหนูและเป็นโรงเรียนที่ดี เป็นโรงเรียนที่สุดยอดแล้ว เป็นโรงเรียนอันวิเศษ เป็นโรงเรียนอันประเสริฐ เป็นโรงเรียนที่สอนลดกิเลส การศึกษาที่ทำให้คนฉลาดแล้วก็มีปัญญาอย่างแท้จริงจึงเป็นการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก จึงเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดต่อทุกชีวิต เป็นโรงเรียนอันดีอย่างนี้ ทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า **“โรงเรียนของหนู”** โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอด

เรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกันโดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน และรูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ดังนี้

1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน
2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง
3) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) แบบอิงหลักธรรม

2. ผลการวิจัย ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานกับการนำหลักธรรมมาใช้กับเรียนการสอน และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

วิจักขณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การเอาใจใส่จิตใจในกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้ 3 ขั้นตอน คือ

1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening)
2) การน้อมใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation)
3) การมองเห็นความจริงตามความเป็นจริง (Meditation) ด้วยการอิงหลักธรรม

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน เรื่อง กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู ที่สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานกับการนำหลักธรรมมาใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนูผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคน ถ้าไม่ติดขัดธุระอะไร หรือติดขัดภารกิจการงานอะไร ก็จะตั้งใจฟังการส่งการบ้านของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ที่ถ่ายทอดแบ่งปันประสบการณ์ปัญหาต่าง ๆ และเรื่องราวที่ทุกข์ใจหลายเหลี่ยมหลายมุม ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของแต่ละคน ด้วยการตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้งพร้อมกับใคร่ครวญตามว่า ตรงกับความทุกข์ใจและปัญหาของตัวเองหรือไม่ เพราะการบ้านเพื่อนคือการบ้านของเรา เมื่อตั้งใจฟังดี ๆ ใคร่ครวญตาม ในหลายครั้งก็จะพบว่า ปัญหาและเรื่องราวความทุกข์ใจที่เพื่อนกำลังส่งการบ้านอยู่นั้น ตรงกับปัญหาของตัวเองพอดี ก็สามารถทำให้ตัวเองแก้ไขปัญหานั้น ๆ ไปพร้อมกับเพื่อนได้เลย ด้วยคำสอนจากท่านสมณะ คุรุ และเพื่อน ๆ ที่เติมธรรมะและปัญญาหลายเหลี่ยมหลายมุมเพื่อไปชำระล้างความทุกข์ใจนั้น แล้วพิจารณาใคร่ครวญตาม สอนจิตวิญญาณตัวเองให้มาก สอนซ้ำ ๆ ให้มาก สอนไปพร้อม ๆ กับท่านสมณะและคุรุที่กำลังให้ปัญญา ก็สามารถคลายทุกข์กาย คลายทุกข์ใจ รู้ความจริงตามความเป็นจริงไปพร้อมกับเพื่อนที่กำลังส่งการบ้านได้ เรียกว่า คลายทุกข์กาย คลายทุกข์ใจ ไปพร้อมกันเป็นทีมหมู่มิตรดีในห้องโรงเรียนของหนู เพราะสามัคคีเรียน สามัคคีเติมกำลังใจให้กันและกัน เพื่อให้มีพลังใจในการนำไปสอนจิตวิญญาณตัวเอง ตั้งศีล ลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลงต่อไป

กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญา 7 ประการ เรียกว่า “หลักจิตตปัญญา 7” หรือใช้ชื่อย่อตามภาษาอังกฤษ 7C’s และผสมผสานกับหลักธรรม นำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนได้แก่

1) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) ผสมผสานกับหลักธรรม
2) ความรักความเมตตา (Compassion) ผสมผสานกับหลักธรรม
3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) ผสมผสานกับหลักธรรม
4) การเผชิญความจริง (Confronting reality) ผสมผสานกับหลักธรรม
5) ความต่อเนื่อง (Continuity) แบบมีขั้นตอนและอาศัยระยะเวลา
6) ความมุ่งมั่น (Commitment) เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเอง
7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) ด้วยคุณธรรม

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน ในโรงเรียนของหนู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนของหนูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ดีงาม มีหมู่มิตรคนดี มีการปฏิบัติศีลร่วมกันเป็นทีม จึงเกิดพลังแรงกายแรงใจ เพื่อลดความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ รวมถึงแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ แบบร่วมด้วยช่วยกัน ท่านสมณะ คุรุ และนักเรียน ทุกคนต่างแบ่งปันถ่ายทอดประสบการณ์ ในการปฏิบัติศีลว่าแพ้หรือชนะ แล้วนำมาบอกเล่าให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เรียนรู้ศึกษาไปพร้อมกัน พี่น้องทุกคนจึงได้เรียนรู้เหลี่ยมมุมความคิดที่ไม่ดีที่หลากหลาย ผ่านประสบการณ์ของแต่ละคน แล้วได้รับปัญญาจากท่านสมณะและคุรุ ที่คอยบอกสอนให้นักเรียนพิจารณาใคร่ครวญสอนจิตวิญญาณตัวเอง โดยนักเรียนทั้งหมด 15 คน ปฏิบัติตนด้วยการตั้งศีลร่วมกันกับหมู่มิตรดี สามัคคีร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ด้วยการนำคำสอนจากท่านสมณะและคุรุ มาเพียรสอนจิตวิญญาณตัวเองซ้ำๆ เพื่อลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้าต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของตัวเอง นำไปสู่การแก้ไขความทุกข์ใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิผลจริง

3. ผลการวิจัย ตอนที่ 3 ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู สามารถตรวจวัดด้วยเครื่องมือชี้วัดตรงตามโครงสร้างการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของโรงเรียนของหนู ด้วยข้อคำถามต่าง ๆ 5 ลักษณะ ดังนี้

1) ความพึงพอใจจากการเรียนรู้
2) ความสามารถในการลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ
3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ
4) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจิตวิญญาณตนเอง
5) ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน ในโรงเรียนของหนู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มากมาย ทำให้รู้เท่าทันความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ จนเกิดปัญญาเห็นธรรม สามารถรู้ความจริงตามความเป็นจริง เข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เข้าสู่การพ้นทุกข์กาย พ้นทุกข์ใจเป็นลำดับ แบบค่อยเป็นค่อยไป อาทิ

- จากที่เคยโกรธแบบแรง ๆ แสดงออกเป็นคำพูด ก็สามารถนิ่ง เงียบ และยอมอ่อนน้อมลงได้
- จากที่เคยโลภมาก กอบโกยเข้าหาตัวเอง ก็สามารถแบ่งปัน เสียสละให้กับคนอื่นได้
- จากที่เคยหลงผิด ก็เปลี่ยนเป็นรู้ความจริงตามความเป็นจริง เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง
- จากที่เคยทุกข์ใจ ก็สามารถเข้าใจความจริง เข้าใจเรื่องกรรม จึงคลายทุกกายทุกข์ใจลงได้

โดยนักเรียนทั้งหมด 15 คน สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตัวเองได้ ด้วยการลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้าต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของตัวเอง นำไปสู่การแก้ไขความทุกข์ใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิผลจริง

4. ผลการวิจัย ตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษา ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

1) โรงเรียนของหนู คือการเรียนรู้แบบเข้มข้นในการลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “**โรงเรียนของหนู**” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกัน โดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน

2) การศึกษาของสถาบันวิชชาราม สังกัดมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย

สถาบันวิชชาราม เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่สานพลังความดีของคนดีทั้งในและต่างประเทศ เปิดการศึกษาฟรี วิชชาจารย์สอนฟรี นักศึกษาเรียนฟรี ศึกษาฝึกฝนให้ตนมีสุขภาพดี มีธรรมะดี คือ ฝึกฝนเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่ตนต้องการ แล้วนำความถนัดความสามารถที่ตนเองมี เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น โดยทำไปพร้อมกับการลดกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงในตน ซึ่งดำเนินการโดยประสานพลังกับหมู่มิตรดี สหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี ควบคู่กับการปฏิบัติเหตุแห่งวิมุติ 5

สถาบันวิชชารามเปิดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับอุดมศึกษาปัญญาตรี ปัญญาโท และปัญญาเอก หลักสูตร “จิตอาสาวิถีธรรม” สาขา... (ตามความสนใจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม) เช่น สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เกษตร การศึกษา เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

3) รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “**โรงเรียนของหนู**” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่า

เรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **"ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู"** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกันโดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน และรูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

4) แนวคิดการก่อตั้งโรงเรียนของหนู

เพราะการศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถทำให้ผู้คนมีความรู้ในศาสตร์วิชาการ เพื่อประกอบอาชีพ การงาน ความเชียวชาญด้านต่าง ๆ ได้จริง แต่ยังขาดคุณธรรม ขาดธรรมะที่ช่วยรักษาจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นในทุกชีวิต และยังพบว่าปัญหาทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นสาเหตุมาจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่เติบโตในจิตใจของคนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โรงเรียนของหนูจึงก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช คุรุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช คุรุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลดกิเลสเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงานต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง พาพ้นทุกข์ พ้นชั่ว พ้นโง่ พ้นบ้า เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

5) จุดประสงค์การก่อตั้งโรงเรียนของหนู

1. เพื่อติวเข้มในการลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ ตลอดจนแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต

2. เปิดโอกาสให้หมู่มิตรคนดีได้มารวมตัวกัน ประชาชนจะอยู่ส่วนไหนของประเทศไทย หรืออยู่ส่วนไหนของโลกใบนี้ ก็สามารถมีหมู่มิตรดีเชื่อมร้อยจิตวิญญาณไปถึงบ้านผ่านสื่อสารยุคใหม่ Social Media เพื่อทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน ฝึกฝนการพึ่งตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์

3. เพื่อตามหาและช่วยเหลือคนดี ที่กำลังหลงทางไปกับโลกโลกียะ

6) ผู้สอนหรือคุรุ ทำหน้าที่อะไร

ผู้สอน หรือคุรุ หมายถึง บุคคลผู้มีความรู้และมีศีล เป็นผู้เอาภาระหนักแน่นในการชี้แสงสว่างปัญญา เพื่อแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ และสั่งสอนศิษย์ เพื่อช่วยเหลือมวลมนุษยชาติโดยไม่หวังผลกำไรตอบแทนใดๆ ซึ่งคุรุโรงเรียนของหนู ประกอบด้วย นักบวชและฆราวาส

7) ผู้เรียนหรือนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนของหนูเรียนฟรี มีช่วงอายุระหว่าง 8-80 ปี โดยนักเรียนทั้งหมดสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันได้ นักเรียนใหม่หรือเก่าก็เรียนรวมกัน ไม่มีการแบ่งแยกใดๆ เพื่อให้น้องนักเรียนใหม่ ได้ฝึกฟังปัญหาของรุ่นพี่ ส่วนรุ่นพี่ก็ได้ฝึกฟังปัญหาของรุ่นน้อง เด็กได้ฝึกฟังปัญหาของผู้ใหญ่ ส่วนผู้ใหญ่ได้ฝึกฟังปัญหาของเด็ก คุรุได้ฝึกฟังปัญหาของนักเรียน ส่วนนักเรียนได้รับปัญญาจากคุรุ และนักบวชก็ได้ฟังปัญหาของนักเรียน ได้ฟังการเติมปัญญาจากคุรุแล้วท่านก็เพิ่มเติมปัญญาหลายเหลี่ยมมุม เพื่อนำไปสู่การสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจเป็นลำดับ ส่วนกระบวนการเรียนรู้แบบเรียนตลอดชีวิต นักเรียนจะมาเรียนเวลาไหน จะเข้าห้องเรียนเมื่อไร จะขาดเรียนหรือไม่ ต่างเป็นอิสระไร้การบังคับใดๆ โดยไม่มีการสอบตกหรือสอบได้ ไม่มีการเลื่อนชั้นแบบชัดเจนเหมือนการเรียนภาคปกติทั่วไป แต่มีการเลื่อน แบบเลื่อนฐานการปฏิบัติที่พัฒนาก้าวหน้าขึ้น โดยวัดจากความสามารถในการสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้จริงเป็นลำดับ เกิดจากผลสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู โดยการประเมินผลจากคุรุผู้สอน ซึ่งตั้งแต่เปิดเรียนมาจนถึงปัจจุบันมีนักเรียน 4 คน ที่เลื่อนฐานการปฏิบัติมาฝึกเป็นพี่เลี้ยงรับส่งการบ้านของเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ แล้วฝึกเติมปัญญาให้กับเพื่อนๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทุกข์กาย ทุกข์ใจเป็นลำดับ ส่วนนักเรียนคนอื่นๆ ก็สามารถเติมปัญญาให้กับเพื่อนๆ ได้ในเรื่องที่ปฏิบัติแก้ไขปัญหาตัวเองได้จริง ดังนั้น ห้องเรียนนี้ทุกคนจึงมีสิทธิ์เติมปัญญาให้กันและกันได้ เพราะฉะนั้น ทุกคนในห้องจึงเป็นทั้งคุรุและนักเรียนแบบอัตโนมัติ

8) กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู

สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 3 ขั้นตอน และสอดคล้องกับหลักจิตตปัญญา 7 ประการผสมผสานกับพระพุทธศาสนา และมีข้อค้นพบว่า กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู มีความพิเศษลึกซึ้งยิ่งกว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพราะเข้าถึงระดับนามธรรมถึงขั้นสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ ผ่านการบอกเล่าเรื่องราวความทุกข์ใจของนักเรียน ที่กล่าวถึงกระบวนการต่อสู้กับกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นสดๆ ในปัจจุบัน อาทิ

“เรื่องที่ 1 : ทุกข์ใจ ไม่ชอบที่เพื่อนกล่าวตำหนิเราในที่ประชุม

เหตุการณ์ : *วันนี้ ขณะที่กำลังประชุมกับอาจารย์หมอเชียวและหมู่มิตรดี ก็มีเพื่อนกล่าวถึงเราแบบตำหนิว่าเรา เมื่อฟังแล้วรู้สึกโกรธ เราได้สติก็อ่านใจทันที*

กิเลส : *เขาว่าเรานะ เอ่ยชื่อเราด้วย*

พุทธ : *แล้วมันโดนใครล่ะ*

กิเลส : *โดนเราไง มันเสียหน้า เสียศักดิ์ศรีต่อหน้าหมู่มิตรดีที่อยู่กันตั้งมากมายนะ*

พุทธ : *ข้าเห็นเอ็งแล้วนะไอ้กิเลสชั่ว ปั่นหัวข้าเชียว ทำให้ข้าทุกข์ใจอยู่เนี่ย มาเสี้ยมให้ข้าชังคนที่ว่าข้าใช่ไหม มันเสียศักดิ์ศรีรู้ไหม ที่ไปชังคนอื่นน่ะ การชังคนอื่นนั่นล่ะคือเสียศักดิ์ศรีของคนดีรู้ไหม ไอ้ชั่ว ศักดิ์ศรีที่แท้จริงคือความดีโว้ย*

กิเลส : *อายจังเลย นี่รู้ทันเราได้ไงเนี่ย อายๆ แล้วกิเลสก็หายไป ไม่มากวนใจเราอีก*

ความสบายใจก็เกิดขึ้น ความทุกข์ความโกรธก็หายไปครับ ใครจะพูดถึงเราแบบไหนก็ได้ เราจะไม่ไปทะเลาะกับผู้พูด แต่เราจะหันมาอ่านความทุกข์ในใจ หันมาล้างกิเลสของเรา หันมาสอนกิเลสด้วยปัญญาจากที่ร่ำเรียนมา ชีวิตก็สบายใจครับ ไม่ต้องทะเลาะกับใครครับ" (สมพงษ์ โชงรัมย์, บทสัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2566)

"เรื่องที่ 2 : ทุกข์ใจ อยากได้รอยยิ้มจากเพื่อน

เหตุการณ์ : *เมื่อเรายิ้มทักเพื่อนแล้ว แต่เพื่อนไม่ยิ้มตอบ*

กิเลส : *โอ้โห เรายิ้มให้ซะกว้าง แต่เธอไม่ยิ้มให้เราเลยสักนิดนะ*

พุทธ : *แล้วไง*

กิเลส : *ก็น่าจะยิ้มให้เราสักนิดก็ยังดีนะ เราจะได้มีความมั่นใจในการยิ้มทักทายครั้งต่อไป*

พุทธ : *เป็นไง เห็นเค้าแล้วเหมือนเห็นตัวเองไหมล่ะ เหมือนส่องกระจกเลยใช่ไหม ฉันขำแกจริงๆ เลย เมื่อกี่ฉันเห็นใบหน้าแก บนใบหน้าเค้าชัดมากเลยนะ หน้าแกแบบบึ้งๆ หน้าหุบๆ ไม่ค่อยยิ้มให้ใคร หยิ่งๆ เชิดๆ ใส่เค้า แล้ววันนี้พอแกมาตั้งศีลได้หน่อยเดียว แกก็อยากให้ทุกคนยิ้มตอบแกทุกคนเลยเหรอ แกอยากได้เกินความเป็นจริงไปหรือเปล่า นี่แค่หนึ่งในสิบที่เค้าไม่ยิ้มตอบให้แก แกก็ทุกข์ใจขนาดนี้ แล้วถ้าทั้งหมดเค้าไม่ยิ้มตอบให้แกเลยสักคน สงสัยแกต้องทุกข์ตายแน่ หรือฆ่าตัวตายเลยไหม กับความอยากได้ของแกน่ะ แกต้องยอมรับความจริง ยอมรับวิบากกรรมว่า แกทำมามากกว่านั้น รับแล้วจะได้หมดไป แกจำได้ไหมบททบทวนธรรมน่ะ ให้โดยไม่เอาอะไรจากใครให้ได้นี่ขนาดไม่ใช่สิ่งของอะไรใหญ่โตนะ แค่รอยยิ้มแกก็จะเอาให้ได้ใช่ไหม แกนี่มันชั่วจริงๆ นะ ฝึกเป็นคนแบ่งปัน เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้คนรอบข้างให้มากกว่านี้นะ สนใจคนรอบข้างให้มากๆ ไม่ใช่จะเอาแต่ใจตัวเอง อยากให้ดั่งใจทุกอย่าง แล้วบอกว่าตัวเองเป็นคนดี ดีแบบไหน ดีแบบที่โลกไม่ต้องการ ดีแบบโดดเดี่ยว แกจะเอาแบบนี้เหรอ อยากได้แบบทุกข์ๆ ใช่ไหม*

กิเลส : *โห สอนซะยาวเลย ก็รู้อยู่ก็พยายามฝึกอยู่ จะให้ได้หมดเลยเหรอ*

พุทธ : *เออ นั้นแหละ แกจะได้สำนึก ยอมรับผิด ขอโทษ ขออโหสิกรรมในสิ่งที่แกทำมา ว่าจะไม่ทุกข์ใจ ไม่ว่าเค้าจะยิ้มตอบหรือไม่ยิ้มตอบก็ได้*

กิเลส : *จ้า เข้าใจแล้ว จะฝึกยิ้มต่อไปจ้า*

แล้วรอยยิ้มก็มา สบายใจจังค่ะ" (ประทุมทิพย์ ไชยชิตร, บทสัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2566)

9) การประเมินผล

ประเมินผลจากสภาวะจริง โดยเริ่มต้นคือนักเรียนได้ฝึกการจองคิวส่งการบ้านในโรงเรียนของหนูเป็นประจำ เพื่อมาบอกเล่าถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเอง และมีความโลภ ความโกรธ

และความหลงตัวไหนบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา โดยมีนักบวช คุรุ และเพื่อน ๆ คอยช่วยแนะนำวิธีแก้ไขปัญหา ด้วยการเติมธรรมะหลากหลายบทและปัญญาหลายเหลี่ยมมุม แล้วนำปัญญากลับไปพิจารณาชำระล้างความโลภ ความโกรธ และความหลงด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เมื่อได้ผลว่าอย่างไร ก็ให้นำกลับมาส่งการบ้านอีกครั้ง มาถ่ายทอดเรื่องราวการไปพิจารณาปฏิบัติถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าปัญหาและความทุกข์ใจค่อย ๆ ลดลงจางคลายจากเดิมหรือไม่ หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาและความทุกข์ใจได้เลย

ถ้าปัญหาต่าง ๆ และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นไม่สามารถลดลงได้จริง นักบวช และคุรุ ก็จะให้ธรรมะบทใหม่และปัญญาเหลี่ยมมุมเพิ่มเติม ให้กลับไปพิจารณาและลงมือปฏิบัติจริง ให้พิจารณาและลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีก ค่อย ๆ พิจารณาสอนจิตวิญญาณตัวเอง ฝึกซ้ำ ๆ ทำซ้ำ ๆ จนค่อย ๆ สลายความโลภ ความโกรธ และความหลงจนในที่สุดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ลดความทุกข์ในใจได้จริง ก็จะเทียบเคียงได้จากการอ่านความรู้สึกในใจจากผัสสะที่มากระทบ จนสามารถวิจัยรู้ว่าทุกข์ในใจค่อย ๆ ลดลงจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ค่อย ๆ จางคลายลงจริง จนความทุกข์หมดไป ความสบายใจเข้ามาแทนที่ และเข้าใจความจริงตามความเป็นจริง หมดจดจากความทุกข์ ใจสะอาด แววไว โล่งโปร่ง เบาสบาย ควรแก่การงาน ผ่องใส สงบ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ถูกตรงก็จะได้สภาพเช่นนี้ทุกคน และทำได้เป็นเรื่อง ๆ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. สามารถอ่านอาการความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้
2. สามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตตนเองได้จริง
3. สามารถแบ่งปัน เสียสละ ทำงานฟรี และช่วยเหลือผู้อื่นได้
4. สามารถสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นกับครอบครัว เพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี

10) ตัวชี้วัดความสำเร็จกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มาก สามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม และมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ จากเดิมที่คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ก็เปลี่ยนแปลงคิดถึงคนรอบข้างมากขึ้น คิดถึงใจเขาใจเรามากขึ้น ส่วนปัญหาอุปสรรคเกิดจากตัวเองที่ยังมีความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงก่อเกิดสร้างกรรมที่ไม่ดีเพิ่มขึ้น สั่งสมเป็นวิบากร้าย ทำให้เรื่องร้าย ๆ เกิดขึ้น ตัวชี้วัดผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้สรุปได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจจากการเรียนรู้
2. ความสามารถในการลดความโลภ ความโกรธ ความหลงและความทุกข์ใจ
3. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ
4. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจิตวิญญาณตนเอง
5. ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้

อภิปรายผล

การก่อตั้งโรงเรียนของหนู รูปแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู ผลการวิจัยพบว่า นักบวช และคุรุที่มีคุณธรรมช่วยอบรมสั่งสอนนักเรียน เป็นการศึกษาคุณธรรมในระดับที่สามารถลด ละ เลิก

ความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จึงแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา สอดคล้องกับหลักจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ แต่พบว่า มีความแตกต่างกันตรงส่วนกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนูมีการนำหลักธรรมะข้อต่างๆ ของพระพุทธศาสนามาพิจารณาร่วมด้วยอย่างลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณ จนสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และแก้ปัญหาความทุกข์กายทุกข์ใจได้จริงแบบยั่งยืน ส่วนแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการนำหลักธรรมมาใช้พิจารณาเพื่อความสบายใจเป็นครั้งเป็นคราว คล้ายลักษณะเชิงการคิดแนวสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี การเข้าใจผู้อื่น เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้พิจารณาลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณจนเข้าถึงการสลายความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง

กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู พบว่า การตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้งพร้อมกับใคร่ครวญสอนจิตวิญญาณตัวเองให้มากสอดคล้องกับหลักจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ คือ มีการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มีความรักความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่น สอดคล้องกับการนำหลักพระพุทธศาสนามาใช้กับการศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) เรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในด้านต่างๆ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปราณี อ่อนศรี (2557) เรื่อง จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อตระหนักรู้ในตนเอง รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยไม่มีอคติ จึงเกิดความรัก ความเมตตา และอ่อนโยนต่อธรรมชาติ มีสำนึกดีต่อส่วนรวม สามารถพัฒนาประยุกต์เชื่อมโยงกับศาสตร์ต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณค่า

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู พบว่า นักเรียนสามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม และมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ จันกัน (2545) เรื่อง การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ และสอดคล้องกับจิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) เรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า เกิดการนึกถึงใส่ใจคนรอบข้าง การนึกถึงใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อม การมีความอ่อนโยน มีความรักความเมตตา และสอดคล้องกับปราณี อ่อนศรี (2557) เรื่องจิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอารมณ์ ความคิด และจิตใจภายในตนเองอย่างแท้จริง

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนของหนูก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช คุรุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช คุรุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “โรงเรียนของหนู” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต รูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ดังนี้

1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน

2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

3) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) แบบอิงหลักธรรม

กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 3 ขั้นตอน และหลักจิตตปัญญา 7 ประการ ผสมผสานกับพระพุทธศาสนา แต่

มีข้อค้นพบว่า กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู มีความพิเศษลึกซึ้งยิ่งกว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพราะเข้าถึงระดับนามธรรมถึงขั้นสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ ผ่านการบอกเล่าเรื่องราวความทุกข์ใจของนักเรียน ที่กล่าวถึงกระบวนการต่อสู้กับกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นสดๆ ในปัจจุบัน จึงไม่ใช่เพียงแค่การคิดบวก หรือมองโลกในแง่ดีแบบสร้างสรรค์เพื่อความสบายใจ เพื่อความสุขใจเท่านั้น แต่การเรียนรู้ในกลุ่มโรงเรียนของหนูลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น เพราะมีการเรียนรู้ธรรมะอย่างถูกต้องถูกตรงถึงระดับที่สามารถเข้าถึงเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์เหตุการณ์ต่างๆ และรู้ความจริงตามความเป็นจริงกับสิ่งที่เกิดขึ้น จนสามารถวางใจ เข้าใจความสุขความทุกข์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตสบาย ผ่อนคลาย มีกำลัง เป็นอยู่ผาสุก เป็นลำดับๆ และเมื่อสามารถแก้ไขพัฒนาชีวิตตัวเองให้สบายกาย สบายใจแบบยั่งยืนได้ จึงสามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์กาย ทุกข์ใจได้เป็นลำดับเช่นกัน

ผลสำเร็จจากกระบวนเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ มีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มากมาย ทำให้รู้เท่าทันความคิดไม่ดี และสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ จนเกิดปัญญาเห็นธรรม สามารถรู้ความจริงตามความเป็นจริง เข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เข้าสู่การพ้นทุกข์กาย พ้นทุกข์ใจเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลด ละ เลิกความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ และความหลงเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงาน วิชาการด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษา เรียนรู้ และลองปฏิบัติตาม เพื่อพิสูจน์ความจริงว่ามนุษย์ทุกคน สามารถพัฒนาตัวเองได้ ทั้งด้านวิชาการสาขาต่างๆ และพัฒนาควบคู่ไปกับจิตวิญญาณที่มีคุณธรรมในระดับลด ละ เลิกความโลภ

ความโกรธ และความหลงได้จริง ก็จะทำให้มีชีวิตที่สงบ สบาย เบากาย มีกำลัง เป็นอยู่ผาสุก สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตตัวเองได้ และยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นลำดับ

3. ศึกษาแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนของหนู ว่ามีแรงจูงใจในการเรียนอย่างไร ถึงสามารถตื่นมาเรียนตั้งแต่เช้าตรู่ 03.45 น. – 08.00 น. ซึ่งนักเรียนต้องมีความเพียรอย่างสูงมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550*). การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์

ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2548). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทรงสิริ วิชิรานนท์. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร* ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กันยายน 2553

ปราณี อ่อนศรี. (2557). จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลทหารบก,* 15 (1), 7-11.

มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย. (2561). *วารสารวิชาการวิชชาราม (พิมพ์ครั้งที่ 1).* สมุทรสาคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 1-20.

พระมหาวรา โชติวโร. (2561). *การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม.* การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร.

วิจักขณ์ พานิช. *การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ.* กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2548

สุทธิวรรณ์ ตันติรจนาวงศ์และศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ. (2552) *การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ :* กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าวราชการภาครัฐ. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักนายกรัฐมนตรี

อภิวัฒน์ จันกัน. (2545) *การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

DOI:10.14456/jdl.2025.3

Knowledge Management through Lessons Learned from Family Case Mediation by Juvenile and Family Case Mediators in the Juvenile and Family Court in Samut Sakhon Province

การจัดการความรู้ผ่านการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร

Anchalee Termpinijtham[1], Chatwarun Angasinha[2]*

อัญชลี เติมพินิจธรรม[1], ฉัตรวรัญช์ องคสิงห[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Anchalee Termpinijtham
Program in Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
อัญชลี เติมพินิจธรรม
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
Emai: gift_noopy@hotmail.com

2. Chatwarun Angasinha*
ฉัตรวรัญช์ องคสิงห*
Program in Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: chattrsu@gmail.com

คำสำคัญ:
การจัดการความรู้; การไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว; ผู้ประนีประนอม
Keywords:
Knowledge Management; Mediation in Youth and Family Cases; Mediator

ABSTRACT

This research aims to study the knowledge management of reconciliation of youth and family cases by extracting mediation lessons from family mediators in the Juvenile and Family Court, Samut Sakhon Province, and propose guidelines for reconciliation of juvenile and family cases in the Juvenile and Family Court. A qualitative study method was used as data were collected through 7 family mediators and lessons learned from knowledge management in 12 cases using in-depth interviews. The results of the study found that the mediation process in family cases consisted of (1) preparing before negotiations; (2) creating a friendliness and trust atmosphere; (3) compromise negotiation; (4) proposing alternatives and finding mutually acceptable solutions; and (5) making agreements and monitoring the results. There were many important principles in compromising, including (1) building confidence and trust; (2) displaying appropriate body language and communication; (3) summarizing and reiterating the understandings; and (4) asking thought-provoking questions. For guidelines for reconciling youth and family cases that lead to successful results, they consisted of (1) the mediator must be prepared; (2) well management of the immediate situation; (3) appropriate exhibition; and (4) having negotiation skills. Moreover, the mediator role that led

Article history:
Received: 29/12/2024
Revised: 21/02/2025
Accepted: 23/03/2025
Available online: 08/04/2025

How to Cite:
Termpinijtham, A. & Angasinha, C. (2025). Knowledge Management through Lessons Learned from Family Case Mediation by Juvenile and Family Case Mediators in the Juvenile and Family Court in Samut Sakhon Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 30-43.

to failure arose from internal or external factors that affected the mediation process. The suggestions included (1) amending the law to be consistent with the principles of individual rights and freedoms; (2) adding regulations regarding reconciliation of family cases to be clearer; (3) improving and amending the qualifications of family mediators to be suitable for performing their duties; and (4) providing regular training to mediators in family cases.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ด้านการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวแบบฝังลึก ผ่านการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร และเสนอแนวทางด้านการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัว ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลผ่านผู้ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัว 7 ราย และถอดบทเรียนการจัดการความรู้ 12 คดี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการประนีประนอมคดีความครัว ประกอบด้วยการเตรียมการก่อนการเจรจา สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและความไว้วางใจ การเจรจาประนีประนอม การเสนอทางเลือกและการหาทางออกที่ยอมรับร่วมกัน และการทำข้อตกลงและการติดตามผล มีหลักสำคัญในการประนีประนอม คือ สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ใช้ภาษากายและการสื่อสารที่เหมาะสม สรุปและย้ำความเข้าใจ ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด สำหรับแนวทางการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวที่นำไปสู่ผลสำเร็จ ผู้ประนีประนอมต้องมีการเตรียมความพร้อม มีจัดการหน้างานที่ดี วางตนเหมาะสม มีทักษะการเจรจาต่อรอง นอกจากนี้บทบาทผู้ประนีประนอมที่นำไปสู่ความล้มเหลวเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย โดยมีข้อเสนอเสนอแนะ คือ การแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพิ่มข้อบังคับเกี่ยวกับการประนีประนอมคดีครอบครัวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงแก้ไขคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ อบรมให้ความรู้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

บทนำ

ในปัจจุบันสถาบันครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนไปจากครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวต้องเผชิญด้วยตนเอง ไม่มีผู้เข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหาขาดการควบคุมอารมณ์ ขาดทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (อภิญญา เวชยชัย, 2546) ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากครอบครัวประเมินจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความไม่พร้อมทั้ง ร่างกาย จิตใจ และวุฒิภาวะของหญิงและชายที่จะสร้างครอบครัว หรือการไม่ได้เตรียมความ พร้อมของครอบครัว ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและค่านิยมที่ผิดๆ ในเรื่องบทบาทของสามีและภรรยา (ภาสุรี เอี่ยมทิม, 2548) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหา

ความสัมพันธ์ในครอบครัวทำให้ไม่เข้าใจกัน ขาดทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และหากสะสมความขัดแย้ง เป็นเวลานาน ความขัดแย้งนั้นอาจขยายเป็นความรุนแรงในครอบครัวในที่สุด ส่งผลให้เกิดการแยกทางหรือหย่าร้าง หรือการกระทำความรุนแรงอื่นๆทั้งชีวิตและทรัพย์สินตามมาได้ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว ทางออกที่ดีที่สุดต้องอาศัยวิธีการไกล่เกลี่ย เพื่อคลี่คลายปัญหา ต่าง ๆ เช่น เรื่องการหย่าร้าง การกระทำความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งการแย่งอำนาจการปกครองบุตร เมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงโดยที่ผู้กระทำผิดเป็นเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการจัดการคดีความที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและครอบครัวโดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือและการฟื้นฟู เพื่อให้เยาวชนและครอบครัวสามารถปรับตัวและมีโอกาสที่ดีขึ้นในอนาคต บทบาทหลักของศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาคดีเยาวชน เป็นการพิจารณาคดีที่เยาวชนกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา โดยมีเป้าหมายเพื่อการฟื้นฟูและการแก้ไขพฤติกรรมของเยาวชน มากกว่าการลงโทษ ในการพิจารณาจะต้องมีการประเมินสถานการณ์และสภาพความเป็นอยู่ของเยาวชน และกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เช่น การบำบัดการฝึกอาชีพหรือการส่งเสริมการศึกษาเนื่องจากเยาวชนยังอยู่กับครอบครัว การพิจารณาคดีครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทภายในครอบครัว เช่น การหย่าร้าง การเรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตร การแบ่งทรัพย์สิน และการปกครองบุตร ในการพิจารณาต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัวและการดูแลเด็ก เพื่อปกป้องสิทธิ์ ให้ได้รับการดูแลและการปฏิบัติที่เป็นธรรม ตลอดจนจัดทำแผนการฟื้นฟูและการช่วยเหลือเยาวชนที่กระทำความผิด เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดทางจิตใจ และการพัฒนาอาชีพ สนับสนุนให้เยาวชนสามารถกลับสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ โดยการติดตามและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลและคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาครอบครัว โดยมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูและการสร้างโอกาสที่ดีขึ้นให้กับเยาวชนและครอบครัวในสังคม

สำหรับผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว มีบทบาทและหน้าที่สำคัญ คือ 1) การไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและครอบครัว เป็นตัวกลางในการเจรจาและหาทางออกที่เป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาในครอบครัว โดยสนับสนุนและให้คำแนะนำเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อพิพาทที่รุนแรง 3) การทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมคดี เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การไกล่เกลี่ยมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้ความรู้และการอบรมในข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่คู่กรณีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และวิธีการแก้ไขปัญหาและการปรับตัวในครอบครัว กล่าวได้ว่าผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสงบสุขและความยุติธรรมในสังคม โดยใช้ทักษะการเจรจาการประนีประนอม และการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยให้คู่กรณีสามารถหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับตนเองและครอบครัว

คุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว จึงต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยและการแก้ไขข้อพิพาทในคดีเยาวชนและครอบครัว มีความเป็นกลางและยุติธรรมในการตัดสินใจไม่มีความลำเอียงหรือผลประโยชน์ทับซ้อน มีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถเจรจาและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือมีความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคดีเยาวชนและครอบครัว และมีคุณธรรมและจริยธรรมสูง มีความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบเพื่อให้การจัดการคดีมีความยุติธรรม และเป็นที่พึ่งแก่คู่กรณี อันจะส่งผลต่อบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวม จากบทบาทของผู้ประนีประนอมในคดีเยาวชนและ

ครอบครัวดังกล่าว ผู้ประนีประนอมซึ่งผ่านการทำหน้าที่คดีแล้วคดีเล่า ซึ่งมีทั้งคดี ที่ประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณี จากการทำหน้าที่ได้มีโอกาสพบเจอคู่กรณี และเหตุการณ์ที่ไม่ซ้ำกัน แต่อาจจะมีความเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นการถอดบทเรียนจากความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้และความชำนาญที่แฝงเร้นในตัวผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว และหาทางนำออกมาและเปลี่ยนเรียนรู้ มีการต่อยอดให้งดงามและใช้ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่เป็นปัญญาร่วม (Collective wisdom) จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการสรุปและวิเคราะห์ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ทำและปรับปรุงการทำงานในอนาคต การถอดบทเรียนเป็นประดุจภาพสะท้อนการทำงานที่ผ่านมา เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ย้อนกลับมา วิเคราะห์ว่ามีอะไรที่ทำได้ดีและอะไรที่ควรปรับปรุง การถอดบทเรียนจึงช่วยให้บุคคลและองค์กรสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและพัฒนาทักษะและความรู้เพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและความสำเร็จในอดีต เพื่อช่วยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวให้สามารถปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอันเป็นแนวทางในการทำงานและลดความผิดพลาดในอนาคต นอกจากนี้กระบวนการเหล่านี้ยังอาจนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร หรืออาจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในลักษณะเดียวกันเช่นนี้ต่อไป

ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการไกล่เกลี่ย ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่แล้ว จึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการความรู้ผ่านการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร มีแนวทางที่ดีซึ่งจะส่งผลถึงประโยชน์สุขของคู่ความต่อไป

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจและเชื่อมโยงบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว เช่น (1) การไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัวของประเทศไทย (ศึกษานิยามความหมาย กระบวนการและขั้นตอนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว (2) หลักเกณฑ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัว (ในเชิงข้อกฎหมายมีแนวปฏิบัติและข้อจำกัดส่งผลต่อกระบวนการทำงานอย่างไร เพื่อสร้างกรอบแนวคิด) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว เพื่อนำไปสู่แนวทางการจัดการความรู้ด้านการประนีประนอมครอบครัว

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้การประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ผ่านการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร

2) เพื่อเสนอแนวทางการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7 ราย นอกจากนี้ยังได้ยกกรณีศึกษาคดีเยาวชนและครอบครัว รวม 12 คดี เพื่อถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ซึ่งได้นำไปสู่การเสนอแนวทางการประนีประนอมคดีครอบครัวในลำดับต่อไป การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นกรอบกว้าง ๆ ในการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัย

การจัดการความรู้ผ่านการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยของผู้ประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยนำเสนอ 3 ประเด็นหลักของการศึกษาซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์และข้อค้นพบจากการศึกษาดังนี้

1. การจัดการความรู้แบบฝังลึกด้านการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัว

ผลการจัดการความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) จากการถอดชุดความรู้ของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่ากระบวนการประนีประนอมคดีครอบครัว ประกอบด้วย

1) การเตรียมการก่อนการเจรจา การเตรียมการก่อนเจรจาเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมต้องเตรียมการและจัดการก่อนเป็นอันดับแรก โดยอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์เบื้องต้นและการสังเกต และเพื่อให้ประสบผลสำเร็จควรแยกกันเพื่อป้องกันการเผชิญหน้า และอาจจะนำไปสู่การสร้างบรรยากาศที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง นอกจากนี้ผู้ประนีประนอมควรสัมภาษณ์ทั้งสองฝ่ายแยกกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลและทำความเข้าใจปัญหา รวมถึงความต้องการของแต่ละฝ่าย จากนั้นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมต้องมีการเตรียมแผนการเจรจา โดยใช้หลักการสังเกต การพูดคุยเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงและความต้องการของคู่พิพาททั้งสองฝ่าย เช่น สังเกตพฤติกรรมของคู่พิพาททั้งสอง ขณะที่มีการบอกเล่าสภาพปัญหา เพื่อที่ในบางครั้งอาจเสนอแนะข้อคิดเห็นเป็นทางเลือกในการหาข้อยุติที่เป็นธรรมระหว่างทั้งสองฝ่าย ผู้ประนีประนอมเตรียมแผน การเจรจาและกำหนดเป้าหมายในการไกล่เกลี่ยเพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและความไว้วางใจ ความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรนับเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องมีการจัดการความรู้ ซึ่งทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายมีความรู้สึกถึงบรรยากาศที่ปลอดภัยและเป็นกันเอง เพื่อให้คู่กรณีรู้สึกสบายใจและพร้อมที่จะเจรจา และพร้อม ๆ กับการสร้างบรรยากาศ เพื่อทำให้เกิดความไว้วางใจ แสดงความเป็นกลางและความยุติธรรม เพื่อส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ย

3) การเจรจาประนีประนอม การใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ หรือเรียกอีกอย่างว่าการฟังด้วยหัวใจ การไกล่เกลี่ยประนีประนอมที่ประสบผลสำเร็จ พบว่าผู้ประนีประนอมต้องใช้เวลารับฟังสภาพปัญหาของคู่ความทั้งสองฝ่าย เพื่อวิเคราะห์ จัดทำข้อสรุปและหาแนวทางในการยุติความขัดแย้ง ผ่านการวางตัวเป็นกลาง เปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองได้บอกเล่าปัญหาและความต้องการทั้งสองฝ่าย ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการรับเปิดใจรับฟังสภาพปัญหา ทำให้กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัวประสบความสำเร็จ โดยที่คู่ความทั้งสองฝ่าย

ไม่ติดใจเอาความใดๆ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ยังพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าผู้ประนีประนอมพยายามหามาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามี-ภรรยาให้ปรองดองกัน และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง รวมถึงสมาชิกในครอบครัว ทำให้บางสถานการณ์สามารถเปลี่ยนจุดเริ่มต้นของข้อพิพาทการหย่าร้าง เป็นการปรองดองและธำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา และยกเลิกการหย่าร้างไปในที่สุด ทั้งนี้ไม่ได้เป็นผลมาจากการเปิดโอกาสให้คู่ความแต่ละฝ่ายบอกเล่าสภาพปัญหาของตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นผลมาจากการรับฟังปัญหาอย่างตั้งใจ สามารถจับประเด็นและนำไปสู่การหาข้อยุติไปในที่สุด นอกจากนี้ การพูดคุยอย่างเป็นกันเองยังสร้างความเชื่อใจให้แก่คู่ความทั้งสองฝ่ายอีกด้วย โดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้คู่ความทั้งสองตระหนักถึงสถานการณ์ที่ผ่านมาของครอบครัว และคำนึงถึงความสุขของลูกเป็นหลัก ผู้ประนีประนอมใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจเพื่อทำความเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของคู่กรณี นอกจากนั้นความสำเร็จอีกประการหนึ่งคือ การตั้งคำถามปลายเปิด ผู้ประนีประนอมในงานวิจัยนี้มีความคุ้นเคยกับการตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้คู่กรณีคิดและแสดงความคิดเห็น เช่น “คุณคิดว่าอะไรคือทางออกที่ดีที่สุดสำหรับบุตรของคุณ ?” เป็นต้น

4) การเสนอทางเลือกและการหาทางออกที่ยอมรับร่วมกัน การเสนอทางเลือกหลายทาง โดยเน้นหลัก Win-Win Situation ซึ่งสะท้อนถึงวิสัยทัศน์และการรอบรู้ของผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอม เช่น การเสนอทางเลือกหลายทางในการแบ่งทรัพย์สิน การปกครองบุตร และการเรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้คู่กรณีมีทางเลือกในการตัดสินใจและการมีความสามารถในการอธิบายโอกาสในทรัพย์สินที่ทั้งสองฝ่ายต่างจะได้รับเท่าๆ กัน โดยไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบ ทั้งนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมจะต้องทุ่มเทความสามารถในการช่วยหาทางออกที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย เช่น การแบ่งเวลาปกครองบุตรอย่างเป็นธรรมและการกำหนดค่าเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมโดยยึดประโยชน์ในระยะยาวของบุตรเป็นเกณฑ์

5) การทำข้อตกลงและการติดตามผล การสรุปที่ชัดเจนและการทำข้อตกลง เป็นจุดสำคัญที่จะบอกให้คู่ความทั้งสองฝ่ายรู้ว่าความขัดแย้งนี้จบลงแล้ว หลังจากที่คู่กรณีได้หาทางออกที่ยอมรับได้ ผู้ประนีประนอมได้จัดทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ทั้งสองฝ่ายลงนามรับรอง และผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมที่มีสมรรถภาพ มักจะติดตามผลการดำเนินการตามข้อตกลงเพื่อให้แน่ใจว่าทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามข้อตกลงและไม่มีปัญหาเพิ่มเติม

นอกจากนี้พบว่าหลักสำคัญในการประนีประนอมคดีความครัว ประกอบด้วย

1) การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ มีความเป็นกลางและไม่มีความลำเอียง เพื่อให้คู่กรณีไว้วางใจและเชื่อมั่นในการไกล่เกลี่ย คู่ขนานไปกับการฟังอย่างเข้าใจ ฟังอย่างตั้งใจและแสดงความเข้าใจต่อความรู้สึกและปัญหาของทั้งสองฝ่าย

2) การใช้ภาษากายและการสื่อสารที่เหมาะสม เช่น การสบตา การพยักหน้า และการยิ้ม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและความไว้วางใจ เลือกใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ทางกฎหมายหรือคำศัพท์ที่ซับซ้อน

3) การสรุปและย้ำความเข้าใจ ทุกครั้งของการตกลง ควรมีการสรุปสิ่งที่คู่กรณีได้พูดไว้เพื่อยืนยันความเข้าใจร่วมกัน และเพื่อให้คู่กรณีเห็นภาพรวมของปัญหาและทางออกที่เป็นไปได้ ตลอดจนย้ำความเข้าใจถึงสิ่งที่สำคัญและข้อตกลงที่ได้พูดคุยกัน เพื่อให้แน่ใจว่าทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน

4) การตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิด หลีกเลี่ยงที่จะจำกัดกรอบความคิดหรือทางออกของคู่ความ หากแต่จะตั้งคำถามที่เปิดกว้างเพื่อกระตุ้นให้คู่กรณีคิดและแสดงความคิดเห็น เช่น “ คุณคิดว่าอะไรเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับปัญหานี้?” และตั้งคำถามที่เน้นการทำงานร่วมกัน เช่น “เราสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายพอใจ ?”

5) การนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมต่อคู่ความ ผู้ประนีประนอมต้องยึดหลักการนำเสนอข้อมูลที่เป็นกลาง นำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือ เพื่อให้คู่กรณีมีข้อมูลที่ครบถ้วนสำหรับการตัดสินใจ บางครั้งการพูดตามตัวบทกฎหมาย หรือการใช้หลักเหตุผลอาจใช้ไม่ได้ในบางกรณี

6) การใช้เทคนิคการเจรจา การเสนอทางเลือกหลาย ๆ ทางให้คู่กรณีพิจารณา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการหาทางออกที่เหมาะสม โดยเฉพาะเป็นการเจรจาเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน มุ่งเน้นการหาทางออกที่เป็นประโยชน์ร่วมกันแทนการหาผู้ชนะหรือผู้แพ้

7) การจัดการกับความขัดแย้ง สังเกตบรรยากาศแวดล้อมของการไกล่เกลี่ย และจะพยายามลดความตึงเครียด เช่น การหายใจลึก ๆ หรือการพักเบรก เพื่อให้คู่กรณีมีเวลาคลายเครียด พร้อมกันนั้นก็สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เนื่องจากการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและผ่อนคลาย ทำให้คู่กรณีรู้สึกสบายใจในการเจรจา

8) การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเวลาในการเจรจาแต่ละรอบเพื่อไม่ให้การเจรจายืดเยื้อ เพราะการเจรจาที่ยืดเยื้อมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง การที่คู่กรณีทั้งสองทำร้ายอีกฝ่ายด้วยวาจา การขุดเรื่องเก่า ๆ ขึ้นมาต่อว่ากันและหาคนผิด สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้การไกล่เกลี่ยประนีประนอมห่างไกลความสำเร็จ ขณะเดียวกันก็ต้องให้เวลาคู่กรณี ไม่เร่งรัดเพื่อปิดการเจรจาเร็วเกินไป ให้เวลาคู่กรณีในการคิดและพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่สุด

9) การเสริมสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม แม้ว่าจะทั้งสองฝ่ายจะเป็นคู่ความกัน แต่การให้โอกาสและให้พื้นที่คู่กรณีมีส่วนร่วมนับเป็นสิ่งที่ต้องทำ ได้แก่การมีส่วนร่วมในการหาทางออกและการตัดสินใจ เพื่อให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน และพยายามโน้มน้าวใจให้เกิดการยอมรับความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นและความรู้สึกของคู่กรณีอย่างเปิดใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความเข้าใจ

2. แนวทางด้านการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัว

มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมก่อนการประนีประนอมคดีครอบครัว ก่อนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ประนีประนอมจะต้องศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท หลังจากได้รับเอกสารสำนวนจากเจ้าหน้าที่และหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท ทั้งนี้ เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางในการดำเนินการไกล่เกลี่ยตามที่เห็นสมควร โดยจะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความประสงค์ของคู่ความ และการปฏิบัติต่อคู่ความอย่างเป็นธรรมพร้อมรับฟังคู่ความอย่างอดทนและมีสมาธิ รวมถึงแจ้งคู่ความให้ทราบถึงขั้นตอนหรือแนวทางดังกล่าวก่อนเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย

2) การจัดการหน้างาน เป็นวิธีการหนึ่งช่วยให้การไกล่เกลี่ยประนีประนอมบรรลุผลสำเร็จ และยุติคดีข้อพิพาทโดยเร็ว ดังนั้นผู้ประนีประนอมจึงพึงปฏิบัติตนในทางช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและความร่วมมืออย่างฉันมิตรให้เกิดขึ้นในระหว่างการไกล่เกลี่ย เพื่อป้องกันการเผชิญหน้าในสถานการณ์ที่คับขัน ซึ่งก่อนเริ่มกระบวนการประนีประนอม ผู้ทำหน้าที่ประนีประนอมอาจเชิญผู้ไม่เกี่ยวข้องออกจากห้องไกล่เกลี่ย เช่น ทนายหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายออกจากคู่ความ เพื่อนำไปสู่การสร้างบรรยากาศที่จะช่วยให้บรรลุข้อตกลงร่วมกัน

โดยปราศจากข้อโต้แย้งของบุคคลที่ 3 จากนั้นสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เริ่มจากการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการไกล่เกลี่ย รวมถึงกำหนดกรอบและกติกามารยาทในกระบวนการประนีประนอม ในกรณีที่คู่ความหรือคู่พิพาทขาดความเข้าใจในหลักการและกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมครอบครัว อันเนื่องมาจากความโกรธ ผู้ประนีประนอมควรใช้ทักษะการสื่อสาร เพื่อชี้แจงประเด็นสาเหตุที่ทำให้คู่ความไม่เข้าใจ และเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองฝ่าย บอกเล่าสภาพปัญหาที่ตนเองต้องเผชิญ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของแต่ละฝ่ายจนนำไปสู่การหาแนวทางร่วมกันอย่างสันติและเป็นธรรม

3) การวางตนในฐานะผู้ประนีประนอม ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจักต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กระทำการใดๆ อันอาจเป็นเหตุให้การพิจารณาพิพากษาคดีขาดความเป็นอิสระหรือความยุติธรรม ดังนั้น ผู้ประนีประนอมจึงต้องสงวนท่าทีและมีการวางตนที่เหมาะสม ไม่ทำให้คู่ความสงสัยว่าฝักใฝ่หรือช่วยเหลือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด สร้างความเชื่อถือและศรัทธาเพื่อให้คู่ความไว้วางใจ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ อันอาจทำให้การไกล่เกลี่ยสูญเสียความเป็นกลาง มีความสามารถในการวิเคราะห์คู่ความ โดยมุ่งหาที่มาที่ไปของปัญหา มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น นิ่ง วางเฉย ไม่ตอบโต้ เพื่อให้คดีความจบลงอย่างราบรื่น

4) การเจรจาต่อรอง ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวมีการช่วยเหลือสนับสนุนการเจรจาระหว่างคู่ความเพื่อหาแนวทางในการยุติข้อพิพาท ไม่ออกความเห็นใด ๆ อันเป็นการชี้ขาดเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทและทางเลือกในการตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่คู่ความจะได้ตกลงกันให้ผู้ประนีประนอมออกความเห็น ทักษะการเจรจาจึงเป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้ในเพื่อหาแนวทางในการยุติข้อพิพาทที่เป็นธรรมอย่างแท้จริง ในบางครั้งผู้ประนีประนอมสามารถใช้ทักษะความเป็นพ่อแม่ในการเจรจาต่อรอง ชี้ให้คู่ความตระหนักถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวและสัญชาตญาณความเป็นพ่อ แม่ ลูก เพื่อให้การไกล่เกลี่ยดำเนินไปสู่ผลสำเร็จและยุติข้อพิพาทในที่สุด

5) การจัดการทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้แก่คู่ความเมื่อการไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จ ซึ่งอาจให้ทนายความของคู่ความหรือเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือก็ได้ ทั้งนี้ผู้ประนีประนอมสามารถนัดหรือขอให้ศาลเรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาล ในสัญญามีการระบุข้อตกลงเป็นข้อๆ ตามที่ได้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมมาก่อนหน้านี้ หน้าที่ของผู้ประนีประนอมคือการชี้แจงข้อตกลงซึ่งทั้งสองฝ่ายมีร่วมกันเพื่อให้รับทราบก่อนลงนาม

6) การจัดการเมื่อการเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ประนีประนอมจะต้องใช้วิธีการจัดการ เช่น แยกคู่ความทั้งสองออกจากกัน เปิดโอกาสให้ต่างฝ่ายต่างมีโอกาสบอกเล่าถึงสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละคน ลดการเผชิญหน้าและก่อกวนทางอารมณ์ เป็นต้น การจัดการด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะช่วยยุติข้อขัดแย้งได้ในที่สุด ในบางสถานการณ์ที่พบว่าคู่พิพาทมีอัตตา ยึดมั่นถือมั่นในตนเอง ผู้ประนีประนอมจะต้องลดทิฐิของคู่ความ โดยการหว่านล้อมให้คู่ความคำนึงถึงบุคคลที่สาม เช่น บุตร เป็นต้น

3. ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการศึกษาพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าบทบาทผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ที่นำไปสู่ความล้มเหลวในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยดังนี้

1) ขาดความไว้วางใจและความเชื่อมั่น คู่กรณีอาจไม่ไว้วางใจในความเป็นกลางของผู้ประนีประนอม หรือขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ย ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยผู้ประนีประนอมควรสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น โดยการแสดงความเป็นกลางและมีความยุติธรรม ใช้ภาษาที่เป็นมิตรและการแสดงความเข้าใจต่อความรู้สึกของคู่กรณี

2) ขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในบางครั้งคู่กรณีไม่สามารถสื่อสารหรืออธิบายความต้องการและความรู้สึกของตนเองได้อย่างชัดเจน การที่คู่ความทั้งสองฝ่ายไม่สามารถระงับอารมณ์ ใช้ภาษาและท่าทีที่ไม่เหมาะสม หยาบคาย ก้าวร้าว ก็เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้การเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ หรือการขาดทักษะในการฟังอย่างเข้าใจ ในกรณีที่ประสบผลสำเร็จพบว่าผู้ประนีประนอมมีความสามารถในการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการฟังอย่างเข้าใจและการใช้ภาษาที่ชัดเจน พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่คู่กรณีเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและการแสดงความรู้สึก

3) ความลำเอียงและการขาดความเป็นกลางของผู้ประนีประนอม ผู้ประนีประนอมอาจมีทัศนคติหรือมุมมองที่ลำเอียง ทำให้กระบวนการไกล่เกลี่ยไม่เป็นธรรม การไกลี่เกลี่ยที่ประสบผลสำเร็จคือกรณีที่ผู้ประนีประนอมสามารถรักษาความเป็นกลางและไม่แสดงทัศนคติหรือมุมมองที่ลำเอียง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการหาทางออกที่เหมาะสม

4) การไม่ยอมรับข้อเสนอแนะหรือทางออก การไกล่เกลี่ยที่ไม่ประสบผลสำเร็จคือคู่กรณีไม่ยอมรับข้อเสนอแนะหรือทางออกที่ผู้ประนีประนอมนำเสนอ เนื่องจากเห็นว่าตนเองเสียประโยชน์หรือไม่พอใจ กรณีที่ประสบความสำเร็จคือผู้ประนีประนอมเสนอทางเลือกที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้คู่กรณีมีทางเลือกในการตัดสินใจ และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้คู่กรณีคิดและหาทางออกที่เหมาะสมร่วมกัน

5) ความตึงเครียดและความขัดแย้งที่สูงเกินไป การไกล่เกลี่ยที่ประสบความสำเร็จคือผู้ประนีประนอมใช้เทคนิคการลดความตึงเครียด เช่น การให้เวลาพักเบรคหรือการใช้ทักษะการฟังเพื่อสร้างความผ่อนคลาย รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและผ่อนคลายในการเจรจา

6) ข้อจำกัดทางกฎหมายหรือข้อกำหนดที่ซับซ้อน ทำให้การไกล่เกลี่ยไม่สามารถหาทางออกที่เหมาะสมได้ ในการไกล่เกลี่ย ผู้ประนีประนอมสามารถให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คู่กรณีเข้าใจและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

การติดตามผลการเจรจาและการดำเนินการตามข้อตกลง เพื่อให้แน่ใจว่าทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามข้อตกลงเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อประเมินผลและหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการไกล่เกลี่ยให้ดียิ่งขึ้น การเจรจาไกล่เกลี่ยที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจจากทุกฝ่าย การใช้เทคนิคที่เหมาะสมและการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรจะช่วยให้กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัวมีจุดประสงค์เพื่อทำให้คู่ความเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและนำไปสู่การหาข้อยุติร่วมกัน จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการประนีประนอมคดีครอบครัวนั้น มีจุดประสงค์ที่ต่างจากกระบวนการพิจารณาทางศาลทั่วไป ที่มุ่งเน้นสืบหาข้อเท็จจริงเพื่อตัดสินในประเด็นที่คู่ความโต้แย้งกัน

ผลการศึกษาพบว่าการไกล่เกลี่ยประนีประนอมเป็นวิธีการระงับข้อขัดแย้งด้วยความพึงพอใจของคู่ความทั้งสองฝ่าย รวมถึงเป็นวิธีการที่จะช่วยระงับข้อขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งคู่ความมีอำนาจตัดสินใจบนพื้นฐาน

ความต้องการของตนอย่างแท้จริง โดยมิได้เกิดจากการบังคับ ขณะเดียวกันก็พบว่าเพื่อระงับข้อขัดแย้งและให้ต่างฝ่ายต่างผ่อนผันให้ซึ่งกันและกัน โดยผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าขั้นตอนการประนีประนอมคดีครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย

1) การเตรียมการก่อนการเจรจา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา รวบรวมและแยกแยะข้อมูลรวมถึงการคาดการณ์สถานการณ์เพื่อวางแผนการรับมือ

2) การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและความไว้วางใจ ด้วยการสร้างสัมพันธภาพและการแสดงออกถึงความเป็นกลางของผู้ประนีประนอม

3) การเจรจาประนีประนอม เป็นการเจรจาเพื่อให้ต่างฝ่ายได้วิเคราะห์ความต้องการที่แท้จริงของตนเอง เจรจาต่อรองและเสนอทางออกที่เป็นไปได้

4) การเสนอทางเลือกและการหาทางออกที่ยอมร่วมกัน เป็นการให้คู่กรณีได้เสนอทางเลือกและทางออกที่มีความเป็นไปได้และพึงพอใจร่วมกัน และ

5) การทำข้อตกลงและการติดตามผล ซึ่งเป็นการร่างสัญญาประนีประนอมยอมความ จากการศึกษาความรู้แบบฝังลึกพบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐิดารัตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2554) ซึ่งพบว่าขั้นตอนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัว ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่

1) การยอมรับปัญหา
2) การเลือกกระบวนการ
3) การเลือกผู้ไกล่เกลี่ย
4) การรวบรวมข้อมูล
5) การแยกแยะปัญหา
6) การหาข้อมูลเสนอ
7) การวิเคราะห์จุดยืนและผลประโยชน์
8) การเจรจาต่อรอง
9) การร่างสัญญาประนีประนอมยอมความ

นอกจากนี้พบว่าหลักสำคัญในการประนีประนอมคดีครอบครัว ได้แก่

1) การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ เปรียบดังการติดกระดุมเสื้อเม็ดแรก ที่ต้องติดให้ถูกต้อง การสร้างความเชื่อมั่นและยุติธรรมตั้งอยู่บนหลักการความยุติธรรมและเป็นกลางของผู้ประนีประนอม ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติและจริยธรรมผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม (2547) ที่ระบุว่าการไกลเกลี่ยโดยคนกลางที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพลังความสามารถในการจัดการข้อพิพาท คือ ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยมีความเป็นกลางและไม่เข้ากับฝ่ายใด ไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการตัดสินใจแทนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และให้ความช่วยเหลือกับคู่กรณี เพื่อให้เขาสามารถที่จะบรรลุข้อตกลงเป็นที่พึงพอใจร่วมกัน คนกลางอาจจะแสดงหลายหน้าที่หรือบทบาท เพื่อที่จะช่วยคู่กรณีในการแก้ปัญหาข้อพิพาท การช่วยเหลืออาจจะพุ่งประเด็นความช่วยเหลือไปที่คู่กรณีทั้งหลาย เพื่อสร้างความพึงพอใจร่วมกันด้านจิตใจ และด้านเนื้อหาความต้องการ เป็นต้น

2) การใช้ภาษากายและการสื่อสารที่เหมาะสม เป็นการใช้เทคนิคการไกล่เกลี่ยเพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับคู่กรณีทุกฝ่าย

3) การสรุปและย้ำความเข้าใจ เป็นหลักการสื่อสารที่ผู้ประนีประนอมต้องทำการสรุปและย้ำความเข้าใจให้ทุกฝ่ายถึงความต้องการและข้อเสนอที่ตรงกัน

4) การตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิด เป็นหลักการที่ผู้ประนีประนอมต้องกระตุกความคิดของคู่กรณีให้คำนึงถึงความเป็นจริงและผลได้ผลเสียจากข้อเสนอของแต่ละฝ่ายเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังหากตัดสินใจผิดพลาด

5) การนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริง เป็นหลักการที่ผู้ประนีประนอมต้องนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมารวมถึงการให้คู่กรณีนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาเช่นกัน

6) การใช้เทคนิคการเจรจา หลักการสำคัญคือ การเจรจาที่ให้สมประโยชน์อย่างมีเหตุผลทั้งสองฝ่าย ซึ่งบางครั้งจะต้องใช้เทคนิคการแยกคุยเป็นการส่วนตัวเพื่อหาความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี

7) การจัดการกับความขัดแย้ง เป็นหลักการสำคัญที่ผู้ประนีประนอมต้องสามารถจัดการความขัดแย้งเชิงลบให้เปลี่ยนเป็นการขัดแย้งเชิงบวกหรือลดการขัดแย้งให้ได้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของผ่องเพ็ญ อาชาเทวัญ (2556) ที่พบว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นเป็นการระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคลที่มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง เป็นผู้ที่สามารถทำให้คู่พิพาทได้มองเห็นปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และนำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้ง การพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวจึงจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีประสบการณ์การจัดการความขัดแย้งและเทคนิคด้านการสื่อสาร จิตวิทยาการไกล่เกลี่ย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่สถานการณ์

8) การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหลักการที่ผู้ประนีประนอมต้องไม่ดำเนินการประนีประนอมที่ยืดเยื้อหรือการนัดหลายครั้ง เพราะการนัดที่ยืดเยื้อจะทำให้คู่กรณีรู้สึกถึงความไม่สำเร็จของการประนีประนอม

9) การเสริมสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นหลักการสำคัญที่ต้องให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประนีประนอม ในบางครั้งหากมีความจำเป็น ในประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของปริญญาพงศ์ เจียรนัยกุลกนก (2556) ที่พบว่าผู้ประนีประนอมตระหนักถึงหลักการสำคัญในการไกล่เกลี่ย 4 ประการ คือ

1) การทำให้ทุกฝ่ายสมัครใจเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย

2) การค้นหาความพอใจของคู่ความ

3) การสร้างบรรยากาศในการเจรจาต่อรองของคู่ความ

4) การแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลาง ปราศจากอคติ ประพฤติตนถูกต้อง ตามกฎหมายและทำนองคลองธรรม อยู่ในกรอบจริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในปรัชญาการไกล่เกลี่ย ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานศึกษาของสุรีรัตน์ ตาใจ (2559) ในประเด็นที่ว่าการไกล่เกลี่ยเป็นการค้นหาความพอใจของคู่ความ ดังนั้นการค้นหาความพอใจของคู่ความ จึงเป็นหัวใจสำคัญการไกล่เกลี่ย และผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องค้นให้ได้ว่าความพอใจของคู่ความทั้งสองฝ่ายอยู่ตรงจุดไหน หากค้นได้ผู้ไกล่เกลี่ยก็จะทราบแนวทางการไกล่เกลี่ยและทราบจุดที่จะประสานประโยชน์ของคู่ความให้เป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่าย

ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของอัญญาวีร์ จิวประเสริฐ (2564) ซึ่งพบว่าบทบาทของผู้ประนีประนอมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการไกล่เกลี่ยที่ประสบผลสำเร็จ คือ การที่ผู้ประนีประนอมแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่โดยประพฤติ ปฏิบัติตน ตามระเบียบกฎหมายรวมถึงข้อบังคับของศาล ไม่เรียกรับค่าตอบแทนประโยชน์หรือทรัพย์สินอื่นใดจากคู่ความในคดีสามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักของกฎหมาย ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินข้อพิพาทหรือออกคำสั่งให้คู่ความกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้การช่วยเหลือ แนะนำในการ

ร่างหรือตรวจสอบสัญญาประนีประนอมยอมความให้มีความเป็นธรรมและไม่ขัดต่อกฎหมาย การแสดงออกโดยมารยาทอันดีงาม ใช้กริยาวาจาสุภาพแก่คู่ความทุกฝ่ายในขณะดำเนินการไกล่เกลี่ย ปฏิบัติหน้าที่โดยอำนวยความสะดวกให้คู่ความสามารถตกลงกันได้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างเป็นอิสระการแสดงบทบาทของผู้ประนีประนอมเหล่านี้จะทำให้เกิดประสิทธิผลของการไกล่เกลี่ยในทางบวก

ในสถานการณ์ที่มีสัญญาณบ่งชี้ว่าการเจรจาจะไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ประนีประนอมจะต้องใช้วิธีการจัดการ เช่น แยกคู่ความทั้งสองออกจากกัน เปิดโอกาสให้ต่างฝ่ายต่างได้มีโอกาสบอกเล่าถึงสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละคน ลดการเผชิญหน้าและก่อกวนทางอารมณ์ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าการเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จเกิดจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ 1) การขาดความไว้วางใจและความเชื่อมั่น 2) การขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 3) ความลำเอียงและการขาดความเป็นกลางของผู้ประนีประนอม 4) การไม่ยอมรับข้อเสนอแนะหรือทางออก 5) ความตึงเครียดและความขัดแย้งที่สูงเกินไป 6) ข้อจำกัดทางกฎหมายหรือข้อกำหนดที่ซับซ้อน สอดคล้องกับการศึกษาของพสิลักษมิ์ ทองเจริญ (2550) ซึ่งพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ ปัญหาด้านกระบวนการ/วิธีการไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นปัญหา กล่าวคือ หากไม่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลและนอกศาลก็จะไม่ก่อให้เกิดความเป็นกันเอง ความสะดวก ความรวดเร็ว และการไกล่เกลี่ยทำให้คู่ความประหยัดเวลา อีกทั้งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องสร้างบรรยากาศของการไกล่เกลี่ยให้แตกต่างจากการพิจารณาคดี โดยการทำให้รูปแบบการเจรจาเป็นไปในแนวทางของการเจรจาหารือเพื่อหาทางยุติข้อพิพาท ซึ่งการเจรจาที่ไม่ประสบผลสำเร็จมาจากการเจรจาที่ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้ไกล่เกลี่ยควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นศาล เพื่อนำไปสู่การประนีประนอมที่ประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ดี ในประเด็นการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญของผู้ประนีประนอมสอดคล้องกับการศึกษาของผ่องเพ็ญ อาชาเทวัญ (2556) ที่พบว่าผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวควรได้รับการอบรมทั้งทางภาคทฤษฎีและปฏิบัติด้านการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญจนสามารถออกแบบการจัดการความขัดแย้งในคดีครอบครัวได้อย่างรวดเร็วและสร้างความพึงพอใจให้แก่คู่พิพาท อันจะส่งผลให้ข้อพิพาทคดีครอบครัวขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมลดน้อยลง และในประเด็นดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของอัครศักย์ จิตธรรมมา (2551) ที่พบว่าการพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องพัฒนาองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยการฝึกอบรม การจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมและการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

สรุป

1. การจัดการความรู้แบบฝังลึกด้านการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ

1) การเตรียมการก่อนเจรจา โดยการศึกษาเอกสารสำนวนและสัมภาษณ์คู่พิพาทเบื้องต้น เพื่อเตรียมความพร้อมและป้องกันสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด

2) สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและความไว้วางใจ เพื่อให้คู่ความรู้สึกปลอดภัยและพร้อมเจรจา

3) ใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจในการรับฟังปัญหาของทั้งสองฝ่าย เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางยุติความขัดแย้ง

4) เสนอทางเลือกและหาทางออกที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งสะท้อนความรอบรู้ของผู้ไกล่เกลี่ย เช่น การแบ่งเวลาปกครองบุตรอย่างเป็นธรรม และการกำหนดค่าเลี้ยงดูที่เหมาะสม

5) การทำข้อตกลงและการติดตามผล เพื่อให้คู่ความทั้งสองฝ่ายทราบว่าความขัดแย้งยุติลงแล้ว นอกจากนี้หลักการสำคัญในการประนีประนอมคดีความครัว คือ การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในกระบวนการด้วยการมีความเป็นกลางและการฟังอย่างเข้าใจ การใช้ภาษากายและการสื่อสารที่เหมาะสมช่วยสร้างความเชื่อมโยงและความไว้วางใจ การสรุปและย้ำความเข้าใจเพื่อให้คู่กรณีเห็นภาพรวมของปัญหา การตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิดและการทำงานร่วมกัน การนำเสนอข้อมูลที่เป็นกลางและข้อเท็จจริงเพื่อความยุติธรรม การใช้เทคนิคการเจรจาเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน การจัดการกับความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความตึงเครียด และการเสริมสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมเพื่อให้คู่กรณีรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งหมดนี้เพื่อให้การไกล่เกลี่ยประสบความสำเร็จและเกิดความเข้าใจที่แท้จริง

2. แนวทางด้านการประนีประนอมคดีเยาวชนและครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัว ประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมก่อนการประนีประนอม ผู้ประนีประนอมจะต้องศึกษาข้อเท็จจริงและหาข้อมูลเพิ่มเติม สร้างบรรยากาศและความร่วมมือที่เป็นมิตร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กระทำการใดๆ ที่ขาดความเป็นอิสระหรือยุติธรรม ในการเจรจาต่อรอง ผู้ประนีประนอมจะต้องสนับสนุนการเจรจาระหว่างคู่ความโดยไม่ชี้ขาดข้อพิพาท หากการเจรจาประสบผลสำเร็จ จัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้คู่กรณี หากการเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ประนีประนอมจะใช้วิธีการจัดการ เช่น แยกคู่ความ เปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายบอกเล่าปัญหาและความต้องการ เพื่อลดการเผชิญหน้าและการก่อกวนทางอารมณ์ แนวทางเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อให้การประนีประนอมบรรลุผลสำเร็จและยุติคดีข้อพิพาทโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและปฏิบัติการ

1) เพื่อให้หลักการของกระบวนการประนีประนอมคดีครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิ เสรีภาพของบุคคล รวมถึงเพิ่มข้อบังคับเกี่ยวกับการประนีประนอมคดีครอบครัวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2) ปรับปรุงแก้ไขคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งแยกบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบและผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวให้ชัดเจน เพื่อให้การทำหน้าที่มีประสิทธิภาพ

3) ประสานความร่วมมือระดับนโยบายและหน่วยงานรับผิดชอบ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมคดีครอบครัว เพื่อให้เกิดการรับรู้และสร้างทัศนคติที่ดีและยินยอมเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม

4) มีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ประนีประนอมคดีคอรอบครัว สม่ำเสมอ เพื่อเป็นที่ปรึกษาและสร้างความเข้าใจหลักการของการประนีประนอมในคดีครอบครัวอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและปฏิบัติการ

1) ศึกษาการจัดการองค์ความรู้ในคดีเด็กและเยาวชนในประเด็นอื่น ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการความรู้ และเผยแพร่แก่ประชาชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาและติดตามผลจากการประนีประนอมคดีครอบครัวว่าประสบผลสำเร็จจริงหรือไม่อย่างไร ภายหลังจากทำสัญญาประนีประนอมแล้ว

เอกสารอ้างอิง

ฐิดารัตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2554). การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว : พลิกวิกฤตเป็นโอกาส. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, 5*(4), 52-80.

ปริญญาพงศ์ เจียรนัยกุลกนก. (2556). *บทบาทในการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทคดีของผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดเชียงราย.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผ่องเพ็ญ อาชาเทวัญ (2556) *กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัว กรณีศึกษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะศิลปะศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

พสิลักษมิ์ ทองเจริญ. (2550). *ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาสุรี เอี่ยมทิม. (2548). *เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทในศาล หลักสูตร "ผู้ปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท".* วันที่ 21 มีนาคม 2544 กรุงเทพฯ.

สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. (2547). *คำแนะนำและจริยธรรมผู้ไกล่เกลี่ย.* กรุงเทพฯ: สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม.

สุรีรัตน์ ตาใจ. (2559). *ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทชั้นศาลในคดีครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (สาขามีนบุรี).* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสังคม). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัครศักย์ จิตธรรมมา. (2551). *การศึกษาปัญหาการปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวในชั้นพนักงานสอบสวน.* กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

อภิญญา เวชยชัย. (2546). *การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส: กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญญาวีร์ จิวประเสริฐ. (2564). *บทบาทของผู้ประนีประนอมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการไกล่เกลี่ยออนไลน์ กรณีศึกษา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี.* สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม, 2566 จาก http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_lopburi01_02082021/6124.pdf

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI:10.14456/jdl.2025.4

The Effects of Task-Based Learning to Enhance English Reading Comprehension Skills of Grade Eight Students

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Nattapong Taneekul[1]*, Soranabordin Prasansaph[2]
ณัฐพงษ์ ธานีกุล*, สรณบดินทร์ ประสารทรัพย์[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Nattapong Taneekul
Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University, Thailand.
ณัฐพงษ์ ธานีกุล
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: taneekul_n@su.ac.th

2. Soranabordin Prasansaph*
Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University, Thailand.
สรณบดินทร์ ประสารทรัพย์*
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: tea9796@hotmail.com

คำสำคัญ:
การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ; การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน
Keywords:
Reading comprehension; Task-Based Learning

Article history:
Received: 10/12/2024
Revised: 19/02/2025
Accepted: 24/03/2025
Available online: 08/04/2025

How to Cite:
Taneekul, N. & Prasansaph, S. (2025). The Effects of Task-Based Learning to Enhance English Reading Comprehension Skills of Grade Eight Students. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 44-60.

ABSTRACT

The research explores the effects of task-based learning to enhance English reading comprehension skills of grade eight students. The purposes of this research were to: 1) compare students' English reading comprehension skills before and after using task-based learning; and 2) study the students' satisfaction towards task-based learning.

The sample, selected by cluster random sampling technique, comprised 28 grade-eight students at Bandonpho School during the second semester of academic year 2023. The instruments used for this research consisted of: 1) 4 lesson plans with task-based learning; 2) an English reading comprehension test, used as a pretest and posttest; and 3) the satisfaction questionnaire towards task-based learning. The data were analyzed by using mean scores, standard deviation, and dependent sample t-test. The results of the study were as follows: 1) The students' reading comprehension skills after using task-based learning were significantly higher at the 0.05 level. 2) The students' satisfaction towards using task-based learning was at the highest level.

บทคัดย่อ

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนโพ ที่กำลังศึกษาในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ22101) ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ22101 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 8 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t แบบไม่เป็นอิสระต่อกันผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานอยู่ในระดับมากที่สุด

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีการใช้ติดต่อสื่อสารถึงกันทั่วโลก ในยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการคมนาคม และการสื่อสาร ทำให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างง่ายดาย ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทหลักในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของคนต่างเชื้อชาติต่างภาษา จนผู้คนทั่วโลกให้การยอมรับและขนานนามภาษาอังกฤษให้เป็น “ภาษาโลก” ด้วยเหตุผลที่นานาประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเป็นภาษาที่สองซึ่งนอกจากประโยชน์ในด้านการติดต่อสื่อสารแล้ว ยังสามารถใช้เพื่อการศึกษา และการประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในด้านความแตกต่างของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ เศรษฐกิจ และการเมือการปกครองของชุมชนโลก อันนำไปสู่การเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้กว้างขวางและง่ายดายมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) อีกประการสำคัญคือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษยังมีโอกาสได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น และยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ทั้งในการท่องเที่ยว การทำงาน การรับรู้ข่าวสารระหว่างประเทศ เป็นต้น (British Council, 2013)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีการมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ดี โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษจึงได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถใช้ทั้ง 4 ทักษะของภาษาอังกฤษ ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายคุณภาพของนักเรียนเมื่อจบช่วงชั้นต่าง ๆ ไว้ครอบคลุมทุกช่วงชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)การนำเข้าองค์ความรู้ โดยการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับประสบการณ์เดิมเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่กำลังอ่าน (Nunan, 2004) ดังนั้น ทักษะการอ่านมีความสำคัญ

เป็นอย่างมาก และถือเป็นหัวใจของความสำเร็จของการศึกษาในทุกรายวิชา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะที่ไม่ควรมองข้าม และควรพัฒนาควบคู่ไปกับทักษะต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 (Apriliah, 2016)

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจาก การบูรณาการ 4 ทักษะของภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร และรูปแบบการสอนยังเน้นไปที่การท่องคำศัพท์และกฎไวยากรณ์ทางภาษาอังกฤษ (ชัชรีย์ บุนนาค, 2561) โรงเรียนที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในปัจจุบันพบปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเฉกเช่นเดียวกันกับโรงเรียนอื่น ๆ จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนในรายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศติดต่อกันเป็นเวลาเกิน 10 ปี ซึ่งปัญหาหลักที่พบคือนักเรียนไม่สามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษได้ จึงไม่สามารถเข้าใจคำสั่งและข้อคำถามของแบบทดสอบได้ รวมถึงการขาดทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ จึงไม่สามารถจับใจความเนื้อหาของบทอ่านได้ ปัณฑ์นพ ผจญทรพรรค, ณัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ และนรินทร์ มุกมณี (2564) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทยจากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ พบว่าสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้จริง และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการวัดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพทั้งในขณะศึกษาเล่าเรียน และในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานในอนาคตต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนโพ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

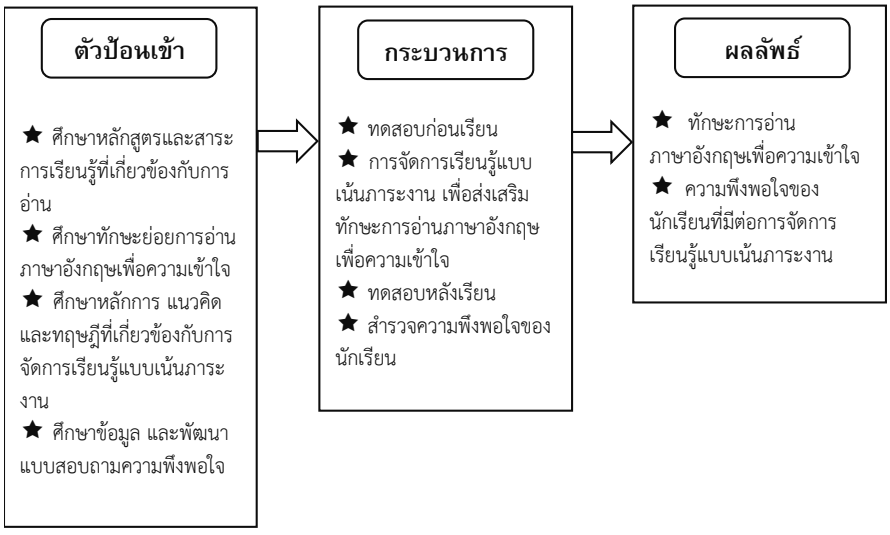

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความสำคัญของภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในภาษาที่ถูกกำหนดลงในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนต้องจัดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้นำภาษาอังกฤษไปใช้สื่อสาร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ทั้งในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปถึงด้านต่าง ๆ ไปการก้าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 4 สาระ ได้แก่ 1) ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2) ภาษาและวัฒนธรรม 3) ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4) ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก คุณภาพนักเรียนเมื่อจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งต้องสามารถปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่อ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ/เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านประกอบด้วยทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ 1) ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2) ภาษาและวัฒนธรรม 3) ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4) ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในรายวิชาภาษาอังกฤษ รหัสวิชา อ22102 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ นักเรียนใช้ภาษาในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ โดยปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนา คำชี้แจงง่าย ๆ ระบุหัวข้อ ใจความสำคัญ ตีความ และถ่ายโอนสื่อที่ไม่เป็นความเรียง ตาราง กราฟ แผนภูมิป้าย สัญลักษณ์ และที่เป็นความเรียงประเภท สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ฉลากสินค้า ฉลากยา โฆษณา เว็บไซท์บทสนทนา เพลง นิทาน เรื่องสั้นง่าย ๆ ที่อ่านและฟัง ในเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองครอบครัวอาหาร เครื่องดื่ม การซื้อขาย สุขภาพ นันทนาการ การศึกษา อาชีพ ลมฟ้าอากาศ สิ่งแวดล้อม ออกเสียงคำ วลี ประโยค บทสนทนา บทอ่านสั้น ๆ บทร้องกรองสั้น ๆ ตามหลักการออกเสียง

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานนักวิชาการด้านการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมและการปฏิบัติภาระงานเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดผ่านการปฏิบัติกิจกรรม และใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ (Ellis, 2003: Nunan, 2004: Prabhu, 1987: Richards & Rodgers, 1986: Willis, 1996: วลาสินี บุตรแสนคม, 2554) นอกจากนี้ Richards & Rodgers (1986) กล่าวเพิ่มเติมว่า เป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่ได้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา อันนำไปสู่ความเข้าใจในภาษาเป้าหมาย ยกตัวอย่างเช่น การเขียนแผนที่จากการฟัง หรือ การปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้ยิน เป็นต้น ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Ellis (2003) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานไว้ด้วยกัน 6 ประการ ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นไปที่การสื่อสารภาษาอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ภาษา การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงการนำภาษาไปใช้สื่อสารในสถานการณ์จริง และต้องมีความสอดคล้องกับ

บริบทชีวิตจริงของนักเรียน การบูรณาการทั้ง 4 ทักษะของการเรียนการสอนทางด้านภาษา ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดเป็นชิ้นงานหรือภาระงาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทักษะในการแก้ไขปัญหา ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติภาระงานอย่างชัดเจน เพื่อการประเมินผลทางภาษาของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Ellis (2003) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานไว้ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย เป้าหมาย (Goals) ตัวป้อน (Input) เงื่อนไข (Conditions) ขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure) ผลลัพธ์ (Outcomes) รูปแบบของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Ellis (2003) ได้จำแนกรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ รูปแบบและวิธีการสอน (Pedagogic classification) รูปแบบทางวาทศาสตร์ (Rhetorical classification) รูปแบบกระบวนการคิด (Cognitive classification) ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Willis (1996) กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นเตรียมปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) ขั้นปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) ขั้นมุ่งเน้นทางภาษา (Language focus) ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Willis (1996) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานไว้ว่า 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น 2) นักเรียนได้ใช้ภาษาสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาจากการสื่อสารอย่างเหมาะสม 3) สร้างแรงจูงใจทำให้เกิดความท้าทายในการปฏิบัติงาน 4) เชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ไปยังประสบการณ์เดิมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนขึ้น 5) นักเรียนได้ใช้ภาษาใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง การประเมินผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน Ellis (2003) กล่าวว่า การประเมินนักเรียนสามารถกระทำได้ 3 วิธี ดังนี้ การประเมินผลลัพธ์ (Direct assessment outcomes) การประเมินเชิงวิเคราะห์ภาษา (Discourse analytic outcomes) การประเมินโดยใช้แบบประเมิน (Eternal rating)

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้รูปแบบการศึกษา แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง คือ การทดสอบก่อนการทดลอง จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แผนทดลองแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design มีรูปแบบการวิจัยดังนี้

T_1	X	T_2

แผนภาพที่ 2 แผนภูมิรูปแบบการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design

T1 แทน การทดสอบก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (Pre-test)

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

T2 แทน การทดสอบหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (Post-test)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลในครั้งนี้ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปฐมนิเทศนักเรียนโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ และแนวทางการสอน

ขั้นตอนที่ 2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนการดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานกับนักเรียน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 60 นาที รวม 8 คาบ ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน อ 22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนโพ ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน

ขั้นตอนที่ 4 หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับกับแบบทดสอบก่อนเรียน

ขั้นตอนที่ 5 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนโพ ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ22101 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน จำนวน 4 แผน

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (มา เรียม นิลพันธุ์, 2555) ของแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดวังกุ่ม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้เรียนเนื้อหาดังกล่าวมาแล้ว นำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (Difficulty หรือค่า p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination หรือ ค่า r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้ต้องมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 60 นาที รวมระยะเวลา 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดังต่อไปนี้ การวิเคราะห์หาค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) และให้คะแนน (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ +1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ -1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ นำคะแนนที่ประเมินได้นำมาแทนค่าในสูตร IOC = $\sum R/N$ เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียน และหลังเรียนหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน โดยใช้การวิเคราะห์ t-test แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ SPSS

3. วิเคราะห์ผลของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน โดยแปลความหมายระดับความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน โดยเฉลี่ยในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน โดยเฉลี่ยในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน โดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน

โดยเฉลี่ยในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน โดยเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามลำดับดังได้แก่

1) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน ทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง คะแนนเต็ม 30 คะแนน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน จำนวน 4 แผน เมื่อผู้วิจัยทำการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นจึงนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาผลต่าง (D) ของคะแนน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน ก่อน เรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (D)

นักเรียนคนที่	คะแนน (30)		ผลต่าง (D)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
1	6	17	11
2	11	20	9
3	8	15	7
4	6	17	11
5	15	26	11
6	9	18	9
7	12	24	12
8	10	22	12
9	15	21	6
10	9	17	8

นักเรียนคนที่	คะแนน (30)		ผลต่าง (D)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
11	8	19	11
12	7	16	9
13	11	20	9
14	8	18	10
15	8	21	13
16	12	24	12
17	7	16	9
18	6	15	9
19	5	18	13
20	6	15	9
21	9	19	10
22	7	21	14
23	11	25	14
24	10	22	12
25	8	20	12
26	14	25	11
27	10	22	12
28	8	20	12
$\bar{X}$	**9.14**	**19.75**	$\bar{D}$ = 10.62
S.D.	**2.67**	**3.16**	

จากตารางที่ 1 พบว่า จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คะแนนสอบก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงสุดเท่ากับ 15 คะแนน ต่ำสุดเท่ากับ 5 คะแนน คะแนนสอบหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน ต่ำสุดเท่ากับ 15 คะแนน ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงสุดเท่ากับ 14 คะแนน และต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน นอกจากนี้พบว่าค่าเฉลี่ยของการสอบก่อนเรียนเท่ากับ 9.14 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.67 และค่าเฉลี่ยของการสอบหลังเรียนเท่ากับ 19.75 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.16 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่า t (t-test) แบบคู่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกันปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และทดสอบด้วยค่า t แบบจับคู่ (N=28)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	df	p-value
ก่อนเรียน	30	9.14	2.67	10.62	27.98*	27	0.00
หลังเรียน	30	19.75	3.16				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมีค่าเท่ากับ 19.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 3.16 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงานซึ่งมีค่าเท่ากับ 9.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 2.67 นอกจากนี้ ผลต่างเฉลี่ย ($\bar{D}$) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน มีค่าเท่ากับ 10.62 ค่าทดสอบ t มีค่าเท่ากับ 27.98 ($p < .05$) จากค่าสถิติดังกล่าวแสดงว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

ในการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลังจากจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน จำนวน 4 แผนเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน ทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของรายการประเมินแต่ละข้อ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และการแปลผล

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเนื้อหา				
1.1 มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน	4.86	0.36	มากที่สุด	1
1.2 เนื้อหามีความน่าสนใจ	4.68	0.48	มากที่สุด	2

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1.3 เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.64	0.49	มากที่สุด	3
1.4 เนื้อหาของบทอ่านมีความชัดเจน	4.68	0.48	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	**4.71**	**0.45**	**มากที่สุด**	**3**
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
2.1 กิจกรรมมีคำสั่งที่ชัดเจน	4.86	0.36	มากที่สุด	1
2.2 กิจกรรมมีการกระตุ้นให้ฝึกคิด	4.82	0.39	มากที่สุด	2
2.3 กิจกรรมฝึกให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.75	0.44	มากที่สุด	4
2.4 กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม	4.75	0.44	มากที่สุด	4
2.5 ครูมีการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนก่อนการปฏิบัติภาระงาน	4.79	0.42	มากที่สุด	3
2.6 ครูมีการอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนในระหว่างการทำภาระงาน	4.75	0.44	มากที่สุด	4
2.7 กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วางแผนการทำภาระงาน	4.82	0.39	มากที่สุด	2
2.8 กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการนำเสนอ	4.79	0.42	มากที่สุด	3
2.9 เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ	4.68	0.48	มากที่สุด	5
2.10 เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษา	4.79	0.42	มากที่สุด	3
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้	**4.78**	**0.42**	**มากที่สุด**	**2**
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
3.1 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ	4.86	0.36	มากที่สุด	2
3.2 นักเรียนได้พัฒนาทักษะย่อยของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ	4.82	0.39	มากที่สุด	3
3.3 นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจชีวิตประจำวันได้	4.89	0.31	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ที่ได้รับ	**4.85**	**0.35**	**มากที่สุด**	**1**
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.77**	**0.41**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมากที่สุดทุกด้าน โดยนักเรียนมีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับสูงที่สุด

($\bar{x}$ = 4.85, S.D. = 0.35) รองลงไปได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.78, S.D. = 0.42) และด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณารายการประเมินเป็นรายข้อพบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1 (3.3) นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ($\bar{x}$ = 4.89, S.D. = 0.31) อันดับที่ 2 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่

(1.1) มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน (2.1) กิจกรรมมีคำสั่งที่ชัดเจน และ (3.1) นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ($\bar{x}$ = 4.86, S.D. = 0.36) และอันดับที่ 3 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ (2.2) กิจกรรมมีการกระตุ้นให้ฝึกคิด (2.7)กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วางแผนการทำภาระงาน และ (3.2)นักเรียนได้พัฒนาทักษะย่อยของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.39) รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ (1.3)เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.49)

จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของนักเรียนในแบบสอบถามความพึงพอใจ ตอนที่ 2 พบว่า 1) นักเรียนต้องการให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นอีก 2) อยากให้ครูปรับเนื้อหาบทอ่านให้ง่ายขึ้นและสั้นลง และ 3) อยากให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษอีก เป็นต้น

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่าทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมากจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ซึ่งขั้นตอนแต่ละขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้นั้นช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนในการพัฒนาทักษะการอ่านทำให้นักเรียนสามารถระบุใจความสำคัญของเรื่อง ระบุรายละเอียดของเรื่อง การตีความ และการหาความหมายของคำศัพท์ในเรื่องได้ งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานตามแนวความคิดของ Willis (1996) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นเตรียมปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) ขั้นปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) และขั้นมุ่งเน้นทางภาษา (Language focus) ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองมาผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับเพื่อปฏิบัติภาระงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) ในขั้นตอนนี้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติภาระงานต่าง ๆ ได้แก่ การเล่นเกม Quiz show การชมคลิปวิดีโอและตอบคำถาม การแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อนร่วมชั้น และกิจกรรมการคาดเดาจากกล่อง Mystery box กิจกรรมเหล่านี้เน้นการกระตุ้นความรู้เดิมและเติมเต็มความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน ทั้งในด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยค และรูปแบบทางไวยากรณ์ที่สำคัญ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับ

นักเรียนในการปฏิบัติภาระงานในขั้นต่อไป ซึ่งกิจกรรมมีความหลากหลายทั้งแบบกลุ่ม แบบคู่ และแบบรายบุคคล โดยนักเรียนมีอิสระในการใช้ภาษาในบรรยากาศที่มีความผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Nunan (1989) และ Ellis (2003) ที่ได้กล่าวว่า ในขั้นตอนนี้ควรเน้นไปที่กิจกรรรมที่มีความผ่อนคลาย โดยเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและภาพรวมของภาระงานที่จะต้องปฏิบัติ และกระตุ้นความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติภาระงานด้วยตนเองผ่านกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกคอยให้คำแนะนำอยู่ห่าง ๆ ภาระงานที่นักเรียนได้กระทำในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การทำแผ่นพับข้อมูลอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี การทำแผ่นป้ายโปสเตอร์นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี และการทำขนมหวานขึ้นชื่อของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งภาระงานทั้งหมดที่นักเรียนได้ปฏิบัติล้วนแล้วแต่เป็นภาระงานสร้างสรรค์ (Creative tasks) โดยเป็นภาระงานที่นำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมาปฏิบัติภาระงาน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองในด้านการคิด การวางแผน การออกแบบ การผลิตเป็นผลงานสร้างสรรค์ และนำมาเสนอหน้าชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Willis and Willis (2013) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับภาระงานสร้างสรรค์ (Creative tasks) ไว้ว่า เป็นงานที่มอบอิสระในการคิดและสร้างสรรค์ผลงานให้กับนักเรียนอย่างเต็มที่ รวมไปถึงอิสระในการวางแผนนำเสนอผลงาน และในขั้นปฏิบัติภาระงาน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นภาระงาน ขั้นวางแผน และขั้นรายงานผล ยังมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ทั้งนี้เกิดจากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติภาระงานบ่อยครั้งจนเกิดความชำนาญ และเมื่อไปทำข้อสอบทำให้นักเรียนได้คะแนนดี ซึ่งสอดคล้องกับ ศรุตา ศรีธรรม (2564) ที่ได้กล่าวว่า แต่ละกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจผ่านภาระงานที่กำหนดซ้ำ ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านและจดจำประเด็นข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ ในบทอ่านที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการตอบคำถามเป็นอย่างดี

ขั้นมุ่งเน้นทางภาษา (Language focus) ในขั้นตอนนี้ครูเป็นผู้จดบันทึกข้อผิดพลาดของนักเรียนจากการนำเสนอผลงาน ทั้งในด้านการใช้ภาษา กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค และการใช้คำศัพท์ ในขณะเดียวกันนักเรียนสามารถสังเกตข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อนในกลุ่ม และเพื่อนร่วมชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันแก้ไข ฝึกฝน หรืออาจจำลองขั้นการนำเสนอผลงานขึ้นใหม่อีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Dulay & Krashen (1982) ที่กล่าวไว้ว่า ข้อผิดพลาดของนักเรียนเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งและหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการเรียนรู้ภาษา การทราบถึงข้อบกพร่องเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์วางแผนการจัดการเรียนรู้ และชี้ให้ครูเห็นถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญนภา ทัพพันธ์ (2560) ปารวี งามอนันต์ (2564) ดาริกา คำมี (2565) ถิรภาพ มะปรางหวาน (2565) และชนกกานต์ ยาทิพย์ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่พบว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนมีความคุ้นเคย และนักเรียนยังสามารถนำความรู้เดิมของตนเองมาใช้ในการอ่านเนื้อเรื่องเหล่านี้จึงทำให้ทักษะการ

อ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Littlewood (1981) และ Willis (1996) ที่กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าการปฏิบัติภาระงานในหัวข้อที่ใกล้เคียงกับบริบทชีวิตจริงของนักเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้เดิมมาใช้ และช่วยลดความวิตกกังวลในการใช้ภาษา รวมทั้งส่งเสริมความมั่นใจให้กับนักเรียนในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกหัวข้อเรื่องตามกรอบมาตรฐาน CEFR ระดับ A2 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามระดับการศึกษาของนักเรียน จากนั้นได้มีการคัดเลือกเนื้อหาตามหัวข้อโดยใช้เนื้อหาท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมความบันเทิง และขนมหวานขึ้นชื่อมาประกอบ ทำให้มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งนอกจากจะได้เรียนรู้ทางภาษาแล้วยังได้เรียนเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยไพรินทร์ สโมทัย (2558) ที่ได้นำข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรีมาใช้เป็นหัวข้อในบทอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านในเรื่องใกล้ตัว และรู้สึกรักในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งพบว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับความต้องการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่สนับสนุนให้ทุกโรงเรียนสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองลงในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยข้อที่ 2 ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มและมีอิสระในการทำภาระงานของกลุ่ม ได้วางแผนการปฏิบัติภาระงานด้วยตนเอง มีความสนุกสนานขณะปฏิบัติภาระงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Willis (1996) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดความสนุกสนานในการทำงาน และมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังได้เพิ่มพูนความรู้ความคิดซึ่งส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับเพ็ญนภา ทัพพันธ์ (2560) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเข้าใจเป็นเพราะนักเรียนมีความรู้เดิมในเรื่องนั้น ๆ ส่งผลให้นักเรียนสามารถปฏิบัติภาระงานได้สำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตฐา ไทรพงษ์พันธ์ (2559) ที่มีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และช่วยให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

ผลของการศึกษาความพึงพอใจครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาความพึงพอใจของ ชนกกานต์ ยาทิพย์ (2566) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานอยู่ที่ระดับมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานในด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมองเห็นว่าการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะย่อยของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้จริง อันเป็นประโยชน์ต่อการทำแบบทดสอบและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ สุนารี ขอนจันทร์ (2565) และ Lap & Trang (2017) ที่ได้กล่าวไว้ใกล้เคียงกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติ และเจตคติที่ดีต่อการอ่านและวิชาการอ่านอีกด้วย

สรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมทักษะอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลได้ว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

1. ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษระหว่างปฏิบัติภาระงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้การเรียนรู้ทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ครูควรเน้นไปที่การสื่อสารทางภาษาอย่างมีความหมายมากกว่าการเน้นไปที่ความถูกต้องทางไวยากรณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคล่องแคล่ว และสื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติ

3. ครูควรให้นักเรียนได้มีโอกาสประเมินผลงานของสมาชิกกลุ่มอื่นในขั้นการนำเสนอ เพราะนักเรียนบางกลุ่มอาจขาดความสนใจในระหว่างที่เพื่อนกลุ่มอื่นกำลังนำเสนอ เนื่องจากความกังวลในการนำเสนอของกลุ่มตนเอง

4. ครูควรกำหนดเวลาในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เสร็จสิ้นทันเวลา

5. ครูควรเลือกเนื้อหาของบทอ่านที่เป็นเรื่องใกล้ตัวและคำนึงถึงความรู้เดิมของนักเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงระดับภาษาที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะการอ่านในด้านอื่น ๆ เช่น การอ่านเชิงวิชาการ การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการอื่นเพิ่มขึ้น เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การสังเกตการปฏิบัติภาระงาน เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบว่าตรงกันหรือไม่

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้นำผลที่ได้รับไปสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

ชนกกานต์ ยาทิพย์. (2566). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับกลยุทธ์การเรียนรู้คำศัพท์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัชรีย์ บุนนาค. (2561). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยและข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ปี 2564 – 2568. ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (บรรณาธิการ). การ

ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “Graduate School Conference 2018”, 15 พฤศจิกายน 2562. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ, 235 – 241

ดาริกา คำมี. (2565). ผลการใช้แนวการสอนอ่านแบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ถิรภาพ มะปรางหวาน. (2566) ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปัณฑ์นพ ผจญทรพรรค, ณัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ และนรินทร์ มุกมณี. (2564). ปัญหาการเรียน ภาษาอังกฤษของคนไทย. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 6(3), 911-920.

ปารวี งามอนันต์. (2564). การพัฒนาความสามารถทางการอ่าน เพื่อความเข้าใจตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พลอยไพรินทร์ สโมทัย. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมอ่านแบบเน้นภาระงาน เรื่อง ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เพ็ญนภา ทัพพันธ์. (2560). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.

รัตฐา ไทรพงษ์พันธ์. (2559). การพัฒนาความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นฐานร่วมกับ Sketchnote สำหรับนักศึกษาคณะ ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิลาสินี บุตรแสนคม. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานองค์ประกอบของชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถการ อ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัย

ศรุตา ศรีธรรม. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุนารี ขอนจันทร์. (2565). ความเข้าใจและการใช้การถ่ายโอนภาษาในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของครูไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Apriliah, R. (2016). Improving students' reading ability by using task-based learning of VII grade at SMP N 2 Ogodeide. Indonesia: Madako University

Dulay, H. & Krashen, S.D. (1982) Language Two. Newbury House, Rowley.

Ellis, R. (2003). Task-Based Language Learning and Teaching. Oxford: Oxford University Press.

Lap, T.Q., & Trang, H.D. (2017). "The Effect of Task-Based Learning on EF Students' Learning Reading: A Case Study in the Mekong Delta of Vietnam". Studies in English Language Teaching, 5(1), 34-48.

Littlewood, W. (1981). Communicative language teaching. Cambridge: Cambridge University Press.

Nunan, D. (2004). Task-Based Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.

Prabhu, N. S. (1987). Second Language Pedagogy. Oxford: Oxford University Press.

Richards, J.C. and Rogers, T.S. (1986) Approaches and Methods in Language Teaching: A Description and Analysis. In: Dankwa-Apawu, D., Ed., Eliminating Barriers to Cross-Cultural Communication though Curricular Interventions, Ghana Institute of Journalism, Accra, p. 8.

teachers: Oxford University Press.

Willis, J. (1996). A Framework for Task-Based Learning. Harlow: Longman.

Willis, J., & Willis, D. (2013). Doing task-based teaching-Oxford handbooks for language

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2025.5

Human Resource Development Affecting the Performance of Employees in Freeze-Dried Fruit Processing Plants in Pathum Thani Province

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

Jindaporn Boonkong[1], Teeradej Snongtaweeporn[2], & Panyawat Chutamas[3]

จินดาพร บุญคง[1], ธีรเดช สนองทวีพร[2], และ ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ[3],

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Jindaporn Boonkong
Graduated School, North Bangkok University Thailand.
จินดาพร บุญคง
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Email: jindaporn.boo@northbkk.ac.th

2. Teeradej Snongtaweeporn
Deputy Dean, International College, North Bangkok University, Thailand.
ธีรเดช สนองทวีพร
รองคณบดี, วิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Email: teeradej.sn@northbkk.ac.th

3. **Panyawat Chutamas**
Lecturer, Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Thailand.
ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ
อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ
Email: Panyawat.ch@northbkk.ac.th

คำสำคัญ:
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน;ผลไม้แปรรูปฟรีซดราย
Keywords:
Human Resource Development, Employee Performance, Freeze-dried fruit.

ABSTRACT

This study aims to 1) compare the effects of different personal factors on the performance of employees in freeze-dried fruit processing factories in Pathum Thani Province, and 2) examine human resource development factors that influence employee performance in these factories. The research sample consisted of 335 employees working in freeze-dried fruit processing factories in Pathum Thani Province. Data were collected through a questionnaire (Google Form), and statistical methods used for analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and reliability testing using Cronbach's alpha coefficient. Hypotheses were tested using t-tests and ANOVA (Analysis of Variance), with F-tests to compare mean differences between groups. Additionally, multiple regression analysis was conducted to determine the factors affecting employee performance.

The research findings revealed that the majority of respondents were male, aged 36-45 years, with a total of 115 individuals. Most were single, held a bachelor's degree, and worked in the production department, earning a monthly income between 15,000-20,000 baht. The overall level of factors affecting employee performance in freeze-dried fruit processing plants in Pathum Thani province was at the highest level. When considering each aspect individually, the factor with the highest average score was development, which was rated at the highest level, while the factor with the lowest average score, though still at a high level, was training.

Article history:
Received: 11/03/2025
Revised: 23/03/2025
Accepted: 01/04/2025
Available online: 09/04/2025

How to Cite:
Boonkong, J.(2025). Human Resource Development Affecting the Performance of Employees in Freeze-Dried Fruit Processing Plants in Pathum Thani Province. Journal of Dhamma for Life, 31(2), 61-80.

The hypothesis testing results indicated that personal factors, specifically marital status and the highest level of education, significantly influenced the performance of employees in freeze-dried fruit processing plants in Pathum Thani province. Additionally, the hypothesis testing on human resource factors revealed that education and self-development significantly affected employee performance in freeze-dried fruit processing plants in Pathum Thani province, with a statistical significance of .01 level.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี และ 2) ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อปัจจัยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 335 คน เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถาม (Google Form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ ANOVA (Analysis of Variance) ซึ่งวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยใช้ F-test เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างกลุ่ม รวมถึงการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 36-45 ปี จำนวน 115 คน สถานภาพ โสดการศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งฝ่ายผลิต รายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,000-20,000 บาท ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงาน อุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการฝึกอบรม

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพและระดับการศึกษาขั้นสูงสุด มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงาน อุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี และผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยด้านทรัพยากรณ์มนุษย์ พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษา และด้านการพัฒนาตนเองมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงาน อุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทนำ

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากระบบเศรษฐกิจที่เน้นเกษตรกรรมไปสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ ขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นประมาณ 33% ของ GDP ของประเทศ โดยอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และอาหารแปรรูป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) การพัฒนาเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่พึ่งพาแรงงานราคาถูกไปสู่การนำเทคโนโลยีและระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต เช่น หุ่นยนต์อุตสาหกรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และรักษาคุณภาพของสินค้าให้สม่ำเสมอ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้าน การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูงและการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกที่มุ่งเน้นไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและการผลิตที่ยั่งยืน การพัฒนาแรงงานให้สามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น (World Bank, 2023)

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมเติบโตอย่างมั่นคงคือ "ทรัพยากรบุคคล" งานวิจัยของ Armstrong (2020) ระบุว่า องค์กรที่มีทีมงานที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้ดีขึ้น การฝึกอบรมพนักงานและการเสริมสร้างแรงจูงใจมีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของสินค้าและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร อย่างไรก็ตาม ในภาคอุตสาหกรรมไทย พบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มักถูกมองข้าม เนื่องจากภาครัฐมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษาและสาธารณสุข ขณะที่ภาคธุรกิจมักให้ความสำคัญกับการลงทุนในเทคโนโลยีมากกว่าการพัฒนาคน (จำเนียร จวงตระกูล, 2547) ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้แรงงานขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในระบบอุตสาหกรรมยุคใหม่ และอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม อุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายกับเศรษฐกิจไทย หนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยคืออุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย เนื่องจากประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้ผลิตสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก กระบวนการฟรีซดรายช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร เช่น ผลไม้เมืองร้อน สมุนไพร และข้าว โดยทำให้ผลิตภัณฑ์คงคุณค่าทางโภชนาการและรสชาติเดิม สามารถจำหน่ายในตลาดโลกในราคาสูงขึ้น ช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองชิงต่าว, 2567)

ปัจจุบันตลาดโลกมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์ฟรีซดรายได้รับความนิยมในกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการอาหารที่สะดวกและมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ตลาดหลักของผลิตภัณฑ์นี้ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรป ซึ่งมีความต้องการสูงต่อสินค้าประเภทนี้ รัฐบาลไทยจึงให้การสนับสนุน

อุตสาหกรรมนี้ผ่านนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้ไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม แต่ "ทรัพยากรมนุษย์" ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงาน การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูงในอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย อาจส่งผลต่อคุณภาพของสินค้าและความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมพนักงาน การพัฒนาแรงงานให้สามารถใช้เทคโนโลยีฟรีซดรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการผลิต งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพของแรงงานและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้ในอนาคต

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยตระหนักและเล็งเห็นว่าบุคลากร คือ พลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของอุตสาหกรรม และเพื่อให้มีความพร้อมในการปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายเป็นหนึ่งในกระบวนการแปรรูปที่ต้องการเทคโนโลยีและความแม่นยำสูง หากบุคลากรมีความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์และลดของเสียในกระบวนการผลิต อันส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและตลาดสากลการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมดังกล่าวว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานจึงเป็นประเด็นการวิจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในอุตสาหกรรมดังกล่าว และนำผลของการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการและนำผลของการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมและนำไปพัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้รับความสนใจและถูกนำมาเป็นหัวข้อในการวิจัยกันอย่างแพร่หลาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกลยุทธ์หลักที่องค์การให้ความสำคัญ เนื่องจากโลกของการทำงานยุคใหม่ องค์การส่วนใหญ่ต่างนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรเกิดการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และทัศนคติเพื่อให้ สามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์การได้และสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ (สุจิตรา ธนานันท์.2552) โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้ Nadler (1980) ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการดำเนินการให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ เพื่อที่จะได้นำความรู้มาปรับปรุงความสามารถในการ

ทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่กิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มี 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการฝึกอบรม 2) กิจกรรมการศึกษาต่อ และ 3) กิจกรรมการพัฒนาตนเอง แนวคิดนี้มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource development) มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ ดังนี้

กิลลีย์ และเอ็ตแลนด์ (Gilley and Egg land. 1989) ให้ความหมายว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หมายถึงการมุ่งที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานในปัจจุบันและในอนาคตของบุคลากร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์กร โดยที่ประสิทธิผลขององค์กร วัดได้จากความสามารถในการแข่งขันหรือความสามารถในการทำกำไรขององค์กร ประกอบด้วย การพัฒนาบุคคล (Individual Development) การพัฒนาอาชีพ (Career Development) และการพัฒนาองค์กร (Organization Development)

สอดคล้องกับเพสมิธ และ มิลล์ (Pace Smith and Mills. 1991) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นการบูรณาการ (Integration) การฝึกอบรม การศึกษา การพัฒนาบุคคล การพัฒนาอาชีพ และกิจกรรมการพัฒนาองค์กร เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

Peterson and Plowman (1953 อ้างถึงใน ศักรินทร์ นาคเจือ, 2557, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ว่า ในความหมายอย่างแคบ หมายถึง การลดต้นทุนในการผลิต และให้ความหมายอย่างกว้างหมายถึง คุณภาพและความสามารถในการผลิตและการดำเนินงาน เพื่อที่จะสามารถผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณมาก รวมถึงคุณภาพที่ต้องการอย่างเหมาะสมและมีต้นทุนต่ำที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2541) ได้ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพไว้ว่า การปฏิบัติงานหรือการบริการที่ถูกต้องรวดเร็ว ใช้เทคนิคที่สะดวกสบายกว่าเดิม คุ้มค่า รวมไปถึงการใช้ทรัพยากรที่น้อยและคุ้มค่ามากที่สุด ในขณะที่ต้องการผลการดำเนินงานมากที่สุด

ไรอัน และคณะ (Ryan; et al. 1954; อ้างถึงใน พสิษฐ์ ศรีสุจริต. 2558) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของบุคคลเป็นความสัมพันธ์ในด้านบวกกับสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นมองได้จากแง่มุมของการทำงานของแต่ละบุคคลโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จากงาน เช่น ความพยายาม กำลังคน และผลลัพธ์ที่ได้รับจากงานนั้น

สเตียร์ (Steers. 1970; อ้างถึงใน เบญจพร กลิ่นสีงาม. 2559) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน มีปัจจัยของการปฏิบัติงานที่ดี สามารถแบ่งออกได้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ความสามารถลักษณะเฉพาะตัว หมายถึง การกำหนดสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อองค์การ 2) ความชัดเจนของบทบาทหน้าที่และการยอมรับ หมายถึงการยอมรับของบุคคลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 3)ความมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น หมายถึง การปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายในการปฏิบัติงานนั้น

บัณฑิตา เพิ่มเดช (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง” ผลการศึกษาพบว่า ด้านการศึกษา จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ทุนการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ และ ด้านการฝึกอบรม จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการอบรมปฐมนิเทศให้บุคคลากรใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจในองค์กรและงานที่ได้รับมอบหมาย จัดให้มีการเรียนรู้งานจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องโดยประสบการณ์ของรุ่นพี่ที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษที่ในตำราไม่มีสอน จัดอบรมโดยอ้างอิงจากข้อมูลจริงและหัวข้อเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ

ธีรเดช สนองทวีพร (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของปัจจัยด้านกิจกรรมของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์ต่อผลปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ โดยที่บุคลากรจะมีการวางแผนการก้าวหน้าในวิชาชีพ วางแผนทดแทนตำแหน่งงานที่ว่าง โดยได้รับคำแนะนำจากผู้บริหาร มีการมอบหมายงานที่ท้าทายและมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเชื่อมโยงทักษะความสามารถกับตำแหน่งงานใหม่ และได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ และผลการวิจัยยังพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

อาจารี ฤทธิชัย (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายได้ต่อเดือนระดับการศึกษาและสังกัดหน่วยงานแตกต่างกันมีการรับรู้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามอายุประสบการณ์การทำงานในสำนักงาน ก.พ.ร. แตกต่างกันมีการรับรู้ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลแตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สังกัดหน่วยงาน แตกต่างกันมีการรับรู้ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์การแตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง แตกต่างกันมีการรับรู้การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

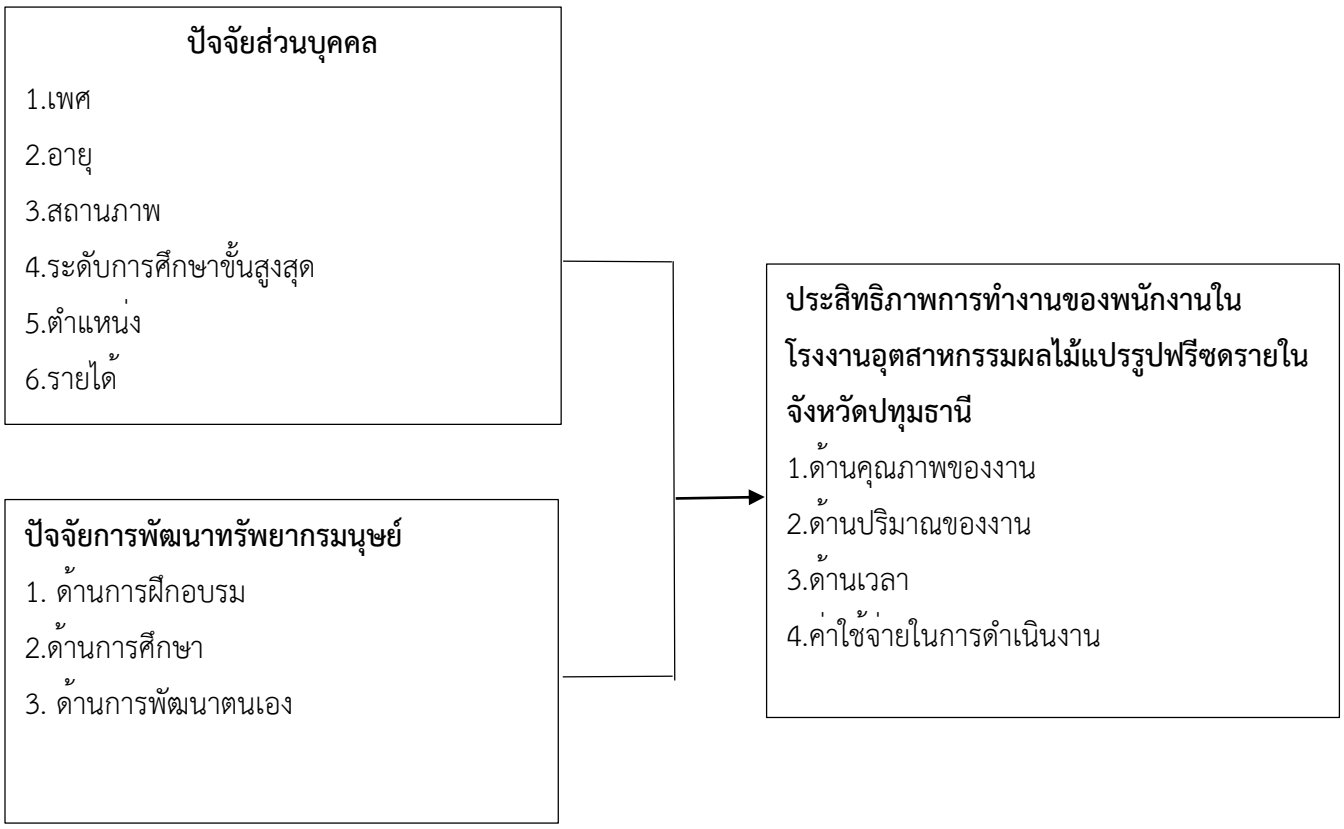

ภาพที่ 1 **กรอบแนวคิดการวิจัย**

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อปัจจัยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

2. ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ บริษัท กรีนเซเว่น อินเตอร์เทรด จำกัด บริษัท คิง ฟรุต อิมพอร์ต แอนด์ เอ็กซ์พอร์ต จำกัด บริษัท เจน เนอร์รัล ฟรู๊ต จำกัด บริษัท ซันไชน์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท ณัฐสูตร อินเตอร์ฟรุตส์ จำกัด บริษัท ทีเจ เอสแอล เทรดดิ้ง จำกัด บริษัท ไทยอินเตอร์ฟรู๊ต โซลูชั่น จำกัด บริษัท ธนาสารท จำกัด บริษัท พรีเมี่ยม ควอลิตี้ (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท พี แอนด์ บี อินเตอร์ฟู้ด จำกัด บริษัท ฟู่ เฉียง (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท มิลเลี่ยน แนร์ฟรีซดราย จำกัด บริษัท มิสเตอร์ฟรู๊ตตี้ จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีธี บริษัท ลิลลี่ อิมพอร์ต แอนด์ เอ็กซ์ ปอร์ต จำกัด บริษัท เวิลด์ ฟรุตตี้ (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท สยาม ลิลลี่ กรุ๊ป จำกัด บริษัท สยาม อีทส์ จำกัด บริษัท สยามกู๊ดฟู้ด จำกัด และบริษัท เอเชีย เออีซี เอสซีเอ็ม แมเนจเมนท์ จำกัด ซึ่งเป็นข้อมูลจากรายชื่อโรงงาน อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้ให้ประกอบกิจการผลไม้แปรรูปจำนวนทั้งสิ้น 20 แห่ง (กรมอุตสาหกรรมโรงงาน , การผลิตและจำหน่ายอาหารแปรรูป ผลไม้แปรรูป. 2567) ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนพนักงานที่แน่นอน โดยเลือก สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) ของโรงงาน อุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเคร ซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95% โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ ยอมรับได้ร้อยละ 5 จำนวน 335 คน โดยได้ส่งแบบสอบถาม (Google Form)ไปยังโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปร รูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1.ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน 2) ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา ด้านการ พัฒนาตนเอง

2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายใน จังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดย

มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย หนังสือ ตำราวิชาการ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์หรือปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนา ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบ (Ratting Scale) ตามมาตรวัดแบบ (Likert scale) 5 ระดับ ตามระดับความคิดเห็นซึ่งคำตอบมี 5 ตัวเลือก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ลักษณะแบบสอบถามแบบ (Ratting Scale) ตามมาตรวัดแบบ (Likert scale) 5 ระดับ ตามระดับความคิดเห็นซึ่งคำตอบมี 5 ตัวเลือก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี เป็นคำถามแบบปลายเปิด(Open ended questions)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน และได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.876

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วไปทดลอง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach (1990)), ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964 ซึ่งสามารถนำไปใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการทำการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตจังหวัดปทุมธานีทั้ง 20 โรงงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดแก่กลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะมีการตอบแบบสอบถามให้ชัดเจนก่อน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 335 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดและทฤษฎี จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วิชาการทางอินเตอร์เน็ต รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 335 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อสังคม (Statistical Package for Social Sciences : SPSS) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนเกณฑ์ในการแปรผล หรือความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ได้กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (เอกณรงค์ วรสีหะ, 2563) คือ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายความว่า มีความเห็นคิดอยู่ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 2.60 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และสถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยมีรายละเอียดดังนี้คือ ค่าพื้นฐานทางสถิติ (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's

Alpha)การวิเคราะห์ t-test และANOVA (Analysis of Variance) โดยใช้ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 335 คน โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม)Google form) สรุปได้ ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามข้อมูลปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1เพศ .	ชาย	182	54.30
	หญิง	153	45.70
รวม		335	100
2 อายุ .			
	ต่ำกว่า 25 ปี	50	14.90
	25-35 ปี	95	28.40
	36-45 ปี	115	34.30
	มากกว่า ปี 45	75	22.40
รวม		335	100
3สถานภาพ .			
	โสด	144	43.00
	สมรส	115	34.30
	หย่าร้างหม้าย/	45	13.40
	แยกกันอยู่	31	9.30
รวม		335	100
4. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	138	41.20
	ปริญญาตรี	162	48.40
	ปริญญาโทขึ้นไป	35	10.40
รวม		335	100
5.ตำแหน่ง			

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ฝ่ายผลิต	203	60.50
	บัญชี	31	9.00
	การตลาด	71	21.50
	อื่น ๆ	30	9.00
รวม		335	100
6.รายได้ต่อเดือน			
	น้อยกว่า 15,000 บาท	91	27.20
	15, 001- 20,000 บาท	146	43.60
	20, 001- 30,000 บาท	61	18.20
	สูงกว่า30 ,บาท 000	37	11.00
รวม		335	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 54.30 เป็นเพศหญิงร้อยละ 45.70 ผู้ตอบแบบ สอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.30 รองลงมาอายุระหว่าง 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.40 อายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.40 และช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.90 สำหรับสถานภาพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมามีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 34.30 สถานภาพหย้าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 13.40 และแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 9.30 สำหรับระดับการศึกษาขั้นสูงสุดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 41.20 ระดับปริญญาโทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 10.40 สำหรับตำแหน่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นฝ่ายผลิต คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมาตำแหน่งการตลาด คิดเป็นร้อยละ 21.50 รองลงมาตำแหน่งบัญชี คิดเป็นร้อยละ 9.00 และตำแหน่งอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 9.00 สำหรับรายได้ต่อเดือนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 43.60 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.20 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.20 และมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ใน**ภาพรวมและรายด้าน**

ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1 .ด้านการฝึกอบรม	4.51	0.482	มากที่สุด	3
2 .ด้านการศึกษา	4.55	0.566	มากที่สุด	2
3 .ด้านการพัฒนาตนเอง	4.61	0.504	มากที่สุด	1
รวม	4.56	0.479	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ("$\overline{X}$" =4.56, S.D.= .479) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ("X"=4.61, S.D.= .504) รองลงมา ได้แก่ ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ("X"=4.55, S.D.= .566) และด้านสุดท้ายด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ("X"=4.51, S.D.= .482) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า สถานภาพ และระดับการศึกษาขั้นสูงสุด มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ยกเว้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง แสถิตละรายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	SE	Beta		
(คาคงที่)	1.871	0.159		11.781**	.001
1.ดานการฝึกอบรม	0.074	0.051	0.087	1.442	0.150
2. ดานการศึกษา	0.203	0.059	0.281	3.447**	0.001
3. ดานการพัฒนาตนเอง	0.307	0.065	0.380	4.752**	0.001
R	R^2	Adjusted R^2	SE)est(.	F	P-Value
.708	0.502	0.497	0.28887	111.204	.001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 49.7 (Adjusted R2 = .497) พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของผลกระทบจากค่าสัมประสิทธิ์ Beta ของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง (Beta = .380) ด้านการศึกษา (Beta = .281) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลสรุปของการวิจัย เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า มีหลายประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้าน

สถานภาพและระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจารี ฤทธิชัย (2563) ได้กล่าวว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน แตกต่างกันมีการรับรู้การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงแตกต่างกัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลและการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความพร้อม ในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล มีความสัมพันธ์เชิง บวกในระดับปานกลางกับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การ การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลและการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความพร้อมในการ เปลี่ยนแปลงระดับองค์การความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตา เพิ่มเดช(2564) ได้กล่าวว่า ระดับการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง องค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ทุนการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนกลาง องค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการศึกษาให้บุคคลากรใหม่และบุคคลากรเก่า เพื่อให้เกิดความเข้าใจในองค์กรและงานที่ได้รับมอบหมาย

2) ผลการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อปัจจัยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 49.7 พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรเดช สนองทวีพร (2562) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของปัจจัยด้านกิจกรรมของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์ต่อผลปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ โดยที่บุคลากรจะมีการวางแผนการก้าวหน้าในวิชาชีพ วางแผนทดแทนตำแหน่งงานที่ว่าง โดยได้รับคำแนะนำจากผู้บริหาร มีการมอบหมายงานที่ท้าทายและมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเชื่อมโยงทักษะความสามารถกับตำแหน่งงานใหม่ และได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ และผลการวิจัยยังพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านกิจกรรม

การพัฒนาบุคลากร มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฐศรัณฐ์ วงศ์เตชะ (2562)ได้กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง 35 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยต่าง ๆ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลทางบวกต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงของการยางแห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนารายบุคคลโดยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของบุคลากร เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาองค์การด้วยการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนการพัฒนาองค์การ และ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการการเปลี่ยนแปลง และก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

3) ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี (สมมติฐานที่ 1)

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 182 คน มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 115 คน มีสถานภาพโสด จำนวน 144 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 162 คน มีตำแหน่งเป็นพนักงาน จำนวน 203 คน มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 146 คน

1.2 จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการพัฒนาพยากรมนุษย์ โดยรวม พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = .479) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = .504) รองลงมา ได้แก่ ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .566) รองลงมา ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .482) ตามลำดับ

1.3 จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = .407) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านปริมาณของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = .452) รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .507) รองลงมา ได้แก่ ด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .525) รองลงมา ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = .575) ตามลำดับ

1.4 สรุปผลการทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพและด้านระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และรายได้ ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4)ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี (สมมติฐานที่ 2) จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Adjusted R2, F และ t ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 49.7 (Adjusted R2 = .497) พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของผลกระทบจากค่าสัมประสิทธิ์ Beta ของปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดราย ในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง (Beta = .380) ด้านการศึกษา (Beta = .281) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.เพิ่มความถี่ในการฝึกอบรมหลักสูตรเฉพาะทาง ควรจัดฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับสายงานของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทุกไตรมาสหรือปีละสองครั้ง และควรมีการสำรวจความต้องการของพนักงาน เพื่อออกแบบหลักสูตรที่ตรงกับความจำเป็นในการปฏิบัติงาน

2. ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริง ควรพัฒนาหลักสูตรให้เน้นทักษะที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการทำงานได้จริง เช่น เทคนิคการใช้เครื่องจักร เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมฟรีซดราย และมาตรฐานความปลอดภัย และสามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติ (On-the-Job Training)

เพื่อให้พนักงานได้ฝึกฝนจริง

3. จัดทำระบบติดตามและประเมินผลหลังการฝึกอบรม ควรมีการวัดผลว่าพนักงานสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับงานจริงได้มากน้อยเพียงใด และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ขยายขอบเขตการวิจัยไปยังโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่น การศึกษาครั้งนี้เน้นเฉพาะอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปฟรีซดรายในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น ควรมีการศึกษาขยายไปยังโรงงานประเภทอื่น หรือในพื้นที่อื่น เช่น โรงงานอาหารสำเร็จรูป หรือโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

2. เพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านจิตวิทยาและพฤติกรรม ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจในการทำงานแรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร ว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานหรือไม่

3. ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม นอกจากแบบสอบถาม ควรใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้เข้าใจความคิดเห็นของพนักงานอย่างละเอียด

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีกับประสิทธิภาพการทำงาน ควรศึกษาว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ระบบอัตโนมัติ หรือ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีผลต่อประสิทธิภาพของพนักงานอย่างไร

บรรณานุกรรม

ธีรสุวัฒน์ มาศสุวัณณ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับการปฏิบัติงานกรณีศึกษา กรมพลาธิการทหารอากาศ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ธีรเดช สนองทวีพร.(2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ,มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

พันธุ์ทิพย์ สุขเสวตร์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท สปอร์ตอาร์ท จำกัด การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

พิชิต เทพวรรณ์. (2554). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ภานุวัฒน์ แสงทอง. (2557). การศึกษาการพัฒนาบุคลากร กรณี บริษัท อโนพรินติ้ง จำกัด.

มลิจันทร์ ทองคำ. (2553). การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรหลังการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

เมธี ไพรชิต. (2556). การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา : บริษัท สุธานี จำกัด สารนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

รัตน์ชนก จันยัง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรไม่แสวงผลกำไร การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

รัตนาภรณ์ บุญนุช. (2555). การพัฒนาและฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (ภาคกลาง) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ลักษณชัย ธนะวังน้อย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเครือเบทาโกร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วนิดา วงค์สร้างทรัพย์. (2557). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท เอส จี เซ็นเตอร์ จำกัด การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สมจิตร เจ็นจัด. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้จัดการกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท จัดหางาน เค อี ที ซิวิล อินดัสตี้ จำกัด วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สันติภพ วงศ์ศิริ. (2551). แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพใช้การปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัท สยามกลาสอินดัสทรี จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต].

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP). สืบค้นจาก https://www.nso.go.th

เอกคณานุวงค์. (2553). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถพิเศษ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Armstrong, M. (2020). Human resource management practice. Kogan Page.

Dessler, G. (2020). Human resource management (16th ed.). Pearson.

Katzenbach, J. R., & Smith, D. K. (2021). The wisdom of teams: Creating the high-performance organization. Harvard Business Review Press.

Kotter, J. P. (2018). Leading change. Harvard Business Review Press.

Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. (2022). Human resource management:

Gaining a competitive advantage (12th ed.). McGraw-Hill Education.

Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2021). Organizational behavior (18th ed.). Pearson.

Tkachenko, O., Crocco, O. S., Nguyen, L. A., & Jonathan, V. (2022). Regional human resource development in ASEAN: An institutional theory perspective. Human Resource Development Review, 21, 225-248. https://dx.doi.org/10.1177/15344843221083190

Department of Trade Negotiations. (2021). Thailand's processed fruit exports: Opportunities and challenges. Ministry of Commerce.

Ministry of Industry. (2021). Investment in food processing industry in Thailand. Ministry of Industry.

Niwet, P. (2020). Preservation technologies in modern food processing. Journal of Food and Agriculture Research, 12(4), 135-147.

Office of Agricultural Economics. (2022). Thai agricultural products in global markets. Ministry of Agriculture and Cooperatives.

Somboon, K. (2018). Freeze-drying technology and its applications in Thailand. Asian Journal of Food Science, 10(2), 90-99.

Srivichai, T. (2019). Thailand’s processed fruit industry: Trends and future outlook. International Journal of Business and Economics, 15(3), 45-62.

Thammasat University Research Center. (2022). The economic impact of processed fruit industry in Thailand. Thammasat University.

World Bank. (2023). Thailand Economic Monitor: Post-Pandemic Recovery. Retrieved from https://www.worldbank.org

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.6

Factors Affecting the Decision to Buy Electric Vehicle of the Consumer in Nonthaburi Province

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

Teeradej Snongtaweeporn[1]*

ธีรเดช สนองทวีพร[1]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Teeradej Snongtaweeporn
Deputy Dean, International College, North Bangkok University, Thailand.
ธีรเดช สนองทวีพร
รองคณบดี, วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Email: teeradej.sn@northbkk.ac.th

คำสำคัญ:
การตัดสินใจซื้อ; รถยนต์พลังงานไฟฟ้า; ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด
Keywords:
Decision to Buy; Electric Vehicle; Marketing Mix Factors

Article history:
Received: 11/03/2025
Revised: 23/03/2025
Accepted: 01/04/2025
Available online: 09/04/2025

How to Cite:
Snongtaweeporn, T. (2025). Factors Affecting the Decision to Buy Electric Vehicle of the Consumer in Nonthaburi Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 81-97.

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study of demographic factors of those who decide to buy electric vehicles Nonthaburi Province 2) Study the level of marketing mix factors affecting consumers decision to buy electric vehicles in Nonthaburi Province 3) study the relationship between personal factors and marketing mix factors with the buying decisions of electric vehicles of consumers in Nonthaburi Province This research was quantitative research. The sample was 400 people. The instrument was questionnaire. The data analysis were frequency percentage, mean, standard deviation, hypothesis test by using Chi-Square Test and Logistic Binary Regression analysis.

The results of the study found that the majority of respondents were female, age 25-34 years, private company employee, bachelor's degree studies, monthly income less than 30,000 baht. The overall of marketing mix factors that influence consumers' decision to buy electric vehicles in Nonthaburi Province was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the product and the aspect with lowest average was the marketing promotion.

The hypothesis testing found that the personal factors in gender, occupation and education relates to the buying decision of electric vehicles of Nonthaburi Province consumers. The marketing mix factors in product affecting the buying decision of buying electric vehicles of the consumers statistically significant at .05 level. The marketing mix factors in price and service process affecting the decision of buying electric vehicles of the consumers in Nonthaburi Province statistically significant at .01 level.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ที่ตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าในเขตจังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) และการวิเคราะห์ถดถอยแบบไบนารีโลจิสติกรีเกรชชั่น (Binary Logistic Regression Analysis)

ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาท ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี และผลการทดสอบสมมติฐานด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ราคาพลังงานโลกมีความเปราะบางและผันผวนสูง ซึ่งมาจากบริบทความท้าทายหลายประการ อาทิ วิกฤตพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และภาวะอุปทานน้ำมันทั่วโลกที่มีแนวโน้มตึงตัว ส่งผลทำให้ทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงความมั่นคงทางพลังงาน และต้องการหาแหล่งพลังงานใหม่ และให้ความสำคัญกับประเด็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นำไปสู่การที่ประเทศต่างๆ กว่า 190 ประเทศทั่วโลก ได้บรรลุข้อตกลงปารีสภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United National Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ซึ่งมีเป้าหมายหลักร่วมกันที่จะรักษาการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 1.5 องศาเซลเซียส โดยประเทศไทยได้ดำเนินการสอดคล้องกับเจตจำนงในการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้กำหนดนโยบายที่สำคัญอย่างน้อย นโยบาย 30 @ 30 (ตั้งเป้าหมายการผลิตรถ ZEV : Zero Emission Vehicle หรือยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 30 ของการผลิตยานยนต์ทั้งหมดในปี 2030) ปรับเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานมากกว่าร้อยละ 30 เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายก๊าซเรือนกระจกของประเทศในระยะยาวผ่านการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่งให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเห็นว่าเทคโนโลยี

ที่สำคัญที่จะมีส่วนช่วยการลดการปล่อยคาร์บอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ เทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า (Electronic Vehicles) ซึ่งข้อมูลจากสถาบันยานยนต์พบว่า การ

เปลี่ยนการใช้รถยนต์เครื่องยนต์สันดาปที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงมาเป็นรถไฟฟ้าแบบใช้แบตเต อรี่ จะสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้มากถึงร้อยละ 64 บริบทข้างต้นส่งผลให้อุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงเป็นโอกาสทางการค้าที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก (กองนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าสินค้าอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567)

อุตสาหกรรมยานยนต์ถือเป็นสิ่งขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ จากผลการสำรวจในปี พ.ศ.2567 จำนวนรถยนต์จดทะเบียนรถยนต์นั่ง BEV (รถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่) ในช่วงปี พ.ศ.2567 ปริมาณรวมกันทั้งสิ้น 677,880 คัน พร้อมกับการเข้ามาลงทุนตั้งฐานการผลิตของผู้ผลิตรถยนต์ไฟฟ้ารายใหม่จากจีนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการแสดงถึงความต้องการในรถยนต์ไฟฟ้าที่เป็นพลังงานทางเลือกและตัวช่วยในการประหยัดจากค่าน้ำมันมาเป็นค่าไฟ รวมถึงการซ่อมบำรุงที่ถูกกว่ารถยนต์สันดาป ส่งผลให้รถยนต์ไฟฟ้าเป็นตัวเลือกที่กำลังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง (ฐานเศรษฐกิจ, 2567)

สำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไฟฟ้าหรือรถยนต์ไฟฟ้าภายในประเทศไทย ในปัจจุบันได้มีผู้ผลิตและผู้นำเข้าหลากหลายแบรนด์ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์จากประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศในแถบยุโรป โดยจุดเด่นของรถยนต์ไฟฟ้าจะอยู่ที่ความเงียบ เนื่องมาจากการขับเคลื่อนของเครื่องยนต์ไฟฟ้านั้นมาจากมอเตอร์ซึ่งมีการใช้พลังงานไฟฟ้า แตกต่างจากรถยนต์แบบทั่วไปที่ใช้พลังงานจากเชื้อเพลิง (ฐานเศรษฐกิจ, 2567) ในกรณีที่ต้องการชาร์จแบตเตอรี่นอกสถานที่ จะมีบริการตู้ชาร์จรถยนต์ที่พร้อมให้บริการตามจุดต่างๆ แบบ fast charge ใช้เวลา 30-45 นาที ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเติมน้ำมัน (Rabbit care, 2023) แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้คนไทยหันมาใช้รถยนต์ไฟฟ้าไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่ายนัก เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น รูปแบบของรถยนต์ไฟฟ้า ราคาของรถยนต์ไฟฟ้า จำนวนสถานีชาร์จไฟฟ้าที่ยังมีอยู่จำกัด และความไม่มั่นใจของผู้บริโภค (จันทนา วันคนิตย์, 2563)

รถยนต์พลังงานไฟฟ้าจึงเป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบัน เพราะเป็นตัวเลือกที่ค่อนข้างตอบโจทย์สำหรับคนในจังหวัดที่มีความเป็นอยู่และสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ก็คือ จังหวัดนนทบุรี เพราะไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ขับขี่สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าน้ำมันหรือค่าเชื้อเพลิงแล้ว แต่ยังสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าซ่อมบำรุงเหมือนเครื่องยนต์สันดาปภายใน เพียงแต่ต้องตรวจเช็คสภาพแบตเตอรี่ตามที่กำหนดเท่านั้น จึงสามารถช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถประหยัดทั้งเงินและเวลาได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ยังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอยู่ในปัจจุบัน ว่ารถยนต์ประเภทใดมีประสิทธิภาพดีกว่า และสามารถช่วยประหยัดเงินของผู้ขับขี่ได้จริงหรือไม่

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า หลายประเทศมีการตื่นตัวและมีการสนับสนุนเทคโนโลยีรถยนต์พลังงานไฟฟ้า และมีการผลิตและจำหน่ายอย่างจริงจัง แต่เนื่องจากรถยนต์พลังงานไฟฟ้าเป็นสินค้าประเภท Disruptive Technology ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าและสามารถเข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต การประกอบธุรกิจและเศรษฐกิจโลกได้ ในปัจจุบันนี้รถยนต์พลังงานไฟฟ้ากำลังเข้ามาแทนที่รถยนต์ที่ใช้น้ำมัน และธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์พลังงานไฟฟ้านั้นเป็นธุรกิจที่กำลังเติบโตทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย จึงทำให้มีผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภค โดยเลือก

ทำการศึกษาในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยที่ได้ จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์พลังงานไฟฟ้า เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสถานภาพสมรส โดยลักษณะเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรม การแสดงออก และกระบวนการตัดสินใจของบุคคลในแต่ละบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตลาดและการวางแผนธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลประชากรศาสตร์มาใช้ในการแบ่งส่วนตลาดและกำหนดกลยุทธ์ได้อย่างแม่นยำ

เพศ (Sex) เป็นตัวแปรที่สำคัญ เนื่องจากความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงส่งผลต่อรสนิยม ความชอบ และวิธีการตัดสินใจ โดยเฉพาะในการเลือกซื้อสินค้า เช่น รถยนต์ไฟฟ้า ผู้หญิงมักชอบรถที่มีขนาดเล็ก สีสันสดใส ขับง่าย ในขณะที่ผู้ชายมักให้ความสำคัญกับสมรรถนะ ความแรง และขนาดที่ใหญ่กว่า

อายุ (Age) มีผลโดยตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละช่วงวัย วัยรุ่นจะเลือกซื้อสินค้าตามความชอบและภาพลักษณ์ของสินค้า ในขณะที่วัยผู้ใหญ่จะพิจารณาด้านประโยชน์ ความคุ้มค่า และการใช้งานจริง ตัวอย่างเช่น การเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า วัยรุ่นอาจเลือกจากดีไซน์และความทันสมัย ในขณะที่วัยกลางคนเน้นความปลอดภัยและความประหยัด

สถานภาพการสมรส (Marital Status) มีผลต่อการตัดสินใจอย่างมาก คนโสดมักมีอิสระในการคิดและตัดสินใจได้เร็วกว่า เพราะไม่ต้องคำนึงถึงครอบครัว ในขณะที่ผู้ที่มีครอบครัวจะคำนึงถึงความต้องการของสมาชิกในบ้าน เช่น ต้องการรถที่จุผู้โดยสารได้มาก หรือมีฟังก์ชันที่เหมาะสำหรับครอบครัว

รายได้ (Income) ส่งผลต่อกำลังซื้อโดยตรง ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีแนวโน้มเลือกสินค้าที่มีคุณภาพสูง ราคาสูง และสะท้อนรสนิยม ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้ปานกลางหรือต่ำจะเน้นราคาที่เหมาะสม ความประหยัด และความจำเป็นเป็นหลัก เช่น รถยนต์ไฟฟ้าราคาไม่สูงและดูแลรักษาง่าย

ระดับการศึกษา (Education) มีผลต่อการรับรู้และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักเปรียบเทียบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ในขณะที่ผู้มีการศึกษาระดับกลางหรือล่างมักรับข้อมูลผ่านสื่อโฆษณาหรือการบอกเล่า

อาชีพ (Occupation) ลักษณะงานที่ทำมีผลต่อความต้องการในการใช้สินค้า เช่น ผู้ที่ทำงานในเมืองมักต้องการรถยนต์ขนาดเล็กเพื่อความสะดวกในการจอดรถ ขณะที่คนที่ทำงานนอกเมืองหรือเดินทางไกลอาจต้องการรถที่มีสมรรถนะสูง และในกรณีของเกษตรกร จะนิยมใช้รถกระบะเพื่อขนส่งสินค้า

บทความนี้สรุปว่า การเข้าใจลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสำคัญต่อการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในธุรกิจยานยนต์ ที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มเป้าหมายในหลายมิติ การวิเคราะห์ประชากรศาสตร์จึงเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับรถยนต์พลังงานไฟฟ้า

รถยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) คือ ยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าแทนเครื่องยนต์แบบสันดาป โดยใช้พลังงานจากแบตเตอรี่ที่สามารถชาร์จไฟได้ ซึ่งไม่มีการปล่อยไอเสียหรือก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จึงเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle: BEV) ซึ่งใช้พลังงานจากแบตเตอรี่เพียงอย่างเดียว การวิ่งของรถจะขึ้นอยู่กับขนาดแบตเตอรี่ น้ำหนัก และสภาพแวดล้อมในการขับขี่

รถยนต์ EV แบ่งได้ 3 ประเภทหลัก ได้แก่

1) รถยนต์ไฟฟ้าแบบไฮบริด (HEV): ใช้พลังงานทั้งจากน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า พลังงานจากการเบรกสามารถเก็บไว้ในแบตเตอรี่เพื่อนำกลับมาใช้

2) รถยนต์ไฟฟ้าแบบปลั๊กอินไฮบริด (PHEV): คล้ายกับ HEV แต่สามารถชาร์จไฟจากภายนอกได้ วิ่งได้ไกลกว่าในโหมดไฟฟ้า

3) รถยนต์ไฟฟ้าแบบใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างเดียว (PEVs): ใช้แบตเตอรี่ขนาดใหญ่ ไม่มีเครื่องยนต์น้ำมัน แบ่งย่อยออกเป็น

3.1) รถสำหรับระยะสั้น เช่น GEM

3.2) รถประเภท BEV ที่ใช้แบตเตอรี่ 100%

3.3) รถแบบเซลล์เชื้อเพลิง (FCEV) ซึ่งผลิตไฟฟ้าจากไฮโดรเจนและปล่อยเพียงน้ำออกมา

ข้อดีของรถ EV ได้แก่ ความเงียบ ไม่มีการปล่อยไอเสีย และค่าบำรุงรักษาต่ำ แต่ข้อเสียคือระยะทางในการขับขี่จำกัด และต้องพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานด้านสถานีชาร์จ โดยอนาคตรถ FCEV ที่ใช้ไฮโดรเจนมีแนวโน้มจะเข้ามาสู่ตลาดมากขึ้นเพื่อตอบโจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานทางเลือก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อ ใช้ และจัดการกับสินค้าและบริการ โดยรวมถึงกระบวนการตัดสินใจ ความรู้สึก ความต้องการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว จากที่ศึกษามาพบว่านักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้แนวคิด และนิยามของสิ่งนี้แตกต่างกันไป เช่น

Jame F. Engel, Roger D. Blackwell และ Paul W. Miniard เน้นว่า พฤติกรรมผู้บริโภคคือการกระทำทั้งหมดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการได้มา ใช้ และการกำจัดผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมถึงกระบวนการตัดสินใจ

Solomon ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้บริโภคกับประสบการณ์ส่วนบุคคล สังคม และการตลาด โดยครอบคลุมทั้งสิ่งที่ผู้บริโภคซื้อ ทำไมซื้อ ซื้อเมื่อไร และซื้อบ่อยแค่ไหน

Schiffman และ Kanuk ให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจที่ผู้บริโภคใช้เพื่อเลือกซื้อและใช้สินค้า/บริการ ตลอดจนปัจจัยด้านจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

Philip Kotler เน้นถึงพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะกระบวนการตัดสินใจและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ และทัศนคติ

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฏ์) เสนอว่า พฤติกรรมผู้บริโภคประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) ก่อนการซื้อ (Pre-purchase): การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล และการประเมินทางเลือก
2) ระหว่างการซื้อ (Purchase): การตัดสินใจซื้อ
3) หลังการซื้อ (Post-purchase): การประเมินความพึงพอใจและพฤติกรรมหลังการซื้อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

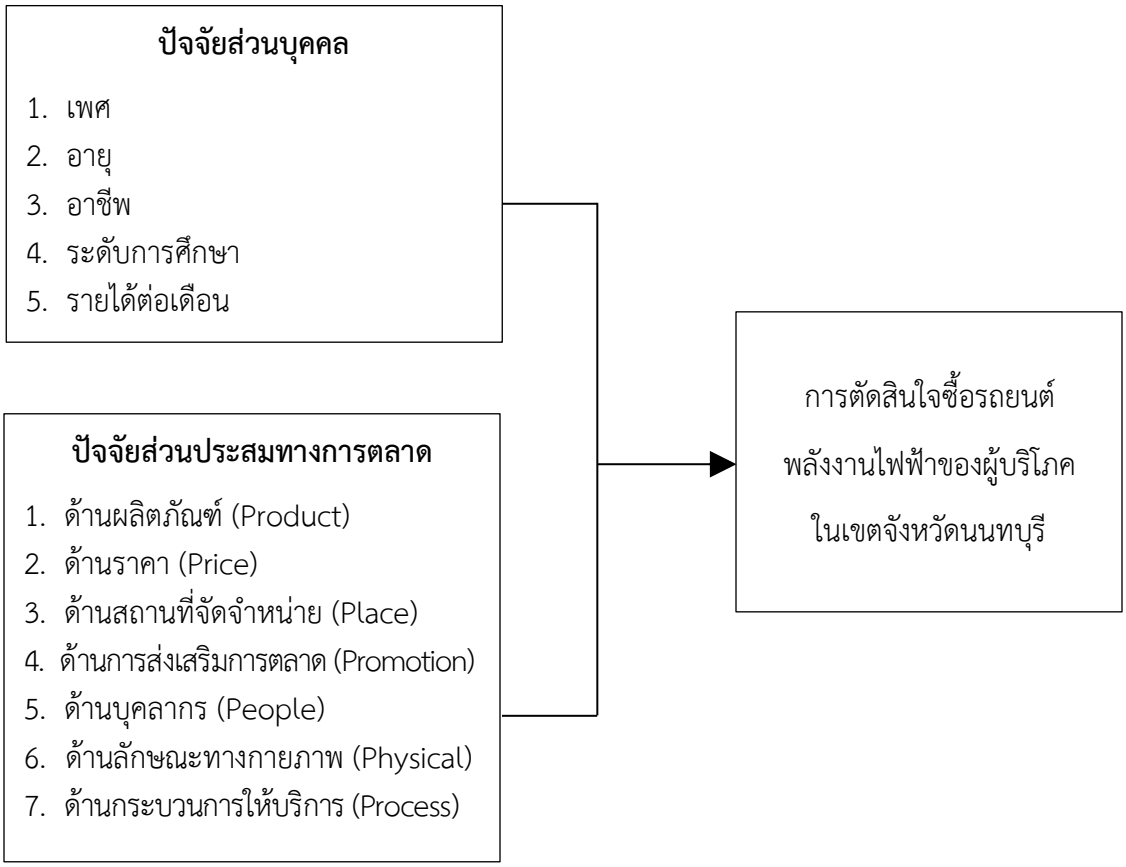

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านประชากรศาสตร์ของผู้ที่ตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่มีความสนใจหรือใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรีทั้ง 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภอปากเกร็ด สำหรับกลุ่มตัวอย่างใช้จำนวน 400 คน ได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 6 อำเภอ ซึ่งไม่ทราบจำนวนผู้บริโภคที่แน่นอน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ W.G.Cochran, 1977 อ้างใน กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2557 : 74 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและสร้างความเชื่อมั่นของข้อมูลในการศึกษา ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน โดยได้แจกแบบสอบถามไปยังอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1.ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) และด้านกระบวนการให้บริการ (Process)

2. ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย หนังสือ ตำราวิชาการ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์หรือปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภค ประกอบด้วย

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) และด้านกระบวนการให้บริการ (Process) เป็นคำถามให้เลือกตอบ (Check List) จำนวน 35 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภค ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended Questions) มีให้เลือก 2 ช่องคำตอบ จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน และได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.981

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วไปทดลอง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach (1990)), ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการทำการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามในเขตจังหวัดนนทบุรีทั้ง 6 อำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดแก่กลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะมีการตอบแบบสอบถามให้ชัดเจนก่อน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 400 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดและทฤษฎี จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วิชาการทางอินเตอร์เน็ต รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 400 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อสังคม (Statistical Package for

Social Sciences : SPSS) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนเกณฑ์ในการแปรผลหรือความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ได้กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (เอกณรงค์ วรสีหะ, 2563) คือ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายความว่า มีความเห็นคิดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) และการวิเคราะห์การถดถอยไบนารีโลจิสติกรีเกรชชั่น (Binary Logistic Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.25 เป็นเพศชายร้อยละ 46.75 ผู้ตอบแบบ สอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมาอายุ 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.00 และช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.00 สำหรับอาชีพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมามีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.75 อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 18.75 อาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.50 และอาชีพพ่อบ้านแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.75 สำหรับระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.25 รองลงมาระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 22.25 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 7.00 ระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 2.25 และระดับมัธยมศึกษา/ต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 2.25 สำหรับรายได้ต่อเดือนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมามีรายได้ 30,000-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.75 รายได้ 60,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.75 รายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.00 และรายได้ 50,001-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภค	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.32	.562	มากที่สุด	1
2. ด้านราคา (Price)	3.84	.860	มาก	6
3. ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (Place)	3.91	.750	มาก	5
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.79	.745	มาก	7
5. ด้านบุคลากร (People)	4.20	.631	มาก	2
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)	4.02	.778	มาก	4
7. ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	4.05	.743	มาก	3
รวม	**4.02**	**.598**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = .598) และรายด้านอยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = .562) รองลงมาด้านบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = .631) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = .743) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = .778) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = .750) ด้านราคา ($\overline{X}$ = 3.84, S.D. = .860) และด้านสุดท้ายด้านการส่งเสริมการตลาด ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = .745) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ยกเว้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 การทดสอบสสมติฐานปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า					
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
ด้านผลิตภัณฑ์	1.010*	.440	5.264	1	.022	2.745
ด้านราคา	-.963**	.296	10.560	1	.001	.382
ด้านสถานที่จัดจำหน่าย	-.394	.417	.893	1	.345	.674
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.124	.244	.258	1	.612	1.132
ด้านบุคลากร	.354	.557	.404	1	.525	1.425
ด้านลักษณะทางภายภาพ	.357	.369	.933	1	.334	1.429
ด้านกระบวนการให้บริการ	1.155**	.331	12.187	1	.000	3.174
Contant	-6.283	1.047	35.985	1	.000	.002
-2 Log likelihood = 419.324[a] Model Chi Square = 83.668 DF=7 R2 (Cox&Snall) = .189						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

จากผลสรุปของการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีหลายประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลจากการศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หรือรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคประทับใจในรูปลักษณ์ ความสวยงาม มาตรฐานความปลอดภัย และมีคุณสมบัติที่ครบครัน มีความหลากหลายของรูปแบบ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ และผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์ และการประหยัดพลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์นิกข์ กำเนิดเพชร์ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ของผู้บริโภคในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หรือรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่

จากการวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรีทั้ง 7 ด้าน ผลของการวิเคราะห์สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ผลจากการวิจับพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อของการประหยัดพลังงาน ซึ่งข้อนี้เป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมากในการซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ทัตพงศ์ ทวีประศาสน์ (2565) ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่สนใจรถยนต์ไฟฟ้าระบบไฮบริด (HEV) รถยนต์ไฟฟ้าระบบปลั๊ก-อินไฮบริด (PHEV) และรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ เพราะต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิง หรือพลังงานเป็นหลัก

2. ด้านราคา (Price) ผลจากการวิจัยพบว่า ความเห็นในภาพรวมผู้บริโภคให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพของรถยนต์ ซึ่งข้อนี้ผู้บริโภคต้องการความคุ้มค่าและความเหมาะสมกับเงินที่ต้องจ่าย และได้สินค้าหรือรถยนต์ไฟฟ้าตามที่ตนเองตั้งใจไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริษฐา ดินอุดม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจจะใช้รถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ราคาส่งผลต่อความตั้งใจจะซื้อรถยนต์ไฟฟ้ามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของรถยนต์ไฟฟ้า

3. ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (Place) ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ มีสถานที่จัดจำหน่ายและศูนย์บริการทั่วประเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริโภคมีความตระหนักว่า เมื่อใดที่รถยนต์เกิดปัญหาที่แห่งใดของภูมิภาคหรือของประเทศ หรือต้องการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าสามารถหาสถานที่จำหน่ายและศูนย์บริการได้ง่ายและสะดวก สามารถอุ่นใจได้เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิน ใจเกื้อ และกฤตภาส มงคลธำรงกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง ผลจากการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญกับการมีสถานที่จัดจำหน่ายและศูนย์บริการที่ครอบคลุมทั่วประเทศ

4. ด้านส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ มีการให้ของแถม เช่น

ประกันภัยประเภทหนึ่งหรือชั้นหนึ่ง บัตรกำนัลและอุปกรณ์ตกแต่งพิเศษ เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจด้านหนึ่งให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อ ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับนอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เมธิน ใจเกื้อ และกฤตภาส มงคงธำรงกุล (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง พบว่า การจัดโปรโมชั่น เช่น การลดแลกแจกแถม และมอบของสมนาคุณ และการให้มีการทดลองขับเพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะของรถยนต์ไฟฟ้าที่ผู้บริโภคสนใจ จะเป็นการช่วยดึงดูดลูกค้าในการตัดสินใจซื้อ

5. ด้านบุคลากร (People) ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ พนักงานให้บริการได้อย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่า

องค์การให้ความสำคัญในด้านบุคลากรผู้ให้บริการลูกค้าเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ พุฒิวราธิคุณ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า นิสสัน ลิฟ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรหรือด้านพนักงานมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า นิสสัน ลิฟ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันศนีย์ พรหมมาศ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าในเขตจังหวัดระยอง ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทางด้านบุคลากรมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถกระบะพลังงานไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โชว์รูมและศูนย์บริการที่มีมาตรฐาน เชื่อถือได้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคนอกจากต้องการรถยนต์ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็ยังมีความต้องการดูแลบำรุงรักษาหรือซ่อมบำรุงกับศูนย์บริการที่มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศูนย์บริการของบริษัทที่จำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้าที่มีความเป็นมาตรฐาน ทั้งสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ และพนักงานช่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ปานกล้า และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะทางภายภาพ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นและให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพโชว์รูมและศูนย์บริการ

7. ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีคอลเซ็นเตอร์ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งทำให้ลูกค้ามั่นใจในการติดต่อสื่อสารกับบริษัทผู้จำหน่ายในกรณีที่เกิดปัญหาต่าง ๆ กับรถยนต์ หรือต้องการข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้บริการของศูนย์บริการซ่อมรถยนต์ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับบริการจนจบกระบวนการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัตพงศ์ ทวีประศาสน์ (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า พบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากกับปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการของผู้บริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ปานกล้า, ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทไฮบริด ด้านปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้บริโภค มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ทั้งนี้

เนื่องจากเพศหญิงมักนิยมซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเพื่อการใช้งาน โดยจะพิจารณาจากประสิทธิภาพของรถยนต์มากกว่ารูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย รัตนาพร (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นเอ็กซ์และวาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลจากการวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ส่วนด้านอาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ปัจจัยด้านอาชีพที่ต่างกันมีความสัมพันธ์

ต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า อาจเป็นเพราะแต่ละอาชีพจะมีลักษณะการใช้รถยนต์ในการเดินทางที่แตกต่างกันในแต่ละสายงาน รวมไปถึงสถานที่ที่ต้องเดินทางไปปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ พงษ์พูล (2563) ศึกษาเรื่องกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของคนทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า คนทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีผลหรือมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี เนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการแสวงหาข้อมูลและเลือกแหล่งที่มาของข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันศนีย์ พรหมมาศ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าในเขตจังหวัดระยอง ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจะทำการศึกษาหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางด้านรถกระบะไฟฟ้าจากผู้มีประสบการณ์ใช้รถ มากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากการ Social media ที่มาของแหล่งข่าวสารของทั้งสองกลุ่มประชากรมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์บางด้าน มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อหากมีแหล่งข่าวสารที่แตกต่างกัน

3) ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิกร ทรงศักดิ์ราตรี (2565) ศึกษาเรื่องการศึกษาด้านทัศนคติและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ (BEV) ของกลุ่มคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตฤณ วรรษ ปานสอน (2562) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีรถยนต์พลังงานไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า การยอมรับด้านราคามีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการให้บริการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันศนีย์ พรหมมาศ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าในเขตจังหวัดระยอง ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าในเขตจังหวัดระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ปานกล้า, ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทไฮบริดปลั๊กอินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (product) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของความน่าเชื่อถือของยี่ห้อหรือแบรนด์ของรถยนต์พลังงานไฟฟ้าที่นำมาจำหน่าย รวมไปถึงรูปแบบหรือรูปลักษณ์ของรถยนต์พลังงานไฟฟ้าที่นำมาวางจำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่าย

2. ด้านราคา (price) ผู้ประกอบการควรพิจารณาในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยในการผ่อนชำระในขั้นต่ำ เพื่อเป็นการโน้มน้าวและจูงใจให้เกิดการซื้อในระบบเงินผ่อน และพิจารณาไปถึงเรื่องของค่าซ่อมบำรุงหลังจากการรับประกัน (warranty) หรือราคาการตรวจเช็คสภาพที่มีความสมเหตุสมผลมากที่สุด เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

3. ด้านสถานที่จัดจำหน่ายน (place) ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงความสะดวกสบายของการเข้าถึงสถานที่จำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค หรือมีการเพิ่มสถานที่การให้บริการให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ หรืออาจเพิ่มช่องทางการติดต่อและสั่งซื้อ เช่น สามารถสั่งซื้อผ่านระบบออนไลน์ โทรศัพท์สั่งซื้อ สั่งจอง เป็นต้น

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion) ผู้ประกอบการควรใช้พรีเซนเตอร์ในการโปรโมทสินค้าที่มีความน่าสนใจและดึงดูดลูกค้าให้มากกว่าที่ปฏิบัติในปัจจุบัน และมีการจัดแคมเปญต่าง ๆ เช่น การชิงโชค ชิงรางวัล อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแรงดูงดูดลูกค้าและจูงใจให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

5. ด้านบุคลากร (people) ผู้ประกอบการควรจัดเตรียมพนักงานขายในสถานที่จัดจำหน่ายหรือในโชว์รูมให้เพียงพอต่อการบริการ และพัฒนาความรู้ในสินค้าและการขาย รวมทั้งการบริการให้กับพนักงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของพนักงานและความพึงพอใจให้กับลูกค้า

6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (physical) ผู้ประกอบการควรมีการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถพิเศษสำหรับรถยนต์ไฟฟ้าแยกต่างหากจากรถประเภทอื่น และผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด บรรยากาศดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าอย่างครบครัน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในสถานที่และเครื่องมือในการให้บริการ

7. ด้านกระบวนการให้บริการ (process) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อความสะดวกรวดเร็วในการขายรถยนต์ให้กับลูกค้า หลีกเลี่ยงขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากในการปฏิบัติ กระบวนการขายรถยนต์ต้องกระชับปิดการขายได้อย่างรวดเร็วด้วยตัวของสินค้าและการบริการในการขาย และควรมีการพิจารณาในเรื่องของวันและเวลาเปิด-ปิดสถานที่จัดจำหน่ายหรือโชว์รูม รวมทั้งศูนย์บริการ โดยยึดถือซึ่งความสะดวกของลูกค้าเป็นสำคัญ สถานที่จัดจำหน่ายหรือโชว์รูมและศูนย์บริการควรเปิดบริการทุกวันไม่มีวันหยุด

สรุป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้าน

ผลิตภัณฑ์ (product) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร (people) ด้านกระบวนการให้บริการ (process) ด้านลักษณะทางกายภาพ (physical) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (place) ด้านราคา (price) และอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า ยกเว้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและรายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่จัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมด้วยรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในปัจจัยในการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้า และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในพื้นที่อื่น ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมเป็นพิษและปัญหาฝุ่น PM 2.5 เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย นครราชสีมา ระยอง เป็นต้น

3. ควรทำการวิจัยในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของประชากรกลุ่มต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กัญจน์นิกข์ กำเนิดเพ็ชร์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2557). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กองนโยบายและยุทธศาสตร์การสินค้าอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ. (2567). *สถานการณ์รถยนต์ไฟฟ้าโอกาสและความท้าทายของไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.

จันทนา วันคนิตย์. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ Generation Y* [สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต]. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฐานเศรษฐกิจ. (2567). เปิดยอด “จดทะเบียนรถ” ครึ่งแรกปี 67 ลดฮวบ 3.9 หมื่นคัน. สืบค้นจาก https://www.thansettakij.com/motor/motor/601999

ตฤณวรรษ ปานสอน. (2562). *พฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีรถยนต์พลังงานไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา]. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัตพงศ์ ทวีประศาสน์. (2565). *ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า* [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

หนึ่งฤทัย รัตนาพร. (2562). *ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X และ Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เมธิน ใจเกื้อ & กฤตภาส มงคลธำรงกุล. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *วารสารบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*.

วริษฐา ดินอุดม. (2562). *การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจจะใช้รถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรลักษณ์ พงษ์พูล. (2563). *กระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของคนทำงานในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินการธนาคาร]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศนันศนีย์ พรหมมาศ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าในเขตจังหวัดระยอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศุภวรรณ พุฒิวราธิคุณ. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า นิสสัน ลีฟ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสากล]. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาพร ปานกล้า & ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, *25*(2).

อิทธิกร ทรงศักดิ์ราตรี. (2565). *การศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ (BEV) ของกลุ่มคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.

เอกณรงค์ วรสีหะ. (2563). *ทัศนคติและการสร้างแบบวัดทัศนคติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York, NY: John Wiley and Sons Inc.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing* (5th ed.). New York, NY: Harper Collins Publisher Inc.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.7

The Servant Leadership of Administrator and the Quality of Work Life of Teacher in School Under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2

ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Wychayanee Maliwong[1]*, Sangaun Inrak[2], Nopadol Chenaksara[3], Saisuda Tiacharoen[4]

ไวชญานีก์ มะลิวงศ์[1]*, สงวน อินทร์รักษ์[2], นพดล เจนอักษร[3], สายสุดา เตียเจริญ[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *
1. Wychayanee Maliwong
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
ไวชญานีก์ มะลิวงศ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: wychayanee.mal@gmail.com
2. Sangaun Inrak
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
สงวน อินทร์รักษ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: san_inrak@hotmail.com
3. Nopadol Chenaksara
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
นพดล เจนอักษร
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: majnopc@gmail.com
4. Saisuda Tiacharoen
Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand.
สายสุดา เตียเจริญ
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: saisuda.tiancharoen@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to determine; 1) the servant leadership of administrators in schools under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2, 2) the quality of work life of teacher in school under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2, and 3) the relationship between the servant leadership of school administrator and quality of work life of teacher under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2. The sample of this research were 97 schools under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2. The respondents in each school consisted of 2 persons; school director and teacher with the total of 194. The research instrument was an opinionnaire regarding the servant leadership of school administrator based on the concept of Greenleaf and the quality of work life of teacher based on the concept of Walton. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The findings revealed as follows; 1) the servant leadership of school under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 as a whole and as an individual, was at a high level. The arithmetic mean ranking from the highest to the lowest were as follows, commitment of the growth of people, building community, persuasion, conceptualizing, stewardship, awareness, foresight, acceptance and empathy, healing, and listening. 2) The quality of work life of teacher under the office of Phetchaburi Primary Educational

คำสำคัญ:
การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา; การทำงานเป็นทีมของครู; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2
Keywords:
Decision Making of Administrators; Teacher's Teamwork; Chumphon Primany Educational Service Area Office 2

Article history:
Received: 20/01/2025
Revised: 23/02/2025
Accepted: 28/03/2025
Available online: 10/04/2025

How to Cite:
Khumpen et al. (2025). The Servant Leadership of Administrator and the Quality of Work Life of Teacher in School Under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 98-115.

Service Area 2 as a whole and as an individual, was at a high level. The arithmetic mean ranking from the highest to the lowest were as follows, immediate opportunity to use develop human capacities, social integration in the work organization, constitutionalism in to the work organization, future opportunity for continued growth and security, social relevance of work life, safe and healthy working condition, work and the total life space, and adequate and fair compensation. 3) There was significant relationship between the servant leadership of school administrator and quality of work life of teacher under the office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 at .01 significant level.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) 1) ภาวะผู้น้ำมุ่งบริการของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 2) คุณภาพชีวิตการทำงานของครในโระเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงางานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพขรบรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบรี เขต 2 จำนวน 97 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารตามแนวคิดของกรีนลีฟกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูตามแนวคิดของวอลตัน สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิดจากมากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมุ่งมันการพัฒนาบุคลากร การสร้างสรรค์ชุมชน การโน้มน้าวใจ การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร การมีจิตบริการ การตระหนักรู้ การมองการณ์ไกล การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการเป็นผู้ฟังที่ดีตามลำดับ 2) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลยคนิดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน การยอมรับทางสังคมในองค์การ การกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ โอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามันคงในหน้าที่การงาน บทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย ความสมดุลอันเหมาะสมระหว่างเวลาของหน้าที่การงานและเวลาส่วนบุคคล และการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ตามลำดับ 3) ภาวะ

ผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาในการประชุม World Economic Forum (WEF) คือ บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโลก รวมถึงแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำผ่านการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์ การเงิน และการศึกษา (World Economic Forum, 2023) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กร รวมถึงองค์กรทางการศึกษา ซึ่งต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถพัฒนาและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในบริบทของการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดความจำเป็นในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่าประเทศไทยจะมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังคงเป็นประเด็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) นอกจากนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยและการแข่งขันในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลทำให้ระบบการศึกษาไทยต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ผู้นำในองค์กรการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ได้ ภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการ (Servant Leadership) เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นแนวทางการบริหารที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ส่งเสริมความร่วมมือ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาทางวิชาชีพและความสุขในการทำงานของครู (Greenleaf, 1977) การศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียนสามารถส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (Liden et al., 2008; Eva et al., 2019)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในบริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ (research gap) และให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับองค์การเชิงระบบของ ลูเนนเบิร์ก และออนสไตน์ (Lunenburg & Orstein, 2011) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของระบบออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) บุคลากร วัสดุ-อุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการ

2. กระบวนการ (Transformation Process) การบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา

3. ผลผลิต (Outputs) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม ทัศนคติ ความพึงพอใจของครู และความสัมพันธ์กับชุมชน

นอกจากนี้ โรงเรียนถือเป็นองค์การระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และอาศัย ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำมุ่งบริการ

ภาวะผู้นำมุ่งบริการได้รับการศึกษาโดยนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งมีการกำหนดแนวคิดและลักษณะสำคัญดังนี้ สงวน อินทร์รักษ์ (2566) กำหนดคุณลักษณะของภาวะผู้นำมุ่งบริการ 10 ประการ เช่น การฟัง (Listening), การมีสติ (Awareness), และการมุ่งสร้างชุมชน (Building Community) คีธ (Keith) เสนอพฤติกรรมของผู้นำแบบมุ่งบริการ 7 ประการ เช่น การพัฒนาผู้ร่วมงาน (Developing Your Colleagues) และการปลดปล่อยพลังและศักยภาพของผู้อื่น (Unleashing the Energy and Intelligence) รัสเซลล์และสโตน (Russell & Stone) แบ่งลักษณะของภาวะผู้นำมุ่งบริการออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ Functional Attributes เช่น ความซื่อสัตย์ (Honesty) และ Accompanying Attributes เช่น การมอบหมายงาน (Delegation) กรีนลีฟ (Greenleaf) เสนอคุณลักษณะของภาวะผู้นำมุ่งบริการ 10 ประการ เช่น การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ (Acceptance and Empathy) และการโน้มน้าวใจ (Persuasion) (Greenleaf, 1977; Keith, 2012; Russell & Stone, 2002)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานได้รับการเสนอโดยหลายนักวิชาการ เช่น กอร์ดอน (Gordon, 1975) กำหนด 7 ประการ เช่น ผลตอบแทนที่ยุติธรรม โอกาสในการพัฒนาตนเอง และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว คัมมิ่งส์และวอร์เลย์ (Cummings & Worley) เสนอ 8 ด้าน เช่น ความก้าวหน้าในงาน (Growth and Security) และความภูมิใจในองค์กร (Organizational Pride) สโตน (Stone) กล่าวถึง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางอารมณ์ สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางจิตวิญญาณ วอลตัน (Walton) เสนอองค์ประกอบ 8 ประการ เช่น การให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม (Adequate and Fair Compensation) และบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (Social Relevance of Work Life) (Gordon, 1975; Cummings & Worley, 2014; Walton, 1973)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยเชื่อมโยง ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผ่านกลไกของ องค์การเชิงระบบ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ตัวแปรตาม คุณภาพชีวิตการทำงานของครู
3. ตัวแปรแทรกซ้อน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายทางการศึกษาและสภาพเศรษฐกิจ

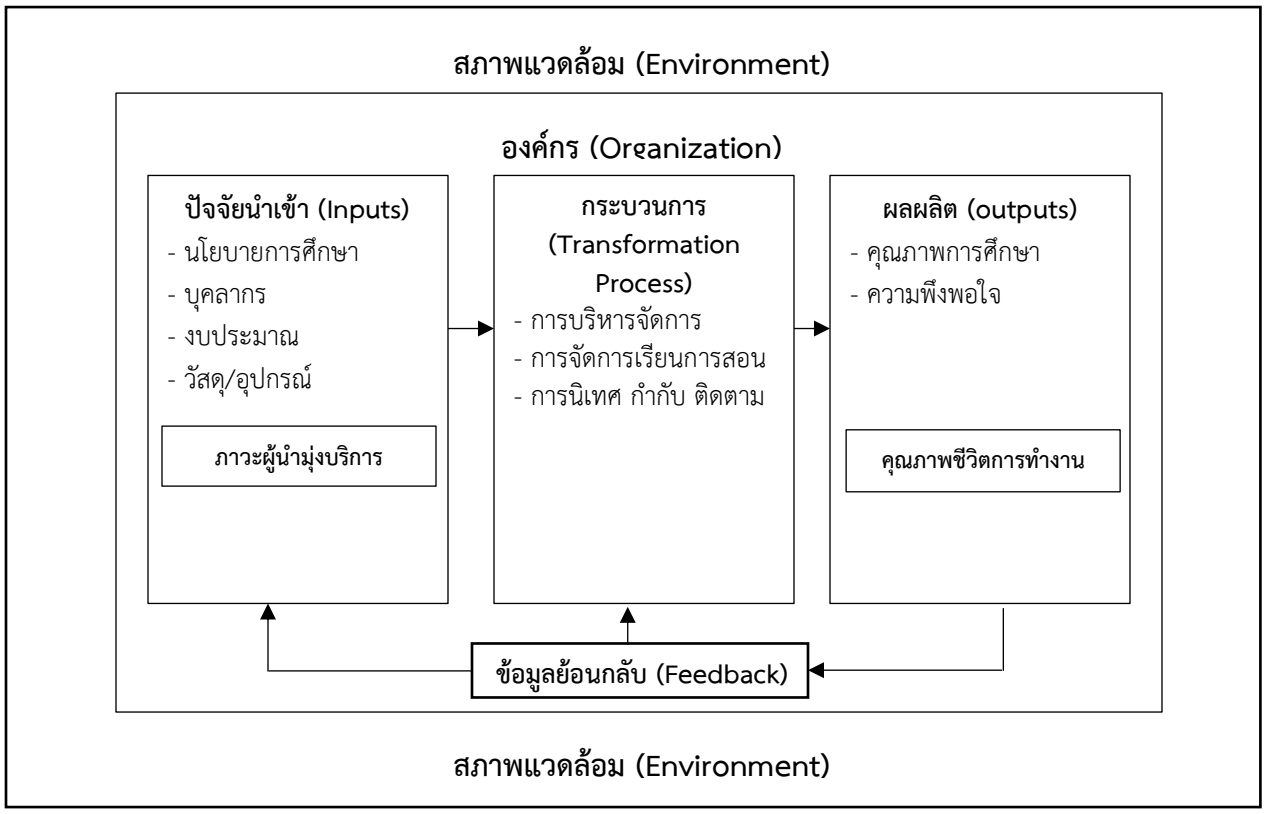

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 7th ed. (CA: SAGE Publishing, 2021), 25.

: Robert K. Greenleaf, **Servant leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness**. (New Jersey: Paulist Press, 2002), 21-51.

: Richard E. Walton, **"Quality of working life :What Is It?"** Sloan Management Review (July 1973) : 12-16.

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. เพื่อทราบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลทางสถิติ ข้อมูลสารสนเทศ บทความวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำมุ่งบริการและคุณภาพชีวิตการทำงานเพื่อนำมาจัดทำโครงร่างงานวิจัย ขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอโครงร่างวิจัยต่อภาควิชา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือ และนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข นำไปเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างรายงานการวิจัยนำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ จากนั้นนำมาจัดทำเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษาตามหลักสูตร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 123 โรง แบ่งเป็น 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอท่ายาง จำนวน 44 โรง อำเภอบ้านลาด จำนวน 29 โรง อำเภอชะอำ จำนวน 26 โรง อำเภอแก่งกระจาน จำนวน 24 โรง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 โรงเรียน โดยจำแนกตามอำเภอดังนี้ อำเภอท่ายาง 35 โรง อำเภอบ้านลาด 23 โรง อำเภอชะอำ 21 โรง อำเภอแก่งกระจาน 18 โรง ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 194 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ลำดับ	โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		
				ผู้อำนวยการโรงเรียน	ครู	รวม
1	อำเภอชะอำ	26	21	21	21	42
2	อำเภอท่ายาง	44	35	35	35	70
3	อำเภอบ้านลาด	29	23	23	23	46

ลำดับ	โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		
				ผู้อำนวยการโรงเรียน	ครู	รวม
4	อำเภอแก่งกระจาน	24	18	18	18	36
รวม		123	97	97	97	194

(ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

2) ตัวแปรต้น (Xtot) เป็นตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำมุ่งบริการของกรีนลีฟ (Greenleaf) ซึ่งประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ เช่น การรับฟัง (Listening: X1), การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ (Acceptance and Empathy: X2), และการมองการณ์ไกล (Foresight: X7)

3) ตัวแปรตาม (Ytot) เป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ตามแนวคิดของวอลตัน (Walton) ซึ่งมี 8 องค์ประกอบ เช่น ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (Adequate and Fair Compensation: Y1), สภาพการทำงานที่ปลอดภัย (Safe and Healthy Working Condition: Y2), และโอกาสในการพัฒนาตนเอง (Future Opportunity for Growth: Y4)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียน (Likert's Rating Scale 5 ระดับ) คุณภาพชีวิตการทำงานของครู (Likert's Rating Scale 5 ระดับ)

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม (ความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเก็บข้อมูล ดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมาและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) หรือการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

สรุป การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำและคุณภาพชีวิตของบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต

ผลการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (rxy) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 178 ฉบับ จากโรงเรียน 89 โรง คิดเป็นร้อยละ 91.75 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ตอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้รับแบบสอบถามคืน 178 ฉบับจากโรงเรียน 89 โรง คิดเป็นร้อยละ 91.75 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยหาความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	62	34.83
- หญิง	116	65.17
รวม	178	100.00
2. อายุ		
- 20-30 ปี	39	21.91
- 31-40 ปี	64	35.95
- 41-50 ปี	43	24.16
- 51 ปีขึ้นไป	32	17.98
รวม	178	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
- ปริญญาตรี	61	34.27
- ปริญญาโท	117	65.73
- ปริญญาเอก	-	-
รวม	178	100.00

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
- ผู้อำนวยการโรงเรียน	89	50.00
- ครู	89	50.00
รวม	178	100.00
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
- 1-5 ปี	44	24.72
- 6-10 ปี	27	15.17
- 11-15 ปี	35	19.66
- 16-20 ปี	15	8.43
- 21-25 ปี	25	14.04
- 26-30 ปี	15	8.43
- มากกว่า 30 ปี	17	9.55
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 65.17 และผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 34.83

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 35.95 รองลงมาคือช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 24.16 อายุ 20-30 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.91 และน้อยที่สุด ช่วงอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.98

ระดับวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ระดับปริญญาโท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 65.73 และระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 34.27

ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และครู จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ 1-5 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 24.72 รองลงมาคือ 11-15 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 19.66 ประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.17 ประสบการณ์การทำงาน 21-25 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.04 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 30 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.55 ประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุดคือช่วง 16-20 ปี และ 26-30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.43

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) นำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวม

(n=89)

ด้าน	ระดับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การเป็นผู้ฟังที่ดี (X_1)	4.38	0.62	มาก
2	การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ (X_2)	4.46	0.59	มาก
3	การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (X_3)	4.45	0.55	มาก
4	การตระหนักรู้ (X_4)	4.48	0.59	มาก
5	การโน้มน้าวใจ (X_5)	4.49	0.59	มาก
6	การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร (X_6)	4.49	0.59	มาก
7	การมองการณ์ไกล (X_7)	4.47	0.58	มาก
8	การมีจิตบริการ (X_8)	4.48	0.56	มาก
9	การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากร (X_9)	4.49	0.51	มาก
10	การสร้างสรรค์ชุมชน (X_{10})	4.49	0.53	มาก
รวม (X_{tot})		4.47	0.57	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.47, S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}$= 4.49 S.D.= 0.51) การสร้างสรรค์ชุมชน ($\bar{X}$= 4.49, S.D.= 0.53) การโน้มน้าวใจ ($\bar{X}$= 4.49, S.D.= 0.59) การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.= 0.59) การมีจิตบริการ ($\bar{X}$= 4.48, S.D.= 0.56) การตระหนักรู้ ($\bar{X}$= 4.48, S.D.= 0.59) การมองการณ์ไกล ($\bar{X}$= 4.47, S.D.= 0.58) การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}$= 4.46, S.D.= 0.59) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ($\bar{X}$= 4.45, S.D.= 0.55) และการเป็นผู้ฟังที่ดี ($\bar{X}$= 4.38, S.D.= 0.62) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0.51-0.62 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้มัชฌิมเลขคณิต $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏในภาพรวม ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวม

(n=89)

ด้าน	คุณภาพชีวิตการทำงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม (Y_1)	3.98	0.69	มาก
2	สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย (Y_2)	4.37	0.57	มาก
3	โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน (Y_3)	4.49	0.56	มาก
4	โอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน (Y_4)	4.46	0.52	มาก
5	การยอมรับทางสังคมในองค์การ (Y_5)	4.47	0.53	มาก
6	การกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ (Y_6)	4.47	0.59	มาก
7	ความสมดุลอันเหมาะสมระหว่างเวลาของหน้าที่การงานและเวลาส่วนบุคคล (Y_7)	4.33	0.71	มาก
8	บทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (Y_8)	4.45	0.56	มาก
รวม		**4.38**	**0.59**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.38, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน ($\bar{X}$= 4.49, S.D.= 0.56) การยอมรับทางสังคมในองค์การ ($\bar{X}$= 4.47, S.D.= 0.53) การกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ ($\bar{X}$= 4.47, S.D.= 0.59) โอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน ($\bar{X}$= 4.46, S.D.= 0.52) บทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X}$= 4.45, S.D.= 0.56) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย ($\bar{X}$= 4.37, S.D.= 0.57) ความสมดุลอันเหมาะสมระหว่างเวลาของหน้าที่การงานและเวลาส่วนบุคคล ($\bar{X}$= 4.33, S.D.= 0.71) และการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X}$= 3.98, S.D.= 0.69) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0.52-0.71 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำมุ่งบริการกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำมุ่งบริการกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) ปรากฏผล ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_8	Y_{tot}
X_1	.802**	.690**	.559**	.756**	.750**	.572**	.489**	.533**	.752**
X_2	.509**	.551**	.443**	.508**	.489**	.360**	.451**	.455**	.539**
X_3	.512**	.459**	.378**	.624**	.472**	.330**	.403**	.436**	.510**
X_4	.801**	.757**	.612**	.773**	.743**	.612**	.537**	.600**	.789**
X_5	.662**	.643**	.512**	.649**	.609**	.492**	.504**	.527**	.669**
X_6	.602**	.536**	.426**	.584**	.560**	.421**	.435**	.462**	.587**
X_7	.666**	.670**	.518**	.662**	.603**	.557**	.502**	.596**	.685**
X_8	.442**	.388**	.321**	.559**	.425**	.317**	.357**	.392**	.447**
X_9	.429**	.401**	.338**	.426**	.438**	.349**	.371**	.465**	.464**
X_{10}	.638**	.586**	.461**	.615**	.610**	.450**	.447**	.503**	.626**
X_{tot}	.750**	.703**	.566**	.753**	.703**	.550**	.556**	.615**	.750**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่าภาวะผู้นำมุ่งบริหารของผู้บริหาร (X_{tot}) กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r_{xy}= .750**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน (Y_4) มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง (r_{xy}=.753**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านการกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ (Y_6) ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r_{xy}=.550**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของครู (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารด้านการตระหนักรู้ (X_4) มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r_{xy}=.789**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำมุ่งบริการด้านการมีจิตบริการ (X_8) ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r_{xy}=.447**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (X_1) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านการให้เงินตอบแทนที่

เพียงพอและเป็นธรรม (Y_1) มากที่สุดโดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r_{xy}=.802**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารด้านการมีจิตบริการ (X_8) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านการกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ (Y_6) ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r_{xy}=.317**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

สรุปผลการวิจัยมีดังนี้

1. ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคลากร การสร้างสรรค์ชุมชน การโน้มน้าวใจ การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร การมีจิตบริการ การตระหนักรู้ การมองการณ์ไกล การยอมรับและเห็นอกเห็นใจ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการเป็นผู้ฟังที่ดี ตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน

การยอมรับทางสังคมในองค์การ การกำหนดระเบียบข้อบังคับความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์การ โอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน บทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย ความสมดุลอันเหมาะสมระหว่างเวลาของหน้าที่การงานและเวลาส่วนบุคคล และการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารในโรงเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่อาจส่งผลให้ผลการวิจัยออกมาในลักษณะนี้ ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งกระตุ้นให้ผู้บริหารพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง เพื่อรองรับนโยบายและส่งเสริมให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้บุคลากรยอมรับและเชื่อมั่นในภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชูช่วยสุวรรณ (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของกาฬสมุทร (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อยู่ในระดับมาก เมื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ การมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากร การ

สร้างสรรค์ชุมชน การโน้มน้าวใจ และการสร้างมโนทัศน์ขององค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร องค์ประกอบเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของคีธ (Keith, 2012) ที่ระบุว่าผู้นำมุ่งบริการควรส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และเติบโตเพื่อพัฒนาองค์กรโดยรวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเพ็งสง (2563) ที่พบว่าภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 อยู่ในระดับมาก และแนวทางพัฒนาผู้บริหารควรมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม ด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุดคือ การเป็นผู้ฟังที่ดี ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับมากแต่ยังถือว่าต่ำกว่าด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะการเป็นผู้ฟังที่ดีต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น การเปิดใจรับฟังอย่างไม่มีอคติ การสะท้อนความเข้าใจ และการให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นจุดที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับจารุภูมิ (2561) ที่พบว่าผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีภาวะผู้นำใฝ่บริการในระดับสูง แต่ยังต้องพัฒนาในด้านการตระหนักรู้และการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรให้มากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่อาจส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในเขตพื้นที่นี้อยู่ในระดับสูง ได้แก่ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสุขบนพื้นฐานของความปลอดภัย พร้อมทั้งมีการพัฒนาด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นแนวทางที่สนับสนุนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญชุ์ หอยสังข์ (2563) ซึ่งพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 อยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากนโยบายของสำนักงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด คือ โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่สนับสนุนให้ครูกำหนดประเด็นท้าทายในการพัฒนางานตามความสนใจและความสามารถของตนเอง โดยมีการทำข้อตกลงการปฏิบัติงานและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ งานวิจัยของสัณหวัช วิชิตนนทการ (2562) สนับสนุนผลการวิจัยนี้ โดยพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู ซึ่งรวมถึงปัจจัยการพัฒนาความสามารถที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำที่สุด คือ การให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิกานดา จิรพุทธกร (2561) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะกลุ่มกรุงธนเหนือ อยู่ในระดับมาก แต่ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด งานของนันทนา มลาตรี (2564) ก็พบแนวโน้มเดียวกันว่า ด้านค่าตอบแทนเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ โดยสรุป ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีนโยบายที่ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนาและใช้ความสามารถในการทำงาน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องค่าตอบแทนยังเป็นข้อกังวลที่ควรได้รับการพิจารณาในการกำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของครูต่อไป

3. ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเกิดจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีการส่งเสริมให้

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาตระหนักรู้ เข้าใจ และสร้างความภาคภูมิใจในองค์กร อีกทั้งยังมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้ก้าวทันเทคโนโลยี และส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ รังสิยา แสนทวีสุข (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของครูในระดับปานกลาง (r=0.51, p<.01) โดยเฉพาะด้านการให้บริการ (r=0.57, p<.01) และด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (r=0.56, p<.01) แสดงให้เห็นว่าผู้นำที่มีลักษณะการให้บริการและรับฟังความคิดเห็นของครูสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮัจญ์ (2021) ที่พบว่าภาวะผู้นำผู้รับใช้มีผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานและคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยความพึงพอใจในงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นพลเมืองขององค์กร ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์กรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านโอกาสในการพัฒนาตนเองและความมั่นคงในหน้าที่การงานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูผู้สอนและผู้เรียนในทุกช่วงวัย รวมถึงการสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กและเยาวชน กลยุทธ์ดังกล่าวสอดรับกับผลการวิจัยของ ลาฮารี (2020) ที่ระบุว่าผู้นำที่สนับสนุนการพัฒนาทางอาชีพของพนักงานสามารถส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและความพึงพอใจในอาชีพ อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูด้านการกำหนดระเบียบข้อบังคับและความเป็นสิทธิส่วนบุคคลในองค์กร ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดของระเบียบข้อบังคับบางประการที่ทำให้ครูรู้สึกอึดอัดหรือถูกจำกัดเสรีภาพในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดามิ (2019) ที่พบว่าการบริหารงานที่เข้มงวดและขาดความยืดหยุ่นอาจส่งผลเชิงลบต่อความพึงพอใจในอาชีพและคุณภาพชีวิตของบุคลากร สรุปได้ว่าภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาตนเองและความมั่นคงในหน้าที่การงาน อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงแนวทางบริหารจัดการระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เอื้อต่อคุณภาพชีวิตของครูมากขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความพึงพอใจในงานมากยิ่งขึ้น

สรุป

การวิจัยนี้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม 178 คน จาก 89 โรงเรียน (คิดเป็นร้อยละ 91.75) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.57) โดยมีด้านที่ได้คะแนนสูงสุดคือ การพัฒนาบุคลากร การสร้างสรรค์ชุมชน และการโน้มน้าวใจ คุณภาพชีวิตการทำงานของครู อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.59) โดยมีด้านที่ได้คะแนนสูงสุดคือ โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถ การยอมรับทางสังคม และการกำหนดสิทธิส่วนบุคคลในองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ภาวะ

ผู้นำด้านการตระหนักรู้มีความสัมพันธ์สูงสุดกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู และ ภาวะผู้นำด้านการมีจิตบริการมีความสัมพันธ์ต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหาร

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารควรเน้นกลยุทธ์การบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร การสร้างสรรค์ชุมชนและการโน้มน้าวใจ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ส่วนด้านการเป็นผู้ฟังที่ดีควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรเพื่อร่วมแก้ไขและพัฒนาองค์กรต่อไป

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการใช้ความรู้และทักษะของครูมากขึ้น รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายทางการศึกษา อีกทั้งควรจัดสรรค่าตอบแทนที่เพียงพอและเหมาะสม โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานควรใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหนึ่งในเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำมุ่งบริการและคุณภาพชีวิตการทำงาน

ควรพัฒนาภาวะผู้นำมุ่งบริการในด้านการมีจิตบริการ โดยผู้บริหารต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองตามความสนใจและให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิส่วนบุคคล การสร้างสมดุลระหว่างเวลางานและเวลาส่วนตัว ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

3. ควรศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 21

เอกสารอ้างอิง

กาฬสมุทร, อ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*

จารุภูมิ, จ. (2561). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยทักษิณ.*

ชูช่วยสุวรรณ, ภ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.

ดามิ, ศ. (2019). ความเป็นผู้นำผู้รับใช้และความพึงพอใจในชีวิตที่โรงเรียนรัฐบาลในประเทศอินโดนีเซีย: ความพอใจในอาชีพ. *วารสารการบริหารการศึกษา, 27*(1), 45-63.

ทิพสุคนธ์ บุญรอด. (2563). ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศึกษาศาสตร์, 48*(2), 112-129.

นันทนา มลาตรี. (2564). ภาวะผู้นำอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. *วารสารวิจัยทางการศึกษา, 15*(3), 112-127.

พิชามญชุ์ หอยสังข์. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา, 12*(1), 45-59.

เพ็งสง, ศ. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา*.

รังสิยา แสนทวีสุข. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. *วารสารวิจัยทางการศึกษา, 40*(3), 75-92.

ลาฮารี, ม. (2020). บทบาทของรูปแบบความเป็นผู้นำในคุณภาพชีวิตการทำงาน: การศึกษาภาคการศึกษา. *Journal of Leadership Studies, 15*(4), 89-102.

วิกานดา จิรพุทธกร. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 10*(2), 78-92.

สัณหวัช วิชิตนนทการ. (2562). ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารบริหารการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 5*(2), 30-42.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *รายงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานสถานการณ์การศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ฮัจญ์, ม. (2021). ผลของภาวะผู้นำผู้รับใช้ ความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตการทำงานบนพฤติกรรมการเป็นพลเมืองขององค์กร. *Journal of Educational Administration, 39*(1), 55-73.

Cummings, T. G., & Worley, C. G. (2014). *Organization development and change* (10th ed.). Cengage Learning.

Eva, N., Robin, M., Sendjaya, S., van Dierendonck, D., & Liden, R. C. (2019). Servant leadership: A systematic review and call for future research. *The Leadership Quarterly, 30*(1), 111-132. https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2018.07.004

Gordon, G. (1975). *The measurement of quality of work life*. Lexington Books.

Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press.

Keith, K. (2012). *The case for servant leadership*. Greenleaf Center for Servant Leadership.

Keith, K. M. (2012). *The case for servant leadership*. Greenleaf Center for Servant Leadership.

Liden, R. C., Wayne, S. J., Zhao, H., & Henderson, D. (2008). Servant leadership: Development of a multidimensional measure and multi-level assessment. *The Leadership Quarterly, 19*(2), 161-177. https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2008.01.006

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2011). *Educational administration: Concepts and practices* (6th ed.). Cengage Learning.

Russell, R. F., & Stone, A. G. (2002). A review of servant leadership attributes: Developing a practical model. *Leadership & Organization Development Journal, 23*(3), 145-157.

Stone, R. J. (2010). *Managing human resources* (3rd ed.). John Wiley & Sons.

Walton, R. E. (1973). Quality of work life: What is it? *Sloan Management Review, 15*(1), 11-21.

World Economic Forum. (2023). *The future of jobs report*. Retrieved from https://www.weforum.org/reports

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.8

Application of Buddhist Principles for Social Development: A Case Study of Wat Rakhang Phromrangsi

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาวัดระฆังพรหมรังสี

Pasin Sinma[1]*, Amphon Buddasarn[2]
Phrakhruthammatorn Punyapat Sangwongdee[3]
พศิน สินมา[1]*, อำพล บุดดาสาร[2], พระครูธรรมธรปุญญาพัฒน์ แสงวงค์ดี[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Pasin Sinma*
Independent Scholar, Thailand.
พศิน สินมา*
นักวิชาการอิสระ
Email: phdsinma69@hotmail.com

2. Amphon Buddasarn
Phranakhon Rajabhat University, Thailand.
อำพล บุดดาสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Email: ampon828@hotmail.com

3. Phrakhruthammatorn Punyapat Sangwongdee
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
พระครูธรรมธรปุญญาพัฒน์ แสงวงค์ดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: poonyanando@gmail.com

คำสำคัญ:
การประยุกต์ใช้; พุทธธรรม; พัฒนาสังคม; วัดระฆังพรหมรังสี
Keywords:
Application; Buddhist Principles; Social Development; Wat Rakhang Phromrangsi

Article history:
Received: 19/01/2025
Revised: 21/02/2025
Accepted: 24/03/2025
Available online: 11/04/2025

ABSTRACT

This research aims to 1) To study the concept of social development theory 2) To study Buddhist principles related to social development 3) To study the application of Buddhist principles for social development at Wat Rakhang Phromrangsi. This research is a qualitative documentary research. The data were studied from documents and related research and from in-depth interviews with 17 key-informants. The content analysis was performed and the results were presented in a descriptive analysis manner.

The results found that

1. The concept of social development theory can systematically explain the process of social change in various dimensions. Modern development theory emphasizes the change from traditional society to modern society through economic, educational and technological factors. Structural and functional theory emphasizes the role of social institutions in maintaining social balance. Meanwhile, Dr. N. Sminger's social development theory emphasizes an integrated approach by considering internal and external factors affecting development to achieve a balance between economic progress and social stability.

2. Buddhist principles related to social development can promote unity and sustainability of society. The Sanghavatthu principles emphasize building good relationships through giving, speaking kindly, helping each other and behaving appropriately. The Saraniyadhamma principles promote coexistence in society, being steadfast in morality and having correct views. The Bhavana principles aim to develop the body, morality, mind and wisdom to improve the quality of life.

How to Cite:
Sinma et al. (2025). Application of Buddhist Principles for Social Development: A Case Study of Wat Rakhang Phromrangsi. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 115-129.

3. Wat Rakhang Phrommarangsi applies the principles of the Sanghavatthu in community development and activities within the temple by helping the poor, promoting good relationships between monks and laity, creating jobs and income for those who help the temple and managing resources in a transparent manner. The temple also uses the principles of the Saraniyadhamma to create unity and mutual assistance, including the use of the Four Bhavana principles to enhance the quality of life for both monks and laity.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคม 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมของวัดระฆังพรหมรังสี งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงเอกสาร ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ 17 รูป/คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคมสามารถอธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในมิติต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยทฤษฎีภาวะทันสมัยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ผ่านปัจจัยทางเศรษฐกิจ การศึกษา และเทคโนโลยี ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของสถาบันทางสังคมในการรักษาความสมดุลของสังคม ขณะที่ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิงเงอร์ เน้นแนวทางเชิงบูรณาการโดยพิจารณาทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม

2. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมสามารถส่งเสริมความสามัคคีและความยั่งยืนของสังคม หลักสังคหวัตถุ 4 เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการให้ พูดจาดี ช่วยเหลือกัน วางตนเหมาะสม หลักสาราณียธรรม 6 ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม ตั้งมั่นในศีล มีความเห็นที่ถูกต้อง หลักภาวนา 4 มุ่งพัฒนากาย ศีล จิต และปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

3. วัดระฆังพรหมรังสีประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาชุมชนและกิจกรรมภายในวัด โดยการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระภิกษุและฆราวาส การสร้างงานและรายได้แก่ผู้ที่ช่วยเหลือวัด มีการบริหารทรัพยากรแบบโปร่งใส วัดยังนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการสร้างความสามัคคีและการช่วยเหลือซึ่งกัน รวมถึงการใช้หลักภาวนา 4 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตทั้งพระภิกษุและฆราวาส

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมไทยและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยและความมั่นคงของสังคมไทยอย่างแนบแน่น พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความหมายและเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ชาวพุทธยึดถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งในการดำรงชีวิตและพัฒนาชีวิตในประเทศไทย ประชาชนมากกว่าร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา เป็นเวลากว่า 2,000 ปี ที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยจนแยกกันไม่ออก ความเจริญและความเสื่อมของ

พระพุทธศาสนาย่อมมีผลกระทบต่อคนไทย สังคมไทยตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 2,000 ปี ที่พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทย หากมองย้อนไปในอดีตจะเห็นว่าพระสงฆ์ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคม สอนทั้งศีลธรรมจรรยาวิชาชีพและพัฒนาคนในสังคมทั้งจิตวิญญาณ ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความรู้สึก สติปัญญา สร้างถนนหนทาง สร้างสาธารณประโยชน์ นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิตและสังคมอย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย พระสงฆ์ก็อนุเคราะห์ด้วยเมตตาเสมอพระสงฆ์ได้ดำรงอยู่ในฐานะเป็นผู้นำของสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสติปัญญาและการพัฒนา (พระมหาจีรวัฒน์ กนฺตวณฺโณ, 2563 : 527-528)

พระธรรมธีรราชมหามุนี (เที่ยง อคฺคธมฺโม) เจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดำริเรื่องการสร้างวัดเพื่อให้วัดส่งเสริมการปฏิบัติธรรม การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมและศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานที่แห่งนี้ให้เป็นวัดตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้มอบหมายให้ พระมหาอุทัย ฉายา ภูริเมธี นามสกุล ขะกิจ วิทยาฐานะเปรียญธรรม 9 ประโยค วัดระฆังโฆสิตาราม มาเป็นประธานสงฆ์ อาศัยความตามข้อ 3 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2507) ออกความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม อนุญาตให้สร้างวัดได้ เมื่อวันที่ 18 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 และได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา โดยถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ 22 เดือนมีนาคม 2559 มีชื่อว่า “วัดระฆังพรหมรังสี” เหตุผลในการตั้งชื่อว่าวัดระฆังพรหมรังสีนี้ เพราะประสงค์จะให้เป็นสถานที่อนุสรณ์ถึงท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหฺมรํสี) ท่านอยู่จำพรรษา และเป็นวัดที่พระธรรมธีรราชมุนี (เที่ยง อคฺคธมฺโม) ผู้ขอสร้างวัดอยู่จำพรรษา (พระมหาอุทัย ภูริเมธี, 2559)

พระสงฆ์วัดระฆังพรหมรังสีมีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างยิ่ง นอกจากการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณพระสงฆ์ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชนโดยมีกิจกรรมและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชนและสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนด้วยหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ประชาชนได้ประพฤติปฏิบัติธรรมตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดีและเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในประเด็น การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาวัดระฆังพรหมรังสี ซึ่งเป็นวัดที่มีการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การศึกษาครั้งนี้มีความสำคัญเพราะจะช่วยให้เข้าใจถึงวิธีการที่วัดนำการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนั้น อาจกล่าวได้ว่า มีทั้งข้อดีและข้อเสีย คือ ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายได้รับอิทธิพลจากการแผ่ขยายอำนาจของประเทศตะวันตก ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างรวดเร็ว เช่น ถนน สาธารณูปโภคต่าง ๆ โรงพยาบาลและโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ หากไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่น ปัญหาที่ตามมาคือ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เห็นคุณค่า

การเกิดมลภาวะ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาสังคมต่าง ๆ อีกมากมาย อย่างไรก็ดี นิเทศ ตินณะกุล ได้สรุปว่ากระบวนการสร้างความทันสมัย มีลักษณะดังต่อไปนี้ (นิเทศ ตินณะกุล, 2551 : 38)

1. เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิรูป (Revolutionary Process) ของวิวัฒนาการทางสังคม
2. เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน (Complex Process)
3. เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ (Systemic Process)
4. เป็นกระบวนการที่เป็นระดับโลก (Global Process)
5. เป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนาน (Lengthy Process)
6. เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน (Phase Process)
7. เป็นกระบวนการสร้างความเป็นเอกพันธ์ (Homogenizing Process)
8. เป็นกระบวนการที่ไม่ย้อนกลับ (Irreversible Process)
9. เป็นกระบวนการก้าวหน้า (Progressive Process)

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่มองสังคมเป็นระบบหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องดำรงอยู่ต่อไป แม้ว่าตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเสมอเนื่องจากกฎธรรมชาติของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้ สังคมจะต้องมีโครงสร้างเพื่อทำหน้าที่สำคัญต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การมีชีวิตอยู่ หน้าที่หรือความต้องการสำคัญของสังคมก็มี เช่น จะต้องมีการผลิตอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ จะต้องมีการให้กำเนิดและอบรมสมาชิกใหม่ที่จะมาแทนที่สมาชิกเก่าจะต้องมีการมอบอำนาจการปกครองให้บางคนเป็นผู้ใช้ จะต้องมีการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของส่วนรวม จะต้องมีการแบ่งปันทรัพย์สินในสังคมระหว่างคนที่มีอาชีพและฐานะต่าง ๆ กัน ฯลฯ หน้าที่เหล่านี้เป็นความจำเป็นของสังคมซึ่งจะต้องสร้างสถาบัน ระเบียบกฎเกณฑ์ และกำหนดสิทธิหน้าที่ และแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่หลากหลายให้ปฏิบัติตาม ทุกสังคมจึงมีการจัดระเบียบในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระบบการผลิต (ได้แก่ การแบ่งงาน การใช้เทคโนโลยี ฯลฯ) ระบบครอบครัว การเมือง การรักษาความสงบเรียบร้อย ความยุติธรรม ศาสนา ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่งสังคมได้สร้างสถาบันต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ สถาบันในความหมายกว้างซึ่งรวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อและระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ จึงทำหน้าที่สำคัญ (Functional) ในสังคม ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นเสมือนกลไก (mechanism) ที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมและบุคคลที่อยู่รวมกันในสังคมนี้ (สุนทรี พรหมเมศ, 2542)

ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิงเงอร์

ทฤษฎีนี้ นับเป็นทฤษฎีตะวันตกอีกทฤษฎีหนึ่ง เรียกว่า เป็นชุดหนึ่งของทฤษฎีก็ได้เพราะมีหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ละทฤษฎีมักจะมีสาเหตุของการพัฒนาเพียงสาเหตุเดียว แต่บางทฤษฎีก็มีมากกว่าหนึ่ง สาเหตุรวมเข้าด้วยกันแล้วเรียกว่า ทฤษฎีหนึ่งทฤษฎี ทฤษฎีนี้จะมีชื่อ ดร. เอน สมิงเงอร์ กำกับอยู่ท่านเองก็แจ้งว่าเป็นผู้รวบรวมมาจากการทำงานด้านนี้มาจากประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศอินเดียทฤษฎีนี้ จึงควรมีความเป็นตะวันออกอยู่พอสมควร

การนำเสนอทฤษฎีการพัฒนาของ ดร. เอน สมิงเงอร์ จะนำเสนอ 2 ตอน คือ เนื้อหาสาระและความสรุป ได้ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 : 27)

1. เนื้อหาสาระ

1) เป้าหมายของการพัฒนาชาติ คือการพัฒนาคนและพัฒนาสถาบัน การพัฒนาคนเป็นอันดับหนึ่ง ตามด้วยการพัฒนาสถาบัน การพัฒนาคน คือ การทำให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้อย่างนับถือตนเอง

2) ในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาของตนเอง แสวงหาเทคโนโลยีและงบประมาณจากรัฐบาลและสร้างโครงสร้างสถาบันพื้นฐาน มีคนเชื่อถือและสนองความต้องการจำเป็นของเขาได้

3) สาเหตุของการพัฒนาอาจมาจากภายนอกหรือภายในก็ได้ จะทำการพัฒนาได้ คนที่จะถูกพัฒนาจะต้องยินยอมเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้ทำในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

4) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยม ทัศนคติ หรือวิธีทำสิ่งของจะต้องมีลักษณะเป็นกระบวนการที่กระตุ้นยั่วยุให้เติบโตได้ กำหนดทิศทางได้และจะต้องไม่ตายตัว

5) การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและค่านิยมเป็นทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง

6) ในกระบวนการพัฒนาสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงสังคมประเพณีให้เป็นสังคมสมัยใหม่

7) เนื่องจากการพัฒนาสังคม ต้องใช้เงินในการเริ่มโครงการและดำเนินโครงการหลักสำคัญอย่างหนึ่งจากประสบการณ์ 30 ปี การทำงานของ ดร. เอน สมิงเงอร์ คือ ต้องพัฒนาเศรษฐกิจก่อนและอย่างต่อเนื่อง ประชาชนต้องเข้าใจว่าเงินที่จะต้องนำมาพัฒนาจะต้องมาจากชุมชนที่จะถูกพัฒนานั่นเอง เงินของรัฐเท่าใดก็สู้เงินของประชาชนไม่ได้

8) หากใช้การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ให้เป็นทั้งเหตุและผลของการพัฒนา จะต้องใช้การปฏิรูปที่ดินและการปฏิรูปสถาบัน สนับสนุนการพัฒนาแบบผสมผสาน

9) แบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัว และค่านิยมทางสังคม จะต้องใช้เวลาเปลี่ยนแปลงนานกว่าวัตถุ ดังนั้น จึงต้องเลือกเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้ครอบครัวและค่านิยมมีการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่

10) การพัฒนาสังคม เป็นเรื่องล่อแหลมต่อความไม่สงบทางการเมือง เพราะการพัฒนาทุกเรื่องเป็นการเมือง ดังนั้น การพัฒนาสังคม จึงต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองอย่างแข็งขัน

11) ความรู้ทางสังคมศาสตร์ จะช่วยทำให้สามัญชน นักวางแผน นักบริหารและนักการเมือง เข้าใจทฤษฎีพัฒนาสังคมได้ดี

2. ทฤษฎีพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิงเงอร์ นี้ สรุปเป็นประเด็นใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ

1) บอกเป้าหมายของการพัฒนา สูงสุด คือ การพัฒนาคน รองลงมาเป็นสถาบันหรือเป็นสิ่งแวดล้อมคน

2) บอกกระบวนการพัฒนา เป็นขั้นเป็นตอน อะไรก่อน อะไรหลัง เช่น ต้องพัฒนาเศรษฐกิจก่อน แล้วตามด้วยพัฒนาอย่างอื่น

3) บอกสาเหตุของการพัฒนาสังคมใหม่ ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาแบบผสมผสาน การปฏิรูปที่ดิน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาวัดระฆังพรหมรังสี” มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

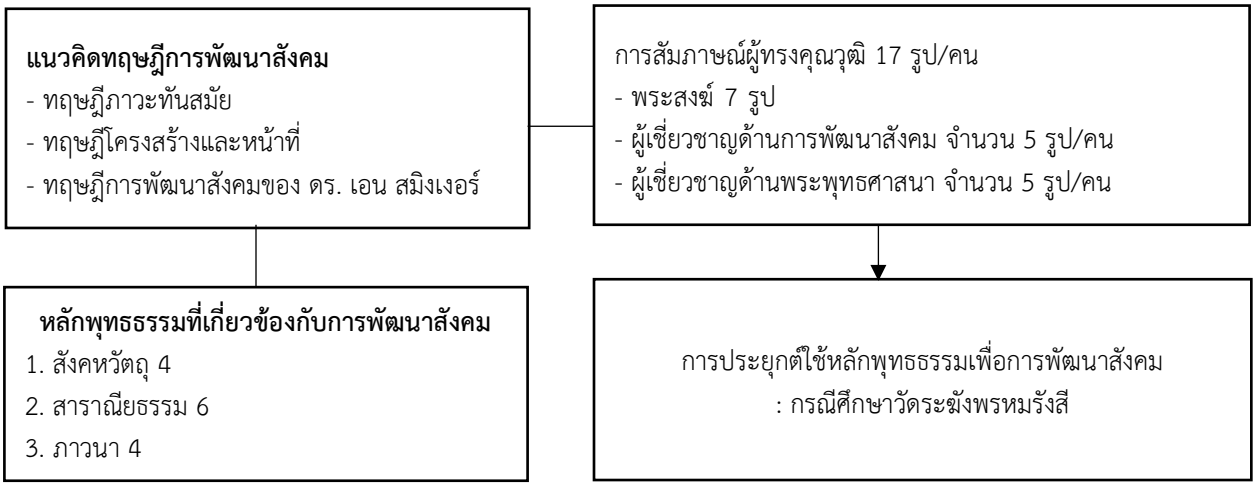

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคม
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมของวัดระฆังพรหมรังสี

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีหลักในการเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งกระบวนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

การศึกษาด้านเอกสาร

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารโดยใช้หลักเกณฑ์ด้านความน่าเชื่อถือและความเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย
   1.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) : พระไตรปิฎก อรรถกถา ปกรณ์วิเสส
   1.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) : วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ การสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1. เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก

กลุ่มที่ 1 : พระสงฆ์ จำนวน 7 รูป

กลุ่มที่ 2 : ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 : ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน

2. ใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายประสบการณ์และความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. บันทึกข้อมูลโดยใช้ การถอดความ (Transcription) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณา (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ถูกนำมาวิเคราะห์ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)

2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลโดยใช้การเข้ารหัสข้อมูล (Coding) และการหาหัวข้อหลัก (Thematic Analysis)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness of Data)

1. ใช้การตรวจสอบสามเส้า(Triangulation): เปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์และการอภิปรายกับผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูล (Member Checking): ส่งผลการสัมภาษณ์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบความถูกต้อง

3. การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review): ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาวิเคราะห์และวิพากษ์ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคม

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม พบว่าแนวคิดของการพัฒนาสังคมสามารถอธิบายได้ผ่านการบูรณาการทฤษฎีภาวะทันสมัย ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ และทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิง-เงอร์ ซึ่งแต่ละแนวคิดต่างมีจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกันและสามารถนำมาผสมผสานเพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาสังคมที่สมบูรณ์มากขึ้น กระบวนการพัฒนาสังคมเริ่มต้นจากแนวคิดของทฤษฎีภาวะทันสมัย ซึ่งมองว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องเป็นไปในเชิงโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนให้สังคมก้าวเข้าสู่ความทันสมัย เช่น การพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณูปโภค อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวหากไม่คำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอาจนำไปสู่ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้น การพัฒนาในมิติของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำให้สังคมสามารถรักษาความสมดุลของโครงสร้างและกลไกทางสังคม เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสถาบันครอบครัว ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมให้สังคมดำรง

อยู่และเติบโตอย่างมั่นคง ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิงเงอร์ ได้เน้นย้ำว่าการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก โดยให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและการปฏิรูปสถาบันต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสังคม กระบวนการนี้ต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาคการเมือง และการวางแผนการพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่ความทันสมัย

2) หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 และภาวนา 4 พบว่าเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยสังคหวัตถุ 4 เน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านการให้ การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์และการวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งเป็นรากฐานของสังคมที่เกื้อกูลกัน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ขณะที่สาราณียธรรม 6 สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง โดยเน้นการมีเมตตาต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ การแบ่งปันทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การมีศีลธรรมที่สอดคล้องกัน และการมีความคิดเห็นที่กลมกลืนกัน ทำให้เกิดสังคมที่เข้มแข็งและเป็นหนึ่งเดียว ลดความขัดแย้งทางความคิดและส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนภาวนา 4 มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองทั้งด้านพฤติกรรม ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม การฝึกฝนภาวนาเหล่านี้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีศีลธรรม รู้จักใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา และสามารถสร้างสังคมที่มีความมั่นคงทางจิตใจและสติปัญญาได้อย่างแท้จริง การบูรณาการหลักธรรมทั้งสามชุดนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ความสามัคคี และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขในทุกระดับของสังคม และเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมั่นคงในระยะยาว

3) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมของวัดระฆังพรหมรังสี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมของวัดระฆังพรหมรังสี พบว่า วัดระฆังพรหมรังสีได้ประยุกต์ใช้หลัก สังคหวัตถุ 4 อย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาชุมชนและกิจกรรมภายในวัด โดยมีการสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ยากไร้ผ่านการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็น เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องใช้ที่ได้รับจากสำนักงานเขตและผู้มีจิตศรัทธา กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนถึง ทาน (การให้) เป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกัน การบริหารงานของวัดยังเน้นความสัมพันธ์ที่ดีผ่าน ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ) โดยพระภิกษุและฆราวาสมีการสื่อสารที่ดีและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกัน กลุ่มแม่บ้านจิตอาสาภายในวัดยังมีบทบาทในการสร้างงานและรายได้ให้กับผู้ที่ช่วยเหลือวัดมาโดยตลอด ซึ่งเป็นตัวอย่างของอัตถจริยา (การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน วัดมีการบริหารจัดการทรัพยากรแบบรวมศูนย์ผ่านกองกลางที่เปิดเผยและโปร่งใส ไม่มีการถือครองปัจจัยเป็นของส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับหลักสมานัตตตา (การวางตนให้เสมอกัน) อันเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดความเป็นธรรมและความไว้วางใจระหว่างพระสงฆ์และญาติโยม

สาราณียธรรม 6 สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยการร่วมแรงร่วมใจของญาติโยมที่เข้ามาช่วยเหลือวัด เช่น การทำความสะอาดวัด ก่อสร้าง และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึง เมตตากายกรรม (การแสดงความเมตตาทางกาย)

ในขณะที่พระภิกษุและฆราวาสมีการสนทนาอย่างให้เกียรติ และให้โอวาทที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กันและกัน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติ เมตตาวจีกรรม (การแสดงความเมตตาทางวาจา) นอกจากนี้ การร่วมกันสวดมนต์และปฏิบัติธรรมยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเมตตาต่อกันจากภายในจิตใจ หรือที่เรียกว่า เมตตามโนกรรม (การแสดงความเมตตาทางใจ) วัดยังให้ความสำคัญกับ สาธารณโภคี (การแบ่งปันทรัพย์สินร่วมกัน) โดยมีการบริหารจัดการปัจจัยแบบโปร่งใส และมีระบบตรวจสอบที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ส่วนในแง่ของการปฏิบัติธรรม วัดส่งเสริมให้ทุกคนดำรงตนอยู่ในศีลธรรมผ่าน สีลสามัญญตา (การมีศีลเสมอกัน) และสร้างความเข้าใจร่วมกันผ่าน ทิฏฐิสามัญญตา (การมีความเห็นตรงกัน) ซึ่งช่วยให้วัดเป็นศูนย์กลางของการเผยแผ่หลักธรรมและ สร้างความสามัคคีภายในชุมชน

วัดระฆังพรหมรังสีได้นำหลัก ภาวนา 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของทั้งพระภิกษุและฆราวาส กายภาวนา (การฝึกฝนทางกาย) ผ่านกิจกรรมจิตอาสาที่เน้นการลงมือทำ เช่น การดูแลวัดและช่วยเหลือผู้ยากไร้ ศีลภาวนา (การฝึกฝนศีล) สะท้อนผ่านการรักษาศีลของพระภิกษุและการส่งเสริมให้ฆราวาสดำรงตนตามหลักธรรม วัดยังมีการสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม และเจริญสมาธิร่วมกันเป็นประจำ ซึ่งเป็นการพัฒนา จิตตภาวนา (การฝึกฝนจิตใจ) เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอารมณ์และจิตวิญญาณ สุดท้าย วัดยังเป็นแหล่งศึกษาพระพุทธศาสนา โดยมีการเรียนการสอนนักธรรมและบาลี ตลอดจนให้โอวาทที่ช่วยให้เกิด ปัญญาภาวนา (การฝึกฝนปัญญา) ซึ่งช่วยให้ญาติโยมมีแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม พบว่า ทฤษฎีภาวะทันสมัย ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ตลอดจนแนวคิดของ ดร. เอน สมิงเงอร์ ซึ่งมีจุดเน้นที่เชื่อมโยงกันและสามารถประยุกต์ใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาสังคมที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีภาวะทันสมัยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความก้าวหน้า เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณูปโภค การละเลยบริบททางสังคมและวัฒนธรรม อาจก่อให้เกิด ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งตรงกับ บงกชมาศ เอกเอี่ยม (2564) ได้ทำบทความวิชาการเรื่อง “แนวคิดหลังการพัฒนา : เส้นทางการพัฒนาในยุคหลังการพัฒนา” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาของทฤษฎีภาวะทันสมัยที่มุ่งไปสู่ความทันสมัยแบบประเทศตะวันตก ทั้งนี้ การพัฒนาตามแบบตะวันตกเป็นเพียงวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจและผู้เชี่ยวชาญภายใต้มหาอำนาจทางตะวันตก ผลของการกำหนดนิยามและแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ทำให้โลกแบ่งออกเป็นคู่ตรงข้ามสองส่วน คือ ฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ พัฒนากับด้อยพัฒนา เมืองกับชนบท ในทำนองเดียวกัน ฝ่ายที่พัฒนาน้อยกว่าต้องมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยและเป็นการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลตามอย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ผลของการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวทำให้ละเลยบริบทสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณีดั้งเดิม และสภาพแวดล้อมทางนิเวศน์ถูกทำลาย ส่งผลต่อการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนในประเทศโลกที่สาม ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการรักษาสมดุลของระบบเศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงสถาบันครอบครัว เพื่อให้สังคมดำรงอยู่และพัฒนาอย่างมั่นคง ดังที่เห็นได้จาก นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2563) ได้ทำบทความวิจัยเรื่อง “สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเป็นสถาบันและการกระทำภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม” ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาแนวคิดและสาระสำคัญของ ทัลคอตต์ พาร์สัน ชี้ให้เห็นว่า ระบบสังคมมีหน้าที่ 4 ประการประกอบด้วย การปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย บูรณาการและการรักษาแบบแผน และจากหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการ ทัลคอตต์ พาร์

สัน เสนอว่า “สังคมต้องมีระบบปฏิบัติการสี่ระบบเกี่ยวข้องกัน” ได้แก่ ระบบร่างกายและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ระบบบุคลิกภาพ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ทฤษฎีการพัฒนาสังคมของ ดร. เอน สมิงเงอร์ เน้นว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก ส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีและการปฏิรูปสถาบันให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสังคม ทั้งนี้ กระบวนการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคการเมืองและการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความทันสมัย สอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development Potential Diffusion Theory) จะเกิดขึ้นได้โดยมีปัจจัย 6 ประการ ดังนี้ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซ ทองคำ เพชร เป็นต้น จะทำให้เกิดเป็นทรัพย์สินเงินทอง สามารถจะนำไปใช้จ่ายยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นได้ ซึ่งหากมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าจำนวนมากก็จะยิ่งทำให้ระดับการพัฒนาสูงขึ้น 2) ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กลุ่มคนในวัยแรงงาน หากมีคนในวัยแรงงานมากเท่าใดก็จะยิ่งทำให้ระดับการพัฒนาสูงมากขึ้น คือ คนในวัยแรงงานมีกำลังแรงงานที่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตได้ เช่น เพิ่มการศึกษา ทำให้สุขภาพอนามัยแข็งแรง จิตใจมั่นคงเข้มแข็ง ทำให้เกิดการพัฒนาได้ 3) องค์การสังคม หมายถึง กลุ่มคนประเภทต่าง ๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ คณะกรรมการ ซึ่งจะทำให้เกิดพลังในการทำงานได้ใหญ่ขึ้นและมากขึ้น เพราะได้ร่วมคิดพิจารณา มีความรอบคอบ ไม่บกพร่องหรือบกพร่องน้อย ทำให้เกิดการพัฒนาได้ 4) ภาวะผู้นำ หมายถึง จำนวนคนที่เป็นผู้นำ เช่น ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการศึกษา ผู้นำทางเศรษฐกิจ ผู้นำกลุ่มชาวไร่ชาวนา เป็นต้น ซึ่งหากได้ผู้นำที่มีคุณภาพหรือมีบารมีก็จะทำให้คนมารวมตัวกันทำงานได้เป็นจำนวนมาก สามารถทำงานใหญ่หรืองานปริมาณมากได้ รวมทั้งทำงานอย่างทุ่มเท จึงเกิดผลดีต่อการพัฒนา 5) การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การติดต่อระหว่างชุมชน ระหว่างเมืองหรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาจะได้รับประโยชน์เพราะทำให้เกิดการถ่ายทอด เรียนรู้ รับเอาความรู้ ความชำนาญ สินค้า เทคโนโลยี จากสังคมที่เจริญมาใช้หรือผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ 6) การฝึกอบรม หมายถึง การได้รับการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การฝึกอาชีพ การสาธารณสุข การตลาด การช่าง เพราะทำให้ความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาสูงขึ้น

2. หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 และภาวนา 4 ซึ่งช่วยเสริมสร้างสังคมที่มั่นคงและเอื้อเฟื้อกัน สังคหวัตถุ 4 มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านการให้ วาจาสุภาพ ความประพฤติที่เป็นประโยชน์ และความเสมอต้นเสมอปลาย ส่งผลให้สังคมลดความเหลื่อมล้ำและเกื้อกูลกันมากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2559) ที่กล่าวว่า การสงเคราะห์ด้วยทาน เป็นการสงเคราะห์ด้วยวัตถุ เช่น ให้สิ่งของที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต ให้เครื่องมือประกอบอาชีพ เป็นต้น การสงเคราะห์ด้วยปิยวาจา เป็นการสงเคราะห์ด้วยการแนะนำ ชี้ช่องทางที่เป็นประโยชน์ เช่น แนะนำการประกอบอาชีพ ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ เป็นต้น การสงเคราะห์ด้วยอัตถจริยาเป็นการลงมือช่วยทำภารกิจของกันและกันด้วยแรงกาย แรงทรัพย์ หรือกำลังความคิด ส่วนการสงเคราะห์ด้วยสมานัตตตา เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลที่ให้การสงเคราะห์อย่างเสมอต้นเสมอปลาย โดยเท่าเทียมกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ ให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงจังสม่ำเสมอจนกว่าจะสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ไม่ประพฤติตัวแบบต่อหน้าอย่าง ลับหลังอีกอย่าง ปฏิบัติต่อกันอย่างตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบ สาราณียธรรม 6 เน้นความปรองดองด้วยเมตตาทางกาย วาจา ใจ การแบ่งปันอย่างเป็นธรรม การรักษาศีลร่วมกัน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

ส่งเสริมความสามัคคี ลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2556) ที่กล่าวว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลายในขณะที่ประทับอยู่ ณ โฆษิตาราม กรุงโกสัมพี ฉะนั้นจึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า โกสัมพิยสูตร ซึ่งก็คือสาราณียธรรมสูตร ใจความพระสูตรนั้นกล่าวว่า ภิกษุทั้งหลายจะอยู่ร่วมกัน ควบคุมกันอย่างดี ไม่วิวาทกัน มีสามัคคีพร้อมเพรียงกัน และมีเอกภาพ คือมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมเกิดจากการมีความรักและความเคารพกันและกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็โดยการปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม 6 ประการ ได้แก่ 1) ตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา 2) ตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา 3) ตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา 4) แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม 5) มีศีล คือ ความประพฤติเสมอกัน 6) มีทิฏฐิ คือ มีความเห็นที่นำออกจากทุกข์สม่ำเสมอกัน หลักภาวนา 4 มุ่งพัฒนาด้านพฤติกรรม ศีล สมาธิ และปัญญา ส่งเสริมให้บุคคลใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างศีลธรรม และพัฒนาการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา สังคมจึงมีความมั่นคงทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา การบูรณาการหลักธรรมเหล่านี้เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ความสามัคคี และความยั่งยืน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเป็นรากฐานของการพัฒนาที่มั่นคงในระยะยาว เช่นเดียวกับ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2566) ที่อธิบายว่า 1) กายภาวนา คือ การพัฒนากาย โดยเฉพาะทวาร 5 หรืออินทรีย์ 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ซึ่งเป็นช่องทางติดต่อกับโลกภายนอก หากอธิบายในบริบทปัจจุบัน ก็คือ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อไม่ให้เกิดโทษ 2) ศีลภาวนา คือ การพัฒนาศีล หมายถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ทางกาย วาจา กับเพื่อนมนุษย์ให้ดีงาม ซึ่งต่างจากกายภาวนาที่เน้นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ขณะที่ศีลภาวนาเน้นความสัมพันธ์ทางสังคม 3) จิตตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจ ให้มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ และมีสุขภาพจิตที่ดี 4) ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญาให้สามารถเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันโลกและชีวิต และทำใจให้เป็นอิสระจนถึงขั้นสูงสุด

3. วัดระฆังพรหมรังสีประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาชุมชน โดยช่วยเหลือผู้ยากไร้ผ่านการแจกจ่ายข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องใช้จากผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งสะท้อนการให้เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกัน วัดยังส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีด้วยการใช้วาจาสุภาพระหว่างพระภิกษุและฆราวาส รวมถึงการช่วยเหลือกันผ่านกลุ่มแม่บ้านจิตอาสา วัดมีการบริหารทรัพยากรอย่างโปร่งใส โดยไม่ถือครองทรัพย์สินส่วนตัว ส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างพระสงฆ์และญาติโยม สอดคล้องกับ พระมหาวิสันต์ วงษ์สาลี (2567) ได้ทำบทความวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดคลองใหม่ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดคลองใหม่ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยคณะสงฆ์วัดคลองใหม่ ได้ดำเนินงานในด้านสาธารณสงเคราะห์ที่มีต่อวัด การพัฒนาชุมชน โรงเรียน และสังคม โดยการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมมาดำเนินการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม โดยการให้การสงเคราะห์ในการช่วยเหลือผู้อื่น และผู้ขาดแคลน หรือผู้เดือดร้อน โดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่การพัฒนาจิตใจ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาวัด การพัฒนาชุมชน สังคมและโรงเรียนอันจะนำความสุขมาสู่ประชาชน สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า สาราณียธรรม 6 มีการประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันภายในวัด โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนการแสดงความเมตตาทางกาย การพูดคุยและปราศัยด้วยธรรมะ และการร่วมสวดมนต์และปฏิบัติธรรมสร้างความเมตตาภายในจิตใจ วัดยังส่งเสริมการแบ่งปันทรัพย์สินร่วมกันผ่านการบริหารจัดการโปร่งใส ประชาชนเคารพในกฎระเบียบของวัด และการมีความเห็นที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ พระมหาปฏิภาณ อิทฺธิปญฺโญ และคณะ. (2568) ได้ทำบทความวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารกิจการ

คณะสงฆ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของคณะสงฆ์ตำบลหมากแข้ง เขต 2 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของคณะสงฆ์ตำบลหมากแข้ง เขต 2 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่าด้านการปกครองใช้เมตตากายกรรมและสีลสามัญญตาเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ด้านศาสนศึกษามุ่งเน้นทิฐิสามัญญตาและเมตตามโนกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้เมตตาวจีกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ด้านสาธารณสงเคราะห์และการพัฒนาชุมชนใช้สาธารณโภคีและเมตตากายกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยรวม การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาปรับใช้ช่วยให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและพระพุทธศาสนา วัดระฆังพรหมรังสีมีการประยุกต์ใช้หลักภาวนา 4 เพื่อเสริมคุณภาพชีวิต โดยมีการรักษาศีล กิจกรรมจิตอาสา และการปฏิบัติธรรมที่ช่วยพัฒนาจิตใจและเสริมสร้างสติปัญญาผ่านการศึกษาพระพุทธศาสนา เช่น การเรียนการสอนนักธรรมและบาลี ช่วยให้ญาติโยมดำเนินชีวิตตามหลักพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและนำไปสู่การพัฒนามนุษย์อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูนันทพลาภิรม (นวพล เพชรชู) และคณะ (2567) ได้ทำบทความวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักภาวนา 4” ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักภาวนา 4 ในพระพุทธศาสนา เป็นกรอบและกระบวนการส่งเสริมให้ผู้ที่พัฒนามีความรู้ ความสามารถ และทักษะการดำเนินชีวิตของตนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ทำให้ถึงประโยชน์ทั้ง 3 คือ (1) ประโยชน์ปัจจุบัน เป็นขั้นแรกที่มนุษย์จะเข้าถึง คือความมั่นคงของชีวิตในปัจจุบัน มีธรรมที่เนื่องกันได้แก่ อุฏฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา (2) ประโยชน์เบื้องหน้า เป็นจุดมุ่งหมายที่เป็นไปในภพหน้า มีธรรมที่เป็นเพื่อประโยชน์เบื้องหน้า ได้แก่ ศรัทธาสัมปทา ศีลสัมปทา จาคสัมปทา และปัญญาสัมปทา และ (3) ประโยชน์สูงสุด เป็นขั้นที่เป็นอิสระอยู่เหนือโลกอันหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

สรุป

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมของวัดระฆังพรหมรังสีพบว่า การพัฒนาสังคมสามารถทำได้โดยการบูรณาการทฤษฎีการพัฒนาสังคมและหลักพุทธธรรมเข้าด้วยกัน โดยวัดระฆังพรหมรังสีได้นำหลักพุทธธรรมต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 เช่น การให้ การพูดจาไพเราะ และการประพฤติตนเป็นประโยชน์มาสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และการประยุกต์ใช้สาราณียธรรม 6 ช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ เช่น การแบ่งปันทรัพยากรและการร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาวนา 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญาของประชาชน โดยการปฏิบัติธรรมและสวดมนต์ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างจิตใจที่มั่นคงและการมีความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม วัดระฆังพรหมรังสีจึงเป็นตัวอย่างสำคัญในการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน
3. การพัฒนาเครือข่ายภาคีทางสังคมที่เชื่อมโยงกับองค์กรพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาการประเมินผลกระทบของกิจกรรมทางพุทธศาสนาในชุมชน
2. ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในวัดระฆังพรหมรังสี
3. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างวัดและองค์กรภายนอกเพื่อการพัฒนาชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

1. S = Sustainable social development through development theory and Buddhist principles ทฤษฎีการพัฒนาสังคมชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การรักษาความสมดุลของกลไกทางสังคม และการพัฒนาคน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักพุทธธรรม เช่น สังคหวัตถุ 4 และสาราณียธรรม 6 ที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการแบ่งปันทรัพยากรอย่างเป็นธรรม โดยมีหลักพุทธธรรมมุ่งเน้นการพัฒนาทางจิตใจและสติปัญญาผ่านภาวนา 4 ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม ทำให้สังคมมีความสงบสุขและมั่นคง

2. I = Integrating social development at the community level วัดระฆังพรหมรังสีเป็นตัวอย่างที่สำคัญในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาชุมชน โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เช่น การให้ (ทาน) การพูดจาไพเราะ (ปิยวาจา) และการทำประโยชน์แก่ผู้อื่น (อัตถจริยา) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระสงฆ์และญาติโยม ซึ่งการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดที่โปร่งใสและยุติธรรม (สมานัตตตา) ยังช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเป็นธรรมในชุมชน โดยสะท้อนถึงการพัฒนาทางจิตใจและการใช้ทรัพยากรในลักษณะที่ส่งผลดีต่อทุกคนในสังคม

3. C = Creating sustainability in social development การบูรณาการทฤษฎีการพัฒนาและหลักพุทธธรรมทำให้การพัฒนาสังคมสามารถดำเนินไปในทิศทางที่ยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่เน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจหรือโครงสร้างทางกายภาพ แต่ยังคำนึงถึงการพัฒนาทางจิตใจและคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุข

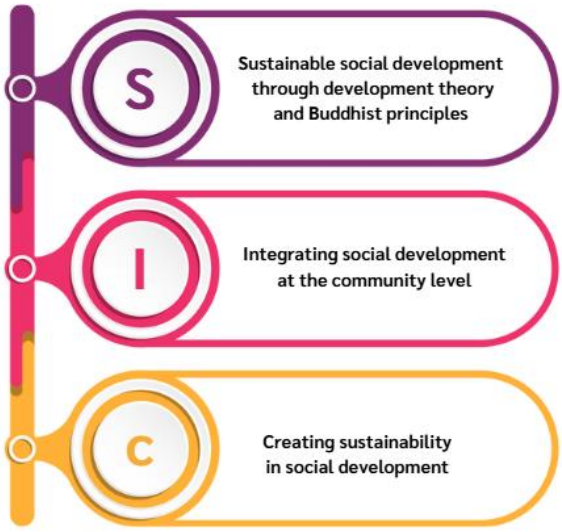

แผนภาพแสดง SIC MODEL

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิเทศ ตินณะกุล. (2551). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2563*). สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเป็นสถาบันและการกระทำภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม. วารสารสุทธิปริทัศน์.* (27) 84.

บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2564*). แนวคิดหลังการพัฒนา : เส้นทางการพัฒนาในยุคหลังการพัฒนา. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ 1*(40).

พระครูนันทพลาภิรม (นวพล เพชรชู) และคณะ. (2567). วิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักภาวนา 4. *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์ 1*(10).

พระมหาจีรวัฒน์ กนฺตวณฺโณ. (2563). *พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. มปท.

พระมหาปฏิภาณ อิทฺธิปณฺโญ และคณะ. (2568). ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของคณะสงฆ์ตำบลหมากแข้ง เขต 2 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม 1*(3).

พระมหาวิสันต์ วงษ์สาลี. (2567). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดคลองใหม่เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิจัย 5*(6).

พระมหาอุทัย ภูริเมธี. (2559). *ประวัติวัดระฆังพรหมรังสี*. มปท.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. *ธรรมาภิธาน เล่ม 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: สาละพิมพการ.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2566). *หลักแม่บทของการพัฒนาตน*. มปท.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2549). *สังคมวิทยาองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุนทรี พรหมเมศ. (2542). *ทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.9

Activities Management of Ethical Socialization in Young Buddhist at Buddhapadipa Dhamma Retreat Suphanburi Province

การจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีปจังหวัดสุพรรณบุรี

Yuphadee Yaemsuksawat[1]*, Sathaphon Phusuwan[2], Saowanee Wiyaboon[3]

ยุภดี แหยมสุขสวัสดิ์[1]*, สถาพร ภูสุวรรณ์[2], เสาวนีย์ วิยะบุญ[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Yuphadee Yaemsuksawat*
Public Administration Faculty of Political Science North Bangkok University, Thailand.
ยุภดี แหยมสุขสวัสดิ์*
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Email: bowwill1987@gmail.com

2. Sathaphon Phusuwan
Public Administration Faculty of Political Science North Bangkok University, Thailand.
สถาพร ภูสุวรรณ์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Email: Sathaphom.ph@northbkk.ac.th

3. Saowanee Wiyaboon
Chairman of Sirarom Disabled Person Service Center at Rayong Province, Thailand.
เสาวนีย์ วิยะบุญ
ประธานศูนย์บริการคนพิการ สิรารมย์ จังหวัดระยอง
Email: saowanee.w@hotmail.co.th

คำสำคัญ:
จริยธรรม; การขัดเกลา; ยุวพุทธิกะ
Keywords:
Ethical; Socialization; Buddhist

ABSTRACT

The purposes of this dissertation were: 1) To study the participation of homes, temples, and schools to design ethical socialization activities for the young Buddhist and 2) To study the management of ethical socialization activities for the young Buddhist at Buddhapadipa Dhamma Retreat Suphanburi province. Methodology: This research was qualitative research. The sampling of this research consisted of the monk 1 person, the leaders of activity 4 people, teachers 5 people and villagers 10 people; total 20 people. The research methods consisted of in-depth interview and data analyze by content analysis. Main Results: The results were found that: 1) Family Unit is the most important to socialization process. The young Buddhist can apply the principles gained from Buddhist activities in their daily lives. It teaches the basics such as the gratitude and the five precepts which the family's care can help socialization and provide advice. 2) Educational Unit incorporate Buddhist principles into teaching and learning. Including cooperation with family unit and religious unit in communicating the behavior of the young Buddhist for socialization

Article history:
Received: 09/01/2025
Revised: 05/02/2025
Accepted: 08/03/2025
Available online: 11/04/2025

How to Cite:
Sinma et al. (2025). Activities Management of Ethical Socialization in Young Buddhist at Buddhapadipa Dhamma Retreat Suphanburi Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 130-140.

through Buddhist activities 3) Religion Unit; Monks are the ones who transmit principle which are important anchors in daily life. It will focus on putting Buddhist principle into practice which starts with having basic gratitude to their parents and practice follow the 5 precepts regularly.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด และโรงเรียนในการออกแบบกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ และ 2) ศึกษาการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ 1 รูป ผู้นำจัดกิจกรรม 4 คน ครู 5 คน และชาวบ้าน 10 คน รวม 20 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย: พบว่า 1) ด้านสถาบันครอบครัว มีความสำคัญต่อกระบวนการขัดเกลามากที่สุด กลุ่มยุวพุทธิกะสามารถนำหลักธรรมคำสอนที่ได้จากกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นคำสอนในเรื่องพื้นฐาน ได้แก่ ความกตัญญู และศีล 5 ซึ่งการเอาใจใส่ของครอบครัวก็สามารถช่วยขัดเกลาและให้คำแนะนำได้ 2) ด้านสถาบันการศึกษา ได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสอดแทรกในการเรียนการสอน รวมถึงการให้ความร่วมมือกับสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนาในการสื่อสารถึงพฤติกรรมของกลุ่มยุวพุทธิกะ เพื่อขัดเกลาผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา 3) ด้านสถาบันศาสนา พระภิกษุเป็นผู้ถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยจะมุ่งเน้นการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ซึ่งเริ่มจากการมีความกตัญญูต่อบุพการีเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติตามหลักศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ

บทนำ

การขับเคลื่อนของประเทศไทย นอกจากจะใช้องค์ความรู้และความสามารถของแต่ละบุคคลแล้ว การมีจริยธรรมในตัวบุคคลนั้นก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน หากปราศจากจริยธรรมก็จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยของประเทศ ซึ่งหน้าที่ในการพัฒนาทางด้านจริยธรรมมิใช่เป็นของสถาบันใดสถาบันหนึ่งทางสังคม แต่ทุกสถาบันทางสังคมต้องมีความร่วมมือที่จะสร้างจริยธรรมที่ดีให้เกิดขึ้นกับบุคคลไปในทิศทางเดียวกัน Unprasith (2012) อธิบายไว้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันลำดับแรกและใกล้ชิดกับบุคคลตั้งแต่กำเนิด เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและปลูกฝังทางความคิดและพฤติกรรมให้กับบุคคลก่อนที่จะเข้าสู่สังคมอื่น ๆ ในส่วนของสถาบันศาสนา เป็นสถาบันหลักในการหล่อหลอมความรู้สึกผิดชอบชั่วดีผ่านการใช้หลักธรรมในการสร้างให้บุคคลมีพฤติกรรมทางกาย วาจา และจิตใจที่ดีงาม อีกทั้งยังเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมอีกด้วย และในส่วนของสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่กับการเรียนรู้ของบุคคลในระยะเวลาที่ยาวนาน โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ ความทันสมัยของเทคโนโลยีทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ในหลากหลายรูปแบบและสามารถเรียนรู้ได้ไม่มีวันสิ้นสุด นอกจากจะถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ

แล้ว ยังต้องสอดแทรกจริยธรรมบูรณาการกับเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้บุคคลนั้นเป็นทั้งคนเก่งและคนดี สามารถพัฒนาส่วนรวมบนพื้นฐานของความถูกต้องและเหมาะสมทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

National Education Act B.E. 2542 (1999) มาตรา 4 บัญญัติว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของบ้าน วัด และโรงเรียน มีส่วนสำคัญในการสร้างจริยธรรมที่ดีให้กับบุคคล ซึ่งการปลูกฝังจริยธรรมนี้ หากจะให้อยู่ในมโนสำนึกของบุคคลจนแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีได้นั้น จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการสร้างให้เกิดความสมบูรณ์แบบมากที่สุด จึงต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กและปลูกฝังอย่างต่อเนื่องมาในทุกช่วงวัย

Chantasopano (2020) อธิบายว่า ในการปลูกฝังเรื่องของจริยธรรมอาจเป็นไปได้ยากในสังคมที่เต็มไปด้วยความเจริญทางวัตถุ หากมีหลักพุทธธรรมเข้ามาบูรณาการก็จะช่วยให้การขัดเกลาทางจริยธรรมเป็นไปในทางเจริญได้มากขึ้น อันประกอบไปด้วย คุณวุฒิ คุณภาพ และคุณธรรม นั่นคือ บุคคลจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และความดีประจำใจประกอบกัน จึงดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การทำกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับพุทธศาสนิกชน การปลูกฝังตั้งแต่เริ่มต้นจะช่วยให้พุทธศาสนิกชนได้ซึมซับหลักธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไปและนำไปประพฤติปฏิบัติผ่านการแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจที่งดงาม ทำให้สังคมดำเนินไปได้อย่างสงบสุข

TruePlookpanya (2021) ได้นำเสนอว่า เยาวชนที่จะเติบโตเป็นอนาคตของประเทศไทย ต้องมีความเข้าใจและนำคำสอนของพุทธศาสนาไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยจัดให้มีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมุ่งฝึกฝน กาย วาจา และใจของนักเรียน เน้นการปฏิบัติทั้งในรูปแบบให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งในการจัดกิจกรรมเหล่านี้ พระภิกษุจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมร่วมกับคณะครูในโรงเรียน

การบรรลุผลทางกระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรม จึงต้องเริ่มต้นจากการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ช่วยกันออกแบบและสร้างกิจกรรมที่ช่วยขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ซึ่งจะเป็นบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี มีการดำเนินชีวิตการทำงานและชีวิตประจำวันที่แสดงออกผ่านทางกาย วาจา และจิตใจ ไปในทางที่ดี เป็นไปตามครรลองของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ National Education Act B.E. 2542 (1999) มาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา การจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด และโรงเรียนในการออกแบบกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมและศึกษาการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิ

กะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในองค์การที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมขัดเกลาจริยธรรมในกลุ่มเยาวชน ผู้เป็นกำลังสำคัญให้เติบโตบนพื้นฐานความควบคู่ของการเป็นคนดีและเป็นคนเก่งสืบไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น การมีมารยาททางสังคม การใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นไปในทางที่พึงปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาและทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม จุดมุ่งหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม มีดังนี้

1) การปลูกฝังด้านระเบียบวินัยพื้นฐาน ถือเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เพราะระเบียบวินัยเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมได้กำหนดไว้โดยที่คนในสังคมทุกคนต้องปฏิบัติตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่าง

2) การปลูกฝังปณิธาน เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนมีความพยายามและมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ซึ่งเป้าหมายเหล่านั้นเป็นสิ่งที่สังคมยกย่อง และเกิดการถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมผ่านมายังตัวบุคคล เช่น ค่านิยมในการยกย่องและให้เกียรติผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงหรือการยกย่องในบางอาชีพ

3) การปลูกฝังบทบาททางสังคมและทัศนคติ โดยการสอนให้สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้บทบาทของตัวเองและอย่างค่อยเป็นค่อยไป รู้จักการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การวางตัว การรู้กาลเทศะเมื่อพบผู้ใหญ่ เป็นต้น

4) การปลูกฝังทักษะความชำนาญ เป็นการเตรียมพร้อมทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ทักษะทางด้านภาษา ทักษะการทำอาหาร ทักษะการป้องกันตัว เป็นต้น ซึ่งในอดีตจะเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่ในปัจจุบันจะมีสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนสอนอย่างเป็นทางการ

เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมประกอบไปด้วยความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ฯลฯ จึงต้องมีตัวแทนทางสังคมในการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้สมาชิกที่อยู่ในสังคมได้มีพฤติกรรมที่เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยตัวแทนทางสังคมประกอบไปด้วย 6 กลุ่ม ดังนี้

1) ครอบครัว ถือเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดและใช้เวลาอยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน โดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นผู้อบรมสั่งสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวซึ่งอยู่ในวัยเยาว์มรพฤติกรรมที่เหมาะสม ครอบครัวจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะขัดเกลาทั้งบุคลิกภาพ อารมณ์ และจิตใจเด็กก่อนที่จะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

2) กลุ่มเพื่อน เมื่อเด็กเริ่มโตขึ้นก็จะพบกลุ่มเพื่อน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีนิสัยความชอบ ความสนใจในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้ก็อาจจะพบได้ตามละแวกบ้าน โรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนิทสนมรองจากครอบครัว ซึ่งการคบเพื่อนก็อาจหล่อหลอมให้นำไปสู่แนวโน้มที่เกิดพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะควบคุมไม่ให้นำพาไปสู่ความเสื่อมของพฤติกรรม

3) สถาบันการศึกษา เป็นสถานที่ที่ให้โอกาสทางการศึกษา การสอนให้เด็กได้รู้จักการปรับตัวสร้างสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ การอบรมสั่งสอนในเรื่องของความรู้และทักษะวิชาชีพ ตลอดจนอบรมเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีและการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางด้านความรู้และอารมณ์ อันเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและอนาคต

4) กลุ่มอาชีพและกลุ่มผลประโยชน์ ในวัยที่เติบโตจนพ้นสถาบันการศึกษามาสู่ในระดับที่ต้องหาเลี้ยงชีพ ทำให้เราได้เห็นถึงความหลากหลายของอาชีพที่มีในสังคม แต่ละอาชีพจะมีบุคลิก ทัศนคติ วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม และระเบียบกฎเกณฑ์ในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป หากบุคคลนั้นได้เป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพนั้นเป็นเวลานานก็อาจเกิดความผูกพันและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเองไว้ด้วย

5) สื่อมวลชน ในสังคมออนไลน์ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารส่งได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ซึ่งผู้คนในปัจจุบันสามารถติดตามข่าวสารได้ตามสื่อออนไลน์ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งข้อมูลข่าวสารเหล่านี้สามารถขัดเกลาผู้รับสารได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งยังสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จึงขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้รับข้อมูลข่าวสารว่าจะสามารถวิเคราะห์หรือแยกแยะได้มากน้อยเพียงใด

6) สถาบันศาสนา แม้ว่าในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม สังคมก็ยังจำเป็นต้องมีศาสนา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอน จริยธรรม ศีลธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและขัดเกลาพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Noosawat et al (2023) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การขัดเกลาทางสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับพฤติกรรม ความคิด ความรู้ ความเชื่อของบุคคลให้มีความเหมาะสม 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรม 2) ด้านสมาธิหรือจิตใจ และ 3) ด้านปัญญา ซึ่งการขัดเกลาทางสังคมทั้งสามด้านนี้มุ่งหวังให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กลุ่มสังคมวางเอาไว้ โดยหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมสำคัญในการขัดเกลาทางสังคม โดยมีศีลเป็นตัวควบคุม สมาธิเป็นตัวกำกับ และปัญญาเป็นตัวสนับสนุน ซึ่งการบูรณาการหลักธรรมในการขัดเกลาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาเข้ากับหลัก ศีล สมาธิและ ปัญญา ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีระเบียบวินัย มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนหยั่งรู้ในเหตุและผลที่จะพิจารณาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้น

Mahaphot and Boontosang (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สถาบันการศึกษากับการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อเยาวชนเพื่อความเป็นประชาธิปไตย พบว่า ควรนำเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค มาบรรจุในรายวิชาพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งนอกจากครูจะเป็นผู้สอนแล้ว ยังต้องออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนนั้นได้รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพกติกาของสังคม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม แก้ปัญหาด้วยหลักเหตุและผล เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

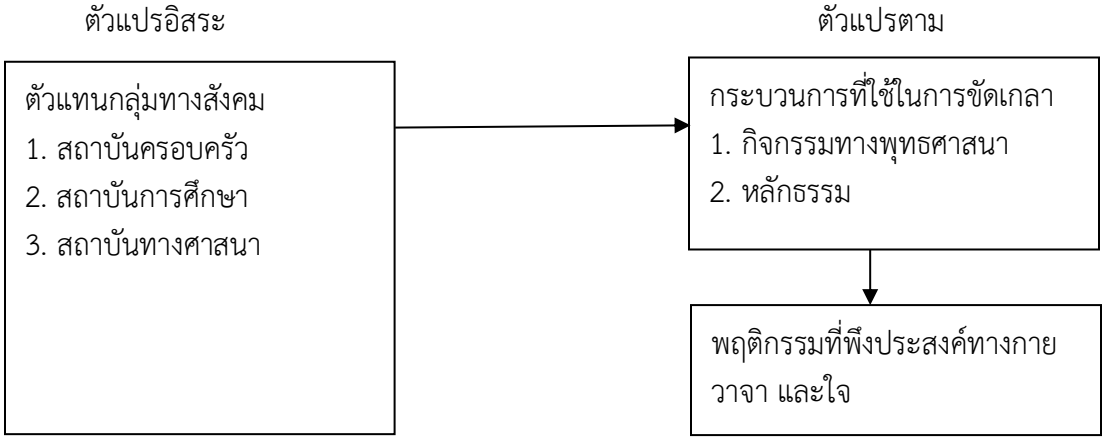

Figure 1 Conceptual Framework

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด และโรงเรียนในการออกแบบกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะและศึกษาการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด และโรงเรียนในการออกแบบกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมและศึกษาการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัย ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย พระสงฆ์ 1 รูป ผู้นำจัดกิจกรรม 4 คน ครู 5 คน และชาวบ้าน 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 รูปคน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – ตุลาคม 2567 พื้นที่วิจัยได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป ตำบลอบทม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ในประเด็นการออกแบบและการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการเก็บข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพพื้นที่ทางสังคม จากนั้นจะเข้าไปพูดคุยทำความรู้จักสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจากการได้เข้าไปศึกษาในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้มีความคุ้นเคยกับบุคคลผู้สวนเกี่ยวข้องกับการจัดการ

กิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี ในระดับหนึ่ง และทุกคนได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตปรากฏการณ์และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย การเก็บข้อมูล ในขั้นนี้ถ้าหากข้อมูลที่ได้มายังไม่เพียงพอ หรือยังไม่สามารถตอบคำถามได้ครอบคลุม ผู้วิจัยจะศึกษาเพิ่มเติมจนเพียงพอต่อความต้องการ และผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกและตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ที่ได้รับการยอมรับถึงความน่าเชื่อถือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามประเด็นที่ศึกษา และทำความเข้าใจกับความหลากหลาย ตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา จากนั้น วิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ โดยผู้วิจัยได้จัดกระทำกับข้อมูลพร้อมๆ กันไป ตลอดระยะการดำเนินการวิจัย คือ ในแต่ละครั้งหลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกอย่างละเอียดจากข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่าง ๆ ได้ ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำมาจัดระบบข้อมูล แยกเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีป จังหวัดสุพรรณบุรี และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรม โดยศึกษาความเชื่อมโยงของกระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา และด้านสถาบันศาสนา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านสถาบันครอบครัว

กระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรมจากสถาบันครอบครัวพบว่า สถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อกระบวนการขัดเกลามากที่สุด ลักษณะของการขัดเกลาทางจริยธรรมคือ พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ให้กับลูก กลุ่มยุวพุทธิกะสามารถนำหลักธรรมคำสอนที่ได้จากกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นคำสอนในเรื่องพื้นฐาน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ได้แก่ ความกตัญญู และศีล 5 ซึ่งการเอาใจใส่ของครอบครัวก็สามารถช่วยขัดเกลาและให้คำแนะนำได้ ทำให้เกิดการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงามตั้งแต่อายุยังน้อยและเกิดการส่งเสริมความประพฤติที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ อีกทั้งครอบครัวยังมีส่วนสำคัญมากในการพากลุ่มยุวพุทธิกะมาเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดได้จัดขึ้น ซึ่งก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการใช้ขัดเกลาทางจริยธรรมได้อีกด้วย

ด้านสถาบันการศึกษา

กระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรมจากสถาบันการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสอดแทรกในการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นแบบอย่างที่ดีของกลุ่มยุวพุทธิกะ ในส่วนของการเรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ต้องเรียนรู้อย่างมีสติ รวมถึงการให้ความร่วมมือกับสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนาในการสื่อสารถึงพฤติกรรมของกลุ่มยุวพุทธิกะ เพื่อขัดเกลาผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนร่วมกัน โดยคาดหวังผลลัพธ์ให้กลุ่มยุวพุทธิกะมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้หน้าที่ มีวินัย เคารพในกติกาของสังคม ให้เกียรติผู้อื่น ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เป็นอนาคตหรือกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบต่อไป

ด้านสถาบันศาสนา

กระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรมจากสถาบันศาสนาพบว่า พระภิกษุมีส่วนในกระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรมโดยตรง เนื่องจากเป็นผู้ถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยจะมุ่งเน้นการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างมีสติ ไม่งมงาย รู้หน้าที่ของตนเอง มีวินัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รวมถึงละความโลภทางวัตถุแล้วหันมาสร้างความเจริญทางจิตใจ ซึ่งเริ่มจากการมีความกตัญญูต่อบุพการีเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติตามหลักศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ โดยสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาสามารถช่วยสนับสนุนสถาบันทางศาสนาโดยการเป็นตัวอย่างที่ดีและนำกลุ่มยุวพุทธิกะเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นอกจากจะเป็นการขัดเกลาทางจริยธรรมแล้ว ยังเป็นการช่วยสืบทอดประเพณีทางศาสนาที่ถือปฏิบัติมาอย่างยาวนานให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา เพื่อให้เกิดการขัดเกลาทางจริยธรรมอย่างสมบูรณ์แบบผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการเริ่มต้นจากสิ่งที่ปฏิบัติได้ง่าย อันประกอบไปด้วย ศีล 5 และความกตัญญู โดยช่วยกันปลูกฝังตั้งแต่อายุยังน้อย เจริญด้วยศีลธรรมทางกาย วาจา และจิตใจ เพื่อจะได้เติบโตไปเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี

อภิปรายผล

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีปจังหวัดสุพรรณบุรี พิจารณาได้ดังนี้

พบว่าเงื่อนไขสำคัญในการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะ คือ ความร่วมมือทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมมีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยเริ่มจากความร่วมมือของสถาบันหลักทางสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา อีกทั้งการสนับสนุนของคนในชมชนทั้งกำลังแรงกายและกำลังทรัพย์ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

สถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อกระบวนการขัดเกลามากที่สุด โดยพ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ให้กับลูก ซึ่งการเอาใจใส่ของครอบครัวก็สามารถช่วยขัดเกลาและให้คำแนะนำได้ ทำให้เกิดการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงามตั้งแต่อายุยังน้อยและเกิดการส่งเสริมความประพฤติที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ Tancharoen and Maphud (2009) สรุปตรงกันว่า สถาบันครอบครัวมีความสำคัญในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมากที่สุด โดยลักษณะการขัดเกลาทางสังคม เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่และเยาวชน มีความรักและเอาใจใส่ เป็นที่ปรึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่าง ๆ

สถาบันการศึกษาได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสอดแทรกในการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นแบบอย่างที่ดีของกลุ่มยุวพุทธิกะ โดยคาดหวังผลลัพธ์ให้กลุ่มยุวพุทธิกะมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้หน้าที่ มีวินัย เคารพในกติกาของสังคม ให้เกียรติผู้อื่น ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เป็นอนาคตหรือกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahaphot and Boontosang (2017) ในเรื่องของการสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค มาบรรจุในรายวิชาพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งนอกจากครูจะเป็นผู้สอนแล้ว ยังต้องออกแบบกิจกรรมให้กลุ่มยุวพุทธิกะ ซึ่งเป็นผู้เรียนนั้น ให้ได้รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพกติกาของสังคม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม แก้ปัญหาด้วยหลักเหตุและผล เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข

สถาบันศาสนามีส่วนในกระบวนการขัดเกลาทางจริยธรรมโดยตรง เนื่องจากเป็นผู้ถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยจะมุ่งเน้นการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างมีสติ รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งเริ่มจากการ มีความกตัญญูต่อบุพการีเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติตามหลักศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rattivat (2011) ในเรื่องของการนำหลักคุณธรรมตามแนววิถีพุทธมาใช้ในการขัดเกลาจิตใจวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ให้มีคุณธรรมด้านความอ่อนน้อมถ่อมตนและการมีสัมมาคารวะ ความกตัญญูกตเวที การประหยัดและอดออม ความมีเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการให้อภัย อันเป็นพื้นฐานที่ดีในการออกไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนในสังคมภายนอกต่อไป

สรุป

Figure 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ประกอบด้วย 1) สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อกระบวนการขัดเกลามากที่สุด โดยมีพ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ให้กับลูก กลุ่มยุวพุทธิกะสามารถนำหลักธรรมคำสอนที่ได้จากกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ได้แก่ ความกตัญญู และศีล 5 ทำให้เกิดการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงามตั้งแต่อายุยังน้อยและเกิดการส่งเสริมความประพฤติที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ 2) สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสอดแทรกในการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นแบบอย่างที่ดี ในส่วนของการเรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ต้องเรียนรู้อย่างมีสติ รวมถึงการให้ความร่วมมือกับสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนาในการสื่อสารถึงพฤติกรรมเพื่อขัดเกลาผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้กลุ่มยุวพุทธิกะยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เป็นอนาคตหรือกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบต่อไป และ 3)สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่ขัดเกลาพฤติกรรมโดยพระภิกษุมีส่วนสำคัญโดยตรง โดยจะมุ่งเน้นการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างมีสติ รวมถึงละความโลภทางวัตถุแล้วหันมาสร้างความเจริญทางจิตใจ ซึ่งเริ่มจากการ มีความกตัญญูต่อบุพการีเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติตามหลักศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ โดยสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาสามารถช่วยสนับสนุนสถาบันทางศาสนาโดยการเป็นตัวอย่างที่ดีและนำกลุ่มยุวพุทธิกะเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สถาบันทั้ง 3 สถาบันจะต้องทำการร่วมมือกันเพื่อสร้างเครือข่ายการเชื่อมโยงในการพัฒนากลุ่มยุวพุทธิกะอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

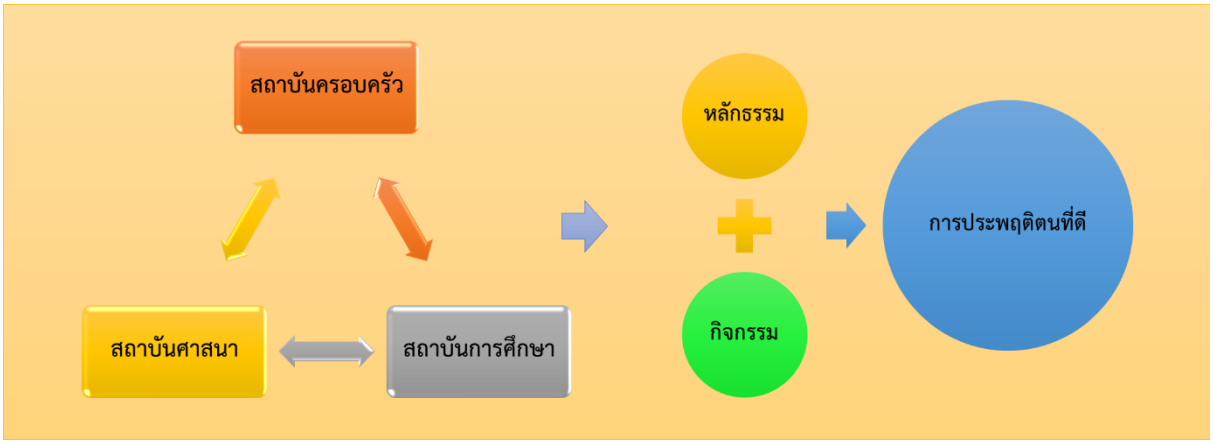

Figure 2 The synthesized knowledge from the research

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการกิจกรรมขัดเกลาทางจริยธรรมในกลุ่มยุวพุทธิกะ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธประทีปจังหวัดสุพรรณบุรี จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเกิดจากการบ่มเพาะตั้งแต่เริ่มต้น ผ่านการให้ความร่วมมือของ 3 สถาบันหลัก ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนเกื้อกันอย่างยั่งยืน โดยการขัดเกลาผ่านกิจกรรม การอบรมสั่งสอน การให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางกาย วาจา และจิตใจที่ดีงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ความกตัญญูกตเวที การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

1) การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะโดยการแก้ไขปัญหาตามหลักอริยสัจ 4

2) เปรียบเทียบการประเมินผลก่อนและหลังการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางศาสนาให้กับกลุ่มยุวพุทธิกะ

เอกสารอ้างอิง

จำนง อดิวัฒนสิทธ์. (2548). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุพัตรา สุภาพ. (2545). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

Broom, L., & Selznick, P. (1958). *Sociology: A text with adapted readings* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Chantasopano, S. (2020). *A model of virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province* (Doctoral dissertation, Mahachulalongkornrajavidyalaya University). (in Thai)

Mahaphot, J., & Boontosang, B. (2017). Socialization on youth for democratization in education institution. *Journal of Social Science, Law and Politics, 1*(1), 194–197. (in Thai)

Ministry of Education. (1999). *National Education Act B.E. 2542 (1999)*. https://shorturl.asia/d5cYO (Accessed October 2, 2024). (in Thai)

Noosawat, L., Wuttiwong, P., & Saengsuwan, K. (2023). Socialization according to Buddhism. *Buddhist Psychology Journal, 8*(1), 43–54. (in Thai)

Rattivat, N. (2011). *An approach and measures for teenage's socialization: A case study in a Rajvithi Home for Girls Organization* (Master's thesis, National Institute of Development Administration). (in Thai)

Tancharoen, D., & Maphud, C. (2009). Ethical socialization of outstanding youths of Chachoengsao Province. *Journal of Education and Social Development, 5*, 23. (in Thai)

TruePlookpanya. (2021). *One day of Buddhist activities in school*. https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/3353 (Accessed October 2, 2024). (in Thai)

Unprasith, D. (2012). *Forms of socialization for community's voluntary mind: A study of Ban Nam Wan Community, Phra Pradaeng District, Samut Prakan Province* (Master's thesis, National Institute of Development Administration). (in Thai)

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2025.10

Do Future Generations Have Rights to Natural Resources Utilized by Us in the Present?

คนอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้หรือไม่

Phramaha Pornchai Sirivaro[1]*, Phrakhru Pariyatrattanakunbundit[2]
Phra Kriengsak Sirisakko[3]
พระมหาพรชัย สิริวโร[1]*, พระครูปริยัติรัตนคุณบัณฑิต[2], พระเกรียงศักดิ์ สิริสกฺโก[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *
1. Phramaha Pornchai Sirivaro*
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
พระมหาพรชัย สิริวโร*
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Email: Pornchai.sri@mcu.ac.th

2. Phrakhru Pariyatrattanakunbundit
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
พระครูปริยัติรัตนคุณบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Email: Pariyatrattanakunbundit@gmail.com

3. Phra Kriengsak Sirisakko
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
พระเกรียงศักดิ์ สิริสกฺโก
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Email: Kriengsak@gmail.com

คำสำคัญ:
คนอนาคต; สิทธิ; ทรัพยากรทางธรรมชาติ; พุทธจริยศาสตร์
Keywords:
Future Generations, Rights, Natural Resources, Buddhist Ethics

ABSTRACT

Recently, in environmental ethics, there has been the important debate concerning with the utilization of natural resources where the growing serious concern over them utilized by contemporary people was also expressed as it is more likely brought about the rapid destruction than the preservation. If the growing trend, once compared with the previous years, is gradually increased to the higher level as such, then we can have the reason to conclude that in the next few years most of the world will unavoidably face with the severe degradation of natural resources. At that point, the future people as the members of human race will encounter with the deteriorating problem of natural resources too. In this regard, a question is asked that: Do the future people have the rights to the natural resources we are utilizing now? If they do, then it means that we have to be careful while using them so that it will not affect or violates the rights of future people. In answering this question, on the one hand, some ethicists argue that they do not have rights to the natural resources we are using now because they do not arrive at here yet and since they are not here, then there are no any actions and thereby claiming the rights over the natural resources is not valid accordingly, on the other hand, some argue that they do have the rights over the natural resources due to some actions-initiated despite of the absence of the future people. In this paper, I argue that the future people do have the rights over the natural resources we are utilizing now because some human natures

Article history:
Received: 11/01/2025
Revised: 19/02/2025
Accepted: 24/03/2025
Available online: 20/04/2025

How to Cite:
Sivaro, P.P. et al. (2025). Do Future Generations Have Rights to Natural Resources Utilized by Us in the Present?. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 141-150.

can perform an act in the future even though the future itself does not arrive here yet. In discussing this, I will utilize the Buddhist ethical perspectives.

บทคัดย่อ

เมื่อไม่นานมานี้ ได้อภิปรายประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติและได้แสดงความกังวลอย่างหนักต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของคนร่วมสมัยว่าเป็นไปในทิศทางที่ทำลายทรัพยากรให้หมดสิ้นไปอย่างรวดเร็วในจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม ถ้าแนวโน้มการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติยังมีแนวโน้มสูงขึ้น ๆ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เราก็มีเหตุผลที่จะสรุปว่า ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า โลกส่วนส่วนใหญ่จะต้องเผชิญกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อไปถึงจุดนั้น คนในอนาคตซึ่งเป็นเผ่าพันธุ์ของมนุษย์จะต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างสาหัสสากรรจ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีคำถามว่า คนในอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ถ้าคนเหล่านั้นมีสิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ก็แปลว่า เราต้องใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบหรือเป็นการละเมิดสิทธิของคนในอนาคต ในการตอบเรื่องนี้ นักจริยศาสตร์บางคนตอบว่า คนในอนาคตไม่สิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เหตุผลสำคัญคือ พวกเขายังไม่มา และเมื่อพวกเขายังไม่มาก็แปลว่า พวกเขายังไม่มีการกระทำ เมื่อไม่มีการกระทำก็แปลว่า จะไม่สามารถอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรที่เกี่ยวข้องได้ แต่บางคนตอบว่า คนในอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เพราะมันมีการกระทำบางอย่างไปแล้ว แม้ว่าคนในอนาคตยังไม่มาก็ตาม ในงานนี้ ผู้เขียนจะวิเคราะห์โดยอาศัยมุมมองจากพุทธจริยศาสตร์และจะให้เหตุผลว่า คนในอนาคตย่อมมีสิทธิต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้เพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์บางอันนั้นสามารถมีการกระทำในอนาคตได้แม้ว่าตัวอนาคตเองจะยังไม่มาถึงแล้วก็ตาม

บทนำ

เป็นที่ประจักษ์แจ้งทั่วไปว่า ปัจจุบันนี้มีการพูดถึงปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และสภาวะโลกร้อน (Global Warming) ในที่ประชุมระดับชาติและนานาชาติกันมากขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ในการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ส่วนใหญ่ล้วนชี้ไปที่สาเหตุของปัญหาเหล่านั้นและผู้ที่ถูกชี้ว่าเป็นต้นตอของปัญหาคือ มนุษย์ จากคำว่า “มนุษย์” นี้ ข้อเรียกร้องอันหนึ่งที่ส่งไปถึงประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาก็คือ การกำหนดนโยบายในการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ การหันมาใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือการออกแบบและพัฒนาประเทศผ่านการใช้พลังงานทดแทน การปลูกต้นไม้ หรือการมีโครงการคาร์บอนเครดิต เป็นต้น จากข้อเสนอนี้ เราจึงได้ยินว่าคำสำคัญเช่น คำว่า Green technology Green Industry, Eco-Friendly Economy เป็นต้น ถ้ามนุษย์ไม่ปรับตัวเองให้เข้ากับข้อเสนอเพื่อแก้ปัญหานี้ ก็เป็นไปได้ว่า ความอยู่

รอดของมนุษยชาตินั้นเริ่มมีคำถามเพิ่มมากขึ้น ๆ นัยแห่งความสำคัญของเรื่องกำลังบอกพวกเราว่า การกระทำนี้ต้องทำทุกคน ไม่ใช่แค่บางคนหรือบางประเทศ มีคำที่ใช้ในเรื่องนี้คือ Act Now ต้องทำตอนนี้ ขณะนี้ ปัจจุบันนี้

เป็นที่ทราบกันว่า มนุษย์เรานั้นอาศัยอยู่ในโลกใบนี้มาประมาณ 200,00 ปี แล้ว ถ้าเทียบกับอายุของจักรวาลประมาณ ๑๓. ๘ พันล้านปีก็ถือว่าน้อยมากหรือแม้แต่เทียบกับอายุของโลกเรา ๔.๕๔ พันล้านปีก็ยังน้อยเช่นกัน คาดกันว่า มนุษย์เรานั้นเริ่มเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชประมาณ 10,000 ปีมานี้เอง (Pojman, P., 2015) พอมาถึงสมัยการปฏิบัติอุตสาหกรรม การตัดต้นไม้สามารถทำได้เร็วมาก การทำเหมืองแร่ การพัฒนาพื้นดิน การหาอาหารทางทะเล เช่น การจับสัตว์น้ำ เป็นต้น ถือว่ามีการใช้เครื่องมือที่สามารถทำได้เยอะมากกว่าเดิมหลายเท่า

มนุษย์ทำหลายกิจกรรมในการดำรงชีวิตและกิจกรรมเหล่านั้นมักจะทำในชื่อว่า “การพัฒนา” เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาธุรกิจ เป็นต้น การทำพัฒนาเหล่านี้ได้ถูกขับเคลื่อนอย่างไม่เคยมีมาก่อนเมื่อมีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกิดขึ้นของเครือข่ายอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง การเกิดขึ้นของระบบดาวเทียมที่ทันสมัย ชีวิตของมนุษย์ในสมัยปัจจุบันเทียบกับสมัยก่อนหน้านี้ถือว่าเป็นคนละมิติ กล่าวคือ ก่อนหน้านี้ ในยุคเกษตรกรรม มนุษย์ทำกิจกรรมหลายอย่างด้วยการใช้แรงงานของคนกับสัตว์เป็นหลัก อาจจะมีการใช้นวัตกรรมบ้าง เช่น การประดิษฐ์เครื่องปั่นน้ำ แต่ก็ถือว่าสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นยังอยู่ในระดับธรรมดาแค่ลดทอนการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นการใช้พลังงานน้ำหรือลมแทน พอมาถึงยุคแห่งความเจริญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แรงงานของมนุษย์กับสัตว์ก็ถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรที่ทันสมัย ยิ่งมาถึงยุคนี้ความสามารถของปัญญาประดิษฐ์หรือสิ่งที่เรียกย่อ ๆว่า AI (Artificial Intelligence) ยิ่งมีผลกระทบต่อการทำกิจกรรมของมนุษย์ในหลายมิติและทำให้เกิดความกังวลในหลายประเด็น เช่น การกลัวว่า AI จะทำหน้าที่แทนมนุษย์ได้ทุกเรื่องและจะทำให้มนุษย์สูญเสียอัตลักษณ์อันสำคัญที่เคยมีมานาน เป็นต้น

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 นักประดิษฐ์ที่ชื่อว่า Alexander Graham Bell ได้เตือนไว้ว่า การเผาเชื้อเพลิงฟอสซิล (fossil fuels) อย่างไม่จำกัดจะทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ภาวะเรือนกระจก (greenhouse effect) และการอุ่นขึ้นของบรรยากาศโลก (warming of global climate) (Pojman, L.P., Pojman, P., and McShane, K., 2015) และดูเหมือนว่า เรื่องนี้จะเป็นจริงมากขึ้นเมื่อมีรายงานว่าภูเขาน้ำแข็งแห่งขั้วโลกเหนือนั้นละลายเร็วกว่าปกติ สาตเหตุของการละลายเร็วเพราะว่า โลกของเรานั้นมีอุณหภูมิเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ในบทนำของบทความที่ชื่อว่า “Energy Policy and the Further Future: The Identity Problem” มีข้อความที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 2 ซึ่งพูดถึงคนในอนาคต (Future Generations) โดยเริ่มจากการตั้งคำถามว่า พวกเรามีพันธะหน้าที่ต่อคนที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้เท่านั้นหรือ หรือว่าเรายังมีหน้าที่ต่อมนุษย์อื่นรวมไปถึงสมาชิกของคนในอนาคตด้วย ถ้าหากเราทำให้สิ่งทั้งหลายสกปรกแล้วความสกปรกนั้นก็ทำอันตรายต่อเพื่อนบ้านของเรา การกระทำของเราย่อมเป็นเรื่องผิด หรือถ้าหากเราใช้ทรัพยากรมากเกินกว่าที่เป็นส่วนแบ่งของเราจนหมด การกระทำของเราเช่นนั้นก็ย่อมผิดเช่นเดียวกับการที่เราทำให้สิ่งทั้งหลายสกปรกจนทำให้โลกสำหรับคนอนาคตพร่องไปด้วยหรือไม่ อะไรคือเหตุผลในเรื่องนี้ (Parfit, D., 2015)

จากคำถามข้างต้น มีหลายคนตอบว่า การที่เราทำให้โลกมันพร่องจนมีผลกระทบต่อคนอนาคตในแง่ที่พวกเขาไม่สามารถจะทำดำรงชีวิตได้อย่างปกติย่อมเป็นเรื่องผิดศีลธรรม ฉะนั้น ในการใช้ทรัพยากรของโลก เราต้องระมัดระวังไม่ให้กระทบต่อคนอนาคต เพราะคนเหล่านั้นเมื่อมาสู่โลกใบนี้ พวกเขาก็ต้องใช้ทรัพยากรที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

แต่ว่ายังมีกลุ่มคนตั้งคำถามต่อคำตอบเรื่องนี้ว่า คนอนาคตจะมีหน้าตาอย่างไรหรือมีลักษณะเช่นไรกัน คนที่เห็นแก่ตัวหรือคนที่โลภมากเท่านั้นแหละจึงจะไม่สนใจคนอื่น จนมีภาษิตกล่าวไว้ว่า “พวกเรานั้นไม่ได้รับมรดกโลกมาจากบรรพบุรุษของพวกเรา แต่ว่าได้มาจากลูก ๆของพวกเราเอง” หรือจะกล่าวให้ชัดก็คือว่า ทรัพยา กรทางธรรมชาติของโลกนั้นไม่ได้เป็นของพวกเราเพียงอย่างเดียว พวกเราต้องใช้ตามที่เห็นสมควร (Parfit, D., 2015)

ในการพยายามตอบคำถามข้างต้น Derek Parfit ชี้ไปที่หลักการที่มีชื่อว่า “การจะมีความผิดได้ต้องมีผู้รับเคราะห์หรือเป็นเหยื่อของการกระทำนั้น” (Wrong Require Victims) ว่าเป็นหลักการที่ไม่สามารถนำมาใช้ในการรักษาทรัพยากรได้โดยเฉพาะกรณีที่จะมีผลกระทบต่อคนที่จะมา หลักการนี้มีใจความสำคัญว่า “ถ้าหากการเลือกใดไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายหรือละเมิดคน การเลือกนั้นย่อมไม่ถือว่าผิด” (Parfit, D. 2015) จากหลักการนี้เราอาจจะอธิบายเพิ่มได้ว่า ในกรณีของการใช้ทรัพยากรของคนในปัจจุบัน การจะไปเรียกร้องให้คนที่กำลังใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คำนึงถึงคนที่ยังไม่มา กล่าวคือ ยังไม่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นการทำที่ขัดกับหลักการที่ชื่อว่า Wrong Require Victims เราจะมีเหตุผลอะไรมาบอกว่า คนเราไม่ควรใช้ทรัพยากรตามที่ตัวเองต้องการใช้เมื่อไหร่ต้องใช้ต้องคำนึงถึงคนอนาคต มิฉะนั้น จะเป็นการละเมิดคนอนาคตโดยไม่รู้ตัว ปัญหาคือ คนอนาคตไม่ถือว่าเป็นผู้รับเคราะห์ในแง่ของหลักการนี้ เมื่อไม่ได้เป็น ก็แปลว่า การไปบอกให้คนเราใช้ทรัพยากรเท่าที่ควรย่อมเป็นการบอกโดยไม่มีหลักการรับรอง เมื่อไม่มีหลักการรับรองย่อมจะไม่สามารถอ้างเหตุผลมาปกป้องได้

ถ้าหากจะมีการถามว่า การละเมิดคนอนาคตคือการละเมิดอะไร คำตอบต่อคำถามนี้ก็คือ การละมิดสิทธิของคนอนาคต หมายความว่า คนอนาคตนั้นมีสิทธิต่อทรัพยากรที่คนในปัจจุบันใช้ การที่คนอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยกรที่คนในปัจจุบันใช้ ก็แปลว่า คนในปัจจุบันจะต้องไม่ใช้ทรัพยากรจนหมดหรือจนไม่เหลือสภาพที่คนอนาคตจะมาใช้ได้ ถ้าใช้หมดหรือไม่อยู่ในสภาพที่ยังใช้ได้ต่อไป ก็แปลว่า คนในปัจจุบันนี้ละมิดสิทธิของคนอนาคต การละเมิดสิทธิย่อมจะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม กรณีนี้ก็เหมือนกับการที่เรายืนยันว่า นาย ก มีสิทธิที่จะมีชีวิต หากใครก็ตามลงมือฆ่านาย ก ก็แปลว่าคน ๆนั้นละเมิดสิทธิของนาย ก และการละเมิดสิทธินี้ถ้ามองในแง่ของกฎหมายก็ต้องได้รับโทษ ถ้ามองจากศีลธรรม การกระทำการละเมิดก็เป็นการกระทำที่ไม่ควร ยอมรับไม่ได้ หรือกรณีการละเมิดสิทธิอื่น ๆ เช่น เราถือว่า คนไทยทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาระดับพื้นฐานฟรี ไม่ต้องจ่ายเงินเพื่อเข้าถึงสิทธินี้ การมีสิทธินี้ก็ย่อมกลายเป็นพันธะหน้าที่ให้รัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ต้องเตรียมการศึกษาระดับพื้นฐานให้คนไทยทุกคนโดยไม่ต้องจ่ายเงิน หากรัฐหรือผู้เกี่ยวข้องไม่จัดเตรียมให้ก็ย่อมถือว่ารัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องละเมิดสิทธิของคนไทยทุกคนในเรื่องนี้

แนวคิดเรื่องสิทธิ

ก่อนที่เราจะพิจารณาแนวคิดเรื่องสิทธิเพื่ออภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้อง เราควรจะรู้จักที่มาของคำนี้ก่อน คำว่า “สิทธิ” นี้ในนิรุกติศาสตร์ (Etymology) มาจากภาษาละตินว่า “rectus” มีความหมายว่า “ความซื่อตรง” “ความตรงมาตรงไป” (straight) หากย้อนไปสู่สมัยกรีก คำว่า “สิทธ” นี้ในภาษากรีกคือ “*orektos*” มีความหมายว่า “การขยายออกไปจากที่เดิม” หรือ “ความเที่ยงตรง” ต่อมากคำนี้แปลเป็นอังกฤษว่า “right” หมายถึง “สิทธิ” ตาลำดับ (Keown, D., 1998) จากคำนิยามนี้ คีโอนได้นำมาตั้งคำถามในบริบทของพุทธศาสนาว่ามีคำที่เรียกว่าสิทธินี้ปรากฏอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนาหรือไม่ คีโอนไม่พบว่ามีการใช้คำว่า สิทธิ นี้ในพระสูตร แต่พบว่า มีคำบาลีว่า “อุชุ” นี้แปลว่า “ตรงมาตรงไป” “ซื่อสัตย์” “เที่ยงตรง” หรือถ้าย้อนไปก็คือคำว่า “ฤชุ” (ṛju) ในภาษาสันสกฤต มุมมองของคีโอนก็คือ คำนี้ “อุชุ” ในภาษาบาลีหรือ “ฤชุ” ในภาษาสันสกฤตล้วนมีความหมายเท่ากัน

และจากความหมายของคำเหล่านี้คีโอนจึงสรุปว่าสามารถอธิบายแนวคิดเรื่องสิทธิในพระพุทธศาสนาได้ (Keown, D., 1998) ถ้าเป็นเช่นนั้น การพิจารณาเรื่องสิทธิในพุทธจริยศาสตร์ก็ย่อมเป็นไปได้ เพราะมีคำที่ใช้เป็นกรอบสำหรับพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิไว้แล้วแม้ว่าจะไม่มีคำว่า “สิทธิ” นี้ปรากฏอยู่ในพระสูตรหรือคำสอนของพระพุทธเจ้า นอกจากนี้ ยังมีคำสอนอีกอันหนึ่งเรียกว่า “ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ” มีความหมายว่า การปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรมหรือถ้าจะให้ความหมายในทางสังคมก็คือ การดำรงชีวิตให้ถูกต้องตามธรรม (อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต 21/248/332) แนวคำสอนนี้มีนัยว่า 1) มันมีหลักการสำคัญหรือหลักการใหญ่ และ 2) มีการปฏิบัติตามหลักการย่อยที่สอดรับกับหลักการสำคัญหรือหลักการใหญ่นั้น

ถ้าจะถามว่า การมีสิทธินั้นคือ การมีอะไร และสิทธินี้เราสามารถนำไปทำอะไรได้อย่างไร ในการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิให้กระจ่างแจ้งเพื่อประกอบการวิเคราะห์นั้น งานนี้จะขอนำคำนิยามแนวคิดเรื่องสิทธิมาจากงานของไฟน์เบิร์กที่บอกว่า “Right is a kind of claim, a claim is an assertion of right” (Feinberg, J., 1970) ข้อความนี้มีความหมายว่า “สิทธิคือการเรียกร้องประเภทหนึ่ง การเรียกร้องนั้นก็คือการอ้างสิทธิ เช่น นาย ก มีสิทธิต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็แปลว่า นาย ก สามารถไปเรียกร้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่จัดการศึกษาพื้นฐานนั้นให้แก่เขา ถ้าคนที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีหน้าที่ไม่จัดให้ ก็แปลต่อไปว่า สิทธิของนาย ก นั้นถูกละเมิด

จากคำนิยามว่าสิทธิข้างต้น หากเรานำมาพิจารณาในการอ้างสิทธิของคนอนาคต อาจจะมีผู้ตั้งคำถามว่าการอ้างสิทธิในเรื่องนี้เป็นไปได้อย่างไร เพราะคนอนาคตยังไม่มา เมื่อยังไม่มา การจะถือว่าคนอนาคตคือคู่กรณีของคนในปัจจุบันได้ย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะลักษณะอันสำคัญของคำว่าสิทธิก็คือการอ้างสิทธิต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนอนาคตยังไม่มา ถามว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่า คนอนาคตอ้างสิทธิต่อทรัพยากรที่เราใช้จนกลายเป็นพันธะหน้าที่ ๆ คนในปัจจุบันจะต้องรับ มิฉะนั้น จะถือว่าเป็นการละเมิด การจะตอบเรื่องนี้ได้จำเป็นต้องพิจารณาจากหลายมุมมอง อย่างที่เข้าใจกันดีว่า เรารู้ดีว่า เวลาใครอ้างสิทธิต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมา การอ้างนั้นย่อมทำให้เกิดหน้าที่ตามมาด้วย นาย ก มีสิทธิต่อทรัพย์มรดกของบิดา การมีสิทธินี้จะก่อให้เกิดหน้าที่ต่อคนอื่น ๆหรือคนที่เกี่ยวข้องในการที่จะไม่เข้าไปละเมิด ลักษณะของเรื่องนี้บอกเราว่า 1) นาย ก ต้องมีอยู่ 2) ทรัพย์มรดกของบิดาต้องมีอยู่ 3) มีการยอมรับเรื่องสิทธินี้ และ 4) มีคนอื่น ๆหรือคนที่เกี่ยวข้อง จากตัวอย่างนี้ เราจะเห็นว่า การจะอ้างสิทธิได้อย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 อย่าง เมื่อเรานำองค์ประกอบเหล่านี้มาพิจารณาเรื่องการละเมิดสิทธิของของคนอนาคตเราจะเห็นว่า 1) คนอนาคตยังไม่มี (ไม่มีคนอนาคตหรือผู้ที่อ้างสิทธิอยู่ตอนนี้) 2) มีทรัพยากร 3) มีคนใช้ทรัพยากร และ 4) มีการยอมรับเรื่องสิทธิ กล่าวคือ เรื่องสิทธินั้นเป็นเรื่องสำคัญของสังคมที่ต้องรักษา จากตัวอย่างนี้ เราจะเห็นว่า องค์ประกอบสำคัญข้อที่ 1 คือคนอนาคตที่จะอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรไม่มี เมื่อไม่มีก็แปลว่า การอ้างสิทธิก็โมฆะ และเมื่อเป็นโมฆะ การใช้ทรัพยากรของคนในปัจจุบันก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดใคร ๆ หรือแม้กระทั่งคนอนาคต เพราะพวกเขายังไม่มา ถ้าพิจารณาจากตรงนี้ ข้ออภิปรายนี้ย่อมตรงกับหลักการที่ว่า Wrong Requires Victims หรือในความหมายที่ว่าการจะมีความผิดได้ต้องมีผู้รับเคราะห์หรือเป็นเหยื่อของการกระทำนั้น

อย่างไรก็ดี หากนำแนวคิดเรื่องสิทธิมาพิจารณาในบริของพุทธจริยศาสตร์เราจะพบว่า มีคำว่า ความตรงมาตรงไป ความซื่อสัตย์ จากคำว่า “อุชุ” หรือ แนวคิดเรื่องการปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรมจากคำว่า ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ ถ้าจะมีคำถามว่า คนในปัจจุบันนี้ใช้ทรัพยากรตามที่ตนเองต้องการแล้วการใช้ทรัพยากรนี้ไปละเมิดคนอนาคตได้อย่างไร หรือมันเป็นการปฏิบัติไม่ตรงมาตรงไปได้อย่างไร มันเป็นความไม่ซื่อสัตย์ได้อย่างไร และมันเป็นการปฏิบัติไม่สมควรแก่ธรรมได้อย่างไร เมื่อไม่เป็นไปตามหลักการนี้จึงจะเข้าข่ายของการละเมิดคนอนาคต ใน

การวิเคราะห์เรื่องนี้ เราอาจจะต้องพิจารณาจากการกระทำของคนในปัจจุบันเป็นหลัก ต่อไปนี้จะเป็นข้อวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในเชิงลึกมากขึ้น

แนวคิดว่าด้วยการกระทำในพุทธจริยศาสตร์

ในพุทธจริยศาสตร์ มนุษย์เราจะมีการกระทำได้ 3 อย่าง กล่าวคือ 1) การกระทำทางกาย เรียกว่า กายกรรม 2) การกระทำทางคำพูดเรียกว่า วจีกรรม และ 2) การกระทำทางใจเรียกว่า มโนกรรม (มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ 13/64/56) และขอให้จำไว้ว่า การกระทำ 3 ประเภทที่กล่าวมานี้ยังไม่อาจจะระบุให้ชัดได้ว่าการกระทำนั้นดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด แนวคิดว่าด้วยการกระทำ 3 อย่างนี้แค่ชี้ให้เราเห็นว่า หากมนุษย์จะมีสิ่งที่เรียกว่า การกระทำ เราจะต้องพิจารณาดูจากแนวคิดว่าด้วยการกระทำ 3 อย่างนี้เท่านั้น

ถ้าจะถามว่า การกระทำทางกายเป็นอย่างไร ตอบว่า ในบรรดาการกระทำทั้ง ๓ อย่าง การกระทำทางกายเห็นได้ง่ายที่สุด เพราะเกิดจากการใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นตัวกระทำการ เช่น นาย ก โกรธให้นาย ข ที่กล่าวหาว่าตัวเองมาทำงานสายเป็นประจำ นาย ก เมื่อความโกรธเกิดขึ้นในใจ จึงเดินตรงไปหานาย ข แล้วก็ใช้กำปั้นชกไปที่ใบหน้าของนาย ข การทำเช่นนี้ถือว่า เป็นการกระทำทางกาย หรืออาจจะเป็นกรณีอื่น ๆ เช่น การใช้เท้าเตะ การใช้ศอกเสียบ การใช้เข่ากระทุ้ง หรือการเอามือจับมีดแล้วก็แทงเข้าไปที่ร่างกายของนาย ข เป็นต้น ตัวอย่างที่แสดงนี้เป็นเรื่องของการกระทำทางกายที่ไม่ดี ต่อไปนี้จะเป็นส่วนที่ดี เช่น นาย ก เห็นนาย ข ถือสิ่งของบางอย่างมาอย่างหนัก ก็เข้าไปอาสาช่วยถือสิ่งของนั้น หรือ นาย ก เห็นคนประสบอุบัติเหตุบนท้องถนน นาย ก ก็เข้าไปช่วยผู้ประสบอุบัติเหตุนั้น ถ้าจะถามอีกว่า การกระทำทางวาจาเป็นอย่างไร ในเรื่องนี้ตอบว่า การกระทำทางวาจานั้นก็คือ การใช้คำพูดสื่อสารออกไป เช่น นาย ก เมื่อโดนนาย ข ตำหนิหรือกล่าวหา หลังจากนาย ข พูดจบ นาย ก ก็ตอบโต้นาย ข ด้วยการใช้ถ้วยคำหยาบคาย ใช้ถ้อยคำเสียดสีนาย ข ในลักษณะต่าง ๆตามที่ตัวเองคิดได้ ลักษณะเช่นนี้ถือว่า เป็นการกระทำทางวาจาที่ไม่ดี ถ้าจะเป็นเรื่องดี เช่น นาย ก ช่วยแนะนำให้นาย ข จนทำให้นาย ข เกิดความรู้ว่า อะไรดี อะไรไม่ดี หรือ นาย ก เวลาพูดกับนาย ข ก็ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดเท็จ พูดด้วยถ้อยคำสุขภาพ ตรงมาตรงไป เป็นต้น ถ้าจะถามว่า การกระทำทางใจเป็นอย่างไร ในเรื่องนี้เราจะพบว่า การกระทำทางใจนั้นเป็นเรื่องที่แตกต่างอยากมากจากการกระทำ 2 ประเภทข้างต้น การกระทำนี้เป็นสิ่งที่รู้ได้ยากเพราะมันซ่อนอยู่ในใจของคนกระทำการ โดยปกติเวลาเราพิจารณาการกระทำทางใจนั้นถ้าเป็นการกระทำทางใจที่ดีก็จะเป็นไปในลักษณะดังนี้ เช่น การไม่เพ่งอยากได้ของคนอื่น การไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น การเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม ถ้าทำได้เช่นนี้ถือว่า เป็นการกระทำทางใจที่ดี แต่ถ้าทำตรงกันข้ามก็ถือว่าไม่ดี ลักษณะแห่งการกระทำทางใจที่กล่าวมานี้ถือว่าเป็นการกระทำที่ละเอียด ถึงกระนั้นก็ตาม เมื่อมนุษย์มีการกระทำในส่วนใดส่วนหนึ่งของการกระทำทั้ง 3 ประเภทก็ถือว่า เป็นการกระทำทั้งนั้นยังไม่ได้ทั้งหมด เพราะว่าต้องดูหลักการที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ด้วยว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่า เจตนานั่นแหละเป็นกรรม เมื่อมีเจตนาแล้ว บุคคลย่อมทำกรรมโดยทางกาย ทางวาจาและทางใจ” (อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต 22/63/577)

ส่วนการกระทำนั้นจะดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด จำเป็นต้องพิจารณาว่า มันเกิดจากองค์ประกอบที่จะทำให้ดีหรือทำให้ไม่ดีหรือไม่ องค์ประกอบที่ว่าถ้าดีเรียกว่า กุศลมูล ประกอบด้วย ความไม่โลภ ความไม่คิดประทุษร้าย และความไม่หลง (ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค 11/394/292) ถ้าไม่ดีเรียกว่า อกุศลมูล ประกอบด้วย ความโลภ ความคิดประทุษร้าย และความหลง (ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค 11/393/291) กุศลมูลและอกุศลมูลนั้นอยู่กันคนละขั้ว เมื่ออยู่

คนละขั้ว จึงทำงานแตกต่างกัน ฝั่งที่เป็นกุศลมูลทำงานที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ ส่วนฝั่งอกุศลมูลนั้นทำงานที่เป็นไปเพื่อการทำลายการพัฒนาชีวิตของมนุษย์

จากคำถามที่ว่า การใช้ทรัพยากรของคนในปัจจุบันตามที่ตัวเองต้องการจะเข้าข่ายละเมิดสิทธิของคนอนาคตได้อย่างไร หรือมันเป็นปฏิบัติไม่ตรงมาตรงไปได้อย่าง หรือมันเป็นการปฏิบัติไม่สมควรแก่ธรรมได้อย่างไร ถ้าเราพิจารณาจากกุศลมูลและอกุศลมูล หรือแปลเป็นภาษาง่าย ๆว่า รากเหง้าแห่งความฉลาดและรากเหง้าแห่งความไม่ฉลาด เราจะพบว่า การใช้ทรัพยากรของคนในปัจจุบันจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่ดีได้ก็ต่อเมื่อการทรัพยากรนั้นเป็นไปในกรอบของกุศลมูลไม่ใช่อกุศลมูล ในการอภิปรายนี้มีตัวอย่างดังนี้ นาย ก ในการใช้ทรัพยากรเพื่อดำรงชีวิตประจำวันหรืออาจจะเลยไปถึงกรณีที่ว่า นาย ก นั้น เป็นคนกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติก็ได้ นาย ก มองทรัพยากรว่า มันเป็นแค่เครื่องสนับสนุนให้มีชีวิตอยู่ได้ การมีชีวิตอยู่ได้ด้วยทรัพยากรนี้จุดหมายของการใช้ไม่ได้อยู่แค่การใช้ แต่ว่าใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้สามารถทำเรื่องที่ยิ่งใหญ่กว่านี้ให้สำเร็จ กล่าวคือ การพัฒนาตัวเองไปสู่ความสมบูรณ์ การพัฒนาในกรอบของการพัฒนาเศรษฐกิจก็ต้องมองว่ามันเป็นแค่เครื่องมือในการพัฒนาคนไปสู่ความสมบูรณ์ ไม่ใช่ทำให้คนลุ่มหลงอยู่ในการใช้ทรัพยากร จากตรงนี้แปลว่า การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปในหนทางที่จะเสริมสร้างทำให้ความไม่โลภ ความไม่โกรธและความไม่หลงเจริญขึ้นเป็นลำดับจนหมดไปในที่สุด ไม่ใช่เป็นไปเพื่อพัฒนาความโลภ ความโกรธและความหลงให้มากขึ้น ถ้าการใช้ทรัพยากรเป็นไปในทิศทางที่จะทำให้เพิ่มความอยากได้ เพิ่มความโกรธและเพิ่มความหลง ก็แปลว่า คนใช้ทรัพยากรกำลังทำลายอะไรสักอย่างหนึ่ง ที่เห็นได้ชัด คือ การลายโอกาสของตัวเองในการที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นคนสมบูรณ์ และมีแนวโน้มว่าจะทำให้ตัวเองได้รับอันตรายในอนาคตไปด้วย อันตรายในอนาคตคือ การขาดทรัพยากรที่จะใช้อย่างเพียงพอ ถ้าเรามองจากผู้กระทำการคือ มนุษย์ในปัจจุบัน เราจะพบว่า มีทางเลือกเปิดให้ 2 อย่าง สิ่งที่มนุษย์เราต้องทำคือ ต้องเลือกให้ถูกในมุมมองของพุทธจริยศาสตร์ การเลือกที่ถูกก็คือ การใช้ทรัพยากรที่จะทำให้ตัวเองสามารถฝึกฝนลด ละและขจัดสิ่งที่เป็นรากเหง้าแห่งความไม่ฉลาดคือ ความอยากได้ ความโกรธ และความหลงผิด ส่วนการใช้ทรัพยากรที่ไม่ถูกคือ การใช้ทรัพยากรที่เพิ่มความอยากได้ ความโกรธและความหลงผิดให้แก่ตัวเอง ถ้ามองจากมุมนี้จะพบว่า ถ้ามนุษย์เราในปัจจุบันเลือกที่จะใช้ทรัพยากรเพื่อเพิ่มอกุศลมูลให้แก่ตัวเอง ก็จะแปลว่า การมีชีวิตอยู่ของคนในปัจจุบันนี้เลวร้ายกว่าการมีชีวิตอยู่ของคนก่อนหน้านี้หรือคนในอดีต เพราะว่า เขาไม่ได้พัฒนาตัวเองไปสู่ความเป็นคนสมบูรณ์ ตรงกันข้าม เขากำลังทำลายตัวเอง จากตรงนี้แหละที่มนุษย์เราไม่ได้ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม ไม่ได้ปฏิบัติให้ตรง ไม่ได้เป็นคนซื่อสัตย์

จากข้ออภิปรายข้างต้น อาจจะมีผู้ตั้งคำถามว่า ในการใช้ทรัพยากร การที่คนเราเลือกที่จะใช้ทรัพยากรเพื่อเพิ่มความอยาก เพิ่มความโกรธและความหลงผิดนั้น และการทำเช่นนั้นเท่ากับเป็นการทำลายตัวเอง ถึงเป็นอย่างนั้น ก็ยังไม่อาจจะกล่าวได้ว่า คนในปัจจุบันกระทำการที่เข้าข่ายละเมิดคนอนาคตได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดสิทธิที่มีต่อทรัพยากรที่คนในปัจจุบันกำลังใช้ ในการตอบเรื่องนี้ เราจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องการทำอีกอย่างหนึ่งในพุทธจริยศาสตร์ การกระทำเรื่องนี้คือ การกระทำทางใจ

ในการพูดถึงการกระทำทางใจนั้น มีตัวอย่างที่ปรากฏอยู่ในอุปาลิวาทสูตร (มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์/13/57/54) ว่าพระพุทธเจ้าเคยถามนิครนถ์ชื่อว่า ทีฆตปัสสีว่า ในบรรดาทัณฑะทั้งสามคือ กายทัณฑะ วจีทัณฑะ และมโนทัณฑะ ที่สามารถอธิบายในบริบทของคำว่ากรรมในมุมมองของพุทธศาสนานั้น อันไหนมีโทษมากกว่า เขาตอบว่า กายทัณฑะ ในการตอบเรื่องนี้ เขาใช้ตัวอย่างสนับสนุนก็คือ การกระทำทางกาย เช่น การฆ่าคนด้วยการใช้ดาบแทงให้ตาย หรือพูดง่าย ๆก็คือ ความตายนั้นเกิดขึ้นจากการที่คนฆ่าใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น

มือถือดาบแล้วก็แทง เป็นต้น เมื่อถูกถามว่า แล้วพระองค์มองเรื่องนี้เป็นเช่นไร พระพุทธเจ้าตอบว่า ในมุมมองของพระองค์นั้น การกระทำทางใจถือว่า มีโทษมากกว่า การกระทำทางกายนั้นมีขีดจำกัด เช่น ถือดาบออกไปไล่ฆ่าคนตามท้องถนนแม้ว่าช่วงแรก ๆจะทำได้ แต่พอเวลาผ่านไป เรี่ยวแรงก็จะหมดและจะไม่สามารถทำได้ ส่วนการกระทำทางใจนั้น ไม่จำเป็นต้องทำอย่างนั้น คนที่มีฤทธิ์ทางใจ เช่น การมีมโนมยิทธิ นั่งอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งแล้วก็ใช้ฤทธิ์ทางใจนั้นทำร้ายคนอื่น ๆได้ ทำให้หมู่บ้านหายไปภายในพริบตาก็ได้ เราอาจจะกล่าวได้ว่า การกระทำทางใจนั้นทำแค่เพียงเล็กน้อยก็ได้ ผลสำเร็จของการกระทำนั้นมีมากกว่าการกระทำทางกาย และเราก็ทราบกันดีว่ามนุษย์เรานั้นมีศักยภาพอันหนึ่งก็คือ การมีการกระทำทางใจ ในเรื่องนี้ ไม่มีใครจะสามารถปฏิเสธได้ชัดว่า ใครก็ตามที่เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ คน ๆนั้น ย่อมสามารถคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ได้ เขาสามารถคิดถึงสิ่งที่ผ่านไปแล้วได้ เขาสามารถคิดถึงสิ่งที่ยังดำเนินไปอยู่ได้ และเขาสามารถจะก้าวไปคิดถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึงได้ หรือถ้าจะพูดให้ชัดก็คือว่าเขาสามารถคิดถึงสิ่งที่ล่วงแล้วคืออดีตได้ เขาสามารถคิดถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันได้ และเขาสามารถคิดถึงสิ่งที่ยังเป็นอนาคตได้ แม้ว่าเรื่องที่คิดในอนาคตจะยังไม่สามารถบอกได้ว่า เรื่องนั้นเมื่อมาถึงปัจจุบันแล้วจะเป็นอย่างนั้นตามที่คิดขณะนี้ เพื่อให้เข้าใจเรื่องนี้ เราจำเป็นต้องไปพิจารณาแนวคิดเรื่องเวลาหรือกาลในมุมมองพุทธปรัชญา ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้อธิบายว่า ทำไมคนในปัจจุบันจึงสามารถละเมิดสิทธิของคนอนาคตได้

แนวคิดเรื่องเวลาในพุทธปรัชญา

เพื่อให้การอภิปรายเรื่องเวลาในพุทธปรัชญาเป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ชัดเจน ในงานนี้จะขอยกเอาแนวคิดเรื่องเวลามาจากสองสำนักคิดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเรื่องเวลาของสำนักสรวาสติวาท ข้อยืนยันว่าด้วยแนวคิดเรื่องเวลาของสำนักนี้คือ “สิ่งทั้งปวงมีอยู่” คำว่า “สิ่งทั้งปวงนี้หมายถึงแก่นสารของสิ่งทั้งหลาย” และสำนักนี้ยังยืนยันต่อไปว่า “สิ่งทั้งปวงนั้นมีอยู่ในกาลทั้งสามคือ ปัจจุบันกาล อดีตกาลและอนาคตการ” ข้ออธิบายจากแนวคิดนี้เช่น ถ้าเรายอมรับว่า รูปคือแก่นสารของสิ่งทั้งหลายที่เรามองเห็นได้ รูปนี้ต้องมีอยู่ในกาลทั้งสาม กล่าวคือ ในปัจจุบันรูปนี้ก็มีอยู่ ในอดีต รูปนี้ก็มีอยู่และในอนาคตรูปนี้ก็มีอยู่ (Kalupahana, D., 1991) การมีอยู่ของกาลเช่นนี้ ก็แปลว่า เวลาจะเป็นสถานที่ ๆสิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นได้ โดยไม่จำเป็นว่า จะเป็นเวลาอดีต เป็นเวลาปัจจุบันหรือเป็นเวลาอนาคต โดยที่สุด เราอาจจะกล่าวจากมุมมองของอภิปรัชญาของพุทธปรัชญาได้ว่า แก่นของสังขตธรรมคือ จิต เจตสิก ขันธ์และธาตุ ดำรงอยู่เสมอมา (ณัฏสุภรณ์ เตียวเพชรภัสกร, 2562)

2) แนวคิดเรื่องกาลของสำนักเสาตรานติกะ ถ้าจะกล่าวไปแล้ว สำนักคิดนี้ก็คือสำนักคิดพุทธปรัชญาเถรวาท ในทางความคิดสำนักนี้ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเรื่องเวลาที่อธิบายโดยสำนักสรวาสติวาทที่ยืนยันว่า สิ่งทั้งปวงนั้นมีอยู่ในกาลทั้งสาม เพราะเห็นว่าถ้าอธิบายเช่นนั้น ก็แปลว่า สำนักสรวาสติวาทยอมรับแนวคิดเรื่องตัวตนหรือความเที่ยงแท้และการยอมรับเช่นนั้นก็อาจจะขัดกับหลักการสำคัญของพุทธปรัชญา ถามว่า ถ้าหากสำนักนี้ไม่ยอมรับการมีอยู่ของสิ่งทั้งปวงในกาลทั้งสามแล้วสำนักนี้ยอมรับอะไร คำตอบในเรื่องนี้ก็คือว่า สำนักนี้ยอมรับแนวคิดที่เรียกว่า “ขณะ” (moment) และขณะนี้ก็ทำงานอยู่ในสองลักษณะสำคัญคือ ขณะของการเกิดขึ้นและขณะของการดับ เมื่อมีสองขณะนี้ทำงาน การยืนยันการมีอยู่ในกาลทั้งสามก็เป็นการปฏิเสธไปในตัวด้วย (Kalupahana, D., 1991) แต่อย่างไรก็ดี อาจจะมีข้อคัดค้านในเรื่องนี้ว่า แม้ว่าสำนักเสาตรานติกะจะยอมรับเฉพาะสิ่งที่เรียกว่า “ขณะ” เท่านั้น ก็แต่ไม่ได้แปลว่า “ขณะ” นี้จะไม่ทำงานในกาลใด ๆเลย อย่างน้อย “ขณะ” ต้องมีอยู่ปัจจุบันกาล

จากข้ออภิปรายข้างต้น เราจะพบว่า แนวคิดเรื่องกาละนั้นเป็นเรื่องสำคัญเพราะมันเป็นแนวคิดที่โยงไปหาการกระทำ การมีอยู่ หรือการเปลี่ยนแปลง หากไม่มีแนวคิดเรื่องกาล ก็แปลว่า เราจะอธิบายการกระทำ การมีอยู่หรือการเปลี่ยนแปลงไม่ได้

การกระทำทางกาย การกระทำทางวาจาและการกระทำทางใจเป็นอย่างไร

ถ้าจะถามว่า การกระทำทางกายนั้นต้องมีกาลใดรับรอง การกระทำจึงจะเป็นไปได้ จากตัวอย่างข้างต้น การที่นาย ก ทำร้ายนาย ข โดยใช้มีดแทงหรือใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายกระแทกใส่หรือแม้กระทั่งช่วยถือสิ่งของในคราวที่เห็นว่านาย ข นั้นถือของเยอะแยะมีน้ำหนัก การจะมีการกระทำเช่นนี้ได้ต้องมีปัจจุบันกาลรับรอง การกระทำทางกายนี้จะไม่เกิดขึ้นในอดีตกาลและในอนาคตกาล เพราะอันแรกนั้นผ่านไปแล้ว นาย ก ไม่อาจจะย้อนเวลาไปกระทำการใด ๆได้และจะไม่เกิดขึ้นในอนาคตเพราะเป็นสิ่งที่ยังไม่มา นาย ก จะมีปัจจุบันกาลเป็นตัวรับรองการกระทำทางกายของตนเอง ถ้าจะถามว่า การกระทำทางวาจานั้นเกิดขึ้นหรือทำได้ในกาลใด ในเรื่องก็สามารถตอบได้เช่นเดียวกับการกระทำทางกาย นาย ก จะพูดเสียดสี พูดเท็จหรือพูดให้กำลังใจแก่นาย ข ได้ก็ต่อเมื่อมีปัจจุบันกาลรับรอง ถ้าผ่านไปแล้วก็จะเป็นอดีต นาย ก ไม่อาจจะย้อนเวลาไปพูดตามที่ตัวเองต้องการพูดได้ และถ้าเป็นอนาคต นาย ก ก็ทำไม่ได้เช่นกัน เพราะเป็นสิ่งที่ยังไม่มา

แต่อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่า การกระทำทางใจนั้นเป็นสิ่งที่พิเศษกว่าการกระทำสองข้อข้างต้น เพราะการกระทำทางใจนั้นสามารถจะไปเอาสิ่งที่ผ่านไปแล้วมาคิดใคร่ครวญได้ สามารถจะคิดได้ในปัจจุบัน สามารถจะก้าวไปในอนาคตได้ กล่าวคือ สามารถคิดถึงสิ่งที่ยังมาไม่ได้ถึงก็ได้ การสามารถคิดถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นหรือยังมาไม่ถึงก็คือการกระทำอีกอย่างหนึ่ง ถ้าหากใจของคนเราสามารถทำเช่นนั้นได้ ก็แปลว่า การกระทำทางใจนั้นสามารถกล่าวได้ว่ามีแล้วในอนาคตแม้ว่าในอนาคตจะยังมาไม่ถึงก็ตาม เพราะความสามารถของจิตที่มีความพิเศษในการที่จะทำงานในกาลที่ยังมาไม่ถึงได้

สรุป

จากคำถามที่ว่า คนอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยากรที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ หรือถ้าจะถามอีกมุมหนึ่งก็คือ การใช้ทรัพยากรของมนุษย์เราในปัจจุบันจะเข้าข่ายละเมิดสิทธิของคนอนาคตที่มีต่อทรัพยากรที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้หรือไม่ ข้ออภิปรายที่ได้จากมุมมองของพุทธจริยศาสตร์พบว่า คนอนาคตมีสิทธิต่อทรัพยากรที่มนุษย์เราใช้อยู่ในปัจจุบัน เหตุผลที่สนับสนุนเรื่องนี้ก็คือ เรื่องเวลาหรือกาล เมื่อคนอนาคตมีอยู่ในกาลทั้ง 3 ก็แปลว่า ไม่ว่าคนอนาคตจะอยู่ในปัจจุบันนี้หรืออยู่ในอดีตก็ตาม คนอนาคตย่อมมีสิทธิต่อทรัพยากร และการมีสิทธินี้ก็ทำให้เกิดพันธะหน้าที่ต่อเราที่เป็นคนใช้ทรัพยากรอยู่ในปัจจุบันในแง่ที่จะไม่ใช้จนทำให้ทรัพยากรนั้นไม่อยู่ในสภาพที่จะทำให้คนอนาคตเมื่อมาถึงแล้วจะใช้ไม่ได้ และถ้ามองการใช้ทรัพยากรในมุมมองพุทธจริยศาสตร์ การใช้ทรัพยากรที่ดีที่ถูกที่ควร ควรจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กล่าวคือต้องเป็นไปในทิศทางที่จะขจัดรากเหง้าแห่งความไม่ฉลาด ได้แก่ ความโลภ ความโกรธและความหลงผิด หมายความว่า การใช้ทรัพยากรใดจะเป็นไปตามหลักการของพุทธจริยศาสตร์ การใช้ทรัพยากรนั้นควรจะเป็นการใช้ที่เป็นแค่เครื่องมือช่วยทำให้มนุษย์พัฒนาตัวเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ต้องเป็นไปในแนวทางที่ไม่เพิ่มความโลภ ความไม่โกรธและความไม่หลงผิด จนไปถึงระดับที่สามารถกำจัดรากเหง้าแห่งความไม่ฉลาดจนหมดสิ้น หากมีการ

ใช้ทรัพยากรที่เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับหลักการนี้ ก็แปลได้ว่า คนในปัจจุบันกำลังทำลายตัวเองและในอีกความหมายหนึ่งก็คือ กำลังละเมิดสิทธิต่อทรัพยากรของคนอนาคตไปในตัวด้วย

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ณัฏสุภรณ์ เตียวเพชรภัสกร. (2562). *ความมีอยู่ของเวลา: การศึกษาเชิงวิพากษ์ในพุทธปรัชญาเถรวาท*.วารสารมจร ปรัชญาปริทรรศน์, 2 (6) 1-15.

Feinberg, Joel. (1970). *The Nature and Value of Rights*. In The Journal of Value Inquiry, vol. 4, no. 4, pp. 243–260. DOI: 10.1007/BF00137935.

Kalupahana, D. J., (1991). *The Buddhist concept of time and temporality*. In Essays on Time in Buddhism. Edited by Prasad H.S., Delhi: Sri Satguru Publicaiton.

Keown, D. (1998). *Are There Human Rights In Buddhism?* In Keown, V.D., Prebish, C. S., and Husted, W. R. (Edited). (P. 17). Great Britain: Curzon Press.

Pojman, L.P., Pojman, P., and McShane. (2015). *Introduction*. In Environmental Ethics: Readings in Theory and Application, (7th Ed.). (P. 1-3). United States: Cengage Learning.

---------- (2015). *Climate Change*. In In Environmental Ethics: Readings in Theory and Application, (7th Ed.). (P. 605). Cengage Learning.

Parfit, D., (2015). *Future Generations*. *In Environmental Ethics: Readings in Theory and Application*, (7th Ed.). (P. 49). United States: Cengage Learning.

----------, (2015). *Future Generations*. In Environmental Ethics: Readings in Theory and Application, (7th Ed.). (P. 50-51). United States: Cengage Learning.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.11

Cyberbullying Behavior of Junior High School Students in Demonstration School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

การพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Chayanit Hanvilai [1]*, Pannathorn Hombunma[2]

ชญานิศ ห่านวิไล[1]*, ปัณณธร หอมบุญมา[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Chayanit Hanvilai*
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
ชญานิศ ห่านวิไล*
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Email: ChayanitHan@gmail.com

2. Pannathorn Hombunma
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
ปัณณธร หอมบุญมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Email: pannathorn1970@gmail.com

คำสำคัญ:
พฤติกรรมการรังแกกัน; การรังแกกันบนโลกไซเบอร์
Keywords:
Bullying Behavior; Cyberbullying

Article history:
Received: 28/01/2025
Revised: 25/02/2025
Accepted: 16/03/2025
Available online: 21/04/2025

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) to study level of cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University; 2) compare the cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University classified by their personal factors; and 3) provides guidelines for cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The sample group, obtained by stratified random sampling, consisted of 210 Students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The research instrument was a questionnaire of cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University with a reliability level at 0.92. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD test,

The research findings revealed as follows: 1) cyberbullying behavior of lower secondary school students in the Demonstration School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University was at a moderate level overall. The aspect with the highest average value was gossiping or cursing others, followed by deleting or blocking others, and the aspect with the lowest average value was impersonating others in a negative way; 2) students with different genders, ages, grade levels, latest academic results, average family income, marital status of father and mother, father's occupation, and mother's occupation have similar opinions on cyberbullying behavior overall; and 3) Guidelines for

reducing cyberbullying behavior: gossiping or cursing others, there are 16 items, such as do not post gossip or curse others in cyberspace because it is a bad thing; defamation of others, there are 11 items, such as do not post defamation of others in cyberspace; and impersonation of others in a negative way, there are 11 items, such as having a good conscience and not impersonating others in a negative way. Think about empathy and the impact it will have on others. In terms of disclosing personal or other people's secrets, there are 9 items, such as parents, guardians, or teachers should teach children that they should not disclose their own personal information on cyberspace. And in terms of deleting or blocking others, there are 6 items, such as deleting or blocking others if it is a personal matter, it is an individual's right to do so. But if it is a group with a large number of people using it together, deleting or blocking others without reason should not be done.

How to Cite:
Hanvilai C. & Hombunma P. (2025). Cyberbullying Behavior of Junior High School Students in Demonstration School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 151-165.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 210 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และแอลเอสดี

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น รองลงมา คือ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 2) นักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา มารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น มี 16 รายการ เช่น ไม่โพสต์นินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ เพราะเป็นสิ่งไม่ดี ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น มี 11 รายการ เช่น ไม่ควรโพสต์หมิ่นประมาทผู้อื่นในโลกไซเบอร์ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ มี 11 รายการ เช่น ควรมีจิตสำนึกที่ดีไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ควรคิดถึงใจเขาใจเรา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย มี 9 รายการ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูควรสอนเด็กว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเปิดเผย

บนโลกไซเบอร์ และด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น มี 6 รายการ เช่น การลบหรือบล็อกผู้อื่นหากเป็นเรื่องส่วนตัวเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะทำได้ แต่ถ้าเป็นกลุ่มที่มีคนใช้ร่วมกันเป็นจำนวนมากการลบหรือบล็อกผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลไม่ควรทำ

บทนำ

พฤติกรรมการรังแกเป็นการกระทำของบุคคลทางด้านลบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลาย ๆ คน โดยเกิดขึ้นซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่พึงพอใจ ไม่สุขสบาย เจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งการกระทำดังกล่าวกระทำโดยทางร่างกาย วาจา หรืออย่างอื่น (กรมสุขภาพจิต, 2562) ซึ่งพฤติกรรมการรังแกแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) การกลั่นแกล้งรังแกแบบดั้งเดิม (Traditional bullying) เป็นกรณีที่บุคคลหนึ่งที่มีอำนาจมีกำลังมากกว่าบุคคลอื่นมีพฤติกรรมก่อให้เกิดความหวาดกลัว ข่มขู่ ก่อความเดือดร้อนราคาญ โดยการกระทำมักเป็นการกระทำทางกายภาพ กระทำต่อร่างกายของบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้ที่อ่อนแอ มีอำนาจพละกำลังน้อยกว่า ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และ 2) การกลั่นแกล้งรังแกทางไซเบอร์ (Cyberbullying) เป็นการกลั่นแกล้งรังแกในรูปแบบการด่าทอ กล่าวหาใช้ถ้อยคำเสียดสี ต่อว่าผู้อื่น โดยใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ ฯลฯ เชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ค ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชท หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการรังแกและกลั่นแกล้งกัน โดยเป็นการเฉพาะเจาะจงบุคคลเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรังแกที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่ครั้งเดียวจบ การกระทำแบบนี้จะเกิดขึ้นได้บ่อยกว่าการแกล้งกันทั่วไป สามารถเกิดขึ้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพราะในโลกออนไลน์นั้น ผู้รังแกไม่ได้เผชิญหน้ากับคู่กรณีจริง ๆ และในโลกออนไลน์ การกระจายข้อมูลข่าวสารนั้นแพร่กระจายไปได้เร็วมาก ซึ่งอาจทำให้ฝ่ายที่ถูกรังแกอับอายขายหน้า หรือทนไม่ได้ จนกลายเป็นปัญหาบานปลาย การกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์จึงเป็นการกระทำที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการกลั่นแกล้งรังแกแบบดั้งเดิม และมีความรุนแรงมากกว่า เนื่องจากมีความรวดเร็วในการกระทำและส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง (ธนกร สุกหอม, 2565)

พฤติกรรมการรังแกทางไซเบอร์แตกต่างจากพฤติกรรมการรังแกแบบดั้งเดิม ที่ผู้รังแกจะกระทำการรังแกซึ่งหน้า หรือสามารถระบุตัวตนได้ แต่ในการรังแกบนโลกไซเบอร์เป็นรูปแบบของการรังแกรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความทันสมัยของเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยรูปแบบการรังแกผ่านโลกไซเบอร์สามารถแยกออกได้เป็น 5 รูปแบบ คือ การนินทาหรือด่าทอผู้อื่น การหมิ่นประมาทผู้อื่น การแอบอ้างชื่อผู้อื่น การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผยหรือส่งต่อ และการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากลุ่มบนโลกไซเบอร์ (จันท รา ที่อุปมา, 2562) โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่ 1 ความเป็นนิรนาม (Anonymous) ของพื้นที่ไซเบอร์เนื่องด้วยพื้นที่ไซเบอร์ มีลักษณะเฉพาะ คือ ความเป็นนิรนาม กล่าวคือ ไม่ต้องเปิดเผยชื่อ หรือตัวตนจริง ๆ ของผู้ที่ใช้งาน โดยผู้ใช้อาจสามารถใช้ชื่อปลอม รูปปลอม หรือแม้กระทั่งสามารถสร้างตัวตนในโลกจินตนาการ หรือตัวตนขึ้นมาใหม่เพื่อหลอกลวงคนอื่นได้ ซึ่งความเป็นนิรนามเหล่านี้ทำให้ผู้รังแกมีความกล้าที่จะกระทำการใด ๆ ที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ถูกกระทำได้อย่างง่ายดาย ปัจจัยที่ 2 พื้นที่ไซเบอร์ในฐานะพื้นที่สำหรับระบายความรู้สึก พื้นที่ไซเบอร์มักถูกมองว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัว และยังถูกมองว่าเป็นพื้นที่เปิดสำหรับการระบายอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของตนเอง ปัจจัยที่ 3 ความง่ายและความสะดวกในการรังแกกันเนื่องด้วยความก้าวล้ำของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันได้เอื้ออำนวยความสะดวกสบายเป็นอย่างมากในการเข้าถึงพื้นที่ไซเบอร์ จึงทำให้การเข้าไปรังแกผู้อื่นบนพื้นที่ไซเบอร์สามารถกระทำจากที่ไหนก็ได้ ปัจจัยที่ 4 การรังแกเพื่อต้องการเรียกร้องความสนใจ จากการศึกษาทำให้รับรู้

ว่า การกระทำในลักษณะการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์นั้น สามารถเรียกร้องความสนใจจากผู้คนในพื้นที่ไซเบอร์ได้ค่อนข้างมาก และปัจจัยที่ 5 การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์เป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากการกระทำในพื้นที่จริง เช่น เกิดการไม่ชอบหน้ากัน การหมั่นไส้กันส่วนบุคคล หรือการมีเหตุทะเลาะเบาะแว้งแล้วนำมาขยายความต่อ (ชินดนัย ศิริสมฤทัย, 2560)

พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์มีผลกระทบต่อสภาพทางอารมณ์และจิตใจมากกว่าที่หลายคนคาดคิด อันเนื่องมาจากคุณลักษณะที่แตกต่างของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ที่ไม่ได้จบลงแค่ครั้งเดียว แต่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันในลักษณะที่ต่อเนื่องและเป็นวงกว้าง ข่าวสารแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว คนอื่น ๆ สามารถทำการแชร์ซ้ำ ๆ หรือเซฟข้อความหรือรูปภาพจากหน้าจอนำไปโพสต์ใหม่ได้อีกเรื่อย ๆ ถึงแม้ลิ้งก์ต้นทางจะได้ลบไปแล้วก็ตาม นอกจากนั้น คนอื่น ๆ ยังโพสต์ความเห็นในแง่ลบลงในช่องทางสาธารณะที่คนอื่นจะมาอ่านหรือตอบกลับได้เรื่อย ๆ ซึ่งทำให้ความอับอายและความเจ็บปวดเกิดขึ้นกับผู้ถูกกลั่นแกล้งซ้ำไปซ้ำมา การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จึงมีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวลุกลาม อาจก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ต่าง ๆ ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มี 2 ด้านหลัก คือ 1) ผลกระทบในระดับบุคคล จะส่งผลกระทบด้านอารมณ์และจิตใจ ทำให้รู้สึกแย่ เกิดความเครียดและอาจหาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย โดยอาจทำให้อับอายและรู้สึกถูกล่วงล้ำเกิดจากถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าผ่านการแชร์ ยิ่งข้อความหรือรูปภาพที่นำมา กลั่นแกล้งถูกทำให้เห็นมากเท่าไร ยิ่งเพิ่มความรู้สึกเจ็บปวดและอับอาย หรืออาจทำให้โกรธและอยากแก้แค้น อาจจะเริ่มจินตนาการถึงการแก้แค้นคนที่มากลั่นแกล้ง และนั่นเป็นสัญญาณอันตรายของวงจรการกลั่นแกล้ง หรืออาจทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์สามารถรุกล้ำเข้ามาในที่ปลอดภัยที่สุดผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ได้ตลอดเวลา ไม่สามารถหลีกหนีได้ ยิ่งไม่สามารถระบุตัวตนผู้กระทำได้ยิ่งเพิ่มความหวาดกลัว หรืออาจทำให้กังวลและซึมเศร้า ตกอยู่ในภาวะเครียดกังวลและซึมเศร้า เพราะว่าการกลั่นแกล้งนั้นได้กัดกร่อนความเชื่อมั่นและการนับถือตัวเอง และอาจทำให้เกิดภาวะเจ็บป่วยทางกายตามมา และ 2) ระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ ทำให้เหยื่อดูไม่ดีในสายตาคนอื่น และอาจทำให้พวกเขาไม่กล้าออกไปเจอผู้คน โดยอาจทำให้บุคคลโดดเดี่ยวและแยกตัวออกห่าง การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อาจส่งผลทำให้เด็กแยกตัวออกห่างจากเพื่อนและคนที่รู้จัก ซึ่งส่งผลเสียต่อพัฒนาการในวัยนี้ เนื่องจากเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเด็กวัยรุ่นตอนต้นโดยเฉพาะเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและเริ่มออกห่างจากพ่อแม่ เมื่อขาดเพื่อนเสียแล้ว เด็กก็มีโอกาสมากขึ้นที่จะโดนคนอื่นกลั่นแกล้งมากขึ้นอีก หรืออาจทำให้ไม่อยากไปโรงเรียน เด็กที่ถูกกลั่นแกล้งมีแนวโน้มที่จะหยุดเรียนมากกว่าเด็กปกติ การที่เด็กไม่อยากไปโรงเรียนอาจมีสาเหตุมาจากพวกเขาไม่อยากเจอหน้าคนที่แกล้งพวกเขาในโลก ไซเบอร์หรือเด็กรู้สึกอับอายเพราะข้อความและรูปภาพที่ถูกส่งต่อในโลกออนไลน์ หรืออาจทำให้อยากฆ่าตัวตาย การถูกกระทำซ้ำ ๆ และต่อเนื่องจากการโพสต์และแชร์ข้อความหรือรูปภาพในสังคมออนไลน์ทำให้เด็กรู้สึกสิ้นหวัง หากไม่สามารถจัดการกับความรู้สึกได้ เด็กจะรู้สึกว่าหนทางเดียวที่จะหลุดพ้นจากความเจ็บปวดนี้คือการฆ่าตัวตาย (ธนกร สุกหอม, 2565)

พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงมัธยมต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น โดยมีการสำรวจพบว่า การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ประมาณร้อยละ 20 - 40 ของวัยรุ่นล้วนเป็นเหยื่อการถูกข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ทั่วโลก โดยเด็กมีแนวโน้มที่จะประสบกับการข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ เนื่องจากพวกกำลังอยู่ในช่วงเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และเมื่อกล่าวถึงผลกระทบของเด็กที่ถูกข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์พบว่า เด็กที่ถูกข่มเหงรังแกมักจะมีปัญหาความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความเหงา การไร้ความสุข และมีปัญหา

ด้านการนอน การรังแกที่เกิดขึ้นทางโลกไซเบอร์ เป็นการข่มเหงรังแกที่ไม่ค่อยมีผู้สังเกตเห็น ส่วนหนึ่งเนื่องจากเด็กต่างเก็บซ่อนการข่มเหงรังแกจากคนที่สามารถช่วยเหลือพวกเขาได้ เช่น ผู้ปกครอง เพราะมองว่าผู้ใหญ่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้พวกเขาได้ และอาจถูกระงับการใช้งานโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ทำให้เด็กเหล่านี้ค่อย ๆ เปลี่ยนพฤติกรรมและการกระทำไปอย่างช้า ๆ พวกเขากลายเป็นคนเงียบ ๆ และเก็บเนื้อเก็บตัว ไม่ค่อยเข้าสังคมเหมือนเมื่อก่อน แต่ไม่มีใครสังเกตเห็นเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ยาก หากไม่ได้รับการใส่ใจ (พิมพลอย รุ่งแสง, 2560) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) (2565) พบว่า เด็กและเยาวชนไทยในกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 8 - 12 ปี นั้น มีพฤติกรรมที่มักจดจ่ออยู่กับการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตมากถึง 35 ชั่วโมง/สัปดาห์ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมจากหลายประเทศทั่วโลกกว่า 3 ชั่วโมง และหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยดังกล่าวแล้ว นั่นหมายถึงเด็กและเยาวชนไทยนั้นมีความเสี่ยงต่อการประสบกับปัญหาการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ในอัตราที่สูงถึง ร้อยละ 60 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของอัตราความเสี่ยงในการประสบกับปัญหาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของเด็ก และเยาวชนทั่วโลกนั้นมีตัวเลขอยู่ที่ ร้อยละ 56 เท่านั้น ซึ่งถือเป็นค่าเฉลี่ยตัวเลขที่มีระดับความน่ากังวลมากกว่าอัตราค่าเฉลี่ยโลก

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นฝ่ายปฐมวัย ฝ่ายประถมศึกษา และฝ่ายมัธยมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่เด็ก และเยาวชนในกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 11 - 15 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นวัยที่มักมีพฤติกรรมจดจ่ออยู่กับการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงได้เลือกศึกษาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และจากการสัมภาษณ์ครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทำให้ทราบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มักมีปัญหาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ โดยมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ นินทา ด่าทอ ใช้ถ้อยคำหยาบคายและไม่เหมาะสมบนสื่อออนไลน์ ใส่ร้ายผู้อื่น นำเข้าข้อมูลเท็จเพื่อโน้มน้าวให้คนอื่นเชื่อ แอบถ่ายภาพ หรือคลิปวิดีโอของผู้อื่นแล้วนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต การโพสต์ภาพที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีทั้งเปิดเผยตัวตน และไม่เปิดเผยตัวตน การล้อเลียนชื่อบิดามารดา ชื่อนักเรียน การล้อเลียนเพศสภาพ การกดดันให้ออกจากกลุ่ม กีดกันไม่ให้ใครเข้าใกล้หรือไม่ให้อยู่ในกลุ่มเพื่อน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้นักเรียนผู้ถูกกระทำอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง ขาดความมั่นใจและไม่กล้าแสดงออก นักเรียนบางคนไม่สามารถเข้าสังคมกับผู้อื่นได้ ไม่สามารถทำงานเป็นทีมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน จนทำให้ไม่มีเพื่อน ส่งผลต่อการอยากมาเรียนของนักเรียน ทำให้ขาดเรียนบ่อยครั้ง มีภาวะซึมเศร้า และถึงขั้นต้องการลาออกจากโรงเรียน เพราะทนการกระทำแบบนี้ไม่ไหว ส่วนผลกระทบต่อโรงเรียนนั้นย่อมทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เสียเวลาในการสืบหรือสอบสวน จนอาจทำให้ไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและสังคม เมื่อรู้สึกว่าโรงเรียนไม่ใช่พื้นที่ปลอดภัยสำหรับลูกหลานอีกต่อไป สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และอาจส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งโรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ลักษณะการสำรวจ (Survey research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 461 คน (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 210 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา มารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 24 ข้อ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น จำนวน 4 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 17 – 23 กรกฎาคม 2567 ซึ่งได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าแอลเอสดี และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราห์คำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
1. ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น	3.14	1.10	ปานกลาง	1
2. ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น	2.83	1.17	ปานกลาง	4
3. ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ	2.40	1.18	น้อย	5
4. ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย	3.00	1.27	ปานกลาง	3
5. ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น	3.05	1.29	ปานกลาง	2
ในภาพรวม	2.88	1.06	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.88, S.D. = 1.06)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมี 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น ($\overline{X}$ = 3.14, S.D. = 1.10) รองลงมา คือ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น ($\overline{X}$ = 3.05, S.D. = 1.29) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ($\overline{X}$ = 2.40, S.D. = 1.18)

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าสถิติ	Sig.	แปลผล
1. เพศ	t = -0.28	0.78	ไม่แตกต่างกัน
2. อายุ	F = 0.98	0.40	ไม่แตกต่างกัน
3. ระดับชั้นเรียน	F = 1.42	0.25	ไม่แตกต่างกัน
4. ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด	F = 1.08	0.34	ไม่แตกต่างกัน
5. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	F = 2.31	0.06	ไม่แตกต่างกัน
6. สถานภาพสมรสของบิดา มารดา	F = 1.05	0.35	ไม่แตกต่างกัน
7. อาชีพของบิดา	F = 0.09	0.91	ไม่แตกต่างกัน
8. อาชีพของมารดา	F = 0.99	0.40	ไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา มารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการนำเสนอแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า

3.1 แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 113 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 16 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ไม่โพสต์นินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์เพราะเป็นสิ่งไม่ดี รองลงมา คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนที่มีพฤติกรรมนินทาหรือด่าทอผู้อื่น และไม่ให้ความสนใจในสิ่งที่เขาทำ และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เปลี่ยนแปลงตัวเองไม่ชอบใครก็เก็บไว้ในใจไม่โพสต์ด่าในโลกไซเบอร์ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่นินทาหรือด่าทอผู้อื่น ครูสอนหรือจัด

อบรมให้นักเรียนรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ และโรงเรียนควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดสำหรับนักเรียนที่นินทาหรือ ด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์

3.2 แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 125 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 11 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ไม่ควรโพสต์หมิ่นประมาทผู้อื่นในโลกไซเบอร์ รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น

3.3 แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 120 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 11 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ควรมีจิตสำนึกที่ดีไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ควรคิดถึงใจเขาใจเรา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ไม่ใช้โซเชียลมีเดีย และโรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ

3.4 แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 108 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 9 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูควรสอนเด็กว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเปิดเผยบนโลกไซเบอร์ รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ไม่ใช้โซเชียลมีเดีย

3.5 แนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 116 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 6 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ การลบหรือบล็อกผู้อื่นหากเป็นเรื่องส่วนตัวเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะทำได้ แต่ถ้าเป็นกลุ่มที่มีคนใช้ร่วมกันเป็นจำนวนมากการลบหรือบล็อกผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลไม่ควรทำ รองลงมา คือ ไม่ให้ความสำคัญหรือให้ความสนใจกับผู้ที่ลบหรือบล็อกผู้อื่น และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ควรกำหนดกฎระเบียบในการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มให้ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ ที่พบว่า พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น รองลงมา คือ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าช่วงวัยอื่น ๆ สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสามารถรับสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย จึงเป็นการยากที่เด็กจะคัดกรองหรือแยกแยะเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ประกอบกับวัยรุ่นอยู่ในช่วงที่ต้องการหาตัวตนและสร้างสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อน การรังแกกันบนโลกไซเบอร์อาจถูกมองว่าเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างความโดดเด่น หรือ

ทำให้ตนเองรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่นในสังคมออนไลน์ วัยรุ่นบางคนอาจรู้สึกว่าการรังแกกันบนโลกไซเบอร์เป็นสิ่งที่ทำได้โดยไม่ต้องรับผิดชอบ หรือคิดว่าจะไม่ถูกจับได้ ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมการรังแกเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยวัยรุ่นมักได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมาก การเข้าร่วมในการรังแกกันบนโลกไซเบอร์อาจเป็นการตอบสนองต่อแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน หรือเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมแบบเดียวกัน จึงทำให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา ดีน้ำจืด (2560) เรื่องพฤติกรรมการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนวังจันทร์วิทยามีพฤติกรรมการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในระดับปานกลาง

2. จากผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พี่พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา มารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางครอบครัว เศรษฐกิจ ทางสังคม ไม่แตกต่างกันมากนัก และเด็กส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีผลการเรียนดี จึงทำให้ความคิด ทัศนคติไม่แตกต่างกันมากนัก จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฆีร อักษรทิพย์ (2561) เรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์ เมื่อจำแนกตาม เพศ และระดับชั้น พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น และด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 50,001 บาท ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น และด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ มากกว่านักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 40,001 – 50,000 บาท อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 50,001 บาท ขึ้นไป เป็นนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์สื่อสารได้มากขึ้น ทำให้พวกเขามีโอกาสเผชิญหน้ากับพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์บ่อยขึ้น หรืออาจมีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับการรังแกกันบนโลกไซเบอร์มากกว่า และด้วยฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าอาจเผชิญแรงกดดันในการรักษาภาพลักษณ์หรือสถานะในกลุ่มเพื่อนผ่านทางออนไลน์ ทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของภาพลักษณ์และการแสดงตนทางออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงษ์ วิไล (2561) เรื่องพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย พบว่า นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 7,500 บาท กับรายได้มากกว่า 50,000 บาท มีระดับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากผลการนำเสนอแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 113 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 16 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ไม่โพสต์นินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์เพราะเป็นสิ่งไม่ดี รองลงมา คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนที่มีพฤติกรรมนินทาหรือด่าทอผู้อื่น และไม่ให้ความสนใจในสิ่งที่เขาทำ และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เปลี่ยนแปลงตัวเองไม่ชอบใครก็เก็บไว้ในใจไม่โพสต์ด่าในโลกไซเบอร์ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่นินทาหรือด่าทอผู้อื่น ครูสอนหรือจัดอบรมให้นักเรียนรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ และโรงเรียนควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดสำหรับนักเรียนที่นินทาหรือ ด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รับรู้และเข้าใจถึงการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นเป็นอย่างดี วิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยรายการที่มีนักเรียนตอบมากที่สุด คือ ไม่โพสต์นินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์เพราะเป็นสิ่งไม่ดี นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการปรึกษากับผู้ปกครอง ครู และความรู้ทางกฎหมายด้วย แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางความคิดเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการของวัยรุ่นที่ พัทธ์รดา ยาประเสริฐ (2564) อธิบายไว้ว่า วัยรุ่นมีการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม ค้นพบวิธีการที่จะคิดเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์ คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการประมวลผลข้อมูล และเรียนรู้ที่จะคิดสร้างสรรค์และคิดวิเคราะห์ จะอยู่ในขั้นการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการคิดที่เป็นรูปธรรม ไปสู่กระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม ส่งผลให้วัยรุ่นพยายามที่จะเรียนรู้การปรับความคิดในสถานการณ์ใหม่ การทดลองการตัดสินใจเรื่องบางเรื่องด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของวัยรุ่นแต่ละคน

3.2 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 125 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 11 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ไม่ควรโพสต์หมิ่นประมาทผู้อื่นในโลกไซเบอร์ รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่หมิ่นประมาทผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รับรู้และเข้าใจถึงการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นเป็นอย่างดี วิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยรายการที่มีนักเรียนตอบมากที่สุด คือ ไม่ควรโพสต์หมิ่นประมาทผู้อื่นในโลกไซเบอร์ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการแจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และยังเสนอให้โรงเรียนให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โดนีแกน (Donegan, 2012) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการข่มขู่และการกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต พบว่า เด็กและเยาวชนเห็นพ้องกันว่าควรมีการปรับตัวบทกฎหมายและการป้องกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 120 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็น

ไว้ 11 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ ควรมีจิตสำนึกที่ดีไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ควรคิดถึงใจเขาใจเรา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ไม่ใช้โซเชียลมีเดีย และโรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รับรู้และเข้าใจถึงการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบเป็นอย่างดี วิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยรายการที่มีนักเรียนตอบมากที่สุด คือ ควรมีจิตสำนึกที่ดีไม่แอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ควรคิดถึงใจเขาใจเรา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น และรองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในขั้นพัฒนาการทางศีลธรรมที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสามารถในการคิดถึงจิตใจของผู้อื่นและคำนึงถึงความยุติธรรม สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 15 - 16) ที่อธิบายว่า พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น โดยวัยรุ่นช่วงอายุ 13 - 16 ปี เป็นขั้นทำหน้าที่ของสังคม เด็กจะใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของสังคมมาเป็นกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และจะปฏิบัติหน้าที่ตามค่านิยม และกฎเกณฑ์กลุ่มและสังคมเพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม เป็นวัยที่ทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

3.4 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 108 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 9 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูควรสอนเด็กว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเปิดเผยบนโลกไซเบอร์ รองลงมา คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ไม่ใช้โซเชียลมีเดีย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รับรู้และเข้าใจถึงการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผยเป็นอย่างดี วิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยรายการที่มีนักเรียนตอบมากที่สุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูควรสอนเด็กว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเปิดเผยบนโลกไซเบอร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชโรชีนีย์ ชัยมินทร์ (2566) ที่อธิบายไว้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูควรให้ความดูแลเอาใจใส่เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับตัวเด็กและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด จึงควรสอนให้เด็กและเยาวชน มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของตนเองและผู้อื่น ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเปิดเผยบนโลกไซเบอร์ รับทราบข้อกำหนดในการเผยแพร่เนื้อหา การแชร์ หรือส่งต่อเนื้อหาของผู้อื่น และคำนึงถึงผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดปัญหาที่จะตามมาจากการกระทำที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น

3.5 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 116 คน พบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นไว้ 6 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ การลบหรือบล็อกผู้อื่นหากเป็นเรื่องส่วนตัวเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะทำได้ แต่ถ้าเป็นกลุ่มที่มีคนใช้ร่วมกันเป็นจำนวนมากการลบหรือบล็อกผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลไม่ควรทำ รองลงมา คือ ไม่ให้ความสำคัญหรือให้ความสนใจกับผู้ที่ลบหรือบล็อกผู้อื่น และรายการที่มีนักเรียนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ควรกำหนดกฎระเบียบในการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มให้ชัดเจน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รับรู้และเข้าใจถึงการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นเป็นอย่างดี วิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป โดยรายการที่มีนักเรียนตอบมากที่สุด คือ การลบหรือบล็อกผู้อื่นหากเป็นเรื่องส่วนตัวเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะทำได้ แต่ถ้าเป็นกลุ่มที่มีคนใช้ร่วมกันเป็นจำนวนมากการลบหรือบล็อกผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลไม่ควรทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยชนนี สิทธิชัย (2560) เรื่อง พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์หลากหลายวิธีแตกต่างกันไป โดยวิธีการลบหรือบล็อกก็เป็นวิธีหนึ่ง แต่ในทางกลับกันจะไม่แกล้งเพื่อนโดยบล็อกออกจากกลุ่ม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ พฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น 2) ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น 3) ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 4) ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย และ 5) ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น โดยในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนปีการศึกษาล่าสุด รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา มารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และนักเรียนได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่น มี 16 รายการ ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น มี 11 รายการ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ มี 11 รายการ ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย มี 9 รายการ และด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่น มี 6 รายการ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรสื่อสารและประสานกับผู้ปกครองในการสอดส่องและช่วยแก้ไขพฤติกรรมการใช้คำหยาบคาย ด่าทอผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนทั้งที่บ้านและในโรงเรียน รวมถึงให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศการใช้สื่อออนไลน์ที่ดี

1.2 โรงเรียนควรให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และกฎหมายหมิ่นประมาท เพื่อให้เข้าใจถึงผลทางกฎหมายของการเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย และส่งเสริมให้นักเรียนใช้สื่อออนไลน์อย่างมีจริยธรรม รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษามารยาทเมื่อสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ รวมถึงการหลีกเลี่ยงการแชร์หรือเผยแพร่ข้อมูลที่ทำร้ายผู้อื่น

1.3 โรงเรียนควรจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ เช่น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการแอบอ้างชื่อผู้อื่น รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจมารยาท และความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนในโลกออนไลน์

1.4 โรงเรียนควรให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคล และความเสี่ยงในการเผยแพร่ข้อมูลของผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ เช่น ชื่อ ที่อยู่ หรือข้อมูลเกี่ยวกับญาติผู้ใหญ่ของบุคคลนั้น เพื่อให้นักเรียนตระหนักว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นสิ่งที่ผิด

1.5 โรงเรียนควรให้ความรู้เรื่องการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มออนไลน์ และทำให้นักเรียนตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ที่ถูกลบ เช่น ความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือความเครียด และสอนให้นักเรียนรู้วิธีการรับมือกับปัญหาเหล่านี้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรทำการวิจัยบทบาทของผู้ปกครองในการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรทำการวิจัยรูปแบบการลดพฤติกรรมการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2562). *โปรแกรมการพัฒนาทักษะการควบคุมตนเอง (Self-control) เพื่อป้องกันพฤติกรรมการรังแกกัน (Bullying) ในเด็กประถมศึกษาที่ 1 – 3*. กรม.

ฆีร อักษรทิพย์. (2561). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จันทรา ที่อุปมา. (2562). *ผลของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่ถูกรังแกบนโลกไซเบอร์*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชโรชีนีย์ ชัยมินทร์. (2566). ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารห้องสมุด*, 67(1), 21 – 39.

ชินดนัย ศิริสมฤทัย. (2560). *การรับรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์*. [การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ธนกร สุกหอม. (2565). *ความรับผิดทางอาญาของการกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์*. [สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

พัทธ์รดา ยาประเสริฐ. (2564). *นวัตกรรมการปรึกษาเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างกลยุทธ์เชิงบวกในการเผชิญปัญหาการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนวัยรุ่นไทย*. [ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพลอย รุ่งแสง. (2560). *ผลของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตินต้นที่ถูกข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตติยา ดีน้ำจืด. (2560). พฤติกรรมการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยบูรพา. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. (2567ก). *เกี่ยวกับโรงเรียน*. https://aru.ac.th/stay/.

ฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2560). พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารวิทบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(1), 86 – 99.

วรพงษ์ วิไล. (2561). พฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย. *CRRU Journal of Communication Chiangrai Rajabhat University*, 1(2), 1 – 24.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). (2565). *การศึกษาเพื่อพัฒนากลไกหรือมาตรการป้องกันการรังแก ข่มขู่คุกคามสตรี เด็ก และเยาชนโดยช่องทางการรณรงค์ผ่านสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ* (รายงานการวิจัย). สำนักงาน.

Donegan, R. (2012). Bullying and cyber bullying: history, statistics, law, prevention and analysis. *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 3(1), 33 - 42.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.12

Navigating Possibilities: The Evolving Roles of Buddhist Nuns (Mae Chee) in Contemporary Thailand

Metteyya Beliatte[1*], Yaoping Liu[2], Chatchai Rakthin[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Metteyya Beliatte*

Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand
Email: metteyya.b@mail.rmutk.ac.th

2. Yaoping Liu

Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand
Email: yaoping.l@mail.rmutk.ac.th

3. Chatchai Rakthin

Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand
Email: chatchai.r@mail.rmutk.ac.th

Keywords:
Gender Equality; Women Empowerment; Mae Chees; Thai Female Monasticism; Thai Nuns; Theravada Buddhism; Thai Buddhist Nunneries; Thai Buddhism; Religious Feminism; Sustainable Development.

Article history:
Received: 17/02/2025
Revised: 16/03/2025
Accepted: 27/03/2025
Available online: 21/04/2025

ABSTRACT

The changing roles of Buddhist nuns (Mae Chee) in Thailand reflect a significant shift in gender dynamics, religious authority, and societal engagement within the Theravāda Buddhist tradition. Despite increased participation in education, social services, and digital Dharma dissemination, Mae Chee continue to face institutional marginalization, economic instability, and cultural bias. This study investigates how contemporary Mae Chee navigate these challenges amid broader transformations influenced by modernization and global gender equality discourses. Using a qualitative approach, the research draws on semi-structured interviews with 45 nuns across diverse settings, including temples, independent nunneries, and those with advanced education, as well as non-participant observation. Thematic analysis revealed nuanced strategies by which Mae Chee assert agency, seek recognition, and contribute to their communities, despite limited institutional support. Findings indicate that although Mae Chee have made significant strides, particularly in education and community service, their formal recognition remains inadequate. All groups of nuns interviewed acknowledged a limited social role, with only a few exceptions involved in impactful initiatives like orphan care. The study highlights three urgent reforms: formal recognition of Mae Chee's

How to Cite:
Beliatte, M. & Yaoping, L.(2025). Navigating Possibilities: The Evolving Roles of Buddhist Nuns (Mae Chee) in Contemporary Thailand. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 166-186.

religious status, sustainable financial support, and intergenerational dialogue to bridge tradition and innovation.

Introduction

The role of nuns in Buddhist communities has long been a subject of discourse, particularly in the context of gender, education, and the evolving practices of Buddhist monasticism. While historically, Buddhist nuns, particularly in Thailand, have been relegated to marginal positions within the religious institution, the past few decades have witnessed profound transformations in their roles, responsibilities, and societal perceptions (Falk, 2007). These changes are not isolated but are reflective of broader global shifts regarding gender equality, the modernization of religious institutions, and the increasing involvement of women in leadership positions within traditionally male-dominated structures (Sue, 2022).

Theravāda Buddhism in Thailand is a deeply entrenched institution that impacts cultural, social, and religious life. Nevertheless, its monastic framework is distinctly gendered, privileging male monks (bhikkhus) and marginalizing female renunciates (Mae Chee). Unlike fully ordained bhikkhunis in Mahayana traditions or specific Theravāda communities like Sri Lanka, Thai Mae Chee hold a transitional position, being neither wholly monastic nor lay (Kabilsingh, 1991; Seeger, 2009). The absence of bhikkhuni ordination in Thai Theravāda Buddhism stems from the belief that the historical female monastic lineage has never existed or it was terminated centuries ago (Tsomo, 2004; Barnes, 2016). Unlike Sri Lanka, where the bhikkhuni order was reestablished in the late 20th century through international ordination efforts (Bartholomeusz, 1994), Thailand's Sangha Council maintains a firm resistance to female ordination (Cook, 2010). Consequently, Mae Chee, women who shave their heads, wear white robes, and follow Eight or Ten Precepts, function as de facto nuns without formal recognition (Lindberg Falk, 2007).

Traditionally, Mae Chee had been designated to supportive functions: managing temples, preparing sustenance for monks, and assisting in ceremonies (Keyes, 1984). Their labor sustains monastic life; nonetheless, they are prohibited from fundamental religious responsibilities, such as chanting at certain gatherings or officiating ceremonies (Seeger, 2009). This gendered division illustrates the broader backdrop of Southeast Asian Buddhist societies, where women's spiritual authority is often constrained (Kawanami, 2013).

In recent decades, Thai Mae Chee have significantly expanded their roles beyond traditional temple duties, demonstrating remarkable adaptability in religious, educational, and social spheres. Many Mae Chee are presently involved in advanced Buddhist studies, attaining proficiency in Pali and Abhidhamma to deepen their understanding of scripture (Mackenzie, 2018), while others take on teaching roles, offering meditation guidance and Dhamma instruction in nunneries and to lay communities (Dhammananda, 2020). This educational development involves a growing number of Mae Chee enrolling in secular universities, so undermining established monastic education models and creating new opportunities for female religious practitioners (Falk, 2019).

Beyond religious instruction, Mae Chee have become vital social service providers, establishing and managing orphanages, educational institutions, and healthcare initiatives, particularly in

underprivileged rural areas (Tomalin, 2021). Their philanthropic initiatives include offering counseling and safe housing for underprivileged women, particularly those who have experienced domestic abuse (Falk, 2007).

Furthermore, during national calamities like floods or the COVID-19 epidemic, Mae Chee have implemented effective charitable activities that remedied substantial shortcomings in state welfare systems (Cook, 2010). The digital age has provided new opportunities for younger Mae Chee, who adeptly utilize social media platforms like YouTube and Facebook to disseminate Dhamma discourses, so reaching global audiences and expanding their impact beyond traditional temple boundaries (Mackenzie, 2018). These online platforms have proven to be invaluable by allowing Mae Chee to circumvent traditional monastic gatekeeping and establish direct connections with lay followers (Tomalin, 2021).

Despite their significant contributions, Mae Chees consistently face substantial structural obstacles that limit their potential. Unlike their male monastic counterparts, Mae Chee do not receive state stipends or consistent lay donations, forcing them to rely on precarious temple patronage or low-wage jobs, leading to persistent economic insecurity (Falk, 2019; Seeger, 2009). The male-dominated monastic hierarchy sustains entrenched gendered power structures, wherein Mae Chees are frequently perceived as subordinates rather than equals, with conservative monks actively resisting reforms that could threaten traditional power dynamics (Kawanami, 2013; Barnes, 2016).

Public perception presents a further issue, since the general populace often views Mae Chee as spiritually "inferior" to monks, despite recognizing their piety and dedication (Lindberg Falk, 2007). Moreover, media portrayals consistently promote reductive perceptions of Mae Chee as passive, devoted individuals, failing to acknowledge their extensive abilities and accomplishments (Tomalin, 2021). The intersection of financial dependence, institutional sexism, and cultural bias poses significant challenges to Mae Chee achieving complete acceptance and equality within Thai Buddhism.

The changing roles of Buddhist nuns (Mae Chee) in Thailand illustrate notable alterations in gender dynamics, religious authority, and societal involvement within Theravāda Buddhism, although these developments are insufficiently recorded and examined. Despite their increasing engagement in education, social services, and digital Dharma dissemination, Mae Chee persistently encounter structural marginalization, encompassing economic instability, institutional discrimination, and cultural prejudice. Although current scholarship emphasizes their historical subjugation, it is imperative to critically analyze how contemporary Mae Chee maneuver and contest these limitations amidst modernity and worldwide gender equality initiatives. The absence of institutional acknowledgment and assistance for their services sustains inequalities within the monastic hierarchy, despite their increasing prominence in both religious and secular domains. A rigorous examination of the current functions of Mae Chee is necessary, assessing their evolving strategies, societal impact, and persistent challenges.

Research Objectives

This research aims to examine the evolving roles of Buddhist nuns in contemporary Thailand by exploring social contexts that have shaped their roles. Through this exploration, the study will examine how education, modern societal norms, and institutional support systems

have contributed to these transformations. Further, this research seeks to understand the perspectives of nuns themselves regarding these changes, their views on their evolving roles, and the perceived advantages and disadvantages of this transformation.

The study aims to contribute meaningfully to academic discourse in Buddhist gender studies by examining the complex intersection of gender dynamics, religious tradition, and societal change in the context of Thai Buddhism. Through these interconnected objectives, the research seeks to provide a nuanced understanding of both the progress made and the persistent barriers facing Buddhist nuns in contemporary Thailand.

Research Methodology

This study adopts a qualitative research approach, drawing on a combination of interviews, non-participant observation, and content analysis to gather data on the evolving roles of Buddhist nuns in Thailand. Qualitative research is particularly suitable for this study because it allows for an in-depth exploration of the personal experiences, perceptions, and reflections of nuns, providing rich, nuanced insights into the transformation of their roles within Buddhist communities. The research methodology is designed to capture the complexities of social, cultural, and religious dynamics from the perspectives of the nuns themselves (Lim, 2024).

In-depth interviews were conducted with nuns living in various monastic settings in Thailand, particularly in the central region, which includes significant Buddhist temples and nunneries. The interviews were semi-structured, allowing for flexibility in the conversation while ensuring that key research questions were addressed. Interviewees included 45 nuns of different ages, educational backgrounds, and positions within the monastic hierarchy, from newly ordained nuns to highly educated and senior figures in the monastic community. The goal of the interviews was to capture a diverse range of experiences and opinions regarding the evolving role of nuns in contemporary Thai Buddhism.

In addition to interviews, non-participant observation was conducted at 10 nunneries and Buddhist temples in Thailand. The researcher spent time observing the daily lives of the nuns, observing their interactions with laypeople and monks. This ethnographic approach allowed the researcher to gain a deeper understanding of the daily practices, challenges, and experiences of nuns, as well as the broader social dynamics that influence their roles within the monastic community.

In the preliminary analysis process, the nuns were categorized into 3 categories to comparatively examine whether their differences contributed to any distinct evolution. Three categories are nuns in temples with monks as abbot; nuns in an independent nunnery; and educated nuns who had at least a Bachelor's degree or Pali IX.

All the collected data were transcribed and thematically analyzed in relations with the research aim. The thematic analysis of the data revealed several key themes that highlight the changing roles of Buddhist nuns in Thailand.

Concept Of Role And The Role Of Thai Nuns

Definition of Role

The term role has been widely discussed in sociological and organizational studies. According to the Royal Institute Dictionary (2011), a role refers to "acting according to a script,"

implying the performance of prescribed duties, such as those of a parent or teacher. Koprasert Tayakkanon (1999) defines a role as behavior aligned with the rules and regulations of one's duties, while Chanchai Ajinsamacharn (1991) describes it as the execution of tasks within an organization, including the supervision of activities under one's authority.

Phuangphet Surattakawikon (1999) expands on this by proposing three key aspects of roles: Ideal Role which is the socially expected behavior for a given status, serving as a model for how individuals should act, regardless of whether anyone actually fulfills it; Perceived Role which is an individual's personal understanding of their role, shaped by their attitudes, values, and experiences; Actual Role which is the behaviors a person actually performs, influenced by situational factors.

Judson R. Landis (cited in Montree Sirichanchuen, 1997) further explains role as behavior tied to a specific social status, emphasizing that roles emerge from social interaction and expectations. Role theory assumes that (1) roles are learned through socialization, and (2) individuals must recognize their own and others' statuses to guide their actions. Roles can be analyzed from structuralist (fixed societal expectations) and symbolic interactionist (negotiated in social contexts) perspectives.

Montree Sirichanchuen (1997) highlights that roles are culturally and socially constructed, influenced by norms, traditions, and individual personality. Three key observations emerge: Culture and tradition heavily shape role expectations; Socialization teaches individuals their expected roles; Actual role performance varies based on personal and situational factors.

Types of Roles

Jiraphan Kanchanachitra (1979) categorizes roles through two lenses: Social structure – Roles tied to specific positions (e.g., teacher, parent); Behavioral consequences – How individuals enact roles based on learned expectations.

Ratthaya Achanhan (1997) distinguishes between: Ideal (prescribed) role – Societal expectations for a status. Perceived role – Personal beliefs about one's duties. Performed role – Actual behavior, shaped by personal and situational factors.

Factors Affecting Role Performance

Allport (cited in Sathienkong, 2010) identifies four determinants of role performance: Societal expectations – How others expect one to act; Self-expectations – Personal beliefs about one's role; Role acceptance – Whether an individual internalizes societal expectations; Situational constraints – Real-world factors shaping actual behavior.

External influences (Sopha, 2021) include: Socio-cultural factors – Beliefs, urbanization, traditions; Economic factors – Employment policies, resource availability; Political factors – Laws, power structures; Environmental factors – Natural disasters, local conditions.

The Role of Thai Nuns

Sukjai Phutthawises (1984) defines the role of nuns (mae chi) as behavior aligned with Buddhist principles and societal expectations. Historically, Thai nuns have faced mixed perceptions—some see them as devout practitioners, while others associate them with begging

(Sopha On-opas, 2004, p. 2). Despite efforts to revive female monasticism, societal acceptance remains limited (Sopha On-opas, 2004).

Jantana Leelakraiwan et al. (2009) categorize nuns' roles into: Self-development – Meditation, scriptural study; Religious service – Assisting monks, temple upkeep; Social contribution – Teaching, counseling, charity work.

Sukjai Phutthawises (1984) emphasizes their religious roles: Leading ceremonies, teaching morality, fundraising for temples; Social roles: Counseling, educating children, disaster relief.

Challenges

Nuns face structural barriers, including: Lack of legal recognition (Prakong Singhanatnirak, 1973, cited in Prakong Ngamchaiyaphum, 2014); Gender bias in religious institutions (Jantana Leelakraiwan et al., 2009); Limited public opportunities compared to monks (Sopha, 2021).

The concept of role is multifaceted, shaped by societal norms, gender expectations, and individual agency. Thai nuns occupy complex positions—balancing religious devotion with social service while navigating structural limitations. Further research should explore how modernization and feminist movements influence their evolving roles.

Result

Roles of Nuns in Different Institutional Contexts

Nuns in Temples with a Monk as Abbot

Most nuns of this category perceive themselves as "*having no significant social role***"**, staying in temples and doing chores. As one of the informants said "*I don't have any role in the temple or outside, I just practice Buddhism.*" This resonates with many others who uttered the word "*I have no role*" again and again.

Anyhow, some mention **"***small roles***"**, such as conversing with visitors, participating in religious events (e.g., Maghapuja, Visakhapuja), and charity work. Many of them uttered "*we help temple to welcome people*" and "*we help temple to organize activities on special days*".

Moreover, some nuns provide informal support, with laypeople feeling more comfortable speaking with them than monks. As one of the informants stated "*many laypeople especially female devotees have told me that they feel more comfortable to discuss personal issues with Mea Chees than monks*"

It is obvious that there is a lack of societal expectations regarding their role, and some nuns express that they ordained for personal reasons, not to serve society. One of the most uttered phrases was "*I became a Mae Chee to practice Buddhism, so I am not concerned about external matters*." There are several Mae Chees who stated "*we should concentrate on our purpose of ordination, which is, to end the suffering*"

However, they still participate in morning and evening prayers and help prepare the place for ceremonies and clean the places afterwards. Anyhow, this is not seen by most of them as having a role in the temple.

Regarding roles they had in the society they admitted they had limited social engagement. Most report having minimal societal roles. Some assist in charity kitchens or food donations. A few engage in counseling laypeople

According to their experience, the public perception regarding their role have mixed views: some respect nuns, others disregard them. They are seen as approachable compared to monks

Roles the nuns of this category mentioned can be listed as follow:

As Temple Assistance: Cooking and kitchen duties; Preparing food for monks and laypeople; Helping with temple events (festivals, merit-making ceremonies); Assisting elderly or disabled monks; Arranging flowers and decorations for ceremonies.

Roles in Education & Practice: Studying Buddhist scriptures (Pali, Dhamma, Abhidhamma); Applying Buddhist teachings to personal practice; Taking religious examinations.

Spiritual Duties: Leading morning/evening prayers and chanting; Meditation and mindfulness practice: Observing Uposatha (Buddhist holy days); Listening to and giving sermons.

Leadership & Guidance: Mentoring newly ordained nuns; Resolving conflicts among nuns; Supervising Dhamma examinations at schools.

Nuns in Nunneries

It is noteworthy that nuns of this category, play a more active social role, focusing on community development, particularly training children, providing education, and leading Vipassana meditation. One nun who was the leader of a nunnery stated "*We try out best to extend and expand our roles by being useful to the society*." The most of the nunneries organize these activities in their own capacity.

Moreover, some nunneries accept women of all ages and even care for the sick, providing a place of refuge for women. They admit that nunneries operate as a care center for elderly women who has the determination to practice Buddhism in the late period of their lives. A nun who used to be a main administrator of Mahapajapati College mentioned that "*the aim of establishing this university was to open opportunities for young girls who are from poor and rural backgrounds"*

They think that laypeople generally perceive nuns as compassionate and devoted to religious practice, with some believing in their ability to support society. A Mae Chee stated "*Parents of young girls feel safer to send their daughters to attend meditation training programs organized at our nunnery.*" Many nuns mentioned that "*women practitioners feel more comfortable to consult their problems with Mae Chees because they see us as their mothers or sisters*"

Evidently, nuns with formal education believe they are gaining recognition, especially when engaging in activities like disaster relief and local community service. Even though they did not explicitly utter that their main purpose is to gain more social recognition but from what they explained it could be detected that it was indeed a primary motivation. They expect the lay people would recognize their existence, contribution and value.

List of the Roles they perform is as follow:

Convent Responsibilities: Teaching Dhamma, Abhidhamma, and meditation; Training children and lay practitioners; Managing documents and administrative tasks; Growing vegetables and maintaining the nunnery.

Community Engagement: Organizing Buddhist events (Makha Bucha, Visakha Bucha); Leading all-night chanting and meditation sessions; Providing food and support for visitors.

Social Service: Educating children in Buddhism; Offering counseling and moral support; Assisting in disaster relief (e.g., floods).

Highly Educated Nuns

Even though, they are educated surprisingly many still feel they have no clear role in society, though some contribute through education, teaching Dhamma, and social media engagement. An informant stated "*we have to navigate what role we can possibly have in order to contribute to Buddhism and the society.*" Another one added "*after completing education, we don't have many options to take up as the next step.*"

It seems educated nuns work behind the scenes in Buddhist propagation and face challenges due to a lack of legal recognition. "*Mae Chees are not allocated any specific budget from any governmental agency.*" Nuns who completed Pali IX mentioned that they are not receiving monthly income which the monks get after passing Pali IX exam. They are not getting much opportunities to use their knowledge and skills. One Mae Chee expressed "*we do not expect much income but we too have to spend on necessary things. Even though we are capable, we are not invited to teach and preach like the monks.*"

Nuns believe laypeople's perceptions vary greatly, with some respecting them as Buddhist educators and others dismissing their role. One informant said "*we are seen as competent religious personal by some but some still look down on us based on the old image of incompetent old ladies*."

They claim that government support for nuns as morality teachers in schools was discontinued, limiting their ability to contribute. "*We have to find money for our needs as we are not getting any support or discounts like the monks"* mentioned a nun. Interestingly, some nuns mention that society expects them to serve but does not provide adequate recognition or support. A Mae Chee stated "*people don't invite nuns to perform religious rituals like then invite monks*".

In societal level they engage in community development such as educating children and youth in moral values, providing shelter and guidance for women in need, and organizing social welfare programs.

Though they receive limited formal recognition, some teach in schools or prisons. Some engage in Dhamma propagation through writing/speaking and they assist in funeral rites and charity work

The roles mentioned by Educated Nuns are as follow:

Academic and Teaching Roles: Teaching Pali, Dhamma, and Abhidhamma at universities; Supervising Dhamma exams in schools; Conducting Vipassana meditation retreats.

Temple and Organizational Leadership: Managing temple finances and records; Overseeing construction and temple projects; Representing nuns in Buddhist institutes.

Dhamma Propagation: Posting Dhamma teachings on social media; Leading chanting and meditation sessions; Preaching at Buddhist events.

Daily Contributions in Temple and Community Life

In general, nuns play a vital role in maintaining temple operations, providing essential support in daily tasks such as cooking, cleaning, and organizing religious festivals. They assist

monks in performing rituals and managing temple events, ensuring that ceremonies run smoothly. In some cases, nuns also take on caregiving roles, looking after elderly monks who require assistance. Their involvement extends to major Buddhist festivals, where they help prepare offerings, guide devotees, and uphold ceremonial traditions, reinforcing their indispensable yet often underrecognized contributions to monastic life.

Many nuns see themselves as helping the temple function, performing tasks such as cleaning, assisting with ceremonies, and supporting monks' activities. However, some nuns believe they have no formal role in the Sangha and that monks do not view them as part of the monastic hierarchy. According to the nuns' perspective some monks acknowledge the contributions of educated nuns, while others see them primarily as temple assistants.

Many nuns describe their role as easing the temple's burden, maintaining temple grounds, and supporting monks. Some nuns, especially those with formal education, teach Buddhist principles to children and laypeople. Nuns are involved in temple ceremonies, merit-making, and other religious functions, although they do not participate in formal monastic rituals.

Overall, nuns' roles in society are highly dependent on their institutional context. Most nuns do not see themselves as having an active role, but some engage in education, charity, and community work. Legal and institutional barriers limit nuns' opportunities to contribute, despite their desire to help society. According to their experience, public perception is mixed, with some laypeople valuing their presence and others dismissing their contributions.

Religious Study and Practice: Commitment to Dhamma, Pali, and Meditation

Education and spiritual practice remain central to many nuns' lives, with a strong emphasis on studying Buddhist scriptures, Pali language, and Abhidhamma philosophy. Some pursue formal religious education by taking Pali examinations, while others dedicate themselves to meditation, chanting, and daily prayers. These practices not only deepen their personal spiritual growth but also equip them to teach and guide others, ensuring the preservation of Buddhist teachings.

Education has emerged as a key pathway to empowerment, enabling nuns to deepen their religious knowledge, teach Dhamma, and engage in social services. Some pursue advanced studies in Pali and Buddhist philosophy, while others focus on meditation or temple management. This diversification of roles, ranging from educators to community leaders, demonstrates their adaptability, though individual paths often depend on personal interests and available opportunities.

Spiritual and practical considerations further shape nuns' experiences. While some prioritize meditation and renunciation, others emphasize active involvement in temple duties and social welfare. Aging nuns, in particular, often see later life as a period for rest and continued spiritual practice, though economic hardships can complicate this ideal.

Over time, Thai nuns have gained more institutional and societal support, with expanded access to education and technology reshaping their practices. However, many still adhere to traditional ways, resisting pressures to modernize. Economic conditions, lay attitudes, and organizations like the Thai Nuns Institute have played pivotal roles in driving, or hindering, change.

Specifically, nuns in Temples with a monk as abbot often engage in personal religious practice such as chanting, meditation, and studying scriptures like the Dhamma, Pali, and Abhidhamma, but primarily for personal spiritual development. Their participation in these practices is usually informal and lacks institutional support or broader teaching responsibilities. While they take religious examinations and may lead group prayers, they tend to view their commitment as inward-focused, emphasizing personal liberation rather than societal engagement. A commonly shared view is, "*we became Mae Chees to practice Buddhism*," highlighting a more passive role in religious propagation.

In contrast, nuns in nunneries demonstrate a more outward-facing application of religious study and practice. They not only study and practice Dhamma, Pali, and meditation but also teach these subjects to children, laypeople, and visiting practitioners. Their religious activities are intertwined with community service, including leading Vipassana meditation sessions and organizing public Dhamma events. Their approach reflects an integrated commitment to both spiritual cultivation and social engagement, often operating independently from monastic male authority.

Highly educated nuns have the most formal religious training and often teach advanced topics like Pali, Abhidhamma, and Vipassana meditation at universities and Buddhist institutions. Despite their qualifications, many feel undervalued and face institutional limitations. Nevertheless, they extend their religious practice into public domains by supervising religious exams, managing religious events, and sharing teachings through digital platforms. Their study and practice are deeply intellectual and expansive, but often disconnected from formal monastic recognition, creating a tension between scholarly competence and institutional exclusion.

Guidance and Governance: Roles in Leadership and Informal Authority

Leadership and mentorship are key aspects of monastic life for senior nuns, who guide newly ordained members, offering advice on religious discipline and communal living. Head nuns often oversee multiple temples, ensuring adherence to monastic guidelines and resolving conflicts within their communities. Their leadership helps maintain order and discipline, fostering a supportive environment for spiritual development.

Nuns also actively participate in religious institutions, supervising examinations, teaching Dhamma classes, and assisting in merit-making ceremonies. Some take on prominent roles in organizing and leading rituals, including candlelight processions and other devotional events. Their involvement in these activities demonstrates their religious knowledge and organizational skills, even if their authority remains secondary to that of monks.

Administratively, some nuns handle financial management, record-keeping, and logistical coordination for temple events. Their organizational skills ensure the smooth operation of large-scale ceremonies and daily monastic affairs. However, despite their extensive responsibilities, many nuns operate under the directives of monks and temple authorities, with limited autonomy in decision-making. Some express frustration over having no formal roles, while older nuns, in particular, may feel marginalized due to age or lack of education.

The roles of Thai nuns vary significantly across different institutional contexts, shaped largely by their environment and educational background. Nuns residing in temples led by monks typically occupy subordinate roles, with minimal leadership responsibilities. While some may

offer informal support to newly ordained nuns or help resolve internal conflicts, their guidance is largely limited to within the nun community. Their authority tends to be personal and relational rather than institutional, often relying on the trust they build with laypeople, particularly women, who may feel more comfortable discussing sensitive matters with them than with monks. However, this form of informal guidance rarely translates into recognized leadership, and many of these nuns report feeling invisible or underutilized within temple governance.

By contrast, nuns living in nunneries often take on more pronounced leadership roles. They are responsible for managing the daily operations of the nunnery, overseeing educational programs, and coordinating community activities. In many cases, these nuns serve as spiritual mentors, administrators, and community leaders. Their leadership is not merely symbolic but functionally necessary, especially in nunneries that provide refuge for elderly women or train young girls in religious and moral education. These nuns exhibit a form of grassroots governance, where their authority emerges from lived experience and community trust rather than formal religious hierarchy. They are often seen by laypeople as devoted and capable leaders who play a tangible role in local development and spiritual life.

Highly educated nuns, while possessing the intellectual capacity and formal training to assume leadership, face unique challenges due to their ambiguous institutional standing. Some are entrusted with administrative responsibilities such as managing temple records, overseeing construction projects, or representing nuns in Buddhist institutes. Others lead meditation retreats, supervise religious examinations, or engage in digital Dhamma dissemination. However, despite these contributions, many of them feel sidelined from official leadership positions due to the lack of legal recognition and structural support. Their leadership is often exercised behind the scenes or through alternative platforms like social media, academic institutions, and informal networks. As a result, their authority tends to be situational and context-dependent, reflecting the broader tension between capability and recognition that characterizes the experience of many Mae Chee in contemporary Thailand.

Overall, while all three groups demonstrate some degree of informal authority, it is the nuns in nunneries who exhibit the most consistent and community-acknowledged leadership. Temple-based and highly educated nuns, despite their devotion and qualifications, continue to face constraints rooted in institutional hierarchies and societal perceptions.

Teaching and Community Outreach: Engaging with Laypeople and Society

Beyond temple duties, nuns engage in social service, teaching Buddhist values to children and assisting laypeople in religious practices. Many contribute to community development through charity work, offering support to the underprivileged, including educational programs and disaster relief efforts. Their social engagement bridges the gap between monastic and lay life, reinforcing Buddhism's role in societal welfare.

Nuns living in temples led by monks generally report limited involvement in teaching or societal outreach. Their primary responsibilities are internal, focused on temple maintenance, devotional practice, and assisting monks. While some do participate in organizing merit-making ceremonies or interacting with temple visitors, these are often seen as peripheral and informal roles. A few nuns offer moral support or informal counseling to laywomen, especially those seeking spiritual guidance or personal solace, yet most do not view this as structured outreach.

The repeated expression "*we have no role*" reflects a deep-seated sense of marginalization and lack of societal expectation. Teaching, when it occurs, is usually confined to personal study or internal temple contexts rather than broader public education.

In stark contrast, nuns in nunneries take on a more active and structured approach to teaching and community engagement. Many lead Dhamma and Abhidhamma classes for both children and adult lay practitioners, organize meditation retreats, and participate in moral education initiatives. These nunneries often function as centers of community welfare, hosting cultural events, supporting disaster relief, and providing moral counseling. Their outreach is rooted in a proactive philosophy of service, with nuns explicitly stating their aim to "*be useful to society*." Their interaction with the public is not only more frequent but also more visible and institutionalized, often earning them respect from local communities who view them as compassionate leaders and spiritual guides.

Highly educated nuns also engage in teaching and outreach, albeit often through more formalized or modern platforms. Many serve as educators in Buddhist universities or supervise religious examinations in schools. They also teach meditation, lead retreats, and, increasingly, use social media to share Dhamma teachings and engage with lay followers online. Their outreach tends to blend traditional practice with contemporary tools, reflecting their academic backgrounds and desire to reach broader audiences. However, despite their qualifications, many report frustration at the lack of official recognition and institutional support, particularly following the discontinuation of government programs that once placed them in schools as moral teachers. This disconnect often leaves them in a paradoxical position: capable of profound societal contribution, yet structurally inhibited from fulfilling that potential to the fullest.

In sum, temple-based nuns engage with laypeople primarily in informal and supportive capacities, often under the shadow of monk-led authority. Nuns in nunneries, by contrast, act as independent community educators and welfare providers, playing central roles in public spiritual life. Highly educated nuns contribute through academic and digital outreach, pushing the boundaries of traditional engagement but frequently confronting institutional roadblocks. Each group reflects different modes and limitations of connecting with society, shaped by their environment, resources, and status.

Challenges and Constraints: Institutional Marginalization and Unequal Recognition

Above mentioned themes illustrate the diverse and essential contributions of nuns to Buddhist institutions, spanning religious, educational, and social domains. Yet, they also reveal persistent challenges, including hierarchical dependence and uneven recognition, highlighting the need for greater institutional support and acknowledgment of their vital role in sustaining Thai Buddhism.

The role of Buddhist nuns (Mae Chee) in Thailand has undergone significant transformations, yet perspectives on these changes vary widely. Some nuns view their evolving roles positively, citing increased educational opportunities and greater societal contributions as signs of progress. Others, however, perceive little meaningful change, remaining constrained by traditional limitations, while a few express uncertainties or lack awareness of shifting dynamics altogether. These differing viewpoints highlight the complex and uneven nature of reform within Thai Buddhist monasticism.

Multiple factors influence these role changes, including personal commitment to Buddhist practice, societal attitudes toward nuns, economic conditions, and technological advancements. Self-discipline and spiritual dedication remain central to nuns' identities, but external factors, such as growing lay acceptance and access to digital platforms like YouTube, have expanded their influence. Financial independence, or the lack thereof, also plays a crucial role, as economic struggles often dictate the extent to which nuns can pursue education or engage in religious work.

Despite progress, nuns continue to face significant challenges. Financial insecurity is pervasive, with many lacking state welfare or stable donations, forcing them to rely on temple patronage or menial labor. Institutional barriers further hinder their recognition, as unclear regulations and monastic hierarchies restrict their autonomy. Internal conflicts, such as jealousy and competition among nuns, also pose obstacles, reflecting broader tensions between tradition and modernization.

Perceptions of change remain divided. Many nuns welcome modernization, believing it brings greater respect and opportunities, while others caution against excessive attachment to worldly developments, fearing a decline in traditional Buddhist values. This tension underscores an ongoing debate: whether adaptation strengthens the Sangha or risks diluting its spiritual foundations.

Challenges persist, particularly in financial stability and institutional recognition. Many nuns struggle to sustain themselves without monastic support, and declining ordination rates raise concerns about their future. In their experience, while some monks advocate for nuns, others reinforce gendered hierarchies, leaving questions about nuns' independence unresolved.

Some nuns report being treated as subordinates or housewives, expected to serve monks rather than function as independent religious figures. Nuns' participation in temple activities often depends on whether monks allow it. Some nuns express frustration at being excluded from key monastic activities, reinforcing their marginal status.

According to nuns' experience some monks acknowledge nuns' contributions and allow them to participate in religious activities. Some has encountered indifferent or dismissive monks as they see nuns as marginal figures, with limited or no role in the Sangha. According to some of the nuns, some monks engage with nuns only when necessary, such as for ceremonies or practical temple work.

All groups of Thai Buddhist nuns, those in monk-led temples, nunneries, and highly educated circles, face systemic barriers, though the nature and visibility of these challenges differ across institutional contexts.

Nuns residing in temples with a monk as abbot encounter some of the most pronounced forms of marginalization. Their roles are largely restricted to support tasks such as cooking, cleaning, and caring for elderly monks. Despite participating in prayers and occasionally assisting with religious events, they are often viewed, and view themselves, as having "no role" beyond personal spiritual practice. This perception stems from a deeply entrenched hierarchical structure where monks hold exclusive authority, and Mae Chee are relegated to subordinate, invisible labor. These nuns often lack access to leadership roles, formal teaching platforms, or recognition within the temple hierarchy. Societal attitudes reinforce this marginalization; while

some laypeople respect their devotion, many see them as peripheral, contributing to their low self-esteem and limited public voice.

Nuns in nunneries, though more active and autonomous, still face institutional neglect, particularly in terms of legal recognition, state funding, and integration into the official Sangha. While they lead educational programs, offer meditation training, and engage in community development, these contributions often occur without consistent financial support or endorsement from religious or governmental institutions. Many nunneries survive on sporadic donations and are led by nuns who juggle spiritual and administrative duties under considerable strain. Despite gaining social respect in some communities, these nuns still struggle against the structural ceiling imposed by a monastic system that does not formally acknowledge their leadership or ordination.

Highly educated nuns, despite their academic credentials and teaching roles, also experience significant constraints. Their expertise in Pali, Abhidhamma, and meditation often earns them informal respect, yet formal opportunities to exercise their knowledge remain scarce. Many lament the discontinuation of government programs that once positioned them as moral educators in schools and prisons. Without official recognition, they frequently work behind the scenes, unable to participate in temple governance or represent themselves in national religious bodies. Moreover, their efforts in Dhamma propagation, through teaching, social media, or public speaking, often go undervalued or are seen as secondary to monastic authority. The contradiction between their qualifications and their lack of recognition reflects a deeper institutional resistance to granting nuns equal standing within Thailand's religious framework.

Across all contexts, the shared thread is one of unequal recognition and structural marginalization. Whether through the lack of ordination rights, exclusion from governance, or limited access to state resources, Mae Chee remain positioned on the periphery of institutional Buddhism. Their diverse roles and evolving contributions are often obscured by rigid patriarchal structures that fail to accommodate their changing identities and aspirations.

Discussion

The Evolving Religious and Social Roles of Thai Nuns

The role of Buddhist nuns has undergone significant transformation in recent decades, shaped by both internal religious developments and broader societal changes. While traditional monastic duties remain central, contemporary nuns now enjoy expanded opportunities for education and personal growth. This evolution has enabled them to contribute meaningfully to society beyond purely religious functions, engaging in educational initiatives, social welfare programs, and community leadership. The digital revolution has further transformed their practice, providing new platforms for Dhamma propagation and global connection. Despite these modernizing influences, many nuns consciously maintain core Buddhist values and practices, demonstrating their ability to adapt while preserving spiritual traditions.

The nuns interviewed expressed mixed opinions regarding the changes in their roles. While many viewed the increasing recognition and education of nuns as a positive development, others felt that it came with challenges, such as the potential for distractions and the difficulties of balancing modernity with traditional practices. Some nuns expressed concerns that the push for equality might dilute the core teachings of Buddhism or distract from spiritual practice.

The role of Buddhist nuns (Mae Chee) in Thailand has evolved significantly, influenced by modern education, social transformation, and global digital connectivity. Traditionally focused on temple service, these roles now encompass teaching, social outreach, and leadership in Buddhist communities. Nuns interviewed for this study described a broad spectrum of responsibilities, from temple maintenance, cooking, cleaning, preparing offerings, to caregiving for elderly monks. As one nun stated, "*We wake before dawn to prepare food for monks, clean the temple, and organize offerings without us, the temple couldn't function*". This corroborates Falk's (2007) view of Mae Chee as the "invisible infrastructure" of Thai Buddhism.

Digital media and globalization have also played a crucial role in shaping their evolving practice. Tomalin (2021) identifies a "digital sangha," where younger nuns utilize social platforms to disseminate teachings and engage with followers. However, the transition has not been seamless; older nuns often resist these changes, fearing the erosion of spiritual authenticity.

Despite growing visibility, Mae Chee still grapple with reconciling their traditional identity with modern roles. As several interviewees noted, engagement in community service, disaster relief, and women's shelters (Mackenzie, 2018) represents both spiritual expression and social necessity. This dual function reinforces their significance in both religious and secular contexts.

Educated nuns in independent nunneries are having most of the various roles despite facing different challenges such as inadequate financial support, legal restrictions, and societal perception.

Structural Barriers and Institutional Marginalization

Multiple external forces have contributed to reshaping the experience of Buddhist nuns. Organizations like the Thai Nuns Institute have played pivotal roles in providing structural support, enhancing educational access, and elevating the status of nuns within religious hierarchies. Economic conditions significantly impact their sustainability, as financial constraints often determine the extent of their social engagement. Laypeople's perceptions continue to evolve, with growing appreciation for nuns' contributions, though deep-seated cultural norms still position them as subordinate to monks. The dual forces of digital media and globalization have introduced both opportunities and challenges, enabling wider influence while potentially diluting traditional practices.

Thematic analysis of in-depth interviews reveals the complex and indispensable roles of Thai Mae Chee, while also highlighting systemic constraints. Their contributions span temple maintenance, education, and social services, yet they remain caught between tradition and modernization. This supports Lindberg Falk's (2007) characterization of Mae Chee as the "invisible infrastructure" of Thai Buddhism. Additionally, most of them reported caregiving duties for elderly monks, underscoring their often-unrecognized labor.

Despite measurable progress, nuns confront persistent obstacles in their pursuit of full religious participation. Financial insecurity remains a critical issue, with many lacking reliable support systems and depending on unstable temple patronage. Institutional barriers continue to limit their authority, as some temples restrict their roles to subordinate positions. The declining number of women choosing ordination raises concerns about the future vitality of the nun community. These challenges are compounded by ambiguous regulations regarding their status and varying levels of acceptance across different Buddhist communities.

Thai Mae Chee remain in what Kawanami (2013) calls "pre-ordination limbo," unlike Sri Lankan dasasil matas, who have gained limited ordination rights (Tsomo, 2004). This limbo manifests in financial insecurity, exclusion from leadership, and restricted spiritual authority. These disparities highlight the systemic marginalization embedded in Thai monastic structures.

One of the most significant findings was the historical disparity between the roles and recognition of nuns and monks. Nuns have historically had fewer opportunities for formal education, limited access to temple resources, and have faced societal skepticism about their spiritual abilities. This historical marginalization is a result of both cultural and institutional practices that have favored monks over nuns.

The dynamic between nuns and monks reflects both progress and persistent inequality. While some monks actively support nuns' advancement, others maintain traditional hierarchies that limit nuns' autonomy. This tension manifests in ongoing debates about governance structures, with some advocating for independent nun communities and others preferring continued monastic oversight. The relationship varies significantly by region and tradition, with some Buddhist communities demonstrating greater openness to reform than others.

Public attitudes toward nuns are gradually shifting, particularly regarding educated nuns who assume leadership roles. However, monks continue to receive greater reverence and material support from lay communities. The behavior of individual nuns remains subject to intense scrutiny, as their actions are often seen as reflecting on the entire community. This pressure creates additional challenges for nuns seeking to expand their roles while maintaining community trust.

Education as a Catalyst for Empowerment and Tension

Education was found to be a transformative factor in the lives of many nuns. As more nuns have gained access to higher education, both within Thailand and abroad, they have developed greater intellectual and spiritual capacities. This shift has allowed them to play more significant roles in teaching, community service, and leadership within their monastic communities. Nuns with higher educational qualifications are increasingly seen as leaders and mentors, both within the Sangha and in their lay communities.

Education has emerged as a powerful catalyst for change in nuns' roles and self-perception. Access to higher learning has equipped them with tools for leadership, teaching, and intellectual engagement with Buddhist philosophy. Specialized university programs have created new pathways for personal development and social contribution. However, this educational revolution has also created tension between traditional monastic expectations and modern academic pursuits. Some nuns grapple with balancing scholarly achievements with spiritual obligations, while conservative elements view formal education as potentially disruptive to traditional monastic values.

Educational advancement showed stark generational divides, reflecting Mackenzie's (2018) findings on education as a pathway to empowerment. Social service engagement varied significantly by institutional context: nuns in independent nunneries reported running Dhamma schools, women's shelters, and disaster relief programs, whereas temple-based nuns viewed their community work as incidental rather than structured.

Nuns' roles have evolved in response to the modernization of Buddhist practices in Thailand. The integration of technology, access to media, and new approaches to education and religious outreach have enabled nuns to expand their influence beyond traditional monastic settings. Some nuns are now involved in public service projects, running schools, and engaging with broader social issues, including gender equality and women's rights.

Education has emerged as a central force in transforming the lives of nuns. Younger Mae Chees increasingly pursue both secular and religious education. Specialized institutions like the Thai Nuns Institute and Buddhist universities have created new pathways for engagement, enhancing intellectual depth and spiritual authority. As one nun studying psychology explained, "*I'm studying to better counsel troubled women who come to our nunnery*", aligning with Mackenzie's (2018) analysis of education as empowerment.

However, education also generates friction. Conservative nuns worry that academic achievement detracts from spiritual discipline. A university-educated nun lamented, "*Even though I have completed highest degrees of both university and monastic education, I never get invited to preach or teach at temple functions at my temple*", illustrating Barnes' (2016) notion of "ceremonial subordination."

Nuanced Power Dynamics Between Nuns and Monks

While significant progress has been made, gender inequality remains a persistent issue within Buddhist monasticism. Many nuns still report feeling marginalized or secondary to their male counterparts. Despite this, the research indicates a growing acceptance of the idea that women can contribute meaningfully to religious practice and leadership. However, the traditional gendered structure of the Sangha remains a barrier to full equality.

The relationship between nuns and monks is layered and complex. According to nun's experience, while some monks advocate for greater female participation, others maintain rigid hierarchies. This division influences temple governance and daily operations. In temples with monk leadership, nuns typically perform support roles. In contrast, nunneries allow for more autonomy, yet often lack financial stability and institutional recognition. This corresponds with Falk's (2009) findings.

The nuns interviewed conveyed ambivalence. Some appreciated the protection and resources offered under monastic supervision; others resented the limitations. A nun shared, "*We have to change our attitudes… our efficiency is not suppressed by ourselves, but by the Sangha organization*", pointing to the deep-rooted patriarchal structures that restrict female religious agency.

Moreover, regional variation significantly affects the monk-nun dynamic. Urban centers and progressive temples are more likely to support female ordination or academic endeavors, while rural areas remain more conservative.

However, when the researcher observed and interviewed these three groups of nuns, it was found that these three groups of nuns were very similar in many aspects, such as their roles, attitudes, and expectations in terms of their own roles and what was expected from the Sangha, the government, and the society. However, nuns in nunneries had freedom to perform various activities without being under the supervision of monks. However, in performing some activities, they still had to invite monks to preside. Nevertheless, the head nuns of nunneries where the

nun was the head nun had a much greater role than the head nuns of monasteries where the monk was the head because the head nun was responsible for everything in the nunnery and the nuns in other nunneries had a greater role in managing the nunneries and taking care of various activities than the nuns in the temples because in the temples, the administrative duties fell into the hands of the abbot who was a monk.

It can be seen that nuns who set up a monastery without a monk as the abbot are not always good because when the researcher observed and personally asked the nunnery head, the nun who was the head of the monastery explained the difficulties in managing the monastery, saying that it was very difficult because when they set up a monastery, they did not receive much support from the Buddhist community like temples. For this reason, it was difficult to find funds to conduct various activities, which was different from nuns who lived in temples with monks as the abbots because they did not have to worry about management and finding supporting factors, which made them feel comfortable and had time to practice Dhamma. This contradicted Folk's observation that the nuns showed an understanding of the advantages of living in a nunnery, such as greater freedom and more time and opportunities to study and meditate (Falk, 2009). Folk spoke about this issue again that, however, in reality, nuns at nunneries had to work quite hard because they could not rely on laypeople as much as monks and nuns at temples could (Falk, 2009).

Shifting Societal Perceptions and Unresolved Contradictions

Although in the past, most researchers have tried to push for nuns to have a greater role in religion, such as the research of Sukjai Phutthawises (1984, p. 38), which found that both nuns and the public strongly agreed that nuns should have a greater role in taking care of temples and religions, and also considered this role as a direct duty that nuns must perform because, in addition to monks, nuns should also help maintain temples or monasteries and help in the propagation of religion, and keep an eye on and prevent other nuns from tarnishing their religion. Although some nuns live in monasteries that are not under the temple, they can still help in this area by joining the Thai Nuns Institute to help propagate religion through various projects organized by the Thai Nuns Institute. However, when interviewing and observing nuns, it was found that the role of nuns in religion is still not prominent enough in society to change the attitudes of monks and Buddhists to give importance to the problems and livelihoods of nuns.

It is seen that the three groups of nuns, despite their different lifestyles and educational levels, face similar obstacles. The first issue that most nuns in the three groups agree is the unclear status of nuns. As Falk (2009) explains, the government supports the monks with free education, free medical care, and free or reduced bus and train fares. The nuns do not receive any support from the government because of their official status as laypeople. However, the same government denies the right to vote in general elections, citing their monastic status and renunciation of worldly affairs.

Public perceptions of Mae Chee are gradually shifting. Educated and socially engaged nuns increasingly gain respect from laypeople. Yet, monks continue to receive more reverence, financial support, and legitimacy. Nuns' behavior is often scrutinized more harshly, reinforcing their vulnerable position within both religious and secular spheres.

Despite changing attitudes, unresolved contradictions remain. Nuns must navigate the paradox of visibility without full recognition. While education and activism have raised their profile, most of highly educated nuns we interviewed feel their credentials are undervalued. This disparity reinforces the symbolic gap between visibility and authority.

Even among independent nunneries, autonomy brings new challenges. The head nun of one such institution described the burden of administration without adequate lay support or state funding. This contradicts Falk's (2009) earlier observation that nunneries offer greater spiritual freedom, illustrating instead the precariousness of self-governance in a male-dominated religious landscape.

Despite these contradictions, research such as Sukjai Phutthawises (1984) shows that both the public and nuns themselves have long supported an expanded religious role for women. However, such roles remain largely aspirational without institutional reforms.

The findings reveal a paradoxical landscape: while nuns have made measurable gains in education, autonomy, and social influence, these advances are undermined by enduring structural, cultural, and institutional barriers. Their evolving roles highlight both the possibilities and limitations of religious modernization in contemporary Thailand.

Conclusion

The role and status of nuns are in flux, shaped by societal changes, institutional reforms, and internal struggles for recognition. While there have been notable advancements in education and self-development, significant challenges remain, particularly regarding financial support, institutional acceptance, and social perceptions. The future of nunhood will likely depend on a balance between modernization and the preservation of traditional monastic values, requiring ongoing dialogue and reform within Buddhist institutions and broader society.

All three groups of nuns agreed that nuns had little social role and from interviews and observations, it was found that all three groups of nuns did not attach much importance to social role. Even highly educated nuns admitted that they did not have much social role, except for some nuns who directly benefited society, such as the nuns at the Thammanurak Foundation in Kanchanaburi Province, which is a place that takes care of orphans, both boys and girls.

The findings underscore the urgent need for reforms to align institutional structures with Mae Chee's contributions. Three critical steps emerge: (1) formalizing their status as religious professionals, either through full monastic recognition or civil integration; (2) establishing sustainable financial mechanisms to support their social and educational work; and (3) fostering intergenerational dialogue to bridge traditional and modern approaches. As the data show, Mae Chees are already reshaping Thai Buddhism from within. The question remains whether the broader religious and societal systems will evolve to fully recognize their indispensable role.

The future of Buddhist nuns presents both promising opportunities and significant challenges. Expanded education and institutional support have created unprecedented possibilities for leadership and social impact. However, financial sustainability, traditional resistance, and generational shifts in religious commitment pose ongoing obstacles. The continued vitality of nun communities will likely depend on finding equilibrium between modernization and tradition, as well as developing sustainable support systems that acknowledge their invaluable contributions to Buddhist practice and society at large.

In contemporary Thailand, Mae Chees are navigating a dynamic intersection of tradition and transformation. Their evolving roles, spanning spiritual, educational, and social domains, reflect both increased agency and persistent marginalization. Education and digital tools have empowered many nuns to serve their communities in unprecedented ways, yet institutional barriers continue to limit their religious authority and social recognition. The contradictions they face, between visibility and subordination, autonomy and precarity, underscore the deep entrenchment of gendered hierarchies within Thai Buddhism. Despite growing public respect and internal resilience, meaningful change remains elusive without structural reform. Ultimately, the experiences of Mae Chee illustrate both the potential and the limitations of religious reform in a patriarchal context.

References

English

Arias, M. (2017). *Gender and Buddhist Practice: Contemporary Approaches to Women in the Sangha*. Buddhist Studies Review, 34(2), 45-67.

Buddhism and Gender. (2020). *Gender, Buddhism and the New Generation: Insights from Contemporary Religious Practices*. University Press.

Falk, M. L. (2007). *Making fields of merit: Buddhist female ascetics and gendered orders in Thailand* (No. 2). Nias Press.

Gomez, L. (2019). *Education and Empowerment of Nuns: A Global Perspective*. Gender in Religious Traditions, 8(1), 112-130.

Schonthal, B. (2016). *Buddhist Legal Pluralism? Looking Again at Monastic Governance in Modern South and Southeast Asia*. Journal of Southeast Asian Studies, 47(1), 14-28.

Sue, D. R. (2022). *Women in Isan: How Modernisation is Changing Religious Roles* (Doctoral dissertation, Alphacrucis University College (Australia)).

Suwannathat, K. (2012). *Women in Thai Buddhism: A Historical Overview of Nuns and Their Role in the Sangha*. Thai Buddhist Journal, 39(4), 23-45.

Barnes, N. (2016). *Women in Buddhism: The Invisible Sangha*. Routledge.

Bartholomeusz, T. (1994). *Women under the Bo Tree: Buddhist nuns in Sri Lanka*. Cambridge University Press.

Cook, J. (2010). *Meditation in Modern Buddhism: Renunciation and Change in Thai Monastic Life*. Cambridge University Press.

Falk, M. L. (2019). *Making Fields of Merit: Buddhist Female Ascetics and Gendered Orders in Thailand*. NIAS Press.

Kawanami, H. (2013). *Renunciation and Empowerment of Buddhist Nuns in Myanmar*. Palgrave Macmillan.

Keyes, C. F. (1984). *Thailand: Buddhist Kingdom as Modern Nation-State*. Westview Press.

Lindberg Falk, M. (2007). *Making Fields of Merit: Buddhist Female Ascetics in Thailand*. University of Washington Press.

Mackenzie, R. (2018). *New Buddhist Movements in Thailand: Towards a Theoretical Understanding*. Routledge.

Seeger, M. (2009). "The Changing Roles of Thai Buddhist Women." *Journal of Contemporary Religion*, *24*(2), 199–218.

Tomalin, E. (2021). *Religious and Gender Activism in Thai Buddhism*. Bloomsbury.
Tsomo, K. L. (2004). *Buddhist Women Across Cultures: Realizations*. SUNY Press.

Thai

Buddhadasa Bhikkhu. (1996). *A reformist monk in Thai society*. Bangkok: Komol Keemthong Foundation.
Jit Ariyabodhi. (2012). *A woman who left home: The story of Venerable Dhammananda Bhikkhuni*. Nakhon Pathom: Songdhammakalyani Monastery.
Kabil Singhaseni. (2006). *Religion, woman and identity in Thai society*. Bangkok: Research Institute of Thammasat University for Social Development.
Kittisak Phutrakul. (1996). *Women and Buddhism*. Bangkok: Buddhadasa Indapanno Archives.
Kittisak Phutrakul. (2001). *Mae chi: Buddhist nuns in Thai society*. Bangkok: Buddhadasa Indapanno Archives.
Pornsak Suthirangsan. (1996). *The role of Thai Buddhist women in society*. Bangkok: Thai Women's Foundation.
Somsak Srisontisuk. (2004). *Women in the context of Buddhism and Isan society*. Khon Kaen: Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
Suwanna Satha-Anand. (2000). *Feminism and religion: Perspectives from Thai women*. Bangkok: Foundation for Women.
Chuenchom Srisomwong. (2000). *A study of the roles of mae chi in Thai society* (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok.
Prapapan Seelawong. (2001). *The status and problems of Thai mae chi* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.
Wandee Sattayawiboon. (2003). *The ordination of women in Theravada Buddhism: A case study of Thai society* (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok.

Funding

"This project is funded by National Research Council of Thailand (NRCT): Contract number N42A660893"

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.13

Quality of Life of 3 months Post-Stroke Patients at King Chulalongkorn Memorial Hospital

คุณภาพชีวิตในผู้ป่วย 3 เดือน หลังป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมอง ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

Suppanida Koysomboon[1*], Sookjaroen Tangwongchai[2]
Tanyaluk Obeom[3], Aurauma Chutinet[4]
ศุภนิดา โกยสมบูรณ์[1*], สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย[2], ธัญลักษณ์ โอบอ้อม[3], อรอุมา ชุติเนตร[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Suppanida Koysomboon*
Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Thailand.
ศุภนิดา โกยสมบูรณ์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email: suppanida.pt@gmail.com

2. Sookjaroen Tangwongchai
Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Thailand.
สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email: sookjaroen@gmail.com

3. Tanyaluk Obeom
Chulalongkorn Stroke Center of Excellence, King Chulalongkorn Memorial Hospital, Thailand.
ธัญลักษณ์ โอบอ้อม
ศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ ด้านโรคหลอดเลือดสมองแบบครบวงจร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
Email: otanyaluk@yahoo.com

4. Aurauma Chutinet3
Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Thailand.
อรอุมา ชุติเนตร
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email: aurauma@yahoo.com

ABSTRACT

This study explored the quality of life (QoL) and predictive factors in patients three months after stroke by utilizing the Short Form Stroke-Specific Quality of Life Scale (SS-QoL-12) to assess quality of life. Data analysis was performed using Fisher's Exact Test to identify associated factors for poor QoL and Forward Conditional Binary Logistic Regression for predicting factors for poor QoL.

The study included 101 participants with an average age of 64.06 ± 11.11 years, of whom 55.4% were female. Additionally, 68.3% were older adults aged over 60 years. The majority of participants (94.1%) had a good QoL. However, factors predicting moderate to poor QoL included taking more than 10 medications per day (OR = 53.949; 95% CI = 1.125 – 2587.096) and having experienced more than one stroke episode (OR = 34.930; 95% CI = 2.938 - 415.241).

This study indicates that recurrent strokes and the necessity of taking multiple medications are significant factors

คำสำคัญ:
โรคหลอดเลือดสมองตีบ; คุณภาพชีวิต; ผู้ป่วยนอก
Keywords:
Ischemic Stroke; Quality of Life; Outpatient

Article history:
Received: 15/01/2025
Revised: 28/02/2025
Accepted: 09/03/2025
Available online: 24/04/2025

How to Cite:
Koysomboon et al. (2025). Quality of Life of 3 months Post-Stroke Patients at King Chulalongkorn Memorial Hospital. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 187-195.

associated with poor QoL. Early identification and care for at-risk individuals could help improve their QoL and enhance the effectiveness of physical rehabilitation.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยทำนายในผู้ป่วยภายหลังป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมองมา 3 เดือน โดยใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตเฉพาะผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ฉบับย่อ (SS-QoL-12) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Fisher's Exact Test และ Forward Conditional Binary Logistic Regression ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 101 คน มีอายุเฉลี่ย 64.06 ± 11.11 ปี เพศหญิงร้อยละ 55.4 เป็นผู้สูงวัยอายุมากกว่า 60 ปีร้อยละ 68.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีร้อยละ 94.1 มีปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตไม่ดี ได้แก่ การมีจำนวนยากินเกิน 10 ชนิด/วัน (OR = 53.949; 95%CI = 1.125 – 2587.096) และเคยป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 1 ครั้ง (OR = 34.930; 95%CI = 2.938 - 415.241) จากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คือ การเกิดซ้ำของโรคหลอดเลือดสมอง และการที่ผู้ป่วยจำเป็นต้องใช้ยารักษาเป็นจำนวนมาก การให้ความสนใจดูแลผู้ที่มีความเสี่ยงเหล่านี้ตั้งแต่ระยะต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพที่ดีในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายของผู้ป่วยต่อไป

บทนำ

โรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติของการไหลเวียนเลือดภายในสมอง ถือได้ว่าเป็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญระดับโลก องค์การอัมพาตโลก (World Stroke Organization : WSO) ได้จัดอันดับให้เป็นโรคที่เป็นสาเหตุให้เกิดการเสียชีวิตเป็นอันดับที่สองของโลกรองจากโรคหัวใจ และเป็นสาเหตุให้เกิดความพิการทางร่างกายเป็นอันดับที่สามของโลก (American Stroke Association, 2024) ชนิดที่พบมากที่สุด คือ โรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดตีบหรืออุดตัน (ischemic stroke) (National Heart, Lung, and Blood Institute, 2023) ผู้ที่รอดชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองมักประสบกับความทุกข์ทรมานจากความพิการทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม

ร้อยละ 10 ของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่รอดชีวิตสามารถฟื้นตัวกลับมาใกล้เคียงปกติได้หลังเกิดอาการป่วย ส่วนใหญ่จะใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 12 สัปดาห์ (Natthanid Ketsarinhomhuan, and Arunee Ratttananited, 2011) ผู้ป่วยที่ไม่สามารถยอมรับ ปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ จะเกิดความทุกข์สะสมก่อให้เกิดความเครียดเรื้อรัง นำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนทางจิตใจ ส่งผลให้ผู้ป่วยมีระดับคุณภาพชีวิตแย่ลง โดยเฉพาะในด้านสุขภาพ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางไป

จนถึงระดับดี (Adam C., 2003) โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีระยะการเจ็บป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมองมาไม่เกิน 6 เดือนนั้นจะเป็นช่วงที่ระดับคุณภาพชีวิตต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากถือเป็นระยะที่ผู้ป่วยต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Hanee Wallraj, 2016)

โดยมากนั้นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองจะได้รับการรักษาและตรวจหาภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นตั้งแต่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และมักได้รับการติดตามผลการรักษาต่อภายใน 1 ปีหลังเกิดอาการป่วย ซึ่งยังไม่มีการศึกษาเพื่อส่งเสริมหรือยกระดับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยหลังมีอาการป่วยมาเป็นระยะเวลา 3 เดือน อันเป็นช่องว่างของการวิจัยที่มีมาในอดีต จึงนำมาสู่การศึกษาหาปัจจัยทำนายระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยภายหลังป่วยมาเป็นระยะเวลา 3 เดือน เพื่อจะได้ป้องกันไม่ให้เกิดภา วะแทรกซ้อนที่จะส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยแย่ลง และช่วยให้ผู้ป่วยได้ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

โรคหลอดเลือดสมองเป็นความผิดปกติทางระบบประสาทเฉพาะที่ ซึ่งเกิดจากการบาดเจ็บเฉียบพลันบริเวณระบบประสาทส่วนกลาง โดยมีสาเหตุมาจากหลอดเลือดเกิดความผิดปกติ ภาวะเลือดออกในสมอง ส่งผลให้เกิดการตายของเนื้อเยื่อสมอง (Sacco RL et. al, 2013) World Stroke Organization (WSO) ได้จัดให้โรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคทางระบบประสาทที่รุนแรงที่สุด โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป (Valery L Feigin et. al, 2021) ในประเทศไทย มีการเก็บข้อมูลระหว่างปี ค.ศ. 2012 - ค.ศ. 2016 พบว่าอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคหลอดเลือดสมองมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 31.7 เป็น 47.8 และยังคงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ คาดว่าในปี ค.ศ. 2030 โรคหลอดเลือดสมองจะเป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรกของการเสียชีวิตและความพิการของประชากรโลก (Alexander P Coupland et. al, 2017)

ผู้ป่วยบางรายที่ร่างกายไม่สามารถกลับสู่สภาวะปกติได้ อาจมีภาวะแทรกซ้อน กลายเป็นผู้ที่มีภาวะด้อยสมรรถภาพที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้คุณภาพชีวิตต่ำลงในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านสุขภาพ แบ่งได้เป็น ประสบการณ์การเจ็บป่วย ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ การรับรู้ของผู้ป่วย และแรงกระตุ้นภายใน โดยมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตหลายปัจจัย เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ สถานภาพสมรส ระดับความรุนแรงของโรค ระยะเวลาการเจ็บป่วย และภาวะแทรกซ้อน (Adam C., 2003) ผู้ป่วยร้อยละ 10 ที่รอดชีวิตหลังป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองมาแล้ว 1 เดือน สามารถฟื้นตัวกลับมาเป็นปกติ ส่วนใหญ่จะใช่เวลาประมาณ 12 สัปดาห์ (Natthanid Ketsarinhomhuan, and Arunee Ratttananited, 2011) โดยส่วนใหญ่ตรงกับช่วงเวลาที่ผู้ป่วยพักฟื้นอยู่ที่บ้าน ผู้ป่วยจะต้องได้รับการรักษาทางยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และเน้นการบริหารร่างกายและการออกกำลังกายเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และมีการมาติดตามผลการรักษาตามนัดของแพทย์อย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลับมาเป็นซ้ำ หากผู้ป่วยไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนและส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตต่ำลง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยทำนายของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน หลังป่วยมา 3 เดือน ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-sectional descriptive study) กลุ่มตัวอย่าง (Population Sampling) คือ ผู้ป่วยหลังป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดตีบหรืออุดตัน ภายใน 3 เดือน ที่มารับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก ณ Stroke Clinic ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกคนระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม 2567 จำนวน 101 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยต้องมีคุณสมบัติตาม ดังนี้ เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria) คือ อายุ 25 – 80 ปี ได้รับวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดตีบหรืออุดตัน มีระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมองมาเป็นระยะเวลาติดต่อกันนานประมาณ 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน และมาติดตามการรักษาภายหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลเป็นครั้งแรก (first visit) ยินดีให้ความร่วมมือต่อการวิจัย พร้อมลงชื่อในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย สามารถสื่อสารและอ่านเขียนภาษาไทยได้ ไม่มี aphasia และไม่มีลักษณะตามเกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) คือ ไม่มีความพิการที่ไม่ได้เกิดจากการป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดตีบและอุดตัน เช่น อุบัติเหตุ มีความพิการแต่กำเนิด ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยโรคจิตเวชก่อนป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดตีบหรืออุดตัน ไม่มีระดับการรู้คิดที่ผิดปกติ โดยวัดจากแบบทดสอบสมรรถภาพทางสมองของไทย Thai Mental State Examination (TMSE) แล้วมีค่าคะแนนต่ำกว่า 23 คะแนนลงไป

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยตอบด้วยตนเอง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็น ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ ประเมินข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ และประเมินข้อมูลด้านสุขภาพ ได้แก่ พฤติกรรมทางสุขภาพก่อนป่วย แบ่งย่อยเป็น พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มสุราและพฤติกรรมการออกกำลังกาย อาการเจ็บป่วยก่อนป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ประวัติครอบครัว ระดับความรุนแรงของอาการหลังป่วย และปัจจัยด้านสังคม ส่วนที่ 2 เป็น แบบวัดคุณภาพชีวิตเฉพาะผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ฉบับย่อ (12-item Stroke-Specific Quality of Life Scale : SS-QoL-12) ที่แปลเป็นภาษาไทยโดย ปราโมทย์ ถ่างกระโทกและคณะ (Pramote Thangkratok et. al, 2019) ซึ่งใช้ในการประเมินคุณภาพการรักษาพยาบาลและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิดจำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกแบบมาตราวัดประมาณค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ จาก 1 คือ ไม่เลย ไปถึง 5 คือมากที่สุด (1-5 คะแนน) ประเมินคุรภาพชีวิตด้านร่างกาย 6 ข้อ และด้านจิตสังคมจำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามมีค่าคะแนนรวมทั้งหมดเท่ากับ 60 คะแนน โดยค่าคะแนนรวมมากแสดงถึงคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และคะแนนรวมน้อยแสดงถึงผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในงานวิจัยนี้กำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับคุณภาพชีวิต ตามงานวิจัยของวชิรา โพธิ์ใส และคณะ (Posai V et. al, 2020) คือ ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับแย่ ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี และในส่วนที่ 3 เป็นแบบบันทึกข้อมูลการเจ็บป่วยและการรักษา โดยเก็บบันทึกจากฐานข้อมูลเวชระเบียนของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยของผู้ป่วยได้แก่ วันที่เข้าและออกจากการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และปัจจัยด้านโรคและการรักษา ได้แก่ ตำแหน่งที่เกิดพยาธิสภาพ สมรรถภาพทางสมองหลังป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองวัดจากแบบประเมิน Thai Mental State Examination : TMSE และ แบบประเมิน

Montreal Cognitive Assessment : MOCA ระดับความรุนแรงของโรคหลอดเลือดสมองวัดจากแบบประเมิน National Institute of Health Stroke Scale : NIHSS โรคร่วมทางกายและโรคร่วมทางจิตเวชที่เกิดหลังป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ยาประจำตัวและการรักษาที่เคยได้รับ

การเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่ stroke clinic แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยเข้าเก็บข้อมูลหลังจากโครงการได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายเลข COA no. 0968/2023 เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2566 - เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2567 จนครบจำนวนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม IBM® SPSS® Statistics Version 29.0 โดยวิเคราะห์ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงคุณภาพ โดยใช้ Fisher's exact test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันหลังป่วยมา 3 เดือน ที่มารับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก ณ คลินิกโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 101 คน เป็นเพศหญิง 56 คน และเพศชาย 45 คน มีอายุเฉลี่ย 64.06 ± 11.11 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 25547.27 ± 31299.22 บาท ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 58.4) และได้รับรายได้จากผู้อื่น (ร้อยละ 59.4) มีประวัติจิตเวชในครอบครัว 12 คน มีประวัติโรคหลอดเลือดสมองในครอบครัว 40 คน ส่วนใหญ่มีอาการป่วยเป็นครั้งแรก (ร้อยละ 81.2) มีค่า NIHSS เฉลี่ย 0.88 ± 1.88 คะแนน และมีค่าคะแนน TMSE เฉลี่ย 27.68 ± 1.87 คะแนน ทุกคนได้รับการรักษาด้วยยา เฉลี่ยจำนวนยาที่ใช้เป็นประจำอยู่ที่ 5.11 ± 2.31 ชนิด เมื่อวัดคุณภาพชีวิตด้วยแบบวัดคุณภาพชีวิตเฉพาะผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (SS-QoL-12) พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 16.80 คะแนน ส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 94.1 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 101 คน (N=101)

ข้อมูลส่วนบุคคลและการเจ็บป่วย	**จำนวนคนทั้งหมด N = 101 (ร้อยละ %)**	**ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตดี N = 95 (ร้อยละ %)**	**ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตไม่ดีถึงปานกลาง N = 6 (ร้อยละ %)**
เพศ			
หญิง	56 (55.4)	51 (53.7)	5 (83.3)
ชาย	45 (44.6)	44 (46.3)	1 (16.7)
อายุ (ปี)	Mean ± S.D. (Min - Max) = 64.06 ± 11.11 (31 - 80)		
> 60	69 (68.3)	64 (67.4)	5 (83.3)
≤ 60	32 (31.7)	31 (32.6)	1 (16.7)
ระดับการศึกษา	47 (46.6)	44 (46.3)	3 (50)

ข้อมูลส่วนบุคคลและการเจ็บป่วย	จำนวนคนทั้งหมด N = 101 (ร้อยละ %)	ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตดี N = 95 (ร้อยละ %)	ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตไม่ดีถึงปานกลาง N = 6 (ร้อยละ %)
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวส. ปวช. หรืออนุปริญญา ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโท หรือปริญญาเอก	54 (53.4)	51 (53.7)	3 (50)
รายได้ (บาท/เดือน) ≤ 30,000 > 30,000	 70 (69.3) 31 (30.7)	 65 (68.4) 31.6 (31.6)	 5 (83.3) 1 (16.7)
ที่มาของรายได้ จากผู้อื่น จากการทำงานด้วยตนเอง	 60 (59.4) 41 (40.6)	 55 (57.9) 40 (42.1)	 5 (83.3) 1 (16.7)
อาชีพ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำงานในส่วนภาครัฐ เอกชน ธุรกิจส่วนตัว และอื่น ๆ	 59 (58.4) 42 (41.6)	 54 (56.8) 41 (43.2)	 5 (83.3) 1 (16.7)
ประวัติการเจ็บป่วยในครอบครัว มีประวัติจิตเวชในครอบครัว มีประวัติโรคหลอดเลือดสมองในครอบครัว	12 40	11 (11.6) 39 (41.1)	1 (16.7) 1 (16.7)
จำนวนครั้งที่ป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมอง (ครั้ง) * เป็นครั้งแรก เป็นมากกว่า 1 ครั้ง	 82 (81.2) 19 (18.8)	 81 (85.3) 14 (14.7)	 1 (16.7) 5 (83.3)
คะแนน NIHSS	Mean ± S.D. (Min - Max) = 0.80 ± 1.88 (0 – 15)		

ข้อมูลส่วนบุคคลและการเจ็บป่วย	จำนวนคนทั้งหมด N = 101 (ร้อยละ %)	ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตดี N = 95 (ร้อยละ %)	ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตไม่ดีถึงปานกลาง N = 6 (ร้อยละ %)
ความรุนแรงระดับน้อย ความรุนแรงระดับปานกลาง	97 (96) 4 (4)	91 (95.8) 4 (4.2)	6 (100) 0 (0)
จำนวนยาที่ใช้ (ชนิด) *	Mean ± S.D. (Min - Max) = 5.11 ± 2.31 (2 - 14)		
≤ 10 ชนิด > 10 ชนิด	97 (96) 4 (4)	93 (97.9) 2 (2.1)	4 (66.7) 2 (33.3)

* $p < 0.05$

ปัจจัยทำนายการมีคุณภาพชีวิตไม่ดีถึงปานกลางอย่างมีนัยสำคัญมางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ จำนวนยาที่ใช้ และจำนวนครั้งที่ป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมอง และเมื่อวิเคราะห์พหุตัวแปรด้วย forward conditional binary logistic regressionแล้ว พบปัจจัยที่ทำนายคุณภาพชีวิตไม่ดีถึงปานกลาง ได้แก่ มีจำนวนยาที่กินเกิน 10 ชนิดต่อวัน (OR = 53.949; 95%CI = 1.125 – 2587.096) และเคยป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองมาเกิน 1 ครั้ง (OR = 34.930; 95%CI = 2.938 - 415.241) (ตารางที่ 2)

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 101 คน (N=101) โดยใช้ Forward Conditional Binary Logistic Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Sig.	OR	95%C.I. for OR	
จำนวนยาที่ใช้ > 10 ชนิด	3.988	1.975	4.079	0.043*	53.949	1.125	2587.096
จำนวนครั้งที่ป่วย > 1 ครั้ง	3.533	1.263	7.915	0.005***	34.930	2.938	415.241
ค่าคงที่	- 6.112	1.497	16.674	< 0.001	0.002		

* $p < 0.05$, *** $p < 0.001$

หมายเหตุ: - Nagelkerke R Square = 0.538 และ Cox & Snell R Square = 0.195

- ทดสอบความเหมาะสมของ Model ด้วยสถิติ Hosmer and Lemeshow Test ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.834$) แสดงความเหมาะสมของการใช้สถิติ Logistic regression analysis

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ร้อยละ 94.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเกี่ยวข้องกับลักษณะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่สูง ผู้ที่ได้รับการศึกษาที่ดีจะช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจปัญหาและสามารถปฏิบัติตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย (Adam C., 2003) มีรายได้ที่เพียงพอ และมีระดับความรุนแรงของโรคค่อนข้างน้อย โดยระดับความรุนแรง

ของโรคหลอดเลือดสมองนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (Deb-Chatterji et. al, 2021) จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อน ๆ ที่พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองขาดเลือด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.7 (Parichat Phengrueng, Tipa Toskulkao, Sakul Changmai, 2024)

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับการดูแลอยู่ในคลินิกโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke Clinic) ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยยึดเกณฑ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตามนโยบายบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและสถาบันประสาทวิทยา (Neuroscience Institute, 2017) ที่มีการดูแลครอบคลุมตั้งแต่แรกรับหลังจากมีอาการจากโรคหลอดเลือดสมอง ไปจนถึงมีการติดตามผลและเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาวะแทรกซ้อนทางจิตใจที่อาจเกิดขึ้นหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลไปแล้ว ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีอาการและภาวะแทรกซ้อนจากโรคหลอดเลือดสมองที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยก่อนหน้า ส่งผลให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่มีภาวะซึมเศร้าหรือวิตกกังวลจะมีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ไม่มีภาวะซึมเศร้าหรือวิตกกังวล เนื่องจากภาวะซึมเศร้าหรือวิตกกังวลนั้นส่งผลโดยตรงต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย โดยเฉพาะการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน (Jitpugdee W, Suntibenchakul S, and Piravej K., 2017)

ในด้านความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิต พบว่าคนที่มีจำนวนยาที่ใช้เป็นประจำมากกว่า 10 ชนิด มีผลทำให้ระดับคุณภาพชีวิตต่ำลง สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้า พบว่าผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรังที่มีจำนวนรายการยาที่ใช้ต่อวันต่ำกว่า 5 รายการ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มที่ใช้ยามากกว่า 5 รายการ (Vipaporn Manpan, and Panthipa Sakthong, 2015) และคนที่ป่วยเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 1 ครั้ง มีผลทำให้ระดับคุณภาพชีวิตต่ำลง พบว่าคนที่เกิดการกลับมาเป็นซ้ำของโรคหลอดเลือดสมองมีระดับคุณภาพชีวิตที่แย่กว่าคนที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรก (Rajbeer S. et. al, 2015)

สรุป

แม้ว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองส่วนใหญ่นั้นอยู่ในเกณฑ์ดี แต่การให้ความสนใจดูแลปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะในผู้ที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่ต่ำที่อาจมีความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตไว้ตั้งแต่ระยะต้น รวมถึงการดูแลด้านอื่น ๆ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและอาการเตือนของโรคแก่ผู้ป่วยและครอบครัว มีการจัดการดูแลเรื่องการใช้ยารักษาโรคอย่างเหมาะสมเพื่อลดปริมาณและผลข้างเคียงที่ไม่จำเป็น จะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายของผู้ป่วยในระยะยาว และลดอัตราการเกิดซ้ำของโรคหลอดเลือดสมองได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อย และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จำกัดจากการเกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออก ที่อาจจะยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการโรคหลอดเลือดสมองรุนแรง ที่อาจจะเป็นข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้หรือสื่อถึงกลุ่มประชากรอื่น ๆ ได้ การศึกษาในอนาคตจึงควรเพิ่มจำนวนของ

กลุ่มตัวอย่าง และเพิ่มความหลากหลายของลักษณะกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงทำการศึกษาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Adams, C. (2003). Quality of life for caregivers and stroke survivors in the immediate discharge period. *Applied Nursing Research, 16*(2), 126–130.

Alexander, P. C., Thapar, A., Qureshi, M. I., Jenkins, H., & Davies, A. H. (2017). The definition of stroke. *Journal of the Royal Society of Medicine, 110*, 9–12.

American Stroke Association. (2024). *About stroke*. https://www.stroke.org/en/about-stroke

Deb-Chatterji, M., Pinho, J., Flottmann, F., Meyer, L., Broocks, G., Brekenfeld, C., Reich, A., Fiehler, J., Gerloff, C., Thomalla, G., & GSR-ET Investigators. (2021). Health-related quality of life after thrombectomy in young-onset versus older stroke patients: A multicenter analysis. *Journal of NeuroInterventional Surgery, 14*(11), 1145–1150.

Wallraj, H. (2016). *Factors of quality of life of stroke patients, Yala Hospital, Yala Province* [Master's thesis, Yala Rajabhat University].

Jitpugdee, W., Suntibenchakul, S., & Piravej, K. (2017). Prevalence of anxiety and depressive symptoms in home-care stroke patients: Effect on motor recovery and functional ability. *Chulalongkorn Medical Journal, 61*, 233–247.

National Heart, Lung, and Blood Institute. (2023). *What is a stroke?* https://www.nhlbi.nih.gov/health/stroke

Ketsarinhomhuan, N., & Ratttananited, A. (2011). Nursing the stroke patient. *Sanpasit Medical Journal, 32*, 63–74.

Neuroscience Institute. (2017). *Guidelines for nursing patients with stroke for general nurses* (in Thai). Thana Press Company Limited.

Phengrueng, P., Toskulkao, T., & Changmai, S. (2024). Selected factors influencing health-related quality of life among ischemic stroke patients in Prachuap Khiri Khan Province. *Health Science Journal of Thailand, 6*(2), 9–16.

Posai, V., Boonchoo, R., Watradul, D., Makkabphalanon, K., & Thangkratok, P. (2021). Mental health literacy and quality of life among patients with stroke. *Chiang Mai Medical Journal, 60*(1), 63–74.

Thangkratok, P., Posai, V., Pipatsombat, P., Tranattawan, W., & Suksatan, W. (2019). Validity and reliability of the Thai version of the stroke specific quality of life scale. *Journal of Medicine and Health Sciences, 26*(3), 33–43.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.14

Public Participation Affecting the Efficiency of Waste Management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, Phu Yuak Khiri District, Nakhon Sawan Province

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

Nattapong Inprasit[1]*, Naiyana Ratanasuwanachart[2], Thanaporn Swangthong[3]
ณัฐพงษ์ อินทร์ประสิทธิ์[1]*, นัยนา รัตนสุวรรณชาติ[2], ธนาภรณ์ แสวงทอง[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Nattapong Inprasit*
Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Political Science, Chaopraya University, Thailand.
ณัฐพงษ์ อินทร์ประสิทธิ์*
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Email: ped0981034470@gmail.com

2. Naiyana Ratanasuwanachart
Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Political Science, Chaopraya University, Thailand.
นัยนา รัตนสุวรรณชาติ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Email: naiyana.rata@cpu.ac.th

3. Thanaporn Swangthong
Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Political Science, Chaopraya University, Thailand.
ธนาภรณ์ แสวงทอง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Email: Tpingpong@hotmail.com

ABSTRACT

This research examines the impact of public participation on the effectiveness of solid waste management in Tha Nam Oi Muang Hak Municipality. Aims to study 1) public participation in waste management in Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, 2) study the level of effectiveness of waste management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, 3) study the relationship between public participation and the effectiveness of waste management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, and 4) to propose guidelines for promoting public participation affecting the effectiveness of waste management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality. Data were collected using questionnaires from a sample of 360 residents living in the Tha Nam Oi Muang Hak Municipality, Phayuha Khiri District.

The research findings are as follows: 1. Public participation in overall waste management is at a high level. 2. The effectiveness of overall waste management is at a moderate level. 3. The relationship between public participation and the effectiveness of waste

คำสำคัญ:
การมีส่วนร่วมของประชาชน; ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
Keywords:
Public Participation; Effectiveness of Solid Waste Management

Article history:
Received: 09/01/2025
Revised: 23/01/2025
Accepted: 25/02/2025
Available online: 25/04/2025

How to Cite:
Inprasit et al. (2025). Public Participation Affecting the Efficiency of Waste Management of Tha Nam Oi Muang Hak Subdistrict Municipality, Phu Yuak Khiri District Nakhon Sawan Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 196-211.

management is as follows: participation in decision-making is at a high level, participation in operations is at a high level, participation in benefit-sharing is at the highest level, and participation in evaluation is at a moderate level. Participation in benefit-sharing has a relationship with the effectiveness of waste management. 4. Public participation that impacts the effectiveness of waste management shows that participation in benefit-sharing affects the effectiveness of waste management.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขอเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักอำเภอพยุหะคีรีจังหวัดนครสวรรค์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพื้นที่เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของระชาชนกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก และ 4) .เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก การศึกษาในครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักอำเภอพยุหะคีรีจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 360 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะโดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3.ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะ 4.การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะ พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นอย่างมาก รัฐบาลโดยกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับ

กระทรวงมหาดไทย ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านการจัดการขยะของประเทศฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565–2570) ที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มากจากแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 –2564 และแผน ปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559 - 2560) (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไข ภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากล ที่นานาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ–เศรษฐกิจหมุนเวียน–เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ 3R การลดปริมาณขยะจากแหล่งต้นทาง (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) ภายใต้หลัก“ประชารัฐ” คือ การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการ ปัญหา ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน/ประชาสังคม ภาคการศึกษา และ ภาคการศาสนา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ กรมควบคุมมลพิษ, https://www.pcd.go.th/publication /28745/)

นอกจากนั้น กระทรวงมหาดไทยยังได้จัดทำแนวทางปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยชุมชน ตามนโยบาย “จังหวัดสะอาด” ซึ่งมีหลักการสำคัญด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด ให้เกิดผลตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหาร จัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะ มูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึก ในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นแนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน คือการทำให้ขยะมูลฝอยเกิดขึ้นน้อยที่สุด จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัด และสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ ตามกระบวนการ 3R อันได้แก่ ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce) และใช้ซ้ำ (Reuse) จนไม่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้อีก จากนั้นจึงนำไปคัดแยกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้โดยการรีไซเคิลหรือแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) เช่น การคัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมา สร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลดปริมาณการใช้ บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้ วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น (นฤนาท ยืนยงและ พิชชานาถ เงินดีเจริญ, 2565)

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 20 มาตรา 54 มาตรา 55 มาตรา 58 มาตรา 63 และมาตรา 65 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ประกอบกับมาตรา 50(3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่รักษาความสะอาดของถนนหรือ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยมีกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567

เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น อยู่ในพื้นที่อำเภอ พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีเขตการปกครองออกเป็น 2 ตำบล ประกอบด้วย 6 ชุมชน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,463 ครัวเรือน จำนวนประชากร 5,123 คน (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2567) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์และรับจ้างทั่วไป ปัจจุบันเทศบาล ตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก ประสบกับปัญหาปริมาณขยะมูล

ฝอยจากจำนวนประชากร ที่มีปริมาณเพิ่ม มากขึ้น และจากข้อมูลการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยพบว่าขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 1290.39 ตัน/ปีถึง 1301.07 ตัน/ปี ในปี 2566 (คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาล ตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก, 2566)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปริมาณของขยะในชุมชนมีปริมาณค่อนข้างสูง ซึ่งก่อให้เกิด ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังกลบ โดยขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมใน พื้นที่จะส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดมูลฝอยของเทศบาลฯ นอกจากนั้น ทางเทศบาลฯ ยังได้มีการ ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางตามหลัก 3Rs คือใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ และรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชนและประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ การแปรรูปขยะ เพื่อใช้ใหม่ และฝึกปฏิบัติการประดิษฐ์เหรียญโปรยทานจากขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ภายในครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการลดและแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การดำเนินงาน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างแรงจูงใจ สร้างจิตสำนึก และยังเป็นการปรับเปลี่ยนการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อันจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชนประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน หรือส่งเสริมกิจกรรมโครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพื้นที่เทศบาลตำบล ท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล ท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผล ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลใน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัด นครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1.การมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถทำนายผลประสิทธิผลใน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

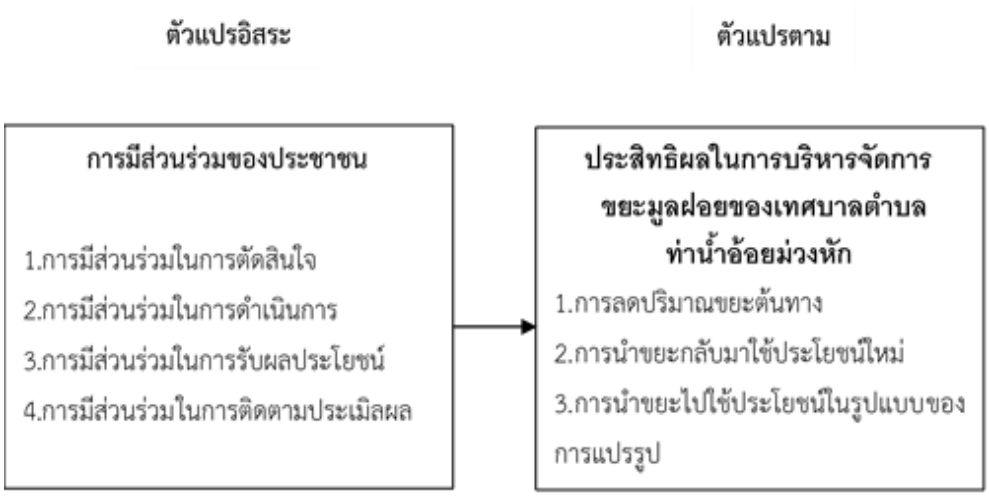

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิผลเป็นความท้าทายสำคัญของหน่วยงานท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสามประการ ได้แก่ การลดปริมาณขยะต้นทาง การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และการแปรรูปขยะเพื่อใช้ประโยชน์ (เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ วงศ์เสงี่ยม (2565) ที่ศึกษาประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การจัดการขยะที่มีประสิทธิผลต้องเริ่มจากการลดปริมาณขยะที่แหล่งกำเนิด ควบคู่กับการส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่และการแปรรูป การลดปริมาณขยะต้นทางเป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการขยะ โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ปิ่นโตแทนกล่องโฟม และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม วิธีการนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรทิพย์ ศรีสุดใจ (2564) ที่พบว่า การรณรงค์ให้ประชาชนลดการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสามารถลดปริมาณขยะได้ถึงร้อยละ 30

ในด้านการนำขยะกลับมาใช้ซ้ำ งานวิจัยของ นภาพร สิงห์ทอง (2565) ชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมให้ครัวเรือนคัดแยกขยะและนำกลับมาใช้ซ้ำสามารถลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะของท้องถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการใช้บรรจุภัณฑ์ซ้ำหลายครั้ง การดัดแปลงของเหลือใช้ และการบริจาคสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว นอกจากนี้ ยังพบว่าครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะอย่างจริงจังสามารถสร้างรายได้เสริมจากการขายวัสดุรีไซเคิลได้เฉลี่ย 500-1,000 บาทต่อเดือน สำหรับการแปรรูปขยะเพื่อใช้ประโยชน์ เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ประเสริฐ มีรัตน์ (2564) ที่พบว่า การแปรรูปขยะอินทรีย์เป็นปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านการเกษตรของชุมชนได้ร้อยละ 25-30 ต่อปี

การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยให้ประสบความสำเร็จ Cohen และ Uphoff (1980) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แนวคิดนี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยของ วรรณา จันทร์สว่าง (2565) ที่ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการจัดการขยะชุมชน พบว่า ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะล้วนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนครบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตัดสินใจ การให้ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชนเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา แก้วเกตุ (2564) ที่พบว่า ชุมชนที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีอัตราการคัดแยกขยะสูงกว่าชุมชนที่ขาดการมีส่วนร่วมถึง 2 เท่า 2) ด้านการวางแผนดำเนินการ งานวิจัยของ ธนพล สมควร (2565) ชี้ให้เห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือนจนถึงระดับชุมชน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ ศิริวรรณ บุญประเสริฐ (2564) พบว่า การที่ประชาชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการจัดการขยะ เช่น รายได้จากการขายวัสดุรีไซเคิล การประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และ 4) ด้านการติดตามประเมินผล งานวิจัยของ มานิตา วงศ์สุวรรณ (2565) แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลช่วยให้การดำเนินงานมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้กลไกการติดตามผ่านคณะกรรมการชุมชนและการประชุมประจำเดือน พิณะเวช คงยั่งยืน และคณะ (2567) พบว่า สภาพปัญหาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะเนื่องจากรถเก็บขยะเข้ามาภายในชุมชนไม่เพียงพอ จึงเกิดปัญหาการหมักหมม ปัญหาจุดทิ้งขยะส่วนรวมไม่เหมาะสม ปัญหาการทิ้งขยะในลำคลองทั้งขยะทั่วไปและขยะที่มีขนาดใหญ่ รูปแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมประเมินผล โดยแนวทางในการจัดการขยะคือการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อไปชี้แจงเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะและการจัดหาจุดทิ้งขยะที่เหมาะสมเพื่อรอรถเก็บขยะเข้ามาเก็บตามรอบเวลาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วยพื้นที่ 1) ชุมชนวัดพระปรางค์เหลือง 917 คน 2) ชุมชนตลาดท่าน้ำอ้อย 1,054 คน 3) ชุมชนวัดบ้านบน 689 คน 4) ชุมชนบ้านเขาไม้เดน 884 คน 5) ชุมชนหางน้ำหนองแขม 804 คน และ 6) ชุมชนบ้านเขาบ่อพลับ775 คน รวมทั้งสิ้น 5,123 คน (เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก, 2565) ผู้วิจัยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) ได้สัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่างตาม

ขนาดชุมชน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 360 คน และใช้การเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมิลผล และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักประกอบด้วย 1) การลดปริมาณขยะต้นทาง 2) การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 3) การนำขยะไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการแปรรูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Research Questionnaire) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาทำเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายปิดโดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และรายได้ต่อเดือน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating scale) เป็นคำถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมิลผล จำนวน 32 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating scale) เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 1) การลดปริมาณขยะต้นทาง 2) การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 3) การนำขยะไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการแปรรูปจำนวน 12 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและหาความเชื่อมั่นของแบบบสอบถาม ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.994 และ 2.หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดลองใช้แบบสอบถามกับพนักงาน ซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.942

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน ระหว่าง เดือน พฤศจิกายน 2566 ถึง เดือน ตุลาคม 2567 โดยใช้การเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 360 ชุด

2. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์การบริหารทรัพยากรมนุษย์และความยุติธรรมในองค์การของรัฐวิสาหกิจไทย 3. ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความยุติธรรมในองค์การของรัฐวิสาหกิจไทย 4. ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อความยุติธรรมในองค์การของรัฐวิสาหกิจไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.87 S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.29, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = 0.95) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\overline{X}$= 3.93, S.D. = 1.02) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.11, S.D. = 1.10) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมและจำแนกรายด้าน

หลักธรรมภิบาล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.13	0.95	มาก	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.93	1.02	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.92	0.80	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.11	1.10	ปานกลาง	4
โดยรวม	**3.47**	**0.84**	**มาก**	

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.37, S.D. = 1.35) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การลดปริมาณขยะต้นทางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.98) รองลงมาได้แก่ การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ($\overline{X}$ = 3.49, S.D. = 1.12) และ การนำขยะไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการแปรรูป ($\overline{X}$ = 2.46, S.D. = 1.94) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและจำแนกรายด้าน

หลักธรรมภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.การลดปริมาณขยะต้นทาง	4.17	0.98	มาก	1
2.การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	3.49	1.12	ปานกลาง	2
3.การนำขยะไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการแปรรูป	2.46	1.94	มาก	3
โดยรวม	**3.37**	**1.35**	**ปานกลาง**	

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีความสัมพันธ์กัน โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง (r = 0.755) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (r = 0.689) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (r = 0.680) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล (r = 0.577) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (r = 0.467) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

n= 360

Correlations

	การตัดสินใจ	การดำเนินงา	ผลประโยชน์	การประเมิลผ	ส่วนร่วม	ปริมาณขยะ	ใช้ประโยชน์ใ	แปรรูป	ประสิทธิผล
การตัดสินใจ	1								
การดำเนินงาน	.692**	1							
ผลประโยชน์	.494**	.558**	1						
การประเมิลผล	.558**	.569**	.388**	1					
ส่วนร่วม	.757**	.884**	.726**	.777**	1				
ปริมาณขยะ	.824**	.819**	.569**	.659**	.894**	1			
ใช้ประโยชน์ใหม่	.457**	.433**	.308**	.385**	.490**	.507**	1		
แปรรูป	.338**	.377**	.233**	.319**	.404**	.415**	.219**	1	
ประสิทธิผล	.680**	.689**	.467**	.577**	.755**	.809**	.725**	.759**	1

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

** p<.01

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความมั่นใจที่ร้อยละ 99 หรือมี P-Value น้อยกว่า 0.01

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบ (Multiple Regression Analysis with Enter Method) พบว่า ในภาพรวม ตัวแปรอิสระ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 122.271และค่า p = .000) โดยสามารถส่งผลได้ร้อยละ 57.5 (Adjust R2 = 0.575) ที่เหลืออีกร้อยละ 42.5 เป็นผลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า องค์ประกอบหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อประสิทธิผลในการ

บริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการเนินงาน (Beta = ..331, p < .01) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Beta = .321, p < .01) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล (Beta = .191, p < .01)

ตารางที่ 4 แสดงค่าน้ำหนักขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม

ตัวแปร	ประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย				p
	b	SE	β	T	
ค่าคงที่	.167	.177		0.942	.347
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.296	.046	.321	6.383*	.000
การมีส่วนร่วมในการเนินงาน	.305	.049	.331	6.272*	.000
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.056	.048	.050	1.177	.024
การมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล	.174	.040	.191	4.378*	.000
R^2 =	.579			F =	122.271*
Adjust R^2 =	.575	SE =	.280	P =	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ของเทศบาลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์โดยรวมทั้งหมดมีความคิดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการรับผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ทันที เช่น การลดค่าใช้จ่ายจากการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ การได้รับผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการจัดการขยะ หรือแม้กระทั่งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ประชาชนอาจมองว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นเป็นการตอบแทนความพยายามในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การที่ประชาชนสามารถรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ชัดเจนจากการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นมากขึ้นในการสนับสนุนและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะของเทศบาล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤนาท และ พิชชานาถ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีความคิดอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลมักมีระดับต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดในการรับรู้ถึงบทบาทที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมได้ รวมถึงทัศนคติของหน่วยงานราชการที่อาจมองว่าการประเมินผลเป็นหน้าที่เฉพาะของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยบางชิ้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงาน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะ ของเทศบาลท่าน้ำอ้อยม่วงหักอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมทั้งหมดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลดปริมาณขยะต้นทาง อาจเป็นเพราะการลดปริมาณขยะต้นทางเป็นแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการจัดการปัญหาขยะ ซึ่งประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยตรงและเห็นผลได้ทันทีในชีวิตประจำวัน การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน รวมถึงการเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติก เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย นอกจากนี้ การใช้สินค้าที่ช่วยลดปริมาณขยะยังเป็นการตอบสนองต่อความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องจากทั้งภาครัฐและสื่อต่างๆ ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการลดขยะที่ต้นทางมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสาวรรณ พรมเมตตา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะของเขตบางบอน สู่การเป็นสังคม Zero Waste ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โรงเรียน และวัดในพื้นที่เขตบางบอน ที่เป็นจุดสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการคัดแยกขยะ นอกจากนั้น ยังเป็นจุดสำคัญ ในการเป็นศูนย์รวมแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนหรือองค์กรอื่น ๆ ในพื้นที่เขตบางบอน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะกับประสิทธิผลในบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.755 ซึ่งแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ที่สูง ($p < .01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของการศึกษาของ Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งกล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจและการประเมินผล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของการดำเนินงานในด้านการจัดการขยะมูลฝอย เช่นเดียวกับผลการวิจัยนี้ที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่งระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะ โดยเฉพาะในด้านการลดปริมาณขยะและการแปรรูปขยะเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558; Cohen and Uphoff (1980)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจและการดำเนินงานมีความสัมพันธ์สูงกับการลดปริมาณขยะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.824 และ 0.819 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลอย่างสำคัญต่อการลดปริมาณขยะในพื้นที่ที่ศึกษา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าที่แสดงว่าการมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจของชุมชนสามารถเพิ่มความสำเร็จในการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Chapin, 1997) งานวิจัยนี้ยังสะท้อนถึงผลการศึกษาของ Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจและการดำเนินงานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะกับประสิทธิผลของการบริ หารจัดการขยะมูลฝอย พบว่าความสัมพันธ์ในการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = 0.490$) ซึ่งบ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของประชาชนมีบทบาทสำคัญ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ต่ำกว่าการลดปริมาณขยะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมใน 4 มิติ ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจและการดำเนินงาน ช่วยส่งเสริมประสิทธิผลใน

การบริหารจัดการขยะ เนื่องจากการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการสนับสนุนกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนอย่างยั่งยืน และงานวิจัยของ Chapin (1997) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ผลการศึกษาของ Chapin ชี้ให้เห็นว่า เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานในเรื่องการจัดการขยะ เช่น การแยกขยะเพื่อรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ใหม่ ทำให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะในระยะยาว

จากผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระดับปานกลางระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแปรรูปขยะเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่กับประสิทธิผลของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น ($r = 0.404$) งานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถช่วยลดปริมาณขยะและเพิ่มประสิทธิภาพในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ได้ (Cohen & Uphoff , 1980; Chapin, 1997) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen and Uphoff (1980) พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประชาชนมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดการและนำเสนอมาตรการที่จะใช้ในพื้นที่ของตน ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบต่อการจัดการขยะในชุมชน และ Chapin (1997) ระบุว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการขยะที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านการแปรรูปขยะ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแยกขยะไปจนถึงการแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดปริมาณขยะในพื้นที่ที่มีการจัดการแบบชุมชน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้ 57.9% ($R^2 = .579$, $p < .001$) แสดงว่าโมเดลนี้สามารถใช้ทำนายตัวแปรตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ ลำดับที่1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยทำให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในชุมชน การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การแยกขยะ การเก็บขยะหรือการรีไซเคิล ช่วยลดภาระของหน่วยงานเทศบาลและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะ การที่ประชาชนมีบทบาทในการปฏิบัติงานจริง ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาขยะอย่างลึกซึ้ง และส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางการจัดการขยะอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ยังช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนให้ความสำคัญและมีความกระตือรือร้นในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา บัวสงค์ (2561) และงานวิจัยของพิณะเวช คงยั่งยืนและคณะ (2567) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีอิทธิพลรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนิสา แก้วเกตุ (2564) ที่พบว่าชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีอัตราการคัดแยกขยะสูงกว่าชุมชนที่ขาดการมีส่วนร่วมถึง 2 เท่า การมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับมานิตา วงศ์สุวรรณ (2565) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลช่วยให้การดำเนินงานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา บัวสงค์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ด้าน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิทธิพลต่อการจัดการ ขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับมานิตา วงศ์สุวรรณ (2565) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลช่วยให้การดำเนินงานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยโดยรวมแล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิณะเวช คงยั่งยืนและคณะ (2567) ที่พบว่ารูปแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของตำบลบางรักน้อยประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยทำให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในชุมชน การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การแยกขยะ การเก็บขยะ หรือการรีไซเคิล ช่วยลดภาระของหน่วยงานเทศบาลและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะ การที่ประชาชนมีบทบาทในการปฏิบัติงานจริง ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาขยะอย่างลึกซึ้ง และส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางการจัดการขยะอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ยังช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนให้ความสำคัญและมีความกระตือรือร้นในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา บัวสงค์ (2561) และงานวิจัยของพิณะเวช คงยั่งยืนและคณะ (2567)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยช่วยให้เกิดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะมีความโปร่งใสและสามารถปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบยังช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการจัดการขยะสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรดิศ คงยั่งยืน และคณะ(2567). ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าพวกเขามีสิทธิ์และหน้าที่ในการดูแลคุณภาพของการบริการ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบนี้ยังสามารถช่วยให้เทศบาลได้รับข้อมูลที่แท้จริงจากคนในพื้นที่ นำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างเทศบาลและประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการขยะอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของศิริวรรณ บุญประเสริฐ (2564) ที่พบว่าผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นแรงจูงใจสำคัญ อาจเนื่องมาจากบริบทที่แตกต่างกันของพื้นที่วิจัย

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหักสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดการขยะที่มีความสำคัญ โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านการรับผลประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการลดค่าใช้จ่ายจากการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลดีต่อชีวิตประจำวัน ด้านนี้ได้รับความสนใจเพราะผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นเห็นผลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในทางกลับกัน การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำสุด เนื่องจากประชาชนขาดความเข้าใจในบทบาทของตนและโอกาสที่ภาครัฐเปิดให้เข้าร่วมยังมีจำกัดในส่วนของประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะ การลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทางเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ง่าย เช่น การใช้ถุงผ้าแทนพลาสติก อย่างไรก็ตาม ประสิทธิผลโดยรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่าการจัดการขยะยังต้องพัฒนาใน

ด้านอื่นๆการวิจัยยังพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะ โดยเฉพาะในด้านการลดขยะต้นทาง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์สูง

ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การเพิ่มช่องทางสื่อสารที่ชัดเจนและโอกาสให้ประชาชนมีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็น การสร้างระบบรับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ เช่น แอปพลิเคชัน และการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในกระบวนการประเมินผล เช่น การเลือกสถานที่จัดเก็บและกำจัดขยะ งานวิจัยเน้นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพที่ยั่งยืนในการจัดการขยะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการเนินงาน และการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ “ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร” ดังนั้นเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก ควรที่จะมีการเน้นการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ได้มากขึ้น เช่น การจัดการประชุมประชาคม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการจัดการขยะ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ “ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวการหรือการจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่เก็บขยะมูลฝอย” ดังนั้นเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก ควรที่จะพัฒนากระบวนการรับข้อร้องเรียนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการจัดการข้อร้องเรียนที่เกี่ยวกับการเก็บขยะมูลฝอย โดยสามารถดำเนินการผ่านการสร้างระบบรับข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับรับข้อร้องเรียน การสร้างช่องทางสื่อสารออนไลน์ หรือการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงได้ง่าย การมีส่วนร่วมในการร่วมในการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ “ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดหาสถานที่จัดเก็บและการกำจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบล” ดังนั้นเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก ควรที่จะส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหาสถานที่จัดเก็บและการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเกิดความยั่งยืนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เช่น การใช้เทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

3. ในงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเพียงงานวิจัยเชิงปริมาณ งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่นการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ ความคิดเห็น และมุมมองของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2566). *แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565–2570).* https://env.anamai.moph.go.th/th/wastemanagement-action-plan/download?id=98732&mid=37662&mkey=m_document&lang=th&did=30304

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น & กรมควบคุมมลพิษ. (2567). *การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน*. https://www.pcd.go.th/publication/28745/

ธนพล สมควร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก. *วารสารการบริหารท้องถิ่น, 15*(3), 45–62.

นภาพร สิงห์ทอง. (2565). การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารวิทยาการจัดการ, 12*(1), 89–108.

นฤนาท ยืนยง, พิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12*(2), 279–297.

นิสาวรรณ พรมเมตตา. (2565). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะของเขตบางบอนสู่การเป็นสังคม Zero Waste* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

พรทิพย์ ศรีสุดใจ. (2564). ประสิทธิผลของโครงการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสิ่งแวดล้อม, 25*(3), 78–92.

พิณะเวช คงยั่งยืน, รุ่งรดิศ คงยั่งยืน, & ฐากร สวัสดิกำธร. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะกรณีศึกษา ชุมชนตำบลบางรักน้อยอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. *Journal of Dhamma for Life, 30*(2), 408–417.

มานิตา วงศ์สุวรรณ. (2565). การติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 17*(1), 123–142.

รุ่งรดิศ คงยั่งยืน, พิณะเวช คงยั่งยืน, ฐากร สวัสดิกำธร. (2567). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะกรณีศึกษา ชุมชนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 11*(2), 144–157.

วรรณา จันทร์สว่าง. (2565). ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการขยะชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนปลอดขยะในภาคตะวันออก. *วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา, 13*(2), 67–85.

ศิริวรรณ บุญประเสริฐ. (2564). ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมจากการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร: กรณีศึกษาชุมชนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเศรษฐศาสตร์และการจัดการ, 10*(2), 112–131.

สนธยา บัวสงค์. (2561). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

สมศักดิ์ วงศ์เสงี่ยม. (2565). ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น, 15*(1), 78–96.

สุนิสา แก้วเกตุ. (2564). การสื่อสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการสื่อสารมวลชน, 9*(2), 145–164.

เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก. (2567). *รายงานประจำปี 2566: การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมของประชาชน*. เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อยม่วงหัก.

Chapin, F. S. (1997). *Social participation and social intelligence* (3rd ed.). Longman.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development, 8*(3), 213–235.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.15

Beyond Crisis to Opportunity: Creating New Meaning in Life after Earthquakes Through the Four Noble Truths

Chetnitipath Promchin[1], Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora[2]*, Phrapalad Thana Aggadhammo[3], Sompoch Wowong[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *
1. Chetnitipath Promchin
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: chetnitipath.pro@mbu.ac.th
2. Panachphongphan Bodhisatirawaranggoora*
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: panachphongphan.bod@mbu.ac.th
3. Phrapalad Thana Aggadhammo
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: thana.pim@mbu.ac.th
4. Sompoch Wowong
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: sompoch.wow@mbu.ac.th

Keywords:
Four Noble Truths, Earthquake, Post-disaster Mental Rehabilitation, Meaning-Making, Psychological Resilience

Article history:
Received: 01/03/2025
Revised: 04/04/2025
Accepted: 25/04/2025
Available online: 01/05/2025

How to Cite:
Promchin, C. et. al. (2025). Beyond Crisis to Opportunity: Creating New Meaning in Life after Earthquakes Through the Four Noble Truths. *Journal of Dhamma for Life, 31*(2), 212 – 223.

ABSTRACT

This academic article aims to present the application of the Four Noble Truths in healing and rehabilitating the lives of earthquake victims by creating new meaning after the disaster. The article analyzes the relationship between suffering caused by natural disasters and the learning process according to the Four Noble Truths, consisting of suffering (Dukkha), the cause of suffering (Samudaya), the cessation of suffering (Nirodha), and the path leading to the cessation of suffering (Magga). This approach leads to psychological resilience and a paradigm shift in living under the concept of turning crisis into opportunity. This article presents a conceptual framework and practical guidelines for applying the Four Noble Truths in community rehabilitation after disasters effectively and sustainably.

Introduction

Earthquakes represent one of the most devastating natural disasters, inflicting severe damage to lives, property, and the psychological well-being of victims. When an earthquake occurs, physical structures are destroyed, and the social fabric, life security, and existential meaning of affected individuals also collapse (Nakwatchara, 2019). In such crises, psychological rehabilitation becomes as crucial as physical reconstruction, especially in Thai society where cultural foundations and beliefs are deeply connected to Buddhism. On March 28, 2025, an 8.2 magnitude earthquake with its epicenter in Mandalay, Myanmar, affected Thailand, resulting in 9 fatalities, 9 injuries, damage to numerous buildings, temporary transportation disruptions, and estimated economic losses of approximately 20 billion baht (Department of Public Relations, 2025; Kasikorn Research Center, 2025).

The Four Noble Truths, a fundamental teaching in Buddhism, presents a systematic approach to problem-solving and alleviating suffering that can be effectively applied to manage distress caused by natural disasters (P.A. Payutto, 2020). This article aims to present a conceptual framework and practical guidelines for applying the Four Noble Truths in psychological rehabilitation and creating new meaning for earthquake victims, analyzed through perspectives of Buddhist psychology and human development.

Theoretical Framework

The Four Noble Truths: A Buddhist Approach to Problem-Solving

The Four Noble Truths, or the four sublime truths, constitute a core teaching in Buddhism that was realized and disseminated by the Buddha, comprising (P.A. Payutto, 2020; SM1097):

1. Dukkha (Suffering): States of physical and mental affliction, unfulfilled desires, and the imperfection of life.
2. Samudaya (Cause of Suffering): The origin of suffering, arising from craving or desire accompanied by ignorance.
3. Nirodha (Cessation of Suffering): The state where craving ceases and attachment no longer exists.
4. Magga (Path to Cessation): The method of practice leading to the end of suffering, comprising the Eightfold Path.

The Four Noble Truths transcend religious doctrine, embodying a systematic problem-solving process applicable to daily life and various crises (Phromta, 2022), particularly in earthquake disasters that inflict physical and psychological suffering on victims.

The Concept of Meaning-Making after Disasters

Meaning-making is a psychological process through which individuals attempt to understand and attribute meaning to their experiences, especially during crises or losses (Park, 2010). Psychologists and scholars in post-disaster rehabilitation have identified meaning-making as a crucial mechanism for psychological recovery and building resilience (Psychological Resilience) after disasters (Rajkumar et al., 2008).

The meaning-making process consists of two primary components: sense-making (understanding what has happened) and benefit-finding and growth (adjusting perspectives or life goals) (Neimeyer & Sands, 2011). This aligns with the learning process of the Four Noble Truths, which begins with understanding suffering, analyzing its causes, recognizing potential goals, and following appropriate pathways.

Applying the Four Noble Truths in Post-Earthquake Psychological Rehabilitation

1. Dukkha: Acknowledging and Understanding Suffering

Accepting the reality of suffering caused by disasters marks the essential first step in psychological rehabilitation. For earthquake victims, suffering manifests in multiple forms: loss of loved ones, property destruction, loss of livelihood, and feelings of helplessness and meaninglessness (Sirirattanarekha, 2020).

Research by Taweewong (2021) found that earthquake victims who could directly acknowledge and understand their suffering tended to adapt and recover psychologically better than those who denied or avoided reality. Group activities allowing victims to explore and accept their feelings, such as Storytelling Circles or Journaling, therefore serve as important tools in this stage.

2. Samudaya: Analyzing the Causes of Suffering

After acknowledging suffering, the next step is analyzing its causes. In earthquakes, the primary cause is a natural disaster beyond human control, but secondary causes may stem from psychological factors such as attachment to possessions, expectations, or perspectives on life security inconsistent with reality (Phra Maha Vuthichai Vajiramedhi, 2021).

Research by Thammikaphong (2020) found that disaster victims often experience psychological distress from three types of attachment:

1. Attachment to a lost past
2. Attachment to a present that doesn't meet expectations
3. Anxiety about an uncertain future

Therapeutic group activities that help victims recognize attachments causing suffering, such as Therapeutic Dialogue or Mindfulness Meditation, are therefore important in helping victims understand the true causes of their distress.

3. Nirodha: Envisioning the Possibility of Overcoming Suffering

Nirodha, or the cessation of suffering, in the context of earthquake victims, refers to recognizing possibilities for life rehabilitation and creating new meaning—not returning to pre-disaster conditions, but accepting change and seeing opportunities for developing new life patterns (Phra Paisal Visalo, 2022).

Research by Kasantikul (2020) found that victims who could shift their perspective from "Why me?" to "What can I learn from this?" tended to recover faster and develop greater psychological resilience. Activities that help victims reflect on life values and meaning, such as Future Self Letters or Life Mapping, are therefore beneficial at this stage.

4. Magga: Practical Approaches to Rehabilitation and Creating New Meaning

Magga, or the path to cessation of suffering, in post-earthquake rehabilitation contexts, refers to implementing suitable practices for life recovery and creating new meaning by applying the Eightfold Path, which encompasses the development of wisdom, conduct, and mind (Supapittayakul, 2021).

Research by Angkurarorhit (2021) proposed practical guidelines for psychological rehabilitation of earthquake victims according to the Eightfold Path:

1. Right View: Developing new perspectives that understand life's inherent changeability and recognize disasters as part of life's uncertainty.
2. Right Intention: Cultivating thoughts free from greed, anger, and delusion, such as the intention to help others despite one's own suffering.
3. Right Speech: Using language that encourages and inspires hope, avoiding words that aggravate one's own and others' suffering.
4. Right Action: Engaging in activities beneficial to personal and community rehabilitation.
5. Right Livelihood: Adapting or developing new occupations suitable for post-disaster circumstances.
6. Right Effort: Persevering in life rehabilitation without discouragement.
7. Right Mindfulness: Maintaining awareness of one's thoughts and emotions, especially during periods of stress or anxiety.
8. Right Concentration: Training the mind to remain calm and stable, able to face challenges effectively.

Activities promoting these practices, such as meditation, volunteer work, vocational training, or creating mutual support networks, are therefore important in helping victims create new meaning in concrete ways.

Research Objectives

This research aims to apply the Four Noble Truths to the psychological healing and community rehabilitation of earthquake survivors by fostering the development of new meaning and resilience after disaster. Specifically, it seeks to:

1) Synthesize theoretical and empirical knowledge on suffering and recovery processes in natural disasters.

2) Analyze the applicability of the Four Noble Truths to these contexts

3) Formulate practical guidelines for sustainable, Buddhist-informed disaster rehabilitation.

Research Methodology

This study employs a documentary qualitative research design, utilizing critical, deductive, and inductive methodologies. Data sources include primary Buddhist Scriptures, secondary philosophical analyses, empirical studies on disaster recovery and reports on psychological resilience following earthquakes.

Critical analysis is used to interpret and contextualize the Four Noble Truths within modern psychological frameworks. Deductive reasoning is employed to apply established Buddhist Principles to contemporary issues of disaster recovery, while inductive reasoning allows themes and strategies to emerge from the literature review.

Case Studies: Applying the Four Noble Truths in Community Rehabilitation after Earthquakes

Case Study 1: Ban Muang Kan Community, Chiang Rai Province

Ban Muang Kan community in Chiang Rai Province was severely affected by a 6.3 magnitude earthquake in 2014. The event damaged numerous homes and temples and significantly impacted the psychological wellbeing of community members (Office of Social Development and Human Security, Chiang Rai Province, 2019).

Following the earthquake, monks and community leaders collaborated to establish the "Psychological Rehabilitation through the Four Noble Truths Project," which included the following activities:

1. Dukkha Stage: Community forums were organized for residents to share post-earthquake experiences and feelings, enabling everyone to accept reality and understand that the suffering experienced was a shared community experience.
2. Samudaya Stage: Dhamma discussions and meditation practices were arranged to help residents explore attachments causing additional suffering and recognize that some suffering originated from resistance to change.

3. Nirodha Stage: "Reimagining the Community" activities were conducted, where residents collectively drew and designed their ideal community after rehabilitation, creating shared vision and hope for the future.
4. Magga Stage: Occupational groups, volunteer teams, and ongoing psychological development activities were established, along with collaborative networks between the community and external agencies.

Project outcomes revealed that residents experienced improved psychological wellbeing, increased mental resilience, and more effective adaptation to change. Additionally, the community demonstrated greater strength, mutual support groups formed, and new occupations appropriate to the post-disaster context were developed (Community and Social Development Foundation, 2021).

Case Study 2: Ban Nam Dip Community, Lampang Province

Ban Nam Dip community in Lampang Province was affected by a 5.9 magnitude earthquake in 2019, resulting in damage to over 100 homes and minor injuries to several individuals (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2019).

After the incident, the local health promotion hospital and community temples jointly organized the “Creating New Life through the Four Noble Truths” project, integrating Buddhist principles with psychological counseling through the following activities:

1. Dukkha Stage: A community counseling clinic was established, with monks and psychologists listening to problems and encouraging victims. Discussion groups were formed to exchange experiences and feelings among victims, helping them realize they weren't facing suffering alone. Additionally, "Healing Stories" activities were organized, allowing victims to express their experiences through performance art or storytelling (Suttiprapha, 2020).
2. Samudaya Stage: "Self-Understanding" activities were conducted, using Cognitive Behavioral Therapy techniques integrated with Buddhist concepts of impermanence, suffering, and non-self, helping victims explore and understand thought patterns causing additional distress. Thought Record worksheets were used alongside contemplation of Buddhist non-attachment principles, enabling participants to see connections between their thoughts, emotions, and behaviors (Hemachan, 2020).
3. Nirodha Stage: "Turning Crisis into Opportunity" activities were organized, inviting survivors from other disaster areas who had successfully rebuilt their lives to share experiences. Brainstorming sessions were conducted regarding opportunities and positive outcomes that might arise from this change. Life Mapping was implemented to establish new directions and life goals, along with positive thinking training and loving-kindness meditation, helping victims envision new life possibilities (Wannaphat, 2021).

4. Magga Stage: A "New Life Development Center" was established, integrating Eightfold Path practices with life skills and vocational development. Occupational training aligned with Right Livelihood principles was provided, including local product processing, organic farming, and handicrafts. Stress management through meditation therapy, walking meditation, and adapted chanting was taught, and community support networks were fostered through various volunteer activities (Mental Health Center Region 1, 2020).

The project included systematic pre- and post-activity assessments using the Stress Assessment Form (SPST-20), Depression Assessment Form (PHQ-9), and Resilience Scale. Results showed that victims experienced significantly reduced stress and depression scores (42.7%) and increased resilience scores (36.9%). Additionally, community-level changes were observed, including the formation of three new occupational groups: a basketry handicraft group, a local food processing group, and an organic farming group, as well as community-initiated disaster preparedness projects (Lampang Mental Health Development Committee, 2021).

What is particularly interesting about this case study is the harmonious integration of modern psychological sciences with Buddhist principles, making psychological healing consistent with the cultural context and community beliefs. Furthermore, the project employed a multidisciplinary approach involving healthcare personnel, monks, psychologists, and community leaders working together, which proved to be an effective model for assisting disaster victims in the Thai social context (Wanpen et. al., 2021).

Comparative Analysis of Both Case Studies

From both case studies, several interesting points emerge regarding the application of the Four Noble Truths in rehabilitating earthquake victims:

First, both communities implemented operational models aligned with the Four Noble Truths process but differed in activity details. Ban Muang Kan emphasized a Community-Based Approach, while Ban Nam Dip more systematically integrated psychological concepts with Buddhist principles (Chokwiwat, 2022).

Second, both communities demonstrated a transition from individual healing to community development, reflecting how applying the Four Noble Truths can expand from individual suffering remediation to building community strength. This aligns with Buddhist concepts of self-benefit (Attahita) and others-benefit (Parahita) (Phra Maha Somboon Vuddhikaro, 2021).

Discussion

The rehabilitation of earthquake victims' psychological well-being through the Four Noble Truths, as demonstrated in both case studies, reflects the systematic application of Buddhist principles in alignment with Thai social contexts. Key points for consideration include:

Integration of Western Knowledge with Buddhist Principles

Both case studies demonstrate that integrating Western psychological concepts and techniques with Buddhist principles can enhance effectiveness in victim rehabilitation, particularly in Ban Nam Dip's combination of Cognitive Behavioral Therapy (CBT) with the Three Characteristics of Existence. This aligns with research by Phanlumjiak (2021), which found that psychological therapy integrated with Buddhist principles proves more effective than either approach alone, especially in Thai society where cultural foundations connect with Buddhism.

This integration reflects compatibility between modern science and traditional wisdom, particularly regarding thought adjustment and perspectives on suffering, which are primary goals in both cognitive psychology and Buddhism (P.A. Payutto, 2020).

Creating New Meaning through the Four Noble Truths Process

The Four Noble Truths process used in both communities aligns with the psychological concept of Meaning-Making, with each step helping victims systematically and profoundly create new meaning:

1. Dukkha Stage: Confronting and accepting loss, marking the beginning of meaning-making.
2. Samudaya Stage: Analyzing causes of psychological distress, helping understand connections between attachment and suffering.
3. Nirodha Stage: Envisioning new possibilities, comparable to creating space for new meanings and life goals.
4. Magga Stage: Practicing to achieve new goals or living according to newly created meanings.

This process helps victims not only heal psychological wounds but also grow and develop from their suffering experiences, aligning with Post-Traumatic Growth concepts by Tedeschi and Calhoun (2004), who proposed that individuals can positively develop from life crises given appropriate management processes (Hirankasi, 2021).

Community-Level Psychological Rehabilitation

Another notable feature of applying the Four Noble Truths in both case studies is expanding from individual to community rehabilitation through participation processes and mutual support networks, reflecting Buddhist principles of the Four Bases of Social Solidarity (Sangahavatthu 4) and the Six Harmonious Qualities (Saraniyadhamma 6) emphasizing harmonious coexistence.

This community-level rehabilitation aligns with concepts of Social Capital and Community Resilience emphasizing that post-disaster recovery potential depends on relationship strength and social networks within communities (Walaiseathien, 2020). Various activities in both communities,

such as establishing occupational groups, volunteer activities, and creating shared community visions, contribute to building social capital and community strength.

Policy and Practice Recommendations

Based on the analysis of both case studies, the following policy and practice recommendations for the psychological rehabilitation of disaster victims in Thai society are proposed:

1. **Developing Psychological Care Systems Integrating Buddhist Principles**: Relevant agencies should develop systems and practices for victim psychological care that integrate Buddhist principles with modern sciences to align with Thai cultural contexts and beliefs.
2. **Promoting Religious Institution Participation**: Temples and monks should be encouraged to participate in victim psychological rehabilitation, potentially through training monks in Buddhist psychological counseling basics.
3. **Developing Assessment Tools Aligned with Spiritual Dimensions**: Assessment tools for psychological rehabilitation that encompass spiritual dimensions beyond Western psychological metrics should be developed to comprehensively measure psychological recovery in Thai contexts.
4. **Promoting New Meaning Creation through Buddhist Principles**: Programs or activities emphasizing new meaning creation through Buddhist principles, particularly the Four Noble Truths, should be developed to help victims grow stronger through crises.

Conclusion

Creating new meaning in life after experiencing earthquakes through the Four Noble Truths process, as demonstrated in both case studies, reveals the potential of Buddhist principles in healing psychological wounds and strengthening disaster victims. The integration of Buddhist principles with modern sciences, adaptation of processes to cultural contexts, and expansion from individual to community rehabilitation are key factors in successful psychological rehabilitation.

The Four Noble Truths thus represent not merely religious doctrines for suffering cessation but also effective conceptual frameworks and processes for psychological healing and creating new meaning in disaster and crisis contexts. Systematically studying and developing applications of these principles is therefore important in strengthening the psychological resilience of individuals and communities facing future disasters.

References

Angkurarorhit, P. (2021). Applying the Eightfold Path in psychological rehabilitation of earthquake victims. *Journal of Buddhist Studies*, 12(1), 89-110.

Chokwiwat, W. (2022). Operational models for psychological rehabilitation of earthquake victims according to the Four Noble Truths: Comparative case studies. *Journal of Peace Studies Review*, 10(3), 981-995.

Community and Social Development Foundation. (2021). *Evaluation report on the Psychological Rehabilitation through the Four Noble Truths Project, Ban Muang Kan community, Chiang Rai Province*. Chiang Mai: Author.

Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2019). *Report on the earthquake situation in Lampang Province, 2019*. Bangkok: Ministry of Interior.

Department of Public Relations. (2025, March 29). Myanmar earthquake magnitude 8.2 affects Thailand with casualties and injuries. *Hfocus*. https://www.hfocus.org/content /2025/03/33572

Hemachan, T. (2020). Integrating cognitive and behavioral therapy with Three Characteristics principles to assist disaster victims. *Journal of Psychology, Kasem Bundit University*, 10(1), 23-38.

Hirankasi, P. (2021). Post-loss growth: Case studies of earthquake victims in Thailand. *Journal of Clinical Psychology*, 52(2), 45-60.

Kasantikul, D. (2020). Perspective transformation toward post-stress growth in disaster victims. *Journal of Mental Health of Thailand*, 28(2), 87-104.

Kasikorn Research Center. (2025, March 31). Preliminary economic impact of earthquakes in Myanmar and Thailand. *Kasikorn Research Center*. https://www.kasikornresearch.com/ th/analysis/k-social-media/Pages/Econ-Earthquake-CIS3571-FB-2025-03-31.aspx

Lampang Mental Health Development Committee. (2021). *Report on the implementation of the Creating New Life through the Four Noble Truths Project*. Lampang: Lampang Provincial Public Health Office.

Mental Health Center Region 1. (2020). *Manual for post-disaster psychological rehabilitation activities according to the Four Noble Truths*. Chiang Mai: Department of Mental Health, Ministry of Public Health.

Nakwatchara, W. (2019). Psychological and social impacts of earthquake disasters. *Journal of Mental Health of Thailand*, 27(3), 156-170.

Neimeyer, R. A., & Sands, D. C. (2011). Meaning reconstruction in bereavement: From principles to practice. In R. A. Neimeyer, D. L. Harris, H. R. Winokuer, & G. F. Thornton (Eds.), *Grief and bereavement in contemporary society: Bridging research and practice* (pp. 9-22). Routledge.

Office of Social Development and Human Security, Chiang Rai Province. (2019). *Report on social impacts from the earthquake in Chiang Rai Province, 2014-2019*. Chiang Rai: Author.

P.A. Payutto. (2020). *Buddhadhamma* (49th ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Park, C. L. (2010). Making sense of the meaning literature: An integrative review of meaning making and its effects on adjustment to stressful life events. *Psychological Bulletin*, 136(2), 257-301. https://doi.org/10.1037/a0018301

Phanlumjiak, K. (2021). Integrating Western psychology with Buddhist principles in disaster victim psychological rehabilitation. *Journal of Buddhist Studies*, 28(2), 89-112.

Phra Maha Somboon Vuddhikaro. (2021). Buddhist principles and community development: Case studies of post-disaster communities. *Journal of Buddhist Studies*, 12(1), 15-36.

Phra Maha Vuthichai Vajiramedhi. (2021). *Life uncertainty: Lessons from disasters*. Bangkok: Pran Publishing.

Phra Paisal Visalo. (2022). *Dhamma and suffering management: Lessons from disaster crises*. Bangkok: Suan Ngern Mee Ma Publishing.

Phromta, S. (2022). The Four Noble Truths: Problem-solving process in crisis situations. *Journal of Buddhist Studies*, 29(1), 1-20.

Rajkumar, A. P., Premkumar, T. S., & Tharyan, P. (2008). Coping with the Asian tsunami: Perspectives from Tamil Nadu, India on the determinants of resilience in the face of adversity. *Social Science & Medicine*, 67(5), 844-853. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2008.05.014

Sirirattanarekha, T. (2020). Psychological impact from natural disasters: Healing and rehabilitation approaches. *Journal of Mental Health of Thailand*, 28(3), 215-230.

Supapittayakul, S. (2021). Applying the Eightfold Path in victim psychological rehabilitation. *Journal of Buddhist Studies*, 28(1), 55-75.

Suttiprapha, N. (2020). The role of storytelling in psychological rehabilitation of earthquake victims in northern Thailand. *Journal of Liberal Arts*, 20(2), 121-145.

Taweewong, T. (2021). Suffering acceptance and psychological recovery in earthquake victims. *Journal of Clinical Psychology*, 52(1), 67-85.

Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1-18. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1501_01

Thammikaphong, S. (2020). Attachment and psychological distress in earthquake victims. *Journal of Psychology*, 18(1), 42-56.

Vipasana Research Institute. Pāḷī Tipiṭaka (SM). https://tipitaka.org/index.html

Walaiseathien, P. (2020). Social capital and post-disaster community rehabilitation. *Journal of Social Development*, 22(1), 31-52.

Wannaphat, P. (2021). Positive thinking for creating new meaning in life after disasters. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 47(1), 112-132.

Wanpen, W., et al. (2021). Multidisciplinary approach in psychological rehabilitation of earthquake victims using Buddhist principles. *Journal of Nursing Science*, 39(3), 15-28.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2025.16

Change Management to Enhance the Effectiveness on Safety School of Mahajareon Schools Networking under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1

การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

Kesinee Chiwpreecha[1]*, Supranee Wongsangchan[2], Koranut Sakulkrit[3], Apiprai Doungnoi[4], & Phimol Chongvoranond[5]

เกสิณี ชิวปรีชา[1]*,สุปราณี วงษ์แสงจันทร์[2],กรณัฏฐ์ สกุลกฤติ[3], อภิปราย ดวงน้อย[4] และพิมล จงวรนนท์[5]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Kesinee Chiwpreecha
Graduate School Eastern Asia University, Thailand.
เกสิณี ชิวปรีชา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Emai: kesinee@eau.ac.th

2. Supranee Wongsangchan
Graduate School Eastern Asia University, Thailand.
สุปราณี วงษ์แสงจันทร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Email: supraneev@eau.ac.th

3. Koranut Sakulkrit
Graduate School Eastern Asia University, Thailand.
กรณัฏฐ์ สกุลกฤติ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Email: koranut@eau.ac.th

4. Apiprai Doungnoi
Graduate School Eastern Asia University, Thailand.
อภิปราย ดวงน้อย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Email: apiprai@eau.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study the current situation and guidelines for change management to enhance the effectiveness on safety school. The sample group consisted of 97 teachers, to collect data by the questionnaires with a 5-point Likert scale and interview 5 informants by semi- structure interviews. Data analysis was conducted using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research result was 1) The overall of current situation for change management to enhance the effectiveness on safety school at a high level. 2) The guidelines for change management to enhance the effectiveness on safety school (1) Strategic planning: SWOT analysis, formulate

5. Phimol Chongvoranond
พิมล จงวรนนท์
Graduate School Eastern Asia University, Thailand.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Email: phimol@eau.ac.th
คำสำคัญ:
การบริหารการเปลี่ยนแปลง, มาตรการความปลอดภัย
Keywords:
Change Management, Safety School

Article history:
Received: 05/02/2025
Revised: 16/03/2025
Accepted: 25/04/2025
Available online: 02/04/2025

How to Cite:
Chiwpreecha, K., et al. (2025). Change Management to Enhance the Effectiveness on Safety School of Mahajareon Shcools Networking under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 224-235 .

strategic plans, set goals and objectives, and develop safety systems and policies that are modern and relevant to current situations. (2) The school adheres to change management principles that emphasize participation. (3) Administrators develop leadership qualities, lead in complying with safety measures, promote a culture of safety in the school, and change management principles for effective organizational management.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีดังนี้ (1) วางแผนกลยุทธ์ วิเคราะห์ SWOT จัดทำแผนกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ พัฒนาระบบและนโยบายความปลอดภัยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (2) หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการมีส่วนร่วม (3) ผู้บริหารพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย (4) ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยในสถานศึกษา และ (5) ยึดหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารองค์การที่มีประสิทธิภาพ

บทนำ

การสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นมาตรการสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องมาจากปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตรที่กอให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านลบ พบปัญหาร้ายแรงมากมายที่เกิดจากภัยคุกคามที่มาจากการเลียนแบบในโลกโซเชี่ยล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติเพื่อให้เกิดความเสียหาย น้อยที่สุด และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก ป้องกัน ปลูกฝง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณนั้นซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นให้แกนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564: 4)

โรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนในเครือข่าย จำนวน 9 แห่ง พบปัญหาความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัย 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ77.78 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการวางแผนความปลอดภัยและใช้ภาวะผู้นำ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการตามนโยบาย และใช้หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้แก้ไขจากสภาพปัญหาปัจจุบันไปสู่การการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิผลดีมากขึ้น การใช้หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เพื่อปรับเปลี่ยนสภาพการปฏิบัติงานและปรับปรุงกระบวนการทำงาน ตามแผนที่วางไว้ โดยการนำระบบและวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมและสามารถปรับตัว ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในองค์การและภายนอกองค์การ ตลอดจนมีการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้วย (วิลาวัลย์ อันมาก, 2556: 43)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางการบริหารตามมาตรการความปลอดภัยที่เหมาะสมและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการวิจัยเพื่อประโยชน์ในวงวิชาการทางการศึกษาต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management Concept)

การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) หมายถึง กระบวนการวางแผน บริหาร และดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง วัฒนธรรม กลยุทธ์ หรือกระบวนการภายในองค์กร เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดจากแรงผลักภายใน (Internal Drivers) เช่น ความต้องการพัฒนาบุคลากร หรือแรงผลักภายนอก (External Drivers) เช่น เทคโนโลยี กฎหมาย หรือความต้องการของลูกค้า (Kotter, 2012)

หนึ่งในทฤษฎีสำคัญที่นิยมใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลง คือ ทฤษฎี 8 ขั้นตอนของจอห์น พี. คอตเตอร์ (Kotter's 8-Step Change Model) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ (1) สร้างความเร่งด่วน (Creating a sense of urgency) (2) สร้างกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Forming a powerful coalition) (3) สร้างวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Creating a vision for change) (4) สื่อสารวิสัยทัศน์ (Communicating the vision) (5) ขจัดอุปสรรค (Empowering action) (6) สร้างชัยชนะในระยะสั้น (Generating short-term wins) (7) รวมชัยชนะและสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Consolidating gains and producing more change) และ (8) สร้างวัฒนธรรมใหม่ให้คงอยู่ (Anchoring new approaches in the culture) (Kotter, 2012)

นอกจากนี้ ทฤษฎี Lewin's Change Management Model ของ Kurt Lewin ก็ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การละลายพฤติกรรมเดิม (Unfreeze) เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากร (2) การเปลี่ยนแปลง (Change) หรือการดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม และ (3) การทำให้พฤติกรรมใหม่คงที่ (Refreeze) เพื่อเสริมสร้างให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่มั่นคง (Burnes, 2017) ทั้งนี้ การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร การสื่อสารอย่างโปร่งใส และการมีภาวะผู้นำที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการปรับตัวขององค์กรอย่างต่อเนื่อง (Cameron & Green, 2020) การนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงขององค์กรการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรทางพุทธศาสนาในประเทศไทย ต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม ความเชื่อ และระบบโครงสร้างอำนาจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง และรักษาเสถียรภาพขององค์กรไปพร้อมกัน

แนวคิดมาตรการความปลอดภัย (Safety Measures Concept)

มาตรการความปลอดภัย (Safety Measures) คือ แนวทางการดำเนินงานหรือกลยุทธ์ที่องค์กรกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันอุบัติภัย อันตราย หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน และระบบการทำงาน โดยมุ่งเน้นการป้องกันเชิงรุก การควบคุมความเสี่ยง และการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยภายในองค์กร (Reason, 2000) แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยสามารถวิเคราะห์ได้จาก ทฤษฎีระบบป้องกันความล้มเหลวแบบชีสสวิส (Swiss Cheese Model) ของ James Reason ซึ่งเปรียบเทียบระบบความปลอดภัยในองค์กรเสมือนชีสสวิสที่มีรูพรุน (ช่องโหว่) อยู่ในแต่ละชั้นของการป้องกัน หากช่องโหว่เหล่านั้นเรียงตรงกันพอดี ก็อาจเกิดความล้มเหลวหรืออุบัติเหตุขึ้นได้ ดังนั้นการบริหารความปลอดภัยจึงต้องสร้าง "ชั้นป้องกัน" ที่หลากหลายและรัดกุมมากที่สุด (Reason, 2000)

แนวคิดลำดับชั้นของการควบคุมอันตราย (Hierarchy of Controls) ซึ่งพัฒนาโดย National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH) โดยจำแนกวิธีการควบคุมความเสี่ยงออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่ (1) การกำจัด (Elimination) (2) การแทนที่ (Substitution) (3) การใช้วิศวกรรมควบคุม (Engineering Controls) (4) การควบคุมทางปฏิบัติ (Administrative Controls) และ (5) การใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE) ซึ่งการบริหารความปลอดภัยอย่างยั่งยืนควรใช้วิธีในลำดับสูงก่อน เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการป้องกันมากกว่า (NIOSH, 2015)

แนวคิดด้านความปลอดภัยไม่เพียงจำกัดอยู่ในแวดวงอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการเท่านั้น แต่ยังขยายเข้าสู่บริบทของความปลอดภัยทางไซเบอร์ ความปลอดภัยทางการศึกษา ความปลอดภัยของข้อมูล และความปลอดภัยในชุมชน โดยเฉพาะในสังคมยุคดิจิทัลที่ภัยคุกคามมีรูปแบบซับซ้อนและแฝงตัวอยู่ในเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้นำหรือผู้บริหารจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ควบคู่กับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยที่ยั่งยืน (Hopkins, 2019) การนำมาตรการความปลอดภัยไปใช้ในองค์กรไทย โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการศึกษา รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรพุทธศาสนา ควรพิจารณาทั้งบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเจตจำนงเชิงจริยธรรม (Ethical Intentions) เพื่อให้เกิดการยอมรับปฏิบัติตาม และสามารถรักษาความปลอดภัยได้ทั้งในระดับปัจเจกและส่วนรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ระเบียบวิธีในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (**Population)** สำหรับการวิจัยนี้ คือ ครูโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยได้แก่ ครูโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 97 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan **(**1970) แล้วสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วสุ่มตามสัดส่วน โดยสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961:100)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปเก็บข้อมูล โดยตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 -1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทำการทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's alpha coefficient, 1990) ได้เท่ากับ 0.87 ซึ่งมีคุณภาพสามารถใช้เก็บข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน

แปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 99-100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความหมายว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	**3.98**	**0.54**	**มาก**
1.1 กำหนดนโยบายการดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	4.27	0.31	มาก
1.2 ประเมินปัจจัยเสี่ยงของสถานศึกษา ทั้งด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย	4.09	0.53	มาก
1.3 กำหนด	4.11	0.43	มาก
1.4 จัดทำแผนสภาพแวดล้อมและพื้นที่ความปลอดภัยในสถานศึกษา	4.14	0.82	มาก
1.5 จัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษาด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการช่วยเหลือ	4.18	0.70	มาก
1.6 จัดระบบกำกับติดตามประเมินผลสารสนเทศ	3.13	0.47	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วม	**3.97**	**0.53**	**มาก**
2.1 คณะกรรมการความร่วมมือภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยสถานศึกษาจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยสถานศึกษา	4.22	0.33	มาก
2.2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นร่วมประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา	4.38	0.56	มาก

2.3 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือจากเหตุที่ไม่ปลอดภัย	3.33	0.71	ปานกลาง
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	**4.59**	**0.52**	**มากที่สุด**
3.1 ผู้บริหารแสดงวิสัยทัศน์ในการป้องกันภัยในอนาคต	4.52	0.41	มากที่สุด
3.2 ผู้บริหารปลูกฝังให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามและรู้เท่าทันภัยต่าง ๆ	4.64	0.52	มากที่สุด
3.3 ผู้บริหารเป็นผู้นำและในการป้องกันภัย สามารถช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย	4.61	0.64	มากที่สุด

2. แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีดังนี้

1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรวางแผนกลยุทธ์ ดังนี้

1.1) วิเคราะห์ SWOT เพื่อวางแผนกลยุทธ์

1.2) ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา

1.3) จัดทำแผนกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการเปลี่ยนแปลง

1.4) การสร้างความเข้าใจและการสื่อสารถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

1.5) จัดการอบรมหรือสัมมนาเพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยใหม่ๆ

1.6) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

1.7) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนามาตรการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.8) พัฒนาระบบและนโยบายความปลอดภัยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษายึดหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการมีส่วนร่วม

2.1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

2.2) ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบและวางแผนมาตรการความปลอดภัย

2.3) รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครูบุคลากรเพื่อปรับปรุงมาตรการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1) พัฒนาภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง

3.2) เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย

3.3) ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยในสถานศึกษา

3.4) ยึดหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญด้านความปลอดภัยของนักเรียน ครุและบุคลากรในโรงเรียน จึงต้องนำนโยบายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาไปปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของธนัทธวัฒน์ วรวัชรบวรชัย (2567) ที่ได้ศึกษาการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนมีความสำคัญสำหรับทุกคนในโรงเรียนเนื่องจากเป็นสถาบันที่ให้ความรู้สู่ความประสบ ความสำเร็จในชีวิตการศึกษาของนักเรียน รวมถึงความสุขในการทำงานของบุคลากรที่เป็นส่วนในการขับเคลื่อนองค์กรให้สำเร็จจากสถานการณ์ความรุนแรง ภัยพิบัติ สิ่งที่เป็นอันตรายทั้งต่อจิตใจ ชีวิต ทรัพย์สินที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดหมายสามารถมีผลกระทบต่อ บุคคลต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร บุคลากร ครูต้องร่วมกันดำเนินงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความปลอดภัย การมีแนวทางการปฏิบัติความปลอดภัยในโรงเรียนให้เกิดขึ้นเพื่อทำให้เด็กนักเรียนเกิดความปลอดภัยสูงสุดอย่างเป็นรูปธรรม บุคลากรในโรงเรียน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน ดังนั้น การบริหาร ความปลอดภัยในโรงเรียนจึงเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่จะต้องมีนโยบายเพื่อรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วย 1) หลักการบริหาร ความปลอดภัยในโรงเรียน ได้แก่ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการภัยพิบัติในโรงเรียน และการลดความเสี่ยงจาก ภัยพิบัติ 2) การจัดขอบข่ายความปลอดภัยในโรงเรียน ได้แก่ ภัยจากความรุนแรงของมนุษย์ ภัยจากอุบัติเหตุ ภัยจากการถูกละเมิดสิทธิ์ และภัยจากสุขภาวะทางกายและจิตใจ และ 3) การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปรามการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม สิ่งเหล่านี้จึงเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภณัฐ วรคุณพินิจ (2567) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการดำเนินการจัดกรความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคนอื่น ๆ อีก เช่น สุพักตร เลยกลาง (2566) พบว่า การบริหารด่านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และกนกอร อุ่นสถานนท์(2563) พบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า มีข้อเสนอแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการวางแผน ว่า สถานศึกษาควรวางแผนกลยุทธ์ โดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อวางแผนกลยุทธ์ ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการเปลี่ยนแปลง การสร้างความเข้าใจและการสื่อสารถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง จัดการอบรมหรือสัมมนาเพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยใหม่ ๆ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนามาตรการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระบบและนโยบายความปลอดภัยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอาจเป็นเพราะการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจนที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตามสถานการณ์ การวิเคราะห์ SWOT จะช่วยให้โรงเรียนกำหนดกลยุทธ์การบริหารตามสภาพที่เป็นจุดอ่อน และรักษาสภาพการบริหารที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดแนวทางการบริหารความปลอดภัยของดรงเรียนทำให้โรงเรียนมีทิศทางการดำเนินการที่คล่องตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของธนัทธวัฒน์ วรวัชรบวรชัย) 2567 ได้ศึกษาการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนมีความสำคัญสำหรับทุกคนในโรงเรียนเนื่องจากเป็นสถาบันที่ให้ความรู้สู่ความประสบ ความสำเร็จในชีวิตการศึกษาของนักเรียน รวมถึงความสุขในการทำงานของบุคลากรที่เป็นส่วนในการขับเคลื่อนองค์กรให้สำเร็จจากสถานการณ์ความรุนแรง ภัยพิบัติ สิ่งที่เป็นอันตรายทั้งต่อจิตใจ ชีวิต ทรัพย์สินที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดหมายสามารถมีผลกระทบต่อ บุคคลต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร บุคลากร ครูต้องร่วมกันดำเนินงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความปลอดภัยการมีแนวทางการปฏิบัติความปลอดภัยในโรงเรียนให้เกิดขึ้นเพื่อทำให้เด็กนักเรียนเกิดความปลอดภัยสูงสุดอย่างเป็นรูปธรรม บุคลากรในโรงเรียน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับธีรยุทธ เมืองแมน ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โรงเรียนต้องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สำหรับการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือการชี้แจง อธิบายวิธีการของระบบและนโยบาย ส่วนที่ 2 คือ เนื้อหา ได้แก่องค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบของระบบเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จซึ่งพบว่าระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ค้นพบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์มากต่อการนำไปใช้ในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษ

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูจากโรงเรียนเครือข่ายมหาเจริญ จำนวน 97 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนจากโรงเรียนที่เป็นชั้นภูมิ โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morganในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC = 0.67–1.00) และมีค่าความเชื่อมั่นจากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) เท่ากับ 0.87 ซึ่งอยู่ในระดับน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

การวิจัยพบว่าสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยรวม อยู่ในระดับ “มาก” โดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้ ด้าน การวางแผน มีระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 3.98, SD = 0.54) ด้าน การมีส่วนร่วม มีระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 3.97, SD = 0.53) ด้าน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X}$ = 4.59, SD = 0.52) แนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ดังนี้ ด้านการวางแผน เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การจัดทำแผนกลยุทธ์ การอบรมสร้างความเข้าใจ การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และการปรับปรุงมาตรการให้ทันสมัย ด้านการมีส่วนร่วมส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการออกแบบมาตรการ รับฟังความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยแสดงวิสัยทัศน์ เป็นตัวอย่างที่ดี และส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยในสถานศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในมิติของภาวะผู้นำ ส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับมาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนที่เน้นว่าความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงในองค์กรการศึกษาขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการจัดการที่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1) ผู้บริหารควรพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยการปรับปรุงด้านการวางแผนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงการวางแผนเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา และการจัดทำระบบการกำกับติดตามประเมินผลแผนมาตรการความปลอดภัย

2) ผู้บริหารควรพัฒนาการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชนในการให้ความช่วยเหลือจากเหตุที่ไม่ปลอดภัย และส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองร่วมมือจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) โรงเรียนอาจทำการวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา

2) หน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยศึกษาเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์),10* (2), 1-14.

ธนัทธวัฒน์ วรวัชรบวรชัย. (2567). การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 10* (1), 151-157.

ธีรยุทธ เมืองแมน. (2566). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. *วารสารวิชาการรอยแก่นสาร, 8* (11), 251-265.

วิลาวัลย์ อันมาก. (2556). *การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุภณัฐ วรคุณพินิจ. (2567). การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 9* (1), 160-170.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัย ของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564*,

Burnes, B. (2017). *Managing change (7th ed.).* Pearson Education.

Cameron, E., & Green, M. (2020). *Making sense of change management: A complete guide to the models, tools and techniques of organizational change (5th ed.).* Kogan Page.

Hopkins, A. (2019). *Organising for safety: How structure creates culture.* CCH Australia Limited.

Kotter, J. P. (2012). *Leading change.* Harvard Business Review Press.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining sample size sor research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

Likert, R. (1961). *New artterns of management*. McGraw-Hill.

National Institute for Occupational Safety and Health. (2015). *Hierarchy of controls. U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention.* https://www.cdc.gov/niosh/topics/hierarchy/

Reason, J. (2000). Human error: Models and management. BMJ, 320(7237), 768–770. https://doi.org/10.1136/bmj.320.7237.768

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.17

Access to Public Health Services for the People in Ayutthaya Municipality

การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชน ในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

Bo Bamrungsorn[1]*, Narumon Anusanpat[2]

โบ บำรุงสรณ์[1]*, นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. **Bo Bamrungsorn***
โบ บำรุงสรณ์*
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
Email: Bo_Bamrungsorn@gmail.com

2. **Narumon Anusanpat**
นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
Email: Narumon_Anusanpat@mail.com

คำสำคัญ:
การเข้าถึงบริการ; การบริการสาธารณะ; การบริการสาธารณะด้านสาธารณสุข

Keywords:
Access to Services; Public Services; Public Health Services

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study level of access to public health services for the people in Ayutthaya Municipality; 2) compare access to public health services for the people in Ayutthaya Municipality classified by personal factors; and 3) presenting guidelines for access to public health services for the people in Ayutthaya Municipality. There were two research methods used in this study. The first stage was quantitative research. the sample group, obtained by stratified random sampling, consisted of 397 public health service recipients whose residence is registered in the population register in in Ayutthaya Municipality. The research instrument was a questionnaire of access to public health services for the people in Ayutthaya Municipality with a reliability level at 0.99. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD test. The second stage was qualitative research. Key informants were 9 people, including executives, workers and service recipients, who were selected through purposive selection. The research instrument was a semi-structured interview and data was analyzed using content analysis techniques.

The research findings revealed as follows: 1) the level of access to public health services of people in Ayutthaya Municipality is at a high level overall. The aspect with the highest average value is access to service sources, followed by the ability to pay for services, and the aspect with the lowest average value is the adequacy of available services; 2) Service recipients with different levels of education,

Article history:
Received: 25/12/2024
Revised: 13/02/2025
Accepted: 09/04/2025
Available online: 04/05/2025

How to Cite:

Bamrungsorn, B. & Anusanpat, N. (2025). Access to Public Health Services for the People in Ayutthaya Municipality. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 236-252.

occupations, monthly incomes, and length of stay in the community have different overall access to public health services in Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality, with statistical significance at the 0.05 level; and 3) The guidelines for access to public health services for people in Ayutthaya Municipality consist of 34 action items, divided into 5 areas: Sufficiency of existing services, consisting of 8 action items, such as promoting public health personnel with basic knowledge, such as village health volunteers (VHVs) or officers working in the area to receive additional training to develop skills and be able to assist in providing basic health services; Access to service sources, consisting of 5 action items, such as developing and promoting the use of telemedicine systems, which will help people access public health services more conveniently, allowing them to consult doctors and receive initial diagnoses from home, reducing restrictions on traveling to a hospital, and reducing time and costs, as well as being able to continuously monitor symptoms and receive medical advice; Convenience and facilities of service sources, consisting of 8 action items, such as using applications or digital platforms for making appointments in advance to reduce waiting times in hospitals; Affordability of paying for services, consisting of 6 action items, such as developing a primary health care network to make basic treatment easily accessible and economical; and Acceptability of service quality, consisting of 7 action items, such as providing complete and easy-to-understand information about services and benefits for people to access.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอแนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขที่มีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 397 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และแอลเอสดี และขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้บริหาร

กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ รองลงมา คือ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ 2) ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชนต่างกัน มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีรายการปฏิบัติ 34 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ เช่น ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขที่มีความรู้พื้นฐาน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและสามารถช่วยเหลือในการให้บริการสุขภาพเบื้องต้น ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ เช่น พัฒนาและส่งเสริมการใช้ระบบแพทย์ทางไกล ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้สะดวกขึ้น โดยสามารถปรึกษาแพทย์และรับการตรวจวินิจฉัยเบื้องต้นได้จากที่บ้าน ลดข้อจำกัดในการเดินทางไปสถานพยาบาล ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่าย ทั้งยังสามารถติดตามอาการและรับคำแนะนำทางการแพทย์ได้อย่างต่อเนื่อง ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ เช่น ใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อลดระยะเวลาการรอคิวในโรงพยาบาล ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ เช่น พัฒนาเครือข่ายการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อให้การรักษาในระดับพื้นฐานสามารถเข้าถึงได้ง่ายและประหยัด และด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ เช่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างครบถ้วนและเข้าใจง่าย

บทนำ

ภาวะการมีสุขภาพดีเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนา ดังคำกล่าวที่ว่า “ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” แต่คำกล่าวนี้สำหรับคนบางกลุ่มอาจเป็นเพียงมายาคติ (Mythology) การมีภาวะสุขภาพที่ดีเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง อาทิ สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง พฤติกรรมการใช้ชีวิต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์ ระบบสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ หรือปัจจัย อื่น ๆ ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่สามารถเข้าถึงการมีสุขภาพที่ดีได้อย่างเท่าเทียมกัน แม้จะมีหลักประกันด้านสิทธิทางสุขภาพที่เป็นสากล ได้แก่ หลักการในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยตามหลักสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบุคคลที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วยโดยเท่าเทียมกัน ประเทศ

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ให้ความสำคัญต่อระบบสาธารณสุข ระบบสาธารณสุขได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการที่ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และได้นำหลักประกันดังกล่าวมารับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลให้ได้รับบริการสาธารณสุขของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ให้มีพัฒนระบบบริการการแพทย์ปฐมภูมิ และเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือประชาชนตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่ก่อนคลอดจนกระทั้งถึงเสียชีวิตตามความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ให้สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและคุ้มครองประชาชนไม่ให้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต อันเนื่องจากโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ นอกจากนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (กระทรวงสาธารณสุข, 2562) ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการกิจการสาธารณะในระดับท้องถิ่น รวมไปถึงการบริการสาธารณสุขด้วย โดยการดำเนินงานด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ตลอดจนความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขระหว่างศูนย์บริการสาธารณสุขสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถานพยาบาลต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข (โกวิทย์ พวงงาน และคณะ, 2556)

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาขั้นแรกสุดของการเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่สำคัญคือ ปัญหาส่วนบุคคล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ แบ่งออกเป็น 1) สถานภาพทางสังคม (social status) เช่น เพศ ภาษา เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด วัฒนธรรม ยกตัวอย่าง คนไข้ที่สื่อสารคนละภาษา หรือมีมุมมองด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกับเจ้าหน้าที่ อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข 2) ทุนทางสังคม (social capital) ซึ่งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและเครือข่ายทางสังคม กล่าวคือ ถ้ามีครอบครัว เพื่อนหรือคนในชุมชนที่คอยดูแลให้คำแนะนำก็จะมีโอกาสเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขได้มากขึ้น และ 3) ทุนมนุษย์ (Human capital) เช่น การศึกษา อาชีพ ยกตัวอย่างการศึกษาที่สูงกว่าจะมีโอกาสที่จะเข้าถึงการบริการทางสาธารณสุขได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาอีกปัจจัยหนึ่ง คือ การที่ผู้ป่วยมีความอดทนต่ออาการเจ็บป่วยของตนเองที่เกิดขึ้น เพราะมีความเกรงใจที่จะต้องไปรับบริการหากไม่มีอาการที่หนักมาก พฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นความรู้สึกด้อยค่าส่งผลให้ขาดโอกาสในการแสวงหาและเข้าถึงบริการทางสุขภาพ ปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ส่งผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มคนเปราะบางทางสังคมที่เป็นกลุ่มคนจน คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และกลุ่มแรงงาน เลือกที่จะไม่เข้าถึงบริการเพื่อรักษาเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยขึ้น (วรธา มงคลสืบสกุล, 2565)

ฝ่ายบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานศูนย์บริการสาธารณสุข งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรค และงาน

สัตวแพทย์ โดยงานศูนย์บริการสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้นในและนอกสถานที่ การปฐมพยาบาล การให้คำแนะนำและรับปรึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านสุขภาพแก่ประชาชน การวางแผนและจัดการให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วย ให้สอดคล้องกับคำสั่งการรักษาของแพทย์ เวชระเบียนและสถิติ และจัดทำแฟ้มครอบครัว การวางแผนควบคุมการปฏิบัติงานและประเมินผลตามแผน การสนับสนุนแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย และให้บริการรักษาพยาบาล การจัดหา เก็บรักษา เบิกจ่าย ควบคุมและตรวจสอบยาและเวชภัณฑ์ พร้อมจัดทำบัญชียาและเวชภัณฑ์จำเป็น และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของงานส่งเสริมสุขภาพนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับสุขศึกษา อนามัยโรงเรียน อนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัวงานสาธารณสุขมูลฐาน โภชนาการ สุขภาพจิต การสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อ ง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย และงานป้องกันและควบคุมโรค มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคพื้นฐาน การควบคุมกำจัดแมลง และพาหะนำโรค การเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคติดต่อ การสอบสวนโรคติดต่อต่าง ๆ การป้องกันการติดยาและสารเสพติด และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนบางกลุ่มโดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และประชาชนที่มีสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวที่ไม่ค่อยดีนัก และสถานที่บริการสาธารณะด้านสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยาที่มีประชาชนไปใช้บริการเป็นจำนวนมากในทุก ๆ วัน จนประชาชนต้องใช้เวลาทั้งวันในการรอการรักษา ถึงแม้จะมีโรงพยาบาลเอกชน หรือโรงพยาบาลอำเภอ ประชาชนบางกลุ่มก็ไม่สามารถเข้าถึงได้ (เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา, 2566) ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาถึงระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จึงยังไม่มีข้อมูลที่บอกได้ว่าประชาชนมีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับใด และควรมีแนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาอย่างไร

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยข้อมูลสารสนเทศที่ได้สามารถนำไปเป็นแนวทางให้เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา นำไปกำหนดนโยบายเพื่อการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และขั้นตอนที่ 2 เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขที่มีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 48,044 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขที่มีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 397 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มอย่างสุ่มแบบแบ่ง ชั้นภูมิ (Stratified sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ 3) ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ 4) ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และ 5) ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามเรื่อง การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.99 ดังนั้นจึงสามารถนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงนายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้รับบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขที่มีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนราษฎร์ ในประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 397 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าแอลเอสดี

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จาก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารเทศบาล จำนวน 1 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี หรือรองนายกเทศมนตรีที่ได้รับมอบหมายกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเทศบาล จำนวน 3 คน ได้แก่ พนักงานเทศบาลสายงานบริหาร และสายงานปฏิบัติ และ กลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ 3) ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ 4) ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และ 5) ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้ แล้วนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและแบบการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่	3.77	0.91	มาก	5
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ	3.97	0.76	มาก	1
3. ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ	3.82	0.83	มาก	3
4. ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ	3.88	0.74	มาก	2
5. ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ	3.80	0.73	มาก	4
ภาพรวม	3.85	0.66	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.91)

2. ผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชน	ค่าสถิติ	Sig.	แปลผล
1. เพศ	t = -0.06	0.95	ไม่แตกต่างกัน
2. อายุ	F = 2.13	0.06	ไม่แตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษา	F = 25.81	0.00*	แตกต่างกัน
4. อาชีพ	F = 17.38	0.00*	แตกต่างกัน
5. สถานภาพสมรส	F = 0.91	0.40	ไม่แตกต่างกัน
6. รายได้ต่อเดือน	F = 18.27	0.00*	แตกต่างกัน
7. ระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน	F = 49.14	0.00*	แตกต่างกัน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้รับบริการที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน ต่างกัน มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการนำเสนอแนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีรายการปฏิบัติ 34 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ และด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขที่มีความรู้พื้นฐาน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและสามารถช่วยเหลือในการให้บริการสุขภาพเบื้องต้น 2) สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์แผนไทย นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ หรือพยาบาลชุมชน เพื่อแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3) ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลจังหวัด เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยครอบคลุมทั่วถึง 4) ส่งเสริมให้แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการคำปรึกษาทางไกลแก่ผู้ป่วยผ่านทางโทรศัพท์หรือแอปพลิเคชันสุขภาพดิจิทัล ช่วยให้สามารถดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ที่บุคลากรไม่เพียงพอได้ 5) ใช้ข้อมูลประชากรและสถานะสุขภาพในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อวิเคราะห์ความต้องการบุคลากรอย่างละเอียด แล้วจัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ 6) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประชากร สถานะสุขภาพ และโรคที่พบมากในพื้นที่หน่วยปฐมภูมิ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการเครื่องมือและเวชภัณฑ์ที่เหมาะสม ทำให้การจัดหาเป็นไปอย่างตรงจุดและเพียงพอต่อความต้องการ 7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยปฐมภูมิ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการจัดซื้อเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็น และ8) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยในการสื่อสารระหว่างทีมแพทย์ หน่วยกู้ชีพ และสถานพยาบาลต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานร่วมกันในกรณีฉุกเฉินเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ดังนี้ 1) ควรมีคลินิกพิเศษ คลินิกเฉพาะทาง รวมถึงทันตกรรมทั่วไปในหน่วยบริการปฐมภูมิเพื่อลดความแออัดในโรงพยาบาล และทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขใกล้บ้านได้ 2) พัฒนาและส่งเสริมการใช้ระบบแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้สะดวกขึ้น โดยสามารถปรึกษาแพทย์และรับการตรวจวินิจฉัยเบื้องต้นได้จากที่บ้าน ลดข้อจำกัดในการเดินทางไปสถานพยาบาล ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่าย ทั้งยังสามารถติดตามอาการและรับคำแนะนำทางการแพทย์ได้อย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาระบบออนไลน์สำหรับการนัดหมาย รับผลตรวจ หรือการติดตามอาการ รวมถึงการใช้แอปพลิเคชันด้านสุขภาพที่ง่ายต่อการเข้าถึง 4) จัดสรรทรัพยากรและสร้างเครือข่ายรถพยาบาลให้ครอบคลุมพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้การเข้าถึงบริการฉุกเฉินมีความรวดเร็วและทั่วถึง 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาล หน่วยกู้ชีพ และหน่วยงานทางการแพทย์อื่น ๆ เพื่อให้การส่งต่อผู้ป่วยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ดังนี้ 1) ใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อลดระยะเวลาการรอคิวในโรงพยาบาล 2) พัฒนาระบบการสื่อสารออนไลน์ เช่น Telemedicine หรือ Video Conference สำหรับการให้คำปรึกษาเบื้องต้น 3) ส่งเสริมการใช้ระบบแพทย์ทางไกล (Telemedicine) สำหรับผู้ป่วยที่ต้องรับยาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีบริการจัดส่งยาถึงบ้าน 4) มีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยการติดตามและประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพงาน 5) จัดบุคลากรที่ให้คำแนะนำถึงขั้นตอนการเข้ารับบริการ หรือจัดทำแผ่นป้ายที่แสดงขั้นตอนการเข้ารับบริการไว้อย่างชัดเจน เพื่อลดความสับสนของผู้ป่วยในการเข้ารับบริการ 6) จัดการ ดูแล และปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการรู้สึกอบอุ่น สบายใจ มีสถานที่รอคอยการเข้ารับการรักษาอย่างพอเพียง ในกรณีที่ต้องรอนาน 7) จัดให้มีห้องน้ำ

แยกสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ และ 8) ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณสุขผ่านช่องทางแอปพลิเคชันที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ค

3.4 ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ดังนี้ 1) ขยายสิทธิประโยชน์ของประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ครอบคลุมค่ารักษาพยาบาลที่มีราคาสูง ลดภาระที่ผู้ป่วยต้องจ่ายเอง โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย 2) ปรับปรุงระบบการใช้บัตรประกันสังคมจากที่ต้องไปใช้บริการตามโรงพยาบาลที่ระบุ ให้ใช้ได้ทุกพื้นที่หากเจ็บป่วยรักษาที่ใดก็ได้ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความปลอดภัยหากเจ็บป่วย 3) พัฒนาเครือข่ายการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อให้การรักษาในระดับพื้นฐานสามารถเข้าถึงได้ง่ายและประหยัด 4) พัฒนาระบบงานการแพทย์ฉุกเฉินของเทศบาลและระบบส่งต่อด้านการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายที่ผู้ป่วยต้องจ่ายเพิ่มจากหลักประกันสุขภาพ 5) ส่งเสริมการเข้าถึงบริการป้องกันโรคและการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการรักษาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการปล่อยให้โรคพัฒนาไป และ 6) ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและป้องกันโรค เพื่อลดอัตราการเกิดโรคและภาระค่าใช้จ่าย

3.5 ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ดังนี้ 1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างครบถ้วนและเข้าใจง่าย 2) เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานและคุณภาพการบริการ เช่น ผลการประเมินสถานพยาบาล เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพการรักษา 3) ฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์ในเรื่องการสื่อสารกับผู้ป่วย การดูแลด้วยความเอาใจใส่ และการจัดการความเครียดของผู้ป่วย 4) ส่งเสริมทักษะและความรู้ของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีและวิธีการรักษาใหม่ ๆ เพื่อให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) นำมาตรฐานทางการแพทย์ระดับสากลมาใช้ในสถานพยาบาล เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในผลลัพธ์การรักษา 6) คัดเลือกอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากองค์กรสากล เพื่อให้มั่นใจว่ามีคุณภาพและความปลอดภัยสูงสุด และ 7) ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการรักษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ป่วยได้รับการรักษาที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐหรือเทศบาลที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น เช่น นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานโดยไม่ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้นโยบายรัฐยังครอบคลุมการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานของสถานพยาบาล การกระจายบุคลากรทางการแพทย์

ในพื้นที่ห่างไกล และการสนับสนุนโครงการสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายและทั่วถึงมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย นันทวัฒนากรณ์ (2566) เรื่องการเข้าถึงบริการสุขภาพผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพผู้สูงอายุโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน ต่างกัน มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจาก ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชนที่ต่างกันนั้น ทำให้ผู้รับบริการมีการรับรู้ มีทัศนคติจากประสบการณ์ที่ได้พบเจอแตกต่างกันไป ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันอาจมีความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิการเข้าถึงบริการสาธารณสุขต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาสูงอาจสามารถค้นหาข้อมูลและเข้าถึงบริการได้ง่ายกว่าเนื่องจากมีความเข้าใจในกระบวนการและสิทธิของตนในด้านการรักษาสุขภาพ ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าอาจพบข้อจำกัดในการเข้าใจข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าถึงบริการ ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่าผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมากกว่า ผู้ที่มีการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส.

ในส่วนของอาชีพ ผู้ที่มีอาชีพที่มั่นคงและมีสวัสดิการอาจมีช่องทางในการเข้าถึงบริการที่ง่ายกว่าเมื่อเทียบกับอาชีพอิสระหรือผู้ที่ไม่มีสวัสดิการส่งเสริมสุขภาพ ดังจะเห็นได้จากผลการวิคราะห์ที่พบว่า ผู้รับบริการที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมากกว่า ผู้รับบริการที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง ว่างงาน แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป ในเรื่องของรายได้ต่อเดือน ผู้มีรายได้สูงกว่าอาจมีศักยภาพในการใช้บริการที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เช่น คลินิกเอกชน หรือบริการสุขภาพพิเศษ นอกจากนี้ รายได้ยังส่งผลต่อการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การเดินทางเพื่อรับบริการในเขตที่มีสถานพยาบาลที่ครบวงจร ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ผู้รับบริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า ผู้รับบริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท และประเด็นของระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน อาจเกิดจากผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานอาจมีความเชื่อที่ฝังแน่น เช่น เชื่อว่าค่ารักษาพยาบาลสูงเกินไป หรือการรักษาในโรงพยาบาลอาจไม่ดีเท่ากับการดูแลแบบดั้งเดิม ทำให้หลีกเลี่ยงการใช้บริการสาธารณสุข หรือผู้ที่อาศัยในชุมชนมานานอาจไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารหรือการสนับสนุนที่อัปเดตเกี่ยวกับสิทธิหรือการพัฒนาบริการสาธารณสุขในพื้นที่เท่าผู้มาใหม่ เนื่องจากระบบการสื่อสารหรือการกระจายข่าวสารภายในชุมชนที่อาจไม่ทั่วถึงหรือไม่ได้รับการปรับปรุง

ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ผู้รับบริการที่มีระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน น้อยกว่า 5 ปี - 20 ปีมีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมากกว่าผู้รับบริการที่มีระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน 21 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัลญา ไวเขตกรณ์ (2558) เรื่อง ความต้องการบริการสาธารณสุขมูลฐานของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความต้องการบริการสาธารณสุขมูลฐานแตกต่างกัน งานวิจัยของ สมนึก สอนเนย (2565) เรื่องความต้องการรับบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการรับบริการด้านสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ สมชาย นันทวัฒนากรณ์ (2566) เรื่องการเข้าถึงบริการสุขภาพผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์ กับการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีรายการปฏิบัติ 34 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ และด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

3.1 ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ซึ่งมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขที่มีความรู้พื้นฐาน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะและสามารถช่วยเหลือในการให้บริการสุขภาพเบื้องต้น เนื่องจาก การพัฒนาบุคลากรในด้านสาธารณสุขมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชน ถ้าบุคลากรมีความรู้และทักษะที่ดีขึ้นสามารถให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพสูงขึ้น ลดความผิดพลาดในการวินิจฉัยหรือดูแลรักษาเบื้องต้นได้ อีกทั้งยังช่วยให้คำแนะนำที่เหมาะสมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค และการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของคุณัญญา สมเพ็ชร (2565) เรื่องแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ที่เสนอแนะว่า ควรจัดการอบรมเพิ่มพูนทักษะการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรผู้ให้บริการในหน่วยบริการปฐมภูมิ ให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับนยาบายและทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (2565) ที่กำหนดให้สร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดยพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้เป็นผู้นำด้านสุขภาพในชุมชน

3.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ซึ่งมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ พัฒนาและส่งเสริมการใช้ระบบแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้สะดวกขึ้น โดยสามารถปรึกษาแพทย์และรับการตรวจวินิจฉัยเบื้องต้นได้จากที่บ้าน ลดข้อจำกัดในการเดินทางไปสถานพยาบาล ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่าย ทั้งยังสามารถติดตามอาการและรับคำแนะนำทางการแพทย์ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนยาบายและทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (2565) ที่ผลักดันการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขสู่ยุคดิจิทัล โดยโรงพยาบาลทุกแห่งใช้การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพิ่มการเข้าถึงบริการ ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน ปรับปรุงให้โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งมีหน่วยรับผิดชอบ เพื่อขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.3 ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ซึ่งมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อลดระยะเวลาการรอคิวในโรงพยาบาล เนื่องจาก แอปพลิเคชันช่วยให้ผู้ป่วยวางแผนการมาใช้บริการได้อย่างแม่นยำ ลดเวลารอคิว ทำให้ได้รับบริการที่รวดเร็วและตรงตามเวลาที่กำหนด และการนัดหมายล่วงหน้าผ่านแอปพลิเคชันช่วยกระจายจำนวนผู้ป่วยและลดภาระการทำงานของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการลดขั้นตอนที่ยุ่งยากลงด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ สุปราณี สิทธิกานต์ (2562) ได้สรุปไว้ว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพ ด้านความสะดวกเมื่อไปใช้บริการ คือ การได้รับบริการอย่างรวดเร็ว มีขั้นตอนการรับบริการที่กระชับ สะดวกในการนัดหมาย

3.4 ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ซึ่งมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ พัฒนาเครือข่ายการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อให้การรักษาในระดับพื้นฐานสามารถเข้าถึงได้ง่ายและประหยัด อาจเนื่องมาจาก เครือข่ายการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ เช่น คลินิกชุมชน ศูนย์แพทย์ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลหรือในชนบทสามารถเข้ารับบริการสุขภาพใกล้บ้าน ลดความจำเป็นในการเดินทางไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลใหญ่ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ทองแจ่ม (2564) เรื่องความสามารถในการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขและความต้องการระบบสาธารณสุขอัจฉริยะในเขตลาดกระบัง พบว่า การกระจายตัวของบริการด้านสาธารณสุขควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมไม่มีความแออัด มีความสะดวกสบายในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งจะช่วยลดระยะทาง ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประชาชนได้

3.5 ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ซึ่งมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างครบถ้วนและเข้าใจง่าย อาจเนื่องจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิทธิประโยชน์ที่ครบถ้วนและเข้าใจง่ายช่วยให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิด้านสาธารณสุขได้อย่างถูกต้อง ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ เพิ่มความเชื่อมั่นและการยอมรับในระบบสุขภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรัตน์สวดี แซ่แต้ (2564) กล่าวว่า การยอมรับลักษณะของผู้ให้บริการ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และการให้ข้อมูลด้านสาธารณสุขจะทำให้เกิดการยอมรับคุณภาพบริการ

สรุปผลการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล นครพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ 3) ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ 4) ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และ 5) ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ ซึ่งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน ต่างกัน มีการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการสัมภาษณ์แนวทางการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีรายการปฏิบัติ 34 รายการ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 5 รายการ ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ และด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขให้บริการตลอดเวลาเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉิน ดังนั้นสถานบริการสาธารณสุขควรจัดทีมบุคลากรที่พร้อมบริการฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมพัฒนาระบบอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีช่องทางติดต่อฉุกเฉินที่ชัดเจนและเข้าถึงง่าย ควรมีแผนรับมือเหตุฉุกเฉินและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการให้ความรู้ประชาชนในการป้องกันตนเอง

1.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขมีการให้ข้อมูล ข่าวสารด้านสุขภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เข้าถึง ได้ง่าย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ดังนั้นสถานบริการสาธารณสุขควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เข้าถึง ได้ง่าย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก โดยมอบหมายงานให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ

1.3 ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขจัดให้มีบุคลากรที่ให้คำแนะนำถึงขั้นตอนในการบริการสุขภาพ ดังนั้นสถานบริการ

สาธารณะด้านสาธารณสุข ควรจัดให้มีบุคลากรที่ให้คำแนะนำถึงขั้นตอนในการบริการสุขภาพ ซึ่งอาจจะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1.4 ด้านความสามารถเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขมีระบบการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพไม่ต้องรอนาน ดังนั้น ควรมีการพัฒนาระบบชำระเงินโดยเพิ่มช่องทางชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน e-Wallet หรือ QR Code รวมถึงการใช้ตู้ชำระเงินอัตโนมัติ เพื่อลดการรอที่เคาน์เตอร์ เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อลดขั้นตอนการตรวจสอบสิทธิ์ และเพิ่มพนักงานรับชำระเงินเพื่อลดเวลาการรอ

1.5 ด้านการยอมรับคุณภาพการบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรของสถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขมีความเต็มใจให้บริการ ดังนั้นสถานบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขควรจัดอบรมทักษะการบริการให้กับบุคลากร นอกจากนี้ควรจัดการระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น เพื่อให้บุคลากรสามารถจัดการงานได้อย่างเหมาะสมและลดความเครียดในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล นครพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล นครพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *แนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล) และกระทรวงสาธาณสุข (รพ.สต.).*กรุงเทพฯ : กระทรวง.

_____. (2565). *นโยบายและทิศทางการดำเนินงานกระทรวงสาธารณสุข*. https://spd.moph.go.th/wp-content/uploads/2022/10/policy-031022_v.8.pdf.

โกวิทย์ พวงงาน และคณะ. (2556). *โครงการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การจัดบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ขวัญใจ ทองแจ่ม. (2564). *ความสามารถในการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขและความต้องการระบบสาธารณสุขอัจฉริยะในเขตลาดกระบัง*. [วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต], สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

คุณัญญา สมเพ็ชร. (2565). *แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570) ของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. เทศบาล.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่10). สุวีริยาสาส์น.

วรธา มงคลสืบสกุล. (2565). การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของไทย : ภาพสะท้อนและความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเปราะบางทางสังคม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 6(1), 55 – 69.

สมชาย นันทวัฒนากรณ์. (2566). *การเข้าถึงบริการสุขภาพผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่ : สำนักงานสาธารณสุขเชียงใหม่.

สมนึก สอนเนย. (2565). ความต้องการรับบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 9(5), 31 – 49.

สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2566). *รายงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. https://ayuttaya.nso.go.th/reports-publications/provincial-statistics-report.html.

สุปราณี สิทธิกานต์. (2562). *ความเชื่อและการรับรู้ของผู้ให้และผู้รับบริการเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ในบริบทสังคมวัฒนธรรมอีสาน*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุรัตน์สวดี แซ่แต้. (2564). การเข้าถึงบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิของผู้สูงอายุ ตำบลบาโลย อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา*, ณ วิทยาลัยนครราชสีมา.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.18

Guidelines for Developing the Operational Efficiency of Police Officers in Administrative Department 4 in Provincial Police Region 1

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

Phatchara Thongsaricharean[1]*, Narumon Anusanpat[2]
พชร ทองสาริเจริญ[1]*, นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. **Phatchara Thongsaricharean***
พชร ทองสาริเจริญ*
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
Email: phatch.thongsar@hotmail.com

2. **Narumon Anusanpat**
นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
Email: narum.anupn@hotmail.com

คำสำคัญ:
การพัฒนา; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; ข้าราชการตำรวจ

Keywords:
Developing; The Operational Efficiency; Police

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the operational efficiency of police officers in administrative department 4 in Provincial Police Region 1; 2) compare the opinions of study efficiency of police officers in administrative department 4 in Provincial Police Region 1 classified by personal factors; and 3) study guidelines for developing the operational efficiency of police officers in administrative department 4 in Provincial Police Region 1. There were two research methods used in this study. The first stage was quantitative research. the sample group, obtained by stratified random sampling, consisted of 107 police officers in administrative in Provincial Police Region 1 except for the 4th Administration Division. The research instrument was a questionnaire of the operational efficiency of police officers in administrative department 4 in Provincial Police Region 1 with a reliability level at 0.95. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD test. The second stage was qualitative research. Key informants were executives, workers and service recipients, totaling 9 people, who were selected through purposive sampling. The research instrument was a semi-structured interview and data was analyzed using content analysis techniques.

The research findings revealed as follows: 1) the overall the operational efficiency of police in the 4th Administrative Division of the Provincial Police Region 1 has an average value at a high level. The

Article history:
Received: 12/12/2024
Revised: 10/02/2025
Accepted: 09/04/2025
Available online: 04/05/2025

How to Cite:

Thongsaricharean, P. & Anusanpat, N. (2025). Guidelines for Developing the Operational Efficiency of Police Officers in Administrative Department 4 in Provincial Police Region 1. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 253-268.

aspect with the highest average value is work time, followed by work quality, and the aspect with the lowest average value is work quantity; 2) police officers with different genders, ages, education levels, marital status, length of service, and ranks have no different opinions on the overall the operational efficiency of police officers in the administrative division 4. However, police officers with different monthly incomes have different opinions on the overall operational efficiency of police officers in the administrative division 4, with statistical significance at the 0.05 level; and 3) guidelines for developing the operational efficiency of police officers in the 4th administrative division of the 1st Provincial Police Region Administrative Division have 26 action items, divided into 4 areas: Quality of work, with 6 action items, such as organizing training to develop the skills of police officers in the 4th administrative division in terms of laws, regulations, and criteria related to finance and accounting, procurement, and other tasks, so that the officers can perform their duties correctly according to the regulations and laws; Time for work, with 6 action items, such as planning and prioritizing work, giving priority to urgent and important work; Quantity of work, with 7 action items, such as commanders allocating sufficient personnel to the amount of work, so that the workload is not excessive, so that the police officers are more efficient in their work; and Resource for work, with 7 action items, such as surveying and assessing resource requirements for work, and proposing additional budget support from the government or relevant agencies to ensure that there are sufficient resources for work.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจ ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ 4 จำนวน 107 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทางเดียว และแอลเอสดี และขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มผู้รับบริการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปริมาณงาน 2) ข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 มีรายการปฏิบัติ 26 รายการ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ เช่น จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชี งานพัสดุ รวมถึงงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมาย ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ เช่น วางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยให้ความสำคัญกับงานที่มีความเร่งด่วนและสำคัญก่อน ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ เช่น ผู้บังคับบัญชาจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน ไม่ให้เกิดการทำงานที่หนักเกินไป เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น และด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ เช่น สำรวจและประเมินความต้องการทรัพยากรในการปฏิบัติงาน และเสนอขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีทรัพยากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน

บทนำ

การบริหารราชการในหน่วยงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีมาตรฐานวัดได้ และเพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบราชการ มีการบริหารจัดการภายในภาคราชการที่มีความรวดเร็ว คุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพ มีการจัดองค์กรที่มีความกะทัดรัดคล่องตัวและปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว (เยาวภา ตรีพงษ์, 2565) ซึ่งการที่องค์การจะปฏิบัติบรรลุภารกิจหลักให้ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น องค์การจะต้องมีบุคลากรที่มีศักยภาพที่สอดคล้องกับงาน ดังนั้นบุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานทุกประเภท โดยบุคลากรก็เป็น 1 ใน 4 ของทรัพยากรการบริหาร ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) จะเห็นได้ว่าทรัพยากรมนุษย์ (Man) หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การเป็นส่วนหนึ่งของ

ความสำเร็จที่สำคัญ กล่าวคือ องค์การต้องมีบุคลากรที่ร่วมมือร่วมใจกันรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี และมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน องค์การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเนื่องมาจากบุคลากรในองค์การมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ และถ้าหากบุคลากรในองค์การขาดประสิทธิภาพ ขาดความรู้ ความสามารถ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน ไม่มีความรักผูกพัน หรือมีวัฒนธรรมองค์การที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การทำงานของบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่องค์การต้องการ เกิดการโยกย้าย ทำให้เปลี่ยนงาน อัตราการเข้าออกค่อนข้างสูง ซึ่งอาจทำให้องค์การนั้นกลายเป็นองค์การที่ไม่ประสบความสำเร็จในที่สุด ในทางกลับกันหากองค์การที่มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความมานะอุตสาหะต่อการทำงาน มีความผูกพันกับองค์การแล้ว ก็จะทำให้โอกาสที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จตามที่องค์การต้องการย่อมมีมากขึ้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน ถ้าการบริหารงานสำนักงานตารวจแห่งชาติไม่มีประสิทธิภาพแล้ว อาจทำให้การพัฒนาประเทศเกิดปัญหาไปด้วยเช่นกัน เป็นที่สังเกตได้ว่าตั้งแต่ในอดีตแม้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้รับการพัฒนาปรับปรุงองค์กรในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลากร การบริหารการปกครอง เทคโนโลยี แต่ก็ยังไม่ดีพอโดยจะเห็นได้จากเสียงวิจารณ์ลักษณะการทำงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจากประชาชนและสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ให้สำนักงานตารวจแห่งชาติพัฒนาและปรับปรุงองค์กรเสมอ ๆ เหมือนเป็นการเตือนให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เห็นว่าการพัฒนาปรับปรุงองค์กร ตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงทำให้รัฐบาลมีแนวนโยบายที่จะพัฒนาองค์กรปรับปรุงระบบงานของตำรวจ เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานในการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยได้มอบนโยบายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพัฒนาศักยภาพของข้าราชการตำรวจให้มีอุดมการณ์และมีศักยภาพในการให้บริการประชาชนสร้างเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของข้าราชการตำรวจให้เป็นที่ยอมรับและนับถือสมกับที่เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้บุคลากรที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งาน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดการทำงานที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันตามกำหนดเวลา นอกจากนี้ยังต้องใช้ทรัพยากรทั้ง คน และอุปกรณ์ ได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 เป็นองค์กรที่เป็นแหล่งกำลังทางปัญญาของตำรวจภูธรภาค 1 ที่มีเขตอำนาจการรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี ปทุมธานี และ นนทบุรี รวมจำนวน 8 จังหวัด โดยกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 แบ่งโครงสร้างหน่วยงานเป็น 6 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ 1 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคล งานสวัสติการ งานศึกษาอบรม งานสรรหา ฝ่ายอำนวยการ 2 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการข่าวและงานสถิติ ฝ่ายอำนวยการ 3 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ งานวิจัย งานประเมินผล และงานงบประมาณ ฝ่ายอำนวยการ 4 มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

เกี่ยวกับงานพลาธิการ งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานส่งกำลังบำรุง งานยานพาหนะ งานโยธาธิการ และงานสรรพาวุธ งานการเงินและบัญชี ฝ่ายอำนวยการ 5 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานกิจการพลเรือน งานประชาสัมพันธ์ งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ งานกิจการต่างประเทศ และงานวิเทศสัมพันธ์ และฝ่ายอำนวยการ 6 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1, 2566) ซึ่งทั้ง 6 ฝ่าย ต้องประสานงานกัน เพื่อให้การดำเนินงานของกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามการประสานงานระหว่างฝ่ายอาจพบเจอปัญหาจนทำให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่ทันเวลา โดยเฉพาะงานของฝ่ายอำนวยการ 4 ที่เกี่ยวกับการขนส่ง การควบคุม เก็บรักษา แจกจ่ายยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง รวมไปถึงจัดหาเครื่องอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ต้องใช้เกี่ยวกับการสื่อสารโสตทัศนูปกรณ์ หรือการขอเบิกเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่น ๆ ทุกประเภทของตำรวจภูธรภาค การจัดทำงบเดือนและรายงานฐานะการเงินส่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหนังสือรับรองการโอนอัตราเงินเดือน ตรวจสอบและพิจารณาคำขอเงินบำเหน็จบำนาญ การขอเบิกจ่ายเงินค่าทำศพข้าราชการตำรวจหรือประชาชนที่เสียชีวิตในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ราชการ บางครั้งเกิดความล่าช้า มีผลกระทบต่อการดำเนินงานในฝ่ายอื่น ๆ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่หน่วยจะต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพราะหาก บุคลากรแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานก็สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเช่นกัน ส่งผลให้หน่วยงานประสบความสำเร็จในการปฏิบัติราชการ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้รับความไว้วางใจและชื่นชมจากผู้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรตำรวจ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ซึ่งสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และขั้นตอนที่ 2 เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจ ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ 4 จำนวน 145 คน (กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจ ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ 4 จำนวน 107 คน ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจำแนกตามฝ่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และชั้นยศ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำนวน 34 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ข้อ 2) ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ข้อ 3) ด้านปริมาณงาน จำนวน 7 ข้อ และ 4) ด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.95 ดังนั้นจึงสามารถนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บังคับบัญชากองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการตำรวจภูธรภาค 1 ยกเว้นฝ่ายอำนวยการ 4 ระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าแอลเอสดี

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 2 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 2 คน และ 3) กลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่ง วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ สถานที่ที่สัมภาษณ์ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เพื่อสอบถามแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน 3) ปริมาณงาน และ 4) ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญที่เลือกไว้ แล้วนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและแบบการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
1. ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน	4.17	0.90	มาก	2
2. ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน	4.21	0.69	มาก	1
3. ด้านปริมาณงาน	3.97	0.87	มาก	4
4. ด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน	4.15	0.92	มาก	3
ภาพรวม	4.13	0.76	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.76) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.90) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.87)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4	ค่าสถิติ	Sig.	แปลผล
1. เพศ	t = -1.44	0.15	ไม่แตกต่าง
2. อายุ	F = 1.58	0.20	ไม่แตกต่าง
3. ระดับการศึกษา	F = 0.80	0.45	ไม่แตกต่าง
4. สถานภาพสมรส	F = 0.54	0.54	ไม่แตกต่าง
5. รายได้ต่อเดือน	F = 21.64	0.00*	แตกต่าง
6. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	F = 0.99	0.40	ไม่แตกต่าง
7. ชั้นยศ	t = -0.69	0.49	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 มีรายการปฏิบัติ 26 รายการ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ และด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ดังนี้ 1) จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชี งานพัสดุ รวมถึงงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมาย 2) ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถของข้าราชการตำรวจแต่ละคน และคำนึงถึงการกระจายงานอย่างเหมาะสม 3) ผู้บังคับบัญชากำกับ ติดตาม ตรวจสอบงานอยู่เสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น 4) จัดอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ในหน้าที่ 5) วางแผนการปฏิบัติงาน เรียงลำดับความสำคัญของงาน

และลดขั้นตอนในการทำงานที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ทำงานได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาตรงตามเป้าหมายของงาน และ 6) นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2 ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ดังนี้ 1) วางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยให้ความสำคัญกับงานที่มีความเร่งด่วนและสำคัญก่อน 2) ปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีความซับซ้อนหรือใช้เวลามาก โดยการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีเวลาในการทำงานที่สำคัญกว่า 3) กำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถจัดการเวลาและงานในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การทำงานเสร็จตามเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บังคับบัญชากำกับ ติดตามงานที่มอบหมายให้ข้าราชการตำรวจ เพื่อให้ทำงานได้ทันเวลา 5) ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการทำงาน เช่น ระบบจัดการข้อมูล สื่อสารออนไลน์ ระบบแจ้งเหตุ และระบบติดตามงาน ซึ่งช่วยลดเวลาการทำงานซ้ำซ้อนและเพิ่มความแม่นยำ และ 6) นำปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ เพื่อให้งานเสร็จทันเวลา และรวดเร็วขึ้น

3.3 ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7รายการ ดังนี้ 1) ผู้บังคับบัญชาจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน ไม่ให้เกิดการทำงานที่หนักเกินไป เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น 2) ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เหมาะสมกับตำแหน่ง ความรู้ ความสามารถ และแบ่งงานอย่างเท่าเทียม 3) วางแผนกำหนดปริมาณงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามเป้าหมายของหน่วยงาน 4) จัดลำดับความสำคัญของงานที่เหมาะสม ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนหรืองานที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้บุคลากรสามารถมุ่งเน้นไปที่งานที่มีความสำคัญจริง ๆ 5) เมื่อมีปริมาณจำนวนมากผู้บังคับบัญชาต้องสร้างแรงจูงใจ ให้รางวัล และยอมรับผลงานที่ดีจะเป็นกำลังใจให้ข้าราชการตำรวจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น การมอบรางวัลหรือการส่งเสริมในการพัฒนาทางวิชาชีพ 6) ผู้บังคับบัญชามอบหมายงาน แบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน จะทำให้การทำงานไม่ซ้ำซ้อน และ 7) นำเทคโนโลยีหรือเครื่องมือดิจิทัลเข้ามาช่วยในการทำงาน เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ในการบันทึกข้อมูล การติดตามงาน หรือการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยลดภาระงาน ปริมาณงานและเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน

3.4 ด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ดังนี้ 1) สำรวจและประเมินความต้องการทรัพยากรในการปฏิบัติงาน และเสนอขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีทรัพยากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน 2) สร้างความตระหนักให้ข้าราชการตำรวจรู้จักเก็บรักษาอุปกรณ์ การตรวจสอบความพร้อมใช้งาน และการบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความเสี่ยงในการเสื่อมสภาพหรือเสียหาย 3) ฝ่ายงานจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 4) ติดตามและประเมินการใช้งานทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้อย่างคุ้มค่าและเพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงานหรือไม่ 5) วางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถจัดการกับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้ดี 6) กระจายทรัพยากรอย่าง

เท่าเทียมและเหมาะสมกับบริบทของการปฏิบัติงาน และ 7) จัดการดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ เพื่อยืดอายุการใช้งานและลดความจำเป็นในการจัดหาทรัพยากรใหม่อยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการทำงาน และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังแสดงถึงการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม การได้รับการฝึกอบรมที่มีคุณภาพ และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน ทำให้การทำงานราบรื่นและตอบสนองต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรในสังกัดให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง สามารถตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงานสมัยใหม่ โดยจัดองค์กรมีความเหมาะสม บริหารทรัพยากรทางการบริหาร ให้พร้อมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การบริหารงานบุคคลให้มีความเป็นมืออาชีพภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรัก เชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์กร เป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความโปร่งใส และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนด จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัฒน์ สุวรรณกุล (2562) เรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ปาละกูล (2565) เรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และชั้นยศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน อาจส่งผลให้มีมุมมองและความคาดหวังต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบรายคู่ ที่พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท มี

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม มากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท และมากกว่า 40,000 บาท และข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม มากกว่า ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี นาคยิ้ม (2563) เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ช. จำแนกตามรายได้ ที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรินทร์ ภูเขียว (2564) เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ข้าราชการทหารที่มีเงินเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร สังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ ลลิตา ปาละกูล (2565) เรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ พบว่า ข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. จากการศึกษาที่พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 มีรายการปฏิบัติ 26 รายการ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ และด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชี งานพัสดุ รวมถึงงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมาย อาจเนื่องมาจาก การจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ จะทำให้ข้าราชการตำรวจมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชี งานพัสดุ ที่เป็นภาระงานของฝ่ายอำนวยการ 4 นอกจากนี้การอบรมยังช่วยเพิ่มความมั่นใจ ลดข้อผิดพลาดในการทำงาน รวมถึงเพิ่มความพร้อมในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและปรับตัวกับความท้าทายในหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ณิชาภา ลพนานุสรณ์ (2565) ที่ได้เสนอนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ว่าควรฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะความรู้ความสามารถในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ และทักษะด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ชานนท์ สารพล (2566) ที่นำเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรว่าควรฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัณญธิดา

ลภัสธนาทิพ (2566) เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการ สำนักงานคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด พบว่า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีการอบรมวิธีการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามขั้นตอนเพื่อผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย

3.2 ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ วางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยให้ความสำคัญกับงานที่มีความเร่งด่วนและสำคัญก่อน อาจเนื่องมาจาก การวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยเน้นที่งานเร่งด่วนและสำคัญก่อน ทำให้สามารถจัดการงานที่มีความสำคัญได้ทันเวลา ลดความล่าช้า และความผิดพลาด อีกทั้งยังช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังลดความเครียดจากการสะสมของงานที่ค้าง ส่งผลให้งานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ ภาคิน สีสุธรรม (2560) ที่อธิบายว่า วางแผนก่อนลงมือทำในการทำงานนั้นนอกจากการกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานแล้วการวางแผนช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยลดเวลาและการใช้ทรัพยากรในการทำงาน การทำงานที่มีประสิทธิภาพนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยเงื่อนไขของการวางแผนงานที่ดีการวางแผนที่ดีเกิดจากความคิดที่รอบคอบคิดจากมุมมองที่หลากหลายการวางแผนเป็นการสร้างข้อเสนอของการดำเนินงานที่เป็นไปได้หลายทางเลือกโดยเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกและยังเป็นการประเมินสถานการณ์ความเป็นไปได้ในการทำงาน เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการทำงานได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นการวางแผนถือองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ ผู้บังคับบัญชาจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน ไม่ให้เกิดการทำงานที่หนักเกินไป เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บังคับบัญชาจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน ไม่ให้เกิดการทำงานที่หนักเกินไป ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยบุคลากรแต่ละคนจะมีภาระงานที่เหมาะสม ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพ ลดความเครียดและความเหนื่อยล้า อีกทั้งยังช่วยป้องกันข้อผิดพลาด การทำงานอย่างสมดุลนี้ยังส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในทีมและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชาภา ลพนานุสรณ์ (2565) ที่ได้เสนอนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการจัดอัตรากำลังด้านบุคลากรให้มีความเหมาะสมหรือเพียงพอกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน จัดสรรอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสม และเพียงพอ เพราะเมื่อผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว ทันเวลา งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.4 ด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ โดยมีรายการปฏิบัติที่สำคัญ คือ สำรวจและประเมินความต้องการทรัพยากรในการปฏิบัติงาน และเสนอขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีทรัพยากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน อาจเนื่องมาจาก การสำรวจและประเมินความต้องการทรัพยากรในการปฏิบัติงาน จะทำให้ทราบความต้องการทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง เพื่อการขอสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสมตามความจำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ส่งผลให้งานดำเนินไป

อย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ มากบุญญา บุญพาทำ (2563) กล่าวว่า การจัดหาเครื่องมือรวมทั้งเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และมีความเพียงพอกับการทำงาน โดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด เป็นตัวชี้วัดเพื่อวัดประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร

สรุป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ คุณภาพในการปฏิบัติงาน เวลาในการปฏิบัติงาน ปริมาณงาน และทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน และจากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1 มีรายการปฏิบัติ 26 รายการ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 6 รายการ ด้านปริมาณงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ และด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีรายการปฏิบัติ 7 รายการ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านคุณภาพในการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านคิดว่าผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 มีความผิดพลาดน้อยหรือไม่มีเลย ดังนั้นฝ่ายอำนวยการ 4 ควรจัดอบรมข้าราชการตำรวจในส่วนงานของฝ่าย เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาควรตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

1.2 ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อถึงกำหนดเวลาส่งงาน ท่านคิดว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 สามารถส่งงานได้อย่างดี ไม่มีความผิดพลาด ดังนั้นฝ่ายอำนวยการ 4 ควรวางแผนการดำเนินงานให้สามารถส่งงานได้อย่างดี ไม่มีความผิดพลาด ทันเวลา

1.3 ด้านปริมาณงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านคิดว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 มีอัตรากำลังเหมาะสมกับปริมาณงาน ดังนั้นฝ่ายอำนวยการ 4 ควรเพิ่มกำลังพลให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

1.4 ด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านคิดว่าข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเข้าที่เข้าทางอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นควร

สร้างความตระหนักและออกกฎให้ข้าราชการตำรวจดูแลรักษา และเก็บวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเข้าที่เข้าทางอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ 4 ในกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1

เอกสารอ้างอิง

กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 1. (2566). *ข้อมูลกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธร ภาค 1*. https://staff.p1.go.th/.

กัณญธิดา ลภัสธนาทิพ. (2566). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการ สำนักงานคดีอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด. *วารสารวิทยาการจัดการการบริหารสาธารณะและเอกชน*, 1(2), 40 – 52.

จักรินทร์ ภูเขียว. (2564). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรสังกัดมณฑลทหารบกที่ 39 จังหวัดพิษณุโลก. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 224 – 236.

ชานนท์ สารพล. (2566). แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 12(3), 131 – 145.

ณิชาภา ลพนานุสรณ์. (2565). *แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา สำนักงานสะพานสูง*. [การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธีรวัฒน์ สุวรรณกุล. (2562). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองชลบุรี*. [งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่10). สุวีริยาสาส์น.

ภาคิน สีสุธรรม. (2560). *การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ตามหลักพุทธบูรณาการ*. [ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มากบุญญา บุญพาทา. (2563). *ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตารวจภูธรเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ*. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เยาวภา ตรีพงษ์. (2565). *ปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการระดับปฏิบัติการ ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป สำนักงานอัยการสูงสุด*. [ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ลลิตา ปาละกูล. (2565). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 162 – 175.

อุษณีย์ ปานนาค. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการตำรวจภูธร ภาค 9*. [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.19

A Study on the Process, Performance Skills, and Development of the Application of the Lusheng Instrument after China's Reform

An Wen Si[1]*, Rungkiat Siriwongsuwan [2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. An Wen Si*
Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand.
Email: 2rungkiat.si@ssru.ac.th

2. Rungkiat Siriwongsuwan
Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand.
Email: rungkiat.si@ssru.ac.th

Keywords:
Chinese Lusheng, Reform, Performance Technique, Creation Performance, Future development

Article history:
Received: 18/11/2024
Revised: 02/04/2025
Accepted: 30/04/2025
Available online: 18/05/2025

How to Cite:

Si, w. A. & Siriwongsuwan, R. (2025). A Study on the Process, Performance Skills, and Development of the Application of the Lusheng Instrument after China's Reform. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 269-279.

ABSTRACT

This study investigates the reform and modernization of the Chinese Lusheng instrument, focusing on the 18-pipe Lusheng. The objectives are threefold: (1) to examine the reform process and technical advancements of the instrument, (2) to analyze the evolution of performance techniques post-reform, and (3) to assess its practical applications and project future development trends. Using a mixed-methods approach, data were collected through interviews with instrument reformers, educators, and performers, as well as direct observations of teaching sessions and staged performances. A comprehensive literature review was conducted to contextualize the findings and identify existing research gaps. Results reveal that the reform process—initiated in the 1950s—has significantly enhanced the instrument's musical range, volume, and expressive capabilities by increasing the number of pipes and innovating performance techniques. The reformed Lusheng has been successfully integrated into contemporary musical practices, educational curricula, and public performances. It is poised for continued evolution, influenced by technological innovation, market trends, and cultural preservation efforts. This research contributes to the understanding of traditional instrument modernization and highlights the dynamic interplay between heritage and innovation in contemporary Chinese music.

Introduction

The Lusheng, a very ancient reed instrument, is also a musical instrument with regional cultural characteristics and ethnic identity, very popular in the minority areas of Southwest China and Southeast Asian countries. Especially since the 1950s, the Chinese Lusheng has taken the country's focus on the development of ethnic minority music and culture as an opportunity, and at the same time, in order to meet the demand for reform of the traditional Lusheng, such as the narrow range, difficult to apply to the solo, concerto and national orchestra construction, so Lusheng reformers began to move towards the road of a comprehensive reform of the Lusheng, represented by the Dong Dangan, based on the traditional 5-pipe and 6-pipe Lusheng, continuous research and development has been carried out, and finally, different shapes of Lusheng such as 13-pipe and 18-pipe have been tried to be developed, which has a very positive effect on the promotion and popularization as well as the application of Lusheng culture. From a comprehensive point of view, based on the reform of the instrument, the Chinese Lusheng art has gradually made achievements in many aspects, such as music creation, performance forms, instrumental music education, and talent cultivation, but of course, many shortcomings still exist. (XieWeiJiang,2024)

Through observing the current Chinese Lusheng art and my musical practice, I believe that the following problems still exist in the further development of Chinese Lusheng art:

Firstly, although in the reform of the instrument as well as in other areas of practice, Chinese Lusheng has important achievements, however, as far as the theoretical research of Lusheng art is concerned, it has not achieved synchronization with the music practice, especially in terms of the theoretical research results of Lusheng's reform, some defects still exist, and for the promotion of the practice of Lusheng art, if there is no sufficient theoretical research, then it will lack a certain degree of guiding and leading, especially in the inheritance of Lusheng culture, the lack of theoretical guidance will lead to difficulties in effective inheritance as well as cultivating talents. (Liu Zhentao,2015)

Secondly, compared with the erhu, bamboo flute, pipa, and other Chinese folk musical instruments, the Lusheng belongs to the minority musical instruments, because the Lusheng has long existed and been applied in the minority areas in the south-west of China, and has not been widely popularized in the vast area of China, and from the point of view of the communication attributes of the music and culture itself, the key to the maintenance and enhancement of the vitality lies in the expansion of the scope of the culture communication as well as the enlargement of the audience groups. The narrowness of the geographical area of application and the singularity of communication mode are the main reasons why Lusheng is difficult to popularize.

Thirdly, the repertoire of Lusheng is relatively small, and it is not closely integrated with the modern forms of musical expression and the cultural needs of the contemporary public. Although in China's Miao, Shui, Yi, Yao, Dong, and other regions, the Lusheng culture has a long history and can present a humanistic style, and has also produced much Lusheng music rich in national characteristics, (Su Xiaohong,2009) however, in the current era of the pursuit of diversified culture and the growing and improving spiritual needs of the times, to develop the art of the Lusheng, on the one hand, the reform of the musical instrument, the production, and popularization of the instrument should be taken as the basis; on the other hand, further deepening in the fields of music creation, performance, education, and other areas (Deng

Jun,1999). should be achieved, only in this way, the role of promoting the development of Lusheng culture can be revealed. However, due to the creative aspect, Lusheng music not only has fewer repertoires but also more importantly, it has not been docked to the public in terms of music creation and performance.

The above three problems are not only the current dilemmas facing the development of Chinese Lusheng culture, but they also reflect the aspects of traditional Chinese music culture that need to be remedied in the development of contemporary society. Since China launched and implemented the protection and transmission of intangible cultural heritage in 2006 (Weng Zeren,2018), cultural items related to the lusheng have been included in the list of intangible cultural heritage, such as the "Miao Lusheng Production Technique" declared by Leishan County, Guizhou Province, and the "Dong Lusheng" declared by Tongdao Dong Autonomous County, Hunan Province, which were both included in the list of intangible culture at the national level. In August 2021, the Opinions on Further Strengthening the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage issued by the General Office of the CPC Central Committee and the General Office of the State Council clearly stated that "by 2025, representative items of intangible cultural heritage shall be effectively safeguarded, the working system shall be scientifically standardized and effectively operated, and the people's participation in intangible cultural heritage, The sense of participation, acquisition and identification of the people in the intangible cultural heritage shall be significantly enhanced, and the role of the intangible cultural heritage in serving the contemporary society and benefiting the people shall be further brought into play." for this purpose, specific requirements have been put forward in a number of aspects, for example, "strengthening theoretical research", "promoting wide dissemination", "integrating into the national education system", "organizing external exchange activities".

According to the above discussion, the exploration of Chinese Lusheng culture is not only the focus of regional music culture research but also of great significance for the inheritance and dissemination of China's non-heritage culture. At present, in the field of professional education as well as the performance of the Lusheng, the 18-pipe reformed Lusheng is the most widely used, which retains the traditional Lusheng production techniques, performance style, and tonal characteristics while greatly improving the range, transposition, etc. At the same time, it can be adapted to the performance of instruments that possess different musical style characteristics, and it realizes the requirements of applicable development, specialization, popularization, and nationalization.

This paper is to take the reformed 18-pipe Lusheng as a case study, to discuss the process of its reform, performance techniques, application practice, and future prospects, hoping to make a stage-by-stage summary of the current development of Chinese Lusheng culture.

Literature Review and Theoretical Framework

The Lusheng, a traditional free-reed mouth organ predominantly used by the Miao and Dong ethnic minorities in China, has historically played a central role in ritual and communal life. Literature on the Lusheng spans ethnomusicological studies, organological analysis, and cultural preservation research. Early studies (e.g., Li, 1982; Yang, 1995) focused on the traditional uses of the Lusheng in ceremonial contexts and its construction from bamboo and

gourd materials. These works emphasized its function in social rites and its symbolic connection to ethnic identity.

From the mid-20th century onward, significant scholarly attention shifted toward the reform of traditional Chinese musical instruments, including the Lusheng. The reform process, catalyzed during the 1950s modernization movement, aimed to integrate folk instruments into national and institutional music practices (Zhou, 2001; Lin, 2008). The introduction of new materials, tuning systems, and the expansion from 6 to 18 or 20 pipes transformed the Lusheng's technical possibilities (Wang, 2013). Studies such as Chen (2015) and Ma (2019) documented the emergence of new performance techniques, including expanded harmonic and melodic capabilities, dynamic control, and ensemble adaptability.

Contemporary scholarship (Liu, 2020; Zhang & Li, 2022) explores how the reformed Lusheng has entered academic settings, being taught in conservatories and used in modern compositions. These studies identify the instrument's evolving role in Chinese musical life, marking a shift from ceremonial to stage and educational performance. However, gaps remain in connecting the reform process with the emergence of new performance skills and in mapping how post-reform applications influence the Lusheng's future trajectory.

Studies on musical instrument reform more broadly (e.g., Nettl, 2005; Wong, 2018) provide useful comparative frameworks, suggesting that modernization often aims at balancing heritage preservation with innovation. These tensions are especially pertinent to Lusheng development, where cultural authenticity and practical adaptability must coexist.

Theoretical Framework

This study is underpinned by a combination of musical organology theory, cultural modernization theory, and diffusion of innovation theory, each providing insights into the complex interplay between tradition and transformation. Organological Theory (Hornbostel & Sachs, 1914; Kartomi, 1990) is central to analyzing the physical and acoustic reform of the Lusheng. It provides a lens for understanding how changes in material, structure, and tuning affect musical output and performance techniques. These structural transformations serve as the independent variable, influencing the emergence of new performance skills (dependent variable).

Cultural Modernization Theory (Inglehart & Baker, 2000) helps explain the societal and institutional forces driving the reform of ethnic musical instruments. The incorporation of the Lusheng into contemporary concert stages and academic environments reflects a larger cultural shift where traditional elements are recontextualized within modern frameworks. This theory supports the analysis of how post-reform applications (independent variable) affect the future development of the Lusheng (dependent variable), especially in terms of identity negotiation and cultural sustainability. Diffusion of Innovation Theory (Rogers, 2003) is employed to understand how innovations—such as reformed Lusheng models and new teaching methodologies—are adopted by performers, educators, and institutions. This theoretical lens enables the identification of key adopters, barriers to diffusion, and the conditions necessary for broader acceptance of the Lusheng in modern musical contexts.

The relationship between instrumental reform and performance development is conceptualized as a dynamic process: technical modifications lead to expanded expressive capacity, which in turn fosters new musical practices. Likewise, the integration of the Lusheng

into teaching and performance venues creates feedback loops that influence its future evolution, both in creative expression and heritage conservation.

Conceptual framework

The concept of the research on "A Study on the Process, Performance Skills, and Development of the Application of the Lusheng Instrument after China's Reform" can be divided into two conceptual frameworks:

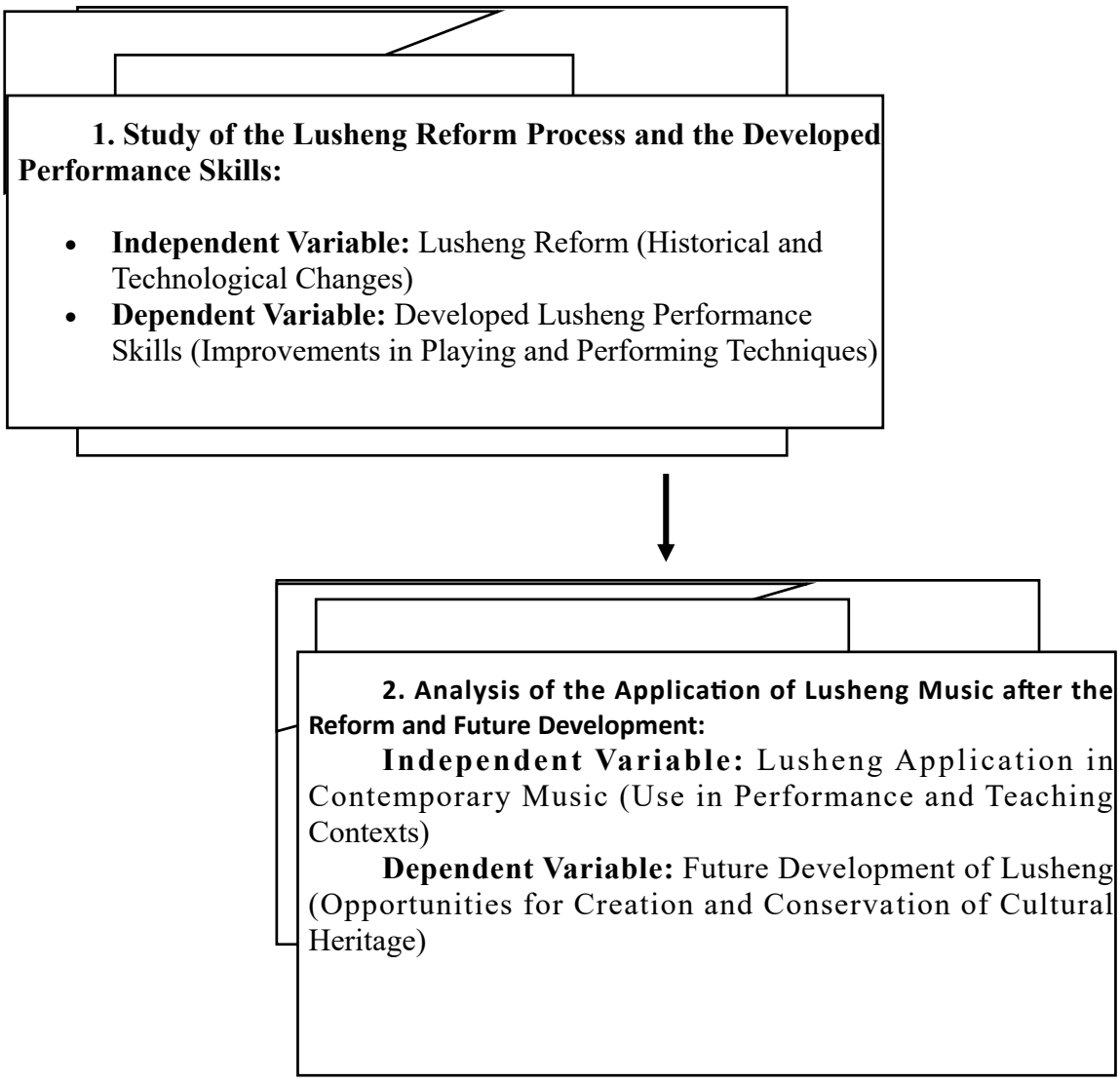

Figure 1 Conceptual framework

Objectives

1. To investigate the reform process of the Chinese Lusheng instrument and summarize the playing skills that have developed following the reform.
2. To examine the practical applications of Lusheng music post-reform and to anticipate the future development of Lusheng music in the wake of these changes.

Research Methodology

1. Research Design and Sample

This study adopts a qualitative research design centered on a case study of the 18-pipe reformed Lusheng, a modernized version of the traditional Chinese mouth organ. The research investigates four key aspects of this instrument: (1) the reform process, (2) musical performance techniques, (3) applications in composition and performance, and (4) future development. The 18-pipe Lusheng serves as a representative model of reform and innovation, allowing for an in-depth exploration of its structural transformation and musical utility.

2. Variables of the Study

The study explores the relationship between instrumental reform and the evolution of musical practice. Two main variables are examined:

2.1 Independent Variables

Historical and technological reform of the Lusheng. Contemporary applications of the Lusheng in performance and education.

2.2 Dependent Variables

Development of performance skills and compositional practices. Future trajectory of the Lusheng in terms of innovation and cultural preservation. The study analyzes how structural changes to the Lusheng have enabled new musical techniques and contexts, setting the groundwork for its ongoing promotion and cross-cultural communication.

3. Scope of the Research

This research is confined to the practical use of the 18-pipe Lusheng in contemporary musical settings, particularly in composition and live performance. The study does not include historical variants or regional types of Lusheng, focusing instead on the modernized form that is actively used in academic and theatrical contexts.

4. Research Instruments

To address the research objectives, a combination of documentary analysis, practice-based reflection, and fieldwork was employed.

4.1 Literature Review

Relevant academic and historical literature on Lusheng reform, performance technique, and ethnomusicology was collected and categorized. Through critical reading and analysis, key themes were extracted to contextualize the current study and validate the research focus.

4.2 Practical Summary

The researcher engaged in direct learning and performance of the 18-pipe Lusheng, reflecting upon and summarizing the practical experiences gained. These reflections offered grounded insights into the instrument's usability, technical complexity, and expressive range.

5. Data Collection Methods

To obtain comprehensive qualitative data, two primary methods were employed

5.1 Interviews

Semi-structured interviews were conducted with two key informants: Zhong Zhiyue – a recognized figure in the reform of Chinese musical instruments. Yi Yongren – an experienced

Lusheng performer and educator. Additional interviews included teachers and students from professional music conservatories offering Lusheng courses, as well as active performers from theater ensembles. The interviews provided insights into both the reform process and real-world application of the reformed Lusheng.

5.2 Observation

Field observations were made in two settings, classroom teaching of Lusheng, focusing on pedagogical strategies, student interaction, and performance technique. Stage performances, observing the integration of the Lusheng in ensemble and solo contexts. Observational data were recorded and analyzed to understand the dynamics of performance and audience reception. These multi-source qualitative data were triangulated to ensure reliability and to draw comprehensive conclusions about the present and future state of the 18-pipe Lusheng.

Results

From the study, literature review, and research methodology, the research results are as follows

1. The reform process of Lusheng

The reform process of the Lusheng is, in fact, a combination of historical evolution and technological advancement. Since the 1950s, literary and artistic workers around the world have begun to reform the Lusheng. The reforms mainly included: expanding the range, increasing the volume, and facilitating the transposition. Specifically, the number of pipes gradually increased from 6 to 18 and 20, and the bamboo resonator became a thin copper resonator. (Zhong Zhiyue,2009). The reform brought about a richer and more varied musical expression of the Lusheng. In terms of performance methods, techniques such as single spit, double spit, triple spit, and Yanyin were borrowed, and the addition of these techniques made the expression of the Lusheng richer, and the artistry of playing was also improved. With the change and development of the times, the shape and performance techniques of the Lusheng have also been improved and advanced. (Su Bo,2020). Nowadays, there are six, ten, and twelve pipes of Lusheng, and the length of Lusheng is two feet, five feet, and more than ten feet. Besides keeping the original ancient and melodious sound, varied tunes and bright rhythms have been added to the tunes of the Lusheng, especially when accompanied by the deep and majestic sound of the mango tubes, the sound and volume of the Lusheng have become heavier and very euphonious and touching. All in all, the reform process of the Lusheng is a process that adapts to the needs of the times and combines technological progress and artistic innovation. Through the reform of the Lusheng, the form of musical expression has been enriched and its artistic value has been improved, so that this ancient musical instrument, the Lusheng, has shown new vitality and vigor in the new historical period.

2. Performance techniques of reformed Lusheng

In the long-term artistic practice, based on the use of traditional performance techniques, the reformed Lusheng draws on and transplants the performance techniques of

similar instruments, and at present, a relatively perfect system of three major techniques has been formed.

- First, is the breath technique. The main techniques are the breath technique with changing strength, the air trill technique, the staccato air, the sawing air, and the chopping air.
- The second is the tongue technique. Mainly single spit, double spit, triple spit, broken spit, flower tongue sound, tongue trill, call tongue.
- Third, finger technique. There are mainly finger trills, sliding tones, calendar tones, hitting tones and so on.

The above three techniques are divided according to the method of voicing, but in the process of practical application, the joint action of the qi, tongue, and fingers is needed, so the various performance techniques of the Lusheng are not independent but have comprehensive characteristics. Taking the double spitting technique as an example, it is mostly applied to the continuous sixteenth running tone pattern in the fast section, which is more rhythmic and easier to express the warm, joyful, and excited music mood. When playing, besides the tongue being flexible to produce clear granular sound, the positive breath should also be used as a support, and, because of the fast speed when playing, the player's finger-carrying ability is examined as well.

3. Music composition and performance of the reformed Lusheng

The current situation of music creation and performance of the reformed Lusheng, due to the high achievement of the reformed Lusheng in terms of range expansion and transposition, has laid a solid foundation for music creation (Ouyang Pingfang,2021) and the reformed Lusheng is not only able to play traditional music but also able to play creative repertoire. In terms of the repertoire, many excellent works have been accumulated over the decades, such as "Train Coming to Dong" composed by Yi Yongren and Zhang Dasen; "Joyful Tibetan Plateau" composed by Yi Yongren; "Ashitaka and San" arranged by Zhong Zhiyue; "Spring in Miao Mountain" composed by Yang Lin; and so on. The common features of these pieces are: First, the music of different regions is used as the material and the structure is expanded on this basis. Take "Train Coming to Dong" as an example, it was composed of the tunes of Dong folk Lusheng music, adopting the structure of introduction, wah-wah, and three sections, and a characteristic piece of music with modern style was expanded. Second, the characteristic of the era is very high. For example, works such as "Blowing Up the Lusheng and Singing the Harvest" and "Spring Coming to Miao Ling", which are all based on the life of the Miao people, express their desire to run towards a better life and build their homes in the new period of social development. The performance of the reformed Lusheng repertoire, on the one hand, is widely used in the teaching of Lusheng courses in professional art colleges; on the other hand, it is widely used in competition repertoire and concert performance repertoire.

4. Future development of reformed Lusheng

As a musical instrument with a long history and cultural heritage, a variety of factors will affect the future development trend of the Lusheng, including cultural heritage, market demand, technological progress and so on.

Firstly, from the perspective of cultural inheritance, with the growing awareness of traditional culture protection and inheritance, the performance skills, repertoire and production techniques of the Lusheng can be better inherited and developed. At the same time, the Lusheng culture will be integrated with modern culture to create more Lusheng works with the characteristics of the times, meeting the cultural needs of different people.

Secondly, from the point of view of market demand, as the tourism and cultural industry develop rapidly, Lusheng, as a cultural product with local characteristics, the market demand will be further expanded. In all kinds of cultural activities and tourism performances, the Lusheng performance will appear more often and become an important element to show the local cultural charm, Yunqing Wangand and Rungkiat Siriwongsuwan, 2024. mentioned above in the history of Chinese music today, there are many controversies, which to some extent reveal the value orientation of Chinese culture and the congenital defects in the structure and function of the instrument itself.

Finally, from the point of view of technological progress, with the development and innovation of science and technology, the production and performance technology of the Lusheng will also be continuously improved and innovated. For example, the performance of the Lusheng can be made more vivid and realistic using digital technology and virtual reality technology and then presented in front of the audience to improve the audience's viewing experience. At the same time, the production technology of the Lusheng will also be improved and innovated to better enhance the sound quality and appearance of the Lusheng.

Discussion

The reform and development of the Lusheng, a traditional Chinese reed instrument, reflects an interesting journey of cultural preservation, adaptation and innovation. This discussion highlights the transformation of the Lusheng from a six-pipe instrument to an 18-pipe instrument, the cultural significance it holds for the Miao ethnic community, and the need to address issues in theoretical research, expanding the scope of repertoire and integrating technology to ensure its relevance in a modern context. The reform of the instrument and its cultural significance are consistent with Zhang, 2020; Li & Chen, 2022, who found that the transformation of the Lusheng into an 18-pipe instrument demonstrates how the traditional instrument can adapt to meet the broader musical needs of today's listeners, such as increasing its range and pitch. Scholars agree that this transformation demonstrates the dynamism of Chinese folk music, which combines history with practicality to preserve cultural heritage while appealing to modern sensibilities. It is also consistent with Li, 2021's research, which found that this is in line with a broader trend of modernization in folk music, with the instrument being reformed to suit larger venues and diverse genres. For the Miao, the Lusheng represents an important cultural symbol, often used in ceremonies, festivals and community gatherings. This highlights the role of the instrument as a tool for cultural expression (Ma & Zhao, 2019)

In summary, the research emphasizes that sustaining Lusheng's legacy requires a balanced approach of preserving its traditional essence while embracing modernization in its theoretical, practical, and technological dimensions.

Body of Knowledge from the research

he knowledge gained in this research is as follows:

1. In-depth Understanding of Lu Sheng: This article enhances our understanding of the reform process of the Lu Sheng, examining both its historical and technological advancements, as well as the development of improved playing skills. This knowledge is valuable for musicians, composers, and individuals interested in musical culture.

2. Application of Lu Sheng in Contemporary Contexts: This study provides insights into the application of the Lu Sheng in contemporary music, highlighting its ongoing role and significance within today's musical landscape.

3. Promotion of Cultural Heritage: The article emphasizes the importance of preserving and disseminating the Lu Sheng as a cultural heritage. It encourages scholars and practitioners to recognize the value of maintaining and transmitting musical culture to future generations.

Conclusion

As the development result of the traditional Lusheng in the new era, the reformed Lusheng plays a very important role in inheriting the advantages of the traditional Lusheng and promoting the culture of the Lusheng. Firstly, the emergence of the reformed Lusheng is a profound manifestation of the practical achievements of instrument reformers over the past decades, and it is precisely because of their efforts that the art of the Lusheng can be further developed; Secondly, in the application process of the reformed Lusheng, the constantly improved performance skills have greatly enhanced the artistic expression, and laid the foundation for the performance of diversified styles of musical works of the Lusheng, which indicates that in the future development of the reformed Lusheng, the instrument reformers, composers and players should continue to pay attention to the performance skills of the Lusheng, and further give full play to the charms of the Lusheng in its musical expression. Thirdly, in terms of the musical creation and performance of the reformed Lusheng, even though original works have been produced for decades, the requirements of the development of the musical art are still not satisfied, especially in the current era, when cross-styled music and diversified forms of musical expression have come into the public's view, which to a large extent poses a challenge to the creation and performance of the reformed Lusheng's music works and at the same time, it is also a rare historical opportunity. At the same time, it is also a rare historical opportunity. Therefore, it is necessary to firmly grasp this opportunity and make great efforts in the creation and performance of reformed Lusheng music in order to inherit, spread, and promote Lusheng culture more effectively.

Recommendations

1. Comparative analysis of the Lusheng with other folk instruments. Study and compare the Lusheng with other folk instruments in China or in the Southeast Asian region to see the differences and similarities in playing techniques, compositions, and cultural roles, which may help to improve the understanding of the Lusheng in a wider context.

2. The Role of the Lusheng in Contemporary Music. Explore the role of the Lusheng in contemporary music, including the use of this instrument in modern music genres such as pop,

rock, or electronic music. This study will help to see the adaptation of the Lusheng in a rapidly changing musical world.

3. Promoting the Education and Training of the Lusheng in the Present. Research on the education and training of the Lusheng in educational institutions, both at the primary and higher levels and the development of new curricula or teaching methods to enhance the skills and interest in this instrument in students and young musicians.

References

Deng, J. (1999). The application tradition of Miao Lusheng and its cultural connotation. Beijing: Music Research Institute, Chinese National Academy of Arts.

Li, M. (2021). The evolution of Chinese folk instruments: A historical perspective. Asian Musicology, 19(1), 45–59.

Liu, Q. (2017). Interpretation of the use and cultural value of "musical instrument speaking" in southwestern ethnic areas. Yueyang: School of Music, Hunan Institute of Science and Technology.

Liu, Z. (2015). The history and current status of research on Lusheng music in China. Beijing: Music Research Institute, Chinese National Academy of Arts.

Ma, Y., & Zhao, T. (2019). Cultural significance of Lusheng in Miao community ceremonies. Ethnic Studies Review, 13(3), 112–124.

Ouyang, P. (2021). A study on the cognitive model of music culture of the Miao people in Qiandongnan. Beijing: China Art and Technology Research Institute.

Su, X. (2009). An analysis of the cultural connotation and inheritance path of the Miao Lusheng production technique. Kaili: Qiandongnan Vocational and Technical College for Nationalities.

Wang, Y., & Siriwongsuwan, R. (2024). Analysis on the changes of Konghou art in ancient China from the perspective of anthropology. Journal of MCU Ubon Review, 9(1), January–April 2024.

Weng, Z. (2018). An analysis of the communication problems of Miao culture in Guizhou in the "Ancient Miao Corridor". Guiyang: College of Literature and Media, Guizhou University.

Xie, W. (2024). Research on the origin, production and performance form of Lusheng culture of Miao nationality. Chengdu: Sichuan Culture and Art Institute.

Zhang, Q. (2020). Musical adaptation and cultural preservation in Chinese folk instruments. Musicology Today, 11(2), 33–47.

JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN (Online): 2822-048X

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

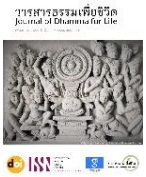

Original Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2025.20

Digital Marketing Communication to Enhance Cultural Soft Power in Gansu, China

Dang Jing [1]*, Sukanya Buranadechachai [2], Sakdina Bunplem[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Dang Jing*
Faculty Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
Email: dangjingginny@gmail.com

2. Sukanya Buranadechachai
Faculty Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
Email: sukanya@btu.ac.th

3. Sakdina Boonpiam
Faculty Communication Arts, Bangkok Thonburi University, Thailand.
Email: sakdina.boon@gmail.com

Keywords:
Digital Marketing Communication, Cultural Soft Power, Gansu

Article history:
Received: 18/11/2024
Revised: 02/04/2025
Accepted: 30/04/2025
Available online: 18/05/2025

How to Cite:

Jing, D., Burannadechachai, S. & Boonpiam, S. (2025). Digital Marketing Communication to Enhance Cultural Soft Power in Gansu, China. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 280 - 293.

ABSTRACT

This study investigates the current digital marketing strategies utilized for cultural promotion in Gansu Province, China, with a focus on evaluating their effectiveness in enhancing the region's cultural soft power. The research employs a mixed-methods approach, integrating both qualitative and quantitative methodologies to gain a comprehensive understanding of digital marketing communication's role in promoting Gansu's cultural identity. The study was conducted through three primary stages: the development of a research proposal, implementation of research procedures, and completion of a final report.

Findings reveal that while digital marketing efforts in Gansu have achieved measurable progress, significant opportunities for improvement remain. Future strategies should prioritize the innovative use of online platforms, the creative dissemination of cultural and tourism-related content, and broader promotion of local cultural products. Gansu's cultural soft power is notably strong in traditional domains such as natural landscapes and culinary heritage, where digital media has played a pivotal role. However, challenges persist in increasing public engagement and awareness, as cultural products still suffer from limited popularity and reach.

The study concludes that to effectively strengthen its cultural soft power, Gansu must address these challenges by diversifying digital communication channels, enhancing cultural product marketing, and optimizing digital content formats. These improvements will not only raise public recognition of Gansu's cultural assets but also position the province more favorably within the global cultural landscape of the digital era.

Introduction

The historical heritage of Gansu Province has become a focal point in digital marketing communication, showcasing the province's rich legacy as a cornerstone of its cultural strategy. The history of the Silk Road, Buddhist art, and unique folk traditions form a significant part of Gansu's cultural identity. These narratives are presented through digital platforms, not only attracting audiences but also enhancing the region's global image.

The Dunhuang Academy has utilized modern technology to establish the country's first multi-disciplinary coupling laboratory in the field of cultural heritage preservation. It has completed the digital collection of 290 caves, covering 26,000 square meters, at the Mogao Caves, and built the "Digital Dunhuang Open Database." It has also created the world's first multi-temporal, immersive museum, the "Digital Cave." Furthermore, Gansu has preliminarily completed a monitoring and early-warning system and network operation for six grottoes (Ministry of Culture and Tourism of China, 2023). The increased digital dissemination of Gansu's historical heritage highlights the importance of preserving cultural memory in the new media era. The province's ancient temples, majestic fortresses, and historic trade routes serve as vivid testimonies to history, providing a genuine connection to the rich fabric of Chinese civilization for a broad audience. Digitally expressing these historical elements has evolved from simple information sharing to strategic brand building, enhancing the perception of the region's cultural value.

Integrating this historical narrative into digital communication is essential as it contributes substantially to Gansu's cultural soft power. This study proposes that by continually showcasing Gansu's historical assets through various digital channels, the province's cultural influence can be amplified on the international stage. The research emphasizes the potential of digital storytelling, which can not only inspire global imagination but also foster an appreciation for Gansu's cultural heritage, thereby promoting tourism and cultural exchange.

The study also highlights the opportunities for reconstructing historical heritage in the digital transformation, making it relevant in modern society. Through strategic information delivery and targeted promotional activities, Gansu's traditional narratives can be innovatively designed to attract modern audiences while retaining their authentic essence. This approach provides a blueprint for regions with rich historical cultures on how to enhance and communicate their cultural significance through digital practices.

The ultimate goal of this study is to expand cultural narratives through digital marketing communication and ensure their seamless integration into the digital domain, developing a structured approach that highlights Gansu's unique cultural image. This enhancement aligns with the broader objective of realizing cultural soft power. The research findings are expected to make a significant contribution to the existing knowledge base, offering insights into how digital marketing communication can be optimized to promote cultural dissemination. The insights from this study aim to guide policymakers and marketing professionals in refining regional cultural branding, thus advancing Gansu's soft power on the global stage.

In January 2022, the Gansu Provincial Department of Culture and Tourism released the "14th Five-Year Plan for Smart Culture and Tourism Development in Gansu Province," outlining the goals for smart culture and tourism development during the 14th Five-Year Plan period. These goals include a more comprehensive cultural and tourism framework, completed infrastructure, and further enhanced brand influence. The document proposes promoting the

application of 5G, big data, cloud computing, AI, IoT, and blockchain technologies in the province's culture and tourism sector. It aims to improve the entire chain's smartness and promote the full-scale somatization of cultural and tourism creation, production, consumption, service, and management, enriching digital cultural and tourism products and formats, and expanding cultural and tourism consumption space (China Tourism News, 2022).

Gansu's integration of cultural tourism initiatives with digital mechanisms fully reflects the region's commitment to embracing technological advancement while preserving its history. The region's digital presence serves as an important gateway for the global recognition of its unique cultural assets. The intrinsic value of Gansu's historical heritage is not only displayed through traditional media but is increasingly narrated through digital storytelling, allowing international audiences to engage in a more dynamic and interactive manner.

However, the study points out certain inconsistencies between Gansu's digital content and the principles of cultural branding. These inconsistencies are an inevitable growing pain in the coupling process of digital marketing communication to enhance Gansu's cultural soft power. This study aims to articulate a structured approach that comprehensively analyzes the correlation between digital marketing communication and the enhancement of Gansu's cultural soft power, ensuring consistency and coherence in the online presentation of Gansu's cultural identity. By examining the current digital marketing communication methods and strategies in Gansu, the study evaluates their effectiveness in relation to enhancing Gansu's cultural soft power.

The study also recognizes the growing role of social media and other digital channels as powerful tools for cultural diplomacy, effectively expanding Gansu's soft power reach. To harness this potential, the research proposes an analytical framework to identify specific elements of Gansu's culture that are particularly suited for digital presentation, thereby establishing a strategic roadmap for future digital marketing communication. Through this exploration, the research elucidates how Gansu can transform its rich cultural heritage into engaging digital dialogues, fostering international exchange and enhancing its cultural soft power on the world stage.

Literature Review and Theoretical Framework

The research framework describes how to achieve the goal of enhancing Gansu's cultural soft power through digital marketing communication. This goal is achieved by integrating the SMCR communication model agenda setting theory and cultural identity theory. These theories collectively establish the logical relationships between the components of the framework, corresponding to processes such as information transmission, agenda setting, and the impact on cultural perception. As shown in Figure 1.

Conceptual framework

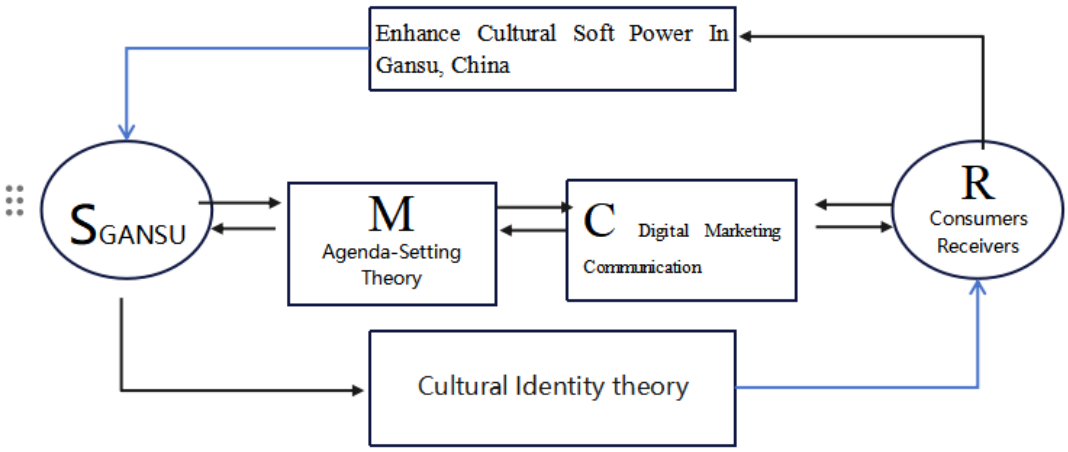

Figure 1 Conceptual framework of this research.

Objectives

1. Exploration of the Current Digital Marketing Strategies for Cultural Promotion in Gansu Province.
2. Assessment of the Existing Level of Gansu's Cultural Soft Power.
3. Identification and Analysis of Challenges in the Effective Use of Digital Marketing Communication for Gansu's Cultural Promotion

Research Methodology

1. Population and Sample

The research objects of this study include ordinary people in Gansu, Internet users using Internet tools, staff of relevant departments, such as staff of the Tourism and Culture Department of Gansu Province, professors of universities in Gansu Province, staff of museums in Gansu Province, tourists who have been to Gansu, staff who have consumed cultural products in Gansu Province, etc.

2. Research Scope

The scope of qualitative research focuses on the people in Gansu Province, as well as the Internet users who know about Gansu Province through the Internet and various electronic information channels.

The scope of quantitative research is aimed at expert members of the Gansu Provincial Department of Culture and Tourism, professors and professionals from universities in Gansu Province, staff members of museums in Gansu Province, tourists who have visited Gansu Province, and consumers who have consumed cultural products in Gansu Province.

3. Research Tools

The sources of literature review include books, articles, and previous research papers, mainly from CNKI and Google Scholar. Open ended and closed ended questions are used for data collection, with closed ended questions rated on a 5-point scale. This study utilizes the Project Objective Consistency Index (IOC) of five experts in the field to ensure clarity, appropriateness, and accurate measurement of issues. This issue will be evaluated by the Institutional Review Board (IRB) to mitigate potential risks for participants, with a particular focus on ethical and moral issues related to the privacy of female respondents in the digital age. The statistical analysis of questionnaire data includes Cronbach's alpha coefficient, frequency, percentage, mean, standard deviation (s.D.), and analysis of variance (ANOVA) using Packaged program. China uses the online survey tool "Wenjuanxing" for data collection.

4. Data Collection

The process of data collection and analysis was carried out in accordance with the research methodology and objectives outlined in this study.

Data Collection Steps

To understand Gansu Province's historical and cultural background, cultural tourism resources, and the main approaches and methods of digital marketing communication. This step also involves identifying the quadrants and dimensions for measuring and evaluating cultural soft power.

4.1 Designing Interview Questions and Questionnaire: Based on the findings of the literature review, formulate in-depth interview questions and design the questionnaire. Expert Consultation and Review: Consult experts for IOC testing and submit the research for IRB (Institutional Review Board) approval. In-depth Interviews: Conduct in-depth interviews with 15 experts and respondents.

4.2 Descriptive Analysis of Interview Results: Analyze the results of the interviews descriptively. Online Questionnaire Survey: Conduct an online questionnaire survey with 400 valid responses. Before data collection, thoroughly review and revise the questionnaire to ensure the accuracy and validity of the questions, thereby enhancing the quality and reliability of the research.

4.3 Digitization of Survey Data: Input the raw data from the questionnaire into a computer database. Statistical Analysis Using Packaged Program: Perform statistical analysis of the questionnaire data using Packaged Program.

5. Analysis Process

Descriptive Analysis of Interview Data: Perform a descriptive analysis of the in-depth interview responses to interpret the results. This analysis focuses on the current digital marketing communication strategies employed in Gansu Province, the current level of cultural soft power, and the evaluation of whether digital marketing communication has contributed to the enhancement of cultural soft power in the implementation of policies related to cultural tourism. Statistical Analysis of Questionnaire Data: The statistical analysis includes values such as frequencies, percentages, means, and standard deviations. This analysis evaluates the perceptions of consumers and information recipients regarding Gansu Province's cultural soft power, particularly in terms of cultural tourism consumption and revenue generation, as well

as their feedback and assessments of digital marketing communication strategies and their effectiveness. Results are presented in narrative form, as well as in tables and charts. Additionally, internal consistency reliability of the scale was tested using Cronbach's alpha coefficient to assess correlations between items on the scale. In this study, the reliability coefficient for the "Evaluation Scale for the Application of Digital Marketing Communication in Enhancing Gansu's Cultural Soft Power" was 0.941, indicating high reliability, as it exceeds 0.8. This suggests that the data is of high quality and suitable for further analysis. Validity testing was conducted using the KMO and Bartlett's tests. The KMO value was 0.649, within the range of 0.6 to 0.7, indicating that the research data is reasonably suitable for information extraction.

Results

Result of Research Objective 1: Exploration of the Current Digital Marketing Strategies for Cultural Promotion in Gansu Province

Based on the content and data from the survey, the digital marketing strategies used in Gansu Province's cultural promotion exhibit several key points worth analyzing:

1. Dominance of Online Channels

The data indicates that 65% of respondents obtain information about Gansu through the internet, demonstrating the dominant role of online communication in today's society. This suggests that Gansu's digital marketing strategies have achieved broad coverage on online platforms, making them a crucial avenue for cultural promotion. However, 22% of respondents still rely on interpersonal communication to acquire information, indicating that Gansu should also focus on enhancing offline word-of-mouth promotion, particularly through influencers or community activities, to strengthen the effectiveness of interpersonal communication.

2. Importance of Tourism Information

With 49% of respondents learning about Gansu through tourism-related information, it is evident that tourism holds a central position in the province's cultural promotion. Digital marketing strategies should emphasize the promotion of tourism-related content, utilizing innovative methods such as virtual reality (VR) experiences, interactive maps, and visitor video sharing to attract more potential tourists.

3. Cultural Perception of Gansu

The survey reveals that landscapes and cuisine are the primary impressions the public associates with Gansu, providing a clear direction for digital marketing. Gansu can further reinforce the dissemination of these cultural features through multimedia content, such as short food videos and landscape photography contests, while also considering the integration of other unique aspects (e.g., historical culture) into the overall promotional strategy.

4. Perception of Economic Level

Public perception of Gansu's economic level is relatively high, with 38% of respondents rating it at 3 and 30% rating it at 4 on a scale of 1 to 5. This perception can be leveraged as a strength in promoting cultural tourism, highlighting the positive connection between economy and culture to attract more investment and tourists.

5. Awareness of Tourist Attractions and Cultural Policies

Although 57% of respondents are aware of Gansu's tourist attractions and cultural policies, 43% remain unaware, indicating that cultural promotion still requires further reinforcement. Digital marketing strategies could enhance collaboration with popular tourism

platforms and social media, using targeted advertising and recommendations from travel key opinion leaders (KOLs) to increase public awareness.

6.Effectiveness of Cultural Tourism Information Dissemination

While 31% of respondents have encountered Gansu's cultural tourism information, 68% expressed interest in learning more after seeing it. This suggests that existing digital marketing efforts have successfully sparked public interest to some extent. However, there is still room to expand the reach of these efforts, particularly on social media and interactive platforms, to improve visibility and engagement.

7. Acceptance of Cultural Products

Only 34% of respondents have experienced Gansu's cultural products, indicating that these products have low penetration and acceptance rates. This suggests that Gansu needs to focus more on promoting cultural products within its digital marketing efforts, possibly through e-commerce platforms and live-streaming sales to increase their visibility and market penetration.

8. Public Impression of Gansu's Culture

Although 39% of respondents rated Gansu’s culture with the highest score of 5, 21% gave it a score of 3, with many others giving lower scores. This indicates that public recognition of Gansu’s culture varies widely, suggesting that Gansu needs to more systematically showcase its rich cultural heritage in its digital marketing, using content marketing approaches such as documentaries and interviews with cultural figures to enhance its overall cultural image.

9.Through in-depth interviews with industry experts, relevant staff of the tourism department, and key survey subjects such as tourists, the following conclusions were drawn

The average annual investment and application level of digital marketing have been increasing year by year, with significant effects, especially in attracting young people and international tourists. The shortcomings include insufficient resource integration ability and urgent need to improve content innovation.

In summary, while Gansu’s current digital marketing strategies have achieved some success, there is still significant room for improvement. Future strategies should focus more on the deep utilization of online platforms, the innovative dissemination of cultural tourism content, and the expanded promotion of cultural products to more comprehensively enhance Gansu Province's cultural soft power.

Result of Research Objective 2: Assessment of the Existing Level of Gansu's Cultural Soft Power

Based on the content and data from the survey, Gansu Province's cultural soft power can be analyzed from the following perspectives:

1. Dominance of Information Dissemination Channels

The data indicates that 65% of respondents acquire information about Gansu Province through the internet, highlighting the central role of digital platforms in the province's cultural communication. However, 22% of respondents obtain information through interpersonal communication, suggesting that traditional word-of-mouth still holds some influence. Therefore, in enhancing its cultural soft power, Gansu should continue to strengthen online communication while also optimizing interpersonal channels.

2. Public Impression of Gansu

In the survey question, "What are the main characteristics of Gansu Province that you are aware of?" the public's impressions primarily centered on landscapes (36%) and cuisine (29%), with 27% identifying Gansu's geographical location as a significant feature. This indicates that Gansu's natural scenery and culinary culture have high visibility and have become important components of its cultural soft power.

3. Cultural Popularity and Public Awareness

Although 57% of respondents indicated they were aware of Gansu's tourist attractions and cultural policies, 43% reported being unaware, suggesting that there is still considerable room for improvement in cultural dissemination. Furthermore, 66% of respondents stated that they had not experienced Gansu's cultural products, highlighting shortcomings in the promotion of these products and in public awareness.

4. Public Evaluation of Gansu's Economy and Culture

In the survey assessing Gansu's economic status, 38% of respondents rated it a 3, and 30% rated it a 4 out of 5, reflecting a generally high level of public recognition of the province's economic development. However, evaluations of Gansu's culture were more varied; while 39% rated it a 5, 21% gave it a 3, and a non-negligible portion rated it a 1 or 2. This suggests that while Gansu's cultural image is generally positive, there is still room for improvement.

5. Effectiveness of Cultural Communication and Public Engagement

A significant 68% of respondents expressed interest in learning more after encountering information about Gansu's cultural tourism, indicating that the province's cultural dissemination has been somewhat effective in sparking public interest. However, 31% of respondents reported not having seen any related information, implying that Gansu needs to further enhance its media and social platform outreach.

6.Through in-depth interviews, the following conclusion was drawn

The current level of cultural soft power in Gansu can be evaluated as having a certain influence nationwide, especially in the promotion of Silk Road culture, which has significant advantages. However, it is necessary to further enhance international recognition and strengthen the identification and attractiveness of Gansu cultural brands.

In summary, Gansu Province's cultural soft power has certain strengths in traditional cultural areas such as natural landscapes and culinary culture, with digital communication channels playing a key role in dissemination. However, the popularity and acceptance of cultural products are low, and public awareness of Gansu's culture still needs improvement. This analysis suggests that while Gansu has established a foundational level of cultural soft power, further optimization and expansion in the depth and breadth of cultural communication are needed to enhance its overall cultural soft power.

Result Research Objective 3: Identification and Analysis of Challenges in the Effective Use of Digital Marketing Communication for Gansu's Cultural Promotion

Challenge 1: Limitations of Information Dissemination Channels

The survey indicates that 65% of respondents obtain information about Gansu through the internet, while 22% rely on interpersonal communication. Although the internet is the primary channel, the significant role of interpersonal communication cannot be overlooked.

Challenge: Despite the internet being the main information channel, there may be limitations in the reach and depth of information dissemination, particularly when it is not

sufficiently integrated with other forms of information access. The quality and appeal of online content may not be sufficient to effectively engage the audience.

Analysis: There is a need to further optimize the quality and format of online content, integrating it with social media and word-of-mouth marketing to enhance the reach and impact of information dissemination.

Challenge 2: Limited Effectiveness in Communicating Gansu's Cultural Characteristics

In the survey on "What are the main characteristics of Gansu Province that you are aware of?" food and landscapes were mentioned by 29% and 36% of respondents, respectively. However, these represent only a portion of Gansu's cultural features, with many other cultural elements not effectively communicated.

Challenge: Currently, the communication of Gansu's cultural characteristics is somewhat narrow, focusing mainly on food and landscapes, while other rich cultural elements (such as history and folklore) are not adequately highlighted.

Analysis: There is a need to diversify content marketing strategies to emphasize Gansu's unique cultural heritage and diversity, attracting a broader audience.

Challenge 3: Low Popularity and Acceptance of Cultural Products

Data shows that 66% of respondents have not experienced Gansu's cultural products, indicating low market penetration and acceptance.

Challenge: The promotion of cultural products is insufficient, leading to limited market penetration and a lack of opportunities for the public to directly experience Gansu's culture.

Analysis: Efforts should be intensified to promote Gansu's cultural products, particularly through digital platforms, to increase consumer interest and engagement with these products.

Challenge 4: Ineffective Communication of Cultural Tourism Information

In the survey, 43% of respondents reported being unaware of Gansu's tourist attractions and cultural policies, suggesting that current promotional efforts have not fully reached the target audience.

Challenge: The dissemination of cultural tourism information is not sufficiently effective, resulting in a lack of public awareness of Gansu's cultural policies and attractions.

Analysis: There is a need to enhance the precision of promotional efforts, utilizing data analytics and personalized recommendation technologies to improve the accessibility and impact of information, ensuring that cultural tourism information reaches the target audience more widely and effectively.

Challenge 5: Insufficient Interactivity and Depth in Digital Marketing

While 68% of respondents expressed interest in learning more after encountering information about Gansu's cultural tourism, 32% were not influenced, indicating a lack of interactivity and depth in the digital marketing content.

Challenge: Existing digital marketing content may lack sufficient interactivity and appeal, failing to effectively engage all segments of the audience.

Analysis: There is a need to enhance the interactivity and creativity of digital marketing content, using methods such as virtual reality experiences and user-generated content to increase user engagement and loyalty.

These challenges indicate that Gansu Province faces certain shortcomings in leveraging digital marketing communication to enhance its cultural soft power. Overcoming these challenges requires a broader integration of different communication channels, strengthened market promotion of cultural products, and optimization of digital marketing content and

formats. By doing so, Gansu can improve public awareness and recognition of its culture, thereby effectively enhancing its cultural soft power and securing a more favorable position in the global cultural landscape in the digital age.

Through in-depth interviews, it was found that the challenges of effectively applying digital marketing in cultural promotion in Gansu mainly include: the balance between cultural heritage protection and tourism development, insufficient development of cultural industries, gaps between resource integration and technological innovation, the need to improve internationalization level, and differences in policy implementation due to regional reasons. In the face of these challenges, according to in-depth interviews, experts in relevant fields suggest: strengthening the cultivation of cultural talents and enhancing innovation capabilities; increasing support for the cultural industry, improving the industry chain, and promoting integration with the tourism and technology fields; 3) improving the quality and market competitiveness of cultural products, and creating cultural brands with Gansu characteristics; establishing a stronger international cultural exchange platform to enhance Gansu's cultural influence on a global scale..

Discussion

The findings from the study underscore both the progress and the limitations of Gansu Province's current digital marketing strategies for cultural promotion. This discussion reflects on key aspects such as the dominance of digital platforms, the selective portrayal of cultural features, the challenges in promoting cultural products, and the overall state of Gansu's cultural soft power.

Firstly, the study highlights the dominance of online channels, with 65% of respondents acquiring cultural information about Gansu via the internet. This affirms the findings of previous studies which emphasize that digital platforms, particularly social media, have become essential in cultural marketing due to their broad reach and cost-effectiveness (Hays, Page, & Buhalis, 2013; Xiang & Gretzel, 2010). However, 22% still rely on interpersonal communication, reflecting that traditional word-of-mouth and community-based promotion remain relevant. This duality suggests the necessity of an integrated marketing communication strategy that combines digital outreach with offline engagements (Kitchen & Burgmann, 2015).

The centrality of tourism-related content in public knowledge about Gansu—particularly landscapes and cuisine—reveals a content imbalance. While these elements are valuable entry points for cultural engagement, they represent only a fraction of the province's rich heritage. This supports the view of Kim, Agrusa, and Chon (2014), who argue that superficial or narrowly focused representations may limit the perceived authenticity and depth of cultural destinations. Hence, a broader storytelling approach that includes historical narratives, folklore, and intangible cultural elements is required.

Moreover, the low penetration and acceptance of Gansu's cultural products, with only 34% of respondents having experienced them, reveals a significant challenge. This aligns with Wang and Zeng's (2020) observation that regional cultural products in China often suffer from weak branding and lack digital visibility. E-commerce integration, influencer partnerships, and experiential marketing—such as live-streaming or VR demonstrations—could be pivotal in enhancing product appeal and public engagement (Li, Robson, & Coates, 2013).

The variability in public perceptions of Gansu's culture, with scores ranging from 1 to 5, reflects inconsistent cultural identity messaging. While some respondents rated the cultural value highly, others were indifferent or unaware. This mirrors the concept of "fragmented branding" in destination marketing, where inconsistent narratives weaken overall cultural soft power (Anholt, 2010). Therefore, constructing a coherent and inclusive cultural brand narrative is critical.

Regarding cultural soft power, the findings show promising but uneven development. The public's general awareness of Gansu's cultural policies and attractions is moderate (57%), suggesting that communication strategies have some effectiveness but lack comprehensive reach. Previous research underscores the need for sustained, multi-platform dissemination to embed cultural awareness more deeply (Nye, 2004; d'Hooghe, 2015). In particular, the study corroborates the notion that cultural soft power must be built through consistent communication, authentic engagement, and global outreach.

In terms of challenges, the study identifies a lack of content diversity, low product engagement, and ineffective dissemination of policy-related cultural information as critical bottlenecks. These findings support the work of Sigala (2011), who emphasizes that the success of digital cultural marketing depends not just on access to technology, but on the ability to craft compelling, multi-layered narratives and interactive content. Furthermore, interviews with tourism professionals revealed that although digital marketing investment is increasing, weaknesses in content innovation and resource integration persist—an issue echoed by Huang and Su (2022), who highlight the importance of creative strategy and cross-sector collaboration in cultural tourism promotion.

In summary, the research indicates that Gansu's digital marketing strategies are evolving but remain limited in scope and execution. The province has succeeded in establishing a digital presence and generating some public interest, but there is a pressing need to broaden its cultural representation, improve product accessibility, and refine communication strategies to enhance both domestic and international cultural soft power.

Conclusion

Firstly, while Gansu's current digital marketing strategies have achieved some success, there remains significant room for improvement. Future strategies should place greater emphasis on the in-depth utilization of online platforms, the innovative dissemination of cultural and tourism content, and the expanded promotion of cultural products. These efforts aim to comprehensively enhance the province's cultural soft power.

Secondly, Gansu's cultural soft power demonstrates certain advantages in traditional cultural domains such as natural landscapes and culinary heritage, where digital communication channels play a pivotal role in dissemination. However, the popularity and acceptance of cultural products remain relatively low, and public awareness of Gansu's culture still needs to be improved. This analysis indicates that although Gansu has established a foundational level of cultural soft power, further optimization and expansion of cultural exchange in both depth and breadth are necessary to elevate its overall cultural influence.

Finally, the aforementioned challenges and shortcomings suggest that Gansu has room to enhance its efforts in leveraging digital marketing communication to bolster cultural soft power. Addressing these challenges requires a broader integration of diverse communication

channels, strengthening the market promotion of cultural products, and optimizing the content and formats of digital marketing. By doing so, Gansu can improve public awareness and recognition of its culture, effectively enhancing its cultural soft power and securing a more advantageous position in the global cultural landscape of the digital era.

Recommendations

To enhance the impact of digital marketing communication on cultural promotion, it is essential to strengthen the formulation and implementation of digital cultural policies while establishing multi-level support systems for digital cultural communication. Simultaneously, promoting the establishment of cultural soft power evaluation standards is crucial for assessing progress effectively. From a practical perspective, the comprehensive use of online platforms should be deepened, and innovative approaches to disseminating cultural tourism content must be developed. Additionally, increasing the market promotion of cultural products can further elevate cultural visibility and engagement. Future research should focus on exploring the effectiveness of digital marketing communication strategies, examining their adaptability in multicultural contexts, and investigating the long-term impact of digital transformation on cultural promotion. These integrated efforts will provide a robust framework for advancing cultural soft power in the digital era.

By implementing these policy, practical, and research recommendations, Gansu Province can systematically and effectively utilize digital marketing communication methods to comprehensively enhance its cultural soft power, laying a solid foundation for future cultural promotion efforts.

References

Acquisti, A., Brandimarte, L., & Loewenstein, G. (2015). Privacy and human behavior in the age of information. Science, 347(6221), 509–514.

Anholt, S. (2010). Places: Identity, image and reputation. Palgrave Macmillan.

Atzori, L., Iera, A., & Morabito, G. (2010). The Internet of Things: A survey. Computer Networks, 54(15), 2787–2805.

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies. W. W. Norton & Company.

Burckhardt, J. (1860). The civilization of the Renaissance in Italy. Penguin Classics.

Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). Digital marketing: Strategy, implementation and practice. Pearson.

d'Hooghe, I. (2015). China's public diplomacy. Brill.

Dahlberg, T., Guo, J., & Ondrus, J. (2015). A critical review of mobile payment research. Electronic Commerce Research and Applications, 14(5), 265–284.

Evans, D. (2009). Social media marketing: An hour a day. Wiley.

Fishkin, R., & Høgenhaven, T. (2013). Inbound marketing and SEO: Insights from the Moz Blog. Wiley.

Geertz, C. (1973). The interpretation of cultures. Basic Books.

Ghose, A., & Yang, S. (2009). An empirical analysis of search engine advertising: Sponsored search in electronic markets. Management Science, 55(10), 1605–1622.

Hays, S., Page, S. J., & Buhalis, D. (2013). Social media as a destination marketing tool: Its use by national tourism organisations. Current Issues in Tourism, 16(3), 211–239. https://doi.org/10.1080/13683500.2012.662215

Huang, Y., & Su, J. (2022). Creative digital strategies in China's cultural tourism marketing. Journal of Destination Marketing & Management, 25, 100731. https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2022.100731

Järvinen, J., & Karjaluoto, H. (2015). The use of web analytics for digital marketing performance measurement. Industrial Marketing Management, 50, 117–127.

Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. Business Horizons, 53(1), 59–68.

Kim, S. S., Agrusa, J., & Chon, K. (2014). The role of tourism in promoting cultural understanding between host and guest societies. Tourism Management Perspectives, 11, 73–82. https://doi.org/10.1016/j.tmp.2014.03.002

Kitchen, P. J., & Burgmann, I. (2015). Integrated marketing communication: Making it work at a strategic level. Journal of Business Strategy, 36(4), 34–39. https://doi.org/10.1108/JBS-01-2015-0004

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing management (15th ed.). Pearson.

Kuhn, T. S. (1962). The structure of scientific revolutions. University of Chicago Press.

Leppäniemi, M., & Karjaluoto, H. (2008). Mobile marketing: From marketing strategy to mobile marketing campaign implementation. International Journal of Mobile Marketing, 3(1), 50–61.

Li, X., Robson, S. K., & Coates, N. (2013). Chinese cultural communication through digital platforms. International Journal of Cultural Studies, 16(6), 541–557. https://doi.org/10.1177/1367877912464366

Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2014). Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies. U.S. Department of Education.

Nye, J. S. (2004). Soft power: The means to success in world politics. PublicAffairs.

Nye, J. S. (2012). China and soft power.

Okakura, K. (1906). The book of tea. Dover Publications.

Pulizzi, J. (2014). Epic content marketing: How to tell a different story, break through the clutter, and win more customers by marketing less. McGraw-Hill Education.

Rust, R. T. (2020). The future of marketing. International Journal of Research in Marketing, 37(1), 15–26.

Ryu, S. (2012). Telemedicine: Opportunities and developments in member states. Global Observatory for eHealth Series, 2, 35–50.

Schaffers, H., Vartiainen, M., & Bus, J. (2020). Digital innovation and the future of work. https://doi.org/10.1201/9781003337928-1

Sigala, M. (2011). Social media and customer engagement in the travel industry. In M. Sigala, E. Christou, & U. Gretzel (Eds.), Social media in travel, tourism and hospitality (pp. 25–46). Ashgate.

Smith, P. R. (2012). Great answers to tough marketing questions. Kogan Page.

Tapscott, D., & Tapscott, A. (2016). Blockchain revolution: How the technology behind Bitcoin is changing money, business, and the world. Penguin.

Tuten, T. L., & Solomon, M. R. (2017). Social media marketing. Sage.
Wang, Y., & Zeng, Y. (2020). Digital transformation and promotion strategies for intangible cultural heritage. Journal of Cultural Heritage, 43, 130–139. https://doi.org/10.1016/j.culher.2019.12.001
Weber, M. (1905). The Protestant ethic and the spirit of capitalism. Routledge.
Williams, R. (1983). Keywords: A vocabulary of culture and society. Oxford University Press.
Xiang, Z., & Gretzel, U. (2010). Role of social media in online travel information search. Tourism Management, 31(2), 179–188. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2009.02.016

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.21

Research on the Artistic Characteristics of Chinese Ballet in the 21st Century

Jingya Chen[1]*, Nataporn Rattanachaiwong[2], Qianqiu Jin[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Jingya Chen*
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s62584947020@ssru.ac.th

2. Nataporn Rattanachaiwong
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: nataporn.ra@ssru.ac.th

3. Qianqiu Jin
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: jinqianqiu1391@sina.com

Keywords:
Chinese Ballet, 21st Century, Artistic Characteristics

Article history:
Received: 10/12/2024
Revised: 26/03/2025
Accepted: 23/04/2025
Available online: 22/05/2025

How to Cite:

Chen, J., Rattanachaiwong, N. & Jin, Q. (2025). Research on the Artistic Characteristics of Chinese Ballet in the 21st Century. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 294 – 305.

ABSTRACT

This study examines the evolving artistic characteristics of Chinese ballet in the 21st century through a multidimensional lens. It explores the integration of traditional Chinese culture with global artistic trends and highlights the innovative transformations in performance and choreography. Specifically, the research focuses on two core objectives: (1) to investigate how Chinese ballet has embraced cultural integration and creative expression within the context of globalization, and (2) to analyze the emerging trends shaped by modern science and technology, as well as the development of individualized artistic styles. Employing a combination of literature review, observational analysis, and qualitative interviews, this study systematically identifies the characteristics of stage presentation, narrative techniques, and artistic expression in contemporary Chinese ballet theatre. The findings indicate that Chinese ballet has cultivated a distinctive artistic identity by blending Eastern and Western elements, achieving notable innovation in both form and content. This progression not only reinforces the cultural identity of Chinese ballet but also enhances its visibility and impact on the global stage, offering valuable theoretical insights for its continued development and international recognition.

Introduction

The 21st century marks a significant turning point in the development of Chinese ballet theatre, symbolizing both a continuation of past achievements and a gateway to new artistic possibilities. Throughout the second half of the 20th century, Chinese ballet theatre underwent a complex trajectory of growth, decline, and revitalization. This process laid a firm foundation for the genre, particularly during the two decades following China's reform and opening-up policy, when significant efforts were made to cultivate creative talent and institutionalize a national school of ballet (Zhang, 2010; Liu, 2013). By the end of the 20th century, Chinese ballet theatre had established core structures for talent development and choreography, achieving substantial progress in tandem with the country's broader social and cultural evolution (Chen, 2012).

The early 21st century presents an important temporal and cultural juncture for reexamining the trajectory of Chinese ballet. On one hand, the beginning of a new century is a symbolically significant node in historical consciousness; on the other, it coincides with unprecedented socio-economic transformations in China, including urban modernization, growing cultural confidence, and improved quality of life (Wang, 2015; Sun, 2019). These changes have directly influenced the aesthetic dimensions and production conditions of ballet theatre, as new themes, techniques, visual languages, and musical expressions have emerged to reflect contemporary societal narratives (Huang, 2018).

In particular, the increasing national investment in cultural development and the strategic promotion of creative industries have supported the flourishing of Chinese ballet through improved infrastructure, institutional backing, and international exchange (Ministry of Culture and Tourism of the People's Republic of China, 2020). New works continue to emerge, enriched by interdisciplinary collaboration and the fusion of Eastern and Western cultural elements. Chinese ballet theatre is not only preserving traditional motifs but also innovating in ways that foreground its cultural uniqueness. These developments demonstrate a clear evolution from merely adopting Western ballet models to constructing a distinctive "Chinese school" of ballet, characterized by deep-rooted national identity and artistic individuality (Ou, 2014).

Moreover, Chinese ballet has increasingly participated in global cultural exchange, achieving recognition on the international stage. Productions such as Raise the Red Lantern and The Red Detachment of Women have been performed in major cultural capitals around the world, receiving acclaim for their fusion of political narrative, visual spectacle, and cultural symbolism (Xiao, 2014; Wu, 2021). This global outreach illustrates not only the artistic maturity of Chinese ballet theatre but also reflects the broader rise of China's cultural soft power in the global arena.

Despite these notable achievements, academic research on Chinese ballet theatre remains uneven. Much of the existing scholarship is focused on historical retrospectives or case studies of iconic works, with limited attention paid to contemporary innovations and cross-cultural dynamics. There remains a need for comprehensive analysis that integrates multiple perspectives—historical, cultural, technical, and aesthetic—particularly in the context of globalization and digital transformation. This study seeks to address this gap by systematically examining the development trends, unique features, and future trajectories of Chinese ballet theatre in the 21st century.

Literature Review and Theoretical Framework

The theoretical study of Chinese ballet theatre covers not only the history of the study of Chinese dance theatre art, but also the history of Chinese ballet dance. In terms of the art of Chinese dance theatre, as early as 1990 there was the book A History of Chinese Dance Theatre which macroscopically sorted out the 40-year history of Chinese ballet theatre before the 1990s, the direction of development at the mid-macro level and with the art of ballet dance. ((Holland) Volkmar, 2011: 219) Years later, Yu Ping published his book A History of the Development of Contemporary Chinese Dance Theatre, in which several chapters were devoted to a very detailed discussion of Chinese ballet theatre. In the research results of many scholars, the development of Chinese ballet theatre art is divided into stages, and the results of dance theatre works created in different periods are used as a basis for observation and analysis. (Gao Bo, 2010:28) In this process, many books and master's and doctoral theses have been published, and most of these large-format, systematic and macroscopic theoretical research results have vertically sorted out the whole process of the development of Chinese ballet theatre art, and conducted in-depth, comprehensive and exhaustive analyses and discussions of Chinese ballet theatre's styles, characteristics of the times and cultural orientations. (Hu Rongrong, 2010:292) This not only makes the academic research results related to Chinese ballet theatre more in-depth, but also forms an interdisciplinary research perspective to observe the development of Chinese ballet art. This is obviously more comprehensive and can also make the research results more in-depth. (Wang Jianjiang, 2017:128).

In the 21st century, a large number of original ballet theatre works such as "Mei Lanfang" with traditional Peking Opera cultural tone, how to integrate the content of ballet dance art, obviously the industry for the creators of the practice presents more praise and affirmation. (Zou Zhirui, 2012:64) In the past decade, a large number of revolutionary and historical works have appeared in the creation of Chinese ballet theatre art, which also shows the contemporary people's national sentiment, national spirit and the essence of traditional culture. At the same time, there are also such dance theatre works as "Shangri-La" and "Dunhuang", how to present the spirit of traditional Chinese culture, placing the issue of Chinese school and nationalisation in an important position in the theoretical review of the art of dance theatre, and thus focusing on how the art of Chinese ballet theatre can better present

the art that should be contained in the ballet itself in the contemporary socio-cultural environment and how to awaken the complex of Chinese national culture.

A search of Chinese ballet as a keyword for titles of related academic papers yielded a total of 154 papers. The time span is from 1 January 1980 to 26 April 2023. An illustration of the analysis of the content of the results is shown:

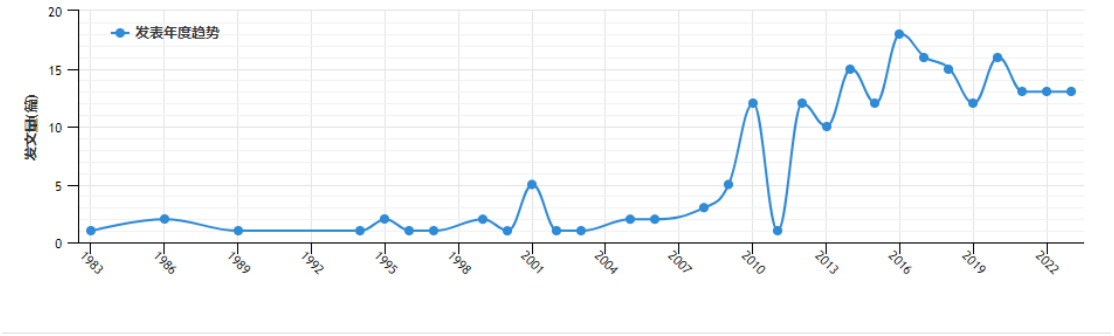

Source: China Knowledge (2023). Trend analysis of the number of academic papers issued by searching for "Chinese ballet" as keywords

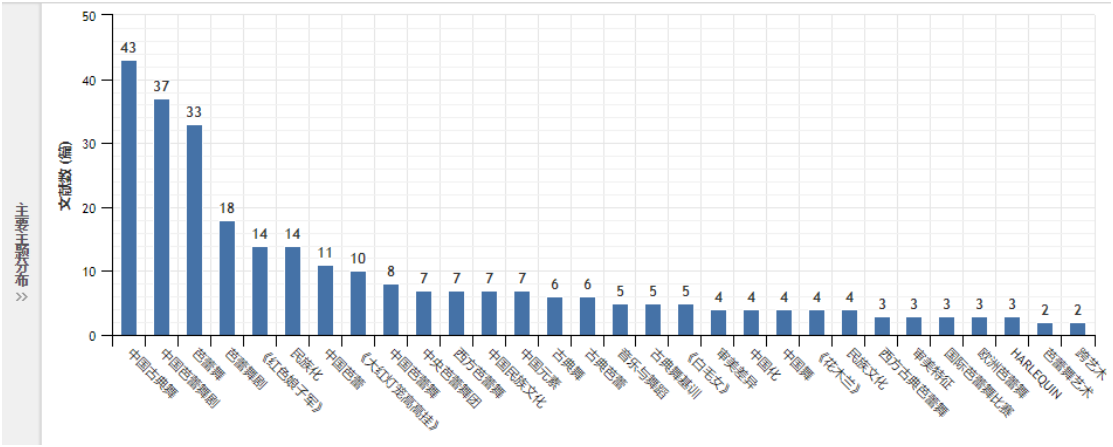

Source: China Knowledge (2023). Distribution of main topics of relevant academic papers searched with "Chinese ballet" as keywords

As an extension of the current outreach related to the study of Chinese ballet theatre, the researcher also searched for relevant papers on the art of Chinese ballet dance. Because in the researcher's opinion, the art of dance theatre is rich and colourful, and in the process of dividing its internal structure, it has formed folk dance, classical dance and modern dance as the main body of the dance theatre works and so on. The art form of ballet theatre originates from the fusion of ballet dance and theatre art, and the creation of ballet dance itself covers the components of theatre content, so the study of ballet dance related literature can

understand how the body movements and artistic language of ballet dance can be used to express the content and emotions of the opera, and then transplanted into the art of dance theatre examples, which can form a more profound perception. It is worth noting that more than 40 dissertations, including 6 doctoral theses and 43 master's theses, are included in the 100 papers. Among them, there are master's theses from professional dance academies such as the Beijing Dance Academy, as well as master's and doctoral theses from universities such as the Nanjing Arts Institute and Shandong University. It can also be seen that the study of Chinese ballet dance art has always been the focus of attention in the academic world, especially in today's world, where the research direction is generally shifting to the areas of ballet Chineseisation, aesthetic differentiation, and updating of dance trends.

The conceptual framework

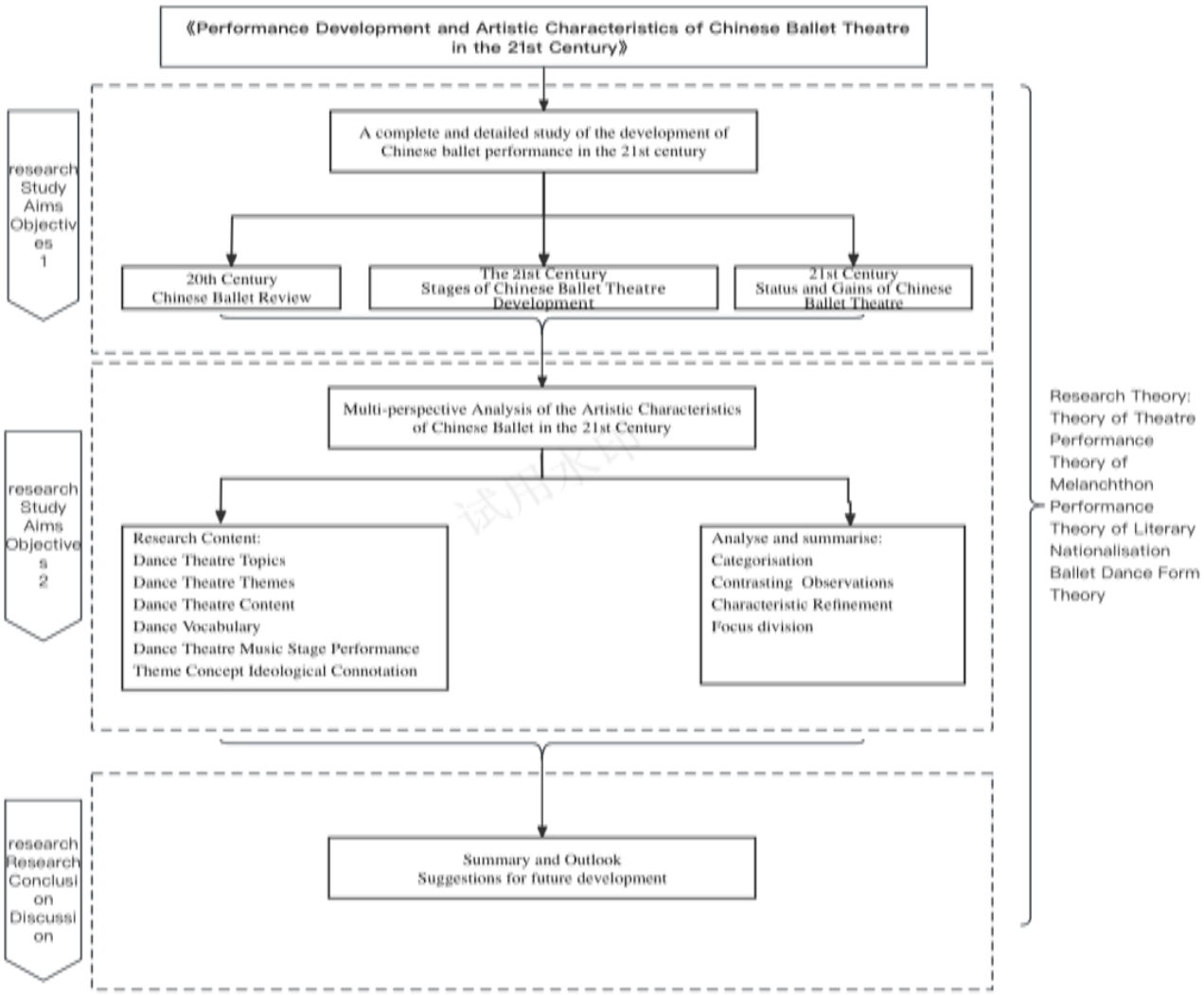

Figure 1 The conceptual framework

Objectives

1. Explore the cultural integration and innovative performance of Chinese ballet in the 21st century under the background of globalisation.

2. Summaries the innovative trends of Chinese ballet in the 21st century in terms of the application of modern technology and the expression of artistic personality.

Research Methodology

1. Observation method. According to a certain research purpose, research outline or observation table, a method of obtaining information by using one's own senses and aids to directly observe the object under study. For this study, in addition to borrowing the relevant theoretical results of the past theoretical community and the theoretical evaluation results of the case work, we should also watch the ballet theatre works on the spot based on our personal understanding and observation. From this, an objective, detailed and comprehensive perception is obtained.

2. Interview method. This study interviews the relevant creators, performers and work promoters and other relevant people. Listening to their observational perspectives and subjective views, we understand the actual situation of the current development of Chinese ballet theatre from an open and objective perspective.

Results

Research Objective 1: To explore the characteristics of cultural integration and innovation of Chinese ballet theatre in the 21st century.

Finding 1: The Deep Fusion of East and West in Ballet Theatre

1.1 Integration of traditional and modern artistic expression

In the 21st century, Chinese ballet has actively integrated Chinese and Western cultural traditions in its artistic expression, especially in costume design, music selection and performance style, incorporating elements of classical Chinese literature and visual arts. This integration creates a unique oriental aesthetics, making Chinese ballet more national in character, satisfying the cultural identity needs of the domestic audience while attracting the attention of the international audience.

1.2 Cultural richness and exchange of values

With the increase in international exchanges, Chinese ballet has gradually shifted from imitation of Western classics to exploration of cultural elements such as Chinese philosophy, history and religion. For example, in dance dramas based on classic Chinese literature such as Dream of the Red Chamber, the creators combine ballet techniques with Chinese aesthetics to enhance the cultural depth of the work, so that it not only conveys a sense of national pride, but also gives the work a high international artistic value.

Finding 2: Diversification of Narrative Techniques and Innovative Exploration

2.1 Transition from linear to non-linear narratives

In the 21st century, Chinese ballet is constantly innovating in narrative techniques, enriching the layers of the story through non-linear techniques such as memories, flashbacks, dreams, etc., so that the audience no longer relies solely on the dancers' movements when appreciating the story, but also experiences the multi-dimensional connotation of the story through multiple perspectives. This narrative technique greatly enhances the ideology and artistic depth of the dance drama.

2.2 Dramatic enhancement of multi-stranded narratives

With the help of stage sets and light and shadow technology, some ballet works show scenes that intertwine reality and fiction, enabling the audience to see the development of the plot in different spaces at the same time. In this way, the stage is no longer just a background, but becomes a participating part of the narrative story, deepening the dramatic effect of the narrative and enhancing the audience's immersion and understanding of the plot.

Finding 3: Innovative Use of Stage Technology to Enhance Artistic Performance

3.1 Application of multimedia and virtual technologies

Chinese ballet theatre has gradually introduced multimedia projection, 3D stereoscopic effects and virtual reality technology in the 21st century. These advanced technologies make the stage background change with the plot, forming a visual impact. For example, in works with historical themes, the grand historical scenes are displayed through multimedia technology, which makes the audience feel as if they are in the middle of the story and increases the infectious force of the work.

3.2 Theatrical effects of light and light and shadow

Stage lighting design also plays an important role in expressing the emotions of the characters and the ambience of the environment. Through the light and shadow changes, the dancers' performances are endowed with deeper emotional connotations, which makes the

audience not only enjoy the stage effects visually, but also feel the dancers' inner emotions, which greatly improves the artistic infectious force of the dance theatre.

Research Objective 2: To explore the use of personalized artistic expression in ballet.

Finding 1: Choreographer-Dancer Engagement

1.1 Incorporation of the dancer's individual style

In the 21st century Chinese ballet, dancers are no longer just executors of movement, but have become the subjects of emotional expression. Choreographers are paying more and more attention to the dancers' personalised expression, encouraging them to show the complexity of their roles through their unique styles. This collaborative approach has led to a richer dance theatre expression, demonstrating the fusion of individuality and art.

1.2 Openness of the choreographer in the creative process

The choreographer encourages the dancers to come up with their own ideas on movement choreography and emotional expression to create a more personalised artistic expression. This open mode of creation not only provides more creative space for the dancers, but also makes the dance theatre more diversified and unique in performance, showing the unique charm of the characters.

Finding 2: Depth and Complexity of Emotional Expression

2.1 Subtle presentation of emotions

In the 21st century, Chinese ballet theatre has become more in-depth in its expression of emotions, with dancers conveying the inner struggles and pains of their characters through details such as facial expressions, ease of movement, and strength, so that the audience will have a profound empathy when watching the dance. This delicate level of emotional expression makes the ballet more three-dimensional and full-bodied in its artistic expression.

2.2 Presentation of all aspects from body to mind

The dancers not only pursue precision and beauty in technique, but also pay more attention to the transmission of inner emotion. By devoting themselves to the role, they extend the emotion of the character from the body to the heart, so that the emotional expression of the dance theatre reaches a new height. This depth of emotion makes Chinese ballet performances on the international stage more artistically infectious and emotionally resonant for the audience.

Discussion

Current research on Chinese ballet theatre, both domestic and international, demonstrates a general consensus in affirming its arduous development and noteworthy accomplishments. Scholars recognize and appreciate the evolution of Chinese ballet theatre from diverse perspectives, often dividing its progress into distinct phases and comparing these stages against broader socio-cultural environments. Such comparative studies allow a horizontal perspective on how dance theatre art has been shaped by—and in turn, reflected—societal changes (Xiao, 2014).

A considerable body of literature also focuses on detailed case analyses of Chinese ballet theatre works. These studies often dissect the artistic elements and evaluate the creative quality of productions. The structure, thematic expression, choreography, music, and visual aesthetics are all scrutinized in order to assess how they contribute to the overall narrative and emotional resonance of the performance (Ou, 2014). This level of detailed engagement has contributed significantly to building an academic understanding of the internal mechanisms and creative logic that define Chinese ballet theatre.

Notably, many researchers in this field are themselves practitioners—either creators, performers, or collaborators within dance theatre projects. As such, they possess rich firsthand experience and insight. However, this dual identity can sometimes lead to theoretical shortcomings. Some studies reveal a tendency toward descriptive rather than analytical writing, often lacking a broader theoretical vision or macro-level perspective on the role and positioning of Chinese ballet theatre within the global performing arts landscape.

In contrast to existing literature that focuses largely on historical retrospectives or isolated case studies, this study introduces a more systematic and forward-looking analysis. It aims to explore the unique characteristics and evolving trends of Chinese ballet theatre in the new century. Key areas of innovation identified in this research include the integration of multiple cultural influences, the diversification of narrative structures, the adoption of modern stage technology, and the emphasis on individual artistic expression.

By examining these aspects through a multidimensional lens, this study not only fills the gap left by prior works but also provides a comprehensive framework for understanding the trajectory of Chinese ballet theatre in a globalized cultural context. The research contributes new theoretical insights that can guide future development and enhance the international influence of Chinese ballet theatre. This macroscopic and interdisciplinary

approach advances the field by moving beyond traditional limitations and fostering more dynamic interpretations of the art form in the 21st century.

Conclusion

To sum up, Chinese ballet since the 21st century has shown remarkable development characteristics in cultural integration, narrative innovation, the use of modern technology and personalized expression. These innovations have not only enriched the artistic expression of Chinese ballet, making it more ideological and visually impactful, but also enhanced its recognition and influence on the international stage. By digging deep into traditional Chinese cultural elements and combining them with modern art forms, Chinese ballet theatre has gradually stepped out of the country and become a unique window to display oriental aesthetics and national culture. In the future, the development of Chinese ballet theatre should continue to maintain this innovative path and achieve wider cultural dissemination and artistic exchange in the context of globalization.

Recommendations

1. Consolidated recommendations

In the context of globalization, Chinese ballet should further explore and highlight the essence of national culture in order to enhance its uniqueness and cultural infectivity. Specifically, it is suggested that creators should integrate more traditional artistic elements, such as Chinese classical literature, music and opera, into their dance dramas, and through the combination of East and West in stage sets, costume design and dance movements, create works that meet international aesthetics while reflecting the national style. In addition, the introduction of modern technology, such as multimedia projection, virtual reality, 3D lighting, etc., can greatly enhance the visual impact of stage performance and the richness of emotional expression. At the same time, the training of ballet choreographers and performers with an international outlook is also necessary to promote the global dissemination of Chinese ballet and to attract the attention and recognition of more international audiences. At the policy level, cultural departments and related organizations should continue to give policy and resource support to facilitate the creation and promotion of innovative and high-quality ballet works, so as to lay a solid foundation for the long-term development of Chinese ballet.

2. Suggestions for future research

Future research should focus on the adaptive and innovative development of Chinese ballet theatre in globalisation and multicultural exchanges, especially on how to enhance its international appeal while maintaining distinctive national characteristics. To this end, it is recommended that researchers adopt an interdisciplinary approach to more comprehensively analyse the developmental performance of Chinese ballet theatre in different socio-cultural environments. In addition, the research on the audience's cultural acceptance and emotional feedback of Chinese ballet theatre deserves attention. It is suggested that audience research, questionnaire surveys, big data analysis and other means be used to explore in depth the attitudes and aesthetic tendencies of audiences of different cultural backgrounds towards Chinese ballet theatre. At the same time, research on the changing needs and preferences of audiences of different generations will help to meet the aesthetic needs of contemporary audiences more precisely in future works and provide guidance for the development of Chinese ballet theatre in the global art market. In addition, research into how Chinese ballet can be better integrated with other cultures and art forms will lay the foundation for its long-term dissemination and recognition on the international stage.

Reference

Chen, Y. (2012). Developmental stages of Chinese ballet theatre. Beijing: Performing Arts Press.

Fokkema, D. (2011). Chinese literature and Soviet influence. Peking University Press.

Gao, B. (2010). Model plays. Yunnan People's Publishing House.

Hu, R. R. (2010). Fragrance of jasmine on the tip of the toes. Shanghai Music Publishing House.

Huang, L. (2018). Innovation and national identity in Chinese ballet. Journal of Dance Studies, 23(2), 85–102.

Liu, J. (2013). Chinese ballet after the reform era: Training, institutions, and creative trends. Shanghai: National Arts Publishing House.

Ministry of Culture and Tourism of the People’s Republic of China. (2020). National guidelines for cultural development and performance arts (2016–2020). http://www.mct.gov.cn/

Ou, J. (2014). Chinese ballet theatre art and its creative elements. Beijing: Dance Research Press.

Ou, J. P. (2014). The monument of Chinese ballet. Shanghai Music Publishing House.

Sun, H. (2019). The aesthetics of modern Chinese performing arts in the age of globalization. Cultural Dialogue, 14(1), 59–71.

Wang, J. J. (2017). Beyond modernity. China Social Sciences Press.

Wang, M. (2015). Art, modernity, and the rise of cultural China. Hong Kong: Chinese University Press.

Wu, Y. (2021). Ballet diplomacy: Chinese ballet's global ambitions and soft power. International Journal of Cultural Policy, 27(4), 521–537.

Xiao, S. (2014). The evolution and evaluation of Chinese ballet theatre art. Beijing: Chinese Theatre Arts Publishing House.

Xiao, S. H. (2014). History, life, and dance. Central University for Nationalities Press.

Zhang, Y. (2010). From revolution to renaissance: The changing role of ballet in Chinese cultural life. Asian Theatre Journal, 27(1), 104–120.

Zou, Z. R. (2012). History of ballet in new China. Tsinghua University Press.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.22

On the Role of Computers in Guangxi Folk Songs

Xinghong Pan[1]*, Chutima Maneewattana[2], Xiulei Ren[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Xinghong Pan*
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s62584947004@ssru.ac.th

2. Chutima Maneewattana
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: chutima.ma@ssru.ac.th

3. Xiulei Ren
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: 845298386@qq.com

Keywords:
Computer Music, Guangxi folk Songs, Cultural Integration

Article history:
Received: 11/06/2024
Revised: 12/08/2024
Accepted: 25/02/2025
Available online: 22/05/2025

How to Cite:

Pan, X., Maneewattana, C. & Ren, X. (2025). On the Role of Computers in Guangxi Folk Songs. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 306 - 317.

ABSTRACT

This paper explores the role of computer technology in the development of Guangxi folk songs and analyzes its impact on the inheritance and innovation of traditional music. The role of computer music in Guangxi folk songs is studied through interviews, observations and other research methods. The history of computer music entering Guangxi folk songs is reviewed, and how computer music enters Guangxi folk songs and merges with Guangxi folk songs is analyzed. Through this study, it aims to provide guidance for musicians and researchers and promote the modernization transformation and innovative regeneration of Guangxi folk songs.

Introduction

This section aims to present the background and significance of the problem that led to the research. It highlights key gaps in existing studies to underscore the necessity of this inquiry.

Guangxi folk songs refer to traditional songs created and performed by various ethnic groups in the Guangxi Zhuang Autonomous Region, including the Zhuang, Han, and Yao peoples. These songs are known for their melodious tunes, lively rhythms, and lyrical yet humorous content. They encompass a wide range of themes, such as natural landscapes, agricultural labor, social life, and more. Beyond their aesthetic value, Guangxi folk songs reflect the unique cultural identities of local ethnic communities and offer rich material for the study of regional history and culture.

Among these traditions, Zhuang folk songs hold a particularly significant place in Guangxi's ethnic musical heritage. These songs, performed by the Zhuang people on various occasions—such as during work, daily life, and festive entertainment—are expressed through oral transmission and traditional instruments (Liang Yanhua, 2023). With their distinctive musical style, they have been widely preserved and passed down across generations, playing an integral role in the broader context of Chinese folk music. However, the advancement of modern society and the acceleration of economic globalization have presented new challenges to their preservation and continuity (Zhu Tengjiao, 2023).

In the 21st century, the rapid rise of digital technology—particularly the pervasive influence of the Internet—has brought about transformative changes to traditional cultural forms, including Guangxi Zhuang folk songs. While these technologies have opened up unprecedented opportunities for dissemination, innovation, and global reach, they have also introduced complex challenges. On the one hand, digital platforms enable easy access, sharing, production, and distribution of folk music. This evolution offers promising possibilities for the revitalization and popularization of Guangxi folk songs. On the other hand, the ease of access can lead to superficial or commercialized interpretations. Some content creators, driven by online popularity, prioritize virility over authenticity—compromising the cultural essence and even presenting distorted or "ugly" versions of these traditional songs.

This study seeks to examine the role of computer technology in the development and transmission of Guangxi folk songs. It aims to clarify both the benefits and limitations that modern technology brings to the preservation of traditional music. By providing a critical analysis, this research intends to offer valuable insights for musicians, scholars, and practitioners involved in computer-assisted music production. Ultimately, it strives to promote the innovative regeneration and modernization of Guangxi folk songs while maintaining their cultural integrity.

Literature Review and Theoretical Framework

Academic research on Guangxi Zhuang folk songs has yielded abundant and impressive results. Numerous papers and monographs have been published in this field. From a historical perspective, large-scale scholarly attention to Guangxi Zhuang folk songs only began in the 1980s. Since then, research has expanded significantly, covering various dimensions of their cultural, historical, and musical value.

One notable area of study involves examining Guangxi Zhuang folk songs through the lens of modern media. In her work Exploration of Guangxi Folk Songs Culture in Modern Media Communication, Wei Fang (2016) analyzes how modern mass media—such as newspapers, magazines, radio, film, television, and the internet—have influenced the dissemination of Guangxi folk song culture. Similarly, in A Brief Analysis of the New Forms of Online Dissemination of Zhuang Folk Songs, Nie Guoli and Xie Fen (2015) explore how the internet era has transformed the dissemination environment, emphasizing the increasing diversification of transmission methods. Other scholars, such as Xiang Yiyou (2017) in Thoughts on the Current Cultural Ecology (I), and Liu Jing (2016) in Thoughts on the Inheritance and Development of Jing Folk Songs in the "Internet +" Era, also examine how electronic media is reshaping the development and inheritance patterns of Guangxi Zhuang folk songs.

The academic community has also conducted in-depth research on the protection and inheritance of Guangxi Zhuang folk songs. In their 2010 book Research on the Inheritance of Dong Song Art, Zhang Zezhong and Wei Fang adopt a postmodern theoretical lens to analyze how Dong song art is inherited during China's societal transformation. Wu Xiaoshan (2007), in his master's thesis The Current Situation of Zhuang Folk Songs, provides a comprehensive analysis of the challenges facing Zhuang folk songs and identifies contemporary opportunities for their survival and development. Tian Lijun (2006), in The Survival Situation and Cultural Adaptation of the Subjects of Dong Folk Song Inheritance, focuses on the singers themselves, exploring how they respond to external cultural shifts through innovation.

Zhao Lin (2009), in his article The Inheritance and Development of Guangxi Zhuang Folk Songs in the New Era, specifically addresses the crises threatening Guangxi Zhuang folk songs in contemporary times. He proposes three strategies for their preservation: leveraging modern technology to archive folk songs, forming dedicated singing troupes, and integrating folk songs into music education curricula. Additionally, several master's theses—by Yi Xiaoping (2015), Li Linyuan (2015), Li Lu (2008), Wen Jiangtao (2007), Luo Yuanling (2004), Qin Huining (2004), and Zhu Zhizhong (2008)—examine the preservation and inheritance of Guangxi Zhuang folk songs from various perspectives, contributing valuable insights to the field.

Overall, these studies highlight contemporary crises and dilemmas while offering practical recommendations for the survival, protection, and sustainable development of Guangxi Zhuang folk songs. However, a significant research gap remains. While most existing studies focus on the inheritance and cultural preservation of these folk songs, there is a lack of systematic research on the role of computer music in their development and dissemination. This study aims to fill that gap by examining the interaction between computer music technology and Guangxi Zhuang folk songs. It will analyze how computer-assisted music production and dissemination affect the evolution, innovation, and modernization of Guangxi folk music in the digital age.

Research Objectives

In order to study the role of computer music in Guangxi folk songs

Research methods

(1) Literature review: We visited the library of the School of Music Education of Guangxi Arts Institute to collect relevant literature on "computer technology music and Guangxi folk songs", searched for relevant literature on "computer music", "computer technology and folk

songs" through China National Knowledge Infrastructure, and read and sorted out the literature.

(2) Interview method: Through interviews with three experts who have studied Guangxi folk songs and computer music, we learned about their opinions and feelings about the role of computer music in Guangxi folk songs.

(3) Observation method: Analyze and observe the computer music of Guangxi folk songs in the past 20 years, and analyze its changes and development in the past 20 years.

Result

1. Background of the Origin of Computer Music Technology

1) Technological background

The birth and development of computer music technology is inseparable from the promotion of scientific and technological progress. In the early 1950s, the advent of electronic computers laid a solid foundation for the development of computer music technology. Before that, music creation and performance mainly relied on traditional musical instruments and manpower, while the emergence of computers ushered in a new era of music creation and performance.

With the continuous development of computer technology, the processing power of computers has gradually increased, making it possible to digitally process audio signals. Before this, the processing of audio signals mainly relied on analog technology, but the emergence of digital processing technology has enabled audio signals to be recorded, edited and transmitted more accurately. This has undoubtedly brought great convenience to music creation and performance.

The advent of electronic music synthesizers, digital audio workstations and other equipment has also provided strong hardware support for the development of computer music technology. Electronic music synthesizers can simulate the sounds of various musical instruments, providing unlimited possibilities for music creation; digital audio workstations make the processing of audio signals more convenient and efficient. The invention and application of these devices have greatly enriched the connotation and extension of computer music technology.

2) Artistic Background

The development of computer music technology is closely related to musicians' pursuit of artistic innovation. At the beginning of the 20th century, the development of modern music entered a diversified stage, and composers began to try to break through the creative methods of traditional music and seek new forms of musical expression. Against this historical background, computer music technology came into being, providing musicians with a new creative field, so that music creation is no longer limited to traditional instruments and performance techniques. Therefore, the emergence of computer music technology has greatly promoted the innovation of music art.

Computer music technology provides unlimited possibilities for music creation. In the past, musicians needed to rely on physical instruments to create music, which was undoubtedly restricted by the types of instruments and playing techniques. However, computer music technology allows musicians to use computer software to simulate the sounds of various

instruments and even create new sound effects. This not only broadens the scope of music creation, but also allows musicians to freely try various musical styles and forms of expression.

Computer music technology has improved the efficiency of music creation. The traditional music creation process often requires musicians to try and adjust repeatedly, which is time-consuming and laborious. Computer music technology allows musicians to quickly create music through computer software and adjust musical elements such as melody, rhythm, harmony, etc. at any time. This greatly improves the efficiency of music creation, allowing musicians to complete their works faster and devote more time and energy to music innovation.

3) Music education background

There is a close connection between the development of computer music technology and the transformation of music education. With the increasing popularity of computer technology, the field of music education is also undergoing a profound transformation. More and more music education institutions are beginning to integrate computer technology into music teaching in order to improve the quality and efficiency of music education. At the same time, computer music technology is also playing an important role in stimulating students' interest in music and cultivating their musical innovation ability.

Computer music technology provides a new teaching method for music education. Traditional music teaching often relies on teachers' hands-on teaching, and students learn music through imitation and practice. Computer music technology provides students with a broader learning platform, where they can easily learn and create music through computer software. This teaching method not only lowers the threshold for learning music, but also enables students to explore and play more independently in the learning process.

Computer music technology helps improve the teaching efficiency of music education. In the past, music teachers needed to spend a lot of time and energy to tutor individual students, but now one-to-many teaching can be achieved through computer technology. Teachers can design teaching content in advance and then let students practice on the computer. In this way, teachers can better manage the progress of the class and have more time to tutor individual students.

Computer music technology can also stimulate students' interest in music. For many students, music courses may seem monotonous and boring, but computer music technology has injected fresh blood into music teaching. Through computer technology, students can participate in a variety of music creation and performance activities and feel the charm of music. In this process, students' interest in music is stimulated, and their love and pursuit of music will gradually increase.

Computer music technology also plays a positive role in cultivating students' music innovation ability. Computer music technology provides students with an open and free music creation environment, where they can try various music styles and creativity without restraint. In this process, students' musical thinking is expanded and their innovation ability is exercised. This is of great significance for their further development in the field of music in the future.

4) Social demand background

The development of computer music technology is closely related to social needs. In the 21st century, science and technology are developing rapidly. Computer music technology has emerged in this trend and has become a highlight of the music industry. The emergence of computer music technology has not only changed the mode of traditional music production,

but also greatly satisfied the public's diversified needs for music entertainment. With the continuous improvement of people's living standards, music entertainment has become an indispensable part of people's lives. It is in this context that computer music technology came into being, providing people with a rich and colorful music experience.

Computer music technology meets people's diverse music needs. With the popularization of the Internet, online music, mobile phone ringtones, game sound effects, etc. have become indispensable elements in people's daily lives. Computer music technology can easily realize the creation, editing, and production of music, making the forms of music works more diverse and varied. This not only provides more choices for music lovers, but also brings new business models to the music industry.

Computer music technology provides rich music resources for the fields of film, advertising, broadcasting, etc. In these industries, music often plays a finishing touch and can greatly enhance the atmosphere and emotional expression of the work. The development of computer music technology has made music production more efficient and convenient, meeting the needs of these industries for music works. At the same time, this has also provided a broader market space for music creators and promoted the prosperity and development of the music industry.

Computer music technology also promotes the development of music education. More and more schools and institutions are beginning to use computer music technology for music teaching, making music learning more lively and interesting. Students can easily learn and practice music theory through computer software and improve their musical literacy. This is of great significance for cultivating a new generation of musical talents and promoting the inheritance and development of the music industry.

5) International exchange background

The vigorous development of computer music technology is closely related to in-depth international exchanges. Since the 1970s, this technology has gained global attention and achieved significant progress. This achievement is a direct result of international cooperation and exchange, involving joint efforts between computer music research institutions, professional music schools and enterprises.

In this process, international exchanges have played a vital role, not only promoting the innovation of computer music technology, but also providing musicians around the world with a broader space for learning and development. Through these international cooperation and exchanges, computer music technologies in various countries have been able to learn from and promote each other, further enriching the forms of musical expression and means of creation.

On the one hand, the cooperation between computer music research institutions in different countries has achieved fruitful results. For example, jointly carrying out research projects, sharing research results and cultivating talents, etc., have strongly promoted the development of computer music technology. On the other hand, the exchanges between music schools also provide students with more learning opportunities, enabling them to master cutting-edge computer music creation skills and inject new vitality into the music industry.

2. Traditions and characteristics of Guangxi Zhuang folk songs

Since ancient times, Zhuang folk songs have left deep traces in the long history of Chinese culture. The history of Zhuang folk songs recorded in classics can be traced back to the Spring and Autumn Period and the Warring States Period. At that time, the "Yue People's Songs" were the prototype of Zhuang folk songs. However, the Zhuang folk songs really prospered and developed after the Song Dynasty, especially in the Ming and Qing Dynasties. During this period, various singing activities were popular among the people, such as temple fairs, weddings and funerals, agricultural festivals, etc., and Zhuang folk songs also flourished in such a cultural soil. As a nation without its own writing, the inheritance and development of Zhuang folk songs mainly rely on oral inheritance. Therefore, although Zhuang folk songs are widely circulated among the people, there are relatively few records in classics. Despite this, the records of Zhuang folk songs in these classics are still rich and diverse, providing us with valuable information for understanding and studying Zhuang folk songs.

In ancient China, scholars had a strong interest in and in-depth research on folk culture. They recorded and spread folk traditions through poetry, prose and other literary forms, among which the Zhuang folk singing tradition was particularly respected. This tradition was praised as the "Zhinwei style", which not only represents the recognition of its artistic value, but also reflects the respect for its cultural connotation.

After the founding of the People's Republic of China, the state and local governments formally recognized ethnic groups and their folk cultures and gave them "legitimacy". Against this background, the Zhuang ethnic group, a nation with rich culture and profound historical background, has received high attention from the government. As an important part of the national culture, Zhuang folk songs have also been valued at political and cultural levels.

3. The opportunity and process of introducing computer music technology into Guangxi Zhuang folk songs

The opportunity for the introduction of computer music technology into the development of Guangxi Zhuang folk songs lies in the value of computer music technology itself and its positive impact on the development of Guangxi Zhuang folk songs.

Computer music technology has greatly facilitated the recording, editing and dissemination of Zhuang folk songs. Through digital recording technology, the original sound of folk songs can be recorded with high quality, and post-processed through digital editing software to make the music effect more perfect. At the same time, with the help of modern communication channels such as the Internet and mobile media, folk songs can be quickly spread to a wider audience, thereby expanding their influence.

Computer music technology provides unlimited possibilities for the creation and innovation of Zhuang folk songs. Through music production software, creators can easily try different music styles, rhythms and melodies, combine traditional folk songs with modern music elements, and create unique new works. This innovation can not only attract more young people's attention, but also help folk songs to be revitalized in modern society.

Computer music technology can also help promote academic research and cultural exchanges of Zhuang folk songs. Through music analysis software, scholars can study the melody, rhythm, harmony and other elements of folk songs in more depth, revealing their inherent artistic laws and cultural connotations. At the same time, by holding folk music

festivals, concerts and other activities, it can promote cultural exchanges and integration between different regions and different ethnic groups.

The introduction of computer music technology is not only a positive response to the difficulties in the inheritance of traditional folk songs, but also an inevitable trend of combining modern technology with traditional art. The introduction of this technology will inject new vitality into the inheritance and development of Zhuang folk songs and promote their new glory in modern society.

The development process of introducing computer music technology into Guangxi Zhuang folk songs is a process of gradual deepening, continuous integration and innovation. This process not only involves the introduction and application of technology, but also includes the excavation and arrangement of traditional elements of folk songs, as well as the integration and innovation with modern music styles.

In terms of the introduction and application of technology, musicians and researchers in the Zhuang region have been exposed to and learned computer music technology during the development process, and have learned basic knowledge and skills in digital recording, editing, and production. With the popularization and advancement of technology, more and more music studios and institutions have begun to be equipped with advanced computer music equipment, providing hardware support for the recording and production of folk songs.

In terms of excavating and sorting out traditional elements of folk songs, musicians and researchers went deep into the folks, extensively collected original sound materials of Zhuang folk songs, and conducted in-depth analysis and research on the melody, rhythm, lyrics, etc. of folk songs. They used computer music technology to sort out and protect these traditional elements, and established a folk song database, which provided rich materials and inspiration for subsequent creation and innovation.

In terms of integration and innovation with modern music styles, musicians have begun to try to combine the traditional elements of Zhuang folk songs with modern music styles to create unique new works. They use computer music technology to create and arrange music, combining the melody of traditional folk songs with the rhythm and harmony of modern music, so that the works have both national characteristics and meet modern aesthetic needs.

From the perspective of development, computer music technology has also provided a broader platform for the dissemination and promotion of Zhuang folk songs. Through modern communication channels such as the Internet and mobile media, folk songs can be quickly spread throughout the country and even around the world, allowing more people to understand and appreciate this unique art form. In this process, the government, academia, the music industry and all sectors of society have played an important role. The government has created a good environment for the introduction and application of computer music technology by formulating relevant policies and providing financial support. The academic and music industries have promoted the application and development of computer music technology in the field of Zhuang folk songs by holding seminars, training courses and other activities. At the same time, all sectors of society have also actively participated in the inheritance and innovation of folk songs, injecting new vitality and vitality into this art form.

Discussion

After comprehensively examining the process through which computer music technology has been introduced into Guangxi Zhuang folk songs, it is evident that this transformation brings both substantial opportunities and pressing challenges. The integration of modern technology has created avenues for innovation while simultaneously prompting reflection on how to preserve the cultural integrity of this traditional art form.

Firstly, the application of advanced digital recording equipment and audio editing software has significantly enhanced the quality of Zhuang folk song recordings. These technologies allow for precise sound capture, improving the preservation of vocal nuances and instrumental textures that might otherwise be lost due to analog limitations (Wei, 2016). Furthermore, digital editing facilitates the refinement and correction of musical imperfections, which is particularly beneficial for the archival and instructional use of fragile folk materials (Liu, 2016).

Another major contribution of computer technology is in the excavation and organization of traditional elements. The systematic digitization and classification of original sound materials have improved the management and retrieval of cultural data. Establishing databases for Zhuang melodies and lyrics supports not only preservation but also scholarly research (Nie & Xie, 2015). However, preservation alone is insufficient. A critical concern is how these traditional elements can be revitalized in a modern context without compromising their authenticity—a point echoed by Wu (2007) and Zhao (2009), who emphasize the need for innovation grounded in cultural respect.

The fusion of Zhuang folk songs with modern musical styles has also yielded mixed outcomes. On the one hand, integrating contemporary rhythms and harmonies attracts younger audiences and aligns with evolving aesthetic tastes (Yi, 2015). On the other hand, over-modernization risks eroding the cultural essence and symbolic meanings embedded in these traditional songs (Tian, 2006). Therefore, maintaining a dynamic balance between tradition and innovation remains a central challenge for artists and ethnomusicologists.

In terms of dissemination and promotion, computer music technology has enabled global reach through streaming platforms and social media, offering unprecedented visibility for Zhuang folk songs. However, this global accessibility also introduces the danger of cultural homogenization—where unique traditions risk being diluted within dominant musical trends (Zhang & Wei, 2010). To safeguard the identity of Zhuang folk music, deliberate strategies are required to highlight its distinctive features during digital distribution.

Support from government bodies, academic institutions, and the music community has played a pivotal role in these developments. Yet, as Wen (2007) and Luo (2004) argue, the responsibility for cultural sustainability must extend beyond financial and policy support. A broader social commitment is essential—one that fosters cross-sector collaboration and cultivates an environment that simultaneously values innovation and tradition.

Conclusion

In conclusion, while the integration of computer music technology into the Guangxi Zhuang folk song tradition has generated promising progress, it also raises vital questions about cultural preservation, authenticity, and future direction. As globalization accelerates and

technology evolves, it is imperative to approach the modernization of folk traditions with caution, cultural sensitivity, and collective engagement. Through sustained effort and interdisciplinary cooperation, Zhuang folk songs can continue to flourish and resonate with future generations.

Recommendations

1. New Contributions to the Body of Knowledge

This research contributes to the interdisciplinary knowledge between traditional folk music and contemporary digital technology by: Bridging Ethnomusicology and Digital Technology: It demonstrates how computer music technology can serve as a dynamic tool for preserving, analyzing, and creatively developing Guangxi Zhuang folk songs, expanding the domain of digital ethnomusicology. Innovative Music Education Models: It identifies how the integration of digital music tools can enhance music learning, creativity, and accessibility, particularly in rural or minority cultural contexts. New Models for Cultural Preservation: It proposes a practical framework for the digitization, dissemination, and re-creation of ethnic music using computer-based systems—contributing to new models of intangible cultural heritage conservation in the digital age. Hybrid Cultural Expressions: It highlights how folk music traditions can evolve through technological augmentation, leading to the emergence of hybrid music styles that retain traditional roots while adopting modern aesthetics.

2. Recommendations for the Public and Stakeholders

To fully realize the benefits of integrating computer music technology with Zhuang folk songs, the following actionable recommendations are made:

1) For Cultural Institutions and Local Government

Support Digital Preservation Projects: Allocate funding and technical resources to digitize and archive Zhuang folk songs using high-fidelity recording and storage technologies.

Create Public Digital Libraries: Establish accessible online platforms where digitized folk music can be freely accessed for education, performance, and research purposes. Incorporate Folk Music in School Curricula: Develop teaching modules that integrate traditional Zhuang music with computer-assisted learning to foster cultural awareness among younger generations.

2) For Music Educators and Institutions

Adopt Digital Music Workstations (DAWs) in classrooms to facilitate interactive and creative folk music education. Train Educators in Technology Use: Provide teacher training

programs focused on the use of computer music software (e.g., Ableton Live, Cubase, Logic Pro) for traditional music instruction.

3) For Musicians and Composers

Encourage Creative Fusion: Support the production of new works that blend Zhuang folk traditions with contemporary genres using digital tools. Host Collaborative Workshops: Create opportunities for traditional musicians and digital composers to co-create new music projects.

3. Future Research Directions

To build upon the current study, future research may explore the following areas:

1) Longitudinal Impact Studies

Investigate the long-term cultural, educational, and economic impacts of introducing computer music technology to ethnic minority communities.

2) Comparative Ethnomusicology

Conduct comparative studies between Zhuang folk music and other ethnic or indigenous musical traditions (e.g., Hmong, Yi, or Karen), focusing on how digital tools are applied across cultures.

3) AI and Music Generation

Explore the use of AI-based composition tools (e.g., generative algorithms or neural networks) to analyze, replicate, or extend Zhuang melodic and rhythmic structures.

4) Digital Music Therapy

Assess the potential therapeutic applications of traditional folk music, enhanced through digital technologies, for emotional well-being, especially among the elderly in rural Guangxi.

References

Liang, Y. (2023). A study on the cognitive construction of ethnic image in the Zhuang folk song-style long narrative poems: Taking Hundred Birds' Clothes and Phoenix Song as examples. Journal of Harbin University, (05), 75–79.

Liu, J. (2016). Reflections on the inheritance and development of Jing ethnic folk songs in the “Internet +” era. Journal of Zunyi Normal University, (03), 154–156. [In Chinese].

Luo, Y. (2004). The value and survival strategy of Zhuang folk songs in contemporary society (Master’s thesis). Guangxi University for Nationalities.

Nie, G., & Xie, F. (2015). A brief analysis of the new forms of online dissemination of Zhuang folk songs. Journal of Guangxi Arts Institute, 28(3), 64–68.

Qin, H. (2004). The inheritance and dissemination mechanism of folk songs under the background of mass media: A case study of Yizhou City, Guangxi. National Art, (02), 74–79, 108. https://doi.org/10.16564/j.cnki.1003-2568.2004.02.003

Tian, L. (2006). The survival situation and cultural adaptation of the subjects of Dong folk song inheritance (Master's thesis). Central University for Nationalities.

Wei, F. (2016). Exploration of Guangxi folk songs culture in modern media communication. Guangxi Ethnic Studies, 2(4), 45–49.

Wei, F. (2016). Analysis of Guangxi song festival culture in modern media communication. Drama Home, (07), 263–265.

Wen, J. (2007). Research on the current problems and countermeasures of Zhuang folk songs inheritance (Master's thesis). Guangxi Normal University.

Wu, X. (2007). The current situation of Zhuang folk songs (Master's thesis). Guangxi Normal University.

Xiang, Y. (2017). Reflections on the current cultural ecology (I): From the meaning-generating function of folk song ritual expression. Beauty and Times (City Edition), (03), 95–97.

Yi, X. (2015). A study on the protection and inheritance of Guangxi Zhuang folk songs (Master's thesis). Guangxi Arts University.

Zhang, Z., & Wei, F. (2010). Research on the inheritance of Dong song art. Beijing: Central University for Nationalities Press.

Zhao, L. (2009). The inheritance and development of Guangxi Zhuang folk songs in the new era. Journal of Ethnic Music Studies, 5(2), 77–81.

Zhu, T. (2023). The application of tunes and cognitive methods in the Zhuang antiphonal singing performance. Gehai, (03), 79–94.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.23

Empiricism the Foundation of Epistemological Theories in Western Philosophy

Phra Narong Suphatto (Saysook)[1]*, Bunruam Khammuangsaen[2], Kitsuchin Ponsen[3], Phrapalad Chamnan Sopano (Dokbuephean)[4]

ประสบการณ์นิยมรากฐานแห่งทฤษฎีความรู้ในปรัชญาตะวันตก

พระณรงค์ สุภทฺโท (สายสุข)[1]*, บุญร่วม คำเมืองแสน[2], กฤตสุชิน พลเสน[3],
พระปลัดชำนาญ โสภโณ (ดอกบัวผัน)[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. พระณรงค์ สุภทฺโท (สายสุข)*
Phra Narong Suphatto (Saysook)*
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: narongsaysook@gmail.com

2. บุญร่วม คำเมืองแสน
Bunruam Khammuangsaen
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: khammuangsaen.bun@mbu.ac.th

3. กฤตสุชิน พลเสน
Kitsuchin Ponsen
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: Kitsuchin.pon@mbu.ac.th

4. พระปลัดชำนาญ โสภโณ (ดอกบัวผัน)
Phrapalad Chamnan Sopano (Dokbuephean)
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: dokbuephean.cha@mbu.ac.th

Keywords:
ประสบการณ์นิยม, ญาณวิทยา, ทฤษฎีความรู้
Empiricism, Epistemology, Theory of Knowledge

Article history:
Received: 16/02/2024
Revised: 17/03/2024
Accepted: 10/05/2025
Available online: 25/05/2025

ABSTRACT

This academic article aims to examine the theory of knowledge in empiricism. The study reveals that empiricism is a fundamental concept in Western philosophy, emphasizing that knowledge originates from sensory experience and observation. Prominent philosophers in this tradition include John Locke, who proposed the concept of Tabula Rasa, viewing the human mind as a blank slate that acquires knowledge through experience, and David Hume, who argued that knowledge arises from impressions and ideas formed through repeated perception.

This article analyzes the philosophical contributions of Locke and Hume, highlighting empiricism's crucial role in shaping scientific methodology—particularly through observation, experimentation, and empirical validation. However, the study also acknowledges empiricism's limitations in addressing abstract forms of knowledge, such as mathematics and logic.

The historical development of empiricism is also explored, from Locke's emphasis on external experience in knowledge formation to Hume's skepticism regarding the certainty of knowledge and the concept of causality. The study concludes that the ideas of Locke and Hume laid the foundation for modern epistemology and significantly influenced various disciplines, including psychology, education, and science. By emphasizing experience as the basis for acquiring knowledge, empiricism has been widely applied across fields. Despite its limitations, it underscores the enduring value of empirical data in the process of knowledge creation. The analysis of Locke and Hume's theories reflects the evolution of Western philosophy and paves the way for future theoretical advancements, contributing meaningfully to education and research.

How to Cite:

Saysook, P. S., Khammuangsaen, B., Ponsen, K., & Dokbuephean, P. C. S. (2025). Empiricism the Foundation of Epistemological Theories in Western Philosophy. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 318 - 333.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีความรู้ของประสบการณ์นิยม จากการศึกษาพบว่าแนวคิดสำคัญในปรัชญาตะวันตกที่เน้นว่าความรู้เกิดจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและการสังเกต นักปรัชญาคนสำคัญ ได้แก่ จอห์น ล็อค ผู้เสนอแนวคิด Tabula Rasa ที่มองว่าจิตมนุษย์เป็นกระดาษเปล่าที่รอรับข้อมูลจากประสบการณ์ และเดวิด ฮูม ที่เน้นว่าความรู้เกิดจากความประทับใจและความคิดที่เกิดจากการรับรู้ซ้ำ ๆ ซึ่งกลายเป็นหัวใจของประสบการณ์นิยม บทความนี้ได้วิเคราะห์แนวคิดของทั้งสองโดยพบว่า ประสบการณ์นิยมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการสังเกต การทดลอง และการพิสูจน์ความรู้ แต่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการอธิบายความรู้เชิงนามธรรม ทางคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์ได้ไม่สมบูรณ์ บทความนี้ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประสบการณ์นิยม ตั้งแต่ยุคของล็อคที่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ภายนอกต่อการสร้างความรู้ จนถึงฮูมที่ตั้งคำถามต่อความแน่นอนของความรู้และแนวคิดเรื่องเหตุและผล ทำให้เกิดกระแสวิมัตินิยม การศึกษาพบว่า แนวคิดของล็อคและฮูมได้วางรากฐานให้กับญาณวิทยาสมัยใหม่ และการพัฒนาศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา การศึกษา และวิทยาศาสตร์ การใช้ประสบการณ์เป็นฐานในการแสวงหาความรู้ทำให้แนวคิดนี้ถูกนำไปปรับใช้ในหลายสาขา แม้จะมีข้อจำกัดแต่ก็ย้ำถึงความสำคัญของข้อมูลเชิงประจักษ์ในการสร้างความรู้ การวิเคราะห์แนวคิดของล็อคและฮูมสะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการของปรัชญาตะวันตก และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทฤษฎีใหม่ ๆ ในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัยอย่างยิ่ง

บทนำ

ประสบการณ์นิยม (Empiricism) เป็นแนวคิดสำคัญในปรัชญาตะวันตกที่เน้นว่าความรู้ของมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส ไม่ใช่จากเหตุผลเพียงอย่างเดียว ญาณวิทยาในแนวทางนี้ศึกษาถึงที่มาและความชอบธรรมของความรู้โดยเชื่อว่าประสบการณ์เป็นแหล่งข้อมูลที่แท้จริง แนวคิดนี้ตอบโต้กับเหตุผลนิยม (Rationalism) ที่เชื่อว่าความรู้เกิดจากการใช้เหตุผล ประสบการณ์นิยมจึงกลายเป็นรากฐานของการพัฒนาวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการสังเกต การทดลอง และการหาข้อสรุปจากข้อเท็จจริง (พระพิทักษิณคณาธิกร, 2544) จอห์น ล็อค (John Locke) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งประสบการณ์นิยม เสนอว่า “Tabula Rasa” คือจิตที่ว่างเปล่าที่รอรับข้อมูลจากภายนอกผ่านประสาทสัมผัส ล็อคเน้นว่าประสบการณ์สร้างความคิดทั้งเชิงเดี่ยวและเชิงซ้อน โดยใช้กระบวนการผัสสะ (Sensation) และการไตร่ตรอง

(Reflection) แนวคิดของล็อคยังอธิบายความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติปฐมภูมิกับคุณสมบัติทุติยภูมิ ได้แก่ รูปร่างและน้ำหนัก สีและกลิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ตีความข้อมูลจากประสบการณ์มากกว่าการรับรู้โดยตรง (สดใส โพธิวงศ์, 2536)

เดวิด ฮูม (David Hume) ขยายแนวคิดนี้ด้วยการชี้ว่าความรู้มาจากความประทับใจ (Impression) และความคิด (Idea) ฮูมมองว่ามนุษย์สร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลจากความเคยชินที่เกิดจากประสบการณ์ซ้ำ ๆ ไม่ใช่ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ เขาตั้งข้อสงสัยต่อความรู้ทุกประเภทและยืนยันว่าความรู้ต้องมาจากประสบการณ์โดยตรงเท่านั้น ทำให้ฮูมได้รับการยกย่องว่าเป็นนักปรัชญาแนววิมัตินิยม (Skepticism) ที่ตั้งคำถามต่อทุกความเชื่อ (คูณ โทขันธ์, 2527)

แนวคิดของล็อคและฮูมมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์และปรัชญาสมัยใหม่ แม้จะมีข้อจำกัด เช่น การอธิบายความรู้เชิงนามธรรม แต่ประสบการณ์นิยมยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโลก การวิเคราะห์แนวคิดของทั้งสองช่วยให้เห็นถึงวิวัฒนาการของญาณวิทยาและการแสวงหาความรู้ที่ส่งผลต่อศาสตร์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2549) นอกจากนี้ การศึกษาประสบการณ์นิยมยังเผยให้เห็นถึงการพัฒนาวิธีการคิดเชิงวิพากษ์ การใช้เหตุผลร่วมกับประสบการณ์ และความสำคัญของข้อมูลเชิงประจักษ์ แนวคิดนี้ถูกนำไปปรับใช้ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา การศึกษา และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลอันกว้างขวางของประสบการณ์นิยมในโลกปัจจุบัน

การศึกษานี้ยังกล่าวถึงแนวคิดประสบการณ์นิยมของล็อคและฮูมอย่างละเอียด โดยล็อคเน้นว่าจิตมนุษย์ในตอนเกิดเปรียบเสมือนกระดาษเปล่าและรับข้อมูลจากประสบการณ์ภายนอกผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้และการศึกษายุคใหม่ ขณะที่ฮูมเน้นว่าความรู้เกิดจากความประทับใจและความคิดที่เกิดซ้ำ ๆ ซึ่งนำไปสู่แนวคิดเรื่องความน่าจะเป็นและการวิพากษ์แนวคิดเหตุและผล งานศึกษานี้พบว่าประสบการณ์นิยมได้วางรากฐานให้กับการพัฒนาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยสนับสนุนการสังเกต การทดลอง และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นหลักฐานสำคัญ (Jones, 2019)

นอกจากนี้ งานศึกษายังได้วิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประสบการณ์นิยม ตั้งแต่ยุคของล็อคที่เสนอว่าประสบการณ์คือแหล่งกำเนิดของความรู้ จนถึงฮูมที่ตั้งคำถามต่อความเชื่อในความจริงสัมบูรณ์ แนวคิดทั้งสองมีอิทธิพลต่อปรัชญาสมัยใหม่ เช่น ญาณวิทยาของคานท์ที่ผสานประสบการณ์นิยมเข้ากับเหตุผลนิยม (Taylor, 2021) การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์นิยมไม่เพียงแต่เป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาสังคม ความรู้ และการศึกษาในปัจจุบัน เนื้อหานี้ยังกล่าวถึงข้อวิพากษ์ประสบการณ์นิยม คือการตั้งคำถามว่าประสบการณ์เพียงอย่างเดียวเพียงพอหรือไม่ในการสร้างความรู้ ซึ่งนักปรัชญาอย่างอิมมานูเอล คานท์ เสนอว่าการรับรู้ของมนุษย์ต้องอาศัยโครงสร้างทางจิตเพื่อจัดระเบียบข้อมูลที่ได้รับ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงผลกระทบของประสบการณ์นิยมต่อการศึกษาสมัยใหม่ เช่น วิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง การทดลอง และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมถึงความท้าทายในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลจำนวนมากต้องการการคัดกรองและวิเคราะห์

อย่างเป็นระบบ ทำให้แนวคิดประสบการณ์นิยมยังคงมีความสำคัญและถูกนำมาปรับใช้ในการแสวงหาความรู้ในปัจจุบัน (Williams, 2023)

ความหมายและขอบเขตของญาณวิทยา

คำว่า ญาณวิทยา เป็นภาษาสันสกฤต แยกออกได้เป็น 2 คำ คือ ญาณ (ความรู้) วิทยา (วิชาหรือทฤษฎีศาสตร์) เมื่อรวมกันเป็นญาณวิทยา จึงเป็นวิชาว่าด้วยความรู้หรือทฤษฎีว่าด้วยความรู้ ญาณวิทยา เป็นสาขาที่ค้นคว้าถึง ต้นกำเนิดโครงสร้าง วิธีการ และความสมเหตุสมผลของความรู้ ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Epistemology ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า episteme ซึ่งแปลว่า ความรู้ (knowledge) กับ logos ซึ่งแปลว่า ทฤษฎี (theory) ดังนั้น ในภาษาไทยจะเรียกญาณวิทยาว่าทฤษฎีความรู้ก็ได้ และในภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า theory of knowledge แทน Epistemology ก็ได้ (สดใส โพธิวงศ์, 2536)

ปัญหาเรื่องบ่อเกิดของความรู้

สำหรับปัญหาเรื่องบ่อเกิดของความรู้นี้ก็คือ ปัญหาที่ว่ามนุษย์เราเกิดมีความรู้ขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้าลองพิจารณาถึงความรู้ที่มนุษย์มีอยู่นั้น ก็จะพบว่ามนุษย์มีความรู้ใน 2 ระดับ คือ ระดับที่เป็นรูปธรรม และระดับที่เป็นนามธรรม ระดับรูปธรรม ได้แก่ ความรู้ในวัตถุ และคุณสมบัติต่าง ๆ ของวัตถุตลอดจนเหตุการณ์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นระดับของข้อเท็จจริงนั่นเอง ส่วนระดับนามธรรม ก็เช่นความรู้ในแบบบริสุทธิ์ของคณิตศาสตร์ ตรรกวิทยา และความรู้ในเรื่องจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นความรู้ระดับสูงขึ้นมาจากข้อเท็จจริงธรรมดาเพราะเป็นความรู้ในหลักการทั่วไปซึ่งเป็นสากล การได้มาซึ่งความรู้ในระดับรูปธรรมดาเพราะเป็นความรู้ในหลักการทั่วไป ซึ่งเป็นสากล การได้มาซึ่งความรู้ในระดับรูปธรรมหรือข้อเท็จจริงนั้นก็ต้องอาศัยการสังเกตและการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ส่วนในการได้มาซึ่งความรู้ในระดับนามธรรมซึ่งเป็นหลักการทั่วไปนั้น ก็ต้องอาศัยการใช้ความคิด หรือสติปัญญาของมนุษย์ ดังนี้ จะเห็นได้ว่าในการแสวงหาความรู้ของคนเรานั้น จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยสองอย่าง คือ ความสามารถในการสังเกตและรับรู้ กับ ความสามารถทางความคิดของมนุษย์ จึงเกิดปัญหาระหว่างสองปัจจัยนี้ว่า สิ่งใดที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในอันที่จะช่วยให้ความรู้ได้อุบัติขึ้นเริ่มแรกในตัวมนุษย์ หรือกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็คือว่า จิตของคนเรานั้นมีความสามารถอยู่ก่อน หรือมีความรู้แฝงฝังอยู่แล้วก่อนที่เขาจะได้รับความรู้มาจากการสังเกตและการรับรู้หรือเปล่า หรือว่าจิตของคนเราเริ่มจะทำหน้าที่รู้ และคิดภายหลังจากที่ได้รับความรู้มาจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ต่อปัญหาดังกล่าวได้มีนักคิด 2 กลุ่ม ได้ให้แนวความคิดเอาไว้ต่างกัน กลุ่มหนึ่งย้ำความสำคัญของความคิดว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของความรู้ กลุ่มนี้มีชื่อเรียกว่า นักเหตุผลนิยม (Rationalist) อีกกลุ่มหนึ่ง ยืนยันความสำคัญของการสังเกตและรับรู้ หรือเรียกว่า นักประจักษนิยม หรือ ประสบการณ์นิยม (Empiricist) อย่างไรก็ตาม นักเหตุผลนิยมส่วนใหญ่ก็ยอมรับบทบาทและหน้าที่บางอย่างของประสบการณ์

ขณะที่นักประจักษ์นิยมส่วนมากก็ไม่ปฏิเสธว่าเหตุผลหรือความคิด เป็นส่วนประกอบอันหนึ่งของความรู้เช่นกัน (พระพิทักษิณคณาธิกร, 2544)

ภูมิหลังและความเป็นมาของประสบการณ์นิยม

จากความพยายามของนักปรัชญาที่จะตอบปัญหาที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับความรู้ ว่าความรู้มาจากไหน อะไรเป็นสิ่งที่เป็นพื้นฐาน (basis) ของความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ประเด็นเกี่ยวกับที่มาหรือกำเนิด (origin) ของความรู้ และได้มีคำตอบที่แตกต่างเป็น 2 แนวคือ พวกหนึ่งเห็นว่าเหตุผลเป็นที่มาของความรู้ ในขณะที่อีกพวกหนึ่งเห็นว่าประสบการณ์เป็นที่มาของความรู้ ทำให้เกิดเป็นแนวคิดทางญาณวิทยาที่แตกต่างคือ เหตุผลนิยมและประสบการณ์นิยม

ประสบการณ์นิยมนั้นเป็นแนวคิดทางญาณวิทยาที่ตรงข้ามกับเหตุนิยม และเกิดขึ้นหลังเหตุผลนิยมโดยมี จอห์น ล็อค เป็นผู้นำเสนอแนวคิดประสบการณ์นิยมที่ว่าความรู้เป็นสิ่งที่ได้มาจากประสบการณ์ โดยแนวคิดแบบประสบการณ์นิยมนี้ก็อาจแปงได้เป็นหลายช่วงเวลา หลายระดับ โดยกลุ่มประสบการณ์นิยมเดิมนั้นก็คือแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงกลางศตวรรษที่ 17 จนถึงศตวรรษที่ 18 มี จอห์น ล็อค, จอร์จ เบิร์ดเลย์ และเดวิดฮูม สำหรับกลุ่มประสบการณ์นิยมใหม่นั้นก็อยู่ในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 มีนักคิดที่สำคัญคือ ชาร์ลส์ เพิร์ซ, วิลเลียม เจมส์ และ จอห์น ดิวอี้

นอกจากนั้น ประสบการณ์นิยมยังมีหลายระดับ ตั้งแต่ประสบการณ์นิยมในความหมายที่เคร่งครัด (Strong Empiricism) หรือ ประสบการณ์นิยมแบบสุดขั้ว (Radical Empiricism) เช่น ประสบการณ์นิยมของเดวิด ฮูม จนกระทั่งถึงประสบการณ์นิยมอย่างอ่อน (Mild Empiricism) ที่ถือว่าประสบการณ์เป็นที่มาที่สำคัญที่สุดของความรู้ ซึ่งหมายถึงการยอมรับว่าความรู้อาจจะมีที่มาจากทางอื่น เช่น เหตุผล ได้เช่นกัน

ลัทธิประจักษนิยม หรือ ประสบการณ์นิยม (Empiricism)

นักปรัชญาประจักษนิยมคนสำคัญคือ จอห์น ล็อค (John Locke) และเดวิด ฮูม (David Hume) ซึ่งจัดเป็นนักปรัชญาในยุคใหม่ โดยทั่วไปลัทธิประจักษนิยม หรือประสบการณ์นิยม มีความขัดแย้งกับลัทธิเหตุผลนิยมในเรื่องบ่อเกิดแห่งความรู้ที่แท้จริง แต่ว่าทัศนะทางประจักษนิยมของจอห์น ล็อค นั้น สมควรจะกล่าวว่าเป็นเพียงแนวโน้มเท่านั้น เพราะว่าเขายอมรับว่าความรู้ต้องเกิดจากประสบการณ์ แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับความรู้ที่เกิดจากเหตุผล คือ เนื้อหาของความรู้ได้มาจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสก็จริง แต่เขาก็ไม่ได้ยืนยันว่าความรู้ทุกอย่างต้องพบในประสบการณ์เท่านั้น ส่วนเดวิด ฮูม นั้น นับว่าเป็นผู้สมควรจะถือว่าเป็นนักประจักษนิยมมากที่สุดเขาได้ผลักดันทัศนะทางประจักษนิยมของเขาไปอย่างสูงสุด จนกระทั่งเป็นพวกที่เรียกว่า “วิมัตินิยม”(skepticism) (คูณ โทขันธ์, 2527)

ได้กล่าวมาแล้วว่า ลัทธินี้เน้นความสำคัญของประสบการณ์ว่าเป็นบ่อเกิด หรือที่มาของความรู้ ดังนั้น ก่อนที่จะเข้าถึงใจความสำคัญของลัทธิก็ควรที่จะทำความเข้าใจ หรือพิจารณาถึงคำว่า “ประสบการณ์” ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปนั้นว่ามีความหมายอย่างไร (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2549)

ความหมายคำว่าประสบการณ์

บางคนให้ความหมายคำว่า “ประสบการณ์” อย่างแคบ ๆ ว่าหมายถึงการมีผัสสะ (sensation) หรือความรู้สึก (feeling) ซึ่งเป็นการย้ำในเรื่องของสิ่งเร้า และการตอบสนองด้วยความรู้สึกเท่านั้น ความหมายดังกล่าวนี้ได้ตัดเอาเรื่องของสิ่งใดก็ตามที่ได้มาจากความสามารถในการจินตนาการ และการสร้างความคิดรวบยอดของคนเราออกไป จึงทำให้ความรู้หมายถึงแต่เพียงแต่สิ่งที่โลกภายนอกเติมใส่ให้กับมนุษย์เท่านั้นเอง และกิจกรรมทางจิตหรือการคิดก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในอันดับรองลงมา คือเป็นเพียงตัวจัดการผัสสะเท่านั้น ดังนั้นจึงตีความการคิดว่าเป็นเพียงความรู้สึกอย่างหนึ่ง แต่อันที่จริงแล้วนักประจักษนิยมส่วนใหญ่ให้ความหมายประสบการณ์ไว้กว้างขวางกว่าความหมายที่เป็นเพียงผัสสะหรือความรู้สึก ประสบการณ์คืออะไร ลองพิจารณาดูว่าประสบการณ์ที่ใช้กันในความหมายต่าง ๆ นั้นมีอะไรบ้าง

1. ประสบการณ์ หมายถึง ความรู้ ความชำนาญ หรือข้อมูลที่สะสมกันขึ้นมา ในความหมายนี้ต้องเกี่ยวข้องกับ “ระดับ” ของสิ่งที่สะสมกันนั้นด้วย ดังนั้น ประสบการณ์ของคนหนึ่งอาจมากกว่า หรือน้อยกว่าคนอื่น ๆ โดยทั่วไปมักคิดกันว่าคนเรายิ่งมีประสบการณ์มากขึ้น ก็เท่ากับมีความรู้มากขึ้น ซึ่งก็ไม่จำเป็นว่าสิ่งที่ได้รับมานั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี ประสบการณ์ในความหมายนี้บางทีก็หมายถึง ประสบการณ์ของมนุษย์โดยส่วนรวม ไม่ใช่มุ่งเฉพาะประสบการณ์ของใครคนใดคนหนึ่ง และที่เรามักจะกล่าวกันว่า “ประสบการณ์คือ ครูที่ดีที่สุด”

2. ประสบการณ์ในความหมายที่เป็น คุณสมบัติของอารมณ์หรือความรู้สึก เช่น “เมื่อวานนี้ขณะที่เดินทางกลับบ้าน ฉันได้รับประสบการณ์ที่ตื่นเต้นมาก” ประสบการณ์ในความหมายนี้ หมายถึงการตอบสนองในทางจิตวิทยา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับ “ระดับ” เพราะไม่อาจกล่าวได้ว่า ใครมีประสบการณ์มากกว่าหรือน้อยกว่าใคร แต่กล่าวได้ว่า แต่ละคนมีประสบการณ์ที่ “ต่างกัน”

3. ประสบการณ์ในความหมายที่เป็น “ความสำนึก” (consciousness) บางครั้งประสบการณ์ หมายถึงการรู้สึกตัว การมีสำนึก การมีสำนึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็คือ การมีประสบการณ์นั่นเอง ประสบการณ์ในความหมายนี้จะรวมเอาทั้งการมีผัสสะ และกิจกรรมทางจิตทั้งหมดไว้ ส่วนมากมักจะให้ความหมายการมีประสบการณ์ในบางสิ่ง โดยอ้างถึงแต่ว่าเป็นการที่จิตคุ้นเคยกับสิ่งนั้นโดยตรง ในครั้งแรกที่ได้รับผัสสะมา แต่ในความหมายดังกล่าวนี้รวมถึงความคิดของตัวผู้รับประสบการณ์ด้วย

4. ประสบการณ์ในความหมายที่เป็นการสังเกตอย่างรอบคอบ เช่น จากข้อความว่า “วิทยาศาสตร์ ต้องอาศัยประสบการณ์” (Science resorts to experience) อาจมีความหมายว่าประการแรก วิทยาศาสตร์ต้องใช้การสังเกตเป็นวิธีการในการตัดสินความจริงของทฤษฎีต่าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิทยาศาสตร์ไม่ได้ใช้แต่เพียง

เหตุผล ยังต้องใช้ประสบการณ์คือ การสังเกต ซึ่งการสังเกตนี้ไม่ใช่เป็นการทำงานของผัสสะที่เฉื่อยชาธรรมดา ๆ แต่หมายถึงการกระทำอันเป็นขบวนการที่ทำโดยเจตนาและตั้งใจ ประการที่สอง หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นกรณีพิเศษของการตอบสนองในทางจิตวิทยา คือ เป็นการใช้เทคนิคของการสังเกตอย่างเป็นระบบและรู้ตัว ฉะนั้น ประสบการณ์ในแง่นี้จะไม่ใช่ข้อมูลที่เกิดขึ้นในเวลาที่กำหนด แต่เป็นนิสัยที่อาจจะมีอยู่ต่อไปในเวลานานเท่าใดก็ตาม เช่น การทดลองในทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างนิสัยในแบบต่าง ๆ ของสัตว์ทดลอง ความหมายทั้งสองนี้ต้องเกี่ยวข้องกับสภาวะทางจิตด้วย

5. ประสบการณ์ในความหมายที่เป็นโลกของข้อเท็จจริง มีบางคนไม่เห็นด้วยกับการตีความประสบการณ์จากข้อความที่ว่า “วิทยาศาสตร์ต้องอาศัยประสบการณ์” ในข้อที่ 4 เพราะเป็นการยอมรับว่ามีเรื่องกิจกรรมของจิตมาเกี่ยวข้องด้วย เพราะที่จริงวิทยาศาสตร์ไม่ได้สนใจในสมรรถภาพของจิต หรือ กิจกรรมของจิตใด ๆ แต่วิทยาศาสตร์สนใจในบางสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวคนเรา และเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง นั่นคือโลกของข้อเท็จจริง หรือพูดให้ชัดก็คือธรรมชาติอันเป็นแหล่งกำเนิดของปรากฏการณ์ทั้งหลาย ดังนั้น ประสบการณ์ในฐานะที่เป็นโลกของข้อเท็จจริง จะเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนแล้วและไม่ใช่สิ่งที่ความสำนึกของคนสร้างขึ้นมา

6. ประสบการณ์ในความหมายที่เป็นความสัมพันธ์ หรือ การกระทบกระทั่งกัน (interaction) ถ้ากล่าวกันอย่างจริงจังแล้ว คำว่า “ประสบการณ์” ไม่ควรจะถูกจำกัดด้วยความหมายใดความหมายหนึ่ง เป็นไปได้ที่ใครอาจจะชอบความหมายใดมากกว่าความหมายหนึ่ง เป็นไปได้ที่ใครอาจจะชอบความหมายใดมากกว่าความหมายอื่น ๆ แต่ในทางปรัชญาแล้ว ก็ได้มีความพยายามที่จะจัดกรอบคำจำกัดความที่สามารถรวมเอาความหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน นั่นคือ ประสบการณ์นั้นน่าที่จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เป็นขบวนการของการกระทบกระทั่งระหว่างสิ่ง 2 สิ่งนี้ จิตที่เป็นผู้มีประสบการณ์นั้นไม่ใช่จิตธรรมดา แต่เป็นจิตที่มีความกระตือรือร้น มีการตัดสินใจเลือกและมีการสงสัย อีกประการหนึ่ง ประสบการณ์ไม่ใช่โลกของข้อเท็จจริงธรรมดา แต่เป็นโลกที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง และถูกตรวจสอบในทัศนะ เช่นนี้ กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ก็คือ ประสบการณ์ชนิดหนึ่ง คือเป็นการมีปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน ระหว่างจิตที่มองในแง่วิทยาศาสตร์ กับสิ่งแวดล้อมที่มองในแง่วิทยาศาสตร์เช่นกัน ดังนั้น จากทัศนะดังกล่าว เราก็สามารถกล่าวถึงประสบการณ์ในแง่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ได้ เช่น ประสบการณ์ทางศาสนา, ประสบการณ์ทางสังคม และประสบการณ์ทางศิลปะ เป็นต้น และยังเป็นการบ่งบอกว่า ประสบการณ์เป็นหน่วยหนึ่งของ “ความคิด” ของจิต การตีความเช่นนี้ได้รวมเอาความหมายของประสบการณ์ในความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วไว้ด้วยกัน คือ รวมเอาความหมายที่เป็นการสะสมความชำนาญหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วไว้ด้วยกัน คือ รวมเอาความหมายที่เป็นการสะสมความชำนาญ หรือข้อมูลต่าง ๆ (ข้อที่ 1), ความหมายของการตอบสนองทางจิตวิทยาซึ่งเป็นคุณสมบัติของอารมณ์ ความรู้สึก (ข้อที่ 2), ความหมายของความสำนึกหรือการรู้สึกตัว (ข้อที่ 3) และความหมายที่เป็นโลกของข้อเท็จจริง (ข้อที่ 5)

นักประจักษนิยม หรือ ประสบการณ์นิยมคนสำคัญ

จอห์น ล็อค (1632 - 1704) ขอกล่าวถึงแนวความคิดสำคัญของเขาเป็นข้อ ๆ ดังนี้ (สกล นิลวรรณ, 2522)

1. ล็อค ถือว่าสภาพจิตของมนุษย์ในตอนเริ่มแรกนั้น มีแต่ความว่างเปล่าเหมือนกระดาษขาวบริสุทธิ์ ปราศจากความคิด ความรู้ใด ๆ ทั้งสิ้น ต่อมาจิตของคนเราก็จะกลายเป็นแหล่งหรือคลังที่บรรจุวัตถุของความรู้ และการคิดหาเหตุผลมากมาย ทั้งนี้เพราะสาเหตุจาก “ประสบการณ์” สิ่งเดียวเท่านั้น ดังนั้น ความรู้ของคนเราตั้งอยู่บนประสบการณ์ หรือประสบการณ์เป็นแหล่งแรกที่ให้ความรู้แก่เรา ความรู้ทุกอย่างข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับโลกภายนอกจึงมาจากประสบการณ์

2. ล็อค อธิบายว่า ประสบการณ์มี 2 ขั้น คือ ก. ผัสสะ (sensation) และ ข. ภาพสะท้อน(Reflection) ผัสสะเป็นการที่เรารับรู้ทางอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ส่วนภาพสะท้อนเป็นการคิด และจัดการสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาภายในจิต ส่วนนี้เป็นการทำงานของจิต เริ่มแรกนั้นเราได้รับประสบการณ์จากประสาทสัมผัส เมื่อคนเราได้รับผัสสะเดียวกันหลายครั้ง จิตจะคุ้นชิน และสร้างเป็น “ความคิดเชิงเดียว” (simple idea) ของผัสสะนั้นขึ้นมา เช่น ความคิดเชิงเดี่ยวของความหวานของน้ำตาล, กลิ่นของดอกกุหลาบสีขาวของดอกมะลิ แต่ความคิดเชิงเดี่ยวของผัสสะนี้ถือเป็นตัวแทนของวัตถุภายนอก เช่น เมื่อมีวัตถุร้อนมากระทบกับผิวหนังของเรา ก็จะเกิดผัสสะร้อน ผัสสะนี้จะถูกส่งไปยังสมอง สมองก็จะสร้างความคิดเชิงเดี่ยวของความร้อนขึ้นในจิต ซึ่งความคิดนี้ไม่ใช่วัตถุร้อน และไม่ใช่ความร้อนของวัตถุด้วย และถ้าวัตถุนั้นมีสีแดงด้วย และเรามองเห็นก็จะเกิดความคิดเชิงเดี่ยวของสีแดงขึ้นในจิต ความคิดของความร้อนจะเป็นตัวแทนของอุณหภูมิของวัตถุนั้น ส่วนความคิดของสีแดงก็จะเป็นตัวแทนสีแดงของวัตถุนั้น ดังนั้น ความคิดเหล่านี้คือ สิ่งที่จิตรู้ จิตไม่ได้รู้ในคุณสมบัติจริง ๆ ของวัตถุ

3. ฉะนั้น ความคิดเชิงเดี่ยวทั้งหลายจะรวมอยู่ในความทรงจำและต่อมาเราก็ให้ชื่อแก่มัน โดยลักษณะเช่นนี้ จิตซึ่งเดิมทีว่างเปล่าก็ได้ถูกประดับประดาด้วยความคิดทั้งหลาย ต่อจากนั้น จิตก็จะทำการเปรียบเทียบเชื่อมโยงความคิดเชิงเดี่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สร้างเป็น “ความคิดเชิงซ้อน”(complex idea) ขึ้น ตัวอย่างเช่น ความรู้ในผลมะนาว ในตอนแรกเราได้รับผัสสะของความเขียวความกลม จิตก็สร้างความคิดเชิงเดี่ยวของเขียวและกลมขึ้น ต่อมาได้รับผัสสะของความเปรี้ยว จิตสร้างความคิดเชิงเดี่ยวของความเปรี้ยว และจากนั้นจิตเชื่อมโยงความคิดเชิงเดียวของความเขียว, กลมและเปรี้ยวเข้าด้วยกัน เกิดเป็นความคิดเชิงซ้อนของผลมะนาวขึ้น ความคิดเชิงเดี่ยวก็ยังเกิดจากผัสสะภายใน ซึ่งเป็นความคิดของจิตเองด้วย เช่น การสงสัย, การตั้งใจ, การจินตนาการ เป็นต้น

สรุปประเด็นในช่วงนี้ได้ว่า เมื่อวัตถุต่าง ๆ กระทบกับอวัยวะรับสัมผัสต่าง ๆ ของเราก็เกิดผัสสะเช่น เหลือง, ขาว, ร้อน, เย็น, หวาน, หนัก ฯลฯ เข้ามาในจิต ผัสสะเหล่านี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ จิตก็จะจดจำได้และสร้างเป็นความคิดเชิงเดี่ยวของผัสสะนั้น ๆ ขึ้น นี่เป็นการไตร่ตรองซึ่งเป็นการทำงานของจิต และต่อมาจิตจะรวบรวม, เชื่อมโยง, เปรียบเทียบความคิดเชิงเดี่ยวทั้งหลายเข้าด้วยกันเป็นสิ่งรับรู้(percept) ขึ้น ซึ่งจัดเป็นความคิด

เชิงซ้อน เพราะประกอบด้วยความคิดเชิงเดี่ยวหลาย ๆ อัน ดังนั้นส่วนประกอบที่เป็นพื้นฐานที่สุดของความรู้ก็คือความคิดเชิงเดี่ยว

4. ล็อค แบ่งผัสสะทั้งหลายที่เรามีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความคิดที่เป็นคุณสมบัติปฐมภูมิของวัตถุ เช่น รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก การเคลื่อนที่ เป็นต้น กับความคิดที่เป็นคุณสมบัติทุติยภูมิคือ สี เสียงกลิ่น รส และอุณหภูมิ ในทัศนะของลอด ถือว่าคุณสมบัติประเภทแรกเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุจริง ทั้งนี้เพราะว่ามันเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุจริง ทั้งนี้เพราะว่ามันเป็นคุณสมบัติที่คงทนไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ และวัตถุทุกชิ้นต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้ เช่น เนยแข็งที่ละลายหรือไม้ที่ไหม้ไฟ สีของมันเปลี่ยนไป แต่รูปร่างบางส่วน, ความแข็งบางระดับ, น้ำหนัก และมวลก็ยังคงมีอยู่ ส่วนคุณสมบัติทุติยภูมินั้น วัตถุอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ เช่น ในความมืดวัตถุจะไม่มีสีให้มองเห็นได้ ยิ่งกว่านั้นคุณสมบัติพวกนี้ยังเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของตัวผู้รู้ เช่น เวลาเป็นหวัดเราไม่อาจรับรู้กลิ่นและรสได้ ดังนั้น ล็อคจึงเห็นว่าวัตถุไม่ได้มีคุณสมบัติทุติยภูมิ หรือ คุณสมบัติเหล่านี้ไม่ได้มีอยู่ในโลกภายนอก แต่เป็น “อำนาจ” ที่คุณสมบัติปฐมภูมิสร้างผัสสะที่เป็นสี, กลิ่น, เสียง, รส, อุณหภูมิ ให้เกิดกับเรา ดังนั้น ขนาด รูปร่างฯ ของวัตถุเป็นคุณสมบัติแท้จริงของมัน แต่สี, รสฯ ของวัตถุไม่ใช่คุณสมบัติแท้จริงที่มีอยู่ในตัววัตถุ แต่เป็นอำนาจที่วัตถุกระทำต่อจิตของผู้รู้ให้เห็นเป็นสี ให้มีรส เป็นต้น

5. ทฤษฎีความรู้ของล็อคจึงเรียกว่า “ทฤษฎีตัวแทน” (Theory of Representation) เพราะเหตุว่าประการที่หนึ่ง คนเราไม่ได้รู้นักในคุณสมบัติแท้จริงของวัตถุ แต่รู้ในผัสสะหรือความคิดเชิงเดี่ยวซึ่งเป็นตัวแทนของคุณสมบัติจริง ประการที่สอง ตัววัตถุจริงที่อยู่ภายนอกตัวคนเรานั้นมีแต่คุณสมบัติปฐมภูมิ ไม่มีคุณสมบัติทุติยภูมิ แต่วัตถุในการรับรู้ของเรามีคุณสมบัติทุติยภูมิด้วย ดังนั้นวัตถุตัวจริงกับวัตถุในฐานะเป็นสิ่งที่เรารับรู้นั้นจะเป็นคนละสิ่งกัน วัตถุที่เรารับรู้จึงนับเป็นตัวแทนของวัตถุจริง ฉะนั้นสิ่งที่มีอยู่จริงภายนอกตัวเรา ก็คือ ก้อนที่ปราศจากคุณลักษณะทุติยภูมิใด ๆ ซึ่งเรียกว่า “สาร” (substance) ซึ่งรองรับคุณสมบัติปฐมภูมิอยู่

6. “สาร” เป็นสิ่งแท้จริงที่อยู่ภายในตัววัตถุ แต่ล็อคอธิบายว่า คนเราไม่อาจจะรู้จักสารได้เพราะไม่อาจเป็นประสบการณ์ของใคร จึงเป็นสิ่งที่เรา “ไม่รู้ว่าเป็นอะไร” แต่ก็ต้องยอมรับว่าทุกสิ่งต้องมีสาร เพราะสารเป็นพื้นฐานที่รองรับคุณสมบัติปฐมภูมิของวัตถุ ซึ่งก่อให้เกิดความคิดเชิงเดียวกับเรา เช่น รูปร่าง, ร้อน, รส, สี ฯลฯ แต่ว่า คนเราพบคุณสมบัติเหล่านี้ในลักษณะที่มันรวมกันอยู่และมองดูว่ามันประกอบเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน คือ เราจะรับรู้ วัตถุในลักษณะที่มันมีคุณสมบัติต่าง ๆ ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิรวมกัน เราจึงไม่มีวันจะรู้จัก “สาร” ได้เลย นอกจากนี้ในตัวมนุษย์ ก็มี “จิต”(Spirit)เป็นสารชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่แท้จริงที่รองรับการทำงานต่าง ๆ ของจิต เช่น คิด, รู้, สงสัย, ตั้งใจ, กลัว เป็นต้น ดังนั้น ปรัชญาของลอดจึงมีข้อขัดแย้งตรงที่ว่า เขายอมรับการมีอยู่ของสิ่งที่มิได้เคยเป็นประสบการณ์ของคนเรา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คนเราไม่อาจจะรู้จัก “สาร” ในวัตถุและตัวคนโดยผ่านทางประสบการณ์เลย

7. ล็อคได้กล่าวถึงความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่คนเรามี ซึ่งความรู้ทั้งหลายนั้นต้องเริ่มต้นจากผัสสะและการไตร่ตรอง ซึ่งจะให้ความคิดเชิงเดี่ยวในขั้นต้น ชั้นสูงขึ้นมา จิตก็นำความคิดเชิงเดี่ยวต่าง ๆ มาเปรียบเทียบเชื่อมโยงกันสร้างเป็นความคิดเชิงซ้อน ดังนั้น ความรู้ทุกอย่างของเรานั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับความคิดต่าง ๆ นา ๆ

ที่เราได้มาจากประสบการณ์ภายในชีวิตของเรา ฉะนั้นความรู้ก็คือ “การรับรู้ในความเกี่ยวเนื่องของความคิดต่าง ๆ ว่าเข้ากับได้หรือเข้ากันไม่ได้” ซึ่งการเข้ากันได้หรือไม่ของความคิด แบ่งออกเป็น 4 ชนิด ชนิดแรก คือความรู้ที่ได้จากการตรวจตราความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เพื่อดูว่ามันเหมือนกันหรือต่างกัน เช่น เราสามารถเปรียบเทียบความคิดของ “ขาว” กับ “ดำ”หรือ “วงกลม” กับ “สามเหลี่ยม” เราเห็นในทันทีว่ามันต่างกัน ความรู้ชนิดนี้เรารู้โดยอัชฌัตติกญาณ จึงเป็นความรู้ที่เชื่อถือได้แน่นอน เพราะมันชัดเจนยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ชนิดที่สอง คือความรู้ที่เราพบว่าความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปนั้น มันต้องไปด้วยกัน หรือ ต้องเกี่ยวข้องกัน คือรู้ว่าความคิดเหล่านั้นต้องเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุเดียวกัน หรือ มีสาเหตุมาจากสิ่งเดียวกัน เช่นเรารู้ว่าความแข็งและความเย็นต้องเป็นคุณสมบัติของน้ำแข็ง ชนิดที่สาม คือความรู้ที่เราพบว่าความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปนั้นมันสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในบางลักษณะ คือในบางกรณีเราไม่อาจรู้โดยอัชฌัตติกญาณได้ว่า ความคิดต่าง ๆ นั้นมันมีอะไรร่วมกันอยู่ ดังนั้น จึงต้องใช้การเชื่อมโยงความคิดเพื่อพิสูจน์ว่ามันสัมพันธ์กัน ความรู้เช่นนี้ต้องใช้การพิสูจน์ (demonstration) คือ เริ่มจากความจริงที่ง่ายและยอมรับแล้วไปสู่ความจริงที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นไป เช่น การพิสูจน์เป็นทางเขาคณิตและ ชนิดสุดท้าย คือ ความรู้ในสิ่งที่มีอยู่จริง (real existence) ความรู้ชนิดนี้ต้องรู้โดยทางผัสสะ ซึ่งเป็นการรู้เฉพาะหน่วยด้วยประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส เช่นเราเห็นดอกกุหลาบดอกหนึ่ง เราก็เชื่อว่ามันเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง

8. ได้กล่าวแล้วว่า ทัศนะทางประจักษนิยมของล็อคนั้น อาจจะกล่าวว่าเป็นเพียงแนวโน้มเท่านั้น เพราะเขายอมรับในหลาย ๆ เรื่อง ที่ไม่อาจจะผ่านเข้ามาเป็นประสบการณ์ของคนเราได้ เช่นเรื่อง “สาร” ในวัตถุ และในตัวคนหรือพูดให้ชัดก็คือวิญญาณนั้นเอง และอีกประการหนึ่งล็อคพยายายามที่จะสร้างทฤษฎีความรู้ที่แสดงให้เห็นว่า ความรู้ต่าง ๆ ของคนเรานั้น เริ่มต้นจากข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นผัสสะกับการไตร่ตรองต่อจากนั้นก็เป็นก็เป็นความสามารถของจิตที่จะเชื่อมโยงสิ่งที่ประสบการณ์ให้ขึ้นเป็นความรู้อันซับซ้อนต่อไป มีอีกเรื่องหนึ่งที่จะกล่าวต่อไป ก็คือการที่ล็อคไม่อาจจะทิ้งความเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่ได้ และยังพยายามให้เหตุผลเพื่อพิสูจน์ความเชื่อของเขาด้วยเขาเสนอว่าคนเราสามารถจะรู้ว่าพระเจ้ามีอยู่โดยการอนุมานจากการมีอยู่ของตัวเราเอง นั่นคือเริ่มแรกคนเรารู้ว่าตัวเรามีอยู่อย่างชัดเจนแน่นอน ซึ่งเป็นการรู้โดยอัชฌัตติกญาณจากการที่เรารู้ว่ามีตัวเรานี้เองชี้บ่งว่าอย่างน้อยที่สุดต้องมี “สิ่งหนึ่ง” อยู่ เพราะรู้ดีว่าตัวเรานั้นไม่อาจจะมีอยู่ตลอดกาลได้ แต่ต้องอยู่ภายในช่วงเวลาที่จำกัด ดังนั้น ตัวมนุษย์ต้องมีการเริ่มต้น (คือถ้ามีอยู่ตลอดกาลก็จะไม่มีการเริ่มต้น และสิ่งใดที่ต้องมีการเริ่มต้น แสดงว่าต้องมีบางสิ่งที่ไม่มีการเริ่มต้นเป็นผู้สร้าง เพราะไม่อาจสร้างตัวเองได้ ในที่สุด ล็อคสรุปว่า ต้องมีบางสิ่งที่ไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาอันเป็นสิ่งที่มีอยู่ตลอดกาลเป็นผู้สร้างสิ่งที่มีอยู่ในเวลา บางสิ่งนี้อาจเรียกว่า “พระเจ้า” นี่คือการพิสูจน์ของล็อคว่ามีพระเจ้า

ปรัชญาของเดวิด ฮูม (1711 - 1776) ขอกล่าวถึงแนวความคิดสำคัญของเขาเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ความรู้ทั้งหลายของคนเรานั้นแบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ ความประทับใจ (impression) กับความคิด (idea) ความประทับใจเป็นการรับรู้ในผัสสะ ส่วนความคิดเป็นการรับรู้ในสิ่งที่เกิดจากจินตนาการหรือความจำ ทั้งสองอย่างต่างกันดังนี้คือ ในระยะแรกผัสสะที่เราได้รับจากประสบการณ์โดยตรง เช่น เอามือไปแตะ

ก้อนน้ำแข็ง เกิดผัสสะของความเย็น ผัสสะนี้มีความแจ่มชัดในทันทีทันใดอันนี้ “ความประทับใจ” พอเหตุการณ์นี้ผ่านไปแล้ว แต่เราก็ยังจดจำภาภาพของความเย็นได้อย่าง ลาง ๆ ว่าเป็นอย่างไร ทั้งที่ไม่มีน้ำแข็งมากระทบกับประสาทสัมผัสของเราจริง ๆ ภาพของความเย็นที่เราจำได้นี้จะไม่แจ่มชัดเหมือนในตอนที่เอามือไปแตะก้อนน้ำแข็งโดยตรง นี่คือ “ความคิด” หรืออาจใช้คำว่า “จิตภาพ” ก็ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความคิดเป็นความรู้สึกหรือผัสสะที่อยู่ในความทรงจำของเรา ดังนั้นสองอย่างนี้จะต่างกันที่ระดับของความชัดเจน ความมีชีวิตชีวาที่มันกระทบต่อจิตของคนเรา สำหรับข้อแรกนี้สรุปได้ว่าในการรู้ของคนเรานั้น ต้องมีการประทับจากวัตถุภายนอกเกิดขึ้นก่อน แล้วจากนั้นก็กลายมาเป็น ความคิด ด้วยเหตุนี้ความคิดทุกหน่วยจะต้องมีความประทับใจตอบสนองทุกหน่วยไป หรือต้องสอดคล้องกับความประทับใจเสมอ เช่น ความคิดของสีแดง ก็จะต้องเหมือนกับความประทับใจของสีแดง

2. คนเรามีความสามารถอยู่ 2 ประการ อันแรกคือ ความจำ อันที่สองคือจินตนาการ (imagination) ความจำเป็นการที่เราเก็บรวบรวมความคิดทั้งหลายไว้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน ส่วนจินตนาการเป็นการที่เราเก็บรวบรวมความคิดทั้งหลายไว้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน ส่วนจินตนาการเป็นการที่เราจัดระเบียบความคิดต่าง ๆ ตามแบบแผนที่เราต้องการ ซึ่งโดยทั่วไปคนเรามักจะจัดความคิดไปตามแบบแผน 4 อย่างด้วยกันคือ แบบของความเหมือน, แบบของการเกี่ยวเนื่องกันทางเวลา, แบบของการสัมพันธ์กันทางสถานที่, และแบบของการเป็นเหตุเป็นผลกัน การที่เราเห็นว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งก็เป็นเพียงผลจากจินตนาการของเราเอง “ความเหมือน” ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่จริงในโลกภายนอกตัวคนเรา เพราะสิ่งที่เราเห็นจริง ๆ ก็คือ สิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง แล้วเรานำความคิดที่ได้จากสิ่งสองสิ่งมาเชื่อมโยงกันเองว่ามันเหมือนกัน หรือการที่เราเห็นสิ่งสองสิ่งอยู่ใกล้กันหรือไกลกันก็ตาม จินตนาการสร้าง “ความใกล้” และ “ความไกล” ขึ้นมาเอง ความใกล้และความไกลไม่ได้มีจริง

3. เช่นเดียวกันกับเรื่องของความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งในข้อนี้จะกล่าวถึงโดยละเอียดเพราะเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ที่ชี้บอกถึงลักษณะเด่นแห่งปรัชญาของฮูม ถ้าจะพูดว่า “เหตุการณ์นี้เป็นสาเหตุของเหตุการณ์นั้น” ก็ต้องตั้งคำถามว่า เรารู้ได้อย่างไรว่า ความคิด 2 หน่วยนั้นมันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เราได้ประจักษ์ในลักษณะแห่งการประทับของสิ่งที่เรียกว่า “สาเหตุ” หรือเปล่า คำตอบก็คือ ไม่เลยในเรื่องนี้ไม่มีคุณสมบัติ เช่น สีแดง, สีเขียว, ร้อน, เย็น ฯลฯ ที่เราจะพบได้ในประสบการณ์ ลองพิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้ “ก้อนหินกระทบกระจกหน้าต่าง แล้วหน้าต่างแตก” ถ้าเราตรวจสอบสถานการณ์อย่างลึกซึ้ง ก็จะพบว่ามีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดตามกันเหตุการณ์แรกคือ มีการเคลื่อนไหวของก้อนหิน ต่อมาก้อนหินอยู่ใกล้ชิดกับหน้าต่าง และต่อมาก็มีการแตกของกระจก ฉะนั้นส่วนประกอบเรื่องนี้มีอยู่ 25 อย่าง คือ ก้อนหิน กับกระจกหน้าต่าง แต่ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า “สาเหตุ” ให้เราพบได้โดยการประทับเลย ประสบการณ์บอกเราเพียงว่ามีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น และต่อมามีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดตามมาก็เท่านั้น ประสบการณ์ไม่อาจช่วยให้เราเข้าถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองเหตุการณ์หรือมากกว่าสองได้ จิตของเราต่างหากที่เชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเอง แล้วก็ถือกันว่ามีเหตุต้องมีผล มีผลต้องมีเหตุสำหรับเรื่องนี้ ถ้าเราพิจารณาดูตามสามัญสำนึกแล้ว เราก็ต้องเชื่อว่าก้อนหินเป็นเหตุทำให้กระจกหน้าต่างแตกจริง เพราะแม้เราจะไม่ได้เห็นตัว “สาเหตุ” ด้วยตาของเราเองก็ตาม แต่เราก็รู้ว่ามีแรง หรือ พลัง

บางอย่างที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของก้อนหิน และตัวก้อนหินก็เป็นสิ่งมีน้ำหนัก ซึ่งเป็นสาเหตุให้กระจกหน้าต่างแตกเมื่อมันมากระทบ แต่แรงหรือพลังนี้เราไม่อาจจะมองเห็นหรือจับต้องได้ ด้วยเหตุนี้ฮูมจึงยืนยันว่าก้อนหินไม่ได้เป็นเหตุแห่งการแตกของกระจก เพียงแต่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นติดต่อกัน แสดงให้เห็นว่า ฮูมตั้งอยู่บนจุดยืนของทฤษฎีประจักษนิยมอย่างมั่นคงโดยการยืนยันยันว่า ความรู้ทุกอย่างของคนเราถ้าไม่ผ่านประสาทสัมผัสแล้ว ย่อมไม่จริง

4. ดังนั้นกล่าวได้ว่า ปรัชญาของฮูมเป็นปรัชญาแบบวิมัตินิยมอย่างแท้จริง เขาได้วิเคราะห์ถึงประสบการณ์ทางผัสสะและการจัดระเบียบผัสสะ และสรุปลงอย่างเป็นวิมัตินิยมอย่างสมบูรณ์ในเรื่องความเป็นไปได้ของมนุษย์ในการรู้ สิ่งใดก็ตามเกี่ยวกับโลก นั่นคือ ทั้งหมดที่เรารู้เราเข้าใจก็คือกลุ่มของความประทับใจหรือกลุ่มของผัสสะที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันเลย (ดังในเรื่องของเหตุและผล) จากนี้คนเราก็ได้รับความคิดมาซึ่งเรานำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพราะเป็นความเคยชินของนิสัยหรือจิตใจที่จะทำเช่นนั้น ฉะนั้น ถ้าเราจะหาสิ่งที่เป็นเจ้าของคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความประทับใจกับเราแล้ว ก็จะไม่พบความประทับใจของสิ่งที่เรียกว่า “เทห์” (a body) เช่นกัน ถ้าเราจะมองเข้ามาภายในตัวเรา เพื่อจะหาสิ่งซึ่งบรรจุความประทับใจและความคิดต่าง ๆ ที่เรียกว่า “ตัวตน” (self) แล้วเราก็จะไม่พบเลยภายในประสบการณ์ของเรา

บทวิเคราะห์

แนวคิดประสบการณ์นิยม (Empiricism) เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์และการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสเป็นรากฐานของความรู้ ความคิดนี้ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนโดยนักปรัชญาคนสำคัญ เช่น จอห์น ล็อค (John Locke) และ เดวิด ฮูม (David Hume) ซึ่งต่างมีมุมมองและการอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของความรู้ที่แตกต่างกันในบางประเด็น

1. การตีความความรู้ผ่านแนวคิดของจอห์น ล็อค เขาเสนอแนวคิดว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับจิตที่ว่างเปล่า หรือที่เรียกว่า Tabula Rasa ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์ไม่ได้มีความรู้ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่ได้รับความรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกิดจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัส แนวคิดของล็อคแบ่งกระบวนการเกิดความรู้เป็น 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ผัสสะ (Sensation) กระบวนการรับรู้ข้อมูลจากโลกภายนอกผ่านประสาทสัมผัส เช่น สี กลิ่น เสียง และรส 2) ภาพสะท้อน (Reflection) กระบวนการประมวลผลทางจิตที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับผัสสะ เช่น การจดจำ การเปรียบเทียบ และการเชื่อมโยงความคิด ล็อคยังเสนอแนวคิดเรื่อง คุณสมบัติของวัตถุ โดยแบ่งออกเป็น คุณสมบัติปฐมภูมิ (Primary Qualities) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่คงที่ของวัตถุ เช่น รูปร่าง น้ำหนัก และความแข็ง และคุณสมบัติทุติยภูมิ (Secondary Qualities) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับผู้รับรู้ เช่น สี รส และกลิ่น แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ไม่ได้รับรู้โลกภายนอกโดยตรง แต่รับรู้ผ่านตัวแทนของข้อมูลที่ผ่านการตีความทางจิต

2. การวิเคราะห์แนวคิดของเดวิด ฮูม เขาขยายแนวคิดของประสบการณ์นิยมโดยเน้นว่าความรู้ของมนุษย์เกิดจาก การเชื่อมโยงประสบการณ์ซ้ำ ๆ ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้โดยตรงผ่านประสาทสัมผัส ฮูมแบ่งความรู้

เป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ 1) ความประทับใจ (Impression) เป็นข้อมูลที่ได้รับโดยตรงจากประสบการณ์ เช่น การสัมผัสไฟและรู้สึกร้อน 2) ความคิด (Idea) เป็นภาพจำที่เกิดขึ้นหลังจากมีประสบการณ์โดยตรง เช่น การจดจำความร้อนที่เคยสัมผัส แนวคิดของฮูมเน้นว่า มนุษย์ไม่สามารถมีความรู้ที่แน่นอนเกี่ยวกับโลกภายนอกได้ เนื่องจากทุกความรู้เกิดจากการรับรู้ซึ่งอาจไม่สะท้อนความเป็นจริงอย่างแท้จริง อีกทั้งฮูมยังตั้งคำถามต่อแนวคิดเรื่อง เหตุและผล (Causality) โดยชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ไม่ได้รับรู้ “เหตุและผล” โดยตรง แต่สร้างความเชื่อมโยงขึ้นจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เท่านั้น

3. ข้อจำกัดของแนวคิดประสบการณ์นิยม แม้แนวคิดประสบการณ์นิยมจะมีบทบาทสำคัญในปรัชญาตะวันตก แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ เช่น ไม่สามารถอธิบาย ความรู้ทางคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากแนวคิดเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์โดยตรง ไม่สามารถพิสูจน์การดำรงอยู่ของโลกภายนอกได้โดยตรง เพราะมนุษย์รับรู้โลกผ่านประสบการณ์ที่เป็นตัวแทนเท่านั้น แนวคิดของฮูมที่ปฏิเสธความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล อาจขัดแย้งกับวิธีคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องใช้การคาดการณ์

ตารางที่ 1 แสดงบทวิเคราะห์แนวคิดประสบการณ์นิยม

หัวข้อ	**ความสอดคล้องกับประสบการณ์นิยม**	**ประเด็นสำคัญ**	**ผลลัพธ์**
แนวคิดของจอห์น ล็อค (John Locke)	สอดคล้องโดยตรงกับแนวคิดประสบการณ์นิยมที่มองว่าความรู้เกิดจากประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัส	- แนวคิด *Tabula Rasa* (จิตว่างเปล่า)- การแบ่งกระบวนการรับรู้เป็น “ผัสสะ” และ “ภาพสะท้อน” - การจำแนกคุณสมบัติของวัตถุเป็น ปฐมภูมิ และทุติยภูมิ	ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ได้รับความรู้จากโลกผ่านการรับรู้และการประมวลผลข้อมูล มิใช่โดยกำเนิดหรือการหยั่งรู้
แนวคิดของเดวิด ฮูม (David Hume)	ขยายแนวคิดประสบการณ์นิยมโดยเน้นการรับรู้ซ้ำ ๆ เป็นพื้นฐานของความรู้	- การแบ่งความรู้เป็น “ความประทับใจ” และ “ความคิด” - การวิจารณ์เรื่อง *Causality* (เหตุและผล) - ความสงสัยต่อความแน่นอนของความรู้	ตั้งคำถามต่อความสามารถของมนุษย์ในการรับรู้ความจริงโดยตรง และเสนอว่าเหตุและผลเป็นเพียงการเชื่อมโยงที่เกิดจากประสบการณ์ซ้ำ ๆ

ข้อจำกัดของประสบการณ์นิยม	แสดงถึงขอบเขตของแนวคิดที่ไม่ครอบคลุมทุกประเภทของความรู้	- ไม่สามารถอธิบายคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์ได้ - ไม่สามารถพิสูจน์โลกภายนอกโดยตรง - แนวคิดของฮูมขัดแย้งกับวิธีวิทยาทางวิทยาศาสตร์	ประสบการณ์นิยมมีคุณูปการในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และความรู้ แต่ยังมีข้อจำกัดที่ต้องพิจารณาเมื่อนำไปใช้ในสาขาอื่นที่ต้องการความแน่นอนทางนามธรรม

สรุป

ล็อคเป็นนักปรัชญาที่อยู่ในฝ่ายที่ยืนยันว่า ความรู้ของคนเราต้องมีบ่อเกิด หรือเริ่มต้นจากประสบการณ์ มีทัศนะสำคัญโดยสรุปคือ ประการที่หนึ่ง คนเรามิได้มีความรู้ติดตัวมาตั้งแต่เกิดจุดเริ่มต้นของคนเราคือสภาพจิตที่ว่างเปล่า ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกภายนอกต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ซึ่งเริ่มจากผัสสะก่อน จากนั้นก็มีการไตร่ตรองในสิ่งที่เข้ามาภายในจิตของเรา ดังนั้น ในทัศนะของล็อค บ่อเกิดของความรู้ของคนเรามี 2 อย่างด้วยกัน คือ ผัสสะกับภาพสะท้อน เมื่อผัสสะต่าง ๆ เกิดขึ้นมาจิตก็จะสร้างเป็น “ความคิดเชิงเดี่ยว” ของผัสสะนั้น ๆ จากนั้นจิตก็สามารถที่จะทำการรวบรวมจัดการผัสสะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สร้าง “ความคิดเชิงซ้อน” ของวัตถุหนึ่งขึ้นมา ดังนั้น น้ำแข็งก้อนหนึ่งที่เราได้รู้จักไม่ใช่เป็นความคิดเชิงเดี่ยว แต่เป็นความคิดเชิงซ้อนที่ประกอบด้วยความคิดเชิงเดี่ยวของความแข็ง ขาวและเย็น ประการที่สอง ผัสสะหรือความคิดเชิงเดี่ยวต่าง ๆ ที่คนเรามีนั้นแบ่งออกเป็นความคิดที่เป็นสมบัติปฐมภูมิของวัตถุ กับ คุณสมบัติทุติยภูมิ คุณสมบัติทุติทุติยภูมิเป็นอำนาจที่คุณสมบัติปฐมภูมิสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวผู้รู้ ดังนั้น ตัววัตถุจริง ๆ กับวัตถุที่เป็นสิ่งรู้ของคนเราจะไม่เหมือนกัน นี่คือการที่เรารู้จักตัวแทนของวัตถุ ไม่ได้รู้จักวัตถุตัวจริง ประการที่สาม การที่วัตถุมีคุณสมบัติปฐมภูมิต่าง ๆ เช่น น้ำหนัก ขนาด รูปร่าง ซึ่งก่อให้เกิดผัสสะแก่เรา แสดงว่าจะต้องมีอะไรบางอย่างที่ค้ำจุนหรือรองรับคุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ นั่นคือสิ่งที่ล็อคเรียกว่า “สาร” แต่เราก็ไม่อาจจะรู้ได้ว่าสารเป็นอย่างไร ประการที่สี่ ความรู้ของคนเรามี 4 ชนิด คือ

1) ความรู้ที่ได้จากการตรวจตราหรือเปรียบเทียบความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป ว่าเหมือนกันหรือต่างกัน

2) ความรู้ที่ได้จากการพบว่าความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป ว่าต้องเกี่ยวข้องกัน

3) ความรู้ที่ได้จากการพบว่าความคิดตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป นั้นสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในบางลักษณะ และ

4) ความรู้ในสิ่งที่มีอยู่จริง

เมื่อเราได้ศึกษาปรัชญาประจักษนิยมของจอห์น ล็อค แล้วจะพบว่าสำหรับล็อคความคิดหรือความรู้ของเราไม่ใช่เป็นนามธรรมที่ถูกให้กับเราอย่างสำเร็จรูปมาเลย แต่จิตของคนเราจะต้องกระทำต่อสิ่งที่ถูกให้มาซึ่งคือผัสสะต่าง ๆ และสร้างความคิดใหม่ที่ซับซ้อนขึ้นมา เช่น เปรียบเทียบเพื่อจะหาคุณสมบัติร่วมกันของสิ่งต่าง ๆ แต่ความรู้หรือความคิดใหม่นั้นจะต้องสามารถวิเคราะห์แยกแยะออกมาได้ว่ามีส่วนประกอบที่เป็นข้อมูลทางผัสสะ ประสบการณ์ทางผัสสะจึงไม่ใช่เป็นการที่จิตรับรู้สิ่งใด ๆ ที่โลกวัตถุให้มาอย่างเฉื่อยชา เพราะจิตไม่ใช้กล้องถ่ายรูปที่บันทึกภาพสิ่งต่าง ๆ ไว้เท่านั้นจิตจะต้องทำงานของคนไปด้วย

ปรัชญาของเดวิด ฮูม พอสรุปได้ดังนี้ สิ่งที่เรารู้เป็นเพียงกลุ่มของความประทับใจผัสสะซึ่งไม่ได้มีความเกี่ยวเนื่องกัน ตัววัตถุหรือสสารที่ให้ผัสสะแก่เรานั้น ก็ไม่ได้มีสิ่งที่เรียกว่า “สาร” (substance) ซึ่งในปรัชญาของล็อคอ้างว่าเป็นสิ่งที่รองรับคุณสมบัติปฐมภูมิต่าง ๆ อยู่เลย วัตถุหรือสสารก็เป็นเพียงกลุ่มของคุณสมบัติต่าง ๆ มารวมกัน เช่น น้ำแข็งก็คือกลุ่มของคุณสมบัติขาว, เย็น, แข็ง ไม่ได้มีตัวสารอยู่ภายในเพื่อยึดคุณสมบัติต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จากกลุ่มของผัสสะ นั้นก็กลายมาเป็นกลุ่มของความคิดที่เรานำมาจัดระเบียบด้วยการเชื่อมโยงมันเข้าด้วยกันตามความเคยชิน และถ้าเราจะหาสิ่งที่เป็นเจ้าของผัสสะหรือความคิดที่เรียกว่า “ตัวตน” หรือพูดให้ชัดก็คือวิญญาณ ซึ่งในปรัชญาของล็อคถือว่าเป็น “สาร” อย่างหนึ่งที่รองรับความรู้สึกและความคิดทั้งหลายนั้นแล้ว ฮูมก็ว่าไม่มีเช่นกัน เพราะประสบการณ์ไม่เคยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนี้ ตัวคนเราเป็นเพียงการมารวมกันของผัสสะและความคิด ไม่มีจิต ไม่มีวิญญาณ เพราะถ้าเราพิจารณาถึงความสำนึกในตัวเราอย่างลึกซึ้งก็จะพบแต่ผัสสะและความคิดที่เกิดขึ้นติดต่อกันไปตลอดเวลา เช่น ร้อน, เย็น, หิว, อิ่ม, ดีใจ, โกรธ, เสียใจ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดประสบการณ์นิยม อันมีพื้นฐานจากการให้ความสำคัญกับประสบการณ์และการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งได้รับการอธิบายอย่างลึกซึ้งโดยนักปรัชญาอย่างจอห์น ล็อค และเดวิด ฮูม สามารถสังเคราะห์ข้อเสนอแนะหรือองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้:

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

แนวคิดของจอห์น ล็อคและเดวิด ฮูม ควรถูกนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักปรัชญาแนวคิดอื่น เช่น เหตุผลนิยม (Rationalism) เพื่อให้เห็นความแตกต่างในมิติของการอธิบายความรู้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับรากฐานของทฤษฎีความรู้ในโลกตะวันตก การศึกษาทฤษฎีของฮูมที่ท้าทายแนวคิดเรื่องเหตุและผล ควรเป็นประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์หลักคิดของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเปิดพื้นที่ให้มีการตั้งคำถามต่อกรอบคิดแบบกลไก (mechanistic thinking) ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีใหม่ ๆ ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงการประยุกต์ใช้

แนวคิดของประสบการณ์นิยมสามารถนำไปปรับใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ตรง (experiential learning) ในระบบการศึกษา เช่น การเรียนรู้จากการทดลองจริง การสังเกต

และการสะท้อนคิด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ “ผัสสะ” และ “ภาพสะท้อน” ของล็อค ในด้านจิตวิทยาและการพัฒนาทักษะชีวิต แนวคิดเรื่อง “ความประทับใจ” และ “ความคิด” ของฮูม สามารถนำไปใช้วิเคราะห์กระบวนการสร้างความเข้าใจของมนุษย์ โดยเฉพาะในกระบวนการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา เช่น การบำบัดด้วยความทรงจำหรือการฝึกสติ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้

จากการวิเคราะห์พบว่า แนวคิดประสบการณ์นิยมไม่เพียงแต่มีบทบาทสำคัญในปรัชญาเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายขอบเขตไปสู่การศึกษาวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และจิตวิทยาได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งคำถามต่อ "ความแน่นอนของความรู้" ซึ่งเป็นจุดเริ่มของปรัชญาสมัยใหม่ องค์ความรู้ที่สำคัญอีกประการคือ การยอมรับว่ามนุษย์ไม่สามารถรับรู้ความจริงโดยตรงทั้งหมด แต่ต้องอาศัยตัวกลางในการรับรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการวิพากษ์วิจารณ์การรับรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของแนวคิดประสบการณ์นิยมในการอธิบายและพัฒนากระบวนการรับรู้และความรู้ของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังเสนอแนะให้ขยายการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และการพัฒนาปัญญาอย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของประสบการณ์จริง

เอกสารอ้างอิง

คูณ โทขันธ์. (2527). ปรัชญาเบื้องต้น. ขอนแก่น: ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมา. (2549). ปรัชญาทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พระพิทักษิณคณาธิกร. (2544). ปรัชญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

สกล นิลวรรณ. (2522). ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

สดใส โพธิวงศ์. (2534). ปรัชญาเบื้องต้น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Jones, M. (2019). Empirical methods and scientific inquiry. Cambridge University Press.

Taylor, R. (2021). Kant's synthesis of empiricism and rationalism. Harvard University Press.

Williams, K. (2023). Empiricism in the digital age: Challenges and applications. MIT Press.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.24

Research on the Performance Development of Chinese Ballet Theatre in the 21st Century

Jingya Chen[1]*, Nataporn Rattanachaiwong[2], Qianqiu Jin[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Jingya Chen*
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s62584947020@ssru.ac.th

2. Nataporn Rattanachaiwong
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: nataporn.ra@ssru.ac.th

3. Qianqiu Jin
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: jinqianqiu1391@sina.com

Keywords:
21st Century, Chinese Ballet Theatre, Performance Development

Article history:
Received: 10/12/2024
Revised: 12/03/2025
Accepted: 25/04/2025
Available online: 25/05/2025

How to Cite:

Chen, J., Rattanachaiwong, N. & Jin, Q. (2025). Research on the Performance Development of Chinese Ballet Theatre in the 21st Century. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 334 – 347- .

ABSTRACT

The purpose of this study is to systematically research the development of Chinese ballet performance since the 21st century: 1. to compare the differences between the achievements of Chinese ballet choreography and performance since the 21st century and those of the previous century, and to analyze the development results; 2. to analyze the trend of changes in the quality of the artistic ontology, the language of creation, and the style of performance in Chinese ballet, and to reveal the diversified characteristics that have been formed since the 21st century. This paper uses a variety of methods such as literature research method, field survey method, case study method and so on. The results of the research show that Chinese ballet in the 21st century, on the basis of learning from Western classics, incorporates elements of Chinese local culture, and achieves breakthroughs in performance style and communication effects through innovative themes and technical means.

Introduction

Ballet originates from the western classical dance art in a very personalised form of dramatic dance, its dance art ontology has a very strict training system, for the presentation of artistic content in the dance movement also has a specific way of expression, with independent dance movements to convey the language of drama. Chinese ballet continues the Western ballet art form while incorporating Chinese national cultural elements. The characters and events represented are all from Chinese history and social phenomena, which makes Chinese ballet not only conform to the original appearance of Western ballet art, but also have oriental cultural colours at the same time. In this study, "performance development" has two main meanings. Firstly, from a dynamic point of view, "performance development" corresponds to the "21st century", comparing the achievements of Chinese ballet theatre choreography and performance in the 21st century with those of the last century, and then describing the current stage of development. Second level: From a static point of view, "performance development" covers a variety of variables and indicators. For example, the quality of the artistic body, the changes in the language of creation, and the tendency of the performance style, etc., are used to support the succession of Chinese ballet theatre art in the 21st century.

Literature Review and Theoretical Framework

Theoretical writings related to Chinese ballet theatre are the first literature to be collected in the course of this research, because theoretical books are obviously more prominent in terms of research perspectives and research methods, and have a comprehensive character. At the same time, a large number of theoretical texts can also provide a detailed explanation of each detailed issue. According to the current existing results of the relevant works searched, the main formation of the following aspects of the information system.

First, for the theoretical study of ballet theatre at the macro level, there are abundant original works and translations published in China at present. Introducing the wonderful artistic charm of ballet theatre and the various cultural imagery it is rich in. (Yu Ping, 2018:118) At the same time, in the theoretical research books about ballet theatre, there are also special research results on ballet theatre creation, performance, appreciation, education and other aspects. The macro research on ballet theatre mainly starts from the origin of western ballet theatre, then transitions to the main features of ballet theatre art in each country, and also covers the cultural history of Chinese ballet theatre as well as the fruitful achievements. (Qi Tianhang, 2014: 162) Some of the related theoretical research results are professional theoretical tool books focusing on industry insiders, while others are oriented to the general public, introducing the art of ballet theatre from a perspective of art appreciation and experience.

Secondly, the theoretical books about Chinese ballet theatre are also more diverse. These books are more inclined to the observation and research at the level of professional theoretical perspective, and many authors have witnessed the course of Chinese ballet theatre in the capacity of experiencer, participant and researcher. Therefore, in the process of theoretical structure, they always devote themselves to the objective and detailed description of the development of Chinese ballet theatre, and place more research emphasis on the analysis of the unique cultural, artistic and social attributes of Chinese ballet theatre. This is

obviously very conducive to the understanding of the development of Chinese ballet, and objectively formed a more systematic theoretical research results. (Lykov; Johnson, 2015:219) Parallel to the field of creation, together they constitute the comprehensive growth of the art of Chinese ballet theatre. In terms of the specific composition of the research, the research involves the interpretation of the historical works of the development of Chinese ballet theatre, the cultivation of artistic talents, the creation of dance theatre music, and the new characteristics of contemporary Chinese ballet theatre creation, new methods and new style, which all explain in detail the independent style of Chinese ballet theatre formed after absorbing the characteristics of the creation of Western ballet theatre, and very much agree with the process in which Chinese art workers' hard work in the creation and development of ballet theatre. (Xu Erchong, 2016:37) Although the theoretical books about Chinese ballet theatre are not rich, from a broader perspective, such as Chinese ballet and dance art, Chinese contemporary theatre art, and Chinese culture and art creation concepts, aesthetic characteristics and other aspects of the formation of special books are very rich and diverse, and objectively indirectly involved in the content of the Chinese ballet theatre art, forming an independent style between each other, and in this process, Chinese art workers have made great efforts for the creation and development of Chinese ballet theatre. Objectively, it also indirectly involves the relevant contents of Chinese ballet theatre, forming a close intertwining and fusion relationship with each other.

Thirdly, for the research results of academic papers related to the art of Chinese ballet theatre, the simpler and easier way is to collect and arrange them through online databases. The papers collected by China Knowledge Network (CNN) are relatively high in terms of coverage area and content quality, and their contents cover academic papers of more than 40 years since 1986. There are many important journals in the fields of literature and art research and theatre research in China in various periods, and a large number of master's and doctoral degree theses are included. Searching the titles of relevant academic papers with Chinese ballet theatre as the keyword yields a total of 83 papers, spanning from 1 January 1980 to 26 April 2023. The following is an example of the analysed graphs of the content of the results:

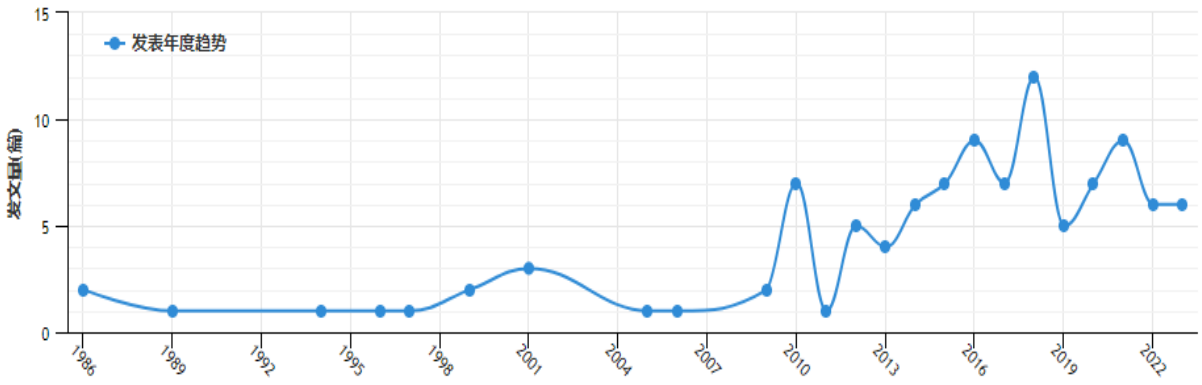

Figure 1 China Knowledge Network 40 years since 1986

Analysis of the overall trend of the number of academic papers issued with the keyword "Chinese ballet theatre" as the search word

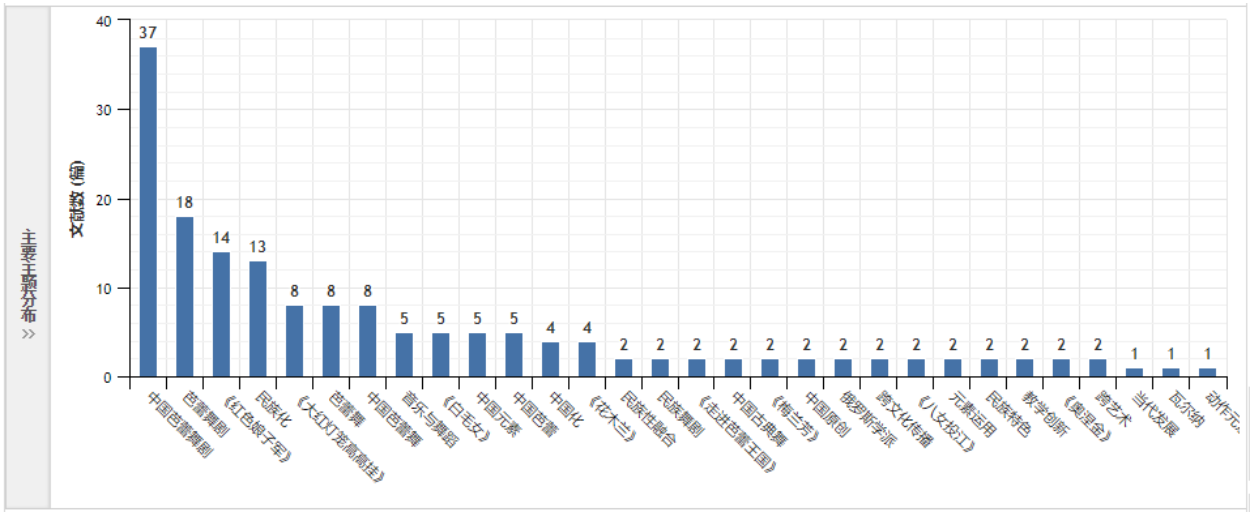

Figure 2 Distribution of main topics of academic papers searched with "Chinese ballet theatre" as keywords

Through the above list and the content of the relevant literature reflected in the collection of specific resources, the academic results on the naming and research of Chinese ballet theatre have only begun to appear since the beginning of the 21st century, and previous research in the relevant field was more often carried out under the title of "national ballet theatre", but obviously in the overall number is also relatively scarce. The overall number is also relatively scarce. (Wu Zhen, 2018:34) Existing research results focus more on the study of individual works, and are not sufficient for the development of Chinese ballet theatre as a whole since the 21st century, or for the study of works or the entire industry ecology in the macro dimension. At the same time, the quality of the relevant academic results varies, with analyses by well-known scholars in the industry, as well as academic papers by some college or higher education teachers.

The conceptual framework

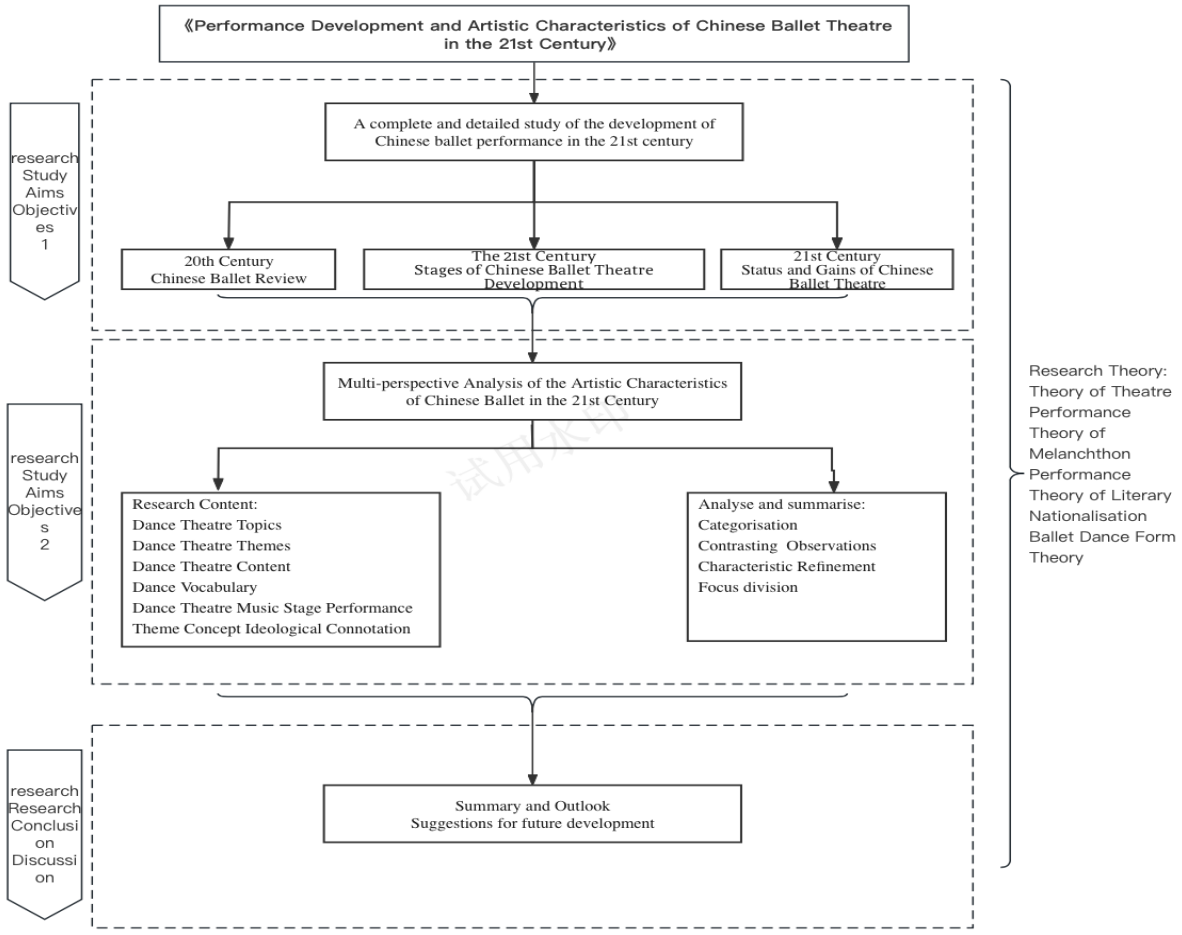

Figure 3 The conceptual framework

Objective

1. Compare the differences between the results achieved by Chinese ballet choreography and performance since the 21st century and those of the previous century, and analyse their development in terms of speed, intensity and quality;
2. To analyse the trends of Chinese ballet in terms of artistic ontological quality, creative language, performance style, social concern, etc., and to reveal the diversified characteristics formed in the new century.

Research Methodology

This study adopts a comprehensive and structured conceptual framework to investigate the performance development and artistic characteristics of Chinese ballet theatre in the 21st century. The framework is divided into three main research components: aims, objectives, and conclusions.

1. Research Aims

The overarching aim is to conduct a complete and detailed study of the development of Chinese ballet performance in the 21st century. This involves a chronological review and comparative analysis through three key stages:

1) A 20th-century review of Chinese ballet to establish historical context,
2) An exploration of the stages of Chinese ballet theatre development in the 21st century, and
3) An evaluation of the status and context of 21st-century Chinese ballet theatre.

2. The study conducts a multi-perspective analysis

The study conducts a multi-perspective analysis of the artistic characteristics of Chinese ballet, focusing on:

Research Content:

1) Dance theatre topics and themes,
2) Theatre content and vocabulary,
3) Theatre music and stage performance,
4) Thematic and ideological connotations of dance concepts.

Analysis and Summary Techniques:

1) Categorisation,
2) Contrasting observations,
3) Refinement of characteristics,
4) Division of artistic focus.

These aspects are analyzed using theoretical lenses that include:

1) Theory of Theatre Performance,
2) Theory of Melanchthon Performance,
3) Theory of Literary Nationalisation, and
4) Ballet Dance Form Theory.

3. Literature research method

The application of the literature research method in this study involves relevant books, journal articles, master and doctoral dissertations on the art of Chinese ballet theatre. Through the collection of data in different categories, focusing on individual works, relevant dates, and commentaries, we were able to produce more detailed and multi-perspective literature information.

4. Fieldwork method

This study intends to visit the relevant national ballet art groups to obtain the specific rehearsal process data and market resource data of the relevant repertoire, so as to be able to understand the overall situation of the development of the current Chinese ballet theatre art as well as the degree of market acceptance in a point by point manner, and to see the big picture in a small way.

5. Case study approach

Since the creation of the 21st century, Chinese ballet works are very rich repertoire is relatively large, this study will select the outstanding works that have a good reputation in the

industry, the market response is enthusiastic, and can represent the essence of China's current ballet artistic creation to be analysed. Thus, the case study method is adopted to focus on the classics and form a comprehensive observation and reflection on the creation of current Chinese ballet theatre.

6. Observation

The specific research process of this study, in addition to borrowing the relevant theoretical results of the pre-theoretical academic community should also be based on personal understanding and observation, on-site viewing of ballet theatre works or video materials. In the process of observation, objective, detailed, analysis of the 21st century since the Chinese ballet theatre art creation of specific features have a comprehensive knowledge.

7. Research Conclusions and Discussion

The framework culminates in a summary and outlook, offering suggestions for future development of Chinese ballet. This includes implications for artistic innovation, cultural identity, and global positioning of Chinese ballet theatre.

Results

Research Objective 1: To compare the differences between Chinese ballet choreography and performance in the 21st century and that of the previous century, and to analyses the improvement in the speed, intensity and quality of its development.

Finding 1: Expansion and Innovation in Creative Themes Accelerates the Diversification of Chinese Ballet Theatre

1.1 Unlike the works of the last century, which focused mainly on traditional historical and classical themes, the Chinese ballets of the new century cover a wider range of subjects, including contemporary social life, revolutionary history, and themes reflecting the diversity of Chinese culture, making the ballets richer and more innovative.

1.2 The expansion of such themes has accelerated significantly. From 2000 to 2020, not only has a large number of original repertoire emerged, but also, through the contrast and fusion of Chinese and Western themes, the attractiveness of ballet theatre has been enhanced, and the depth of thought and cultural value of the work has been raised.

Finding 2: Enhancement of Performance Quality and Refinement of Artistic Expressions

2.1 In the 21st century, Chinese ballet has made remarkable progress in the refinement of performance, especially in terms of more delicate dramatic expression and emotional conveyance, and more layered portrayal of characters' emotions and psychology. This refinement of expression not only improves the artistic standard of ballet, but also further increases the audience's empathy.

2.2 The enhancement of technical power and the choreographer's polishing of details have led to an overall improvement in the dancers' body control, stage rhythm and artistic infectiousness, and the emergence of a large number of outstanding works has accelerated the recognition of Chinese ballet on the international stage.

Finding 3: Global Dissemination of Chinese Ballet Theatre and Enhancement of International Influence

3.1 Since the 21st century, the Ballet of China has not only made remarkable achievements domestically, but has also actively participated in international performances, enhancing the globalisation of Chinese ballets. Such frequent international exchanges have further enhanced the quality of performances and the global recognition of the ballet.

3.2 In addition, the use of the Internet and new media has enabled more and more Chinese ballets to be disseminated globally, earning Chinese ballet art a higher reputation on the world art stage.

Research Objective 2: To explore the diversified characteristics and changing trends of Chinese ballet in the 21st century in terms of artistic ontological quality, creative language, performance style and social attention.

Finding 4: Incorporating local culture to enhance the uniqueness and cultural connotation of the artwork itself

4.1 The 21st century Chinese ballet has incorporated traditional Chinese cultural symbols into its artistic ontology, such as traditional music elements, stage sets, costume design, etc., which adds to the national flavour and cultural connotation of the work and enables the audience to enjoy a more "Chinese style" of artistic expression through the ballet.

4.2 This innovation and enhancement of the artistic ontology not only maintains the classical aesthetics of ballet, but also enhances the local uniqueness of the work, making Chinese ballet more relevant to the aesthetic needs of Chinese audiences.

Finding 5: Diversity of Creative Languages and Creative Expression

5.1 Ballet in the 21st century has gradually broken through the traditional way of expression in the language of creation, paying more attention to the diversified expression of theatricality and visual effects, and integrating the narrative and emotional expression of traditional Chinese theatre, making the works more flexible in form and content.

5.2 The richness of the creative language is also reflected in the cross-border cooperation, such as theatre, film and television and other forms of art borrowing, which helps the ballet achieve a more three-dimensional and rich artistic expression in the context of the new era.

Finding 6: Increase in social awareness and expansion of audience groups

6.1 Since the 21st century, Chinese ballet theatre has seen a significant rise in social attention, not only becoming an art form of interest to the young population, but also being widely discussed by the media and the academia, and demonstrating a stronger social influence.

6.2 The wide application of emerging media platforms has expanded the dissemination of the ballet, enabling it to reach a wider audience base. Online performance viewing and online interaction have increased audience participation, further enhancing the social recognition and attractiveness of the ballet.

Discussion

Prior to initiating this study, it is imperative to analyze existing academic research on contemporary Chinese ballet theatre to comprehend prevailing perspectives on its development in terms of creation and performance. This includes examining scholarly opinions and suggestions regarding unresolved issues within Chinese ballet theatre. A thorough literature review should consider the evolution of theoretical achievements over time and

incorporate the latest research findings and diverse perspectives from both horizontal and vertical dimensions.

The findings reveal substantial progress in thematic innovation, artistic refinement, and internationalization. These developments demonstrate a marked acceleration in the speed, intensity, and quality of Chinese ballet's growth, alongside significant diversification in its artistic and social dimensions.

1. Expansion and Innovation in Creative Themes

The 21st century has witnessed a pronounced expansion in the creative themes of Chinese ballet theatre. Unlike the 20th century, which was predominantly centered on revolutionary narratives or adaptations of Western classics (Li, 2010), modern Chinese ballets embrace a broader thematic spectrum. This includes contemporary social realities, regional culture, and hybridized East-West content. Works such as The Red Detachment of Women were symbolic of the Maoist period (Chen, 2007), whereas recent productions such as The Light of the Heart and Dunhuang reflect a more inclusive and diversified cultural narrative (Wang, 2019). This thematic diversification not only reflects a broader artistic vision but also responds to the evolving aesthetic demands of modern audiences.

The accelerated emergence of original repertoire between 2000 and 2020 signals a dynamic phase of creative productivity. The interplay of traditional and modern elements, as well as Chinese and Western themes, has enriched the cultural depth of ballet productions and increased their relevance and appeal (Zhou, 2020). This thematic innovation is indicative of a maturing ballet industry that is no longer merely replicating classical forms but is actively generating original content with cultural specificity and universal appeal.

2. Enhancement of Performance Quality and Artistic Expression

The refinement of performance quality has become another key marker of development. Modern Chinese ballet performers demonstrate advanced technical skills coupled with more nuanced dramatic and psychological portrayals (Liu, 2021). Compared to earlier eras, where physical technique often overshadowed emotional depth, contemporary performances emphasize emotional authenticity, layered character development, and refined stagecraft. These improvements elevate the artistic standards of Chinese ballet and promote greater audience empathy (Zhang, 2018).

Moreover, the enhanced stage rhythm, physical expressiveness, and choreographic sophistication are products of increased investment in dancer training and international collaboration (Sun, 2020). The emergence of globally acclaimed productions has bolstered Chinese ballet's recognition on the international stage. Such artistic excellence is not only a result of internal maturation but also of strategic exchanges with global ballet institutions.

3. Global Dissemination and International Recognition

The 21st century marks a pivotal era of internationalization for Chinese ballet. Major troupes such as the National Ballet of China have expanded their international touring circuits, performing in prominent global venues and festivals. These global engagements serve not only as platforms for artistic exchange but also as mechanisms for enhancing China's soft power through cultural diplomacy (Yang & Xu, 2017).

Additionally, the strategic use of digital platforms and new media has expanded the global visibility of Chinese ballet. Online streaming of performances and interactive platforms have made ballet more accessible to global and younger audiences (Tang, 2021). This global dissemination reflects not only the increasing competitiveness of Chinese ballet but also the cultural confidence to present localized art forms on a global scale.

4. Incorporation of Local Cultural Elements

One of the most distinctive trends in 21st-century Chinese ballet is the conscious integration of local cultural symbols. Choreographers and designers are increasingly embedding traditional Chinese music, calligraphy, costumes, and aesthetics into ballet performances, creating a unique artistic ontology (Ma, 2022). This sinicization of ballet does not reject its classical Western roots but rather enriches it with a culturally resonant language that aligns more closely with Chinese audiences' identities and expectations.

Such practices have enabled Chinese ballet to differentiate itself on the global stage. Unlike earlier decades where ballet productions often mimicked Western classics, the new wave of culturally rooted ballet works contributes to the narrative of "cultural self-confidence" in China's contemporary art scene (Zhao, 2020).

5. Diversification in Creative Language and Artistic Expression

Modern Chinese ballet also shows a clear departure from rigid classical structures, embracing theatricality and cross-media artistic expressions. The influence of traditional Chinese opera, as well as collaborations with other art forms like cinema and contemporary dance, has enhanced the visual and narrative dimensions of ballet performances (Gao, 2019). Such cross-disciplinary fusion supports a more flexible, expressive, and emotionally resonant ballet language suited for modern storytelling.

These hybrid forms do not dilute the essence of ballet but instead broaden its expressive scope, allowing creators to explore new aesthetic forms that resonate with contemporary values and multi-layered audiences (Lin, 2018).

6. Rising Social Attention and Expanding Audiences

Finally, the increased social attention and broader audience engagement reflect a significant transformation in ballet's cultural status. No longer confined to elite cultural circles, ballet is increasingly embraced by younger generations and general audiences through digital platforms and social media engagement (Huang, 2021). This rise in popularity has been bolstered by educational outreach, celebrity endorsements, and media discourse that present ballet as both aspirational and accessible.

Online platforms not only enable broader viewership but also foster participatory cultural practices, where audiences share, comment, and interact with content. These developments signal a democratization of ballet consumption and a strategic shift towards audience-centered performance culture.

Current academic research predominantly focuses on the macro-level historical development of Chinese ballet over the past seventy to eighty years since its introduction to China (Muyu, 2017). Scholars have conducted detailed theoretical analyses of ballet works and the overall development of ballet from the perspectives of creators, performers, participants, and audiences. Some have segmented the development of Chinese ballet theatre into distinct

periods for theoretical observation. For instance, the 1980s, marking the beginning of China's reform and opening-up, witnessed a proliferation of ballet theatre works and theoretical research, attracting significant scholarly attention (Feng, 2013). Conversely, the 1990s experienced a developmental bottleneck in Chinese ballet theatre, characterized by fewer new works and limited breakthroughs in content and themes, resulting in a scarcity of theoretical research during that period. The 21st century, however, has seen breakthroughs in creation and performance within Chinese ballet theatre, providing a broader scope for commentary and theoretical research, leading to more profound scholarly insights.

This study distinguishes itself by offering a multi-dimensional, in-depth exploration of the development process of Chinese ballet theatre performance in the 21st century. Unlike existing studies that primarily focus on macro-historical evolution or case analyses, this research provides a comprehensive interpretation of Chinese ballet theatre performances from both dynamic and static perspectives. It includes detailed analyses of variables such as performance styles, creative language, artistic quality, and dissemination effects. Through systematic observation and field research on recent achievements in Chinese ballet theatre choreography and performance, this study reveals specific trends in the performing arts, addressing gaps in existing literature concerning theoretical systematization and practical feedback. Furthermore, it offers practical perspectives and strategic suggestions for the future development of Chinese ballet theatre. This comprehensive research approach not only enriches the depth of theoretical understanding but also provides a solid foundation for the sustainable development of Chinese ballet theatre.

In sum, the findings affirm that Chinese ballet in the 21st century has achieved notable improvements over its 20th-century counterpart in terms of thematic expansion, performance refinement, artistic innovation, and international dissemination. It also highlights the increasing localization of ballet through cultural integration and the diversification of its artistic language and social reach. These dynamic transformations position Chinese ballet as a globally competitive and culturally distinct art form with growing influence and sustainability in the contemporary performing arts landscape.

Conclusion

On the whole, the development of Chinese ballet theatre in the 21st century has shown a prosperous trend of blossoming. There are both adaptations and retellings of classic works, as well as the birth of brand new original works, showing the high standard and quality of Chinese ballet theatre art under the new creative concept and technical level. In order to fully understand the overall development trend of Chinese ballet theatre creation since the 21st century, combined with the current gaps or deficiencies in the theoretical research of this field, this study believes that it is necessary to conduct an all-round observation and in-depth analysis of the existing works of dance theatre art, and summarize the relevant theoretical results. It can truly reflect the whole picture of the current Chinese ballet theatre art as well as the future development trend, and make certain theoretical contributions to the Chinese ballet theatre art.

To sum up, the creation of Chinese ballet theatre has formed a good development trend, especially since the 21st century, the creation of ballet theatre art has become more and more prosperous, forming a stage development climax. The emergence of a large number of works

and the stage practice of a large number of reserve talents have pushed the art of Chinese ballet theatre to maintain the momentum of sustainable development in the future. At the same time, the newly created repertoire has a wide range of themes and contents, and has also revealed many new artistic concepts and creative thinking. Therefore, it is of great significance to systematically summaries the development results of the past 20 years to understand the internal mechanism and the new artistic style, and it is also of clear value and significance to the subsequent theoretical research and stage practice of Chinese ballet theatre.

Recommendations

1. Consolidated recommendations

In order to promote the innovation and sustainable development of Chinese ballet, it is suggested that more attention be paid to the excavation of traditional cultural elements and the fusion of modern artistic expressions in the creative process. Specifically, on the basis of maintaining the essence of classical ballet techniques, cultural symbols and story elements rich in Chinese characteristics should be incorporated, so that the works presented not only conform to the artistic norms of traditional ballet, but also possess the unique temperament of Chinese culture. In addition, interdisciplinary and inter-artistic cooperation should be encouraged, such as drawing on theatre, film, digital art and other techniques to further enhance the expressiveness and diversity of the ballet. Such artistic exploration not only helps to enhance the artistic quality and infectiousness of the work, but also effectively attracts modern audiences and enhances their viewing experience, thus expanding the influence of ballet theatre among Chinese audiences.

2. Suggestions for future research

Future research could explore more systematically the development path of Chinese ballet in the context of globalisation, including how to enhance its visibility and cultural influence on the international stage. Specifically, it is recommended to focus on how to maintain the cultural uniqueness of Chinese ballet in its creation, while adapting to the appreciation habits of international audiences, in order to attract audiences from more diverse cultural backgrounds and age levels. In addition, it is suggested that in-depth research be conducted on the application of emerging technologies in ballet theatre, such as virtual reality, augmented reality and digital stage design, in order to explore how they can enhance the expressiveness and innovation of ballet art. By exploring the deep integration of technology and art, the study will provide new perspectives and directions for the future development of Chinese ballet theatre in terms of stage performance, communication methods and audience interaction.

Reference

Chen, X. (2007). Revolution and ballet: The political aesthetic of The Red Detachment of Women. Beijing University Press.

Feng, S. B. (2013). A century of Chinese dance history. Hunan Fine Arts Publishing House.

Gao, L. (2019). Interdisciplinary practices in modern Chinese ballet. Asian Theatre Journal, 36(2), 212–229.

Huang, M. (2021). Social media and the democratization of Chinese performing arts. Cultural Studies Review, 27(1), 58–74.

Lakoff, G., & Johnson, M. (2015). Metaphors we live by. Zhejiang University Press.

Li, J. (2010). The evolution of Chinese ballet in the 20th century. Shanghai Literature and Art Publishing House.

Lin, Y. (2018). Cultural hybridity and ballet innovation in China. International Journal of Performing Arts, 10(3), 119–133.

Liu, Q. (2021). Choreographic strategies and emotional expression in Chinese ballet. Dance Chronicle, 44(4), 321–343.

Ma, S. (2022). National style in Chinese ballet: A study of local symbols in choreography. Journal of Chinese Cultural Studies, 14(1), 85–101.

Mu, Y. (2017). National ballet can also be "contemporary": A review of Suzhou Ballet's Xi Shi. Art Review, 2017(07), 23.

Qi, T. H. (2014). A brief history of Chinese ballet. Modern Press.

Sun, T. (2020). Global influence of Chinese ballet: Trends and prospects. Journal of International Dance Research, 9(2), 77–95.

Tang, Y. (2021). Digital dissemination of Chinese ballet theatre. Media and Performance Studies, 12(1), 45–60.

Wang, L. (2019). New directions in Chinese ballet: Case studies from 2000–2020. Central Academy of Drama Press.

Wu, Z. (2018). The contemporary significance of Chinese traditional culture from the perspective of "Sinicisation" of Western studies. Philosophical Analysis, 2018(01), 34.

Xu, E. C. (2016). The poetry of human movement. Beijing Times Chinese Press.

Yang, H., & Xu, J. (2017). Performing diplomacy: Ballet as cultural soft power in China. Asian Cultural Policy Journal, 5(1), 33–50.

Yu, P. (2018). A comprehensive review of contemporary Chinese dance drama creation. China Federation of Literary and Art Circles Publishing House.

Zhang, K. (2018). Emotional dynamics in contemporary Chinese ballet. Performing Arts Journal, 35(3), 103–120.

Zhao, R. (2020). The rise of cultural self-confidence in China's performing arts. Contemporary Arts Review, 8(4), 201–218.

Zhou, D. (2020). Fusion and innovation: New trends in Chinese ballet themes. Theatre Arts Monthly, 11(2), 60–73.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.25

Integrating Buddhist Psychology with Individual Counseling Psychology

Pichai Chotechaiporn[1]*, Chompoo Gotiram[2], Metteyya Beliatte[3], Dharmika Pranidhi[4]

การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยากับจิตวิทยาการให้คำปรึกษารายบุคคล

พิชัย โชติชัยพร[1]*, ชมพู โกติรัมย์[2], เมตเตยยา เบลิอาเต[3], ธรรมิกะ ประนิธิ[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Pichai Chotechaiporn*
พิชัย โชติชัยพร
Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand.
Email: pichai.ch@mail.rmutk.ac.th

2. Chompoo Gotiram
ชมพู โกติรัมย์
Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand.
Email: chompoo.g@mail.rmutk.ac.th

3. Metteyya Beliatte
เมตเตยยา เบลิอาเต
Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand.
Email: metteyya.b@mail.rmutk.ac.th

4. Dharmika Pranidhi
ธรรมิกะ ประนิธิ
Institute of Science Innovation and Culture, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok, Thailand.
Email: dhamika.p@mail.rmutk.ac.th

Keywords:
Individual Psychological Counseling, Buddhist Psychology in Counseling, Integration of Buddhist Psychology Principles
คำสำคัญ:
การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคล, พุทธจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา,

ABSTRACT

Individual psychological counseling is a process involving two-way communication between the counselor and the client, wherein the client seeks support in understanding personal concerns, finding solutions to problems, or alleviating mental suffering. Clients often turn to counseling in the hope of gaining relief from psychological distress, pressure, or stress, and to find someone who can listen and offer emotional support. Counselors are responsible for helping clients explore their inner experiences, understand external factors such as relationships and environmental influences, and cultivate insight into their problems. This process fosters self-awareness, acceptance of reality, and the development of mental well-being, ultimately promoting personal growth.

Buddhist psychology, rooted in the principles of Buddhism, offers a profound and distinctive approach to understanding the mind and mental processes. Unlike Western psychology, which often emphasizes psychotherapy, behavioral adjustment, and intellectual analysis, Buddhist psychology focuses on the cessation of suffering and the cultivation of inner peace through mind training and meditation. It introduces concepts such as the law of karma and the development of wisdom, which are absent in Western frameworks. Core Buddhist teachings—such as the Four Noble Truths, the Three Characteristics (impermanence, suffering, and non-self), the law of karma, and the cultivation of loving-kindness and compassion—form a comprehensive system for understanding and transforming mental suffering.

This article proposes an integrative approach that applies Buddhist psychological principles to individual counseling. It explores the convergence between Buddhist teachings and modern counseling practices, offering practical insights for counseling psychologists. By incorporating these principles, counselors can more effectively help clients understand the root causes of their suffering, develop insight

การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา

Article history:
Received: 02/03/2025
Revised: 24/04/2025
Accepted: 20/05/2025
Available online: 25/05/2025

How to Cite:
Chotechaiporn, P., Gotiram, Beliatte, M. & Pranidhi, D. (2025). Integrating Buddhist Psychology with Individual Counseling Psychology. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 348 - 359.

and non-attachment, and achieve greater emotional resilience and mental clarity. The integration of Buddhist wisdom into counseling not only enhances the therapeutic process but also empowers clients to attain genuine inner peace.

บทคัดย่อ

การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลเป็นกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับคำปรึกษาโดยเป็นการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาที่มารับคำปรึกษาด้วยมีความคาดหวังต่อการให้คำปรึกษาว่าจะช่วยตอบคำถามหรือหาทางออกหรือช่วยรับฟังปัญหาหรือความทุกข์ที่กำลังเผชิญอยู่ให้รู้สึกเบาบางลงหรือมีความผ่อนคลายจากสภาพการณ์ที่มีความทุกข์ในใจ ความกดดัน ความเครียดจากปัญหาที่รุมเร้าโดยอยากพูดคุยกับใครสักคนที่สามารถช่วยคลี่คลายความทุกข์ในใจได้ ผู้ให้คำปรึกษาจึงเป็นผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือ รับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก เพื่อให้เกิดปัญญาทำความเข้าใจกับปัญหา รู้สาเหตุและมุ่งหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสม เกิดการยอมรับความจริงและสามารถพัฒนาสุขภาวะทางจิตใจและเกิดความเจริญงอกงามในจิตใจสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้

หลักพุทธจิตวิทยาเป็นการศึกษาจิตใจและกระบวนการทางจิตใจตามแนวทางของพระพุทธศาสนาซึ่งมีมุมมองที่ลึกซึ้งและแตกต่างจากจิตวิทยาตะวันตกในหลายประการ เช่น พุทธจิตวิทยามุ่งเน้นไปที่การดับทุกข์อย่างถาวรและการพัฒนาจิตใจเพื่อความสงบภายในที่แท้จริง ในขณะที่จิตวิทยาตะวันตกส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การบำบัดอาการทางจิตและการปรับตัวให้เข้ากับสังคม พุทธจิตวิทยาให้ความสำคัญกับการฝึกจิตและการทำสมาธิเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าใจและเปลี่ยนแปลงจิตใจในขณะที่จิตวิทยาตะวันตกเน้นวิธีการทางปัญญาและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพุทธจิตวิทยามีมุมมองเรื่องกฎแห่งกรรมซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่พบในจิตวิทยาตะวันตก โดยรวมแล้วพุทธจิตวิทยาเป็นการนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เจอหนทางแห่งการดับทุกข์และพบหนทางแห่งความสงบสุขอย่างเป็นระบบมีรูปธรรมตามหลักของพุทธศาสนา เช่น หลักอริยสัจสี่ ไตรลักษณ์ กฎแห่งกรรม เมตตาและกรุณา ซึ่งเป็นหลักที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องของจิตใจ บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการให้คำปรึกษารายบุคคลโดยมุ่งพิจารณาถึงความสอดคล้องและจุดร่วมระหว่างศาสตร์ทั้งสองแขนงเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักจิตวิทยาการปรึกษานำไปปรับใช้เพื่อให้การทำหน้าที่ช่วยเหลือส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถจัดการแก้ไขกับปัญหาและความทุกข์ภายในจิตใจได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับคำปรึกษาและช่วยให้เกิดความเข้าใจชัดแจ้งว่าจิตใจของตนมีความสัมพันธ์กับเหตุแห่งทุกข์ เมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดปัญญาแล้วย่อมเข้าใจและไม่ยึดติดในทุกข์นั้น

บทนำ

จิตวิทยาการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือบุคคลในการเผชิญกับปัญหาทางอารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้ได้เข้าใจและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ (กมล โพธิ เย็น, 2020:11-27) มีขั้นตอนกระบวนการให้คำปรึกษาที่เป็นระบบโดยอาจแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนคือ 1. การเริ่มต้นให้คำปรึกษา 2. การสำรวจปัญหา 3. การกำหนดเป้าหมาย 4. การกำหนดกลยุทธ์ 5. การยุติการให้คำปรึกษา เมื่อผู้ให้คำปรึกษาได้ดำเนินตามขั้นตอนแล้ว (นันทา สู้รักษา, 2564: 15-16) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ในขณะเดียวกัน พุทธศาสนาก็เป็นปรัชญาและศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการเข้าใจธรรมชาติของจิตใจ ความทุกข์ และหนทางแห่งการดับทุกข์ หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีมิติทางจิตวิทยาที่ลึกซึ้ง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษารายบุคคลได้เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในตนเอง การจัดการกับความทุกข์ และการค้นพบสงบสุข การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาเข้ากับการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลโดยนักจิตวิทยาการปรึกษาจึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจและสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การพัฒนาด้านจิตใจของผู้รับคำปรึกษา

หลักการสำคัญของหลักพุทธจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษารายบุคคล

หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีหลายประการที่เกี่ยวข้องกับจิตใจและสามารถนำมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักอริยสัจสี่ (The Four Noble Truths) เป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นความจริงอันประเสริฐ 4 ประการที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและตรัสรู้ ซึ่งเป็นหนทางแห่งการดับทุกข์อย่างสิ้นเชิง เป็นหลักธรรมที่อธิบายถึงการมีความทุกข์ (ทุกข์) เหตุแห่งความทุกข์ (สมุทัย) ความดับแห่งทุกข์ (นิโรธ) และหนทางแห่งการดับทุกข์ (มรรค) ไว้อย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการแห่งการดับทุกข์ที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด (พิชัย โชติชัยพร, 2565: 1514) การเข้าใจหลักธรรมนี้จะช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการมองโลกที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิด การกระทำของบุคคลภายในจิตใจของตนเองและในความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นและต่อสิ่งแวดล้อมได้

1.ทุกข์ ทุกข์ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่ความเจ็บปวดทางกายหรือความเสียใจโดยตรงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสภาวะที่ไม่สมบูรณ์ ไม่น่าพึงพอใจ ความไม่เที่ยง ความแปรปรวน และความขัดแย้งที่แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา พระพุทธเจ้าทรงจำแนกทุกข์ไว้หลายลักษณะ เช่น ความเกิดก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์ ความประสบกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักก็เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ เป็นต้น ซึ่งหากเรายอมรับความจริงได้ว่าชีวิตมีทุกข์ ย่อมเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการดับทุกข์เพราะเมื่อเราตระหนักรู้ถึงปัญหาหรือความทุกข์เราจึงจะแสวงหาวิธีแก้ไข (พิชัย โชติชัยพร, 2565) 2.สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์หรือสาเหตุ

ของปัญหา ซึ่งความทุกข์ทั้งหมดในอริยสัจข้อที่ 1 นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาเฉยๆ โดยไม่มีสาเหตุ ซึ่งต้นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์นั้นพระพุทธเจ้าทรงชี้ว่าคือ ตัณหา หรือความอยาก ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ประกอบด้วยความยึดมั่นถือมั่น

สิ่งที่เรียกว่า ตัณหา มี 3 ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต, 2551: 73) คือ

1) กามตัณหา คือ ความอยากหรือความใคร่ในกาม ความปรารถนาในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่น่าใคร่น่าปรารถนา

2) ภวตัณหา คือ ความอยากมี อยากเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ อยากในความสุขความสบาย อยากให้ชีวิตเป็นไปตามที่ต้องการ

3) วิภวตัณหา คือ ความไม่อยากเป็น ไม่อยากมี ความปรารถนาที่จะพ้นจากสิ่งที่ตนไม่ชอบ เป็นความอยากหลุกพ้นหรือไม่อยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้

ซึ่งตัณหาทั้ง 3 ประการนี้คือสภาวะที่เกิดต่อเนื่องมาจากกิเลสทั้งหลาย เมื่อเราเกิดกิเลส (โลภะ โทสะ โมหะ) เราก็จะเกิดความอยากหรือไม่อยากซึ่งเป็นต้นเหตุทำให้เกิดความทุกข์ทั้งสิ้น เมื่อรับรู้และเข้าใจแล้วว่าตัณหาเป็นเหตุแห่งทุกข์จะทำให้เราสามารถเพ่งเล็งไปที่การดับตัณหาเพื่อดับทุกข์ที่ต้นเหตุได้

3.นิโรธ คือ ความดับทุกข์ หรือหมดปัญหา ไม่เป็นทุกข์ เป็นสภาวะของจิตใจที่สงบเป็นความรู้หรือปัญญาที่ทำให้จิตใจของบุคคลสามารถละตัณหาได้ หรือสามารถทำลายตัณหาให้หมดไปจากจิตใจและจิตที่บรรลุนิโรธแล้วจะมีลักษณะสงัดจากกิเลส ไม่ยึดมั่นในตัวตน รวมไปถึงไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลงอีกด้วย คงเหลือแต่ธรรมชาติของความสงบสุขอย่างยิ่งซึ่งทางพระพุทธศาสนาเรียกสภาวะอย่างนี้ว่า “นิพพาน” เมื่อตระหนักแล้วว่ามีความดับทุกข์ได้จริงย่อมเป็นความหวังและเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติธรรม ทำให้เรามีกำลังใจในการดำเนินตามหนทางแห่งการดับทุกข์

4.มรรค คือ ข้อปฏิบัติหรือวิธีการดับทุกข์หรือวิธีการกำจัดสาเหตุของปัญหา เป็นข้อปฏิบัติที่นำไปสู่การดับทุกข์ ด้วยการลงมือแก้ปัญหาโดยการปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับการระงับทุกข์นั้นให้จบสิ้นไป ด้วยผ่านกระบวนการทางปัญญาที่รู้ตนว่าทุกข์เรื่องอะไร รู้ว่าทุกข์เพราะอะไร ทำจิตใจให้สงบ มีสติปัญญาใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาและปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสม เป็นหนทางหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความดับทุกข์ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ คือ อริยมรรคมีองค์แปด (พระครูชลธารคุณากร (ถาวโร), 2560: 19-26)

องค์ประกอบของอริยมรรคมีองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) สัมมาทิฏฐิ คือ ความเห็นชอบ ความเข้าใจถูกต้องในอริยสัจสี่ และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า 2) สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ การคิดในทางที่ถูกต้อง ปราศจากความโลภ ความโกรธ และความเบียดเบียน 3) สัมมาวาจา คือ วาจาชอบ การพูดจาที่สุภาพ จริง ตรงต่อความจริง ไม่ส่อเสียด ไม่หยาบคาย ไม่เพ้อเจ้อ 4) สัมมากัมมันตะ คือ การกระทำชอบ การประพฤติในทางที่ถูกต้อง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม 5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น 6) สัมมาวายามะ คือ ความเพียรชอบ การเพียรพยายามในการละอกุศลกรรม บำเพ็ญกุศลกรรม และรักษากุศลกรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญ

ยิ่งขึ้น 7) สัมมาสติ คือ ความระลึกชอบ การมีสติรู้ตัวอยู่เสมอในกาย เวทนา จิต ธรรม 8) สัมมาสมาธิ คือ ความตั้งใจมั่นชอบ การมีจิตใจที่สงบ ตั้งมั่น เป็นสมาธิ อริยมรรคมีองค์ 8 นี้เป็นหนทางปฏิบัติที่นำไปสู่การดับทุกข์อย่างเป็นขั้นตอนเป็นการพัฒนาทั้งปัญญา (ความเข้าใจ) ศีล (การประพฤติ) และสมาธิ (ความสงบของจิตใจ) อย่างสมดุล หลักอริยสัจสี่เป็นเหมือนแผนที่และวิธีการในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ของมนุษย์ที่เริ่มจากการยอมรับความจริงว่ามีทุกข์ต่อไปก็สำรวจค้นหาสาเหตุของทุกข์ก็จะตระหนักรู้ว่ามีความดับทุกข์ได้ สุดท้ายก็ลงมือปฏิบัติตามหนทางอริยมรรคอันเป็นทางแห่งการดับทุกข์ (พระอนันตชัย อภินนฺโท (ขันโพธิ์น้อย), 2560: 46-57)

สำหรับการบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาสำหรับการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคล คือการที่ผู้รับคำปรึกษาเข้ามาพบเพื่อขอรับคำปรึกษาก็ด้วยเพราะเหตุที่ผู้รับคำปรึกษามีความทุกข์เกิดขึ้นมีสภาวะการณ์ที่ถูกบีบคั้นหรือกดดันหรือมีภาวะของการไม่เป็นไปอย่างใจที่ปรารถนาทำให้เกิดความไม่สบายใจ ไม่สบายกาย อึดอัดผิดหวังเป็นทุกข์ กระบวนการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำหลักวิธีคิดแบบอริยสัจสี่นี้มาใช้เป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเริ่มต้นจากการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเริ่มต้นจากการกำหนดรู้ปัญหาเข้าใจสาเหตุของปัญหา โดยกำหนดรู้ ทำความเข้าใจต่อปัญหา คือความทุกข์นั้นให้ชัดเจน แล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกันต้องกำหนดเป้าหมายในการทำงานของตนเองให้แน่ชัดว่า เป้าหมายคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ จะเป็นไปได้อย่างไร แล้วคิดวางแนวทางวิธีปฏิบัติที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหา โดยให้สอดคล้องกับการที่จะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งในการคิดตามวิธีนี้จะต้องตระหนักรู้ถึงภารกิจ หรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่ออริยสัจสี่แต่ละข้ออย่างถูกต้องด้วย (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2566: 669-670) ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้สามารถสะท้อนความคิดและกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตัวเองและตระหนักได้ถึงความทุกข์ที่ตนกำลังเผชิญ รับรู้และเข้าใจสาเหตุแท้จริงของความทุกข์นั้นและรู้ว่าความทุกข์นั้นดับลงได้และค้นหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์นั้น กระบวนการนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมมีปัญญาที่เจริญงอกงามขึ้น

หลักไตรลักษณ์ (The Three Characteristics of Existence) เป็นหลักความจริงพื้นฐานสามประการเกี่ยวกับธรรมชาติของสรรพสิ่งในโลกนี้ตามหลักพระพุทธศาสนา การเข้าใจไตรลักษณ์จะช่วยให้เรามองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง ลดความยึดมั่นถือมั่นและนำไปสู่ความหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ หลักความจริงสามประการ คือ อนิจจัง (ความไม่เที่ยง) ทุกขัง (ความทุกข์) และอนัตตา (ความไม่ใช่ตัวตน) เป็นหลักที่กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของสรรพสิ่งในโลกนี้ว่ามีความไม่เที่ยงไม่แน่นอนไม่มีอะไรที่คงทนถาวร ทุกอย่างล้วนเกิดขึ้นตั้งอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา (ชลากร เทียนส่องใจ, 2553) ทุกสิ่งมีการเริ่มต้นและมีจุดจบ แม้บางอย่างบางช่วงเวลาอาจดูเหมือนว่าคงที่แต่ภายในก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในระดับต่าง ๆ ที่เราไม่สามารถบังคับหรือควบคุมให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามต้องการของเราได้ตลอดไป หากเข้าใจในหลักการนี้ก็จะทำให้รับรู้ว่าวันหนึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและจากไป การปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นจะช่วยลดความทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากสูญเสียได้ ความทุกข์ความไม่สบายกายไม่สบายใจที่แทรกอยู่ในชีวิตที่เกิดขึ้นก็เช่นเดียวกันเมื่อเกิดขึ้นตั้งอยู่ก็ย่อมจะดับลงไปได้เช่นกัน เมื่อเราเข้าใจทุกขังย่อมช่วยให้เราตระหนักถึงธรรมชาติของชีวิตที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความทุกข์ได้และย่อมเป็นแรงจูงใจให้เราแสวงหาหนทางดับทุกข์ เมื่อเข้าใจและรับรู้แล้วว่าร่างกาย

จิตใจ ความรู้สึกนึกคิดไม่ใช่ของเราอย่างแท้จริงเพราะเราไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปตามความต้องการของเราได้ตลอดไปทุกอย่างเป็นไปตามเหตุปัจจัย การเข้าใจอนัตตาย่อมช่วยให้เราคลายความยึดมั่นถือมั่นในตัว ตนและของของเราซึ่งเป็นรากเหง้าสำคัญของความทุกข์ เมื่อไม่ยึดมั่นก็จะไม่มีความทุกข์เมื่อต้องสูญเสียหรือมีการเปลี่ยนแปลงไป หลักไตรลักษณ์จึงเป็นเหมือนแว่นส่องความจริงของโลกและชีวิต การพิจารณาและทำความเข้าใจในหลักธรรมทั้งสามประการนี้อย่างลึกซึ้งจะนำไปสู่ปัญญาญาณ ความปล่อยวาง และความสงบสุขภายใน หากในกระบวนการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นการรับรู้ให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจและยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นโดยยอมรับความเปลี่ยนแปลงและยอมรับสภาวะการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ในชีวิตได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมีความไม่เที่ยงเกิดได้ก็ดับได้เพียงเราหาวิธีแก้ไข เช่น ปรับลดความคาดหวัง ลดความยึดมั่นถือมั่นและอยู่กับปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีพร้อมและถูกต้องเหมาะสม ผลของการกระทำย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย แนวปฏิบัตินี้ย่อมส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับความจริงได้มากขึ้นอยู่กับปัจจุบันได้มากขึ้นจะช่วยลดความทุกข์ ความอึดอัดหรือความคับข้องภายในใจได้

หลักกฎแห่งกรรม (The Law of Karma) กรรม คือ การกระทำ, การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาทางกายก็ตาม ทางวาจาก็ตาม ทางใจก็ตาม (พระมหาสาคร วรธมฺโมภาโส, 2560: 15-20) กฎแห่งกรรมเป็นหลักธรรมที่สอนถึงกฎแห่งเหตุและผลว่าการกระทำทุกอย่างย่อมมีผลตามมาเสมอไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย วาจา หรือใจ ซึ่งหลักง่ายๆ คือ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วนั่นเอง การกระทำที่ไม่ดี ไม่ฉลาด ไม่เกิดจากปัญญาทำให้เสื่อมเสียคุณภาพชีวิต คือ การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล คือ โลภะ (ความอยากได้) โทสะ (ความโกรธ, เกลียด) หรือโมหะ (ความหลง, ความเขลา, ความโง่) ผลของวิบากกรรมนี้คือความทุกข์ ส่วนการกระทำที่ดี ฉลาด เกิดจากปัญญาย่อมส่งเสริมคุณภาพของชีวิตจิตใจ หมายถึง การกระทำที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ (ไม่อยากได้) อโทสะ (ไม่โกรธ, ไม่เกลียด) อโมหะ (ไม่หลง ไม่เขลา ไม่โง่) ผลของวิบากกรรมนี้คือสุข

กระบวนการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลหากผู้ให้คำปรึกษาสามารถทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจถึงหลักกฎแห่งกรรมได้ย่อมช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักรู้ถึงการกระทำของตนเองและผลที่ตนเองได้รับและรู้ว่าต้องรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของตนเอง เมื่อรับรู้แล้วว่าผลลัพธ์คือความทุกข์ที่กำลังเผชิญอยู่เกิดจากความคิดและการกระทำของตนเองก็ต้องยอมรับผลนั้น แต่อย่างไรก็ตามกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้แม้เราเคยทำกรรมไม่ดีมาก่อนแต่หากเราตั้งใจทำความดีอย่างสม่ำเสมอ กรรมดีนั้นก็สามารถเข้ามาลดทอนหรือเปลี่ยนแปลงผลของกรรมชั่วหรือความทุกข์ได้ ในกระบวนการให้คำปรึกษาจึงต้องกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นหัวใจสำคัญของหลักกฎแห่งกรรม ต้องยอมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นแล้วและเริ่มต้นใหม่ด้วยการแก้ไขผลกรรมนี้จะส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการมุ่งมั่นสร้างกรรมดี มีความคิดดี พูดดี มีการกระทำที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมเพื่อนำมาซึ่งความสุขและความเจริญทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

หลักเมตตา เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า หลักเมตตาเป็นหลักธรรมที่แสดงถึงความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ไม่คิดทำร้ายกัน มีความรักใคร่ใจดีกับผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี มีหวังดีต่อกัน มีจิตใจเป็นมิตร ให้ความ

ช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน และไม่ถือโทษโกรธกัน ความมีเมตตาเป็นความรู้สึกที่แผ่ขยายไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยไม่มีเงื่อนไขหรือการเลือกปฏิบัติ ความปรารถนาดีนี้ลึกซึ้งถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข พ้นความการถูกเบียดเบียน การพยาบาท และพ้นจากภัยอันตรายทั้งหลาย (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2532: 5-12)

การมีเมตตาในบริบทของกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นหลักที่ใช้ได้ทั้งกับผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ฝ่ายของผู้ให้คำปรึกษาคือการที่ผู้ให้คำปรึกษามีความปรารถนาดีต่อผู้รับคำปรึกษา ต้องการช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์ ให้ความสำคัญและเห็นอกเห็นใจกับสภาวการณ์ความทุกข์ที่เขากำลังเผชิญโดยมองเห็นความทุกข์ของเขาเหมือนเป็นความทุกข์ของเราอย่างไม่ตัดสิน มองเห็นคุณค่าและศักยภาพของเขาว่าเขาจะสามารถใช้สติปัญญาในการได้รับความสุขมีชีวิตที่ดี โดยมีผู้ให้ปรึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนอย่างไม่ยึดติดกับสถานะทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนาหรือปัญหาที่พวกเขาเผชิญ ส่วนฝ่ายผู้รับคำปรึกษาการทำให้เขาเข้าใจและยอมรับความสำคัญของหลักเมตตาว่าเกิดประโยชน์อย่างไร การฝึกปฏิบัติให้จิตใจมีเมตตาธรรมย่อมจะทำให้เขามีจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่าง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้นไม่ยึดติดกับตัวตน ไม่ถือโทษโกรธกันและเป็นผู้รู้จักการให้อภัยและให้โอกาสทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อมีเมตตาย่อมเป็นการทำให้จิตใจเจริญงอกงามและเป็นหนทางสู่การแก้ไขปัญหาได้ (พิชัย โชติชัยพร, 2566: 1248)

วิธีเจริญเมตตา (Cultivating Metta) เป็นการฝึกจิตให้เกิดเมตตา ในกระบวนการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา ผู้ให้คำปรึกษาสามารถแนะนำให้ผู้รับคำปรึกษาฝึกจิตโดยการแผ่ความปรารถนาดีให้กับตนเองก่อนด้วยการไม่ทำให้ตัวเองหม่นหมองหรือไม่มีความสุข เช่น การลดความเครียด ความคาดหวัง ความปรารถนา ความเกลียดชัง ความโกรธอันเป็นต้นเหตุที่ส่งผลกระทบทั้งต่อร่างกายและจิตใจของตัวเอง เมื่อจิตใจและร่างกายของตนเองดีขึ้นค่อยแผ่ความปรารถนาดีแก่ผู้อื่นเป็นลำดับต่อไป (พระสมุห์มานัส อคฺคปญฺโญ (วงศ์สาขา), และ อุทัย สติมั่น, 2565: 73-80) เมื่อเกิดการมองเห็นที่ถูกต้องและชื่นชมในคุณงามความดีของผู้อื่นก็จะช่วยลดความอิจฉาริษยาและเพิ่มพูนความเมตตา ฝึกการให้อภัยแก่ผู้ที่ทำร้ายหรือเคยทำร้ายเราซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งเมตตาที่ยิ่งใหญ่จะช่วยปลดปล่อยใจเราจากความทุกข์ได้ หากฝึกเจริญเมตตาได้ย่อมทำให้ความยึดติดกับตัวตน ความโกรธ ความเกลียดชัง ความอิจฉาริษยาจะเบาบางลง ใจสงบขึ้น นอนหลับดีขึ้น ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักแก่บุคคลทั่วไป ปัญหาหรือความทุกข์ที่กำลังเผชิญอยู่ก็คลี่คลายได้โดยง่ายกเพียงแค่ใจดีกับตัวเอง ใจดีกับผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและให้อภัยต่อสรรพสิ่งทั้งหลายด้วยจิตใจที่งดงาม

หลักกรุณา (compassion) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551: 161) หลักธรรมเรื่องความกรุณาเป็นอีกหนึ่งคุณธรรมที่สำคัญในพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่ควบคู่ไปกับหลักเมตตา ซึ่งกรุณาคือความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน และความไม่สบายใจต่าง ๆ เป็นหลักธรรมที่แสดงถึงความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์นั่นเอง ความกรุณาเป็นความสงสาร ความเห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่นและมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือให้พวกเขาพ้นจากความทุกข์นั้น หลักกรุณานี้เป็นหลักที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการ

กระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ผู้ให้คำปรึกษาซึ่งมีความกรุณาย่อมเป็นผู้ที่เห็นอกเห็นใจในความทุกข์ของผู้รับคำปรึกษา ไม่มองข้ามหรือละเลยความทุกข์ของเขา ใส่ใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือเต็มที่เท่าที่สามารถทำได้ แม้การช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์อาจต้องใช้เวลาและความอดทน เมื่อจิตใจของผู้ให้คำปรึกษาประกอบด้วยความกรุณาก็จะมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความอดทนอดกลั้นที่จะช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่เหมาะสมถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับการปรึกษา

การฝึกจิตให้เกิดความกรุณา ผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาถึงความทุกข์ของเขาแผ่ความปรารถนาดีที่จะให้เขาพ้นจากความทุกข์นั้น (วิชชุดา ฐิติโชติรัตนา, 2559) โดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) พยายามทำความเข้าใจความรู้สึกและสถานการณ์ของเขาโดยการมองปัญหาหรือความทุกข์ในมุมของเขาอย่างไม่ตัดสินจะช่วยให้เกิดความสงสารและอยากช่วยเหลือ และต้องตระหนักไว้เสมอว่าทุกคนล้วนมีความอ่อนแอและมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน ทุกคนมีโอกาสที่จะประสบพบเจอกับความทุกข์ได้เสมอ ลงมือช่วยเหลือเขาด้วยการกระทำที่จริงใจ ให้อภัยหากเขาทำผิดพลาด เปิดโอกาสให้เขาได้เริ่มต้นใหม่และพ้นจากความทุกข์จากความรู้สึกผิดนั้น

การบูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคล

นักจิตวิทยาการปรึกษาสามารถนำหลักพุทธจิตวิทยามาบูรณาการเข้ากับกระบวนการให้คำปรึกษารายบุคคลได้หลายมิติ ดังนี้

1.การสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา หัวใจสำคัญของกระบวนการให้คำปรึกษา คือผู้ให้คำปรึกษาต้องมีจุดประสงค์ของการให้คำปรึกษา เช่น การให้โอกาสผู้รับการปรึกษาได้แสดงความคิดเห็น ต้องรับฟัง และรับรู้ในมุมมองของผู้รับการปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีความเข้าใจปัญหาได้ชัดเจน และช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้แก้ไขปัญหาของตนเองและทำให้ผู้นั้นได้รับความเจริญงอกงามในจิตใจของตนเอง (James Cook University, 2025) คุณลักษณะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษาของนักจิตวิทยาการปรึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยา คือ พรหมวิหารสี่ ประกอบด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร ปลอดภัย และเอื้อต่อการเปิดเผยตนเองของผู้รับคำปรึกษา การยอมรับ ความเข้าใจและความจริงใจในการรับฟังอย่างลึกซึ้งด้วยใจที่เปิดกว้างและไม่ตัดสิน เป็นหลักธรรมสำคัญที่ต้องประกอบด้วยหลักธรรมเรื่องสติ ซึ่งเมื่อผู้ให้คำปรึกษามีสติที่ถูกต้อง มีความมั่นคงจะเข้าใจรอยแยกของปัญหาของผู้รับคำปรึกษาซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้และเข้าใจตนเองตามความเป็นจริงและหาทางออกของปัญหาได้ด้วยตนเอง (พรนภิส สุดโต, 2562: 62-67)

2. ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีเป้าหมายในการให้คำปรึกษา ซึ่งต้องตอบคำถามตนเองให้ได้ว่า ผู้มารับคำปรึกษาต้องการอะไรจากการให้คำปรึกษาครั้งนี้หรือการให้คำปรึกษาจะช่วยให้เขาพ้นจากความทุกข์ได้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือต้องสอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน ในการทำความเข้าใจปัญหา นำหลักอริยสัจสี่มาเป็นกรอบใน

การทำความเข้าใจปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ทั้งผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษามองเห็นความเชื่อมโยงของปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขที่เป็นไปได้ เช่น การช่วยชี้ถึงสภาวการณ์ของปัญหา ช่วยชี้ถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในปัจจุบันทั้งภายนอกและภายใน ชี้ถึงผลที่ติดตามมาของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ชี้ถึงทักษะและความสามารถในการจัดการกับปัญหาและช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้ถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและรู้ถึงพฤติกรรมในการจัดการกับปัญหาโดยผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยเหลือกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษามีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ทัศนคติและเข้าใจถึงสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาชัดเจนขึ้น

ในการพิจารณาปัญหาใช้หลักไตรลักษณ์กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับความจริง ยอมรับถึงความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อเข้าใจและยอมรับปัญหาที่เผชิญได้แล้วก็ระดมสติปัญหาช่วยกันหาวิธีการจัดการกับความทุกข์นั้น บางกรณีอาจกำจัดให้หมดไปไม่ได้ก็หากวิธีการลดเพื่อให้เบาลง ปรับเปลี่ยนความคิดปรับพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีความหมายและมีคุณค่าด้วยการมีสติและปัญญา

3.เทคนิคและกระบวนการให้คำปรึกษา

หลักพุทธจิตวิทยาสามารถนำมาเป็นเทคนิคในกระบวนการให้คำปรึกษาได้หลายเทคนิค เช่น การให้คำแนะนำในการฝึกสติกับผู้รับการปรึกษาด้วยเทคนิควิธีการเจริญสติในการรับรู้ในการเคลื่อนไหวร่างกายโดยมีสติรับรู้การเคลื่อนไหว โดยไม่ใช้ความคิด ไม่ฟุ้งซ่าน รู้เท่าทันการเคลื่อนไหว การสังเกตความคิดและความรู้สึกเป็นเทคนิคที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความตระหนักรู้ในตนเองมากขึ้น มีสติอยู่กับปัจจุบันและรู้ทันความคิดของตน (สุวัฒน์ ธนกรนุวัฒน์, สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และสิริวัฒน์ ศรีเครือดง, 2562: 187-191) หรือการฝึกเจริญเมตา ก็เป็นเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามทางจิตใจให้แก่ผู้รับคำปรึกษาได้ ทำให้มีใจที่เปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่าง มีใจเป็นมิตรต่อผู้อื่นและให้อภัยได้ นอกจากนี้การกระตุ้นการรับรู้ถึงกฎแห่งกรรมย่อมส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีแรงจูงใจในการคิดดีทำดีสร้างกุศลกรรมเพื่อผลบุญนำส่งให้ชีวิตพบเจอแต่ความสุขความเจริญและมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อควรระวังในการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคล

นักจิตวิทยาการปรึกษาควรตระหนักถึงข้อควรระวังในการใช้หลักจริยธรรมที่สำคัญ คือ

1.การเคารพในความเชื่อและความหลากหลาย

นักจิตวิทยาการปรึกษาควรเคารพในความเชื่อทางศาสนาและจิตวิญญาณของผู้รับคำปรึกษาแต่ละบุคคล ต้องหลีกเลี่ยงการบังคับหรือชี้นำให้ผู้รับคำปรึกษาต้องปฏิบัติตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาหากผู้รับคำปรึกษาแสดงออกถึงการต่อต้านและไม่ได้มีความเชื่อเช่นนั้น และต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของผู้รับคำปรึกษาด้วย (Lindsey Phillips, 2021) ดังนั้น ในการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและสังคมความเป็นจริงในชีวิตของพวกเขา

2. ความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญ

การนำหลักพุทธจิตวิทยามาใช้ควรอยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักธรรมคำสอนและความสามารถในการบูรณาการเข้ากับทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาอย่างเหมาะสม ในบางกรณีอาจมีการทำงานร่วมกับพระสงฆ์กลุ่มอาสาคิลานธรรม คือกลุ่มพระสงฆ์ที่ได้รับการฝึกอบรมรูปแบบการเยียวยาจิตใจโดยใช้หลักพุทธธรรม (พระมหาสุเทพ สุทฺธิญาโณ (ธนิกกุล), 2561) ซึ่งมีประสบการณ์พอสมควรในการเยียวยาผู้ป่วยในระยะสุดท้าย หรือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางศาสนาของผู้รับคำปรึกษา อาจเป็นอีกทางเลือกที่เป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมมิติทางจิตวิญญาณของผู้รับคำปรึกษา

3.ปัจจัยที่เกินความสามารถในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาโดยนักจิตวิทยาการปรึกษา

กระบวนการให้คำปรึกษาโดยการบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลนี้ มุ่งเน้นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อให้คำปรึกษา เพื่อให้มีสติ เกิดปัญญาในการเข้าใจเหตุแห่งทุกข์ หนทางในการดับทุกข์ การมีความเมตตาและกรุณาซึ่งผลลัพธ์นี้อาจไม่เกิดขึ้นกับผู้รับปรึกษาบางรายที่มีความผิดปกติทางด้านสมองหรือมีโรคทางจิตบางประการ การสังเกตพฤติกรรมจากการพูดคุยเพื่อประเมินความสามารถของผู้รับคำปรึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ หากประเมินแล้วมีเหตุปัจจัยที่เกินความสามารถของนักจิตวิทยาการปรึกษาจึงอาจต้องมีการแนะนำและทำการส่งต่อผู้รับคำปรึกษาแก่แพทย์เฉพาะทางต่อไป (Mitchell Cunningham, 2017)

สรุป

การบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาเข้ากับการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยารายบุคคลเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกันและเป็นกระบวนการที่สามารถผสมผสานเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดีและมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจที่ลึกซึ้งและรอบด้าน หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือ ที่มีคุณค่าในการช่วยพัฒนาจิตใจ สติและปัญญา ทำให้ผู้รับคำปรึกษามีสติตื่นรู้เข้าใจตนเอง เข้าใจความทุกข์ สาเหตุที่มาแห่งทุกข์และพบหนทางและวิธีการดับทุกข์ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้มุมมองด้านจิตใจถึงว่าปล่อยวาง การมีสติอยู่กับปัจจุบัน การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความเจริญงอกงาม มีจิตใจที่กว้างขวางขึ้นและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้นด้วยหลักธรรมความมีเมตตากรุณา อย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยาการปรึกษาควรคำนึงถึงการประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ด้วยความเคารพ ความเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้ และควรคำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางความเชื่อและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับคำปรึกษาเป็นรายบุคคล และใช้ทักษะในการผสมผสานจุดร่วมของศาสตร์ทั้งสองศาสตร์ให้กลมกลืนเป็นกระบวนการในการให้คำปรึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกันคือการส่งเสริมสุขภาวะด้านจิตใจแก่ผู้รับคำปรึกษาเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาแนวทางการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาควรนำโครงสร้างของ อริยสัจ 4 มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาของผู้รับคำปรึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึง “ทุกข์” ที่กำลังประสบ ⟶ วิเคราะห์ “สมุทัย” หรือสาเหตุของทุกข์ ⟶ เสริมสร้างความหวังและการยอมรับใน “นิโรธ” หรือการพ้นทุกข์ได้ ⟶ นำเสนอ “มรรค” หรือแนวทางการดำเนินชีวิตใหม่อย่างมีสติ

2. ข้อเสนอแนะด้านทักษะของผู้ให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาควรมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เพื่อสามารถอธิบายและสื่อสารหลักอริยสัจ 4 ให้เหมาะสมกับระดับความเข้าใจของผู้รับคำปรึกษา ควรฝึกฝนการเจริญสติและสมาธิเพื่อให้สามารถฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) และแสดงออกถึงความเข้าอกเข้าใจ (empathy) ซึ่งเป็นรากฐานของการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิผล

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้

ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เพื่อศึกษาผลของการนำหลักพุทธจิตวิทยามาบูรณาการในการให้คำปรึกษา โดยวัดผลด้านภาวะสุขภาพจิต ความสามารถในการจัดการกับความทุกข์ และความพึงพอใจของผู้รับคำปรึกษาส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพุทธจิตวิทยาให้เป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาตามแนวทางพุทธจิตวิทยา เพื่อใช้ในการฝึกอบรมและปฏิบัติจริงในวงการให้คำปรึกษา

การบูรณาการหลักอริยสัจสี่ในกระบวนการให้คำปรึกษารายบุคคลตามแนวพุทธจิตวิทยา เป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาทางจิตใจอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน เนื่องจากไม่ได้เน้นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เน้นการเปลี่ยนแปลงภายในอย่างเป็นระบบ ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้หลักธรรมอย่างมีความเข้าใจและปรับใช้ตามบริบทของแต่ละบุคคล เพื่อให้การให้คำปรึกษานั้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตและจิตใจอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กมล โพธิเย็น. (2564). การให้การปรึกษาทางจิตวิทยา : เครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาผู้เรียน. *วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19*(2), 14-16.

ชลากร เทียนส่องใจ. (2553). *การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธ: หลักการและเครื่องมือสำหรับการจัดการความขัดแย้ง.* (ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

นันทา สู้รักษา. (2564). *การให้คำปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูชลธารคุณากร (ถาวโร). 2560. อริยมรรคมีองค์ 8 กับการหลุดพ้นจากกรรม. *วารสารปัญญาปณิธาน, 2*(2), 18-26.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 17).* กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิชัย โชติชัยพร. (2565). *การบูรณาการกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านประกันภัยของสำนักงานคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย*. (ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พิชัย โชติชัยพร. (2565). การบูรณาการกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านประกันภัยของสำนักงานคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11*(4), 1514.

พิชัย โชติชัยพร. (2566). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอมที่ใช้สัปปุริสธรรม. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11*(3), 1248.

พระมหาสาคร วรธมฺโมภาโส. (2560). การศึกษาเชิงวิเคราะห์กฎแห่งกรรมที่ปรากฏในอรรถกถาธรรมบท . *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 8*(2), 15-20.

พระมหาสุเทพ สุทฺธิญาโณ (ธนิกกุล). (2561) *โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาของพระสงฆ์ด้านการเยียวยาจิตใจผู้ป่วย.* (ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พระสมุห์มานัส อคฺคปญฺโญ (วงศ์สาขา), อุทัย สติมั่น. (2565). การเจริญเมตตาภาวนาของผู้ปฏิบัติธรรม: ศึกษากรณีชุมชนวัดโคกสว่าง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. *วารสารบาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน, 9*(1), 73-80.

พระอนันตชัย อภินนฺโท (ขันโพธิ์น้อย). (2560). ความทุกข์ในอริยสัจ 4. *วารสารพุทธจิตวิทยา, 2*(2), 46-57.

พรนภิส สุดโต. (2562). ผู้ให้การปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยา. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 2*(1), 61-62.

วิชชุดา-ฐิติโชติรัตนา. (2559). *การพัฒนารูปแบบการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาบูรณาการของพระสงฆ์ที่มีบทบาทให้การปรึกษา.* (ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

สุวัฒน์ ธนกรนุวัฒน์, สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และสิริวัฒน์ ศรีเครือดง. (2562). การเจริญสติในวิถีพุทธจิตวิทยา. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 5*(2), 187-188.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2532). *พรหมวิหารธรรม.* กรุงเทพมหานคร. ชวนพิมพ์.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2566). *พุทธธรรมฉบับปรับขยาย.* สืบค้น 5 พฤษภาคม 2568. จาก https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/583.

Lindsey Phillips. (2021). *Culture-centered Counseling,* Retrieved May 6, 2025, from https://www.counseling.org/publications/counseling-today-magazine/article-archive/article/legacy/culture-centered-counseling.

Mitchell Cunningham (2017). *Referrals to Mental Health Services: Exploring the Referral Process in Genetic Counseling.* Retrieved May 6, 2025, from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1007/s10897-017-0147-y.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Reserch Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.26

Analysis on the Attitudes and Listening Habits of Music Students Toward Classical Music

Kunjin He[1*], Chutima Maneewattana[2] and Xiulei Ren[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Kunjin He*
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s63584947009@ssru.ac.th
2. Chutima Maneewattana
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: chutima.ma@ssru.ac.th
3. Xiulei Ren
Faculty of Music, Yunnan Arts University China.
Email: 845298386@qq.com

Keywords:
Attitudes, Listening habits, Music Students, Classical music, Analysis

Article history:
Received: 17/07/2024
Revised: 12/01/2025
Accepted: 25/03/2025
Available online: 29/05/2025

How to Cite:
He, K., Maneewattana, C., & Ren, X. (2025). Analysis on the Attitudes and Listening Habits of Music Students Toward Classical Music. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 360 - 373 .

ABSTRACT

This paper aims to explore the attitudes and listening habits of music students towards classical music. Through questionnaires and in-depth interviews with music students, this paper analyzes music students' knowledge of and interest in classical music as well as their listening habits and preferences. The research results show that there is diversity in attitudes towards classical music among music students, but more than half of the music students do not like classical music. Given that conservatory training is based on classical music, it seems that most music students may not like their major. In order to explore the reasons involved, the author summarized their listening habits through interviews. Meanwhile, the listening habits of music students are influenced by many factors, including personal cognition, personal interests and so on. This paper also offers suggestions on how to enhance music students' interest in and appreciation of classical music.

Introduction

Classical music, broadly defined, encompasses the tradition of Western art music spanning from the Middle Ages through the early twentieth century. As a cornerstone of cultural and artistic heritage, classical music plays a significant role in cultivating aesthetic sensibilities and intellectual depth among its audiences.

In recognition of the educational value of the arts, the Chinese Ministry of Education, in collaboration with the Ministry of Culture and the Ministry of Finance, has been implementing the annual "Fine Arts Entering the Schools" initiative since 2006. This government-sponsored program involves the provision of cultural services, particularly symphonic performances, to institutions of higher education. Its primary objective is to enhance aesthetic education and to foster the humanistic and artistic development of university students (Xinhuanet, 2017). Classical music, with its rich history and expressive complexity, is particularly well suited to this mission.

The transformative potential of classical music has been widely acknowledged. According to Che Wenbo (2003), music offers individuals the opportunity to experience profound "peak experiences," through which they may attain an intuitive understanding of life's values, personal fulfillment, and the nature of existence (pp. 122–127). Franz Liszt similarly reflected on the transcendental qualities of music in his writings on Berlioz and Schumann. Beyond emotional satisfaction, music fulfills both physiological and psychological human needs, and serves as a medium through which individuals may gradually pursue and realize higher values.

The philosophical significance of beauty in music has also been emphasized by scholars. Zhao Songguang, for instance, argued that beauty functions as an intermediary form, allowing for the application of objective laws (truth) toward achieving socially beneficial ends (goodness). The appreciation of beauty thus enables the integration and harmonization of truth and goodness, contributing to the ethical and intellectual development of individuals (Cai & Huang, 2008, p. 217).

In this context, classical music education not only nurtures aesthetic sensitivity but also supports the cultivation of moral and cognitive faculties. To further understand how these theoretical benefits translate into student attitudes and behaviors, this study employs a questionnaire-based survey to examine music students' perceptions of and listening habits related to classical music.

This research seeks to empirically investigate the reception and appreciation of classical music among music students. By analyzing their attitudes and listening practices, the study aims to provide insights into the effectiveness of classical music in promoting aesthetic and humanistic development. Such findings may offer valuable implications for the future direction of aesthetic education in higher institutions and for optimizing the implementation of cultural initiatives like the "Fine Arts Entering the Schools" program.

Literature Review and Theoretical Framework

1. Benefits of listening to classical music

Music has multi-faceted value, which not only satisfies human physiological and psychological needs, but also enables human beings to gradually realize the pursuit of the highest value. Mr. Zhao Songguang once pointed out that beauty is the form of intermediary

structure for the free application of objective laws (truth) to ensure the realization of social purposes (goodness). The establishment and appreciation of beauty can mediate the confrontation and conflict between truth and goodness, so that the two sides can mingle and unify, which is an important way for human beings to further grasp the truth and develop the goodness.

Xunzi said, "Music, which is favored by the sages, can make the hearts of the people turn to the good, and its sound is so touching that it changes the customs of the people; therefore, the early kings used rites and music to guide the people and make them harmonious." (Annotated and translated by Cai Zhongde, 2004, 175) The ancient Greek philosopher Plato also believed, "We have always employed education for the body and music for the mind." (Plato, 1963:21). According to the ideas of Chinese and foreign philosophers, we can know that the beauty of music enables the gradual and firm formation of a positive mental attitude towards the love and pursuit of beauty, as well as a keen discernment of beauty and ugliness in the process of human growth and in the construction of human psychological structure.

2. Specificity of music

"The form of music is the constitutive style of musical sound." (Zhou Haihong, 2004, 213-214) The form of music is the compositional style of sound that renders the content of music manifest.

There is a Chinese legend of "Mountain and Flowing Water (referring to the harsh reality that talent and ability can rarely meet people who can really appreciate them)" legend, giving people a stereotyped impression: Music has always been about expressing emotions, philosophies, stories or a scene or something like that. From that, hearing music that "gets it", being able to hear and speak clearly what the music expresses, means understanding the music, while those who can't hear, can't speak the content, neither can listen to the music. Taking radio, television, and We-Media as the stage, the listener often hears many musical interpretations, we call them "music interpretations", which tell the listener that what a certain work expresses, such as "death", "creek", "love", etc. is a certain idea, a certain storyline, and so on. Guided by the interpretation, there is a certain resonance in the listener, vaguely evident in the fact that the content of the interpretation is derived from the music, and once again the listener is at a loss as to what to do with the music they are listening to without being guided by the interpretation.

The method of music interpretation is to use words and pictures to guide the listener to listen to the music, however, music has acoustic attributes, which determines that it does not have semantic, visual, or other attributes. Therefore, without the guidance of interpretation, many listeners can not understand what the music means, which is not the responsibility of the listener, but is mostly determined by the acoustic attributes of the music. The long-standing work of music promotion centers on the adoption of music interpretation as a means of guiding the listener to understand the specific piece of music. Researchers believe that this approach not only reinforces stereotypes in the listener, but also leads to a gradual rejection of classical music.

Concept framework

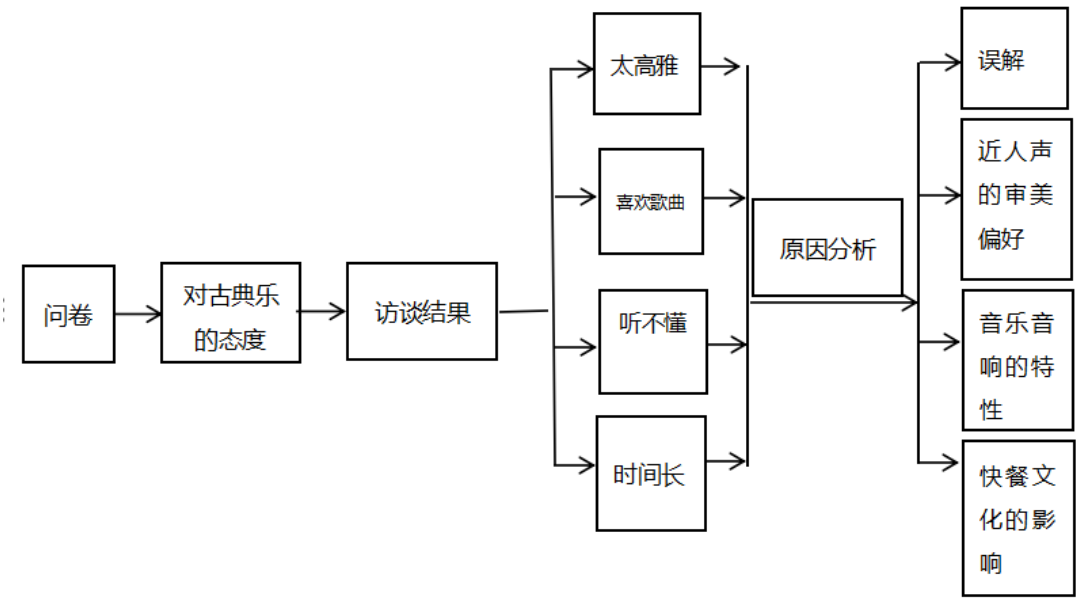

Figure 1 Concept framework

Objectives

1. To study the attitude of music students towards classical music.
2. To analyze the factors affecting the listening habits of music students.

Research Methodology

This study employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative techniques to explore the aesthetic preferences and listening habits of college music students with regard to Western classical music. The research was conducted in two phases: a structured questionnaire survey and semi-structured individual interviews.

1. Quantitative Method: Questionnaire Survey

To obtain comprehensive data on music students' attitudes and habits related to classical music, an online questionnaire was distributed via the "Chaoxing Xuexitong" platform. The survey period began in mid-March 2023 and continued for one month. A total of 413 participants were recruited from 11 music-major classes at the university. These participants were selected using a convenience sampling method based on their availability and enrollment in music-related programs.

The questionnaire consisted of closed-ended questions designed to gauge students' general attitudes toward classical music and their listening behaviors. Key questions included:

"Do you like Western classical music?"
"Do you have a daily habit of listening to classical music?"
"What kind of music do you like?"

Respondents were given multiple-choice options, including symphonic music, opera, European and American pop songs, and Hong Kong and Taiwan pop songs. The inclusion of diverse musical genres allowed for the identification of personal preferences and listening patterns. The data collected were used to quantify trends and individual differences in musical tastes, providing a statistical foundation for the subsequent qualitative inquiry.

2. Qualitative Method: Semi-Structured Interviews

To further explore the reasons behind students' disinterest in classical music, qualitative interviews were conducted with a purposive sample of 10 students who indicated in the questionnaire that they did not like Western classical music. These interviews aimed to gain deeper insight into students' perceptions, emotional responses, and potential barriers to engaging with classical music.

Interview questions included:
"How do you feel about classical music?"
"Why don't you like listening to classical music?"

The interviews were conducted in an open-ended and conversational format, allowing participants to express their thoughts freely. Responses were transcribed and thematically analyzed to identify recurring themes and patterns in attitudes toward classical music.

Data Analysis

Quantitative data from the questionnaire were analyzed using descriptive statistics to determine the frequency and distribution of preferences among respondents. Qualitative data from the interviews were subjected to thematic analysis, which involved coding responses and identifying common themes related to emotional, cognitive, and cultural factors influencing students' engagement with classical music.

Results

1. Music students do not like classical music

In order to find out whether or not the current generation of music students like classical music, thus the author made a questionnaire survey to 413 music students, which consisted of three questions, the first of which was: 'Do you like classical music'? (The results of the survey are shown in Figure 1). The second question was, "Do you have a daily habit of listening to classical music?" The questionnaire helped the author to find out whether music majors have the habit of listening to classical music (The results of the survey are shown in Figure 2). The third question was, "What kind of music do you like?" There were 16 types of music included, namely: symphony, opera music, European and American pop songs, etc., which appeared in the form of multiple-choice questions to help the author understand the individual differences, and the data obtained may have an impact on the results (The results of the survey are shown in Figure 3).

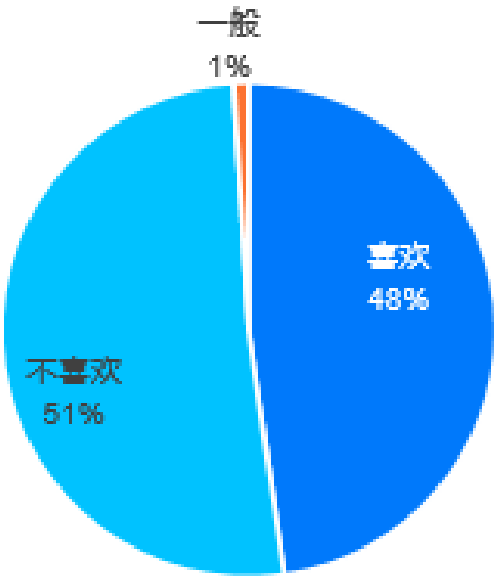

Figure 2 Whether music students like classical music

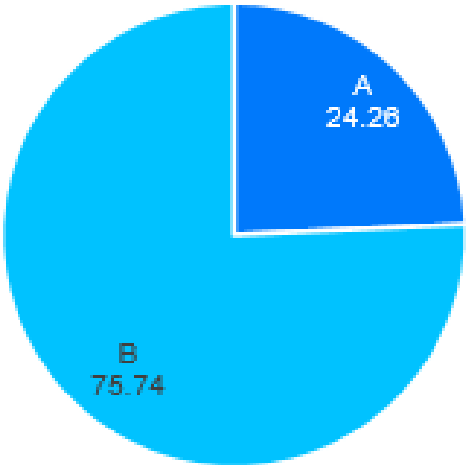

Figure 3 Whether music students listen to classical music every day

As can be seen from the data in Figure 2, 51% of the 413 music students dislike classical music, 48% like classical music, and 1% expressed a neutral attitude, neither liking nor disliking it. This is a rather strange result, because in Chinese conservatories, for the most part, students study the Western system of music and are exposed naturally more to classical music. Albert Einstein once said, "Interest is the best teacher." As music students majoring in the field, 51% of them do not like classical music. Since they are not interested in classical music, how can they learn the profession well? Their future development in the professional field will also be somewhat limited.

The data in Figure 3 shows that 75.74% of the students do not have the habit of listening to classical music on a daily basis, and only 24.26 students keep this habit, which also shows that most of the professional music students do not listen to and appreciate classical music daily, which in turn proves that these music students are not interested in classical music.

From the data in Figure 3, it can be seen that among the many types of music, the preferences of music students are as follows: European and American pop music > Opera music > Symphony > Mainland popular songs ..... It can be seen that among these music, more music students chose the more popular European and American pop music rather than classical music, and the principle behind it is worth analyzing specifically.

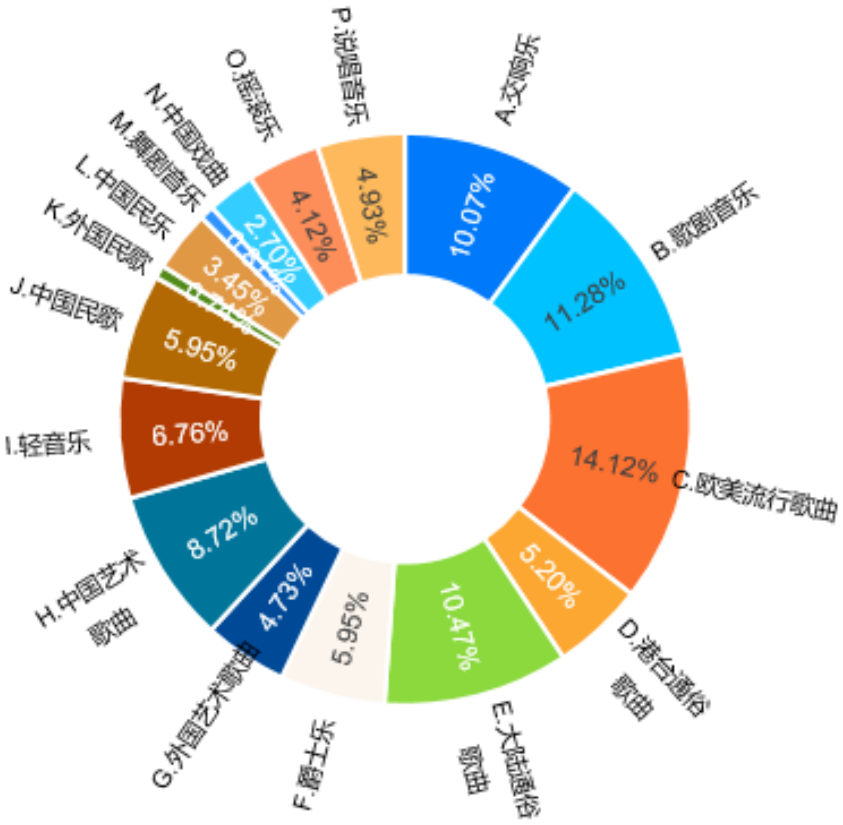

Figure 4 Types of music preferred by music students

The reason why music students don't like classical music needs to be interviewed to find out what they really think. So the author conducts an interview survey with 10 of them who do not like classical music as a way to understand the attitude of music students towards classical music. The interview covers two questions, Question 1: How do you feel about classical music? Question 2: Why don't you like listening to classical music?

For the first question, six of the respondents thought that classical music is elegant music, serious music and highbrow music, which shows that music students have a wrong understanding of classical music, which leads them to reject classical music. Five respondents found classical music boring and preferred European and American pop music, indicating that classical music does not meet their aesthetic expectations.

For the second question, why don't you like listening to classical music? 9 music students thought that they could not understand it. Not being able to understand music is an aesthetic problem and requires an explanation of the reasons for this, which is a major problem that constrains listeners from listening to music. Six music students thought that classical music took too long. Long listening and appreciation time is another issue that needs to be analyzed.

2. Analysis of factors affecting the listening habits of music students

With the results of the interviews, it is then possible to analyze what factors influence the listening habits of music students, in order to suggest improvements and measures for the promotion of classical music.

2.1 Misconceptions about classical music

In response to the interviewee's answer, the author organizes the information and gives an explanation. First of all, classical music represents the highest artistic achievement of Western music, and after the test of time, it still has a group of advocates who love it and pass it on in today's age. In the process of inheritance, classical music is also known as "elegant music", music students do not like classical music is often turned off by the name of "elegant music". There was no such thing as classical music before the term "pop music" was coined. For Europeans, what is classical music today was the popular music of its day before the 20th century, and the number of its enthusiasts is no less than that of pop music enthusiasts today. In the process of promoting classical music, many people regard classical music as the highest representative of refined artistic interests, thus forming a kind of music contempt chain. The chain of contempt is based on some standard recognized by society at large, and the solidity of this standard is positively correlated with its popularity; the more popular it is in people's minds, the more solid and sturdy the chain will be. These chains connect people on the basis of their recognition of the identity of the social group they are in (e.g., occupation, profession, geographical origin), allowing them to believe that the in-group they are in is superior to other groups, and the higher the level of the chain one is in, the prouder one will be of one's group identity. The contempt chain of music categories is: classical > jazz > metal > rock > folk > electronic music > pop > rap > MC. (Ren Haofa, 2020: 222) In fact, most social phenomena reflect human psychological activity, and the reason for the existence of the contempt chain is actually identification with the in-group and resistance to the out-group. This kind of thinking is not right. The "high" of elegant music is reflected in the difficulty of creation and performance, not being highbrow. Many people are prejudiced in their understanding of classical music, and this concept influences their judgment of classical music, thus mistakenly believing that classical music is a mountain they cannot climb.

2.2 Tone aesthetic preference analysis

The Chinese aesthetic psychology of tone is a very important point is the characteristic of close to the human voice. "String music is not as good as wind music, wind music is not as good as people's songs," the first and most direct reflection of the Chinese aesthetic concept of tone is that the tone of string instrument (here refers to plucked instruments) is not as good as the tone of wind instrument (wind instruments that emit a continuous tone). Wind aerophone instruments are closer to the human voice than granular sounding plucked instruments with their long tones. "String music is not as good as wind music, wind music is not as good as people's songs", which has been a category of aesthetics in China for thousands of years, the more internal reason is that Chinese culture is essentially sensual and life-

oriented, and attaches great importance to people's physical body, and tries its best to capture people's inner feelings and experiences. It is believed that only the real voice can express the inner feelings more completely and truly, and that only the "close to the human voice", "close to the natural" true tone, "can evoke a direct feeling, and can make you enter a state of life, can make the music have a kind of engraved effect." (Liu Chenghua, 1998: 51) Only the human voice can serve as man's own natural musical instrument, closest to man's inner emotions, and a direct medium for the externalization of man's inner emotions; therefore, it appears to be the most direct and natural in expressing man's inner emotions." (Huang Hanhua. 2002: 7) As man-made musical instruments, "strings" and "winds" are far away from nature and human life and inner feelings. Therefore, they are far less direct and genuine than the human voice, which is a natural instrument, in expressing their inner feelings. However, although "wind instruments" and " string instruments" are both man-made musical instruments, because wind instruments are played with the "Qi" of human life, and plucked instruments are played with human hands, the "Qi" is closer to the inner life essence of a human being than the "hands" . Therefore, in terms of expressing one's inner feelings, "wind instruments" is more direct and natural than "string instruments". This is "String music is not as good as wind music". European and American pop music is often presented as songs, and I think this is one of the reasons why music students like it the most.

Compared to the Chinese " close to the human voice ", the Western view of tone in general tends to be far away from the human voice, so that the effect of tone obtains a kind of commonality, which is manifested as "close to the instrumental voice". This is not only reflected in the mainstream instruments in the Western orchestra, but also concentrated in the most representative American vocal method: the use of effective combination of vocal organs and resonance organs, that is, away from the unnatural state of daily human voice pronunciation, but to obtain a kind of "instrumental" sound coloration that can be said to be scientific, standardized, unified and common; on the contrary, in almost all the arts of vocal singing in China, it is common to maintain the natural state of the voice in order to obtain a voice that is first and foremost authentic and truly natural in the human physical sense. Regarding the difference between the "close to instrumental sound" and "close to human voice" between Chinese and Western tones, Mr. Liu Chenghua believes that in the final analysis, it is still governed by the different cultural consciousness of the two sides: "Western culture is rational and knowledge-based, so it is bound to emphasize logic and pursue a system, and then this system requires that the music under it must transcend the specific and the unique in order to obtain a kind of universality and commonality. Therefore, Western instruments are designed to be far from the human voice and close to the instrumental voice." (Liu Chenghua. 1998: 51) Classical music has a vast array of instrumental pieces. Whenever classical music is talked about, people are more likely to associate it with instrumental pieces than vocal music. This is one of the reasons why people don't like classical music according to the aesthetic preference of closing to human voice.

2.3 Incomprehensible classical music

The method of music interpretation is to use words and pictures as a guide for the listener to listen to the music. However, music has an acoustic attribute, which determines that it does not have semantic, visual attribute. Therefore, without the guidance of interpretation, many listeners can not understand what the music means, which is not the

responsibility of the listener, but is mostly determined by the acoustic attributes of the music. The long-standing work of music promotion centers on the adoption of music interpretation as a means of guiding the listener to understand the specific piece of music.

Music students can't understand classical music, and the author shares the same feeling. In fact, it is a very normal phenomenon to not be able to understand music, because music is abstract, and the expression of music is the process of sound movement, which exists within the range of hearing, resulting in their lack of a clear point of view, and the listener tends to want to listen to the picture from the music, and the content, which is indeed very abstract. Failure to hear the content of the musical performance will also frustrate the listener, who will find it boring, mistakenly thinking that he or she does not have the ability to appreciate music, has no musical talent, and is unable to get satisfaction and a sense of fulfillment in his or her heart. In the long run, the listener will dislike classical music even more.

2.4 Impact of fast-food culture

The author agrees with the answer that listening to classical music takes too long. For example, symphonies and concertos, which are large-scale instrumental genres, take between half an hour and an hour to listen to in their entirety, and some, such as Beethoven's Symphony No. 9 and Mahler's Symphony No. 3, even take nearly two hours. Opera works are much longer. A couple of hours is indeed rather long. The ancients had relatively fewer entertainments and ways of entertaining compared to us today, so they had more time to enjoy these longer pieces of classical music. There is a reason why contemporary entertainment is so abundant and there are more choices available to everyone, so they don't really want to spend more time listening to classical music.

Another reason is that modern people are deeply influenced by "fast-food culture", which leads to the fact that listeners do not have the ability to listen to large-scale works in their entirety, and that they are prone to drifting off when listening to a long piece of music, or worse, they may lose their concentration or become drowsy.

Fast-food culture is a term that has emerged along with the entry of Western fast food into the Chinese market, representing a cultural phenomenon of pursuing speed for anything without paying attention to quality and sedimentation and accumulation (Wang Chunni, Xiao Runyu, 2020: 135).

If fast-food culture is a must in this era, then the love for short videos also reflects the general anxiety from all walks of life in the era of time fragmentation. The fragmentation of time comes from the diversification of audience needs, reflecting the progress of the times and people's pursuit of spiritual life in the context of a greatly enriched material life. However, too much fragmented time does not lead to higher effectiveness, and excessive fragmentation can lead to higher overall conversion costs thereby reducing overall efficiency.

Discussion

This study set out to explore the attitudes of music students toward classical music and analyze the factors influencing their listening habits. The results paint a nuanced picture of a

generation of music students who, despite professional exposure, demonstrate a marked disinterest in classical music, with deeper cultural, aesthetic, and psychological factors at play.

Attitudes Toward Classical Music

The findings reveal that a slight majority (51%) of music students do not like classical music, and an even larger proportion (75.74%) do not engage with it daily. These results are surprising given that classical music remains central in the curricula of conservatories and professional music training in China. This phenomenon may reflect a broader generational shift away from traditional genres toward popular and more emotionally accessible music forms. This aligns with previous research suggesting that young listeners prefer music that offers immediate emotional gratification, familiarity, and relevance to their daily lives (Greenberg et al., 2016).

Moreover, the interviews with students highlighted a prevalent misunderstanding of classical music. Many respondents viewed it as "elegant," "serious," or "highbrow," indicating that classical music has become socially coded as elitist. This misperception may stem from the cultural "contempt chain" proposed by Ren (2020), which places classical music at the top of a hierarchy of musical genres. Such social constructs discourage students from engaging authentically with classical music due to fears of inadequacy or irrelevance.

Aesthetic Preferences and Cultural Influences

The preference for European and American pop music over classical music reflects broader cultural aesthetic inclinations, particularly the Chinese preference for tones that resemble the human voice. As Liu (1998) and Huang (2002) have argued, Chinese aesthetic traditions value expressiveness and emotional immediacy, qualities that are often conveyed more directly through vocal music than instrumental compositions. Pop music, often centered around vocals, better meets these aesthetic expectations and emotional needs.

Conversely, Western classical music, especially instrumental works, may seem distant and abstract. Western tonal aesthetics favor systematized, rational sound production designed to transcend individual expression in favor of structural and formal beauty (Liu, 1998). This cultural dissonance may cause Chinese students to feel emotionally disconnected from classical music, perceiving it as rigid or inaccessible.

Comprehensibility and Musical Abstraction

Another significant factor is the abstract nature of classical music. Unlike language-based media, instrumental music lacks direct semantic content, making it difficult for some listeners to comprehend without prior knowledge or guided interpretation. This finding echoes the ideas of Meyer (1956), who emphasized that musical understanding relies heavily on stylistic familiarity and learned listening strategies. Without sufficient exposure and interpretative support, students may feel alienated from classical music, leading to a cycle of disinterest and disengagement.

Influence of Fast-Food Culture

Finally, the impact of "fast-food culture" cannot be overlooked. As digital technologies shape listening behaviors, contemporary audiences increasingly favor short, accessible content over lengthy, complex works. This shift is emblematic of broader cultural changes that emphasize speed, convenience, and instant gratification (Rosa, 2013). Classical music, with its long durations and structural complexity, stands in contrast to these tendencies. As a result, students may lack the attention span or patience to engage with classical forms, especially operas or symphonies that demand prolonged focus.

This phenomenon is especially problematic for conservatory education, which presumes a foundational appreciation for classical repertoire. As Einstein noted, "interest is the best teacher," and a lack of intrinsic motivation among students suggests an urgent need to rethink how classical music is introduced and contextualized in music education.

Conclusion

This study set out to explore music students' attitudes toward classical music and the factors influencing their listening habits. The findings reveal a surprising disinterest among music students in classical music, with 51% expressing dislike and 75.74% reporting no daily listening habit. Despite being immersed in an academic environment that emphasizes Western classical training, many students show a clear preference for contemporary genres such as European and American pop music.

The investigation highlights several key factors behind this phenomenon. Firstly, students hold misconceptions about classical music, associating it with elitism and seriousness, which alienates them from engaging with it meaningfully (Ren, 2020). Secondly, aesthetic preferences rooted in cultural psychology play a significant role; Chinese aesthetic tradition values tones that are closer to the human voice, making vocal-driven pop music more emotionally resonant than instrumental classical works. Furthermore, many students struggle to comprehend classical music, finding it abstract and lacking immediate emotional clarity, which leads to feelings of inadequacy and disinterest. This difficulty stems from the semantic ambiguity of instrumental music and the lack of interpretive guidance, as well as the inherently abstract nature of musical form and expression. Lastly, the influence of fast-food culture contributes to the preference for shorter, more accessible music experiences. The length and complexity of classical compositions demand extended attention spans, which are often at odds with the media consumption patterns of today's students.

Overall, the findings suggest that to foster appreciation for classical music among music students, there needs to be a transformation in both pedagogical methods and cultural framing. Classical music should be presented not as an exclusive art form but as a dynamic, emotionally rich tradition that students can relate to, understand, and enjoy.

Recommendations

To address these issues, educators and institutions must actively dismantle the elitist framing of classical music and promote a more inclusive and accessible understanding. Integrating music interpretation strategies, such as guided listening and multimedia explanations, may help bridge the gap between abstract sound and listener meaning. Additionally, curriculum designers might consider blending classical music with contemporary styles or using crossover genres to foster greater emotional and cultural resonance.

1. It is recommended that classical music promoters should not treat classical music as unattainable, thus scrutinizing other music in a superior manner and forming a chain of contempt. There is no distinction between good and bad music, only between simple and complex. The elegance of classical music lies in the fact that it is more difficult to compose and perform. The high of classical music is not a highbrow song or a high position, the music is not selective, anyone who likes it is qualified to enjoy classical music.

2. It is suggested that music students need to know the characteristics of musical sound. Music has no semantic or visual attributes and should not be listened to in a viewed, storytelling way; the emotional experience that music provides is much more interesting. At

the same time, music does not have the attribute of being a standard answer; it is the freest form of art, and the listener who listens to music makes associations, his or her own associations being the most interesting, and does not have to pay attention to the so-called standard answer.

3. It is suggested that music students can listen to vocal works in classical music, such as the art songs of Schubert and Schumann. The human voice is the tone that music students prefer, and thus they may gradually like classical music.

4. It is impossible to change the trend of the influence of fast food culture, so we should conform to the change of the times. Music students can go to listen and enjoy those beautiful themes in classical music, these themes are often relatively short, in line with the concept of modern people's fast-food culture, perhaps they will like these short themes and thus like the whole work, until they like classical music.

References

Cai, L., & Huang, H. (2008). Aesthetic education and humanistic spirit. Beijing Normal University Press.

Cai, Z. (Annot. & Trans.). (2004). Chinese music aesthetics: Annotated and translated. People's Music Publishing House.

Che, W. (2003). The value and experience of music. Journal of Music Research, (4), 122–127.

Che, W. (2003). Humanistic psychology. Zhejiang Education Press.

Greenberg, D. M., Baron-Cohen, S., Stillwell, D. J., Kosinski, M., & Rentfrow, P. J. (2016). Musical preferences are linked to cognitive styles. PLOS ONE, 11(7), e0153206. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0153206

Hao, P. (2008). Fantasia of life: Talking about the visual concept and visual promotion of classical music. Art and Design (Theory), 120.

Huang, H. (2002). Music aesthetics and cultural psychology. Beijing: People's Music Publishing House.

Huang, H. (2002). The music of words and the music without words: Aesthetic reflections on the connection and transformation of vocal music and instrumental music. Chinese Music, 7.

Liu, C. (1998). On the comparison of tone aesthetics between Chinese and Western music. Beijing: China Conservatory of Music Press.

Liu, C. (1998). The divine rhythm of Chinese music. Fujian People's Publishing House.

Luo, X., & Huang, H. (2008). The psychology of music (p. 217).

Meyer, L. B. (1956). Emotion and meaning in music. University of Chicago Press.

Plato. (1963). The dialogues on literature and art (Zhu Guangqian, Trans.). People's Literature Publishing House.

Ren, H. (2020). Cultural psychology of music and the contempt chain of genres. Beijing: Renmin University Press.

Ren, H. (2020). Is there a hierarchy in music? Analyzing the psychological factors of music identity from the chain of contempt. Harbin Conservatory of Music, 222.

Rosa, H. (2013). Social acceleration: A new theory of modernity (J. Trejo-Mathys, Trans.). Columbia University Press.

Tang, M. (2015). Review of several reasons for the difficulty of popularizing classical music. Art and Literature for the Masses, 133.

Wang, C., & Xiao, R. (2020). Study on the influence of the phenomenon of "TikTok fever" on the ideological behavior of college students and its response. Science and Technology Communication, 135.

Xinhuanet. (2017, October 22). Fine arts entering the schools: Promoting aesthetic education through cultural services. http://www.news.cn/edu/2017-10/22/c_1121835349.htm

Zheng, J. (2021). An analysis of new forms of classical music dissemination in the post-epidemic era: An investigation based on online mobile behavioral data. Art Education, 160.

Zhou, H. (2004). Music and its expressive world (pp. 213–214). Central Conservatory of Music Press.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.27

Guidelines for Promoting the Quality of Primary Teachers at the Digital Age

Nawaporn Atchariyakiat[1*], Pavinee Sothayapetch[2]

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

นวพร อัจฉริยะเกียรติ[1*], ภาวิณี โสธายะเพ็ชร[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Nawaporn Atchariyakiat *
นวพร อัจฉริยะเกียรติ
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Curriculum and Instruction, Chulalongkorn University, Thailand.
Email: Nawaporn_Atchariyakiat@gmail.com

2. Pavinee Sothayapetch
ภาวิณี โสธายะเพ็ชร
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Curriculum and Instruction, Chulalongkorn University, Thailand.
Email: Pavinee_Sothayapetch@gmail.com

Keywords:
Guideline for Promote, Quality of Primary Teachers, Digital Age

คำสำคัญ:
แนวทางการส่งเสริม, คุณภาพครูประถมศึกษา, ยุคดิจิทัล

Article history:
Received: 20/03/2025
Revised: 28/04/2025
Accepted: 01/06/2025
Available online: 12/06/2025

How to Cite:
Atchariyakiat, N., & Sothayapetch, P. (2025). Guidelines for Promoting the Quality of Primary Teachers at the Digital Age. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 374-391.

ABSTRACT

This study aims to: 1) investigate the essential needs regarding the quality of primary school teachers in the digital age, and 2) propose strategies to enhance the quality of primary school teachers in the digital age. A mixed-methods research approach was employed, which consisted of two phases. In Phase 1, a survey was conducted to examine the essential needs related to the quality of primary school teachers in the digital age. The sample consisted of primary school teachers selected through stratified random sampling, resulting in a total sample size of 486 teachers. The data were analyzed to assess the essential needs for teacher development. In Phase 2, expert group discussions were held with 6 experts to synthesize strategies for improving the quality of primary school teachers in the digital age. The content analysis method was used to derive these strategies. The findings revealed that: 1) Primary school teachers showed essential needs for development in 7 key areas and 2) The proposed strategies for promoting teacher quality in the digital age included: fostering collaboration with all stakeholders, including parents and other agencies, focusing on individual learner analysis before designing instructional approaches, promoting the use of technology in teaching, and ensuring safety by monitoring potential risks associated with technology use. Additionally, the concept of a digital professional learning community was recommended to encourage a growth mindset among teachers. School administrators and educational authorities were also advised to recognize and reward teachers with exceptional and proven performance to further motivate the enhancement of teacher quality in the digital age.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล และ 2) นำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีโดยการวิจัยนี้ดำเนินการใน 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ตัวอย่างวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน วิเคราะห์เนื้อหาและสร้างแนวทางฯ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 7 องค์ประกอบและ 2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปทางการศึกษาจากการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นเด็กยุคดิจิทัล (Digital Generation) หมายถึง เด็กที่เติบโตและคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เด็กชอบเรียนรู้ผ่านภาพเคลื่อนไหว (Visual learner) และการรับรู้จากการเคลื่อนไหว (Kinesthetic learner) ได้ดีกว่าการเรียนจากการฟังคำอธิบายจากครู (Auditory learner) เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สนใจได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย เด็กมีความสนใจในการอ่านหนังสือหรือมีสมาธิจดจ่อลดลง (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2558) อีกทั้งยังพบว่าเด็กในยุคปัจจุบันมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากเดิมจากงานวิจัยของ Jukes et al (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กในยุคดิจิทัลมีความจำที่เกี่ยวกับภาพ (Visual memory) ได้ดีกว่าตัวหนังสือ มีทักษะการทำงานที่หลากหลาย (Multitasking skill) รวมถึงลักษณะการอ่านที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การอ่านมีลักษณะคล้ายตัว F หรือเรียกว่า F Pattern กล่าวคือ อ่านจากบนลงล่างแล้วจึงอ่านในบรรทัดที่สนใจ จากลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดการเรียนการสอนหรือประสิทธิภาพการทำงานของครูเปลี่ยนไป การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสู่การวิถีชีวิตแบบหลายช่วง (Multistage-life) เนื่องจากประชาชนมีอายุที่ยืนขึ้นและมีการทำงานที่มากกว่าหนึ่งอาชีพอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อพัฒนา

บุคคลให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นการเผชิญหน้ากับการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคสมัยทำให้ความต้องการใช้ครูประถมศึกษามีทิศทางที่เปลี่ยนไปซึ่งจากงานวิจัยของ ยศวีร์ สายฟ้า (2563) พบว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมในโลกดิจิทัลส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการผลิตครูโดยมีองค์ประกอบ คือ การเข้าถึงสื่อและสังคมออนไลน์ คุณภาพการดูแลเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรทัดฐานต้นแบบทางสังคม นโยบายที่เกี่ยวข้อง และคุณภาพครูประถมศึกษา อีกทั้งยังกล่าวถึงคุณสมบัติครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคนี้ทำให้ความคาดหวังจากครูมีแนวโน้มและทิศทางที่เปลี่ยนไปทำให้ครูเกิดภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานของครูได้

ในขณะที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูประถมศึกษายังคงมีบทบาทสำคัญในการสอนและพัฒนาเด็กนักเรียนเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียน (อัญชลี สกุลอินทร์, 2561) ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับทักษะและความต้องการของการเรียนรู้ในยุคสมัยนี้เพื่อให้สามารถเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารส่งผลกระทบกับกรอบคิดเดิมของการสอนรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น ครูประถมศึกษาจึงควรมีวิธีรับมือหรือปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม อีกทั้งยังต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมและต่างประเทศ และให้การสนับสนุนในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และ การทำงานเป็นทีม (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) อาจกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม การเรียนรู้ของนักเรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาโดยบทบาทหน้าที่ของครูที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) กล่าวถึงภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ 2 ประเด็นประกอบด้วย 1) ภาระงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และงานตอบสนองนโยบายและจุดเน้น 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) เห็นได้ว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีจุดเน้นทั้งในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม รวมถึงส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับบทบาทครูในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีทำให้ภาครัฐเร่งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวและกำหนดนโยบายรวมถึงจุดเน้นให้ส่งเสริมและพัฒนาครูประถมศึกษาให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นพบงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับนักเรียนเป็นจำนวนมากแต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแนวทางส่งเสริมคุณภาพครู

ประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาตัวแปรดังกล่าวเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลและเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสำคัญของครูประถมศึกษา

ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียน (อัญชลี สกุลอินทร์, 2561) ได้ระบุเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย ได้แก่ คุณภาพการจัดหลักสูตรและระบบจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถาบัน คุณภาพชีวิตของผู้เรียน และคุณภาพของผู้สอนหรือวิชาชีพความเป็นครู อีกทั้งกระทรวงศึกษายังเห็นถึงปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย โดยกำหนดปัญหาครูเป็นปัจจัยโดยประเด็นที่พบ ประกอบด้วย การผลิตและพัฒนาครู การขาดแคลนครู คุณภาพครูและหนี้สินครู ในปี พ.ศ. 2562 กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูประถมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของการศึกษาของโลก โดยมีใจความสำคัญดังต่อไปนี้ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู คือข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน คือข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะในการปฏิบัติและพัฒนางานรวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน คือ จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน อีกทั้งยังพบว่าการครูประถมศึกษายังมีภาระหน้าที่ที่สำคัญที่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ภาระงาน คือ ครูประถมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในสังคมและเป็นผู้ตอบสนองนโยบายในด้านชั่วโมงการสอน ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นต้น ประเด็นที่ 2 ชั่วโมงการสอนตามตารางสอน คือครูประถมศึกษาต้องมีชั่วโมงการสอนที่ตรงตามหลักสูตรกำหนดนอกเหนือจากภาระงานที่กล่าวข้างต้น Perez (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของครูและการสอนนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องพีชคณิตในของแต่ละระดับชั้น สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของครูจะมีผลต่อการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งครูที่มีหากครูมีคุณภาพในการสอนหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอนและมีทักษะในการสอนที่ดี สอดคล้องกับ มาโนช หัทยามาตย์ (2564) กล่าวถึง ครูในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มี เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการศึกษาในยุคนี้จึงเปรียบเสมือนการศึกษายุคดิจิทัล การส่งเสริมคุณภาพในการสอนในยุคดิจิทัลมีความสำคัญเพื่อให้นักเรียนพร้อมที่จะเผชิญกับทักษะที่จำเป็นในสังคมและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเน้นที่บทบาทและทักษะที่นักเรียนจะต้องการในอนาคตที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครูในปัจจุบัน จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าครูประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มี

ความสำคัญกับระบบการศึกษาเป็นอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกับนักเรียนประถมศึกษา ดังนั้นการสำรวจคุณภาพครูประถมศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่อาจสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังจากมาตรฐานหรือนโยบายการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

คุณลักษณะของครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

UNESCO (2019) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการสอนทางวิชาชีพในการส่งเสริมการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพสำหรับนักเรียนทุกคนในระดับสากลเพื่อยกระดับการทำงานอย่างเป็นมืออาชีพของครูในด้านการศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1) มาตรฐานความรู้และความเข้าใจ (Teaching Knowledge and Understanding) คือ ครูควรมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาเฉพาะรายวิชาหรือสาขาวิชาที่สอนเพื่อสามารถถ่ายทอดเนื้อหาให้นักเรียนที่มีการเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตัวอย่างเช่น วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนานักเรียนความต้องการที่แตกต่างกัน วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่เหมาะสม วิเคราะห์และประเมินนักเรียนได้

2) มาตรฐานการปฏิบัติการสอน (Teaching Practice) คือ ครูควรมีความเข้าใจนักเรียนเนื่องจากมาตรฐานที่ครูและนักเรียนมีส่วนรวมกันทางตรงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การวางแผนและการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

3) มาตรฐานความสัมพันธ์ คือ การมีส่วนร่วมหรือความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) เป็นองกรณ์หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและจัดหาทรัพยากรให้ผู้คนเพื่อพัฒนาทักษะที่ต้องการเพื่อสร้างประสิทธิผลได้กล่าวถึงการพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีการกำหนดสมรรถนะของครูโดยภาพรวมประกอบด้วย 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) การสื่อสารและการใช้ภาษา 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การบริหารจัดการชั้นเรียน 7) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 8) การวัดและประเมินผล 9) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) จิตวิทยาสำหรับครู 11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15) การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนั้นคุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลต้องมีทั้งความรู้ความสามารถที่ดีตามแนวคิดและทฤษฎีในการสอน และทักษะเป็นนักจัดการที่ดีซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ 1 ครูต้องเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือและ

สร้างแรงดลใจในการเรียนรู้ 2 ครูต้องพัฒนาและออกแบบ และ 3 ครูต้องส่งเสริมต้นแบบการเป็นพลเมืองทางดิจิทัล (มาโนช หัทยามาตย์, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลโดยศึกษาคุณลักษณะของครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวคิดของ UNESCO (2019), Alberta Government (2018), Ibda, Syamsi and Rukiyati (2023), Sousal & Zanonl (2023), วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิป จิตตฤกษ์ (2554), พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ และ ฐิติรัตน์ คล่องดี (2564) และมาโนช หัทยามาตย์ (2564) และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลของ Skaalvik & Skaalvik (2007), Herman, Hickmon-Rosa & Reinke (2018), Graham & Flamini (2023), พิณสุดา สิริธรังศรี (2557), ธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2560) และเจริญ ภูวิจิตร์ (2565) ซึ่งจากการสังเคราะห์พบว่า แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลสามารถพัฒนาได้ใน 7 องค์ประกอบ ดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

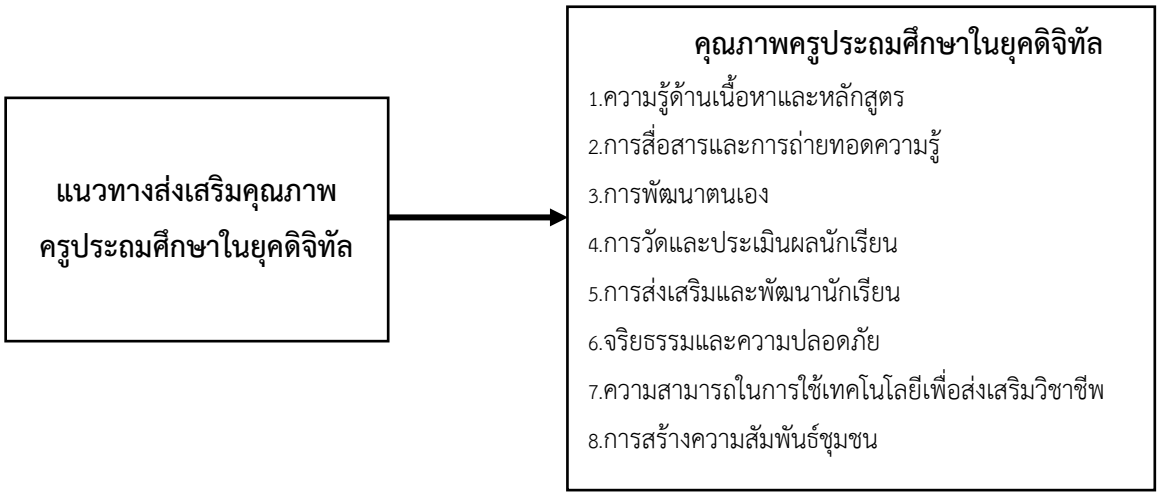

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล
2. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการผสมผสานข้อมูลและวิธีการวิจัยจากแนวคิดแบบคุณภาพ (Qualitative Research) และแนวคิดแบบปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเข้าใจภาพรวมของปรากฏการณ์ที่วิจัยแต่ละกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานมุ่งหวังที่จะเพิ่มลึกและความชัดเจนให้กับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล และระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

การวิจัยในระยะที่ 1 สำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยมีแนวทางการดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากร ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย จำนวน 357,209 คน

2. ตัวอย่าง

ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วน (Proportion) ออกเป็น 6 ภูมิภาค 18 จังหวัด จังหวัดละ 27 คน โดยชดเชยอัตราการตอบกลับร้อยละ 20 จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน

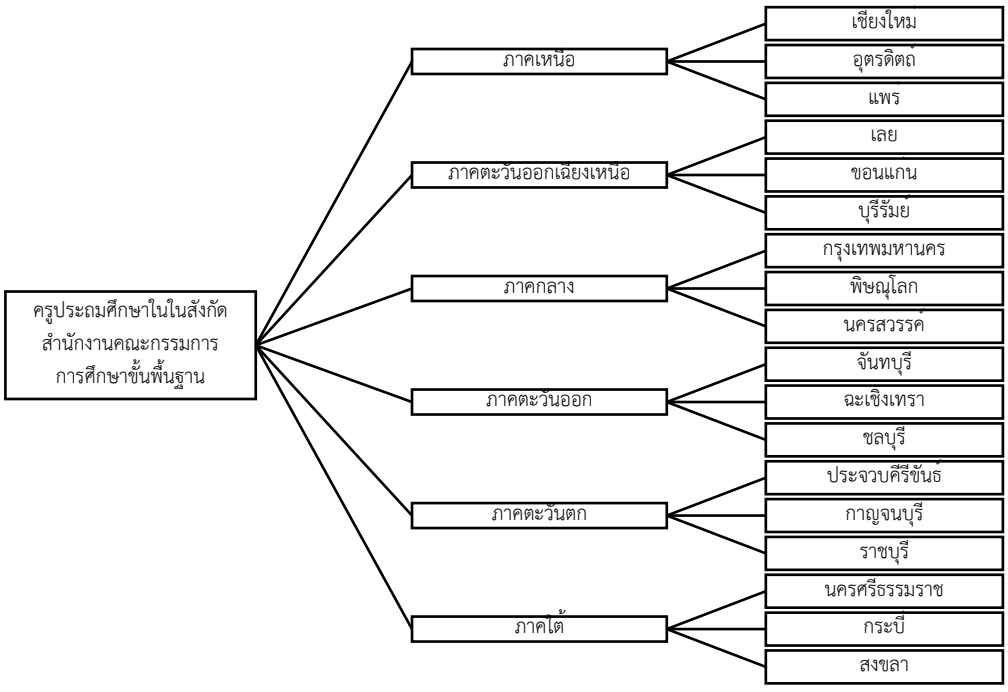

แผนภาพที่ 2 แสดงสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล โดยสำรวจครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ในประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

4. **การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย**

แบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพครูประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective congruency Index: IOC) พบว่ามีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และตรวจสอบความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าความเที่ยงของแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ 0.962 ซึ่งแสดงว่าแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลมีค่าความเที่ยงในระดับสูง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำส่งแบบสำรวจทางออนไลน์ (google form) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง 18 เขตตามจังหวัดที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายโดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จากนั้นนำค่าเฉลี่ยรายด้านของแต่ละองค์ประกอบมาหาดัชนีความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อสร้างข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในระยะที่ 2 โดยมีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปถือว่ามีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลในระยะที่ 1 เพื่อหาสภาพปัญหาของคุณภาพครูในยุคดิจิทัล และนำมาสร้างข้อคำถามเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก (In-depth) จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลซึ่งใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 4 ปี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2556) จำนวน 6 คน ตัวอย่างเช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการทางการศึกษา เป็นต้น

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก (In-depth) เกี่ยวกับการสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในงานวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในระยะที่ 2 โดยมีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปถือว่ามีความต้องการจำเป็น

2) ผู้วิจัยนำปัญหาที่ตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดมาสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วสร้างเป็นแนวประเด็นคำถามย่อย ๆ ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 คือเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

3) ผู้วิจัยผู้วิจัยนำแนวคำถามย่อยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบ และสร้างบันทึกข้อมูลเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 4 ปี จำนวน 6 คน จากประเด็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลในระยะที่ 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและนัดหมายชี้แจงรายละเอียดการวิจัย ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ด้วยตนเอง ระยะเวลา 2-3 ชั่วโมง จากนั้นสรุปผล อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตีความจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่มีคำถามกึ่งโครงสร้างในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการถอดข้อมูลจากการบันทึกวิดีโอแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นและข้อค้นพบโดยผู้วิจัยรักษาความลับของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทุกคนโดยการใช้ชื่อสมมติ (Pseudonym) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานหรือหน่วยงาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

คุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพที่เป็นอยู่ (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI	ลำดับ
	M	*SD*	*M*	*SD*		
ความรู้ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.02	0.24	4.51	0.15	0.17	7
การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้	3.96	0.34	4.51	0.14	0.21	2
การพัฒนาตนเอง	3.90	0.32	4.44	0.20	0.20	4
การวัดและประเมินผลนักเรียน	3.81	0.37	4.44	0.18	0.25	1
การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	3.94	0.34	4.50	0.17	0.20	4
จริยธรรมและความปลอดภัย	3.94	0.32	4.54	0.15	0.20	4
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ	3.90	0.30	4.47	0.14	0.21	2
การสร้างสัมพันธ์ชุมชน	4.15	0.28	4.49	0.14	0.12	8

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลทุกด้าน ยกเว้นด้านการสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ = 0.12 โดยในด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความต้องการจำเป็นอันดับแรก มีค่า $PNI_{Modified}$ = 0.25 รองลงมาคือด้านการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ ส่งเสริมวิชาชีพ มีค่า $PNI_{Modified}$ = 0.21

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

แผนภาพที่ 3 แนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มสำหรับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถสร้างแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เนื้อหาและหลักสูตร

1.1 ออกแบบเนื้อหาและหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทผู้เรียน โดยเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรืออาจจะจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยคละความสามารถ

1.2 ออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล (Universal design for learning) และบทบาทของครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้

1.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับเนื้อหาและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.4 มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ วิธีการสอนที่หลากหลายร่วมกันระหว่างครูผู้สอน

2. ด้านการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้

2.1 ควรมีการแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน และการสนับสนุนจากโรงเรียนเพื่อให้ครูเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

2.2 จัดกิจกรรมการประกวดสร้างสรรค์สื่อการสอน เพื่อให้ครูได้เกิดปฏิสัมพันธ์ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 คำนึงถึงบริบทและความเหมาะสมของช่วงวัยเป็นจุดเน้นสำคัญในการสร้างสื่อการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้

3. ด้านการพัฒนาตนเอง

3.1 ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth mindset) เพื่อปลูกฝังและสร้างแรงจูงในการพัฒนาตนเอง

3.2 การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง online หรือ onsite

3.3 การกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาตนเอง

3.4 การประกาศเกียรติคุณ ยกย่องหรือให้รางวัลแก่ครูที่พัฒนาตนเองและสร้างผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์

3.5 การเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในประเด็นทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีโดยมีการกำหนดบทบาททั้งผู้นำและผู้ตาม เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน

4.1 รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบผ่านระบบคลาวน์ต่าง ๆ

4.2 วัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วน

4.3 ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนและหาแนวทางในการวัดประเมินผลที่เหมาะสมร่วมกัน

5. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

5.2 เลือกใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

5.3 จัดกิจกรรมในรูปแบบโครงงานหรือสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนได้นำเสนอ ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและคอยอำนวยความสะดวก

5.4 ให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ให้ผู้เรียนได้สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ผ่านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการปฏิบัติจริง

6. ด้านจริยธรรมและความปลอดภัย

6.1 อบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย โดยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้เรียน

6.2 สร้างความเข้าใจถึงขอบเขตของการใช้เทคโนโลยีร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

6.3 จัดโครงการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในทุกมิติแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครองผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

6.4 จัดกิจกรรมเพิ่มเติมเสริมความรู้ในด้านการละเมิดและความปลอดภัยจากการใช้เทคโนโลยี

7. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ

7.1 เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

7.2 จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ นิเทศติดตามและการจัดประกวดการแข่งขันการใช้สื่อเทคโนโลยีในระดับโรงเรียนหรือในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

7.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิพากษ์และสะท้อนผลการใช้และสร้างคลังสื่อเพื่อการแบ่งปัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ในด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความต้องการจำเป็นอันดับแรกอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยเช่นเดียวกันและมีแอปพลิเคชัน สื่อดิจิทัลที่รองรับการวัดประเมินผลในรูปแบบของการประเมินความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นจึงทำให้การวัดและประเมินนักเรียนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพครูมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะความหลากหลายของเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีที่สะดวกและรวดเร็ว แอปพลิเคชันที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาที่มากขึ้นในยุคดิจิทัล (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิป จิตตฤกษ์, 2554; OECD, 2022) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูในยุคดิจิทัลที่มีความสำคัญรองลงมาคือด้านจริยธรรมและความปลอดภัย ซึ่งที่ความปลอดภัยและจริยธรรมมีความจำเป็นรองลงมานั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนั้นมีการเผยแพร่และเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ประเด็นเรื่องการเก็บรักษาและดูแลความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนเป็น

ประเด็นที่ละเอียดอ่อน รวมถึงกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการละเมิดต่าง ๆ อีกทั้งการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรมและดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพก็เป็นหน้าที่และสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของครูด้วยเช่นกัน (ฐาปวี หนองหารพิทักษ์, เพ็ญศรี ฉิรินัง, อรุณ รักธรรม และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ, 2565; สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2557; Alberta Government, 2018) ส่วนในด้านการสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่ปรากฏว่ายังไม่มีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าบทบาทหน้าที่หลักของครูมุ่งเน้นที่สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างสัมพันธ์ชุมชนนั้นก็เป็นสิ่งที่ครูส่วนใหญ่มักจะมีการปฏิบัติตามนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ดังที่ปรากฏ “บ้าน วัด โรงเรียน” ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และประเทศไทยนั้นมีความเชื่อมโยงที่ชุมชนและวัดจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งจากประเพณีภายในชุมชน วัฒนธรรมร่วมของท้องถิ่นต่างก็ทำให้ครูเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้การสร้างสัมพันธ์ชุมชนยังไม่มีความต้องการจำเป็นการในพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล (พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ และ ฐิติรัตน์ คล่องดี, 2564; UNESCO, 2019)

2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะองค์ความรู้ด้านการสอน (Pedagogy) นั้นเปรียบเสมือนอาวุธของครู ครูจะต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม (UNESCO, 2019) ซึ่งการจะสร้างองค์ความรู้ให้เหมาะสมได้นั้นก็จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพเสียก่อน (Alberta Government, 2018) อีกทั้งครูควรจะสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากการประสานความร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ จะช่วยให้ครูสามารถเพิ่มพูนความต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียน เพราะนักเรียนจะมีช่วงเวลาที่ใช้ร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นการประสานความร่วมมือจะช่วยส่งเสริมคุณภาพครูและผู้เรียนด้วยเช่นเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อเสนอของธิดา แซ่ชั้น และทัศนีย์ หมอสอน (2559) ที่กล่าวว่าครูควรมีการแจ้งและระบุถึงปัญหาที่พบอย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุผลที่ตั้งไว้ได้ มีการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นประเด็นที่เป็นปัจจุบันเนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันนั้นการติดต่อสื่อสารส่วนมากมักจะเกิดขึ้นได้ทั้งในชีวิตจริงและสื่อสังคมออนไลน์ดังนั้นจึงควรมีการปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และทักษะการใช้เทคโนโลยี (เจริญ ภูวิจิตร์, 2565) ควรมีการนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์ เพราะการแบ่งปันช่วงเวลาร่วมกันกับครูเพื่อให้ตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของครูแต่ละคน สิ่งที่

สำคัญที่สุดคือการให้คำชมเชยเพื่อให้ปรับปรุงและเกิดความกระตือรือร้นอยู่เสมอ และแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Share Best Practices) คือ ผู้ที่ประเมินควรชี้นำแนวทางหรือทางออกให้กับครูที่พบเจอปัญหาหรืออุปสรรค มุ่งเน้นพัฒนาครูให้ก้าวข้ามความท้าทายของปัญหาเหล่านั้น จากที่กล่าวข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการบางส่วนในการประเมินคุณภาพของครูซึ่งนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาตนเองของครูได้ หากผู้ประเมินมีการประเมินที่มีประสิทธิภาพและพบอุปสรรคที่แท้จริงของการทำงานของครูแต่ละคน (Safetyculture, 2023)

สรุป

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยในแต่ละองค์ประกอบย่อยจะมีประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลต่อไป

2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จากการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น ควรเน้นในเรื่องของการวัดและประเมินผลนักเรียนซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีบทบาทในการส่งเสริมการวัดประเมินผลในรูปแบบออนไลน์และสามารถรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้

2. การอบรมและพัฒนาตนเองของครูควรมีการถอดบทเรียนและส่งเสริมให้เกิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้สร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้และส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

3. การออกแบบหลักสูตรนั้นควรจะมีการออกแบบหลักสูตรที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทเนื้อหาและช่วงวัยของผู้เรียน

4. การสร้างวัฒนธรรมเรื่องความปลอดภัยและจริยธรรมในการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประเด็นที่ควรสร้างความตระหนักรู้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินบริบทขององค์ประกอบย่อยในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษาหรือจุดเน้นสำคัญ

2. ควรมีการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566, 6 มกราคม). *6 นโยบายและจุดเน้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2566*. https://moe360.blog/2023/01/06/6166/

ฐาปวี หนองหารพิทักษ์, เพ็ญศรี ฉิรินัง, อรุณ รักธรรม, & อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2565). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูระดับประถมศึกษายุคประเทศไทย 4.0. *Journal of Administrative and Management Innovation, 10*(3), 29–40.

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะครูประถมศึกษา ตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11*(2), 306–319.

ธิดา แซ่ชั้น, & ทัศนีย์ หมอสอน. (2559). การรู้ดิจิทัล: นิยามองค์ประกอบและสถานการณ์ในปัจจุบัน. *วารสารสนเทศศาสตร์, 34*(4), 116–145. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jiskku/article/view/81049/74940

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2558). เด็กยุคดิจิทัล. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 50*(2558), 79–83. https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/6704/6315

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ, & ฐิติรัตน์ คล่องดี. (2564). สมรรถนะของครู 4 ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 22*(1), 180–195.

พิณสุดา สิริรังธศรี. (2557). การยกระดับคุณภาพ “ครูไทยในศตวรรษที่ 21”. https://resourcecenter-uat.thaihealth.or.th/media/31qR

มาโนช หัทยามาตย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2*(2), 18–24.

ยศวีร์ สายฟ้า. (2563). ทิศทางการผลิตครูประถมศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ครูกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 32*(3), 71–85.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, & อธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. [แปลจาก *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*]. https://openworlds.in.th/books/21st-century-skills/

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563, 1 มิถุนายน). โลกเปลี่ยนคนปรับ เราจะอยู่ในโลกหลังวิกฤตอย่างเป็นปกติสุขได้อย่างไร. *Creative Thailand*. https://www.creativethailand.org/new/article/people/32461/th#Suvit-Maesincee-lifeaftercovid19

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *ว21/2564 ภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา*. สำนักงาน ก.ค.ศ. https://otepc.go.th/th/content_page/item/3474-2021-08-30-11-22-42.html

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2557). *รายงานประจำปี 2557 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)*. https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/581120

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564, 21 พฤศจิกายน). *ปรับแนวทางการศึกษาไทย เน้นสร้างทักษะให้ไทยก้าวทันการเปลี่ยนแปลงโลก*. สอวช. https://www.nxpo.or.th/th/

อัญชลี สกุลอินทร์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 12*(1), 49–60. https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/edu/article/view/6282

เจริญ ภูวิจิตร์. (2565, 8 มีนาคม). *แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุค Next Normal*. https://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220308-4.pdf

Alberta Government. (2018). *Teaching quality standards*. Alberta.

Graham, J., & Flamini, M. (2023). Teacher quality and students' post-secondary outcomes. *Educational Policy, 37*(3), 800–839. https://doi.org/10.1177/08959048211049429

Herman, K. C., Hickmon-Rosa, J., & Reinke, W. M. (2018). Empirically derived profiles of teacher stress, burnout, self-efficacy, and coping and associated student outcomes. *Journal of Positive Behavior Interventions, 20*(2), 90–100. https://doi.org/10.1177/1098300717732066

Ibda, H., Syamsi, I., & Rukiyati, R. (2023). Professional elementary teachers in the digital era: A systematic. *International Journal of Evaluation and Research in Education, 12*(1), 459–467.

Jukes, I., McCain, T., & Crockett, L. (2010). *Understanding the digital generation: Teaching and learning in the new digital landscape*. SAGE Publications.

OECD. (2022). *Education at a glance 2022*. https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2022_3197152ben.html

Perez, B. (2013). *Teacher quality and teaching quality of 7th-grade Algebra I honors teachers* (Order No. 3571434). Available from Publicly Available Content Database. (1426424569).

Safetyculture. (2023, December 13). *Teacher evaluation methods for effective quality teaching*. https://safetyculture.com/topics/teacher-evaluation/

Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology, 99*(3), 611–625. https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.3.611

SousaI, M. D. C., & ZanonI, D. A. V. (2023). The elementary school and teachers work qualification: Challenges and perspectives of the professional. *Revista Brasileira de Educação, 28*(e280046), 1–16. https://doi.org/10.1590/S1413-24782023280047

UNESCO. (2019). *Global framework for professional teaching standards*. Education International.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.28

The Impact of Entrepreneurial Passion on Entrepreneurial Intention among Chinese International Students in Thailand: The Moderating Role of Entrepreneurship

Zheyun Zheng [1*], Chatwarun Angasinha [2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Zheyun Zheng*
Faculty of Social Innovation,
Rangsit University, Thailand.
Email: zheng_zhe@utcc.ac.th

2. Chatwarun Angasinha
Faculty of Social Innovation,
Rangsit University, Thailand.
Email: chattrsu@gmail.com

Keywords:
Entrepreneurial Passion;
Entrepreneurial Intention;
Entrepreneurship

Article history:
Received: 07/01/2025
Revised: 02/02/2025
Accepted: 05/03/2025
Available online: 21/06/2025

How to Cite:
Zheng, Z. & Angasinha, C. (2025). The Impact of Entrepreneurial Passion on Entrepreneurial Intention among Chinese International Students in Thailand: The Moderating Role of Entrepreneurship. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 392-404.

ABSTRACT

This study explores the relationship between entrepreneurial passion, entrepreneurial intention, and the moderating role of entrepreneurship among Chinese international students in Thailand. Using a sample of 287 participants, the findings reveal that age and education level significantly influence entrepreneurial constructs, while gender, entrepreneurial experience, and birthplace do not have substantial effects. Correlation analysis indicates strong positive relationships among entrepreneurial passion, entrepreneurship, and entrepreneurial intention, suggesting these constructs are inherently interlinked. The regression analysis demonstrates that entrepreneurship significantly enhances the impact of entrepreneurial passion on intention, highlighting its moderating role. However, complexities in the interaction between entrepreneurial passion and entrepreneurship were observed, suggesting a need for practical feasibility assessments beyond passion alone. The study recommends that educators and institutions foster entrepreneurial passion and practical skills through experiential learning, mentorship, and targeted interventions. Policymakers are encouraged to create supportive ecosystems that nurture entrepreneurship and provide resources for international student entrepreneurs.

Introduction

The entrepreneurial landscape has witnessed a growing interest in understanding the factors influencing entrepreneurial intentions, particularly among young populations, including international students (Liñán & Fayolle, 2015). Chinese international students in Thailand represent a unique demographic, as they are exposed to a cross-cultural environment that may affect their entrepreneurial mindset and intentions (Chen et al., 2021). The increasing number of Chinese students studying abroad and the subsequent potential for entrepreneurship make them relevant for exploring entrepreneurial passion, intentions, and related behavioural dynamics (Zhang & Foo, 2018).

Entrepreneurial passion, characterised by intense positive emotions and dedication towards entrepreneurial activities, has been identified as a significant predictor of entrepreneurial intention (Cardon et al., 2013). Entrepreneurial intention is the commitment to starting a business, influenced by a combination of intrinsic motivation, perceived feasibility, and external influences (Krueger et al., 2000). Past studies have consistently suggested that entrepreneurial passion is central to forming entrepreneurial intentions (Obschonka et al., 2015; Murnieks et al., 2020). However, despite the growing body of literature, limited attention has been given to the specific context of Chinese international students in Thailand, where cultural differences and educational experiences may alter the relationships between entrepreneurial passion and intention (Chen & Elston, 2013).

Moreover, the moderating role of entrepreneurship, which encompasses risk-taking, innovativeness, and proactive behaviour, remains understudied in the context of international students (Shane & Venkataraman, 2000). Entrepreneurship can enhance or weaken the effect of entrepreneurial passion on intention, depending on individual predispositions and environmental factors (Newman et al., 2019). While previous studies have examined entrepreneurship in domestic contexts (Baluku et al., 2020), there is still a gap in understanding how entrepreneurship interacts with passion to affect entrepreneurial intentions among Chinese students in a cross-cultural setting, such as Thailand.

This study aims to fill this gap by investigating the relationship between entrepreneurial passion and entrepreneurial intention among Chinese international students in Thailand, with entrepreneurship as a moderating variable. By focusing on this unique context, the study seeks to contribute to understanding how cross-cultural exposure and individual traits affect entrepreneurial behaviour, providing valuable insights for educators and policymakers in fostering entrepreneurship among international students.

Research Objective

1. To examine the factor structure and reliability of the Youth Entrepreneurial Passion, Youth Entrepreneurship, and Youth Entrepreneurial Intention scales using exploratory factor analysis to validate their constructs and ensure they are suitable for further analysis.

2. To analyse the demographic influences on Entrepreneurship, Entrepreneurial Passion, and Entrepreneurial Intention, specifically focusing on factors such as gender, age, education level, entrepreneurial experience, and birthplace to determine which demographic characteristics significantly impact these entrepreneurial constructs.

3. To investigate the relationships among Entrepreneurial Passion, Entrepreneurship, and Entrepreneurial Intention through correlation and regression analysis to determine the

strength and direction of their interrelationships.

Literature Review

The relationship between entrepreneurial passion and entrepreneurial intention had been the focus of numerous studies, as it played a crucial role in shaping individuals' decision-making processes and commitment to entrepreneurial ventures. Entrepreneurial passion, often characterised by intense positive feelings towards entrepreneurial activities, was suggested to significantly influence one's intention to start a business (Cardon et al., 2013). Studies had consistently found that individuals who experienced entrepreneurial passion were more likely to exhibit stronger entrepreneurial intentions (Obschonka et al., 2015). This relationship was supported by self-determination theory, which posited that intrinsic motivation, such as passion, fostered the willingness to engage in entrepreneurial behaviour (Ryan & Deci, 2000).

Entrepreneurial intention, defined as an individual's commitment to starting a business, had been extensively studied as a predictor of entrepreneurial behaviour (Krueger et al., 2000). Research indicated that entrepreneurial passion directly influenced entrepreneurial intention by enhancing self-efficacy and perceived feasibility of entrepreneurial activities (Liñán & Fayolle, 2015). According to the Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991), attitudes, subjective norms, and perceived behavioural control collectively determine an individual's entrepreneurial intention, with passion serving as a key attitudinal component that could strengthen intention. For instance, Murnieks et al. (2020) demonstrated that passion contributed to both the persistence and strength of entrepreneurial intention, thereby increasing the likelihood of entrepreneurial action.

Entrepreneurship, a moderating variable in this relationship, could enhance or weaken the impact of entrepreneurial passion on entrepreneurial intention. Entrepreneurship referred to the willingness to take risks, innovate, and pursue new opportunities despite uncertainty (Shane & Venkataraman, 2000). Research by Newman et al. (2019) showed that individuals with strong entrepreneurship were more likely to translate their entrepreneurial passion into entrepreneurial intentions due to their greater risk tolerance and proactive personality traits. Furthermore, Baluku et al. (2020) found that the moderating effect of entrepreneurship could significantly influence how passion was converted into concrete entrepreneurial goals and actions, highlighting its role in transforming emotional energy into intentional behaviour.

Moreover, several studies had highlighted the importance of contextual factors, such as culture and social support, in moderating the relationship between entrepreneurial passion and intention. For instance, the role of entrepreneurship was found to be more pronounced in cultures that supported individualism and innovation, as individuals in such environments were more likely to harness their passion and direct it towards entrepreneurial endeavours (Hayton & Cacciotti, 2013). Thus, understanding how entrepreneurship interacted with passion was vital in predicting entrepreneurial intentions, particularly in cross-cultural contexts.

Research Methodology

Population and Sample

The population of this study includes Chinese students in Thailand at the undergraduate, master, and Ph.D. levels. A sample of 287 students was selected through stratified random sampling to ensure representativeness across gender, age, education, entrepreneurial experience, and birthplace.

The sample size was determined to meet statistical requirements for reliable regression and moderation analyses while considering practical limitations. Stratified random sampling was employed to reflect the characteristics of the population and ensure representativeness. The sample details are presented in Table 1.

Table 1 Descriptive Result of the Sample

Variables		n	percent (%)
Gender	Male	129	44.47
	Female	158	55.21
Age	14-18	28	9.72
	19-25	159	54.86
	26-30	72	25.00
	31-35	28	9.72
Education	Lower-level undergraduate students	72	25.00
	Senior undergraduate students	100	34.72
	Master students	72	25.00
	Doctoral students	43	14.93
Experience	Yes	100	34.72
	No	187	65.28
Birthplace	Southern China	100	34.72
	Central China	115	39.93
	Western China	72	25.00

The sample comprises 129 males (44.8%) and 158 females (55.2%). The age distribution is as follows: 28 participants aged 14-18 (9.7%), 159 participants aged 19-25 (54.9%), 72 participants aged 26-30 (25.0%), and 28 participants aged 31-35 (9.7%). In terms of educational background, there are 72 lower-level undergraduates (25.0%), 100 senior undergraduates (34.7%), 72 master students (25.0%), and 43 doctoral students (15.0%). Regarding entrepreneurial experience, 100 participants have such experience (34.7%), while 187 participants do not (65.3%). For birthplace, 100 participants are from Southern China (34.7%), 115 from Central China (39.9%), and 72 from Western China (25.0%). This distribution highlights the diversity and representativeness of the sample, thereby enhancing the external validity and generalizability of the study results.

Research Instrument

The demographic variable scale has six parts: gender, age, education, major, entrepreneurial experience, and place of birth. Among them, gender includes male and female. The research object of this article is youth. According to the definition of youth in "The Middle- and Long-term Youth Development Plan (2016-2025)" of the State Council of

the People's Republic of China (Xinhua, 2017), that is, youth between 14 and 35 years old. Therefore, the ages in this study include 17-18 years old, 19-25 years old, 26-30 years old, and 31-35 years old. Since this study's respondents are all students, Education includes lower-level undergraduate students (first and second years of undergraduate studies), senior undergraduate students (third and fourth years of undergraduate students), Master students are currently studying, and doctoral students are currently studying. Entrepreneurial experience consists of those with entrepreneurial experience and those without entrepreneurial experience. Place of birth is divided according to China's economic zones, including southern China, central China and western China.

The Youth Entrepreneurial Passion Scale adopts the entrepreneurial passion scale designed by Cardon et al. (2013). The scale has a total of 13 items and a total of 3 subscales. Among them, the Inventing (Inv.) Scale has 5 items, the Founding (Fdg.) Scale has 4 items, and the Developing (Dev.) Scale has 4 items. The Youth Entrepreneurship Passion Scale adopts a five-point Likert-type scale, with 1 is strong disagreement, 2 is disagree, 3 is neither agree nor disagree, 4 is agree, and 5 is strongly agree. The higher the score, the stronger the entrepreneurial passion of young people.

The Youth Entrepreneurial Intention Scale refers to the individual entrepreneurial intention scales of Fayolle & Liñán (2014), Kusmintarti et al. (2016), and Li (2020). It was appropriately revised based on the background of Chinese students in Thailand to form the scale of entrepreneurial intention used in this study. There are 5 items in the Youth Entrepreneurship Intention Scale, using a five-point Likert-type scale, with 1 is strongly agree, 2 is agree, 3 is neither agree nor disagree, 4 is disagree, and 5 is strongly disagree. The lower the score, the higher the youth's entrepreneurial intention.

The Youth Entrepreneurship Scale adopts the Entrepreneurial Characteristics Scale used by Kusmintarti et al. (2016). This scale has a total of 6 sub-dimensions. Among them, there are 4 items in the dimensions of internallocus of control (ILC), there are 4 items in the dimensions of need for achievement (NFA) scale, there are 4 items in the dimensions of risk-taking propensity (RTP) scale, there are 5 items in the dimension of creativity (CRE) scale, the dimension of social networking (SNW) scale has 4 items in total, there are 4 items in the dimension of tolerance for ambiguity (TFA) scale. The scale has a total of 25 items, using a five-point Likert-type scale, with 1 is strongly agree, 2 is agree, 3 is neither agree nor disagree, 4 is disagree, and 5 is strongly disagree. The lower the score, the higher the youth entrepreneurship.

Data Collection

The subjects of this study were Chinese students from a well-known university in Thailand. All students were Chinese international students who had received entrepreneurial education. After identifying the research subjects, a data survey was conducted among the research subjects. This research collected 287 questionnaires. Invalid questionnaires were also eliminated through favourable inspection methods such as the length of question time and responses to reverse questions. Then data analysis was conducted on the responses to the questionnaires.

Research Statistics

SPSS software is used to carry out data analysis on the selected scales. The main contents include descriptive analysis, reliability analysis, validity analysis including

exploratory factor analysis, independent sample t-test, One-way ANOVA, and correlation analysis, regression analysis, and moderator effect analysis to verify the hypotheses in the research model.

Results

The exploratory factor analysis was conducted to examine the data structure and validate the constructs identified through expert consensus. The results indicated that the Bartlett's sphericity test χ^2 value for the Youth Entrepreneurial Passion Scale was 2591.318 (P<0.001), with a KMO coefficient of 0.936; the Bartlett's sphericity test χ^2 value for the Youth Entrepreneurship Scale was 5424.087 (P<0.001), with a KMO coefficient of 0.957; and the Bartlett's sphericity test χ^2 value for the Youth Entrepreneurial Intention Scale was 741.496 (P<0.001), with a KMO coefficient of 0.846. The KMO coefficients for all scales exceeded 0.800, indicating that they are suitable for exploratory factor analysis. The results of the exploratory factor analysis are presented in Table 2.

Table 2 Results of exploratory factor analysis

<table>
<tr><th colspan="2">λ</th><th>h²</th><th colspan="2">λ</th><th>h²</th><th colspan="2">λ</th><th>h²</th><th></th></tr>
<tr><td colspan="10">Entrepreneurship</td></tr>
<tr><td rowspan="4">ILC</td><td>.755</td><td>.670</td><td rowspan="4">CRE</td><td>.758</td><td>.675</td><td rowspan="4">RTP</td><td>.684</td><td>.567</td><td rowspan="8">KMO=0.957, x²=5424.087, p<0.001; Variance=88.437%; Cronbach's α=0.853</td></tr>
<tr><td>.713</td><td>.608</td><td>.811</td><td>.758</td><td>.787</td><td>.720</td></tr>
<tr><td>.789</td><td>.723</td><td>.736</td><td>.642</td><td>.789</td><td>.723</td></tr>
<tr><td>.696</td><td>.584</td><td>.699</td><td>.588</td><td>.699</td><td>.589</td></tr>
<tr><td rowspan="4">NFA</td><td>.724</td><td>.624</td><td rowspan="4">SNW</td><td>.812</td><td>.760</td><td rowspan="4">TFA</td><td>.727</td><td>.629</td></tr>
<tr><td>.803</td><td>.744</td><td>.696</td><td>.585</td><td>.744</td><td>.653</td></tr>
<tr><td>.808</td><td>.754</td><td>.759</td><td>.676</td><td>.758</td><td>.674</td></tr>
<tr><td>.779</td><td>.706</td><td>.766</td><td>.686</td><td>.785</td><td>.716</td></tr>
<tr><td colspan="10">Entrepreneurial Passion</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Fdg.</td><td>.889</td><td>.795</td><td rowspan="5">Dev.</td><td>.869</td><td>.761</td><td rowspan="5">Inv.</td><td>.786</td><td>.620</td><td rowspan="5">KOM=0.936, x²=2591.318, p<0.001; Variance=73.753%; Cronbach's α=0.870</td></tr>
<tr><td>.870</td><td>.759</td><td>.854</td><td>.734</td><td>.831</td><td>.701</td></tr>
<tr><td>.882</td><td>.778</td><td>.858</td><td>.742</td><td>.854</td><td>.736</td></tr>
<tr><td rowspan="2">.857</td><td rowspan="2">.741</td><td rowspan="2">.874</td><td rowspan="2">.772</td><td>.841</td><td>.709</td></tr>
<tr><td>.856</td><td>.741</td></tr>
<tr><td colspan="10">Entrepreneurial Intention</td></tr>
<tr><td colspan="2">.795</td><td>.632</td><td colspan="2">.824</td><td>.679</td><td colspan="4" rowspan="3">KOM=0.846, x²=741.496, p<0.001; Variance=73.753%; Cronbach's α=0.860</td></tr>
<tr><td colspan="2">.811</td><td>.658</td><td colspan="2">.830</td><td>.689</td></tr>
<tr><td colspan="2">.837</td><td>.701</td><td colspan="3"></td></tr>
</table>

Table 2 results indicate that the Youth Entrepreneurial Intention Scale is a single factor with 3 items, accounting for a total variance explained of 73.753%. In contrast, the Youth Entrepreneurship Scale consists of 6 factors, each comprising 4 items, with a total variance explained of 88.437%. The Youth Entrepreneurial Passion Scale is composed of 3 factors with 4 items each, explaining 73.753% of the variance. All factor loading coefficients are greater than 0.58, indicating that the items are strongly correlated with their respective factors. The communalities of the factors are greater than 0.58, showing that each item significantly

contributes to the factor structure. The explanation rate of each factor exceeds 5%, suggesting that there are no redundant factors. the Cronbach's alpha coefficients for the three scales are as follows—Youth Entrepreneurship Scale is 0.853, Youth Entrepreneurial Passion Scale is 0.870, and Youth Entrepreneurial Intention Scale is 0.860. All values exceed 0.8. These findings demonstrate that the scales have high reliability and validity, making them suitable for further research and data analysis.

Based on the scales analyzed, Table 3 presents the results of the different analyses, which explore the variations in entrepreneurship, entrepreneurial passion, and entrepreneurial intention across different demographic groups.

Table 3 Results of Difference Analysis

Variable		Entrepreneurship		Entrepreneurial Passion		Entrepreneurial Intention	
		M±SD	*t*/F	M±SD	*t*/F	M±SD	*t*/F
GEN	Male	3.48±0.82	-1.58	3.49±0.80	0.58	3.33±0.89	0.36
	Female	3.63±0.78		3.43±0.85		3.29±0.92	
AGE	17-18	2.44±0.77	4.77**	3.17±0.97	0.58**	3.47±1.12	0.50*
	19-25	3.42±0.89		3.37±0.86		3.21±0.89	
	26-30	3.69±0.71		3.51±0.90		3.25±0.85	
	31-35	3.63±0.74		3.51±0.80		3.37±0.89	
EDU	Lower-level undergraduate	3.85±0.57	0.63	3.89±0.78	1.65**	3.83±0.97	1.57**
	Senior undergraduate	3.61±0.81		3.53±0.63		3.32±0.91	
	Master	3.53±0.83		3.38±0.75		3.27±0.88	
	Doctoral	3.57±0.79		3.46±0.91		3.29±0.91	
EXP	Yes	3.64±0.77	-1.59	3.44±0.84	0.45	3.30±0.91	0.17
	No	3.49±0.83		3.48±0.81		3.32±0.89	
BRP	Southern	3.63±0.73	0.93	3.56±0.72	2.25	3.38±0.84	0.60
	Central	3.51±0.83		3.36±0.85		3.25±0.90	
	Western	3.64±0.80		3.57±0.87		3.34±1.00	

Note: *p<0.05, **p<0.01

Based on the difference analysis (Table 3), the results indicate that gender does not significantly influence Entrepreneurship ($p > 0.05$), Entrepreneurial Passion ($p > 0.05$), or Entrepreneurial Intention ($p > 0.05$). For age, there are significant differences in Entrepreneurship ($F = 4.77$, $p < 0.01$) and Entrepreneurial Passion ($F = 0.58$, $p < 0.01$), with respondents aged 26-30 years reporting the highest scores for these constructs, while no significant differences were found for Entrepreneurial Intention ($p > 0.05$). In terms of education level, there are significant differences in Entrepreneurial Passion ($F = 1.65$, $p < 0.01$) and Entrepreneurial Intention ($F = 1.57$, $p < 0.01$), with lower-level undergraduate students scoring the highest in both constructs. However, entrepreneurship does not show significant differences in education level ($p > 0.05$). Regarding entrepreneurial experience, those with experience ($M = 3.64$, $SD = 0.77$) and those without experience ($M = 3.49$, $SD = 0.83$) show no significant differences in Entrepreneurship, Entrepreneurial Passion, or Entrepreneurial Intention ($p > 0.05$). For birthplace, no significant differences are found across

Entrepreneurship, Entrepreneurial Passion, or Entrepreneurial Intention ($p > 0.05$). Overall, the findings suggest that age and education level significantly affect certain constructs—age influences Entrepreneurship and Entrepreneurial Passion, while education level affects Entrepreneurial Passion and Entrepreneurial Intention—whereas gender, entrepreneurial experience, and birthplace do not have significant impacts.

The correlation analysis (Table 4) examined the relationships between entrepreneurial passion, entrepreneurship, and entrepreneurial intention.

Table 4 Result of Correlation analysis

	Entrepreneurial passion	Entrepreneurship	Entrepreneurial intention
Entrepreneurial passion	1		
Entrepreneurship	0.372**	1	
Entrepreneurial intention	0.579**	0.442**	1
M	3.457	2.62	3.307
SD	0.824	0.691	0.901

Note: **$p<0.01$

Based on the correlation analysis presented in Table 4, Entrepreneurial Passion and Entrepreneurship have a moderate positive correlation ($r = 0.372$, $p < 0.01$), suggesting that higher entrepreneurial passion is associated with higher entrepreneurship. Entrepreneurial passion also has a strong positive correlation with Entrepreneurial Intention ($r = 0.579$, $p < 0.01$), indicating that individuals with higher passion tend to have stronger entrepreneurial intentions. Additionally, entrepreneurship and entrepreneurial intention are moderately positively correlated ($r = 0.442$, $p < 0.01$), implying that greater resilience is linked to increased entrepreneurial intention. Overall, all the relationships among entrepreneurial passion, entrepreneurship, and entrepreneurial intention are positive and significant.

In the analysis of the moderating variable entrepreneurship, entrepreneurial passion remained the independent variable, and entrepreneurial intention was the dependent variable. According to the results of Model 1, entrepreneurial passion had a significant positive effect on entrepreneurial intention ($B = 0.948$, $SE = 0.028$, $\beta = 0.867$, $t = 34.333$, $p < 0.001$), indicating that as entrepreneurial passion increases, entrepreneurial intention significantly improves. Model 2 further confirmed this result, although the effect of entrepreneurial passion slightly weakened ($B = 0.501$, $SE = 0.098$, $\beta = 0.458$, $t = 5.093$, $p < 0.001$). Entrepreneurship also had a significant positive effect on entrepreneurial intention. In Model 1, the $B = 0.981$, $SE = 0.032$, $\beta = 0.771$, $t = 30.544$, $p < 0.001$. In Model 2, the effect of entrepreneurship was slightly weakened ($B = 0.499$, $SE = 0.107$, $\beta = 0.392$, $t = 4.673$, $p < 0.001$). The interaction term between entrepreneurial passion and entrepreneurship significantly positively affected entrepreneurial intention in Model 2 ($B = 0.159$, $SE = 0.034$, $\beta = 0.457$, $t = 4.721$, $p < 0.001$). This indicates that the interaction between entrepreneurial passion and entrepreneurship significantly enhances entrepreneurial intention. Overall, the R^2 values of Model 1 and Model 2 were 0.838 and 0.854, respectively, indicating that these two models explain most of the variance in entrepreneurial intention.

The changes in ΔR^2 ($p = 0.000$) and ΔF ($p = 0.000$) further validate the significance of the interaction term in Model 2.

Table 5 Entrepreneurial Education and Entrepreneurship as Moderating Variables on the Relationship between Entrepreneurial Passion and Entrepreneurial Intention

Variable	Entrepreneurial intention							
	Model 1				Model 2			
	B	*SE*	*β*	*t*	*B*	*SE*	*β*	*t*
Entrepreneurial passion	.948	.028	.867	34.333***	.501	.098	.458	5.093***
Entrepreneurship	.981	.032	.771	30.544***	.499	.107	.392	4.673***
Entrepreneurial passion* Entrepreneurship					.159	.034	.457	4.721***
R^2	0.838				0.854			
F	194.563***				188.073***			
ΔR^2					0.011			
ΔF					22.287***			

Note: ***p<0.001; **p<0.01

The interaction between entrepreneurial passion and entrepreneurship significantly enhances entrepreneurial intention(Table 5). Based on the regression analysis, the slope graph (Figure 1) was plotted using the mean and standard deviation (M ± SD) values. The graph demonstrates the moderating effect of entrepreneurship on the relationship between entrepreneurial passion and entrepreneurial intention. This visual representation allows for a clearer understanding of how varying levels of entrepreneurship influence the strength of entrepreneurial passion's impact on entrepreneurial intention.

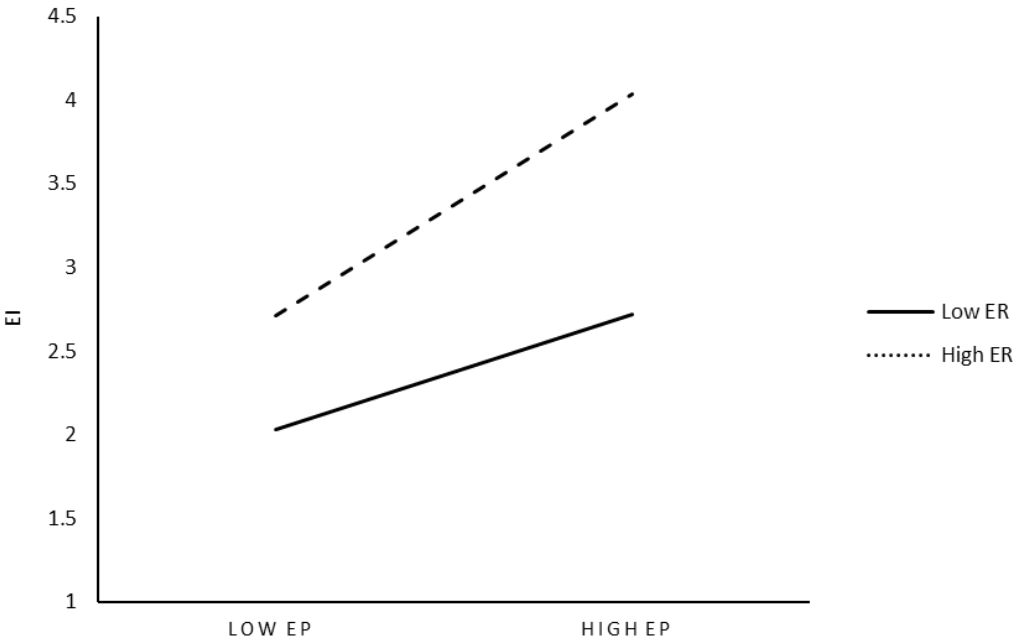

Figure 1 Moderation effect of entrepreneurship with entrepreneurial passion on entrepreneurial intention

The slope graph illustrates the impact of entrepreneurial passion and entrepreneurship on entrepreneurial intention in different scenarios. When entrepreneurial passion is low, entrepreneurial intention is relatively low under low entrepreneurship, but increases significantly under high entrepreneurship. This indicates that high levels of entrepreneurship can significantly enhance entrepreneurial intention even when entrepreneurial passion is low. Conversely, when entrepreneurial passion is high, entrepreneurial intention is already moderate under low entrepreneurship and rises under high entrepreneurship. This demonstrates that in the context of high entrepreneurial passion, high entrepreneurship has a more pronounced positive effect on entrepreneurial intention. Entrepreneurship significantly moderates the relationship between entrepreneurial passion and intention at different levels. Particularly, high entrepreneurship can substantially boost entrepreneurial intention in the presence of high entrepreneurial passion. This finding corroborates the regression analysis results, confirming entrepreneurship's significant positive moderating effect on entrepreneurial intention.

Discussion

The findings of this study provide significant insights into the relationship between entrepreneurial passion, entrepreneurial intention, and the moderating role of entrepreneurship among Chinese international students in Thailand. The results demonstrate that age and education level are significant determinants of entrepreneurial constructs, while gender, entrepreneurial experience, and birthplace do not substantially influence. This observation is consistent with existing literature indicating that entrepreneurial passion and intention are often shaped by demographic factors, particularly age and education (Liñán & Fayolle, 2015). However, the absence of gender effects contradicts other studies that have reported gender differences in entrepreneurial intention (Shinnar et al., 2012). This discrepancy could be due to the unique cross-cultural environment of Chinese students in Thailand, which may reduce traditional gender role expectations and create a more balanced entrepreneurial ecosystem (Chen et al., 2021).

The correlation analysis revealed strong and significant relationships between entrepreneurial passion, entrepreneurship, and entrepreneurial intention, suggesting that these constructs are inherently interlinked. Specifically, the strong positive correlation between entrepreneurial passion and intention aligns with the Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991), which posits that attitudes such as passion significantly contribute to an individual's intentions. This finding is further supported by previous research showing that entrepreneurial passion can enhance motivation, thereby increasing entrepreneurial intentions (Cardon et al., 2013). However, the moderate correlation between entrepreneurship and entrepreneurial intention implies that while entrepreneurship is important, other factors may also significantly contribute to developing entrepreneurial intentions (Newman et al., 2019). This suggests a need for further exploration of additional moderating or mediating variables that may influence this relationship.

The moderating role of entrepreneurship in enhancing the effect of entrepreneurial passion on intention is a crucial finding of this study. The regression analysis results indicate that entrepreneurial passion significantly predicts entrepreneurial intention, and that the presence of strong entrepreneurship, such as risk-taking and innovativeness amplifies this effect. This is consistent with the findings of Baluku et al. (2020), who demonstrated that

entrepreneurship plays a crucial role in converting passion into actionable entrepreneurial intentions. The interaction effect identified in this study highlights that individuals with a high level of entrepreneurship can better leverage their passion to form concrete entrepreneurial intentions, supporting the arguments put forth by Shane and Venkataraman (2000). Nevertheless, it should be noted that the effect of entrepreneurial passion weakened slightly in the presence of entrepreneurship, suggesting potential complexities in the interaction between these constructs. One possible explanation is that individuals with strong entrepreneurship may rely more on practical assessments of opportunity feasibility rather than purely emotional drivers such as passion (Zhao et al., 2010).

The slope analysis further illustrated the moderating effect of entrepreneurship, demonstrating that high levels of entrepreneurship significantly boost entrepreneurial intention, even when passion is low. This finding underscores the importance of fostering entrepreneurship within education systems to support students in developing resilient entrepreneurial intentions. Such educational interventions could help mitigate the variability in entrepreneurial passion by equipping students with the tools and mindset needed to sustain entrepreneurial efforts. However, the pronounced effect of entrepreneurship in amplifying entrepreneurial passion's impact on intention also raises concerns about overemphasis on risk-taking and proactive behaviour, potentially leading to unrealistic optimism and increased susceptibility to failure (Hayward et al., 2010). Therefore essential for entrepreneurship education programs to balance the development of entrepreneurship with realistic assessments of entrepreneurial risks and challenges.

Conclusion

The implications of this study are significant for both educators and policymakers. Given that age and education level significantly impact entrepreneurial passion and intention, targeted interventions for younger students and those at lower education levels may be particularly effective in fostering entrepreneurial behaviours. Moreover, the critical role of entrepreneurship as a moderator suggests that educational programs should focus on nurturing entrepreneurship such as innovativeness, resilience, and risk-taking propensity (Gibb, 2002). Policymakers should also consider creating supportive environments that encourage entrepreneurial activities among international students, which could lead to increased entrepreneurial ventures and economic growth in host countries such as Thailand.

Despite the valuable insights provided by this study, several limitations must be acknowledged. The sample consisted exclusively of Chinese international students in Thailand, which limits the generalizability of the findings to other cultural contexts. Future research should explore whether the identified relationships hold across different populations and cultural settings. Additionally, the cross-sectional nature of the study precludes conclusions about causality. Longitudinal studies are needed to understand better how entrepreneurial passion, intention, and entrepreneurship evolve and how these relationships change in response to varying contextual factors (Liguori & Winkler, 2020).

Recommendation

Educators and institutions should focus on integrating entrepreneurship education that fosters both entrepreneurial passion and practical entrepreneurial skills. The findings indicate

that entrepreneurship significantly moderates the relationship between entrepreneurial passion and intention, suggesting that providing students with opportunities to develop traits like risk-taking, resilience, and innovativeness can be crucial. Universities should design programs that ignite students' passion for entrepreneurship and equip them with the skills and mindset required to navigate the challenges of starting a business. Programs such as experiential learning, internships with startups, and mentorship from successful entrepreneurs could effectively build both passion and practical entrepreneurial abilities (Gibb, 2002).

Entrepreneurship education should be tailored to accommodate the age differences and educational levels identified in the study. Younger and lower-level undergraduate students demonstrated a higher impact of entrepreneurial passion and intention. Hence, tailored interventions, such as workshops and hands-on entrepreneurial activities targeted at younger students, could help capitalize on their inherent enthusiasm and willingness to engage in entrepreneurial activities. More advanced entrepreneurial content could be provided to senior students and graduate-level participants to maintain and further nurture their entrepreneurial interests (Liñán & Fayolle, 2015).

The significant moderating effect of entrepreneurship highlights the importance of developing a supportive environment that encourages students to take risks and pursue entrepreneurial opportunities. Policymakers and educational institutions in Thailand should create a more supportive ecosystem by providing access to funding, networking opportunities, and supportive policies for student entrepreneurs. Such support would enhance students' confidence and ability to translate their entrepreneurial passion into actionable ventures, particularly in an international setting where students may face additional barriers due to cultural and regulatory differences (Shane & Venkataraman, 2000).

The findings indicate that entrepreneurial passion alone may not be sufficient for forming strong entrepreneurial intentions without adequate entrepreneurship. Thus, entrepreneurship programs should include components that foster self-efficacy and provide realistic assessments of the entrepreneurial journey, which can help students manage their expectations and reduce unrealistic optimism (Hayward et al., 2010). This approach could mitigate the potential negative effects of high entrepreneurial passion, such as vulnerability to failure due to overconfidence.

Given the study's limitations related to its sample and cross-sectional design, future research should adopt a longitudinal approach to monitor changes in entrepreneurial passion, intention, and entrepreneurship over time. Additionally, expanding the research to include students from diverse cultural backgrounds would provide a more comprehensive understanding of how different factors influence entrepreneurial behaviour in various contexts (Liguori & Winkler, 2020).

Reference

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organisational Behavior and Human Decision Processes, 50*(2), 179-211.

Baluku, M. M., Kikooma, J. F., Bantu, E., & Otto, K. (2020). Impact of the entrepreneurship on the relationship between entrepreneurial passion and entrepreneurial intention. *Journal of Business Research, 120*, 193-202.

Cardon, M. S., Wincent, J., Singh, J., & Drnovsek, M. (2013). The nature and experience of entrepreneurial passion. *Academy of Management Review, 38*(3), 320-330.

Chen, C., & Elston, J. A. (2013). Entrepreneurial intentions of international students: The influence of cross-cultural experience. *International Entrepreneurship and Management Journal, 9*(1), 45-58.

Chen, L., Wang, M., & Zhou, Y. (2021). Cross-cultural learning and entrepreneurial intentions: Evidence from Chinese students in Thailand. *Asia Pacific Journal of Education, 41*(3), 491-507.

Gibb, A. A. (2002). In pursuit of a new 'enterprise' and 'entrepreneurship' paradigm for learning: Creative destruction, new values, new ways of doing things and new combinations of knowledge. *International Journal of Management Reviews, 4*(3), 233-269.

Hayton, J. C., & Cacciotti, G. (2013). Is there an entrepreneurial culture? A review of empirical research. *Entrepreneurship & Regional Development, 25*(9-10), 708-731.

Hayward, M. L., Shepherd, D. A., & Griffin, D. (2010). A hubris theory of entrepreneurship. *Management Science, 52*(2), 160-172.

Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing, 15*(5-6), 411-432.

Liguori, E. W., & Winkler, C. (2020). From offline to online: Challenges and opportunities for entrepreneurship education following the COVID-19 pandemic. *Entrepreneurship Education and Pedagogy, 3*(4), 346-351.

Liñán, F., & Fayolle, A. (2015). A systematic literature review on entrepreneurial intentions: Citation, thematic analyses, and research agenda. *International Entrepreneurship and Management Journal, 11*(4), 907-933.

Murnieks, C. Y., Cardon, M. S., Sudek, R., White, T. D., & Brooks, W. T. (2020). Drawn to the fire: The role of passion, tenacity, and inspirational leadership in angel investing. *Journal of Business Venturing, 35*(5), 106043.

Newman, A., Obschonka, M., Schwarz, S., Cohen, M., & Nielsen, I. (2019). Entrepreneurial self-efficacy: A systematic review of the literature on its predictors and outcomes. *Journal of Vocational Behavior, 110*, 403-419.

Newman, A., Obschonka, M., Schwarz, S., Cohen, M., & Nielsen, I. (2019). Entrepreneurial self-efficacy: A systematic review of the literature on its predictors and outcomes. *Journal of Vocational Behavior, 110*, 403-419.

Obschonka, M., Silbereisen, R. K., & Schmitt-Rodermund, E. (2015). Entrepreneurial intention as developmental outcome. *Journal of Vocational Behavior, 77*(1), 63-72.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist, 55*(1), 68-78.

Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review, 25*(1), 217-226.

Shinnar, R. S., Giacomin, O., & Janssen, F. (2012). Entrepreneurial perceptions and intentions: The role of gender and culture. *Entrepreneurship Theory and Practice, 36*(3), 465-493.

Xinhua. (2017, April 14). China unveils 10-year plan for youth development. The State Council of the People's Republic of China. Retrieved June 22, 2024, from https://english.www.gov.cn/policies/latest_releases/2017/04/14/content_281475626290850.htm

Zhang, J., & Foo, M. D. (2018). Impact of cross-cultural experience on entrepreneurial intentions of Chinese students in ASEAN countries. *Journal of Asian Business Studies, 12*(3), 311-329.

Zhao, H., Seibert, S. E., & Hills, G. E. (2010). The mediating role of self-efficacy in the development of entrepreneurial intentions. *Journal of Applied Psychology, 90*(6), 1265-1272.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.29

The Guidelines for Development Cyberbullying Coping of Upper Secondary School Student

แนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Suthanya Jirajongsirisakul [1]* & Pitak Supannopaph[2]

สุธัญญา จิรจงสิริสกุล[1]* และ พิทักษ์ สุพรรโณภาพ[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Suthanya Jirajongsirisakul*
สุธัญญา จิรจงสิริสกุล*
Department of Educational Foundation, Silpakorn University, Thailand
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: suthan_ya@hotmail.com

2. Pitak Supannopaph
พิทักษ์ สุพรรโณภาพ
Department of Educational Foundation, Silpakorn University, Thailand
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: spitak878@gmail.com

คำสำคัญ
การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์, การรังแกทางไซเบอร์, แนวทางการพัฒนา

Keywords:
Cyberbullying Coping, Cyberbullying, Development Guidelines

Article history:
Received: 07/02/2025
Revised: 02/03/2025
Accepted: 03/04/2025
Available online: 22/06/2025

How to Cite:
Jirajongsirisakul, S. & Supannopaph, P. (2025). The Guidelines for Development Cyberbullying Coping of Upper Secondary School Student. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 405-428.

ABSTRACT

The research aimed to achieve the following objectives to analyze the factors that differentiate coping strategies for cyberbullying among high school students, and to investigate developmental approaches to enhance high school students' coping strategies for cyberbullying. The study involved 432 high school students from schools affiliated with the Bangkok Metropolitan Secondary Education Service Area Office 1 and 2, selected through multi-stage random sampling. In addition, in-depth interviews were conducted with 8 participants. The research utilized questionnaires and in-depth interview guidelines as the primary data collection instruments. Statistical software was employed to analyze the— data, using descriptive statistics, used to comprehend the distribution of the observed variables. Furthermore, discriminant analysis was conducted to categorize the groups based on the collected data. And qualitative data analysis by using content analysis Classification of data Comparing data and drawing inductive conclusions.

Research findings revealed that the factors distinguishing high school students' coping strategies for cyberbullying include eight variables: optimism, resilience, conscientiousness, social support, extraversion, self-efficacy, hope, and openness to experience. Together, these eight factors account for 79% of the variance in the students' coping strategies for cyberbullying. The discriminant equation for classifying groups in the from

standardized scores is: Z y = .603(OPT) + .461(FLE) - .380(CON) + .306 (SOC) +.240(EXT) + .235(BEL) + .215(EXP) + .202(OPE)

And the guidelines for development cyberbullying coping of upper secondary school student are found to have 7 approaches. These include: 1) Integrating problem-solving knowledge with media and technology in learning. 2) promoting awareness, critical thinking, and life skills development. 3) Encouraging the development of desirable characteristics through learning. 4) Organizing activities that promote creative self-expression and confidence. 5) Promoting public consciousness and teamwork. 6) Creating a supportive learning environment. 7) Encouraging parental involvement in guiding students to cope effectively with cyberbullying.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาแนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และ เขต 2 จำนวน 432 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน ที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลสถิติบรรยาย และใช้การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจำแนกข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก แรงสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความหวัง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ โดยมีสมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ Z_y = .603(OPT) + .461(FLE) - .380(CON) + .306 (SOC) +.240(EXT) + .235(BEL) + .215(EXP) + .202(OPE)

และได้แนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 7 แนวทาง ดังนี้ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ในการเผชิญปัญหาและสื่อเทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะชีวิต 3) การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นใจกล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ 5) การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น 6) การจัดสภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 7) การสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมนักเรียนให้มีการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ที่เหมาะสม

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นยุคที่ผู้คนต่างให้ความสนใจกับอุปกรณ์สื่อสารพกพาส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟน (Smartphone), ไอโฟน (iPhone), ไอแพด (iPad), แท็บเล็ต (Tap Let), หรือแอนดรอย (Android) ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการใช้งานคือ แชท (Chat) แชร์ (Share) และโพสต์ (Post) ข้อความ รูปภาพหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ (พรชนก ดาวประดับ และกัลยกร วรกุลลัฎฐานีย์, 2561) ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพประกอบกับการสร้างแอปพลิเคชั่นมาช่วยรองรับและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงนิ้วสัมผัสก็สามารถสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูลได้อย่างง่ายดายรวดเร็วและกว้างขวาง แต่ทว่าอะไรที่ง่ายเกินไปไม่ใช่ว่าจะเป็นผลดีเสมอไป เพราะทุกครั้งที่มีการแชร์ข้อมูลไปในโลกออนไลน์ ย่อมเกิดโอกาสในการระรานซึ่งกันและกัน ส่งผลกระทบต่อจิตใจโดยตรงและถ้าการระรานนั้นรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลไปถึงร่างกายด้วย ความรุนแรงมากน้อยขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของข้อมูลและขนาดผลกระทบทุกข้อมูลและทุกการกระทำบนโลกออนไลน์ มีทั้งข้อมูลเพื่อความบันเทิง การให้ความรู้ทั่วไป เรื่องสะเทือนขวัญ การแอบอ้างบุคคลอื่นเพื่อทำเรื่องที่เสื่อมเสียรังแกกลั่นแกล้งกันผ่านโลกออนไลน์ (จิราพร ชั้นประดับ, 2563)

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์แตกต่างจากพฤติกรรมการรังแกแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการรังแกทางร่างกาย ทางวาจา และทางสังคม โดยการรังแกบนโลกไซเบอร์เป็นรูปแบบการรังแกรูปแบบใหม่ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความทันสมัยของเทคโนโลยีท่ามกลางยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วโดย การรังแกที่เกิดขึ้นบนโลกไซเบอร์นั้นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ประเภท รูปแบบของพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ออกเป็น 5 พฤติกรรม คือ การนินทาหรือด่าทอผู้อื่น การหมิ่นประมาทผู้อื่น การแอบอ้างชื่อผู้อื่น การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผยหรือ ส่งต่อ และการลบหรือการบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มบนโลกไซเบอร์ (ฤทัยชนนี สิทธิชัย, 2562) การรังแกบนโลกไซเบอร์ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ และระบาดเข้าไปยังโรงเรียนหลายแห่งทั่วโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่รุนแรงของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอยากรู้และอยากลองสิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และสังคม

การใช้ไอซีทีของเด็กและเยาวชนข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือ กลุ่มวัยรุ่นที่กำลังเรียนในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลายและอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยประเทศไทยได้จัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาการปกครองที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 เพื่อจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุม มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งกรุงเทพมหานครมีเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 2 เขต ได้แก่ 1) สพม. กรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ เขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร

ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางแค บางขุนเทียน บางบอน ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขม และ 2) สพม.กรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ เขตคลองเตย คลองสามวา คันนายาว จตุจักร ดอนเมือง ดินแดง บางกะปิ บางเขน บางคอแหลม บางนา บางรัก บึงกุ่ม ประเวศ พระโขนง มีนบุรี ยานนาวา ลาดกระบัง ลาดพร้าว วังทองหลาง วัฒนา สวนหลวง สะพานสูง สาทร สายไหม หนองจอก หลักสี่ และห้วยขวาง ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

และจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความหวัง แรงสนับสนุนทางสังคม การมองโลกในแง่ดี ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวบุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ว่าปัจจัยใดบ้างที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ โดยใช้กระบวนการวิจัย การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) เนื่องจาก การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการจำแนกหน่วยวิเคราะห์หรือกลุ่มบุคคลออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยจะช่วยทราบว่าจำแนกกลุ่มอย่างไร จึงจะจำแนกได้ดีที่สุด ซึ่งการใช้วิเคราะห์จำแนกกลุ่มนี้จะทำให้ได้สมการจำแนกการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์และทำนายได้ว่าปัจจัยใด มีน้ำหนักความสำคัญที่สามารถใช้จำแนกนักเรียนที่เลือกใช้การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ในแต่ละแบบ ซึ่งเมื่อได้ทราบข้อมูลแล้วผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวางแผน ดูแล และให้คำแนะนำปรึกษากับนักเรียน เพื่อนำไปสู่การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนที่ดีและเหมาะสมต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความหมายของการรังแกทางไซเบอร์

Patchin, & Hinduja, (2015) ได้ให้ความหมายว่า การรังแกทางไซเบอร์ หมายถึง การจงใจตั้งใจ และทำซ้ำ ๆ เพื่อให้บุคคลเกิดความเสียหายจากการใช้อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ Francine Dehue (Dehue, F.,2013) ได้ให้ความหมายว่าการรังแกทางไซเบอร์ หมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงความก้าวร้าว โดยเจตนาและกระทำซ้ำ ๆ ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต พินวา แสนใหม่ (2563) ได้ให้ความหมายว่า การรังแกทางไซเบอร์ หมายถึง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ในการส่งข้อความ โพสต์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงเหยื่อ โดยมีเจตนาทำร้ายให้เกิดความทุกข์หรือผลกระทบทางจิตใจ และเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ต่อเหยื่อคนเดียวกัน ศศิประภา เกษสุพรรณ์ (2562) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (Cyberbullying behavior) หมายถึง นิสิตหรือกลุ่มนิสิตที่ใช้การสื่อสารผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ในการกระทำ พฤติกรรมที่มีเจตนาทำให้ผู้อื่นเสียหาย อับอาย และส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกกระทำ

รวมไปถึง ครอบครัว ซึ่งบุคคลทั้งสองฝ่ายไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ หมายถึง พฤติกรรมความรุนแรงโดยเจตนาของเยาวชนผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตหรือเครื่องมือสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ถูกกระทำเครียด อับอาย เจ็บปวด เสียชื่อเสียง ถูกลิดรอนสิทธิความเป็นส่วนตัว หรือได้รับผลกระทบอื่นๆ โดยเกิดขึ้นซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรือเกิดขึ้นครั้งเดียวแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ สังคม และการดำเนินชีวิตผู้ถูกกระทำ สรุปได้ว่า การรังแกทางไซเบอร์ หมายถึง พฤติกรรมความก้าวร้าวทางอินเทอร์เน็ตที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเจตนาทำให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ ได้รับความเดือดร้อนและเสียหาย โดยใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถกระทำซ้ำ ๆ ได้ และส่งผลกระทบทางลบต่อผู้ถูกกระทำทั้งด้านจิตใจและสังคม

ประเภทของการรังแกทางไซเบอร์

ในปัจจุบันการรังแกทางไซเบอร์เกิดขึ้นอย่างหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งมีงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรังแกทางไซเบอร์และได้จัดประเภทของการรังแกทางไซเบอร์ไว้ ดังนี้ ณัฐรัตน์ สาเมาะ (2556) ได้จำแนกประเภทพฤติกรรมการรังแกทางไซเบอร์แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ 1) การโจมตีหรือใช้คำหยาบคายผ่านอินเทอร์เน็ตและ โทรศัพท์มือถือ ประกอบด้วย การด่าทอ หรือพูดจาเสียดสีกัน ผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ 2) การคุกคามทางเพศออนไลน์ ประกอบด้วย การพูดจา คุกคามทางเพศผ่านทางอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม ออนไลน์ การบีบบังคับให้มีกิจกรรมทางเพศผ่านกล้อง หรือ เว็บแคมและการส่งรูปภาพ หรือวิดีโอในลักษณะโป๊ เปลือย โดยผู้รับไม่ได้ต้องการ 3) การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่นประกอบด้วยการขโมย รหัสผ่านบัญชีผู้ใช้งานของผู้อื่น การแอบใช้ชื่อของผู้อื่นใน การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อให้ร้าย ด่าทอ หรือกระทำการ ประสงค์ร้าย รวมถึง การสวมรอยในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของผู้อื่นเพื่อสร้างความเสียหายในรูปแบบต่างๆ 4) การแบล็คเมล์กัน ประกอบด้วย การนำข้อมูลส่วนตัว หรือ ข้อมูลที่เป็นความลับของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ หรือวิดีโอไปเผยแพร่แสดงความคิดเห็นอย่างสนุกสนาน รวมถึงการตัดต่อรูปภาพแล้วใส่ข้อความเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย 5) การหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย การโฆษณาล่อลวงให้หลงเชื่อการหลอกลวงเพื่อจำหน่าย สินค้าลอกเลียนแบบ การหลอกลวงให้โอนเงินในลักษณะ ต่าง ๆ รวมถึงการหลอกลวงนัดเจอกันเพื่อกระทำการใด ๆ โดยที่อีกฝ่ายมิได้ยินยอม 6) การสร้างกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อโจมตีบุคคล ที่ตัวเองไม่ชอบ เช่น การโจมตีเพื่อนร่วมห้ององเรียน หรือการ โจมตีบุคคลที่ตนและพรรคพวกไม่ชอบอมรทิพย์ อมราภิบาล (2559) ได้แบ่งพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ละเมิดความเป็นส่วนตัวผู้อื่น และคุกคามผู้อื่นในลักษณะส่อไปทางเพศ ทำให้ผู้อื่นรู้สึกขุ่นเคือง อับอาย และสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ปลอมตัวเป็นคนอื่น ปกปิดตัวเอง และการลักข้อมูลผู้อื่น จิตติพันธ์ ความคะนึง และมฤษฎ์ แก้วจินดา (2559) ได้จำแนกพฤติกรรมรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ดังนี้ การนินทาด่าทอ ล้อเลียน การกีดกันหรือบล็อกออกจากกลุ่ม การส่ง ได้รับข้อความก่อกวนหรือข่มขู่ การเผยแพร่ข้อมูลลับ การแอบอ้างชื่อไปโพสต์หรือเผยแพร่ข้อมูลให้ร้ายผู้อื่น การตัดต่อภาพหรือคลิปวีดีโอแล้วเผยแพร่ต่อสาธารณะ การโทรศัพท์กลั่นแกล้ง สรุปได้ว่า ประเภทของการรังแกทางไซเบอร์ ประกอบไปด้วย 1) การนินทาหรือด่าทอ

ผู้อื่น 2) การหมิ่นประมาทผู้อื่น 3) การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 4) การที่นำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือของผู้อื่นไปเปิดเผย 5) การลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม

ผลกระทบของการรังแกทางไซเบอร์

ในปัจจุบันการรังแกทางไซเบอร์ที่มีรูปแบบหลากหลาย ย่อมส่งผลให้เกิดผลกระทบที่หลากหลายตามมา โดยมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการรังแกทางไซเบอร์ไว้ ดังนี้ ณัฐรัตน์ สาเมาะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ระบุถึงผลกระทบจากการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ตามการรับรู้ของเยาวชนเอง ดังนี้ ผลกระทบในระดับบุคคล การถูกกระทำในลักษณะการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบไหน ก็ตามอย่างน้อยที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อตัวของเยาวชนเอง โดยเฉพาะในด้านของอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากการถูกรังแกในพื้นที่ไซเบอร์จะทำให้เยาวชนรู้สึกรำคาญ รู้สึกเบื่อ และรู้สึกแย่ เพราะการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการคุกคามพื้นที่ส่วนตัวของพวกเขา จิตตพันธ์ ความคะนึง และมฤษฎ์ แก้วจินดา (2559) ได้ศึกษาการปรึกษาแบบกลุ่มด้วยเทคนิค การสร้างความมั่นคงทางจิตใจเพื่อเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหาสำหรับเยาวชนที่ถูกรังแกผ่านโลก ไซเบอร์ พบว่า เยาวชนที่ถูกรังแกส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบด้านอารมณ์มากกว่าด้านพฤติกรรม จากการประมวลคำตอบที่มีเยาวชนเลือกตอบมากที่สุดสามอันดับแรกในแต่ละพฤติกรรมรังแก พบว่า เยาวชนรู้สึกโกรธ เครียด วิตกกังวล เสียใจ วุ่นวายใจ หวาดกลัว และอับอาย อย่างไรก็ตามก็มิอาจมองข้ามผลกระทบด้านพฤติกรรมไปได้ สรุปได้ว่า ผลกระทบของการรังแกทางไซเบอร์ ประกอบไปด้วยผลกระทบด้านจิตใจ วัยรุ่นจะมีความรู้สึกกลัว เครียด เศร้า วิตกกังวล และผลกระทบด้านพฤติกรรมตามมา เช่น ปัญหาเรื่องการเรียน ผลการเรียนตกต่ำ มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ใช้สารเสพติด

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) จัดเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรม ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura นั้น Bandura มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทาง สภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ว่าจะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้น จะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจจะเขียนได้ดังภาพต่อไปนี้

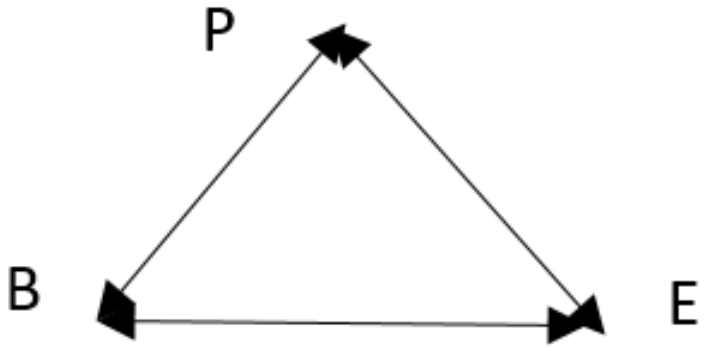

แผนภาพ 1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550)

การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันนั้น ไม่ได้หมายความว่าทั้ง 3 ปัจจัยนั้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบาง ปัจจัยและอิทธิพลของปัจจัยทั้ง 3 นั้นไม่ได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่นๆ (Bandura, 1986) ใน Perry Damon (Perry, 2018) กล่าวถึง ปัจจัยทั้งสามไว้ คือ 1) บุคคล (Person) 2) สิ่งแวดล้อม (Environment) 3) พฤติกรรม (Behavior) รวมถึงการตอบสนองการกระตุ้น การบรรลุเป้าหมายในทันทีทันใดและเป้าหมายระยะ

องค์ประกอบของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก

Luthans, Youssef & Avolio (2007) ได้พัฒนาองค์ประกอบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มีความเฉพาะเจาะจง สามารถวัดได้และพัฒนาได้ โดยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Efficiency /Confidence), ความหวัง (Hope), การมองโลกในแง่ดี (Optimism) และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Resilience) (Luthans; Youssef; & Avolio. 2007)

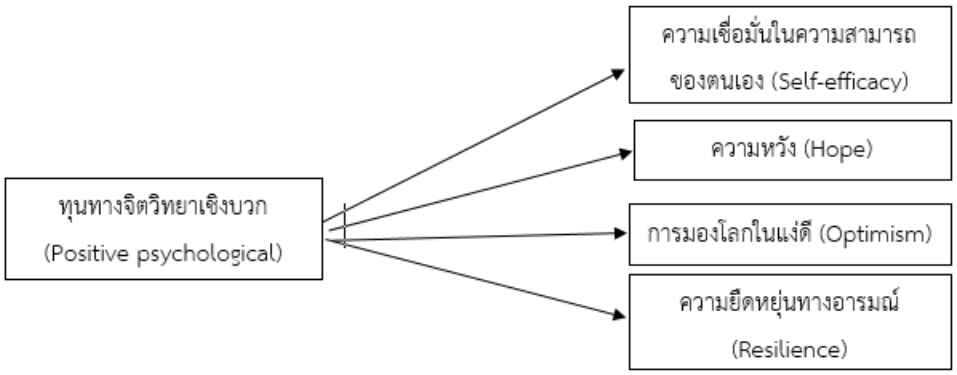

แผนภาพ 2 องค์ประกอบทั้ง 4 ของต้นทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก
ที่มา : Luthans, Avolio, Avey, & Norman (2007 อ้างถึงใน ธัญญามาศ ปัญญายิ่ง, 2559)

1. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองหรือการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแนวคิดพัฒนามาจากทฤษฎีเรื่องการรับรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) โดย Bandura ในปี 1997 ที่มีการศึกษาต่ออย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นเรื่องของความเชื่อตามการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองและยังเป็นหนึ่งในตัวแปรย่อยของแนวคิดต้นทุนทางจิตวิทยาด้านบวก

2. แนวคิดและทฤษฎีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความสามารถของตน (Self-Efficacy Theory) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ (Social learning theory) ของ Bandura (1978) ซึ่งได้พัฒนาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ ปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ในปี 1986 ตามพื้นฐานเชื่อว่าพฤติกรรม

ของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ เงื่อนไขเชิงพฤติกรรม และเงื่อนไขเชิงสภาพแวดล้อม สามารถมีอิทธิพลซึ่งกันและกันได้

3. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองกับการเผชิญปัญหา จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองต่อการเผชิญปัญหา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองกับการเผชิญปัญหาสามารถอธิบายได้โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีของ Bandura คือ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-Efficacy Theory) ซึ่งมีความเชื่อว่าความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมีผลต่อบุคคลในด้านของการคิด ความรู้สึก แรงจูงใจ ทำให้ความเชื่อในความสามารถเป็นความแตกต่างอย่างมีระบบระเบียบและมีความสอดคล้องที่แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นนั้นมีส่วนทำให้เกิดแรงจูงใจและความสำเร็จของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ (Bandura, 1997)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อสร้างสมการจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ได้แก่ 1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) และ 2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) เพื่อสร้างสมการจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเป็น การออกแบบ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

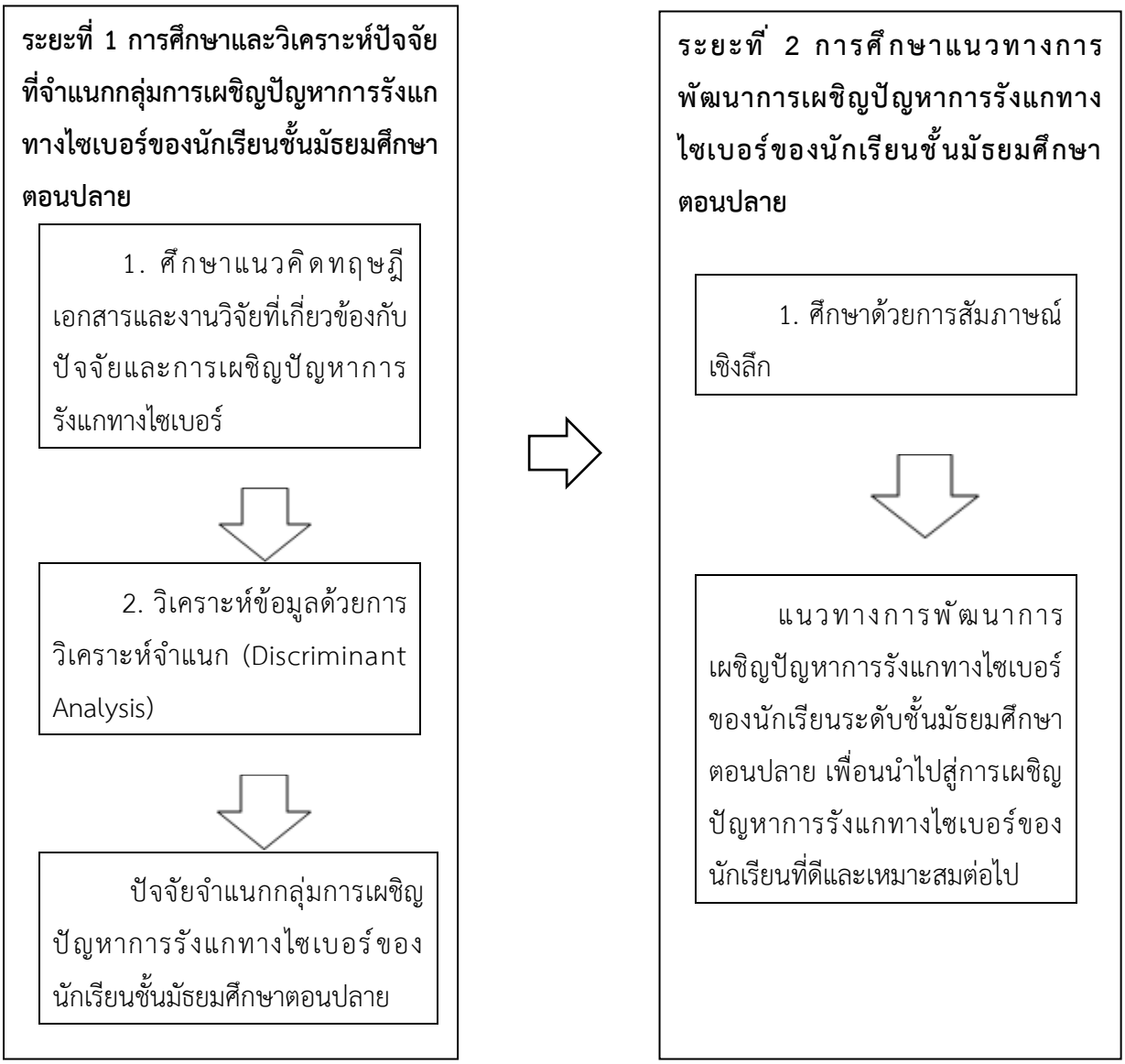

แผนภาพ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การดำเนินการศึกษาและเก็บรวมรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย ที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและเพื่อสร้างสมการจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชากร

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 52,734 คน (ข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564) ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2564 และ เขต 2 จำนวน 57,615 คน (ข้อมูลสารสนเทศ รายงานข้อมูลนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564) ข้อมูล ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2564 รวมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 จำนวน 110,349 คน

ระยะที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 คน

3. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และ เขต 2 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ดังนั้นการกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของสุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2556) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิเคราะห์จำแนกต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 หน่วยต่อ 1 ตัวแปรต้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมอย่างน้อย 100 คน โดยในงานวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรต้นทั้งหมด 11 ตัวแปร ดังนั้นต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 220 คน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี 24 ห้องเรียน ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างห้องเรียนละ 18 คน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม จำนวน 432 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ชั้นภูมิที่ 1 คือ เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และ เขต 2 ชั้นภูมิที่ 2 คือ ขนาดของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบ่งผู้ให้ข้อมูลตามคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ครูประจำชั้น อาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์แนะแนวที่มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน นักจิตวิทยาหรืออาจารย์สาขาจิตวิทยาที่มีประสบการณ์ทำงาน ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 2 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

วัดการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ และตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์

ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview)

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ โดยนำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อความบ่งชี้ในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ด้านจิตวิทยา และด้านสังคมศาสตร์ จำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยนำคะแนนการพิจารณาแบบสอบถามการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2547: 179) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ดังรายละเอียดภาคผนวก ค ตาราง 21 และ ตาราง 23 จากนั้นนำแบบสอบถามการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ และปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.79 ดังรายละเอียดภาคผนวก ค ตาราง 24 และแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.75 – 0.85

ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ +1 แน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ -1 แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) มากกว่าหรือเท่ากับ .5 ขึ้น

ไป (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547: 179) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำแบบไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อประสานงานกับครูประจำชั้นด้วยตนเอง โดยใช้การเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ (Google Form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2566 โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงและอธิบายวิธีการใช้แบบสอบถามการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แก่ครูประจำชั้นทุกคน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน

3) เมื่อผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ สรุปแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและมีความถูกต้องสมบูรณ์ในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) โดยอาศัยแนวคำถามที่ถูกพัฒนาขึ้นไว้ล่วงหน้าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้วิธีการบันทึกเทปเพื่อความสะดวกในการสัมภาษณ์และเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1) แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์จะให้ผู้ตอบมีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตนได้อย่างอิสระ มีความรู้สึกเป็นธรรมชาติ

2) แบบเจาะลึกหรือแบบมีจุดสนใจเฉพาะ เพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยมีความสนใจอยู่แล้ว และพยายามหันความสนใจของผู้สัมภาษณ์เข้ามาสู่จุดที่ตั้งไว้

3) แบบตะล่อมกล่อมเกลา เป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้วงความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติที่มีต่อเรื่องที่ให้การสัมภาษณ์

4) แบบสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการสัมภาษณ์ผู้รู้ในเรื่องที่ต้องการอย่างละเอียด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เพื่อบรรยายคุณลักษณะตัวแปรพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์จำแนกตามข้อตกลงเบื้องต้น 4 ข้อ ได้แก่ การตรวจสอบตัวแปรอิสระมีการแจกแจงปกติหลายตัวแปร (Normality of independent variables) การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของเมตริกซ์ความ

แปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง (Equal dispersion matrices) ด้วย Box's M test การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity of relationships) จากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของเพียร์สัน การตรวจสอบความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity) ของตัวแปรอิสระการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียน โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ด้วยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise Method)

ระยะที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 4 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เพื่อสรุปเรียบเรียงความคิดเห็น คำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องและสถานการณ์ การจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) โดยใช้การจำแนกแบบใช้แนวคิด ทฤษฎีและไม่ใช้ทฤษฎี เป็นการวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparative Method) คือการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างกัน การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analysis Induction) คือวิธีการสร้างข้อสรุปข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก มีการตีความหมายจากสิ่งที่ได้พบเห็นเป็นรูปธรรมและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Eigenvalue, Canonical correlation, Wilks' Lambda, Discriminant Score, Classification Function

ระยะที่ 2 ไม่มีการใช้สถิติเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้คืน จำนวน 8 โรงเรียน 432 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพครอบครัว และจำนวนชั่วโมงใน การใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบเข้าหา		กลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบหลีกเลี่ยง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	145	37.90	24	49.00	169	39.10
หญิง	238	62.10	25	51.00	263	60.90
ระดับชั้น						
ม.4	131	34.20	13	26.50	144	33.30
ม.5	124	32.40	20	40.80	144	33.30
ม.6	128	33.40	16	32.70	144	33.30
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
ต่ำกว่า 2.00	10	2.60	3	6.10	13	3.00
2.00 – 2.49	30	7.80	3	6.10	33	7.60
2.50 – 2.99	112	29.20	11	22.40	123	28.50
3.00 – 3.49	125	32.60	22	44.90	147	34.00
ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป	106	27.70	10	20.40	116	26.90
สถานภาพครอบครัว						
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	209	54.60	30	61.20	239	55.30
บิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างกัน	157	41.00	13	26.50	170	39.40
บิดามารดาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตหรือบิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่	17	4.40	6	12.20	23	5.30
จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน						

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบเข้าหา		กลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบหลีกเลี่ยง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 12 ชั่วโมงต่อวัน	156	40.70	0	0.00	156	36.10
7 – 12 ชั่วโมงต่อวัน	226	59.00	1	2.00	227	52.50
2 – 6 ชั่วโมงต่อวัน	1	3.00	46	93.90	47	10.90
น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน	0	0.00	2	4.10	2	0.50
รวม	**383**	**88.70**	**49**	**11.30**	**432**	**100.00**

จากตาราง 1 ผู้ตอบแสอบถาม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 432 คน จำแนกเป็นเพศชาย 169 คน เพศหญิง 263 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 และ 60.90 ตามลำดับ โดยกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00 – 2.49 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.50 – 2.99 จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00 – 3.49 จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 26.90 โดยมีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 บิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างกัน จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 39.40 บิดามารดาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตหรือบิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 โดยใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 12 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 ใช้อินเทอร์เน็ต 7 – 12 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ใช้อินเทอร์เน็ต 2 – 6 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 10.90 และใช้อินเทอร์เน็ตน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของปัจจัยจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ทราบถึงการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (*M*) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรอิสระในแต่ละปัจจัย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (*M*) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรอิสระในแต่ละปัจจัย

ปัจจัยจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์	*M*	*SD*	*Sk*	*Ku*
ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก				
ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	3.79	0.74	-.665	-.104
ความหวัง	3.92	0.75	-.808	.281
การมองโลกในแง่ดี	3.44	0.65	-.746	.753
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.40	0.67	-1.040	1.448
แรงสนับสนุนทางสังคม	3.82	0.84	-.441	-.811
การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่	3.82	0.90	-.357	-1.118
บุคลิกภาพ				
บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว	2.81	0.82	-.477	-.545
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	3.03	0.67	.102	-.890
บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์	3.26	0.49	-.097	-.452
บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	3.37	0.79	.444	-.553
บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	3.62	0.79	-.053	-.919

จากตาราง 2 จะเห็นว่า ปัจจัยจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และมีค่าเฉลี่ยแต่ละปัจจัยดังนี้ ปัจจัยทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.40 - 3.92) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.65 – 0.75 และเมื่อพิจารณาในส่วนของค่าความเบ้ และค่าความโด่ง พบว่า มีค่ากำลังสองของความเบ้และความโด่งของตัวแปรน้อยกว่า 6 (ค่าความเบ้กำลังสองอยู่ในช่วง 0.44 – 1.08 , ค่าความโด่งกำลังสองอยู่ในช่วง 0.01 – 2.10) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่สังเกตได้ทั้ง 4 ตัวแปรมีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ (Glass & Kenneth, 1995)

ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และเมื่อพิจารณาในส่วนของค่าความเบ้และค่าความโด่ง พบว่า มีค่ากำลังสองของความเบ้และความโด่งของตัวแปรน้อยกว่า 6 ได้แก่ 0.20 และ 0.66 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่สังเกตนี้มีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ (Glass & Kenneth, 1995)

ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 และเมื่อพิจารณาในส่วนของค่าความเบ้และค่าความโด่ง พบว่า มีค่ากำลังสองของความเบ้และความโด่งของตัวแปรน้อยกว่า 6 ได้แก่ 0.13 และ 1.25 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่สังเกตนี้มีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ (Glass & Kenneth, 1995)

ปัจจัยบุคลิกภาพ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.81 - 3.62) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.49 – 0.82 และเมื่อพิจารณาในส่วนของค่าความเบ้และค่าความโด่ง พบว่า มีค่ากำลังสองของความเบ้และความโด่งของตัวแปรน้อยกว่า 6 (ค่าความเบ้กำลังสองอยู่ในช่วง 0.00 – 0.23 , ค่าความโด่งกำลังสองอยู่ในช่วง 0.20 – 0.85) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่สังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร มีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ (Glass & Kenneth, 1995)

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการจำแนกกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนที่เผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบเข้าหามีค่ากลางของกลุ่ม (Group Centroid) เป็นบวกเท่ากับ .713 และ 2) นักเรียนที่เผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์แบบหลีกเลี่ยงมีค่ากลางของกลุ่ม (Group Centroid) เป็นลบ เท่ากับ -5.570 พบว่า ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 8 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ปัจจัยจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้ดีที่สุด ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี(OPT) และรองลงมา คือ ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (FLE) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (CON) แรงสนับสนุนทางสังคม (SOC) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (EXT) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (BEL) ความหวัง (EXP) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (OPE) โดยปัจจัยทั้งหมด 8 ปัจจัย ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ร้อยละ 79.00 และได้ฟังก์ชั่นการจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

ฟังก์ชั่นการจำแนกกลุ่มจากคะแนนดิบ

$\hat{D}_{\text{การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์}}$ = -14.510 + 1.446(OPT) + 1.074 (FLE) - .526(CON) + .464(SOC) + .378(EXT) +.472(BEL) + .421(EXP) + .441(OPE)

ฟังก์ชั่นการจำแนกกลุ่มจากคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z}_{\text{การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์}}$ = .603(OPT) + .461(FLE) - .380(CON) + .306 (SOC) +.240(EXT) + .235(BEL) + .215(EXP) + .202(OPE)

ซึ่งฟังก์ชั่นที่ได้สามารถจำแนกกลุ่มของนักเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 99.73 มาจากค่าเฉลี่ยของร้อยละการทำนายได้ถูกต้องของทั้งสองกลุ่ม

2. ผลศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามปัจจัยที่จำแนกได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับปัจจัยจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ 8 ปัจจัย และได้ให้แนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ในการเผชิญปัญหาและสื่อเทคโนโลยี

2) การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะชีวิต

3) การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4) จัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นใจกล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์

5) จัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

7) การสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครอง

อภิปรายผล

การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลสำคัญในการจำแนกการเผชิญปัญหานี้ได้แก่

การมองโลกในแง่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลมากที่สุดในการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ เนื่องจากการมองโลกในแง่ดีมีส่วนช่วยในการรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบากอย่างมีประสิทธิภาพ อธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1986) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มองโลกในแง่ดีสามารถจัดการกับความท้าทายได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังช่วยลดความเครียดและทำให้บุคคลมองอุปสรรคเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Snyder & Lopez (2005) ที่ระบุว่าการมองโลกในแง่ดีช่วยเสริมให้บุคคลพยายามต่อเนื่องในการแก้ปัญหา ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ เป็นปัจจัยรองที่ช่วยให้บุคคลฟื้นตัวจากอารมณ์เชิงลบได้อย่างรวดเร็ว โดยทฤษฎีการขยายและสร้างอารมณ์ด้านบวกของ Fredrickson (2001) อธิบายว่าอารมณ์บวกช่วยให้บุคคลมีความคิดและการปรับตัวที่กว้างขึ้น ในขณะที่อารมณ์ลบจะทำให้คิดและทำในลักษณะจำกัดมากขึ้น การวิจัยของ Troy & Mauss (2011) ยังพบว่าบุคคลที่มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์สูงจะมีการปรับตัวที่ดีเมื่อต้องเผชิญกับความเครียดสูง

บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคคลที่มีบุคลิกภาพลักษณะนี้แสดงออกถึงความรับผิดชอบและการควบคุมการกระทำของตน ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถวางแผนล่วงหน้าและรับมือกับปัญหาได้ดีกว่า งานวิจัยของพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร และ ดร.อุบลวรรณา ภวกานันท์ (2555) พบว่าบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกช่วยเสริมความสามารถในการเผชิญปัญหา ในทางตรงข้าม ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวจะลดความสามารถในการเผชิญปัญหาลง แรงสนับสนุนทางสังคม แรงสนับสนุนจากบุคคลและกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดช่วยให้บุคคลมีความพร้อมใน

การตอบสนองต่อปัญหาอย่างเหมาะสม และช่วยให้จัดการกับสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอ้างอิงจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Bandura, 1989) ที่เน้นว่าพฤติกรรมเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และสภาพแวดล้อม (Reciprocal Determinism) โดยอิทธิพลจากสังคม เช่น ครอบครัวและเพื่อนเป็นแรงสนับสนุนสำคัญในสถานการณ์เชิงลบ (อิสรีย์ ศรีอนันต์, 2560; Lu Yan, 2018) และเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต (WHO, 1998)บุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคมและกล้าแสดงออก โดย Costa และ McCrae (1992) อธิบายว่าบุคลิกภาพแบบนี้มีความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การศึกษาในประเทศไทยพบว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาอย่างมุ่งมั่นและเป็นบวก (วรางคณา ซับซ้อน, 2561; วรพจน์ สถิตเสถียร, 2548)

ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Bandura (1997) เน้นว่าความเชื่อมั่นในตนเองหรือ Self-Efficacy ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจและความสำเร็จในเชิงพฤติกรรม นอกจากนี้ยังช่วยลดความเครียดในสถานการณ์ที่กดดัน สอดคลองกับการศึกษาของ สุวิพร ไฉไลสถาพร และคณะ ที่พบว่าความหวัง เป็นองค์ประกอบหนึ่งของต้นทุนทางจิตวิทยาที่ส่งเสริมการเผชิญปัญหาอย่างเป็นบวก โดยบุคคลที่มีความหวังจะมีแรงจูงใจในการหาวิธีบรรลุเป้าหมาย และจัดการกับปัญหาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาด้านบวกที่ความหวังช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการเผชิญกับความยากลำบาก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญและจัดการกับปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยบุคลิกภาพลักษณะนี้มักพบในผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เปิดเผยความรู้สึก และมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถปรับตัวและเข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญได้ดี ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1986) ซึ่งเน้นถึงบทบาทของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะบุคลิกภาพที่เปิดรับประสบการณ์ที่มีผลให้ผู้เรียนเข้าใจและยอมรับอารมณ์ของตนได้ดีขึ้น

การวิจัยของ Costa & McCrae (1992) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับระดับของความสนใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับระดับความฉลาด หากแต่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเอง นอกจากนี้ งานวิจัยของกฤษณีย์ โหมดทอง ประสงค์ ตันพิชัย และระวี สัจจโสภณ (2562) ยังพบว่า นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สูงสามารถเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณีย์ โหมดทอง และคณะ (2562) ที่กล่าวถึงความสามารถในการยอมรับผลกระทบของอุปสรรคและมองปัญหาเป็นความท้าทาย งานวิจัยของ กรรณิการ์ สิทธิชัย (2561) พบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ยังมีผลทางบวกต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมผลการดำเนินงานในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์มีความสำคัญต่อการเผชิญปัญหาและพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมให้ผู้ที่มีบุคลิกภาพลักษณะนี้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์และรับมือกับความท้าทายได้ดี

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร ครูประจำชั้น นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาพบแนวทางในการพัฒนาในสองด้านหลัก ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะเทคโนโลยี แนวทางนี้เน้นให้การศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับปัญหา เช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและรับมือกับการรังแกทางไซเบอร์ ทฤษฎีทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura ถูกนำมาอ้างอิง โดยทฤษฎีนี้กล่าวถึงการเรียนรู้จากการสังเกต การกำกับตนเอง และการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาวิธีรับมือกับสถานการณ์ที่มีการรังแกทางไซเบอร์ได้ดีขึ้น (Bandura, 1977; อ้างถึงใน วิสสุตา ภักดีกุล, 2564) นอกจากนี้ ผลการศึกษาเพิ่มเติมจากงานของสาธิตา แก้วเหล็ก และคณะ (2565) พบว่า เยาวชนใช้วิธีการไม่โพสต์ข้อมูลส่วนตัวและบล็อกผู้ที่มารังแกเป็นวิธีป้องกันตัวในสื่อออนไลน์ ซึ่งแสดงถึงการนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาใช้ปฏิบัติจริง

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะชีวิตและการคิดวิเคราะห์ การศึกษาเน้นถึงการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล โดยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ งานวิจัยยังสอดคล้องกับงานของพัชรี นาคผง (2562) และปนัดดา ปัดชาเขียว (2563) ที่เน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมในระดับที่ดี แนวทางการพัฒนานี้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและรับมือกับการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์: การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันควรมุ่งเน้นการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในด้านทักษะชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและค่านิยมที่เน้นอิสรภาพและความสนุกสนาน โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ที่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์และผลลัพธ์ของการกระทำ แนวทางนี้เชื่อมโยงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดไว้ 8 ประการ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างพอเพียง และการมีจิตสาธารณะ (ฐิตินันทน์ ผิวนิล, 2565) และจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า โรงเรียนสามารถใช้กิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะเหล่านี้ผ่านการสนับสนุนของครู ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความมั่นใจและกล้าแสดงออกเชิงสร้างสรรค์: การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นใจในการแสดงออกจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าทำและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง โดยแนวทางนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura (1989) ที่กล่าวถึงการกำหนดซึ่งกันและกันของพฤติกรรม ปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม เช่น การใช้กิจกรรมร้องเล่น เต้น รำ ที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนกล้าแสดงออกและมีความสุขในการร่วมกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยของบุญศิริ นิยมทัศน์ (2564) แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยสร้างความมั่นใจและความกล้าแสดงออกได้อย่าง

ชัดเจน ทั้งยังส่งเสริมความรู้ความสามารถที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันเนื้อหาในข้อความกล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครอง โดยการส่งเสริมจิตสาธารณะและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura ที่ระบุว่าการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับการวิจัยของพิมพ์ชนก หงษ์เหาะ และอุไรวรรณ หาญวงค (2564) ที่พบว่ากิจกรรมเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะจิตสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญเช่นกัน ครูผู้สอนควรออกแบบสภาพแวดล้อมทั้งในด้านกายภาพและบรรยากาศทางจิตวิทยาให้เหมาะสม โดยการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาโดยวีนัส ภักดิ์นรา (2564) ชี้ว่าสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ผู้ปกครองควรสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และเผชิญปัญหาต่าง ๆ อย่างมั่นใจ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองช่วยเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

สรุป

ระยะที่ 1: การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนักเรียน 432 คนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล, การเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์, และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ ข้อมูลถูกวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติเพื่อทำความเข้าใจลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และใช้การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียน

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีนักเรียน 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่เผชิญปัญหาแบบเข้าหา (positive) และกลุ่มที่หลีกเลี่ยง (negative) ซึ่งปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี, ความยืดหยุ่นทางอารมณ์, บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก, แรงสนับสนุนทางสังคม, และอื่น ๆ รวมทั้งหมด 8 ปัจจัย ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ได้ถึง 79% โดยฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนได้ถูกต้องถึง 99.73%

ระยะที่ 2: การศึกษาแนวทางการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 คน ซึ่งรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักจิตวิทยา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นถึงปัจจัย 8 ประการที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ โดยได้เสนอแนวทางพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้เกี่ยวกับการเผชิญปัญหากับการใช้เทคโนโลยี การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะชีวิต การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในนักเรียน การส่งเสริมความมั่นใจและความกล้าแสดงออก การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครอง การวิจัยนี้จึงได้เสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การวางนโยบายการศึกษา: ครูและผู้บริหารควรใช้ปัจจัยและแนวทางจากการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการส่งเสริมทักษะการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ในนักเรียน

2) สร้างความคิดบวก: ควรสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการมองโลกในแง่ดีให้กับนักเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหา

3) พัฒนาหลักสูตรการสอน: ครูและผู้บริหารควรออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมความยืดหยุ่นทางอารมณ์ในนักเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4) การมีส่วนร่วมของครอบครัว: ครอบครัวควรมีบทบาทในการสนับสนุนทั้งด้านอารมณ์และสังคมเพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการเผชิญปัญหา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ขยายกลุ่มตัวอย่าง: ควรมีการศึกษาในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับอุดมศึกษา และระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อเข้าใจการพัฒนาการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ในช่วงวัยต่าง ๆ

2) สำรวจปัจจัยอื่น ๆ: ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ เช่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว เพื่อน และครู

3) วิจัยกลวิธีการพัฒนา: ควรมีการศึกษารูปแบบหรือกลวิธีการพัฒนาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาการรังแกทางไซเบอร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ สิทธิชัย. (2561). อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกและแบบเปิดรับประสบการณ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจผ่านคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, *11*(3), 275–292.

กฤษณีย์ โหมดทอง, และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, *10*(2), 18–33.

จิตติพันธ์ ความคะนึง, และ มฤษฎ์ แก้วจินดา. (2559). การปรึกษาแบบกลุ่มด้วยเทคนิคการสร้างความมั่นคงทางจิตใจเพื่อเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหาสำหรับเยาวชนที่ถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, *10*(2), 40–52.

ณัฐรัชต์ สาเมาะ. (2556). *การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล].

ฐิตินันทน์ ผิวนิล. (2565). แนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่านิยม และหลักคุณธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Demography*, *38*(1), 210–222.

บุญศิริ นิยมทัศน์. (2564). การจัดกิจกรรมร้อง เล่น เต้น รำ เพื่อเสริมสร้างความกล้าแสดงออกของเด็กและเยาวชนในชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ. *วารสารลวะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, *5*(1), 17–26.

พรชนก ดาวประดับ, และ กัลยกร วรกุลลัฎฐานีย์. (2561). *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิด้า*, *4*(3), 63–78.

พรพรรณ ผิวผาย. (2560). *กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อนศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

พรพรรณ ศิลปวัฒนาพร, & อุบลวรรณา ภวกานันท์. (2555). การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ บุคลิกภาพต่อต้านสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี. *มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

พัชรี นาคผง. (2562). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

พินวา แสนใหม่. (2563). การรังแกทางไซเบอร์ผ่านสื่อออนไลน์ สาเหตุ และแนวทางจัดการปัญหา. คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2562). *พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีนัส ภักดิ์นรา. (2564). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, *15*(1), 1–17.

ศศิประภา เกษสุพรรณ. (2562). *การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต: การวัด การจัดกลุ่ม และความแตกต่างระหว่างเพศของนิสิตระดับปริญญาตรี* [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

สาธิตา แก้วเหล็ก, ศิริวรรณ เจียรชัชวาลวงศ์, และ วัลย์ลดา พรมเวียง. (2565). พฤติกรรมการรังแกและการรับมือการรังแกบนโลกออนไลน์ของเยาวชนในจังหวัดยะลา. *Journal of Information and Learning*, *34*(3), 24–34.

สุวิพร ไฉไลสถาพร, อัจศรา ประเสริฐสิน, และ แววตา เตชาทวีวรรณ. (2560). ประสบการณ์และแนวทางการเผชิญปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยที่ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*.

อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพจิต และการปรึกษาบุคคลที่สาม. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, *14*(1), 59–73.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.

Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *NEO PI-R professional manual*. Psychological Assessment Resources.

Dehue, F. (2013). Cyberbullying research: New perspectives and alternative methodologies. Introduction to the special issue. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, *23*(1), 1–6.

Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, *56*(3), 218–226.

Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2015). Measuring cyberbullying: Implications for research. *Aggression and Violent Behavior*, *23*, 69–74.

Perry, D. (2018). *The global Muslim brotherhood in Britain: Non-violent Islamist extremism and the battle of ideas*. Routledge.

Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B. (2003). Hope theory, measurements, and applications to school psychology. *School Psychology Quarterly*, *18*(2), 122–139.

Troy, A. S., & Mauss, I. B. (2011). Resilience in the face of stress: Emotion regulation as a protective factor. In S. M. Southwick, B. T. Litz, D. Charney, & M. J. Friedman (Eds.), *Resilience and mental health: Challenges across the lifespan* (pp. 30–44). Cambridge University Press.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.30

The Effects of Task-Based Learning and Blooket on Enhancing Reading Comprehension in The Eleventh Grader

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

Wisa Rattanapongpinya[1*], Soranabordin Prasansaph[2]
วิศาข์ รัตนพงศ์ภิญโญ[1*], สรณบดินทร์ ประสารทรัพย์[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Wisa Rattanapongpinyo*
วิศาข์ รัตนพงศ์ภิญโญ*
Master of Education Student Program in English Language Teaching, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: wisa@rfnm.ac.th

2. Soranabordin Prasansaph
สรณบดินทร์ ประสารทรัพย์
Advisor, Dr., Department of International Language Teaching, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand.
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการสอนนานาชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: tea9796@hotmail.com

คำสำคัญ:
การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน, Blooket, ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
Keywords:
Task-Based Learning, Blooket, English Reading Comprehension Skills

Article history:
Received: 15/01/2025
Revised: 11/02/2025
Accepted: 13/03/2025
Available online: 22/06/2025

How to Cite:
Rattanapongpinyo W. & Prasansaph S. (2025). The Effects of Task-Based Learning and Blooket on Enhancing Reading Comprehension in The Eleventh Grader. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 429-445.

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) compare the English reading comprehension skills of students before and after learning through Task-based learning activities integrated with Blooket, and 2) study students' opinions towards the task-based learning integrated with Blooket. The sample consisted of 36 Grade 11th students during the first semester of the 2024 academic year. The sample was selected by a clutter random sampling technique from a secondary school in Dusit District, under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok Area 1. The research instruments consisted of 1) four lesson plans utilizing Task-based learning with Blooket, 2) an English reading comprehension achievement test, and 3) a questionnaire on students' opinions towards the task-based learning with Blooket. The data were analyzed by Mean ($\bar{x}$), Standard deviation (S.D.), and t-test dependent.

The research results showed that 1) the English reading comprehension skills of Grade 11 students after learning through Task-based learning with Blooket were significantly higher than before using Task-based learning with Blooket at the .05 level, and 2) students' opinions towards Task-based learning with Blooket was rated at the highest level of agreement.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนราชวิชาภาษาอังกฤษอ่าน - เขียนเชิงวิเคราะห์ (อ30225) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน โดยการสุ่มแบบหน่วยห้องเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตดุสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket จำนวน 4 แผน 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ2) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

บทนำ

การศึกษาภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากในโลกปัจจุบัน ซึ่งประชากรสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงทางด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา การสื่อสารระหว่างประชากรสากล และการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชากรเข้าสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) (กาญจนา เงารังษี, เพ็ญณี แนรอท และรสริน ว่องวิไลรัตน์, 2560) ภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาสากล (Global Language) ที่นานาประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เช่นด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านการท่องเที่ยวและอื่น ๆ (Education first, 2019) และเป็นเครื่องมือในการสืบค้น การแสวงหาความรู้ การติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพราะภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไปยังสังคมโลก การเรียนรู้ของนักเรียนในยุคปัจจุบันที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงไปตามโลกอย่างรวดเร็วนั้น กล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งศตวรรษที่ 21 (ปี ค.ศ. 2001 - 2100) คือยุคที่สังคมฐานความรู้ เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมถึงข้อมูลข่าวสารได้ถึงทั่วโลก ทำให้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในยุคดังกล่าว มีการปรับเปลี่ยนโดยเน้น

ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งนำความรู้ที่ได้นั้นมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน (พิชญา ดีมี, ปัทมา ภู่สวาสดิ์, และวาริช รัตนกรรดิ, 2560)

ทักษะการอ่านคือหัวใจหลักของการศึกษาทุกรายวิชา (Apriliah, 2016) แต่สิ่งที่ช่วยให้การอ่านประสบผลสำเร็จได้คือทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะการอ่านไม่เกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้อ่านไม่เข้าใจเรื่องที่ตนเองกำลังอ่าน (Cho, Toste, Lee, and Ju, 2018) เนื่องจากทักษะการอ่านคือเครื่องมือที่สามารถแสวงหาความรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ อาทิ หนังสือ วารสาร งานวิจัยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สังคมในปัจจุบันนี้ คือสังคมที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีแหล่งข่าวสารมากมายและแพร่กระจายไปทั่วโลก เป็นผลให้ประชากรสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ หรือรับรู้ผลกระทบสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เหตุเพราะด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้อ่านสามารถค้นหาสิ่งที่ตนเองอยากรู้โดยการใช้ภาษาอังกฤษจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในเนื้อหาและนำความรู้ที่ได้จากการอ่านปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือต่อยอดความรู้ทางการศึกษาได้ ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กำหนดให้รายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการนำความรู้มาปรับประยุกต์ในการดำเนินชีวิต (Oakhill, Cain, and Elbro, 2015)

ปัจจุบัน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตดุสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้กำหนดรายวิชาและผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ตั้งแต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างไรก็ตาม นักเรียนเหล่านี้ยังประสบปัญหาด้านการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทักษะนี้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ทำการสุ่มสอบถามนักเรียนรายบุคคล พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะพื้นฐานในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยเฉพาะในทักษะย่อยที่สำคัญ เช่น 1) การหาความสำคัญของเนื้อหา (Finding the main idea) 2) การระบุข้อมูลเสริม (Identifying supplemental details) 3) การคาดคะเนความหมายจากบริบท (Inferring word meanings from context) 4) การระบุคำอ้างอิงสรรพนาม (Identifying pronoun references) และ 5) การทำความเข้าใจหรือการอนุมาน (Comprehending or making inferences) นักเรียนส่วนมากต้องพึ่งพาการแปลตรงตัวหรือการใช้เครื่องมือช่วยแปล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวม

อีกประเด็นที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การเพิ่มความสามารถในการอ่าน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในประเทศไทยยังคงเน้นไปที่การเรียนไวยากรณ์ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตประจำวันและการอ่านเชิงวิเคราะห์น้อยลง งานวิจัยของ ณัฐกฤตา นาคำ และ จิรภัทร คงเจริญกิจกุล (2565) ระบุปัญหาหลักในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่าเกิดจากการขาดทักษะในด้านต่าง ๆ ในข้อสอบ GAT ได้แก่ 1) การระบุใจความสำคัญและการสร้าง

อนุมานจากเนื้อเรื่อง 2) การตีความหมายของคำศัพท์ 3) การประยุกต์ใช้ไวยากรณ์ 4) ความสับสนในการเลือกตอบคำถาม 5) ความกดดันจากเวลาที่จำกัดในการสอบ และ 6) การขาดความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องในบทอ่าน งานวิจัยในระดับนานาชาติ เช่น งานวิจัยของ Zuhra (2015) ในประเทศอินโดนีเซีย พบว่านักเรียนขาดทักษะในการสร้างอนุมานและการเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษ รวมถึงการตีความคำถามเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Zhang และ Jin (2017) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศจีน มีอุปสรรคในการเชื่อมโยงข้อมูลจากย่อหน้าต่าง ๆ และขาดความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับคำศัพท์ ไวยากรณ์ และความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับบทอ่านอีกทั้ง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้คือ แรงจูงใจ ในการอ่านเพื่อความเข้าใจ งานวิจัยของ F. Ndruru, K. Ndruru และ Umiyati (2022) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาภาควิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4ในประเทศอินโดนีเซีย พบว่าแรงจูงใจมีผลเชิงบวกต่อความสำเร็จทางการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานของ Manansala และ Jimenez (2020) ที่พบว่าแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศฟิลิปปินส์ นั่นคือความสนใจและบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านเพื่อความเข้าใจในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบเชิงรุก โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และฝึกการใช้ภาษาสื่อสาร ทั้งการขอข้อมูล รับข้อมูล และแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม โดยไม่จำกัดรูปแบบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานของ Willis (1996) มาใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นก่อนการปฏิบัติงาน (Pre-task) ในขั้นตอนนี้ ครูมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน โดยแนะนำทักษะการอ่านที่จำเป็น เช่น การหาข้อความสำคัญ (Main Idea) การหารายละเอียด (Detail) และแนะนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน ครูอาจใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพประกอบ บทความตัวอย่าง หรือการตั้งคำถามเบื้องต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาใหม่ที่กำลังจะเรียนรู้ ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ Blooket เป็นแบบฝึกหัดพัฒนาทักษะการอ่านและคำศัพท์ ทำให้กิจกรรมมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน 2) ขั้นปฏิบัติงาน (Task Cycle) ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจจริง โดยครูกำหนดภาระงานผ่านการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอ่านบทความ และตอบคำถาม ซึ่งช่วยเสริมทักษะการอ่านเชิงลึก ขั้นปฏิบัติงานแบ่งเป็น ขั้นการวางแผน (Planning) ที่นักเรียนร่วมกันอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่ม ซึ่งช่วยลดความกังวลและเพิ่มความเข้าใจเนื้อหา และ ขั้นการนำเสนอ (Report) ที่นักเรียนจะสรุปหรือวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้เรียนรู้และนำเสนอผลลัพธ์ของกลุ่ม ทั้งนี้ ครูยังให้ทำแบบฝึกหัดหลังการอ่านผ่าน Blooket เพื่อประเมินความเข้าใจในทันทีและปรับปรุงการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 3) ขั้นมุ่งเน้นภาษา (Language Focus) ในขั้นนี้ ครูมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการอ่านโดยการวิเคราะห์ (Analysis) และการฝึกฝน (Practice) โดยครูอธิบายโครงสร้างประโยคที่สำคัญและวิธีใช้ในบริบทของบทอ่าน เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงโครงสร้างภาษาและความหมายได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ การฝึกฝนทักษะโดยใช้ Blooket ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการใช้โครงสร้างประโยคและทบทวนความ

เข้าใจในเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ผ่านเกมที่มีความท้าทายและสนุกสนาน ทำให้การพัฒนาทักษะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานที่ช่วยช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเนื้อหาและทำให้การอ่านเพื่อความเข้าใจมีความหมายมากยิ่งขึ้น ซึ่งในงานวิจัยของ จันทรกานต์ จรรยา (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อบทเรียนเสริมผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานอยู่ในระดับมาก ในงานวิจัยของ ศรุตา ศรีธรรม (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับผังกราฟิกมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังมีงานวิจัยของต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน คืองานวิจัยของ Lap และ Trang (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานในการเรียนรู้การอ่านของนักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศใน Mekong Delta ประเทศเวียดนาม พบว่าผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

อีกทั้งผู้วิจัยนำ Blooket ซึ่งเป็นเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมที่พัฒนาโดย Stewart ในปี 2018 มาปรับใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากในการส่งเสริมประสิทธิภาพการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดย Blooket มีลักษณะเป็นเกมที่น่าสนใจและสนุกสนาน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกตื่นเต้นกับการทำภารกิจภายในเกม ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจกับคำศัพท์และบทอ่านมากขึ้น มีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำ Blooket มาจัดกระบวนการเรียนรู้คือ งานวิจัยของ สาริศ ศรีระวัตร (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Team – Game – Tournament (TGT) ร่วมกับ Blooket ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิจิตร พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับ Blooket ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบและมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้ทักษะการจำคำศัพท์ของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความ พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับพึงพอใจมาก (Mean = 3.86, S.D. 0.90) งานวิจัยของ Sartika, Heriyawati และ Elfianto (2023) เกี่ยวกับศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการใช้เว็บไซต์เกม Blooket ใน การเรียนรู้ค่าศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งผลงานวิจัยพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการเรียนรู้ค่าศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการใช้เว็บไซต์เกม Blooket เป็นสื่อในการเรียนรู้ มีความสนุกสนานต่อการ เรียนรู้

คำศัพท์ภาษาอังกฤษมากขึ้นและยังฝึกทักษะการเดาคำศัพท์จากบริบทและการใช้รูปภาพอีก ด้วย และงานวิจัยของ Pham และ Ly (2023) ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ Blooket ในกิจกรรมการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการใช้ Blooket ในการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในเชิงบวก อาทิการใช้งาน Blooket ในการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษมีความเข้าใจง่ายและมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่าสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียบรู้ อีกทั้งยังสามารเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ดีขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีผู้วิจัยภายในประเทศไทยศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การจัดกิจกรรมดังกล่าวนั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนของนักเรียนและคุณครูในระหว่างการทำกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สามารถส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงในห้องเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และครูอยู่ในบทบาทของผู้แนะนำและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีกระบวนการทางความคิดและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการอ่านมากขึ้นและมุ่งพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความหลากหลายและเกิดผลประโยชน์กับนักเรียนให้ได้มากที่สุด อีกทั้งนักเรียนสามารถนำวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket อยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตดุสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีกาศึกษา 2567 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มห้องเรียนของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket จำนวน 4 แผน ได้แก่ 1) Brain Hemisphere 2) Lightning Facts and Precautions 3) Biotechnology Innovation Across Industries และ 4) The Laws of thermodynamics โดยนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานตามแนวคิดของ Willis (1996) และนำ Blooket มาร่วมกับการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผนนั้นมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.85)

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.65 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22 – 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.86 และแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.84

3. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.88

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket รวมทั้งข้อปฏิบัติในระหว่างการทำกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และทำการบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แผนการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket ทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนปฏิบัติงาน (Pre-task) 2) ขั้นปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) โดยแบ่งออกเป็น ขั้นก่อนปฏิบัติภาระงาน, ขั้นวางแผนและขั้นการนำเสนอ 3) ขั้นการวิเคราะห์ภาษา (Language Focus) แบ่งออกเป็น ขั้นวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและขั้นฝึกโครงสร้างภาษา

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานครบ 4 แผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นแบบฉบับเดียวกับแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน (Pretest) และทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket จากนั้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียน

เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานมาวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกัน จากนั้นผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับของวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า

1. ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้น หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket อยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.76) โดยแต่ละด้านนั้น นักเรียนมีความคิดเห็นเรียงลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังต่อไปนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.77) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.77) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.76) และด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.74)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket เพื่อสนับสนุนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบเชิงรุก โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม และได้ใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อขอข้อมูล รับข้อมูล และแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานของ Willis (1996) มาใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) ขั้นก่อนการปฏิบัติงาน (Pre-task) เป็นขั้นตอนที่ครูมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก่อนเริ่มกิจกรรมการอ่าน ในขั้นนี้ ครูจะแนะนำทักษะการอ่านที่ต้องการให้นักเรียนฝึก เช่น การหาข้อความสำคัญ (Main Idea) และการหาข้อมูลรายละเอียด (Detail) ตลอดจนการแนะนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน ครูอาจใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพประกอบ บทความตัวอย่าง หรือการตั้งคำถามเบื้องต้น เพื่อกระตุ้นการคิดและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาใหม่ที่กำลังจะได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Radnofsky (1988) ที่ระบุว่าการเตรียมความพร้อมช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยยังนำ Blooket มาเป็นแบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและคำศัพท์ก่อนการอ่าน ช่วยให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนานและน่าสนใจยิ่งขึ้น

2) ขั้นปฏิบัติงาน (Task Cycle) ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยครูกำหนดภาระงานและตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทอ่าน กิจกรรมได้รับการออกแบบให้ทำงานร่วมกัน

เป็นกลุ่ม โดยให้นักเรียนอ่านบทความและตอบคำถาม ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้สอดคล้องกับ Nunan (2004) ที่ระบุว่าการเรียนรู้แบบกลุ่มและการใช้ภาระงานที่มีความหมาย ช่วยสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและมั่นใจในการแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harmer (2007) ที่กล่าวว่าการทำงานกลุ่มส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียนในขั้นนี้ แบ่งเป็น ขั้นการวางแผน (Planning) นักเรียนจะอ่านบทความในกลุ่มใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและทำความเข้าใจเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Willis (1996) ที่ว่า การร่วมกันวางแผนและอ่านบทความช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง อีกทั้งแนวคิดของ Vygotsky (1978) สนับสนุนว่าการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งช่วยลดความเครียดและสร้างความมั่นใจในการอ่านถัดมาเป็น ขั้นการนำเสนอ (Report) นักเรียนแต่ละกลุ่มจะนำเสนอผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการอ่านและการทำงานร่วมกัน ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็นตามแนวคิดของ Swain (1995) ที่กล่าวว่าการฝึกพูดและเขียนเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษาในบริบทจริง หลังจากนั้น ครูให้ทำแบบฝึกหัดผ่าน Blooket ซึ่งช่วยให้ได้ผลประเมินและคำตอบทันที การประเมินผลระหว่างเรียนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Black & Wiliam (1998) ที่ชี้ว่าการประเมินระหว่างการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้ทันทีและต่อเนื่อง

3) ขั้นมุ่งเน้นภาษา (Language Focus) เป็นขั้นสุดท้ายที่ครูเสริมสร้างทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยมีสองขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) ซึ่งครูจะช่วยให้นักเรียนสังเกตและวิเคราะห์โครงสร้างประโยคที่ปรากฏในบทอ่าน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงโครงสร้างภาษาและความหมายได้อย่างถูกต้อง การวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Thornbury (1999) ที่กล่าวว่าการสังเกตและวิเคราะห์โครงสร้างภาษาในบริบทจริงทำให้นักเรียนเข้าใจการใช้งานภาษาได้ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพในการอ่านและการตีความเนื้อหา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Celce-Murcia (2001) ที่ชี้ว่าการวิเคราะห์โครงสร้างภาษาช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงโครงสร้างและความหมายได้อย่างถูกต้องจากนั้นนักเรียนเข้าสู่ ขั้นการฝึกฝน (Practice) โดยทำแบบฝึกหัดใน Blooket เพื่อฝึกทักษะการอ่านและการใช้ภาษา ซึ่งการใช้เกมที่ท้าทายและสนุกสนานเช่นนี้ช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับคำตอบทันที ซึ่งช่วยให้รู้ข้อผิดพลาดและสามารถปรับปรุงทักษะการอ่านได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ellis (2003) ที่ระบุว่าการให้ผลตอบสนองทันทีช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทำให้การเรียนรู้มีระบบและมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สนับสนุนการอ่านเพื่อความเข้าใจและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่พบว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (จันทรกานต์ จรรยา, 2559; ศรุตา ศรีธรรม, 2563; สุรเชษฐ์ ดวงจันทร์, 2565) ในประเทศไทย และ (Lap & Trang, 2017; Puspitasari, 2018; Sofian, 2021) ในต่างประเทศ

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ Blooket เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ซึ่ง Blooket มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยผ่านเกมที่น่าสนใจและท้าทาย ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบของ Blooket สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันได้ทั้งในระดับกลุ่มและบุคคล ทำให้เกิดการสื่อสารและการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มนักเรียน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม อีกทั้งการให้ผลตอบสนองแบบทันที (Immediate Feedback) ยังช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงทักษะการอ่านและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รวิสุดา โสตถิกุล (2565) ที่ระบุว่าเกมมีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้ เพราะเกมมีการใช้ภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถสร้างจินตนาการ มีแรงจูงใจและลดความตึงเครียดในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Deci และ Ryan (2000) ยังสนับสนุนว่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างแรงจูงใจของนักเรียนกับผลการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ พวกเขาจะมีสมาธิและความตั้งใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้นั้นไปปรับใช้ได้ดีขึ้นในบริบทที่หลากหลาย

ดังนั้นการใช้ Blooket ในกระบวนการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษไม่เพียงแต่เพิ่มแรงจูงใจ แต่ยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร สนุกสนาน และท้าทาย ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการวัดและประเมินผลของ Blooket มีความโปร่งใสและเป็นระบบอย่างชัดเจน โดยครูสามารถใช้ Blooket เป็นเครื่องมือในการประเมินความเข้าใจของนักเรียนผ่านการตอบคำถามทั้งในรูปแบบอัตนัยและปรนัย โดยที่ Blooket จะทำการเก็บคะแนนและแสดงผลได้ทันทีหลังจากนักเรียนตอบคำถาม ซึ่งช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนสามารถรับรู้ถึงผลการเรียนรู้และความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การตอบสนองที่รวดเร็วและแม่นยำนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องได้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การใช้ Blooket ในการประเมินผลนั้นยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีการกำหนดตัวเอง (Self-Determination Theory หรือ SDT) ของ Deci และ Ryan (2000) ซึ่งระบุว่ามนุษย์มีความต้องการ 3 ประการในการประสบความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ 1) ความต้องการความอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง (Autonomy) 2) ความต้องการพัฒนาความสามารถของตนเอง (Competence) และ 3) ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น (Relatedness) การเรียนรู้ผ่านเกมดิจิทัลเช่น Blooket สามารถตอบสนองความต้องการทั้ง 3 ประการได้อย่างดี กล่าวคือ เกมทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความอิสระในการตัดสินใจในขณะเล่นเกม นักเรียนสามารถเห็นถึงความสามารถของตนเองผ่านคะแนนที่ปรากฏระหว่างการเล่นและเมื่อจบเกม ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้สึกถึงความสำเร็จและพัฒนาทักษะของตนเอง นอกจากนี้ Blooket มีความหลากหลายในการเลือกเล่นเกม ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากกติกาของเกมนั้นเข้าใจง่ายและสอดคล้องกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนในปัจจุบัน นักเรียนในยุคดิจิทัลมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ทั้งเพื่อความสะดวกและเพื่อความบันเทิงผ่านการเล่นเกมบนอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beck และ

Wade (2006) ที่ระบุว่าเด็กที่เติบโตมากับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มักมีทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองได้อย่างดี อีกทั้งแนวคิดของ Gee (2003), Prensky (2003) และ Wichadee & Pattanapichet (2018) ยังสนับสนุนว่าการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของเกมดิจิทัล ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากเกมมีลักษณะที่ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาในขณะเล่น ซึ่งเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิภาณ รักษ์วงษ์ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการนำ Blooket มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้และมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pham และ Ly (2023) พบว่าการเล่มเกมใน Blooket สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ดีขึ้น

1.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่ประกอบด้วย มาตรฐานรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket สื่อการเรียนรู้ วัดและประเมินผลและบันทึกหลังการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาภรณ์ (2553) ที่ระบุว่าก่อนที่ครูจะออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ครูควรวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด ให้มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นครูกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ต้องการจัดการเรียนรรู้ใน 1 บทเรียนและทำการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตฐานตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูกำหนด ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและคลอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1949) ที่ระบุว่าการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดผลที่ตรงกับจุดประสงค์เหล่านั้น เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานและสามารถวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานนั้นสนับสนุนและพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและการสื่อสาร และยังสนับสนุนแนวคิดของ Willis (1996) กล่าวถึงการทำงานเป็นกลุ่มมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น ทั้งการสื่อสาร การฟังและเข้าใจสิ่งที่เพื่อนในกลุ่มของนักเรียนสื่อสารโดยไม่ยึดติดกับรูปแบบไวยากรณ์ที่ถูกต้อง ซึ่งมีส่วนช่วยในการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยนำ Blooket มาใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อเพิ่มกิจกรรมให้มีความสนุกสนานและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมผ่านการเล่นเกม ช่วยเสริมสร้างการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Csikszentmihalyi (1990) ที่ระบุเกี่ยวกับแนวคิด Flow Theory ว่านักเรียนจะเกิดแรงจูงใจสูงสุดเมื่อกิจกรรมที่ทำมีความท้าทายและตรงกับทักษะของพวกเขา การใช้เกมอย่าง Blooket มีการตอบสนองแบบเรียลไทม์และมีความสนุกสนาน สามารถช่วยสร้างสภาวะ Flow ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมได้อย่างเต็มที่และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ อีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังได้รับการออกแบบระบบการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจนและเป็นระบบ โดยมีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การตอบคำถามในใบงาน แบบฝึกหัดปรนัย และอัตนัยผ่านการเล่นเกมใน Blooket ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที พร้อมทั้งได้รับผลตอบสนองอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนสามารถปรับปรุงความเข้าใจและทักษะการอ่านได้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kapp (2012) ที่ระบุถึง การใช้เกมในการวัดผลและประเมินผลช่วยให้การประเมินมีความโปร่งใสและทันเวลา ทำให้ผู้เรียนสามารถรับผลตอบกลับได้ทันทีและปรับปรุงทักษะได้อย่างแม่นยำ อีกทั้งการประเมินผลยังมีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์และติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างแม่นยำ แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้อย่างครบถ้วนและคลอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

2. ผลการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket และพบว่านักเรียนมีความเห็นด้วยมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมกลุ่มซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการทำกิจกรรมร่วมกันในการอ่านบทอ่านและสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่มนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) อธิบายว่าการทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวม และเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนทางสังคม ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถปรึกษาและช่วยกันแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ การทำงานกลุ่มยังสร้างความมั่นใจให้นักเรียนในการใช้ภาษา เพราะพวกเขาสามารถทดลองใช้ภาษาในบริบทที่เป็นธรรมชาติ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากเพื่อนจะช่วยให้ข้อเสนอแนะและการสนับสนุน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson & Johnson (1994) และ Slavin (1995) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาการวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาและช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การใช้ Blooket ช่วยให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองทันที(Immediate Feedback) และช่วยให้นักเรียนทราบแนวทางในการปรับปรุงการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็นในเชิงบวกของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Shute (2008) กล่าวว่า การให้ผลตอบสนองแบบทันทีสามารถกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้และช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ทันที การที่นักเรียนสามารถทราบผลได้ทันทีนั้นทำให้พวกเขารับรู้ถึงความก้าวหน้าของตนเองและมีโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจและมีความพยายาม

มากขึ้นในการเรียนรู้ อีกทั้งสอดคล้องกับ Hattie & Timperley (2007) ที่อธิบายถึงการตอบสนองแบบทันทีเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การที่นักเรียนได้รับผลตอบสนองทันทีช่วยให้พวกเขาเข้าใจได้ว่าตนเองกำลังทำอะไรถูกหรือผิด และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันที สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนปรับปรุงทักษะที่กำลังเรียนรู้ แต่ยังสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเพราะพวกเขาสามารถเห็นพัฒนาการของตนเองได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ Brookhart (2017) กล่าวถึงการให้ผลตอบสนองแบบทันทีเป็นการสร้าง “วงจรการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว” การที่นักเรียนได้รับข้อมูลแบบทันทีที่เกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาปฏิบัติในระหว่างกิจกรรม ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเอง นอกจากนี้ การตอบสนองทันทีในรูปแบบของเกม เช่น Blooket ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนได้รับความรู้สึกถึงความสำเร็จและพัฒนาการในทันที ทำให้พวกเขามีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และพยายามพัฒนาทักษะของตนเองต่อไป นอกจากนี้ครูสามารถให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดการอ่านผ่าน Blooket เป็นการบ้านนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Dubey (2022) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของ Blooket ว่ามีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยครูสามารถมอบหมายกิจกรรมให้เป็นการบ้านเพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งติดตามผลการเรียนรู้ผ่าน Dashboard ที่ทันสมัย

2.3 Blooket เป็นเกมที่น่าสนใจที่กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มวัยเรียนที่มีความชอบในการเล่นเกมและการแข่งขัน การที่ Blooket มีรูปแบบเกมและการแข่งขันทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกท้าทายและสนุกสนานในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Prensky (2001) ที่กล่าวถึงว่านักเรียนในยุคดิจิทัลมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีและการเล่นเกม การนำเกมเข้ามาใช้ในการเรียนรู้จะช่วยดึงดูดความสนใจและกระตุ้นความมุ่งมั่นในการเรียนของนักเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การแข่งขันในเกมยังสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนต้องการทำคะแนนให้ดีขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยให้พวกเขารู้สึกถึงความสำเร็จและความภาคภูมิใจในการพัฒนาทักษะของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Gee (2003) ที่อธิบายว่าเกมเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจและท้าทาย ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น การที่เกมมีโครงสร้างที่ชัดเจนและมีกฎเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เกมใน Blooket มีลักษณะการแข่งขัน ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาทักษะของตนเองและทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความสำเร็จและความก้าวหน้าที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ เช่น Kahoot, Quizizz, Nearpod หรือ Classpoint เป็นต้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มความหลากหลายของเนื้อหา เช่น สังคม สุขภาพ ประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์สำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านในบริบทที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับ Blooket โดยใช้บทอ่านที่นอกเหนือจากบทความ เช่น นิทาน, นวนิยายหรือเรื่องสั้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือแนวทางการจัดการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามความเข้มข้น 3 ระดับสู่สากล*.

กาญจนา เงารังษี, เพ็ญณี แนรอท, & รสริน ว่องวิไลรันต์. (2560). *การเรียนรู้สู่ประเทศไทย 4.0*. ตระกูลไทย.

จันทรกานต์ จรรยา. (2559). *การพัฒนาบทเรียนเสริมผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชดำริ* [ปริญญานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ปฏิภาณ รักวงษ์. (2564). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ในสถานการณ์จาก On-site สู่ Online ด้วย Google classroom Blooket และ Quizziz* [วิทยานิพนธ์, โรงเรียนสุนทรภู่พิทยา].

พิชญา ดีมี, ปัทมา ภู่สวาสดิ์, & วาริช รัตนกรรดิ. (2559). เทคนิคการประเมินในศตวรรษที่ 21. *วารสารชุมชน*.

รวิสุดา โสตถิกุล. (2565). การจัดการเรียนรู้ฐานเกมดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและทักษะการทำงานร่วมกันในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารราชพฤกษ์*, *20*(2), 43–56.

ศรุตา ศรีธรรม, & ทรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานร่วมกับผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ*, *22*(2), 152–164.

สาริศ ศรีระวัตร. (2565). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Team–Game–Tournament (TGT) ร่วมกับ Blooket ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิจิตร* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

Beck, J. C., & Wade, M. (2006). *The kids are alright: How the gamer generation is changing the workplace*. Harvard Business School Press.

Brookhart, S. M. (2017). *How to give effective feedback to your students*. ASCD.

Celce-Murcia, M., Larsen-Freeman, D., & Williams, H. A. (1983). *The grammar book: An ESL/EFL teacher's course*. Newbury House Rowley, MA.

Cho, E., Toste, J.R., Lee, M., and Ju, U. (2018). Motivational predictors of struggling readers' reading comprehension: the effects of mindset, achievement goals, and engagement. *Reading and Writing, 32(*1), 1219-1242. doi: 10.1007/s11145-018-9908-8

Czikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. New York: Harper & Row.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior*. Psychological Inquiry, 11(4), 227–268.

Dubey, I. (2022). *Blooket review*. iPhonedge. Retrieved October 26, 2024, from https://www.iphonedge.com/blooket-review/#site-header

EF Education First. (2023). *EF English Proficiency Index: A ranking of 113 countries and regions by English skills*. Retrieved from https://www.ef.com/epi

Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Gee, J. P. (2003). What video games have to teach us about learning and literacy. *Computers in entertainment (CIE)*, *1*(1), 20-20.

Harmer, R. (2007). Enhancing team performance through emotional intelligence coaching. *Organisations & People, 14*(2)

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of educational research*, *77*(1), 81-112.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning*. Prentice-Hall, Inc.

Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education*. Pfeiffer.

Lap, T. Q., & Trang, H. D. (2017). The effect of task-based learning on EF students' learning reading: A case study in the Mekong Delta of Vietnam. *Studies in English Language Teaching*, *5*(1), 34-48.

Manansala, A. D., & Jimenez, J. J. (2020). Motivation and Comprehension in Reading of Senior High School Students. *ASEAN Journal of Basic and Higher Education, 2*(1). Retrieved from https://www.paressu.org/online/index.php/aseanjbh/article/view/231

Ndruru, F., Umiyati, M., & Ndruru, K. (2022). Relationship between Students' motivation and Reading comprehension achievement at the 4th semester students of English language education study program of STKIP Nias Selatan. *KnE Social Sciences*, 457-470.

Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. New York: Cambridge University Press.

Oakhill, J., Cain, K., & Elbro, C. (2014). *Understanding and teaching reading comprehension: A handbook*. Routledge

Pham, A. T., & Ly, D. T. (2023). EFL Students' Perceptions on the Use of Blooket in Grammar Classes. Proceedings of the 2023 8th International Conference on Distance Education and Learning,

Prensky, M. (2001). *Digital natives, digital immigrants*. On the Horizon, 9(5), 1-6.

Prensky, M. (2003). Digital game-based learning. *Computers in entertainment (CIE)*, *1*(1), 21-21.

Puspitasari, D. (2018). *The Use of Task Based Learning to Improve The Reading Comprehension Ability Among The Tenth Graders of The SMA N 1 Sekampung in Academic Year 2018/2019* IAIN Metro].

Radnofsky, M. L. (1988). *The mental warm-up: An activity to promote quality learning*.

Remmers, H. H. (1954). *Introduction to Opinion and Attitude Measurement Oxford*, England: Harper and Bros. vi 437 pp

Sartika¹, K. D., Heriyawati, D. F., & Elfianto, S. (2024). The use of Blooket: A Study of Student's Perception Enhancing English Vocabulary Mastery.

Shute, V. J. (2008). Focus on formative feedback. *Review of educational research*, 78(1), 153-189.

Slavin, R. E. (1995). Comprehensive approaches to cooperative learning. *Theory into practice*, *38*(2), 74-79.

Swain, M. (1995). Three functions of output in second language learning. *Principles and Practice in Applied Linguistics: Studies in Honour of HG Widdowson/Oxford UP*.

Thornbury, S. (1999). *How to teach grammar*. Pearson Education.

Tong, Z., & Author, J. I. N. (2017). A Study on Senior High School Students' English Reading Barriers and Strategies. *Journal of Literature and Art Studies, 7.* https://doi.org/10.17265/2159-5836/2017.12.018

Tyler, R. W. (1949). Basic principles of curriculum and instruction. *The curriculum studies reader*, 69-77.

Valette, R. M., & Disick, R. S. (1972). *Modern language performance objectives and individualization.* New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wichadee, S., & Pattanapichet, F. (2561). Enhancement of performance and motivation through application of digital games in an English language class. *Teaching English with technology*, *18*(1), 77-92.

Willis, J. (1996). A flexible framework for task-based learning. *Challenge and change in language teaching*, *52*, 62.

Zuhra, (2015). *Senior High School Students Difficulties In Reading Comprehension. English Education Journal (EEJ), 6(3), 424441.*

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.31

The Function of "Immersive Technology" in the Presentation of Folk Song Performance in CCTV Spring Festival Gala

Tanyingzi Geng [1*], Nataporn Rattachaiwong [2], Jianming Qian[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Tanyingzi Geng*
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s64584947005@ssru.ac.th

2. Nataporn Rattachaiwong
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: nataporn.ra@ssru.ac.th

3. **Jianming Qian**
Nanjing Arts Institute, Beijing West Road, Nanjing City, Jiangsu Province, China.
Email: qjm13605178317@163.com

Keywords:
Immersive Technology, Folk Song Performance, Virtual Reality, Augmented Reality

Article history:
Received: 22/03/2025
Revised: 28/04/2025
Accepted: 30/05/2025
Available online: 22/06/2025

How to Cite:
Geng. et al.2025). The Function of "Immersive Technology" in the Presentation of Folk Song Performance in CCTV Spring Festival Gala. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 446-458.

ABSTRACT

This research aims to 1. analyze the current situation of the application of immersive technology in the folk song performance of CCTV Spring Festival Gala and its effect. 2.To explore the impact of immersive technology on the heritage and innovation of folk songs. 3.To assess the limitations of immersive technology in the application of folk song performance and recommendations for future development.

This research utilizes the literature research method, the case study method, and the interview method. It is found that immersive technology has multiple functions and roles in folk song performances. Firstly, it enhances the sense of immersion and the sense of scene by constructing a virtual background space and three-dimensional sound effects, making traditional folk song performances more visually and aurally impactful. Secondly, it enhances the interactivity of the performance and brings the distance between the audience and the performer closer. Thirdly, immersive technology provides a new path for the inheritance and innovation of folk songs, making the art of folk songs more widely accepted by combining traditional elements with modern technology. This research further discusses the challenges and limitations that immersive technology may face in folk song performances, and also puts forward some suggestions for future development. immersive technology opens up new possibilities for folk song performances, and has a broad development prospect.

Introduction

Since its premiere in 1983, the CCTV Spring Festival Gala (CCTV Spring Festival Gala for short) has become an important cultural event for Chinese people around the world to welcome the Spring Festival, which not only showcases a rich and colorful variety of cultural and artistic programs, but also carries deep cultural connotations and social responsibilities. As an iconic event of Chinese culture, the Spring Festival Gala brings together a variety of art forms, including songs, dances, comedies, sketches, and operas, to provide an audio-visual feast for hundreds of millions of viewers during the Spring Festival. Among them, folk songs, as an important part of traditional culture, have long played an important role on the stage of the Spring Festival Gala. However, how to revitalize these traditional art forms in today's modernized and digitized world has become a major challenge for Spring Festival Gala directors and planners.

With the rapid development of technology, immersive technologies (e.g. Virtual Reality VR, Augmented Reality AR, etc.) are gradually becoming an important tool to enhance the audience experience. These technologies can not only provide a more vivid and interactive viewing experience, but also give traditional performances a new way of expression. In this context, exploring the application of immersive technologies in the CCTV Spring Festival Gala folk song performance not only has academic research value, but also provides a new direction for practice.

The purpose of this study is to analyze how immersive technology is innovatively applied to the folk song staging of the CCTV Spring Festival Gala in order to enhance the visual and cultural expression of the program. Specifically, we will focus on the functions of the technology in enhancing artistic performance, improving audience participation, and optimizing cultural communication. At the same time, we will also examine the challenges and limitations posed by the application of the technology and explore ways to find a proper balance between technological advancement and traditional cultural heritage.

In addition, the study will make a number of recommendations aimed at helping the Spring Festival Gala to further optimize its technology application strategy and improve the overall acceptance and satisfaction of the audience. By exploring these issues in depth, we hope to reveal how immersive technology can support and promote the inheritance and development of traditional folk song culture in the context of the new era.

This research is structured as follows: first, we will review relevant literature and case studies to construct a theoretical foundation; then, we will analyze the specific application of immersive technology in the Spring Festival Gala; subsequently, we will put forward practical suggestions based on the challenges and opportunities identified, and finally, we will summarize the main contributions of the study and future research directions. Through the development of this study, it is hoped that it can provide references and lessons for CCTV Spring Festival Gala and even other cultural platforms in the practice of technological innovation and traditional artistic expression.

Research objective

1. In order to analyze the current situation of the application of immersive technology in the folk song performance of CCTV Spring Festival Gala and its effect
2. In order to explore the impact of immersive technology on the heritage and innovation of folk songs
3. In order to assess the limitations of immersive technology in the application of folk song performance and recommendations for future development

Literature Review

Immersive experience was first proposed by the American psychologist Harry Chekson Milha, and through his “Flow” theory, he revealed to us the optimal state of experience that an individual can achieve in a specific environment. This state describes a psychological phenomenon of total commitment, forgetfulness of self, and distorted sense of time, and lays the theoretical foundation for the subsequent development of immersive art. With the progress of science and technology and the innovation of art forms, immersive technology has gradually penetrated into a number of art disciplines such as theater, music, etc. Immersive technology, which was mainly used in the game and entertainment industry in the early days, has been gradually expanded to the field of art and culture in recent years. Wang Wei pointed out in “An Exploration of the Viewing Forms of Immersive Theater” that this technology opens up new ways for theater creation by reshaping the relationship between the viewer and the performer and enhancing the audience's sense of live participation. Her research points out that immersive technology can break the fourth wall, allowing the audience to be more than passive recipients, but can participate in the advancement of the play. This change also energizes traditional performance forms such as folk songs and enhances the viewing experience(Wang W.,2023).Li Xi explores in detail the historical development trajectory of immersive art in The Origin and Development of Immersive Art, pointing out that this technology is not something completely new, but is based on multimedia art and human-computer interaction technology. His literature review shows that immersive technology has played an important role in enhancing artistic expression and enriching art forms, and has injected new vitality into traditional art.(Li Xi . ,2019)

Since its inception, the CCTV Spring Festival Gala has been committed to promoting program quality through technological innovation. In Wang Eiru's article, “Technology Empowers the Artistic Innovation of CCTV Spring Festival Gala,” she analyzes how the application of various advanced technologies in the Spring Festival Gala in recent years has played a key role in enhancing the program's visual effects and narrative capabilities. The study points out that by utilizing holographic projection and augmented reality, the Spring Festival Gala was able to realize unlimited creative imagination within the limited stage space(Wang, E. ,2024)。Haizhi Wang and Zhen Wang delve into the evolution of the Spring Festival Gala's choreography, analyzing in detail how technological advances have broken through the limitations of traditional stage design and provided new possibilities for program presentation. The article points out that in recent years, AR technology has made the stage of folk song performances more vivid and three-dimensional by generating virtual backgrounds in real time, enhancing the audience's sense of immersion(Wang, H.-Z. & Wang, Z.. ,2023).Chen Hao, on the other hand, in “Innovative Expressions of CCTV Spring Festival Gala Empowered by Technology”, introduced in detail how the Spring Festival Gala in recent

years has utilized high-definition technology, multi-dimensional sound system and interactive technology to enhance the audience's experience. He pointed out that the application of 8K UHD technology in the Spring Festival Gala has greatly improved the clarity and color expression of the TV screen, enabling viewers to experience the colorful content of the program in an immersive way(Chan H. ,2022).In the article “Performing Arts Technology Helps CCTV Spring Festival Gala in the Year of the Ox”, the editor cites a number of examples of the application of technology in the 2021 Spring Festival Gala, such as real-time switching of LED holographic screens on the stage, AR special effects, and interactive lighting design. These technologies not only enhance the visual impact of the program, but also improve audience participation and satisfaction through real-time interaction with the audience(Editorial. ,2021).

Research Methodology

This study adopts a qualitative research and analysis method in order to comprehensively analyze the application and effect of immersive technology on folk song performances in the CCTV Spring Festival Gala.

Literature analysis method

A systematic overview of the historical development of immersive technologies through a documentary research method. This includes the initial artistic attempts in the early 20th century to the rise of Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR) technologies in the mid-to-late 20th century, as well as the evolution of the application of these technologies in different periods, providing an in-depth understanding of how immersive technologies have influenced artistic expressions at different stages.

Second, the literature research method is also used to explore specific application examples and theoretical frameworks of immersive technologies in folk song performances, case studies and theoretical analyses on the application of immersive technologies to stage performances, and to discuss the significance of these changes on the inheritance and innovation of folk songs as a traditional art form. In addition, by analyzing the relevant literature, the researcher is able to identify current research gaps in the combination of immersive technology and folk song performance. Although there has been a large amount of literature exploring the wide application of immersive technology and its artistic expression, research on the application of specific folk song performances in the environment of large-scale variety shows such as the CCTV Spring Festival Gala is still relatively scarce. Therefore, the research in this research not only fills this research gap, but also provides a reference basis for future related research.

Case study method

1. Case Selection

- Several representative folk song performance programs from the CCTV Spring Festival Gala in 2019, 2020 and 2023 are selected as specific cases for in-depth analysis. These programs have significant features in terms of choreography, lighting and sound effects, and the application of virtual reality (VR) and augmented reality (AR) technologies.

2. Content of analysis

- Choreographer

Analyze in detail the choreography of folk song performances in the Spring Festival Gala over the years, and evaluate the innovative application of immersive technologies in stage backgrounds, props, and scene transitions.

-Light & Sound

Examine the application of immersive technologies for lighting and sound enhancement, including intelligent lighting control systems, surround sound audio, etc., to enhance audience immersion.

- Virtual Reality and Augmented Reality

Analyze the use of VR and AR technologies in specific programs, such as holographic projection, 360-degree panoramic video, and real-time interactive projection, and explore the role of these technologies in enhancing performance effects and audience experience.

Interview method

- Invite several experts with extensive experience in the fields of immersive technology, TV program production, and folk song performance to conduct semi-structured interviews. Obtain their professional insights on the effects of technology application and future development. Understand their application ideas, technical challenges and solutions to immersive technology in the process of program design and realization.

The conceptual framework

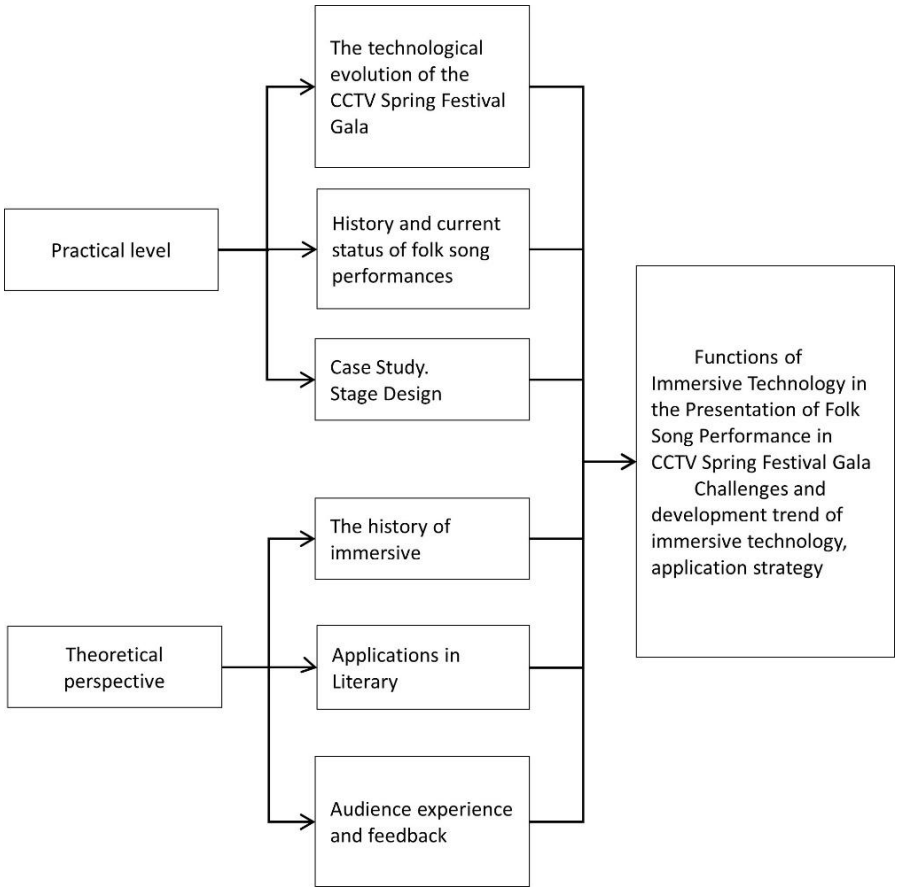

Research results

Research objective 1 :

Immersive technology provides an innovative narrative for the stage performance of folk songs, allowing the audience to participate more directly in the performance through virtual reality and augmented reality, enhancing interactivity and sense of immersion. This new presentation not only improves the audience's visual and auditory experience, but also effectively promotes the modernization of folk songs, a traditional art form. Relevant literature points out that the application of immersive technology in the Spring Festival Gala is not only a combination of culture and technology, but also an inheritance and innovation of traditional art forms.Literature analysis also reveals the dual challenges of immersive technology in the Spring Festival Gala program: on the one hand, how to retain the unique cultural value of folk songs while attracting more viewers through modern technological means; and on the other hand, how to technically ensure synchronization with artistic expression. The results of the study show that although current technological advances have brought more possibilities for program production, the rapid development of science and technology also requires that cultural and art workers quickly adapt to and master new technologies in order to avoid the phenomenon of artistic expression lagging behind technological development.

By comparing domestic and international literature, there are differences in the use of immersive technology in different cultural contexts, but the general trend is to enrich the audience's cultural experience with the help of technology. This global exploration provides a useful reference on how to modernize while preserving the traditional elements of folk songs.Immersive technology also serves to promote cultural identity and international communication. As an important cultural event, the CCTV Spring Festival Gala carries the important task of showcasing Chinese culture. Through immersive technology, ethnic folk songs can not only be presented more vividly and three-dimensionally on stage, but also let the audience feel the charm of Chinese culture more deeply through advanced visual effects and interactive experience. This technical means can break the limitations of traditional performance forms, make it easier for the audience to understand and identify with the cultural characteristics of different regions, and enhance cultural self-confidence and national identity. Secondly, the use of immersive technology helps to enhance the program's international communication power. The use of technologies such as virtual reality (VR) and augmented reality (AR) not only expands the geographic scope of the program's audience, but also improves the program's competitiveness in the international market, and establishes a new channel for the foreign dissemination of Chinese culture. Immersive technology is not only an innovation in the means of entertainment, but also an important tool for the innovative dissemination of Chinese excellent traditional culture in the context of the new era, which helps to realize the diversified integration and dissemination of culture.

Research objective 2 :

Year	Program	Forms of performance	Immersive broadcast content
2012	“The Great New Year's Greetings from the South-East to the North-West	Song cycle	Folk song interpretation song and dance by star families, T-shaped three-dimensional elevated stage extended to the audience
2013	“Jasmine”	Creative Duets	Adaptation of folk songs, ethnic and international combination, flower cavity to increase the freshness, 360-degree LED screen, elevated ladder stage, surround lens with 3D stage
2014	“The Lights and the Colors”	Antiphonal answer	New folk songs, sung by grassroots singers in popular singing style, incorporating research-cutting folkloric stage effects
2015	“Nostalgia”	Soprano	New Folk Songs, Ambient Realistic Pictures Played on Big LED Screen
2016	“A Shout from the Huayin Laoqiang”	Antiphonal answer	Creative folk songs, combining traditional “family theater” and popular elements, with traditional instruments into the electro-rock band, the background to restore the traditional atmosphere, special stage props
2017	“Songs from the Li River”	Antiphonal answer	Traditional adaptation, traditional song and dance performances in the clubhouse, incorporating Weiya to make the stage elements richer, adding the evening live stage, water features, lighting to match
2018	“Singing into the sunset”	Antiphonal answer	Songs and dances in the sub venue, new folk songs using traditional folk song interpretation, integration of chorus, fireworks, dragon dance performance, wandering camera reflecting the immersive atmosphere
2019	"The Time Bugle”	Leader, Chorus	Jilin branch of the new folk songs, the use of traditional folk songs, “a leader of the crowd and” the era of the horn singing, the integration of fireworks, car shows, drone performances, to enhance visual effects
2020	“The Spring Breeze 100,000 Leagues”	Girls' duet	Song and dance, naked eye 3D effect, three-dimensional stage with rich layers, new folk songs of the times, integration of popular singing, actors cross-border cooperation

Year	Program	Forms of performance	Immersive broadcast content
2021	China in Lights	Antiphonal answer	Folk songs and popular fusion, naked eye 3D effect, AR virtual technology song and dance, three-dimensional sense to create a high-rise cityscape immersive effects

(2012-2021 CCTV Spring Festival Immersion Folk Song Performance Statistical Tables)

Through the case study of the above 10 Spring Festival works, we explore how the introduction of immersive technology in folk song performances can promote the modernization and innovation of traditional culture, and the results of the study can be summarized as follows:

1.The fusion of tradition and modernity: immersive technology provides a new path for the modernization of traditional folk songs. Works such as “Jasmine Flower” and “A Shout from Huayin Laoqiang” reinterpret traditional folk songs by integrating international elements and modern music forms (such as electro music and rock), so that they retain their national characteristics and are modern at the same time, thus realizing an innovative combination of traditional and modern art forms.

1. Enhanced Audience Experience and Interactivity: By adopting advanced technologies such as 360-degree LED screen, naked-eye 3D effect, AR virtual technology and so on, the work greatly enhances the immersive experience of the audience. For example, “China in Lights” creates an immersive feeling through the three-dimensional stage and virtual cityscape, making the traditional folk song performance more vivid and attractive. The use of such high-tech means helps to capture the attention of young audiences.

2. Diversified forms of performance: The cases show that immersive technologies have led to diversified forms of performance. For example, the club performances in “Song Pairing to Sunset Slope” and “Time Horn” combined visual effects such as live stage, drones and fireworks to create a more dynamic and interesting form of performance, breaking the singularity of traditional performances and adapting to the diversified aesthetic needs of modern audiences.

3. Promotion of cultural inheritance and identity: Works such as “Songs from the Li River” enhanced the presentation of local traditional culture by incorporating ethnic folklore and local characteristics in the performance. Immersive performances not only help more audiences to understand and identify with traditional Chinese culture, but also enhance cultural exchanges and dissemination in a global perspective, such as the joint performance involving Celine Dion, which promotes international cultural dialogues.

4. Technology's promotion of artistic innovation: Immersive technology not only assists and enhances traditional art forms, but is also an important driving force for artistic innovation. Through the deep integration of technology and art, directors and performers are able to explore more creative and expressive art forms.

In summary, the introduction of immersive technology in folk song performances not only provides a modernized way of displaying traditional culture, but also plays a significant role in promoting the inheritance of folk songs, attracting audiences of different ages, especially young audiences, and enhancing the sense of cultural identity. The application of new technologies provides a broad space for the future development of the art of folk songs,

and at the same time poses the challenge of innovation based on the preservation of traditional cultural values.

Research objective 3 :
(Author Interview with CCTV Spring Festival Gala Director Langkun&Author Interview with CCTV Spring Festival Gala Music Director Bian Liunian)

The authors collected valuable insights from Lang Kun, the director of the Spring Festival Gala, and Bian Liunian, the music director of the CCTV Spring Festival Gala, through the interview method, which provided in-depth perspectives and reflections for evaluating the limitations of the application of immersive technologies in folk song performances and suggestions for future development.

1. Limitations of immersive technology

Inadequate integration of technology and art: Director Langkun pointed out that current technical means are often ahead of artistic expression, resulting in insufficient integration between the two. The rapid development of technology often makes it difficult for artists to grasp and effectively apply it in time, resulting in a disconnect between technical performance and artistic expression in some programs. Although immersive technology significantly improves the audience's visual and sensory experience, it often faces the problem of how to harmoniously integrate with traditional art forms in the process of technology implementation. Folk songs have their own unique cultural heritage and forms of expression, and over-reliance on technology may lead to the weakening of the core cultural connotations of the performance. Therefore, the directing team needs to find a balance between technology and art in order to avoid the masking effect that excessive penetration of technology has on the art itself.

Diversity in audience acceptance: Although immersive technologies can enhance the audience's immersive experience, their acceptance varies depending on the audience's cultural background and level of exposure to technology. Some traditional audiences may be uncomfortable with overly modernized presentations, which may affect the effectiveness of the program.

High Cost and Resource Consumption: According to Director Bian Liunian, the use of immersive technology requires the investment of large amounts of money and resources, which to a certain extent increases the cost of recording and producing the program. For program production teams with limited resources, this may become a constraint.

Adaptability of traditional art forms: Folk songs themselves have profound cultural values and traditional artistic charms, but in the metropolitan context, their integration with modern technological forms may face the phenomenon of incompatibility. Although technological packaging can close the distance with modern audiences, a balance needs to be found between original traditional expression and modern technological presentation.

2. Proposals for future development

Enhancing synergistic development of technology and the arts: To realize the deep integration of technology and the arts, art creators need to constantly update their knowledge base and enhance their understanding and ability to apply new technologies. Directors and artists should work closely with technical teams to explore how to effectively integrate technological innovation into artistic expression.

Exploration of diversified presentation: Through immersive technology, diversified forms of presentation can be realized on stage, thus enabling better transmission of traditional national culture in the modern context. In the future, the distance between the folk songs and the audience can be further shortened by introducing more interactive and participatory elements to increase the audience's participation and sense of belonging.

Protecting and innovating at the same time: in the constant pursuit of the use of new technology, it should always be based on the protection of traditional culture, and innovation should be regarded as a modern extension and expression of traditional culture rather than a substitute for it. This will require planners to always adhere to the cultural value as the core when designing each performance, to ensure that the audience, while enjoying the shocking effects of modern technology, can feel the unique spiritual charm and cultural value of folk songs.

Cultivating the audience's technological adaptability: While actively introducing technologies, the audience's awareness and acceptance of new technologies should be improved through multi-channel and multi-form popularization and education. Through benign interaction with the audience, the new technology will gradually be transformed into a powerful tool for the dissemination of traditional culture.

Long-term Planning and Resource Integration: Develop a long-term program production plan, rationally allocate resources, and minimize the high cost of technology. Through multi-party cooperation and resource sharing, a sustainable program production ecosystem will be established.

Overall, although the application of immersive technology in folk song performance faces many challenges, through scientific and reasonable planning and continuous innovation, it has the potential to become an important form of artistic expression in the near future, strengthening the link between cultural heritage and innovative development. These development proposals not only promote the effective application of immersive technology, but also open up new space for the future of folk song performance and promote its new vitality in the new era.

Summarize

This research examines the role of immersive technology in enhancing folk song performances at the CCTV Spring Festival Gala, focusing on its impact on modernization and innovation. Using case studies and expert interviews, the findings reveal that immersive technology has significantly transformed these performances. Firstly, technologies like VR, AR, and 3D effects introduce novel visual and auditory elements, allowing traditional songs,

such as "Jasmine Flower" and "Huayin Laoqiang Shouting," to blend national characteristics with contemporary aesthetics. This fusion attracts younger audiences and strengthens cultural identity. Secondly, immersive elements, including 360-degree LED screens and naked-eye 3D, heighten audience participation and interactivity, as seen in performances like "China in Lights." Thirdly, diversified formats, including drones and fireworks in shows like "Song Pairing to Sunset Slope," cater to modern aesthetic preferences.

Challenges include maintaining cultural depth amid technological integration, variations in audience acceptance, and high costs. To address these, the research recommends aligning artistic and technical collaboration, expanding interactive presentation formats, preserving folk song essence, and educating audiences on new technology. Overall, immersive technology offers significant potential for the future of folk song performance, enriching cultural heritage while expanding its appeal across age groups.

Discussion

This analysis of immersive technology in folk song performances at the CCTV Spring Festival Gala reveals both its revitalizing impact on traditional folk music and the challenges it presents.

Firstly, immersive technology significantly enhances audience engagement and the sense of presence in performances. Advanced VR and AR allow audiences to experience the show more interactively, bridging the gap between viewers and traditional folk songs, while also enriching the visual and artistic dimensions of national culture.

However, the integration of technology with artistic expression remains problematic. According to directors Langkun and Bian Liunian, the pace of technological advancement often surpasses creators' ability to incorporate it meaningfully, leading to a disconnect between technical effects and artistic intent. Addressing this requires artists to deepen their technological knowledge and collaborate closely with technical teams to align technology with creative goals.

Additionally, immersive technology increases production complexity and costs, posing challenges for teams with limited resources. Balancing innovation with budget constraints is essential.

Another issue is maintaining the core essence of folk songs in modern urban contexts. While immersive technology helps engage contemporary audiences, finding a balance between traditional authenticity and modern presentation is critical to cultural transmission. Successfully merging these aspects means preserving the cultural integrity of folk songs while enhancing their appeal with modern tools.

Audience diversity also affects technology acceptance, which varies based on age, background, and digital literacy. Promoting public understanding and acceptance of immersive technology through education and cultural outreach is essential to using it as a tool for cultural communication.

In conclusion, immersive technology offers valuable opportunities to enrich folk song performances but also demands thoughtful integration to address artistic coherence, cost, and cultural fidelity. With continued exploration, this fusion of tradition and technology can broaden the future of folk song presentation, meeting modern audience expectations while reinforcing cultural heritage and identity.

Recommendations

After analyzing the application of immersive technology in CCTV Spring Festival Gala folk song performance and the challenges and opportunities it brings, we put forward the following suggestions to further promote the development and application of immersive technology in Spring Festival Gala folk song performance:

1. Enhancing synergy and innovation between art and technology
2. Enhancing the technological literacy of arts workers
3. Diversified Presentation and Audience Education
4. Balancing Innovation and Cost Control
5. Discovering and Inheriting the Core Values of Folk Song Culture
6. Strengthening the Program Evaluation and Feedback Mechanism

Reference

Chan, H. (2022). The innovative expression of CCTV Spring Festival Gala under the empowerment of technology. *Culture Industry*, *(33)*, 37–39.

Editorial. (2021). Performing arts technology to help the Year of the Ox “CCTV Spring Festival Gala” shine. *Performing Arts Technology*, *(Z1)*, 109–110.

Li, X. (2019). The origin and development of immersive arts. *World of Labor Security*, *(05)*, 72–73.

Wang, E. (2024). Technology-enabled artistic innovation in CCTV Spring Festival Gala. *World of Sound and Screen*, *(02)*, 63–65.

Wang, H.-Z., & Wang, Z. (2023). An analysis of the changes in the choreography of the CCTV Spring Festival Gala. *Contemporary Television*, *(04)*, 57–61, 28. https://doi.org/10.16531/j.cnki. 1000-8977.2023.04.006

Wang, W. (2023). *Exploring the forms of immersive theater performance viewing* (Master's thesis, Shanghai Conservatory of Music). https://doi.org/10.27319/d.cnki.gsyyy.2023.000145

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.32

The Public Participation in the Prevention and Resolution of Drug Related Issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Waraporn Yuwareungsri [1]*, Pannathorn Hombunma[2]
วราภรณ์ ยุวเรืองศรี[1]*, ปัณณธร หอมบุญมา[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Waraporn Yuwareungsri*
วราภรณ์ ยุวเรืองศรี*
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Email:

2. Pannathorn Hombunma
ปัณณธร หอมบุญมา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Email: pannathorn1970@gmail.com

คำสำคัญ:
การมีส่วนร่วมของประชาชน, การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

Keywords:
Public Participation, Prevention and Resolution of Drug Related Issues

Article history:
Received: 26/01/2025
Revised: 16/02/2025
Accepted: 17/03/2025
Available online: 23/06/2025

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) to study level of cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University; 2) compare the cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University classified by their personal factors; and 3) provides guidelines for cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The sample group, obtained by stratified random sampling, consisted of 210 Students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The research instrument was a questionnaire of cyberbullying behavior of junior high school students in demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University with a reliability level at 0.92. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD test,

The purposes of this research were to: 1) to study level of the public participation in the prevention and resolution of drug related issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; 2) compare level of the public participation in the prevention and resolution of drug related issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province classified by gender, age, educational level, occupation, and monthly income; and 3) propose strategies to promote public participation in the prevention and resolution of drug

How to Cite:
Yuwareungsri, W. & Hombunma P. (2025). The Public Participation in the Prevention and Resolution of Drug Related Issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 459-475.

related issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample group, obtained by quota sampling, consisted of 361 residents living in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research instrument was a questionnaire of level of the public participation in the prevention and resolution of drug related issues in Lumphli Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province with a reliability level at 0.99. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD test,

The research findings revealed as follows: 1) The level of public participation in drug prevention and solution in Lumpli Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, overall, is at a high level. The highest level of participation is participation in receiving benefits, followed by participation in operations, and the lowest level of participation is participation in decision-making; 2) People with different genders, occupations, and monthly incomes have different participation in drug prevention and solution in Lumpli Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, overall, with statistical significance at the 0.05 level; 3) There are 21 items on the guidelines for promoting public participation in drug prevention and solution in Lumpli Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, which are divided into 5 items on participation in decision-making, such as giving people an opportunity to attend meetings to find ways to prevent and solve drug problems in villages/communities; 6 items on participation in operations, such as raising awareness among people to help monitor drug problems in the community; 7 items on participation in receiving benefits, such as organizing a drug-free village project to make people feel safe in their lives; and 3 items on participation in evaluation, such as organizing a meeting to summarize the results of drug prevention and solution activities in the community to inform the community of progress, successes, and problems found. By giving the public an opportunity to express their opinions and suggest ways to improve.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และ 3) นำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 361 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และแอลเอสดี

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบล ลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 21 รายการ จำแนกเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 5 รายการ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จำนวน 6 รายการ เช่น สร้างความตระหนักให้ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติดในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 7 รายการ เช่น จัดโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 3 รายการ เช่น จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ชุมชนทราบถึงความคืบหน้า ความสำเร็จ และปัญหาที่พบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม อาชญากรรม สุขภาพ และความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งปัญหายาเสพติดยังส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว ซึ่งในการแก้ปัญหายาเสพติดนั้น เป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของหลาย ๆ รัฐบาลที่ผ่านมาจนถึงรัฐบาลปัจจุบัน นำโดย นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาบริหารประเทศและเล็งเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเร่งด่วน จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้ทุกหน่วยงานดำเนินการบูรณาการให้เป็นเอกภาพ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลรวมทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจาก ผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 284 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของประชากรโลกในช่วงอายุ 15 - 64 ปี โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 26 ในห้วงทศวรรษที่ผ่านมา และมีการคาดการณ์ว่าผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 11 ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยเฉพาะในประเทศรายได้ต่ำ ยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุดในปัจจุบัน คือ กัญชา ประมาณ 209 ล้านคน รองลงมา คือ กลุ่มโอปิออยด์ 61 ล้านคน แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ 34 ล้านคน โคเคน 21 ล้านคน และเอ็กซ์ตาซี 20 ล้านคน นอกจากนี้พบว่า วัยเยาวชนเริ่มมีการใช้ยาเสพติดสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ ในส่วนของผลกระทบต่อสุขภาพพบว่าร้อยละ 13.6 ของผู้เสพยาเสพติดทั้งหมดมีความผิดปกติจากการใช้ยาเสพติด โดยกลุ่มโอปิออยด์เป็นยาเสพติดที่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพจนถึงขั้นเสียชีวิตมากที่สุด มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 77 ในขณะที่กัญชาทำให้เกิดอาการผิดปกติต่าง ๆ จากการใช้มากที่สุดมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 40 ในส่วนของมาตรการป้องกันและความครอบคลุมเพียงพอของการบำบัดรักษาความผิดปกติจากการใช้ยาเสพติด ในภาพรวมของโลกยังอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศรายได้ปานกลางและประเทศรายได้ต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังคงรุนแรง ยาเสพติดจำนวนมากถูกลักลอบลำเลียงเข้ามาตามแนวชายแดนของไทย ทั้งพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกโดยเฉพาะชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยที่ติดกับประเทศลาวที่พบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดมากขึ้น แม้ว่าสถิติจำนวนคดีลักลอบนำเข้ายาเสพติดในห้วง 5 ปีที่ผ่านมาจะมีจำนวนลดลง แต่ปริมาณของกลางที่จับยึดได้กลับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะยาบ้า และไอซ์ แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการลักลอบนำเข้าของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดที่เพิ่มปริมาณการลักลอบนำเข้าต่อครั้งมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565) ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลงอันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดในประเทศได้มากขึ้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีสถิติการจับกุมคดียาเสพติดสูงถึง 341,137 คดี เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ที่มีจำนวน

208,066 คดี คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 64 ในห้วงระยะเวลา 5 ปี โดยยาเสพติดที่จับกมได้มากที่สุด คือ ยาบ้า และไอซ์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565) การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้น ขยายการแพร่ระบาดในวงกว้างขึ้นเข้าถึงทุกพื้นที่ทุกชุมชนแม้จะมีการใช้กฎหมายอย่างรุนแรงแล้วก็ตาม ยาเสพติดทำให้ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณมากมายมหาศาลในการป้องกันและแก้ไขปราบปราม ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศจำนวนมาก เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งมวล เพราะยาเสพติดได้ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งผู้เสพ ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ โดยรวมจนส่งผลต่อความมั่นคงของชาติเนื่องจากก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอีกมากมาย ล้วนเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวโยงและมีองค์ประกอบ ต่าง ๆ มากมายสลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง ยาเสพติดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นที่ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยฝ่ายเดียวแต่ถือเป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่ายที่จะต้องผนึกกำลังกันต่อต้านยับยั้งการแพร่ระบาดและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดไป (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

จากการติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทำให้ทราบว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนและต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับชุมชนหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลจึงจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศตส. อปท.) ขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยยึดชุมชนเป็นพื้นที่หลักโดยใช้ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ซึ่งพื้นที่หลักที่เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ชุมชนและหมู่บ้านเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลได้มีข้อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถ่ายโอนภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งก็ได้ปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมาก่อนแล้วโดยรัฐบาลไม่ได้มอบหมายหรือสั่งการเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักดีว่า ปัญหายาเสพติดเป็นภัยที่ซ่อนตัวอยู่ในทุกชุมชนซึ่งต้องหาทางป้องกัน แก้ไขและขจัดไปให้หมดสิ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาร่วมการเปิดปฏิบัติการลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลภายใต้การนำของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี (Quick win) “เด็ดปีกผู้ค้ารายย่อย” สร้างชุมชนปลอดภัย ลดความเดือดร้อนของสังคมที่มีผลกระทบมาจากปัญหายาเสพติด พร้อมนำผู้ป่วยเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เริ่มดำเนินการในพื้นที่ 9 จังหวัด ในภาคกลาง คือ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ รวมกว่า 232 เป้าหมาย ซึ่งในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 50 กลุ่มเป้าหมาย โดยในกลุ่ม 50 เป้าหมายนั้นคือ ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2566)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ตำบลลุมพลีอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งปัจจุบันภาพของชมชนแห่งนี้เคยเป็นพื้นพื้นที่ “ไข่แดงของอยุธยา” ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างหนัก แต่ด้วยความร่วมมือของภาคส่วน ต่าง ๆ บวกกับความเข้มแข็งสามัคคีของผู้นำชุมชน ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน ร่วมกันแก้ปัญหานี้อย่างจริงจังจนเกิดผลเป็นที่น่าพอใจ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน เพื่อหวังให้ชุมชนและเยาวชนมีพื้นที่ปลอดภัยห่างไกลจากยาเสพติด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะดูว่าประชาชนในตำบลลุมพลีมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับใด ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัพฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, อ้างถึงในวีระพงษ์ บัวทอง, 2552, หน้า 14 - 15) โดยจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ขั้นตอน 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

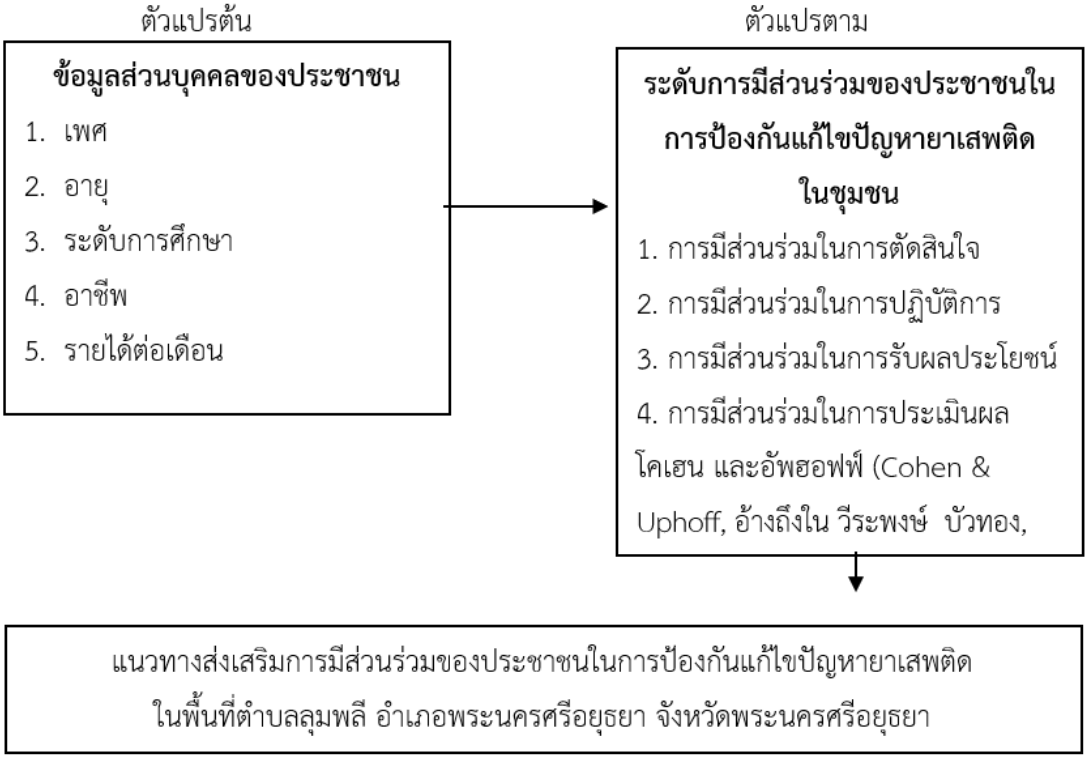

ภาพประกอบ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

3. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ลักษณะการสำรวจ (Survey research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5,818 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลี, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 361 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจำแนกตามหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร์ ในพื้นที่ตำบลลุมพลีอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากนั้นจึงประสานผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนในพื้นที่ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างใน แต่ละหมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 21 สิงหาคม – 30 กันยายน 2567 ซึ่งได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าแอลเอสดี และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราห์คำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.42	0.96	น้อย	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.88	0.85	มาก	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.94	0.86	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.50	0.89	น้อย	3
ภาพรวม	2.69	0.78	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.94, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 2.94, S.D. = 0.86) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 2.88, S.D. = 0.85) และด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 2.42, S.D. = 0.96)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน	ค่าสถิติ	Sig.	แปลผล
1. เพศ	t-test	0.03*	แตกต่างกัน
2. อายุ	One -Way ANOVA	0.17	ไม่แตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษา	One -Way ANOVA	0.19	ไม่แตกต่างกัน
4. อาชีพ	One -Way ANOVA	0.00*	แตกต่างกัน
5. รายได้ต่อเดือน	One -Way ANOVA	0.00*	แตกต่างกัน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

3.1 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 27 คน พบว่า ประชาชนให้ความคิดเห็นไว้ 5 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านช่องทางออนไลน์ และรายการที่มีประชาชนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ ใช้สื่อท้องถิ่น และสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลและ การรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบายการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

3.2 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จากความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 45 คน พบว่า ประชาชนให้ความคิดเห็นไว้ 6 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ สร้างความตระหนักให้ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติดในชุมชน รองลงมา คือ สร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนได้เห็นว่ามาตรการการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมีความจริงจังและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และรายการที่มีประชาชนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ สร้างเครือข่ายชุมชนจากหลายภาคส่วน และหลายอาชีพ เพื่อให้ทุกคนได้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริง

3.3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากประชาชนจำนวน 62 คน พบว่า ประชาชนให้ความคิดเห็นไว้ 7 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ จัดโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิต รองลงมา คือ ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์และสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชุมชนปลอดยาเสพติดในจุดสำคัญต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและสร้างความมั่นใจให้กับคนในชุมชนและผู้มาเยือน และรายการที่มีประชาชนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ จัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบ

และการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชน และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่รับผิดชอบต่อการป้องกันยาเสพติด

3.4 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากประชาชนจำนวน 19 คน พบว่า ประชาชนให้ความคิดเห็นไว้ 3 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ชุมชนทราบถึงความคืบหน้า ความสำเร็จ และปัญหาที่พบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง รองลงมา คือ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยสรุปเป็นภาพหรือแผนภูมิเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น อัตราการลดลงของผู้ใช้ยาเสพติดในหมู่บ้าน ความสำเร็จของโครงการฟื้นฟูยาเสพติด พร้อมทั้งเผยแพร่รายงานสู่สาธารณะ และรายการที่มีประชาชนให้ความคิดเห็นไว้น้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยการสัมภาษณ์ การจัดประชุมชุมชน หรือแบบสำรวจเพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนในการประเมินผลการดำเนินงาน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหายาเสพติด ทำให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้หมดไป หรือลดน้อยลงไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนทราบดีว่าผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด จะทำให้ชุมชนปลอดภัยขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเอง จึงมีแรงจูงใจสูงที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรับผลประโยชน์ที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัปฮอฟ Cohen & Uphoff, อ้างถึงใน วีระพงษ์ บัวทอง, 2552) ที่อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการที่ประชาชนมีความรู้ และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ในกรณีของปัญหายาเสพติด การตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบของยาเสพติดของชุมชนจะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการมีส่วนร่วมในการหาทางแก้ไข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพงษ์ ตันศิริ (2560) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัด

ระยอง พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแกลง มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่าเพศหญิง อาจเนื่องมาจาก บทบาททางสังคม โอกาสในการเป็นผู้นำ การเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ความยอมรับจากชุมชน และลักษณะของกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ชาย ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ชายสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติพนธ์ พัฒนาพร (2560) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจาก อาชีพของประชาชนมีผลต่อเวลาว่าง ความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม และความตระหนักถึงปัญหายาเสพติด ดังจะเห็นได้จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ราชการ/รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติพนธ์ พัฒนาพร (2560) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.3 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีรายได้สูงอาจมีความมั่นคงทางการเงินและสามารถสละเวลาและทรัพยากรเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า นอกจากนี้ ผู้ที่มีรายได้สูงอาจเห็นความสำคัญของการลงทุนในกิจกรรมชุมชนเพื่อสร้างความปลอดภัยและความมั่นคง ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้ต่ำอาจมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมเนื่องจากต้องมุ่งเน้นการหาเลี้ยงชีพและอาจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรเพิ่มเติมได้

ดังจะเห็นได้จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ที่พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท และ 20,001 - 30,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ก้อเด็ม (2565) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดนราธิวาส แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. จากผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

3.1 ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไว้ 5 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน อาจเนื่องมาจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่หลากหลาย แนวทางการป้องกันและแก้ไขที่เกิดขึ้นจากการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนจะมีความสอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่ทำให้แนวทางเหล่านี้นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมและได้ผลจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนัสญพร โทเวียง (2562) เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน/ชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลแวงน้อย อาเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีแนวปฏิบัติประการหนึ่ง คือ มีการจัดการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านทุกเดือน เพื่อแจ้งข้อมูลข้าวสารให้กับประชาชนทราบ และเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเตรียมการเฝ้าระวังปัญหาในทุก ๆ ด้าน สร้างภูมิคุ้มกันในหมู่บ้าน

3.2 ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการไว้ 6 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ สร้างความตระหนักให้ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติดในชุมชน อาจเนื่องมาจาก เมื่อประชาชนตระหนักถึงภัยจากยาเสพติดและรู้สึกถึงความสำคัญของการสอดส่องดูแล จะมีความพร้อมในการสังเกตและแจ้งเตือนเหตุการณ์ที่น่าสงสัย ทำให้สามารถป้องกันปัญหาได้ก่อนที่จะขยายตัว การตรวจสอบและแจ้งเตือนอย่างทันท่วงทีสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดการได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา (2556) ได้กล่าวถึง หลักการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ประการหนึ่งว่า การเตรียมความพร้อมชุมชนโดยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของทุกคนในชุมชน

3.3 ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไว้ 7 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ จัดโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิต อาจเนื่องมาจาก เมื่อหมู่บ้านมีการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชาชนจะรู้สึกปลอดภัยและสบายใจในการใช้ชีวิต ลดความกังวลที่เกิดจากคนติดยาเสพติดในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพงษ์ ตันศิริ (2560) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่เสนอแนะไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทาให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีคุณภาพชีวิต ความมั่นคง ปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น และยินดีและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส

3.4 ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไว้ 3 รายการ โดยรายการที่มีจำนวนประชาชนให้ความคิดเห็นไว้มากที่สุด คือ จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ชุมชนทราบถึงความคืบหน้า ความสำเร็จ และปัญหาที่พบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง อาจเนื่องมาจาก การให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะช่วยให้เกิดแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนเอง เนื่องจากประชาชนรู้จักสภาพแวดล้อมและปัญหาของชุมชนดีที่สุด ทำให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพนธ์ พัฒนาพร (2561) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่เสนอแนะไว้ว่า ควรจัดให้มีเวทีการประชุมในระดับชุมชนเพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม แตกต่างกัน และประชาชนได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในข้อสำคัญว่าควรเปิดโอกาสให้ประชาชน

เข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน สร้างความตระหนักให้ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติดในชุมชน จัดโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ชุมชนทราบถึงความคืบหน้า ความสำเร็จ และปัญหาที่พบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง

สรุป

สรุปการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับมาก โดยประชาชนที่มีเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นมี 21 รายการ จำแนกเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 5 รายการ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จำนวน 6 รายการ เช่น สร้างความตระหนักให้ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติดในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 7 รายการ เช่น จัดโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 3 รายการ เช่น จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ชุมชนทราบถึงความคืบหน้า ความสำเร็จ และปัญหาที่พบ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง ซึ่งมีประโยชน์ในทางวิชาการ คือ ผลการวิจัยครั้งนี้ ช่วยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเอง อีกทั้งยังสนับสนุนการพัฒนานโยบายและแนวทางปฏิบัติที่มีฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลีควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ ในการจัดระเบียบชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลีควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เมื่อขอความอนุเคราะห์ให้ชุมชนสนับสนุน เงิน และวัสดุ อุปกรณ์ชุมชนก็จะมีความยินดีช่วยเหลือ

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลีควรสร้างการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และจัดกิจกรรมเฝ้าระวังในชุมชนร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนรู้สึกมีบทบาทและมีส่วนรับผิดชอบในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลีควรจัดประชุมรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ประชาชนรับทราบความคืบหน้า รับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางป้องกันปัญหายาเสพติดร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรม.

ฐิติพนธ์ พัฒนาพร. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. [งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

วนัสญพร โทเวียง. (2562). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน/ชุมชน กรณีศึกษา : ตำบลแวงน้อย อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วีระพงษ์ บัวทอง. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย* [การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). *แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. สำนักงาน.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2566). *ป.ป.ส. ร่วมกับ จ.พระนครศรีอยุธยา เปิดยุทธการ Quick win เด็ดปีกผู้ค้ารายย่อย*. https://ayutthaya.prd.go.th/th/th/content/categony/detail/id/9/lid/237797%20(23.

สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา. (2556). *แก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังชุมชน*. http://nctc.oncb.go.th/new/index.php?option=com_content&view=article&id=1072: 2555-02-10-07 -%M-%S&catid=239:all-content&Itemid=270.

องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลี. (2566). *ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลลุมพลี*. https://www.lumplee.go.th/home.

อธิพงษ์ ตันศิริ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณีอำเภอแกลง จังหวัดระยอง* [งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิญญา ก้อเด็ม. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดนราธิวาส. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 4(3), 56 - 68.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.33

ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Using SQ5R Reading Teaching Strategies and Authentic Materials to Promote the Reading Comprehension Abilities of Grade 12 Students

ภัทราพร ใจยั่งยืน[1*], สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์[2], & มัณฑนา พันธุ์ดี[3]

Pattraporn Jaiyangyuen[1*], Sunita Khositchaiwat[2], & Manthana Pandee[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Pattraporn Jaiyangyuen*
ภัทราพร ใจยั่งยืน*
Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: jaiyangyuen_p@su.ac.th

2. Sunita Khositchaiwat
สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์
Silpakorn University, Thailand
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: sxuneeta@hotmail.com

3. Manthana Pandee
มัณฑนา พันธุ์ดี
Education Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: manthanap@hotmail.com

คำสำคัญ:
การอ่านเพื่อความเข้าใจ, กลวิธีการอ่าน SQ5R, สื่อสภาพจริง

Keywords: Reading Comprehension, SQ5R Technique, Authentic Materials

Article history:
Received: 29/12/2024
Revised: 10/01/2025
Accepted: 15/02/2025
Available online: 01/03/2025

ABSTRACT

The research explores the effects of using SQ5R reading teaching strategies and authentic materials to promote the reading comprehension abilities of grade 12 students. The purposes of this research were to: 1) compare the reading comprehension skills of grade 12 students before and after the learning of the SQ5R strategy with authentic materials and 2) study the students' satisfaction towards using the SQ5R reading teaching strategies and authentic materials.

The sample, selected by a cluster random sampling technique, comprised 40 of grade 12 students during the first semester of academic year 2024. The research tools used in this study included the following: 1) 3 lesson plans with SQ5R reading strategies and authentic material; 2) A reading comprehension test, used as both pre- and post-tests; and 3) A student satisfaction questionnaire assessing attitudes towards the SQ5R reading strategies and authentic material. The paired-sample t-test was used to analyze the students' reading comprehension skills.

The results of the study were as follows:

1. The students' reading comprehension skills after using SQ5R reading teaching strategies and authentic materials were significantly higher at the 0.05 level.

2. The students' satisfaction towards using SQ5R reading teaching strategies and authentic materials was at the high level.

How to Cite:
Jaiyangyuen et al. (2025). The Effects of Using SQ5R Reading Teaching Strategies and Authentic Materials to Promote the Reading Comprehension Abilities of Grade 12 Students. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 476-499.

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 40 คน ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน (อ33203) อยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยผู้วิจัยเป็นผู้จับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากเป็นกลุ่มนักเรียนที่คละความสามารถกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง จำนวน 3 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวม 6 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ t-test แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับมาก

บทนำ

ความเข้าใจและเจตคติดีต่อการใช้ภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ นำไปสู่การขับเคลื่อนการศึกษาไทยไปสู่สากลด้วยทักษะภาษาอังกฤษที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชากรในยุคปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังที่ กิตติ ประเสริฐสุข (2555) ได้กล่าวว่า ทักษะภาษาอังกฤษไม่ได้ใช้เฉพาะแค่ในประชาคมอาเซียน แต่ยังมีประโยชน์และขาดไม่ได้ในการติดต่อสื่อสาร ค้าขายกับนานาประเทศทั่วโลก การจะประสบความสำเร็จในยุคโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบัน ภาษาอังกฤษกลายเป็นความสามารถมาตรฐาน ไม่ใช่ความสามารถพิเศษแต่อย่างใด ดังนั้นการเรียนภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนและให้ความสำคัญในทุกทักษะภาษาอังกฤษ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของตนเองและการเป็นพลเมืองโลก นำไปสู่การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเท่าทันโลกในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ภีมพสิษฐ์ เตชะราชันย์ (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมว่า ภาษาอังกฤษได้ทวีบทบาทขึ้นสูงสุดเหนือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ โดยในการกำหนดวิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทย พ.ศ. 2570 มีการเสนอแนวทางการใช้ภาษาอังกฤษเป็น “ภาษาที่สอง” ของประเทศไทย บทบาทของภาษาอังกฤษที่ทวีขึ้นอย่างต่อเนื่องในนโยบายการเรียนการสอนภาษาของไทยแต่ละสมัย สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้นจนไล่ตามภาษาไทยซึ่งมีบทบาทในฐานะภาษาประจำชาติ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2566 ที่ประกอบไปด้วยการทดสอบทั้งหมด 4 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และสาระที่ 4 ภาษากับชุมชนและโลก หากแยกเป็นสาระ พบว่า สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ และแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน เรื่องที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 25.65 คะแนน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2567) สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ควรได้รับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านทักษะการอ่านอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านและเขียน (อ33203) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า เมื่อให้นักเรียนทำแบบทดสอบประจำบทเรียนวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจค่อนข้างต่ำ ไม่สามารถวิเคราะห์ใจความสำคัญ ระบุรายละเอียดที่ปรากฏในบทความ หรือตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนขาดทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ ไม่ทราบจุดประสงค์ของการอ่านหรือใจความสำคัญที่ปรากฏในบทอ่าน นักเรียนไม่รู้ว่าอ่านเพื่ออะไร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้สอนจึงตระหนักถึงวิธีการสอนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกลวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพได้ คือ กลวิธีสอนการอ่านแบบ SQ5R กลวิธีสอนการอ่านแบบ SQ5R ประกอบด้วยการอ่าน 7 ขั้นตอน Survey (S) การสำรวจ Question (Q) การตั้งคำถาม Read (R) การอ่าน Record (R) การจดบันทึก Recite (R) การอ่านจำ Review (R) การทบทวน และ Reflect (R) การวิเคราะห์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ มีความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถตีความ คิดวิเคราะห์ หาใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ พร้อมทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล (Pauk, 2001 & Burgess, 2016) จิตติกานต์ คำมะสอน (2558) กล่าวว่า เทคนิค SQ5R ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน เริ่มตั้งแต่ขั้นสำรวจ ผู้เรียนสามารถมองภาพรวมของเรื่องที่อ่านและฝึกตั้งคำถามในการหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง และยังช่วยพัฒนาความรู้สึกนึกคิดได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะสังคมในยุคข่าวสารไร้พรมแดน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อเรื่อง ตีความ สรุปความ หาใจความสำคัญ หรือตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ ผ่านการเรียนรู้ภาษาเขียนจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ หรือข้อความต่าง ๆ ที่ปรากฏรอบตัว ทั้งนี้หากผู้อ่านมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่อ่าน จะทำให้สามารถถ่ายโยงความคิดจากความรู้เดิมสู่ความใหม่ นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การวิจารณ์ และการสรุปความได้อย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผล นักวิจัยและนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้หลายทัศนะ ดังนี้ Brumitt (2008) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหลักสำคัญของการอ่าน โดยที่ผู้อ่านจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการที่เกิดขึ้น ได้แก่ การใช้ความรู้ ความเข้าใจในตัวอักษร คำ หรือ ประโยคที่ปรากฏ ซึ่งเป็นการสร้างความหมายจากข้อความนั้น ๆ กฤษฎา โพธ์ชัยรัตน์ (สิปปนนท์ ละครขวา, 2563) ได้กล่าวว่า ความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บข้อมูลของเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ข้อความหลัก สมุทร เซ็นเชาวนิช (พรพรรณ พูลเขาล้าน, 2563) ได้กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นความสามารถที่จะอนุมานจากสิ่งที่อ่านมาแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจนี้เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์หลาย ๆ ประสบการณ์ และถือเป็นองค์ประกอบของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็น กระบวนการที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถในการอนุมานสิ่งที่อ่านควบคู่กับองค์ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน โดยวิเคราะห์สิ่งที่อ่านในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคำศัพท์ระดับคำ หรือ ระดับประโยค, สำนวน,

หลักไวยากรณ์ รวมไปถึงเจตนารมณ์ของผู้เขียน เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ของเนื้อเรื่อง ตีความ เขียนใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

ระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการตีความและทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านได้ที่แตกต่างกันไปตามความซับซ้อนของแต่ละบทอ่าน โดยทั่วไประดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบ่งออกเป็นหลายระดับ มีนักการศึกษาเช่น Harris และ Sipay (1979) กล่าวว่า ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจมี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในข้อความโดยตรง (Literal Comprehension) เป็นความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนจากข้อมูลที่มีอยู่ในเนื้อหา เช่น รายละเอียด (Details) ใจความสำคัญ (Main Ideas) ลำดับเรื่อง (Sequences) การเปรียบเทียบ (Comparison) และเหตุและผล (Cause-Effect) ระดับที่ 2 ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้กับสถานกาณ์ต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล (Transference) กับสิ่งที่อ่าน สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ระดับที่ 3 ผู้อ่านสามารถระบุถึงความหมายที่ลึกซึ้งและนัยสำคัญที่ซ่อนอยู่ในเรื่องราวได้ (Text-implicit) โดยการพิจารณาถึงการใช้ภาษา การสร้างภาพลักษณ์ และการใช้โครงสร้างของเรื่อง นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาถึงความสอดคล้องหรือความขัดแย้งในเนื้อหา รวมถึงวิธีการที่ผู้เขียนเลือกใช้ในการโน้มน้าวหรือสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่าน

Smith (1985) ได้แบ่งระดับความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ ระดับที่ 1 ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal Comprehension) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมาย และจับใจความสำคัญจากสิ่งที่ผู้เขียน ได้เขียนไว้ตามตัวอักษรที่ปรากฏ การอ่านระดับนี้เป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐาน แต่เป็นส่วนสำคัญของการอ่านในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านป้ายต่าง ๆ ป้ายโฆษณา การอ่านโฆษณา เป็นต้น ระดับที่ 2 ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ ความหมายของข้อความได้อย่างลึกซึ้งกว่าในระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้ โดยตรงในการทำความเข้าใจต้องอาศัยความเข้าใจในระดับแรกเป็นพื้นฐาน ผนวกกับกระบวนการคิดในการตีความ เช่น การสรุปความการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า เป็นต้น ระดับที่ 3 ระดับความเข้าใจขั้นวิจารณ์ (Critical Reading) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นของตนในการวิเคราะห์ วิจารณ์ ตัดสิน และประเมินในสิ่งที่อ่านได้ จึงจะสามารถเข้าใจบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทักษะความเข้าใจ 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐาน เพราะความเข้าใจในระดับนี้ ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าเรื่องที่อ่านมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด หรือเห็นด้วยกับแนวคิดของผู้เขียนหรือไม่

Searfoss & Readence (1994) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาและข้อมูลที่ปรากฏในข้อความได้อย่างตรงไปตรงมา (Text-explicit) เป็นขั้นตอน

พื้นฐานในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน โดยสามารถระบุรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความได้อย่างถูกต้อง เช่น ชื่อตัวละคร สถานที่ เหตุการณ์ และลำดับเวลา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นในระดับถัดไป ระดับที่ 2 ผู้อ่านสามารถ ตีความความหมายที่ไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง แต่สามารถเข้าใจได้จากบริบทและเนื้อหาที่อ่าน (Text-implicit) เป็นความสามารถในการหาคำตอบจากการที่ผู้อ่านเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองเข้ากับความรู้ที่ได้จากการอ่าน เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการทำความเข้าใจในเนื้อหาให้ครอบคลุมและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ระดับที่ 3 ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์ที่เคยมีมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Experience-based) เป็นความสามารถที่ผู้อ่านมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจได้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา โดยคาดเดาว่าเรื่องจะดำเนินต่อไปอย่างไร เพราะอะไร

สรุปได้ว่า ระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ ระดับที่ 1 คือ ระดับความเข้าใจตามอักษร เป็นความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถระบุรายละเอียด ระบุใจความสำคัญ และสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ ระดับที่ 2 คือ ระดับตีความเป็นความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถถ่ายโยงความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่ ช่วยให้ผู้อ่านตีความเรื่องราวหรือหาข้อสรุปล่วงหน้าได้ ระดับที่ 3 คือ ระดับวิเคราะห์วิจารณ์ เมื่อผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องแล้ว สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง วิเคราะห์ วิจารณ์ ในสิ่งที่อ่านได้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน

ขั้นตอนการสอนทักษะการอ่าน แบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมนำเข้าสู่การอ่าน (Pre-Reading) กิจกรรมระหว่างการอ่าน หรือ ขณะที่สอนอ่าน (While-Reading) กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-Reading) แต่ละกิจกรรมอาจใช้เทคนิค ดังนี้

หลักการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การอ่าน (Pre-Reading) การที่ผู้เรียนจะอ่านสารได้อย่างเข้าใจ ควรต้องมีข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับสารที่จะได้อ่าน โดยครูผู้สอนอาจใช้กิจกรรมนำให้ผู้เรียนได้มีข้อมูลบางส่วน เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในบริบท ก่อนเริ่มต้นอ่านสารที่กำหนดให้ โดยทั่วไป มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้น Personalization เป็นขั้นตอนสนทนา แบ่งปันความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และพร้อมที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ โดยมุ่งสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้กับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนเอง ขั้น Predicting เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนอ่านและคาดเดาเนื้อหาที่กำลังจะได้อ่าน โดยพิจารณาจากรูปภาพ แผนภูมิ หัวข้อ หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องนั้น ๆ จากนั้นร่วมกันอภิปราย หรือหาคำตอบเกี่ยวกับภาพที่เห็น โดยในระหว่างการอ่าน ผู้เรียนอาจจะขีดเส้นใต้หรือวงกลมล้อมรอบคำศัพท์ หรืออ่านคำถามที่ตั้งคำถามไว้ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคาดเดาใจความสำคัญหรือลำดับเหตุการณ์ที่อาจจะปรากฏในเนื้อเรื่อง นำไปสู่การหาคำตอบที่รวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน หรือ กิจกรรมขณะที่สอนอ่าน (While-Reading) เป็นกิจกรรม ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในขณะที่อ่านสารนั้น กิจกรรมนี้มิใช่การทดสอบการอ่าน แต่เป็นการ “ฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ” กิจกรรมระหว่างการอ่านนี้ ควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง หรือ การเขียน อาจจัดกิจกรรมให้พูดโต้ตอบได้บ้างเล็กน้อย เนื่องจากจะเป็นการเบี่ยงเบนทักษะที่ต้องการฝึกไปสู่ทักษะอื่นโดยมิได้เจตนา กิจกรรมที่จัดให้ในขณะฝึกอ่านควรเป็นประเภทต่อไป Matching คือ อ่านแล้วจับคู่คำศัพท์กับคำจำกัดความ หรือ จับคู่ประโยค เนื้อเรื่อง กับภาพ แผนภูมิ Ordering คือ อ่านแล้วเรียงภาพ แผนภูมิ ตามเนื้อเรื่องที่อ่าน หรือ เรียงประโยค (Sentences) ตามลำดับเรื่อง หรือเรียงเนื้อหาแต่ละตอน (Paragraph) ตามลำดับของเนื้อเรื่อง Completing คือ อ่านแล้วเติมคำ สำนวน ประโยค ข้อความ ลงในภาพ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ ตามเรื่องที่อ่าน Correcting คือ อ่านแล้วแก้ไขคำ สำนวน ประโยค ข้อความ ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่อง ที่ได้อ่าน Deciding คือ อ่านแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้อง (Multiple Choice) หรือ เลือกประโยคถูกผิด (True/False) หรือ เลือกว่ามีประโยคนั้นๆ ในเนื้อเรื่องหรือไม่ หรือ เลือกว่าประโยค นั้นเป็นข้อเท็จจริง (Fact) หรือ เป็นความคิดเห็น (Opinion) Supplying/identifying คือ อ่านแล้วหาประโยคหัวข้อเรื่อง (Topic Sentence) หรือสรุปใจความสำคัญ (Conclusion) หรือจับใจความสำคัญ (Main Idea) หรือตั้งชื่อเรื่อง (Title) หรือย่อเรื่อง (Summary) หรือ หาข้อมูลรายละเอียดจากเรื่อง (Specific Information) กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-Reading) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในลักษณะทักษะสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจากการอ่าน ทั้งการฟัง การพูดและการเขียน ภายหลังที่ได้ฝึกปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างการอ่านแล้ว โดยอาจฝึกการแข่งขันเกี่ยวกับคำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ จากเรื่องที่ได้อ่าน เป็นการตรวจสอบทบทวนความรู้ ความถูกต้องของคำศัพท์ สำนวน โครงสร้างไวยากรณ์ หรือฝึกทักษะการฟังการพูดโดยให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องแล้วช่วยกันหาคำตอบ สำหรับผู้เรียนระดับสูงอาจให้พูดอภิปรายเกี่ยวกับอารมณ์หรือเจตคติของผู้เขียนเรื่องนั้น หรือฝึกทักษะการเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน เป็นต้น

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-Reading) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในลักษณะทักษะสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจากการอ่าน ทั้งการฟัง การพูดและการเขียน ภายหลังที่ได้ฝึกปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างการอ่านแล้ว โดยอาจฝึกการแข่งขันเกี่ยวกับคำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ จากเรื่องที่ได้อ่าน เป็นการตรวจสอบทบทวนความรู้ ความถูกต้องของคำศัพท์ สำนวน โครงสร้างไวยากรณ์ หรือฝึกทักษะการฟังการพูดโดยให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องแล้วช่วยกันหาคำตอบ สำหรับผู้เรียนระดับสูงอาจให้พูดอภิปรายเกี่ยวกับอารมณ์หรือเจตคติของผู้เขียนเรื่องนั้น หรือฝึกทักษะการเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน เป็นต้น จากการศึกษาหลักการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจดังกล่าว หลักการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนก่อนการอ่าน (Pre-reading) เป็นขั้นตอนที่จะนำเสนอสื่อหรือกิจกรรมเพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียน สำรวจบทอ่าน ตั้งคำถามกระตุ้นความอยากรู้คำตอบหรือเนื้อหา

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาหลายท่านที่ต้องการหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านและเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนในตำราเรียนและสื่อประเภทต่าง ๆ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

สุพรรณี ขาวงาม (2557) ได้กล่าวว่า กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ได้ถูกพัฒนาจาก SQ3R และ SQ4R ตามลำดับ โดยวิธีสอนแบบ SQ3R ได้ถูกคิดค้นครั้งแรกในปี 1940 โดย Francis P. Robinson ที่ได้กล่าวว่า เป็นวิธีการสอนอ่านที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว จดจำ และสามารถทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ผ่านการสำรวจ ตั้งคำถาม อ่าน เล่า และทบทวนบทเรียนต่าง ๆ ในหนังสือเรียน อีกทั้งผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้ใช้ในงานเขียนเชิงอธิบายและนำมาใช้ในด้านการอ่านอีกด้วย อย่างไรก็ตามในปี 1997 Walter Pauk ได้พัฒนาวิธีสอนแบบ SQ4R มาเป็น SQ5R โดยเพิ่มขั้นตอนการอ่านทบทวน (Review) ขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนอ่านทบทวน เข้าใจภาพรวมของเนื้อเรื่อง และช่วยให้สามารถคาดเดาเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านได้ จึงได้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ได้แก่ Survey, Question, Read, Recite, Review และ Reflect ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

ที่	ขั้นตอน	Robinson (1940)	Walter Pauk (1984)	Walter Pauk (1997)	ผู้วิจัย
1.	สำรวจ	Survey	Survey	Survey	Survey
2.	ตั้งคำถาม	Question	Question	Question	Question
3.	อ่าน	Read	Read	Read	Read
4.	จำ	Recite	Recite	Recite	Recite
5.	จดบันทึก	-	Record	Record	Record
6.	ทบทวน	Review	-	Review	Review
7.	วิเคราะห์	-	Reflect	Reflect	Reflect

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมกระบวนการอ่านและการเรียนรู้ในระยะยาว ผ่านกลวิธีการอ่านทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ Survey, Question, Read, Recite, Record, Review และ Reflect โดยผู้เรียนจะได้ฝึกสำรวจ

องค์ประกอบต่าง ๆ ในบทอ่านบทอ่าน ตั้งคำถาม อ่าน จดจำ จดบันทึกรายละเอียดและใจความสำคัญ การอ่านทบทวนอีกครั้ง นำไปสู่การสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทอ่าน

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R

กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นหนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้แพร่หลาย เพื่อช่วยให้นักเรียนและผู้เรียนทุกวัยสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีนักการศึกษาได้นิยามลำดับขั้นตอนการจัดการสอนอ่านแบบ SQ5R ไว้ดังนี้ Walter (2001, อ้างถึงใน อุษาวดี ชูกลิ่นหอม, 2560) ได้ลำดับขั้นตอนการจัดการสอนอ่านด้วยวิธี SQ5R ไว้ดังนี้ 1) ขั้น Survey เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาแบบคร่าวๆเพื่อสำรวจใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน 2) ขั้น Question หลังจากนักเรียนได้ทำการสำรวจองค์ประกอบต่าง ๆ ของบทอ่าน หาคำสำคัญ หรือขีดเส้นใต้คำศัพท์ในขั้นสำรวจแล้วนั้น นักเรียนตั้งคำถาม โดยการใช้ WH questions ได้แก่ What, Where, When, Why และ How มาตั้งคำถามกระตุ้นความคิดและค้นหาคำตอบที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน 3) ขั้น Read เป็นขั้นตอนที่นักเรียนลงมืออ่านโดยในระหว่างที่อ่านก็หาคำตอบของคำถามที่ตัวเองได้ตั้งไว้ 4) ขั้น Record เป็นขั้นการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านโดยใช้รูปแบบภาษาของตนเอง 5) ขั้น Recite หลังจากที่นักเรียนอ่านจบแล้ว ให้นักเรียนจดจำข้อมูลที่ตนเองได้จดไว้ เพื่อนำไปใช้ในการตอบปัญหา 6) ขั้น Review เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่ตนเองสรุปออกมาอีกครั้ง ตรวจสอบประเด็นสำคัญ รายละเอียดปลีกย่อย หรือค้นหาคำตอบที่ได้ตั้งไว้ในขั้นตั้งคำถาม 7) ขั้น Reflect เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่อ่าน

Terry Terry F. Pettijohn (2009, อ้างถึงใน รัชวรรณ พรมลี, 2561) กล่าวว่า เทคนิคการอ่านหนังสือเรียนที่ดีสุดในการเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัย คือ เทคนิค SQ5R ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ 1) SURVEY คือ การได้มองเห็นภาพรวม เมื่อเรียนรู้ในเนื้อหาให้พิจารณาโครงสร้างเนื้อหา อ่านเนื้อหาแต่ละหน้าอย่างคร่าวๆ โดยไม่พิจารณาเป็นตอนๆ หรือเป็นส่วนๆ และพิจารณาบทสรุปของเนื้อหา 2) QUESTION คือ การทดสอบเนื้อหาของตัวเอง โดยถามคำถามกับตัวเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะได้อ่าน คำถามจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และช่วยในการเตรียมตัวสอบ ซึ่งเนื้อหาบางเล่มใช้คำถามในการเรียนรู้แต่หลาย ๆ ครั้ง ผู้อ่านก็มักจะต้องการตั้งคำถามด้วยตัวเอง 3) READ คือ การอ่านเพื่อกำหนดเป้าหมายในการอ่านและตอบคำถามของตนเอง ด้วยการอ่านเนื้อหาอย่างละเอียดทั้งหมด รวมทั้งตารางกราฟและภาพประกอบต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ได้ใจความสำคัญและข้อมูลสำคัญของเนื้อหา 4) RECORD คือ หลังจากอ่านเนื้อหาทั้งหมดแล้ว ให้ขีดเส้นใต้คำสำคัญ หรือ เขียนสรุปใจความสำคัญ 1 ประโยคและเขียนคำถามที่มีคำตอบเป็นส่วนที่ขีดเส้นใต้หรือประโยค สรุปไว้ที่ริมขอบกระดาษ 5) RECITE คือ การท่องจำเป็นขั้นตอนที่สำคัญให้พยายามจำใจความสำคัญหรือข้อมูลสำคัญ โดยที่จะต้อง

สามารถตอบคำถามได้ ถ้าไม่มีเนื้อหาให้อ่าน หากไม่สามารถจดจำได้ ควรแก้ไขจุดบกพร่องของตนเองในขั้นตอนนี้ 6) REVIEW คือ การทบทวนแบบสั้นๆ เมื่ออ่านเนื้อหาจบทั้งหมดและทบทวนอีกครั้งก่อนการสอบเพื่อช่วยให้จดจำได้นาน โดยการทำแบบฝึกหัดทบทวนหรือถามคำถาม และตอบคำถามด้วยตนเอง 7) REFLECT คือ การจัดระเบียบความรู้ที่ได้จากการอ่าน โดยการคิดวิเคราะห์ถึงกรณีตัวอย่างหรือการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาประยุกต์ใช้

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีทั้งหมด 10 ห้องเรียน จำนวน 392 คน จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของนักเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน (อ33203) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยผู้วิจัยเป็นผู้จับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากเป็นกลุ่มนักเรียนที่คละความสามารถกัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้ เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง พิจารณาจากการศึกษาตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และความสอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษาตามกรอบ CEFR ที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความสามารถ B1 (ผู้ใช้ภาษาขั้นต้น) ขึ้นไป โดยสื่อสภาพจริงที่ใช้ ได้แก่ บทความ, ฉลากยา และข่าวหนังสือพิมพ์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง จำนวน 3 แผน ประกอบด้วยเนื้อเรื่องย่อย 3 เรื่อง ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ดังนี้

1.1 Social Media Influencers

1.2 Drug Labels

1.3 The Buy Nothing Movement

2) แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก ซึ่งได้มีการกำหนดการให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง ในแต่ละการทดสอบ

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งสอบถามในประเด็น 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1967) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด, พึงพอใจมาก, พึงพอใจปานกลาง, พึงพอใจน้อย และ พึงพอใจน้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

5. การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง จำนวน 3 แผน ประกอบด้วยเนื้อเรื่องย่อย 3 เรื่อง ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) คัดเลือกเนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ กรอบ CEFR ที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความสามารถ B1 (ผู้ใช้ภาษาขั้นต้น) ขึ้นไป ได้ทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้ Social Media Influencers, Drug Labels, The Buy Nothing Movement

2) ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นอ่าน (Read) ขั้นจำ (Recite) ขั้นจดบันทึก (Record) ขั้นทบทวน (Review) ขั้นวิเคราะห์ (Reflect)

ขั้นที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก ซึ่งได้มีการกำหนดการให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีค่าความเชื่อมั่น 0.82 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23-0.97และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.58 โดยมีข้อสอบจำนวน 5 ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและตัดทิ้ง

ขั้นที่ 3 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1967) ซึ่งมีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ มีค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อคำถาม 0.90 อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน (อ33203) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน มีกำหนดระยะเวลาในการทดลองและเก็บข้อมูลในครั้งนี้ใช้เวลา 1 เดือน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลดังนี้

1) ชี้แจงจุดประสงค์ของงานวิจัยและแนวทางการจัดการเรียนรู้

2) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ 4 ตัวเลือก ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง ก่อนการดำเนินการจัดการเรียนรู้

3) จัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน (อ33203) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4) หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอนแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5) ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ผลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์หาค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) และให้คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินผล (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555)

2) การวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ ก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง โดยใช้การทดสอบค่า t (t-test) แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\boldsymbol{\mathcal{X}}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นแปลความหมายระดับความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าเฉลี่ย ($\overline{\boldsymbol{X}}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การทดสอบค่า t (t-test) แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง โดยทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียนด้วยชุดข้อสอบฉบับเดียวกัน จากนั้นผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{\boldsymbol{X}}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การทดสอบค่า t (t-test) แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง และการทดสอบค่า t

การสอบ	N (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	40	30	17.55	7.49	16.90	.000
หลังเรียน	40	30	31.25	5.58		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการทดสอบของกลุ่มทดลองก่อนเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.49 และหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.58 และผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการทดสอบพบว่า ค่า t-test เท่ากับ 16.90 ค่า p เท่ากับ .000 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามในประเด็นต่อไปนี้ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ จากนั้นนำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง

รายการประเมิน		ระดับความพึงพอใจ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	1.1 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวทางการอ่านเนื้อเรื่องอย่างเข้าใจและสรุปใจความสำคัญได้	4.48	0.68	มาก	2
	1.2 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ช่วยทำให้นักเรียนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.42	0.64	มาก	3

	1.3 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ช่วยทำให้นักเรียนสามารถเรียงลำดับขั้นตอนการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย	4.55	0.55	มากที่สุด	1
รวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้		4.48	0.62	มาก	(1)
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.1 สื่อสภาพจริงมีเนื้อหาเข้าใจง่ายและน่าสนใจ	4.45	0.60	มาก	1
	2.2 สื่อสภาพจริงมีตัวอักษรและภาพที่เสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน	4.42	0.59	มาก	2
	2.3 ระดับภาษาในสื่อสภาพจริงมีความเหมาะสมกับความสามารถทางภาษาของนักเรียน	4.38	0.68	มาก	3
รวมด้านสื่อการเรียนการสอน		4.42	0.62	มาก	(2)
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	3.1 นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาการอ่านภาษาอังกฤษ	4.32	0.69	มาก	4
	3.2 นักเรียนสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับการอ่านเพื่อความเข้าใจในวิชาอื่นๆ ได้	4.45	0.68	มาก	1
	3.3 นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้	4.42	0.64	มาก	3
	3.4 นักเรียนมีความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษ	4.48	0.60	มาก	2
รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ		4.42	0.65	มาก	(2)
รวมทั้งหมด		**4.44**	**0.63**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.44, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก เป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.62) รองลงมา ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านประโยชน์ที่ได้รับที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = 0.62) และ ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ลำดับที่ 1 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ช่วยทำให้นักเรียนสามารถเรียงลำดับขั้นตอนการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ($\bar{X}$= 4.55, S.D. = 0.55) ลำดับที่ 2 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวทางการอ่านเนื้อเรื่องอย่างเข้าใจและสรุปใจความสำคัญได้ ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.68) และ

ลำดับที่ 3 ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ร่วมกับสื่อสภาพจริง ช่วยทำให้นักเรียนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = 0.64)

ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ลำดับที่ 1 สื่อสภาพจริงมีเนื้อหาเข้าใจง่ายและน่าสนใจ ($\bar{X}$= 4.45, S.D. = 0.60) ลำดับที่ 2 สื่อสภาพจริงมีตัวอักษรและภาพที่เสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = 0.59) และลำดับที่ 3 ระดับภาษาในสื่อสภาพจริงมีความเหมาะสมกับความสามารถทางภาษาของนักเรียน ($\bar{X}$= 4.38, S.D. = 0.68)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า ลำดับที่ 1 นักเรียนสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับการอ่านเพื่อความเข้าใจในวิชาอื่นๆ ได้ ($\bar{X}$= 4.45, S.D. = 0.68) ลำดับที่ 2 นักเรียนมีความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.60) ลำดับที่ 3 นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = 0.64) และลำดับที่ 4 นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$= 4.32, S.D. = 0.69)

จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของนักเรียนในแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า 1. นักเรียนอยากให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2. นักเรียนอยากให้เสริมการสอนคำศัพท์ใหม่ๆ ในสื่อสภาพจริงมากยิ่งขึ้น 3. อยากให้นำกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มาใช้กับสื่อสภาพจริงประเภทอื่น ๆ เช่น นิทาน เป็นต้น

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียน ฝึกการตั้งคำถาม และการหาคำตอบด้วยตนเอง รวมไปถึงแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านสื่อสภาพจริงที่มีเนื้อหาที่หลากหลายและทันสมัย มีรูปแบบโครงสร้างภาษา สำนวน ความรู้ที่สอดแทรกในสื่อสภาพจริง ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่อ่านกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เรียนรู้วัฒนธรรมและมุมมองใหม่ๆ ที่ปรากฏในสื่อสภาพจริง ส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจให้กับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมสิริ มนัส (2554) กล่าวว่า การนำสื่อสภาพจริงมาใช้เป็นสื่อการสอนกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มีส่วนสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของสื่อสภาพจริงได้ดียิ่งขึ้น จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน บอกรายละเอียด จดจำเรื่อง และ

สามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง มีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

1) ขั้นสำรวจ (Survey) การสำรวจองค์ประกอบต่าง ๆ ของบทอ่านหรือคำสำคัญน่ารู้ในสื่อสภาพจริง ช่วยให้ผู้เรียนสร้างภาพรวมในใจ ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องแนวคิดของ Robinson (1970) กล่าวว่า วิธีนี้ช่วยเพิ่มการเตรียมความพร้อมและการเข้าใจล่วงหน้าในสิ่งที่จะเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในขณะอ่านและมองภาพรวมของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น 2) ขั้นตั้งคำถาม (Question) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนตั้งคำถามให้สัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน การตั้งคำถามจะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทำให้นักเรียนสามารถคาดเดาและเข้าใจบทความจากสื่อสภาพจริงที่กำหนดให้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตกานต์ คำมะสอน (2558) กล่าวว่า การตั้งคำถามจะช่วยให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้คำตอบ และเพิ่มความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น 3) ขั้นอ่าน (Read) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนมองหาใจความสำคัญของสื่อสภาพจริง ทำเครื่องหมายคำศัพท์สำคัญ รวมทั้งหาคำตอบในระหว่างการอ่านอีกครั้ง การอ่านอย่างตั้งใจเพื่อตอบคำถามทำให้การจดจำนั้นมีความแม่นยำมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Wittrock (1990) พบว่า การอ่านอย่างมีเป้าหมายส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลที่สำคัญและเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ขั้นจำ (Recite) นักเรียนระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของสื่อสภาพจริงที่อ่าน โดยไม่กลับไปอ่านซ้ำ ช่วยทบทวนและเสริมความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Craik และ Lockhart (1972) ที่กล่าวว่า การกล่าวซ้ำหรือการอธิบายสิ่งที่อ่านออกมาเป็นคำพูดของตนเองทำให้เกิดการประมวลผลข้อมูลในสมองอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 5) ขั้นจดบันทึก (Record) นักเรียนจะสรุปสิ่งที่อ่านทั้งหมดจากบทอ่าน เช่น ใจความสำคัญ, รายละเอียดสำคัญ, หรือลำดับเหตุการณ์ ในรูปแบบความคิดของตนเองที่กระชับและครอบคลุมเนื้อหาที่อ่าน สอดคล้องกับ Brown และ Day (1983) กล่าวว่า การจดบันทึกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจัดระเบียบข้อมูลได้ดีขึ้น ทำให้มีประสิทธิภาพในการเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านและส่งเสริมความสามารถในจดจำองค์ประกอบต่าง ๆ ของเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น 6) ขั้นทบทวน (Review) นักเรียนตอบคำถามทบทวนความเข้าใจหลังจากอ่านบทความจากสื่อสภาพจริงอีกครั้ง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว คิดวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล รู้จักประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างคงทนถาวร 7) ขั้นสะท้อน (Reflect) นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน สะท้อนความคิดและองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านออกมาเป็นความคิดของตนเอง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลนั้นกับประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่ตนมีอยู่ ทำให้การอ่านและการจดจำข้อมูลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Pauk (1997) กล่าวว่า กิจกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อเรื่องหรือความรู้ที่ได้จากบทอ่านเชื่อมโยงกับความรู้เดิม และแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบทอ่านได้ ดังที่ รัชวรรณ พรมลี (2561) กล่าวว่า กลวิธีการสอนอ่าน

แบบ SQ5R ประกอบด้วยขั้นสำรวจ ตั้งคำถาม อ่านให้กระจ่าง จดบันทึก ตรวจสอบความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่านและกระบวนการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

สื่อสภาพจริงที่มีการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งนำมาใช้ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่าน SQ5R ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีความมั่นใจ สร้างแรงจูงใจในการใช้ภาษาอังกฤษและนำไปสู่การประยุกต์ในไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในครั้งนี้เมื่อผู้วิจัยได้นำกลวิธีการสอนอ่าน SQ5R มาใช้ควบคู่กับสื่อการสอนสภาพจริงที่ได้จากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การนำฉลากยามาเป็นสื่อการเรียนการสอน นักเรียนพบว่าการอ่านฉลากยาภาษาอังกฤษมีความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อซื้อยาตามกลุ่มอาการของตน การเรียนรู้องค์ประกอบของฉลากยาที่ปรากฏบนสื่อสภาพจริงและการศึกษาบทความเรื่อง Drug labels ช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกซื้อยาได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เนื้อหาคำศัพท์ สำนวน และโครงสร้างภาษาที่ใช้ในบริบทสังคมปัจจุบันในรูปแบบต่าง ๆ จากสื่อเหล่านี้ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน เนื่องจากคำศัพท์ สำนวน และภาษาที่ปรากฏบนสื่อสภาพจริงดังกล่าวนั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเทียบเคียงกับประสบการณ์ในการใช้ภาษาในชีวิตจริง เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและเตรียมพร้อมที่จะอ่านบทอ่านที่หลากหลายที่จะพบในชีวิตจริง มีความมั่นใจในการใช้ภาษา และสามารถบูรณาการภาษากับบทอ่านต่างๆ นอกห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัย เมื่อนักเรียนศึกษาบทความ เรื่อง The Buy Nothing movement เกี่ยวกับการรณรงค์ลดการซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น ผ่านการโพสต์บนโซเชียลมีเดีย ใบปลิว หรือข้อความจากชุมชน ช่วยให้นักเรียนเห็นตัวอย่างการใช้คำและวลีที่มีบริบทชัดเจน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์และสำนวนที่พบ นำไปบูรณาการกับหัวข้อที่อ่านนี้ในบทความต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Belet Boyacı & Güner (2018) ที่กล่าวว่า สื่อสภาพจริงช่วยให้ผู้อ่านมีประสบการณ์และคุ้นเคยกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้ดี และมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น บทอ่านจากสื่อสภาพจริงมีความน่าสนใจ ชวนคิด และส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจมากขึ้นที่จะอ่านเกี่ยวกับหัวข้อโปรดของตนเองและเรื่องใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพิ่มความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนมีความมั่นใจและเตรียมตัวให้ผู้เรียนนั้นสามารถนำภาษาไปใช้ในชีวิตจริงได้อีกด้วย (Rama Asri Nofa, 2020)

สื่อสภาพจริงซึ่งนำมาใช้ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่าน SQ5R เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้และเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นและสามารถเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมและสังคมได้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้สื่อสภาพจริง ได้แก่ ข่าว บทความ และฉลากยา มาประกอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกับกลวิธีการอ่านแบบ SQ5R นั้น ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาควบคู่กับ

ความรู้ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมจริง เช่น ในการศึกษาวิจัยเมื่อผู้วิจัยให้ผู้เรียนอ่านบทความ เรื่อง The Buy Nothing movement ที่ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และผลกระทบของการบริโภคเกินความจำเป็นต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม นำไปสู่ความมั่นใจในการสื่อสารเชิญชวนผู้คนให้มาร่วมรณรงค์ในหัวข้อดังกล่าวและการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นมุมมองของตนอย่างสร้างสรรค์กับผู้คนทั่วโลก นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมได้ดีกว่าการเรียนรู้จากสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อการศึกษาเพียงอย่างเดียว ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากสถานการณ์จริงกับสิ่งที่เรียนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Tomlinson (2012) ที่กล่าวว่า สื่อสภาพจริงช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และยังสามารถปรับมุมมองและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้านและกว้างไกลมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R มีขั้นตอนการฝึกปฏิบัติที่เริ่มปฏิบัติกิจกรรมจากง่ายไปยาก ทำให้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ไม่เครียด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุข และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อกลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ในระดับมาก ดังจะเห็นได้จากระหว่างการศึกษาวิจัย พบว่า การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง อย่างเป็นขั้นตอนเริ่มจากวิธีการง่าย ๆ โดยเริ่มต้นฝึกอ่าน ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับเรื่องที่อ่าน เริ่มจากขั้นสำรวจ (Survey) ที่ช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของเรื่องที่อ่าน กระตุ้นความสนใจ และอยากอ่านต่อ ขั้นตั้งคำถาม (Question) การตั้งคำถามจะช่วยให้นักเรียน จะช่วยให้การอ่านของนักเรียนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขั้นอ่าน (Read) และขั้นจำ (Recite) ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจในความเข้าใจของตนและถ่ายทอดองค์ความรู้ของตนที่ได้จากการอ่าน ระหว่างการทำกิจกรรมขั้นจดบันทึก (Record) ครูให้คำแนะนำในการเขียนและเน้นย้ำถึงใจความสำคัญ รายละเอียดต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบไม่กดดันตนเอง เรียบเรียงเนื้อหาด้วยตนเองอย่างสนุกสนานและมีความสุขกับการอ่าน และขั้นสะท้อน (Reflect) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกลวิธีการอ่านแบบ SQ5R ของ กัณนิฐา ไกรนรา (2562) ที่ให้ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงว่า กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ SQ5R ช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ครูไม่ได้ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ให้คำแนะนำและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าแต่ละขั้นตอนของกลวิธีการอ่านแบบ SQ5R ยังช่วยสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนต่อเนื้อเรื่องที่อ่านไปทีละขั้น ไม่รีบ

ร้อน ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยกลวิธีนี้ไม่รู้สึกเครียดและกดดันกับการอ่าน อ่านอย่างเพลิดเพลินและเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง

2) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกสื่อสภาพจริงจากการศึกษาตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และความสอดคล้องกับระดับความสามารถทางภาษาตามกรอบ CEFR สื่อสภาพจริงที่เลือกใช้สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวัน ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ สำนวน และโครงสร้างภาษาในการใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น คาดเดาความหมายของคำศัพท์และสำนวน และสามารถเชื่อมโยงความรู้จากสื่อสภาพจริงได้อีกด้วย เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อสภาพจริงในระดับมาก จากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้เรียนที่ใช้สื่อสภาพจริง ได้เรียนรู้ศัพท์สำนวนใหม่ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย ใกล้เคียงกับคำศัพท์สำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำศัพท์เฉพาะที่ปรากฏบนฉลากยา เช่น ชื่อยา, ขนาดยา, วิธีการใช้, คำเตือน, และวันหมดอายุ โดยการอ่านและวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏบนสื่อสภาพจริง ช่วยให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษในบริบทที่ชัดเจนและเข้าใจ ทำให้สามารถเลือกซื้อยาได้ถูกต้องตามกลุ่มอาการของตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงภาษาเข้ากับความหมายและสามารถเข้าใจได้โดยไม่ยาก สอดคล้องกับการศึกษาของ บวรสรรค์ มุ้งทอง (2561) พบว่า การใช้สื่อสภาพจริงในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคาดเดาความหมายของคำศัพท์ได้ง่ายขึ้นหรืออาจทราบความหมายได้โดยทันที เนื่องจากผู้เรียนเคยมีประสบการณ์ตรงและสามารถเชื่อมโยงความรู้จากสื่อสภาพจริงได้อีกด้วย

3) สื่อสภาพจริงมีภาพประกอบที่สวยงาม มีสีสันและความทันสมัย สามารถกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อสภาพจริงในระดับมาก ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อนำสื่อสภาพจริงมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ที่มีสีสันและรูปภาพประกอบที่สวยงาม สามารถสร้างความรู้สึกเพลิดเพลินและเพิ่มความน่าสนใจให้กับเนื้อหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกดึงดูดใจที่จะเข้าถึงและอ่านเนื้อหานั้นมากขึ้น สามารถอ่านเรื่องที่มีเนื้อเรื่องยาวๆ ได้อย่างเพลิดเพลิน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมสิริ มนัส (2554) ที่ได้กล่าวว่า สื่อสภาพจริงมีภาพประกอบและบทอ่านที่น่าสนใจ เนื้อหามีความทันสมัย ตรงกับความชอบและความต้องการของผู้เรียน ทำให้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดขั้นตอนการสอนกลวิธีการอ่าน SQ5R ร่วมกับสื่อสภาพจริงอย่างละเอียดทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ survey, question, read, recite, record, review และ reflect เพื่อที่จะสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมในแต่ละขั้นตอนของการฝึก ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ในการคัดเลือกบทอ่านจากสื่อสภาพจริง ครูผู้สอนอาจจะมีการสำรวจความต้องการ หรือ หัวข้อที่นักเรียนสนใจ รวมไปถึงการคัดเลือกให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอ่าน สามารถเชื่อมโยงความรู้เก่าเข้ากับความรู้ใหม่ได้ อ่านอย่างสนุก และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อบทเรียนหรือชั้นเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประสิทธิภาพและความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่าน SQ5R ร่วมกับเทคนิควิธีการสอนอื่นๆ เช่น เทคนิคผังกราฟิก, วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อค (MIA), วิธีสอนด้วยเทคนิค KWL, วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ เป็นต้น เพื่อเติมเต็มความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 นำกลวิธีการอ่าน SQ5R ไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้อื่นๆ ที่ส่งเสริมคุณลักษณะและสมรรถนะของนักเรียน เช่น เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, การอ่านเพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัณนิฐา ไกรนรา. (2562). *ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กิตติ ประเสริฐสุข. (2555). *ASEAN Insight: ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ.

บวรสรรค์ มุ้งทอง. (2561). *การใช้สื่อสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนจั่น จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:142918

พรพรรณ พูลเขาล้าน. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคนิค SQ4R* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภีมพสิษฐ์ เตชะราชันย์. (2561). พัฒนาการบทบาทของภาษาอังกฤษในนโยบายการเรียนการสอนภาษาของไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 10*(3), กันยายน - ธันวาคม.

รัชวรรณ พรมลี. (2561). *ผลการใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2567). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน* (O-NET). เข้าถึงเมื่อ 7 มิถุนายน 2567, จากhttp://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx

สมสิริ มนัส. (2554). *การศึกษาวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R โดยใช้เอกสารจริงเป็นสื่อเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สิปปนนท์ ละครขวา. (2563). *การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่าน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุษาวดี ชูกลิ่นหอม. (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยศิลปากร. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1468/1/57255308.pdf

Belet Boyacı, Ş. D., & Güner, M. (2018). The impact of authentic material use on development of the reading comprehension, writing skills and motivation in language course. *International Journal of Instruction, 11*(2), 351–368. https://doi.org/10.12973/iji.2018.11224a

Brown, A. L., & Day, J. D. (1983). Macrorules for summarizing texts: The development of expertise. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior, 22*(1), 1–14.

Craik, F. I. M., & Lockhart, R. S. (1972). Levels of processing: A framework for memory research. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior, 11*(6), 671–684.

Harris, A. J., & Sipay, E. R. (1979). *Effective teaching of reading*. New York: David McKay.

Pauk, W. (1997). *SQ5R study technique*. Accessed June 30.

Pauk, W. (2001). *How to study in college*. Boston: Houghton Mifflin.

Rama, A. N. (2020). The effect of authentic reading material to enhance students' readingcomprehension. *Prosodi, 14*(2), 131–137. https://doi.org/10.21107/prosodi.v14i2.8764

Robinson, F. P. (1970). *Effective study* (4th ed.). New York: Harper and Row.

Searfoss, L. W., & Readence, J. E. (1994). *Helping children learn to read* (3rd ed.). Massachusetts: Allyn & Bacon.

Tomlinson, B. (2012). Materials development for language learning and teaching. *Language Teaching, 45*(2), 143–179. https://doi.org/10.1017/S0261444811000528

Wittrock, M. C. (1990). Generative processes of comprehension. *Educational Psychologist, 24*(4), 345–376.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.41

The Effects of Using Murdoch Integrated Approach (MIA) and Graphic Organizer Technique to Promote English Reading Comprehension Abilities of Grande 11 Students

ผลการใช้วิธีการสอน **Murdoch Integrated Approach (MIA)** ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Kanjanaporn Rattanawaraporn[1*], Manthana Pandee[2], Suneeta Kositchaivat[3]
กาญจนาพร รัตนวราภรณ์[1*], มัณฑนา พันธุ์ดี[2], สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Kanjanaporn Rattanawaraporn*
กาญจนาพร รัตนวราภรณ์*
Education Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: rattanawaraporn_k@su.ac.th

2. Manthana Pandee
มัณฑนา พันธุ์ดี
Education Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: manthanap@hotmail.com

3. Suneeta Kositchaivat
สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์
Education Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: sxuneeta@hotmail.com

คำสำคัญ:
วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA), เทคนิคผังกราฟิก

Keywords:
Murdoch Integrated Approach (MIA), graphic organizer technique

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) compare students' English reading comprehension abilities before and after applying Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique and 2) study the students' satisfaction towards Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique.

The samples used in the study were 36 eleventh graders class twelve studying in the first semester of the academic ye

ar 2024 which was selected by a cluster random sampling technique. The research instruments consisted of 1) three lesson plans with Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique to promote students' English reading comprehension ability, 2) an English reading comprehension achievement test, used as a pretest and posttest and 3) a questionnaire inquiring the students' satisfaction towards Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique. The t-test dependent was used to analyze the students' English reading comprehension abilities and Mean and Standard deviation of items were used to assess the students' satisfaction towards Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique.

Article history:
Received: 09/03/2025
Revised: 05/04/2025
Accepted: 21/05/2025
Available online: 23/06/2025

How to Cite:
Rattanawaraporn, et al. (2025). The Effects of Using Murdoch Integrated Approach (MIA) and Graphic Organizer Technique to Promote English Reading Comprehension Abilities of Grande 11 Students. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 500-520.

The results of the study were as follows: The students' English reading comprehension abilities after using the Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique was significantly higher than before using Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique at the .05 level. The students' satisfaction towards Murdoch Integrated Approach (MIA) and graphic organizer technique was highly positive.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 จำนวน 36 คน รหัสวิชา อ 32211 รายวิชาภาษาอังกฤษการอ่าน-เขียน 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก และ3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก และใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการหาค่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกอยู่ในระดับมาก

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการเรียนภาษาต่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในสื่อสารระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาที่ 1 จนถึงชั้นมัยมศึกษาปีที่ 6 จำเป็นต้องเรียนรู้โดยมีความมุ่งเน้นที่จะพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน นักเรียนสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีความจำเป็นในการเรียนรู้ 4 ทักษะ แต่ทักษะที่สำคัญสำหรับนักเรียนอย่างหนึ่ง คือ ทักษะการอ่านดังที่ Carrel (1988) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะการเรียนในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนจะต้องอ่านเอกสาร ตำราวิชาการหรือหนังสือเรียนต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ Alderson (1985) กล่าวว่า ทักษะการอ่านมีความสำคัญจะต้องศึกษาให้ลึกซึ้ง เพราะผู้ที่มีทักษะในการอ่านสูงจะสามารถศึกษาวิชาการต่าง ๆ ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้จากสื่อ ๆ ต่างโดยเน้นทักษะการอ่านเป็นส่วนใหญ่

สมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (2567) พบว่าผลคะแนนสอบ TGAT1 การสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 40.634 ภาพรวมระดับประเทศอยู่ในระดับต่ำโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โครงสร้างข้อสอบ TGAT1 การสื่อสารภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยทักษะการพูด (Speaking Skill) 50 คะแนนและทักษะการอ่าน (Reading Skill) 50 คะแนน จึงแสดงให้เห็นว่าความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสารกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรฐาน ต 1.1 ว่าเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล โดยได้กำหนดคุณภาพนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่า ปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือการใช้งานต่าง ๆ คำชี้แจง คำอธิบาย และคำบรรยายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ โฆษณา บทร้อยกรอง และบทละครสั้นถูกต้องตามหลักการอ่าน อธิบายและเขียนประโยคและข้อความสัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ที่อ่าน รวมทั้ง ระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่านจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ และแสดงความคิดเห็นจากการฟังและอ่านเรื่อง ที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สาเหตุหลักของนักเรียนที่ไม่สามารถอ่านทำความเข้าใจเนื้อเรื่องและตอบคำถามในข้อสอบได้ คือ นักเรียนขาดพื้นฐานในการอ่านเพื่อความเข้าใจและขาดแรงจูงใจในการเรียนและอีกส่วนหนึ่งมาจากการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนในห้องเรียนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ดึงดูดความสนใจ

ของนักเรียนและขาดขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนจึงส่งผลกระทบต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความจำเป็นต้องสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ไม่สามารถทำแบบทดสอบระดับชาติ เช่น O-NET, T-GAT หรือ A-LEVEL ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพราะหากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการจัดการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้นักเรียนมีพื้นฐานในการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีพื้นฐานในการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง)

1.1 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งสร้างนักเรียนให้ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม มีความสามัคคี เป็นผู้นำสังคม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นบันไดสู่แหล่งเรียนรู้ในโลกกว้าง และสืบสานงานพระราชดำริตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 พันธกิจของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1) จัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เท่าทันโลกและมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

2) พัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและส่งเสริมผู้ที่มีความเป็นเลิศ ทางภาษา

3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม

4) ส่งเสริมการใช้ภาษาในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

5) พัฒนานักเรียนให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เรียนรู้ ศึกษาต่อและเป็นบันไดสู่การเรียนรู้ในโลกกว้าง และสืบสานงานพระราชดำริตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การอ่านเพื่อความเข้าใจ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ การตีความหรือการทำความเข้าใจเนื้อหาของข้อความ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเก็บความหมาย รายละเอียดจากเรื่องที่อ่านโดยอาศัยความรู้ทางด้านภาษาร่วมกับความรู้เดิมทั้งด้านในเนื้อหาและโครงสร้างของข้อความประกอบกัน ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ Anderson (1985) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการค้นหาความหมายในหลายระดับ กล่าวคือ ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถทางภาษาหลายระดับพร้อมกัน ตั้งแต่การเข้าใจความหมายตามตัวอักษรไปจนถึงการวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์และความหมายที่ซ่อนอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผู้อ่านที่มีความคล่องแคล่วสามารถทำนายเหตุการณ์ในเรื่องและอ้างอิงข้อมูลจากการอ่านได้อย่างแม่นยำ

William (1994) กล่าวว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านได้เห็นและเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน ไม่ได้หมายถึงการเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างที่อ่านแต่เป็นการกระทำที่ผู้อ่านมีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในหลายด้าน เช่น ภาษา วัฒนธรรม และความสามารถในการตีความ นอกจากนี้ยังต้องมีเหตุผลและความสนใจในการอ่านด้วย อธิตา ประพันธ์พจน์ (2565) กล่าวว่า การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจนั้นคือ การทำความเข้าใจและแปลความหมายของคำศัพท์รวมถึงบริบทของเนื้อหาที่อ่าน การเข้าใจสาระสำคัญและจับใจความหลักของเรื่อง การสรุปประเด็นสำคัญ การหาประโยคที่เป็นใจความสำคัญ การเรียงลำดับเหตุการณ์และการตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้อย่างถูกต้อง โดยการใช้ความรู้ทางด้านภาษาร่วมกับความรู้เดิมและประสบการณ์ส่วนตัว

จากความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจคือกระบวนการที่ผู้อ่านตีความหรือทำความเข้าใจเนื้อหาของข้อความหรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเก็บรายละเอียดและความหมาย เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่อ่านอย่างลึกซึ้ง ผู้อ่านต้องมีความรู้และทักษะในหลายด้าน เช่น ภาษา วัฒนธรรม และการตีความ เพื่อพิจารณาความสำคัญแยกแยะรายละเอียดและความสำคัญ รวมถึงการสรุปและประเมินเนื้อหาอย่างเหมาะสม ผู้อ่านยังสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

การวัดและการประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การวัดและประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการที่ใช้ตรวจสอบและประเมินว่านักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือสาระสำคัญจากสิ่งที่อ่านได้ดี จึงเป็นกระบวนการสำคัญในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ เพราะการวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของการอ่านจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของตนได้อย่างต่อเนื่อง นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ Huang (1993: 33-34) ได้แบ่ง ดังนี้

1) คำถามที่ใช้ วัดความเข้าใจในการอ่านระดับต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) คำถามที่ใช้วัดระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension Question) คือ คำถามที่เน้นให้นักเรียนดึงข้อมูลหรือรายละเอียดที่ปรากฏอยู่โดยตรงในเนื้อหาที่อ่าน คำถามเหล่านี้มักเกี่ยวข้องกับการหาข้อเท็จจริง เหตุการณ์หรือตัวเลขที่ผู้เขียนกล่าวถึงอย่างชัดเจน เช่น “ใครเป็นตัวละครหลักในเรื่องนี้” หรือ “เหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน” โดยคำตอบสามารถหาได้จากข้อความโดยตรงโดยไม่ต้องตีความเพิ่มเติม

2) คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจระดับอ้างอิง (Inferential Comprehension Question) คือ คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับจากเนื้อหาเพื่อสรุปความ หรือหาความหมายแฝงที่ไม่ได้ระบุไว้ตรง ๆ คำถามเหล่านี้ต้องการให้นักเรียนตีความและอนุมานข้อมูลจากบริบท เช่น “ทำไมตัวละครจึงตัดสินใจเช่นนั้น” หรือ “เหตุการณ์นี้อาจเกิดอะไรขึ้นต่อไป” ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ข้อมูลในเรื่องมาประกอบกับความคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม

3) คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจระดับประยุกต์ (Applied Comprehension Question) คือ คำถามที่ต้องการให้นักเรียนใช้ความรู้หรือแนวคิดจากเนื้อหาที่อ่านไปปรับใช้หรือประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความรู้เดิมของตน คำถามเหล่านี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการนำความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น

กมลพรรณ ประเสริฐศิลป์ (2565) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจผู้สอนควรเลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และมาตรฐานตัวชี้วัด ทดสอบความเข้าใจตั้งแต่ระดับประโยคไปจนถึงการเข้าใจภาพรวมของบทที่อ่าน รูปแบบการทดสอบขึ้นอยู่กับระดับพฤติกรรมการอ่านที่ผู้สอนต้องการวัด การประเมินการอ่านเพื่อความเข้าใจจึงต้องดำเนินเป็นขั้นตอนและเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรประเมินทั้งก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน อีกทั้งใช้วิธีประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียน

จากความหมายของการวัดและประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการสำคัญในด้านการศึกษา ช่วยในการตรวจสอบว่านักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาจากการอ่านได้อย่างถูกต้อง การประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายการอ่านจะส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนควรเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ โดยการประเมินควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการอ่านเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาผลการวิจัยการใช้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก งานวิจัยของ รัชนีกร สิงห์โต และ สุธาทิพย์ งามนิล (2564) และวัสมน กฤษกลาง และสิริรัตน์ นาคิน (2563) พบว่า วิธีการสอนอ่าน Murdoch Integrated Approach (MIA) เป็นวิธีที่พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ดีโดยทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดและผสมผสานทักษะต่าง ๆ ทางภาษาเข้าด้วยกัน นอกจากนี้การสอนด้วยเทคนิคผังกราฟิกมีขั้นตอนที่ระบุชัดเจนเป็นแนวทางที่สร้างความเข้าใจให้นักเรียนได้ดี และนักเรียนสามารถสรุปสิ่งที่อ่านออกมาเป็นผังกราฟิกทำให้นักเรียนสามารถหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการศึกษางานวิจัย Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนมากมีการเลือกใช้ผังกราฟิกชนิดเดียวในการศึกษาวิจัย จึงเป็นข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนและการนำความรู้ไปใช้จริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย เนื่องจากผังกราฟิกแต่ละชนิดมีจุดเด่นที่แตกต่างกันในการช่วยเชื่อมโยงข้อมูลและแนวคิด ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 3

ประเภท ได้แก่ แผนภูมิกิ่ง (Branching Diagram) แผนภูมิลำดับเหตุการณ์แบบลูกโซ่ (Series of Events Chain) และแผนภูมิพรรณนารายละเอียด (Descriptive or Thematic Map) โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผังกราฟิก คือความเหมาะสมกับเนื้อหา ทักษะที่ต้องการพัฒนา และความยากง่ายในการสร้างผังกราฟิก ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพต่อไป

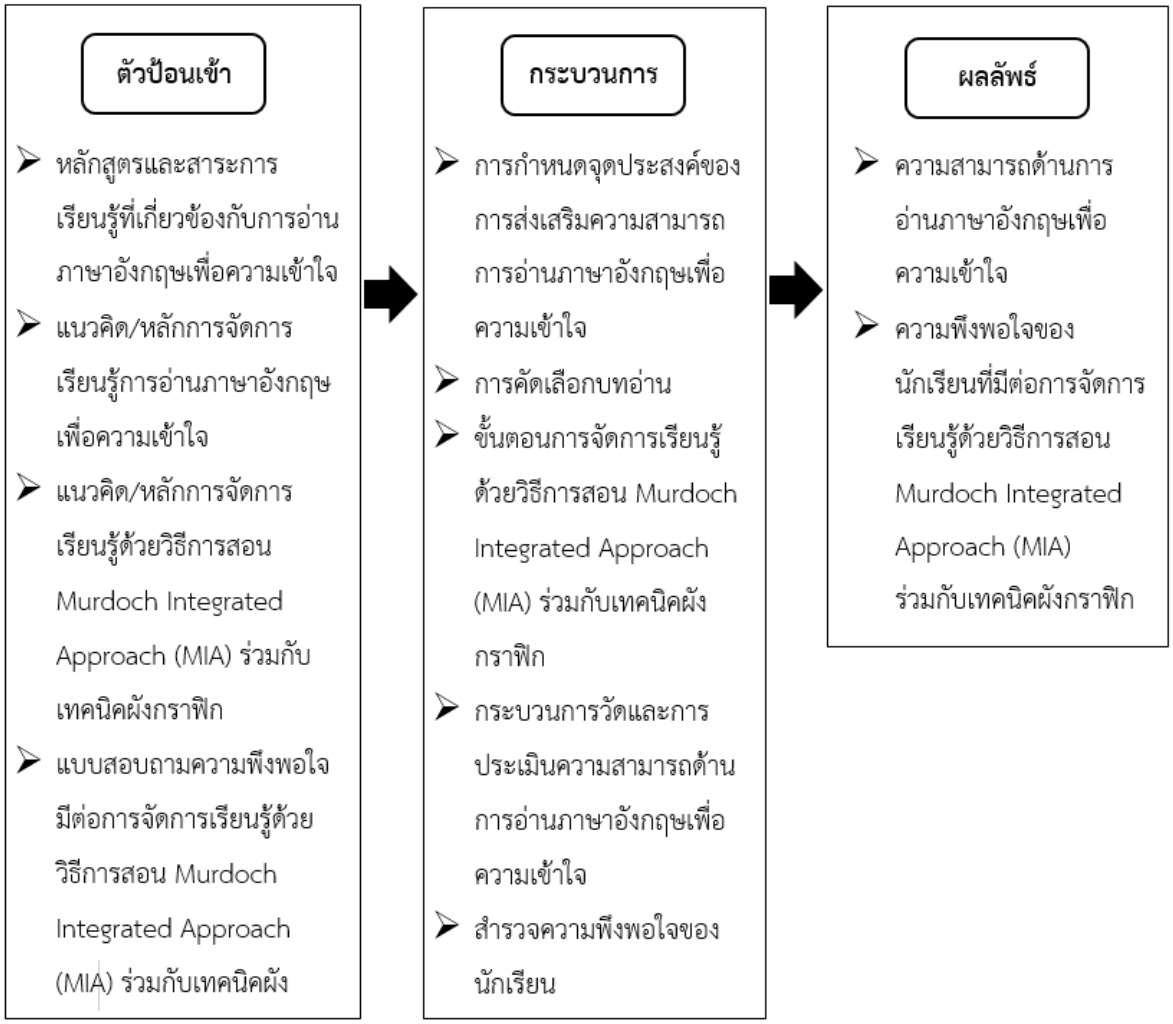

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 3 ประเภท ได้แก่ แผนภูมิกิ่ง (Branching Diagram) แผนภูมิลำดับเหตุการณ์แบบลูกโซ่ (Series of Events Chain) และแผนภูมิพรรณนารายละเอียด (Descriptive or Thematic Map)

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษการอ่าน-เขียน 3 (อ32211) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 14 ห้อง รวมทั้งสิ้น 453 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 จำนวน 36 คน ที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษการอ่าน-เขียน 3 (อ32211) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยผู้วิจัยเป็นผู้จับฉลากและใช้กลุ่มเรียนแบบคละความสามารถเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาในครั้งนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ระหว่างเดือนสิงหาคม 2567 – กันยายน 2567

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยเครื่องมือจำนวน 3 ชุด ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

4. การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ศึกษาโครงสร้าง และรายละเอียดของหลักสูตรการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) วิเคราะห์เนื้อหาวิชาและออกแบบเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก และนำแผนการจัดการวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำวิจัยเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทในการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543: 115-117) จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.67-1.00 ซึ่งเป็นความสอดคล้องที่ยอมรับได้แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ +1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านแล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหาในแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ พิจารณาจากการศึกษาตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับคุณภาพนักเรียนที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สร้างตารางกำหนดเนื้อหาข้อสอบ (Table of test specification) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ โดยประกอบด้วยบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องแตกต่างจากบท

อ่านในแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 บท ได้แก่ บทอ่านเรื่อง Robots บทอ่านเรื่อง The Famous Explorer และบทอ่านเรื่อง Nuclear Fusionความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนของคำถาม และความถูกต้องด้านภาษา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบมีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ 1.00 จำนวน 33 ข้อ ซึ่งเป็นความสอดคล้องที่ยอมรับได้โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ +1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับประเด็นการประเมิน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับประเด็นการประเมิน และ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับประเด็นการประเมินนำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) (ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ 2549: 60-63) และเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์แบบทดสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.36-0.75 จำนวน 34 ข้อ และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.22-0.67 จำนวน 32 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR–20 (Kuder Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:123-128) จากผลการวิเคราะห์แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ 0.94 และนำไปทดลองใช้จริง

ขั้นที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านกิจกรรมการเรียน จำนวน 4 ข้อ และ3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 3 ข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องที่ยอมรับได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) จัดทำหนังสือคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยประกอบด้วยบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องแตกต่างจากบทอ่านในแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 บทอ่าน ได้แก่ บทอ่านเรื่อง Robots บทอ่านเรื่อง The Famous Explorer และบทอ่านเรื่อง Nuclear Fusion

3) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยปฏิบัติตามแผนการจักการเรียนรู้ที่ได้สร้างและพัฒนาไว้อย่างเป็นขั้นตอน

4) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

5) ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านกิจกรรมการเรียน จำนวน 4 ข้อ และ3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 3 ข้อ เป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีความพึงพอใจมากที่สุด มีความพึงพอใจมาก มีความพึงพอใจปานกลาง มีความพึงพอใจน้อย และมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน (Pretest - Posttest) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังการทดลองด้วยค่าสถิติ t–test (Dependent samples)

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าก่อนเรียนและหลังเรียน (Pretest - Posttest) โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ( ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t – test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบ MIA ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน นำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 ที่กำลังศึกษารายวิชา ภาษาอังกฤษการอ่าน-เขียน 3 (อ32211) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน โดยทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทดสอบหลังเรียน และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์และข้อคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดว่า เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 1 ฉบับ จำนวน 30 คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบหาผลต่าง (D) ของคะแนนเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกและผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

คนที่	คะแนน (30)		ผลต่าง (D)	คนที่	คะแนน (30)		ผลต่าง (D)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน			ก่อนเรียน	หลังเรียน	
1	17	24	7	21	13	21	8
2	18	22	4	22	15	24	9
3	14	23	9	23	14	24	10
4	13	24	11	24	10	21	11
5	10	20	10	25	13	19	6
6	9	16	7	26	11	23	12
7	16	21	5	27	11	20	9
8	15	22	7	28	15	24	9
9	10	21	11	29	20	28	8
10	14	23	9	30	11	23	12
11	10	21	11	31	15	25	10
12	16	24	8	32	14	23	9
13	17	26	9	33	17	25	8
14	19	26	7	34	10	21	11
15	11	22	11	35	8	16	8
16	18	28	10	36	12	21	9
17	9	21	12	**รวม**	484	808	324
18	12	20	8	**ค่าเฉลี่ย**	13.44	22.44	9.00
19	13	22	9	**S.D.**	3.09	2.67	1.91
20	14	24	10				

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน จำนวน 36 คน หลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียน จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีผลต่างของคะแนนสูงสุดเท่ากับ 12 คะแนน ผลต่างของคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 4 คะแนน

2. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลต่าง (D) ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน จำนวน 36 คน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมาเปรียบเทียบเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก การทดสอบค่าสถิติ t-test ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	X	S.D.	t-test	Sig
Pretest	36	30	13.44	3.09	28.23	.000
Posttest	36	30	22.44	2.67		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 22.44 และS.D. เท่ากับ 2.67 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกและมีค่าทดสอบ t (t-test) มีค่าเท่ากับ 28.23 จากค่าสถิติดังกล่าวแสดงว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยประเมินจำนวน 10 ข้อ จากนั้นนำค่าระดับที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	ลำดับ
1. ด้านเนื้อหา				
1.1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้	4.06	0.67	มาก	1
1.2 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.00	0.72	มาก	2
1.3 เนื้อหามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.92	0.60	มาก	3
คะแนนรวมเฉลี่ยรวมด้านเนื้อหา	3.99	0.66	มาก	**(2)**
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
2.1 กิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้	3.89	0.52	มาก	4
2.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีลำดับที่ชัดเจน	4.00	0.63	มาก	2
2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเต็มที่	4.08	0.69	มาก	1
2.4 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	3.97	0.74	มาก	3
คะแนนรวมเฉลี่ยรวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้	3.98	0.65	มาก	**(3)**
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
3.1 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจจากวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก	4.31	0.58	มาก	1
3.2 นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษ	4.03	0.61	มาก	3
3.3 นักเรียนสามารถนำความรู้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.25	0.55	มาก	2
คะแนนรวมเฉลี่ยด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.20	0.58	มาก	**(1)**
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.06	0.63	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจ

มากทุกด้าน โดยพบว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับความพึงพอใจเป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.58 นักเรียนมีความพึงพอใจมากในด้านเนื้อหาเป็นลำดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.66 และนักเรียนมีความพึงพอใจมากในด้านกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.65

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

1.1. วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 7 ขั้นตอน โดยเรียงลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยากสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน โดยยึดหลักวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมาเป็นแนวในการสร้างแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนอย่างเข้าใจง่าย โดยเริ่มจากขั้นตอน ดังนี้ 1. ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นความสนใจกับนักเรียนก่อนที่จะเข้าสู่การอ่านเนื้อหาหลักเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนและสร้างความเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จะอ่าน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมกับบทเรียนและเชื่อมโยงเนื้อหากับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพรพิมล ศุขะวาที (2560) กล่าวว่า กลยุทธ์การตั้งคำถามในการอ่านโดยใช้คำถามที่หลากหลายจะทำให้นักเรียนใส่ใจรายละเอียดและเชื่อมโยงข้อมูลไปพร้อมกับการอ่าน ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และพัฒนาความคิดรวบยอดได้ดี 2. นักเรียนทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญในเนื้อหาโดยการใช้พจนานุกรมเพื่อหาความหมายที่ถูกต้อง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น

การหาคำศัพท์ด้วยตนเองส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการวิเคราะห์คำศัพท์ตามบริบท ซึ่งสอดคล้องกับ พรพิมล ศุขะวาที (2560) กล่าวว่า กรณีที่นักเรียนเกิดอุปสรรคในการอ่านพบคำศัพท์ที่ไม่ทราบความหมาย สามารถค้นหาความหมายของคำศัพท์นั้นเพื่อช่วยให้เข้าใจรายละเอียดได้ชัดเจนขึ้นทำให้สามารถนำคำใหม่ ๆ ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้ 3. นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดเพื่อจับใจความสำคัญและเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน ช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปข้อมูลหลักของเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน พัฒนาทักษะการวิเคราะห์และตีความข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับอมร ธนาชัยกำจร (2566) กล่าวว่า การอ่านเนื้อเรื่องตามหลักการสอนอ่านของ Murdoch เน้นการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะข้อมูลจากเรื่องที่อ่านได้ 4. นักเรียนอ่านเนื้อ

เรื่องอีกหนึ่งรอบแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องให้ถูกต้อง ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนตรวจสอบความเข้าใจของตนเองและอธิบายข้อมูลสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ อมร ธนาชัยกำจร (2566) กล่าวว่า การทำความเข้าใจกับเรื่องผ่านการอ่านและตอบคำถามเป็นความสามารถในการอธิบายความหมายของข้อความที่อ่านได้อย่างชัดเจน 5. นักเรียนถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการอ่านในรูปแบบผังกราฟิกช่วยในการจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบและง่ายต่อการเข้าใจ การใช้ผังกราฟิกทำให้นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหัวข้อหลักและรายละเอียดได้อย่างชัดเจน การแสดงข้อมูลในรูปแบบนี้ยังช่วยในการทบทวนและจำเนื้อหาได้ดีขึ้น เพราะสามารถมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาได้ในทันทีซึ่งสอดคล้องกับละออ วัชราคม (2561) กล่าวว่า ผังกราฟิกช่วยให้การจัดระเบียบข้อมูลเป็นไปอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผังกราฟิกสามารถทำให้ข้อมูลที่ซับซ้อนถูกแสดงออกมาในรูปแบบที่เรียบง่ายและเข้าใจง่าย 6. นักเรียนเรียงลำดับข้อมูลในแต่ละย่อหน้าเพื่อจัดระเบียบความคิดและเข้าใจลำดับเหตุการณ์ชัดเจน การเรียงลำดับนี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างของเนื้อหาและสามารถแยกแยะลำดับความสำคัญของข้อมูลในแต่ละย่อหน้าได้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับโกวิทย์ โชติพินิจ (2561) กล่าวว่า ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเฉททำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากการอ่าน และ 7. ผู้สอนตรวจสอบและปรับปรุงความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของภาษาของนักเรียน ผู้สอนจะให้คำแนะนำหรืออธิบายเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของนักเรียน ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถทางภาษาได้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับโกวิทย์ โชติพินิจ (2561) กล่าวว่า ในการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ผู้สอนจะให้คำปรึกษา ชี้แนะ และอธิบายเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่ไม่เข้าใจทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาต่อไปในอนาคต

1.2. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในห้องเรียนของผู้วิจัยนั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน และทบทวนความผิดพลาดได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากเมื่อผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น โดยการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดจะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในขั้นตอนที่ 1 โดยการให้ฝึกฟังและฝึกพูดจากการให้ผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถามปลายเปิด ในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านนักเรียนได้ฝึกทักษะดังกล่าวในขั้นตอนที่ 2 และ3 ที่เน้นการทำความเข้าใจกับคำศัพท์ใหม่และการอ่านเนื้อหาที่มีความหมายและจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง ในด้านทักษะการเขียนนักเรียนได้ปรับปรุงทักษะการเขียนในขั้นตอนที่ 5 และ 6 โดยนักเรียนจะถ่ายโอนข้อมูลจากเนื้อหาที่อ่านไปสู่การสร้างผังกราฟิกผ่านการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ และนักเรียนต่อชิ้นส่วนประโยคและการเรียงโครงสร้างอนุเฉทช่วยเสริมทักษะการเขียน รวมถึงการทบทวนข้อผิดพลาดในขั้นตอนที่ 7 นั่นคือนักเรียนได้ทบทวนและแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ก่อนผลิตและนำเสนอชิ้นงานโดยผู้สอนอาจให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจุรีภรณ์ มะเลโลหิต (2566) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนิสิตปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาด้านการฟัง พูด

อ่าน และเขียน โดยนักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในระหว่างเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ดีขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตาม 7 ขั้นตอนของ Murdoch ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครบทั้ง 4 ทักษะ

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอยู่ที่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2.1 วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความสนุกสนานโดยดำเนินกิจกรรมผ่านกระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยจะมีกิจกรรมและใบกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำ โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อทำใบกิจกรรมร่วมกัน โดยให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาร่วมกัน และการตรวจสอบคำตอบในกลุ่มช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้อย่างทันที ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แผนภูมิกิ่ง (Branching Diagram) แผนภูมิลำดับเหตุการณ์แบบลูกโซ่ (Series of Events Chain) และแผนภูมิพรรณนารายละเอียด (Descriptive or Thematic Map) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคือความเหมาะสมกับเนื้อหาซึ่งช่วยในการจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยนักเรียนได้ร่วมสร้างผังกราฟิกในขั้นที่ 5 จึงทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนแบบสนุกสนานซึ่งสอดคล้องกับโกวิทย์ โชติพินิจ (2561) ที่กล่าวว่า กิจกรรมและบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) มีความแตกต่างจากการสอนปกติส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในห้องเรียนได้ดี ดังนั้นสรุปได้ว่าการออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์และน่าสนใจของวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มและรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย

2.2. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ได้แสดงออกถึงความสามารถและศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการลงมือทำเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ทักษะด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเต็มที่สอดคล้องกับรัชนีกร สิงห์โตและสุธาทิพย์ งามนิล (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการสอนโดยใช้ Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและความคิดเห็นของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษา

2.3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีลำดับที่ชัดเจนช่วยลดปัญหาความสับสนในการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ให้นักเรียนเข้าใจก่อนจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับที่ชัดเจนและมีการวางแผนที่ดีจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่ายและทำ

กิจกรรมได้อย่างมีระเบียบ ลดความสับสนระหว่างกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับอมร ธนาชัยกำจร (2566) กล่าวว่า วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) มีขั้นตอนการสอนอ่านที่ชัดเจน เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ได้ง่าย ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

สรุป

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสรุปดังนี้ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกอยู่ในระดับมาก โดยแต่ละด้านกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปหาระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ 2) ด้านเนื้อหา และ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเลือกเนื้อหาการสอนที่มีความสอดคล้องในด้านบริบทรอบตัวนักเรียน ระดับความยากง่ายของภาษา และระยะเวลาที่ใช้ในการสอนที่เหมาะสม

2. การเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาจากง่ายไปยากไม่ซับซ้อนเพื่อนำไปใช้กับรูปแบบของผังกราฟิกที่เหมาะสม

3. ผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด คอยสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอน Murdoch Integrated Approach (MIA) ร่วมกับการสอนด้วยเทคนิคการสอนแบบอื่น เช่น เกมการศึกษา เพราะเป็นเทคนิคที่น่าสนใจที่สามารถดึงดูดความสนใจนักเรียนได้ดี

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำการวิจัยโดยใช้วิธีการสอนอ่าน Murdoch Integrated

Approach (MIA) เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษในรูปแบบอื่น เช่น ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ เพราะจะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการสอนนี้ในการช่วยส่งเสริมความสามรถการอ่านภาษาอังกฤษในระดับสูงต่อไป

3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ เพราะการสัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลที่ละเอียดและเฉพาะเจาะจง ทำให้เราได้เห็นมุมมองที่แตกต่างกันในด้านความรู้สึก ความคิดเห็น และประสบการณ์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ ประเสริฐศรี. (2565). *ผลการใช้เทคนิค SQ6R และเอกสารจริงเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (การค้นคว้าอิสระ). หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.

โกวิทย์ โชติพินิจ. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จุรีภรณ์ มะเลโลหิต. (2566). *การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคช์ (MIA)*. อินทนิลทักษิณสาร, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2549). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรพิมล ศุขะวาที. (2560). การใช้กลยุทธ์การอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์โดยผ่านการเรียนแบบผสมผสานของนิสิตครุศาสตร์เอกภาษาอังกฤษ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รัชนีกร สิงห์โต, & สุธาทิพย์ งามนิล. (2564). ผลการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อคร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 12(1), 95-106.

ละออ วัชราคม. (2561). *การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วัสมน กฤษกลาง, & สิริรัตน์ นาคิน. (2563). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิก. *วารสารราชพฤกษ์*, 18(3), 112-119.

อธิตา ประพันธ์พจน์. (2565). *ผลของการใช้วิธีการสอนอ่านแบบ MIA ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (การ

ค้นคว้าอิสระ). ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อมร ธนาชัยกำจร. (2566). *การใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อค (MIA) ร่วมกับการ์ตูนชาดก เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Anderson, R. C. (1985). Role of the reader's schema in comprehension learning and memory. In H. Singer & R. R. Ruddle (Eds.), *Theoretical models and processes of reading* (pp. xx–xx). Delaware: International Reading Association.

Carrell, P. L., & Eisterhold, J. C. (1988). Schema theory and ESL reading pedagogy. In *Interactive approaches to second language reading* (pp. xx–xx). Cambridge: Cambridge University Press.

Huang. (1993). Teaching and assessing reading comprehension. In *A distant education TEFL programmer pilot material: Module two* (pp. 33–34). Singapore: SEMEO Regional Language Center.

Williams, E. (1994). *Reading in the language classroom* (8th ed.). London: MacMillan.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.42

The Movement Characteristic and Cultural Connotation of Gujiazi in Anhui Huagudeng Dance

Long Mao[1*], Supavadee Potiwetchakul[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Long Mao*
Master's degree student, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: Longmao123@gmail.com

2. Supavadee Potiwetchakul.
Lecturer of Performing Arts Department, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: upavadee.po@ssru.ac.th

Keywords:
Anhui Huagudeng dance, Movement characteristics, Cultural connotation, Gujiazi

Article history:
Received: 24/03/2025
Revised: 20/04/2025
Accepted: 28/05/2025
Available online: 23/06/2025

How to Cite:
Gao. L. & Potiwetchakul. S. (2025). The Movement Characteristic and Cultural Connotation of Gujiazi in Anhui Huagudeng Dance. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 521-531.

ABSTRACT

Anhui Huagudeng is a kind of folk performing art of Han nationality in China. There are many forms in this performing art in Anhui Huagudeng. For example, singing, dancing and small operas and so on. These art forms are not only rich, but also carry the culture of the Han Chinese. Therefore, Anhui Huagudeng is known as the "Ballet of the East" in China and internationally. This paper studies the movement characteristics and cultural connotation of "Gujiazi" in Anhui Huagudeng dance. Researcher conduct research on the movement characteristics and cultural connotation of "Gujiazi" through literature research and participatory observation. It found that in the Anhui Huagudeng dance, the “Gujiazi” plays a pivotal role both in movement characteristics and cultural connotation. Movement Characteristics include stable rhythm maintenance, flexible hand techniques such as striking and tapping, and synchronized coordination with dance moves, all contributing to the overall performance. Gujiazi’s dynamic use also expresses various emotions through changes in intensity and tempo. Cultural connotation involves its role in traditional festivals and celebrations, symbolizing joy and enthusiasm for life. Additionally, it fosters community cohesion, represents historical continuity, and embodies auspiciousness and well-wishing, reflecting the rich local heritage and cultural values of Anhui.

Introduction

An introduction to Anhui Huagudeng dance and Gujiazi

Anhui Province is a provincial administrative region in China, located in the Yangtze River Delta region of China, Anhui Province is also one of the important origins of Chinese civilization. The Huai River is a boundary between the geography and climate of southern and northern China. The north of the Huai River belongs to the northern region of China, and the south of the Huai River belongs to the southern region of China. Moreover, the Huai River flows through Huaiyuan County, Fengtai County, Huainan City and Yingshang County in Anhui Province.

People in Huaihe River area of Anhui province are very fond of the arts in their hometown. Dance in Anhui Huagudeng is considered to be a popular and favorite artistic entertainment for them. Anhui Huagudeng belongs to the performing art of Han Chinese music and dance. Anhui Huagudeng is a comprehensive performing art composed of singing, dancing and small operas. Anhui Huagudeng, an important element of Taoist culture, is found in the Huaihe River valley of Anhui Province. The origin and development of Anhui Huagudeng is mainly divided into two stages. The first stage is the origin stage of Anhui Huagudeng. According to documents, Anhui Huagudeng has folklore. Legend has it that during the reign of Emperor Yao in ancient China, floods flooded.

Yu controlled the flood of the Huai River by dredging, and the flood of the Huai River eventually flowed into the East China Sea from its mouth (Sun Chao, 2010). In order to control the flood, Yu said goodbye to his wife on the fourth day of their marriage. On his way to prevent the flood, he passed his home three times. Instead of returning home, he continued to control the floods.

In order to commemorate the Yu couple's spirit of sacrificing personal happiness for the benefit of the people, people built the Yu Wang Temple on Tu Mountain. To this day, every year on the 28th day of the third lunar month, people gather in front of Yuwang Temple to hold the Anhui Flower Drum Lantern event in memory of Yu and his wife.

The second stage is the development of Anhui Huagudeng. During the Tang Dynasty in ancient China, the art form of "Hesheng" developed. "Hesheng" was staged at the Chinese court. The performers improvised some lyrics praising the emperor's achievements. The emperor's ministers and the emperor's concubines were very happy. Later, "Hesheng" spread from the court to the people, and was loved by the rural people and the broad masses of the people. Later, in the Song Dynasty of ancient China, "Hesheng" became more popular among the folk and became a real folk art (Sun Chao, 2010). The characters and roles of "Hesheng" in Song Dynasty are basically the same as those of Anhui Huagudeng. The dance of Anhui Huagudeng is formed on the basis of "Hesheng" after many performances, practices and enrichment (Sun Chao, 2010). Finally, Anhui Huagudeng dance form has not changed from the Song Dynasty in ancient China until today.

Figure 1: Yuwang Temple
Picture source: longmao, August 10, 2024

There are many personas in Anhui Huagudeng dance, for example, "lanhua" and "Gujiazi". Among them, "lanhua" is the name of the female performers in Anhui Huagudeng dance. "Gujiazi" is the name of male dancers in Anhui Huagudeng dance. "Gujiazi" also has different kinds of differences, for example, "Da Gujiazi", "Xiao Gujiazi". Different "Gujiazi" must show different character characteristics, dance movements and dance dynamics in dance performance. For example, "Da Gujiazi" mainly appears in the beginning of dance performance, because "Da Gujiazi" dancers have strong height and physical quality, "Da Gujiazi" will carry female dancers on the shoulders, waist, neck and legs for dance performance. Xiao Gujiazi is a little shorter than Da Gujiazi, but it also has its own advantages. For example, Xiao Gujiazi is flexible in body and humorous in performance style. Xiao Gujiazi will also do a lot of difficult acrobatic skills during her dance performance. In the dance structure of Anhui Huagudeng's solo dance, duo dance, trio dance and group dance, there are also strict regulations on which stage "Da Gujiazi" and "Xiao Gujiazi" should be performed.

To sum up, Anhui Huagudeng originated in the Xia Dynasty in ancient China 4000 years ago. It was formed in ancient China during the Tang Dynasty and the Song Dynasty. Until now, working people and artists have been developing the content and form of Anhui Huagudeng. Anhui Huagudeng carries the wisdom of former and modern working people and artists. The result of this research is not only meaningful for the analysis of the movement characteristics of Anhui Huagudeng, but also for the cultural connotation of "Gujiazi".

Objective

To analysis the movement characteristic and cultural connotation of Gujiazi in Anhui Huagudeng dance.

Methodology

1. Literature research

The researcher conducted a comprehensive literature search using resources such as the website (https://www.baidu.com) Chinese and foreign literature is reviewed, including academic journals, dissertations, books and other relevant materials. The focus is to collect information about the dance of Anhui Huagudeng, and the relevant literature on the movement characteristics and cultural connotation of the Gujiazi in Anhui Huagudeng, so as to expand the knowledge.

2. Participatory observation method

The researcher worked in Anhui Huagudeng's dance career for 17 years. The researcher also studied Anhui Huagudeng for 17 years and taught Anhui Huagudeng dance for 8 years. During the 8-year teaching in Anhui Huagudeng, the researcher has a lot of practice and teaching experience in Anhui Huagudeng dance. During his dance career, he also learned Anhui Huagudeng dance from many artists and national inheritors of Anhui Huagudeng. For example, Mr. Sun Chao, Associate professor of Anhui Art Vocational College, Mr. Zhang higen, national inheritor of China, Ms. Lou Lou, national inheritor of China, and Mr. Chu Xuya, associate professor of Anhui Art Vocational College, etc. In the process of learning and teaching, the researcher studied the relationship between the movement characteristics and cultural connotation of "Gujaizi" in Anhui Huagudeng dance through the method of participatory observation.

Research results

1.1 The Movement characteristics of Gujiazi in Anhui Huagudeng.

In Anhui Huagudeng, the female role is called "Lanhua" and the male role is called "Gujiazi". In Anhui Huagudeng, the female role "Lanhua" can be divided into "Wu Lanhua" and "Wen Lanhua" because of the different division of labor during the performance. "Wu Lanhua" is mainly about dance, and it can also show the technical skills of women in Anhui Huagudeng. "Wen Lanhua" is mainly about singing, but it also has a dance part. Gujiazi, a male role in Anhui Huagudeng, includes three roles: Da Gujiazi, Xiao GuJiazi and Chougu because of the different division of labor during the dance performance in Anhui Huagudeng.

Picture 2: Xiao GuJiazi Movement Form
Image source: long Mao, August 10, 2024

Figure 3: Wu Lanhua Movement Form
Picture source: Long Mao, August 10, 2024

"Da Gujiazi" is a powerful role in Anhui Huagudeng's performance. His main ability is to carry people, and he can carry many people, and even if they carry many people, their state of carrying people is stable. "Da Gujiazi" mainly performs various difficult technical skills. The role of "Xiao Gujiazi" is good at the dance part, which can be well displayed on the stage, whether it is group dance, double dance, three-person dance or the display of technical skills. The dancer of

"Chougu" is good at humorous and witty performances. He is a supporting role in Anhui Huagudeng's performance.

In Anhui huagudeng's dance performance, the vital roles in "Gujiazi" are represented by Anhui Huagudeng's movement characteristics, which are good at expressing emotions. The most important action features and the dynamic features connecting action with action in Anhui Huagdueng are "tilt" and "NingShen". "Tilt" means that the center of gravity of the body is temporarily tilted to one side of the body, and the center of gravity of the body and the feet that support the body from falling to the ground form a state of body fall. This physical state gives the audience a dynamic feeling that the dancer is going to fall but not falling.

Figure 4: "Tilt" and "Ningshen" Movement Form
Picture source: Long Mao, August 10, 2024

"Ningshen" is a movement in which the dancer uses his or her waist and abdomen to turn his or her upper body to the left or right. The rotation of the actor's own upper body is like unscrewing the lid of a soda bottle with little force in daily life. In this "Ningshen" state, the actor's body and the center of gravity of the foot that supports the body from falling to the ground form a kind of reverse pulling force, which is an internal antagonistic force of the body.

There are three movement features of "Tilt" and "Ningshen". The first is that when the dancer's body center of gravity deviates, the dancer pauses a little in the dance action that deviates from the center of gravity, and then the dancer links to the next dance movement (Sun Chao, 2010). The second is that the dancer slowly deviates from his body center of gravity, and when he is about to fall and there is no critical point of falling, the dancer links the next dance movement (Sun Chao, 2010). The third is that the dancer concentrates the dance characteristics of "Tilt" and "Ningshen" on one dance movement, and the dancer's movement is selected from

one of the two movement characteristics of "Tilt" and "Ningshen" and reflected in the dance movement (Chao Sun, 2010).

The dance movements in the role of "Gujiazi" in Anhui Huagudeng's dance contain the movement characteristics of "Tilt" and "Ningshen". For example, these dance movements, such as "Huitou Wangyue", "Shizi Huitou" and "Yejishi", all conform to this movement feature. There are many dances of "Gujiazi" in Anhui Huagudeng like this. The researcher asked artists in Anhui Huagudeng about the roles of "tilt" and "Ningshen" in dance. The artist's name is Sun Chao. Sun Chao said: "About" tilt ", it is the dynamic feeling of dancers' dance movements changing like sculpture of artistic figures. However," Ningshen "is a continuation of dancers' interpretation of characters' emotions. "

The movement characteristics of "Tilt" and "Ningshen" are reflected in the process of the movement transformation between the acting of "Gujiazi" and the movement in Anhui Huagudeng. This kind of movement characteristic can make the actor master the contrast of the center of gravity, the strength and the rhythm in the movement process. If the dancers in Anhui Huagudeng's performance use the action characteristics of "Tilt" and "NingShen", they can well show the role of "Gujiazi", thus reflecting the brave, kind, optimistic and humorous character of "Gujiazi".

1.2 The cultural connotation of Gujiazi in Anhui Huagudeng.

As we all know, China's "Taoist Thought" is the mainstream of local culture in China. Many figures of "Taoist thought" were born in this area of Huaihe River Basin in Anhui Province. For example, "Kang Ji" in the Wei, Jin, Southern and Northern Dynasties in ancient China and "Tuan Chen" in the Northern Song Dynasty in ancient China. At the same time, this area also has a monograph on "Taoist Thought". For example, Laozi, Zhuangzi and Huainanzi. This area gave birth to "Taoist thought" and also developed "Taoist thought".

The founder of Taoist thought, his name is Laozi. He believes that there are four greats in the universe: Tao is great, sky is great, land is great, and human is great. Although man is the spirit of all things, he is the smallest, Tao is the biggest and it is omnipotent. He believes that people should obey sky, land and Tao. He thinks that human follow land, land follow sky, sky follow Tao and Tao follow nature (Sun Chao, 2010). People in this area of Huaihe River Basin in Anhui Province are influenced by "Taoist thought", and artists of Anhui Huagudeng are also deeply influenced by this thought. For example, the artist of Anhui Huagudeng, whose name is Sun Chao, believes that the core of "Taoist thought" is "quieting nature" and "governing by doing nothing", and the highest law in it is "nature". He thinks Tao is great, but Tao should also obey nature, which is the essential meaning of "Tao follow nature".

Figure 5: Laozi, the founder of the Taoist School
Picture source: Long Mao, August 10, 2024

Human follows land, land follow sky, sky follow Tao, Tao follow nature. Researcher believe that the main essential meaning of this sentence is that nature is more important than Tao, and people belong to nature, so people should obey nature. From this perspective, "Taoist thought" embodies the idea of harmony and unity between man and nature. Researchers believe that this is also one of the cores of the content of "Taoist thought".

In Huaiyuan County, one of the spreading places of Anhui Huagudeng, "Yu" is like a god in the local position. On March 28th every year, Anhui Huagudeng is held in front of the Yuwang Temple. This is to commemorate "Yu" and his wife's spirit of sacrificing personal happiness for the ben efit of the people. At the same time, pray that "Yu" can bless himself in good health and avoid disasters in the future. In Fengtai County, one of the spreading places of Anhui Huagudeng, on March 15th every year, people come to the "Cave House of Maoshan Immortals" to pray, hoping that they can get the grace of God, so that people can harvest a lot of food on the land they planted in the future.

In these activities of worshipping gods, people in Huaihe River Basin of Anhui Province will celebrate and express their feelings with their favorite Anhui Huagudeng dance. Among them, the dancers of "Gujiazi" will communicate their feelings with dance movements while holding a dance competition in this dance activity, and at the same time, they will show their love for God with their own dances and dance movements. Respect and their worship of God. The researchers believe that when "Gujiazi" dancers perform Anhui Huagudeng's dance with dance movements, they not only have the idea of entertaining themselves and praying for God to bless themselves, but also inherit and spread the traditional culture of the area where they live. When performing

Anhui Huagudeng dance, the local "Gujiazi" actors and audiences will feel the romantic, optimistic and free feelings generated by the dance movements and dances.

In the special festivals and special scenes in the Huaihe River Basin of Anhui Province, when local "Gujiazi" actors perform dance activities of Anhui Huagudeng, they will tell the beautiful future with their favorite dances. This is consistent with the idea of harmony and unity between man and nature, which is one of the core contents of Taoist thought. The idea of harmony and unity between man and nature, which is one of the core contents of China's mainstream local culture, not only affects the dance movements and dance expressions of "Gujiazi" in Anhui Huagudeng, but also deeply affects people's lifestyle and cultural identity in the Huaihe River basin of Anhui Province.

To sum up, Anhui Huagudeng is a kind of folk dance in China, and its birthplace is many county-level cities in Huaihe River Basin of Anhui Province, China. These county-level cities are Huaiyuan County, Anhui Province, Fengtai County, Anhui Province and Yingshang County, Anhui Province. These areas have different product resources and regional cultures, so that the local people have different dance content and dance action characteristics from other regions and other ethnic groups.

The movement features of "Tilt" and "Ningshen" are embodied in the process of the action transformation between the action of "Gujiazi" and the action in Anhui Huagudeng. This kind of action feature can make the actor master the contrast of the center of gravity, the strength and the rhythm in the movement process. So that dancers show the role of "Gujiazi", so that they embody the brave, kind, optimistic and humorous characters of "Gujiazi".

When a "Gujiazi" actor performs Anhui Huagudeng's dance activities, he will use the dance movements of "Tilting" and "Ningshen" to shape the figures of gods and heroes he worships and the characters he wants to love. The dancer of "Gujiazi" will tell a story with a dance with the characteristics of "Tilting" and "Ningshen", so that he is full of hope for tomorrow. This is consistent with the idea of harmony and unity between man and nature, which is one of the core contents of Taoist thought.

Conclusion

In Anhui Huagudeng Dance, the action characteristics of the role of "Gujiazi" are mainly reflected in the two dynamic characteristics of " Tilt " and "Ningshen". "Tilting" shows that the center of gravity of the body temporarily deviates and gives the audience a feeling that the dancer will fall but not fall, while "Ningshen" involves turning the upper body through waist strength, similar to the action of unscrewing the bottle cap. These two characteristics show the dynamic and emotional expression of the role in the dance, and enhance the expressive force and coherence of the movement through different action connection methods, such as pausing or changing at the critical point. The role of "Gujiazi" shows its brave, kind, optimistic and humorous character through these movement characteristics, which embodies the profound portrayal of the characters' characteristics in the dance of Anhui Huagudeng.

The role of "Gujiazi" in Anhui Huagudeng Dance is deeply influenced by Taoist thought, which embodies the cultural connotation of harmony and unity between man and nature. Taoist thought emphasizes the greatness of nature and people should conform to nature, which is vividly displayed in the dance of "Gujiazi" role. Through the action characteristics of " Tilt " and

"Ningshen", dancers not only show their bravery, kindness, optimism and humor, but also convey their admiration for gods and expectations for a better future in traditional festivals. These movement characteristics help dancers to express their personal feelings, but also continue the harmonious concept of regional traditional culture and Taoist thought, and show the important role of dance in local life and cultural identity.

Chinese and foreign scholars have not analyzed the relationship between Anhui Huagudeng's movement characteristics and cultural connotation. This thesis is about the influence of China's thoughts, culture and traditions on the form of China's local dance. This study is instructive to the relationship between folk dances in China and other countries in the world and the thoughts, cultures and traditions of various countries. It is also of great value to the study of national folk dances in China and other parts of the world.

Discussion

There is a large Anhui Huagudeng study in Chinese journals. Among them, there are few articles on the clear elaboration of Anhui Huagudeng dance's "Gujiazi" movement characteristics and Taoist culture. Anhui Huagudeng is the spiritual product of Huaihe culture, which contains the cultural heritage behind it and sustains the Huaihe people's expectations for life (Li Yan, 2009). Although Li Yan mentioned Anhui Huagudeng to express the people's hope for life, she did not mention that the idea was based on Chinese Taoism.

In Anhui Huagudeng performance, the movements of the male characters are mainly "Tilt" and "Ningshen", which is the most artistic expression (Zeng Fuwen, 2017). In this article, although Zeng Fuwen refers to the "Gujiazi" movement mode, he does not specifically elaborate Anhui Huagudeng's "Gujiazi" movement mode, nor does he Jiazi give examples to clarify that the personality characteristics of "Gujiazi" is reflected in the "Tilt" and "Ningshen" movement modes. Anhui Huagudeng originates from folk life and is naturally close to people's emotions.

"Gujiazi" performance content contains people's thoughts and expectations (Xu Jihong, 2023). In this article, Xu Jihong only believes that the performance content of "Gujiazi" represents people's hopes and aspirations, but Xu Jihong does not understand that the content and form of "Gujiazi" performance, people's hopes and aspirations are closely related to Taoist thought.

This paper specifically expounds the concrete relationship between Anhui Huagudeng's "Gujiazi" movement characteristics and its own cultural connotation. This paper also elaborated the relationship between the content and form of Anhui Huagudeng's dance and Taoism. This paper lays the foundation not only for other researchers to study the links between Taoist culture and Anhui Huagudeng dance, but also for the dances and dance dramas of Anhui Huagudeng on the theme of Taoist culture.

References

Li, Y. (2009). *The training value of Gujiazi in Anhui Haugudeng's teaching*. Liaoning Higher Vocational Journal.

Sun, C. (2010). *Huagudeng tutorial*. Huangshan Book House Press.

Sun, C. (2017). *The origin of Anhui Huagudeng*. Modern Music Journals.

Xu, J. (2023). *Traceability of "Gujiazi" in Huagudeng and analysis of its performance forms*. Drama House.

Zen, F. (2017). *The formation and performance of Gujiazi in Anhui Huagudeng*. Drama House.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.34

The Artistic Characteristics and Cultural Inheritance of Hunan Baling Opera Run Cavity

Xia Gao[1], Phakamas Jirajarupat[2], Shufeng Zhao[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Xia Gao*
Performing Arts of Doctor of Philosophy program, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: s64584947034@ssru.ac.th

2. Phakamas Jirajarupat
Faculty of Fine and Applied Arts,Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
Email: phakamas.ji@ssru.ac.th

3. **Jianming Qian**
Hunan Normal University, China.
Email: musicologyshufeng@163.com

Keywords:
Baling Opera, Run Cavity, Artistic Characteristics, Cultural Heritage

Article history:
Received: 29/03/2025
Revised: 30/04/2025
Accepted: 30/05/2025
Available online: 24/06/2025

How to Cite:
Gao. et al. (2025). The Artistic Characteristics and Cultural Inheritance of Hunan Baling Opera Run Cavity. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 532-541.

ABSTRACT

This study discusses in depth the artistic characteristics of Hunan Baling Opera Run Cavity and its cultural inheritance. The research objectives of this paper are: 1) to sort out the historical origin of Balinese Opera Run Cavity; 2) to analyse the artistic characteristics of Balinese Opera Run Cavity; 3) to put forward the corresponding inheritance strategy and innovation path. This paper adopts the field survey method and literature research method to sort out the historical origin of Baling Opera and its formation process; secondly, it analyses the phonological characteristics, performance techniques and musical features of Runqiang through the music analysis method and the case study method; finally, the paper discusses the challenges faced by Baling Opera Runqiang in the modern society and proposes a strategy of innovation and development on the basis of the protection of the traditional culture to provide a theoretical basis and practical development of the long term inheritance and development of Baling Opera Runqiang. Finally, the article discusses the challenges faced by Baling Opera Runqiang in the modern society, and proposes strategies to achieve innovative development based on the protection of traditional culture, providing theoretical basis and practical guidance for the long-term inheritance and development of Baling Opera Runqiang.

Introduction

Baling Opera, a form of opera art originated from Yueyang, Hunan Province, is like a bright pearl, blossoming with unique brilliance in the garden of Chinese traditional opera. As the soul of Balinese opera, the rhum technique not only shows the charm of this local opera, but also contains deep cultural heritage and artistic wisdom. This study aims to explore the artistic characteristics, cultural value and the inheritance path of Balinese Opera's Run Cavity in modern society through multi-dimensional analysis. The significance of the study of Baling Opera Runqiang is not only limited to the art of opera itself, but also extends to many fields such as cultural preservation, artistic innovation and interdisciplinary research. First of all, as an intangible cultural heritage, Baling Opera Run Cavity carries hundreds of years of historical and cultural deposits in Yueyang, and its research is of great significance to the protection and inheritance of Chinese traditional culture. Through a deep understanding of the characteristics of Baling Opera Runqiang, we can better grasp the essence of this art form and provide theoretical support and practical guidance for its inheritance in the modern society. Secondly, the study of Balinese Opera provides new ideas for the innovation and development of opera art. In today's globalisation, it is a common challenge for all traditional art forms to achieve artistic innovation while maintaining traditional characteristics. Through in-depth analysis of the artistic characteristics of Balinese opera Runqiang, we can explore the possibility of integrating tradition and modernity, and provide a reference for the innovative development of opera art. Finally, this study adopts an interdisciplinary research method, combining the perspectives of linguistics, musicology, performing arts theory and other disciplines to provide new methodological ideas for the study of opera art. This interdisciplinary research method not only can comprehensively grasp the artistic characteristics and cultural connotation of Balinese Opera Run Cavity, but also can provide reference for the research of other traditional art forms.

Research objective

1) To sort out the historical origin of Baling Opera Run Cavity;
2) To analyse the artistic characteristics of Balinese Opera Runculate;
3) To propose corresponding inheritance strategies and innovation paths.

Literature Review

As a unique art form, Baling Opera Run Cavity has attracted the attention of many scholars for a long time. As early as in the 1950s, Zhou Yibai, a famous opera theorist, mentioned the unique charm of Baling Opera in his History of Chinese Drama, especially stressing the importance of its Runjang technique (Zhou Yibai, 1953). Since then, as the awareness of the protection of intangible cultural heritage has been raised, the study of Balinese opera has been gradually deepened. In terms of artistic characteristics, Liu Fang (2010) analysed in detail the phonetic and rhythmic characteristics of Balinese opera, pointing out that its unique acoustic-rhythmic tonal system is an important source of the artistic charm

of Balinese opera. Zhang Ming (2015), on the other hand, discusses the role of baling opera's run-on accent in emotional expression and characterisation from the perspective of performance technique, and considers run-on accent technique to be the core means for baling opera actors to portray their roles. With regard to cultural inheritance, Li Hua (2018) discussed the cultural connotation of Baling Opera Runqiang in depth, emphasising its important value as a carrier of local culture in Yueyang. Wang Jing (2020) analysed the inheritance crisis of Baling Opera Run Cavity from the perspective of intangible cultural heritage protection, and proposed corresponding protection strategies. However, there are still some shortcomings in the existing studies. Firstly, the research on the artistic characteristics of Baling Opera Run Cavity is mostly confined to a single perspective, and lacks the comprehensive analysis of multidisciplinary intersections. Secondly, the research on the cultural inheritance of Baling Opera Run Cavity often focuses on the revelation of problems, but the discussion on how to innovate and develop in the modern society is not deep enough. Finally, there is a relative lack of comparative studies between Balinese opera Runqiang and other opera art forms, which limits our understanding of its unique value. On the basis of previous studies, this study will adopt an interdisciplinary research method to comprehensively analyse the artistic characteristics and cultural connotations of Baling Opera Runqiang, and explore its inheritance and innovation path in modern society, with a view to filling in the deficiencies of existing studies.

Research Methodology

This study adopts qualitative research method, combining literature analysis, field survey and comparative study to comprehensively and deeply explore the artistic characteristics and cultural inheritance of Baling Opera Run Cavity.

(1) Literature analysis method: Through collecting and analysing relevant literature, including historical documents, theoretical works on opera, academic papers, etc., we sort out the historical origin and research status of Baling Opera Run Cavity to lay a theoretical foundation for in-depth research.

(2) Field research method: conduct field research in Yueyang area, and collect first-hand information by observing the performance of Balinese opera and interviewing artists and audiences. The focus is on the practical use of embellishment techniques, as well as the local people's knowledge and attitude towards Balinese theatre.

(3) Music analysis method: Using the theory and method of musicology, analyse the musical characteristics of Baling Opera's Runqiang, including melodic structure, rhythmic characteristics, timbral changes and so on.

(4) Case study method: Select representative Baling Opera plays and analyse the use of their Runjang techniques to explore the role of Runjang in shaping characters and expressing emotions.

The conceptual framework

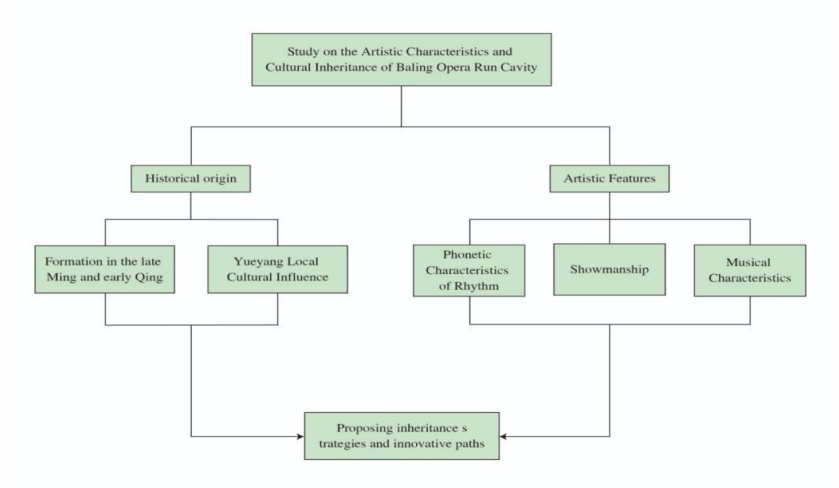

Research results

1. Historical origins of Baling Opera Runqiang

The history of Baling opera can be traced back to the late Ming and early Qing dynasties, and its development has spanned more than 400 years, deeply rooted in Yueyang, a land rich in cultural heritage. The formation of Baling Opera is not accidental, but the result of Yueyang's unique geographical location, long historical tradition and rich folk culture. The development of Baling Opera can be roughly divided into four stages: the origin period (1628-1700), the development period (1970-1949), the maturity period (mid to late 20th century) and the contemporary development period (1979-present). During this long process of development, the runic technique has gradually become the core artistic characteristic of Balinese opera.

The formation of the runic technique is deeply rooted in Yueyang's unique dialectal environment and musical tradition, and is the result of the interaction between local culture and artistic innovation. From the early artistic treatment of the dialect speech to the later incorporation of more artistic expression techniques, the Runyong technique has undergone continuous evolution and improvement. Especially in the 1950s and 1960s, the masters of Balinese Opera, represented by Li Xiaofeng, systematically organised and innovated the Runqiang technique, making it the unique artistic language of Balinese Opera.

2. The Artistic Characteristics of Baling Opera's Running Cavity

2.1 Phonetic Characteristics

The phonetic characteristics of Balinese opera are one of the most significant artistic features, which not only reflects the unique charm of Yueyang dialect, but also is an important source of artistic expression of Balinese opera. Its main features include: a) Unique phonological system: some ancient sound components are preserved, such as the difference between the sharp tones; there are special rhymes, such as the [æ] sound of the ‘Xianshan’ rhyme; the nine-tone system of the Yueyang Dialect is preserved. b) Abundant patterns of phonological change: changes in alliteration are common, such as the same as the

differentiation; changes in light and heavy tones are used to emphasise the key points and enhance the expressive power. c) Preservation of the dialectal characteristics: not only is it reflected in the pronunciation, but it is also the source of the artistic expressiveness of the Baling Opera. d) The preservation of dialectal characteristics: it is not only reflected in the pronunciation, but it is also the source of the artistic expressiveness of the Baling Opera. e) The preservation of the dialectal characteristics of the Baling Opera. c) Preservation of dialectal characteristics: not only in pronunciation, but also in vocabulary and grammatical structure, such as the use of dialectal words and grammatical structures unique to the Yueyang area. d) Unique phonetic aesthetics: through the subtle control of pitch, tone length and tone intensity, unique phonetic melodies and colourful sound effects are created. e) Unique phonetic aesthetics: through the subtle control of pitch, tone length and tone intensity, unique phonetic melodies and rich and colourful sound effects are created.

2.2 Performance Techniques

The performance technique of Balinese opera Runqiang is a comprehensive art system, covering many aspects, such as the use of voice, emotional expression, physical movements, etc. a) Breath use: through unique breathing techniques, such as ‘lifting the breath’ and ‘sinking the breath’, control the strength, length and timbre of the voice, and express different emotional states. b) Tone change: according to the different roles and situations, flexibly adjust the timbre of the voice, including the use of the ‘real’ and ‘fake’ voice, as well as more subtle timbre adjustments. c) Emotional expression: convey rich emotional levels through subtle changes in the voice, such as the use of ‘real’ and ‘fake’ voice, and more subtle timbre adjustments. c) Emotional expression: through the subtle changes in the voice to convey a rich emotional level, such as through vibrato, volume changes, etc. to express sadness, joy and other emotions. c) The body with the body: embellishment techniques and the corresponding body movements combined to form a harmonious unity of the voice and the body. d) Integration with the music: embellishment techniques and the accompaniment of the music are closely integrated to accurately grasp the rhythm, creating a unique The rhythm is grasped to create a unique sense of musical beauty.

2.3 Musical Characteristics

Balinese Opera is inextricably linked to its unique musical style, and the two complement each other to build up the unique artistic charm of Balinese Opera. As a representative form of opera in Yueyang, Hunan Province, the musical characteristics of Baling Opera not only inherits the essence of traditional Chinese opera music, but also integrates the unique musical elements of the Xiangjiang River Basin, forming an art form with both local characteristics and universal aesthetic value. In this section, we will analyse the musical characteristics of Baling Opera Runqiang in depth from the aspects of tune structure, rhythm and rhyme, use of plate pattern and orchestration art, in order to reveal its unique artistic value and cultural connotation.

2.3.1 Local characteristics of tune structure

The tune structure of Baling Opera has distinctive local characteristics, integrating the colourful folk music elements of Yueyang area, preserving the plate structure of traditional opera music, and forming a unique musical style. The formation of this musical style is closely related to the unique geographical environment and cultural background of Yueyang.

Yueyang is located in the lower reaches of the Xiangjiang River, bordering on Dongting Lake, and has been a beautiful water town since ancient times with ‘water under the sky of Dongting and buildings under the sky of Yueyang’. This unique geographical environment has given birth to a rich and colourful folk music, such as Xiangjiang River boatmen's horns, Dongting fishing songs and so on. The music of Baling Opera has cleverly absorbed the essence of these folk music, incorporating a lot of glissando and vibrato techniques under the framework of traditional opera music, making the music melody not only beautiful and melodious, but also rich in local characteristics. For example, in the representative play ‘The Empty City Plan’ of Baling Opera, the singing of Zhuge Liang fully demonstrates this unique melodic structure. When Zhuge Liang sings ‘the unfortunate old king Baidicheng driving Yan, entrusted the old man three things always in mind’, clever use of glissando and trill, this musical treatment is the programmed characteristics of the traditional opera, forming a unique charm of the Baling Opera music style.

What is more noteworthy is that the tune structure of Balinese opera also embodies the clever use of Yueyang dialect tones. Yueyang dialect belongs to a branch of Xiang language, which has a unique tonal system and phonetic characteristics. The music creators of Baling Opera have keenly captured these linguistic features and incorporated them into their musical compositions. For example, in some lyrical verses, the ebb and flow of the music melody often matches the tone of the Yueyang dialect, and this harmonious unity of music and language not only enhances the expressive power of the music, but also makes the expression of the lyrics more natural and fluent.

It is this unique tune structure that makes the music of Balinese opera unique among traditional operas. It not only retains the artistry and expressiveness of opera music, but also fully reflects the cultural characteristics of the Yueyang area, becoming an important part of the artistic charm of Baling opera.

2.3.2 Flexibility of rhythm and rhyme

The rhythm of Baling Opera music has both the regularity of traditional opera and the liveliness of Xiangjiang folk music, and this flexible and changeable rhythm provides a wide space for the play of Runqiang's skills. The rhythm of Balinese opera music is mainly reflected in the following three aspects.

First of all, the music of Baling Opera has cleverly incorporated percussion rhythms with local characteristics into the traditional plate structure. These rhythmic elements are mostly derived from the folk music of the Xiangjiang River Basin, such as the rhythm of the boatmen's horns of the Xiangjiang River. For example, in the scenes of river and lake life, the music often adopts the rhythmic pattern of imitating the rowing of oars, which not only enhances the local colour of the music, but also vividly reproduces the scenes of life in the water town of

Xiangjiang River. Secondly, the music of Balinese opera is good at using changing rhythms to express different emotions and dramatic situations. In cheerful scenes, the music is often light and jumpy. On the contrary, when expressing heavy or sad emotions, the rhythm becomes soothing and steady. In addition, the rhythm of Balinese theatre music also embodies the unique aesthetics of ‘staccato’, which is the Chinese traditional art of ‘staccato’. Staccato’ is an important concept in the aesthetics of traditional Chinese music, referring to the pauses and continuations in the progress of music, and the staccato and staccato. The music of Balinese opera cleverly uses this aesthetic principle to create rich changes in rhythm. For example, in some lyrical stanzas, the music often stops suddenly at the key words, and then advances rapidly, which not only enhances the expressive power of the music, but also provides ample space for the actors to play. Finally, the rhythm of Balinese opera music also embodies a unique ‘staggered’ beauty. This aesthetic feature is mainly manifested in the irregular changes in the rhythm of the music. In some sections, the music rhythm will suddenly become uneven from uniform, or in the regular rhythm suddenly inserted an irregular rhythm, this treatment not only increases the interest of the music, but also effectively attracts the audience's attention, highlighting the important plot of the play.

2.3.3 Innovative Use of Plates

On the basis of inheriting the traditional operatic panels, the music of Balinese opera has developed a series of unique changes in the panels, and the innovative use of these panels not only enriches the musical performance, but also provides more space for the play of Runqiang's skills. The innovativeness of Balinese Opera's music is mainly reflected in the following three aspects.

First of all, the music of Balinese theatre makes innovative use of ‘slow in fast’, ‘fast in slow’ and other changing patterns. The flexible use of these patterns enables the music to better match the development of the plot and changes in the characters' emotions. For example, when expressing the inner conflicts or emotional changes of the characters, the music often adopts the plate style of ‘slow in fast’ or ‘fast in slow’, highlighting the fluctuation of the characters' psychology through the sudden change of rhythm. The use of this pattern not only enhances the dramatic nature of the music, but also provides rich possibilities for the performance of Runqiang's skills. Secondly, the music of Balinese Opera also creatively developed the special plate style of ‘flowing water plate’. The ‘flowing water plate’ is characterised by its smooth rhythm and continuous melody like running clouds and flowing water. This style is often used to express continuous movements or psychological activities. The use of this pattern not only enhances the consistency of the music, but also provides a continuous musical background for the actors' performances, making the performances more fluent and natural. Finally, there are innovations in the use of traditional patterns in Balinese opera music. For example, on the basis of the traditional ‘two-six’ pattern, the music of Balinese opera often adds some variations or changes the rhythmic pattern to make the music more varied. This kind of innovation not only preserves

the basic characteristics of the traditional pattern, but also adds a new artistic charm and provides more possibilities for the performance of Runqiang's skills.

Generally speaking, the innovative use of musical panels in Balinese opera reflects the characteristics of this art form in the inheritance of innovation and development in innovation. The innovative use of these plates not only enriches the musical expression of Balinese opera, but also provides a broader space for the play of Runqiang's skills, which becomes an important factor in maintaining the artistic vitality of Balinese opera.

Discussion

This study explores in depth the artistic characteristics and cultural inheritance of the Balinese Opera Run Cavity in Hunan Province, and reveals the multifaceted value of this unique art form. Through a comprehensive analysis of the historical origin, artistic characteristics and cultural connotations of Baling Opera Run Cavity, we not only see the charm of a local opera art, but also the profound heritage of traditional Chinese culture.

First of all, in terms of artistic characteristics, Balinese Opera Runqiang shows unique aesthetics of sound and performance skills. Its rhythmic characteristics not only preserve the Yueyang dialect, but also form a unique vocal system through artistic refinement. This uniqueness, to some extent, echoes the idea of the formation of local musical characteristics, that is, the interaction between local language and musical tradition shapes the unique art form. The performance techniques of Balinese opera, especially the use of breath and changes in timbre, display a high degree of artistry. The degree of sophistication of this technique confirms the thesis of the complexity of traditional music performance techniques.

Secondly, in terms of cultural connotation, as an important carrier of Yueyang's local culture, Balinese Opera Runjiao deeply embodies the qualities of local culture. It not only carries the historical memories and folk traditions of Yueyang, but also reflects the character traits and values of local people. Through its unique artistic language, Baling Opera Run Cavity conveys deep cultural connotations and becomes an important window for understanding and experiencing Yueyang culture.

However, in terms of inheritance and development, Baling Opera Runqiang is facing serious challenges. The shrinking of the audience group, the inheritor of the fault, the impact of modern forms of entertainment and other issues, all pose a threat to its sustainable development. At the same time, however, we have also seen positive attempts to address these challenges. For example, through the establishment of an educational system, the application of modern technology, and cross-border cooperation, the Balinese Opera Runqiang is exploring new development paths. These efforts are similar to Nettl's (2005:336) strategy of adapting traditional music to modern society.

In general, as a unique art form and cultural carrier, the value of Baling Opera Runqiang is much more than a local opera art. It is a vivid embodiment of China's cultural diversity, an important element in the protection of intangible cultural heritage, and a cultural link between the past and the future. In today's globalised world, how to maintain the traditional

characteristics while achieving innovative development is a major issue facing the Balinese Opera Runqiang, as well as a common challenge facing the entire Chinese traditional culture.

Recommendations

1.General Recommendations

a) Strengthen policy support: Call on the local government to introduce relevant policies to support the development of the Baling Opera Runqiang in terms of funding, publicity, etc., and create a favourable environment for development.

b) Promote cross-border co-operation: Encourage the Balinese Opera Runqiang to co-operate with modern art forms, tourism, cultural and creative industries, etc., so as to expand the space for development and enhance the social influence. c) Promote the development of the Balinese Opera Runqiang.

d) Use of modern technology: Fully utilise digital technology, virtual reality, artificial intelligence and other modern technological means to provide new ways for the inheritance, promotion and innovation of the Balinese Opera Runqiang.

2. Recommendation for future research

a) Innovation and development research: Explore the innovation and development path of Baling Opera Runqiang in the modern society, and study how to realise artistic innovation while maintaining the traditional characteristics.

b) Inheritance mechanism research: In-depth study of the inheritance mechanism of Baling Opera Runqiang, exploring how to establish an effective inheritance system to ensure the sustainable development of this art form.

c) Audience research: carry out sociological research on the audience group of Baling Opera Runqiang, analyse the structure of the audience, appreciation psychology, etc., so as to provide theoretical basis for the promotion and development of Baling Opera Runqiang.

Reference

Li H. (2018). *The cultural connotation of Balinese opera Runqiang and its inheritance value*. Journal of Hunan Normal University (Social Science Edition*),* 47(4), 122-128.

Liu, Fang. (2010). *A study on the phonological characteristics of Balinese theatre*. Theatre Arts, 31(3), 78-85.

Wang J. (2020). *Research on the inheritance of Baling Opera Run Cavity under the perspective of intangible cultural heritage*. Art Hundred, 36(5), 167-173.

Zhang Ming. (2015). *Performance techniques and artistic value of Baling opera Runqiang.* Journal of China Academy of Theatre Arts, 36(2), 45-52.

Zhou Yibai. (1953). *The History of Chinese Theatre*. Shanghai: Shanghai Ancient Books Publishing House.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2025.35

Luxury Brand Equity Strategy: Market Segmentation and Luxury Dimensions in International Business

กลยุทธ์การสร้างคุณค่าตราสินค้า ความเชื่อมโยงกับการแบ่งส่วนตลาด และระดับของความหรูหรา และทฤษฎีธุรกิจระหว่างประเทศ

Warisara Klomtooksing[1*]
วริศรา กลมทุกสิ่ง[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Warisara Klomtooksing*
วริศรา กลมทุกสิ่ง*
University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
Email: warisara_klo@utcc.ac.th

คำสำคัญ:
การสร้างคุณค่าตราสินค้า, การแบ่งส่วนตลาด หรู, ระดับของความหรูหรา

Keywords:
Brand Equity, Luxury Segmentation, Luxury level

Article history:
Received: 18/03/2025
Revised: 20/04/2025
Accepted: 22/05/2025
Available online: 25/06/2025

How to Cite:
Klomtooksing, W. (2025) Luxury Brand Equity Strategy: Market Segmentation and Luxury Dimensions in International Business. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 542-553.

ABSTRACT

This academic article aims to study the creation of brand value in the luxury level, its connection with luxury market segmentation, luxury level, and international business theory. This is documentary research to analyze the differences between domestic and international markets through the CAGE Distance Framework theory, which reflects the differences between consumers in the Western market and the Asian market. It is a factor that luxury brands should emphasize the uniqueness and quality of luxury products sold to consumers in the Western market to be consistent with the culture of individualism. Meanwhile, the Asian market, which purchases luxury products to show social status, should emphasize the clear display of the luxury brand logo and its use in seeking acceptance from other social classes following the culture of collectivism.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ในระดับหรู (Luxury) ความเชื่อมโยงกับการแบ่งส่วนตลาดหรู (Luxury Segmentation) กับระดับของความหรูหรา (Luxury level) ผ่านการวิเคราะห์ตามผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยพิจารณาจากความเท่าเทียมกันของกำลังซื้อ (Gross Domestic Product per Capita, Purchasing Power Parity) และทฤษฎีธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อการวิเคราะห์ความแตกต่างของตลาดระหว่างตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศผ่านทฤษฎี CAGE Distance framework ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนถึงความแตกต่างของผู้บริโภคในตลาดตะวันตก(Western market)และตลาดเอเชีย (Asia market) ตราสินค้าหรู (Luxury brand) ควรจะเน้นย้ำการออกแบบที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง (Uniqueness)และคุณภาพ (Quality) ให้กับสินค้าหรูที่ขายให้แก่ผู้บริโภคในตลาดตะวันตก เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของความเป็นปัจเจกนิยม (Individualism) ในขณะที่ตลาดเอเชียที่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าหรูเพื่อแสดงสถานะทางสังคม ควรเน้นการแสดงโลโก้ของตราสินค้าหรูให้ชัดเจนและการใช้เพื่อต้องการการยอมรับจากสังคมชนชั้นอื่นๆ สอดคล้องกับวัฒธรรมความเป็นส่วนรวม (Collectivism)

Introduction

Brand equity is fundamentally rooted in brand awareness, which is cultivated through strategic brand awareness and recall mechanisms. Social media marketing initiatives serve as a key tool in enhancing customer awareness and promoting consumer engagement (Ahmed et al., 2023). The integration of online and offline experiences, commonly referred to as phyto-digital interactions, contributes to positive consumer perception. Meaningful consumer-brand interactions increase the chances of creating lasting brand impressions and improving brand recall (Hyun et al., 2022). This dynamic strengthens brand associations, thus strengthening the relationship between brand identity and consumer perception. Stronger brand associations ultimately lead to improved brand image and long-term consumer loyalty.

After consuming a product or service, customers evaluate their own experience, either positively or negatively, which then determines their perception of value, known as perceived quality. When a brand successfully meets or exceeds customer expectations, it leads to brand loyalty (Aaker, 1991). The strength of brand equity largely depends on a brand's ability to build brand awareness, stimulate emotional attachment, and create a strong bond with the brand. Effectively implementing these elements can significantly increase brand equity (Keller, 2013).

Building brand equity is a challenge for all brands, regardless of their type. This is especially true for luxury brands. Due to changes in the macro-environment in the globalized era, it has become more complex to connect consumers with different dimensions. For example, in 2021, political and economic uncertainties affected luxury purchases (Steenkamp & Maydeu-Olivares, 2021). Society and culture, especially in the case of Bain & Company in 2022, analyzed that luxury brands have created business opportunities by turning to technological advancements, which are very important for influencer marketing. Environmental impact, the new challenges that consumers tend to support sustainable brands (Kang and Sung, 2022). Global laws have caused consumer behavior to change in a

more diverse direction. Luxury brands therefore need to use luxury brand segmentation to segment consumers with similar characteristics in terms of psychological and social factors (Kapferer & Bastien, 2012). The connection between luxury product segmentation, luxury product levels, and international business theories will allow brands to tailor strategies that are appropriate for the context of consumers in the global market.

Content

After the COVID-19 outbreak, the luxury industry is expected to recover by 13 to 15 percent, to an estimated value of US$1.2198 billion in 2021. The luxury industry is driven by three main segments: luxury cars, personal luxury goods, and luxury services. After a steep decline in 2020, the personal luxury sector has shown resilience, with sales expected to surpass pre-pandemic levels. The market is expected to grow by 29 percent at current exchange rates, to an estimated value of US$311.3 billion. Bain & Company (2023) reported that the branded luxury market is expected to maintain its growth trajectory, driven by a strategic focus on experiential value and sustainability initiatives, in addition to branded merchandise sales.

Culture and Brand Positioning

The luxury industry encompasses a wide range of products and services designed to meet the diverse preferences of global consumers. Although luxury brands often offer similar product categories, this does not imply consistent positioning or identity across brands. Brand positioning is heavily influenced by the conceptual frameworks and cultural contexts specific to each country (Jain & Mishra, 2014).

For instance, luxury brands that adopt the French business management model emphasize the concept of “dreams,” which draws upon France’s cultural heritage and craftsmanship. This strategy reinforces the association between luxury and exclusivity and often includes premium pricing to stimulate demand and signal brand desirability (Kapferer & Bastien, 2012). These brands aim to create products perceived as unrivaled in the market, reinforcing the concept of inaccessible luxury (De Barnier, Falcy, & Valette-Florence, 2012).

Conversely, the Italian luxury model positions brands around the concept of “trends,” focusing on modernity and fashion-forward lifestyles. This approach highlights the brand’s ability to adapt to fast-changing fashion environments, thus aligning with accessible luxury, especially among younger and fashion-conscious consumers (Jain & Mishra, 2014). Italian brands frequently offer products at varied price points to broaden market reach and enhance brand inclusivity (Kapferer & Bastien, 2012).

The American luxury model, in contrast, is grounded in the idea of lifestyle branding rather than artistic heritage. This model emphasizes the democratization of luxury by positioning products as symbols of collective aspiration—"the reputation of the masses"—rather than elite exclusivity. As such, American luxury brands implement pricing strategies that span accessible to premium segments, aiming to appeal to broader market demographics (LoopMe, n.d.; Ghemawat, 2001.

Luxury Segmentation

Kapferer and Bastien (2012) propose a segmentation of luxury that highlights the role of social groups in shaping individual consumption behavior. Social dynamics, particularly the desire for acceptance and recognition, drive individuals to use luxury products symbolically—not only to reflect wealth but to signal social identity. In this view, luxury consumption transcends material ownership; it represents an individual's effort to align with or ascend social hierarchies.

Upper-class consumers often use luxury brands as status symbols to reinforce their social distinction. Likewise, middle-class consumers may adopt luxury goods to attain upward social mobility and legitimacy in aspirational circles (Husain, Ahmad, & Khan, 2022; Jain & Mishra, 2014).

Luxury Level

The categorization of luxury brands serves as a useful lens for examining class distinctions and brand strategies. According to Allérès (1991), luxury brands can be divided into three levels: (1) accessible luxury, (2) intermediate or mid-luxury, and (3) inaccessible luxury. These levels differ in terms of price, product type, and symbolic value.

Building on this framework, De Barnier, Falcy, and Valette-Florence (2012) expanded the classification by analyzing five product categories: perfumes, pens, watches, cars, and jewelry. These categories were assessed based on their luxury dimensions and symbolic meanings. Perfumes and pens are considered accessible luxury due to their relatively lower cost and widespread usage. In contrast, watches and cars fall into the inaccessible luxury category because of their higher price points and role as collectibles and social status indicators (De Barnier et al., 2012).

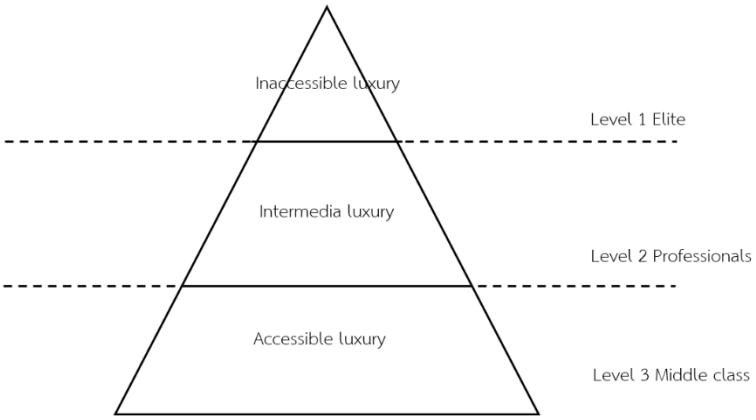

Figure 1 Level of luxury (Luxury level) translated and adapted from Allérès (1990)

Luxury market segmentation is structured to illustrate how consumers utilize luxury brands as a means of expressing their social preferences, as depicted in Figure 2.

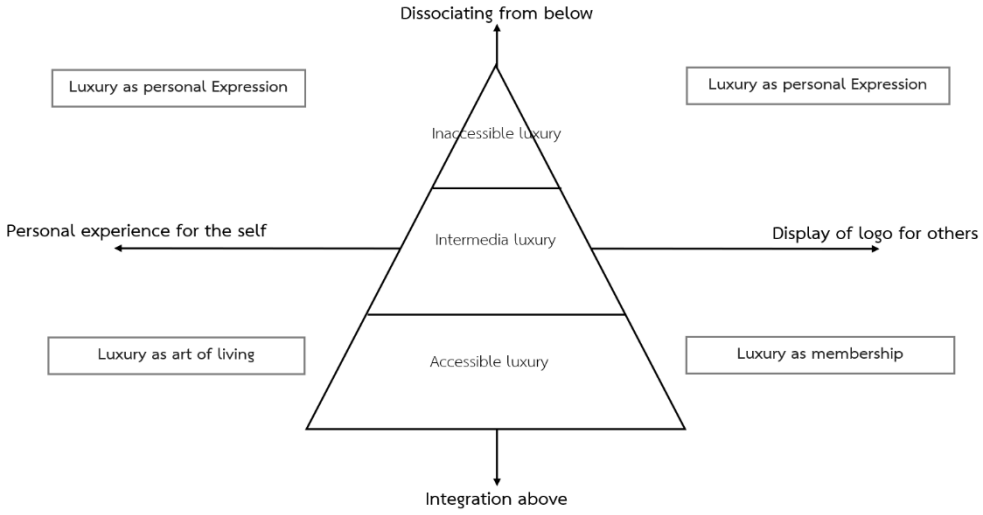

Figure 2 Translated and adapted from the luxury segmentation framework, based on Kapferer and Bastien, The Luxury Strategy (2012, p. 122).

Figure 2 illustrates the segmentation of the luxury market by dividing the target consumer groups within the luxury industry along two dimensions. The vertical axis represents the level of social connection, while the horizontal axis represents social expression and motivation. The upper left quadrant represents consumers who use luxury products as a means of self-expression (Luxury as Personal Expression). These individuals seek to differentiate themselves from the general population, using luxury products primarily to fulfill their personal needs and enhance their identity. This consumer group values luxury products and services that are exclusive, created, and provided only by well-known brands.

The upper right quadrant represents consumers who use luxury products as a means of social expression. These individuals seek to distinguish themselves from the general population by displaying high social status. Their motivation lies in asserting social position and gaining recognition, which enhances their perceived influence and prestige (Husain, Ahmad, & Khan, 2022; Jain & Mishra, 2014). Consumers in this category typically prefer globally recognized luxury brands that are significantly more expensive than others. Their decisions are often influenced by brand logo visibility, product fashion ability, and the product's symbolic function as a status indicator (Kapferer & Bastien, 2012).

The lower left quadrant includes consumers who purchase luxury products for enjoyment and appreciation of craftsmanship. These individuals value brand heritage, artisanal expertise, and personal fulfillment more than public recognition. For them, luxury is closely tied to cultural authenticity and aesthetic refinement—the art of living (De Barnier, Falcy, & Valette-Florence, 2012). The visible logo or widespread brand recognition is less important; instead, personal satisfaction and alignment with brand ideals guide their consumption (Keller, 2013; Kang & Sung, 2022).

The bottom right quadrant consists of consumers who engage with luxury brands to associate themselves with a higher-status group. This group's behavior is driven by the desire to gain social acceptance within elite circles—luxury as group membership (Kapferer & Bastien, 2012). These consumers favor brands with high visibility and symbolic recognition, as luxury products serve as indicators of exclusivity and social status. Brand prominence and

logo display play critical roles in reinforcing their social alignment and aspiration (Pathawin, 2023; LoopMe, n.d.).

Luxury Segmentation and Luxury Levels in the International Business Context

Luxury goods segmentation and stratification play a pivotal role in global commerce, as consumer behavior and preferences differ widely across international markets (Ghemawat, 2001; NCBI, 2021). The classification of luxury into distinct levels helps marketers adapt strategies to regional consumer dynamics.

De Barnier, Falcy, and Valette-Florence (2012) categorized luxury brands into accessible, intermediate, and inaccessible tiers, illustrating how pricing, symbolism, and exclusivity define consumer interaction with luxury products. This multi-level classification not only reflects price sensitivity but also the cultural significance attached to brand perception in different societies.

For example, Western consumers may prioritize inaccessible luxury and brand legacy, while Asian consumers increasingly seek accessible luxury products that allow participation in luxury culture without excessive financial burden (Jain & Mishra, 2014). These variations demonstrate how social values, purchasing power, and aspirational behaviors influence the consumption of luxury on a global scale.

Western Markets

The luxury market in the Western world spans Europe, North America and Australia, comprising 40 countries, with an average GDP per capita adjusted for purchasing power parity of US$54,657 in 2024 (Trading Economics, 2024). In the United States, research conducted by a leading technology company indicates that consumers make luxury purchase decisions based primarily on price (50%) and quality (47%). A significant proportion (54%) also purchase luxury products as rewards for personal achievements or to commemorate special occasions (LoopMe, 2021). In the United Kingdom, consumer purchase intentions for sustainable luxury products are positively associated with a desire for novelty (NCBU, 2021). These findings are consistent with a study conducted in Monaco, which assessed luxury purchase decisions based on an average perceived quality score of 4.43 out of 5 (Jain & Mishra, 2014, p. 740). Although rarity and exclusivity influence consumer perceptions of luxury consumption across categories,

However, this study emphasizes that exclusivity increases the emotional and social value associated with luxury products (Wang, Sung, & Phau, 2023). A review of the literature on factors influencing luxury purchase decisions in Western markets suggests that consumers in this segment place a high value on quality and exclusivity in their purchasing behavior. These findings indicate that the majority of Western consumers are in the luxury goods segment of the art of living, where luxury consumption is driven by personal enjoyment and appreciation of craftsmanship. Therefore, the level of luxury within this market segment can be classified according to the purchasing power derived from the average GDP per capita.

A purchasing power parity analysis reveals that consumers in this market segment, with an estimated annual purchasing power of US$35,655.7 in 2024 (Trading Economics, 2024), have a significantly higher purchasing potential than the global average of US$15,655.7. This suggests that consumers within this market segment are most likely to be interested in the highest category of luxury products (inaccessible luxury products). This category encompasses high-priced, unique, manufactured, and limited-edition products. And there is a strong

relationship with higher social status, so the author concludes the relationship between luxury market segmentation and luxury product level as shown in Figure 3.

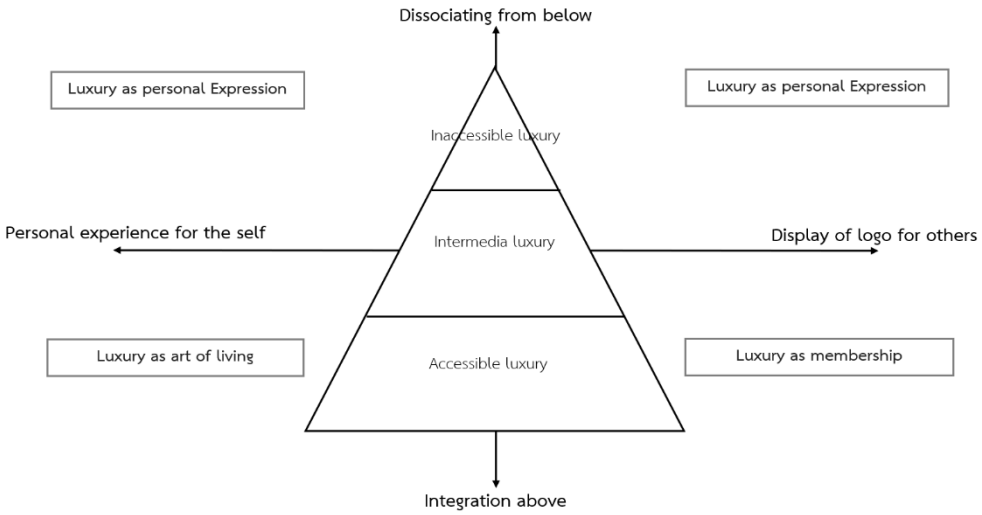

Figure 3 Summary of the relationship between luxury market segmentation (Luxury Segmentation) and luxury stratification (Luxury Level), adapted from Allérès (1990).

Asian Markets

The Asian market encompasses the Middle East, South Asia, East Asia, and Southeast Asia, totaling 40 countries. In 2024, the region's average per capita GDP, adjusted for purchasing power parity, is expected to be US$28,963.85, equivalent to an average monthly income of approximately US$8,963 (Trading Economics, 2024). Luxury consumption in Asian markets is primarily driven by status expression, with individuals purchasing luxury goods to express their social status (status consumption). Husain, Ahmad, and Khan (2022) found that status consumption and brand trust (brand trust) significantly influence consumer purchase intentions in India.

In Thailand, the luxury market is expected to grow at a CAGR of 6.15 percent between 2024 and 2028, reaching an estimated market value of US$5,000 by 2025. Thailand is expected to overtake other Southeast Asian countries, including Singapore, in luxury consumption. Despite Singapore's stronger economic growth (Jing Daily, 2023), the consumption patterns of Thai luxury consumers indicate that Thai consumers prefer to purchase more luxury goods as a sign of social status (Suthita Pathawin, 2023).

Therefore, this study summarizes the segmentation of luxury goods markets within Western and Asian markets based on various academic perspectives. Figure 3 shows the differences in consumer preferences and luxury product purchasing behaviors in these two regions.

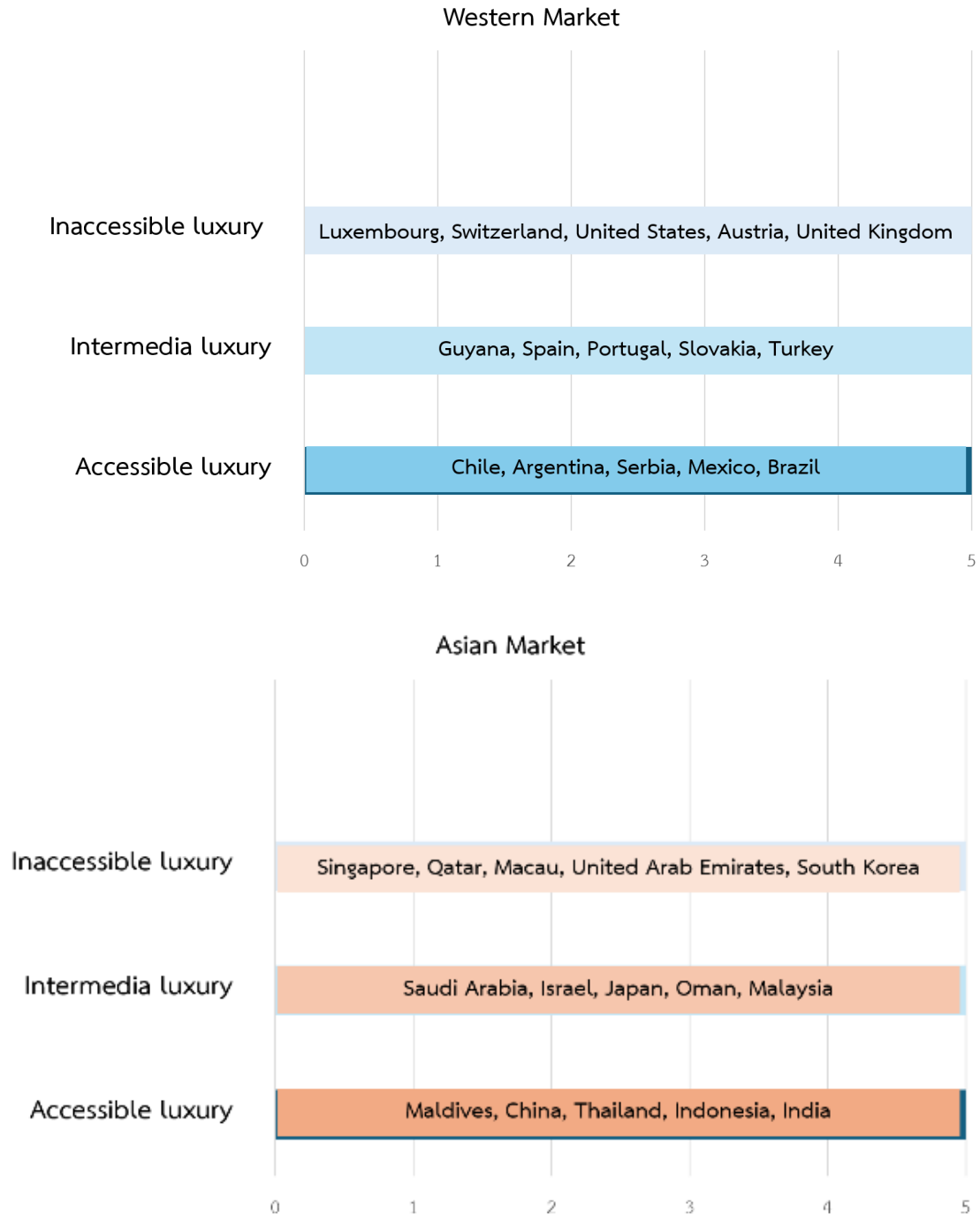

Figure 4 Analysis of luxury stratification (Luxury Level) based on gross domestic product per capita and purchasing power parity (GDP per Capita, PPP) across Western and Asian markets.

Figure 4 presents a summary analysis of luxury stratification (Luxury Level) based on gross domestic product per capita, adjusted for purchasing power parity (GDP per Capita, PPP), across Western and Asian markets. A heuristic approach based on the logic and fundamental characteristics of luxury markets, particularly consumer purchasing power and wealth, allows countries to be classified into three classes based on their average purchasing power parity-adjusted GDP per capita. Countries with exceptionally high purchasing power per capita, such as those with a purchasing power of over US$50,000, are classified as

inaccessible luxury goods. Countries with an average purchasing power per capita between US$30,000 and US$50,000 are classified as mid-luxury goods. Countries with an average purchasing power per capita of less than US$30,000 are classified as accessible luxury goods.

Conclusion

Developing brand equity for global luxury brands is a major challenge in an era where borderless communication has a significant impact on consumer behavior and demand for products and services. Some luxury brands have experienced excessive inventory, which has had a negative impact on brand perception. For example, in 2017, Burberry, a British luxury brand, faced the challenge of excess inventory due to differences between its product offerings and consumer demand. As a result, the brand opted for incineration to manage its inventory, an approach that raised environmental concerns (BBC, 2018). This situation highlights the need for businesses, regardless of their industry, to develop comprehensive preparedness strategies. Understanding cultural, managerial, geographical and economic differences, as summarized by Ghemawat (2001), is essential to recognize the differences between target markets, cultural distances, which are determined by elements such as traditions and social values. It plays a significant role in determining consumers' preferences and purchasing behavior. According to Kapferer and Bastien (2012), the luxury market can be segmented into four distinct consumer groups based on the interaction between social relationships and motivational factors: (1) those who purchase luxury products to express themselves (Luxury as Personal Expression), (2) those who appreciate luxury products for their value and craftsmanship (Luxury as Art of Living), (3) those who purchase luxury products to express their social status (Luxury as Social Expression), and (4) those who purchase luxury products to join a specific social circle (Luxury as Membership). According to these classifications, luxury businesses must tailor their product range to meet the different motivations of consumers. Luxury segmentation is influenced by three main factors: price, product type, and symbolic value (Allérès, 1991). From a geographical perspective, the global luxury market can be divided into two main regions: the Western market, where consumers place more importance on product identity and quality, and the Asian market, where luxury consumption is mainly driven by social status expression. When looking at the economic differences between consumers using the purchasing power parity-adjusted GDP per capita (PPP), the economic differences between consumers show that the two main markets are made up of countries with different levels of luxury consumption: (1) inaccessible luxury, (2) middle-class luxury, and (3) accessible luxury, which are classified according to the distribution of income and purchasing power. Purchasing power per capita is essentially an important indicator of consumers' ability to participate in the luxury market in each economy. However, in addition to economic capacity, social motivations also have a significant influence on luxury purchase decisions. This classification does not mean that consumers from middle-income countries are completely excluded from the inaccessible luxury group, but rather provides a macroeconomic perspective based on the average purchasing power in each economy.

Suggestions

In the realm of entrepreneurship and brand management, executives across all levels, along with marketing professionals, must recognize the complexities of operating in diverse international business environments. To effectively position luxury brands in global markets, marketing strategies should be carefully tailored to align with the unique characteristics of each segment. This includes considerations for product and packaging design, service quality, and marketing communication that aligns with the cultural norms, behavioral tendencies, and value systems of consumers in different regions. Consumers who perceive luxury products as a form of self-expression (Luxury as Personal Expression). To appeal to this segment, luxury brands should prioritize innovative product designs that enable consumers to express their individuality. Marketing strategies should leverage creativity and exclusivity to enhance the emotional connection between the brand and the consumer's personal identity.

Consumers who engage with luxury products for personal enjoyment and appreciation (Luxury as Art of Living) For this consumer group, luxury brands should emphasize craftsmanship, expertise, and heritage. Marketing campaigns should incorporate storytelling techniques to highlight the cultural significance and superior quality of the products, thereby reinforcing their intrinsic value. Consumers who associate luxury consumption with social status (Luxury as Social Expression)

For individuals who purchase luxury products as a means of status signaling, brands should emphasize prestige, exclusivity, and modernity. The use of distinctive branding elements such as prominent logos, innovative designs, and high-visibility marketing campaigns can reinforce the aspirational appeal of these products. Consumers who view luxury consumption as a means of social integration (Luxury as Membership). To engage consumers who seek luxury products as a way to affiliate with elite social circles, brands should focus on establishing credibility and exclusivity. Marketing efforts should emphasize brand prestige, consumer trust, and exclusivity to cultivate a strong sense of belonging among this segment.

References

Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name.* The Free Press.

Allérès, D. (1990). *Levels of luxury in the purchase of goods. As cited in ResearchGate.* Retrieved January 23, 2025, from https://www.researchgate.net/figure/Levels-of-luxury-in-the-purchase-of-goods-Source-Authors-own-study-based-on-Alleres_fig1_382340357

Bain & Company. (2025). *Luxury in transition: Securing future growth.* Retrieved from https://www.bain.com/insights/luxury-in-transition-securing-future-growth/?utm_source=chatgpt.com

BBC. (2018). *Environmental issues: Efforts to address the plastic crisis in the oceans.* BBC Thai. Retrieved January 25, 2025, from https://www.bbc.com/thai/international-44901603

De Barnier, V., Falcy, S., & Valette-Florence, P. (2012). Do consumers perceive three levels of luxury? A comparison of accessible, intermediate and inaccessible luxury brands. *Journal of Brand Management, 19*(7), 623–636. https://doi.org/10.1057/bm.2012.11

Ghemawat, P. (2001). Distance still matters: The hard reality of global expansion. *Harvard Business Review, 79*(8), 137–147.

Husain, R., Ahmad, A., & Khan, B. M. (2022). The impact of brand equity, status consumption, and brand trust on purchase intention of luxury brands. *Cogent Business & Management, 9*(1), 2034234. https://doi.org/10.1080/23311975.2022.2034234

Jain, S., & Mishra, S. (2014). Luxury consumption in emerging markets: A conceptual framework. *Journal of Retailing and Consumer Services, 21*(5), 735–744. https://doi.org/ 10.1016/j.jretconser.2014.05.003

Kang, E. Y., & Sung, Y. H. (2022). Luxury and sustainability: The role of message appeals and objectivity on luxury brands' green corporate social responsibility. *Journal of Marketing Communications, 28*(3), 291–312. https://doi.org/10.1080/13527266.2021.1874482

Kapferer, J.-N., & Bastien, V. (2012). *The luxury strategy: Break the rules of marketing to build luxury brands (2nd ed.).* Kogan Page.

Keller, K. L. (2013). *Strategic brand management: Building, measuring, and managing brand equity.* Pearson Education.

LoopMe. (n.d.). *U.S. consumers and luxury goods: Insights on shopping behavior.* Retrieved January 23, 2025, from https://loopme.com/press_releases/us-consumers-luxury-goods/

National Center for Biotechnology Information (NCBI). (2021). *Understanding the dynamics of XYZ.* PubMed Central. Retrieved from https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7847243/

Pathawin, S. (2023). *Customers attitude and purchasing behavior of luxury brandname: Chanel and Christian Dior.* College of Management Mahidol University. Retrieved January 23, 2025, from https://archive.cm.mahidol.ac.th/bitstream/123456789/5062/1/TP%20MM.029%202566.pdf (In Thai)

ResearchGate. (2023). *Levels of luxury in the purchase of goods.* Retrieved from https://www.researchgate.net/[specific-URL]

Trading Economics. (2024). *GDP per capita PPP.* Retrieved January 23, 2025, from https://tradingeconomics.com/country-list/gdp-per-capita-ppp

Wang, X., Sung, B., & Phau, I. (2023). How rarity and exclusivity influence types of perceived value for luxury. *Journal of Brand Management, 30*(1), 73–92. https://doi.org/10.1057/s41262-024-00359-8

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2025.36

Ethics as it appears in the Singkalakasutta

ผลจริยศาสตร์ที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

PhraSuriyon Narissaro (Phuengphai)[1*], PhraPhaithun Chantakamo (Haohan)[2], Paisin Pongpha[3], Boonruam Khammuangsaen[4]

พระสุริยน นริสฺสโร (ผึ่งผาย)[1*], พระไพฑูรย์ ฉนฺทกาโม (ห้าวหาญ)[2], ไพสิน ป้องภา[3], บุญร่วม คำเมืองแสน[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. PhraSuriyon Narissaro (Phuengphai)*
พระสุริยน นริสฺสโร (ผึ่งผาย)*
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: phungphaysuriyn@gmail.com

2. PhraPhaithun Chantakamo (Haohan)
พระไพฑูรย์ ฉนฺทกาโม (ห้าวหาญ)
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Phaithun46555@gmail.com

3. Paisin Pongpha
ไพสิน ป้องภา
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: paisinpongpha@gmail.com

4. Boonruam Khammuangsaen
บุญร่วม คำเมืองแสน
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Boonruam.ka@mbu.ac.th

คำสำคัญ:
จริยศาสตร์, สิงคาลกสูตร
Keywords:
Ethics, Singkalakasutta

Article history:
Received: 11/03/2025
Revised: 05/04/2025
Accepted: 02/05/2025
Available online: 25/06/2025

ABSTRACT

From the study, it was found that the principles in Singkalakasutta which consist of 4 kamma defilements, 4 biases, 6 vices, false friends, true friends and 6 directions. When people put them into practice, they will make their lives within the framework of morality, be a good person, be able to live peacefully with others in society. They were a generous to others, love peace, respect each other, and do not cause harm to each other.

How to Cite:
Narissaro, et al. (2025). Ethics as it appears in the Singkalakasutta. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 554-566.

บทคัดย่อ

หลักธรรมในสิงคากลสูตรซึ่งประกอบด้วยกรรมกิเลส 4 อคติ 4 อบายมุข 6 มิตรเทียม มิตรแท้และทิศ 6 เมื่อบุคคลนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วย่อมทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นอยู่ในกรอบของศีลธรรมเป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น รักสงบ เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกัน

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันนี้เป็นที่รู้กันว่าเป็นยุคที่เจริญถึงจุดสูงสุด หรือเรียกว่า เป็นยุคโลกาภิวัตน์ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่พัฒนาแล้ว เป็นประเทศที่ให้สิทธิเสรีภาพของทุกคนเท่าเทียมกัน ทั้งในเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน การค้าเสรีและการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพัฒนาเครื่องมือที่ทันสมัยพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกสบายให้กับมนุษย์หรือประชากรโลก ทั้งวัตถุเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ Aiปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งถือว่าเป็นยุคที่พัฒนาถึงจุดสูงสุด ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกสบายทุกอย่างให้กับมนุษย์ แทนที่มนุษย์จะสุขสบายกับวัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีเหล่านั้น แต่กลับผิดหวังหาคุณค่าความหมายในชีวิไม่ได้ สังคมโลกพัฒนามากขึ้นเท่าไร ปัญหาชีวิตก็มีมากและซับซ้อนมากขึ้น สภาพความเจริญที่ทันสมัยบีบบังคับให้ผู้คนในสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อเอาชีวิตรอด ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นทุกข์ทั้งกายและใจ บ้างคนถึงกับลงมือปิดชีวิตตัวเองเนื่องจากมีปัญหาชีวิต หรือการดำเนินชีวิตที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นอย่างนี้กันมานานคือมีลักษณะเป็นรูปโซ่พอถึงจุดสูงสุดก็กลับมาจุดเดิม มนุษย์ก็ยังมีความทุกข์ทางจิตใจเหมือนเดิม ซึ่งนักคิดนักปราชญ์ทั้งหลายต่างพยายามคิดหาวิธีหรือแนวทางวิธีที่จะหาทางออกในเรื่องเหล่านี้ เพราะบ้างเรื่องนั้นวิทยาศาสตร์ไม่สามารถหาคำตอบได้แก้ปัญหาได้ ส่วนใหญ่จะยังคงเชื่อและปฏิบัติตามความรู้และประสบการณ์เดิม ๆ ซึ่งเป็นการยากที่จะบอกว่าใครถูก ใครผิด อันนั้นควร อันนี้ไม่ควร ขึ้นอยู่ที่ว่าใครมีเหตุผลมากกว่ากัน ถ้าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างเชื่อ และปฏิบัติตามทางของตนรูปแบบในการดำเนินชีวิตและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมก็แตกต่างกันออกไป

สังคมไทยยุคปัจจุบันนี้วิทยาการสมัยใหม่เข้ามาสู่ไทยมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงมากมายเริ่มตั้งแต่การใช้ชีวิตในแต่ละวัน ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดนของวิทยาการเทคโนโลยี ทำให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้น เกิดความเลื่อมล้ำมาขึ้น คนที่วางแผนในการดำเนินไม่ดีชีวิต ก็จะพบเจอแต่ปัญหาต่างๆ นาๆ ดังที่เป็นข่าวกันในทุกวันนี้ธุรกิจ กิจการต่างๆ ล้มละลาย หาทางออกไม่ได้ตัดสิ้นใจจบชีวิตตัวเอง แต่คนที่

มีหลักในการดำเนินชีวิต ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีเป้าหมายที่ชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือยตามกระแสของกาเปลี่ยนแปลง ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย หลักในการใช้ชีวิตทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า อริมรรคมีองค์ 8 เป็นทางสายกลาง เมื่อดำเนินตามแล้วจะทำให้ตัวเองและผู้อื่นไม่เดือดร้อน หรือปฏิบัติหลักธรรมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร มิตรแท้ มิตรเทียม การเลือกคบเพื่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต เพราะถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีมีแต่จะพาไปในทางที่เสื่อม เช่น เป็นนักเลงสุรา ชอบเล่นการพนันเป็นต้น ถ้าคบเพื่อนที่เป็นบัณฑิตชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญไปในทางที่ดี แม้กระทั่งกรรมกิเลสที่ตรัส 4 ประการผู้ที่ละได้แล้วคือไม่เบียดเบียนกันและกัน ด้วยชีวิตทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา อันเป็นการสร้างบาปกรรมด้วยกายกรรมและวจีกรรม การที่เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่นให้เกิดความสงบร่มเย็นต้องปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้กล่าวมาแล้วดังนี้ จึงมีชีวิตที่ดีไม่เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนั่น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของหลักจริยศาสตร์ ในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมเปรียบได้เหมือนกับเข็มทิศ ที่จะนำพาเราไปถึงเป้าหมายหรือจุดหมายที่ตั้งไว้

1. ความหมายของจริยศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย คำว่า จริยศาสตร์ เป็นศัพท์บัญญัติมาจากภาษาอังกฤษว่า Ethics และมาจากคำในภาษาบาลีสันสกฤตว่า จริยะ+ศาสตร์ คำว่าจริยะแปลว่าความประพฤติ หรือกิริยาที่ควรประพฤติ กับคำว่าศาสตร์ แปลว่า ระดมความรู้ เมื่อแปลรวมกันว่า ระบบความรู้ที่ว่าด้วยความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ และเป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ ในการแสวงหาเกณฑ์การตัดสินความประพฤติของมนุษย์ ว่าอย่างไหนถูก ไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของคุณค่าทางศีลธรรม

จริยศาสตร์เป็นสาขาของปรัชญา ที่กล่าวถึงปัญหาด้านจริยศาสตร์หรือปรัชญาชีวิต เช่น มาตรฐานการตัดสินความดีความชั่วในการประพฤติของบุคคลว่า อย่างไรดี อย่างไรชั่ว อย่างไรถูก อย่างไรผิด ชีวิตที่ดีมีลักษณะอย่างไร อะไรคือสิ่งที่น่าปรารถนาที่สุด หรืออะไรคือจุดหมายปลายทางของชีวิต ความดีคืออะไร อาศัยอะไรเป็นเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วเป็นเรื่องจิตใจของแต่ละบุคคลหรือว่ามีอยู่จริงนอกเหนือจากความรู้สึกของมนุษย์ตลอดจนจะปฏิบัติตนในวิถีทางใดมนุษย์จึงจะบรรลุจุดประสงค์อันสูงสุดของชีวิตได้ (บุญมี แท่นแก้ว, 2541, 16)

จริยศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้มนุษย์มีจิตใจสูง และเอื้ออาทรต่อผู้อื่นมีความประพฤติดี เว้นสิ่งที่ควรเว้น ทำสิ่งที่ควรทำ แสวงหาคำตอบว่าอะไรดี อะไรชั่ว วิเคราะห์เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ว่า ที่มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นนั้นเพราะอะไร มีอะไรอยู่เบื้องหลังแห่งการกระทำ มีความคล้ายคลึงกับวิชาจิตวิทยาที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรม ของมนุษย์และอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดกับใจแต่ไม่พิจารณาถึงความถูกผิด ส่วนจริยศาสตร์จะพิจารณาถึงความถูก ความผิด ความดี ความชั่วของพฤติกรรมและอารมณ์ของมนุษย์ด้วย จริยศาสตร์เป็นคำสันสกฤตตามตัวอักษรแปลว่า ศาสตร์ที่ว่าด้วยความประพฤติข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ ตำรา หรือวิชาที่ว่าด้วยความ

ประพฤติ และจริยศาสตร์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ethics หมายถึง ศาสตร์ว่าด้วยศีลธรรม หลักศีลธรรม กฎว่าด้วยความประพฤติและพฤติกรรม นอกจากนี้จริยศาสตร์ยังมีความหมายครอบคลุมถึงนิสัยอุปนิสัยและอัธยาศัยด้วย (วศิน อินทสระ, 2549, 14-15)

จริยศาสตร์ เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า ศาสตร์ว่าด้วยความประพฤติการกระทำของมนุษย์ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรไม่ดี เป็นต้น จริยศาสตร์เป็นศัพท์บัญญัติขึ้นซึ่งแปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ethics มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า Ethos ภาษาละตินว่า Ethica แปลว่า ประเพณี ความเคยชิน เป็นพฤติกรรมกลุ่ม คือคนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวเดียวกันจนกระทั่งถือเอาพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นแบบแผนของการกระทำของสังคมไปในที่สุด เป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นที่พึ่งที่ปรารถนาของคนทั่วไป เป็นกลุ่มประเพณีของกลุ่มสังคมในที่สุดและจริยศาตร์จะประเมินค่าของมนุษย์ว่าดี ชั่ว ถูก ผิดควรทำ ไม่ควรทำ เป็นต้น (วิทย์ วิศทเวทย์, 2532, 10)

2. ประเภทของจริยศาสตร์

จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่หลากหลาย เช่น อะไรคือสิ่งดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหาและยึดถือและใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าอะไรดี ไม่ดีอะไรเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์ โดยนักปรัชญาในยุคปัจจุบันได้แบ่งประเภทของจริยศาสตร์ ออกเป็น 3 ประเภท หลักๆ ได้แก่

1.อภิจริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่แสวงความหมายของความดี ชั่ว ถูก ผิด ว่าคืออะไร เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงหรือเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์สมมติขึ้น หลักการทางจริยธรรมของมนุษย์ได้มาจากไหน มาจากเหตุผล ศรัทธา หรือปัญญา หลักการเหล่านั้นมีความเป็นจริงในตัวมันเอง เป็นเพียงข้อตกลงทางสังคม หรือเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ คำตอบก็อาจจะเป็นว่าหลักการทางจริยธรรม เป็นผลของความจริงสากลบ้าง เจตจำนงของพระเจ้าบ้าง กฎเกณฑ์การใช้เหตุผลในการตัดสินทางจริยธรรมของมนุษย์บ้าง ซึ่งจัดเป็น 3 ทัศนะหลักๆ ดังนี้

ก) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่จริงอย่างเป็นภววิสัย เป็นสิ่งที่แน่นตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ ไม่ขึ้นอยู่กับความเห็นของบุคคล หรือวัฒนธรรมทางสังคมและเป็นสิ่งสากลที่มนุษย์ทุกคนทุกสังคมสามารถเข้าใจตรงกันได้ โดยยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้

ข) ดี ชั่ว ถูก ผิด มีอยู่อย่างสัมพัทธ์ เป็นข้อตกลงทางสังคมขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคล และวัฒนธรรมทางสังคมไม่แน่นอนตายตัว แปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ไม่ใช่สิ่งสากลที่ทุกคน ทุกสังคมจะสามารถเห็นตรงกัน โดยยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้

ค) ดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นผลจากภาวะทางจิตวิทยา คือ หลักการที่เราใช้ตัดสินการกระทำว่าดี หรือชั่ว ถูกหรือผิด มาจากข้อเท็จจริงทางจิตวิทยาของมนุษย์ เช่น ความเห็นแก่ตัว ที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง และการเห็นแก่ผู้อื่น ที่แสดงออกเป็นความเมตตากรุณาอันเป็นแรงจูงใจให้เราทำเพื่อผู้อื่น

2. จริยศาสตร์บรรทัดฐาน ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานที่กำหนดถูก ผิด ดี ที่เกี่ยวกับความประพฤติ และการกระทำของมนุษย์ เพื่อหาคำตอบว่าอย่างไรจึงเรียกว่ามีคุณธรรม มีเหตุผลการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร และมนุษย์มีสิทธิและหน้าที่ทางศีลธรรมอย่างไร คำตอบที่ได้แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีคุณธรรม มุ่งวิเคราะห์คุณลักษณะประจำตัวของบุคคลมากกว่าการกระทำเฉพาะกรณี คือ พิจารณาความมีคุณธรรมจากการเป็นไม่ใช่จากการกระทำในสถานการณ์เฉพาะต่างๆ พื้นฐานการวิเคราะห์ความมีคุณธรรม จึงยึดตัวผู้กระทำเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าตัวผู้กระทำเป็นคนดี หรือเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นปกตินิสัย เขาย่อมทำสิ่งที่ดี หรือทำสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่มีการตรวจสอบ มีคุณธรรม อยู่ในระบบระเบียบและมีความสมดุล

2) ทฤษฎีหน้าที่ มุ่งวิเคราะห์ความถูกผิดทางศีลธรรมบนพื้นฐานของการกระทำ การตัดสินถูกผิดทางศีลธรรมไม่ใช่ดูที่การเป็น หรือดูว่าผู้กระทำเป็นคนอย่างไร แต่ให้ดูที่การกระทำคือให้ดูว่าการกระทำของเขาในกรณีหรือสถานการณ์นั้นๆ เป็นอย่างไร ทฤษฎีนี้จึงมุ่งแสวงหาหลักการพื้นฐานของพันธะทางศีลธรรมของมนุษย์ และหลักการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ที่มนุษย์มีพันธะต้องปฏิบัติ

3. จริยศาสตร์ประยุกต์ เป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่นำหลักการของอภิจริยศาสตร์และจริยศาสตร์บรรทัดฐานมาประยุกต์ใช้กับปัญหาต่างๆ มีหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น จริยศาสตร์การแพทย์ ที่สนใจประเด็นทางจริยธรรมจากการประยุกต์ศาสตร์ทางชีววิทยาและทางการแพทย์ ประเด็นการอภิปรายคือเรื่องของชีวิตและความตาย ควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องดังกล่าว สิทธิของผู้ป่วย จรรยา บรรณของแพทย์ จริยศาสตร์ธุรกิจ ประเด็นการศึกษาคือความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจต่อสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม ประเด็นสำคัญที่ศึกษาคือ มนุษย์มีสิทธิโดยชอบธรรม ที่จะบริโภคทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ สรรพสิ่งในธรรมชาติมีคุณค่าในตัวเองหรือมีคุณค่าเพียงเพราะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ชีวิตอื่นๆในธรรมชาติมีสิทธิของตัวเองหรือไม่ เช่น สัตว์ต่างๆ มีสิทธิของสัตว์ ซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติเท่าเทียมกับสิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์หรือไม่ เป็นต้น (พระมหาบุญประสิทธิ์ นาถปุญโญ, 2564, 21-22)

3. คุณค่าทางจริยศาสตร์

คุณค่า เป็นคุณสมบัติที่ได้จากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความงามเป็นค่า หรือคุณค่าทางศิลปะ ความดีเป็นค่าหรือคุณค่าทางจริยธรรม คุณค่าทางจริยศาสตร์ คือรูปแบบทั่ว ๆ ไป ของความประพฤติทางคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความรู้จักประมาณ ความมีเกียรติ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่แสดงออกทางร่างกายใน ลักษณะที่ดีงามถูกต้องอันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม และคุณค่าจริยศาสตร์จะมีได้ต้องปลูกฝังฝึกหัด โดยเริ่มจากการปลูกฝังคุณค่าทางจริยศาสตร์ลงในใจก่อน การปลูกฝังคุณค่าทางจริยศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยหลักการคำสอนทางศาสนาอันได้แก่ ศีล เป็น

พื้นฐานหรือกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นข้อบังคับความประพฤติปฏิบัติ เพื่อจัดระบบหรือฝึกหัดกายวาจาให้เรียบร้อยเป็นปกติ

4. เกณฑ์การตัดสินทางจริยศาสตร์

เกณฑ์การตัดสินทางจริยศาสตร์หนึ่งว่าเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรทำหรือไม่ควรทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมนุษย์ตกอยู่ในสถานการณ์ยุ่งยาก และต้องเลือกกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เมื่อคนๆ หนึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป เราจะใช้หลักหรือมาตรการอะไรมาตัดสินว่าการกระทำของเขาถูกหรือผิด และมีเหตุผลอย่างไรที่ใช้หลักหรือมาตรการนั้นมาตัดสิน หรือเมื่อเราตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง เรามีเกณฑ์อะไรที่จะชี้ว่าเราควรทำอย่างนี้ ไม่ควรทำอย่างนั้น เมื่อต้องมีการตัดสินการกระทำมนุษย์มักจะใช้ความพอใจของตนเอง หรือค่านิยมในสังคม เจตนา ศาสนา กฎหมาย รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นเกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมนั้นมีมากมาย ในบทความนี้จะขอยกตัวอย่างเกณฑ์ตัดสินคุณธรรม 3 ทฤษฎี ได้แก่

1.ลัทธิสัมพัทธนิยม เชื่อว่า ค่าทางจริยธรรม เป็นสิ่งสัมพัทธ์ด้วยเหตุผลที่ว่าความดีความชั่ว ไม่ใช่สิ่งแน่นอนตายตัว การกระทำอันหนึ่ง จะดีหรือเลว ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลายอย่าง ในสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งการกระทำอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดี แต่ในสภาพแวดล้อมมีอย่างหนึ่ง การกระทำอย่างเดียวกันนั้น อาจจะกลายเป็นการกระทำที่เลวก็ได้ การกระทำจึงไม่ได้ดีหรือเลวในตัวของมันเอง แต่ความดีหรือความเลวของการกระทำนั้น สัมพัทธ์หรือขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ลัทธิสัมพัทธนิยมเชื่อว่า การตัดสินความถูก ผิด ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ตัดสิน เพราะผู้ตัดสินย่อมตัดสินแตกต่างกันไปตามความพอใจของตน เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมจึงมีหลายเกณฑ์ และไม่มีเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งที่สูงสุดหรือดีกว่าเกณฑ์อื่นๆ ลัทธิสัมพัทธนิยมจึงมีรูปแบบ อยู่ 2 เกณฑ์ด้วยกันดังนี้

1) เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน ลัทธิสัมพันธ์นิยมถือว่า คนแต่ละคนเป็นผู้ตัดสินความดีความชั่วเอาเอง เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ชาวสัมพัทธนิยมพวกหนึ่ง เช่น พวกโซฟิส ซึ่งเป็นนักปรัชญากรีกโบราณ ถือว่า คนแต่ละคนเป็นพูดตัดสินทุกอย่างเอาเองถูกผิดดีชั่ว จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินของแต่ละคน สิ่งที่ดีคือสิ่งที่ฉันชอบ

2) เกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วขึ้นอยู่กับจารีตประเพณีของแต่ละสังคม ลัทธิสัมพัทธนิยม เห็นว่าเนื่องจากบุคคลแต่ละคนนั้น เขาจะมีลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างไรขึ้นอยู่กับสังคม ที่เขาอยู่สังคมได้ปลูกฝังความรู้สึก และอารมณ์ทางศีลธรรมให้แก่เขา โดยผ่านทางจารีต ประเพณี กฎหมาย ศีลธรรม และความเชื่อทางศาสนา สังคมเป็นผู้บอกว่าอะไรผิดอะไรถูก ดังนั้น ชาวสัมพัทธนิยมกลุ่มนี้ เสนอว่าควรใช้จารีประเพณีเป็นเกณฑ์ตัดสินความดี ความชั่ว เป็นเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม

2. ลัทธิประโยชน์นิยม เป็นลัทธิที่ยอมรับประโยชน์หรือหลักมหสุข เป็นรากฐานของศีลธรรม โดยถือว่าความถูกต้องของการกระทำขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ ดังนั้นประโยชน์นิยม คือลัทธิที่ถือว่าเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วอยู่ที่ผลของการ

กระทำเป็นตัวตัดสินเป็นสำคัญ ลัทธิประโยชน์นิยมมีแนวคิดในเรื่องค่าทางจริยธรรมคล้ายกับแนวคิด สัมพัทธนิยม กล่าวคือประโยชน์นิยม เชื่อว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งสัมพัทธโดยถือว่าความดีความชั่วไม่ใช่สิ่งที่แน่นอนตายตัว เปลี่ยนแปลงไปตามผลของการกระทำ การกระทำอย่างเดียวกันอาจเป็นได้ทั้งดีและเลวถูกหรือผิด ตามทัศนะของประโยชน์นิยม การกระทำโดยตัวมันเองไม่จัดว่าดีหรือเลว แต่อยู่ที่มันก่อให้เกิดผลอย่างไร การกระทำอย่างเดียวกันถ้าก่อให้เกิดผลดี คือประโยชน์สุข มันก็เป็นการกระทำที่ดี ถ้าผลของมันก่อให้เกิดความทุกข์ มันก็เป็นการกระทำที่เลว เช่น การพูดเท็จไม่จัดว่าดีหรือชั่ว แต่ดูที่ผลของการพูดเท็จว่าเป็นอย่างไร ถ้าพูดเท็จแล้วก่อให้เกิดความสุข การพูดเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ดีควรกระทำ แต่ถ้าพูดเสร็จแล้วขอให้เกิดความทุกข์ การพูดเท็จก็เป็นสิ่งที่เลวไม่ควรกระทำ เมื่อเป็นเช่นนี้เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมของประโยชน์นิยม จึงมีลักษณะสัมพัทธคือไม่แน่นอนตายตัว

3.เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความรู้ตามทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท ความรู้ที่จัดถูกต้องนั้นต้องสามารถทำให้ผู้ที่รู้นั้นหลุดพ้นจากความทุกข์ อันเป็นไปตามหลักของอริยสัจ 4 คือ รู้ทุกข์ รู้เหตุเกิด ทุกข์ รู้ความดับทุกข์ รู้วิธีปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ส่วนวิธีการพิจารณาความรู้ว่าจะดำเนินตามลักษณะอริยสัจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติให้เข้าใจด้วยตนเอง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของความคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นไปในโลกนี้มีค่อนข้างมาก การหาเกณฑ์ตัดสินว่าความคิดหรือทฤษฎีใดบ้างที่เชื่อถือจึงเป็นเรื่องจำเป็นในพุทธปรัชญาเถรวาท มีเกณฑ์ในการตัดสินว่าแนวคิดใดควรเชื่อถือตามหลักทฤษฎีที่ประกอบด้วยเหตุผลที่ พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในกาลามสูตร 10 ประการ

๑. มา อนุสฺสาเวน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา
๒. มา ปรมฺปราย อย่าปลงใจเชื่อด้วยถือสืบกันมา
๓. มา อิติกิราย อย่าปลงใจเชื่อด้วยเล่าลือ
๔. มา ปิฏกสมฺปทาเนน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
๕. มา ตกฺกเหตุ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ
๖. มา นยเหตุ อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุมาน
๗. มา อาการปริวิตกฺเกน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการตรึกตรองตามแนวเหตุผล
๘. มา ทิฏฐินิชฺฌานกฺขนฺติยา อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้
๙. มา ภพฺพรูปตาย อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะว่าน่าเป็นไปได้
๑๐. มา สมโณ โน ครูติ อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

5. สิงคาลกสูตร

สิงคาลสูตร เป็นพระสูตรหนึ่งในพระสุตตันตปิฎก หมวดทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค เป็นหลักคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่มุ่งเน้นประโยชน์โดยตรงสำหรับคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือนโดยมีหลักธรรมให้ละเว้นจากบาปกรรม 14 ประการ ที่เริ่มต้นด้วย กรรมกิเลส 4 อคติ 4 อบายมุข 6 รวมทั้งเรื่องมิตรแท้ มิตรเทียม ทิศ 6 หรือบุคคล 6 ประเภท ที่มีความสัมพันธ์ต่อบุคคล ๆ หนึ่ง มีบิดามารดากับบุตร เป็นต้น และวิธีการปฏิบัติต่อ

บุคคลเหล่านั้น มุ่งให้มีสติไม่ประมาท สร้างปัญญาให้กับบุคคลที่จะเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากเกินไป ยิ่งกว่านั้นสร้างคุณค่าหน้าที่อย่างสำคัญมนุษย์โลก ให้มีวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้าอีกด้วย (พระมหาอนันต์ อนุตฺตโร, 2563, 54)

6. ประวัติสิงคาลกสูตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน อันเป็นที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแต ใกล้กรุงราชพฤกษ์ สมัยนั้นสิงคาลกะคฤหบดี ลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลายคือ ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลังทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน ครั้นในเวลาเช้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงครองผ้า ถือบาตร และจีวร เสด็จเข้าไปบิณฑบาตยังกรุงราชคฤห์ ได้ทอดพระเนตรเห็นสิงคาลกะคฤหบดี ซึ่งลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์ มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้าทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน ครั้นทอดพระเนตรเห็นแล้วได้ตรัสถามสิงคาลกะคฤหบดี ดังนี้ว่าดูก่อน สิงคาลกะคฤหบดี เธอลุกแต่เช้าออกจากกรุงราชพฤกษ์มีผ้าเปียกมีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน อยู่เพราะเหตุไรสิงคาลกะคฤหบดีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บิดาของข้าพระองค์ก่อนตายได้กล่าวไว้ว่า นี่นะลูกเจ้าพึงไหว้ทิศทั้งหลาย ข้าพระองค์สักการะเคารพนับถือบูชาคำของบิดา จึงลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้าเปียก มีผมเปียก ประคองอัญชลีนอบน้อมทิศทั้งหลาย คือทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบนอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับสิงคาลกะคฤหบดี ว่าดูก่อนคฤหบดีบุตร ในวินัยของพระอริยะเจ้าเขาไม่นอบน้อมทิศทั้ง 6 กันอย่างนี้ สิงคาลกะคฤหบดีจึงทูลถามว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญในอริยวินัยพระอริยเจ้า ท่านนอบน้อมทิศ 6 กันอย่างไร ขอประทานโอกาส ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงแสดงแก่ข้าพระองค์ ตามที่ในอริยะวินัยเจ้า ท่านนอบน้อมทิศ 6 กัน นั้นเธอพระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงชี้แจงแก่ สิงคาลกะคฤหบดี ว่าดูก่อนคหบดีบุตร ถ้าอย่างนั้นท่านจงฟังจงตั้งใจให้ดีเราจะกล่าว สิงคาลกะคฤหบดี กราบทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนคหบดีบุตร อริยะสาวกละกรรมกิเลส 4 ประการได้แล้ว ไม่ทำบาปกรรมโดยฐาน 4 และไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 อริยสาวกนั้นเป็นผู้ปราศจากกรรมอันลามก 14 อย่างนี้แล้วย่อมปกปิดทิศ 6 ย่อมปฏิบัติเพื่อชนะโลกทั้งสอง และเป็นอันอริยสาวกนั้นปรารภแล้วทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก อริยสาวกย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ (ที.ปา. 11/174/139.)

7. หลักธรรมคำสอนในสิงคาลกสูตร

เป็นหลักธรรมที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมุ่งประโยชน์โดยตรงสำหรับคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือน เพื่อไม่ให้ประมาทในการดำเนินชีวิตเป็นทั้งอริยะวินัยที่พระอริยเจ้าละได้แล้วและคิหิวินัย เป็นวินัยผู้ครองเรือนควรนำมาปฏิบัติอันได้แก่ การละกรรมกิเลส 4 ไม่ทำความชั่วโดยฐานะ 4 (หลักธรรมการละอคติ 4) อบายมุข 6

มิตรเทียม 4 ประเภท มิตรแท้ 4 ประเภท ทิศ 6 และสังคหวัตถุ 4 ย่อมปกปิดทิศ 6 ผู้ปฏิบัติเพื่อชนะโลกทั้งสอง ย่อมศึกษา ดังนี้

กรรมกิเลส 4 ประการ เป็นธรรมที่อริยสาวกละได้แล้ว ผู้เป็นคฤหัสถ์ควรปฏิบัติเว้นขาดจากกรรมกิเลสเหล่านี้ คือการละกรรมกิเลส 4 ที่เกิดจากการเบียดเบียนกันและกัน ด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา อันเป็นการสร้างบาปกรรมด้วยกายกรรมและวจีกรรม กรรมกิเลส 4 ประการ ได้แก่

1. ปาณาติบาต คือ การฆ่าสัตว์ 2. อทินนาทาน คือ การลักทรัพย์
3. กาเมสุมิจฉาจาร คือ การประพฤติผิดในกาม 4. มุสาวาท คือ การพูดเท็จ

ไม่ทำความชั่วโดยฐาน 4 (อคติ 4) พระอริยสาวกไม่กระทำบาปกรรม โดยฐานะ 4 ประการ ส่วนปุถุชนกระทำกรรมด้วยฐาน 4 ประการนี้ เรียกว่า อคติ 4 ความลำเอียง 4 ประการนี้ คือการกระทำบาปกรรม ดังนี้

1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก 2. โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง 4. ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

อบายมุข 6 แปลว่า หนทางแห่งความฉิบหาย หรือทางแห่งความเสื่อม อบายมุข 6 ประการนี้ อริยสาวกละได้แล้ว ย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 โภคะทั้งหลายประกอบด้วย

1. การเสพน้ำเมาคือสุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
2. การเที่ยวตามตรอก ๆ ในเวลากลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
3. การเที่ยวดูมหรสพ เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
4. การเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
5. การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย
6. ความเกียจคร้าน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย

มิตรเทียม มิตรแท้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสถึงมิตรเทียมว่า เป็นผู้นำไปสู่ความเสื่อมเสียหาย ตรัสถึงมิตรแท้ว่าการคบมิตรที่เป็นคนดี ถ้าคบแล้วจะพ้นทางเสื่อม มีแต่ความสุข พร้อมแสดงลักษณะของมิตรเทียมมิตรแท้ทั้ง 4 ประเภทโดยแต่ละประเภทมีลักษณะเด่นออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1.มิตรเทียม 4 ประเภท บุคคล 4 จำพวกนี้ พึงทราบว่าเป็นมิตรเทียมโดยตรัสว่า ดูกรคฤหบดีบุตร คน 4 จำพวกเหล่านี้ คือคนปอกลอก, คนดีแต่พูด, คนหัวประจบ, คนชักชวนในทางฉิบหาย ท่านพึงทราบว่าไม่ใช่มิตร เป็นแต่คนเทียมมิตร

2.มิตรแท้ 4 ประเภท บุคคล 4 จำพวกนี้ พึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยตรัสว่า ดูกรคฤหบดีบุตร มิตร 4 จำพวกเหล่านี้ คือ มิตรมีอุปการะ, มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข, มิตรแนะนำประโยชน์, มิตรมีความรักใคร่ พึงทราบว่าเป็นมิตรมีใจดี (เป็นมิตรแท้)

ทิศ 6 ในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงตรัสสอนสิงคาลกคฤหบดีบุตร ถึงวิธีปฏิบัติที่ส่งเสริมชีวิตให้ดีงาม ด้วยวิธีการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องอยู่รอบตัว คือบุคคล 6

ประเภท มีมารดาบิดา เป็นต้น ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับคฤหบีบุตร ในเรื่อง ทิศ 6 ดังนี้ว่า ดูกรคฤหบดีบุตร ก็อริยสาวกเป็นผู้ปกปิดทิศทั้ง 6 อย่างไรท่านพึงทราบทิศ 6 เหล่านี้ คือ

1. ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดา บิดา
2. ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครู อาจารย์
3. ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตร ภรรยา
4. ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตร สหาย
5. ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ทาส กรรมกร
6. ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์

8. คุณค่าที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

หลักธรรมในสิงคาลกสูตรนั้นเมื่อบุคคลนำไปปฏิบัติแล้วย่อมมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในครอบครัว สังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งหลักธรรมในสิงคาลกสูตรกันก่อให้เกิดคุณค่าหรือคุณประโยชน์แก่บุคคลผู้ปฏิบัติตาม เช่นกรรมกิเลส 4 ประการที่บุคคลใดละได้แล้วคือไม่เบียดเบียนกันด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย วาจา ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยต่างเคารพซึ่งกันและกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันหรือการทำงานกับคนหมู่มากต้องละอคติ 4 จึงจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาคกันทุกฝ่าย เพราะถ้าหากปฏิบัติโดยใช้อคติ 4 แล้วจะทำให้เกิดความเลื่อมล้ำเอาเปรียบผู้อื่นขาดความเสมอภาค เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ในสิงคาลกสูตรก็มีความเท่าเทียม คือความเท่าเทียมในการที่จะฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า จะเห็นว่าแม้พระองค์ก็ให้สิทธิเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

9. วิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร

9.1 วิเคราะห์จริยศาสตร์เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึงความมีค่าของมนุษย์แต่ละคน ทั้งในแง่ความมีค่าในตัวเองและสถานภาพของความเป็นมนุษย์ของแต่ละคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอันไม่อาจจะพรากเสียดาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน และเป็นสิ่งที่สำคัญของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว จะทำให้ถูกกดขี่ ข่มเหง แบ่งชนชั้นวรรณะ และถูกเอารัดเอาเปรียบจนไม่เหลือคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะเห็นได้ว่าในพุทธปรัชญาให้ความสำคัญกับมนุษย์ว่า มนุษย์จะมีเสรีภาพที่สมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อ ได้ใช้ปัญญาในการพิจารณาสรรพสิ่งเพื่อประหารทำลายกิเลส โดยไม่ทำให้จิตของตนตกอยู่ในอำนาจของกิเลส ซึ่งเสรีภาพที่แท้จริงนี้ก็ คือเจตจำนงของผู้หมดกิเลสหรือพระอรหันต์นั่นเอง มนุษย์มีบิดามารดาของตนเป็นแดนเกิด การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการกระทำ ก็มีปัจจัยมาจากมนุษย์นั่นเอง ดังนั้น ค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์จึงอยู่ที่การกระทำของมนุษย์เอง ความบริสุทธิ์หรือเศร้าหมองก็เป็นเรื่องของมนุษย์ที่จะเข้าถึง ไม่มีอำนาจภายนอกมาแทรกแซงแต่อย่างใด

เมื่อวิเคราะห์ไปที่ จริยศาสตร์ ในสิงคาลกสูตร ตามทัศนะเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งในแง่เป็นรูปธรรมและนามธรรม จะเห็นได้ว่าปรากฏอยู่ในแง่ของรูปธรรมนั้น มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็น

สังคม มีการพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน แต่ในความพึ่งพิงกันนั้น มนุษย์ต้องมีความเป็นตัวของตัวเองมากพอที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในลักษณะที่ตนต้องการ คือต้องสามารถเลือกได้ด้วยตนเองว่าจะใช้ชีวิตในสังคมอย่างไร ไม่ใช่อยู่เพราะการถูกบีบคั้นหรือด้วยอำนาจเงินตรา ในส่วนนามธรรม คือ มนุษย์เป็นสิ่งสวยงาม ส่วนหนึ่งของโลก เพราะเป็นตัวกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่นความดีความงามความเลวความจริงความเท็จคือมนุษย์เป็นผู้สร้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองไม่ใช่เพราะพระเจ้าเป็นผู้สร้างเพียงเหตุเดียว

9.2 วิเคราะห์จริยศาสตร์ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์จะพึงมีและพึงได้รับ สิทธิ หมายถึงหน้าที่ เสรีภาพ หมายถึงความมีเป็นอิสระ ความหมายโดยรวมคือ การมีความชอบธรรม และการมีสิ่งต่างๆอย่างอิสระเสรีแต่ต้องมีกรอบควบคุม จะใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่คำนึงถึงผลตามมาไม่ได้ จะก้าวก่ายสิทธิและเสรีภาพของคนอื่นไม่ได้เช่นกัน ในสิงคาลกสูตรมีหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า พุทธปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ถึงการมีสิทธิเสรีภาพว่ามนุษย์ทุกคน มีสิทธิ เสรีภาพ และ พระองค์ก็ทรงเคารพในสิทธิเสรีภาพอย่างชัดเจน จะเห็นได้ในเบื้องต้นตอนที่สิงคาลกมาณพ ลุกขึ้นแต่เช้าออกมาทำการนอบน้อมทิศทั้ง 6 มีผมเปียก มีผ้าเปียกในทุกๆเช้า เพราะเหตุ การณ์นี้ความเข้าใจในการนอบน้อมทิศตามคำสั่งเสียของบิดา พระพุทธองค์ทรงให้เกียรติคือไม่ก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของสิงคาลกมานพ โดยตรง พระองค์ให้สิทธิเสรีภาพแก่ สิงคาลกมานพ ในการทูลถามความสงสัยต่างๆ แทนที่จะกล่าวห้ามไม่ให้ทราบความผิดโดยเด็ดขาด เพราะพระองค์ทรงเห็นถึงความมีทิฐิมานะ ความถือตัว ความมีจิตมิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดอยู่ พระองค์ทรงเคารพในการตัดสินใจของสิงคาลกมาณพที่แสดงการนอบน้อมออกมาอย่างนั้น

9.3 วิเคราะห์จริยศาสตร์ในเรื่องความเสมอภาค

ความเสมอภาคถือเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับหลักเสรีภาพ เนื่องจากเป็นหลักการที่จะทำให้การใช้เสรีภาพเป็นไปอย่างเสมอภาคกันทุกผู้ทุกคน ความเสมอภาคนั้นเป็นหลักการที่จะทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน หรือไม่ได้เลือกการปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้นความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน

สิงคาลกสูตร เป็นอีกพระสูตรหนึ่งที่ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสให้เห็นถึงความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันทุกคนทุกชั้นวรรณะ ต่างมีสิทธิเสรีภาพที่จะเข้าถึงความจริงสูงสุดคือพระนิพพานได้ บุคคลใดมีบารมีสมบูรณ์เพียบพร้อม พัฒนาจิตของตนจนสามารถเข้าถึงความจริงอันสูงสุด การเข้าถึงความจริงอันสูงสุดนี้เรียกความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับสิงคาลกมาณพที่มีสิทธิเสรีภาพจะรับฟังธรรมจากพระพุทธองค์ แล้วนำไปปฏิบัติ เป็นผู้เข้าถึงซึ่งความจริงแห่งธรรมะจนสามารถพัฒนาสร้างคุณค่าที่มีอยู่ในตัว แสดงออกมาได้เหมือนกับบุคคลอื่น คือ ถึงซึ่งความจริงอันสูงสุด ได้ยังบุคคลอื่นเช่นกัน

10. บทสรุป

จริยศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญาซึ่งจริยศาสตร์นี้ได้ ศึกษาถึงคุณค่าแห่งความประพฤติ และคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์พยายามตอบคำถามที่ว่าความดี ความชั่ว ความถูก ความผิดคืออะไร มีมาตรการหรือมาตรฐานอะไรที่จะวัดหรือตัดสินว่า นั่นถูก นั่นผิด และชีวิตที่ดีนั้นเป็นอย่างไร อะไรคือความดีอันสูงสุดของมนุษย์ ควรใช้ชีวิตอย่างไรจึงจะคุ้มค่าของการเกิดมาเป็นมนุษย์ หลักธรรมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร กรรมกิเลส 4 ประการผู้ที่ละได้แล้วย่อมก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นในการอยู่ร่วมกัน เพราะไม่มีการเบียดเบียนกันด้วยชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย และวาจา อคติ 4 เมื่อละได้แล้วย่อมก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และความเสมอภาค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นจำนวนมาก หรือแม้แต่การเลือกคบเพื่อน ถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีก็จะพาไปในทางที่เสื่อม ดังปรากฏในสิงคาลกสูตรอบายมุข 6 ทางแห่งเสื่อม 6ประการ มีการคบคนชั่วเป็นมิตรเป็นต้น ท่านจึงให้คบหาแต่บัณฑิตจึงตรัสเรื่องมิตรแท้มิตรเทียม เพราะถ้าการคบบัณฑิตมีแต่จะทำให้ชีวิตเจริญขึ้น และตรัสเรื่องทิศ 6 ธรรมที่ควรปฏิบัติต่อกัน เช่น ลูกควรปฏิบัติต่อบิดามารดาอย่างไร บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรอย่างไร ซึ่งถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ชีวิตก็จะมีแต่ความสุขความเจริญมากขึ้น

กติกาประกาศ

บทความวิชาการฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับการแนะนำปรึกษาจากบรรดาคณาจารย์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เป็นผู้จุดประกายความคิด สติปัญญา ในด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา ทำให้มีหลักในการดำเนินชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชสุทธิวชิรเมธี, ผศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้โอกาสและคำแนะนำปรึกษาในการเขียนบทความวิชาการในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รศ.ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน ที่กรุณารับให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางตลอดทั้งได้ตรวจสอบแก้ไข ในการเขียนบทความวิชาการฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา และผู้เขียนเองรู้สึกซาบซึ้งขอบพระคุณที่ได้ท่านให้คำปรึกษา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนกัลยาณมิตรที่ช่วยให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล และทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนบทความเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณบิดามารดาและครอบครัว ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูล ให้กำลังใจมาโดยตลอด ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหาย และผู้มีความปรารถนาดีทุกท่านที่ยังไม่ได้ออกนามอีกหลายท่าน ที่ให้กำลังใจเสมอมา

คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากบทความฉบับนี้ ขอบูชาแด่พระรัตนตรัย คุณของบิดามารดา และคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุก ๆ ท่าน และเป็นปัจจัยการหนุนให้ทุกท่านได้เข้าถึงธรรมรู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรมคำสอน ของพระพุทธองค์ด้วยเทอญ

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. (2530). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง.* เล่มที่ 11, 15, 25. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา.

บุญมี แท่นแก้ว. (2552). *จริยศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

พระมหาบุญประสิทธิ์ นาถปุญโญ (การัตน์). (2564). *ศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในรัตนสูตร. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาอนันต์ อนุตฺตโร. (อันวิเศษ). (2563). *ศึกษามนุษยนิยมที่ปรากฏในสิงคาลกสูตร.* วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 37.

วิทย์ วิศทเวทย์. (2532). *จริยศาสตร์เบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

วศิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : ธรรมดา.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.37

ผลการใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Effects of Using Shadowing Techniques with Sitcom Drama for Enhancing Listening Skills for Fifth Graders

ศุภาวรรณ เมฆคลี[1]* และ สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์[2]

Supawan Makeklee[1]*, & Suneeta Kositchaivat[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Supawan Makeklee*
Program in English Language Teaching, Silpakorn University, Thailand.
ศุภาวรรณ เมฆคลี*
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: superaooaee128412@gmail.com

2. Suneeta Kositchaivat
Silpakorn University, Thailand.
สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Email: sxuneeta@hotmail.ocm

คำสำคัญ
ทักษะการฟัง, ภาษาอังกฤษ
Keywords:
Listening Skills, English

Article history:
Received: 09/02/2025
Revised: 03/03/2025
Accepted: 03/04/2025
Available online: 29/06/2025

How to Cite:
Makeklee, S. & Kositchaivat, S. (2025). The Effects of Using Shadowing Techniques with Sitcom Drama for Enhancing Listening Skills for Fifth Graders. Journal Dhamma for Life,31(2). 567-595.

ABSTRACT

This research aims to 1) study and evaluate the effects of using shadowing techniques with sitcom drama to Enhance English listening skills and 2) investigate student satisfaction with learning activities using shadowing techniques with sitcom drama to develop English listening skills. The study's sample consists of 36 fifth grader students from a school in Kanchanaburi who were enrolled in the Basic English course during the first semester of the 2024 academic year. The research tools used include 1) 4 lesson plans that incorporate shadowing techniques with sitcom drama for developing English listening skills 2) a test assessing the effectiveness of the shadowing techniques with sitcom drama for developing English listening skills and 3) a questionnaire measuring students' satisfaction with using the shadowing techniques with sitcom drama for developing English listening skills.

The findings revealed that 1) the English listening skills of fifth-grade students after the lessons were significantly higher than before, with a statistical significance level of .05, and 2) the level of satisfaction among fifth-grade students regarding the use of the shadowing techniques with sitcom drama for developing English listening skills to enhance their English listening skills was rated as high.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมร่วมกับสื่อละครซิตคอม 2)เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะฟังภาษาอังกฤษด้วย เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1)นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน ของโรงเรียนแห่งหนึ่งใน จังหวัดกาญจนบุรี ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ15101) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 แผน 2) แบบทดสอบการใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมสูงกว่าก่อนเรียน และ 2)ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแชโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ มาก

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดน ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารระหว่างประเทศ ทั้งในด้านการศึกษา ธุรกิจ และวัฒนธรรม ทักษะการฟังภาษาอังกฤษจึงเป็นหนึ่งในทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจำนวนมากยังคงประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะการฟัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการสื่อสารโดยรวม M. Goh (2018) Vandergrif & Goh (2020) เห็นด้วยว่าทักษะการฟังมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และเสนอแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนและการวิจัยในอนาคตเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นทักษะการฟังเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องเรียนรู้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะการสื่อสารด้านอื่น ๆ เช่นทักษะการพูดอ่านเขียน อย่างไรก็ตามแม้ทักษะการฟังจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่เนื่องจากคนส่วนใหญ่มองว่าทักษะนี้เป็นเรื่องที่สามารถพัฒนาได้เองตามธรรมชาติจึงไม่ต้องดิ้นรนฝึกฝนมากเท่ากับทักษะการสื่อสารด้านอื่น ๆ

แนวทางพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ นั้น มีการพัฒนาและหาวิธีการเพื่อสร้างความน่าสนใจในบทเรียน และได้เสนอถึงเทคนิคแชโวอิง ที่เป็นวิธีฝึกทักษะการฟังภาษาโดยการฟังและพูดตามผู้พูดทันที เป็นการเลียนแบบเสียง คำศัพท์ และจังหวะการพูดอย่างใกล้ชิด เทคนิคนี้เน้นให้ผู้เรียนฟังเสียงภาษาเป้าหมายแล้วพูดออกมาพร้อมกันโดยไม่ต้องหยุดหรือรอ เนื่องจากประเทศไทย เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และผู้สอนส่วนใหญ่เป็นคนไทย เสียงภาษาอังกฤษอาจจะยังไม่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาเท่าที่ควร ผู้สอนจึงจำเป็นที่ต้องหาเครื่องมือ หรือสิ่งที่ช่วยในการฝึกภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ซึ่ง

การใช้คลิปวิดีโอจากหนัง สารคดี รายการทีวี หรือพอดแคสต์ที่มีการพูดภาษาอังกฤษแบบธรรมชาติ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ยินเสียงจริงและสำเนียงที่หลากหลาย Hu & Huang (2017) ได้นำเสนอการใช้วิดีโอร่วมกับ Shadowing Technique ในการพัฒนาทักษะการฟังและพูดในผู้เรียนภาษาอังกฤษ โดยได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจในการพัฒนาทักษะของนักเรียน โดยการใช้วิดีโอร่วมกับ Shadowing Technique ช่วยเพิ่มความน่าสนใจและให้บริบทที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการฟังและพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ผลการใช้ เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้น ควรมีการคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมเข้าใจง่าย และใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้เรีน การที่ผู้วิจัยเลือกใช้ ละครซิตคอมมาเป็นสื่อการฟังนั้นเนื่องจาก ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจและเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน เช่น หรือบทสนทนาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดย Kadota (2020) ได้แนวทางการใช้เทคนิค Shadowing ในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยเน้นกระบวนการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ เริ่มจาก 1) การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน 2) การฟังครั้งแรกเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาโดยไม่ต้องพูดตาม 3) การวิเคราะห์ประโยคและคำศัพท์สำคัญ 4) การฝึกพูดตามทันที โดยเริ่มจากประโยคสั้น ๆ แล้วค่อยเพิ่มความยาวและความซับซ้อนของประโยค 5) การตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกเสียงและจังหวะการพูด 6) การทบทวนและการฝึกซ้ำเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด จากภูมิหลังของปัญญาการพัฒนาทักษะจึงนำมาสู่การวิจัยครั้งนี้ภายใต้คำถามการวิจัยคือ ทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม สูงกว่าก่อนเรียน หรือไม่ และความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เอส่งเสริมทักษะการฟังด้วยเทคนิคแชโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอมในระดับใด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลาย การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟง การพูดการอ่าน และการเขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอขอมูลความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลอย่างเหมาะสม เป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ ดังนี้ **ภาษาเพื่อการสื่อสาร** การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

อย่างเหมาะสม **ภาษาและวัฒนธรรม** การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาความสัมพันธ์ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม **ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น** การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน **ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก** การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลกเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2566) ได้กล่าวเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทำให้ทราบถึงการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังจะเห็นได้ว่า มีการคาดหวังให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายด้านทักษะการฟังภาษาต่างประเทศ ดังนี้ ผู้เรียนสามารถ พูด /เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และให้คำแนะนำ พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่ายๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูด /เขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆ ประกอบ ผู้เรียนสามารถ พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิและตารางแสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่ฟัง พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว

ผู้เรียนสามารถ ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล /วันสำคัญ /งานฉลอง /ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ ผู้เรียนสามารถ บอกความหมือน / ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทยเปรียบเทียบความเหมือน /ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลองและประเพณีของเจ้าของภาษากับของไทย ผู้เรียนสามารถ ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษาใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการการซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ ๑,๐๕๐-๑,๒๐๐ คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ

ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

การฟังถือเป็นทักษะการสื่อสารแรกที่มนุษย์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด แม้ว่าเด็กทารกจะยังไม่สามารถพูดได้ แต่ก็เริ่มเรียนรู้จากการฟังเสียงรอบข้าง ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาภาษาและการสื่อสาร

การฟังที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจข้อมูลที่ได้รับ แต่ยังช่วยให้พวกเขาเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ วันทนี ไพรินทร์ (2547) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า “การฟังคือปัจจัยที่ป้อนเข้า เมื่อผู้ฟังเข้าใจก็สามารถแสดงออกทางคำพูดได้และประสิทธิภาพของการฟังขึ้นอยู่กับความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟัง วันทนี ไพรินทร์ (2547) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า “การฟังคือปัจจัยที่ป้อนเข้า เมื่อผู้ฟังเข้าใจก็สามารถแสดงออกทางคำพูดได้และประสิทธิภาพของการฟังขึ้นอยู่กับความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟัง การฟังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องใช้ทักษะหลายด้านในการประมวลผลและตีความสารที่ได้รับเพื่อให้เข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างครบถ้วนและถูกต้อง และการฟังนั้นเกี่ยวข้องกับการรับเสียง การทำความเข้าใจข้อความที่สื่อออกมาเป็นเสียงที่ได้ยิน โดยการฟังจะต้องมีกระบวนการประเมินข้อความและตอบสนองต่อเสียงนั้นผู้ที่มีทักษะการฟังที่ดีจะสามารถเข้าใจสิ่งที่พวกเขาได้ยินและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม

Vandergrift, L. (2016) กล่าวไว้ว่า การฟังเป็นกระบวนการทำงานของจิตใจที่มองไม่เห็น ซึ่งอธิบายยาก ผู้ฟังต้องแยกแยะระหว่างเสียง ทำความเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ แปลความการเน้นเสียงและเสียงสูงต่ำซึ่งการแปลความหมายนั้นต้องทำภายใต้บริบททาง สังคมวัฒนธรรมอย่างทันทีทันใด กล่าวคือ การฟังเป็นกระบวนการการรับสาร แปลความหมายตอบสนองต่อผู้พูด การฟังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ผู้ฟังจับคู่สิ่งที่ได้ยินกับสิ่งที่รู้อยู่แล้ว

บุญล้อม พันธ์นาค (2560) กล่าวถึงแนวทางการสอนการฟังว่า การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางเป็นอีกแนวคิดที่อิงความหมายที่สื่อถึงภาษาต่างประเทศ ทำได้โดยการปฏิบัติหรือใช้กริยาประกอบ ผู้เรียนจะจำได้เมื่อได้ปฏิบัติ แสดงโตต้อบด้วยการเรียนภาษาควรเรียนเป็นกลุ่มคำที่มีความหมาย ไม่ใช่การเรียนคำโดด ๆ เน้นภาษาพูดมากกว่า ภาษาเขียน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฟังให้เข้าใจก่อนที่จะฝึกพูด ผู้จะเริ่มพูดเมื่อพร้อมที่จะพูด ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่นและจากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การที่ผู้พูดรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จจากการเรียนนั้น เป็นสิ่งสำคัญช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้ดียิ่งขึ้น

Valette and Disick (1972) ได้กล่าวว่าการสอนทักษะการฟังภาษาต่างประเทศ ควรปฏิบัติดังนี้ 1) ฝึกให้นักเรียนเข้าใจคำเดียวๆ ในภาษาเสียก่อน โดยจะฝึกเป็นคำโดด หรือจะฝึกในระดับประโยคก็ได้สิ่งที่ควรฝึกคือตัวเลขต่าง ๆ และคำศัพท์ใหม่ๆ 2) ฝึกให้นักเรียนสามารถเข้าใจประโยคได้โดยการสั่งให้ผู้เรียนทำตามให้เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้หรือให้ผู้เรียนออกมาเขียนภาพบนกระดาน โดยให้ฟังคำสั่งเป็นภาษาต่างประเทศสั้นๆ ก่อนและฟังคำที่ยาวเป็นลำดับ 3) ฝึกให้ผู้เรียนฟังรายละเอียดเกี่ยวกับไวยากรณ์ในประโยคเช่น คำคุณศัพท์ คำนาม คำกริยา เป็นต้น 4) ฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฟังภาษาต่างประเทศในหลาย ๆ แบบ เช่น ฟังจากวิทยุ เครื่องบันทึกเสียง ฟังการเล่าเรื่องที่เป็นภาษาต่างประเทศ 5) ฝึกให้ผู้เรียนฟังเนื้อความสั้นๆ จากเครื่องบันทึกเสียง เมื่อผู้เรียนฟังแล้วให้ตั้งชื่อเรื่องของข้อความนั้นหมายถึงอะไร 6) ฝึกให้ฟังสำนวนที่สื่อสารในปัจจุบันลักษณะของการพูด เช่นการรวมคำ และการที่เสียงขาดหายไปเวลาพูด โดยการให้ผู้เรียนฟังเสียงที่พูดอย่างรวดเร็วและฟังเสียงที่พูดภาษาแตกต่างกันไปตามท้องที่ต่าง ๆ เช่น ฟังเสียงเจ้าของภาษาที่มาจากท้องถิ่นต่าง ๆ หรือดูภาพยนตร์ต่างประเทศ การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จนั้นเกี่ยวข้องกับการใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ควรเริ่มต้นด้วยการประเมินระดับทักษะการฟังปัจจุบันของผู้เรียน

เพื่อทราบว่าพวกเขามีพื้นฐานที่ดีแค่ไหนและมีความคุ้นเคยกับการฟังภาษาอังกฤษในระดับใด นอกจากนี้ยังควรให้คำแนะนำในการตั้งเป้าหมายเพื่อทำให้พวกเขามีการพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพได้

การประเมินทักษะการฟังในภาษาอังกฤษมีหลายรูปแบบ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การทดสอบจับใจความ , การแปลงข้อมูลจากการฟัง, การฟังแบบมีส่วนร่วม, การทดสอบการฟังที่หลากหลายบริบท และการทดสอบที่ใช้ความเร็วที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การเลือกวิธีการประเมินจะขึ้นอยู่กับระดับทักษะการฟังและวัตถุประสงค์ของการประเมิน การประเมินทักษะการฟังในหลายบริบท เช่น การฟังข่าวสาร, การฟังจากสารคดี หรือการฟังการสนทนาในชีวิตประจำวันจะช่วยทดสอบการฟังในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีทักษะการฟังในหลากหลายรูปแบบ Mendelsohn (2017) กล่าวถึงการประเมินทักษะการฟังในหลายบริบท เช่น การฟังจากสารคดีหรือการฟังข่าว โดยการทดสอบในลักษณะนี้จะช่วยให้สามารถทดสอบทั้งการจับใจความและการตีความเนื้อหาที่ฟังในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการทดสอบที่ให้ความสำคัญกับการใช้กลยุทธ์การฟังที่เหมาะสมในบริบทที่หลากหลาย

Flowerdew and Miller(2005) ได้อธิบายถึง รูปแบบของการทดสอบทักษะการฟังว่า มีลักษณะการทดสอบที่ค่อนข้างหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป อาทิ เช่น การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถและจัดระดับความรู้ (Proficiency and Placement Test) ซึ่งเป็นเครื่องมือใช้วัดและประเมินความสามารถทางด้านทักษะการฟังภาษาของผู้เรียนในวิชาที่มีความเฉพาะเจาะจง ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องออกแบบแบบทดสอบทักษะการฟังที่เหมาะสมกับการฟังแต่ละรูปแบบ ผนวกกับการมีคำถามที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการฟังได้หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น

Watkins (2008) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการฟังไว้ว่าจุดประสงค์ของการประเมินคือ การยกระดับการเรียนการสอน การประเมินความสำเร็จในการฟังของนักเรียนขึ้นอยู่กับความชัดเจนของกิจกรรมที่จะใช้ประเมินนักเรียน การประเมินการฟังควรจะประเมินนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน โดยอาจจะให้นักเรียนทำกิจกรรมโต้ตอบเป็นกลุ่มหรือให้นำเสนองานเป็นรายบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้มีการเสนอแนวทางของการวัดและประเมินผลทักษะการฟัง ไว้มีดังนี้ 1) การทดสอบการจับใจความสำคัญของคำพูด (Skimming) 2) การทดสอบความเข้าใจของข้อความ (Oral Comprehension) 3) การทดสอบในการรับข้อมูล 4) การทดสอบการถ่ายคำพูด หรือเรื่องราว (Transfer the Oral Message) 5) การเขียนตามคำบอก (Dictation) การประเมินทักษะการฟังในภาษาอังกฤษมีหลากหลายรูปแบบที่ออกแบบมาเพื่อตรวจสอบความสามารถในการฟังในสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ เช่น การจับใจความ, การแปลงข้อมูล, การฟังในบทสนทนา, หรือการฟังจากสารคดีและข่าว โดยการเลือกวิธีการประเมินขึ้นอยู่กับระดับทักษะของผู้เรียนและวัตถุประสงค์การประเมิน เช่น การทดสอบการจับใจความผ่านการฟังข่าวหรือการฟังนิทาน การทดสอบความเข้าใจด้วยการให้สรุปข้อความ หรือการประเมินการฟังโดยการให้ทำการถ่ายทอดข้อมูลที่ได้ยิน การประเมินเหล่านี้ช่วยทดสอบทักษะการฟังในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการรับสารและการตีความเนื้อหา ซึ่งครอบคลุมทั้งการฟังแบบมีส่วนร่วมและการฟังในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายและซับซ้อน โดยการประเมินทักษะการฟังของนักเรียนในระดับประถมศึกษาจะเน้นที่การประเมินความเข้าใจหรือการตีความข้อมูลที่ผู้เรียนได้รับจากการ

ฟัง ซึ่งเหมาะสำหรับการทดสอบการฟังในรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน และสามารถวัดระดับความเข้าใจที่ผู้เรียนสามารถประมวลผลได้ทันทีหลังการฟัง

ละครซิตคอม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องความหมายของละครซิทคอมละครซิทคอมหรือ Sitcom เป็นละครแนวสนุกสนานมีลักษณะล้อเลียนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและจบในตอน แต่ใช้นักแสดงชุดเดิมกับบทบาทเดิมคำว่า Sit มาจากคำว่า Situation ส่วนคำว่า com มาจากคำว่า Comedy เมื่อรวมกันจึงหมายความว่า“ ตลกสถานการณ์” ซึ่งหมายถึงความตลกขบขันที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อแยกคำว่า Situation และคำว่า Comedy

การใช้ ละครซิตคอม ในการส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากซิตคอมมักจะมีลักษณะของการพูดที่เป็นธรรมชาติและใกล้เคียงกับการใช้ภาษาประจำวัน ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกฟังและเข้าใจภาษาอังกฤษในบริบทที่เป็นชีวิตจริงได้มากขึ้น นอกจากนี้ ซิตคอมยังช่วยให้การเรียนรู้ภาษามีความสนุกสนานและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ซึ่ง Mendelsohn (2017) เน้นถึงประโยชน์ของการใช้สื่อวัฒนธรรม เช่น ละครซิตคอม ที่มีการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งการฟังและการตีความภาษาในสถานการณ์ชีวิตจริง ช่วยให้การเรียนการฟังไม่จำกัดแค่การจำคำศัพท์หรือการทำความเข้าใจข้อความที่เป็นทางการ

Kuo (2021) กล่าวถึงการใช้ซิตคอมเป็นเครื่องมือในการเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียน โดยพบว่า ซิตคอมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนช่วยกระตุ้นความสนใจและทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่เป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา งานวิจัยนี้เน้นว่า การใช้ซิตคอมในบริบทที่เหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจับใจความและทำความเข้าใจบทสนทนาในชีวิตจริง โดยเฉพาะการฟังคำแสลงและภาษาที่ไม่เป็นทางการในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Wang (2019) ที่เห็นด้วยว่าการใช้ซิตคอมในชั้นเรียนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กโดยเฉพาะซิตคอมที่เน้นการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความสนุกสนาน งานวิจัยนี้พบว่า การดูซิตคอมช่วยให้เด็กสามารถฟังและทำความเข้าใจภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น Vandergrift (2007) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้สื่อที่มีลักษณะเป็นภาษาธรรมชาติ เช่น ละครโทรทัศน์และซิตคอมในการส่งเสริมทักษะการฟังของผู้เรียน โดยเฉพาะในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการฟังในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาลักณะของซิตคอมที่เหมาะสมกับผู้เรียน สรุปว่าการเลือกซิตคอมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนและสถานการณ์ในโรงเรียน เป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนประถม เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของผู้เรียนได้ดี ทำให้พวกเขาสามารถเข้าใจภาษาอังกฤษในบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น การพูดคุยกับเพื่อน การเผชิญกับปัญหาในโรงเรียน และการใช้ภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์เหล่านี้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้ภาษาผ่านซิตคอมเป็นเรื่องสนุกสนานและมีความหมาย ช่วยส่งเสริมทักษะการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เทคนิคแชโดอิง

เทคนิคแชโดอิง (Shadowing) คือ เทคนิคการเรียนรู้ภาษาที่ใช้วิธีการฟังและพูดซ้ำทันทีตามคำพูดที่ได้ยินจากผู้พูด เช่น บทสนทนาในภาษาต่างประเทศ หรือสื่อที่มีภาษาเป็นธรรมชาติ เช่น รายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ ผู้เรียนจะฟังและพยายามทำตามทันทีในลักษณะที่ไม่เพียงแต่เป็นการเลียนแบบคำพูด แต่ยังต้องตั้งใจทำความเข้าใจความหมายและปรับการออกเสียงให้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา เทคนิคนี้ช่วยเพิ่มความคล่องแคล่วทั้งในด้านการฟังและการพูด โดยเฉพาะในการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ต้องการพัฒนาทักษะทั้งการเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน Zhang (2019) กล่าวถึง เทคนิคแชโดว่า คือเทคนิคที่สามารถช่วยเพิ่มทักษะการฟังของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในการฟังภาษาอังกฤษที่มีสำเนียงและการออกเสียงที่แตกต่างกัน จารุวรรณ วิวัฒน์ (2564) ระบุถึงความหมาย ของแชโดอิงว่า คือเทคนิคที่ช่วยพัฒนาทักษะการฟังของนักศึกษา โดยการฝึกฟังพร้อมกับการเลียนแบบการออกเสียงในขณะเดียวกันช่วยให้ผู้เรียนสามารถฟังและเข้าใจบทสนทนาภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น Tan & Lee (2020) กล่าวว่า เทคนิคแชโดอิง คือเทคนิคที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการฟังและทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะเสียงที่คล้ายคลึงกันในภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนฝึกการพูดและการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะการพูดและการฟังในชีวิตจริง

เทคนิคแชโดอิง เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการฟังในผู้เรียนภาษาที่สอง เพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟังในระดับที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการฝึกนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจการพูดในสถานการณ์จริงและปรับตัวเข้ากับสำเนียงที่หลากหลายได้ดีขึ้น Rogers 2013) กล่าวถึงประโยชน์ของเทคนิคแชโดอิงว่าช่วยในการบูรณาการทักษะการฟังได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สมหมาย ปานสูง (2020) กล่าวว่าเทคนิคแชโดอิงช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังและการตอบสนองของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการฝึกฝนผ่านการฟังและพูดตามเสียงที่ได้ยิน ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาและทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทสนทนาและจำข้อมูลที่ได้ยินได้ดียิ่งขึ้น Fujii (2017) เขาได้กล่าวถึงประโชน์ของการใช้เทคนิคแชโดอิงว่า เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง การฝึกฝนการฟังและพูดตามทันทีช่วยเพิ่มความสามารถในการรับฟังเสียงและการออกเสียงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Input (นำเข้า)	Process (กระบวนการ)	Output (ผลลัพธ์)
1. หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน 3. หลักการแนวคิดการสอนทักษะการฟัง 4. หลักแนวคิดการใช้เทคนิคแชโดอิง 5.หลักการแนวคิดการคัดเลือกละครซิตคอม 6.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1.ศึกษาหลักสูตรการการจัดการเรียนการสอน 2.การจัดแผนการจัดการเรียนรู้ 3.ขั้นตอนการสอนทักษะการฟังประกอบด้วย (Pre - listening and viewing) ขั้นก่อนฟัง (While listening and viewing) ขั้นฟัง (Post listening and viewing) ขั้นหลังฟัง 4. แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 5. แบบประเมินความพึงพอใจ	1. ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) รูปแบบ One Group Pretest - Posttest Design ดังนี้

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

T1 แทน การทดสอบก่อนเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

X แทน การใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

T2 แทน การทดสอบหลังเรียนด้วยเทคนิคแซโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น 73 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นแบบสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแซโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแซโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

3. ข้อกำหนดระยะเวลาในการทดลอง

ใช้ระยะเวลาในการทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ที่เทคนิคแซโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการทดลอง 5 สัปดาห์ รวมจำนวน 10 ชั่วโมง ทำการสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง จัดทำการเรียนการสอนตามแผนการสอบ สัปดาห์ ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ และสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง และ รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องผลการใช้เทคนิคแซโดออิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้ เครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแซโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของรักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 แผนและ แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนการฟังภาษาอังกฤษ โดยเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบถูกหรือผิด (True or False) จำนวน 20 ข้อ เครื่องมือเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคแซโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีคำถาม 4ประเด็น ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

5. การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาทักษะในการฟัง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สื่อการการฟังที่นำมาใช้ แบบฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษ และประเมินผลทักษะการฟัง ผ่านแบบทดสอบและการประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังด้วยเทคนิคแซโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อส่งเสริมการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยมีรายละเอียดในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

5.1 เครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแซโดอิง ร่วมกับสื่อละครซิตคอม ผู้วิจัยวางแผนการสร้างแผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรและบทเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการฟังขึ้นมา 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Introduce myself, แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Shopping, แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Chocolate mousse, และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Restaurant ผู้วิจัยได้ทำการนำหัวเรื่องที่ได้ มาวิเคราะห์โครงสร้างสำหรับกำหนดรายละเอียดเนื้อหาของแผนจัดการเรียนรู้ในตารางกำหนดรายละเอียดเนื้อหา (Table of Content Specification)

ตารางที่ 2 โครงสร้างการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ (Table of Content Specification

ลำดับ	หัวข้อ	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	บริบทการใช้ภาษา
1	Introduce myself	1. ผู้เรียนสามารถฟัง และออกเสียงตามต้นฉบับได้มากที่สุด 2. ผู้เรียนสามารถบอก/ตอบคำถามเนื้อเรื่องที่ฟัง 3. ผู้เรียนสามารถพูดโต้-ตอบ โดยใช้โครงสร้างประโยคจากวีดีโอ	Giving and asking for personal information.
2	Shopping	1. ผู้เรียนสามารถฟัง และออกตามเสียงต้นฉบับได้มากที่สุด 2. ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟัง 3. ผู้เรียนสามารถพูดโต้-ตอบ โดยใช้โครงสร้างประโยคจากวีดีโอ	-Information questions about going to shopping
3	Chocolate Mousse	1. ผู้เรียนสามารถฟัง และออกตามเสียงต้นฉบับได้มากที่สุด 2. ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟัง 3. ผู้เรียนสามารถพูดโต้-ตอบ โดยใช้โครงสร้างประโยคจากวีดีโอ	-Use “Sequence Words” to order events the story

ลำดับ	หัวข้อ	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	บริบทการใช้ภาษา
4	Restaurant	1. ผู้เรียนสามารถฟัง และออกตามเสียงต้นฉบับได้มากที่สุด 2. ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟัง 3. ผู้เรียนสามารถพูดโต้-ตอบ โดยใช้โครงสร้างประโยคจากวีดีโอ	-Ordering in a Restaurant

5.2 สื่อละครซิตคอมในที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษารายละเอียดต่างๆ ตลอดจนความเหมาะสมของวิดีโอการสอนที่มีสอดคล้องกับความต้องการหัวข้อเรื่อง พบว่า วีดีโอที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 4 ตอน ดังนี้ 1) Hector's Arrival 2) Hector Goes Shopping 3) A star is born 4) Holiday time โดยซิตคอม ชุด Extra English นี้มีความเหมาะสมกับนักเรียน และระดับภาษาที่ง่ายต่อการฟังตามระดับความสามารถของนักเรียน เป็นละครซิตคอม ที่ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพื่อน ที่มีเพื่อนต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่องโดยพวกเขาพยายามสอนการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องให้ โดย มีตัวละครหลัก 4 คน โดยการดำเนินเนื้อเรื่องของละครซิตคอม เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์มีความเหมาะสมกับนักเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เลือกละครซิตคอม ชุด Extra English

ผู้วิจัยได้สำรวจ และเลือกตอนละครซิตคอมมีความความเหมาะสม รูปแบบภาษาไม่ยากและง่ายจนเกินไป ตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องกับหัวเรื่องที่อยู่ในระดับของกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 เรื่องโดยได้สาระที่มีความตรงกับเนื้อหาบทเรียน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสอดคล้องของการเลือกสื่อละครซิตคอมกับแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง	เรื่องย่อ	หัวเรื่อง
Hector's arriver	การพบกันครั้งแรกของเฮกเตอร์และเพื่อนๆ โดยแฮกเตอร์สื่อสารภาษาอังกฤษ	Introduce myself
Hector goes shopping	แอนนี่ บริดท์จิท นิค สอนเฮกเตอร์เลือกซื้อเสื้อผ้า โดยแสดงบทบาทสมมุตให้พวกเขาเป็นพนักงานขาย และ เฮกเตอร์เป็นลูกค้า	Shopping
A star is born	เฮกเตอร์ศึกษาขั้นตอนการทำช็อกโกแล็ต มูส จากรายการทำอาหาร	Chocolate Mousse
Holiday time	แอนนี่ บริดท์จิท นิค และเฮกเตอร์ไปเที่ยวต่างประเทศ และได้สั่งอาหารและเครื่องดื่มของประเทศนั้น	Restaurant

5.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้ ศึกษาสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้านการฟังจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง ปี พ.ศ.2566) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (CEFR) ในระดับ A1 วิเคราะห์โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ15101) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และโครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ15101) และทำการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ด้วยเทคนิคแชโดอิง ร่วมกับสื่อละครชิตมีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้

5.4 การสร้างและการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครชิตคอม นำผลวิเคราะห์ความจำเป็นและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนพัฒนาทักษะการฟังโดยเทคนิคแชโดอิงเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนพัฒนาทักษะการฟังโดยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครชิตคอม จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข นำแผนการจัดการเรียนรู้แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อดำเนินหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.91 ทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37คน เพื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.5 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับละครชิตคอม ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือแนวทางการสร้างข้อสอบภาษา (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2001) และการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (อัจฉรา วงศ์โสธร,2001) ศึกษาคำอธิบายรายวิชาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชาภาษาอังกฤษ ป.5 (อ15101) สร้างแบบทดสอบการฟังโดยใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครชิตคอม จำนวน 20 ข้อเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบถูกหรือผิด (True or False) นำแบบทดสอบการฟังโดยใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครชิตคอม ปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 เป็นระดับความสอดคล้องที่ยอมรับได้ และหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability)

5.6 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครชิตคอม โดยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิค Shadowing เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิค แชโออิงร่วมกับสื่อละครชิตคอมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง คำถามแบบปลายปิด (Closed form) ประเภทแบบมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating scale) มาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 เป็นระดับความสอดคล้องที่ยอมรับได้

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการให้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยทำเรื่องขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยเทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2) ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อเก็บข้อมูลก่อนเรียน

3) ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคแชโดอิงไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน

4) ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

5) ผู้วิจัยประเมินทักษะการฟังภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ของนักเรียน

6) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) หลังจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอม เพื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเปรียบเทียบทักษะการฟังอังกฤษโดยใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม เครื่องมือที่ใช้พัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม จำนวน 4 แผนการจัดเรียนรู้ และแบบทดสอบทักษะการฟังอังกฤษโดยใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยข้อมูลที่ ได้จากการใช้เครื่องมือข้างต้น นี้ ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต $\bar{X}$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยการใช้ทดสอบค่าสถิติ t (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples)

2) แบบสอบถามความพึงพอใจจากการด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจ คือแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และหาค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามแนวคิดของ Best (1981) และแปลผลตามเกณฑ์ต่อไปนี้ 1.00 ≤ $\overline{X}$ <1.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1.50 ≤ $\overline{X}$ < 2.49 หมายถึงนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 2.50 ≤ $\overline{X}$ < 3.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3.50 ≤ $\overline{X}$ < 4.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.50 ≤ $\overline{X}$ < 5.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อวีดีโอซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง โดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3) ค่าสถิติที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณ Paired-Samples Dependent เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนแบบทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน และหลังเรียน

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การทดสอบค่า t (t-test) แบบจับคู่ (Paired-Samples T-test)

ผลการวิจัย

1. ผลเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน และ หลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน และ หลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 36 คน ทำแบบทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิด 2 ตัวเลือก (True or False) จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 50 นาที คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียน ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน จากนั้นจึงนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาผลต่าง (D) ของคะแนน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกประกอบภาพยนตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบแบบพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม

นักเรียนคนที่	คะแนนผลการทดสอบ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)		
	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ค่าความแตกต่าง
1	6	16	10
2	8	18	10
3	5	16	11
4	6	18	12
5	6	19	13
6	8	15	7
7	10	14	4
8	6	16	10
9	6	15	9
10	8	18	10
11	5	16	11
12	6	15	9
13	8	18	10
14	10	15	5
15	6	15	9
16	12	16	4
17	8	15	7
18	5	18	13
19	6	16	10
20	8	15	7
21	10	15	5
22	6	18	12
23	8	15	7
24	5	18	13
25	6	15	9
26	8	15	7
27	11	18	7

นักเรียน คนที่	คะแนนผลการทดสอบ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)		
	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ค่าความแตกต่าง
28	6	16	10
29	8	15	7
30	5	18	13
31	8	16	8
32	5	15	10
33	16	18	2
34	8	15	7
35	5	15	10
36	6	16	10

จากตารางพบว่าทักษะการฟังของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน สูงขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยผลการทอดสอบก่อนเรียนและผลทดสอบหลังเรียน โดยผลต่างของคะแนนที่สูงที่สุดเท่ากับ 13 คะแนน และค่าความต่างของคะแนนที่ต่ำที่สุดเท่ากับ 2 ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมมาเปรียบเทียบ และทดสอบด้วยค่า t แบบจับคู่ ผลปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ของการทดสอบการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนและก่อนเรียน

รายการ	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	t-test	p-value
ก่อนเรียน	36	20	7.33	2.37	35	19.33	0.00
หลังเรียน	36	20	16.17	1.38			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภาคผนวก ค.)

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟังภาษาอังกฤษ หลังการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละคร ซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 16.17 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษที่มีค่าเท่ากับ 7.33 ค่าทดสอบ t มีค่าเท่ากับ 19.33 (P<0.00) แสดงว่า ทักษะการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปใช้โดยกำหนดให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน ทำแบบสอบถามความพึงพอใจนี้ หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาในเหมาะกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน	4.28	0.73	มาก	4
2	เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.08	1.01	มาก	9
3	เนื้อหามีความยาวเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการเรียน	4.19	0.78	มาก	6
4	คำศัพท์ของบทเรียนเหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน	4.06	1.00	มาก	10
5	เนื้อหาของบทเรียนเหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน	4.11	0.81	มาก	8
6	คำสั่งในแต่ละกิจกรรมมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.14	0.75	มาก	7
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านเนื้อหา	**4.14**	**0.85**	มาก	
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
7	กิจกรรมขั้นก่อนฟัง ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นสำหรับเป็นพื้นฐานในการฟังขั้นต่อไป	4.50	0.76	มากที่สุด	1
8	กิจกรรมขั้นก่อนฟังและก่อนดูละครซิตคอม ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	4.44	0.80	มาก	2
9	มีกิจกรรมที่หลากหลายโดยเรียงลำดับจากง่ายไปยาก	4.39	0.83	มาก	3
10	กิจกรรม ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน	4.22	0.79	มาก	5
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	**4.39**	**0.79**	มาก	
	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
11	วิธีการวัดและประเมินผลชัดเจน	4.06	0.81	มาก	12

12	ช่วยให้นักเรียนทราบผลการพัฒนาทักษะการฟังของตนเอง	4.03	0.80	มาก	13
13	ช่วยให้นักเรียบทราบข้อบกพร่องและแนวทางการพัฒนา	4.06	0.78	มาก	11
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	**4.05**	**0.80**	มาก	
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
14	ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในเรื่องของคำศัพท์จากการฟัง	3.89	0.81	มาก	16
15	ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในจากการฟัง	3.94	0.81	มาก	15
16	ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ	3.97	0.83	มาก	14
	ค่าเฉลี่ยรวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	**3.94**	**0.82**	มาก	
	ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน	**4.15**	**0.82**	**มาก**	

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 36 คน มีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.15, S.D. =0.82) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจแยกในแต่ละด้าน โดยเรียงจากลำดับมากที่สุด ไปหาน้อยที่ สุด พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.39,S.D. =0.79) ลำดับที่ 2 ความพึงพอใจด้านเนื้อหา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.14 ,S.D. =0.85) ลำดับที่ 3 ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.05 ,S.D. =0.80) และลำดับที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ด้รับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.94 ,S.D. =0.82) เมื่อพิจารณารายการแระเมินแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.14 ,S.D =0.85) โดยผลการประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปน้อยสุด ดังนี้ อันดับที่ 1 ข้อที่ 1 เนื้อหาในแบบฝึกเหมาะกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน ($\bar{X}$=4.28, S.D. =0.73) อันดับที่ 2 ข้อที่ 3 เนื้อหามีความยาวเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการเรียน ($\bar{X}$=4.19, S.D. =0.78) อันดับที่ 3 ข้อที่ 6 คำสั่งในแต่ละกิจกรรมมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X}$=4.14, S.D. =0.75) อันดับที่ 4 ข้อที่ 5 เนื้อหาของบทเรียนเหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน อันดับที่ 5 ข้อที่ 2 เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\bar{X}$=4.08, S.D. =0.73) และอันดับที่ 6 ข้อที่ 4 คำศัพท์ของบทเรียนเหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน ($\bar{X}$=4.06, S.D. =1.00)

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.39, S.D. =0.79) โดยผลการประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปน้อยสุด ดังนี้ อันดับ 1 ข้อที่ 7 กิจกรรมขั้นก่อนฟังและก่อน ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นสำหรับเป็นพื้นฐานในการฟังขั้นต่อไป ($\bar{X}$=4.50, S.D. =0.76) อันดับที่ 2 ข้อที่ 8 กิจกรรมขั้นก่อนฟังและก่อนชมภาพยนตร์ ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X}$=4.44, S.D. =0.80) อันดับที่ 3 ข้อที่ 9 มี

กิจกรรมที่หลากหลายโดยเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ($\bar{X}$=4.39, S.D. =0.83) และอันดับที่ 4 ข้อที่ 10 กิจกรรมช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน ($\bar{X}$=4.22, S.D. =0.79)

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.05, S.D.= 0.80) โดยผลการประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปน้อยสุด ดังนี้ อันดับ 1 ข้อที่ 13 ช่วยให้นักเรียบทราบข้อบกพร่องและแนวทางการพัฒนา ($\bar{X}$=4.06, S.D.=0.78) อันดับที่ 2 ข้อที่ 11 วิธีการวัดและประเมินผลชัดเจน ($\bar{X}$=4.06, S.D.= 0.81) และอันดับที่ 3 ข้อที่ 12ช่วยให้นักเรียนทราบผลการพัฒนาทักษะการฟังของตนเอง ($\bar{X}$=4.03, S.D.= 0.80)

4. ด้านการด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.15, S.D.= 0.82) โดยผลการประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปน้อยสุด ดังนี้ อันดับ 1 ข้อที่ 16 ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$=3.97, S.D.= 0.83) อันดับที่ 2 ข้อที่ 15 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการระบุเหตุผลจากการฟัง ($\bar{X}$=3.94, S.D.= 0.81) และอันดับที่ 3 ข้อที่ 14 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในเรื่องของคำศัพท์จากการฟัง ($\bar{X}$=3.89, S.D.= 0.81)

ผลสรุปโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$=4.15, S.D. =0.82) ซึ่งยอมรับในสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ข้อที่ 3 คือ นักเรียนมีความพึงพอใจการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม โดยภาพรวมพึงพอใจระดับมากขึ้นไป

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ทักษะการฟังภาษาอังกฤษผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิค Shadowing ร่วมกับสื่อละครซิตคอม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษาอังกฤษในเหตุการณ์ต่างๆได้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการในด้านการจัดการเรียนรู้มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ขึ้นมาด้วยกันทั้งสิ้น 4 แผน โดยแต่ละแผนใช้เวลาในการการจัดการเรียนการการสอน 2 ชั่วโมง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Introduction เป็นบทสนทนาที่เกี่ยวกับการแนะนำตนเอง เนื้อหานี้เกี่ยวกับการฝึกทักษะการแนะนำตนเอง เช่น การบอกชื่อ อายุ อาชีพ และความสนใจ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง เช่น ในการพบปะผู้คนใหม่ ๆ หรือการเข้าสังคม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Goes shopping เป็นบทสนทนาที่เกี่ยวกับการซื้อของ เน้นบทสนทนาที่เกี่ยวกับการซื้อของ ผู้เรียนจะได้ฝึกการถามราคา ต่อรอง และบอกความต้องการ ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในการซื้อของ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Chocolate mousse for lover เป็นบทสนทนาที่เกี่ยวกับการทำอาหารและคำบอกลำดับขั้นตอน มุ่งเน้นการเรียนรู้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการทำอาหารและลำดับขั้นตอนในการทำ เช่น การบอกขั้นตอนทีละขั้นตอน ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารในครัวและการเข้าใจคำสั่งที่ซับซ้อนได้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Holiday time เป็นบทสนทนาเกี่ยวกับการสั่งอาหาร เน้นบทสนทนาเกี่ยวกับการสั่งอาหารในร้านอาหาร ผู้เรียนจะได้ฝึกการสั่งอาหาร การถามเกี่ยวกับเมนู

และการจ่ายเงิน ซึ่งเป็นบทสนทนาที่สามารถใช้ได้จริงในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแผนการสอนในการจัดทำการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ และเนื้อของละครซิตคอมนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ Baker (2019) ที่ได้พูดถึงความสำคัญของการบูรณาการบริบททางวัฒนธรรมและสถานการณ์จริงในการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ โดยการเรียนรู้ที่มีบริบทช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้ภาษาตามวัตถุประสงค์ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น การสอนที่เน้นบริบทนี้จะเพิ่มความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมถึงช่วยสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

สรุป

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ด้วยเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ซึ่งเป็นเทคนิคการฝึกฟังที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการฟังได้อย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการฟังและพูดตามทันที อย่างกระตือรือร้นเพื่อจับเสียง การออกเสียง และจังหวะของผู้พูด ทำให้นักเรียนฝึกสมาธิและการฟังอย่างละเอียดซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาการฟังภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการเลียนแบบการพูดตามที่ได้ยิน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) เลือกสื่อเสียงหรือละครซิตคอมที่เหมาะสมกับระดับภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้เลือกวีดีโอ ซิตคอมชุด Extra English ที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับบทเรียนของนักเรียนในระดับชันประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ตอน 2) ผู้เรียนฝึกการฟังเทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม โดยเริ่มจากการฟังเนื้อหาในลักษณะเป็นการฟังอย่างเดียวก่อน จากนั้นพยายามทำความเข้าใจเนื้อหา ฟังโทนเสียง จังหวะ ในรอบที่ 2 โดยมีสคริปต์ให้ผู้เรียนดูไปพร้อม ๆ กับการฟัง เพื่อช่วยให้เข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างประโยคได้ดียิ่งขึ้น ในขั้นตอนถัดไป ผู้เรียนจะฟังแบบไม่มีคำแปลตามลำดับ โดยฟังซ้ำอีกครั้ง เปิดไฟล์เสียงแล้วหยุดเป็นช่วง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกพูดตามเสียงที่ได้ยินในแต่ละช่วงอย่างถูกต้องมากขึ้น โดยพยายามพูดตามวีดีโอต้นฉบับอย่างรวดเร็วทันทีที่ได้ยินเสียง ซึ่งเน้นการเลียนเสียง การออกเสียง จังหวะ และน้ำเสียงตามต้นฉบับให้ได้ใกล้เคียงที่สุด การฝึกนี้ช่วยเพิ่มความแม่นยำในการฟังและพูดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ3) ผู้เรียนเลียนแบบเสียง จังหวะ และการใช้โทนเสียงตามเจ้าของภาษาโดยอัตโนมัติ พัฒนาทักษะการฟังและพูดตามอย่างต่อเนื่องจนเกิดความมั่นใจ เทคนิคนี้จะช่วยพัฒนาทั้งทักษะการฟังและการพูดของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การเลียนเสียงและสำเนียงที่ถูกต้องในแบบธรรมชาติ สอดคล้องกับ Ulfa& Fatimah (2019) ที่สรุปไว้ว่าเทคนิคแชโดอิงมีผลต่อความคล่องแคล่วในการพูดของนักเรียน งานวิจัยนี้สรุปว่าเทคนิคแชอิงช่วยให้นักเรียนมีความคล่องแคล่วมากขึ้น โดยเป็นเพราะเทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลียนแบบการออกเสียง โทนเสียง และจังหวะในการพูดของเจ้าของภาษาได้โดยตรง ซึ่งส่งผลให้พวกเขาพูดได้ราบรื่นและมีความมั่นใจมากขึ้น

2. การใช้ละครซิตคอมภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาเป็นต้นแบบในการสอนการฟังร่วมกับเทคนิคแชโดอิงแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เทคนิค แชโด อิงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ซึ่ง Yoshida (2020) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแชโดอิง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการออกเสียงและการฟังในภาษาอังกฤษ เทคนิคนี้เกี่ยวข้องกับการฟังเจ้าของภาษาและพูดตามพร้อมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกการออกเสียงได้อย่างถูกต้องในบริบทที่เป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ การใช้วิดีโอจากเจ้าของภาษายังทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยมีการนำเสนอละครซิตคอมที่เป็นตัวอย่างการสนทนาจากเจ้าของภาษา ละครซิตคอมเหล่านี้มักมีบทสนทนาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสามารถนำมาใช้ในการฝึกฝนได้จริง นักเรียนจะได้ยินเสียงที่ถูกต้องและเห็นการใช้ภาษาในบริบทที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ การฟังเสียงจากเจ้าของภาษาในขณะเดียวกันกับการพูดตามช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงทักษะการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมจากเจ้าของภาษาไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาต่อไป ด้วยการนำเสนอที่เหมาะสมและการฝึกฝนอย่างมีระบบ นักเรียนจึงสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดย Kasper (2020) ได้อธิบายถึงประสิทธิภาพของเทคนิคแชโดอิงในการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของนักเรียนภาษา เทคนิคแชโดอิง คือ การที่นักเรียนฟังการพูดจากเจ้าของภาษาแล้วทำการพูดตามทันที ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเห็นว่าเทคนิคแชโดอิง ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูดและการออกเสียงที่ถูกต้อง แต่ยังช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับนักเรียนในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกแชโดอิงสามารถทำได้ในหลายบริบท ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่นสำหรับครูผู้สอนที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน

จากผลการวิจัย ข้อที่ 2 ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้ เทคนิคแชโดอิงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหามีความน่าสนใจ ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยสรุปภาพรวมแล้วนักเรียนนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับ พึงพอใจมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Shadowing ในด้านที่ 2 คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยพึงพอใจในระดับ มาก ในข้อที่ 7 กิจกรรมขั้นก่อนฟัง ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นสำหรับพื้นฐานในการฟังด้านต่อไป ซึ่งนักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีข้อสักถามเกี่ยวกับสื่อละครซิตคอมที่ครูเตรียมมา ในการพัฒนาทักษะการฟัง นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าที่จะฟังและพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น จากการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้ฝึกในเวลาเรียน และนอกห้องเรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Binarkaheni & Dewangga (2024) ระบุว่าเทคนิค Shadowing ช่วยพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนที่ใช้เทคนิคนี้มีความมั่นใจในการฟังและพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการทำความเข้าใจและตอบสนองในภาษาอังกฤษ

2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค แชโดอิงอันดับที่ 2 คือ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา ในหัวข้อ เนื้อหามีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนโดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้เน้นความตรึงเครียดเพื่อการสอบแข่งขัน เน้น

การฟังจากตัวอย่างเจ้าของภาษาโดยเทคนิคแชโดอิง และเป็นวิธีที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้กระบวนการเรียนรู้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การใช้ สื่อละครซิตคอม เป็นสื่อที่ทำให้การเรียนภาษาอังกฤษสนุกและมีความน่าสนใจ เนื่องจากซิตคอมมีการนำเสนอเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์และบทสนทนาในชีวิตจริงได้ง่ายขึ้น และยังเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาทั้งในด้านการฟังและการสังเกตวัฒนธรรม การใช้ซิตคอมช่วยเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาเพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถเพลิดเพลินและรับความรู้ไปพร้อมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (Chung & Huang, 2019) ที่กล่าวว่า วิดีโอซิตคอม เป็นสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนภาษา เนื่องจากเนื้อหาของซิตคอมมักจะเชื่อมโยงกับสถานการณ์และบทสนทนาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และสังเกตถึงบริบททางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการฟัง เช่น การใช้สำนวน การแสดงออกทางท่าทางและอารมณ์ รวมถึงการเรียนรู้การใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม อันดับที่ 3 ในระดับ มาก คือ ด้านที่ 4 ด้านการวัดและการประเมินผล ในข้อที่ 13 ช่วยให้นักเรียนทราบในข้อบกพร้องและแนวทางพัฒนา โดยการประเมินทักษะการฟังนี้ช่วยให้นักเรียนทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองในด้านการฟัง อีกทั้งยังช่วยให้ครูสามารถมอบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อการเรียนการฟัง การใช้เทคนิคแชโดอิง สามารถสร้างโอกาสในการปรับปรุงการฟังได้ โดยการฟังเสียงต้นฉบับซ้ำ ๆ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างประโยคและการออกเสียงได้ดียิ่งขึ้น เห็นได้ว่าการประเมินในด้านการวัดและการประเมินผลมีบทบาทสำคัญในการช่วยนักเรียนระบุข้อบกพร่องและเสนอแนวทางพัฒนาในกระบวนการเรียนรู้การฟัง โดยเฉพาะเมื่อใช้เทคนิคแชโดอิง สอดคล้องกับ Jung (2021) เห็นด้วยว่า การใช้เทคนิค แชโดอิง มีผลดีต่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนภาษาอังกฤษ และเพิ่มระดับความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยการประเมินทักษะการฟังช่วยให้นักเรียนสามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้ดีและหากมีวีดีโอหรือสื่อที่เหมาะสมยิ่งขึ้นจะทำให้การประเมินการฟังนั้นมีผลอย่างชัดเจน และนักเรียนสามารถฝึกฝนเพื่อพัฒนา และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ เช่นเดียวกับที่ Foote& McDonough (2020) กล่าวว่า การใช้เทคนิค แชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอมเพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและทักษะการฟัง โดยเฉพาะการใช้วิดีโอเป็นสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากภาษาในชีวิตจริง

4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค แชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม อันดับที่ 4 ในระดับมาก คือ ด้านที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อที่ 16 การส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ การใช้เทคนิคแชโดอิงร่วมกับสื่อละครซิตคอม ในห้องเรียนเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการฟังภาษษอังกฤษ เนื่องจากสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเป็นธรรมชาติ เนื่องจากนักเรียนเห็นว่าวิธีการนี้ช่วยให้การเรียนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างสนุกสนานและไม่น่าเบื่อ โดยได้ฝึกฝนการฟังภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงผ่านสื่อละครซิ ตคอมที่มีเนื้อหาสนุกสนานและเป็นธรรมชาติ ทั้งยังสามารถช่วยพัฒนาการออกเสียงและทักษะการพูดได้ใน ทำให้การเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ไม่มีความกดดันนักเรียน สอดคล้องกับ Yulianti & Mardiyono (2021) ได้สำรวจบทบาทของวิดีโอในการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนโดยใช้เทคนิค Shadowing ซึ่งพบว่าการใช้วิดีโอช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดีโดย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเรียนรู้ที่สนุกสนาน การฝึกฝนที่ใช้งานได้จริง การใช้สื่อที่หลากหลายโดยการเลือกหาสื่อที่ตนเองสนใจมาพัฒนาด้วยตนเองได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเทคนิคแชโดอิงเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังมาใช้ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 5/1 แสดงให้เห็นว่าวิธีการดังกล่าวช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความกล้าสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วมากขึ้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ยังส่งเสริมความพึงพอใจที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสำรวจและศึกษาความหลากหลายของเทคนิคการสอนที่สามารถใช้ร่วมกับเทคนิคแชโดอิงเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาทักษะการฟัง

2) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาการนำเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันการเรียนรู้ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ มาใช้ร่วมกับการฝึกฟังผ่านเทคนิคแชโดอิงเพื่อสร้างความน่าสนใจและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

พัชรินทร์ จันที. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพอดคาสต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2567,จากhttps://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5076(การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร)

ปรียานุช ทองเกลี้ยง (2562).ผลการใช้แบบฝึกประกอบภาพยนตร์ที่มีต่อทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.สืบค้น เมื่อ 12 มกราคม 2566, จาก https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/25554 (ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร)

สาวผาณิตา ปู่แตงอ่อน (2561).ผลการใช้สื่อวีดิโอและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาต่อทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาคประสิทธิ์ จังหวัดนครปฐม.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2554) ผลการฝึกแชโดลิ้งต่อการพัฒนาทักษะการพูด : ด้านความเร็วและความถูกต้อง. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย ปีที่ 1 (เล่ม 1), หน้า 78 -89.

ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์. (2553). พูดภาษาอังกฤษอย่างไรให้ฝรั่งรู้เรื่อง British VS American.

ณัฐวดี ธรรมเดชะ. (2559). ผลการใช้เทคนิควาดภาพตามคำบอกเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา จังหวัดลำปาง.(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566.https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Creator/personDc/90496

วันทนี ไพรินทร (2547).การพัฒนาความสามารถในการฟงและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 1 โรงเรียนคลองทวีวัฒนา ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tea_Eng_For_Lan(M.A.)/Wantanee_P.pdf.

วฤทัยรัตน์ ศรีพวงมาลัย (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพอดคาสต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองกุงศาลาน้ำเที่ยงวิทยากร.สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566. จาก https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/24297

สมสกล เทพประทุน (2565).การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 4โดยใช้สื่อประสมในการจัดการเรียนร้แบบร่วมมือ.สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566.จาก https://rsuir-library.rsu.ac.th/bitstream/123456789

สมหมาย ปานสูง (2020). การใช้เทคนิคแชโดอิงในการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา. วารสารการศึกษา, 27(3), 112-130.

อดิศา เบญจรัตนานนท และสุชาดาแก่วประถม. (2552). กิจกรรมและสื่อเพื่อพัฒนาทักษะการฟงและการพูดภาษาอังกฤษ.วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร . 5(2) : 173 - 196.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2554). ประสิทธิภาพของการฝึกแชโดอิ้งเพื่อปรับปรุงการออกเสียงคำยืมในภาษาญี่ปุ่น. วารสารญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา ปีที่ 27 (เล่ม 2). หน้า 67-79.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2554). ผลการฝึกแชโดลิ้งต่อการพัฒนาทักษะการพูด : ด้านความเร็วและความถูกต้อง. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย ปีที่ 1 (เล่ม 1), หน้า 78 -89.

จารุวรรณ วิวัฒน์. (2021). การใช้เทคนิคแชโดอิงในการพัฒนาทักษะการฟังในนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารการศึกษาและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ, 23(2), 45-58.

ธนพร ศรีวุฒิพงศ.(2559).การศึกษาประสิทธิผลการฝกแชโดอิ้งเพื่อพัฒนาการออกเสียงสูงต่ำของคำยืมภาษาญี่ปุ่นในภาษาไทย.สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566.จาก https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016

กรกช ฉวีวรรณชล.(2565). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีน ของนกัเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร CLT ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคSTAD. http://ir.buu.ac.th/dspace/bitstream/1513/659/1/62910118.pdf

คุณาพร มีเจริญ (2563). การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาจีน ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. http://ithesisir.su.ac.th/dspace/bitstream/

มณีรัตน์ กรรณิกา(2561).การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้รายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. http://202.28.34.124/dspace/bitstream/

บุญล้อม พันธ์นาค. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ แบบการตอบสนองด้วยท่าทางกับแบบตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่5 (UnpublishedMaster's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

สุพินดาคำเสน. (2560).การพัฒนาการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่2โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ TPR (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรติตถ์, อุตรดิตถ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ปรีมา มัลลิกะมาส. (2553).การแปลกับการสอนภาษาอังกฤษ. กาฬสินธุ์: ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ ปรีชากุล. (2567).ประเภทของละคร (Types of Drama).มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จเจ้าพระยา.สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2567.จาก https://medium.com/@parichart.su/

แสงจันทร์ แสนสุภา (2551).ละครซิตคอม.สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2566.จาก https:// http://legacy.orst.go.th/

บำรุง, โตรัตน์. (2543). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ. วารสารการศึกษา, 10(1), 20-30.

Goh, C. C. M. (2018). The role of listening in second language acquisition. Second Language Research,34(2), 151-178. https://doi.org/10.1177/0267658317753918

Vandergrift, L., & Goh, C. C. M. (2020). Teaching and learning second language listening: A research agenda. Language Teaching, 53(3), 361-375.

Wenden, A. (1991). Learner strategies for learner autonomy: Planning and implementing learner training for language learners. London: Prentice Hall.

Hu, H. M. T., & Huang, J. H. T. (2017). The effects of shadowing technique on listening and speaking skills: A case study of English as a foreign language learners. International Journal of English Language Education, 5(2), 75-84. https://doi.org/10.5296/ijele.v5i2.11455

Hu, H. M. T., & Huang, J. H. T. (2017). The effects of the shadowing technique on developing English listening and speaking skills. Asian EFL Journal, 19(3), 45-62.

Nakamura, K. M. (2019). "The Effectiveness of the Shadowing Technique on English Listening Skills of Japanese University Students." Journal of Language Teaching and Research, 10(1), 132-139.

Kadota, S. (2020). Shadowing as a practice in second language acquisition: Connecting inputs and outputs. Routledge.

Rost, M. (2002). Teaching and researching listening. Longman.Tran, T., Q., & Duong, T., M. (2020). Insight into listening comprehension problems: A case study in Vietnam. PASAA, 59, 77-100. สืบค้นเมื่อ 17 เม.ย. 67 2567. จาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/article/view/260663/171597

Bacon, S. M. (1989). 'Listening for real in the foreign language classroom'. Foreign Language Annals, 22(6),43–51

Pishghadam, R., & Saboori, R. (2021). The effectiveness of sitcoms and other entertainment media in enhancing listening skills of students: A cultural and contextual perspective. Journal of Language and Linguistic Studies

Yuan, L., & Liu, H. (2020). The effectiveness of sitcoms in improving listening skills of university students: A contextual and linguistic approach. Journal of Educational Linguistics

Sert, O. & Amri, K. (2020). The effects of watching sitcoms on improving English language skills: A case study. Journal of Language and Education.

Rost, M. (2011). Teaching and Researching Listening. Pearson Education.

Ghorbani, F., & Azarpour, N. (2021). Enhancing language comprehension through sitcom-based learning activities. International Journal of Applied Linguistics and English Literature.

Krashen, S. (1985). The input hypothesis: Issues and in implications. LongmanGroup Limited:Cambridge University Press. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/242347/167126

Vandergrift, L. (2007). The contribution of listening to the development of speaking skills in a foreign language. Language Teaching Research

Yanus, Noor Azlizna. Preparing and Using Aids for English Language Teaching.KualaLumpur : Oxford University Press, 1985.

Mendelsohn, D. (2017). Learning to listen: A strategy-based approach to second language listening. Cambridge University Press.

Tatsuki, D., & Houck, N. (2021). Shadowing and language learning: The role of shadowing in listening and speaking development. Journal of Language Teaching and Learning

Baddeley, A.D. (2000). The episodic buffer:a new component of working memory? Trends in Cognitive Sciences (Vol.4 No.11), pp. 417-423.

Vandergrift, L. (2016). Listening: theory and practice in modern foreign language competence.LLAS Centre for Languages, Linguistics and AreaStudies, University of Southampton. https://www.llas.ac.uk//resources/gpg/67

Tan, S. L., & Lee, Y. S. (2020). Improving English listening comprehension through shadowing: An experimental study. International Journal of Linguistics and Language Teaching,

Gabriela.(2023) Shadowing technique: Exploring pre-service EFL teachers' perspectives to improve speaking skills. Research, Society and Development.

Mendelsohn, D. (2017). Learning to Listen: A Strategy-Based Approach to Second Language Listening. Cambridge University Press.

Zhang, H., & Liu, Z. (2021). The use of sitcoms focusing on friendship and school life to enhance listening skills in primary school students. Journal of Language and Cultural Education

Pwint Yee Win.(2020) An investigation of the shadowing technique in teaching speaking toEnglish as a Foreign Language students. https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng

Zhang, Y. (2019). Shadowing as an effective listening practice for improving English listening proficiency. Language Learning & Technology

Vandergrift, L.(2016).Listening: theory and practice in modern foreign language competence. OnlineRetrieved September 25, 2021.From https://webarchive.southampton.ac.uk/.uk/resources/gpg/67.htm

Stammer, J.D. (1977). Target: The Basics of Listening. Language Arts,54(6), 661-664.

Flowerdew, J.&Miller, L. (2005). Second language listening: Theory and practice.Cambridge: Cambridge University Press.

Nation, I.S.P.& Newton, J. (2009). Teaching ESL/EFL Speaking and Listening. New York: Routledge.

Valette, R. M., & Disick, R. S. (1972). Modern language performance objectives and individualizations. New York: Harcourt Brace Javanovich

Downs, L. (2008). Listening Skills Training. ASTD; 1st. Retrieved from https://books.google.co.th/books/about/Listening_Skills_Training.html?id=cYumAQAACAAJ&redir_esc=y

Rubin, J. (1995). "A review of second language listening comprehension research modern language." The Model Language Journal, 5, 78: 199-121.

Kuo, J. (2021). Cultural media and listening comprehension: Using sitcoms in English language classrooms. ELT Journal

Wang, Y. (2019). Using sitcoms to develop listening skills in English for primary school children. Language Learning & Technology

Chou, M. (2020). The use of sitcoms in teaching English to primary school students. Journal of Language Education and Research

Watkins, D. (2008). Listening Achievement. Retrieved from http://www.academypublisher.com/jltr/vol02/no05/jltr0205.pdf

Harmer, Jeremy. (1992). The Practice of English Language Teaching. London: Longman

Rumelhart, David E., and A. Ortony. (1977). The representation of knowledge in memory. Retrieved July 28, 2018, from http://www.sil.org/lingualinks/ literacy/ ReferenceMaterials/BibliographyLiteracy/ RumelhartDAndOrtony1977.htm

Hilmes, M. (2010). Only Connect: A Cultural History of Broadcasting in the United States. Cengage Learning.

Mittell, J. (2004). Narrative complexity in contemporary American television. The velvet light trap, 29, 6-19.

Tomalin, B. (2008). Using authentic materials in the classroom. ELT Journal.

Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). English for specific purposes: A learning-centered approach. Cambridge University Press.

Fukuda, T., & Noguchi, T. (2017). Investigating the effects of shadowing on developing Japanese EFL learners' listening and speaking skills. JALT CALL Journal, 13(2), 115-132.

Mendelsohn, D. (2017). "Listening Comprehension and its Implications for the Classroom". The Routledge Handbook of Second Language Acquisition.

Vandergrift, L. (2007). "Teaching and Testing Listening Comprehension". The Handbook of Language Teaching. Wiley-Blackwell.

Ikeda, M., & Takeuchi, O. (2018). Using shadowing to improve listening comprehension skills: Evidence from Japanese EFL learners. TESOL Journal, 9(2), 301-312.

Ulfa, A., & Fatimah, N. (2019). The Effect of Shadowing Technique on Students' Speaking Fluency. International Journal of Scientific and Research Publications, 9(8), 27-30.

Baker, W. (2019). Culture and English as a Lingua Franca: The Effects of Culture on English Language Teaching. Routledge.

Yoshida, M. (2020). Improve Your Pronunciation By 'Shadowing' Others. Learning English. Retrieved from VOA News.

Kasper, G. (2020). Using Shadowing to Enhance Listening and Speaking Skills. Journal of Language Teaching and Research, 11(3), 458-466.

Binarkaheni, S., & Dewangga, V. (2024). Improving the Students' Listening Skill by using Shadowing Technique. Journal of English in Academic and Professional Communication, 10(1), 58–66. https://doi.org/10.25047/jeapco.v10i1.4592

Chung, K. & Huang, C. (2019). Cultural Immersion through Media: The Use of Sitcoms in ESL Classrooms. International Journal of English Language Learning.

Foote, J. A., & McDonough, K. (2020). Using Shadowing with Video-Based Materials to Improve Pronunciation. Journal of Second Language Pronunciation.

Yulianti, N., & Mardiyono, D. (2021). The role of video in enhancing students' listening skills through the shadowing technique. International Journal of Innovation, Creativity and Change, 15(2), 564-574.

Jung, J. (2021). "The Effectiveness of Shadowing in Improving Listening Skills and Learner Satisfaction in English as a Foreign Language." International Journal of English Language Education, 9(1), 65-78.

Vandergrift, L., & Tafaghodtari, M. (2016). Teaching L2 listening comprehension: A review of the research and a model for the future. Language Teaching Research,

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.38

Creative Leadership of Administrators Affecting on Personnel Administration in School Under the Secondary Education Service Area Office Nakhon Pathom

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

Sawitree Chiewchan[1*]
สาวิตรี เชี่ยวชาญ[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Sawitree Chiewchan*
สาวิตรี เชี่ยวชาญ*
Faculty Of Education. Mahamakut Buddhist University. Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: sawittreechiewchan@gmail.com

คำสำคัญ:
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Keywords:
Creative Leadership, Personnel Administration, Educational Administrators

Article history:
Received: 10/03/2025
Revised: 12/04/2025
Accepted: 11/05/2025
Available online: 29/06/2025

How to Cite:
Chiewchan, S. (2025) Creative Leadership of Administrators Affecting on Personnel Administration in School Under the Secondary Education Service Area Office Nakhon Pathom. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 596-617.

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows: 1) To study the Creative Leadership of Administrators Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom 2) To study the Personnel Administration in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom 3) To study the Creative Leadership of Administrators Affecting on Personnel Administration in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom

The samples group in this research Including educational personnel which consists of directors, human resource supervisors, and teachers, totaling 327 people. Data analysis uses ready-made programs. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) and stepwise multiple regression analysis.

The results of research were found that:

1) The Creative Leadership of Administrators Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom as a whole is at a high level. They can be sorted based on the averages in descending order. As follows: Teamwork, Vision, Consideration of individuality, Flexibility and creativity, respectively.

2) The Personnel Administration in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom as a whole is at a high level. The average values can be sorted from highest to lowest as follows: Development of teachers and personnel in educational institutions to be able to perform their duties efficiently. Arranging personnel to be suitable for their duties and responsibilities Recruiting efficient personnel to perform the work, providing advice and solving work problems for teachers and personnel in educational institutions. In terms of enhancing morale and encouragement for teachers and personnel in educational institutions, respectively.

3): Creative Leadership of Administrators Affecting on Personnel Administration in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom. Namely Teamwork, Consideration of individuality, Flexibility, Vision and creativity. All 5 variables jointly can predict on Personnel Administration in Schools Under the Secondary Educational Service Area

Office Nakhon Pathom by 77% (R^2 = 0.770), which could write a multiple regression prediction equation as follows:

Forecast equations in raw score form

$\hat{Y}$ = .523 + .317 (X_5) +.194 (X_4) + .098 (X_2)+ .162 (X_3) + .107 (X_1)

Forecast equations in standard score form

$\hat{Z}$ = .345 (X_5) +.217 (X_4) + .114(X_2) +.172 (X_3) + .113 (X_1)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานบุคคล และครูผู้สอน จำนวน 327 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ 2) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ ด้านการสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา และด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา ตามลำดับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่น ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ด้าน ได้ร่วมกันทำนาย การบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้ร้อยละ 77 (R^2 = 0.770) ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์การถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$\hat{Y}$ = .523 + .317 (X_5) +.194 (X_4) + .098 (X_2)+ .162 (X_3) + .107 (X_1)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z}$ = .345 (X_5) +.217 (X_4) + .114(X_2) +.172 (X_3) + .113 (X_1)

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและบุคคล โดยทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ทั้งนี้ การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมด้วยปัญญาและคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการทำงานและการใช้ชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุศักยภาพของตนเองได้สูงสุด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เป้าหมายทางการศึกษาบรรลุผล โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารบุคลากรที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นับเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี (สีวรรณ์ ไชยกุล, 2562) แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่กล่าวถึงการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา (ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์, 2557) แต่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงในประเทศไทยยังคงมีจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เข้ากับผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพของบุคลากรและคุณภาพของการเรียนการสอน นอกจากนี้ การศึกษาที่ผ่านมาเน้นหนักไปที่การบริหารงานบุคคลเชิงโครงสร้าง แต่ขาดการวิเคราะห์เชิงพฤติกรรมและภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สามารถกระตุ้นให้บุคลากรเกิดแรงบันดาลใจและมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน (ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย, 2561) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารบุคลากรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาและสังคมได้อย่างแท้จริง การศึกษานี้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ และนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงเพื่อเพิ่มคุณภาพของระบบการศึกษาในอนาคต (เพ็ญนภา ศรีภูธร, 2562)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในแง่มุมของหลักธรรมพุทธศาสนาและการบริหารจัดการพบว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดีนั้น ไม่ได้หมายความเพียงแค่ความรู้หรือทักษะทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องสอดแทรกหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นแก่นแท้ในการสร้างแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนสังคม ในมุมมองของวิโรจน์ สารัตถะ (2555, หน้า 92) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่ดีควรมีความเป็นคนดี มีจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมคาดหวังและยอมรับ นอกจากนี้ สัมมา รธนิธย์ (2556, หน้า 251) ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของจิตสำนึกในความเป็นผู้นำที่มี

คุณธรรม โดยที่ผู้นำต้องมีความสามารถในการส่งเสริมและยกระดับจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบร่วมกัน จากการวิเคราะห์แนวคิดเพิ่มเติมโดยนฤมล โยคานุกุล (2556, หน้า 29) และเรวดี ซ้อนเพชร (2556, หน้า 21) พบว่าการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารควรครอบคลุมทั้งด้านกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและยึดหลักธรรมคำสอนในการดำเนินงาน นอกจากนี้ จุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560: 13) และเพ็ญศิริ สมเรือน (2560: 22) ยังเสนอว่าการมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับหลักธรรมพุทธศาสนาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม นอกจากนี้ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562: 42) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการพัฒนาผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับมุมมองของไรท์และโนล์ (**Wright and Noe,** 1996**:** 329) ที่ระบุว่าการพัฒนาทักษะและความรู้ควรเป็นกระบวนการต่อเนื่องและมีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น จึงสรุปความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในทัศนะของพระพุทธศาสนา นอกจากจะต้องเป็นคนดีและเก่งในสายตาประชาคมแล้ว ยังต้องอาศัยหลักพุทธธรรมในการสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เป็นแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนสังคม การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางสติปัญญาตามแนวพุทธดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

การทำงานเป็นทีมในบริบทของสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีม ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีมุมมองที่หลากหลาย โดยสรุปแล้ว การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการประสานสัมพันธ์การทำงานของสมาชิกในสถานศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อนำกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีระบบและเป้าหมายร่วมกัน (**Spector, 2006;** อารีย์ พันธุ์จันทร, **2565)** การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน การสื่อสารและการประสานงานที่ดี รวมถึงการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (เพ็ญนภา ศรีภูธร, **2562)** ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารในการนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน (อารีย์ พันธุ์จันทร, **2565)** ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถเผชิญปัญหาและคิดค้นแนวทางแก้ไขที่เป็นนวัตกรรมเพื่อผลักดันองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (**Spector, 2006)** ภาวะผู้นำลักษณะนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์ (**Creativity) –** ความสามารถในการคิดนอกกรอบและหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา ความยืดหยุ่น (**Flexibility) –** ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การมีวิสัยทัศน์ (**Vision) –** การกำหนดแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาองค์กร การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (**Individual Consideration) –** การให้ความสำคัญกับความต้องการของแต่ละบุคคลภายในองค์กร การ

ทำงานเป็นทีม (**Teamwork) –** การส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (จินดา รัตน์ โพธิ์นอก**, 2561)** จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยทั้งการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพและภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและปรับตัวได้ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

การให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาการทำงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา การให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาการทำงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งสะท้อนถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากร ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (วิภาดา สารัมย์, 2563) ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ ความคิดเชิงวิเคราะห์ ประสบการณ์ กฎเกณฑ์ และทักษะวิธีการต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และให้คำแนะนำแนวทางแก้ไขอย่างเหมาะสม (วาทิตยา ราชภักดี, 2561) ในบริบทของสถานศึกษา การให้คำปรึกษาของผู้บริหารหมายถึงกระบวนการที่ช่วยให้ครูและบุคลากรสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงานอย่างเหมาะสม โดยผ่านองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การให้ความรู้ (**Knowledge Sharing) –** การสนับสนุนข้อมูลและแนวทางปฏิบัติที่ช่วยให้บุคลากรเข้าใจงานและบริบทของสถานศึกษา การชี้แนะแนวทาง (**Guidance) –** การแนะนำแนวทางที่เป็นไปได้สำหรับการแก้ไขปัญหาการทำงาน การให้ข้อมูลที่เพียงพอ (**Providing Relevant Information) –** การให้ข้อมูลเชิงลึกที่ช่วยให้บุคลากรสามารถเลือกทางออกที่เหมาะสมที่สุด การสนับสนุนการตัดสินใจ (**Decision-Making Support) –** การช่วยให้บุคลากรสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและมั่นใจ กรอบแนวคิดด้านการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษา แนวคิดด้าน การกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปได้อย่างอิสระมากขึ้น (ธนาพนธ์ ตาขัน**,** 2562) ตาม กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งออกตามความใน มาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ได้กำหนดให้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินงานมากขึ้นและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจดังกล่าว ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่ชัดเจนในการให้คำปรึกษาแก่ครูและบุคลากร เนื่องจากผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างมีอิสระและยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ**,** 2550)

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิด (**Conceptual Framework**) โดยตัวแปรต้น (**Independent Variables**) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโรบินสัน (**Robinson,** 2007**:** 122) ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (**Creative Leadership**) ซึ่งมี **5** ด้าน คือ **1)** การมีความคิดสร้างสรรค์ **2)** การมีความยืดหยุ่น **3)** การมีวิสัยทัศน์ **4)** การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ**5)** การทำงานเป็นทีม และตัวแปรตาม (**Dependent Variables**) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร ตามขอบข่ายมาตรฐานความรู้ การบริหารงานบุคคลของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภากระทรวงศึกษาธิการ **(2550,** หน้า **91)** ซึ่งมี **5** ด้าน คือ **1)** การสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน **2)** การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ **3)** การพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ **4)** การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา **5)** การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา แสดงในตารางแผนภูมิภาพที่ **1**

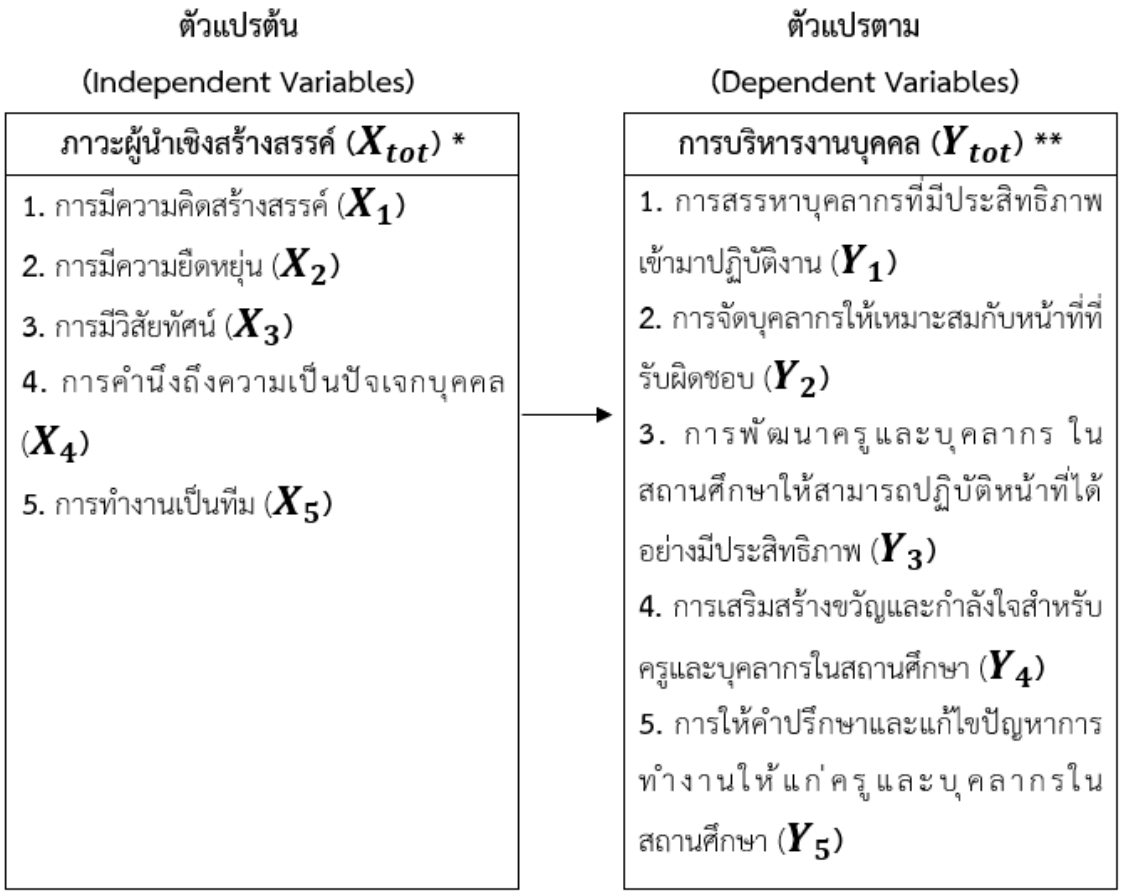

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ระเบียบวิธีในการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ที่มีแบบแผนของการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, no experimental case study)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

2.1 ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ 1) การมีความคิดสร้างสรรค์ ($\boldsymbol{X_1}$) 2) การมีความยืดหยุ่น ($\boldsymbol{X_2}$) 3) การมีวิสัยทัศน์ ($\boldsymbol{X_3}$) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\boldsymbol{X_4}$) และ 5) การทำงานเป็นทีม ($\boldsymbol{X_5}$)

2) ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรการบริหารงานบุคคล 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน ($\boldsymbol{Y_1}$) 2) การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ ที่รับผิดชอบ ($\boldsymbol{Y_2}$) 3) การพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\boldsymbol{Y_3}$) 4) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\boldsymbol{Y_4}$) และ 5) การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\boldsymbol{Y_5}$)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการ หัวหน้างานบุคคล และครูผู้สอน จำนวน 327 ฉบับ เมื่อแยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	**เพศ**		
	ชาย	144	44.0
	หญิง	183	56.0
	รวม	**327**	**100**
2	**อายุ**		
	ไม่เกิน 30 ปี	123	38.0
	31 - 40 ปี	92	28.0
	41 - 50 ปี	75	23.0
	51 ปีขึ้นไป	37	11.0
	รวม	**327**	**100**
3	**ประสบการณ์ในการทำงาน**		
	ไม่เกิน10 ปี	147	45.0
	11 - 20 ปี	122	37.3
	21 - 30 ปี	44	13.4
	31 ปีขึ้นไป	14	4.3
	รวม	**327**	**100**
4	**ระดับการศึกษา**		
	ปริญญาตรี	207	63.3
	ปริญญาโท	106	32.4
	ปริญญาเอก	14	4.3
	รวม	**327**	**100**
5	**ตำแหน่งหน้าที่**		
	ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รักษาการในตำแหน่ง	29	8.9
	หัวหน้างานบุคคล	29	8.9
	ครูผู้สอน	269	82.2
	รวม	**327**	**100**

จากตารางที่ **1** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ **56.00** และเพศชาย จำนวน **144** คน คิดเป็นร้อยละ **44.00** เมื่อพิจารณาอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน **30** ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ **38.0** รองลงมาคือ อายุ **31 - 40** ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ **28.00** อายุ **41 - 50** ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ **23.00** อายุ **51** ปีขึ้นไป จำนวน **37** คน

คิดเป็นร้อยละ **11.00** เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน **10** ปี จำนวน **147** คน คิดเป็นร้อยละ **45**.00 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน **11 - 20** ปี จำนวน **122** คน คิดเป็นร้อยละ **37**.3 มีประสบการณ์ในการทำงาน **21 - 30** ปี จำนวน **44** คน คิดเป็นร้อยละ **13**.4 มีประสบการณ์ในการทำงาน **31** ปีขึ้นไป จำนวน **14** คน คิดเป็นร้อยละ **4.3** ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 63.**3** รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน **106** คน คิดเป็นร้อยละ **32.4** ปริญญาเอก จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.3 เมื่อพิจารณาตำแหน่งหน้าที่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 หัวหน้างานบุคคล จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 และครูผู้สอน จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 82.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ **1)** การมีความคิดสร้างสรรค์ **2)** การมีความยืดหยุ่น **3)** การมีวิสัยทัศน์ **4)** การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ **5)** การทำงานเป็นทีม โดยพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**S.D.**) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (**Best**) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม

(n=327)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม(X_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.54	มาก
2. การมีความยืดหยุ่น	4.43	0.60	มาก
3. การมีวิสัยทัศน์	4.51	0.55	มากที่สุด
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.48	0.58	มาก
5. การทำงานเป็นทีม	4.52	0.56	มากที่สุด
รวม	**4.47**	**0.51**	**มาก**

จากตารางที่ **2** พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = **4**.47, **S.D.** = **0**.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ซึ่ง

สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.55) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.58) ด้านการมีความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.60) และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์การบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) การสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน 2) การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ 3) การพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา 5) การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา โดยพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมโดยภาพรวม

(n=327)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน	4.48	0.58	มาก
2. การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ	4.49	0.57	มาก
3. การพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	0.57	มากที่สุด
4. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.37	0.65	มาก
5. การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.39	0.59	มาก
รวม	**4.46**	**0.52**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ซึ่งสามารถ

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.57) ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.57) ด้านการสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.58) ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.59) และด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวัดแสดงให้เห็นว่าผู้นำมีความสามารถในการจูงใจบุคลากรให้ร่วมมือกันทำงานผ่านวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการทดลองภายในองค์กรเพื่อค้นหาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารและการสื่อสาร (กฤษพล อัมระนันท์, 2559: 42) แนวคิดนี้สอดคล้องกับความเชื่อที่ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมในบุคลากร (ภรณ์ทิพย์ ปั้นก้อง, 2559: 32) การอภิปรายผลในส่วนนี้ยังชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่แสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้น ควรมีคุณลักษณะของความรู้ ความสามารถในการวางแผนงาน และการคิดอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (อมรรัตน์ งามบ้านผือ, 2560: 15) นอกจากนี้ คุณลักษณะทางสังคมและบุคลิกภาพที่ดี เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ยอดเยี่ยมและความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถส่งเสริมให้ทีมงานทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิผล (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2561: 23) นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าด้านการทำงานเป็นทีมได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในหมวดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายขององค์การ (ศิริวรรณ์ คำภูเงิน, 2561: 43; บุณรดา ทรงบุญศาสตร์, 2559: 9; เนตร์พัณณา ยาวิราช, 2556: 307) การทำงานเป็นทีมที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน การมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากร รวมถึงการติดต่อสื่อสารและประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นระบบ ในขณะที่ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในเชิงรายด้าน พบว่าด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการพัฒนาความสามารถในการคิดนอกกรอบและการบูรณาการวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา (กฤษพล อัมระนันท์, 2559: 57) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแม้ผู้บริหารจะมีความรู้และมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แต่การนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ยังคงต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม (วรัญญา ทิวาวงษ์, 2558: 51, รัษฎากร อัครจันทร์, 2560: 121) ผลการวิจัยของผู้วิจัยสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมยังสอดคล้องกับผลการศึกษาจากผู้วิจัยท่านอื่น ๆ เช่น พัฒน วงศ์ ดอกไม้ (2560) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในขณะเดียวกัน ผลการศึกษาของปิยธิดา นามวิจิตร (2561) และเสรี ออไธสง กับ เพียงแข ภูผายาง (2564) ก็ได้รายงานว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการทำงานเป็นทีม (กันยากร จินดาสี, 2561) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในส่วนของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเปิดเผยถึงความแตกต่างในระดับการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ซึ่งอาจเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้วางนโยบายพิจารณาการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถรองรับความท้าทายในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556; เพ็ญนภา ศรีภูธร, 2562; เกศณี กฐินเทศ, 2562) ในขณะที่มณฑา ศิริวงษ์ (2559) พบว่าผลการศึกษาจากความคิดเห็นของครูในบางพื้นที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่อยู่ในระดับมากในทุกด้านโดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์ แต่ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าในบริบทของสถานศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารยังคงมีช่องว่างในการพัฒนาอยู่สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการทำงานเป็นทีมที่โดดเด่นและการสนับสนุนบุคลากรในการแก้ไขปัญหาและนำนวัตกรรมมาใช้ อย่างไรก็ตาม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นั้นควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาต่อไป

2. การบริหารงานบุคคล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม” พบว่าภาพรวมของประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการบริหารงานบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร (เกศินี หงสนันทน์, **2561: 1;** พยอม วงศ์สารศรี, **2562: 3)** ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนำเอาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในด้านการสรรหา เลือกสรร และพัฒนาบุคลากรนั้น สามารถส่งผลให้สถานศึกษาเติบโตและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด: การพัฒนาครูและบุคลากร

ผลการวิจัยในระดับรายด้านเผยให้เห็นว่า “การพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ปรากฏการณ์นี้อาจเกิดจากการที่การมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคลากร ซึ่งสามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความมั่นใจและเอาใจใส่ในการทำงานได้มากขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับวิภาดา สารัมย์ (**2563: 48)** ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรมและการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งงานวิจัยของบุญคิด หง้าฝา (**2562)** ก็ยืนยันว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยยกระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด: การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

ในขณะที่ด้านอื่น ๆ มีระดับประสิทธิภาพสูง ผลการวิจัยกลับพบว่าด้าน “การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากร” อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า ความแตกต่างในมิตินี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทาย

ที่ผู้บริหารในบางครั้งอาจให้ความสำคัญกับการบริหารงานในด้านเชิงปฏิบัติการมากกว่าการดูแลด้านจิตใจและแรงจูงใจของบุคลากร ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากทัศนคติและขวัญกำลังใจมีผลกระทบต่อความผูกพันและประสิทธิภาพในการทำงาน (สุเมธ ชัยเลิศวณิชกุล & มาณี ศรีประโคน, 2557: 9) นอกจากนี้ สุชาดา วงษ์สกุล (2561) ยังพบว่าการบริหารงานด้านขวัญและกำลังใจในบางสถานศึกษามีความแตกต่างกันไป โดยในบางหน่วยงานระดับขวัญและกำลังใจของบุคลากรอาจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยในสถานศึกษามัธยมศึกษานครปฐมที่พบว่าอยู่ในระดับต่ำ (สายสุนีย์ ตรีเหลา, 2561)

การสังเคราะห์และแนวทางพัฒนา

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าองค์กรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีความเข้มแข็งในด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร แต่ยังคงมีช่องว่างในด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความผูกพันและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการออกแบบและดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมจิตใจที่ดีให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมทั้งในด้านทักษะและจิตใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในที่สุด (ชรินทิพย์ อิศรางกูร-ณ อยุธยา, 2562; อโนชา ทนกล้า & ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2563; ทิพยงค์ รักษาสิน, 2564; สุมาพร แพงวงค์, 2565)

สรุปผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาศักยภาพและความรู้ของบุคลากร อย่างไรก็ตาม ประเด็นด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจยังคงเป็นจุดที่ต้องได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความสมดุลในการพัฒนาบุคลากรและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวม

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

การอภิปรายผลของงานวิจัยนี้เผยให้เห็นว่า ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม มีผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลในทุกมิติ โดยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ และความคิดสร้างสรรค์ ล้วนเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคล โดยแต่ละด้านมีบทบาทและคุณลักษณะที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยความสมดุลและการบูรณาการขององค์ประกอบทั้งหมดร่วมกัน

ด้านการทำงานเป็นทีม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่แสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมอย่างเข้มแข็ง สามารถสนับสนุน ให้กำลังใจ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรในทิศทางเดียวกันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกันและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม งานวิจัยของเตชินน์ อินทบำรุง (2560: 111) และเกศณี กฐินเทศ (2562: 81) รวมถึงงานของขวัญฤทัย ภู่สาระ (2562,: 68) และธนาภรณ์ นีลพันธนันท์ (2562: 41) ได้ชี้ให้เห็นว่า การทำงานเป็นทีมเป็นพฤติกรรมที่สำคัญในการนำบุคลากรมารวมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของ

องค์กร เมื่อผู้บริหารแสดงออกถึงความสามารถในการประสานงานและสนับสนุนทีม บุคลากรจะมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและมีคุณค่าในงานของตนเอง ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลที่สูงขึ้น

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ด้านนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีความใส่ใจและดูแลบุคลากรในฐานะปัจเจกบุคคล โดยยอมรับความแตกต่าง ฟังความคิดเห็น และมอบหมายงานตามความสามารถเฉพาะตัว จะช่วยให้บุคลากรรู้สึกมีคุณค่าและเกิดความพึงพอใจในการทำงาน งานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556, หน้า 129–131) และสมจิตร ชูศรีวาส (2562, หน้า 86) ยืนยันว่าการดูแลเอาใจใส่ในความแตกต่างของแต่ละบุคคลนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีความสุขในการทำงาน

ด้านความยืดหยุ่น

ผู้บริหารที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น งานวิจัยของจุฑามาส ซุ่นห้วน (2562: 98) ภาณุวัฒน์ ทวีกุล (2560: 52) และดาสวรรค์ วงศ์มีชัย (2562: 81) รวมถึงคำอธิบายของชนภรณ์ อือตระกูล (2560: 55) ล้วนยืนยันถึงความสำคัญของความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารตามสถานการณ์จริง สิ่งนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาและส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้าง รับฟัง และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตามความต้องการขององค์กร

ด้านวิสัยทัศน์

การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและกว้างไกลเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารที่สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางในอนาคตขององค์กรได้ งานวิจัยของสุพัฒตรา ธิพรพันธ์ (2561: 70) ศิริวรรณ์ คำภูเงิน (2561: 57) และกิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562: 134) รวมถึงคำอธิบายของคุณาวุฒิ สิงห์ทอง (2561: 40) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถวางกลยุทธ์และมอบหมายงานโดยอิงตามภาพอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในองค์กรได้ สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้บุคลากรมีความชัดเจนในเป้าหมาย แต่ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยการนำเสนอแนวทางใหม่ๆ และบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายเข้าด้วยกัน งานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 132) พัฒนวงศ์ ดอกไม้ (2560: 128) และวรัญญา ทิวาวงษ์ (2558: 51) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่จะสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังสามารถกระตุ้นให้บุคลากรเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมและประสิทธิผลในการทำงาน

จากการอภิปรายผลในแต่ละด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ และความคิดสร้างสรรค์ มีผลต่อการบริหารงานบุคคลในทุกมิติอย่างครอบคลุม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญและมีส่วนช่วยเสริมสร้างประสิทธิผลในการบริหารงานที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โมเดลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (5.1) ที่ได้พัฒนาขึ้นจึงเป็นแนวทาง

ที่บูรณาการองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในสถานศึกษานั้น ๆ การอภิปรายผลในครั้งนี้จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการตรวจสอบผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่อการบริหารงานบุคคล โดยการอ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น ทั้งในด้านการทำงานเป็นทีม (เตชินน์ อินทบำรุง, 2560; เกศณี กฐินเทศ, 2562; ขวัญฤทัย ภู่สาระ, 2562; ธนาภรณ์ นีลพันธนันท์, 2562) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556; สมจิตร ชูศรีวาส, 2562) ความยืดหยุ่น (จุฑามาส ซุ่นห้วน, 2562; ภาณุวัฒน์ ทวีกุล, 2560; ดาสวรรค์ วงศ์มีชัย, 2562; ชนภรณ์ อือตระกูล, 2560) วิสัยทัศน์ (สุพัฒตรา ธิพรพันธ์, 2561; ศิริวรรณ์ คำภูเงิน, 2561; กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์, 2562; คุณาวุฒิ สิงห์ทอง, 2561) และความคิดสร้างสรรค์ (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556; พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560; วรัญญา ทิวาวงษ์, 2558) ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์ผลในแต่ละประเด็นอย่างครอบคลุม

สรุป

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

ด้านการทำงานเป็นทีม ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ผู้บริหารให้การสนับสนุนการทำงานเป็นทีมและพัฒนาทีมอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรอย่างชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในสถานศึกษา

ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสามารถกำหนดภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ปรับระบบการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายในอนาคต และมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรอย่างเท่าเทียม และสนับสนุนการพัฒนาทักษะตามความสนใจและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ด้านการมีความยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ และปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความคิดริเริ่ม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ส่งเสริมแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริหารและส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

สรุปผลการวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม การวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม พบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามี **1** ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ **4** ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้

1. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ในสถานศึกษา ได้รับค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ซึ่งปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การจัดอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาบุคลากร การจัดอบรมที่เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร และการกำหนดแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

2. ด้านการจัดบุคลากร ให้เหมาะสมกับหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ การชี้แจงนโยบายและมาตรฐานงาน และการวิเคราะห์งานเพื่อสรรหาบุคลากรให้เหมาะสม

3. ด้านการสรรหาบุคลากร ที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการจัดวางบุคลากรให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ จัดทำแผนอัตรากำลัง และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการบุคลากร

4. ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รับฟังความคิดเห็น และให้คำแนะนำในการทำงานด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความสุข เชิดชูเกียรติบุคลากร และกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดสรรกำลังคนให้เหมาะสม การสรรหาครูที่มีคุณภาพ การให้คำปรึกษา และการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์การทำนายตามความสำคัญ ดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม (X_5) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) ด้านการมีความยืดหยุ่น (X_2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_1) ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (Y_{tot}) มีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) ได้ร้อยละ 77 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.249

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .523 + .317\,(X_5) + .194\,(X_4) + .098\,(X_2) + .162\,(X_3) + .107\,(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .345\,(X_5) + .217\,(X_4) + .114(X_2) + .172\,(X_3) + .113\,(X_1)$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม

การศึกษาพบว่าผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลอมรวมเป้าหมายร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการสนับสนุนและความไว้วางใจระหว่างกัน นอกจากนี้ ควรมีการสื่อสารที่ดีและการตัดสินใจร่วมกันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร

การบริหารงานบุคคลและการสร้างขวัญกำลังใจ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมมีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะด้านการพัฒนาครูและบุคลากร อย่างไรก็ตาม ด้านการเสริมสร้างขวัญกำลังใจยังคงต้องได้รับการปรับปรุง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือ ความภักดีต่อองค์กร และการพัฒนาองค์กรอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของบุคลากร

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และการบริหารงานบุคคล ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงสามารถส่งเสริมการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในด้านทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ และการยอมรับความแตกต่างของบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปนั้นควรทำการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารตามแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการท่านอื่น ในสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษา

3. ควรศึกษาภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในด้านละด้าน เช่น ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หรือเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการศึกษา หรือสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรครู เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กฤษพล อัมระนันท์. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์].

กันยากร จินดาสี. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 2(2), [ไม่ระบุหน้า].

กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

เกศณี กฐินเทศ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].

เกศินี หงสนันทน์. (2561). *การบริหารงานบุคคลในราชการไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ขวัญฤทัย ภู่สาระ. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].

คุณาวุฒิ สิงห์ทอง. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561, 23 สิงหาคม). องค์ความรู้ภาษาวัฒนธรรมโดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา. *เดลินิวส์*.

จุฑาธิปต์ ทัพไทย. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

จุฑามาส ซุ่นห้วน. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].

ชนภรณ์ อือตระกูล. (2560). *องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่].

ชรินทิพย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2562). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย].

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2557). *กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร*. เอ็กซเปอร์เน็ท.

ดาสวรรค์ วงศ์มีชัย. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคในเขตภาคใต้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน].

เตชินณ์ อินทบำรุง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(1), 178-187.

ทิพยงค์ รักษาสิน. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ธนาพนธ์ ตาขัน. (2562). *ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 23 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

ธนาภรณ์ นีลพันธนันท์. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 32 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].

นฤมล โยคานุกุล. (2556). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุง). ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.

บุญคิด หง้าฝา. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์].

บุณรดา ทรงบุญศาสตร์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 24 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ปิยธิดา นามวิจิตร. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 30 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

พยอม วงศ์สารศรี. (2562). *การบริหารงานบุคคล*. พรานนกการพิมพ์.

พัฒนวงศ์ ดอกไม้. (2560). *อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่* 21 *ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 26 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

เพ็ญนภา ศรีภูธร. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ภรณ์ทิพย์ ปั้นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต* 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ภาณุวัฒน์ ทวีกุล. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารฝ่ายกิจการนิสิตตามทัศนะของนิสิตและบุคลากรฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา* [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยพะเยา].

มณฑา ศิริวงษ์. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู อำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก* [รายงานการศึกษาอิสระ].

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(ตอนที่ 40), 1-90.

รับฎากร อัครจันทร์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

เรวดี ซ้อนเพชร. (2556). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงานบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

วรัญญา ทิวาวงษ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].

วาทิตยา ราชภักดี. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต* 22 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].

วิภาดา สารัมย์. (2563). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล*. คลังนานาวิทยา.

ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก].

ศิริวรรณ์ คำภูเงิน. (2561). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียง สันทรายงาม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

สมจิตร ชูศรีวาส. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด].

สัมมา รธนิธย์. (2556). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สายสุนีย์ ตรีเหลา. (2561). *การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

สีวรรณ์ ไชยกุล. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่].

สุชาดา วงษสกุล. (2564). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย].

สุพัฒตรา ธิพรพันธ์. (2561). *การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง].

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

สุมาพร แพงวงค์. (2565). *ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุเมธ ชัยเลิศวณิชกุล, และ มาณี ศรีประโดน. (2557). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาสนสมบัติสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].

เสรี ออไธสง และ เพียงแข ภูผายาง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, [ไม่มีข้อมูลเล่ม, ฉบับ, หน้า].

อโนชา ทนกล้า และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2*. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.

อมรรัตน์ งามบ้านผือ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

อารีย์ พันธุ์จันทร. (2565). *แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย].

Spector, P. E. (2006). *Industrial organizational psychology: Research and practice* (3rd ed.). Willy.

Sternberg, R. J. (2006). Creative leadership: It's a decision. *Journal of Leadership*, *36*(2), 22-24.

Wright, P. M., & Noe, R. A. (1996). *Management of Organizations*. Irwin.

Yukl, G. A. (2002). *Leadership in organizations* (5th ed.). Prentice Hall.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.39

Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity

Yue Ling[1*]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Yue Ling*
Faculty of Thai-Chinese International School of Management,
University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand.
Email: Yueling@gmail.com

Keywords:
Digital Communication, Tang Dynasty Costumes, Achieve the National Popularity

Article history:
Received: 28/03/2025
Revised: 25/04/2025
Accepted: 24/05/2025
Available online: 29/06/2025

How to Cite:
Ling, Y. (2025). Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 618-627.

ABSTRACT

The research was mixed methodology design which were comprised of quantitative and qualitative research. The population composed of 330,000 stakeholders engaged in digital marketing communication in Xi 'an. The sample total of 384 people. They are Digital marketing staffs and consumers, with stratified random sampling method. The researcher determined sample size with Krejcie and Morgan table (1970). The 11 key informants, all of whom are from Xi'an, which are the relevant stakeholders in the digital marketing communication strategy of Tang Dynasty costumes, and were obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection were in-dept interview form, five-point rating scale questionnaires and Focus Group Discussion form. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, Standard Deviation, Exploratory Factor Analysis (EFA), and Content Analysis was employed.

The research findings were: (1) There were five components and 56 variables for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity, which consisted of Digital Marketing and Cultural Branding, Consumer-Centric Cultural Strategies, Strategic Partnerships and Audience Targeting and Cultural Authenticity, Community Engagement and Ethical Marketing, Audience Targeting and Cultural Authenticity; (2) There were 5 guidelines for promoting the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Introduction

In the transformative wave of the digital media era, the field of communication has been at the forefront. The impact of the internet has reshaped the transmission and reception of modern information; the relationship between communicators and recipients has undergone significant changes, introducing new checks and balances. With information no longer monopolized, and the cost of information replication approaching zero, information has transformed from a scarce resource into something ubiquitous and easily accessible. The traditional communication model of information dissemination, where communicators release information and recipients passively receive it, has gradually become obsolete. Some argue that communication in the digital media era represents a new communication revolution, with the essence of digital communication being the "shift of communication right from communication power" (Li Liangrong, 2015:2). It signifies a shift in the status of communication recipients from "passive" to "active." In the process of the digitization of communication, from "centralization" to "decentralization" to "re-centralization," the monopoly of information dissemination has been broken, altering the balance of communication power and giving birth to a new communication ecosystem. The characteristic of "pre-sumer", where every individual can become an entity of communication, allows for the participation of everyone in communication.

In the feudal dynasties of ancient China, the Tang Dynasty reached the highest level in politics, economy, and culture. Its inclusive and open national policies created favorable conditions for the integration of traditional and foreign Costumes, giving rise to the unique aesthetic and artistic Tang Dynasty Costumes culture. Tang Dynasty traditional Costumes, dominated by Han culture and centered on Chinese etiquette, embodies the essence of "the land of rites" and "splendid China," carrying outstanding crafts such as dyeing, weaving, and embroidery. Tang Dynasty Costumes culture is based on traditional costumes culture and combines elements from neighboring countries and other ethnic minorities, giving it unique characteristics (Zhao Guifen, 2013:23-25).

Xi'an, as the capital of the Tang Dynasty, has a profound cultural heritage and a foundation in Tang Dynasty costume culture. Researchers who have worked and lived in Xi'an for an extended period have a deep understanding of the changes in the dissemination of Tang Dynasty costume culture. In the past, Tang Dynasty costumes were primarily confined to Xi'an's cultural industry, appearing only in theatrical performances and film productions, with little attention in real-life scenarios. However, with the rapid development of information technology and the growing trend of combining technology and art, the era dominated by text-based mainstream media has gone, replaced by audio-visual content and interactive experiences. This shift signifies that digital media has become a crucial means of information dissemination in contemporary society, profoundly influencing the expression and presentation of artistic and cultural spirits in different regions.

Researchers aim to enhance the influence and dissemination of Tang Dynasty costumes within China through the study of digital media communication strategies. This effort contributes to the promotion of traditional Chinese culture and the dissemination of Tang Dynasty culture.

Research Objective

1.To explore the popularity of Tang Dynasty dress in China.

2. To study digital communication strategies to promote the popularity of Tang Dynasty dress in China.

3. To present guidelines for promoting the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Literature Review

Digital Communication

From the disciplines involved in the research of Digital Communication at home and abroad, it presents the interpretation of advertising, marketing and marketing communication from various perspectives. Specifically, Digital Communication and its related researches have emerged in an endless stream, and good progress has been made in terms of research themes, research methods, evolution of theoretical models, and the feed-back of theoretical researches based on business practice, etc. Digital Communication research has only been carried out in nearly 20 years, from the edge of marketing research and practice. Up to now, it has become a major branch of research in the field of news communication and marketing.

Theory of Communication

The theoretical study of communication studies deals with the transmission and sharing of information and aims to understand and explain how information is transmitted through various media and channels in society. This includes the flow of information from sender to receiver, as well as the influencing factors in the process of information transmission. Different theories focus on different aspects, such as the purpose, effect, media choice, audience response, etc. With the development of society and the advancement of technology, new theories and models are constantly emerging to adapt to the changing communication environment. In general, communication theory provides a foundation for our in-depth understanding of information transmission processes and social interactions.

Consumer research in marketing theory

Epidemic spread is characterized by slow at first, then gradually increasing speed, reaching a peak, and finally gradually fading out. Based on the relative length of consumer acceptance cycles, three categories of fads can be distinguished: classic and fashion and sassy. classic is a fashion that has an extremely long acceptance cycle. In a sense, a classic is "anti-pop" because classic products have a stable consumer base for quite a long period of time and have a low market risk. A fad, on the other hand, is a fad that has a very short life span, and the recipient may belong to the same subculture.

Tang Dynasty Costumes

The costume culture of Tang Dynasty is extensive and profound, which is influenced by multiple factors such as social economy, politics and culture, and its characteristics are more complicated. In the research, mainly around the Tang Dynasty classics, traditional culture research and Tang Dynasty arts and crafts research to carry out three dimensions of literature sorting. First, sort out the classics of the Tang Dynasty. Through exploring the current social environment and women's lifestyle, according to the traditional dress system concept, so as to explore the relationship between the Tang Dynasty society and clothing.

Research Framework

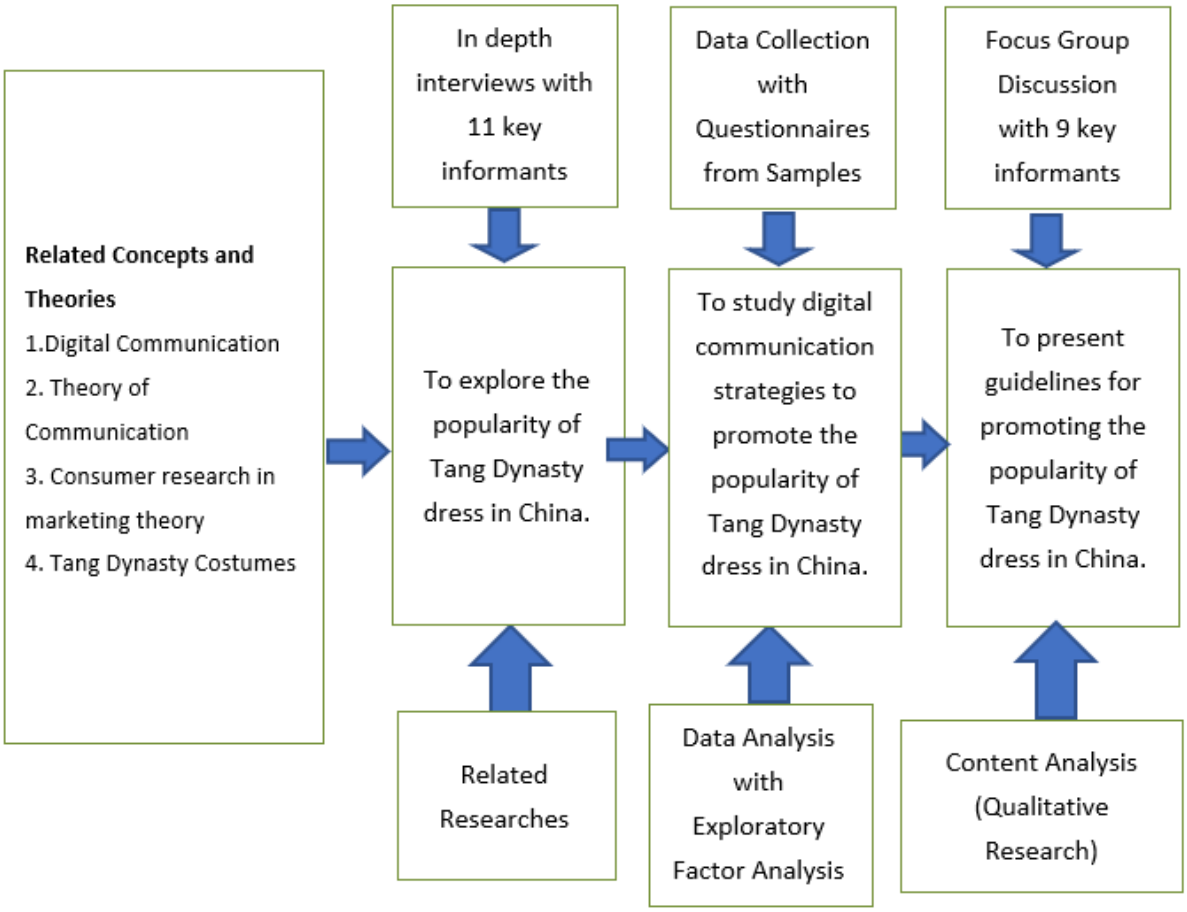

Research Methodology

Step (1) To explore the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Research Design

Qualitative research: The researcher studied the concepts, principles, theories and other related literature of Digital Communication, as well as the related research on Digital Communication Strategy of Tang Dynasty Costumes, and conducted in-depth interview with key informants.

Key informants

Documentary study and the key informants are made up of 11 key informants, all of whom are from Xi'an, which are the relevant stakeholders in the Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes. Among them, there are 1 historian, 1 fashion historian, 1 contemporary artist, 1 cultural scientist, 1 fashion designer, 1 content creator (12 years of work experience), 1 social media specialist (10 years of work experience), 1 consumer (5 years of Tang costume purchasing experience), 2 advertising people (10 years of work experience). 1 blogger (6 years of experience in purchasing Tang clothing). Key informants were selected by purposive sampling technique.

Instruments

The instrument for collecting data consists of two parts.

First of all, the literature search is carried out in Chinese CNKI, PROQUEST database and Google Academic resource database, the main research content and framework are

determined, the data record table is used for classification and recording, and the database and book resources used to sort out and content analysis.

Second, in the interview stage, the researchers adopted the in-dept interview method.

1) On the basis of theory, researchers set the possible problem of research by analysing relevant academic literature, relevant Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes content analysis.

2) Prepare in-depth interview form, mainly through some variables found in the first step, including Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity, the documentary completed in-depth interview form after forming the final content to experts.

Data collection

Data was collected from 7 key informants from selected documents (textbooks, articles, and researchers) and expert interviews.

1) Comprehensively search relevant literature of Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes.

2) Get in touch with key sources and identify yourself and your intentions.

Step (2) To study digital communication strategies to promote the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Research Design

Quantitative research: The researcher applied the Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes variables derived from step (1) to prepare questionnaires as a instrument to collected data from samples, and test the composition of Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity

Population and Sample

The population consists of 330,000 stakeholders engaged in Digital Communication in Xi 'an. The sample total of 384 people. They are Digital marketing staffs and consumers. Researchers use Krejci and Morgan table (1970) to determine the sample size.

Instruments

The researchers used a three-part questionnaire; Part 1: Demographic variables, general information. Part 2: Variables on Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity. (five-point rating scale).

At the same time, the researcher asked respondents to fill in the degree of agreement for each topic to improve the efficiency and quality of Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity. Each component is measured on a 5-point Likert's scale. 5 = Strongly Agree, 4 = Agree, 3 = Neutral, 2 = Disagree, and 1 = Strongly Disagree, as shown in the table 5-1.

Table 5-1 Measurement scale of Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes

Perception level	Perception level
5	Strongly Agree
4	Agree
3	Neutral
2	Disagree
1	Strongly Disagree

Higher score on the scale indicates that the variable has a positive level on the efficiency and quality of Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity. In terms of measuring items, the effectiveness of the efficiency and quality of Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity is divided into five perceived levels. The average score was calculated using the Best (John W. Best, 1997:190) evaluation criteria and divided into 5 levels.Width of class interval =highest score-lowest sore /number of levels=5-1/5= 0.80

Therefore, the measurement score range of Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes scale and the validity mean of the efficiency and quality of Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes were divided into 6 survey parts , as shown in Table 5-2. For the explanatory criteria for classifying the mean scores, the researchers used a measure based on the concept of Best (John W. Best, 1997:190). Details are as follows.

Table 5-2 Model measure

The average score	**Level**
1.00 — 1.80	Lowest
1.81 — 2.60	Low
2.61 — 3.40	Moderate
3.41 — 4.20	High
4.21 — 5.00	Highest

The instrument starts from step (1) as a questionnaire. Content validity and reliability were used to evaluate the quality of the questionnaire. For content validity, it was checked by 5 experts and analyzed using index item objective congruence (IOC).

Questionnaire validity: The content validity of this research questionnaire was relatively tested by 5 experts to test the correctness and suitability of language, content coverage and content relevance in each dimension of this research. Instrument projects are passively checked, validated, and finally analyzed using index item objective congruence (IOC). The values of IOC are between 0.60-1.00.

Content validity of the questionnaire, the researcher have sent the questionnaire to five research experts for verification. Item Objective Congruence (IOC) was used to evaluate items in the questionnaire based on a score ranging from

-1 、0、 +1. Items with scores below 0.5 were revised. On the other hand, the scores 0.60 - 1.00 points were reserved.

Questionnaire reliability: 30 relevant stakeholders in the Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes were surveyed and interviewed. These questionnaires include studies of population, and by Cronbach's Alpha Coefficient for reliability. The acceptable reliability value for this study was upper than 0.8, and an overall reliability check was performed on the questionnaires used in this project before distribution was initiated at the study site.

Data collection

(1) The researcher has applied to the Faculty of Communication Arts for permission to continue research and to conduct research in accordance with the directed procedures and research plan.

(2) The sample has been directly informed of its content scope and research objectives, and has received a formal permission letter from the university to the administrators, allowing them to conduct and collect data from faculty in accordance with a letter of approval issued by the relevant authority.

(3) To distribute questionnaires online and on-site at the same time. The questionnaire was accompanied by research guidelines, criteria, participation information sheets, and research summaries for each response section.

Step (3) To present guidelines for promoting the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Research Design

Qualitative research: Using the various components of Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes in step (2) the researchers propose the guidelines for developing the Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity.

Key Informants

9 key informants include digital marketing manager, social media specialist (2), consumer (1), advertiser (2), blogger (3) and influencer marketing expert (1). They are stakeholders engaged in Digital Communication in Xi 'an. They have more than 15 years of Digital Communication working experience or 10 years of Tang Dynasty Costumes purchase experience. They have reasonable experience or some achievement and wide recognition in Digital Communication strategy of Tang Dynasty costumes. The key informants were selected by purposive sampling method.

Instruments

Note taking on the Group Discussion form “Digital Communication Strategy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity”.

Data collection

Through focus group discussions, the researcher acts as a facilitator.

Discussion

There was total 5 guidelines:

Component of Digital Marketing and Cultural Branding for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity: To effectively promote Tang Dynasty costumes and achieve national popularity, strategies should emphasize storytelling, immersive technologies, interactive content, influencer collaboration, premium positioning, international outreach, and dynamic pricing models.

Component of Consumer-Centric Cultural Strategies for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity: To achieve national popularity, marketing efforts should focus on gender-specific strategies, enhancing cultural awareness, offering customization options, and rebranding to engage younger audiences.

Component of Strategic Partnerships and Advocacy for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity: To achieve national popularity, efforts should focus on brand ambassador engagement, institutional collaboration, local partnerships, media strategies, and leveraging government support alongside IP development.

Component of Community Engagement Marketing for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity: To achieve national popularity,

strategies should emphasize differentiation, cultural event participation, sustainability, live streaming promotions, and the use of exclusive offers and gift cards to engage communities effectively.

Component of Audience Targeting and Cultural Authenticity for Promoting Tang Dynasty Costumes in Xi'an to Achieve the National Popularity: To achieve national popularity, strategies should focus on audience segmentation, leveraging user-generated content, and emphasizing authenticity and cultural symbolism in all promotional efforts.

The results of this study are based on the components identified for achieving national recognition of Tang Dynasty costumes through Digital Communication strategies. This research provides a comprehensive framework to guide the development and implementation of effective strategies aimed at enhancing the visibility, cultural resonance, and market appeal of Tang Dynasty costumes. By integrating traditional cultural elements with innovative digital marketing techniques, the study highlights the importance of using digital platforms to tell compelling stories, foster community engagement, and build meaningful connections with consumers.

The key components of this framework include Digital Marketing and Cultural Branding, Consumer-Centric Cultural Strategies, Strategic Partnerships and Advocacy, Community Engagement Marketing, and Audience Targeting with Cultural Authenticity. These elements work collectively to ensure that Tang Dynasty costumes are not only preserved as cultural artifacts but also positioned as fashionable, desirable products for modern consumers. The findings align with the research of Zhang Chong (2016), who emphasized that cultural branding plays a crucial role in enhancing the perceived value and market positioning of traditional cultural products.

This study emphasizes the importance of integrating these components into a cohesive digital communication strategy. By leveraging advanced technologies and fostering collaborative relationships, businesses can ensure the effective promotion of Tang Dynasty costumes. Establishing user-centric campaigns and maintaining cultural authenticity not only attract diverse consumer groups but also elevate the status of Tang Dynasty costumes as a symbol of China’s rich heritage. Furthermore, these strategies are adaptable to evolving market dynamics and consumer expectations. They provide a flexible framework for organizations to enhance their marketing efficiency and expand their cultural influence. By focusing on storytelling, community engagement, and strategic partnerships, businesses can ensure the long-term success of Tang Dynasty costumes in both domestic and international markets. This comprehensive approach also aligns with the findings of Zou Jing (2015), who argued that innovation in cultural product promotion is key to sustaining their relevance and market value.

Conclusion

Major findings of explore the popularity of Tang Dynasty dress in China.

Combined with literature review and in-depth interviews with 11 key informants, the researcher constructs the dimensional framework of Digital Communication for tang dynasty costumes in Xi'an. There are 54 variables found.

Major findings of study digital communication strategies to promote the popularity of Tang Dynasty dress in China.

The components and variables of Digital Communication for tang dynasty costumes in Xi'an. Based on the major findings, there are 5 components: Digital Marketing and Cultural

Branding, Consumer-Centric Cultural Strategies, Strategic Partnerships and Advocacy, Community Engagement Marketing and Audience Targeting and Cultural Authenticity.

Major findings of present guidelines for promoting the popularity of Tang Dynasty dress in China.

In Section 3, it is concluded that the proposed guidelines for implementing Digital Communication strategies to promote Tang Dynasty costumes in Xi'an to achieve national popularity have been established. A total of 5 key guidelines were discussed.

Recommendation

This study aims to explore the scope and key factors for developing a digital communication strategy to promote Tang Dynasty costumes in Xi'an, with the goal of achieving national popularity. Based on these findings, the researchers propose several strategies for the effective implementation of this digital communication strategy:

1. Digital communication and Cultural Branding: Establish a cohesive digital marketing framework that highlights the cultural significance and historical value of Tang Dynasty costumes. This involves using social media, influencer marketing, and targeted advertisements to elevate the brand image of these costumes and position them as symbols of Chinese heritage. The development of an immersive online presence, including virtual fashion shows and online exhibitions, will further enhance the global appeal.

2. Consumer-Centric Cultural Strategies: Develop strategies that focus on the interests and preferences of contemporary consumers, blending traditional cultural elements with modern fashion trends. By creating personalized experiences such as virtual try-ons, interactive online platforms, and tailoring designs to meet modern tastes, this approach will foster deeper consumer engagement and boost demand for Tang Dynasty-inspired attire.

3. Strategic Partnerships and Advocacy: Form partnerships with key cultural institutions, fashion influencers, and historical organizations to raise awareness of Tang Dynasty costumes. Advocating for the cultural heritage value of these garments through collaborations with museums, art galleries, and media outlets will increase visibility and credibility, positioning these costumes as a part of the broader Chinese cultural renaissance.

4. Community Engagement and Ethical Marketing: Engage with local communities in Xi'an and beyond through cultural events, workshops, and collaborative design projects to build a grassroots movement around Tang Dynasty fashion. Ensuring that marketing campaigns are aligned with ethical values, such as promoting sustainability and respecting cultural traditions, will create a responsible and transparent image, appealing to socially conscious consumers.

5. Audience Targeting and Cultural Authenticity: Define clear target audience segments and tailor messaging to highlight the authenticity of Tang Dynasty costumes. By using targeted content that educates the audience about the historical roots, craftsmanship, and cultural symbolism of these garments, the strategy will foster a deeper appreciation for their significance and appeal to both domestic and international audiences.

By implementing these strategies, the digital communication efforts for promoting Tang Dynasty costumes in Xi'an can be significantly strengthened, leading to increased national recognition, enhanced cultural branding, and greater consumer adoption.

Reference

An Caifeng. (2014). Religious Implications of Tang Dynasty Costume Culture. *Journal of Xi'an University of Arts and Sciences (Social Science Edition)*, *(5)*, 28-30.

Bartosik-Purgat, M. (2019). Digital Communication from the perspective of individual consumers: A cross-country comparison. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, *7*(3), 205-220.

Cao, H., Wang, S., & Qiao, L. (2017). *Marketing Strategies in the Digital Age*. Machinery Industry Press.

Cockayne, C. (2018). *Particle Society: Social Patterns in the Digital Age* (M. Li, Trans.). CITIC Publishing House.

Chen, Y. Q. (2015). *Color Concepts: A Study of Traditional Chinese Colors*. Peking University Press.

Kim, J., Kang, S., & Lee, K. H. (2021). Evolution of Digital Communication: Bibliometric analysis and network visualization from key articles. *Journal of Business Research*, *130*, 552-563.

Li, L. R. (Ed.). (2015). *Introduction to the Internet and New Media* (2nd ed.). Higher Education Press.

Molly, & Zhong, L. L. (2021). Connotation and Constituent Dimensions of Value Rationality in Digital Communication. *Media Forum*, *(17)*, 45-46. doi:CNKI:SUN:CMLT.0.2021-17-020

Zhang, C. (2016). A Study on the New Social Form under the Background of Digital Communication. *Journal of Anhui Agricultural University (Social Science Edition)*, *(05)*, 88-93. doi:10.19747/j.cnki.1009-2463.2016.05.018

Zhao, G. F. (2013). *Research on Aesthetic Culture of Tang Dynasty Costumes* [Unpublished doctoral dissertation, Anhui University].

Zou, J. (2015). The Influence of Buddhist Art on the Color of Tang Dynasty Costumes. *China Nationalities Expo*, *(9)*, 156-157.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.40

Communication For Chinese Culinary Culture at China Town in Bangkok

Huang Juntao[1*], Sukanya Buranadechachai[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Huang Juntao*
Doctor of Philosophy Program in Communication Arts
Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University, Thailand.
Email:

2. Sukanya Buranadechachai
Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University, Thailand.
Email:

Keywords:
Communication Staregies, Chinese Culinary Culture, YAOWARAT

Article history:
Received: 18/03/2025
Revised: 25/04/2025
Accepted: 21/05/2025
Available online: 29/06/2025

How to Cite:
Juntao, H. & Buranadechachai, S. (2025). Communication For Chinese Culinary Culture at China Town in Bangkok. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 628-641.

ABSTRACT

This dissertation examines the communication strategies employed to disseminate Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown (Yaowarat) and investigates their impact on cross-cultural exchange, cultural identity formation, and tourism development. Grounded in theories of cross-cultural communication, soft power, and digital media dissemination, the study constructs an analytical framework that links communication sources, message construction, distribution channels, and audience reception in a multicultural urban context.

Utilizing a mixed-methods approach, quantitative surveys and qualitative interviews were conducted with local Thai residents, Chinese tourists, international visitors, and key stakeholders such as restaurant owners and cultural promoters in Yaowarat. Statistical analysis of the survey data revealed significant differences in perceptions of Chinese culinary culture, underscoring the influential role of digital media in shaping consumer behavior. In-depth interviews further highlighted how culinary enterprises strategically adapt menus, adjust flavor profiles, and integrate culturally resonant decor elements to balance traditional Chinese values with local Thai preferences.

Findings indicate that the integration of traditional communication practices with innovative digital platforms significantly enhances the dissemination of Chinese culinary culture. Social media platforms, in particular, serve as critical conduits for rapid cultural exchange, allowing for real-time consumer interaction and feedback that continuously refine communication strategies. Such hybrid trategies not only bolster cultural transmission but also enhance China's international image and soft power by positioning Yaowarat as a vibrant hub of cultural convergence.

The study extends existing cross-cultural communication models by incorporating the dynamic influence of digital media

on cultural dissemination. It offers both theoretical and practical contributions, suggesting that integrated online and offline communication strategies can optimize cultural promotion and tourism development. The research recommends that stakeholders invest in advanced data analytics and digital marketing techniques to monitor consumer behavior and adapt communication practices in an ever-evolving digital landscape.

Introduction

In the wave of globalization in the 21st century, the international dissemination of culture has become an important criterion for measuring a country's soft power. China, as one of the world's oldest civilizations, enjoys a global reputation for its culinary culture, an integral part of Chinese culture. Particularly in Thailand, Chinese culinary culture serves not only as a bridge for Sino-Thai cultural exchanges but also as a significant attraction for international tourists. Thailand's Chinatown, as the most representative Chinese cultural enclave in Thailand, plays a unique role in promoting cultural exchange, enhancing China's international image, and driving tourism development through the dissemination and promotion of its culinary culture.

The history of Bangkok's Chinatown is closely linked to Chinese cuisine, beginning in the late 18th century when Chinese immigrants brought their unique culinary culture to Thailand. Over time, this area has evolved into a vibrant commercial and cultural center, with Chinese restaurants becoming significant markers of its cultural identity. The spread of Chinese cuisine here not only caters to the Chinese community's nostalgia for home flavors but also gives Thai people and tourists from around the globe the opportunity to experience Chinese culinary culture. This cultural exchange and integration not only enrich Thailand's multiculturalism but also serve as an important link in promoting friendly relations between the people of China and Thailand.

Cantonese and Sichuan cuisines, as two important representatives of Chinese culinary culture, have shown wonderful chapters of cultural integration and innovation in their dissemination and development in Thailand. Cantonese cuisine, with its fine cooking techniques and light flavors, has been widely recognized and loved in Thailand. Meanwhile, Sichuan cuisine, known for its distinct spicy flavor, has found resonance within Thailand's spicy food culture. These two cuisines have attracted Thai and international tourists through the integration and innovation of dish forms and flavors, and they have incorporated Thai elements in restaurant decoration and the overall dining experience, demonstrating the inclusiveness and global influence of Chinese culture.

This study aims to delve into the dissemination strategies of Chinese culinary culture in Thailand's Chinatown and its impact on tourism promotion. It seeks to promote awareness of Chinese culinary culture among Thai people and international tourists through cultural export, further enhancing the positive recognition of China's international image. The research will focus on the strategies of Chinese restaurant owners in culinary service, dish innovation, flavor adaptation, restaurant environment setup, and the integration of cultural

elements, as well as how these strategies effectively attract tourists, promote deep Sino-Thai cultural exchange, and stimulate tourists' interest in Chinese culture and tourism.

Moreover, the study will assess the role of social media in the dissemination of Chinese culinary culture, examining how platforms like Facebook become effective tools for promoting Chinese culinary culture in Thailand's Chinatown, expanding its influence, and promoting Thai tourism. By analyzing the effects of social media dissemination, this research expects to provide strategic recommendations for the international dissemination of Chinese culinary culture, promoting cultural understanding and enhancing the international image.

In summary, the overall goal of this research is to explore the role of the dissemination strategies of Chinese culinary culture in Thailand's Chinatown in promoting Sino-Thai cultural exchange, enhancing China's international image, and driving tourism development, providing empirical foundations and strategic recommendations for the international promotion of Chinese culinary culture. Through this study, we aim not only to better understand the potential and challenges of Chinese culinary culture in international dissemination but also to contribute to global cultural exchange and understanding.

Literature Review and Theoretical Framework

Communication Strategies (SMCR Model)

Communication strategies in this study are analyzed using the SMCR model, which stands for Source, Message, Channel, and Receiver. This model provides a framework for understanding how Chinese culinary culture is disseminated effectively. The Source includes Chinese restaurant founders, chefs, and tourism promoters who share knowledge about Chinese cuisine. The Message refers to the content being communicated, such as traditional dishes, culinary techniques, and dietary philosophies. The Channel represents the mediums through which these messages are shared, including social media, advertisements, and cultural events in Thailand's Chinatown. Finally, the Receiver encompasses the target audience, such as Thai locals, tourists, and Chinese restaurant patrons. By utilizing the SMCR model, the study aims to enhance the communication strategies for effectively promoting Chinese culinary culture in a cross-cultural context.

Chinese Culinary Culture Dissemination

The dissemination of Chinese culinary culture refers to the process of transmitting and promoting Chinese gastronomy globally. This process involves not only the international display of traditional Chinese cuisine but also the global spread of dietary habits, cooking techniques, and dietary philosophy as cultural elements. Through the catering industry, cultural exchange activities, media, and social platforms, the dissemination of Chinese culinary culture has facilitated worldwide understanding and appreciation of Chinese gastronomy, enhancing the international influence of Chinese culture.

Thailand's Chinatown

Thailand's Chinatown, typically referring to the area around Yaowarat Road in the capital city of Bangkok, is one of the largest Chinese communities in Thailand. Known for its rich array of Chinese shops, restaurants, and markets, this area is a significant representative and dissemination center of Chinese culture in Thailand. Thailand's Chinatown is not only a hub for the local Chinese community for socializing, shopping, and dining but has also become a popular tourist destination attracting domestic and international visitors, showcasing the charm of Chinese culinary culture and traditions.

Tourism Promotion Strategies

Tourism promotion strategies refer to a series of marketing and communication activities undertaken to attract more visitors. These strategies may include advertising, social media marketing, tourism exhibitions, partnerships, and the organization of special events, aimed at increasing the visibility and appeal of the destination. In the context of Chinese culinary culture dissemination, tourism promotion strategies might specifically highlight elements of gastronomic tourism, using the unique allure of Chinese culinary culture to attract and satisfy tourists' cultural exploration and experiential needs.

Cross-Cultural Exchange

Cross-cultural exchange involves the mutual transmission and sharing of information, ideas, and cultural values among people from different cultural backgrounds. This process encompasses various aspects, including language, symbols, and behavioral practices, aiming to enhance understanding and respect between different cultures and promote cultural diversity. In the context of Chinese culinary culture dissemination, cross-cultural exchange may include facilitating people from diverse cultural backgrounds to understand Chinese dietary culture through Chinese dining experiences, as well as promoting cultural integration and innovation through blending with local cultures.

Soft power

Soft power refers to the ability of a country or culture to influence others through attraction and persuasion, rather than coercion or force. It is rooted in intangible assets such as culture, political values, ideologies, and diplomacy, aiming to shape preferences and gain influence on the global stage. In the context of Chinese culinary culture dissemination, soft power manifests in how Chinese food and culture appeal to global audiences, fostering a positive perception of China. The promotion of Chinese cuisine not only introduces the flavors and customs associated with it but also serves as a means to enhance the country's cultural influence and international relations, strengthening its global cultural presence and fostering mutual understanding among different nations.

Theoretical Framework

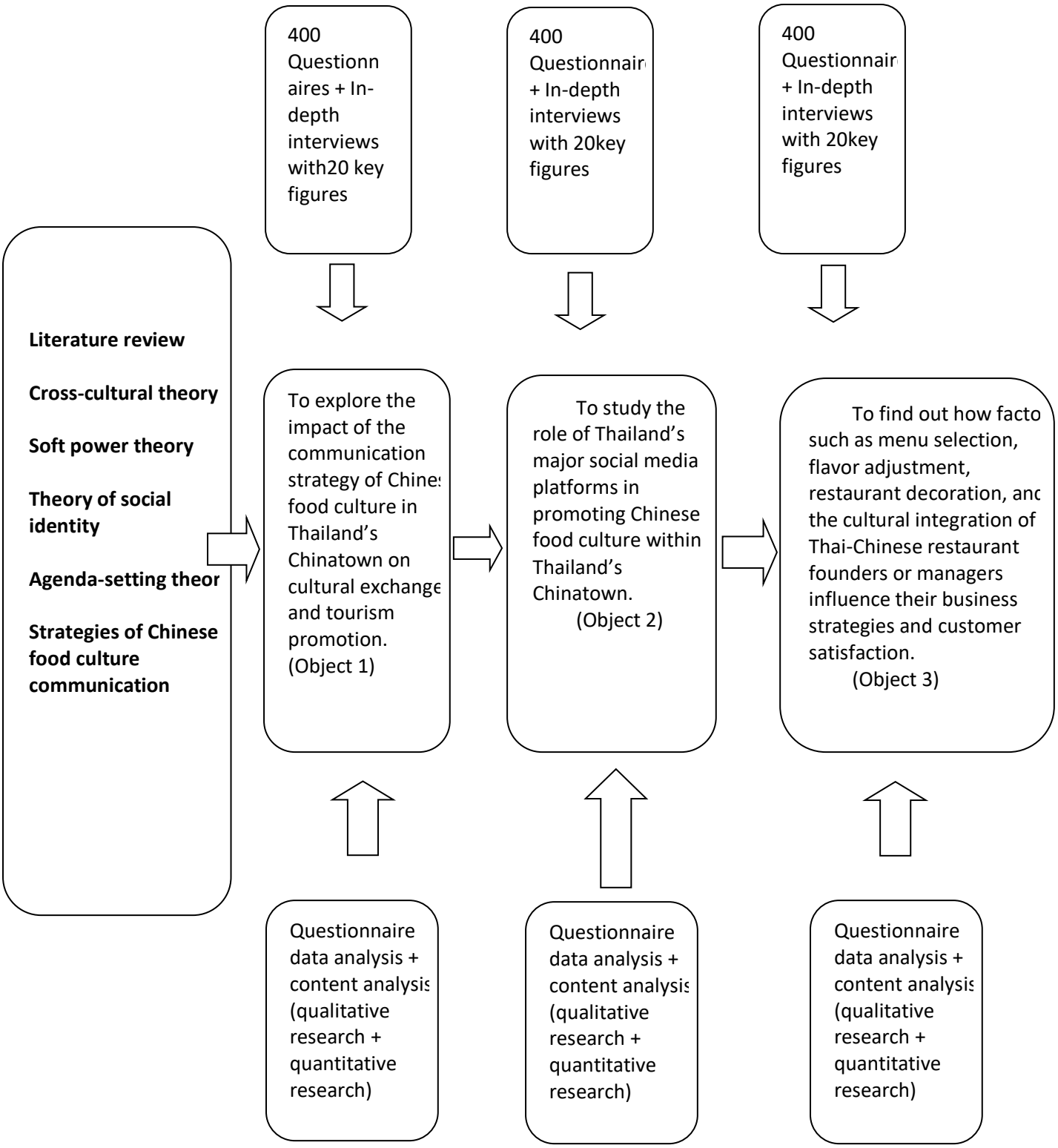

Research Objective

1. To explore the impact of the communication strategy of Chinese food culture in Thailand's Chinatown on cultural exchange and tourism promotion.

2. To study the role of Thailand's major social media platforms in promoting Chinese food culture within Thailand's Chinatown.

3. To find out how factors such as menu selection, flavor adjustment, restaurant decoration, and the cultural integration of Thai-Chinese restaurant founders or managers influence their business strategies and customer satisfaction.

Research Methodology

Thais, Chinese, international tourists, and founders or managers of Chinese restaurants. By the end of 2023, Thailand attracted more than 27 million global visitors, ranking it sixth in the list of must-visit destinations worldwide for 2024, boasting a vast tourist population. Founders and managers of Chinese restaurants who have lived in Thailand for a long time possess deep insights and experience in the development of Chinese culinary culture in Thailand.

The target population of this study includes the following major groups:

Thai residents:

Thais living in Bangkok and surrounding areas, especially those who frequently visit Chinatown. The age range of this group is 25-60 years old, covering people from different occupational backgrounds, such as service industry practitioners, office workers and small business owners. The gender ratio should be kept as balanced as possible to ensure the representativeness of the data.

Chinese tourists:

Mainly tourists from mainland China visiting Thailand, aged 20-50 years old, including independent travelers and group tourists. This group should include tourists of different genders and income levels to reflect Chinese tourist groups with different spending power and travel preferences.

International tourists:

International tourists from Western countries and other Asian countries, aged 25-60 years old, mainly concentrated in the economic middle-income and above tourist groups. Occupational backgrounds include white-collar workers, freelancers and retirees.

Chinese restaurant founders or managers:

Mainly including Chinese restaurant owners or managers in the Chinatown area of Bangkok, aged 30-60 years old, regardless of gender. The professional background of this group is mainly concentrated in the catering industry, and they have deep insights into the promotion of Chinese food culture in Thailand.

Results

The core objective of this study was to explore the dissemination strategies of Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown and analyze its impact on cultural exchange and tourism promotion. The research unfolded on three levels: (1) the role of Chinese culinary culture dissemination in promoting local cultural exchange and tourism in Thailand; (2) the role of social media in promoting Chinese culinary culture; and (3) how market adaptation strategies influence the business model and customer satisfaction of the catering industry. By combining quantitative and qualitative research methods, this study empirically verified the

research hypotheses and revealed the key patterns and strategies of Chinese culinary culture dissemination in Bangkok's Chinatown through data analysis. This section will discuss each research objective in detail.

(1) Research Objective 1: The Impact of Chinese Culinary Culture Dissemination in Bangkok's Chinatown on Cultural Exchange and Tourism Promotion

1.1 Promotion of Cultural Exchange

Chinese culinary culture, as an important medium for cultural exchange, not only provides a direct sensory experience but also carries rich cultural symbols and social significance. This study found that Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown have become an important bridge for Sino-Thai cultural exchange, promoting cross-cultural interaction at multiple levels, including language, customs, and dietary preferences.

Language Adaptation and Cultural Integration

The study found that the majority of Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown use bilingual (Thai and Chinese) menus, and many restaurant staff are able to communicate with local customers in basic Thai. This linguistic adaptation not only reduces barriers to cultural exchange but also enhances the cultural identification of Thai consumers.

Incorporation of Cultural Symbols

Many Chinese restaurants have integrated traditional Chinese elements (such as Chinese calligraphy, dragon and phoenix decorations, and red themes) into their interior decoration, dish naming, and marketing activities, while also borrowing certain elements from Thai culture, making the restaurants a space for cultural experience. Some high-end restaurants have introduced "Chinese Culture Theme Nights," enhancing the cultural atmosphere and consumer immersion through traditional tea ceremonies and Hanfu experiences.

Promotion of Cross-Cultural Interaction

Interview data from this study show that Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown not only attract a large number of Chinese communities but also serve as a window for Thais to experience Chinese culture. In particular, the younger Thai generation, who are more influenced by East Asian cultures such as Japan and South Korea, have a higher acceptance of Chinese culture and are willing to experience it through Chinese cuisine, prompting restaurants to make adaptive adjustments in service methods and menu design.

1.2 Promotion of Tourism Promotion

This study confirms that Chinese culinary culture has become one of the core elements of the tourism appeal of Bangkok's Chinatown. Tourists from Mainland China, Hong Kong, Macau, Taiwan, and Western countries consider Chinatown a must-visit destination in Bangkok, with Chinese food experiences being one of the main driving factors.

Interactivity between Tourist Experience and Cultural Dissemination

Research data indicate that over 75% of international tourists believe that tasting Chinese food in Bangkok's Chinatown is not only a dining behavior but also part of a cultural experience. In particular, high-end Chinese restaurants, through a multi-dimensional dissemination approach combining environmental atmosphere, gourmet experience, and cultural storytelling, have enhanced tourists' interest in and understanding of Chinese culture.

Market Growth Potential of Gastronomic Tourism

In recent years, the global trend of "gastronomic tourism" has become increasingly evident. Restaurants in Bangkok's Chinatown have become "internet-famous food check-in spots," with many tourists sharing their dining experiences on social media, creating a

powerful user-generated content (UGC) dissemination effect. This has made Chinese cuisine not only a part of dining consumption but also an important cultural symbol for attracting international tourists.

Support from Government and Tourism Organizations

In recent years, the Tourism Authority of Thailand (TAT) has also vigorously promoted Chinese culinary culture through cooperation with Chinese restaurants, launching "food maps," and hosting Chinese food festivals, further enhancing the appeal of Bangkok's Chinatown. This study shows that this model of official promotion combined with market demand is conducive to the sustainable development of Chinese culinary culture in Thailand.

(2) Research Objective 2: The Role of Social Media in the Dissemination of Chinese Culinary Culture in Bangkok's Chinatown

Social Media as the Mainstream of Dissemination

This study found that social media has replaced traditional media to become the main channel for the dissemination of Chinese culinary culture. In Bangkok's Chinatown, over 60% of restaurants use social media for brand promotion and marketing. The interactivity and wide dissemination of social platforms make them the most influential dissemination tools.

Dominance of Short-Video Platforms (TikTok, YouTube)

On TikTok, "food challenges" (such as spicy hot pot challenges and Sichuan cuisine spice tests) have successfully attracted young consumers and created a strong "planting grass effect" among potential consumers through short videos.

The Driving Force of Food KOLs (Key Opinion Leaders)

The study found that over 80% of young consumers refer to food bloggers (such as "Foodie Guides" on Instagram or "Bangkok Food Exploration" on Facebook) when choosing Chinese restaurants. Restaurants have greatly increased their brand visibility and attractiveness through cooperation with KOLs for promotion.

Enhanced Consumer Participation through Social Media Interactivity

The study found that Chinese restaurants have greatly increased consumer brand loyalty and dissemination interactivity through social media operations (such as lottery activities, check-in challenges, and online voting).

(3) Research Objective 3: The Impact of Market Adaptation Strategies on the Business Model and Customer Satisfaction of Chinese Restaurants

3.1 Flavor Adjustment and Market Acceptance

Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown have adopted a localization + diversification integration strategy in menu development to meet the needs of consumers from different cultural backgrounds:

Cantonese Cuisine: Light in flavor, more popular among middle-aged and elderly Thai consumers.

Sichuan Cuisine: Due to the local Thai preference for spicy flavors, it has become one of the fastest-growing restaurant categories in Bangkok's Chinatown.

Thai Fusion Chinese Cuisine (e.g., Tom Yum Dumplings, Coconut Roast Duck): These dishes have become the favorite of young consumers, showing a trend of cultural integration.

3.2 Restaurant Atmosphere and Brand Building

The study found that consumers not only focus on food flavor but also value the dining environment and cultural experience. Successful Chinese restaurants often combine traditional Chinese cultural elements (such as antique decoration and calligraphy) with Thai characteristics to create a unique brand image.

3.3 Customer Satisfaction and Revisit Rate

The consumer questionnaire survey results of this study show that:

High-Cultural Integration Restaurants: The revisit rate of these restaurants is significantly higher than that of ordinary Chinese restaurants (72% vs. 53%).

Willingness to Recommend: The proportion of customers willing to recommend friends to visit is as high as 80%, showing the promoting effect of cultural adaptability on customer loyalty.

Summary

In conclusion, all three core research objectives of this study have been successfully achieved. The research results show that:

The dissemination of Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown has become an important bond for Sino-Thai cultural exchange and has had a positive impact on Thailand's tourism industry.

Social media has become the main platform for the dissemination of Chinese culinary culture, and its interactivity and wide reach have greatly enhanced the global influence of Chinese cuisine.

Market adaptation strategies (including menu adjustments, cultural integration, and social media marketing) have significantly improved customer satisfaction in Chinese restaurants and enhanced the international dissemination effect of Chinese culture.

This study provides theoretical support for the future international dissemination of Chinese culinary culture and offers practical strategy suggestions for restaurant operators, tourism promoters, and policymakers.

Discussion

Based on the research objectives of exploring the dissemination strategies of Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown, this study has identified several key findings through a combination of quantitative data analysis, interview content analysis, and literature review. These findings not only validate the research hypotheses but also expand relevant theories in the fields of communication studies, cross-cultural exchange, and tourism promotion, providing empirical evidence and practical guidance for future research on the overseas dissemination of Chinese culture.

(1) Finding 1: Chinese Culinary Culture as an Effective Medium for Cultural Exchange

The first core finding of this study is that the dissemination of Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown is not only a part of commercial activities but also an important medium for promoting cultural exchange.

Data Insights: Research data indicate that over 82% of local Thai consumers dining in Bangkok's Chinatown pay attention not only to the food itself but also to the Chinese cultural elements reflected in the restaurant's atmosphere, service style, and menu design.

Interview Insights: Interview data reveal that Thai consumers' demand for "cultural" dining experiences is on the rise, with many seeking to deepen their understanding of Chinese culture through Chinese cuisine, rather than merely satisfying their taste buds.

Theoretical Validation: This trend corroborates the "Contact Hypothesis" in cross-cultural communication theory, which posits that direct contact and experience with different cultures can enhance cultural identification and cross-cultural understanding.

Cultural Promotion Activities: Many Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown actively engage in Chinese cultural promotion activities, such as:

Organizing cultural experience activities during traditional festivals like the Spring Festival and Dragon Boat Festival (e.g., making zongzi, writing Spring Festival couplets, dragon and lion dance performances).

Embedding Chinese cultural symbols through interior decoration, menu design, and dining etiquette, allowing customers to be subtly influenced by the culture during their meals.

The effectiveness of these cultural dissemination methods demonstrates that Chinese culinary culture is not just a way of eating but also a bridge for cross-cultural communication, significantly enhancing the cultural influence of Bangkok's Chinatown.

(2) Finding 2: Social Media as the Core Driving Force for the Dissemination of Chinese Culinary Culture

The second important finding of this study is that social media has become a key tool for the dissemination of Chinese culinary culture, playing a central role in brand promotion, marketing, and cultural identity construction of Chinese restaurants.

2.1 Changes in Dissemination Patterns

With the proliferation of digital media, the dissemination of Chinese culinary culture has shifted from traditional word-of-mouth and television advertising to digital dissemination dominated by social media.

Data Insights: Research shows that over 73% of respondents refer to social media recommendations (such as Facebook food groups, Instagram influencer restaurant check-ins, and TikTok short videos) when choosing Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown.

Effectiveness of Short-Video Content: Short video content on social media (such as food exploration and restaurant reviews) has become a key factor influencing consumer decisions. The fast dissemination speed, intuitive content, and strong interactivity of these videos make them one of the most effective media for disseminating Chinese culinary culture.

Brand Interaction through Social Media: Many Chinese restaurants engage in brand interaction on social media platforms like Facebook and Instagram, encouraging customers to upload photos of their meals and comment on their experiences. This user-generated content (UGC) enhances brand influence.

2.2 The Role of KOLs (Key Opinion Leaders) and Internet Celebrities

The study finds that food KOLs (such as well-known food bloggers on Instagram and TikTok) play a crucial role in the market promotion of Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown.

Consumer Trust in KOL Recommendations: Many Thai consumers trust restaurant recommendations from KOLs more than traditional advertisements.

Data Insights: Over 68% of consumers choose a Chinese restaurant based on KOL recommendations, highlighting the significant influence of the "Opinion Leader Effect" in food marketing.

Theoretical Alignment: This phenomenon aligns with the Agenda-Setting Theory, which suggests that opinion leaders on social media can influence public attention to certain topics and shape their perceptions.

2.3 Enhanced Consumer Participation through Interactive Dissemination

Another key feature of social media is its high interactivity, which significantly enhances brand loyalty through restaurant-customer interactions.

Interactive Mechanisms: Many Chinese restaurants host activities on social media, such as "like-to-win" lotteries, "food challenges," and "post-meal review discounts," to engage consumers.

Impact on Brand Loyalty: This interactive mechanism not only increases customer brand loyalty but also makes the dissemination of Chinese culinary culture more personalized and socialized.

In summary, the deep involvement of social media has made the dissemination of Chinese culinary culture more diverse and interactive, creating a strong cultural penetration among young consumers.

(3) Finding 3: The Impact of Market Adaptation Strategies on Consumer Acceptance and Satisfaction

The third important finding of this study is that successful market adaptation strategies significantly enhance consumer satisfaction in Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown and promote the dissemination of Chinese culinary culture.

3.1 Menu Localization Enhances Market Acceptance

The study finds that many Chinese restaurants in Bangkok's Chinatown adopt localization strategies in menu design:

Cantonese Cuisine: With its light flavor, it has become one of the most popular Chinese cuisine categories among local Thai consumers.

Sichuan Cuisine: Its spicy flavor resonates with the local Thai preference for spicy food, making it highly favored by young consumers.

Thai-Style Chinese Cuisine: Innovations such as Tom Yum Dumplings and Coconut Roast Duck have become highlights of the restaurants.

The success of these adaptation strategies indicates that the dissemination of Chinese culinary culture needs to be adjusted according to local market demands to enhance consumer acceptance and experience.

3.2 Restaurant Environment and Cultural Atmosphere

The study finds that restaurant decoration with Chinese cultural elements significantly enhances consumers' cultural immersion:

Common Decorative Elements: Chinese restaurants generally use red tones, calligraphy decorations, and traditional Chinese lanterns to enhance the cultural atmosphere.

Cultural Experiences in High-End Restaurants: Many high-end restaurants offer traditional Chinese dining etiquette experiences, such as Kung Fu tea performances and guzheng performances, providing consumers with richer cultural sensations during their meals.

3.3 Consumer Experience and Revisit Rate

Research data show that restaurants with high revisit rates excel in menu design, brand shaping, and cultural atmosphere creation:

High Cultural Integration Restaurants: These restaurants have a revisit rate of 72%, compared to 53% for ordinary Chinese restaurants.

Willingness to Recommend: A high proportion of customers (80%) are willing to recommend the restaurant to friends, indicating that enhanced cultural identification directly affects consumer brand loyalty.

Conclusion

In conclusion, the major findings of this study include:

The dissemination of Chinese culinary culture in Bangkok's Chinatown has transcended mere food consumption to become an important medium for cultural exchange, enhancing the cultural identification of local Thais with Chinese culture.

Social media has become a key driving force for the dissemination of Chinese culinary culture, with short videos, food KOL promotions, and interactive marketing significantly increasing consumer interest and participation in Chinese cuisine.

Market adaptation strategies (including menu adjustments, environmental shaping, and brand marketing) have significantly enhanced consumer satisfaction and the international dissemination of Chinese culinary culture.

Recommendation

The passage discusses practical approaches to enhancing the dissemination of Chinese culinary culture, emphasizing that restaurants—being the most direct carriers of this culture—must improve their operations, services, and marketing strategies alongside macro-level policy guidance. The aim is to achieve a dual enhancement in both the cultural connotation and its form, thereby boosting consumers' cultural identity and overall dining satisfaction.

Firstly, the text highlights that restaurants play a crucial role as the frontline in conveying Chinese culinary culture. Factors such as environmental design, dish presentation, and service quality directly influence consumers' experiential perceptions. The passage suggests that restaurants should undertake comprehensive renovations by integrating traditional Chinese cultural symbols (for instance, traditional patterns, calligraphy, and Peking Opera masks) with modern aesthetics and technological advancements like sophisticated lighting and sound systems. Regularly refreshing display content is also recommended to avoid a monotonous cultural display that can feel overly formal. In terms of culinary innovation, the text advocates for collaborative efforts with renowned chefs and food research institutions. This collaboration should focus on developing innovative yet health-conscious dishes that preserve the traditional flavors while presenting them in an aesthetically appealing manner. Additionally, enhancing service quality through professional training is emphasized. Restaurants should organize regular training sessions, inviting experts to explain the cultural and historical contexts behind Chinese cuisine, and even consider employing dedicated cultural guides during special events to provide deeper insights.

Secondly, the passage addresses the importance of digital marketing and social media strategies in the digital age. New media platforms have become key channels for cultural dissemination. Restaurants are encouraged to produce engaging digital content—such as short videos, graphic features, and live-streamed events—that focuses on their history, brand story, and the core elements of Chinese culinary culture. These storytelling methods are designed to capture consumer interest and convey the unique charm of Chinese cuisine. The influence of well-known food bloggers and cultural key opinion leaders (KOLs) is also highlighted as a means to further extend the reach of cultural messaging. Moreover, the text advises leveraging a variety of social media platforms (e.g., Weibo, Douyin, WeChat, and Instagram) to foster interactive engagement through online Q&A sessions, voting, and sharing experiences. Utilizing big data for real-time monitoring and analysis of user behavior is recommended to enable precise marketing and to create targeted promotional activities that reinforce consumer loyalty.

The passage further stresses that restaurants should transform into community cultural hubs. By hosting themed cultural events—such as calligraphy exhibitions, traditional music concerts, tea ceremonies, and cooking classes—centered around Chinese festivals or historical themes, restaurants can offer consumers an immersive cultural experience that

goes beyond just dining. Such activities not only deepen cultural understanding but also foster community engagement through collaborations with local cultural institutions, art groups, and community organizations. Online and offline integrations are suggested to amplify the impact of these events.

Finally, the text proposes exploring innovative business models and expanding service offerings. This may include integrating immersive technologies like AR/VR to provide virtual tours or interactive cultural experiences, developing themed restaurants and diversified services (e.g., cultural lectures, cooking training, and tailored tourism), and establishing chain-based cultural experience systems.

For future research, the passage recommends expanding the study scope through cross-city and cross-country comparisons, investigating the application of emerging digital technologies, constructing longitudinal evaluation models, and innovating theoretical frameworks by combining insights from communication, cultural, and consumer behavior theories. This comprehensive research framework aims to offer both academic guidance and practical solutions for enhancing the global dissemination and sustainable development of Chinese culinary culture.

Reference

Dengyilin. (2022). *Research on the agenda setting of the global cultural communication network of Chinese official media* [Manuscript].

Hangfei. (2021). *The agenda set under the perspective of social media to the public opinion guide force* [Manuscript].

Zhouwei. (2019). *The opinion leaders of the digital media era research: A case study on Weibo* [Manuscript].

Zhangjingya. (2023). *The transmutation and development of the agenda setting theory* [Manuscript].

Xiyunfeng. (2019). *Research on agenda setting of user-generated content on Sina Weibo*, Facebook, and Twitter [Manuscript].

Liujianhai. (2019). *Product analysis of mobile social media based on agenda setting strategy* [Manuscript].

Chenghong. (2020). *The social media, agenda setting, and the truth after: An interview with University of Florida journalism professor Wayne Wanta* [Manuscript].

Lanyaoying. (2021). *Research on the influence of social media hot search on the development of public opinion* [Manuscript].

Lijiaxin. (2019). *Research on the agenda-setting structure and innovative diffusion mechanism of social media: Based on the angle of new media empowerment* [Manuscript].

Fanyuqing. (2023). *The symbol interaction perspective of food documentary group identity construction research: Light memory as an example* [Manuscript].

Zanghongyu. (2023). *The common identity and secondary identity influence on the development of group relations based on the perspective of social identity theory* [Manuscript].

JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE ISSN (Online): 2822-048X

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.43

A Study of the Relationship Between the Ultimate Truth and Aristotle's Philosophy

ศึกษาความสัมพันธ์เรื่องปรมัตถธรรมกับอภิปรัชญาของอริสโตเติล

Phannapha Rattanaphan[1*], Sittipong Tirapunyo (Rungklab)[2], .Boonruam Khammuangsaen[3]
พรรณภา รัตนพันธ์[1*], พระสิทธิพงษ์ ถิรปญฺโญ (รุ่งกลับ)[2], บุญร่วม คำเมืองแสน[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Phannapha Rattanaphan*
พรรณภา รัตนพันธ์*
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email:
phannapha.rat@student.mbu.ac.th

2. Manthana Pandee
พระสิทธิพงษ์ ถิรปญฺโญ (รุ่งกลับ)
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email:
Sitipong.rua@student.mbu.ac.th

3. Suneeta Kositchaivat
สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Boonruam.ka@mbu.ac.th

คำสำคัญ:
ปรมัตถธรรม4, อภิปรัชญาม การวิเคราะห์

Keywords:
The Four Ultimate Truths, Philosophy, Analysis

Article history:
Received: 21/03/2025
Revised: 13/04/2025
Accepted: 15/05/2025
Available online: 29/06/2025

How to Cite:
Rattanaphan, P., et al. (2025). A Study of the Relationship Between the Ultimate Truth and Aristotle's Philosophy. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 642-654.

ABSTRACT

This research article aims to 1. Study the Four Ultimate Truths 2. Study Aristotle's Philosophy 3. Analyze the relationship between the Four Ultimate Truths and Aristotle's Philosophy. This article analyzes data from primary and secondary sources and presents it descriptively.

The results of the research found that the four ultimate truths are mind, mental factors, matter, and nirvana, which are the true nature, certainty, and natural conditions that are related to each other. The mind that has mental factors to decorate the mind is different. Mind, mental factors, and materiality depend on causes and factors that support each other, revolving around birth, aging, illness, and death, continuing endlessly. If there is nirvana, mind, mental factors, and materiality will stop circulating in birth and death.

Aristotle's Philosophy In terms of the truth of all things, there are both thoughts and substance. They cannot be separated. Both are true. Train the mind to think correctly and be able to extract the truth from objects. Birth, change, and decay are universal laws of all things. In terms of goodness, morality is the highest good. In psychology, there are three levels of spirit. The lowest spirit is found in plants and controls life. The animal spirit has feelings. The highest spirit is the thinking spirit, the reasoning spirit found only in humans, the only type that can think.

The relationship between ultimate truth and Aristodean's philosophy Consistency In terms of acceptance, there are many levels of reality that are connected through the process of the mind and perception. In terms of the law of change and causality, it accepts that everything changes and depends on causal factors to arise and cease. In terms of the highest goal, it sees true happiness as above objects and external factors. It is a state of calm mind and wisdom. Differences In terms of characteristics, the highest truth is Nirvana, which is emptiness without self, while God is a complete self. In terms of mind and spirit, ultimate truth denies the true self. Aristotelian Philosophy accepts the existence of the soul. In terms of the process of liberation, the ultimate truth 4 emphasizes letting go and destroying the ego. Aristotelian Philosophy emphasizes the development of the ego.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 1.ศึกษาเรื่องปรมัตถธรรม4 2.ศึกษาอภิปรัชญาของอริสโตเติล 3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปรมัตถธรรม4 กับอภิปรัชญาของอริสโตเติล บทความนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากปฐมภูมิและทุติยภูมิ นำเสนอเชิงพรรณนา

ผลของการศึกษาพบว่า ปรมัตถธรรม4 คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นธรรมชาติที่เป็นความจริงแท้แน่นอน เป็นสภาวธรรมที่มีความสัมพันธ์กัน จิตที่มีเจตสิกมาปรุงแต่งจิตจึงแตกต่างกัน จิต เจตสิก รูป อาศัยเหตุและปัจจัยอุดหนุนซึ่งกันและกันวนเวียนอยู่กับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย สืบต่อกันไม่มีจบสิ้น ถ้านิพพาน จิต เจตสิต และรูป จะหยุดเวียนว่ายตายเกิด

อภิปรัชญาของอริสโตเติล ด้านความแท้จริงของสรรพสิ่งมีทั้งความคิดและเนื้อสาร แยกกันไม่ออกเป็นจริงทั้งสองอย่าง ฝึกฝนให้จิตคิดถูกต้องสามารถถอดเอาสิ่งแท้จริงออกจากวัตถุได้ การเกิดขึ้น เปลี่ยนแปลงและสลายไปเป็นกฎสากลของสรรพสิ่ง ด้านความดี คุณธรรมคือความดีสูงสุด ด้านจิตวิทยาวิญญาณมี 3 ระดับ วิญญาณต่ำสุดมีในพืชทำหน้าที่ควบคุมชีวิต วิญญาณสัตว์มีความรู้สึก และวิญญาณระดับสูงสุดเป็นวิญญาณคิดหาเหตุผลมีในมนุษย์เท่านั้นเป็นประเภทเดียวที่รู้จักคิด

ความสัมพันธ์ระหว่างปรมัตถธรรม4 กับอภิปรัชญาของอริสโตเติล ความสอดคล้อง ด้านการยอมรับความเป็นจริงที่มีหลายระดับและเชื่อมโยงกันโดยผ่านกระบวนการของจิตและการรับรู้ ด้านกฎแห่งความเปลี่ยนแปลงและเหตุปัจจัยยอมรับว่าทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงและอาศัยเหตุปัจจัยในการเกิดขึ้นและดับไป ด้านเป้าหมายสูงสุดมองว่าความสุขที่แท้จริงอยู่เหนือวัตถุและปัจจัยภายนอกเป็นภาวะที่จิตสงบและมีปัญญา ความแตกต่าง ด้านลักษณะ ความจริงสูงสุดคือนิพพานเป็นความว่างที่ปราศจากตัวตนในขณะที่พระเจ้าเป็นตัวตนที่สมบูรณ์ ด้านจิตและวิญญาณ ปรมัตถธรรม4ปฏิเสธตัวตนที่แท้จริง อภิปรัชญาอริสโตเติลยอมรับวิญญาณมีตัวตน ด้านกระบวนการหลุดพ้น ปรมัตถธรรม4เน้นการปล่อยวาง ทำลายอัตตา อภิปรัชญาอริสโตเติลเน้นการพัฒนาอัตตา

บทนำ

พระธรรมคำสั่งสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามมีจิตหลุดพ้นจากความทุกข์โดยสิ้นเชิง แต่การจะหลุดพ้นจากความทุกข์นั้นจะต้องรู้แจ้งความจริง ฉะนั้นไม่ว่าพระองค์จะสอนโดยวิธีใด จุดมุ่งหมายของพระองค์คือเพื่อสอนให้ผู้ฟังรู้ความจริงตรงตามความเป็นจริง ความจริงในชั้นอรรถกถาจะกล่าวแยกไว้เป็น 2 อย่าง คือ (1) ความจริงโดยสมมติ (Conventional Truth) และ (2) ความจริงโดยปรมัตถ์ (Absolute Truth) ต่างก็เป็นความจริงเกี่ยวกับความเป็นไปของโลกและชีวิต ความจริงโดยบัญญัติธรรมหรือสมมติสัจจะ(The Conventional Reality) เป็นความจริงที่เนื่องด้วยประสาทสัมผัสที่ทุกคนรับรู้แล้วสมมติศัพท์บัญญัติขึ้นใช้ หรือความจริงที่ขึ้นต่อการรับของคน ความจริงที่ถือตามความกำหนดหมายตกลงกันไว้ของชาวโลก เช่น คน สัตว์ โต๊ะ หนังสือ เป็นต้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ปอ.ปยุตฺโต), 2559, 77) เป็นความจริงโดยสมมติที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อม ความจริงโดยปรมัตถ์ เป็นความจริง

สูงสุดหรือ ปรมัตถสัจจะ (The Ultimate Reality) ปรมัตถ์ มาจากคำ 2 คำ คำสมาสกัน คือ ปรม (แท้จริง/สูงสุด)และอัตถะ (ความหมาย,ประโยชน์)ปรมัตถ์แปลว่า ความหมายที่แท้จริงหรือสูงสุด,ประโยชน์ที่แท้จริงหรือสูงสุด คือ นิพพาน พระอภิธรรมเป็นธรรมะชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 ประการ อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือนแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาสุขุมล้ำลึกอันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของชีวิต

หลักการสำคัญของปรมัตถธรรม เป็นธรรมชาติที่เป็นความจริงแท้แน่นอนที่ดำรงลักษณะเฉพาะของตนไว้โดยไม่ผันแปรเปลี่ยนแปลง เป็นธรรมที่ปฏิเสธความเป็นสัตว์ ความเป็นบุคคล ความเป็นตัวตนโดยสิ้นเชิง มี 4 ประการ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน จิต เป็นนามธรรม คือ เป็นธรรมชาติที่ทำหน้าที่เห็น ได้ยิน รับกลิ่น รับรส ผู้สัมผัสถูกต้อง ตลอดจนเป็นธรรมชาติที่ทำให้เกิดการนึกคิด เจตสิก เป็นนามธรรม คือธรรมชาติที่ประกอบกับจิต ปรุงแต่งจิต ทำให้เกิดความรู้สึก นึก คิด ที่แตกต่างกันทั้งทางที่ดีหรือไม่ดี รูป เป็นธรรมชาติที่แตกดับย่อยยับ สลายไปด้วยความเย็นและความร้อน ตลอดเวลาหาความเที่ยงแท้ถาวรไม่ได้ นิพพาน เป็นธรรมชาติที่พ้นจากกิเลสซึ่งเป็นเครื่องร้อยรัด พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

อภิปรัชญา คำว่า “อภิปรัชญา” เป็นศัพท์ที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร) ทรงบัญญัติขึ้นเพื่อใช้คู่กับคำภาษาอังกฤษว่า “Metaphysics” เป็นคำมาจากรากศัพท์ภาษาสันสกฤต 3 คำคือ 1. อภิ : ยิ่ง 2. ปร : ประเสริฐ 3. ชญา : ความรู้, รู้, เข้าใจ เมื่อรวมกันแล้ว เป็น “อภิปรชญา” (อภิปรัชญา) แปลว่า ความรู้อันประเสริฐที่ยิ่งใหญ่ เป็นวิชาที่ว่าด้วยความแท้จริงของสรรพสิ่ง หรือ คำว่า “อภิปรัชญา” ตรงกับคำภาษาบาลีว่า “ปรมัตถ์” ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก ปรม (อย่างยิ่ง, ลึกซึ้ง) + อัตถ (เนื้อความ) เมื่อรวมกันแล้ว แปลว่า ความรู้ที่มีเนื้อความที่ลึกซึ้ง ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้นิยามความหมายของคำว่า “อภิปรัชญา” เอาไว้ว่า “สาขาหนึ่งของปรัชญา ว่าด้วยความแท้จริงซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของปรัชญา” อภิปรัชญา เป็นปรัชญาบริสุทธิ์สาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นการศึกษาค้นหาความจริงที่สิ้นสุด เดิมทีเรียกว่า “ปฐมปรัชญา” (First Philosophy) หรือปรัชญาเริ่มแรก (Primary Philosophy) ซึ่งเป็นชื่อเรียกผลงานของ อริสโตเติ้ล (Aristotle) อีกอย่างหนึ่ง เหตุที่เรียกวิชาอภิปรัชญานี้ว่า First Philosophy

เนื่องจากว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวเนื่องด้วยหลักพื้นฐานที่แท้จริงของจักรวาลและเป็นวิชาที่ควรศึกษาเป็นอันดับแรก ส่วนวิชาการต่าง ๆ ในสมัยแรก ๆ นั้น ก็รวมอยู่ในปฐมปรัชญาทั้งนั้น เพราะหลักการของปฐมปรัชญาสามารถใช้อธิบายวิชาอื่น ๆ ได้ทุกวิชา จึงเป็นศาสตร์ต้นตอแห่งศาสตร์ทั้งปวง หรือเป็นศาสตร์ที่ทำให้เกิดศาสตร์ต่าง ๆ ดังนั้น อภิปรัชญา เป็นวิชาที่เกี่ยวกับพื้นฐานที่แท้จริงของจักรวาล เป็นศาสตร์เบื้องต้นแห่งศาสตร์ทั้งปวง เพราะศาสตร์หรือวิชาการต่าง ๆ ได้รวมอยู่ในปฐมปรัชญาหรืออภิปรัชญานี้ทั้งนั้น เราจึงสามารถนำหลักการของปฐมปรัชญาไปอธิบายสาขาของปรัชญาได้ทุกสาขา เมื่อพิจารณาตามรูปศัพท์ คำว่า “Metaphysics” ในภาษากรีกซึ่งเป็นภาษาดั้งเดิมของอภิปรัชญาใช้คำว่า “MetaPhysika” หรือที่ภาษาอังกฤษใช้ว่า Metaphysics มีรากศัพท์มาจากคำ 2 คำคือ Meta : After, Above (หลัง, เบื้องหลัง, ล่วงเลย) Physika : Physics = Nature (สิ่งที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส, สิ่งที่สัมผัสได้ด้วยอินทรีย์)

“Metaphysics” จึงหมายถึง “After Physics” แปลว่า “สิ่งที่อยู่เหนือประสาทสัมผัส, สิ่งที่อยู่หลังฟิสิกส์, สิ่งที่อยู่เบื้องหลังวัตถุ หรือวิชาที่ว่าด้วยสิ่งที่อยู่เบื้องหลังสิ่งที่รู้สึกทางประสาทสัมผัส”อภิปรัชญา (Metaphysics) เป็นวิชาว่าด้วยความแท้จริงของสรรพสิ่ง สิ่งที่มีอยู่จริงย่อมเป็นสิ่งที่แท้จริงและสิ่งที่แท้จริงย่อมเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง อภิปรัชญาแบ่งเป็น 3 แขนงย่อย ได้แก่ อภิปรัชญาว่าด้วยธรรมชาติ อภิปรัชญาว่าด้วยจิตวิญญาณและอภิปรัชญาว่าด้วยพระเจ้าหรือสิ่งสมบูรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเรื่องปรมัตถธรรม 4
2. เพื่อศึกษาอภิปรัชญาของอริสโตเติล
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เรื่องปรมัตถธรรมกับอภิปรัชญาของอริสโตเติล

ระเบียบวิธีการวิจัย

ตามที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 และอภิปรัชญาของอริสโตเติล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ปรากฏได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4

ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primly sources)

พระคันธสาราภิวงศ์ (2552) ผู้แปล อภิธัมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี บาลี เป็นคัมภีร์อรรถกถา รจนาโดยพระอนุรุทธาจารย์เถระ พอสรุปใจความโดยสังเขปได้ว่า อภิธัมมัตถสังคหะ แปลว่า รวมหรือย่อเนื้อความในพระอภิธรรมปิฎกทั้งสิ้น 7 พระคัมภีร์ เป็น หนังสืออรรถกถาที่เล็กที่สุด เรียกว่า อรรถกถานิ้วก้อย ว่าด้วยปรมัตถธรรม 4 ประการ คือ จิต1 เจตสิก1 รูป1 นิพพาน1 เรียกย่อว่า จิ เจ รุ นิ โดยแบ่งปรมัตถธรรม เป็นตอน ๆ เป็น 9 ตอน ซึ่งเรียกว่า ปริเฉท

ตอนที่ 1 ว่าด้วยเรื่องจิต เรียกว่า จิตตสังคหวิภาค จำแนกจิตตามประเภทแห่งภูมิ 4 คือ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ อรูปาวจรภูมิ และ โลกุตรภูมิ รวมเป็นจิต 89 ดวง หรือ 121 ดวง

ตอนที่ 2 ว่าด้วยเรื่องเจตสิก เรียกว่า เจตสิกสังคหวิภาค จำแนกเจตสิก ธรรมชาติที่เกิดกับจิต 52 ดวง

ตอนที่ 3 ว่าด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ด เรียกว่า ปกิณณกสังคหวิภาค จำแนกสภาวธรรมเบ็ดเตล็ด จำนวน 53 ดวง คือ จิต 1 เจตสิก 52

ตอนที่ 4 ว่าด้วยเรื่องวิถี เรียกว่า วิถีสังคหวิภาค จำแนกทางเดินของจิตและเจตสิก

ตอนที่ 5 ว่าด้วยเรื่องพ้นจากวิถี เรียกว่า วิถีมุตตสังคหวิภาค เป็นการจำแนกเรื่องภพภูมิต่างๆ ทั้งทุคติสุคติ

ตอนที่ 6 ว่าด้วยเรื่องรูป เรียกว่า รูปสังคหวิภาค จำแนกรูปมีทั้งมหาภูตรูป 4 และอาศัยมหาภูตรูป

ตอนที่ 7 ว่าด้วยเรื่องรวมปรมัตถธรรม เรียกว่า สมุจจยสังคหวิภาค จำแนกการรวมปรมัตถธรรมต่างๆ เข้าในขันธ์ อายตนะ ธาตุ

ตอนที่ 8 ว่าด้วยเรื่องปัจจัย เรียกว่า ปัจจยสังคหวิภาค จำแนกปฏิจจสมุปบาทธรรม

ตอนที่ 9 ว่าด้วยเรื่องกัมมัฏฐาน เรียกว่า กัมมฐานสังคหวิภาค

ข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (secondary sources)

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2553) พระนิพนธ์ ความเข้าใจเรื่องพระอภิธรรม กล่าวถึงอภิธรรม 7 คัมภีร์ โดยยกหัวข้อเป็นสื่อ 1.จิต 2.เจตสิก 3.รูป 4. นิพพาน พิจารณาตามหัวข้อที่วางไว้ตามความเข้าใจ จิตเป็นตัวยืนโดยปรกติจิตมีดวงเดียว จิตจะเป็นต่างๆ ก็เพราะเจตสิก เจตสิกจึงเป็นสิ่งที่มีผสมอยู่ในจิต เทียบเหมือนดั่งว่าน้ำกับสีที่ผสมอยู่ในน้ำ น้ำโดยปกติก็เป็นอย่างเดียวแต่เมื่อใส่สีลงไปในน้ำสีนั้น น้ำสีนี้ ฉะนั้นในอภิธรรมที่แจกจิตไว้ถึง 89 ดวงก็ด้วยอำนาจของเจตสิกนี้ยกเจตสิกออกแล้วจิตก็เป็นอันเดียวเท่านั้นแจกออกไปเป็นอย่างไรมิได้ ถ้าหากว่ารูปแตกทำลายจิตก็สิ้นที่อาศัย เหมือนอย่างว่าขวดน้ำแตก น้ำก็หมดที่อาศัย และนิพพานนั้นก็เป็นธรรมะที่สุดในเมื่อได้ปฏิบัติจิตสูงขึ้นโดยลำดับ

ประยุทธ์ ปยุตโต, (พระพรหมคุณาภรณ์) (2558) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย) กฎธรรมชาติ หรือ กฎแห่งปัจจยาการ กฎ 3 ข้อ คือ อนิจจตา ทุกขตา และ อนัตตตา นี้ พระพุทธเจ้ามิได้ตรัสชื่อเรียกรวมไว้ แต่ในอรรถกถาเป็นต้นมา เรียกว่า “ไตรลักษณ์” แปลว่า ลักษณะ 3 ของประดาธรรม

ข้อที่ 1 ว่า สังขารทั้งปวง คือ สังขตธรรมทั้งปวง รวมหมดขันธ์ทั้ง 5 เป็นอนิจจา ไม่เที่ยง คือ มีแล้วไม่มี มีขึ้นแล้วดับหาย เกิดมีแล้วดับสลาย

ข้อที่ 2 ว่า สังขารทั้งปวง คือ สังขตธรรมทั้งปวง รวมหมดขันธ์ทั้ง 5 เป็นทุกขา คงทนอยู่ไม่ได้ คือ ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นสลายไป

ข้อที่ 3 ว่า ธรรมทั้งปวง คือ ทั้งสังขตธรรมและอสังขตธรรม ทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นอนัตตา ไม่เป็นไม่มีตัวตน คือ ไม่เป็นไปในอำนาจ ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบครองใครที่จะสั่งบังคับให้เป็นไปตามปรารถนาได้ ลักษณะที่ 3 คือ อนัตตา ไม่เป็นไม่มีตัวตนอะไรเป็นเจ้าของครอบครองบังคับบัญชาสั่งการบัญชาให้เป็นไปอย่างไร ๆ อย่างที่ต้องการได้

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ (2558) รจนาปรมัตถโชติกะ แสดงถึง ปริจเฉทที่ 1-2-6 จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นหลักสูตรชั้นจูฬอาภิธรรมมิกะตรี ปริจเฉทที่ 4 วิถีสังคหะและนามรูปวิถีวินิจฉัย ปริเฉทที่ 5 ภูมิจตุกกะและปฏิสนธิจตุกกะ เป็นหลักสูตรชั้นมัชฌิมอาภิธรรมมิกะตรี ฯ ในปัจจุบันอภิธรรมโชติกะวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง ความหมายของปรมัตถธรรม คือ ธรรมชาติที่เป็นความจริงแท้แน่นอน ที่ดำรงลักษณะเฉพาะของตนไว้โดยไม่ผันแปรเปลี่ยนแปลงไป เป็นธรรมที่ปฏิเสธความเป็นสัตว์ ความเป็นบุคคล ความเป็นตัวตนโดยสิ้นเชิง มี 4 ประการ คือ 1. จิต 2. เจตสิก 3. รูป และ 4. นิพพาน

จิต คือ ธรรมชาติที่ทำหน้าที่เห็น ได้ยิน รับกลิ่น รับรส รู้สัมผัส ถูกต้อง ตลอดจนธรรมชาติที่ทำให้เกิดการคิด นึก กล่าวโดยลักษณะมี 1 คือ รู้อารมณ์(อามรณ์ในที่นี้หมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งต่าง ๆ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่จิตไปรับรู้

เจตสิก คือ ธรรมชาติที่ประกอบกับจิต ปรุงแต่งจิต ทำให้เกิดความรู้นึก นึก คิด ที่แตกต่างกัน จิตเกิดโดยไม่มีเจตสิกไม่ได้และเจตสิกเกิดโดยไม่มีจิตไม่ได้เช่นกัน เป็นธรรมชาติที่ต้องเกิดร่วมกัน อาศัยซึ่งกันและกัน

รูป คือ ธรรมชาติที่แตกดับ ย่อยยับ สลายไปด้วยความเย็นและความร้อน หาความเที่ยงแท้ถาวรไม่ได้

นิพพาน เป็นธรรมชาติที่พ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัด พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

พระมหาวิชิต อคฺคชิโต,พระสุทธิสารเมธี (2564) ได้กล่าวไว้ในบทความวารสารปรัชญาปริทรรศน์ พบว่า ความจริงในปรมัตถสัจจะ พุทธปรัชญาแสดงหลักคำสอนเรื่องปรมัตถสัจจะไว้ 4 อย่าง คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เนื่องจากมีอยู่จริงโดยธรรมชาติ มนุษย์และสัตว์ทุกชนิดเมื่อวิเคราะห์ในแง่ปรมัตถ์จะพบว่าเกิดจากสภาวธรรมที่เรียกว่า จิต เจตสิก รูป มาประกอบกันวิเคราะห์ว่าเกิดจากขันธ์ 5 คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ เมื่อแยกปรมัตถสภาวะทั้ง 3 จิต คือ วิญญาณขันธ์ เจตสิก คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์

ภาณุ อัครยรรยง และพระมหาวิโรจน์ คุตฺตวีโร (2564) ได้กล่าวถึงขันธ์ 5 ในการศึกษาวิเคราะห์ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาตามทัศนะทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ขันธ์ 5 ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ขันธ์ คือ องค์ประกอบของร่างกายที่ประกอบมาจากรูปธรรมและนามธรรม ได้แก่ 1) รูปขันธ์ ส่วนประกอบฝ่ายรูปธรรมของร่างกาย 2) เวทนาขันธ์ การรับรู้หรือการเสวยอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากการสัมผัสทางประสาททั้ง 5 และทางใจ 3) สัญญาขันธ์ เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความจำ การประเมินข้อมูล 4) สังขารขันธ์ สิ่งปรุงแต่งทางใจให้เกิดเจตนาในการกระทำทางกาย วาจา ใจ ให้ดี หรือชั่วเป็นกลาง 5) วิญญาณขันธ์ การรู้แจ้งอารมณ์ที่ผ่านเข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จากปัจจัยภายนอกทั้งหลายที่เข้ามากระทบ ขันธ์ 5 ตามทัศนของวิทยาศาสตร์กล่าวถึงพัฒนาการกำเนิดมนุษย์ เป็นการเจริญเปลี่ยนแปลงตามลำดับของกายมนุษย์ตั้งแต่เริ่มแรกที่เริ่มทีการปฏิสนธิ มีความสอดคล้องกันคือสามารถนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายเรื่องของร่างกายหรือขันธ์ 5 ได้ และอธิบายความเป็นอนัตตาของขันธ์ 5 ได้

กัณห์ทิพย์ ชลวิสุทธิ์ (2546) ได้กล่าวถึง จิต เจตสิก รูป นิพพาน ในการศึกษาเชิงวิเคราะห์พระอภิธรรม : คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผลการวิจัยพบว่า จิตที่ทำหน้าที่การงานต่างๆได้ในคนและสัตว์ จิตมีจำนวน 89 หรือ 121 สำหรับอกุศล 1.ความโลภ มี 8 ลักษณะ คือ อยากได้ประกอบด้วยความเห็นผิด ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด อยากได้พร้อมกับความดีใจหรือเฉยๆ มีสิ่งชักชวนหรือ 2. ความโกรธมี 2 ลักษณะ คือโกรธเองไม่มีสิ่งชักชวน และ โกรธโดยมีสิ่งชักชวน 3. ความหลง มี 2 ลักษณะคือ ความฟุ้งซ่านและความสงสัย

เจตสิกที่ประกอบปรุงแต่งจิตให้เกิดอารมณ์ต่างๆ มีทั้งสิ้น 52 ตัวอย่างเช่น อิสสาเจตสิก จะทำให้เกิดความไม่พอใจในสมบัติหรือคุณความดีของผู้อื่น มุทิตาเจตสิก เมื่อเกิดขึ้นจะเป็นธรรมชาติที่มีความยินดีต่อผู้อื่นที่กำลังได้รับความสุข

รูปคือร่างกายของเราประกอบด้วยรูปต่าง ๆ 28 รูป มีธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น เมื่อมีธาตุใดแปรเปลี่ยนไปจะทำให้เกิดโรคภัยหรือเมื่อจิตมีโลภะ โทสะ หรือโมหะมากร่างกายจะพลอยเร่าร้อนไปด้วยอำนาจของกิเลสก่อให้เกิดการกระทำที่ไม่ดีต่าง ๆ ได้

นิพพานทำให้รู้ความจริงว่าสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยสติและปัญญาให้พ้นจากกิเลส สร้างสันติสุขให้กับตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และโลก

นัตติมา ชูดวงแก้ว (2545) ได้กล่าวถึงเจตสิกธรรม ในการศึกษาเปรียบเทียบเจตสิกธรรมในพระอภิธรรมปิฎกกับพระสุตตันตปิฎก ผลการวิจัยพบว่า เจตสิกหรือเจตสิกธรรม เป็นปรมัตถธรรม เป็นสภาวธรรมที่ประกอบกับจิตเกิดพร้อมกับจิต มีหน้าที่ปรุงแต่งจิต ทำให้จิตมีความแตกต่างกัน เจตสิกได้แก่ความรัก ความโกรธ ความจำ ความรู้สึกทุกข์ สุข เป็นต้น เจตสิกมีอิทธิพลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของบุคคล สุขภาพจิตไม่ดีเป็นจิตที่เศร้าหมอง คือ จิตที่ประกอบด้วยอกุศลเจตสิก ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ ที่เป็นรากเหง้าของอกุศล สุขภาพจิตที่ดี คือ จิตที่ประกอบด้วยกุศลเจตสิก ได้แก่ปัญญา สติ ศรัทธา เมตตา กรุณา เป็นต้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาเจตสิกธรรมในพระอภิธรรม คือ ทำให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตและเจตสิกทั้งหมดอย่างเป็นระบบมีการจำแนกเป็นประเภทใหญ่และแยกย่อยให้เห็นลักษณะของจิตและเจตสิกที่ประกอบอย่างชัดเจน เป็นความรู้เชิงทฤษฎีมากกว่านำมาปฏิบัติ สำหรับเจตสิกธรรมในพระสูตรมุ่งเน้นการนำความรู้ไปปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญา

ข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (secondary sources)

พระครูธรรมธร มะลิน กิตฺติปาโล และคณะ (2560) กล่าวไว้ในหนังสือปรัชญาเบื้องต้น ประกอบการเรียนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายว่า อภิปรัชญา Metaphysics) เป็นความรู้เกี่ยวกับความมีอยู่เป็นสรรพสิ่ง สิ่งที่มีอยู่จริงย่อมเป็นสิ่งที่แท้จริงและสิ่งที่แท้จริงย่อมเป็นสิ่งที่มีอยู่ อภิปรัชญาแบ่งออกเป็น 3 ได้แก่ อภิปรัชญาว่าด้วยธรรมชาติ อภิปรัชญาว่าด้วยจิตวิญญาณ และอภิปรัชญาว่าด้วยพระเจ้าหรือสิ่งสมบูรณ์

พระครูปริยัติวีรธรรม(แท่งทองหลาง) (2564) ได้กล่าวถึงจิต ในการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องจิตในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาตะวันตกสำนักจิตนิยม ผลการวิจัยพบว่า จิตในพุทธปรัชญาเถรวาท หมายถึงความคิด สภาพนึกคิด ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ การรับรู้ ทั้งภายนอกและภายในอยู่เสมอ จิตคือธรรมชาติรู้และเป็นสังขารอย่างหนึ่ง เป็นธรรมปรุงแต่งได้ มีลักษณะเกิดดับต่อเนื่องไม่ขาดสาย

จิตในปรัชญาสำนักจิตนิยมตะวันตก เชื่อว่าเป็นความแท้จริงเพียงสิ่งเดียว สสารเป็นเพียงปรากฏการณ์ของจิตเท่านั้น จิตมีลักษณะเป็นนิรันดรมีอยู่จริงไม่ใช่สิ่งที่สมมุติขึ้น จิตมีเพียงดวงเดียว มนุษย์ประกอบด้วยร่างกาย จิตวิญญาณ แต่ส่วนที่สำคัญจิตเป็นตัวบงการร่างกายหรือบังคับให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมออกมา

จิตในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาจิตนิยม มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง คือ ต่างมองจิตว่าเป็นนามธรรม มีลักษณะการรับรู้อารมณ์ มีการเปลี่ยนแปลงและสืบต่อกันตลอดเวลา ไม่มีรูปร่าง ร่างกายสลายหรือตาย จิตยังอยู่ไม่สูญสลายตามร่างกาย ความแตกต่างคือ พุทธปรัชญาเถรวาทมองว่าจิตมีสภาวะเป็นภาพรวมไม่ได้เป็นของเฉพาะบุคคล มีลักษณะเกิดขึ้นได้กับทุกคน จิตดำเนินไปด้วยอาการที่มีทั้งดี ชั่ว และเฉยๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มากระทบทางอายตนะ ปรัชญาจิตนิยมตะวันตกมองว่าจิตเป็นลักษณะของบุคคล มี

ลักษณะรู้อารมณ์เฉพาะบุคคลมีความอิสสระ มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการมีเหตุผล มีอยู่ทั่วไปสำหรับทุกชีวิต

พระมหาปพน กตสาโร(แสงย้อย) (2561) ได้กล่าวถึง อภิปรัชญา ในการศึกษาการวิเคราะห์อภิปรัชญาที่ปรากฏในสารัตถะแห่งคัมภีร์มิลินทปัญหา ผลการวิจัยพบว่า ในมิลินทปัญหาจุดใหญ่คือ การกล่าวถึงความจริง อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน ในทางปรัชญาความจริงเหล่านี้เรียกว่า อภิปรัชญา ด้วยพื้นฐานของการศึกษาปรัชญาตะวันออกที่มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของศาสนา ดังนั้นปรัชญาจึงไม่สามารถแยกออกจากศาสนาได้ เพราะปรัชญาและศาสนาเป็นเรื่องเดียวกันเพียงวิธีการศึกษาเท่านั้น ปรัชญาตะวันตกเป็นทฤษฎีทางความคิดล้วนๆ ซึ่งมีบ่อเกิดมาจากความสงสัยและความพยายามที่จะตอบปัญหาความสงสัยเหล่านั้นด้วยความจริงจากการสังเกตและได้พัฒนาเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องพิสูจน์หา อภิปรัชญา(Metaphysics) เป็นหนึ่งในสาขาใหญ่ของปรัชญาที่เก่าแก่ที่สุดหรืออยู่ในกลุ่มของปรัชญาบริสุทธิ์ที่ศึกษาเนื้อแท้ของวิชาปรัชญาล้วน ๆ อภิปรัชญาพัฒนาจากความคิดหรือความสงสัยของมนุษย์ต่อปรากฏการณ์อันลึกลับเกินกว่าที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์จะรู้ตามได้ เช่น เรื่องจิต มโน วิญญาณ พระเจ้าและการเกิดขึ้นของจักรวาล ประกอบด้วย 3 ทฤษฎี ดังนี้ 1.ทฤษฎีสสารนิยม (Materialism) 2.ทฤษฎีจิตนิยม (Idealism) และ 3.ทฤษฎีธรรมชาตินิยม (Naturalism)

พระมหาขวัญชัย กิตฺติเมธี (2563) กล่าวไว้ในหนังสือพุทธปรัชญาในพระไตรปิฎก หนังสือประกอบการเรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายว่า อภิปรัชญาในมุมมองกันระหว่างความเป็นจริงกับบุคคล คือ ความเป็นจริงตามกฎธรรมชาติ ตรงกับคำว่าสภาวะ คือ ความเป็นเอง,สิ่งที่เป็นเอง,ธรรมดา ตรงกับความจริงแบบวัตถุวิสัย(Objectivism) ซึ่งเกี่ยวโยงกับความเป็นจริงภายนอกว่ามีอยู่จริง เมื่อพิจารณาในแง่นี้คามเป็นจริงนี้จึงตรงกับสภาวะที่ปรากฏในการอธิบายธรรมต่าง ๆ เช่นปัจจัยแห่งสภาวธรรมอันเป็นที่อาศัยกันเกิดขึ้น 2.สังขตธรรม คือ ความเป็นจริงที่มีเหตุปัจจัยปรุงแต่ง โดยมีการพิจารณาสภาวะของสังขตธรรม มี 3 แบบ คือ 1.มีความเกิดขึ้น 2.ความเสื่อมไป 3.เมื่อตั้งอยู่มีความแปรปรวน

พระมหาสมปอง จนฺทวโส(ยุงรัมย์) (2547) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ ในการศึกษาเปรียบเทียบธรรมชาติของมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาของอริสโตเติล ผลการวิจัยพบว่า ประเด็น แนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอนัตตา ซึ่งเป็นผลให้ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ถึงขั้นความเป็นตัวตนหรือความเห็นแต่ตัวอย่างแท้จริง ส่วนแนวคิดในปรัชญาของอริสโตเติลตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอัตตา ซึ่งเป็นผลให้ความเข้าใจเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ในทุกด้านยังพัวพันเชื่อมโยงกับอัตตาและยังไม่ถึงขั้นความเป็นตัวตน ดังนั้นจึงมีทั้งประเด็นที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ในส่วนที่เหมือนกัน คือ มนุษย์เป็นสัตว์ที่เกิดจากองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสสารหรือรูป(กาย) และส่วนที่เป็นอสสารหรือนาม(จิตหรือวิญญาณ) กายของมนุษย์ประกอบขึ้นจากหน่วยพื้นฐานที่เรียกว่าธาตุ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม การรับรู้ของมนุษย์ผ่านประสาทสัมผัสซึ่งแต่ละอย่างจะมีอารมณ์หรือวัตถุที่วัตถุที่เป็นของเฉพาะตน จิตหรือวิญญาณของมนุษย์มีอยู่จริงโดยอาศัยร่างกายที่มีอยู่เป็นธรรมชาติที่ไม่มีรูปร่าง มีความสัมพันธ์และสำคัญกว่าร่างกาย จิตหรือวิญญาณมีศักยภาพสูงมีการฝึกฝนพัฒนาตนเอง สำหรับประเด็นที่

แตกต่างเช่น วิญญาณในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เป็นกระแสตลอดเวลาและตกอยู่ภายใต้กฎธรรมนิยาม แต่ อริสโตเติลเชื่อว่า วิญญาณเป็นอมตะเป็นแบบของชีวิตไม่ตกอยู่ภายใต้กฎธรรมนิยาม เรื่องของความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของภาวะจริง(แบบ) ภาวะแฝง(สสาร) เป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมและศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วได้นำมาเพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ดังนี้

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปรมัตถธรรม 4 กับอภิปรัชญาของอริสโตเติล

1. ความเห็นพ้องกันระหว่างปรมัตถธรรม 4 และอภิปรัชญาของอริสโตเติล

1.1 การยอมรับความเป็นจริงที่มีหลายระดับ:

- ปรมัตถธรรม 4 แบ่งความเป็นจริงออกเป็น จิต, เจตสิก, รูป, และนิพพาน โดยเฉพาะ จิตและเจตสิกที่สัมพันธ์กันและส่งผลให้เกิดการรับรู้และปฏิกิริยาทางจิตใจ

- อริสโตเติล แบ่ง วิญญาณเป็น 3 ระดับ คือ วิญญาณในพืช (การดำรงชีวิต), วิญญาณในสัตว์ (การรับรู้), และวิญญาณในมนุษย์ (การใช้เหตุผล) ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ลำดับชั้นของการรับรู้และการดำรงอยู่

ข้อสอดคล้อง: ทั้งสองแนวคิดมองว่า ความเป็นจริงมีหลายระดับและเชื่อมโยงกัน โดยผ่านกระบวนการของจิตและการรับรู้

1.2 กฎแห่งความเปลี่ยนแปลงและเหตุปัจจัย:

- ปรมัตถธรรม: จิต, เจตสิก, และรูป เกิดขึ้นและดับไปตาม เหตุและปัจจัย (ปฏิจจสมุปบาท) และเป็นไปตาม ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง (ไม่เที่ยง), ทุกขัง (เป็นทุกข์), และอนัตตา (ไม่ใช่ตัวตน)

- อริสโตเติล: เชื่อใน กฎสากลของการเกิดขึ้น, เปลี่ยนแปลง, และสลายตัว ของสรรพสิ่ง รวมถึงการมีเหตุและผล (Cause and Effect) เป็นพื้นฐาน

ข้อสอดคล้อง: ทั้งสองยอมรับว่า ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงและอาศัยเหตุปัจจัย ในการเกิดขึ้นและดับไป

1.3 เป้าหมายสูงสุด:

- ปรมัตถธรรม: เป้าหมายสูงสุดคือ นิพพาน ซึ่งเป็นสภาวะที่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดและกิเลส

- อริสโตเติล: เป้าหมายสูงสุดของชีวิตคือ Eudaimonia (ความสุขที่แท้จริง) ผ่านการใช้ เหตุผลและคุณธรรม

ข้อสอดคล้อง: ทั้งสองมองว่า ความสุขที่แท้จริงอยู่เหนือวัตถุและปัจจัยภายนอก และเป็นสภาวะที่จิตใจสงบและมีปัญญา

2. ความแตกต่าง ระหว่างปรมัตถธรรม 4 และอภิปรัชญาของอริสโตเติล

1.1 ลักษณะของความจริงสูงสุด:

- ปรมัตถธรรม: นิพพาน เป็นสภาวะที่ไร้ตัวตน(อนัตตา)และไม่ขึ้นอยู่กับวัตถุหรือสสารใด ๆ

- อริสโตเติล: เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างและเป็นผู้ควบคุมจักรวาล เป็นตัวตนที่มีอยู่จริงและเป็นนิรันดร์ แต่ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นภาวะบริสุทธิ์ หรือ ภาวะจริงสูงสุด (First Mover or Unmoved Mover)

ข้อแตกต่าง: นิพพานเป็นความว่างที่ปราศจากตัวตน ในขณะพระเจ้า เป็นตัวตนที่สมบูรณ์

2.2 มุมมองต่อจิตและวิญญาณ:

- ปรมัตถธรรม: มองว่า จิตและเจตสิก เป็นเพียงปรากฏการณ์ชั่วคราวและปราศจากตัวตนที่แท้จริง
- อริสโตเติล: มองว่า วิญญาณมีระดับและมีหน้าที่เฉพาะ โดยเฉพาะในมนุษย์ที่สามารถใช้เหตุผลและมีตัวตนที่ชัดเจน

ข้อแตกต่าง: ปรมัตถธรรมปฏิเสธตัวตนที่แท้จริง ในขณะที่อริสโตเติลยอมรับว่า วิญญาณมีตัวตนและหน้าที่

2.3. กระบวนการหลุดพ้น:

- ปรมัตถธรรม: การหลุดพ้นเกิดจาก การดับตัณหาและกิเลส ผ่าน อริยมรรคมีองค์ 8
- อริสโตเติล: ความสมบูรณ์ของชีวิตเกิดจากการ บรรลุคุณธรรมและใช้เหตุผลอย่างเต็มที่

ข้อแตกต่าง: ปรมัตถธรรมเน้นการปล่อยวาง และการทำลายอัตตา แต่ อริสโตเติลเน้นการพัฒนาอัตตาให้สมบูรณ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาเรื่องปรมัตถธรรม 4 เพื่อศึกษาอภิปรัชญาของอริสโตเติล และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองแนวคิด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นดังนี้

1. การศึกษาเรื่องปรมัตถธรรม 4

ปรมัตถธรรม 4 ในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย จิต เจตสิก รูป และนิพพาน ซึ่งอธิบายองค์ประกอบพื้นฐานของสรรพสิ่ง จิตและเจตสิกเป็นปรากฏการณ์ทางจิตที่สัมพันธ์กันและมีบทบาทในการรับรู้ รูปคือสสารหรือสิ่งที่ถูกรับรู้ และนิพพานเป็นสภาวะสูงสุดที่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ทั้งหมดนี้ดำเนินไปตามหลักไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และเกิดดับตามเหตุปัจจัย (ปฏิจจสมุปบาท)

2. การศึกษาอภิปรัชญาของอริสโตเติล

อภิปรัชญาของอริสโตเติลให้ความสำคัญกับการอธิบายธรรมชาติของความเป็นจริงและเหตุปัจจัยที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ ดำรงอยู่ เขาจำแนกวิญญาณเป็น 3 ระดับ ได้แก่ วิญญาณพืช (การเจริญเติบโต), วิญญาณสัตว์ (การรับรู้), และวิญญาณมนุษย์ (การใช้เหตุผล) (พระครูธรรมธร มะลิน กิตฺติปาโล และคณะ, 2560 : 21) นอกจากนี้ อริสโตเติลเชื่อในพระเจ้าในฐานะ Unmoved Mover หรือภาวะจริงสูงสุดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์คือการบรรลุ Eudaimonia หรือความสุขแท้จริง ผ่านการใช้เหตุผลและคุณธรรม (พระมหาสมปอง จนฺทวโส(ยุงรัมย์), 2547 : 80, 91)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปรมัตถธรรม 4 กับอภิปรัชญาของอริสโตเติล

การวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องและแตกต่างกัน คือ

ความสอดคล้องกัน ทั้งคู่เห็นพ้องว่า ความเป็นจริงมีหลายระดับ เช่น การจำแนกจิต รูป หรือวิญญาณแบบต่าง ๆ ทั้งสองฝ่ายยอมรับกฎของเหตุปัจจัยและความเปลี่ยนแปลง และต่างมีเป้าหมายสูงสุดที่เน้นความสุขที่แท้จริง ซึ่งอยู่เหนือวัตถุภายนอก

ความแตกต่างกัน แนวคิดพุทธศาสนาเน้น อนัตตา และการดับตัวตนเพื่อหลุดพ้นสู่นิพพาน ส่วนอริสโตเติลเน้นการพัฒนา อัตตา ผ่านการใช้เหตุผลให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ นิพพานเป็นสภาวะที่ไร้ตัวตน ต่างจากพระเจ้าของอริสโตเติลที่เป็นตัวตนถาวรและสมบูรณ์

สรุป

ปรมัตถธรรม คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน นั้น เจตสิกเมื่อประกอบกับจิตเป็นสภาวธรรมทำให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ เช่น ความโกรธ ความจำ ทุกข์ สุข มีอิทธิพลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เมื่อพิจารณาถึงจิตในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาตะวันตกสำนักจิตนิยม มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง คือ ต่างมองจิตว่าเป็นนามธรรม มีลักษณะการรับรู้อารมณ์ มีการเปลี่ยนแปลงและสืบต่อกันตลอดเวลา ไม่มีรูปร่าง ร่างกายสลายหรือตาย จิตยังอยู่ไม่สูญสลายตามร่างกาย ความแตกต่างคือ พุทธปรัชญาเถรวาทมองว่าจิตมีสภาวะเป็นภาพรวมไม่ได้เป็นของเฉพาะบุคคล มีลักษณะเกิดขึ้นได้กับทุกคน มีลักษณะรู้อารมณ์เฉพาะบุคคลมีความอิสสระ มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการมีเหตุผล มีอยู่ทั่วไปสำหรับทุกชีวิต รูปคือร่างกายของเราประกอบด้วยรูปต่าง ๆ 28 รูป มี ขันธ์ 5 เป็นการรวมส่วนประกอบของกระบวนการแห่งชีวิต ได้แก่ รูป (กาย) เวทนา (ความรู้สึก) สัญญา (ความจำ) สังขาร (สิ่งปรุงแต่ง) วิญญาณ (ความแจ้ง) แนวคิดในปรัชญาพื้นฐานของทฤษฎีอัตตาในอภิปรัชญามนุษย์เป็นสัตว์ที่เกิดจากองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสสารหรือรูป(กาย) และส่วนที่เป็นอสสารหรือนาม(จิตหรือวิญญาณ) กายของมนุษย์ประกอบขึ้นจากหน่วยพื้นฐานที่เรียกว่าธาตุ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม การรับรู้ของมนุษย์ผ่านประสาทสัมผัสซึ่งแต่ละอย่างจะมีอารมณ์หรือวัตถุที่วัตถุที่เป็นของเฉพาะตน วิญญาณเป็นอมตะเป็นแบบของชีวิตไม่ตกอยู่ภายใต้กฎธรรมนิยาม

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบระหว่าง ปรมัตถธรรม 4 และ อภิปรัชญาของอริสโตเติล แสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งและความแตกต่างในการอธิบายการมีอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พุทธปรัชญามุ่งเน้นการปล่อยวางและดับทุกข์ ขณะที่อริสโตเติลมุ่งสู่การทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายตามธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ แนวคิดทั้งสองจึงสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องการมีอยู่และจุดหมายของชีวิตได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม.

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เสนอแนะให้ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้จะทำให้มองเห็นภาพของแนวคิดดังกล่าวชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาวิชาการทางปรัชญาและพุทธปรัชญาโดยเฉพาะอภิธรรม

2. การเปรียบเทียบกับแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกท่านอื่น เสนอแนะให้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปรมัตถธรรม 4 กับปรัชญาของนักคิดคนอื่น เช่น เพลโต (Plato), เรอเน เดส์การ์ตส์ (René Descartes), เพื่อเปิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับความจริง จิต และเป้าหมายชีวิต ที่อาจมีทั้งจุดร่วมและจุดต่างที่น่าสนใจ

3. การศึกษาประยุกต์เชิงจริยศาสตร์หรือจิตวิทยา เสนอแนะให้ศึกษาแนวคิดปรมัตถธรรม 4 กับอภิปรัชญาของอริสโตเติลในบริบทจริยศาสตร์หรือจิตวิทยาสมัยใหม่ เช่น การพัฒนาจิตใจ การสร้างความสุขที่ยั่งยืน หรือจิตวิทยาเชิงบวก เพื่อให้เห็นความสอดคล้องและการประยุกต์ใช้แนวคิดทั้งสองในชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

บทความมีความครอบคลุมและลึกซึ้ง ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ ปรมัตถธรรม 4 กับแนวคิดทางปรัชญาของอริสโตเติล มีการนำเสนอข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตามควรมีการเพิ่มเติมกรณีศึกษา การวิจารณ์เชิงลึก และลดความซ้ำซ้อน ในข้อเสนอแนะ รวมถึงการขยายขอบเขตไปยังมิติทางสังคมและการเมือง เพื่อให้บทความมีความครบถ้วนและมีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติมากยิ่งขึ้น.

เอกสารอ้างอิง

กัณห์ทิพย์ ชลวิสุทธิ์. (2546). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์พระอภิธรรม: คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

นัตติมา ชูดวงแก้ว. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบเจตสิกธรรมในพระอภิธรรมปิฎกกับพระสุตตันตปิฎก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

ประยุทธ์ ปยุตฺโต (พระพรหมคุณาภรณ์). (2558). *พุทธธรรม* (ฉบับปรับขยาย). มูลนิธิธรรมสภา.

พระคันธสาราภิวงศ์ (ผู้แปล). (2552). *อภิธัมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี*. โรงพิมพ์ประยูรสาส์นไทย.

พระครูธรรมธรมะลิน กิตฺติปาโล และคณะ. (2560). *ปรัชญาเบื้องต้น*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระครูปริยัติวีรธรรม (แท่งทองหลาง). (2564). *ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องจิตในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาตะวันตกสำนักจิตนิยม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ. (2558). *ปรมัตถโชติกะ*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพยวิสุทธิ์.

พระมหาวิชิต อคฺคชิโต และ พระสุทธิสารเมธี. (2564). ความจริงตามทัศนะพุทธปรัชญา. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, *26*(1), 12-20.

พระมหาขวัญชัย กิตฺติเมธี (เหมประไพ). (2563). *พุทธปรัชญาในพระไตรปิฎก* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาปพน กตสาโร (แสงย้อย). (2561). *การศึกษาการวิเคราะห์อภิปรัชญาที่ปรากฏในสารัตถะแห่งคัมภีร์มิลินทปัญหา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

พระมหาสมปอง จนฺทวโส (ยุงรัมย์). (2547). *ศึกษาเปรียบเทียบธรรมชาติของมนุษย์ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาของอริสโตเติล* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

ภาณุ อัครยรรยง และ พระมหาวิโรจน์ คุตฺตวีโร. (2564). การศึกษาวิเคราะห์ขันธ์ 5 ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาตามทัศนะทางวิทยาศาสตร์. *วารสารบาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, *7*(1), 107-122.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช. (2553). *ความเข้าใจเรื่องอภิธรรม*. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.44

A Model of Balanced Living in Disruptive Age According to Anupubbikathā

รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว ตามแนวอนุปุพพิกถา

Tunsamorn Uppapakdee[1*], Suvin Ruksat[2], Suchao Ploychum[3]
ธัญสมร อุปภักดี[1*], สุวิญ รักสัตย์[2], สุเชาวน์ พลอยชุม[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Tunsamorn Uppapakdee*
ธัญสมร อุปภักดี*
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: tunsamornnit1962@gmail.com

2. Suvin Ruksat
สุวิญ รักสัตย์
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Suvin_Ruksat@gmail.com

3. Suchao Ploychum
สุเชาวน์ พลอยชุม
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Suchao_Ploychum@gmail.com

คำสำคัญ:
การดำเนินชีวิตที่สมดุล, อนุปุพพิกถา, ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว, เทคโนโลยีดิจิทัล
Keywords:
Balance-living, Anupubbikathā, Disruptive Age, Digital Technology

Article history:
Received: 17/03/2025
Revised: 01/04/2025
Accepted: 24/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Uppapakdee, T., et al. (2025). A Model of Balanced Living in Disruptive Age According to Anupubbikathā. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 655-668.

ABSTRACT

This dissertation article is the qualitative research with in-dept interview and has 5 objectives listed as followings: 1) to study the living in disruptive age 2) to study the living according to Anupubbikathã 3) to present the model that can reinforce the balance-living in disruptive age according to Anupubbikathã 4) to present the way and the body of knowledge of Balanced Living in Disruptive Age According to Anupubbikathã.

The research results are as followings: 1) The ways of living in disruptive age are being pushed into an unbalance-states in 3 aspects: society, economics and environment. These characteristics in disruptive age could be described as BANI which is stand for Brittle; Anxious; Nonlinear and Incomprehensible respectively. 2) Living according to Anupubbikathã which is composed of 5 guidelines. The first one is the way of sharing. The second one is to act harmony with the rules and precept. The third one is the way to achieve the happiness of common people. The fourth one is being in awareness the insights of five sensual pleasure. The last one is the way to live sufficiently with every day dhamma practice. 3) A model of the Living according to Anupubbikathã can reinforce the balance-living in disruptive age These 5 guidelines can reinforce into the motivation of the basic needs of all human being.4) The way and the body of knowledge of Balanced Living in Disruptive Age According to Anupubbikathã was presented as the Model called “SHE IS E Model”.

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทการวิจัยเอกสารมีการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบ มีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว 2) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา 3) เพื่อเสริมสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา 4) เพื่อนำเสนอแนวทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับ “การดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว กระทบต่อการดำเนินชีวิตทำให้ขาดสมดุลทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม คำว่า BANI คือลักษณะของการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว ย่อมาจาก Brittle; Anxious; Nonlinear และ Incomprehensible มีความหมายว่า มีความเปราะบาง ทำให้เกิดความกังวลใจ มีความไม่เป็นแนวเส้นตรง ไม่สามารถเข้าใจได้ ตามลำดับ 2) การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา คือ ตามแนวทานกถา ศีลกถา สัคคกถา กามาทีนวกถา และแนวเนกขัมมานิสังสกถา 3) การเสริมสร้างรูปแบบดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถาสามารถเสริมสร้างเข้าไปในแรงจูงใจของมนุษย์ที่มีอยู่แล้วได้ 4) แนวทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับ “การดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา นี้มีรูปแบบขององค์ความรู้ชื่อว่า “SHE IS E Model”

บทนำ

ตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างโดดเด่นในการสร้างนวัตกรรม สร้างความเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดในทั่วทุกมุมโลก เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งคือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2019 เกิดการระบาดของโรคโคโรน่าไวรัส-19 (Coronavirus–19) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลและผลกระทบจากวิกฤตโรคโคโรน่าไวรัส-19 เป็นตัวเร่งให้เกิด กระบวนการหยุดชะงัก 2 ต่อ หรือ Double Disruption”(กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา 2022,14) ปัจจุบันผู้คนเริ่มชินกับการทำงานแบบ Work from home ติดต่อสื่อสารผ่านออนไลน์และเสพติดสื่อออนไลน์จนค้นหาตัวตนที่แท้จริงของตนเองไม่เจอ ขาดการยั้งคิดและไม่มีความสุขในชีวิต (สาลี วรรณ จุติโชติ และทิพมาศ เศวตวรโชติ, 2021:77)

ความไม่สมดุลในความเจริญด้านวัตถุและความเจริญด้านจิตใจเกิดขึ้นมาก คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 ทั้งจากคดียาเสพติดและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022,14) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน นอกจากนั้นยังมีคนที่ฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น หากผู้คนไม่สามารถปรับตัวได้จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในชีวิต ดังตัวเลขจำนวนคนฆ่าตัวตายและตัวเลขแสดงผลทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่หน่วยงานของทางราชการต่าง ๆ ได้รายงานไว้ (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส 2020,10)

สิ่งที่มากระทบมีหลายด้านในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเกิดอย่างรวดเร็ว ยากที่จะคาดเดาว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป (พระณัฐวุฒิ พันทะลี, 2563: 44) การเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวนี้มีผลในด้านใหญ่ ๆ คือ

ในทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาแทนแรงงานคน ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานกระจายตัวไปในวงกว้าง กระทบคนชั้นกลางลงมา ความต้องการทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานบางส่วนตกงาน

ในทางสังคม ผลกระทบทางเศรษฐกิจกระทบด้านจิตใจ เกิดความไม่สมดุลทางความเจริญด้านวัตถุและความเจริญทางจิตใจ คดีเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้น คนเกิดความเครียดหาทางออกไม่ได้ทำให้อัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น ดังได้กล่าวมาแล้ว

ในทางวัฒนธรรม ผู้คนสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย ผู้คนอยู่กับหน้าจอโทรศัพท์เพิ่มขึ้นแทนการออกมาพบปะกันในลักษณะเดิม ๆ การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ขาดการไตร่ตรอง มีความก้าวร้าวในการแสดงออกทางคำพูด ขาดการใช้วิจารณญาณในการพิจารณาข้อมูล

ในครั้งพุทธกาลองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงอนุปุพพิกถาโปรดคฤหัสถ์ที่เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวในชีวิตหลายครั้ง ครั้งแรกพระองค์ทรงแสดงอนุปุพพิกถาโปรดยสกุลบุตร ซึ่งเป็นฆราวาส ที่เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวในความคิด มีความเบื่อหน่ายในชีวิตอย่างกระทันหัน (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 6, 2558: 29-30) อนุปุพพิกถา มีธรรมกถา 5 ขั้น เป็นหลักธรรมเริ่มจากง่ายไปหายากเป็นลำดับ จึงเหมาะกับฆราวาส บุคคลทั่วไป ที่ไม่ใช่นักบวช

การดำเนินชีวิตเพื่อให้ถึงจุดหมายเป็นเรื่องไม่ง่าย ตามที่พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต ได้กล่าว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541: 9-10) ว่า การดำเนินชีวิตให้ถึงจุดหมายนั้น มีจุดหมายมี 3 ขั้น คือ ขั้นตาเห็น ขั้นเลยตาเห็น และขั้นสูงสุด และแต่ละขั้นยังมีทั้งหมด 3 ด้าน คือจุดหมายเพื่อตนเอง จุดหมายเพื่อผู้อื่น และจุดหมายร่วมกัน(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541: 9-10)

ผู้วิจัยเห็นว่าในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวนี้ มีการนำเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตหลายแนวทาง แต่ยังไม่มีตามแนวอนุปุพพิกถามา การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถานี้เหมาะกับผู้คนทั่วไป ทั้งระดับบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างสมดุลในการดำเนินชีวิต เกิดประโยชน์สุขทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตในยุคการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว
2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา
3. เพื่อเสริมสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา
4. เพื่อนำเสนอแนวทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา”

ระเบียบวิธีการวิจัย

1) การวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Documentary Research) มีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างประกอบ ขอบเขตพื้นที่วิจัยคือในกรุงเทพฯและปริมณฑล ระยะเวลาวิจัยคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2564 - 2567

- ศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารปฐมภูมิ คือพระไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ คือ อรรถกถา และจากงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- บูรณาการข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 2 ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา เตรียมข้อมูลในเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 รูป/คน

2) กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ คือมีคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา หรือมีความรู้ในการดำเนินธุรกิจในเรื่องต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไว หรือมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

- สร้างแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและเป็นคำถามปลายเปิด

- นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 รูป/คน

- ขอใบรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 รูป/คน

4) เรียบเรียงเนื้อหาทั้งหมดนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบ (Model) องค์ความรู้ของการวิจัย

5) นำเสนอผลของการวิจัยตามประเด็นที่ศึกษาด้วยวิธีเชิงพรรณนา นำเสนอรูปแบบและผลการวิจัยที่ค้นพบต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของรูปแบบและผลการวิจัย

6) นำเสนอผลงานในการสัมมนา (Pre Submission) เพื่อหาข้อสรุปนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่

7) เสนองานวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อขอสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์ต่อคณะกรรมการของบัณฑิตวิทยาลัย

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตในยุคการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว พบว่าการดำเนินชีวิตในยุคที่มีเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลไว้ระยะเวลา 20 ปี (แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580), 2561) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานโดยมุ่งให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น เข้ามาแทนคน ทำให้แรงงานที่พัฒนาไม่ทันตกงาน แม้ว่ามีการประมาณรายได้มวลรวมของประเทศเพิ่มขึ้น แต่ก็มีการประมาณว่าการกระจายรายได้จะลดลง เกิดช่องว่างทางสังคมเพิ่มขึ้น

ข. ด้านสังคม ประชาชนเข้าถึงอินเตอร์เน็ต สื่อสารทางออนไลน์ ไม่ได้มาพบปะพูดคุยกันเหมือนวิถีชีวิตเดิม ๆ เกิดความเครียด การฆ่าตัวตายสูงขึ้น (ศูนย์เฝ้าระวังป้องกันการฆ่าตัวตาย กระทรวงสาธารณสุข, 2563) และเกิดมิจฉาชีพหลอกลวงทางออนไลน์ สังคมไม่ปลอดภัย ผู้คนใช้ชีวิตแบบไม่สมดุล อัตราการเสียชีวิตจากโรคเรื้อรังที่ไม่ติดต่อเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

ค. ด้านสิ่งแวดล้อม มนุษย์ทำลายธรรมชาติด้วยเทคโนโลยี ธรรมชาติไร้ความสมดุล เกิดภัยธรรมชาติรุนแรงและถี่ขึ้น การเปลี่ยนแปลงสะสมมาจากปัจจัยหลาย ๆ มาเป็นเวลานาน เช่นอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ลมฟ้าอากาศแปรปรวน มีฝุ่น มีมลพิษทางอากาศมากขึ้น

ยุคที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไวที่มีลักษณะเรียกโดยรวมว่า BANI World (Jamais Cascio, 2020) โดย B หมายถึง Brittle คือเปราะบาง แตกสลายได้ทันที A คือ Anxious มีความกังวล N คือ Nonlinear ไม่เป็นไปตามคาด I คือ Incomprehensible ไม่อาจเข้าใจ BANI world ทำให้ชีวิตของมนุษย์ทั้งโลกไม่สมดุล

2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา ผลการวิจัยพบว่า อนุปุพพิกถาเป็นหลักธรรมที่เป็นแนวคิดแบบให้คุณ(อัสสาทะ) โทษ(อาทีนวะ) และทางออก(นิสสรณะ) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549: 693) โดยทานกถาและศีลกถาทำให้เกิดผล คือสัคคกถาหรือมีความสุขเป็นสวรรค์ในปัจจุบัน กามาทีนวกถา จัดเป็นอาทีนวะคือแสดงให้โทษของกาม เนกขัมมานิสังสกถา จัดเป็นนิสสรณะคือผลของการเห็นโทษของกาม พระพุทธศาสนาไม่ปฏิเสธความสุข แต่ต้องรู้คุณและโทษของกามคุณด้วย (Walpola Rahula, 2561: 17-19,77)

การดำเนินชีวิตตามแนวทานกถา คือการให้ ทั้งอามิสทาน และธรรมทาน การไม่เอาเปรียบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือได้เป็นการให้ทานอย่างหนึ่ง โลกจะมีความสมดุลได้ในระดับหนึ่ง

การดำเนินชีวิตตามแนวสีลกถา คือปาริสุทธิศีล 4 ได้แก่ ปาฏิโมกขสังวรศีล คือศีล 5 อินทรียสังวรศีล คือมีสติสำรวมระวัง อาชีวปาริสุทธิศีล คือการเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ ไม่เอาเปรียบธรรมชาติ และ ปัจจัยสันนิสสิตศีล คือการสอยปัจจัย 4 ตามความเหมาะสม เหล่านี้คือสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ

การดำเนินชีวิตตามแนวสัคคกถา มีความสุขตามแนวคิหิสุข 4 คือ อัตถิสุข โภคสุข อนณสุข และอนวัชชสุข ความสุขในอายตนะทั้ง 6 เป็นสวรรค์ปัจจุบัน (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 28, 2558: 255.)

การดำเนินชีวิตตามแนวกามาทีนวกถาคือมองเห็นโทษของกาม (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 36, 2558: 183) การเห็นโทษของกาม เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มีดำริจะออกบวชได้คือ มีดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ)

การดำเนินชีวิตตามแนวเนกขัมมะ มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางแสวงธรรม มีการระลึกถูก (สัมมาสติ) พากเพียรถูก (สัมมาวายามะ) ตั้งมั่นถูก (สัมมาสมาธิ) นำธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังแผนภูมินี้

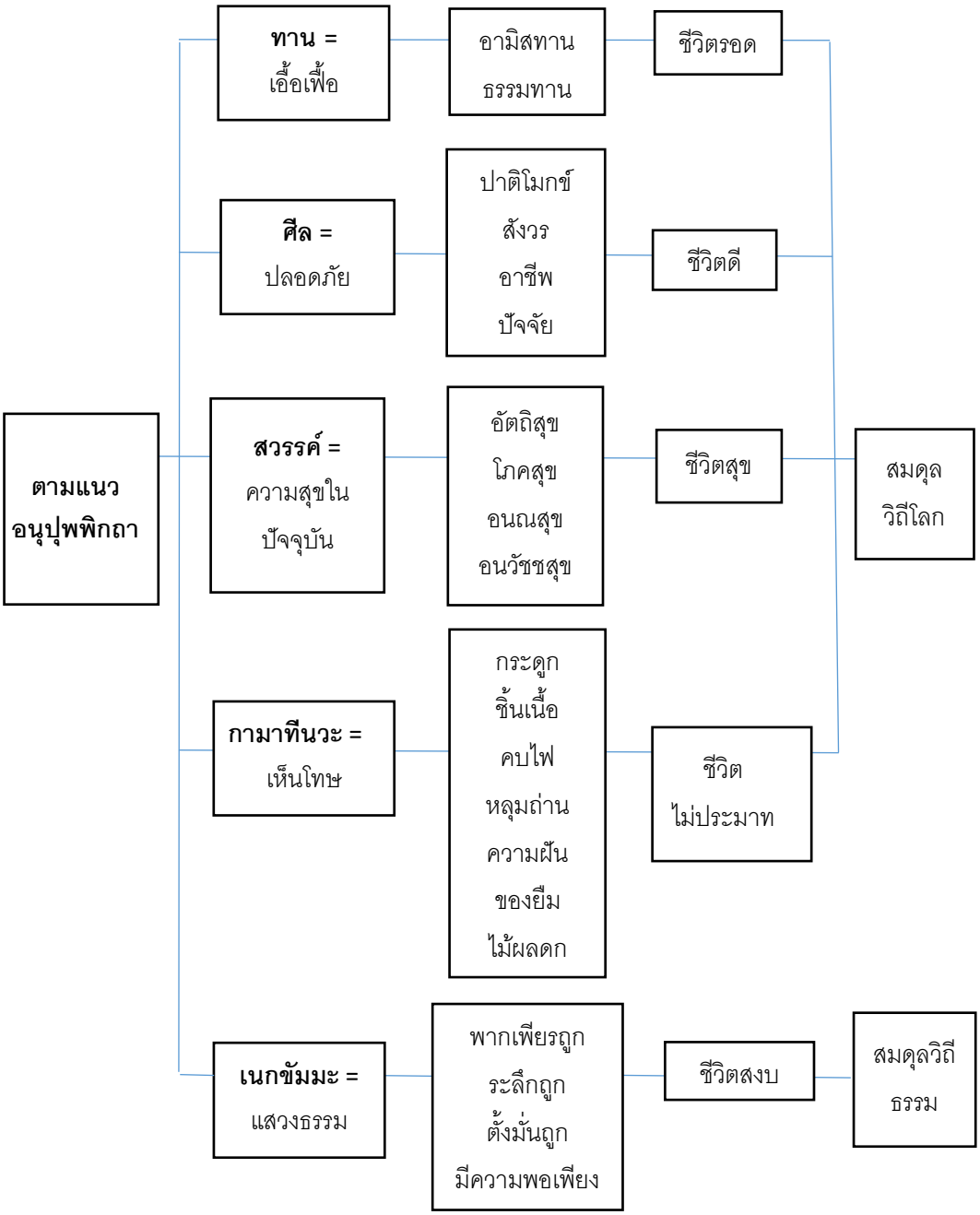

แผนภูมิที่.1 การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา

3. เพื่อเสริมสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนว อนุปุพพิกถา ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา สามารถนำมาเสริมสร้างกับ ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ (A Theory of Human Motivation) ได้ ทฤษฎีนี้เชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มจะพัฒนาตนเองไปสู่จุดสมบูรณ์ที่สุดของชีวิต ทำให้เกิดความต้องการที่จะมีความสุขเป็นลำดับ มี 5 ขั้น (A.H. Maslow, 2013-: 2-7) คือ

ขั้นแรก คือความต้องการทางสรีรวิทยา (The Physiological Needs) เป็นความต้องการที่สำคัญที่สุด เพราะทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ ความสุขนี้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่มนุษย์ยังเป็นทารกด้วยการดำเนินชีวิตตามแนวทานกถาของมารดา บิดา ญาติพี่น้องและคนในสังคมนั้น ๆ

ขั้นที่สอง คือความต้องการความมั่นคง ปลอดภัย (The Safety Needs) ซึ่งชัดเจนอย่างมากตั้งแต่มนุษย์เป็นทารกคือต้องการความอบอุ่น และปลอดภัยจากอ้อมกอดมารดา ทั่วไปแล้วความต้องการความปลอดภัยคือต้องการสังคมที่สงบสุข ปราศจากภัยที่ทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตเสีย ปราศจากการเบียดเบียนกัน ขั้นนี้ยังเป็นความปลอดภัยด้านร่างกายเป็นส่วนใหญ่ ความสุขขั้นนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการดำเนินชีวิตตามแนวศีลกถา

ขั้นที่สาม คือความต้องการความรัก (The Love Needs) เป็นความต้องการทางจิตใจที่สูงกว่าความมั่นคงปลอดภัย รวมถึงความรักที่มีต่อกันของเพื่อน ๆ ความต้องการการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรัก เกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลที่สัมพันธ์กันนั้นช่วยเหลือ พูดจาไพเราะต่อกันสม่ำเสมอ มีศีลเสมอกัน ความสุขขั้นนี้เกิดขึ้นได้จากการดำเนินชีวิตตามแนวทานกถาและการดำเนินชีวิตตามแนวศีลกถา

ขั้นที่สี่ คือความต้องการการเป็นที่เคารพนับถือเป็นที่ยอมรับในสังคม (The Esteem Needs) ความต้องการชื่อเสียง ความสุขในขั้นนี้ เกิดจากการมีชีวิตด้วยความสุขของคฤหัสถ์ (คิหิสุข 4) ได้แก่ อัตถิสุข โภคสุข อนณสุข และอนวัชชสุข (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2561:147*)* มีการดำเนินชีวิตด้วยการเห็นโทษของกาม คือดำเนินชีวิตตามแนวกามาทีนวกถา ก็จะได้ความเคารพนับถือยกย่องเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ ความสุขถึงในขั้นนี้เกิดขึ้นจากกการดำเนินชีวิตตามแนวทานกถา ศีลกถา สัคคกถาและตามแนวกามาทีนวกถา

ขั้นที่ห้าเป็นขั้นสูงสุด คือ ต้องการความสมบูรณ์ของชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการเป็น (The Need for Self-Actualization) หากความต้องการไปสู่จุดสมบูรณ์สูงสุดของชีวิตของบุคคลนั้นเป็นอัตตสัมปทา อันเป็นหนึ่งในเจ็ดของบุพนิมิตของอริยมรรคทางของพระพุทธศาสนา ก็ถือว่าเป็นการดำเนินชีวิตตามแนวเนกขัมมานิสังสกถาด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2555: 49-65).

สรุปได้ว่าความสุขแต่ละขั้นตามทฤษฎีแรงจูงของมาสโลว์ มีความเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา และผู้คนสามารถดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถาได้

4. เพื่อนำเสนอแนวทางและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา ผลการวิจัยพบว่าในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถาสามารถทำให้เกิดการดำเนินชีวิตที่สมดุลได้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา โดยมีรายละเอียดตามภาพนี้

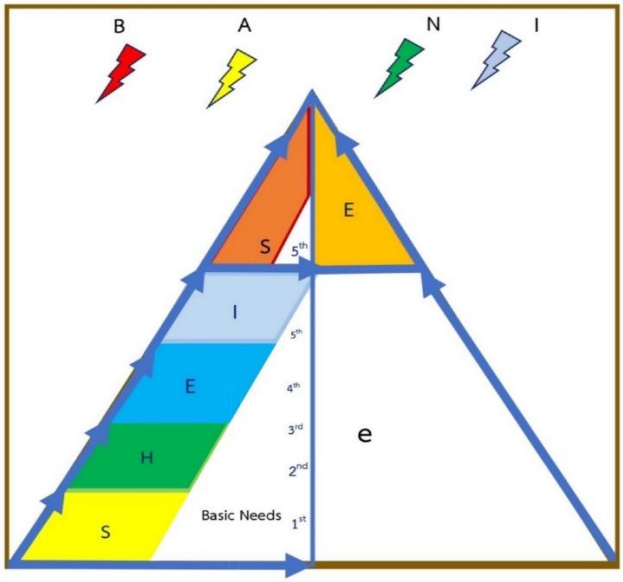

ภาพที่ 1 ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์กับแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา

ตามรูปข้างต้นอธิบายว่า หากมีแนวทางของการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา ก็จะทำให้เกิดความสมดุลทั้งในระดับวิถีโลกและวิถีธรรม

อักษรย่อกลุ่มแรกด้านบน คือ B A N I เป็นรูปสายฟ้าที่คุกคามการดำเนินชีวิต ได้แก่

B = Brittle A = Anxious N = Nonlinear I = Incomprehensible ตามลำดับ

อักษรในสามเหลี่ยม มี 2 กลุ่ม อธิบายจากด้านล่างขึ้นมา คือ

S = Share หมายถึงการดำเนินชีวิตตามแนวทานกถา (S ที่ด้านล่างซ้าย)

H = Harmony หมายถึงการดำเนินชีวิตตามแนวศีลกถา คือการปฏิบัติตนสอดคล้องกับศีลธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมและสิ่งแวดล้อม

E = Elysium หมายถึงการดำเนินชีวิตตามแนวสัคคกถา คือการมีความสุขทางอายตนะ ทั้ง 6 และดำเนินชีวิตตามสุขของคฤหัสถ์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา เป็นสวรรค์ในปัจจุบัน

I = Insight หมายถึงการดำเนินชีวิตตามแนวกามาทีนวกถา คือการเห็นโทษของกาม คือรู้ข้อมูลเชิงลึกของกามคุณ สามารถมองเห็นโทษของกามคุณและรู้ผลเชิงลบของกามคุณด้วย

S = Sufficient หมายถึงการดำเนินชีวิตที่พอเพียงตามแนวเนกขัมมานิสังสกถา คือการนำธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการปฏิบัติธรรม ดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (S ด้านยอดบนสุดของสามเหลี่ยม)

อักษรย่อกลุ่มที่ 2 ในสามเหลี่ยม หมายถึงความต้องการตามทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ของมาสโลว์ มี 5 ขั้น แสดงด้วย อักษร ย่อ 1st 2nd 3rd 4th และ 5th มีความหมายตามลำดับดังนี้ คือ

ลำดับที่ 1 ความต้องการทางสรีรวิทยา (1st = The Physiological Needs)

ลำดับที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (2nd = The Safety Needs)

ลำดับที่ 3 คือ ความต้องการความรัก (3rd = The Love Needs)

ลำดับที่ 4 คือ ความต้องการความยอมรับ การเคารพนับถือ (4th=The Esteem Needs)

ลำดับที่ 5 คือความต้องการเป็นตัวตนที่แท้จริง (5th = The Self-Actualization Needs)

ความต้องการเป็นตัวตนที่แท้จริง (Self-Actualization) คือความต้องการเข้าถึงการดำเนินชีวิตตามแนวเนกขัมมะ ถ้ามีความต้องการที่จะมีความสุขตามวิถีธรรม จะเป็นอัตตสัมปทา ความสุขขั้นที่ 5 นี้จะเข้ามาอยู่ในพื้นที่สูงสุดในสามเหลี่ยมสูงสุดของอนุปุพพิกถา (ขั้น Sufficient) แต่ถ้าความต้องการนั้นไม่ใช่อัตตสัมปทา จะอยู่ในความสุขลำดับที่ 5th ส่วนล่างเท่านั้น

e = หมายถึงความสมดุลตามวิถีโลก E = หมายถึงความสมดุลตามวิถีธรรม

องค์ความรู้ใหม่นี้ทำให้เกิดแนวทางการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวได้ เป็นแนวทางที่เริ่มจากการปฏิบัติง่าย ๆ และยากขึ้นตามลำดับเพื่อให้ได้ความสมดุลในชีวิตขั้นสูงขึ้นตามแนวทางของพระพุทธศาสนา จะทำให้ชีวิตของตนเอง และผู้อื่นในสังคม รวมถึงสรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมเกิดความสมดุลขึ้นและมีผลในระยะยาว ลดความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวในโลกปัจจุบัน ที่เรียกว่า BANI World และสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นได้ในอนาคตด้วย

ผลการวิจัยนำมาสร้างเป็นรูปแบบ (Model) ประกอบด้วยวงกลมคือโลกที่เราอาศัยอยู่ เป็นวงกลม หมุนได้ มีการเปลี่ยนแปลงง่าย เกิดขึ้นเพราะมีสิ่งต่าง ๆ ภายในโลกมากระทบมากมาย ได้แก่ทรงกลมสี่อันภายในวงกลมโลก และสิ่งอื่น ๆ แทนด้วยวัตถุรูปร่างต่าง ๆ ภายในวงกลมโลก การดำเนินชีวิตให้มีความสุขตามลำดับขั้น แสดงด้วยรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม.

ชีวิตที่สมดุลแทนด้วยตัว E แบบ 3 มิติ ย่อมาจาก Equilibrium ยึดตรึงอยู่ภายในช่องสามเหลี่ยมเพื่อรักษาความสมดุล ไม่เอียงแม้อยู่บนจุดหมุน (fulcrum) และยังมี E อีกตัวกำกับไว้ที่ฐานของสามเหลี่ยม

การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา โดยอักษร S คือ Share อักษร H คือ Harmony อักษร E Elysium ด้านขวาคืออักษร I (Insight) และอักษร S (Sufficient) ในการที่สามเหลี่ยมซึ่งหมายถึงชีวิตที่มีความสมดุล มีความสุขเป็นลำดับทั้งตนเอง ผู้อื่น สังคม สรรพสัตว์ ธรรมชาติทั้งมวลก็ยังสามารถรักษาสมดุลได้ด้วย เพราะผู้คนมีการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถาทั้ง 5 แนวทาง

จากข้อมูลที่นำเสนอผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ **SHE IS E Model** มีลักษณะดังนี้คือ

ภาพที่ 2 ภาพของ SHE IS E Model

อภิปรายผล

รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถานี้ สอดคล้องกับองค์ความรู้ในเอกสารปฐมภูมิ ทุติยภูมิ หนังสือ และรายงานผลการวิจัยดังนี้

1. การดำเนินชีวิตในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนบ้านหัวเขา ตำบลนาหมื่นศรี ท่ามกลางกระแสการท่องเที่ยว” (จันทรา อุ้ยเอง และ วรรณกร พลพิชัย , 2562) ที่กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชน มีผลกระทบใน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งยังสอดคล้องกับบทความเรื่อง ”การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่21” (พระณัฐวุฒิ พันทะลี, 2563). ที่พบว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความก้าวหน้าในเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดแรงผลักดันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมนุษย์ เราต้องเตรียมพร้อมรับมือกับการการเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาต่าง ๆ

2. การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เรื่องทานในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในผญาอีสาน” (พระกัลปภัทร ขนฺติโก, 2558) ที่พบว่า ทานของสัตบุรุษมี 5 อย่าง คือ ให้ทานโดยศรัทธา โดยเคารพ ให้ทานตามกาลอันควร ผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทาน ให้ทานโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น ซึ่งต่อยอดผลการวิจัยนี้ด้วยการเสนอการให้ทานแก่สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมถึงต้นไม้ สรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพระธรรมกิตติเมธี (เกษม สญฺญโต ป.ธ. 9), 2565) ที่กล่าวว่า อนุปุพพิกถานำมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้ และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของพระกิตติวิมลเมธี (สุชีพ สุธมฺโม ป.ธ. 4), 2565) ที่กล่าวว่าการพัฒนาตนด้านอุปสมะ คือการดำเนินชีวิตตามแนวเนกขัมมะ แม้มีสิ่งเร้าเข้ามามากมาย ก็ทำใจให้เป็นกลาง มีความสงบ ไม่ว่าสิ่งที่มากระทบจะเป็นฝ่ายบวกหรือฝ่ายลบต่างก็ตาม

ผลการวิจัยมีสอดคล้องกับแนวคิดในหนังสือชื่อ “21 บทเรียนสำหรับศตวรรษที่21” (21 Lessons for the 21st Century) ที่กล่าวว่าเพื่อจะได้รับมือกับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 นี้ ควรคิดถึงมหาสติปัฏฐานสูตรและความจริง 3 ประการของทุกสรรพสิ่งในจักรวาล ว่า อยู่ในกฎแห่งไตรลักษณ์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเมื่อเทคโนโลยีนำมาซึ่งความเจริญ สามารถสร้างภาพลวงตาให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริงได้ ควรรีบเจริญสติตามแนวพระพุทธศาสนาเสียแต่บัดนี้ (Harari, N. Y. (2019)

3. การเสริมสร้างรูปแบบดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา ในปัจจุบันมนุษย์มีแรงจูงใจต้องการมีความพอใจเป็นลำดับขั้น ตามองค์ความรู้ในทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถาสามารถเข้าไปสู่แรงจูงใจในขั้นต่าง ๆ ได้และยังเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ โดยในขั้นที่ 5 Self-Actualization ของทฤษฎีแรงจูงใจ ถ้าเป็นความต้องการมีชีวิตที่มี อัตตสัมปทาตามวิถีธรรมก็จะเป็นการดำเนินชีวิตตามแนวเนกขัมมานิสังสกถาได้

4. การนำเสนอแนวทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา” ผลงานวิจัยสามารถนำมาบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจของ

มนุษย์ได้เพราะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นเช่นกัน แต่การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถาเป็นแนวทางเพื่อให้เกิดความสมดุล อย่างแท้จริงทั้งของตนเองและคนในสังคม รวมถึงสรรพสัตว์ ต้นไม้และสิ่งแวดล้อมทำให้ยั่งยืนกว่าเพราะลดความต้องการของตัวเอง เห็นโทษของกามคุณ เกิดความสุขที่ไม่อิงอามิสได้ รูปแบบ (Model) ของ “การดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา” รูปแบบนี้ถูกสร้างด้วยปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 25-27) แสดงถึงความทันสมัยสามารถใช้ในอนาคตได้

สรุป

ในการดำเนินชีวิตในยุคที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไว ผู้คนได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันมีลักษณะเปราะบาง (Brittle) สร้างความกังวล (Anxious) ไม่เป็นแนวตรงในเหตุและผล ทั้งในด้านขนาดของเหตุและผล ระยะเวลาของเหตุและผล (Nonlinear) ทำให้ไม่อาจเข้าใจได้ (Incomprehensible) ย่อว่า BANI

การดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา มี 5 แนวทาง ทำให้เกิดความสมดุลใน 2 ระดับ คือ ความสมดุลทางวิถีโลกและความสมดุลทางธรรม โดย 4 ลำดับแรกทำให้เกิดความสมดุลทางวิถีโลก ลำดับที่ 5 ทำให้เกิดความสมดุลทางวิถีธรรม

ในการเสริมสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา สามารถนำเข้าเสริมกับแรงจูงใจในความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ (ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์) ในยุคที่เปลี่ยนแปลงแบบฉับไวได้

องค์ความรู้และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา ชื่อว่า SHE IS E Model คือการดำเนินชีวิตตามอนุปุพพิกถาทั้ง 5 แนวทางได้ ซึ่งได้แก่ S (Share) H (Harmony) E (Elysium) I (Insight) และ S (Sufficient) สามารถทำให้เกิดสมดุลใน 2 ระดับคือสมดุลตามวีโลก และสมดุลตามวิถีธรรม ทั้งในระดับบุคคล สังคมและธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

เรื่องการดำเนินชีวิตในยุคการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไว ควรนำไปเผยแพร่ในหน่วยงานทั้งภารรัฐและเอกชนให้เตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวจากเทคโนโลยีดิจิทัล

เรื่องการดำเนินชีวิตตามแนวอนุปุพพิกถา สามารถนำไปปลูกฝังแนวทางการดำเนินชีวิตนี้แก่เยาวชนตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก ๆ โดยทั้งบ้าน วัด และโรงเรียน ประสานงานซึ่งกันและกัน

การเสริมสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา SHE IS E Model เป็นสัญลักษณ์ในการนำเสนอต่อไป ควรนำไปเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ เพื่อจะได้เข้าใจว่าการดำเนินชีวิตสามารถทำให้กลับมาสู่สมดุลได้ไม่ยากเนื่องจากสอดคล้องกับแรงจูงใจของคนทั่วไปที่มีอยู่แล้ว

ผลการวิจัยในเรื่องแนวทางและองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมดุลในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับไวตามแนวอนุปุพพิกถา” สามารถนำไปเผยแพร่ในองค์กรต่าง ๆ ให้เข้าใจอนุปุพพิกถาซึ่งเหมาะกับฆราวาส และควรนำ SHE IS E Model ไปเป็นสัญลักษณ์ในการนำเสนอต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้ศึกษาวิจัยตามประเด็นต่อไปนี้

1) ศึกษาวิจัยบุพนิมิตแห่งอริยมรรค 7 ประการ แล้วรวบรวมเหตุการณ์ในครั้งพุทธกาลที่เกี่ยวข้องกับบุพนิมิตแห่งอริยมรรค 7 ประการ นั้นนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีความสมดุลในชีวิต

2) ศึกษาวิจัยชาดกต่าง ๆ ในพระสูตรและอรรถกถา ที่กล่าวถึงการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับหลักธรรมเช่น สังคหวัตถุ 4 หรือสาราณียธรรม 6 ฯลฯ รวบรวมชาดกนั้นนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอย่างมีความสมดุลทั้งตนเองและผู้คนในสังคมต่อไป.

เอกสารอ้างอิง

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (25 Mar. 2201). *Upskill & Reskill: วัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันให้ "แรงงานชนะ" ในโลกทำงานยุคดิจิทัล.* สืบค้นเมื่อ 14 Aug. 2023, จาก https://www.eef.or.th/-article-upskill-reskill/.

จันทรา อุ้ยเอ้ง, วรรณกร พลพิชัย. (2562). *การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนบ้านหัวเขา ตำบลนาหมื่นศรี ท่ามกลางกระแสการท่องเที่ยว*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

พระกัลปภัทร ขนฺติโก (สุขศิริ). (2558). ศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในผญาอีสาน. ใน *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 4(2), 219-233

พระกิตติวิมลเมธี (สุชีพ สุธมฺโม ป.ธ. 4), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบุปผารามวรวิหาร. *สัมภาษณ์*. 23 ธ.ค. 2565

พระณัฐวุฒิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21, *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*. 3 (2), 44-55.

พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สญฺญโต ป.ธ. 9), ดร., ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร. *สัมภาษณ์*. 11 ก.ย. 2565

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2555). *ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2541). *ธรรมนูญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม*.:นครปฐม: ; วัดญาณเวศกวัน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2558). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 6*, 28, 36, นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศูนย์เฝ้าระวังป้องกันการฆ่าตัวตาย กระทรวงสาธารณสุข. (2563).

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2561). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.

สาลีวรรณ จุติโชติ และทิพมาศ เศวตวรโชติ. (2564). การดำเนินชีวิตอย่างไรให้มีความสุขในยุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาตร์บูรณาการ*.1/(3), 77-88.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2559), *Digital Thailand แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (13 ต.ค. 2561), *แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580).* สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2564 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct201-8.pdf

Cascio Jamais. (30 April 2020), *Facing the age of chaos.* สืบค้นเมื่อ 10 April 2024 จาก https://-medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d.

Harari, N. Y. (2019). *21 Lessons for the 21st Century*. UK.: Penguin Random House Printed and bound in Great Britain.

Maslow A. H. (2013). *A Theory of Human Motivation*. Connecticut: Martino Publishing Manfield Centre, CT 06250 USA.

Walpola Rahula. Venerable. (2561). *What the Buddha Taught (พระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอน) ฉบับอังกฤษ ไทย*. กรุงเทพฯ: กองทุนบุญนิธิหอไตร วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.45

Development of the Learning Process of Abhidhanappadipika Scripture

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา

Supee Thumthong[1*], Phramaha Wattana Paññādīpo[2], Thanee Suwanprathip[3]
สุภีร์ ทุมทอง[1*], พระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (คำเคน)[2], ธานี สุวรรณประทีป[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Supee Thumthong*
สุภีร์ ทุมทอง*
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: supee2t@gmail.com

2. Phramaha Wattana Paññādīpo
พระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (คำเคน)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: wattana.pan@mcu.ac.th

3. Thanee Suwanprathip
ธานี สุวรรณประทีป
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: thanee_305@hotmail.com

คำสำคัญ:
การพัฒนา, กระบวนการเรียนรู้, คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
Keywords:
Development, Learning process, Abhidhanappadipika

ABSTRACT

This research is a documentary study with the following objectives: 1) to study the Abhidhanappadipikatext, 2) to translate and analyze the content of the Abhidhanappadipika, and 3) to develop a learning process for the Abhidhanappadipika.

The research findings reveal that the Abhidhanappadipika, composed by Venerable Moggallana Thera, is a Pali dictionary consisting of 1,203 verses. The text is divided into three sections: (1) Sagga-kanda (Heaven Section), (2) Bhu-kanda (Earth Section), and (3) Samanya-kanda (General Section). The vocabulary in the Abhidhanappadipika aids in the study and research of the Tripitaka and enhances the understanding of Dhamma principles. It includes synonyms (e.g., 32 words meaning "Buddha") and polysemous words (e.g., the word "Dhamma" has over 14 meanings). The development of the learning process for the Abhidhanappadipika was carried out in the following steps: 1) designing an online learning structure divided into 10 sessions, 2) announcing and accepting registrations online, 3) conducting online teaching via Zoom and live-streaming the sessions on Facebook and YouTube, 4) evaluating participants online and awarding certificates, with most participants responding very positively, and 5) after completing the teaching, editing the lecture clips and disseminating them through various media: (1) a website, (2) YouTube, (3) TikTok, and (4) printing and distributing books as Dhamma donations.

Article history:
Received: 27/03/2025
Revised: 13/04/2025
Accepted: 25/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Thumthong, S., et al. (2025). Development of the Learning Process of Abhidhanappadipika Scripture. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 669-682.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยด้านเอกสาร มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ๒) เพื่อแปลและวิเคราะห์เนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา และ ๓) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา

ผลการวิจัยพบว่า คัมภีร์อภิธานัปปทีปิการจนาโดยพระอาจารย์โมคคัลลานเถระ เป็นคัมภีร์พจนานุกรมภาษาบาลี จำนวน ๑,๒๐๓ คาถา ประกอบด้วยเนื้อหา ๓ กัณฑ์ ได้แก่ (๑) สัคคกัณฑ์ (๒) ภูกัณฑ์ (๓) สามัญญกัณฑ์ ศัพท์ในอภิธานัปปทีปิกาช่วยในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและเข้าใจหลักธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น พระพุทธเจ้า ๓๒ ศัพท์ และ ศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น ธมฺม มีความหมายเกินกว่า ๑๔ อย่าง เป็นต้น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ดำเนินการตามลำดับ คือ ๑) จัดทำโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางออนไลน์ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๐ ครั้ง ๒) ทำประกาศและรับสมัครทางออนไลน์ ๓) สอนออนไลน์ผ่าน Zoom และถ่ายทอดสดการเรียนการสอนผ่านทาง Facebook และ YouTube ๔) ประเมินผลออนไลน์และมอบเกียรติบัตร พบว่าผู้เข้าเรียนส่วนใหญ่ให้การตอบรับดีมาก ๕) เมื่อสอนจบ ได้ทำการตัดต่อคลิบคำบรรยาย เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ คือ (๑) เว็บไซต์ (๒) YouTube (๓) TikTok และ (๔) พิมพ์หนังสือแจกจ่ายเป็นธรรมทาน

บทนำ

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศอริยสัจ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกขอริยสัจ ทุกขสมุทยอริยสัจ ทุกขนิโรธอริยสัจ และทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ อันเป็นภาวะที่จริงแท้ ไม่ผิดเพี้ยน และไม่เป็นอย่างอื่นจากความเป็นอย่างนี้ ทรงแสดงพระธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด สมบูรณ์พร้อมด้วยอรรถะและสมบูรณ์พร้อมด้วยพยัญชนะ ทรงประกาศพรหมจรรย์คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ อันบริสุทธิ์ บริบูรณ์โดยครบถ้วน

คำสอนของพระพุทธเจ้าได้รับการสังคายนาและรักษาต่อเนื่องมาด้วยภาษาบาลี บทบาลีที่ใช้ในพระไตรปิฎกมีความลึกซึ้ง ประกาศเนื้อความอริยสัจ ๔ เพราะพระดำรัสของพระพุทธเจ้าแม้เพียงหนึ่งคาถาที่จะพ้นจากสัจจะไม่มี เป็นสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสัจธรรม บางครั้งสภาวะเดียวกัน แต่ใช้บทบาลีหลายบทเพื่อให้เหมาะกับบุคคลผู้ที่สามารถเข้าใจด้วยบทนั้น ๆ เป็นการใช้คำไวพจน์ เช่น จิต มีคำที่เป็นไวพจน์ ได้แก่ จิต มโน มานัส หทัย ปัณฑระ มนายตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์ วิญญาณธาตุ บางบทมีความหมายมาก เช่น ศัพท์

ว่า ธมฺม มีอรรถะหลายอย่าง ได้แก่ สภาวะ ปัญญา บุญ บัญญัติ อาบัติ ปริยัติ นิสสัตตะ วิการะ คุณ ปัจจัย และ ปัจจยุปบัน เป็นต้น

เพราะความลึกซึ้งและมีนัยอันวิจิตรแห่งคำสอนของพระพุทธเจ้าที่อยู่ในรูปบทบาลีในพระไตรปิฎก จึงมีคัมภีร์อธิบายตามลำดับกันมา ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส และคัมภีร์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อรักษาบทพยัญชนะและอรรถะไม่ให้ขาดตกบกพร่อง จนกระทั่งถึงคัมภีร์ที่เป็นพื้นฐานช่วยอุปการะในการศึกษาพระพุทธพจน์ คือกลุ่มคัมภีร์สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์พื้นฐานในทำความเข้าใจภาษาบาลีและวิเคราะห์เนื้อความหลักธรรมในพระไตรปิฎก ประกอบด้วยกลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์และกลุ่มคัมภีร์ที่ไม่ได้เป็นไวยากรณ์ สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. กลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยอักษรและระเบียบกฎเกณฑ์ของภาษาบาลี เช่น คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์โมคคัลลานะ และคัมภีร์สัททนีติ เป็นต้น

๒. กลุ่มคัมภีร์นิฆัณฎุ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยพจนานุกรมบาลี รวบรวมคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาบาลี เช่น คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา เป็นต้น

๓. กลุ่มคัมภีร์ฉันท์ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยการแต่งฉันท์ประเภทต่าง ๆ แสดงระเบียบกฎเกณฑ์การประพันธ์ที่เป็นร้อยกรอง เช่น คัมภีร์วุตโตทัย เป็นต้น

๔. กลุ่มคัมภีร์เกฏุภะ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยระเบียบการใช้คำ เนื้อความ และสำนวนไม่ให้มีโทษในการรจนาคัมภีร์ด้วยภาษาบาลี เช่น คัมภีร์สุโพธาลังการะ เป็นต้น

ในบรรดาคัมภีร์สัททาวิเสสทั้ง ๔ กลุ่มนี้ คัมภีร์ที่ว่าด้วยพจนานุกรมของศัพท์ที่ใช้ในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา แสดงคำศัพท์ภาษาบาลีในรูปคาถาให้จดจำได้สะดวกจำนวน ๑,๒๐๓ คาถา รวบรวมกลุ่มศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น พระพุทธเจ้ามี ๓๒ ศัพท์ ได้แก่ พุทฺธ ทสพล สตฺถุ สพฺพญฺญู ทฺวิปทุตฺตม มนินฺท ภควนฺตุ นาถ จกฺขุมนฺตุ องฺคีรส มุนิ เป็นต้น ดังคาถาว่า

พุทฺโธ ทสพโล สตฺถา สพฺพญฺญู ทฺวิปทุตฺตโม
มุนินฺโท ภควา นาโถ จกฺขุมางฺคีรโส มุนิ.

นิพพาน ๔๖ ศัพท์ ได้แก่ โมกฺข นิโรธ นิพฺพาน ทีป ตณฺหกฺขย ปร ตาณ เลณ อรูป สนฺต สจฺจ อนาลย เป็นต้น ดังคาถาว่า

โมกฺโข นิโรโธ นิพฺพานํ ทีโป ตณฺหกฺขโย ปรํ
ตาณํ เลณมรูปญฺ จ สนฺตํ สจฺจมนาลยํ.

นอกจากนั้น คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกานี้ ยังรวบรวมกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น สมย ศัพท์ มีความหมาย ๙ อย่าง คือ (๑) ความถึงพร้อมแห่งเหตุ (๒) หมู่ (๓) เหตุ (๔) ขณะ (๕) การแทงตลอด (๖) กาลเวลา (๗) การละ (๘) การได้ (๙) ความเห็น ดังคาถาว่า

สมโย สมวาเย จ สมูเห การเณ ขเณ
ปฏิเวเธ สิยา กาเล ปหาเน ลาภทิฏฺฐิสุ.

ธมฺม ศัพท์ มีความหมายเกินกว่า ๑๔ อย่าง ได้แก่ (๑) สภาวะ (๒) พระปริยัติ (๓) ปัญญา (๔)ความสมควร (๕) สัจจะ (๖) ปกติ (๗) บุญ (๘) เญยยธรรม (๙) คุณความดี (๑๐) ความประพฤติ (๑๑) สมาธิ (๑๒) ความไม่ใช่สัตว์ (๑๓) อาบัติ (๑๔) เหตุ เป็นต้น ดังคาถาว่า

ธมฺโม สภาเว ปริยตฺติปญฺญา-
ณาเยสุ สจฺจปฺปกตีสุ ปุญฺเญ
เญยฺเย คุณาจารสมาธิสูปิ
นิสฺสตฺตตาปตฺติสุ การณาโท.

ผู้ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้า หากมีความเข้าใจความหมายของศัพท์ที่ใช้ในพระไตรปิฎกประกอบด้วย ก็จะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นำไปสู่การบอกสอนและประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นเหตุหนึ่งที่ช่วยรักษาพระศาสนาให้มั่นคง ถึงกระนั้นก็ตาม คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกานี้ ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายสำหรับคนทั่วไปนัก ศึกษาเล่าเรียนกันในวงจำกัดเท่านั้น

ผู้วิจัยต้องการศึกษาเนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาโดยละเอียด แปลเป็นภาษาไทย จัดพิมพ์เป็นหนังสืออภิธานัปปทีปิกา บาลี-แปล นำมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอน สอนทางออนไลน์ และเผยแพร่ไว้ในช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าถึงได้สะดวก อันเป็นแนวทางในเผยแผ่องค์ความรู้ด้านภาษาบาลีชั้นสูงและคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้แผ่ขยายกว้างขวางออกไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
๒. เพื่อแปลและวิเคราะห์เนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
๓. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา” เป็นการศึกษาวิจัยด้านเอกสาร (Documentary research) และเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวิธีการดังนี้

๑. ศึกษาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
๒. แปลและวิเคราะห์เนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
๓. พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา
๔. สอนทางออนไลน์และทำสื่อการสอนเพื่อเผยแพร่ทางออนไลน์
๕. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
๖. เรียบเรียงเนื้อหาเป็นรูปเล่มและนำเสนอ

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา” มีกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

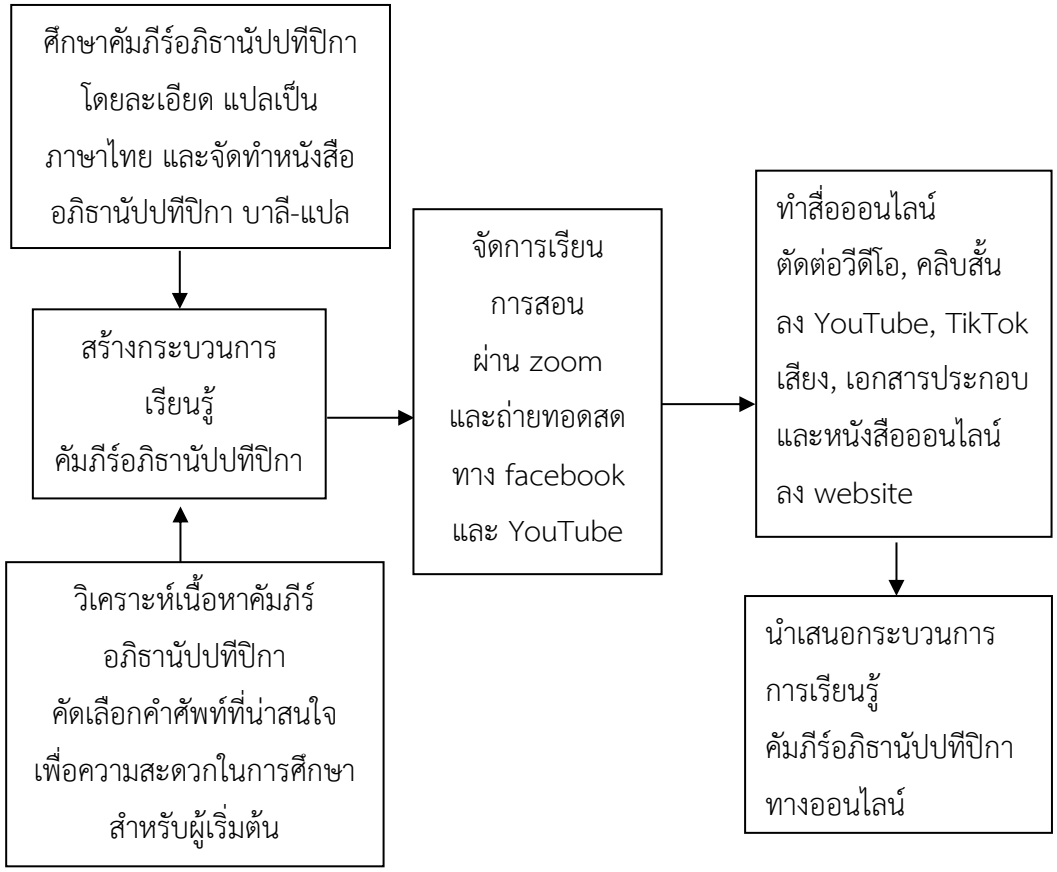

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ และประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

๑) ศึกษาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา พบว่า คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา เป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์กลุ่มสัททาวิเสส ๔ คัมภีร์ ได้แก่ คัมภีร์ไวยากรณ์ คัมภีร์อภิธาน คัมภีร์ฉันท์ และ คัมภีร์อลังการะ ซึ่งเป็นคัมภีร์พื้นฐานในการศึกษาพระไตรปิฎก

คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา เป็นผลงานของพระโมคคัลลานมหาเถระชาวสิงหล จัดเป็นคัมภีร์พจนานุกรม หรือ นิฆัณฏุ รจนาประมาณ พ.ศ. ๑๗๐๐ ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาปรักกมพาหุที่ ๑ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยนามบัญญัติของวัตถุ สิ่งของ บุคคล ในโลกสวรรค์ โลกมนุษย์ โลกบาดาล และอบายภูมิ รวบรวมนามศัพท์ที่มีชื่อและลิงค์ที่ตรงกันกับพระบาลีคือพระไตรปิฎกไว้เป็นหมวดหมู่ แม้การรจนาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาจะอาศัยคัมภีร์อมรโกสะก็จริง แต่มิได้หมายความว่าเป็นการปริวรรตมาทั้งหมด เพราะท่านผู้รจนาได้อิงอาศัยนัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาเป็นหลัก

ในคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกามีการจัดแบ่งตามเนื้อหาไว้เป็น ๓ กัณฑ์ ดังนี้

๑. สัคคกัณฑ์ รวบรวมศัพท์ที่ระบุถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธโคดม นิพพาน พระอรหันต์ สวรรค์ เทวดา อสูร พรหม พระอินทร์ ไฟ แสงสว่าง ท้องฟ้า ดวงดาว ดวงอาทิตย์ กาลเวลา ฤดูกาล เสียง คำพูด และสภาวธรรมต่าง ๆ เช่น ความดี จิต ปัญญา ความเพียร ตัณหา เป็นต้น รวม ๑๗๙ คาถา ตั้งแต่คาถาที่ ๑ - ๑๗๙ คาถา

๒. ภูกัณฑ์ แบ่งเป็น ๖ วรรคย่อย ได้แก่ (๑) ภูมิวรรค ศัพท์เกี่ยวกับแผ่นดิน (๒) ปุรวรรค ศัพท์เกี่ยวกับเมือง (๓) นรวรรค ศัพท์เกี่ยวกับบุคคล (๔) จตุพพัณณวรรค ศัพท์เกี่ยวกับวรรณะ ๔ (๕) อรัญญาทิวรรค ศัพท์เกี่ยวกับต้นไม้ ภูเขา และสัตว์ (๖) ปาตาลวรรค ศัพท์เกี่ยวแม่น้ำ ทะเล และเมืองบาดาล รวม ๕๑๑ คาถา ตั้งแต่คาถาที่ ๑๘๐ – ๖๙๐

๓. สามัญญกัณฑ์ แบ่งเป็น ๔ วรรคย่อย ได้แก่ (๑) วิเสสยาธีนวรรค ศัพท์ที่เป็นวิเสสนะ (๒) สังกิณณวรรค ศัพท์โวหารทั่วไป (๓) อเนกัตถวรรค ศัพท์ที่มีอรรถะมาก (๔) อัพพยวรรค อรรถะของนิบาต อุปสัค และปัจจัย รวม ๕๑๓ คาถา ตั้งแต่คาถาที่ ๖๙๑ – ๑,๒๐๓

ตารางที่ ๑ แสดงการจำแนกเนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา

ลำดับ	ชื่อกัณฑ์	คาถา	รวม
๑	**สัคคกัณฑ์**	๑ - ๑๗๙	**๑๗๙**
๒	**ภูกัณฑ์**	๑๘๐ – ๖๙๐	**๕๑๑**
	ภูมิวรรค	๑๘๐ - ๑๙๗	๑๘
	ปุรวรรค	๑๙๘ - ๒๒๖	๒๙
	นรวรรค	๒๒๗ - ๓๓๑	๑๐๕
	จตุพพัณณวรรค	๓๓๒ - ๕๓๕	๒๐๔
	อรัญญาทิวรรค	๕๓๖ – ๖๔๘	๑๑๓
	ปาตาลวรรค	๖๔๙ – ๖๙๐	๔๒
๓	**สามัญญกัณฑ์**	๖๙๑ - ๑,๒๐๓	**๕๑๓**
	วิเสสยาธีนวรรค	๖๙๑ - ๗๕๗	๖๗
	สังกิณณวรรค	๗๕๘ - ๗๗๖	๑๙
	อเนกัตถวรรค	๗๗๗ – ๑,๑๓๕	๓๕๙
	อัพพยวรรค	๑,๑๓๖ – ๑,๒๐๓	๖๘

ในการแบ่งเนื้อหาเป็นกัณฑ์นี้ ถ้าสังเคราะห์ศัพท์ที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าด้วยกันแล้ว จะได้เพียง ๒ กัณฑ์คือ (๑) สงเคราะห์เอากลุ่มศัพท์ที่แสดงโวหารเหมือนกันเข้าด้วยกันแล้ว ซึ่งประกอบด้วยสัคคกัณฑ์ ภูกัณฑ์ และสามัญญกัณฑ์บางส่วน (๒) สงเคราะห์เอากลุ่มศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่างเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยอเนกัตถวรรคและอัพยยวรรคในสามัญญกัณฑ์

๒) แปลและวิเคราะห์เนื้อหาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา พบว่า ทำให้เห็นคำศัพท์ที่มีใช้มากในพระไตรปิฎกและเป็นที่รู้จักคุ้นเคยในภาษาไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมมาคำศัพท์ที่น่าสนใจมาจำนวนหนึ่ง โดยยกคาถาที่เป็นภาษาบาลีมาตั้งแล้ววิเคราะห์หาจำนวนคำศัพท์ที่ประกอบอยู่ในคาถา เพื่อนำไปจัดทำเป็นเนื้อหาสำหรับการเรียนการสอนทางออนไลน์ต่อไป เช่น

ก. คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน

๑. พุทฺโธ ทสพโล สตฺถา สพฺพญฺญู ทฺวิปทุตฺตโม
มุนินฺโท ภควา นาโถ จกฺขุมางฺคีรโส มุนิ.

๒. โลกนาโถนธิวโร มเหสิ จ วินายโก
สมนฺตจกฺขุ สุคโต ภูริปญฺโญ จ มารชิ.

๓. นรสีโห นรวโร ธมฺมราชา มหามุนิ
เทวเทโว โลกครุ ธมฺมสฺสามี ตถาคโต.

๔. สยมฺภู สมฺมาสมฺพุทฺโธ วรปญฺโญ จ นายโก
ชิโน สกฺโก ตุ สิทฺธตฺโถ สุทฺโธทนิ จ โคตโม.

๕. สกฺยสีโห ตถา สกฺย- มุนิ จาทิจฺจพนฺธุ จ.

พระพุทธเจ้าทั้งปวง ๓๒ ศัพท์ คือ (๑) พุทฺธ (๒) ทสพล (๓) สตฺถุ (๔) สพฺพญญู (๕) ทฺวิปทุตฺตม (๖) มุนินฺท (๗) ภควนฺตุ (๘) นาถ (๙) จกฺขุมนฺตุ (๑๐) องฺคีรส (๑๑) มุนิ (๑๒) โลกนาถ (๑๓) อนธิวร (๑๔) มเหสิ (๑๕) วินายก (๑๖) สมนฺตจกฺขุ (๑๗) สุคต (๑๘) ภูริปญฺญ (๑๙) มารชิ (๒๐) นรสีห (๒๑) นรวร (๒๒) ธมฺมราช (๒๓) มหามุนิ (๒๔) เทวเทว (๒๕) โลกครุ (๒๖) ธมฺมสฺสามี (๒๗) ตถาคต (๒๘) สยมฺภู (๒๙) สมฺมาสมฺพุทฺธ (๓๐) วรปญฺญ (๓๑) นายก (๓๒) ชิน

พระโคตมพุทธเจ้า ๗ ศัพท์ คือ (๑) สกฺก (๒) สิทฺธตฺถ (๓) สุทฺโธทนิ (๔) โคตม (๕) สกฺยสีห (๖) สกฺยมุนิ (๗) อาทิจฺจพนฺธุ

๖. โมกฺโข นิโรโธ นิพฺพานํ ทีโป ตณฺหกฺขโย ปรํ
ตาณํ เลณมรูปํ จ สนฺตํ สจฺจมนาลยํ.

๗. อสงฺขตํ สิวมมตํ สุทฺทฺทสํ
ปรายณํ สรณมนีติกํ ตถา
อนาสวํ ธุวมนิทสฺสนากตา-
ปโลกิตํ นิปุณมนนฺตมกฺขรํ.

๘. ทุกฺขกฺขโยพฺยาพชฺฌ์ จ วิวฏฺฏ์ เขมเกวลํ
อปวคฺโค วิราโค จ ปณีตมจฺจุตํ ปทํ.

๙. โยคกฺเขโม ปารมปิ มุตฺติสนฺติวิสุทฺธิโย
วิมุตฺยสงฺขตธาตุ สุทฺธินิพฺพุติโย สิยุ์.

พระนิพพาน ๔๖ ศัพท์ คือ (๑) โมกฺข (๒) นิโรธ (๓) นิพฺพาน (๔) ทีป (๕) ตณฺหกฺขย (๖) ปร (๗) ตาณ (๘) เลณ (๙) อรูป (๑๐) สนฺต (๑๑) สจฺจ (๑๒) อนาลย (๑๓) อสงฺขต (๑๔) สิว (๑๕) อมต (๑๖) สุทฺทฺทส (๑๗) ปรายณ (๑๘) สรณ (๑๙) อนีติก (๒๐) อนาสว (๒๑) ธุว (๒๒) อนิทสฺสน (๒๓) อกต (๒๔) อปโลกิต (๒๕) นิปุณ (๒๖) อนนฺต (๒๗) อกฺขร (๒๘) ทุกฺขกฺขย (๒๙) อพฺยาพชฺฌ (๓๐) วิวฏฺฏ (๓๑) เขม (๓๒) เกวล (๓๓) อปวคฺค (๓๔) วิราค (๓๕) ปณีต (๓๖) อจฺจุต (๓๗) ปท (๓๘) โยคกฺเขม (๓๙) ปาร (๔๐) มุตฺติ (๔๑) สนฺติ (๔๒) วิสุทฺธิ (๔๓) วิมุตฺติ (๔๔) อสงฺขตธาตุ (๔๕) สุทฺธิ (๔๖) นิพฺพุติ

ข. คำศัพท์ที่มีความหมายมาก

๗๗๘. สมโย สมวาเย จ สมูเห การเณ ขเณ
ปฏิเวเธ สิยา กาเล ปหาเน ลาภทิฏฺฐิสุ.

สมย ศัพท์ เป็นไปในอรรถ ๙ อย่าง คือ (๑) สมวาย ความถึงพร้อมแห่งเหตุ (๒) สมูห หมู่ (๓) การณ เหตุ (๔) ขณ ขณะ (๕) ปฏิเวธ การแทงตลอด (๖) กาล กาลเวลา (๗) ปหาน การละ (๘) ลาภ การได้ (๙) ทิฏฺฐิ ความเห็น

๗๘๔. ธมฺโม สภาเว ปริยตฺติปญฺญา-
ญาเยสุ สจฺจปฺปกตีสุ ปุญฺเญ
เญยฺเย คุณาจารสมาธิสูปิ
นิสฺสตฺตตาปตฺติสุ การณาโท.

ธมฺม ศัพท์ เป็นไปในอรรถ ๑๔ อย่าง คือ (๑) สภาว สภาวะ (๒) ปริยตฺติ พระปริยัติ (๓) ปญฺญา ปัญญา (๔) ญาย ความสมควร (๕) สจฺจ สัจจะ (๖) ปกติ ปกติ (๗) ปุญฺญ บุญ (๘) เญยฺย เญยยธรรม (๙) คุณ คุณความดี (๑๐) อาจาร ความประพฤติ (๑๑) สมาธิ สมาธิ (๑๒) นิสฺสตฺต ความไม่ใช่สัตว์ (๑๓) อาปตฺติ อาบัติ (๑๔) การณ เหตุ เป็นต้น

คัมภีร์ อภิธานัปปทีปิกา เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมนามบัญญัติต่าง ๆ เพื่อช่วยในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและเข้าใจหลักธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น พระพุทธเจ้า (๓๒ ศัพท์) พระพุทธโคดม (๗ ศัพท์) นิพพาน (๔๖ ศัพท์) พระอรหันต์ (๕ ศัพท์) สวรรค์ (๕ ศัพท์) เทวดา (๑๔ ศัพท์) อสูร (๔ ศัพท์) พรหม (๘ ศัพท์) พระอินทร์ (๒๐ ศัพท์) เป็นต้น และ ศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น ธมฺม (อรรถะ ๑๔ อย่าง) พฺรหฺมจริย (อรรถะ ๑๐ อย่าง) สมย (อรรถะ ๙ อย่าง) วณฺณ (อรรถะ ๑๐ อย่าง) สจฺจ (อรรถะ ๘ อย่าง) สาธุ (อรรถะ ๖ อย่าง) เป็นต้น ศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน ทำให้ทราบถึงสภาวะเดียวหรือของสิ่งเดียว แต่สามารถใช้คำไวพจน์เพื่อสื่อถึงสิ่งนั้นได้ ซึ่งชื่อที่ใช้เรียกสิ่งนั้นก็เรียกตามคุณลักษณะในแง่มุมต่าง ๆ ส่วนศัพท์ที่มีความหมายมาก ทำให้มีความระมัดระวังในการแปลหรือทำความเข้าใจเนื้อความในพระพุทธพจน์ เพราะศัพท์เดียวกัน เมื่อใช้ต่างที่หรือต่างสถานการณ์ก็มีความหมายต่างกันไป

๓) พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ (๑) จัดทำโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ (๒) รับสมัครผู้เรียนออนไลน์ (๓) สอนออนไลน์ผ่าน zoom (๔) ประเมินผลออนไลน์และมอบเกียรติบัตร (๕) ทำสื่อเผยแพร่ออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) จัดทำโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ ในการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาทางออนไลน์นี้ เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักกับคัมภีร์ที่เป็นพจนานุกรมภาษาบาลี โดยให้รู้จักความหมายของคัมภีร์ ผู้แต่ง โครงสร้างเนื้อหาของคัมภีร์ ตัวอย่างคำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน และตัวอย่างคำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าให้ละเอียดต่อไป มีโครงสร้างการเรียนรู้จัดเป็น ๑๐ ครั้ง ดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงโครงเนื้อหาที่สอน

ครั้งที่	วันที่บรรยาย	เนื้อหา
๑	๒๔ มกราคม ๒๕๖๗	แนะนำคัมภีร์ พระพุทธเจ้า ๓๒ พระพุทธโคดม ๗ นิพพาน ๔๖
๒	๓๑ มกราคม ๒๕๖๗	พระพุทธเจ้า นิพพาน พระอรหันต์ สวรรค์ เทวดา
๓	๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗	สัคคาทิวรรค กับ ทิสาทิวรรค
๔	๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗	ทิสาทิวรรค ศัพท์ไฟ แสงสว่าง ลม เป็นต้น
๕	๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗	กุสลาทิวรรค กับ จิตตาทิวรรค
๖	๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗	ภูกัณฑ์ ภมิวรรค ปุรวรรค และ นรวรรค
๗	๒๗ มีนาคม ๒๕๖๗	จตุพพัณณวรรค อรัญญวรรค เสลวรรค และ ปาตาลวรรค
๘	๓ เมษายน ๒๕๖๗	สามัญญกัณฑ์ วิเสสยาธีนวรรค สังกิณณวรรค อเนกัตถวรรค
๙	๑๐ เมษายน ๒๕๖๗	อเนกัตถวรรค
๑๐	๒๔ เมษายน ๒๕๖๗	อเนกัตถวรรค และ อัพยยวรรค

(๒) รับสมัครผู้เรียนทางออนไลน์ ได้ดำเนินการจัดทำ google form สำหรับรับสมัครผู้สนใจเรียนออนไลน์ผ่านระบบ zoom โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย (๑) ชื่อ นามสกุล ของผู้สมัคร (๒) สถานภาพของผู้สมัคร นิสิต บุคลากรในมหาวิทยาลัย หรือบุคคลภายนอก (๓) สถานที่ทำงานหรือสถานที่ศึกษา (๔) เบอร์โทรศัพท์ (๕) E-mail และประกาศรับสมัครผู้สนใจทาง facebook

(๓) สอนออนไลน์ผ่าน zoom ในการเรียนการสอนคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาทาง zoom นั้น ตามโครงสร้างของเนื้อหาได้กำหนดไว้ ๑๐ ครั้ง ครั้งละประมาณ ๒ ชั่วโมง ในการบรรยายแต่ละครั้งมีลำดับในการดำเนินการ ดังนี้ (๑) ประกาศแจ้งเตือนวัน-เวลาบรรยายทาง facebook (๒) ทำการเรียนทาง zoom ในวันและเวลาที่กำหนด (๓) ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนทาง facebook และ YouTube (๔) จัดทำเอกสารประกอบการสอนส่งให้ผู้เข้าร่วมทาง zoom และแนบไว้ในเว็บไซต์ (๕) ช่วงท้ายของการบรรยายมีการถามตอบปัญหาสำหรับผู้สงสัย และ ให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

(๔) ประเมินผลและดาวน์โหลดเกียรติบัตรทางออนไลน์ หลังจากจบการบรรยายครั้งสุดท้าย ได้ให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ประเมินผลและดาวน์โหลดเกียรติบัตรทางออนไลน์ การประเมินจากผู้เข้าร่วมมีผลตอบรับดีมาก

(๕) ทำสื่อเผยแพร่ออนไลน์ เมื่อสอนจบในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการตัดต่อคลิบคำบรรยาย นำภาพผู้บรรยาย เสียง และเอกสารที่ประกอบในการเรียน มาผสมลงในคลิบเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการทบทวน

สำหรับผู้ที่เรียนทาง zoom มาแล้ว หรือ ผู้ที่เข้ามาชมภายหลังก็สามารถจะเรียนด้วยตนเองได้ โดยมีส่วนที่เผยแพร่ไป ดังนี้

ก. เว็บไซต์ ลงไฟล์เสียงและเอกสารไว้เรียงตามวันที่บรรยายในเว็บไซต์ https://www.ajsupee.com สามารถฟังไฟล์เสียงและดาวน์โหลดเอกสารประกอบการสอน โดยดูตามวันที่บรรยาย รวมทั้งสามารถพิมพ์ค้นหาให้มาแสดงรวมกันในหน้าเดียวกันได้

ข. YouTube ทำเป็น Playlist ชื่อ อภิธานัปปทีปิกา รวบรวมคำบรรยายเกี่ยวกับคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาไว้รวมกัน ทั้งส่วนที่ถ่ายทอดสด ๑๐ ครั้ง และส่วนที่ตัดต่อเรียบร้อยแล้ว ในช่อง YouTube https://www.youtube.com/channel/UCciWSlPPZNAcArgwZU7LkiQ

ค. TikTok ตัดต่อคลิบตัวอย่างคำบรรยายอภิธานัปปทีปิกาที่น่าสนใจเป็นขนาดสั้น จบเป็นเรื่อง ๆ โดยเลือกคำศัพท์ที่น่าสนใจ ทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและศัพท์ที่มีหลายความหมาย เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้สนใจ ลงใน TikTok ตามลิ้งก์ https://www.tiktok.com/@supee_thumthong

ง. พิมพ์หนังสือแจกจ่ายเป็นธรรมทาน จากต้นฉบับคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาที่ได้แปลเป็นภาษาไทยเรียบร้อยแล้ว เมื่อทำการสอนไปพอสมควร ผู้วิจัยได้ปรับสำนวนแปลให้อ่านได้สะดวก นำต้นฉบับที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการแล้วมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ปกแข็ง ๕๔๔ หน้า จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม เพื่อแจกจ่ายเป็นธรรมทานให้กับผู้สนใจ โดยได้จัดทำประกาศ facebook มีลิ้งก์ให้อ่านได้ทางออนไลน์และขอรับหนังสือได้ฟรีในช่องทางเว็บไซต์ และทำลิ้งก์เพื่อฟังคลิบคำบรรยายใน YouTube ไว้ให้ด้วย

ภาพตัวอย่างการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาทางออนไลน์

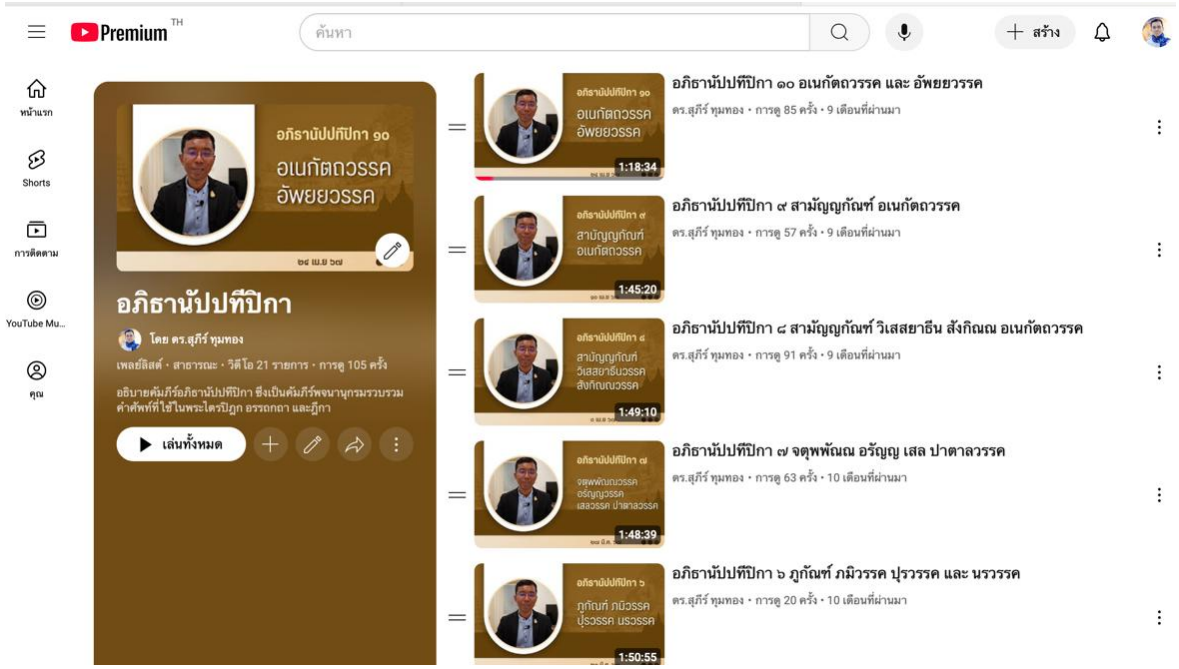

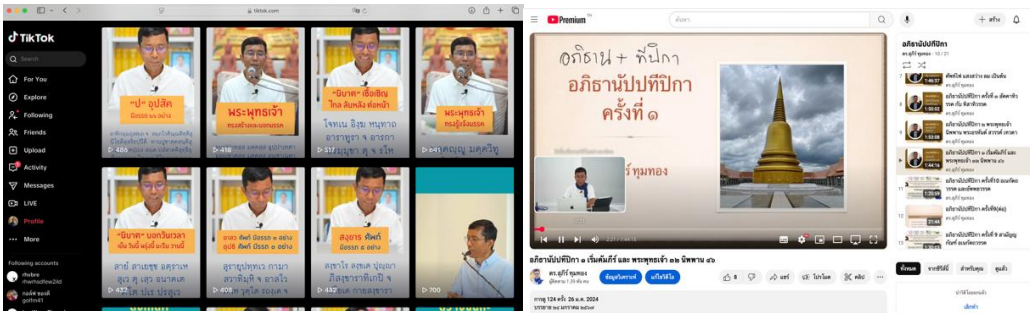

จากสถิติข้อมูลทางออนไลน์ พบว่า ในเว็บไซต์ www.ajsupee.com มีผู้สนใจฟังและดาวน์โหลดเอกสารพอสมควร ช่อง YouTube คลิปคำบรรยายเต็ม และ คลิปสั้นเป็นตัวอย่าง มีผู้สนใจมากพอสมควร ช่อง TikTok ที่รวมคลิปสั้นตัวอย่างคำศัพท์ในคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา มีผู้ดูจำนวนมาก และหนังสือ อภิธานัปปทีปิกา บาลี-แปล แจกจ่ายเป็นธรรมทาน มีผู้สนใจขอรับเป็นจำนวนมากและรวดเร็ว รวมทั้งสำนักเรียนที่สอนบาลีสัททาวิเสสขอรับไปประกอบการเรียนมากพอสมควร

อภิปรายผล

งานวิจัยชิ้นนี้มีความโดดเด่นและพัฒนาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาที่มีอยู่เดิม โดยสรุปได้ดังนี้

๑. จัดกระบวนการเรียนการสอนคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาจากต้นฉบับภาษาบาลีผ่านระบบออนไลน์ทาง Zoom เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นคาถาบาลี คำแปล และตัวอย่างที่อ้างอิงจากพระไตรปิฎกบาลีอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการถ่ายทอดสดการเรียนการสอนผ่าน Facebook และ YouTube

๒. มีการจัดระบบประเมินผลการเรียนทางออนไลน์ และมอบเกียรติบัตรจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและงานวิชาการของวิทยาเขตให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

๓. จัดทำคลิปวิดีโอคำบรรยายที่ตัดต่ออย่างเป็นระบบ พร้อมเอกสารประกอบการสอน เพื่ออัปโหลดลงบนช่อง YouTube ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาทบทวนได้อย่างสะดวกและเรียนรู้ได้ทุกเวลาผ่านระบบออนไลน์

๔. สร้างคลิปวิดีโอขนาดสั้นที่มีเนื้อหาเป็นตอน ๆ โดยคัดเลือกคำศัพท์ที่น่าสนใจมาเป็นตัวอย่างเผยแพร่ผ่าน YouTube และ TikTok เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาและตัวอย่างคำศัพท์จากพระไตรปิฎก

๕. จัดพิมพ์หนังสืออภิธานัปปทีปิกา บาลี-แปล ในรูปแบบปกแข็งที่สวยงาม และแจกเป็นธรรมทานแก่ผู้สนใจ โดยสามารถขอรับหนังสือได้ผ่านทางเว็บไซต์ พร้อมทั้งมีการเก็บรวบรวมสถิติของผู้ขอรับหนังสือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สรุป

คัมภีร์อภิธานัปปทีปิการจนาโดยพระอาจารย์โมคคัลลานเถระ เป็นคัมภีร์พจนานุกรมภาษาบาลี จำนวน ๑,๒๐๓ คาถา ประกอบด้วยเนื้อหา ๓ กัณฑ์ ได้แก่ (๑) สัคคกัณฑ์ (๒) ภูกัณฑ์ (๓) สามัญญกัณฑ์ ศัพท์ในอภิธานัปปทีปิกาช่วยในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและเข้าใจหลักธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น พระพุทธเจ้า ๓๒ ศัพท์ พระพุทธโคดม ๗ ศัพท์ นิพพาน ๔๖ ศัพท์ พระอรหันต์ ๕ ศัพท์ สวรรค์ ๕ ศัพท์ พระอินทร์ ๒๐ ศัพท์ เป็นต้น และ ศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น ธมฺม มีอรรถะ ๑๔ อย่าง พรหฺมจริย มีอรรถะ ๑๐ อย่าง สมย มีอรรถะ ๙ อย่าง วณฺณ มีอรรถะ ๑๐ อย่าง เป็นต้น

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้ ๑) จัดทำโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางออนไลน์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๐ ครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน ๒) เผยแพร่ประกาศและเปิดรับสมัครผู้สนใจผ่านช่องทางออนไลน์ ๓) จัดการเรียนการสอนออนไลน์ผ่าน Zoom พร้อมถ่ายทอดสดการเรียนการสอนทาง Facebook และ YouTube เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง ๔) ดำเนินการประเมินผลทางออนไลน์และมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งผลการประเมินพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ให้การตอบรับเป็นอย่างดี ๕) หลังการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ได้มีการตัดต่อคลิปวิดีโอคำบรรยาย โดยรวมภาพผู้บรรยาย เสียง และเอกสารประกอบการเรียนไว้ในคลิป

เดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการทบทวนสำหรับผู้ที่เข้าร่วมการเรียนผ่าน Zoom รวมถึงผู้ที่สนใจศึกษาภายหลัง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านช่องทางออนไลน์ การดำเนินงานดังกล่าวถือเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแผ่องค์ความรู้ด้านคำศัพท์บาลีและคำสอนของพระพุทธเจ้าจากพระไตรปิฎกให้แพร่หลายและเข้าถึงผู้คนได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ พบองค์ความรู้ใหม่หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

๑. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาได้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจทั่วไป โดยสามารถศึกษาตามวันเวลาที่เหมาะสม แม้เนื้อหาของคัมภีร์จะมีความซับซ้อนและเป็นที่รู้จักในวงจำกัด แต่การเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ก็ช่วยสร้างการรับรู้ได้เป็นอย่างดี หากมีส่วนใดที่ฟังไม่ทัน ผู้เรียนก็สามารถกลับไปทบทวนได้ตามความต้องการ

๒. การเรียนออนไลน์มีข้อดีหลายประการ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงสำหรับบุคคลทั่วไป สามารถศึกษาได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ค่าใช้จ่ายที่ประหยัด ตลอดจนความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ตามจังหวะของตนเอง และสามารถทบทวนเนื้อหาได้หลายครั้งตามที่ต้องการ

๓. ผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาบาลีจะได้รับประโยชน์ในการต่อยอดความรู้ด้านศัพท์บาลี โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาภาษาบาลีสนามหลวง ส่วนผู้ที่ไม่มีพื้นฐานก็จะได้เรียนรู้ความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยอย่างกว้างขวาง

๔. ผลจากการดำเนินงานนี้ทำให้ทราบว่าประชาชนทั่วไปให้ความสนใจในคำศัพท์บาลีและการศึกษาบทบาลีในพระไตรปิฎกในระดับที่น่าพอใจ

เอกสารอ้างอิง

_____. *อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาอฏฺฐกถา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๓๓.

_____. *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล และ จำรูญ ธรรมดา ผู้แปล. *คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา*. กรุงเทพมหานคร : หจก. ประยูรสาส์นการพิมพ์, ๒๕๕๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. *อภิธานปฺปทีปิกา และ อภิธานปฺปทีปิกาสูจิ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหากุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฏกํ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.46

The Satisfaction of Foreign Tourist Toward Purchasing Thai Herbal Inhaler Product

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

Kanchadawan Boonrong[1]*, & Juthatip Klaitabtim[2]

กรรณ์ชฎาวรรณ บุญรงค์[1]* และ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Kanchadawan Boonrong *
กรรณ์ชฎาวรรณ บุญรงค์*
Faculty of Social Science, Kasetsart Universit,Thailand.
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Email: kanchadawan.bo@ku.th

2. Juthatip Klaitabtim
จุฑาทิพ คล้ายทับทิม
Faculty of Social Science, Kasetsart Universit,Thailand.
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Email: fsocjtk@ku.th

คำสำคัญ
ความพึงพอใจ, นักท่องเที่ยวต่างชาติ, ยาดมสมุนไพรไทย

Keywords:
Satisfaction, Foreign Tourist, Thai Herbal Inhaler Product

Article history:
Received: 27/03/2025
Revised: 15/04/2025
Accepted: 28/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Boonrong, K. & Klaitabtim, J. (2025). The Satisfaction of Foreign Tourist Toward Purchasing Thai Herbal Inhaler Product. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 683-694.

ABSTRACT

The objective of this study to study were to study the level of the satisfaction of foreign tourist toward purchasing Thai herbal inhaler, to compare their satisfaction according to personal factors and to study relations between their satisfaction and social factors. The sample consisted of 400 foreign tourists at Chatuchak Weekend Market, MBK Center and Siam area. Data were collected using a questionnaire.

The result found that the satisfaction of foreign tourist toward purchasing Thai herbal inhaler product was at moderate level. Foreign tourist, satisfaction with price and product were at high level. The hypothesis testing indicated that foreign tourist who had difference in gender, age, occupation, and income caused difference in satisfaction toward purchasing Thai herbal inhaler product. While foreign tourist who had difference in education and expenses for purchasing Thai herbal inhaler product caused no difference in satisfaction toward purchasing Thai herbal inhaler product. Social factors including family, friend and media correlated with the satisfaction of foreign tourist toward purchasing Thai herbal inhaler product.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติในบริเวณตลาดนัดจตุจักร ห้างมาบุญครอง สยาม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีระดับความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านราคาและผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรแตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีระดับการศึกษาและค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพรไทยต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยไม่แตกต่างกัน และครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้ให้ประเทศต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ภายหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 แม้ว่าใน ปี พ.ศ. 2567 การท่องเที่ยวต้องเผชิญกับวิกฤตใหม่ ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศจากคลื่นความร้อนกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในโลก ทำให้ผู้คนต้องปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ภายใต้สถานการณ์เหล่านี้ ขณะที่การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศยังคงดำเนินต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จจากการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว ดังนั้นนอกจากความนิยมในการท่องเที่ยวประเทศไทยในหลากหลายรูปแบบแล้ว สินค้าของที่ระลึกของไทย ยังเป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมซื้อกลับประเทศของตน เพื่อยืนยันถึงการมาเยือนประเทศไทย เช่น กางเกงมวย กางเกงช้าง และผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทย เป็นต้น (Thai PBS, 2566) โดยประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกซึ่งเกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศให้แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ เพิ่มโอกาสในการพัฒนาแผนธุรกิจและนโยบายการต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการขยายตัวของตลาดเศรษฐกิจให้ครอบคลุมฐานลูกค้าได้มากขึ้น ผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นของที่ระลึกเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสินค้าที่สร้างคุณค่า เป็นตัวแทนของความทรงจำ ความประทับใจและประสบการณ์แปลกใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และยังเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงยังเป็นสิ่งแทนความปรารถนาดีซื้อฝากบุคคลผู้เป็นที่รัก (กรมการท่องเที่ยว,

2562) ทั้งนี้รัฐบาลยังมีความพยายามในการสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีการก่อตั้งองค์กรที่มีชื่อว่า Thailand Creative Culture Agency (THACCA) เสนอนโยบายหนึ่งครอบครัวหนึ่งซอฟท์พาวเวอร์ (One Family One Soft Power) เพื่อส่งเสริมและผลักดันซอฟท์พาวเวอร์ (Soft Power) ไทย เพื่อจะยกระดับทักษะคนไทยให้เป็นแรงงานทักษะสูง 20 ล้านคน สร้างรายได้ งาน การเติบโตด้านอุตสาหกรรม โดยมีการสนับสนุนใน 11 อุตสาหกรรม ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ ด้านการท่องเที่ยว (Thailand Creative Culture Agency, 2023) โดยสินค้าที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง คือ ยาดมสมุนไพรไทยซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่ส่งผลต่อด้านการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทางตรงของการท่องเที่ยว

สำหรับผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทย เป็นยาสามัญประจำบ้านชนิดหนึ่งใช้บรรเทาอาการหวัดคัดจมูก แก้อาการวิงเวียนศีรษะ หน้ามืดและตาลาย (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้องค์การมหาชน, 2560) โดยยาดมสมุนไพรมีส่วนประกอบของ เมนทอล พิมเสน การบูร น้ำมันหอมระเหยและสมุนไพรต่างนานาชนิด ช่วยบรรเทาอาการต่าง ๆ อาทิ แมลงสัตว์กัดต่อย และด้วยขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวกส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถพกติดตัวได้ ซึ่งเหมาะกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ต้องเจอสภาพอากาศ หรือปัญหาสุขภาพที่ไม่รุนแรงมาก (คณะเภสัชศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล) ซึ่งปัจจุบันยาดมสมุนไพรไทยได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติซื้อกลับเพื่อเป็นของฝากที่ระลึก ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทยเป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น และมูลค่าตลาดยาดมของไทยแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของตลาดยาดมสมุนไพรไทย อาจเป็นผลจากความนิยมในผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ตอบโจทย์ผู้ซื้อ ผู้วิจัยจึงมองว่าถ้าผู้ประกอบการ ภาครัฐ หรือภาคธุรกิจให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทย เพิ่มอัตราการส่งออกได้มากขึ้น สามารถผลักดันขยายฐานลูกค้าไปยังต่างประเทศในระดับที่กว้างขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบทางการค้าและกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยยาดมสมุนไพรไทยได้ นอกจากนั้นยังสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลกอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และตอบสนองต่อผู้บริโภคทั่วโลก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย เพื่อจะเอามาเป็นข้อมูลในการที่จะเอาไปเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นข้อมูลในการปรับกลยุทธ์ ส่งเสริมรายได้ในภาคการท่องเที่ยวต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ได้มีการกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ดังนี้

กัลป์ยกร วรกุลลัฏฐานีย์ และพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2551) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรอัน เป็นสิ่งพื้นฐานที่มักใช้ในการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายซึ่งส่งผลถึงความแตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และพรภัทรวดี วงศ์ปันทะนัน (2557) ได้แบ่งปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจในการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านบุคคล เกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของบุคคล 2. ปัจจัยด้านงานบริการ 3. ปัจจัยด้านการจัดการ นัทนิชา โชติพิทยานนท์ (2564) ได้ระบุถึงปัจจัยทางสังคม ซึ่ง

ประกอบด้วยกลุ่มอ้างอิง เช่น ครอบครัว บทบาทและสถานะของผู้ซื้อ ส่งผลถึงการซื้อสินค้า โดยกลุ่มอ้างอิงที่มีการเกี่ยวข้องกัน ระหว่างคนในกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1. กลุ่มปฐมภูมิ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนสนิท เป็นต้น 2. กลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มคนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวแต่ความเหนียวแน่นน้อยกว่ากลุ่มปฐมภูมิ

เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒนกิจ (2548:176) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้ผู้รับบริการได้รับและตอบสนองความต้องการผ่านการแสดงออกในรูปแบบปฏิกริยาหรือพฤติกรรม ประกอบด้วย 1.ราคา 2. ผลิตภัณฑ์ 3.สภาพแวดล้อม 4.สถานที่ 5.ผู้ให้บริการ 6.กระบวนการให้บริการ การส่งเสริมแนะนำบริการ

แนวคิดสัมพัทธ์แห่งความพึงพอใจ Hughes (1991, อ้างถึงใน นันท์ธิดา จั่นเพชร์, 2563) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในด้านบวก อาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1. พอใจอย่างยิ่ง=Very satisfied 2. พอใจมาก= Quite satisfied 3. พอใจ = Satisfied แม้ว่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวจะไม่ได้เป็นไปตามคาดหวัง แต่อาจจะยังเกิดความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวนั้นได้ตามระดับความพึงพอใจที่ต่างกันไปตามแต่ละคน นอกจากนี้ หากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่ได้รับตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่ตั้งไว้จะยิ่งส่งผลต่อการแสดงออกถึงความพึงพอใจที่ต่างกันไปได้ทั้งระดับสูงหรือต่ำกว่า แต่หากไม่ได้ตอบสนองต่อสิ่งที่คาดหวังไว้ก็จะส่งผลให้ระดับความพึงพอใจลดลง Pearce (1998) กล่าวว่า ความพึงพอใจของคนแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมหรือความเชื่อ การบรรลุความคาดหวังขึ้นอยู่กับแต่ละคนที่เห็นถึงคุณค่าหรือได้ให้คุณค่ากับสิ่งที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเท่าใด จนกระทั่งเกิดเป็นผลของความคาดหวังที่ตั้งไว้ ในการวัดความพึงพอใจ Maddox (1985) ได้มีการแบ่งการวัดความพึงพอใจออกเป็น 2 วิธี คือ 1.การวัดความพึงพอใจโดยรวม 2. การวัดความพึงพอใจต่อมิติที่หลากหลาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดย ภัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี (2555) ระบุถึง 3 รูปแบบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. การท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ 2. การท่องเที่ยวแหล่งวัฒนธรรม 3. การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย โดยมีขอบเขตของงาน คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติในบริเวณตลาดนัดจตุจักร ห้างมาบุญครอง สยาม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 400 ราย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนมากและเปลี่ยนแปลงได้ตลอด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้สูตรไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน ± 5%

กลุ่มตัวอย่างเทคนิคการคัดเลือก

ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบบังเอิญหรือตามสะดวก โดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ซื้อผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพร 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Question) ประเภทตรวจสอบรายการ (Chek List) แบบมีตัวเลือกคำตอบเพียง 2 ตัว ให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 1 ข้อ และแบบมีตัวเลือกหลายคำตอบ ให้เลือกเพียงคำตอบเดียวจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมของของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อ โดยคำถามมีลักษณะแบบปิด (Close Ended Question) ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ ซึ่งระดับมาตราส่วนมี 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย โดยใช้มาตราวัดของลิเคิร์ท (Likert’s Scale) 5 ระดับ จำนวน 54 ข้อซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้ โดยระดับมาตราส่วน 5 ระดับมี ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง พึงพอใจมาก ระดับ 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย ระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Ouestion) จำนวน 1 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. จัดเตรียมหัววิจัยที่สนใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญและปัญหา จากเอกสาร ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากการการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2. ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย โดยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลมาจัดสร้างเครื่องมือแล้วนำไปตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จากนั้นนำคำแนะนำและข้อเสนอแนะมาปรับปรุง และหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติและแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3. จัดทำผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แหล่งปฐมภูมิ ซึ่งมาจากการเก็บรวบรวมจากลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรง

2. แหล่งทุติยภูมิ ซึ่งมาจากการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องจากนั้นนำมาวิเคราะห์และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์และแปรผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การกระจายของคะแนน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statista) ได้แก่ การแจกแจงแบบที (t-test) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์หรือเป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One-Way Anova) เป็นวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีค่าย่อยมากกว่า 2 ค่าขึ้นไป โดยทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยด้วย F-test หากพบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีค่าแตกต่างกันจะเลือกใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี (Scheffe') และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งความสัมพันธ์อาจเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามหรือทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	161	40.25
หญิง	239	59.75
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	8	2
20-40 ปี	248	62
41- 60 ปี	142	35.5
มากกว่า 60 ปี	2	0.50
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	159	39.75
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	220	55
ปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท	20	5
อื่น ๆ ระบุ.....	1	0.25
4.อาชีพ		
นักธุรกิจ	14	3.50
นักเรียน/นักศึกษา	23	5.75
ครู/อาจารย์	19	4.75
พนักงานบริษัท	250	62.50
อื่น ๆ ระบุ.....	94	23.50
5. รายได้		
ต่ำกว่า 3,000 USD	107	26.75
3,001-4,000 USD	110	27.50
4,001-5,000 USD	131	32.75
5,001-6,000 USD	43	10.75
มากกว่า 6,000 USD ขึ้นไป	9	2.25
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพร		
ต่ำกว่า 10 บาท	0	0
11-50 บาท	108	27
51-100 บาท	120	30
101-300 บาท	99	24.75
มากกว่า 300 บาท	73	18.25

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.75 มีอายุ 20-40 ปี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55 อาชีพพนักงานบริษัท 250 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,0001-5,000 USD จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพร 51-100 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30

2. ปัจจัยทางสังคมของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ตารางที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ปัจจัยทางสังคมของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย		
ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.
ครอบครัว	2.96	1.43
กลุ่มเพื่อน	3.16	1.33
สื่อ	2.36	1.10
เฉลี่ยรวม	2.82	1.29

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยทางสังคมต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 2.82 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมทุกด้านเท่ากับ 1.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน มีค่าเฉลี่ย3.16 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มเพื่อนแนะนำยาดมสมุนไพรไทยแก่กลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนปัจจัยทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่าง ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ สื่อ มีค่าเฉลี่ย 2.36 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อื่น ๆ มีความสำคัญน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 1.05

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ความความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย			
รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.04	0.74	มาก
ด้านราคา	4.06	0.68	มาก
ด้านการสนับสนุนภาครัฐ	3.24	1.04	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	2.56	0.89	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.47	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.47 โดยหากแบ่งเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การสนับสนุนจากภาครัฐ และการส่งเสริมการตลาด โดยด้านราคาอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์ ถัดมาเป็นด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อภิปรายผล

1.ความพึงพอใจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 และ 2.56 ตามลำดับ

ด้านราคา ($\overline{X}$ = 4.06) ได้แก่ ระดับราคา และความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากตามลำดับ เนื่องจากระดับราคาและความเหมาะสมอาจตรงกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่สามารถใช้จ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทยและการได้ประเมินราคากับคุณภาพของสินค้าขณะกำลังซื้อสินค้า โดยระดับราคา

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะราคาหลากหลายตามขนาดสินค้าทำให้นักท่องเที่ยวมีตัวเลือกที่ในการซื้อสินค้าตามขนาดและราคาที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับเอนก สุวรรณบัณฑิต และ ภาสกร อดุลพัฒนกิจ (2548) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes (1991) และ Pearce (1998) คือ ด้านราคาที่อยู่ในระดับมาก แสดงว่าตรงกับความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงส่งผลต่อความพึงพอใจที่สูง และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Channuwong et al. (2022) ที่ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบกลยุทธ์ทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างราคาคุณภาพและประโยชน์ในการนำสินค้าไปใช้ หากเห็นว่า ราคาเหมาะสมก็จะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น ราคาจึงเป็นตัวชี้วัดที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี

ด้านผลิตภัณฑ์ ($\overline{X}$=4.04) ได้แก่ ความสะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์ ความหลายหลาย คุณภาพสินค้า ประเภทของสินค้า และสรรพคุณอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งเนื่องจากผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทยสามารถตอบสนองความคาดหวังและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยความสะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$=4.33) โดยประเด็นเปิด-ปิดง่ายต่อการใช้งาน และพกพาสะดวก ($\overline{X}$ = 4.32) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ายาดมสมุนไพรไทยที่เปิด-ปิดง่ายส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเนื่องจากตอบสนองต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes (1991) และ Pearce (1998) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจบรรลุตามคาดหวังและประสบการณ์ที่ตรงตามความคาดหวัง

ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านการสนับสนุนจากภาครัฐมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 2.56) และ ($\overline{X}$ = 3.24 ตามลำดับ) โดยเทคโนโลยี/นวัตกรรมมี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 1.77) เนื่องจากเป็นเพราะพื้นที่ที่เก็บกลุ่มตัวอย่างอาจมีข้อจำกัดบางประการที่อาจส่งผลต่อการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้ในพื้นที่ขายสินค้า อีกทั้งมีการใช้ปัญญา ประดิษฐ์แนะนำผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรที่ค่อนข้างน้อย ($\overline{X}$ = 1.03) เพราะต้นทุนในการใช้ปัญญาประดิษฐ์อาจมีราคาที่สูง รวมถึงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เคยพบเจอการแนะนำสินค้าในแบบที่แตกต่างกันออกไปรวมถึงทำให้อาจส่งผลต่อความพึงพอใจ และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐนั้น การสร้างการรับรู้สินค้ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 2.76) โดยการมีงานวิจัยรองรับในผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 1.61) เนื่องจากองค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีต่อยาดมสมุนไพรไทยแตกต่างกันไปตามแต่ละคน นักท่องเที่ยวต่างชาติอาจขาดองค์ความรู้หรือการศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทย รวมทั้งภาครัฐอาจยังขาดข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับยาดมสมุนไพรไทยในการ เผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes (1991) และ Pearce (1998) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจบรรลุตามคาดหวังและประสบการณ์ที่ตรงตามความคาดหวัง หากไม่ได้ตอบสนองต่อสิ่งที่คาดหวังส่งผลให้ระดับความพึงพอใจลดลง

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

ผลการทดสอบสมมติฐานของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับกัลป์ยกร วรกุลลัฎฐานีย์ และพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2551) คือ การที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลถึงความแตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย

ในขณะที่ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพรไทย ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3. ปัจจัยทางสังคมของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทย

โดยครอบครัว กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพร เมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวจึงเป็นกลุ่มปฐมภูมิที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะคำนึงถึงการซื้อของฝากซึ่งคือยาดมสมุนไพรไทยกลับไปเป็นของฝาก ซึ่งสอดคล้องกับนัทนิชา โชติพิทยานนท์ (2564) และสำหรับสื่อนั้นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพร เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมีประสบการณ์กับสื่อ อาจจะเคยพบเห็นยาดมสมุนไพรผ่านช่องทางสื่อมาก่อนและก่อให้เกิดความต้องการซื้อและอยากใช้ยาดมสมุนไพรไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes (1991) และ Pearce (1998) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจบรรลุตามคาดหวังและประสบการณ์ที่ตรงตามความคาดหวัง

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 20-40 ปี ศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพพนักงานบริษัท 250 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001-5,000 USD และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อยาดมสมุนไพร 51-100 บาท โดยครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยและผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อการซื้อยาดมสมุนไพรไทยในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.47 ด้านราคาอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์ ถัดมาเป็นด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านผลิตภัณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อความสะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดโดยประเภทของสินค้ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านราคา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อระดับราคา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และการสร้างการรับรู้สินค้ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการส่งเสริมการตลาด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ การโฆษณา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และเทคโนโลยี/นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐและภาคเอกชนควรมีงานวิจัยรองรับเกี่ยวกับยาดมสมุนไพร และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ที่มากขึ้นถึงต่อการทดสอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้งาน ความปลอดภัย และวิธีการใช้ที่ถูกต้องเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ยาดมสมุนไพรไทยและใช้ยาดมสมุนไพรได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

2. ภาครัฐและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อการขายสินค้า ขึ้น โดยการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาเป็นตัวช่วยในการแนะนำสินค้าให้เกิดความน่าสนใจและโดดเด่นในสายตาผู้บริโภคให้มากขึ้น และควรมีกิจกรรมให้ร่วมสนุกเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ร่วมสนุก และส่งเสริมให้เป็นสินค้าของที่ระลึกเมื่อมาประเทศไทยแล้วต้องซื้อกลับไปฝากบุคคลอันเป็นที่รัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาในมุมมองผู้ประกอบการ SME หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้ายาดมสมุนไพรต่อการขายยาดมสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปอื่น ๆ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหา หรืออุปสรรคในการขายสินค้ายาดมสมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อที่จะสามารถนำผลการศึกษามาพิจารณาปรับปรุงหาแนวทางสนับสนุน เหล่าผู้ประกอบการ SME หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). *รายงานการสรุปการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว ปีงบประมาณ 2564.* (Online). https://www.mots.go.th/download/article/article_202207111-32930.pdf, 17 มีนาคม 2567

กัลป์ยกร วรกุลลัฎฐานีย์ และ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2551). *การโฆษณาเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กรมการท่องเที่ยว. (2562). *คู่มือพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน.* (Online). https://www.-raikaocity.go.th/datacenter/doc_download/a_100919_140015.pdf, 15 มีนาคม 2567.

นัทนิชา โชติพิทยานนท์. (2564). *การจัดการการตลาด.* (Online).

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article DOI: 10.14456/jdl.2025.47

Strategy for Managing Conflict in Organization's

กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งในองค์การ

Unsaya Pansunthorn[1*], Kanjarat Phansang[2], Vanida Bunditphanich[3]
Niyom Praisan[4], Sekson Prasert[5]
อัณศยา ปานสุนทร[1*], กัญจรัตน์ พันธ์แสง[2], วนิดา บัณฑิตพานิชย์[3]
นิยม ไพรสัณฑ์[4], เสกสรรณ ประเสริฐ[5]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Unsaya Pansunthorn*
อัณศยา ปานสุนทร*
Krirk University, Thailand.
มหาวิทยาลัยเกริก
Email: punsaya888@gmail.com

2. Kanjarat Phansang
กัญจรัตน์ พันธ์แสง
Krirk University, Thailand.
มหาวิทยาลัยเกริก
Email: kanjaratsky@gmail.com

3. Vanida Bunditphanich
วนิดา บัณฑิตพานิชย์
Krirk University, Thailand.
มหาวิทยาลัยเกริก
Email: vanida432@gmail.com

4. Niyom Praisan
นิยม ไพรสัณฑ์
Krirk University, Thailand.
มหาวิทยาลัยเกริก
Email: Niyom222@gmail.com

3. Sekson Prasert
เสกสรรณ ประเสริฐ
Krirk University, Thailand.
มหาวิทยาลัยเกริก
Email: seksonna.pra@krirk.ac.th

คำสำคัญ:
กลยุทธ์ การจัดการ ความขัดแย้ง องค์การ
Keywords:
Strategy, Management, Conflict, Organization

Article history:
Received: 24/03/2025
Revised: 22/04/2025
Accepted: 20/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Pansunthorn, U., et al. (2025). Strategy for Managing Conflict in Organization's. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 695-707.

ABSTRACT

This article aims to present effective strategies and tools for managing organizational conflicts to ensure that all parties involved can achieve mutually beneficial outcomes, following the Win-Win principle. The study begins with a comprehensive literature review on conflict management theories and practices. From there, the information was analyzed and synthesized systematically to uncover root causes of conflicts and explore practical, results-oriented strategies for conflict resolution. Among the core tools and concepts introduced in this article are the internationally recognized Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument (TKI), which helps evaluate individuals' behavioral styles in dealing with conflict, and the "Expand the Pie" principle, which focuses on identifying shared interests and generating creative options for mutual gain. These strategies are discussed in detail, including practical steps for implementation and real-world examples to illustrate how they can be applied in various organizational contexts. By integrating these proven methods into organizational practice, leaders and team members alike can better understand the nature of conflict and address it constructively. The ultimate goal is to transform conflict from a destructive force into a source of innovation and collaboration. This article not only serves as a practical guide but also aims to contribute to the body of knowledge on sustainable and creative conflict management in modern organizations.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอกลยุทธ์และเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถบรรลุผลสำเร็จร่วมกันในลักษณะ Win-Win ซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมความร่วมมือ ความเข้าใจ และความยั่งยืนในการทำงานร่วมกัน การศึกษาในบทความนี้เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยด้านการจัดการความขัดแย้งในระดับองค์การ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อระบุถึงสาเหตุของความขัดแย้ง รวมถึงแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพ บทความได้เสนอเครื่องมือและเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ เครื่องมือ TKI (Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument) ซึ่งใช้ในการประเมินรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลในการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง และหลักการ Expand the Pie ซึ่งเน้นการขยายทางเลือกและโอกาสในการเจรจาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย กลยุทธ์และเทคนิคเหล่านี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นขั้นตอน พร้อมยกตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อแสดงถึงการนำไปใช้งานจริงผู้อ่านสามารถนำความรู้จากบทความนี้ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการความขัดแย้งในบริบทของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง แต่ยังส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือและการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางความคิดเห็นและทัศนคติ การเกิดขึ้นของความขัดแย้งถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พบได้ในทุกระดับขององค์การและสังคม ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในครอบครัว ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หรือในระดับประเทศ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่ต้องการมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อสนองความต้องการ ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ และมีพัฒนาการในการอยู่ร่วมกันตามทฤษฎีของบรูซ ทักแมน (Bruce Tuckman) ดังนั้นความขัดแย้งจึงถือเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ และยากที่จะหลีกเลี่ยงหรือขจัดให้หมดสิ้นไป สอดคล้องกับแนวคิดเชิงมนุษยสัมพันธ์ (The Human Relations) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามมุมมองของนักปฏิสัมพันธ์ (The Interactionist View) หรือแนวคิดสมัยใหม่ (Contemporary View) ความขัดแย้งอาจส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบได้

จากงานวิจัยโดย Thomas & Schmidt (1976) พบว่า ผู้จัดการ 73% รายงานว่าพวกเขาประสบกับความขัดแย้งในงานอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ และกล่าวว่าผู้บริหารต้องใช้เวลาไปกับความขัดแย้งหรือผลจากความขัดแย้งโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ20 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการทำงานต่อวัน แม้ว่าความขัดแย้งจะเป็นเรื่องปกติ แต่หากไม่จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อาจส่งผลเสียต่อองค์การดังนี้ ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานลดลง ความขัดแย้งอาจทำให้เกิดปัญหาการสื่อสารระหว่างพนักงาน เกิดความเข้าใจผิด พนักงานที่เผชิญกับความขัดแย้ง มักรู้สึกเครียดส่งผลต่อขวัญกำลังใจของพนักงาน ในบางกรณี ความขัดแย้งรุนแรง อาจนำไปสู่การลาออกของพนักงาน การบริหารจัดการความขัดแย้ง ควรกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งแต่จะต้องรักษาระดับความขัดแย้งไว้ในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและองค์การเกิดการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าต่อไป (Aimwattanakul, 2010) รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กลยุทธ์การบริหารจัดการความขัดแย้งภายในองค์การ จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะส่งเสริมบรรยากาศการปฏิบัติงานที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์และการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

ความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งหมายถึง สภาพความไม่ลงรอยกัน ไม่ยอมทำตามและยังมีความต้านทานไว้ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2554) เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือการ กระทำที่ขัดกันทั้งภายในตนเอง ระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่ม ซึ่งมีผลทำให้เกิดการแข่งขันหรือการทำลายกัน(เสกสรรณ ประเสริฐ.2562) สภาพความกังวล ของบุคคลที่ปรากฏออกมาในลักษณะที่ไม่ลงรอยกัน ความกังวลเป็นสิ่งใดก็ได้ที่บุคคลและองค์กรให้ความสนใจ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากร การพิจารณาข้อเท็จจริงเพื่อการแก้ปัญหา รวมไปถึง การสนับสนุนกลยุทธ์ที่แตกต่าง (Thomas, K.W.2006) สถานการณ์ที่มีความไม่สอดคล้องกันในบางประการ ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเป้าหมาย ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ หรือ พฤติกรรม มีการเผชิญหน้าหรือความไม่ลงรอยกัน เกิดขึ้นได้ระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือฝ่ายต่างๆ ภายใน องค์การ "(Johnson & Johnson.1987 : 273)

ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากมนุษย์มีคุณลักษณะส่วนบุคคล เป้าหมาย แนวทางปฏิบัติ ความคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความแตกต่างหรือความไม่ลงรอยกันทั้งเป็นรายบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลอันเกิดจากความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ เป้าหมาย ผลประโยชน์และทรัพยากร (จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. 2565) เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการของกลุ่ม แต่หาก จัดการได้อย่างเหมาะสม ความขัดแย้งจะกลายเป็นแรงผลักดันให้องค์การพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ (บรูซ ทักแมน, Bruce Tuckman)

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนและคณะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันและสรุปได้ว่า ความขัดแย้งเป็นสภาวะที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป มีความคิดเห็น ทัศนคติ วัตถุประสงค์ หรือ ผลประโยชน์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้เกิดสภาวะความไม่ลงรอยกัน การโต้แย้ง การปะทะกันทาง ความคิด หรือแม้กระทั้งการพยายามกีดกันหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อกันและกัน อย่างไรก็ตาม ความ ขัดแย้งถือเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้ในทุกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์การ หากมี การบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ภาวะความขัดแย้งจะกลายเป็นพลังสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ การ พัฒนา และการเจริญก้าวหน้า นำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จในทุกระดับ

พัฒนาการของการอยู่ร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีมในองค์การนั้นเป็นกระบวนการที่มีพลวัตและต้องผ่านการพัฒนาในหลายระดับ โดย ทฤษฎีที่รู้จักกันดีในการอธิบายพัฒนาการของทีมงาน คือ "Tuckman's Stages of Group Development" ซึ่งนำเสนอโดย บรูซ ทักแมน นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ ระยะก่อตั้ง (Forming Stage) เมื่อสมาชิกเริ่มทำความรู้จักกัน กำหนดวัตถุประสงค์ ร่วม และวางกรอบการทำงานเบื้องต้น จึงยังไม่ปรากฏความขัดแย้งมากนัก

ขั้นตอนที่สอง คือ ระยะขัดแย้ง (Storming Stage) เมื่อบุคลิกภาพและทัศนคติที่แตกต่างของสมาชิก เริ่มปรากฏชัดเจน อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในทีม หากไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ ความล้มเหลวของทีม

ขั้นตอนที่สาม คือ ระยะปรับตัว (Norming Stage) สมาชิกเริ่มปรับตัวยอมรับความแตกต่าง ร่วม กำหนดบทบาท กฎเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการทำงาน โดยระดับความขัดแย้งมีแนวโน้มลดลง

ขั้นตอนสุดท้าย คือ ระยะเดินหน้า (Performing Stage) ทีมสามารถทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น บรรลุ เป้าหมาย มีประสิทธิภาพ และมีความสามัคคีผูกพัน

ดังนั้น ความขัดแย้งจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในการทำงานเป็นทีม การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมจะช่วยให้ทีมสามารถก้าวผ่านอุปสรรค พัฒนาไปสู่ระดับที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างราบรื่น

ทัศนคติที่ถูกต้องและเหมาะสมเกี่ยวกับความขัดแย้ง

1. ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นในการปฏิบัติงานประจำวัน การบริหารจัดการภายในองค์การ หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ดังนั้นองค์การจึงควรยอมรับว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติธรรมดา

2. องค์การไม่ควรมีทัศนคติด้านลบต่อความขัดแย้ง แต่ควรตระหนักว่าความขัดแย้งนำมาซึ่งโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาองค์การ หากสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นการป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามบานปลายจนกลายเป็นปัญหาร้ายแรงในองค์การ

3. กระบวนการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในองค์การต้องอาศัยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในมุมมองและความคิดเห็นของคู่กรณี การรับฟังอย่างเปิดกว้างและตั้งใจจดจ่อเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากเป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ที่ก้าวหน้าและเติบโตในองค์การ

4. การริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในองค์การมักเกิดจากการโต้เถียงและการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้ง

5. ดังนั้นกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมในองค์การจึงไม่ใช่การหลีกเลี่ยงหรือการกดข่มความขัดแย้ง แต่เป็นการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

สาเหตุของความขัดแย้งในองค์การ

ตามแนวคิดของเบอร์โลซึ่งได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสาร SMCR (Source, Message, Channel, Receiver) สาเหตุความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการสื่อสารภายในองค์การ มีดังนี้

1. ปัจจัยจากผู้ส่งสาร (Source) เช่น การขาดทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
2. ปัจจัยจากตัวสาร (Message) เช่น เนื้อหามีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน
3. ปัจจัยจากช่องทางการสื่อสาร (Channel) เช่น มีสิ่งรบกวนในช่องทางสื่อสาร
4. ปัจจัยจากผู้รับสาร (Receiver) เช่น ขาดทักษะการตีความ เข้าใจผิด หรือมีเจตนาไม่ดีต่อผู้ส่งสาร
5. สภาพแวดล้อม (Environment) ที่ไม่เหมาะสม เช่น เสียงรบกวน สภาพแสงสว่าง หรืออารมณ์ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ ทฤษฎีน้ำแข็ง (Iceberg Theory) อธิบายว่า ส่วนที่เปิดเผยหรือสามารถสังเกตเห็นได้ของความขัดแย้งเปรียบเสมือนยอดน้ำแข็งเพียงส่วนน้อย ขณะที่ส่วนใหญ่ซ่อนอยู่ใต้ผิวน้ำ คือสาเหตุแท้จริงที่ซับซ้อน อาทิ ความต้องการและระบบคุณค่าที่แตกต่างกัน ความเชื่อ สมมติฐานที่คลาดเคลื่อน การสื่อสารบกพร่อง การตีความผิดพลาด อารมณ์ความรู้สึกเชิงลบ รวมถึงปัญหาเชิงโครงสร้างขององค์การ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มิได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งโดยตรง แต่อธิบายว่าหากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย ความปลอดภัย การยอมรับ หรือการประสบความสำเร็จ ไม่ได้รับการตอบสนอง ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้

ตามแนวคิดปรัชญาทางการทหาร "รู้เขารู้เรา" การขาดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น อาจนำไปสู่การประเมินสถานการณ์ผิดพลาด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้ง โดยมักมาจากการประเมินตนเองผิด ขาดการสื่อสาร และการเข้าใจผู้อื่นคลาดเคลื่อน

สุดท้าย นิวแมนและบรูล (Neuman and Bruehl) ได้จำแนกสาเหตุของความขัดแย้งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยจากความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม 2) ปัญหาด้านการสื่อสาร และ 3) ปัจจัยจากสภาพขององค์การ เช่น ทรัพยากรจำกัด ความไม่โปร่งใส บทบาทไม่ชัดเจน กฎระเบียบเครงครัด หรือความไม่เท่าเทียมกัน

โดยอาศัยกรอบแนวคิดจากทฤษฎีต่างๆ เช่น แบบจำลองการสื่อสาร SMCR ทฤษฎีน้ำแข็ง ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ปรัชญาจากซุนวูเรื่อง "รู้เขารู้เรา" และงานศึกษาของนิวแมนและบรูล สามารถสรุปสาเหตุหลักของความขัดแย้งได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร หากมีข้อบกพร่องในองค์ประกอบเหล่านี้ ย่อมนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและนำไปสู่ความขัดแย้งได้

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ภูมิหลัง ค่านิยม แนวคิด การรับรู้ รูปแบบการเจรจาต่อรอง รวมถึงรูปแบบภาวะผู้นำ ซึ่งความหลากหลายเหล่านี้หากไม่ได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง

3. สาเหตุที่แฝงอยู่เบื้องหลังที่ปรากฏการณ์ความขัดแย้ง เช่น ความต้องการและระบบคุณค่าที่แตกต่างกัน ความเชื่อและสมมติฐานที่คลาดเคลื่อน ปัจจัยด้านอารมณ์และความรู้สึกเชิงลบ รวมถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในระดับองค์การ

4. ปัญหาจากสภาพขององค์การ ยกตัวอย่างเช่น การมีทรัพยากรจำกัด ความไม่โปร่งใส ความคลุมเครือในบทบาทหน้าที่และกฎระเบียบ การจัดสรรทรัพยากรและโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น

5. ความล้มเหลวในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคลากรตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านร่างกาย ความปลอดภัย การยอมรับนับถือ หรือความสำเร็จในชีวิต

นอกจากนี้ การขาดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของปรัชญาทางการทหาร "รู้เขารู้เรา" ย่อมนำไปสู่การประเมินสถานการณ์ที่คลาดเคลื่อนและเพิ่มโอกาสเกิดความขัดแย้ง

โดยสรุปแล้ว สาเหตุของความขัดแย้งในองค์การมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งควรได้รับการวิเคราะห์และจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อลดระดับความรุนแรงและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

ตามการศึกษาของ Thomas และ Kilmann (1976) ได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรม TKI (Thomas-Kilmann Conflict Model Instrument) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก เพื่อใช้จำแนกพฤติกรรมของบุคคลเมื่อต้องเผชิญและจัดการกับความขัดแย้งในรูปแบบ 2 มิติ คือ มิติแนวนอน หมายถึงระดับการให้ความร่วมมือ ซึ่งหมายถึงระดับการตอบสนองของคู่กรณีฝ่ายหนึ่งต่อความต้องการของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนมิติแนวตั้งหมายถึงการมุ่งที่ตนเอง ซึ่งหมายถึงระดับความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง จากเครื่องมือวัดพฤติกรรมสองมิตินี้ทำให้วิธีการที่คู่กรณีตั้งใจจะใช้เพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการแข่งขันหรือการเอาชนะ (Competition)
2. รูปแบบการร่วมมือ (Collaboration)
3. รูปแบบการหลีกเลี่ยง (Avoiding)
4. รูปแบบการปรองดอง (Accommodation)

5. รูปแบบการประนีประนอม (Compromising) หรือพบกันครึ่งทาง(solution/ Some Lose solution)

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้งของ Johnson และ Johnson ที่เสนอว่ามีพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้ง 5 รูปแบบ โดยใช้สัญลักษณ์รูปสัตว์แทนดังนี้

1. แบบเต่า (Avoiding)
2. แบบฉลาม (Competing)
3. แบบนกฮูก (Collaborating)
4. แบบหมี (Accommodating)
5. แบบสุนัขจิ้งจอก (Compromising)

การบริหารความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดย Thomas และ Kilmann ได้พัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของบุคคล ซึ่งเรียกว่า TKI (Thomas-Kilmann Instrument) ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เครื่องมือดังกล่าวจำแนกพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งออกเป็น 5 รูปแบบหลัก ได้แก่ การแข่งขันเพื่อเอาชนะ (Competing) การร่วมมือกัน (Collaborating) การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (Avoiding) การปรองดองยอมรับฝ่ายตรงข้าม (Accommodating) และการประนีประนอมพบกันครึ่งทาง (Compromising)

โดยสอดคล้องกับทฤษฎีของ Johnson และ Johnson ที่ใช้สัญลักษณ์สัตว์แทนรูปแบบดังกล่าว คือ ฉลาม (Shark) แทนการแข่งขัน นกฮูก (Owl) แทนการร่วมมือกัน เต่า (Turtle) แทนการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง หมี (Teddy Bear) แทนการปรองดองยอมรับฝ่ายตรงข้าม และสุนัขจิ้งจอก (Fox) แทนการประนีประนอมพบกันครึ่งทาง ตามลำดับ

รูปแบบการจัดการความขัดแย้งเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความขัดแย้งในองค์การได้ โดยควรเลือกใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ ทั้งนี้เพื่อจัดการและลดระดับความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังในภาพที่ 1

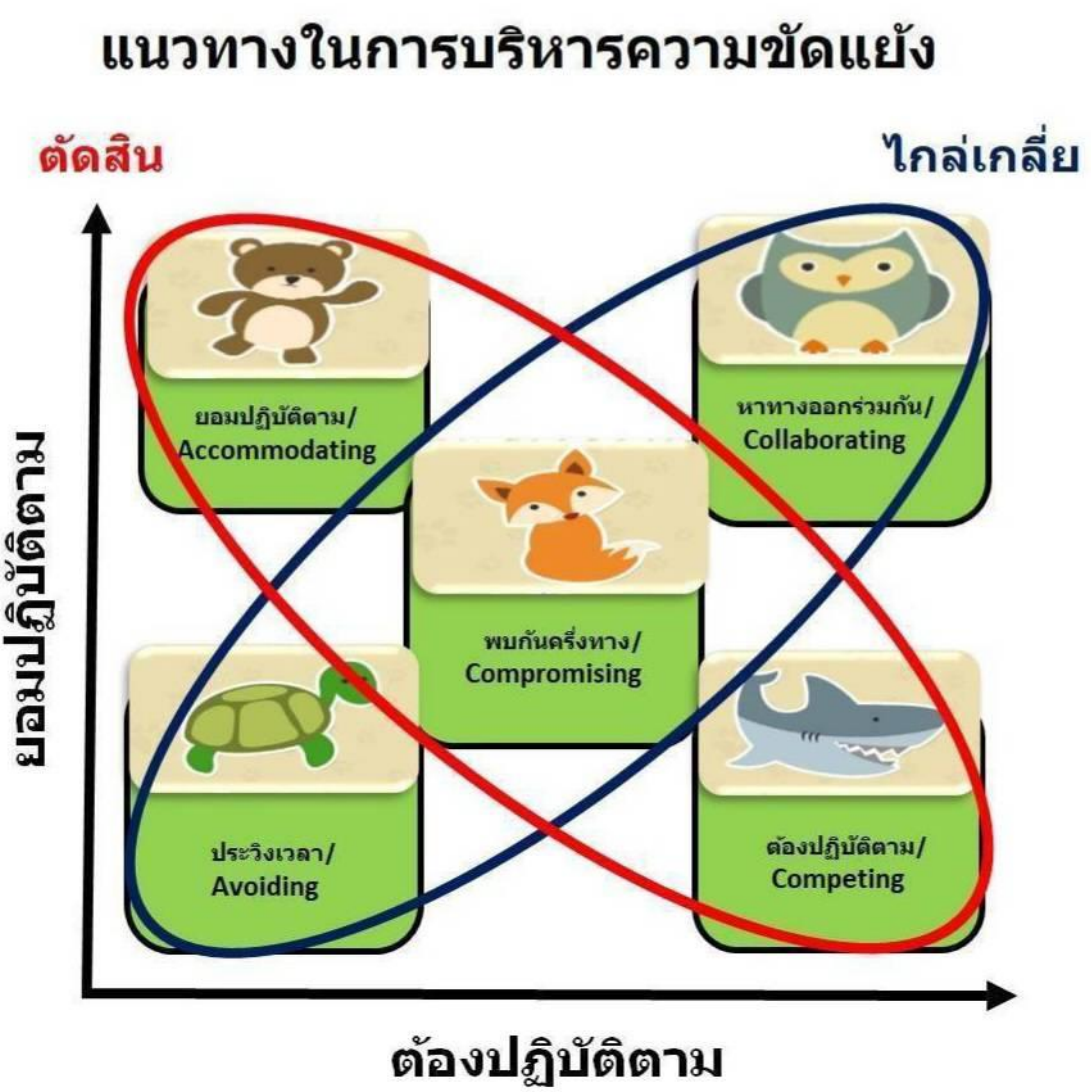

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารความขัดแย้ง

ที่มา: ดัดแปลงจาก Thomas & Kilmann (1976), Johnson & Johnson และ อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา

1.ประวิงเวลา เปรียบเสมือนเต่า หรือการหลีกเลี่ยง (Avoiding) ไม่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของงานและความสัมพันธ์ของบุคคล ผลลัพธ์ส่วนใหญ่คือ "แพ้ - แพ้" (Lose-Lose Solution) ตัวอย่างเช่น ในสถานที่ทำงาน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างทีม ผู้บริหารอาจเลือกที่จะไม่ไปเจาะจงในการแก้ไขปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างความขัดแย้งในทีม แต่สิ่งนี้อาจทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขและอาจส่งผลต่อผลงานในระยะยาว

2.ต้องปฏิบัติตาม เปรียบเสมือนฉลาม หรือการแข่งขัน (Competing) เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานสำคัญกว่า แต่ไม่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์หรือความรู้สึกของผู้อื่น ผลลัพธ์คือ "ชนะ - แพ้" (Win-Lose Solution) ตัวอย่างเช่น หากมีความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารและพนักงานเรื่องการปฏิบัติตามนโยบายใหม่ ผู้บริหารอาจใช้อำนาจในการบังคับให้พนักงานทุกคนต้องปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด โดยไม่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของพนักงาน

3.ยอมปฏิบัติตาม เปรียบเสมือนหมี หรือการปรองดอง (Accommodating) ให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ แต่เป้าหมายเรื่องงานไม่สำคัญ ผลลัพธ์อยู่ในลักษณะ "แพ้ - ชนะ" (Lose-Win Solution) ตัวอย่างเช่น พนักงานคนหนึ่งขอให้เพื่อนร่วมงานทำงานล่วงเวลา แต่เพื่อนปฏิเสธเนื่องจากมีธุระส่วนตัว เพื่อรักษาความสัมพันธ์ พนักงานคนแรกจึงยอมทำงานล่วงเวลาแต่เพียงคนเดียว

4..พบกันครึ่งทาง(Some Win Solution / Some Lose Solution) เปรียบเสมือนสุนัขจิ้งจอก หรือการประนีประนอม (Compromising) เป้าหมายงานและคนมีความสำคัญปานกลาง ตัวอย่างเช่นหากมีความขัดแย้งเรื่องงบประมาณของแผนกต่างๆ ฝ่ายบริหารและตัวแทนแผนกอาจเจรจาหาข้อยุติโดยให้แต่ละฝ่ายเสียสละบางส่วนเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้ง

5.หาทางออกร่วมกัน (Win-Win Solution) เปรียบเสมือนนกฮูก หรือการให้ความร่วมมือ (Collaborating) เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับชัยชนะ (Win-Win) ผลลัพธ์ คือ "ชนะ - ชนะ" (Win-Win Solution) ทั้งเป้าหมายและคนมีความสำคัญเท่ากัน ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะสนองความต้องการ ทำให้ทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ 100% ตัวอย่างเช่น หากมีความขัดแย้งระหว่างพนักงานเรื่องกระบวนการทำงาน ผู้บริหารอาจจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกัน โดยทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น เหตุผลและข้อเสนอแนะ เพื่อหาวิธีการใหม่ที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น

ขั้นตอนการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

1. กำหนดทัศนคติที่เหมาะสมต่อความขัดแย้ง ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องน่ากลัว แต่ควรถือเป็นโอกาสในการปรับปรุงองค์การ

2. ระบุสาเหตุแห่งความขัดแย้งอย่างชัดเจนว่าฝ่ายต่างๆ ขัดแย้งกันในประเด็นใดบ้าง

3. ควรดำเนินการไกล่เกลี่ยหรือเจรจาโดยมีคนกลางที่เป็นกลางเข้ามาประนีประนอม

4. พยายามหาทางออกที่เป็นรูปแบบชนะร่วมกัน (Win-Win Solution) หากไม่สามารถทำได้ ควรพบกันครึ่งทาง

5.หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้ใช้วิธีการตัดสินโดยมีผู้มีอำนาจในการชี้ขาด ซึ่งควรถือเป็นทางเลือกสุดท้ายในการจัดการความขัดแย้ง

การตัดสินชี้ขาดเป็นกลยุทธ์สุดท้ายที่ควรนำมาใช้ในการจัดการความขัดแย้ง เนื่องจากมีโอกาสสร้างความไม่พอใจให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

แนวทางการจัดการความขัดแย้ง

แนวทางการจัดการความขัดแย้งในองค์การสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การไกล่เกลี่ย (Facilitive): เป็นกระบวนการที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเจรจาต่อรอง หาทางออกร่วมกัน โดยมีบุคคลที่ 3 ทำหน้าที่คอยไกล่เกลี่ย ผลลัพธ์ที่เป็นไปได้มี 3 ประการ ดังนี้

1.1. หาทางออกร่วมกัน (Win-Win): เป็นผลลัพธ์ที่ดีที่สุดที่ทั้งสองฝ่ายรู้สึกพึงพอใจกับทางออกที่ได้ เปรียบเสมือนนกฮูก

1.2. พบกันครึ่งทาง (Some Win/ Some Lose): เป็นการประนีประนอม แบ่งปันผลประโยชน์กันคนละครึ่ง เปรียบเสมือนสุนัขจิ้งจอก

1.3. ประวิงเวลา: เป็นการเลื่อนการตัดสินใจออกไป อาจจะเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือเพื่อลดความตึงเครียด เปรียบเสมือนเต่า

2. การตัดสิน (Evaluative) : เป็นกระบวนการที่บุคคลที่ 3 ทำหน้าที่ตัดสินปัญหา ผลลัพธ์ที่เป็นไปได้มี 3 ประการ ดังนี้

2.1. ต้องปฏิบัติตาม: คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติตามคำตัดสิน เปรียบเสมือนฉลาม

2.2. ยอมปฏิบัติตาม: คู่กรณีฝ่ายที่แพ้ต้องยอมปฏิบัติตามคำตัดสิน เปรียบเสมือนหมี

2.3. พบกันครึ่งทาง: คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต้องยอมรับคำตัดสินบางส่วน เปรียบเสมือนสุนัขจิ้งจอก

แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการความขัดแย้งในองค์การนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ การไกล่เกลี่ยเป็นแนวทางที่ควรพิจารณาเป็นอันดับแรก เพราะมีโอกาสนำไปสู่ผลลัพธ์แบบ Win-Win การตัดสินควรใช้เป็นวิธีสุดท้าย เมื่อการไกล่เกลี่ยไม่ประสบความสำเร็จ

เป้าหมายสูงสุดของการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในองค์การ

คือการบรรลุผลสำเร็จแบบ Win-Win ซึ่งหมายถึงสถานการณ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสมและรู้สึกเป็นผู้ชนะด้วยกันทั้งหมด การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ "การขยายพื้นที่ผลประโยชน์ร่วม (Expand the Pie)" เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์แบบ Win-Win หลักการสำคัญของกลยุทธ์นี้คือ แทนที่จะแบ่งปันเพียงผลประโยชน์จำกัดที่มีอยู่เดิมมุ่งเน้นไปที่การ "สร้างมูลค่าเพิ่ม" ให้กับผลประโยชน์โดยรวม เปรียบเสมือนการ "ขยายขนาดของพาย" ก่อนที่จะทำการแบ่งปัน ด้วยวิธีนี้จะทำให้ทุกฝ่ายได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่ "มากกว่า" ที่คาดหวังไว้เดิม นำไปสู่ความพึงพอใจร่วมกันของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด แนวทางในการนำกลยุทธ์ "การขยายพื้นที่ผลประโยชน์ร่วม (Expand the Pie) " มาประยุกต์ใช้

1.เข้าใจความต้องการและข้อจำกัดที่แท้จริงของทุกๆฝ่าย: ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่ใช่อารมณ์ ในการวิเคราะห์สถานการณ์ เปลี่ยนมุมมองจากการมองว่าเป็นเกมแพ้ชนะ ไปสู่การมองว่าเป็นโอกาสในการสร้างคุณค่าและผลประโยชน์ร่วมกัน

2.กำหนดจุดร่วม ปัญหา และข้อจำกัดของทุกฝ่ายให้ชัดเจน: ค้นหาความต้องการและเป้าหมายที่ตรงกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

3.ระดมความคิดเพื่อสร้างทางเลือกใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา: ร่วมกันคิดค้นหา "ทางเลือกใหม่" ที่จะเพิ่มมูลค่าและขยายผลประโยชน์โดยรวม

4.ทดลองนำทางเลือกบางประการมาปฏิบัติ และประเมินผล: แบ่งปันผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

5.สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระยะยาวระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย: คำนึงถึงการสร้างความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีในระยะยาวเป็นสำคัญ ดังในภาพที่ 2

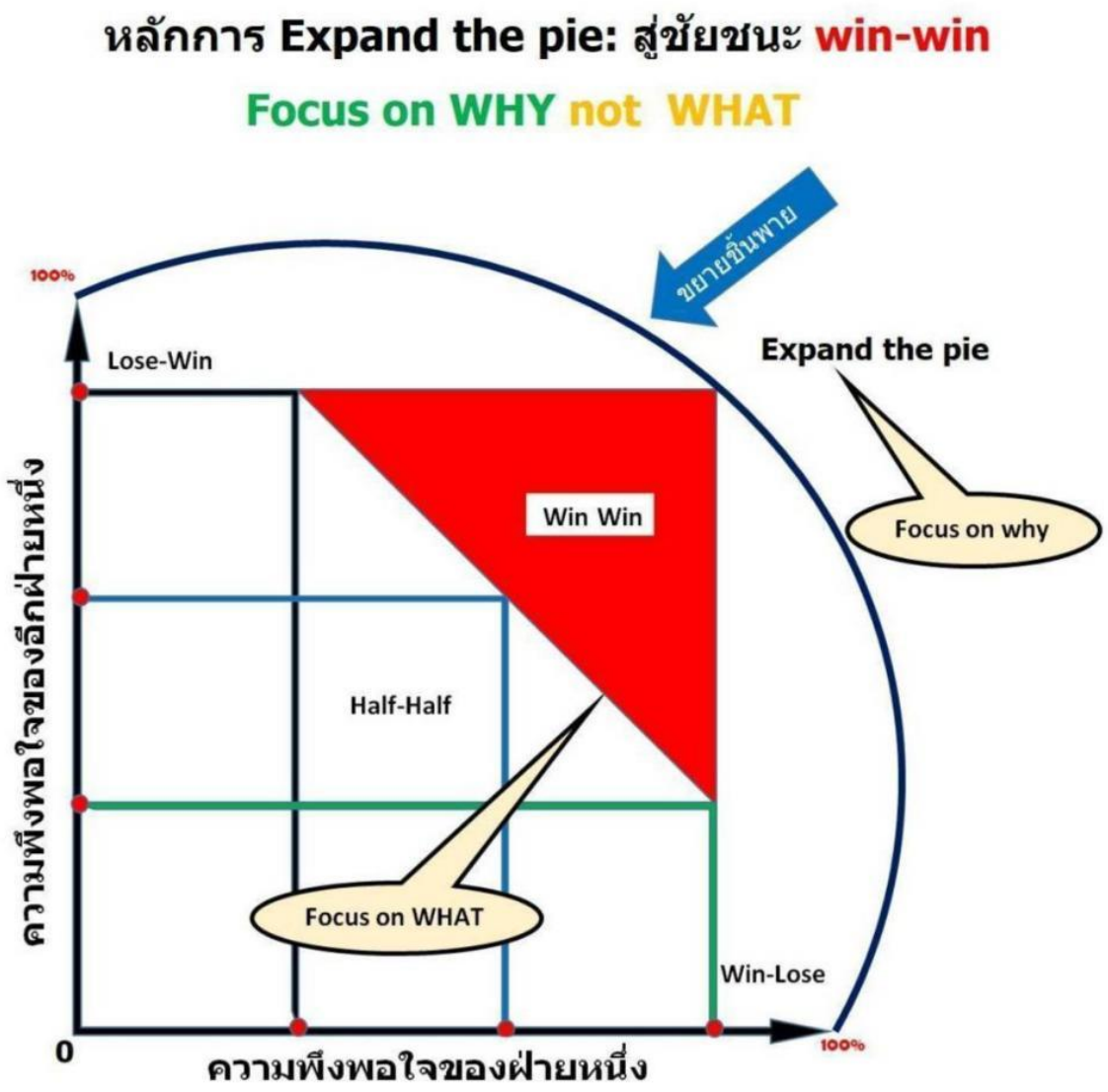

ภาพที่ 2: หลักการ Expand the Pie

ที่มา: ดัดแปลงจาก "หลักการเพิ่มพาย" โดย อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา

แกนนอนแทนระดับความพึงพอใจของฝ่ายหนึ่ง (0-100%) และแกนตั้งแทนระดับความพึงพอใจของอีกฝ่ายหนึ่ง (0-100%) หากใช้วิธีการแก้ไขความขัดแย้งแบบชนะ-แพ้ (Win-Lose) เมื่อฝ่ายหนึ่งมีความพึงพอใจสูง อีกฝ่ายหนึ่งจะมีความพึงพอใจต่ำ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ไม่น่าพึงประสงค์ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถบรรลุความพึงพอใจสูงสุดร่วมกันได้

ดังนั้น การขยายพาย (Expand the Pie) ทำให้เพิ่มพื้นที่(สีแดง)จึงเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นการค้นหาทางออกใหม่ๆ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุความพึงพอใจร่วมกันได้อย่างสูงสุด (Win-Win) โดยการเปลี่ยนมุมมองจาก "สิ่งที่เราต้องการ" (Focus on What) ไปสู่ "เหตุผลที่เราต้องการสิ่งนั้น" (Focus on Why) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของทั้งสองฝ่ายได้ดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น สถานการณ์: พนักงานสองคนในทีมเดียวกันมีความขัดแย้งกันเรื่องงาน พนักงานคนแรกชอบทำงานคนเดียว ไม่ชอบทำงานเป็นทีม พนักงานคนที่สองชอบทำงานเป็นทีม รู้สึกว่าการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การแก้ปัญหาแบบ " Focus On What" หัวหน้าทีมอาจแบ่งงานให้ออกจากกัน: พนักงานคนแรกทำงานคนเดียว พนักงานคนที่สองทำงานเป็นทีม หัวหน้าทีมอาจตั้งกฎระเบียบใหม่: กำหนดให้พนักงานทุกคนต้องทำงานเป็นทีม

การแก้ปัญหาแบบ "Focus On Why" หัวหน้าทีมอาจพูดคุยกับพนักงานทั้งสองคนเพื่อความต้องการที่แท้จริง: พนักงานคนแรกทำไมถึงชอบทำงานคนเดียว? พนักงานคนที่สองทำไมถึงชอบทำงานเป็นทีม? หัวหน้าทีมอาจอธิบายให้พนักงานทั้งสองคนเข้าใจว่า การทำงานเป็นทีมมีข้อดีอย่างไร: เช่น ช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เรียนรู้จากกันและกัน หัวหน้าทีมอาจจัดกิจกรรม team building: เพื่อให้พนักงานทั้งสองคนได้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน เช่น เล่นเกม ทำกิจกรรมอาสาสมัคร

ผลลัพธ์: การแก้ปัญหาแบบ "On What": พนักงานอาจไม่พอใจ เกิดความขัดแย้งอีก การแก้ปัญหาแบบ "On Why": พนักงานเข้าใจข้อดีของการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป: หลักการขยายพายเป็นแนวทางที่มีประโยชน์สำหรับการจัดการความขัดแย้งในองค์การ ช่วยให้องค์การบรรลุผลลัพธ์ที่ชนะ-ชนะ องค์การควรส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การระบุความต้องการที่แท้จริง การคิดนอกกรอบ การประนีประนอม และการไกล่เกลี่ย เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมและพึงพอใจ

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการความขัดแย้ง(Conflict Management) ในองค์การ ควรเริ่มต้นด้วยการปรับทัศนคติของบุคลากรให้มีความเชื่อมั่นว่าสถานการณ์ความขัดแย้งทุกประการย่อมมีแนวทางการแก้ไขเสมอ หลังจากนั้น จำเป็นต้องวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุแท้จริงของความขัดแย้งระหว่างคู่กรณี การไกล่เกลี่ยหรือการเจรจาโดยใช้เหตุผลควรถูกนำมาใช้เป็นวิธีการแรก หากไม่ประสบความสำเร็จ การเรียกบุคคลที่สามเข้ามาช่วยในการประนีประนอมอาจเป็นแนวทางที่เหมาะสม โดยมุ่งหวังแสวงหาจุดร่วมที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (Win-Win Solution) อย่างไรก็ดี หากความพยายามดังกล่าวล้มเหลว การตัดสินชี้ขาดจึงเป็นมาตรการสุดท้ายที่จำเป็นต้องนำมาใช้ หากองค์การสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจและนำกลยุทธ์การบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเป็นระบบมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ท้าทายต่างๆ ในองค์การได้อย่างราบรื่น โดยแม้ความขัดแย้งจะนับเป็นสิ่งที่ท้าทายขีดความสามารถ แต่นั่นเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการเติบโตและพัฒนาองค์การ ดังนั้น ไม่ควรมองความขัดแย้งในแง่ลบหรือหวาดกลัว แต่ควรถือเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาองค์การ เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งมีไว้เพื่อการแก้ไข ไม่ใช่เพื่อการเก็บงำหรือเพิกเฉย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "ปัญหามีไว้แก้ ไม่ใช่มีไว้เก็บ" การแปลความหมายของคำกล่าวดังกล่าว คือ ทุกความขัดแย้งย่อมมีวิธีการแก้ไขและจัดการได้เสมอ ดังนั้นบุคลากรในองค์การจึงจำเป็นต้องปรับทัศนคติให้เหมาะสม พัฒนาทักษะกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

โดยสรุปแล้ว การจัดการความขัดแย้งในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรเลือกใช้แนวทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์และให้ความสำคัญทั้งกับเป้าหมายของงานและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมุ่งสู่การหาทางออกแบบ Win-Win ที่ทุกฝ่ายพึงพอใจ โดยองค์การต้องวิเคราะห์ปัจจัย 2 ตัวแปรในรูปแบบ 2 มิติ ดังนี้ มิติในแนวนอน คือ ต้องปฏิบัติตาม(งาน) หมายถึง ระดับความพยายามในการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายขององค์การ มิติในแนวตั้ง คือ ยอมปฏิบัติตาม(ความสัมพันธ์) หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ในการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์การ ทั้งสองมิตินี้จะถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งภายในองค์การ ดังในภาพที่ 3

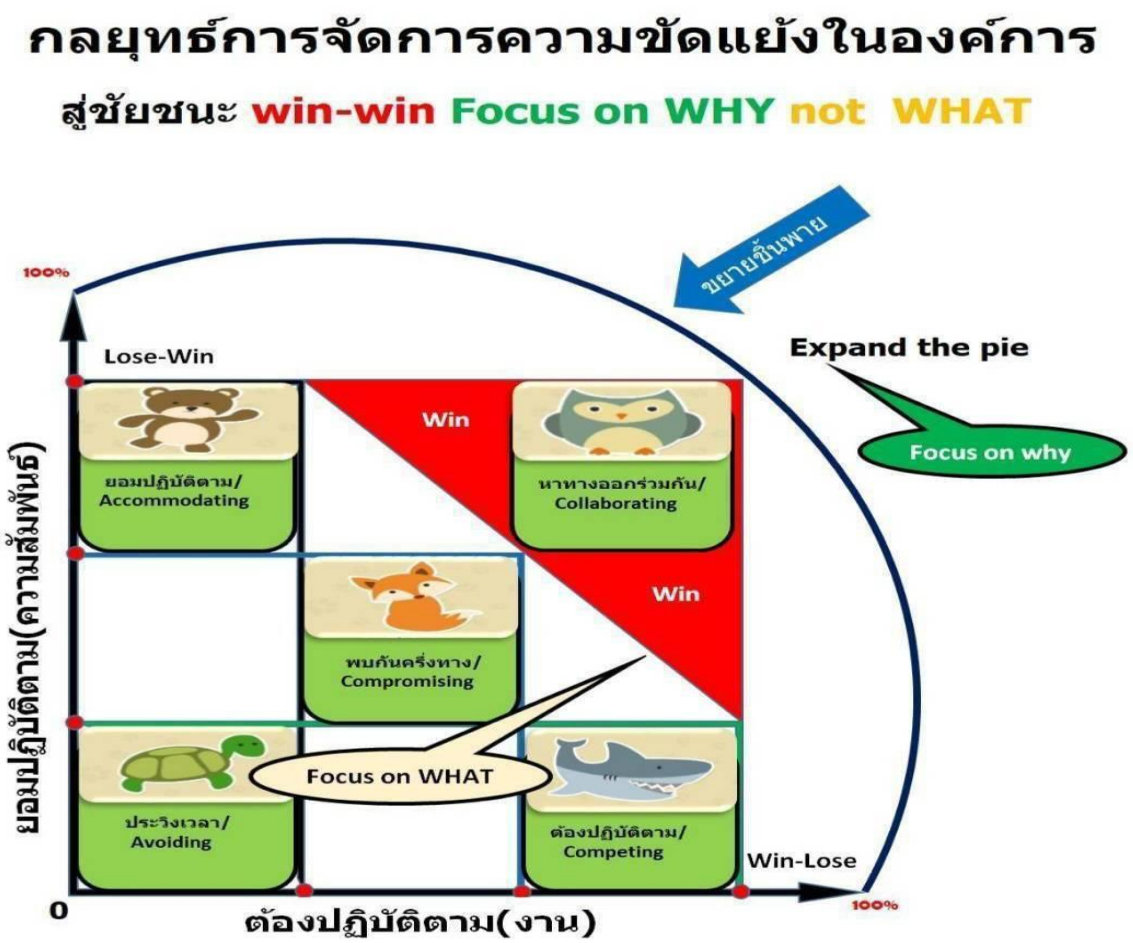

ภาพที่ 3 กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งในองค์การ สู่ชัยชนะ WIN-WIN
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้ขียนและคณะ

เอกสารอ้างอิง

จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. (2565). การบริหารความขัดแย้งในองค์กร. *วารสารรัชต์ภาคย์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, *16*(48), 1-16.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.

เสกสรรณ ประเสริฐ. (2562). *หลักสูตรนวัตกรรมการสื่อสารการสืบสวนสอบสวน (วิชาบริหารความขัดแย้ง)*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2564, 18 กรกฎาคม). *เทคนิคการจัดการความขัดแย้ง*. (โดยมูลนิธิสานอนาคตการศึกษาคอนเน็กซ์ อีดี). YouTube: CONNEXTED Foundation. https://www.connected.org/ สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2567.

Aimwattanakul, S. (2010). *The case study of Conflict of the Sub District Administrations Organizations of Dankhuntod District, Nakhon Ratchasima Province* [Master's Thesis]. Suranaree University of Technology.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1987). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning* (2nd ed.). Prentice-Hall.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, *50*(4), 370-396.

Neuman, W. L., & Bruehl, B. A. (2014). *Social Research Methods* (7th ed.). Pearson.

Smith, J. (2020). *The Human Relations*. HarperCollins.

Thomas, K. W. (2006). *Making Conflict Management a Strategic Advantage*. Semantic Scholar. https://www.semanticscholar.org/paper/Making-Conflict-Management-a-Strategic-Advantage-%7C-Thomas/148eb85ff31bc3ff5e9171265146777b913e51b5

Thomas, K. W., & Kilmann, R. H. (2015). *An Overview of the Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument (TKI)*. http://www.kilmanndiagnostics.com/overview-thomaskilmann-conflict-mode-instrument-tki

Thomas, K. W., & Schmidt, W. H. (1976). A Survey of Managerial Interests with Respect to Conflict. *Academy of Management Journal*, *19*, 315-318.

Tuckman, B. W. (1965). Developmental sequence in small groups. *Psychological Bulletin*, *63*(6), 384-399.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.48

Curriculum Development for an Additional Course in Chinese as a Foreign Language to Promote Creative Thinking for Upper Elementary Students at Wat Sam Ngam School

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

Sanicha Tatsanasawangkoon[1*], Wiparat Moosikajaroen[2], udomluk Koolsriro[3]
ศนิชา ทัศนสว่างคุณ [1*], วิภารัตน์ มูสิกะเจริญ[2], อุดมลักษม์ กูลศรีโรจน์[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Sanicha Tatsanasawangkoon*
ศนิชา ทัศนสว่างคุณ *
Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Email: sanicha.t@ku.th

2. Wiparat Moosikajaroen
วิภารัตน์ มูสิกะเจริญ Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Email: feduwrsj@ku.ac.th

3. Udomluk Koolsriroj
อุดมลักษม์ กูลศรีโรจน์
Education, Kasetsart University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Email: feduulk@ku.ac.th

คำสำคัญ:
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม, ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ, ความคิดสร้างสรรค์, นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจในการเรียนรู้, การจัดการเรียนการสอน

Keywords:
Supplementary Curriculum, Chinese as a Foreign Language, Creativity, Upper Elementary Students, Learning Achievement, Learning Satisfaction, Instructional Management

ABSTRACT

This research aims to: (1) develop an additional course in Chinese as a Foreign Language to enhance the creativity of upper elementary students at Wat Sam Ngam School, and (2) examine the effects of implementing the additional course in Chinese as a Foreign Language on students' academic achievement in Chinese, creative thinking ability, and satisfaction. The sample group consisted of 56 fourth-grade students at Wat Sam Ngam School during the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included: (1) a draft of the additional Chinese as a Foreign Language course to promote creativity among upper elementary students at Wat Sam Ngam School, (2) an evaluation form for the additional Chinese as a Foreign Language course, (3) an achievement test for the Chinese as a Foreign Language course, (4) a creativity test for fourth-grade students, and (5) a student satisfaction survey regarding the learning experience in the Chinese course. Data analysis utilized basic statistical values, including percentage, arithmetic mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and Index of Item-Objective Congruence (IOC).

The research findings revealed that: (1) the additional Chinese as a Foreign Language course to enhance students' creativity consisted of curriculum principles, objectives, course descriptions, course structure, and lesson plans; (2) students' academic achievement in the Chinese course had an average score of 75.19%; (3) the overall evaluation of students' creativity showed an average of 73.33%; and (4) the overall student satisfaction with the Chinese course was at a high level ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.97).

Article history:
Received: 23/03/2025
Revised: 21/04/2025
Accepted: 03/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Tatsanasawangkoon, S., et al. (2025). Curriculum Development for an Additional Course in Chinese as a Foreign Language to Promote Creative Thinking for Upper Elementary Students at Wat Sam Ngam School. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 708-727.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม 2) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม ด้านผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนภาษาจีน ความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามง่าม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ได้แก่ 1) ร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม 2) แบบประเมินรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดสามง่าม 3)แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 4)แบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5)แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการวิจัยพบว่า1)หลักสูตรรายวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม ประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และแผนจัดการเรียนรู้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.19 3) ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ73.33 4) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{x}$=4.44,S.D =0.97)

บทนำ

ภาษาจีนเป็นภาษาสำคัญระดับโลกและเป็นหนึ่งในภาษาราชการขององค์การสหประชาชาติ การเรียนรู้ภาษาจีนไม่เพียงแค่เป็นประโยชน์ในด้านการสื่อสารและธุรกิจเท่านั้น แต่ยังเปิดประตูให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรม ความคิด และค่านิยมของชาวจีนอย่างลึกซึ้ง ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงมีนโยบายส่งเสริมการเรียนภาษาจีนตั้งแต่ระดับประถม โดยเฉพาะช่วง ป.4-6 ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมที่สุด เพราะเด็กมีพัฒนาการทางสมองที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาใหม่และมีพื้นฐานภาษาแม่ที่มั่นคง

อย่างไรก็ตาม การเรียนภาษาจีนยังคงเน้นการท่องจำเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์หรือความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะการคิด โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นแนวทางสำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนตั้งคำถาม คิดแก้ปัญหา และสร้างสรรค์บทสนทนาใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น เรียนอย่างมีความหมาย และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยเสริมทักษะภาษาจีนทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน เช่น การแต่งเรื่องหรือสร้างบทสนทนาใหม่ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้คลังคำศัพท์และโครงสร้างภาษาจีนอย่างหลากหลาย เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อภาษาจีน ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอนยุคใหม่ที่ไม่เพียงสอนภาษา แต่ยังพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต.

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาจีนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จึงมีความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดสามง่าม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เรียนในโรงเรียนวัดสามง่าม และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนภาษาจีน 2) ด้านความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดสามง่าม มีพื้นฐานจากแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (1950) และทาบา (1962) ที่เน้นจุดมุ่งหมาย การจัดประสบการณ์ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบของ

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1974) ซึ่งครอบคลุมการกำหนดเป้าหมาย ออกแบบหลักสูตร การนำไปใช้ และการประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น (สุเทพ อ่วมเจริญ, 2555; ธีระศักดิ์ แสนท้วม, 2558)

ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรภาษาจีน ได้พัฒนาโดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนา “สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน” และ “คุณลักษณะอันพึงประสงค์” ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550; จิติณัฐ วิมานรัตน์, 2554) แนวทางการออกแบบเน้น “Backward Design” ที่เริ่มจากเป้าหมายการเรียนรู้ และมุ่งจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุผลตามตัวชี้วัด มีความสามารถทั้งด้านการใช้ภาษาจีนและทักษะชีวิตที่สร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในหลักสูตรนี้อิงจากทฤษฎีองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1967) และแนวคิดของ Williams (1969) ซึ่งเน้นการคิดอเนกนัย เช่น ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ควบคู่กับการฝึกจินตนาการและความกล้าแสดงออก การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องมีความยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นการคิดอย่างมีจินตนาการและสร้างแนวคิดใหม่ๆ อย่างมีคุณค่า (อารี พันธ์มณี, 2546; สมพร หลิมเจริญ, 2552; Dai Yunli, 2563)

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาทดลอง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามง่าม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 56 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนวัดสามง่าม จำนวน 28 คนได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) มา 1 ห้องเรียนจากทั้งหมด 2 ห้องเรียน เนื่องจากทุกห้องมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Galen L.Saylor and William M. Alexander, 1974: 7) และ สอนความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford ,1967: 60-65)

1.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเพิ่มเติมเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คือหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทำความรู้จัก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สวัสดี **你好** หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ลาก่อน **再**见 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เธอชื่ออะไร **你叫什名字？**หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เธอเป็นใคร **你是**谁？

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ

1) ร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

2) แบบประเมินร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4) แบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดัชนีค่าความยากง่าย (p) ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (r)

4. ขั้นตอนการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

ในการเตรียมการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในสามด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และแนวทางการเขียนหลักสูตรในส่วนของความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกแบบหลักสูตรอย่างมีระบบและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน

อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ รวมถึงแนวคิดด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน

ต่อมา ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการจัดทำหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดทำร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนให้เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร

ภายหลังการจัดทำร่างหลักสูตรเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างหลักสูตรดังกล่าวให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน ความเหมาะสม และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม

ในการประเมินร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินโดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดกรอบประเด็นและสร้างข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบในหลักสูตร

เมื่อสร้างแบบประเมินเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบประเมินต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้ในการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินที่ได้ได้นำมาวิเคราะห์และปรับปรุงร่างหลักสูตรให้สมบูรณ์ เพื่อเตรียมนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสามง่าม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 และศึกษาผลการใช้

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามง่าม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมแล้ว เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้

ในการทดลองใช้หลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พัฒนาจากสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของ 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ค่าความ

ยากง่ายและอำนาจจำแนก (p และ r) จากการทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ป.5 ก่อนคัดเลือกข้อสอบ 30 ข้อที่ผ่านเกณฑ์มาใช้จริง

แบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์

เป็นแบบอัตนัย 4 ข้อ รวม 20 คะแนน วัดองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ ผ่านการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบประเมินความพึงพอใจ

เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ เนื้อหา สื่อและกิจกรรม การวัดผล และประโยชน์ที่ได้รับ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามง่าม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการสอนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุก ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งใช้เวลาสอนทั้งหมด 20 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

3. เมื่อสอนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และแบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เวลาทดสอบฉบับละ 50 นาที จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน

4. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

1.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษามีองค์ประกอบต่อไปนี้ 1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) คำอธิบายรายวิชา 5) โครงสร้างรายวิชา 6) แผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

จากผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ความเป็นมา หลักการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
1. เนื้อหาสาระในความเป็นมาของหลักสูตรมีความชัดเจน	4.00	0.00	มาก
2. ความเป็นมาของหลักสูตรสอดคล้องกับเป้าหมายรายวิชาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	3.67	0.58	มาก
3. หลักการของหลักสูตรสอดคล้องกับความเป็นมาของหลักสูตร	3.30	0.58	ปานกลาง
4. หลักการของหลักสูตรมีจุดเน้นที่ชัดเจน	3.30	0.58	ปานกลาง
5. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นกับผู้เรียน	3.67	0.58	มาก
6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนสามารถนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	3.67	1.15	มาก
7. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของหลักสูตร	3.67	0.58	มาก
8. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.30	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.69	0.58	มาก
คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา			
1. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1.1 ชื่อรายวิชามีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
1.2 ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	4.30	0.58	มาก
1.3 เนื้อหารายวิชาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.00	0	มาก
1.4 องค์ประกอบต่างๆในคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	4.30	0.58	มาก
1.5 ผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ/กระบวนการและเจตคติ	3.67	0.58	มาก
1.6 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา	3.67	0.58	มาก
1.7 การให้น้ำหนักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.30	0.58	มาก
1.8 ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.12	0.44	ปานกลาง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
2. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5			
2.1 ชื่อรายวิชามีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
2.2 ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	4.30	0.58	มาก
2.3 เนื้อหารายวิชาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	3.67	0.58	มาก
2.4 องค์ประกอบต่างๆในคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
2.5 ผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ/กระบวนการและเจตคติ	3.30	0.58	ปานกลาง
2.6 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา	3.67	0.58	มาก
2.7 การให้น้ำหนักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.00	0	มาก
2.8 ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.86	0.50	มาก
3. คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6			
3.1 ชื่อรายวิชามีความเหมาะสม	5	0	มากที่สุด
3.2 ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	4.30	0.58	มาก
3.3 เนื้อหารายวิชาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	3.67	0.58	มาก
3.4 องค์ประกอบต่างๆในคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกัน	4.00	0	มาก
3.5 ผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ/กระบวนการและเจตคติ	3.67	0.58	มาก
3.6 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา	3.67	0.58	มาก
3.7 การให้น้ำหนักในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.00	0	มาก
3.8 ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	0.36	มาก
เฉลี่ยรวมด้านคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา	**3.66**	**0.43**	**มาก**
แผนจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
หน่วยที่ 1ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1. สาระสำคัญของแผนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.30	0.58	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	3.67	0.58	มาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.00	1.00	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
8. วิธีการและเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	1.00	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
10. การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.00	0	มาก
เฉลี่ย	4.06	0.65	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
หน่วยที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1. สาระสำคัญของแผนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	4.30	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	3.67	0.58	มาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.30	1.00	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
8. วิธีการและเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.67	0.58	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
10. การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.00	0	มาก
เฉลี่ย	4.16	0.61	มาก
หน่วยที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1. สาระสำคัญของแผนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	3.30	0.58	ปานกลาง
5. กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	3.67	1.15	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน	4.30	0.58	มาก
8. วิธีการและเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	1.00	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
10. การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.00	0	มาก
เฉลี่ย	4.00	0.66	มาก
หน่วยที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1. สาระสำคัญของแผนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	4.00	1.00	มาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.00	1.00	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
8. วิธีการและเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	1.00	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	4.00	1.00	มาก

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
10. การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.00	0	มาก
เฉลี่ย	4.14	0.69	มาก
หน่วยที่ 5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4			
1. สาระสำคัญของแผนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	3.67	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	4.00	1.00	มาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.00	1.00	มาก
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
8. วิธีการและเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.67	0.58	มาก
9. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
10. การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.00	0	มาก
เฉลี่ย	4.10	0.65	มาก
เฉลี่ยรวมด้านแผนจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	**4.09**	**0.65**	**มาก**
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	**3.90**	**0.57**	**มาก**

1. ด้านความเป็นมา หลักการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 3.69), (S.D = 0.58)

2. ด้านคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชามีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 3.66), (S.D = 0.43) โดยด้านคำอธิบายรายวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.00), (S.D = 0.36) รองลงมาคือ คำอธิบายรายวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ($\bar{x}$ = 3.86), (S.D = 0.50) และ คำอธิบายรายวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ($\bar{x}$ = 3.12), (S.D = 0.44)

3. ด้านแผนจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.09), (S.D = 0.65) โดยแผนจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.16), (S.D = 0.61) รองลงมา คือ แผนจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 4 ($\bar{x}$ = 4.14), (S.D = 0.69) แผนจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 5 ($\bar{x}$ = 4.10), (S.D = 0.65) แผนจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ($\bar{x}$ = 4.06), (S.D = 0.65) และ แผนจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3 ($\bar{x}$ = 4.00) ,(S.D = 0.66)

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) ผลการ

ประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่2 ตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นักเรียนเลขที่	คะแนนเต็ม 30	คิดเป็นร้อยละ
1	22	73.33
2	23	76.67
3	22	73.33
4	22	73.33
5	21	70.00
6	28	93.33
7	24	80.00
8	21	70.00
9	22	73.33
10	23	76.67
11	24	80.00
12	23	76.67
13	27	90.00
14	22	73.33
15	22	73.33
16	26	86.67
17	21	70.00
18	26	86.67
19	21	70.00
20	24	80.00
21	21	70.00
22	23	76.67
23	25	83.33
24	21	70.00
25	23	76.67
26	22	73.33
27	23	76.67
28	20	66.67
เฉลี่ย	22.56	75.19

1. จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยรวม 75.19 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 จำนวน 27 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 1 คน เมื่อคิดเป็นรายบุคคลนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุด 28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนนเป็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 3 ตารางผลการประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นักเรียนเลขที่	ความคิดสร้างสรรค์ (20 คะแนน)				รวม	คิดเป็นร้อยละ
	ความคิดยืดหยุ่น (5คะแนน)	ความคิดละเอียดลออ (5คะแนน)	ความคิดริเริ่ม (5คะแนน)	ความคิดคล่องแคล่ว (5คะแนน)	20	100
1	3	3	3	3	12	60.00
2	5	5	5	3	18	90.00
3	5	5	3	4	17	85.00
4	3	3	3	3	12	60.00
5	5	5	5	3	18	90.00
6	5	4	4	5	18	90.00
7	5	5	3	5	18	90.00
8	3	3	3	3	12	60.00
9	3	3	3	4	13	65.00
10	4	5	3	3	15	75.00
11	5	5	3	4	17	85.00
12	5	5	3	5	18	90.00
13	5	5	4	4	18	90.00
14	3	3	3	3	12	60.00
15	5	2	5	3	15	75.00
16	5	4	5	4	18	90.00
17	4	4	5	5	18	90.00
18	4	5	5	3	17	85.00
19	4	4	5	5	18	90.00
20	3	3	3	3	12	60.00
21	3	3	3	3	12	60.00
22	4	5	5	3	17	85.00
23	5	4	5	4	18	90.00
24	3	5	5	4	17	85.00
25	4	3	4	3	14	70.00
26	5	4	5	4	18	90.00
27	3	3	3	3	12	60.00
28	3	3	3	3	12	60.00
รวม	114	111	109	102	436	2180
เฉลี่ย	4.07	3.96	3.89	3.64	15.57	73.33

2. ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีจำนวน 11 คน และ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีจำนวน 8 คน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 คิดเป็นร้อยละ 81.40 รองลงมาด้านความคิดละเอียดลออ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 คิดเป็นร้อยละ 79.29 ด้านความคิดริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คิดเป็นร้อยละ 77.86 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความคิดคล่องแคล่ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คิดเป็นร้อยละ 72.86

ตารางที่ 4 ตารางผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.46	0.92	มาก
2. เนื้อหาที่สอนน่าสนใจ	4.64	0.73	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.83	มากที่สุด
ด้านสื่อและกิจกรรมการเรียน			
3. ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม	4.21	1.13	มาก
4. ครูใช้คำถามซักถามนักเรียน	4.50	0.75	มาก
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดสร้างสรรค์	4.43	0.96	มาก
6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหา	4.36	0.87	มาก
7. ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียน	4.29	1.08	มาก
8. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนฝึกใช้ภาษาจีน	4.43	0.99	มาก
เฉลี่ย	4.37	0.96	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล			
9. ครูมีการประเมินผลการเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.61	0.83	มากที่สุด
10. ครูมีการประเมินผลที่เหมาะสม	4.39	1.03	มาก
เฉลี่ย	4.50	0.93	มาก

3.จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.44, S.D = 0.97) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.55, S.D = 0.83) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50, S.D = 0.93) ด้านสื่อและกิจกรรมการเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.37, S.D = 0.96) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}$ = 4.33, S.D = 1.15)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดสามง่าม มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดสามง่าม มีผลประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาและด้านหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x}$ = 3.90), (S.D = 0.57) การที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มาเป็นอย่างดี พัฒนาหลักสูตรตามหลักการแนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford) คาเกลล์ (ดิลก ดิลกานนท์. 2534: 16-17; อ้างอิงจาก Cagle. 1985. General Abstract-Concrete Model of Creative Thinking.) และแฟรงค์ วิลเลียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร หลิมเจริญ ที่ทำการทดลองเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรเสริม พบว่าร่างหลักสูตรเสริมโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.14) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของร่างหลักสูตรเสริม ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของเอกสารประกอบหลักสูตรเสริมและค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรเสริมกับเอกสารประกอบหลักสูตรเสริมอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาจีน มีคะแนนเฉลี่ยรวม 75.19 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 จำนวน 27 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 1 คน เนื่องจากการเรียนอ่อน เมื่อคิดเป็นรายบุคคลนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุด 28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนนเป็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสพร บัวเรือง ที่ทำการทดลองเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองรายวิชาคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 33 คน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ0.05

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้านความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ พบว่านักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุดมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุดมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความคิดคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คิดเป็นร้อยละ 72.86 ที่เป็นเช่นนี้ อาจหมายความว่านักเรียนยังไม่สามารถคิดคำตอบได้หลาย ๆ คำตอบอย่างรวดเร็ว หรือมีแนวคิดหลากหลายน้อย

รองลงมาด้านด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คิดเป็นร้อยละ 77.86 ด้านความคิดละเอียดลออมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 คิดเป็นร้อยละ 79.29 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 คิดเป็นร้อยละ 81.40 เนื่องจากนักเรียนอาจคุ้นเคยกับการปรับตัวและเปลี่ยนมุมมองอยู่เสมอ เช่น การทำงานกลุ่ม หรือการเจอปัญหาใหม่ ๆ ที่ต้องมองหลายทางเลือก เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.33 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยมีการฝึกความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนซ้ำๆทุก หน่วยการเรียนเป็นจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีการฝึกความคิด สร้างสรรค์แต่ละด้านแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับรัฐบาลควีนแลนด์ (Queensland government, 2006: online) การคิดเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนเรียกร้องที่จะรับความรู้ หรือต้องการ ท่องจำข้อมูล หรือมีการปฏิบัติการคำนวณตามขั้นตอนซ้ำๆ กันเป็นประจำ นักเรียนจะได้รับ ความรู้ตามลำดับจากข้อมูลความจริงอย่างง่ายไปสู่ความคิดที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ความรู้เหล่านี้จะ ถูกถ่ายทอดผ่านการอ่าน แผ่นงาน และการจดบันทึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินทิพย์ สิทธิศาสตร์(2564) ที่ทำการทดลองเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 16.43 และ 20.11 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ 3.68 คิดเป็นร้อยละ 15.33 เมื่อพิจารณาความคิดสร้างสรรค์เป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว มีร้อยละของผลต่างเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 8.33 รองลงมา คือ ด้านความคิดละเอียดลออ มีละของผลต่างเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 18.45 รองลงมา คือ ด้านความคิดริเริ่ม มีร้อยละของผลต่างเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 26.19 และด้านความคิดยืดหยุ่น มีร้อยละของผลต่างเฉลี่ยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.20

4. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.44, S.D = 0.97) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่น่าสนใจและครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัวในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครูมีการประเมินผลการเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความรู้ทางภาษาจีนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแฟรงค์ วิลเลียมผู้พัฒนารูปแบบการสอนความคิดสร้างสรรค์ขึ้น ที่เรียกว่า Williams Cube CAI Model อันเป็นรูปแบบในการส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกหรือเจตคติในรูป 3 มิติ หนึ่งในนั้นคือมิติที่ 3 ด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (Pupil Behavior) เมื่อครูได้จัดกระบวนการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาและกลวิธีการสอนดังกล่าวแล้ว นักเรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสติปัญญาและด้านเจตคติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1)ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) 2) ความเต็มใจที่จะเสี่ยง (Risk-Taking) 3) ความพอใจที่จะทำสิ่งที่สลับซับซ้อน (Complexity) 4 ความคิดจินตนาการ (Imagination) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพล พงศ์พุทธชาด (2564) ที่ทำการทำการทดลองเรื่อง ผลของความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์จากการเรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการสอนแบบซินเนคติคส์ ของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน พบว่าผลการประเมินความพึง

พอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการสอนแบบซินเนคติคส์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.09

สรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษามีวัตถุประสงค์คือ

1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม วิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาจีน ความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาทดลองโดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามง่าม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 56 คน

กลุ่มตัวอย่างสุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบกลุ่มมา 1 ห้องเรียนจากทั้งหมด 2 ห้องเรียน เนื่องจากทุกห้องมีความสามารถใกล้เคียงกันแบบคละความสามารถ ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 28 คน

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน มีคะแนนเฉลี่ยรวม 75.19 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 จำนวน 27 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 1 คน เมื่อคิดเป็นรายบุคคลนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุด 28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนนเป็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของนักเรียนทั้งหมด

2. ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุดมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุดมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 คิดเป็นร้อยละ 81.40 รองลงมาด้านความคิดละเอียดลออมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 คิดเป็นร้อยละ 79.29 ด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คิดเป็นร้อยละ 77.86 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความคิดคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 คิดเป็น
ร้อยละ 72.86

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนคิดสนุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.44, S.D = 0.97) ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.55, S.D = 0.83) รองลงมาด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{\mathbf{X}}$=4.50, S.D = 0.93) ด้านสื่อและกิจกรรมการเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.37, S.D = 0.96) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}$ = 4.33, S.D = 1.15)

ข้อเสนอแนะ

1. การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดสามง่ามไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนต่างสถาบันการศึกษาควรปรับเปลี่ยนหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมไปตามบริบทของสถานศึกษาหรือผู้เรียน

2. การใช้กิจกรรมกลุ่มในการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิดได้มาก

3. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถพัฒนาด้วยเทคนิคต่างๆที่หลากหลาย ดังนั้นควรเลือกใช้เทคนิคในการฝึกให้สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา

4. ในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ไม่ตำหนิหรือวิจารณ์ความคิดของผู้เรียน ควรออกแบบบทเรียนให้สามารถดึงดูดความสนใจผู้เรียนให้ได้ก่อนที่จะทำการฝึกความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย เช่น การใช้ศิลปะกับภาษาจีน การเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนเรื่องแต่ง การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อดูว่าวิธีไหนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ดีที่สุด

2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมวิชาภาษาจีนเพื่อส่งเสริมทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมศึกษาปีที่ 6

3. ศึกษาผลของหลักสูตรต่อองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์อย่างเฉพาะเจาะจง เช่น แยกศึกษาทีละด้าน ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มใหม่ ความคิดละเอียดลออใช้เครื่องมือวัดที่ออกแบบมาเพื่อประเมินทักษะเหล่านี้โดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จรัสพร บัวเรือง. (2562). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง รายวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

จิติณัฐ วิมานรัตน์. (2554). *การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติเสมือนสำหรับอาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

ดิลก ดิลกานนท์. (2534). *การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. [ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร].

ธีระศักดิ์ แสนท้วม. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องระบำชักพระสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ยุทธพล พงค์พุทธชาด. (2563). *ผลของความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์จากการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมกับการสอนแบบซินเนคติคส์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน*.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2549). บทบาทของประเทศจีนและภาษาจีนในศตวรรษใหม่. *MGRonline*. https://mgronline.com/daily/detail/9490000074640

สมพร หลิมเจริญ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2* [ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

สิรินทิพย์ สิทธิศาสตร์. (2564). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา*.

สุเทพ อ่วมเจริญ, ประเสริฐ มงคล, & วัชรา เล่าเรียนดี. (2555). *รายงานการวิจัยการพัฒนาการสอนวิชา "การพัฒนาหลักสูตร" สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อารี พันธ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ต้นอ้อ 1999.

Cagle, M. (1985). A general abstract-concrete model of creative thinking. *Journal of Creative Behavior*, *19*(2), 104–109. https://doi.org/10.1002/j.2162-6057.1985.tb00643.x

Dai Yunli. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสื่อสารภาษาจีนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์].

Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill, Book Company.

Queensland Studies Authority. (2006). *Early years curriculum guidelines*. Queensland Government. https://www.qcaa.qld.edu.au/downloads/p_10/ey_cg_06.pdf

Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for Schools* (3rd ed.). Holt, Rinehart and Winston.

Smith, B. o., Stanley, W. O., & Shores., J. t. (1957). *Fundamentals of Curriculum*. Harcourt, Brace & World, Inc.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. Harcourt, Brace and Word Inc.

Tyler, R. W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. University of Chicago Press.

Williams, F. E. (1969). *Classroom ideas for encouraging thinking and feeling*. DOK Publishers.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.49

Development of the Learning Process of Ancient Pali Grammar Scriptures through Online System

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์

Supee Thumthong[1*], Phramaha Wattana Paññādīpo[2], Thanee Suwanprathip[3]
สุภีร์ ทุมทอง[1*], พระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (คำเคน)[2], ธานี สุวรรณประทีป[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Supee Thumthong*
สุภีร์ ทุมทอง*
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: supee2t@gmail.com

2. Phramaha Wattana Paññādīpo
พระมหาวัฒนา ปญฺญาทีโป (คำเคน)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: wattana.pan@mcu.ac.th

3. Thanee Suwanprathip
ธานี สุวรรณประทีป
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Pali Studies Campus, Buddhaghosa Campus, Nakhon Pathom, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
Email: thanee_305@hotmail.com

คำสำคัญ:
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้, ไวยากรณ์บาลีโบราณ, ปทรูปสิทธิ, อภิธานัปปทีปิกา

Keywords:
Learning process development, Ancient Pali grammar, Padarupasiddhi, Abhidhanappadipika

ABSTRACT

This research is a documentary study with the following objectives: 1) to examine the current state of learning management for ancient Pali grammar texts,2) to translate the Padarupasiddhi and Abhidhanappadipika texts and explore online learning management methods, and 3) to develop an online learning process for ancient Pali grammar texts.

The research findings reveal that ancient Pali grammar texts contain intricate content requiring extensive study time and are not included in the current Pali Pariyatti education system. Presently, the teaching and learning of these ancient texts are mostly conducted informally by private initiatives. The translation of the Padarupasiddhi (Sandhikanda) in a literal manner clarifies the rules of Pali grammar and provides an understanding of how to construct Pali word forms using the Kaccayana grammatical formulas. The Abhidhanappadipika (Pali translation) introduces a vast number of Pali words, including synonyms (e.g., 32 words meaning "Buddha") and polysemous words (e.g., the word "samaya" has nine meanings). Regarding the online learning process, knowledge is disseminated through platforms such as websites, Facebook, YouTube, and TikTok to align with modern trends and cater to learners' convenience. When teaching via Zoom, the majority of participants responded very positively. Additionally, the content was disseminated through various media: (1) a website for audio files and learning materials, (2) YouTube for full lecture videos and short example clips, (3) TikTok for short explanatory clips on the Abhidhanappadipika, and (4) printed books distributed as Dhamma donations.

Article history:
Received: 26/03/2025
Revised: 13/04/2025
Accepted: 25/05/2025
Available online:

How to Cite:
Thumthong, S., et al. (2025). Development of the Learning Process of Ancient Pali Grammar Scriptures through Online System. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 728-739.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยด้านเอกสาร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณ 2) เพื่อแปลคัมภีร์ปทรูปสิทธิและคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาและศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ และ 3) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่า คัมภีร์ไวยากรณ์โบราณมีเนื้อหาที่ละเอียด ต้องใช้เวลามากในการศึกษา และไม่ได้อยู่ระบบการศึกษาบาลีเปรียญธรรม สภาพการเรียนการสอนของคัมภีร์ไวยากรณ์โบราณในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จัดกันตามอัธยาศัยในแนวเอกชน คัมภีร์ปทรูปสิทธิ สนธิกัณฑ์ แปลโดยพยัญชนะ ทำให้ทราบกฎเกณฑ์ด้านไวยากรณ์บาลีได้ชัดเจนและเข้าใจวิธีการทำตัวรูปบทบาลีโดยใช้สูตรกัจจายนไวยากรณ์ คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาบาลี-แปล ทำให้ทราบคำศัพท์บาลีจำนวนมาก ทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น ศัพท์ที่มีความหมายว่าพระพุทธเจ้า 32 ศัพท์ และศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น สมย ศัพท์ มีความหมาย 9 อย่าง เป็นต้น ส่วนกระบวนการเรียนรู้ทางออนไลน์ เป็นการให้ความรู้ผ่านทาง Website, Facebook, YouTube และ TikTok เป็นต้น เพื่อให้เหมาะกับยุคสมัยและสะดวกกับผู้เรียน เมื่อทำการสอนออนไลน์ผ่าน Zoom พบว่าผู้เข้าเรียนส่วนใหญ่ให้การตอบรับ ดีมาก นอกจากนั้นยังได้เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ คือ (1) เว็บไซต์ สำหรับไฟล์เสียงและเอกสารประกอบการเรียน (2) YouTube สำหรับคลิบคำบรรยายเต็ม และ คลิบสั้นเป็นตัวอย่าง (3) TikTok คลิบสั้นตัวอย่างคำอธิบายอภิธานัปปทีปิกา (4) พิมพ์หนังสือแจกจ่ายเป็นธรรมทาน

บทนำ

พระธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น เป็นธรรมที่ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต ไม่เป็นวิสัยแห่งตรรกะ ละเอียด บัณฑิตจึงจะรู้ได้ ประกอบด้วยธรรมคืออิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาทและพระนิพพาน ทรงแสดงพระธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ถึงพร้อมด้วยอรรถะ ถึงพร้อมด้วยพยัญชนะ ประกาศพรหมจรรย์ อันบริบูรณ์โดยสิ้นเชิงและบริสุทธิ์ ทรงประกาศเนื้อความอริยสัจ 4 อันเป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนัด เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ และเป็นไปเพื่อพระนิพพาน อักษรบทพยัญชนะ และการจำแนกว่า อุปาทานขันธ์ 5 เป็นทุกข์เพราะเหตุนี้ ๆ ตัณหาเป็นเหตุเกิดทุกข์เพราะเหตุนี้ ๆ พระนิพพานเป็นความดับไปแห่งทุกข์เพราะเหตุนี้ ๆ อริยมรรคมีองค์ 8 เป็นหนทางให้ถึงความดับไปแห่งทุกข์เพราะเหตุนี้ ๆ มีความหลากหลายไม่มีประมาณ คำสอนเหล่านั้นได้ถูกรวบรวมไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำสอนของพระพุทธเจ้าที่อยู่ในรูปบทบาลีในพระไตรปิฎกมีความลึกซึ้งและมีนัยอันวิจิตร จึงมีคัมภีร์อธิบายตามลำดับ ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส และคัมภีร์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อรักษาบทพยัญชนะและอรรถะไม่ให้ขาดตกบกพร่อง รวมถึงคัมภีร์ที่เป็นพื้นฐานช่วยอุปการะในการศึกษาพระพุทธพจน์ คือกลุ่มคัมภีร์สัททาวิเสส

คัมภีร์สัททาวิเสสเป็นกลุ่มคัมภีร์ที่ว่าด้วยหลักภาษาในพระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์พื้นฐานในทำความเข้าใจภาษาบาลีและวิเคราะห์เนื้อความหลักธรรมในพระไตรปิฎก ประกอบด้วยกลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์และกลุ่มคัมภีร์ที่ไม่ได้เป็นไวยากรณ์ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. กลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยระเบียบกฎเกณฑ์ของภาษาบาลี เช่น คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์โมคคัลลานะ และคัมภีร์สัททนีติ เป็นต้น

2. กลุ่มคัมภีร์นิฆัณฑุ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยคำศัพท์บาลี เป็นพจนานุกรมภาษาบาลี เช่น คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา เป็นต้น

3. กลุ่มคัมภีร์ฉันท์ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยระเบียบกฎเกณฑ์การประพันธ์ที่เป็น ร้อยกรอง เช่น คัมภีร์วุตโตทัย เป็นต้น

4. กลุ่มคัมภีร์เกฏุภะ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยระเบียบการใช้คำ เนื้อความ และสำนวนไม่ให้มีโทษในการรจนาคัมภีร์ด้วยภาษาบาลี เช่น คัมภีร์สุโพธาลังการะ เป็นต้น

ในบรรดาคัมภีร์สัททาวิเสสทั้ง 4 กลุ่มนี้ คัมภีร์ที่เป็นอุปการะเบื้องต้นในการศึกษาพระไตรปิฎกเป็นอย่างมาก คือ คัมภีร์ไวยากรณ์และคัมภีร์พจนานุกรมบาลี เพราะช่วยให้เข้าใจหลักภาษาและคำศัพท์ที่ใช้ในพระไตรปิฎก ในคัมภีร์ 2 กลุ่มนั้น คัมภีร์ไวยากรณ์ที่มีเนื้อหาละเอียดพอสมควร ศึกษาได้สะดวกสำหรับผู้เริ่มต้น ได้แก่ คัมภีร์ปทรูปสิทธิ ซึ่งเน้นอธิบายการทำตัวรูปบทบาลีในพระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์อธิบายโดยอาศัยสูตรกัจจายนไวยากรณ์ เช่น สูตรที่ 1 อตฺโถ อกฺขรสญฺญาโต แปลความว่า เนื้อความเป็นสิ่งที่หมายรู้ได้ด้วยอักษร แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอักษรในการทำความเข้าใจพระพุทธพจน์ หากอักษรวิบัติเสียหายไป การรู้เนื้อความในพระพุทธพจน์ก็เป็นไปได้ยาก ความเป็นผู้ฉลาดในอักษร จึงมีอุปการมากในพระพุทธพจน์ทั้งหลาย สูตรที่ 2 อกฺขราปาทโย เอกจตฺตาลีสํ แปลความว่า หน่วยเสียงทั้งหลายมือ เป็นต้น จำนวน 41 ตัว มีชื่อว่า อักษระ แสดงให้เห็นถึงในพระบาลีจะมีเพียง 41 หน่วยเสียงเท่านั้น เกินกว่านั้น ไม่ใช่พระพุทธพจน์ ดังนี้เป็นต้น

ส่วนคัมภีร์พจนานุกรมบาลี ได้แก่ คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา แสดงคำศัพท์ภาษาบาลีในรูปคาถาให้จดจำได้สะดวกจำนวน 1203 คาถา รวบรวมกลุ่มศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน เช่น พระพุทธเจ้ามี 32 ศัพท์ ได้แก่ พุทฺธ ทสพล สตฺถุ สพฺพญฺญู ทฺวิปทุตฺตม มนินฺท ภควนฺตุ นาถ จกฺขุมนฺตุ องฺคีรส มุนิ เป็นต้น ดังคาถาว่า

พุทฺโธ ทสพโล สตฺถา สพฺพญฺญู ทฺวิปทุตฺตโม
มุนินฺโท ภควา นาโถ จกฺขุมางฺคีรโส มุนิ.

นอกจากนั้น คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกานี้ ยังรวบรวมกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น ธมฺม ศัพท์มีความหมายเกินกว่า 14 อย่าง ได้แก่ (1) สภาวะ (2) พระปริยัติ (3) ปัญญา (4) ความสมควร (5) สัจจะ (6)

ปกติ (7) บุญ (8) เญยยธรรม (9) คุณความดี (10) ความประพฤติ (11) สมาธิ (12) ความไม่ใช่สัตว์ (13) อาบัติ (14) เหตุ เป็นต้น ดังคาถาว่า

ธมฺโม สภาเว ปริยตฺติปณฺณา
ญาเยสุ สจฺจปฺปกตีสุ ปุณฺเณ
เญยฺเย คุณาจารสมาธิสูปิ
นิสฺสตฺตตาปตฺติสุ การณาโท

ผู้ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้า หากมีความเข้าใจในบทบาลีตามหลักไวยากรณ์และความหมายของศัพท์ที่ใช้ในพระไตรปิฎกประกอบด้วย ก็จะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นำไปสู่การบอกสอนและประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นเหตุหนึ่งที่ช่วยรักษาพระศาสนาให้มั่นคง ถึงกระนั้นก็ตาม คัมภีร์ปทรูปสิทธิและคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกานี้ ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายสำหรับคนทั่วไปนัก ศึกษาเล่าเรียนกันในวงจำกัดเท่านั้น

ผู้วิจัยต้องการศึกษาคัมภีร์ปทรูปสิทธิและคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา และวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ จัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย ทำให้ผู้สนใจเข้าถึงได้สะดวก อันเป็นแนวทางในเผยแผ่องค์ความรู้ด้านภาษาบาลีชั้นสูงและคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้แผ่ขยายกว้างขวางออกไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณ
2. เพื่อแปลคัมภีร์ปทรูปสิทธิและคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาและศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์
3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์

ระเบียบวิธีการวิจัย

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์” เป็นการศึกษาวิจัยด้านเอกสาร (Documentary research) และเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณ
2. แปลคัมภีร์ปทรูปสิทธิและอภิธานัปปทีปิกา และศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์
3. พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์
4. ทดสอบระบบการเรียนการสอนทางออนไลน์
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
6. เรียบเรียงเนื้อหาเป็นรูปเล่มและนำเสนอ

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์” มีกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

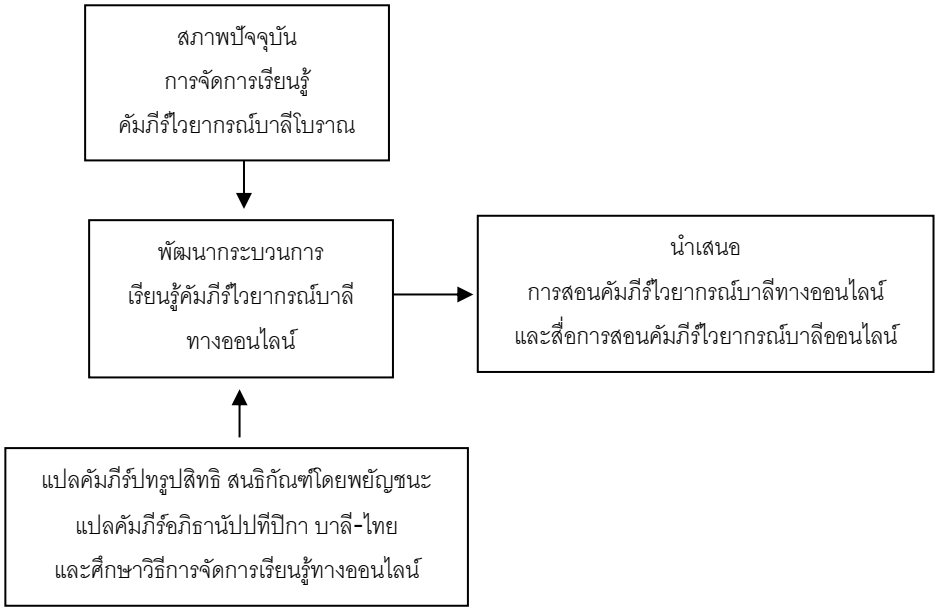

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ 3 ข้อ และประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณ พบว่า คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณรวมเรียกว่าคัมภีร์สัททาวิเสส เป็นกลุ่มคัมภีร์ที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาพระไตรปิฎก ประกอบด้วย 4 คัมภีร์ ได้แก่ คัมภีร์ไวยากรณ์ คัมภีร์อภิธาน คัมภีร์ฉันท์ และ คัมภีร์ อลังการะ คัมภีร์นิรุตติศาสตร์ทั้ง 4 คัมภีร์นี้ นิยมใช้เรียนและสอนกันมาแต่โบราณกาล ส่วนในประเทศไทยเคยมีการเรียนการสอนทั้ง 4 คัมภีร์ แต่ขาดช่วงไปไม่มีการเรียนการสอนเป็นเวลาเกือบร้อยปีเนื่องจากเนื้อหาสาระมีความกว้างขวางละเอียดพิสดารและใช้เวลามากในการศึกษาเรียนรู้ทั้งยังขาดเอกสารตำราอธิบายขยายความอันเป็นเหตุให้เข้าใจยากและล่าช้า

เนื้อหาของคัมภีร์ไวยากรณ์โบราณมีเนื้อหาที่ละเอียด ต้องใช้เวลามากในการศึกษา และไม่ได้อยู่ระบบการศึกษาบาลีเปรียญธรรม สภาพการเรียนการสอนของคัมภีร์ไวยากรณ์โบราณในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จัดกันตามอัธยาศัยในแนวเอกชน หากเจ้าสำนักเรียนใด หรือ ผู้รับผิดชอบสำนักการศึกษาใด มีความเข้มแข็งก็จะจัดการศึกษาได้ดี ส่วนผู้สนใจศึกษาก็ยังมีน้อยเพราะไม่อยู่ในระบบการศึกษาปกติ โดยมีสถานเปิดสอน ได้แก่ สำนักเรียนบาลีใหญ่วัดท่ามะโอ สำนักเรียนบาลีใหญ่วัดหาดใหญ่สิตาราม ศูนย์กรรมฐานวิหารธรรม สำนักเรียนบาลีวัดม่อนเจริญธรรม สำนักเรียนวัดจากแดง สำนักเรียนวัดเขาสนามชัย โรงเรียนพระปริยัติธรรมวิมลสุทธาภิวัฒน์ วัดสุทธาโภชน์ สถาบันเตปิฎก สุเตสีบัณฑิต และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม เป็นต้น

2) แปลคัมภีร์ปทรูปสิทธิและคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา และศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ พบว่า

ก. แปลคัมภีร์ปทรูปสิทธิ สนธิกัณฑ์ โดยพยัญชนะ ทำให้ทราบถึงการเรียกชื่ออักษร 41 ตัว สระ 8 ตัว พยัญชนะ 33 ตัว รัสสะ ทีฆะ ได้อย่างชัดเจน และทำให้ทราบวิธีการทำตัวรูปบทบาลี โดยใช้สูตรกัจจายนไวยากรณ์ มีโครงสร้างของเนื้อหา ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างเนื้อหาคัมภีร์ปทรูปสิทธิ สนธิกัณฑ์

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	รายละเอียด	คาถา
1	คนฺถารมฺภ	คำเริ่มคัมภีร์	-
2	สนฺธิกณฺฑ	การเชื่อมบทบาลี	1
	สญฺญาวิธาน	การเรียกชื่ออักษร	2-11
	สรสนฺธิวิธาน	การต่อสระ	12-34
	ปกติสนฺธิวธาน	คงรูปปกติไม่เปลี่ยนแปลง	35-36
	พฺยญฺชนสนฺธิวิธาน	การต่อพยัญชนะ	37-48
	นิคฺคหีตสนฺธิวิธาน	การต่อนิคหิต	49-59

ข. แปลอภิธานัปปทีปิกา บาลี-ไทย ทำให้ทราบถึงคำศัพท์ที่ใช้ในภาษาบาลีเป็นจำนวนมาก รวบรวมไว้ในรูปคาถา 1203 คาถา ทำให้ท่องจำได้สะดวก จัดไว้เป็นหมวดหมู่ แยกเป็น 3 กัณฑ์

ได้แก่ (1) สัคคกัณฑ์ (2) ภูกัณฑ์ (3) สามัญญกัณฑ์ มีโครงสร้างของเนื้อหา ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างเนื้อหาของคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา

ลำดับ	ชื่อกัณฑ์	เนื้อหา	คาถา
1	**สัคคกัณฑ์**	ศัพท์ที่มีความหมายว่า พระพุทธเจ้า พระพุทธโคดม นิพพาน พระอรหันต์ สวรรค์ เทวดา อสูร พรหม พระอินทร์ ไฟ แสงสว่าง ท้องฟ้า ดวงดาว ดวงอาทิตย์ กาลเวลา ฤดูกาล เสียง คำพูด และสภาวธรรมต่าง ๆ เช่น ความดี จิต ปัญญา ความเพียร ตัณหา เป็นต้น	1-179
2	**ภูกัณฑ์**		
	ภูมิวรรค	ศัพท์เกี่ยวกับแผ่นดิน	180 - 197
	ปุรวรรค	ศัพท์เกี่ยวกับเมือง	198 - 226
	นรวรรค	ศัพท์เกี่ยวกับบุคคล	227- 331
	จตุพพัณณวรรค	ศัพท์เกี่ยวกับวรรณะ ๔	332 - 535
	อรัญญาทิวรรค	ศัพท์เกี่ยวกับต้นไม้ ภูเขา และสัตว์	536 – 48
	ปาตาลวรรค	ศัพท์เกี่ยวแม่น้ำ ทะเล และเมืองบาดาล	649 – 690
3	**สามัญญกัณฑ์**		
	วิเสสยาธีนวรรค	ศัพท์ที่เป็นวิเสสนะ	691 - 757
	สังกิณณวรรค	ศัพท์โวหารทั่วไป	758 - 776
	อเนกัตถวรรค	ศัพท์ที่มีความหมายมาก	77 - 1135
	อัพพยวรรค	ความหมายของนิบาต อุปสัค และปัจจัย	1136 - 1203

ค. ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ (Online Learning Management) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน จัดการ และประเมินผลการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นเครื่องมือหลัก องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ ได้แก่ (1) การออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) (2) การวิเคราะห์ความต้องการ วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่จะสอน (3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น การบรรยายออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด เป็นต้น (4) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้พัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น วิดีโอ อินโฟกราฟิก เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (5) การเลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี เลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น LMS, Video Conference, Interactive Tools เป็นต้น

การจัดการระบบการเรียนรู้ (Learning Management System - LMS) ประกอบด้วย (1) การจัดเก็บและเผยแพร่เนื้อหาการเรียนรู้ จัดเก็บเนื้อหาการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และเผยแพร่ให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่าย (2) การจัดการผู้เรียน ลงทะเบียนผู้เรียน จัดกลุ่มผู้เรียน ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (3) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การบ้าน แบบทดสอบ กระดานสนทนา เป็นต้น (4) การรายงานผล สร้างรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้เรียนเป็นใครก็ได้ อยู่ที่ใดก็ได้ เรียนเวลาก็ใด เอาตามความสะดวกของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนออนไลน์ได้เปิดเว็บไซต์ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีสื่อทุกประเภทที่นำเสนอในเว็บไซต์ ไม่ว่าจะทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง VDO ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้เหตุภาพของเนื้อหาต่าง ๆ ง่ายดายมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความต้องการ เอกสารบนเว็บไซต์ที่มี Links ต่อไปยังแหล่งความรู้อื่น ๆ ทำให้ขอบเขตการเรียนรู้กว้างออกไป และเรียนอย่างรู้ลึกมากขึ้น

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ เช่น (1) เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (2) ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางมาเรียนที่สถาบันการศึกษา (3) ประหยัดค่าใช้จ่าย ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พัก (4) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง (5) เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้หลายครั้งตามต้องการ

ข้อควรพิจารณาในการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนต้องมีอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตที่เพียงพอ (2) ทักษะการใช้เทคโนโลยี ผู้เรียนและผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี (3) การมีวินัยและแรงจูงใจ ผู้เรียนต้องมีวินัยและแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (4) การประเมินผลการเรียนรู้ ต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเชื่อถือได้

ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เนื่องจากไม่ได้จำกัดอยู่ในสถานที่เดียวเท่านั้น เกิดเครือข่ายความรู้ โยงใยออกไปไกล เน้นการเรียน

แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยลดช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ในเมืองกับท้องถิ่น สรุปแล้ว การเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนที่มีความมีความยืดหยุ่นสูง

เพราะฉะนั้นผู้เรียนจำต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ เพราะไม่มีใครมานั่งจ้ำจี้จ้ำไชยิ่งเรียนยิ่งได้กับตัวเอง

วิธีการสอนให้ได้ผลดี สำหรับผู้สอนมีกระบวนดังนี้ คือ (1) ควรสอนช้า ๆ เน้นเนื้อหาใจความที่สาคัญ ๆ (2) ใช้วิธีพักเบรคบ่อยขึ้น (3) มีการยกตัวอย่างให้มากขึ้น (4) ทบทวนนักศึกษาให้เข้าถึงบทเรียน โดย อาจสุ่มเรียก ถามเป็นระยะ (5) ใช้วิธีการสอนโดยให้นักศึกษาเปิดกล้อง (6) สอนแบบสาธิต และปฏิบัติตาม โดยเตรียมขั้นตอน/คู่มือให้ชัดเจน (7) แบ่งกลุ่มย่อย ในการจัดการเรียนการสอน (8) บันทึกคลิป VDO ให้นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดไปศึกษาได้ในภายหลัง

3) พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดทำระบบออนไลน์ สำหรับให้ผู้สนใจได้ศึกษาโดยสะดวก จัดพิมพ์คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณที่แปลแล้ว นำมาเผยแผ่และพัฒนาระบบ ตามลำดับสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาระบบ Website, Facebook, YouTube, TikTok, Zoom ที่เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน
2. ศึกษาเครื่องมือและวิธีการทำสื่อออนไลน์ ฝึกทำไฟล์ภาพและเสียง การใช้โปรแกรมทำสื่อการสอน ตัดต่อคลิบวีดีโอ ทำปกคลิป เป็นต้น
3. แปล และ วิเคราะห์ จัดทำวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่จะใช้สอนและทำสื่อ
4. รับสมัครผู้เรียนออนไลน์
5. แบบฟอร์มลงทะเบียนออนไลน์

   https://forms.gle/7TrTbgJUzJkyXjLE8
6. สอนออนไลน์ทาง zoom จำนวน 10 ครั้ง

   https://us02web.zoom.us/j/5421578472...
7. ถ่ายทอดสดทาง Facebook และ YouTube

   https://www.facebook.com/Ajsupee

   https://www.youtube.com/user/ajsupee

   https://www.youtube.com/channel/UCciWSlPPZNAcArgwZU7LkiQ
8. ประเมินผลทางออนไลน์และรับเกียรติบัตร

และผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณ โดยอาศัยเครื่องมือที่คนทั่วไปคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว ได้แก่ (1) เว็บไซด์ (2) YouTube (3) Facebook (4) TikTok โดยจัดระบบให้ตอบสนองต่อความต้องการ ดังนี้

1. ทางเว็บไซด์ จัดทำเว็บไซด์ให้รองรับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องการในการเรียนรู้ทางออนไลน์ มีลิ้งก์เชื่อมโยงไปสู่ Facebook และYouTube สามารถหาข้อมูลได้สะดวก ตามลิ้งก์ http://www.ajsupee.com/-mp3?cat_id=153

2. จัดทำ YouTube ไว้ 2 ช่อง เมื่อมีการบรรยายในการเรียนผ่าน zoom จะถ่ายทอดพร้อมกันทั้ง 2 ช่อง เมื่อถ่ายทอดครบแล้ว ก็จะทำเป็น Playlists ไว้ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ต้องการมาเรียนภายหลัง ส่วนเมื่อตัดต่อเรียบร้อยแล้ว จะลงไว้ใน YouTube ช่องที่มีเนื้อหาไปทางวิชาการ ตามลิ้งก์ https://www.-youtube.com/channel/UCciWSlPPZNAcArgwZU7LkiQ

3. ช่อง Facebook ทำไว้ ๒ ช่อง สำหรับประกาศรับสมัครและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งประกาศเกี่ยวกับการขอรับหนังสือ ช่อง Facebook Fanpage จะถ่ายทอดสดตอนบรรยายทาง zoom ด้วยอีกทางหนึ่ง

4. ช่อง TikTok ทำคลิบสั้นเป็นเรื่อง ๆ ลงทางช่อง TikTok ตามลิ้งก์ https://www.tiktok.com/-@supee_thumthong

ภาพที่ ๑ แสดงช่องทางการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์

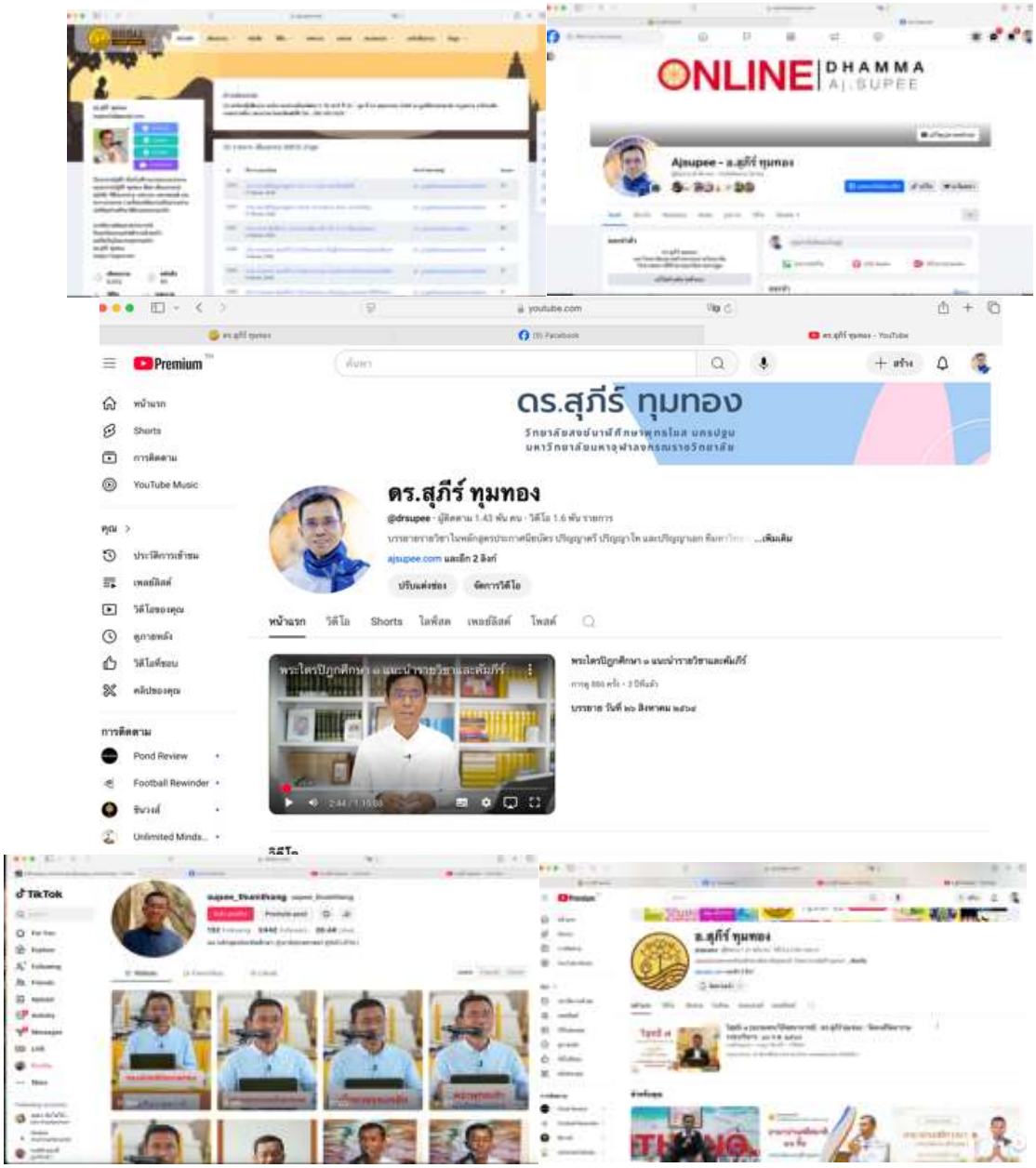

การเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์ เบื้องต้นทำโดยการศึกษาระบบ Website, Facebook, YouTube, TikTok, Zoom ที่เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน รวมทั้งศึกษาเครื่องมือและวิธีการทำสื่อออนไลน์ ฝึกทำไฟล์ภาพและเสียง การใช้โปรแกรมทำสื่อการสอน ตัดต่อ คลิบวีดีโอ ทำปกคลิป แล้วจึงเริ่มทำการสอนทางออนไลน์ทาง Zoom ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนผ่านทาง Facebook และ YouTube การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจให้สามารถเรียนได้ตามวันเวลาที่สะดวก เมื่อสอนแล้ว ก็นำมาตัดต่อ ทำคลิบ จัดพิมพ์หนังสือ แล้วเผยแพร่ทางทางเว็บไซต์, YouTube, Facebook และ TikTok ตามความเหมาะสม พบว่า ข้อมูลในเว็บไซต์มีผู้สนใจค่อนข้างน้อย YouTube สำหรับคลิบคำบรรยายเต็ม และ คลิบสั้นเป็นตัวอย่าง มีผู้สนใจมากพอสมควร TikTok คลิบสั้นตัวอย่างคำอธิบายอภิธานัปปทีปิกา มีผู้ดูจำนวนมาก และหนังสือแจกจ่ายเป็นธรรมทาน มีผู้สนใจขอรับเป็นจำนวนมากและรวดเร็ว

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ มีความแตกต่างและเพิ่มเติมจากงานที่ผู้อื่นได้ทำไว้เกี่ยวกับคัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบรารณ สรุปได้ดังนี้

1. มีการเรียนสอนออนไลน์ทาง zoom และมีเกียรติบัตรจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม มอบให้แก่ผู้เข้าร่วมศึกษาด้วย เป็นการเผยแผ่งานในวิทยาเขตให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนทั่วไป

2. มีการตัดต่อคลิบเต็มเรื่อง โดยมีเอกสารประกอบการสอนรวมอยู่ในคลิบ ทำให้ศึกษาได้สะดวกสำหรับผู้เรียนในภายหลัง และผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาทางออนไลน์

3. มีการตัดต่อเป็นคลิบขนาดสั้น ลงใน YouTube และ TikTok เพื่อดึงดูดความสนใจให้รู้จักคัมภีร์ปทรูปสิทธิและอภิธานัปปทีปิกาและตัวอย่างคำศัพท์ในพระไตรปิฎก

4. มีการพิมพ์หนังสือและแจกเป็นธรรมทานสำหรับผู้สนใจ โดยให้ขอรับมาทางเว็บไซต์ และสถิติของผู้ขอรับหนังสือไว้ด้วย

องค์ความรู้ใหม่

1. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจทั่วไป ให้สามารถเรียนได้ตามวันเวลาที่สะดวก แม้ตัวคัมภีร์จะมีเนื้อหายากและคนรู้จักน้อย ก็สามารถสร้างการรับรู้ผ่านทางออนไลน์ได้ หากฟังไม่ทันช่วงใด ก็สามารถทบทวนได้

2. ข้อดีของการเรียนออนไลน์คือคนทั่วไปเข้าถึงได้ง่าย สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ราคาประหยัด เรียนตามความเร็วของตนเอง สามารถทบทวนบทเรียนได้หลายครั้งตามต้องการ

3. ทำให้ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีความสนใจในภาษาบาลีชั้นสูงและการศึกษาบทบาลีในพระไตรปิฎกมากพอสมควร

สรุป

คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณมีเนื้อหาที่ละเอียด ต้องใช้เวลามากในการศึกษา ผู้สนใจศึกษาก็ยังมีน้อย เพราะไม่อยู่ในระบบการศึกษาปกติ โดยมีสถานเปิดสอน ได้แก่ สำนักเรียนบาลีวัดท่ามะโอ สำนักเรียนบาลีวัดหาดใหญ่สิตาราม สำนักเรียนวัดจากแดง สำนักเรียนวัดเขาสนามชัย สถาบันเตปิฎกสุเตสีบัณฑิต และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม เป็นต้น คัมภีร์ปทรูปสิทธิ สนธิกัณฑ์ ทำให้ทราบวิธีการเรียกชื่ออักษรและวิธีการต่อบทบาลี โดยมีสูตรกัจจายนไวยากรณ์กำกับ คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ทำให้ทราบคำศัพท์บาลี ทั้งศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง ส่วนวิธีการศึกษาทางออนไลน์ เป็นการให้ความรู้ผ่านทาง Website, Facebook, YouTube และ TikTok เป็นต้น เพื่อให้เหมาะกับสมัยที่การสื่อสารมีเครื่องมืออำนวยความสะดวก การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีโบราณทางออนไลน์ ทำโดยการศึกษาระบบ Website, Facebook, YouTube, TikTok, Zoom ที่เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน รวมทั้งศึกษาเครื่องมือและวิธีการทำสื่อออนไลน์ ฝึกทำไฟล์ภาพและเสียง การใช้โปรแกรมทำสื่อการสอน ตัดต่อคลิบวีดีโอ ทำปกคลิป จัดทำโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ แล้วจึงเริ่มทำการสอนออนไลน์ผ่าน Zoom ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนผ่านทาง Facebook และ YouTube และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจให้สามารถเรียนได้ตามวันเวลาที่สะดวก เมื่อสอนแล้ว นำมาตัดต่อ ทำคลิบ จัดพิมพ์หนังสือ เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเผยแผ่องค์ความรู้ด้านคัมภีร์ไวยากรณ์บาลีชั้นสูงและคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้แผ่ขยายกว้างขวางออกไป

เอกสารอ้างอิง

พระมหาสมปอง มุทิโต. (2547). *คัมภีร์อภิธานวรรณนา*. บ.ประยูรวงศ์พริ้นติ้ง จก.

มหากกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2535). *อภิธานปฺปทีปิกา และ อภิธานปฺปทีปิกาสูจิ*. โรงพิมพ์มหากุฏราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2500). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกं*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.50

The Study of Platforms and Applications for Supporting Needs of People and Elderly in Cases of Illness

การศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย

Wannlada Thongyenburit[1]*, Chamnan Thongyen[2], Supapada Phureephong[3] Suthichai Panyaroj[4] & Kitkamon Maitri[5]

วัลย์ลดา ทองเย็นบุริศร์[1]*, ชำนาญ ทองเย็น[2], สุปภาดา ภูรีพงษ์[3], สุทธิชัย ปัญญูโรจน์[4] & กิจกมน ไมตรี[5]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Wannlada Thongyenburit*
วัลย์ลดา ทองเย็นบุริศร์*
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: wanna196@hotmail.com

2. Chamnan Thongyen
ชำนาญ ทองเย็น
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

3. Supapada Phureephong
สุปภาดา ภูรีพงษ์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

4. Suthichai Panyaroj
สุทธิชัย ปัญญูโรจน์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

5. Kitkamon Maitri
กิจกมน ไมตรี
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

ABSTRACT

This research aims 1) to study the health platform model that meets the needs of the people and the elderly, and 2) to determine guidelines for developing a health platform to meet such needs. The study collected quantitative data using a questionnaire from a sample of 400 people, comprising 300 general individuals aged between 20 and 60 years, and 100 elderly individuals aged 61 years and over. The findings revealed that personal demographic factors such as gender, age, occupation, and monthly income significantly influence the utilization and satisfaction with health platform models and applications, particularly in cases of personal illness. Moreover, health-related behavior factors such as the average number of illnesses per year, the average annual treatment expenses, and the usual place of treatment also had a statistically significant influence on the perceived effectiveness of the health platforms.

The research results suggest that any future development of health platforms must consider these key demographic and behavioral factors to enhance accessibility, usability, and effectiveness for both general and elderly populations. This

คำสำคัญ
แพลตฟอร์ม, สุขภาพ, เจ็บป่วย, ผู้สูงอายุ

Keywords:
Platform, Health, Illness, Elderly

Article history:
Received: 12/03/2025
Revised: 20/03/2025
Accepted: 19/04/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Thongyenburit et al. (2025). The Study of Platforms and Applications for Supporting Needs of People and Elderly in Cases of Illness. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 740-752.

indicates the importance of user-centered design in the context of digital healthcare services, which must account for the differing needs and usage patterns between age groups. Furthermore, the development should emphasize simplicity, multilingual support, and integration with local health service providers to create a more inclusive and responsive health technology ecosystem.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มด้านสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาแพลตฟอร์มด้านสุขภาพให้ตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน แบ่งเป็นประชาชนทั่วไปอายุระหว่าง 20–60 ปี จำนวน 300 คน และผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีอิทธิพลต่อการใช้งานและความพึงพอใจในแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันด้านสุขภาพ โดยเฉพาะในกรณีการเจ็บป่วยส่วนบุคคล นอกจากนี้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ เช่น อัตราการเจ็บป่วยโดยเฉลี่ยต่อปี ค่าใช้จ่ายในการรักษาโดยเฉลี่ยต่อปี และสถานที่ที่เลือกเข้ารับการรักษา ก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานแพลตฟอร์ม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาแพลตฟอร์มด้านสุขภาพในอนาคต ควรคำนึงถึงความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย ใช้งานได้จริง และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งในกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุ โดยควรเน้นการออกแบบที่เป็นมิตรกับผู้ใช้

บทนำ

ปัญหาการเจ็บป่วยจากโรคติดต่อเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญทั่วโลกกันบวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น บันทึกการเกิดโรคระบาดร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ พบว่า จากอดีตมีโรคระบาดที่รุนแรงคร่าชีวิตผู้คนนั้นล้านเกิดขึ้นแล้วทั้งสิ้น 12 ครั้ง ประกอบด้วย โรคระบาด อันโทนีน Antonine Plague ค.ศ. 165 ประมาณยอดผู้เสียชีวิตรวมทั้งหมดประมาณ 5 ล้านคน กาฬโรค The Black Death ค.ศ. 1346-1353 ผู้เสียชีวิตทั้งหมดถึง 75-200 ล้านคน อหิวาตกโรค First Cholera Pandemic ค.ศ.1817 มีผู้เสียชีวิตรวมกว่า 1 ล้านคน การแพร่ระบาดของกาฬโรค ครั้งที่ 3 The Third Plague Pandemic ค.ศ.1855 คร่าชีวิตผู้คนไปถึง 15 ล้านคน ไข้หวัดใหญ่สเปน Spanish Flu ค.ศ.1918 มีจำนวนผู้เสียชีวิตรวมทั่วโลกถึง 50 ล้านคน ไข้หวัดใหญ่เอเชีย Asian flu

ค.ศ.1957 มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณ 1-4 ล้านคน และล่าสุดไวรัสโควิด 19 มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกมากกว่า 6 ล้านคน (History.com Editors, 2022)

รายงานสถิติสุขภาพโลกของ องค์การอนามัยโลก (WHO) ชี้ว่า โลกมีความก้าวหน้าด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน ความก้าวหน้าด้านหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นหัวข้อหนึ่งในรายงานที่แม้จะแสดงให้เห็นสถานการณ์เข้าถึงบริการสุขภาพที่ดีขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา (World Health Statistics, 2022) ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น หลายสิ่งหลายอย่าง สามารถนำมาพัฒนา และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่แพทย์และผู้ป่วยได้มากขึ้น กระแสความก้าวหน้าของวงการแพทย์แผนปัจจุบัน ได้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในหลายรูปแบบ และที่สำคัญได้ช่วยให้ผู้ทุกข์ยากในหลากหลายพื้นที่บนโลกใบนี้ บรรเทาความเจ็บปวดที่แสนทรมานแต่กระนั้น กระแสของการท้าทายทฤษฎีการแพทย์ปัจจุบัน ก็มีอยู่ให้เราได้พบเห็นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการหันกลับมาให้ความสนใจในภูมิปัญญาดั้งเดิม การใช้สมุนไพร การทำโยคะ การฝังเข็ม หรือแม้กระทั่ง การใช้สมาธิบำบัด ทั้งนี้ แม้จะไม่ได้เป็นการปฏิเสธแนวทางแพทย์แผนปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แต่ก็เพียงพอที่จะทำให้วงการแพทย์แผนปัจจุบันต้องหันกลับมาทบทวนบทบาท หน้าที่ ตลอดจนองค์ความรู้ที่ได้ก่อตัวและพัฒนาเรื่อยมาว่าแท้จริงแล้ว ได้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์และพัฒนามาถูกต้อง ถูกทิศทางเพียงไร หรือแม้กระทั่ง มีแนวคิดของทฤษฎีใหม่ทางการแพทย์เกิดขึ้นมา (สุภิเดช ภูมิฐาน, 2557)

จำนวนผู้ป่วยในประเทศไทย มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกปี จากสถิติในปี พ.ศ.2555 มีผู้ป่วย ประมาณ 12 ล้านคน และเพิ่มขึ้นในปีต่อมา จำข้อมูลล่าสุดปี พ.ศ.2563 มีผู้ป่วยประมาณ 21 ล้านคน ซึ่งในระยะเวลา 9 ปี มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเกือบ 1 เท่าตัว ในขณะที่ภาพที่ 1-2 แสดงอายุเฉลี่ยของประชากรในประเทศไทยพบว่า ประชากรไทยทั้งเพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มอายุไขสูงขึ้น จาก 2 ปัจจัยข้างต้นผู้วิจัยแปลความได้ว่า ประชากรมีอัตราการเจ็บป่วยสูงขึ้นจากโรคที่มีอัตราการติดง่ายขึ้น แต่วิทยาการแพทย์ในปัจจุบันมีความทันสมัยมากขึ้น สามารถรักษาผู้ป่วยให้หายได้สูงขึ้น ส่งผลให้อายุไขของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ในยุคประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ประเทศไทยต้องการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมดูแลสุขภาพ (health care industry center) ของโลก โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพ (HealthTech) สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างมากมาย อาจกล่าวได้ว่าเป็นสังคมแห่งการใช้ข้อมูลข่าวสารและการใช้เทคโนโลยี ความล้ำหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ได้รับความนิยมต่อการใช้งาน เช่น การบริการของรัฐที่พึ่งพิงระบบคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือมากขึ้น จนปัจจุบันเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน มีโปรแกรมหรือแอพพลิเคชันต่าง ๆมากมายที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยนำเสนอประสบการณ์ใหม่ในการดูแลสุขภาพ การค้นหาข้อมูลทางสุขภาพ รวมถึงการนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพประชาชนทุกระดับ จนสามารถเชื่อมประชาชนเข้ากับระบบบริการสุขภาพ ซึ่งถือเป็นเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน เช่นผลการวิจัยที่พบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อการดูแลสุขภาพตนเองจาก สังคมออนไลน์ เช่น อินเตอร์เน็ต เฟสบุ๊ค ไลน์ ผ่านมือถือถึงร้อยละ 92.4

ในต่างประเทศเริ่มมีการพัฒนานวัตกรรมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีสุขภาพที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาข้างต้น กล่าวคือ มีการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ดูแล ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้ผู้ดูแลสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้อง และสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้ทันที (Davis, B. et.al, 2014; Dyer, et.al., 2012)

จากมูลเหตุข้างต้นคณะผู้วิจัยในฐานะผู้มีประสบการการพัฒนาแพลตฟอร์ม จึงมองเห็นแพลตฟอร์มด้านการดูแลสุขภาพให้กับประชากรไทยและผู้สูงอายุในกรณีเจ็บป่วย ทั้งในเรื่อง การสื่อสาร การเก็บข้อมูล สำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยทางไกล ผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาโรงพยาบาลได้ ตลอดจนผู้ป่วยที่เพิ่งออกจากโรงพยาบาล ที่จะสามารถทลายกำแพงและอุปสรรค ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ในทุกพื้นที่ หยิบยื่นคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและขยายศักยภาพการบริการของงานการแพทย์ไทย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มด้านสุขภาพตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ
2. เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาแพลตฟอร์มด้านสุขภาพตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ

สมมติฐานของงานวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันรูปแบบแพลตฟอร์มที่ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมกรณีเจ็บป่วยแตกต่างกันรูปแบบแพลตฟอร์มที่ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาทบทวนได้ ดังนี้

จุฬาวลี มณีเลิศ (2564) เกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียงด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการดูแลผู้สูงอายุที่ติดเตียง โดยนำเสนอข้อมูลการทำกายภาพบำบัดในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ วิดีโอ และภาพนิ่ง เพื่อเพิ่มความเหมาะสมและความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ใช้ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของแอปพลิเคชัน: แอปพลิเคชันที่พัฒนาได้มีความเหมาะสมและความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้ที่สูงถึง 4.54 (SD = 0.64).

การยอมรับของผู้ใช้: ผู้ใช้ระบบยอมรับแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยการยอมรับทั้งหมดที่ 4.59 (SD = 0.38).

รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลสำหรับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดูแลสุขภาพระดับบุคคลของผู้สูงอายุ และเพื่อ

สร้างและประเมินผลนวัตกรรมโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลสำหรับผู้สูงอายุ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 300 ราย และการประชุมกลุ่มจำนวน 30 ราย ดำเนินการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันภายใต้สถาปัตยกรรม mvc ทำการทดลองและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่ร้อยละ 84.0 มีอายุเฉลี่ย 64.2 ปีมีการปฏิบัติตนด้านการรับประทานอาหารที่เหมาะสมเป็นบางครั้งที่ค่าเฉลี่ย 2.07 (S.D. = 0.35) และมีความเห็นด้วยต่อการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อการดูแลสุขภาพที่คะแนนเฉลี่ย 2.43 (S.D. = 0.60) มีความต้องการทราบข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพตนเอง ในส่วนโมบายแอปพลิเคชันที่ถูกพัฒนาสามารถทำงานได้ทั้งระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และ iOS มีความสามารถในการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ. โดยมีผลการประเมินด้านความต้องการพื้นฐานของระบบอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D. = 0.27) ด้านความถูกต้องในการท างานอยู่ในระดับดีที่ค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D. = 0.25) และมีความง่ายในการใช้งานอยู่ที่ระดับดีที่ค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D. = 0.25)

เจนจิรา เกิดพงษ์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับติดตามสุขภาพผู้สูงอายุนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินความพึงพอใจของโมบายแอปพลิเคชันที่ใช้ในการติดตามสุขภาพผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการตามหลักของวงจรการพัฒนาระบบ กระบวนการเริ่มต้นโดยการสัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขและผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมจำนวน 5 คน เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อนำมาวิเคราะห์และออกแบบด้วย Data Flow Diagram และ Entity Relationship Diagram จากนั้นพัฒนาโดยใช้ Ionic

Framework Firebase และ Visual Studio Code ซึ่งโมบายแอปพลิเคชันนี้สามารถบันทึกข้อมูลความดันโลหิต ระดับน้ำตาลในเลือดและน้ำหนัก จากนั้นนำมาแสดงผลในรูปแบบของกราฟ อีกทั้งยังสามารถจัดเก็บข้อมูลการทานยา แล้วแจ้งเตือนเมื่อถึงเวลาที่กำหนดได้ เมื่อนำไปประเมินความพึงพอใจโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 20 คน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.83) และประเด็นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ต่อผู้ดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{X}$= 4.50, S.D. = 0.51) ส่วนประเด็นมีความพึงพอใจน้อยกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ปริมาณข้อมูลมีความเพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 0.82)

ทิพยา จินตโกวิท (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบเว็บไซต์ด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบเว็บไซต์ด้านสุขภาพให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงวัย ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบเว็บไซต์ด้านสุขภาพสองแบบ และนำเว็บไซต์ที่ออกแบบนี้ให้ผู้สูงวัยจำนวน 30 คน ทดลองใช้งานฟังก์ชัน

ของเว็บไซต์ได้แก่การสมัครสมาชิกเว็บไซต์การเลือกอ่านข้อมูลการเลือกเปลี่ยนหน้าการปรับขนาดตัวอักษร การค้นหาข้อมูล การกลับไปยังหน้าหลักของเว็บ การเลือกดูแผนผังเว็บไซต์และการติดต่อผู้ดูแลเว็บไซต์ เมื่อผู้สูงอายุได้ทดลองใช้เว็บไซต์ที่ออกแบบแล้ว ผู้สูงอายุได้ให้คะแนนความยากง่ายในการใช้แต่ละฟังก์ชัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุไม่ทราบความหมายของภาพที่นำมาใช้เพื่อบ่งบอกฟังก์ชันของเว็บไซต์ดังนั้นควรมีข้อความกำกับภาพหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในเมนูต่างๆของเว็บไซต์นอกจากนี้ตำแหน่งของการจัดวางเมนูไม่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้งานของผู้สูงอายุอย่างไรก็ตามควรมีข้อความอย่างย่อที่อธิบายการใช้งานของแต่ละเมนูเพื่อลดความสับสนในการใช้งานของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ประชาชนในประเทศไทย หมายถึง ประชาชนในประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ทั้งหมด 39,697,069 คน ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชาชนในประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ทั้งหมด 11,686,174 คน (ข้อมูล ณ 1 พฤศจิกายน 2565)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดหน่วยในการสุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาวิจัย คือประชาชนทั่วไปและผู้สูงอายุในประเทศไทย ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 39,697,069 คนและผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 11,686,174 คน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Yamane/ (Yamane/, 1970) จำนวน 400 ตัวอย่าง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย

รายละเอียดเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรณีเจ็บป่วยของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เฉลี่ยการเจ็บป่วยต่อปี เฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการรับการรักษาต่อปี สวัสดิการด้านสุขภาพ การหาข้อมูลการเจ็บป่วย สถานที่เข้ารับการรักษา โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแพลตฟอร์ม

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับเว็บไซต์

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับแอพพลิเคชัน

ตอนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริการ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (open ended questionnaire) เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของลักษณะข้อมูล สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความ สื่อสารสนเทศ ตลอดถึงเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการ สำรวจความตองการของประชาชนในประเทศไทย โดยใช้ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่มีโครงสร้างแน่นอน

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังตอไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลรูปแบบแพลตฟอร์ม รูปแบบเว็บไซต์ รูปแบบแอพพลิเคชัน และรูปแบบการบริการ

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ โดยใหผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-questionnaires)

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบในระบบออนไลน์

5.นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์สรุปผลศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและนำเสนอเป็นผลงานต่อไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Product and Service Solutions) เพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวม การวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการการพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1. ค่าความถี่ร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับหาระดับความต้องการของประชาชน

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวัดการกระจายของข้อมูล

4. ค่า t-test และค่า F-test (One-way Anova) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบรายคู่

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 พฤติกรรมกรณีเจ็บป่วย ตอนที่ 3 แพลตฟอร์ม ตอนที่ 4 เว็บไซต์ ตอนที่ 5 แอพพลิเคชัน ตอนที่ 6 การบริการ ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แบ่งเป็น ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 60 ปี จำนวน 300 คน และ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน โดยวิธีการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57 มีอายุ 20 – 30 ปี สูงที่สุด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมา อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 อาชีพ ข้าราขการ / ข้าราชการบำนาญ / รัฐวิสาหกิจ สูงที่สุด จำนวน 155คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมา พนักงาน

เอกชน / เจ้าของกิจการ จำนวน 137 คนคิดเป็นร้อยละ 34.2 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี สูงที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 มีรายได้ต่อเดือนสูงที่สุด มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมา 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36

เฉลี่ยการเจ็บป่วยต่อปี มากที่สุด 1-3 ครั้งต่อปี จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 81 เฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการรับการรักษาต่อปี มากที่สุด ต่ำว่า 5,000 บาท จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 สวัสดิการด้านสุขภาพ มากที่สุด เบิกจ่ายสิทธิข้าราชการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมา ประกันสังคม จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 การหาข้อมูลการเจ็บป่วย มากที่สุด หาข้อมูลในอินเตอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.4 สถานที่เข้ารับการรักษา มากที่สุด โรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมา โรงพยาบาลตามสิทธิ์ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเห็นด้วยต่อแพลตฟอร์มที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ ในกรณีเจ็บป่วย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.21 คือ อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อย พบว่า การให้คุณค่าของชุมชนในแพลตฟอร์ม มากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.85 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสองคือ คือ ใช้งานง่ายและดึงดูดผู้ใช้งานทันที มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.77 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสามคือ ดิจิทัลแพลตฟอร์มมีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสี่คือ มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับห้าคือ การป้องกันความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับหกคือ การอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับเจ็ด คือ การปรับขนาดโดยไม่ทำให้ประสิทธิภาพการใช้งานลดลง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับแปด คือ ข้อกำหนดและเงื่อนไขการใช้งานชัดเจน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง น้อยที่สุด คือ การรับประกันทรัพย์สินทางปัญญา และความเป็นเจ้าของข้อมูล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเห็นด้วยต่อรูปแบบแพลตฟอร์มเว็บไซต์ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ ในกรณีเจ็บป่วย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.21 คือ อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อย พบว่า ผู้ใช้สามารถคาดเดาการใช้งานหน้าเว็บไซต์ได้ มากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสองคือ คือ กำหนดเวลาอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้ใช้สามารถอ่านและใช้งานเนื้อหาได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสามคือ เนื้อหาเห็นหรือได้ยินเนื้อหาได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสี่คือ เพิ่มการรองรับเว็บไซต์ที่หลากหลายปัจจุบันและอนาคตได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับห้าคือ สามารถเข้าถึงการใช้งานในหน้าเว็บได้ด้วยการใช้แป้นพิมพ์เพียงอย่างเดียว มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับหกคือ แยกความแตกต่างของสีพื้นหน้าและพื้นหลัง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับเห็นด้วย อันดับเจ็ด คือ นำเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับเห็นด้วย อันดับแปด คือ ใช้รูปภาพทดแทนข้อความ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับเห็นด้วย และ

น้อยที่สุด คือ สามารถท่องหน้าเว็บ ค้นหาเนื้อหา และทราบว่าตนเองอยู่ตำแหน่งใดในเว็บไซต์ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเห็นด้วยต่อรูปแบบแพลตฟอร์มแอพพลิเคชัน ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ ในกรณีเจ็บป่วย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.25 คือ อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อย พบว่า ผู้ใช้สามารถคาดเดาการใช้งานหน้าแอพพลิเคชันได้มากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสองคือ คือ สามารถเข้าถึงการใช้งานในหน้าแอพพลิเคชันได้ทุกระบบ IOS แอนดรอย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสามคือ เนื้อหาเห็นหรือได้ยินเนื้อหาได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสี่คือ ใช้รูปภาพทดแทนข้อความ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับห้าคือ แยกความแตกต่างของสีพื้นหน้าและพื้นหลัง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับหกคือ เพิ่มการรองรับแอพพลิเคชันที่หลากหลายปัจจุบันและอนาคตได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับเจ็ด คือ นำเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับเห็นด้วย อันดับแปด คือ กำหนดเวลาอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้ใช้สามารถอ่านและใช้งานเนื้อหาได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับเห็นด้วย และ น้อยที่สุด คือ สามารถท่องหน้าแอพพลิเคชัน ค้นหาเนื้อหา และทราบว่าตนเองอยู่ตำแหน่งใดในแอพพลิเคชันได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับเห็นด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเห็นด้วยต่อรูปแบบการบริการบนแพลตฟอร์ม ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุ ในกรณีเจ็บป่วย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.20 คือ อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อย พบว่า การให้บริการอย่างเสมอภาคมากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.95 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสองคือ คือ การยอมรับคุณภาพของบริการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.86 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสามคือ ความสามารถของผู้ป่วยในการที่จะเสียค่าใช้จ่ายบริการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.79 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับสี่คือ การให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับห้าคือ การเข้าถึงแหล่งบริการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับหกคือ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.63 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับเจ็ด คือ การให้บริการที่ตรงเวลา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง อันดับแปด คือ การให้บริการอย่างก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และ น้อยที่สุด คือ ความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย โดยมีประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งขึ้นดังต่อไปนี้

1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคล คือ ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ทำให้มีศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชรัชต์ วิภัชปรีชากุล (2562) ศึกษา พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันเป๋าตังของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีผลทำให้พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันเป๋าตังโดยรวมไม่ต่างกัน ด้วยในสภาวะปัจจุบัน มีแอพพลิเคชันเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมประชากรในประเทศ ภายหลังจากการเกิดขึ้นของแอพพลิเคชันจำนวนมาก จึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี โดนการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมที่มีการปรับตัวเป็นสัคมดิจิทัลมากขึ้น จนแอพพลิเคชันได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ระบบการเงิน ระบบอุปโภค บริโภค การศึกษา ตลอดจนสวัสดิการแห่งรัฐจากภาครัฐ ดังนั้น ไม่ว่าคนในระดับการศึกษาใดล้วนผ่านการใช้แอพพลิเคชันกันมาไม่มากก็น้อย ระดับการศึกษาจึงไม่มีผลต่อการใช้งานแอพพลิเคชันด้านสุขภาพทั้งผู้ที่อายุน้อยตลอดจนผู้สูงวัยในประเทศไทย

พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ทำให้มีศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคลแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรางศิริ นิลสอน (2561) ศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีอายุและอาชีพต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันต่างกัน และผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันไม่ต่างกัน ด้วยความต่างของอายุนั้น มีเรื่องของด้านร่างกายเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งความเสื่อมสภาพ ตลอดจนความผิดปกติในร่างกายส่วนต่าง ๆ จึงส่งผลให้แอพพลิเคชัน จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ตอบสนองต่อความต่างของช่วงอายุ อธิเช่น สำหรับคนที่อายุอยู่ในวัยทำงาน แอพพลิเคชันอาจจะมีความซับซ้อนได้มาก เน้นความสวยงาม และฟังก์ชันที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของช่วงอายุวัยทำงาน และในผู้สูงอายุ แอพพลิเคชันจะต้องถูกออกแบบให้มีความซับซ้อนน้อยลง เน้นการใช้งานที่เรียบง่าย มีฟังก์ชันไม่มากจนเกินไป เน้นแต่ฟังก์ชันที่ใช้งาน ตลอดจนตัวอักษรที่ต้องมีขนาดใหญ่ มองเห็นได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้ง่าย รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกใช้แอพพลิเคชัน เนื่องมาจากระดับรายได้นั้น ส่งผลถึงความต้องการการบริการที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้สูง ก็จะมีความต้องการในด้านการบริการที่มากกว่า โดยสามารถชำระค่าบริการที่สูงกว่าได้ ตรงข้ามกับผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งจะมีความสนใจในด้านความ

คุ้มค่าในการใช้งานมากกว่า สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ เกียรติรัศมี (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ ของกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน ด้วยแต่ละอาชีพของประชากร รูปแบบการทำงานที่แตกต่างกัน รวมไปถึงสวัสดิการด้านสุขภาพที่แตกต่างกันออกไป อัตราการตอบสนองต่อการใช้แอพพลิเคชันด้านสุขภาพจึงมีความต่างกันออกไป บางแห่งมีสวัสดิการรักษาได้เพียงโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น แอพพลิเคชันที่เชื่อมโยงการรักษากับโรงพยาบาลเอกชนก็ไม่สามารถตอบสนองกับคนกลุ่มนี้ได้ อาชีพจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกใช้แอพพลิเคชันด้านสุขภาพ

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรณีเจ็บป่วย

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านพฤติกรรมกรณีเจ็บป่วย คือ สวัสดิการด้านสุขภาพ และการหาข้อมูลการเจ็บป่วย ที่แตกต่างกัน ทำให้มีศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วรรณรัตน์ ขันจินา (2557) ศึกษาพฤติกรรมการใช้แหล่งข้อมูลทางออนไลน์ และพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าทางออนไลน์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผ่านทางออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมการใช้แหล่งข้อมูลทางออนไลน์ ด้านประเภทของข้อมูลที่ค้นหา วัตถุประสงค์ในการค้นหาข้อมูล และความถี่ในการสืบค้น (ต่อสัปดาห์) ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ซื้ออาหารคลีนผ่านทางออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จากการที่ในปัจจุบัน แพลตฟอร์มสำหรับการค้นห้าข้อมูลต่าง ๆ มีอยู่ในปริมาณมาก แต่แพลตฟอร์มที่ได้รับความน่าเชื่อถือและมีข้อมูลอยู่มากที่สุดคือแพลตฟอร์ม Google ซึ่งมีผู้ใช้งานมากที่สุดในโลก ดังนั้นการหาข้อมูลการเจ็บป่วย ไม่ว่าจะอยู่ในแพลตฟอร์มใด ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ยังคงใช้แพลตฟอร์ม Google ในการค้นหาข้อมูล ดังนั้น การหาข้อมูลด้านหารเจ็บป่วยจึงไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกใช้แอพพลิเคชัน

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านพฤติกรรมกรณีเจ็บป่วย คือ อัตราเฉลี่ยการเจ็บป่วยต่อปี, อัตราเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการรับการรักษาต่อปี และสถานที่เข้ารับการรักษา ที่แตกต่างกัน ทำให้มีศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคลแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุรภี ฤทธิ์มาก (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันไลน์ฟู้ด (Line Food Application) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านราคามีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิชันไลน์ฟู้ด (Line Food Application) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายมีผลต่อการเลือกใช้แอพพลิเคชัน จากสภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ที่มีการชะลอตัวลง ประกอบกับค่าเงินเฟ้อสูงเป็นประวัติการ และประเทศไทย พึ่งผ่านการระบาดครั้งใหญ่ของโรคโควิด 19 ทำให้ประชาชนทั่วทั้งประเทศจำเป็นต้องใช้เงินอย่างคุ้มค่าที่สุด ประกอบกับในปัจจุบัน ในทุกธุรกิจ

เกิดแอพพลิเคชันมากมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ธุรกิจด้านสุขภาพ ก็เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มีการแข่งขันกันในตลาดอย่างรุนแรง ราคาจึงถูกใช้เป็นหนึ่งในเครื่องมือในการดึงดูดผู้คนให้มาใช้บริการ เฉพาะฉะนั้น ค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้แอพพลิเคชัน ที่จะส่งผลต่อไปยังโรงพยาบาลที่เข้ารับการรักษาจึงส่งผลโดยตรงกับผู้ค้นหาตัวช่วยในการเข้ารับการรักษาพยาบาล หากแอพพลิเคชันสามารถทำการเชื่อมโยงการให้บริการด้านการรักษากับโรงพยาบาลที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าแอพพลิเคชันอื่น ก็จะเป็นตัวดึงดูดประชาชนทุกช่วงวัยให้มาใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านส่วนบุคคลนั้น ผู้ประกอบการจะต้องวางกลยุทธ์ในการให้บริการของแอพพลิเคชันที่ตอบสนองความหลากหลาย โดยแยกฟังก์ชันการให้บริการออกเป็นอย่างน้อย 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่ง สำหรับประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 60 ปี ซึ่งสามารถใส่ความสวยงามและลูกเล่น ตลอดจนฟังก์ชันที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างไม่ขีดจำกัดของประชาชน รูปแบบที่สอง สำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โดยการออกแบบจะต้องเป็นแบบเรียบง่าย ชัดเจน ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ มีคำสั่งใช้เสียงแทนการพิมพ์ มีระบบฉุกเฉินกรณีผู้ใช้บริการร้องขอกระทันหัน จะสามารถดึงดูกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยเข้ามาใช้บริการแอพพลิเคชันได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศึกษารูปแบบแพลตฟอร์มและแอพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยในด้านพฤติกรรมกรณีเจ็บป่วยนั้น ผู้ประกอบการ ต้องมีการติดต่อเชื่อมโยงโรงพยาบาลให้ครบทุกรูปแบบ ทั้งโรงพยาบาลของรัฐ โรงบาลบาลเอกชน โรงบาลบาลประจำตำบล สถานีอนามัย ฯลฯ เพื่อตอบสนองต่อสวัสดิการที่ประชากรมี อันจะเป็นทางเลือกในการเข้ารับการรักษาพยาบาล ซึ่งจะส่งผลพวงไปยังค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา และถือเป็นการสร้างเครือข่ายโรงพยาบาลที่จะสามารถคลอบคลุมพื้นที่การให้บริการประชาชนทั้งประเทศ ตลอดจนขีดความสามารถในการรับผู้ป่วยกรณีเกิดโรคระบาด ที่มีประชาชนจำนวนมากเกิดการเจ็บป่วยพร้อมกัน ซึ่งในอดีต โรงพยาบาลไม่สามารถรองรับผู้ป่วยได้เพียงพอ แต่หากแอพพลิเคชันสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้ป่วย ให้สอดคล้องกับศักยภาพในการให้การรักษาพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาล ก็จะส่งผลให้แอพพลิเคชันมีความน่าดึงดูดในการเข้ามาใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

จุฑารัตน์ เกียรติรัศมี. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร.

ชรัชต์ วิภัชปรีชากุล (2562), *การศึกษาพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันเป๋าตังของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์สาขาการบัญชี. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรางศิริ นิลสอน (2561). ศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สาขาการบัญชีคณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรรณรัตน์ ขันจินา. (2557). *พฤติกรรมการใช้แหล่งข้อมูลทางออนไลน์ และพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าทางออนไลน์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผ่านทางออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.* การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ.* สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx

สุภิเดช ภูมิฐาน. (2557). *ความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่มีผลต่อสุขภาพ.* สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://sites.google.com/site/pondpk2557/khwam-kawhna-thangkar-phae-nth-thi-mi-phl-tx-sukhphaph

สุรภี ฤทธิ์มาก. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันไลน์ฟู้ด (Line Food Application) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.* คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Davis, B., Nies, M., Shehab, M. & Shenk, D. (2014). Developing a pilot e-mobile app for dementia caregiver support: Lessons learned. Online Journal of Nursing Informatics; 18(1), 1-10

Dyer, E.A., Kansagara, D., Mclnns, D.K., Freeman, M. & Woods, S. (2012). Mobile applications and internet-based approaches for supporting nonprofessional caregivers: A systematic review.

History.com Editors. (2022). *Pandemics That Changed History.* สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.history.com/topics/middle-ages/pandemics-timeline

Taro Yamane. (1970). Statistic : an Introductory Analysis. 2nd ed. New York : Harper & Row.

World Health Organiztion. 2022. *World Health Statistics 2022*. สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้ https://cdn.who.int/media/docs/default-source/gho-documents/world-health-statistic-reports/worldhealthstatistics_2022.pdf?sfvrsn=6fbb4d17_3

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.51

Inspection and Maintenance of State Buildings to Enhance Building Performance: A Case Study of the Digital Economy Promotion Agency

การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร : กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

Prajak Wongsakda[1]*, Teeradej Snongtaweeporn[2], Waranon Kongsong[3] & Chaiwat Pooworakulchai[4]

ประจักษ์ วงษ์ศักดา[1]*, ธีรเดช สนองทวีพร[2], วรานนท์ คงสง[3] & ชัยวัฒน์ ภู่วรกุลชัย[4]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Prajak Wongsakda*
ประจักษ์ วงษ์ศักดา*
Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University, Thailand.
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Email: Prajak.stit@gmail.com

2. Teeradej Snongtaweeporn
ธีรเดช สนองทวีพร
Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพพิษณุโลก
Email: teeradej.sn@northbkk.ac.th

3. Waranon Kongsong
วรานนท์ คงสง
Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University, Thailand.
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Email: waranon.kon@gmail.com

4. Chaiwat Pooworakulchai
ชัยวัฒน์ ภู่วรกุลชัย
Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University, Thailand.
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Email: chaiwat.p@rumail.ru.ac.th

คำสำคัญ
อาคารของรัฐ, การบำรุงรักษาอาคาร, การใช้งานอาคาร

Keywords:
State Building, State Building Maintenance, Building Performance

ABSTRACT

This research aims to study how to improve the efficiency of state building inspection and maintenance, using the Digital Economy Promotion Agency (DEPA) as a case study. The objectives are to 1) study and analyze the factors affecting DEPA's building inspection and maintenance; 2) identify and analyze the obstacles and supporting factors in implementing building inspection and maintenance; and 3) analyze approaches to applying digital technology to increase the efficiency of building inspection and maintenance in government agencies.

The research uses a mixed-methods approach, employing both quantitative and qualitative research methods. The sample consists of 158 DEPA personnel for the questionnaire, and 15 executives and experts for in-depth interviews. The research instruments are questionnaires and interview guides.

The research found that factors affecting the efficiency of state building inspection and maintenance include organization policy, technology, budget, and management. Organization policy was found to be the most influential factor. Problems and obstacles identified include budget limitations, a shortage of specialized personnel, and outdated laws. In addition, the research proposes guidelines for applying digital technology to increase the efficiency of building inspection and maintenance in government agencies.

The results of this research can be used to improve the building inspection and maintenance processes of the Digital Economy Promotion Agency to be more efficient, and can serve

Article history:
Received: 07/03/2025
Revised: 15/04/2025
Accepted: 18/05/2025
Available online: 30/06/2025
How to Cite:
Wongsakda et al. (2025). Inspection and Maintenance of State Buildings to Enhance Building Performance: A Case Study of the Digital Economy Promotion Agency. *Journal Dhamma for Life 31(2),* 753-772.

as a guideline for the development of policies and plans for the management of buildings of government organizations.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ โดยใช้สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สศด.) เป็นกรณีศึกษา งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของ สศด. 2) ระบุและวิเคราะห์อุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร และ 3) วิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ

งานวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรของ สศด. จำนวน 158 คนสำหรับการตอบแบบสอบถาม และผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คนสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ ได้แก่ ด้านนโยบายองค์กร ด้านเทคโนโลยี ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ โดยปัจจัยด้านนโยบายองค์กรมีอิทธิพลมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และกฎหมายที่ล้าสมัย นอกจากนี้ งานวิจัยยังได้เสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย

ผลการวิจัยนี้ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล 2) เพื่อระบุและวิเคราะห์อุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร 3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ

บทนำ

ในบริบทปัจจุบันที่การบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐจึงไม่ได้เป็นเพียงการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมาย หากแต่เป็นประเด็นสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งผลโดยตรงต่อความปลอดภัย ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรภาครัฐ และคุณภาพการให้บริการประชาชน ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นดังกล่าว และได้มีการบัญญัติกฎหมายควบคุมอาคารมาอย่างต่อเนื่อง ทว่าการนำกฎหมายเหล่านั้นไปสู่

การปฏิบัติจริง กลับยังคงเป็นความท้าทายสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐหลายแห่งต้องเผชิญ (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2558)

สถานการณ์ดังกล่าว มิได้เป็นเพียงข้อจำกัดด้านการปฏิบัติตามข้อบังคับทางกฎหมายเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงผลกระทบเชิงประจักษ์ที่ปรากฏในรูปของอุบัติเหตุ ความเสียหาย และการสูญเสียทรัพยากร อันเกิดจากความบกพร่องในการบริหารจัดการอาคารของรัฐ ข้อมูลสถิติสะท้อนให้เห็นว่า อาคารจำนวนไม่น้อยยังขาดการดูแลตามเกณฑ์ที่กำหนด ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่เชี่ยวชาญเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การบำรุงรักษาเชิงป้องกันไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ นำไปสู่ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับอาคารที่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ Department of Finance, Victoria, Australia. (2021)

ท่ามกลางข้อจำกัดด้านงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ การพัฒนาแนวทางการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ ไม่เพียงแต่เพื่อตอบสนองต่อข้อกำหนดทางกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นการยกระดับศักยภาพในการใช้ทรัพยากร ลดภาระค่าใช้จ่ายในระยะยาว และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติภารกิจของบุคลากรภาครัฐ (Mahnaz Ensafi และ Walid Thabet, 2021)

ในบริบทดังกล่าว สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ ถือเป็นหน่วยงานที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นกรณีศึกษา ด้วยภารกิจที่ต้องอาศัยอาคารและสถานที่ที่ปลอดภัยและพร้อมใช้งาน การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) จึงมิได้เป็นเพียงการตอบโจทย์ภายในองค์กรเท่านั้น หากแต่เป็นต้นแบบและแนวทางปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง

ในการขับเคลื่อน Digital Government ของประเทศไทย การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารจัดการอาคารภาครัฐเป็นสิ่งสำคัญ แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายหลักสามประการ: 1) ปัญหาการจัดการและเข้าถึงข้อมูลการบำรุงรักษาที่กระจัดกระจาย ซึ่งทำให้การตัดสินใจล่าช้าและเพิ่มต้นทุน (Ensafi และ Thabet, 2021) 2) อุปสรรคในการบูรณาการและปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น BIM และ IoT เข้ากับโครงสร้างและกระบวนการทำงานของภาครัฐ รวมถึงข้อจำกัดด้านทักษะบุคลากร (TBIM; Decision Lens) [4] และ 3) ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ทำให้การลงทุนในเทคโนโลยีระยะยาวเป็นไปได้ยากและนำไปสู่ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นในอนาคต (Plus Property) ช่องว่างการวิจัยจึงอยู่ที่การพัฒนารูปแบบการจัดการข้อมูลที่เหมาะสม แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นรูปธรรม และการนำเสนอรูปแบบการลงทุนที่ยั่งยืนพร้อม ROI ที่ชัดเจน เพื่อให้ภาครัฐสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการบริการสาธารณะในยุคดิจิทัล

อาคารภาครัฐจำนวนมากเผชิญกับปัญหาการเสื่อมโทรมก่อนวัยอันควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การจัดสรรงบประมาณบำรุงรักษามักไม่เพียงพอและให้ความสำคัญกับการซ่อมแซมเชิงรับมากกว่าการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Decision Lens, n.d.) ขณะเดียวกันบุคลากรที่รับผิดชอบก็มักขาดทักษะ การฝึกอบรม และความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน (Modern Facilities

Management, 2022; Department of Finance, Victoria, Australia, 2021) ผลลัพธ์คือแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกันไม่สามารถดำเนินไปได้ตามที่ควร ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมที่สูงขึ้นในระยะยาว และส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการใช้งานและคุณภาพการให้บริการของอาคารภาครัฐ การแก้ไขปัญหานี้จึงต้องการความมุ่งมั่นในการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ และการลงทุนในการพัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับการบำรุงรักษาเชิงป้องกันให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐตามกฎหมาย: กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล" จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการดังกล่าวอย่างแท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทขององค์กรและข้อกำหนดทางกฎหมาย ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการอาคารที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานรัฐตามกฎหมาย โดยมุ่งที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เรื่องนี้มีความสำคัญอย่างมากในสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม รายงานนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ความสอดคล้องในหลายประเด็น โดยมีการวิเคราะห์ดังนี้ การบูรณาการความรู้ทั้งด้านวิศวกรรมและกฎหมาย โดยการผสมผสานการศึกษาทางเทคนิคการตรวจสอบอาคารซึ่งเป็นองค์ความรู้ทางวิศวกรรม กับการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เน้นที่ความสำคัญของสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม ซึ่งต้องการความเข้าใจเชิงลึกจากทั้งสองด้าน การใช้หลักการตรวจสอบทางวิศวกรรมในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบอาคารของ depa สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบทางวิศวกรรม โดยเน้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของวิธีการตรวจสอบที่ใช้ การวิเคราะห์กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของกฎหมายวิศวกรรม โดยมีการวิเคราะห์ผลกระทบของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารต่อการดำเนินงานของ depa การประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัย การศึกษากระบวนการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความปลอดภัยของอาคารใน depa ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในสาขานี้ ที่เน้นการป้องกันและลดความเสี่ยงในงานวิศวกรรม การวิเคราะห์ความรับผิดทางกฎหมาย งานวิจัยนี้พิจารณาประเด็นความรับผิดชอบทางกฎหมายของหน่วยงานรัฐในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ซึ่งเป็นหัวข้อสำคัญในกฎหมายวิศวกรรม ด้วยการวิเคราะห์มาตรการป้องกันความรับผิดที่ depa ใช้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการศึกษาการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น IoT หรือ AI มาใช้ในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของ depa สอดคล้องกับแนวโน้มปัจจุบันในสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม ซึ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนามาตรฐานและแนวปฏิบัติ

ผลการวิจัยนี้มีศักยภาพในการนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานและแนวปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานรัฐ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพในสาขานี้ งานวิจัยนี้เสนอถึงความสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญในสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม โดยการบูรณาการความรู้ทั้งด้านวิศวกรรมและกฎหมาย และการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร และการพิจารณาประเด็นด้านความปลอดภัยและความรับผิดทางกฎหมาย

แนวคิดด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ

การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบที่หลากหลาย ซึ่งกำหนดมาตรฐาน แนวทางปฏิบัติ และความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ กรอบกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความปลอดภัย ความมั่นคง และประสิทธิภาพในการใช้งานอาคารสาธารณะ โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถือเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยและการใช้งานอาคาร โดยระบุหน้าที่ของเจ้าของอาคาร รวมถึงอาคารของรัฐ ในการตรวจสอบและบำรุงรักษาตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่อง กฎกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของอาคารที่ต้องได้รับการตรวจสอบ ความถี่และระยะเวลาในการตรวจสอบ ตลอดจนวิธีการและขั้นตอนในการตรวจสอบ รวมถึงคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบอาคา

2. กฎกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบอาคาร

กฎกระทรวงนี้เป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ ประเภทของอาคารที่ต้องได้รับการตรวจสอบ ความถี่และระยะเวลาในการตรวจสอบ วิธีการและขั้นตอนในการตรวจสอบ และคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบอาคาร

3. พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

กฎหมายนี้กำหนดกรอบการดำเนินงานและกระบวนการจัดหาบริการบำรุงรักษา กฎหมายเหล่านี้มีผลต่อการวางแผนงบประมาณ การคัดเลือกผู้ให้บริการ และการบริหารสัญญา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการบำรุงรักษาอาคาร

4. กฎหมายเฉพาะสำหรับอาคารประเภทต่าง ๆ

อาคารบางประเภทอาจมีกฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแล เช่น กฎหมายว่าด้วยโรงมหรสพ อาคารชุด หรืออาคารสูง ซึ่งอาจมีข้อกำหนดพิเศษเพิ่มเติมสำหรับการตรวจสอบและบำรุงรักษา

5. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

กฎหมายนี้กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานภายในอาคาร และระบุหน้าที่ของนายจ้างในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีผลต่อการบำรุงรักษาและการปรับปรุงอาคาร

6. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

กฎหมายและระเบียบเหล่านี้กำหนดแนวทางการปรับปรุงอาคารเพื่อประหยัดพลังงาน และมาตรฐานการใช้พลังงานในอาคารของรัฐ ซึ่งมีผลต่อการวางแผนบำรุงรักษาและการปรับปรุงอาคารในระยะยาว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของอาคารภาครัฐ การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้จะครอบคลุมความหมาย ความสำคัญ หลักการ แนวทาง มาตรฐาน และข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

ความหมายและความสำคัญของการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบอาคารว่าเป็นการประเมินสภาพโครงสร้าง ระบบ และส่วนประกอบต่างๆ ของอาคารอย่างเป็นระบบ เพื่อระบุปัญหาหรือข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับ สมาคมผู้ตรวจสอบอาคาร (2562) ที่ได้นิยามการบำรุงรักษาอาคารว่าเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไข หรือฟื้นฟูสภาพอาคารให้สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ในด้านความสำคัญ ธนิต จินดาวณิค และคณะ (2563) ได้ชี้ให้เห็นว่าการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารมีความสำคัญในหลายมิติ ได้แก่ 1) การสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้อาคาร 2) การรักษามูลค่าของทรัพย์สิน 3) การลดค่าใช้จ่ายในระยะยาว และ 4) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร สอดคล้องกับการศึกษาของ ศูนย์เทคโนโลยีอาคารและสิ่งแวดล้อม (2564) ที่พบว่าการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารอย่างสม่ำเสมอสามารถลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุและยืดอายุการใช้งานของอาคารได้อย่างมีนัยสำคัญ

หลักการและแนวทางในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

หลักการและแนวทางในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย สุรเชษฐ์ ชูตระกูล (2561) ได้เสนอแนวคิด "Proactive Maintenance" ซึ่งเน้นการบำรุงรักษาเชิงป้องกันและการใช้เทคโนโลยีในการคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎี "Total Productive Maintenance" ที่นำเสนอโดย วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (2565) ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการการบำรุงรักษาเข้ากับกระบวนการทำงานทั้งหมดขององค์กร พิชญ์ และคณะ (2564) ได้นำเสนอกรอบแนวคิด "Integrated Building Inspection and Maintenance" ซึ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลจากการตรวจสอบอาคารเข้ากับแผนการบำรุงรักษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิเคราะห์และจัดการข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากร

มาตรฐานและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศไทย มาตรฐานและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย กรมโยธาธิการและผังเมือง (2563) ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงมหรสพ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบอาคารโดยผู้ตรวจสอบที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

นอกจากนี้ คณะกรรมการควบคุมอาคาร (2565) ได้กำหนดมาตรฐานการตรวจสอบอาคาร ซึ่งระบุรายละเอียดและขั้นตอนในการตรวจสอบอาคารแต่ละประเภท รวมถึงการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดมาตรฐานและแนวทางในการควบคุมอาคาร รวมถึงการตรวจสอบและบำรุงรักษา การศึกษาของ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2566) พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานและข้อกำหนดทางกฎหมายเหล่านี้ยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และความเข้าใจในข้อกำหนดที่ซับซ้อน

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ การทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้ครอบคลุมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

สมยศ นาวีการ (2560) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร โดยระบุว่าประสิทธิภาพการทำงานเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของพนักงาน 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงนโยบาย กระบวนการทำงาน และระบบการประเมินผล 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งทางกายภาพและสังคม และ 4) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน แนวคิดนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านบุคลากร

วิเชียร วิทยอุดม (2562) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรภาครัฐ โดยพบว่านอกจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยเฉพาะสำหรับองค์กรภาครัฐ ได้แก่ 1) ระบบราชการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 2) การเมืองและนโยบายรัฐบาล และ 3) ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการ การศึกษานี้สนับสนุนการพิจารณาปัจจัยด้านนโยบายองค์กรและปัจจัยภายนอกในกรอบแนวคิดการวิจัย

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2563) ได้นำเสนอแนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรภาครัฐโดยใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ซึ่งเน้นการนำเทคนิคการบริหารจัดการจากภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และ 4) การสร้างความโปร่งใสและ

ความรับผิดชอบ แนวคิดนี้สอดคล้องกับปัจจัยด้านนโยบายองค์กรและปัจจัยด้านกระบวนการในกรอบแนวคิดการวิจัย

ในบริบทของการบริหารจัดการอาคาร สุธี อนันต์สุขสมศรี (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาคารสำนักงาน พบว่านอกจากปัจจัยทั่วไปแล้ว ยังมีปัจจัยเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีอาคารอัจฉริยะ 2) การบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม 3) การบำรุงรักษาเชิงป้องกัน และ 4) การบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้สนับสนุนการพิจารณาปัจจัยด้านกระบวนการและปัจจัยด้านงบประมาณในกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารภาครัฐ

การบริหารจัดการอาคารภาครัฐเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารทรัพยากรของรัฐให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้จะครอบคลุมหลักการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ แนวทางการบริหารจัดการอาคารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และความท้าทายที่เกี่ยวข้อง

หลักการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ

การบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ (Facility Management) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการบริหารจัดการอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดย สมาคมการบริหารทรัพยากรอาคารแห่งประเทศไทย (2561) ได้ให้คำนิยามว่า การบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ หมายถึง การบูรณาการกระบวนการภายในองค์กรเพื่อคงไว้และพัฒนาการบริการที่ตอบสนองและส่งเสริมประสิทธิภาพของกิจกรรมหลักขององค์กร ทฤษฎีการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์ (2562) ได้เสนอแนวคิด "Total Facility Management" ซึ่งเน้นการบูรณาการการจัดการทรัพยากรกายภาพเข้ากับกลยุทธ์องค์กร โดยครอบคลุมทั้งด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนิต จินดาวณิค และคณะ (2563) ที่ได้นำเสนอกรอบแนวคิด "Strategic Facility Management" ซึ่งเน้นการเชื่อมโยงการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

การบริหารจัดการอาคารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการอาคารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2564) ได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการอาคารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม 2) การบำรุงรักษาเชิงป้องกัน 3) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ใช้อาคาร นอกจากนี้ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรอาคาร (2565) ได้นำเสนอแนวคิด "Green Government Building" ซึ่งเน้นการบริหารจัดการอาคารภาครัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการประหยัดพลังงาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพของผู้ใช้อาคาร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความท้าทายในการบริหารจัดการอาคารภาครัฐ

แม้จะมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอาคารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีความท้าทายหลายประการ การศึกษาของ ประภาศรี พงศ์ธนาพาณิช และคณะ (2564) [1] ได้ระบุความท้าทายสำคัญในการบริหารจัดการอาคารภาครัฐ ได้แก่ 1) ข้อจำกัดด้านงบประมาณในการบำรุงรักษาและปรับปรุงอาคาร 2) การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3) ความซับซ้อนของระเบียบและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง และ 4) การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจากผู้ใช้อาคาร สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2566) ที่ได้วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการอาคารภาครัฐ พบว่า นอกจากปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรแล้ว ยังมีความท้าทายในด้านการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการอาคารอย่างมีประสิทธิภาพในหมู่ผู้บริหารระดับสูง

นอกจากนี้ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2565) ได้ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการปรับปรุงอาคารเก่าให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับอาคารสมัยใหม่ โดยเฉพาะในด้านการประหยัดพลังงานและการรองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับอาคารภาครัฐจำนวนมากที่มีอายุการใช้งานยาวนาน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

ประสิทธิภาพการใช้งานอาคารเป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของอาคารภาครัฐ การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้จะครอบคลุมความหมาย องค์ประกอบ การประเมิน และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

ความหมายและองค์ประกอบของประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

สุนีย์ ลิขิตวัฒนะ (2560) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการใช้งานอาคารว่า หมายถึง ความสามารถของอาคารในการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การใช้งานและความต้องการของผู้ใช้อาคาร โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาศรี พงศ์ธนาพาณิช (2564) [1] ที่ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร ประกอบด้วย 1) ความปลอดภัยและความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร 2) ความสะดวกสบายและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้งาน 3) ประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและทรัพยากร 4) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับเปลี่ยนการใช้งาน และ 5) ความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์

นอกจากนี้ ธีรพงษ์ วชิรโรจน์ไพศาล (2563) ได้นำเสนอแนวคิด "Holistic Building Performance" ซึ่งมองประสิทธิภาพการใช้งานอาคารในมุมมองแบบองค์รวม โดยพิจารณาทั้งมิติด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

วิศรุต เลาะวิถี (2563) ได้เสนอแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร โดยแบ่งเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การประเมินด้านกายภาพ 2) การประเมินด้านการใช้งาน และ 3) การประเมินด้าน

เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันอาคารเขียวไทย (2564) ที่ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทย (TREES) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานอาคารที่ครอบคลุมมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน

นอกจากนี้ พิชญ์ และคณะ (2565) ได้นำเสนอแนวคิด "Data-Driven Building Performance Assessment" ซึ่งใช้เทคโนโลยี IoT และ Big Data Analytics ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานอาคารแบบเรียลไทม์ เพื่อให้การประเมินประสิทธิภาพมีความแม่นยำและทันต่อสถานการณ์มากขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

ธนิต จินดาวณิค และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาและระบุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานอาคารสำนักงานภาครัฐ ประกอบด้วย 1) การออกแบบและการก่อสร้างอาคาร 2) การบริหารจัดการอาคาร 3) พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร 4) สภาพแวดล้อมภายนอก และ 5) นโยบายและกฎระเบียบของภาครัฐ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2565) ที่ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร

นอกจากนี้ วรรณวิมล ฉัตรวิริยะเจริญ (2566) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารที่มีต่อประสิทธิภาพการใช้งาน โดยเฉพาะในบริบทของการทำงานแบบยืดหยุ่น (Flexible Working) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี "Activity-Based Working" ที่นำเสนอโดย สมาคมการบริหารทรัพยากรอาคารแห่งประเทศไทย (2564)

เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการอาคาร

การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารจัดการอาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน การประหยัดพลังงาน และการบำรุงรักษา การทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้จะครอบคลุมแนวคิดและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่สำคัญในการบริหารจัดการอาคาร

ระบบอาคารอัจฉริยะ (Smart Building Systems) เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในการพัฒนาอาคารสมัยใหม่ ธนาคาร และคณะ (2562) ได้ให้คำนิยามของอาคารอัจฉริยะว่าเป็นอาคารที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีและระบบอัตโนมัติเพื่อควบคุมและจัดการการทำงานของระบบต่างๆ ภายในอาคาร เช่น ระบบปรับอากาศ แสงสว่าง และระบบรักษาความปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยของผู้ใช้อาคาร สอดคล้องกับการศึกษาของ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (2564) ที่ระบุว่าระบบอาคารอัจฉริยะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานได้ถึง 30% และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใช้อาคารได้อย่างมีนัยสำคัญ

การใช้ Internet of Things (IoT) ในการบริหารจัดการอาคารเป็นอีกหนึ่งแนวโน้มที่สำคัญ โดย สุรเชษฐ์ ชูตระกูล (2563) ได้อธิบายว่า IoT ในบริบทของการจัดการอาคารหมายถึงการเชื่อมต่ออุปกรณ์และเซ็นเซอร์

ต่างๆ ภายในอาคารเข้ากับระบบเครือข่าย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและควบคุมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาของ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2565) พบว่าการประยุกต์ใช้ IoT ในการจัดการอาคารสามารถช่วยลดการใช้พลังงานได้ถึง 25% และเพิ่มประสิทธิภาพในการบำรุงรักษาอาคารได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยการติดตามสภาพการทำงานของอุปกรณ์และระบบต่างๆ แบบเรียลไทม์

การประยุกต์ใช้ Big Data และ AI ในการบำรุงรักษาอาคารเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา พิชญ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาการใช้ Big Data Analytics ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานอาคารและการบำรุงรักษา พบว่าสามารถช่วยในการคาดการณ์ปัญหาและวางแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาของ สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรอาคาร (2566) ยังได้นำเสนอการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการวิเคราะห์รูปแบบการใช้งานอาคารและปรับการทำงานของระบบต่างๆ ให้เหมาะสม ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาได้ถึง 20% และเพิ่มอายุการใช้งานของอุปกรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอาคารยังคงมีความท้าทายหลายประการ โดย ธีรพงษ์ วชิรโรจน์ไพศาล (2565) ได้ระบุถึงปัญหาสำคัญ เช่น ความปลอดภัยทางไซเบอร์ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะด้านดิจิทัล นอกจากนี้ การศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (2566) ยังพบว่าการลงทุนในเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบริหารจัดการอาคารในภาครัฐยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

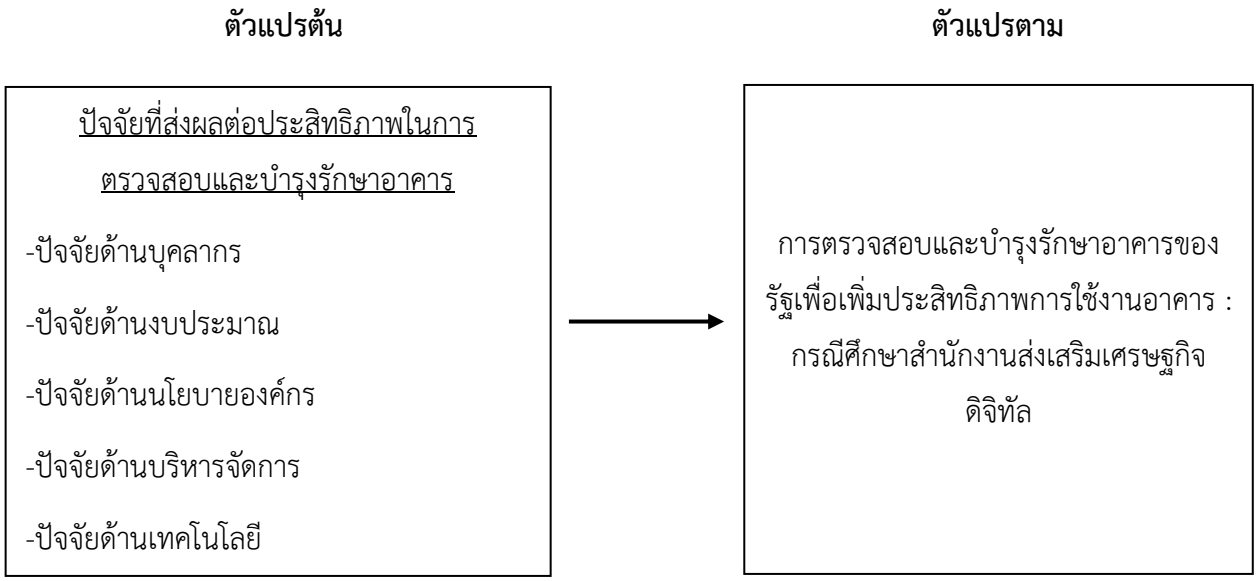

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
2. เพื่อระบุและวิเคราะห์อุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อหาข้อสรุปเชิงปริมาณ และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการบำรุงรักษาอาคาร บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ ได้แก่ ประกอบด้วยบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล รวมประชากรทั้งสิ้น 259 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามตำแหน่งงานและระดับความรับผิดชอบ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากทุกระดับขององค์กร ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมุมมองและประสบการณ์ที่หลากหลายเกี่ยวกับการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 158 คนและกลุ่มในการสัมภาษณ์ 15 คน เพื่อเป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาทั้งสิ้น 173 คน ครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ดังนี้

แบบสอบถามใช้สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 22 ข้อ เป็นคำถามในลักษณะประเมินระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นคำถามในลักษณะประเมินระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ซึ่งเป็นคำถามใช้คำถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมแนวทางการพัฒนาและปรับปรุง

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาวิจัยในครั้งนี้ (Try-out) จำนวน 30 คน ทำการตรวจสอบคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จากการศึกษาวิจัย พบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยี โดยรวมเท่ากับ 0.970 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งยอมรับได้

วิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แจกแบบสอบถามทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และบันทึกเสียงการสัมภาษณ์โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ และถอดเทปการสัมภาษณ์เป็นข้อความ (Transcription) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและครอบคลุมมากขึ้น

การจัดการข้อมูล การบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณลงในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยจัดระบบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเตรียมการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมผู้วิจัยจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยี และด้านการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การถอดเทปสัมภาษณ์และจัดระเบียบข้อมูล การกำหนดรหัส (Coding) และจัดกลุ่มข้อมูล การวิเคราะห์แนวคิดหลัก (Themes) และรูปแบบ (Patterns) ที่ปรากฏในข้อมูล

2.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูล (Member Checking)

2.3 การสังเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์เนื้อหา การสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบายองค์กร ด้านการบริหารจัดงาน และด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ

สามารถเขียนสมการทางสถิติได้ดังนี้

H_0: ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบายองค์กร ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ

H_1: อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยระหว่างด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบายองค์กร ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐ

ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามที่ได้ทำ และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารภาครัฐ กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

การวิจัยนี้ได้สำรวจปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารในบริบทของหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นกรณีศึกษาเฉพาะที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) เพื่อทำความเข้าใจแนวทางในการปรับปรุงระบบการจัดการอาคารภาครัฐให้มีความประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น ผลการศึกษาได้ให้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ข้อค้นพบนี้ตอกย้ำถึงบทบาทสำคัญของการวางแผน การควบคุม และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานบำรุงรักษาอาคาร การมีโครงสร้างการบริหารที่แข็งแกร่งและกระบวนการทำงานที่ชัดเจนเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลต่อผลลัพธ์โดยตรง นอกจากนี้ การที่บุคลากรเป็นปัจจัยรองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าแม้ระบบจะดีเพียงใด หากปราศจากบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน การบำรุงรักษาก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต้องการทั้งระบบที่ดีและผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ (Modern Facilities Management, 2022)

2. อุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร

ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพได้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนถึงอุปสรรคสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐมักเผชิญ ประการแรกคือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและความยากลำบากในการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดสรรทรัพยากรและการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้สอดคล้องกับความท้าทายที่พบในงานบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐทั่วโลก ซึ่งงบประมาณมักเป็นข้อจำกัดสำคัญที่นำไปสู่การบำรุงรักษาเชิงรับมากกว่าเชิงป้องกัน และก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นในระยะยาว (Decision Lens, n.d.; Department of Finance, Victoria, Australia, 2021) [4] ประการที่สองคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่ทำให้การบำรุงรักษาไม่ครอบคลุมทุกส่วนของอาคาร และอาจนำไปสู่ความเสียหายที่รุนแรงขึ้น การที่บุคลากรขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานหรือขาดการฝึกอบรมที่เพียงพอ ยิ่งเสริมให้ปัญหาเหล่านี้รุนแรงขึ้น (Modern Facilities Management, 2022) นอกจากนี้ ความซับซ้อนของกฎหมายและระเบียบราชการ และความไม่ยืดหยุ่นในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขเช่นกัน (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2558) [3]

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพยังได้เน้นย้ำถึง ความสำคัญของนโยบายองค์กรและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการบำรุงรักษาอาคารอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การมีวิสัยทัศน์

และความมุ่งมั่นจากผู้นำระดับสูงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดสรรทรัพยากรและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ

การวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Internet of Things (IoT) และ Building Information Modeling (BIM) เป็นแนวทางที่มีศักยภาพสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในอุตสาหกรรมการบริหารจัดการอาคาร โดยเฉพาะ BIM ที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการซ่อมบำรุง (TBIM, n.d.) [7] และ Ensafi และ Thabet (2021) [5] ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการข้อมูลที่ดีขึ้นด้วยเทคโนโลยีสามารถแก้ไขความท้าทายในการบำรุงรักษาได้ อย่างไรก็ตาม การวิจัยยังระบุถึงความท้าทายที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ ได้แก่ ด้านการลงทุน การขาดความเชี่ยวชาญในการใช้งาน และความกังวลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาใช้จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบทและขีดความสามารถของหน่วยงานอย่างรอบคอบ ไม่ใช่เพียงการนำมาใช้โดยปราศจากการวางแผนที่เหมาะสมและปราศจากการพัฒนาบุคลากรที่รองรับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการอาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้:

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์: ควรกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานอาคาร เพื่อให้แผนการบำรุงรักษาสอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายขององค์กร

2. การบำรุงรักษาเชิงป้องกัน: ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาเชิงป้องกันอย่างเพียงพอ และพัฒนาระบบการประเมินสภาพอาคารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมใหญ่ในระยะยาว ดังที่แนวคิด Preventive Maintenance ได้พิสูจน์แล้วว่าช่วยประหยัดได้ (Plus Property, n.d.) [6]

3. การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้: ควรพิจารณาเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน โดยเน้นที่การลงทุนที่คุ้มค่าและสามารถบูรณาการเข้ากับระบบที่มีอยู่ได้ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านั้น

4. การพัฒนาบุคลากร: ควรสร้างทีมงานที่มีทักษะหลากหลาย มีความรู้ความเข้าใจในระบบอาคารอย่างลึกซึ้ง และได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับความซับซ้อนของอาคารสมัยใหม่

5. การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ: ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับเทคโนโลยี และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

โดยสรุป การพัฒนาระบบการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างการวางแผน การบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีที่

เหมาะสม และการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถบริหารจัดการอาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดค่าใช้จ่าย และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย : ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐตามกฎหมาย กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) ระบุอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินงาน และวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การอภิปรายผลการวิจัยจะเชื่อมโยงข้อค้นพบกับวัตถุประสงค์และอ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความลึกซึ้งของการวิเคราะห์

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ผลการวิจัยเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านบุคลากร ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการวางแผนและการควบคุมงาน เป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินงานทุกประเภท การที่ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญสูงสุด ยืนยันถึงความจำเป็นในการมีระบบบริหารจัดการที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่แน่นอน และมีกระบวนการทำงานที่เป็นมาตรฐาน

นอกจากนี้ การที่ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญรองลงมานั้น ชี้ให้เห็นว่าแม้จะมีระบบการบริหารจัดการที่ดีเพียงใด หากขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานบำรุงรักษา ก็ย่อมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Modern Facilities Management (2022) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการมีบุคลากรที่มีทักษะในการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

2) อุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพได้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนปัญหาที่อาคารภาครัฐจำนวนมากต้องเผชิญ ประเด็นหลักที่พบคือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และความยากลำบากในการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดสรรทรัพยากรและการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุว่าหน่วยงานภาครัฐมักเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณที่เข้มงวด และการจัดสรรงบประมาณบำรุงรักษามักไม่เพียงพอและให้ความสำคัญกับการซ่อมแซมเชิงรับมากกว่าการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Decision Lens, n.d.) [4] การที่งบประมาณไม่แน่นอนทำให้การวางแผน Preventive Maintenance (PM) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบำรุงรักษาที่ยั่งยืนเป็นไปได้ยาก ดังที่ Plus Property [6] ได้ชี้ให้เห็นว่าการบำรุงรักษาเชิงป้องกันสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายระยะยาวได้

นอกจากนี้ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ก็เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การบำรุงรักษาไม่ครอบคลุมทุกส่วนของอาคาร และอาจนำไปสู่ความเสียหายที่รุนแรงขึ้นในระยะยาว ปัญหานี้สอดคล้องกับที่ Department of Finance, Victoria, Australia (2021) ระบุว่าการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถส่งผลให้เกิดการสะสมของงานบำรุงรักษาที่ค้างคา (deferred maintenance) ยิ่งไปกว่านั้น ความซับซ้อนของกฎหมายและระเบียบราชการ และความไม่ยืดหยุ่นในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ ยังเป็นอุปสรรคที่เพิ่มความท้าทายในการดำเนินงาน ซึ่งมักเป็นลักษณะเฉพาะของหน่วยงานภาครัฐ

ในทางกลับกัน นโยบายองค์กรและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ถูกเน้นย้ำว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่สุดในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการบำรุงรักษาอาคารอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความเป็นผู้นำและการให้ความสำคัญจากระดับนโยบายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

3) แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของหน่วยงานภาครัฐ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (เช่น IoT, BIM) เป็นแนวทางที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมและคำกล่าวของ TBIM [7] ที่ระบุว่า BIM มีส่วนช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการซ่อมบำรุงอาคาร อย่างไรก็ตาม งานวิจัยยังพบว่ายังคงมีความท้าทายในด้าน การลงทุน การขาดความเชี่ยวชาญในการใช้งาน และความกังวลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขก่อนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในวงกว้าง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับที่ Ensafi และ Thabet (2021) [5] ระบุว่าปัญหาด้านการจัดการข้อมูลที่กระจัดกระจายและขาดการทำงานร่วมกันของระบบ เป็นความท้าทายที่ต้องใช้เทคโนโลยีและแนวทางบริหารจัดการที่เหมาะสมเข้ามาแก้ไข

ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาใช้จึงไม่สามารถทำได้โดยปราศจากการพิจารณาบริบทและขีดความสามารถของหน่วยงาน การลงทุนในเทคโนโลยีต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานและการสร้างความเข้าใจในประเด็นความปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุป

การศึกษานี้ตอกย้ำว่าการบริหารจัดการอาคารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลรวมของปัจจัยหลายด้าน ทั้งด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร นโยบาย และเทคโนโลยี โดยมีปัจจัยด้านการบริหารจัดการและบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบำรุงรักษา การขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การบำรุงรักษาเชิงป้องกันไม่เป็นไปตามแผน นำไปสู่การสะสมของงานบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นในระยะยาว ในขณะที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีศักยภาพสูงในการยกระดับประสิทธิภาพ หากแต่การนำมาใช้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการวางแผนที่ดี การลงทุนที่เหมาะสม และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ผลจากการวิจัยนี้จึงเป็น

แนวทางสำคัญในการสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการอาคารของรัฐให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมจากกรณีศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการบำรุงรักษาอาคาร เพื่อเรียนรู้และนำแนวปฏิบัติที่ดีมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบำรุงรักษาอาคารของรัฐ
2. ควรพิจารณานำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น IoT และระบบดิจิทัลมาปรับใช้ในการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น
3. ควรดำเนินการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบอาคาร เพื่อนำไปสู่การวางแผนการบำรุงรักษาเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพสูงสุด
4. ควรสร้างและพัฒนามาตรฐานการบำรุงรักษาอาคารให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและเพิ่มความปลอดภัยในการใช้งาน
5. ควรพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบำรุงรักษาอาคารของรัฐ
6. ควรศึกษาและพัฒนาโมเดลการบำรุงรักษาอาคารที่เหมาะสมกับการใช้งานในระยะยาว เพื่อสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงานและการบำรุงรักษาอาคาร

หากผู้ท่านใดสนใจรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาจากงานนิพนธ์ เรื่องการตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร : กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล[2]

เอกสารอ้างอิง

ประจักษ์ วงษ์ศักดา. (2568). *การตรวจสอบและบำรุงรักษาอาคารของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานอาคาร : กรณีศึกษาสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประภาศรี พงศ์ธนาพาณิช, & พีรพงษ์ เกียรติลือเลื่อง. (2564). *กลยุทธ์การตลาด 5A และพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ในการใช้บริการและซื้อผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2558). *ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒*. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2568, จาก https://ombstudies.-ombudsman.go.th/article_attach/110%20Navaporn%20Full%20text.PDF

Decision Lens. (n.d.). *Top challenges in government facilities management*. Retrieved June 18, 2025, from https://www.decisionlens.com/

Ensafi, M., & Thabet, W. (2021). Challenges and gaps in facility maintenance practices. In *ASC 2021. 57th Annual Associated Schools of Construction International Conference* (Vol. 2, pp. 237–245). EPiC Series in Built Environment.

Plus Property. (n.d.). *เปิดกลยุทธ์การดูแลระบบวิศวกรรมอาคารโครงการที่พักอาศัย ด้วยการทำ Preventive Maintenance*. Retrieved June 18, 2025, from https://www.press.in.th/plus-property-2/

TBIM. (n.d.). *BIM กับการซ่อมบำรุงอาคาร*. Retrieved June 18, 2025, from https://core.ac.uk/-download/599378973.pdf

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.52

Motivation and Sustaining Factors Related to Organizational Commitment of Finance Personnel at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

Ratchanok Phramsiri[1]*, Supaphada Phuriphong[2], Sirisak Ratchusanti[3] Suthichai Panyaroj[4] & Pannika Srisuwan[5]

รัตน์ชนก พราหมณ์ศิริ[1]*, สุปภาดา ภูรีพงษ์ [2], สิริศักดิ์ รัชชุศานติ[3]

สุทธิชัย ปัญญูโรจน์[4] & พรรณิกา ศรีสุวรรณ[5]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Ratchanok Phramsiri *
รัตน์ชนก พราหมณ์ศิริ*
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

2. Supaphada Phuriphong
สุปภาดา ภูรีพงษ์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

3. Sirisak Ratchusanti
สิริศักดิ์ รัชชุศานติ
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

4. Suthichai Panyaroj
สุทธิชัย ปัญญูโรจน์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

5. Pannika Srisuwan
พรรณิกา ศรีสุวรรณ
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University,

ABSTRACT

A study of motivation for working and organizational commitment of Finance Office personnel King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Bangkok The objective of this research was to study the motivation factors for working that affect the organizational commitment of personnel. and to study the relationship between work motivation and organizational commitment. by collecting information from personnel of Finance Office The data collection tools were questionnaires and the statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. and inferential statistics for testing hypotheses. by testing for the Pearson correlation coefficient, the statistical significance was determined at the 0.05 level. The results showed that Work motivation factors affecting organizational engagement of personnel in terms of motivating factors, respondents The level of opinion of the motivation factors was at a high level. with the nature of the work as the first priority in terms of supporting factors respondents Give the opinion level of the supporting

Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

คำสำคัญ
บุคลากร, การทำงาน, ปัจจัยจูงใจ, ปัจจัยค้ำจุน, ความผูกพันต่อองค์กร
Keywords:
personnel, working, motivating, sustaining, organizational

Article history:
Received: 26/03/2025
Revised: 18/04/2025
Accepted: 30/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Thongyenburit et al. (2025). Motivation and Sustaining Factors Related to Organizational Commitment of Finance Personnel at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 773-786.

factor. Overall, it is at a high level. with job security as the first priority in terms of commitment to the organization respondents the level of opinion of the organization's commitment as a whole is at a high level. with persistence aspect as the first priority. The correlation between motivating and sustaining factors in overall work had a relatively high correlation with organizational commitment.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรสำนักงานคลัง ซึ่งมีจำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยจูงใจ ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ระดับความเห็นของปัจจัยจูงใจในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีลักษณะของงาน เป็นลำดับแรก ด้านปัจจัยค้ำจุน ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ระดับความเห็นของปัจจัยค้ำจุน ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีความมั่นคงในงาน เป็นลำดับแรก ในด้านความผูกพันต่อองค์กร ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ระดับความเห็นของความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการคงอยู่เป็นลำดับแรก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูงกับความผูกพันต่อองค์กร

บทนำ

แรงจูงใจในการทำงานต่อองค์กรเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทุกองค์การต้องการให้มีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง และองค์กรถูกตัดสิน คุณภาพของบุคลากร ดังนั้นทุก ๆ องค์กรจึงทุ่มเทงบประมาณรวมทั้งทรัพยากรด้านต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาบุคลากรที่เลือกสรรแล้ว อย่างเต็มที่ และคาดหวังว่าบุคลากรเหล่านั้นจะใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้านให้กับองค์กร และปฏิบัติงาน

ให้กับองค์กรในระยะเวลายาวนานเท่าที่องค์กรต้องการ บุคลากรจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ในหลาย ๆ ปัจจัยที่ประกอบเข้าเป็นองค์กร เพื่อดำเนินการและปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย จึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรอยู่กับบุคลากรในองค์กรว่ามีความผูกพันต่อองค์กรมากน้อยเพียงใด ซึ่งการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จต้องมีพนักงานที่มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์กรสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานทำให้พนักงานมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ แรงจูงใจยังสร้างให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างพฤติกรรม ทัศนคติที่ดีต่องาน ส่งเสริมให้คนเพิ่มคุณค่าในตัวเอง

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น แรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เมื่อได้รับการตอบสนองก็ทำให้เกิดความพึงพอใจ และแสดงพฤติกรรมในทางบวก ถ้าได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่ดีและมีความ เหมาะสมก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความผูกพันต่อองค์กร และเต็มใจทำงานอยู่กับองค์กรต่อไป องค์กรก็จะได้รับประโยชน์จากบุคลากรในด้านคุณภาพของ ผลการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนาองค์กรได้อีกด้วย นอกจากนี้แรงจูงใจในการทำงานนั้นมิใช่ปัจจัยเดียวที่มีน้ำหนักต่อการเสริมสร้าง ความผูกพันระหว่างบุคลากรกับองค์กรหากแต่ยังมี ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งต่อความผูกพันกับองค์การของบุคลากร คือความพึงพอใจในงานถือเป็นปัจจัยที่มีนัยยะสำคัญที่ทำให้บุคลากรทำงานด้วยความกระตือรือร้น และมีผลต่อระดับโอกาสความสำเร็จขององค์กรโดยตรง

อีกประการหนึ่งคือการสร้างความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์การลาออก นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์การยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพขององค์การ เนื่องจากบุคลากรที่มีความผูกพันกับองค์การสูงย่อมปฏิบัติงานได้ดี (Steer, 1977, p. 46) ความผูกพันต่อองค์การด้านความตั้งใจและพร้อมที่จะใช้ความพยายามที่มีอยู่เพื่อองค์การ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับศักยภาพการแข่งขัน ความผูกพันของพนักงานเป็นคุณลักษณะภายในของพนักงาน โดยมีความเชื่อว่า การที่พนักงานจะทำงานได้ดีอยู่กับองค์การอย่างยาวนานและสร้างสรรค์ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพให้กับองค์กรอย่างเต็มที่เต็มความสามารถก็ต่อเมื่อพนักงานมีทัศนคติเชิงบวกต่อองค์กร ต่องาน ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อตนเอง โดยความรู้สึกนั้นจะยั่งยืนหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าองค์การตระหนักและให้ความสำคัญต่อคุณค่าของพนักงานเพียงใด เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงบทบาทและความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเพื่อให้พนักงานและองค์การบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จด้วยกันทั้งคู่

ปัจจัยสำหรับการสร้างความผูกพันต่อองค์กร คือ ปัจจัยที่เสริมสร้างให้บุคลากร ภายในองค์กรให้มีระดับความเป็นเจ้าของหรือความมีส่วนร่วมในองค์กรให้สูงขึ้น เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยปัจจัยสำหรับการสร้างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านงาน (Career) องค์กรต้องคัดเลือกพนักงานที่มีความชอบในงานที่ทำและต้องสามารถทำให้พนักงานเห็นถึงความเติบโตในสายอาชีพนั้น ๆ ปัจจัยด้านสังคมภายในองค์กร (Social) องค์กรต้องทำให้พนักงานรู้สึกถึง การมีสังคมที่ดีมีเพื่อนร่วมงานที่ดี ถ้าองค์กรสามารถสร้างสิ่งเหล่านี้ได้ พนักงานก็จะรู้สึกถึงความสุขในการทำงาน ปัจจัยด้านค่าตอบแทน (Financial) องค์กรจะต้องมีระบบการบริหารค่าตอบแทน ที่แข่งขันได้ ทำให้พนักงานไม่กังวลเรื่อง

ของค่าตอบแทน นอกจากค่าตอบแทนยังรวมถึงเรื่องของ สวัสดิการต่างๆด้วย ถ้าพนักงานรู้สึกว่าค่าตอบแทนและสวัสดิการของบริษัทอยู่ในเกณฑ์ที่ แข่งขันได้ รวมทั้งระบบการให้รางวัลตอบแทนมีความเป็นธรรม พนักงานก็จะยินดีทุ่มเททำงาน ให้องค์กรมากขึ้น ปัจจัยด้านสุขภาพกายและใจ (Physical) ในการสร้างความรู้สึกผูกพันองค์กร ควรมีความยืดหยุ่นของเวลาการทำงาน ให้เวลากับพนักงานในการใช้ชีวิตส่วนตัวเพื่อพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจ เวลาสำหรับครอบครัว โดยสนับสนุนให้พนักงานสามารถทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัว ได้อย่างสมดุล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร (Community) องค์กรควรสร้างความปลอดภัยในการทำงานทั้งร่างกายและจิตใจ วัฒนธรรมขององค์กร ภาวะผู้นำของตัวผู้นำองค์กร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการทำงานที่ส่งผลความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของงานวิจัย

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจูงใจ (Motivation) คือ วิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงานเพื่อให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ผู้บริหารหรือองค์กรต้องการ ซึ่งแรงจูงใจนี้เป็นเรื่องความต้องการ ความปรารถนาที่อยู่ในใจของบุคคล ซึ่งจะผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมบางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สมยศ นาวีการ (2555) ได้ให้ความหมายแรงจูงใจ คือ พลังที่ริเริ่ม กำกับ และค้ำจุน พฤติกรรม และการกระทำส่วนบุคคล แรงจูงใจสามารถมีรูปแบบที่หลากหลาย ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2560) ได้ให้ความหมายของการจูงใจ (Motivation) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม ในการกระทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีพลัง มีคุณค่า มีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ ความพยายาม หรือพลังภายในตนเอง รวมทั้งการเพิ่มพูน ความสามารถที่จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการและสร้างแรงจูงใจสูงสุด

งานวิจัยในประเทศ

ศิริวรรณ แม้นศิริ (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ได้แก่ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและ สวัสดิการ ด้านลักษณะการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านความน่าเชื่อถือ และพึ่งพาได้ขององค์การ และด้านลักษณะงาน

ที่ปฏิบัติ และพบว่าความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการคงอยู่และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความผูกพัน ต่อองค์กรของบุคลากรที่มีเพศ ระยะเวลาการปฏิบัติงานและตำแหน่งต่างกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุทัย สีสิม (2558) ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท อารียาพรอพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน มีความผูกพันต่อองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พนักงานมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความท้าทายของงาน ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ด้านการได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านนโยบาย และการบริหารและด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงานอยู่ในระดับปานกลาง ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหวางปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับความผูกพันต่อองค์กร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อายุงานในการปฏิบัติงานและรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยต่างประเทศ

Deery และ Jago (2015) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการบุคลากรที่มีความสามารถ ความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน และกลยุทธ์การรักษาพนักงาน โดยใช้การวิเคราะห์รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพนักงานไว้ในองค์กร และความสำเร็จของการบริหารจัดการ แบ่งตัวแปรออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ทัศนคติของพนักงาน มิติส่วนบุคคล ของพนักงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน และกลยุทธของโรงแรมที่ใช้ในการรักษาพนักงาน ทั้งนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของพนักงานกับความผูกพันต่อองค์กร มิติส่วนบุคคล เช่น ความเครียด ปัญหาการติดสุรา มีความสัมพันธ์กับความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน

Lida Gholizade (2014) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสาธารณสุข 250 คน ที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลของรัฐบาลประเทศอิหร่าน พบว่า ความพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยพนักงานฝ่ายสำนักงานและพนักงานฝ่ายปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 186 คน โดยแบ่งตามหน่วยงานดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อ

เดือน ส่วนที่ 2 แรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยจูงใจ คือความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้าในงาน และปัจจัยค้ำจุน คือ นโยบายและการบริหารงาน เงินเดือนและผลตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในงาน เทคนิคการควบคุมดูแล และส่วนที่ 3 ความผูกพันต่อองค์การ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน ความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาและเรื่องราวที่ต้องการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำไปทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่า = 0.911 ซึ่งได้ค่าใกล้เคียง 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร จำนวน 186 ตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจากกลุ่มประชากร จำนวน 186 ชุด ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อตรวจความถูกต้อง และจำนวนของแบบสอบถามพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับกลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามในแบบสอบถามครบทุกข้อจากนั้นได้ทำการสร้างคู่มือลงรหัสและทำการแปรข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ลงในแบบฟอร์มลงรหัส (Coding sheet) และทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

ส่วนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละนำเสนอในรูปของตาราง

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบ Rating Scale 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคร์ท (Likert'sScale) ในการวัด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ส่วนที่ 3 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน วัดค่าความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปรที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 โดยแบ่งความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ในช่วง -1ถึง 1 การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน แบ่งออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้(อภิญญา ทองเดช, 2558, หน้า 44)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ ในภาพรวม

ปัจจัยจูงใจ	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ความสำเร็จในงาน	3.99	0.74	มาก	2
2. การได้รับการยอมรับ	3.97	0.71	มาก	3
3. ลักษณะของงาน	4.01	0.72	มาก	1
4. ความรับผิดชอบในงาน	3.96	0.72	มาก	4
5. ความก้าวหน้าในงาน	3.92	0.72	มาก	5
รวม	**3.99**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 ให้ระดับความเห็นด้านปัจจัยจูงใจในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือลักษณะของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (0.72) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (0.74) จัดอยู่ในระดับมาก, การได้รับการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (0.71), ความรับผิดชอบในงานมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (0.72) และความก้าวหน้าในงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 (0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ คือความสำเร็จในงาน

ความสำเร็จในงาน	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ท่านได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน โดยใช้ทักษะ ความรู้และความสามารถอย่างเต็มที่	4.11	0.73	มาก	1
2. ท่านสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับบรรลุตามเป้าหมาย	3.88	0.76	มาก	4
3. ท่านสามารถปฏิบัติงานได้แล้วเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดและมีความถูกต้องสมบูรณ์ในงานนั้น ๆ	4.04	0.72	มาก	2
4. ท่านมีความรู้สึกพึงพอใจในผลสำเร็จของงานที่ตนเองปฏิบัติ	3.92	0.73	มาก	3
รวม	**3.99**	**0.74**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 ให้ระดับความเห็นด้านความสำเร็จในงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือท่านได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน โดยใช้ทักษะ ความรู้ และความสามารถอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (0.73) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านสามารถปฏิบัติงานได้แล้วเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดและมีความถูกต้องสมบูรณ์ในงานนั้น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

(0.72) จัดอยู่ในระดับมาก, ท่านมีความรู้สึกพึงพอใจในผลสำเร็จของงานที่ตนเองปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 (0.73) และท่านสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับบรรลุตามเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 (0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ คือการได้รับการยอมรับ

การได้รับการยอมรับ	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การปฏิบัติงานของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงาน	4.08	0.67	มาก	1
2. ผู้บังคับบัญชาเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของท่าน	4.01	0.74	มาก	2
3. ท่านได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี	3.97	0.71	มาก	3
4. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานท่านได้รับความไว้วางใจในการช่วยแก้ไขปัญหา	3.81	0.72	มาก	4
รวม	**3.97**	**0.71**	**มาก**	

จากตารางที่ 3 ให้ระดับความเห็นด้านการได้รับการยอมรับ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือการปฏิบัติงานของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 (0.67) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บังคับบัญชาเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถของท่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (0.74) จัดอยู่ในระดับมาก, ท่านได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (0.71) และเมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านได้รับความไว้วางใจในการช่วยแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจ คือลักษณะของงาน

ลักษณะของงาน	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. งานที่ท่านทำเป็นงานที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานชัดเจน	4.17	0.73	มาก	1
2. งานที่ท่านได้รับมอบหมายช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เรียนรู้และทักษะความชำนาญ	4.11	0.71	มาก	2
3. งานที่ท่านทำในปัจจุบันส่งเสริมให้ท่านมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น	3.84	0.70	มาก	4
4. ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะปรับปรุงและพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม	3.91	0.72	มาก	3
รวม	**4.01**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 4 ให้ระดับความเห็นด้านลักษณะของงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคืองานที่ท่านทำเป็นงานที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (0.73) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคืองานที่ท่านได้รับมอบหมายช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เรียนรู้และทักษะความชำนาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (0.71) จัดอยู่ในระดับมาก, ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะปรับปรุงและพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 (0.72) และงานที่ท่านทำในปัจจุบันส่งเสริมให้ท่านมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยจูงใจคือความรับผิดชอบในงาน

การได้รับการยอมรับ	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ท่านใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.31	0.72	มาก	1
2. ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนดเวลา	3.78	0.70	มาก	4
3. ปริมาณงานที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม	3.81	0.74	มาก	3
4. ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ นโยบายการปฏิบัติงานของหน่วยงานเป็นอย่างดี	3.94	0.72	มาก	2
รวม	**3.96**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 5 ให้ระดับความเห็นด้านความรับผิดชอบในงาน ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (0.72)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือท่านใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 (0.72)จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ นโยบายการปฏิบัติงานของหน่วยงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (0.72) จัดอยู่ในระดับมาก,ปริมาณงานที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (0.74) และท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์กร	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านจิตใจ	3.89	0.72	มาก	2
2. ด้านบรรทัดฐาน	3.84	0.72	มาก	3
3. ด้านการคงอยู่	4.05	0.71	มาก	1
รวม	**3.93**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า บุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ให้ระดับความเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กร ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (0.72)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือด้านการคงอยู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (0.71) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (0.72) จัดอยู่ในระดับมากและ ด้านบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ

ด้านจิตใจ	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่	4.15	0.70	มาก	1
2. ท่านมีความรู้สึกจงรักภักดีต่อองค์กรสูง	3.78	0.74	มาก	3
3. แม้ว่างานที่ท่านปฏิบัติอยู่นั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบของท่านท่านก็เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นตามที่ได้รับมอบหมาย	3.89	0.71	มาก	2
4. ท่านมีความภาคภูมิใจที่จะบอกกับคนอื่นว่าท่านเป็นพนักงานในองค์กรนี้	3.75	0.71	มาก	4
รวม	**3.89**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 7 ให้ระดับความเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (0.72)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือเมื่อท่านได้รับมอบหมายงานท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (0.70) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือแม้ว่างานที่ท่านปฏิบัติอยู่นั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบของท่านท่านก็เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นตามที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (0.71) จัดอยู่ในระดับมาก, ท่านมีความรู้สึกจงรักภักดีต่อองค์กรสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (0.74) และท่านมีความภาคภูมิใจที่จะบอกกับคนอื่นว่าท่านเป็นพนักงานในองค์กรนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐาน

ด้านบรรทัดฐาน	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ท่านคิดว่าการที่ท่านได้ทำงานในองค์กรถือเป็นโอกาสที่ดีสำหรับชีวิตที่ท่านได้รับ	3.84	0.73	มาก	2
2. ท่านมีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร	3.79	0.71	มาก	3
3. ท่านคิดว่าปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรเป็นเรื่องที่พนักงานทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข	4.03	0.70	มาก	1
4. ท่านคิดว่าค่านิยม วัฒนธรรมของท่านส่งผลให้ท่านผูกพันกับองค์กรมากขึ้น	3.70	0.72	มาก	4
รวม	**3.84**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 8 ให้ระดับความเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐาน ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือท่านคิดว่าปัญหาต่าง ๆขององค์กรเป็นเรื่องที่พนักงานทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (0.70) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านคิดว่าการที่ท่านได้ทำงานในองค์กรถือเป็นโอกาสที่ดีสำหรับชีวิตที่ท่านได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (0.73) จัดอยู่ในระดับมาก,ท่านมีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 (0.71) และท่านคิดว่าค่านิยม วัฒนธรรมของท่านส่งผลให้ท่านผูกพันกับองค์กรมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 (0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่

การได้รับการยอมรับ	μ	s	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ท่านได้รับจากองค์กรทำให้ท่านรู้สึกไม่อยากเปลี่ยนงาน	4.19	0.72	มาก	1
2. ท่านต้องการที่จะทำงานอย่างทุ่มเทให้กับองค์ กรเพราะค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสม	4.03	0.70	มาก	2
3. ท่านคิดว่าหากย้ายไปปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นท่านอาจไม่ได้รับความสำเร็จ ความก้าวหน้า และผลตอบแทนมากกว่าองค์กรนี้	3.94	0.71	มาก	3
รวม	**3.97**	**0.71**	**มาก**	

จากตารางที่ 9 ให้ระดับความเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือประโยชน์ต่าง ๆ ที่ท่านได้รับจากองค์กรทำให้ท่านรู้สึกไม่อยากเปลี่ยนงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (0.72) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านต้องการที่จะทำงานอย่างทุ่มเทให้กับองค์กรเพราะค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (0.70) จัดอยู่ในระดับมาก และท่านคิดว่าหากย้ายไปปฏิบัติงานกับองค์กร อื่นท่านอาจไม่ได้รับความสำเร็จ ความก้าวหน้า และผลตอบแทนมากกว่าองค์กรนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในแต่ละด้านกับความผูกพันต่อองค์กร

ปัจจัยจูงใจในการทำงาน	ความผูกพันต่อองค์กร		
	r (Pearson Correlation)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ความสำเร็จในงาน	0.403	0.000*	ปานกลาง
การได้รับการยอมรับ	0.568	0.000*	ปานกลาง
ลักษณะของงาน	0.481	0.000*	ปานกลาง
ความรับผิดชอบในงาน	0.522	0.000*	ปานกลาง
ความก้าวหน้าในงาน	0.746	0.000*	ค่อนข้างสูง
รวม	**0.673**	**0.000***	**ค่อนข้างสูง**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูงกับความผูกพันต่อองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.673 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือความก้าวหน้าในงานมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.746 รองลงมาคือการได้รับการยอมรับ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.568 ,ความรับผิดชอบในงาน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.522, ลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.481 และความสำเร็จในงานมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.403

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำจุนในแต่ละด้านกับความผูกพันต่อองค์กร

ปัจจัยจูงใจในการทำงาน	ความผูกพันต่อองค์กร		
	r (Pearson Correlation)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
นโยบายและการบริหารงาน	0.531	0.000*	ปานกลาง
เงินเดือนและผลตอบแทน	0.713	0.000*	ค่อนข้างสูง
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.426	0.000*	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	0.477	0.000*	ปานกลาง
ความมั่นคงในงาน	0.637	0.000*	ค่อนข้างสูง
เทคนิคการควบคุมดูแล	0.485	0.000*	ปานกลาง
รวม	**0.728**	**0.000***	**ค่อนข้างสูง**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำจุนในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูงกับความผูกพันต่อองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.728 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรกคือ เงินเดือนและผลตอบแทน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.713 รองลงมาคือความมั่นคงในงาน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.637 ,นโยบายและการบริหารงาน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.531,เทคนิคการควบคุมดูแล มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.485,สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.77 และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.426

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานคลัง แรงจูงใจในการทำงาน ทั้งในเรื่องของปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูงกับความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปัจจัยจูงใจ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านลักษณะของงาน เป็นลำดับแรกรองลงมาคือความสำเร็จในงานเป็นลำดับสอง และการได้รับการยอมรับเป็นลำดับสาม เนื่องจากบุคลากรสำนักงานคลัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า ลักษณะของงานที่ทำเป็นงานที่มีลักษณะขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นงานที่ท้าทายความรู้ความสามารถ อาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และงานที่ทำในปัจจุบันหน่วยงานมีการเอื้ออำนวยและส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น ซึ่งปัจจัยจูงใจมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก ทิพย์ดวงตา (2557) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสังกัดส่วนงานกองกลางสำนักงานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ผลของการศึกษาพบว่าบุคลากรสังกัดส่วนงานกองกลางมีความพึงพอใจในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจระดับมากในด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านเพื่อนร่วมงานรองลงมา และมีความพึงพอใจระดับปานกลาง ด้านการกำกับดูแล ด้านเงินเดือน และด้านโอกาสกาวหน้า ด้านความผูกพันพบว่า บุคลากรสังกัดส่วนงานกองกลางมีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความผูกพันด้านหน้าที่มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านอารมณ์และการลงทุน ปัจจัยค้ำจุน โดยรวมให้ระดับความเห็นของปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีความมั่นคงในงานเป็นลำดับแรก รองลงมาคือเงินเดือนและผลตอบแทน, สภาพแวดล้อมในการทำงาน, นโยบายและการบริหารงาน,เทคนิคการควบคุมดูแล และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยจูงใจในการทำงานในด้านของความก้าวหน้าในงานเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ฝ่ายบริหารจึงควรให้ความสำคัญ โดยเปิดให้มีการสอบเลื่อนตำแหน่ง และมีการเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถ

2. ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานในด้านของ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ฝ่ายบริหารจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

3. ความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ฝ่ายบริหารจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างค่านิยมหรือวัฒนธรรมองค์กรที่ให้พนักงานมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก ทิพย์ดวงตา. (2557). *ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสังกัดส่วนงานกองกลาง สำนักงานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่* [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

ศิริวรรณ แม้นศิริ. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์].

สมยศ นาวีการ. (2555). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.

อภิญญา ทองเดช. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

Deery, M., & Jago, L. (2015). Revisiting talent management, work-life balance and retention strategies. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *27*(3), 453-472.

Gholizade, L., et al. (2014). The relationship between job satisfaction, job motivation, and organizational commitment in the healthcare workers: A structural equation modeling study. *International Journal of Hospital Research*, *3*(3), 139-144.

Steers, R. M., & Porter, L. W. (1983). *Motivation and work behavior* (3rd ed.). McGraw-Hill.

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article DOI: 10.14456/jdl.2025.53

Marketing Mix Factors Influencing the Purchase Decision of Good Health Nic Products Among Consumers in Mueang District, Phitsanulok Province

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Supaphada Phuriphong[1]*, Wanlada Thongyenburit[2], Suthichai Panyaroj[3]
Ratchanok Pharmsiri[4], Chutikarn Boonpuang[5] & Thammasorn Jirarangsan[6]

สุปภาดา ภูรีพงษ์[1]*, วัลย์ลดา ทองเย็นบุริศร์[2], สุทธิชัย ปัญญโรจน์[3]
รัตน์ชนก พราหมณ์ศิริ[4], ชุติกาญจน์ บุญพวง[5] & ธรรมสรณ์ จิระรังสรรค์[6]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Supaphada Phuriphong*
สุปภาดา ภูรีพงษ์*
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

2. Wanlada Thongyenburit
วัลย์ลดา ทองเย็นบุริศร์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: wanna196@hotmail.com

3. Suthichai Panyaroj
สุทธิชัย ปัญญโรจน์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

4. Ratchanok Pharmsiri
รัตน์ชนก พราหมณ์ศิริ
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

5. Chutikarn Boonpuang
ชุติกาญจน์ บุญพวง
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University,

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to investigate the individuals who influence consumers' purchasing decisions for Good Health Nick products in Mueang District, Phitsanulok Province.

2) to analyze the marketing mix factors that influence consumers' purchasing decisions for Good Health Nick products in Mueang District, Phitsanulok Province and 3) to explore the relationship between personal factors and the marketing mix. The sample used in this research consists of 400 people. The research instrument is a questionnaire, and the statistical methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Chi-square test to test the hypothesis regarding the relationship between the marketing mix and consumers' personal factors.

The research results indicate that the marketing mix has a significant influence on consumers' purchasing decisions for Good Health Nick products, ranking at a good level. Price ranks second due to marketing promotions and distribution channels, as well as advertising media that increase consumer interest in products from online media. Moreover, the marketing plan's relationship with consumers shows that every Good Health Nick product is reputed for safety and lack of chemical

Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

6. Thammasorn Jirarangsan
ธรรมสรณ์ จิระรังสรรค์
Faculty of Business Administration and Accounting, Phitsanulok University, Thailand.
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: plujournal@plu.ac.th

คำสำคัญ
ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค, ผู้บริโภค
Keywords:
Goodgathnik Product, Consumer

Article history:
Received: 20/03/2025
Revised: 18/04/2025
Accepted: 30/05/2025
Available online: 30/06/2025

How to Cite:
Phuriphong, S., et al. (2025). Marketing Mix Factors Influencing the Purchase Decision of Good Health Nic Products Among Consumers in Mueang District, Phitsanulok Province. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 787-800.

ingredients, with a significance level of 0.05. The price factor is related to age and is suitable for individuals with purchasing power, offering lower prices than other brands of the same type, with price and quality being significant at the 0.05 level. The distribution factor is related to age and education, with considerations such as parking availability, store decoration, proximity to communities, workplaces, and educational institutions, and brand recognition of the store, all significant at the 0.05 level. Lastly, the promotional factor is related to education regarding product discounts, also significant at the 0.05 level.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 2) วิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับส่วนประสมทางการตลาด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคร์สแควร์ เพื่อการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของส่วนประสมทางการตลาดกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค

ผลการวิจัยพบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคอยู่ในระดับดีเป็นอันดับที่ 1 ด้านผลิตภัณฑ์ และอันดับที่ 2 ด้านราคา เพราะมีการส่งเสริมทางด้านการตลาด และสถานที่จัดจำหน่ายรวมไปถึงสื่อโฆษณา ทำให้ผู้บริโภคสนใจผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางการจำหน่ายด้วยสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการวางแผนการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับผู้บริโภค พบว่าผลิตภัณฑ์ทุกๆ ชิ้นของ กู๊ดแกธ์นิค มีชื่อเสียงทางด้านความปลอดภัย ไม่มีส่วนผสมสารเคมีที่ระดับให้ความสำคัญ 0.05, ปัจจัยด้านราคามีความสัมพันธ์กับช่วงอายุ และความเหมาะสม สำหรับผู้มีรายได้ที่มีอำนาจตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกนิค ที่มีราคาถูกกว่ายี่ห้ออื่น ในลักษณะเดียวกันราคา และคุณภาพอยู่ในระดับสำคัญ 0.05, ปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับอายุ และการศึกษา มีสถานที่จอดรถ การตกแต่งร้าน อยู่ใกล้ชุมชน ใกล้สถานที่ทำงาน และ สถานศึกษา มีแบรนด์ของร้านที่ระดับสำคัญ 0.05, และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่องของการลดราคาสินค้าที่ระดับสำคัญ 0.05

บทนำ

ปัจจัยการตลาดที่แสดงให้เห็นว่าธุรกิจผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค มีศักยภาพในการเติบโต และเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs ที่สนใจจะเริ่มลงทุนเพราะธุรกิจผลิตภัณฑ์กู๊ดดแกธ์นิคในประเทศไทย มีส่วนแบ่งการตลาดจำนวนมาก แต่ยังมีผู้ประกอบการอยู่ในตลาดน้อยราย เมื่อเทียบกับขนาดและประชากรของประเทศ อีกทั้งผลิตภัณฑ์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในฐานะผู้ทำวิจัยจึงมองว่าเป็นสินค้าที่สามารถทำกำไรได้ค่อนข้างสูง ยังมีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์ได้ ผู้ประกอบการยังสามารถกำหนดราคาที่สูงขึ้น หรือเพื่อความเหมาะสมหากผลิตภัณฑ์นั้นมีความโดดเด่น และต่างจากผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งที่วางจำหน่ายตามท้องตลาด ผู้บริโภคที่มีอำนาจในการจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ที่พึงได้ในตัวผลิตภัณฑ์ โดยปกติแล้วผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคจะมีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไปค่อนข้างมาก เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป หรือ ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มอุปโภคก็จะมีราคาสูงมากขึ้น เนื่องจากมีกระบวนการผลิตหลายขั้นตอน

การตอบรับจากผู้บริโภคที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อจุดขายสำคัญของตัวผลิตภัณฑ์ที่มาจากกระบวนการผลิตจากธรรมชาติ มีความพิถีพิถันตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงปลายทางผู้บริโภค ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการอย่างมากสำหรับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคยุคใหม่ กลุ่มครอบครัวที่มีเด็ก ผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพกลุ่มนักโภชนาการ พยาบาล และกลุ่มชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ใส่ใจสุขภาพ สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจกู๊ดแกธ์นิคต้องวิเคราะห์ให้ละเอียดว่ากลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือกลุ่มใด? ควรขายผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคเภทไหน? ขายที่ไหน? ทำอย่างไร จะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ต้องทำการคัดเลือกผลิตภัณฑ์และแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ที่ น่าเชื่อถือ ได้รับ มาตรฐานการรับรองและตรวจสอบคุณภาพจากหน่วยงานทั้งในระดับประเทศและระดับ สากล การสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายร้านค้าผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค เพื่อประโยชน์ในการสร้างพันธมิตรทางการค้า ที่จะเกื้อหนุนซึ่งกันและกันตลอดจนการเสริมสร้างกลยุทธ์ทางการค้าใหม่ๆ โดยใช้ระบบสื่อออนไลน์ให้บริการเสริมอย่างเช่น บริการจัดส่งถึงที่ (Delivery) ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมองหาช่องทางการตลาด ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถยืนหยัดในธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคหลายร้าน โดยมีการสร้าง และร่วมกับสถานที่จัดจำหน่าย และมีความพร้อมและศักยภาพของสถานที่จำหน่ายในท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดพิษณุโลกเป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี จะมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคเพื่อสุขภาพและประชาชนในเขตอำเภอเมืองส่วนใหญ่มีการตื่นตัวในด้านของการรักษาสุขภาพ ทั้งทางผิวกาย ผิวหน้าทุกเพศและทุกวัย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจในเรื่องการซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค โดยให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผิวหน้าและผิวกาย จึงสนใจวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบธุรกิจในประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคสามารถวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้ใกล้เคียงสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ตลอดจนสามารถช่วยในการตัดสินใจ และใช้กลยุทธ์ทางการตลาดให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด) ของผลิตภัณฑ์
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแต่ละด้านที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์

สมมติฐานของงานวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด

จากการทบทวนเอกสารแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดสามารถสรุปแนวคิด และทฤษฎีส่วนประสมทางการไว้ดังนี้ เชอร์ชิลล์ และปีเตอร์ (Churchill & Peter, 1998) ได้กล่าวไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาด ประกอบไปด้วย 4 ส่วนดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ หมายถึง การมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย
2. ราคา หมายถึง การมีราคาที่ผู้บริโภคยอมรับได้และยินดีจ่ายเพราะมองเห็นว่าคุ้มค่า
3. การจัดจำหน่าย หมายถึง การจัดจำหน่าย กระจายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรม การซื้อหา และให้ความสะดวกแก่ลูกค้า
4. การส่งเสริมการตลาด หมายถึง ความพยายามจูงใจให้เกิดความชอบในตัวสินค้า และ พฤติกรรมอย่างถูกต้อง

การส่งเสริมการตลาดที่สำคัญประกอบด้วย (1) การโฆษณา (Advertising) (2) การประชาสัมพันธ์ (Publicrelations [PR]) (3) การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) เช่น การลด แลก แจก แถม (4) การขายด้วยตัวบุคคล (Personal selling) อดุลย์ จาตุรงคกุล (2560,หน้า 17-18) ยังได้กล่าวไว้อีกว่า กิจกรรมทางการตลาดเป็นสิ่งที่มี อิทธิพล อย่างยิ่งต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การใช้ส่วนผสมทางการตลาด (4P's) แต่ละอย่าง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ การวางราคา ช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ต่างก็กระทบต่อกระบวนการซื้อในขั้นต่างๆ ด้วยในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้น หรือสิ่งเร้าทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ

2. ข้อมูลผลิตกู๊ดแกธ์นิค (Gooodganic Product)

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2558 และมีผลิตภัณฑ์ชนิดแรก วางขายเริ่มจากร้านขายยาของตนเอง คือ ยาสีฟันกู๊ดแกธ์นิคที่แปรงฟันจริงได้ และแปรงล้างฟันปลอมได้จบในหลอดเดียวกัน กู๊ดแกธ์นิค มุ่งมั่นพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อผู้สูงวัยปี 2559

ปี 2559 พัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมบำรุงผิวหน้าจากส่วนผสมของสารสกัดสมุนไพรสำหรับคนอายุ 40 ปีขึ้นไปโดยเฉพาะ

ปี 2560 บริษัทส่งผลิตภัณฑ์ครีมบำรุงผิวหน้าเข้าประกวดรับรางวัล จากกรมการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข และได้รับรางวัล Prime Ministry Herbal Award 2017 จากนายกรัฐมนตรีได้รับรางวัล SMEs START UP AWARDs จาก สสว.

ปี 2561 รับรางวัล SME ส่งเสริมผู้ประกอบการชุมชนจาก เซเว่น อีเลฟเว่น

ปี 2562 พัฒนาสินค้าใหม่ ยาบรรเทาอาการผื่นคันตราจิวะ ที่แก้ Painpoint ยาแก้แพ้แก้คัน แผนปัจจุบันทั่วไป ที่กินแล้วไม่ง่วงสามารถทำงานได้ขับรถได้

ปี 2563 พัฒนาสินค้าใหม่ ครีมบำรุงผิวกายกู๊ดแกนิค สำหรับคนที่ผิวแห้งกร้าน สีผิวไม่สม่ำเสมอ ตกกระ

ดังนั้น กู๊ดแกธ์นิคแบรนด์คนไทยโดยคุณ หมอแพทย์แผนไทย (หมอจอย กู๊ดธ์แกนิค) มุ่งมั่นพัฒนาสินค้าจากธรรมชาติและสมุนไพรไทย เพื่อตอบโจทย์ปัญหาของผู้สูงวัยโดยเฉพาะ เพราะทุกวัยต้องการการใส่ใจเป็นพิเศษ กู๊ดแกธ์นิค ได้เล็งเห็นถึงปัญหา และความต้องการของผู้สูงวัย เราจึงคัดเลือกสารสกัดที่ดีที่สุดจากสมุนไพรไทยแต่ละประเภท พัฒนาสูตรโดยทีมแพทย์แผนไทยเพื่อตอบโจทย์ปัญหาทั้งสุขภาพผิว ช่องปาก และอื่นๆ ด้วยคุณภาพที่ดี ปลอดภัยต่อสุขภาพ ให้กับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะวัยสูงวัย เพื่อความเชื่อใจในคุณภาพและความปลอดภัย ทุกส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ผ่านการพัฒนาสูตรที่ดีที่สุดจากแพทย์แผนไทยโดยตรงรวมถึงรางวัลมากมายที่เป็นที่ยอมรับมา ตลอดจนถึงทุกวันนี้ ภายใต้คติประจำแบรนด์ "Good Herb Good Health" GOOODGANIC (“สมุนไพรดี สุขภาพดี” GOOODGANIC)

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค (GOOODGANIC Product) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางใน ประเทศไทย

ปณิศา ลัญชานนท์(2558: 24) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริษัทสร้างมาเพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยผลิตภัณฑ์เป็นวิธีแก้ปัญหา (Product-Consumer Solution) ราคาเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนของลูกค้า (Price-Consumer Cost) การจัดจำหน่ายแดสงถึงความสะดวกสบายที่ ลูกค้าพึงได้(Place Convenience) และการส่งเสริมการตลาดเป็นการสื่อสารถึงลูกค้า (Promotion-Communication) ส่วนประสมทางการตลาดถูกสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความจำเป็น และความต้องการ (Need and want) ของตลาดส่วนต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ทางการตลาดของบริษัทและเพื่อตอบสนองหรือสร้างความพึงพอใจ(Satisfaction)ให้กับผู้บริโภคด้วย (การ

วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค, 2557, อ้างถึงใน ชนนิกานต์จุลมกรม, 2555, น. 5) ส่วนประสมการตลาดในมุมมองลูกค้าประกอบด้วย

1. Customer Value: คือ คุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับ
2. Cost to Customer: 2 คือ ต้นทุน
3. Convenience: 3 คือ ความสะดวก
4. Communication: 4 คือ การติดต่อสื่อสาร
5. Caring: คือ การดูแลเอาใจใส่
6. Completion: คือ ความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการ
7. Comfort: คือ ความสบาย

จากการศึกษาของ กชพรรณ วิลาวรรณ์ จากวารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 พบว่ากลุ่มผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว คือ ซื้อจากตัวแทนจำหน่ายมากที่สุด ซึ่งเป็นการสะดวกและรวดเร็วในการซื้อสินค้า เพราะตัวแทนจำหน่ายสินค้ามีค่อนข้างมาก และพนักงานขายจากตัวแทนจำหน่ายจะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้บริโภค ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุระดับ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางจากต่างประเทศประเภทผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าของ ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัยนี้ คือผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 328,580 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของทา โร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ,2560 หน้า 155)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของทา โร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ,2560 หน้า 155)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะปลายปิด (Close Ended) และปลายเปิด (Open- Ended) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลโดยทั่วไปของการใช้และการซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกร์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเมือง จังหวัดพิษณุโลก คำถาม จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Close-Ended) ในลักษณะของ Likert Scale คำถามจำนวน 32 ข้อ โดยในลักษณะของการตอบแบบสอบถามแบบ Likert Scale กำหนดให้หมายเลข 1 ถึง 5 แทน ระดับการตัดสินใจ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นลักษณะปลายเปิด (Open Ended) แบบบรรยายที่ให้ผู้ตอบแบบแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ เสนอเหตุผลในการตัดสินใจได้ อย่างกว้างขวางตามต้องการ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

วิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องที่ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางใน การสร้างแบบสอบถาม

2. เขียนโครงสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการตั้งคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อคำถาม และภาษาที่ใช้พบความบกพร่อง นำมาแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่มิใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หรือนอกเขตพื้นที่เพื่อนำผลที่ได้ไปทำการคำนวณ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าที่คำนวณได้ต้องไม่ต่ำกว่า .70 หรือเท่ากับแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ตามสถานที่ที่เป็นแหล่งชุมชนในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก แล้วเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองจนครบ 400 ฉบับ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. **การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้**

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กระทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean $\bar{X}$:) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ไคร์สแควร์ (Chi-square test) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1.ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 52.75 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 47.25 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.25 และมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.75

2. ข้อมูลโดยทั่วไปของการใช้และการซื้อผลิตภั ณฑกู๊ดดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โอกาสในการใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ไปทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.25 ลักษณะในการใช้ผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะการใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค 1 คู่ต่อ1 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.25 เหตุผลของการซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคใหม่จะมีเหตุผลในการซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค เมื่อมีโปรโมชั่นคิดเป็นร้อยละ 61.75

3. ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลกได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้านส่งเสริมการตลาดในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดี โดยมีด้านผลิตภัณฑ์เป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้าน ราคามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.92 ด้านสถานที่จัดจำหน่ายในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.50 และด้านการส่งเสริมการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.67 ปัจจัยด้านสื่อโฆษณาที่สนใจผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจต่อปัจจัยด้านสื่อโฆษณาของ ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.13 ซึ่งเมื่อ พิจารณารายข้อพบว่าสื่อโฆษณาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจที่สุด คือ สื่อโฆษณาทาง โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ สื่อโฆษณาทางนิตยสาร มีค่าเฉลี่ย คือ 3.35, โบรชัวร์มีค่าเฉลี่ย คือ 3.17, หนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ย คือ 2.97, บิลบอร์ดมีค่าเฉลี่ย คือ 2.90 และวิทยุมีค่าเฉลี่ยคือ 2.55 ตามลำดับ

4. การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล จากการหาค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคร์สแควร์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ระดับรายได้ กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด โดยกำหนดระดับนัยสำคัญในการทดสอบคือ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นที่ 95% พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน คือ เพศ อายุ การศึกษาและระดับรายได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” โดยใช้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถอภิปรายผลของการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลโดยทั่วไปของการใช้ และการซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค เพื่อไปเล่นกีฬา มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค เพื่อกิจกรรมอื่นๆ และมีผู้บริโภคมากกว่าร้อยละ 50 มักจะใช้ ผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ใช้ผลิตภัณฑ์เดียวสำหรับแต่ละกิจกรรมมากกว่าที่จะใช้หลายผลิตภัณฑ์ในหลายๆ กิจกรรมหรือหลายงาน และยังพบอีกว่าเหตุที่ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ใหม่ก็เนื่องมาจากโปรโมชั่น เนื่องจากมีรูปแบบขอ ผลิตภัณฑ์ที่ถูกใจ มีคุณภาพดีและทนทานต้องการใช้ให้คุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิฐา ทวีโชคอนันต์ (2557) ศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้าและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อ มี 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านรับรู้คุณภาพ ความเชื่อมโยง และความเชื่อมั่นต่อตราสินค้า โดยบริโภคที่มีความพึงพอใจใน ประสบการณ์การใช้เครื่องสำอางที่มีคุณภาพมาตรฐานสม่ำเสมอ และความคุ้มค่าเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับ แบรนด์อื่นในระดับราคาเดียวกัน รู้สึกมั่นใจเมื่อใช้เครื่องสำอางของแบรนด์ที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเมื่อต้องการซื้อ เครื่องสำอางใหม่นึกถึงแบรนด์นั้นเป็นอันดับแรก ถึงแม้จะมีราคาสูง

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับดี เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ลำดับแรกคือด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านสถานที่ จัดจำหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ศรีศิริกุล (2557) ศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครในการเลือกซื้อเวชสำอาง ผลจากการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับแรกคือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และให้ด้านการส่งเสริมทางการตลาดเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งจะแตกต่างจากลำดับความสำคัญของผลการศึกษาในเรื่องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอาจเป็นเพราะ ผู้บริโภคไม่สนใจในด้านการส่งเสริมการตลาดไปมุ่งเน้นในเรื่องของตัวผลิตภัณฑ์ ราคาและสถานที่ จำหน่ายมากกว่า

2.1 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผลจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้วิจัยขอเสนอข้อที่อยู่ในระดับดีมาก 3 ลำดับ คือลำดับแรก ความบางเบา รองลงมาคุณภาพของ ผลิตภัณฑ์และลำดับสุดท้าย ลักษณะความคงทน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชู ธรรม ตั้งใจตรง (2559) ศึกษา เรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักวิ่งมาราธอนในการ ตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางสำหรับผิวหน้า ผล จากการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักวิ่งมาราธอน ในการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอาง สำหรับผิวหน้า ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับ ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์ใช้สบาย (2) ผลิตภัณฑ์ใช้วัสดุคุณภาพดี (3) มี สินค้าให้

ลูกค้าทดลอง (4) สถานที่จัดจำหน่าย น่าเชื่อถือ (5) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะเหมาะสมกับลักษณะผิวหน้า ของตนเอง (6) มีน้ำหนักเบา (7) ราคา เหมาะสมกับคุณภาพ (8) ใช้เทคโนโลยีทันสมัยป้องกันการแพ้ (9) มีป้าย แสดงราคาสินค้าชัดเจน และ (10) พนักงานขายมีความรู้ในสินค้า

2.2 ปัจจัยด้านราคา จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเหมาะสมของราคากับคุณภาพ รองลงมาความเหมาะสมของ ราคากับยี่ห้อ ความเหมาะสมของราคากับรายได้และสุดท้าย การมีราคาถูกว่ายี่ห้ออื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ออกกำลังกายส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยดูจากผลิตภัณฑ์ที่ซื้อจะต้องเหมาะสมกับคุณภาพ ก่อนการซื้อจะต้องมีการเปรียบเทียบราคาในแต่ละร้านก่อน และราคาต้องเหมาะสมกับยี่ห้อ และพิจารณารายได้ต้องเหมาะกับราคาที่จะซื้อด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2560) ที่ว่าราคาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะในช่วงการประเมินทางเลือกและการตัดสินใจซื้อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2557) ที่ว่าราคา หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูป ตัวเงิน และเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบ ระหว่างคุณค่า (Value) ของผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้น คุณค่าสูงกว่าราคา ผู้บริโภคก็จะตัดสินใจซื้อ ดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ราคา จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ได้รับในสายตาของผู้บริโภคด้วย

2.3 ปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่าย ผลจากการศึกษาพบว่าผู้บริโภคให้ความสนใจในเรื่องปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความสะอาดของร้าน รองลงมาการจัดร้านที่น่าดึงดูดใจ ร้านที่รู้จักมานาน/แบรนด์ของร้าน มีสถานที่จอดรถสะดวก การอยู่ใกล้ชุมชน และอยู่ใกล้ที่ทำงาน สถานศึกษา ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ว่าสถานที่จัดจำหน่ายนั้น มีส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการตัดสินใจซื้อเพราะส่วนมาก กลุ่มตัวอย่างมักจะซื้อที่ร้านค้าปลีกที่สะดวกต่อการซื้อ เช่นในห้างสรรพสินค้า สะดวกต่อการเดินทางและจอดรถ ผู้บริโภคจึงให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับดี

2.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจในเรื่องปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลดราคา รองลงมา การบริหารหลังการขาย การมีพนักงานขายแนะนำสินค้า การให้ของแถม และการซื้อ 1 แถม 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ว่ารายการส่งเสริมการตลาดโดยเฉพาะการส่งเสริมการขายมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภค และปัจจัยด้านการแจกของแถมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรี รัตน์และคณะ (2557) ที่ให้ความหมายของการส่งเสริมการตลาดว่าเป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้าง ความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการหรือความคิดหรือต่อบุคคลเพื่อจูงใจให้เกิดความต้องการเพื่อ เตือนความทรงจำในผลิตภัณฑ์ โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อและพฤติกรรมการซื้อ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุการศึกษา และรายได้ และผลการ ทดสอบ สมมติฐาน จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลในบางด้าน ดังนี้

1.ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับเพศในเรื่องชื่อเสียงของตราสินค้า และการป้องกันการเกิดกลิ่นอับ โดยที่เพศที่แตกต่างกันมีปัจจัยในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคที่แตกต่างออกไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเพศชายโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านชื่อเสียงของตราสินค้ามากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการป้องกันเกิดกลิ่นมากกว่า

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอายุในเรื่องของการมีสีสันสวยงาม การระบายอากาศของผลิตภัณฑ์ การมีนวัตกรรมป้องกันการแพ้ความบางเบา การป้องกันการเกิดกลิ่น และความนุ่มของผลิตภัณฑ์ นอกจากนั้นยังพบอีกว่าเมื่อระดับอายุของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ปัจจัยที่มี อิทธิพลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจะเห็นจากการที่ผู้บริโภคเริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัย ด้านการมีนวัตกรรมป้องกันการแพ้การระบายอากาศของผลิตภัณฑ์ การป้องกันกลิ่น และความนุ่มของผลิตภัณฑ์ แทนที่จะเป็นการซื้อเพื่อใช้สบายเพียงอย่างเดียว ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ในเรื่องของการระบายอากาศของผลิตภัณฑ์ และการมีนวัตกรรมป้องกันการแพ้ โดยที่ระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีปัจจัยในการ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคที่แตกต่างออกไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีระดับรายได้เพิ่มขึ้น ปัจจัยในการพิจารณาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค โดยพิจารณาในเรื่องการระบายอากาศของผลิตภัณฑ์ และการมีนวัตกรรมป้องกันการแพ้ก็มีมากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว หรือมีการเพิ่มคุณสมบัติเพิ่มเติมเข้ามาย่อมมีราคาแพงทำให้ผู้ที่มีรายได้น้อยไม่สามารถซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้ จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคกลุ่มผู้มีรายได้น้อยนี้น้อยลง

2. ปัจจัยด้านราคากับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านราคามีความสัมพันธ์กับกลุ่มอายุในเรื่องของความเหมาะสมของราคากับรายได้ กล่าวคืออายุแตกต่างกันมีปัจจัยในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิค ที่แตกต่างออกไป จากผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีอายุ 15 – 24 ปี ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับราคาของผลิตกัณฑ์มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ อาจจะเป็นเพราะผู้บริโภคในช่วงอายุนี้มีรายได้น้อย รายได้ส่วนใหญ่มาจากพ่อแม่ และยังไม่ได้ทำงาน ทำให้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าในแต่ละครั้งของผู้บริโภคกลุ่มนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวนเงินที่มีอยู่ในกระเป๋าด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ช่วงอายุเป็นตัวจำกัดให้ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านราคามีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ในเรื่องของราคาถูกกว่ายี่ห้ออื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ความเหมาะสมของราคากับคุณภาพ และความเหมาะสมของราคากับรายได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับรายได้ของผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มเป็นตัวจำกัดให้ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกัน จึงเป็นผลให้การตัดสินใจในแต่ละครั้งของผู้มีระดับรายได้น้อย ราคาจึงเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างมาก และก่อนที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าใด ๆ จะต้องพิจารณาก่อนว่าสินค้าที่จะซื้อราคาเหมาะสมกับคุณภาพ และรายได้ที่มีหรือไม่ซึ่งจะต้องมีคุณค่าในสายตาของลูกค้าด้วย

3. ปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอายุในด้านการมีสถานที่จอดรถสะดวก จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการมีสถานที่จอดรถที่สะดวกมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคโดยส่วนใหญ่ ยกเว้นแต่ช่วงอายุ 15 - 24 ปี ที่ปัจจัยด้านการมีสถานที่จอดรถที่สะดวกมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า หรืออาจจะยังไม่มีรถไว้ใช้งานเสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคในห้างสรรพสินค้า เนื่องจากมียี่ห้อขนาด และประเภทของผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคให้เลือกมากมาย ดังนั้นปัจจัยในเรื่องของสถานที่จอดรถจึงไม่มีอิทธิพลมากนักต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคกลุ่มนี้

ปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาในด้านการมีสถานที่จอดรถ ที่สะดวก จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการมีสถานที่จอดรถที่สะดวกมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคทุกกลุ่มการศึกษาในระดับดี ยกเว้นการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ปัจจัยด้านการมีสถานที่จอดรถที่สะดวกมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคทุกกลุ่มอายุในระดับปานกลาง ซึ่งมีสอดคล้องกับปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายกับอายุเนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 15-24 ปี ดังนั้นผู้บริโภคกลุ่มนี้จึงมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า หรืออาจยังไม่มีรถไว้ใช้งาน จึงทำให้ปัจจัยด้านสถานที่จอดรถไม่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคกลุ่มนี้มากนักเช่นกัน

ปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ ในเรื่องของความสะอาดของร้านอยู่ใกล้บ้าน อยู่ใกล้ที่ทำงาน/สถานศึกษา มีสถานที่จอดรถที่สะดวก และร้านที่รู้จักมานาน /แบรนด์ของ ร้าน ซึ่งเกือบทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภค ยกเว้นในเรื่องของการอยู่ใกล้บ้าน การอยู่ใกล้สถานที่ทำงาน/การศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเพียงส่วนน้อยเท่านั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่เจาะจงเลือกซื้อตราสินค้า ดังนั้นผู้บริโภคจะซื้อสินค้าก็ต่อเมื่อสินค้าสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงได้จึงตัดสินใจซื้อ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ปัจจัยด้านการอยู่ใกล้บ้าน การอยู่ใกล้สถานที่ทำงาน/การศึกษา ไม่มีอิทธิพลมากนักต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคในทุก ๆ ระดับของรายได้

4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาในเรื่องของการลดราคา จากการศึกษาพบว่า ทุกระดับการศึกษาให้ความสำคัญกับการลดราคาว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภค โดยเฉพาะระดับการศึกษาต่ำกว่า มัธยมต้นที่ให้ความ สำคัญต่อการลดราคามากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนปลายถูกจำกัดด้วยรายได้ที่ตนมี ดังนั้นปัจจัยการลดราคาจึงเป็นปัจจัยที่จูงใจในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกนิคของผู้บริโภคกลุ่มนี้มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Churchill & Peter (1998) ได้กล่าวว่า ความพยายามจูงใจให้เกิดความชอบและต้องการในตัวสินค้าและพฤติกรรมอย่างถูกต้อง การส่งเสริมการตลาดที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการส่งเสริมการขาย เช่นการลดราคา แลกแจก แถม โดยเฉพาะการลดราคาจะจูงใจในการตัดสินใจมากที่สุดถึงแม้จะมีรายได้ไม่มากนักก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ กู๊ดแกธ์นิค ของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง ดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยทางการตลาดที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ ดังนั้นผู้ผลิตจึงควรออกแบบผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคให้ออกมาสอดคล้องกับความต้องการวัตถุประสงค์ หรือลักษณะการใช้งานของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด นอกจากผู้ผลิตสินค้าจะคำนึงถึงปัจจัยทางการตลาด (4Ps) ซึ่งเป็นมุมมองของผู้ขายแล้ว ผู้ผลิตยังคงต้องรู้ถึงมุมมองของผู้บริโภคด้วย (4Cs) ดังนี้ (1) ทางออกของลูกค้า (Customer solution) (2) ต้นทุนลูกค้า (Customer cost) (3) ความสะดวกสบาย (Convenience) และ (4) การติดต่อสื่อสาร (Communication) ซึ่งขณะที่ผู้ผลิตมองว่าตนเองเป็นผู้ขายผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคก็มองว่าตนเองเป็นผู้ซื้อ ดังนั้น ผู้บริโภคจะให้ความสนใจถึงต้นทุนทั้งหมดในการที่จะได้มาของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต้องมีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภคคือ คุณค่าที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์จะต้องมากกว่าต้นทุนที่จะต้องสูญเสียไ ถึงจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้ผลิตจึงควรพิจารณา 4Cs เป็นพื้นฐานในการสร้าง 4Ps ด้วย เนื่องจากการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้สบาย และคุณภาพเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ผลิตควรมีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นหนักในเรื่องของการใช้สบาย และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้บริโภคประกอบกับควรสร้างภาพพจน์ของตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก เพราะผู้บริโภคยังคงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคจากชื่อเสียงของตราสินค้าด้วย

1.2. ด้านราคา ผู้ประกอบการควรตั้งราคาของผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคให้เหมาะสมกับคุณภาพ ไม่สูงจนเกินไป ซึ่งจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาสนใจสินค้ามากขึ้น

1.3. ด้านสถานที่จัดจำหน่าย จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านสถานที่จัดจำหน่ายที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมาก คือ ใน เรื่องของ ความสะอาดของร้าน รองลงมา คือการจัดร้านที่น่าดึงดูดใจ การมีสถานที่จอดรถที่สะดวก ดังนั้นผู้ประกอบการร้านค้าควรเน้นในเรื่องของการจัดร้านให้ดูสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดหมวดหมู่ของผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน นอกจากนั้นควรคำนึงถึงในเรื่องความสะดวกในเรื่องสถานที่จอดรถด้วย

1.4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ผลิตและผู้ประกอบการร้านควรให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมการตลาด โดยการโฆษณาสินค้า การลดราคาสินค้า และการบริการหลังการขาย เช่น อาจจะมีการไปดูแลผิวหน้าให้กับลูกค้า หรือเพิ่มระยะเวลาประกัน และควรกระตุ้นการส่งเสริมการตลาดโดยการใช้พนักงานแนะนำสินค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดการรับรู้ และเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์เพราะในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคนั้น ลูกค้าจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าด้วย นอกจากนั้นการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งขึ้นมาก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ลูกค้ารับรู้ในตัวผลิตภัณฑ์ได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ เฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เท่านั้น ยังไม่สามารถระบุรายละเอียดของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กู๊ดแกธ์นิคของผู้บริโภคทั้งหมดในจังหวัดพิษณุโลกได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มเติมในส่วนของสถานที่อื่นๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในแต่ละที่ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเฉลี่ยจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศ อายุ การศึกษาระดับรายได้ ทำให้สามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อของแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้ในเบื้องต้น ดังนั้นผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการร้านค้าสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเลือกกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์แล้ว ทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแต่ละกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ไทยเจริญการพิมพ์.

กิติมา สุรสนธิ. (2533). *ความรู้ทั่วไปทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2548). *การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์.

ชาตยา จึงสุวดี. (2542). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคในธุรกิจค้าปลีกในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์.

อดุลย์ จาตุรงคกุล. (2543). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (ฉบับปรับปรุง, พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Kotler, P. (2000). *Marketing management* (10th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

McQuail, D. (2005). *McQuail's mass communication theory* (5th ed.). Oxford, London: SAGE Publications.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1997). *Consumer behavior* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Info

ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่
ได้รับการรับรองคุณภาพให้เป็น
วารสาร TCI กลุ่มที่ 2
รับรองตั้งแต่ 1 ม.ค. 2566 - 31 ธ.ค. 2567

ISSN: 2822-048X (Online)

มูลนิธิพุทธศาสนศึกษา วัดบุรณศิริมาตยาราม

ที่ตั้ง เลขที่ 5 ถนนอัษฎางค์ แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Copyright © Journal of Dhamma for Life

